

۱۳۴۱ — ۱۳۴۲

د افغانستان کالنی

دکتر یحییٰ خان پوری

دکتر نیوچرو نولوی مدیر

د افغانستان کالنی

۱۳۴۲-۴۱

۳۰ کب

مسئول مدیر: عبداللہ «محجیرت»

د سنبلې لومړی ۱۳۴۲

شماره ۳۰ د افغانستان کالنی

درسرا پرده سالیکه گذشت کشورما بسوی پیشرفت و تحول گامهای برداشت که این حرکت و جنبش موزونتر از سال بار بود.

میبینیم کشورما خوشبختانه همدوش با ایجا بات عصر و همگام با مقتضیات زمان سیر ارتقایی خود را میپیماید و تطبیق بلانهای پنجساله دولت یکی بی دیگر نقابج مفید و ثمر بخش خود را در رشتههای مختلف مملکت و زندگی مردم ما پدید میآورد و خوشبختانه هر بار نشر سالنامه در موقعی تصادف میکند که گذشت یکسال در پایان روزهای خود تحولات مطلوبی را میان میآورد.

میبینیم با تقدیم شماره ۳۰ د افغانستان کالنی زمزمه دیوگراسی و تحول سریع در پهنسرای کشور عزیز طنین انداز است و مقررات بلان پنجساله دوم کشور در عصر فرخنده شهربار خجسته سیر با قوت بیشتر در حال تطبیق میباشد. قانون اساسی افغانستان با قانون مطبوعات و بسی مقررات نوین و تعلیمات نامها و لوا بچ مورد نظر مطابق ایجا بات عصر و زمان در حال تدقیق، تعدیل و تدوین میباشد. نظام عدالت اجتماعی و آوردن اساسات دیمرگراسی بتدریج مراحل تطبیقی خود را میپیماید تا آنکه به نقطه ارتقایی خود برسد بنا بران شماره ۳۰ د افغانستان کالنی که از یکطرف معرف فعالیتها یکساله دولت (از سنبله ۴۱ تا سنبله ۱۳۴۲) میباشد از جای دیگر بانشر مطالب مفید آفاقی و حیاتی که به زندگی مادی و معنوی و سیاسی اجتماع و فرد مفاد ارزنده دارد بصورت مشرح و مفصل برای مشتاقان معرفت سهم میگیرد در امر جاتی که این شماره د افغانستان کالنی بمناسبت استقبال و تجلیل چهل و پنجمین سال استرداد آزادی وطن تقدیم میشود، بختیاریم از اینکه مراتب بهترین تبریکات خود را بدین مناسبت بحضور اعلیحضرت معظم همایونی رهبر ملی و کشوردار محبوب خود و کافه طبقات هموطنان عزیز عرض نماییم و برای اعتلا و عظمت روز افزون کشور از صدق دل دعا نماییم تا مهر و خورشید در آسمانها تابنده است مشعل آزادی افغانستان عزیز در مرتفعترین قله کوههای شامخ آن درخشند و فروزنده باشد.

«اداره»

مینار یاد گار استرداد آزادی وطن

همایونی معام اء اء حضرت د خپلواکی د ۴۴ جشن په مراسمو کښې د عسکری
رسم گذشت نه یخو د شاهانه اردو کتنه کړی .

په کابل کښې د خپلواکی په ۴۴ جشن کښې د شاهانه ذات داردو درسم گذشت یوه منظره .

د افغانستان معظم ټولواک د ۱۲۹۳ کال د میزبان د میاشتې په دوه وېشتمه نیټه په کابل کښې زیږیدلی دی. څنګه چې دده گران عمر د زده کړې او تعلیم د اقتضا وړ وګرځید نو په لومړنیو او منځنیو ښوونځیو کښې د زده کړې لپاره شامل شو او په پای کښې یې خپل عالي تعلیمات په کابل کښې سرته ورسول هرکله چې دده محترم پلار اعلیٰ حضرت شهید سعید محمد نادر شاه غازی د افغانستان د سفیر په حیث پاريس ته لاړ همایونی ذات هم له فقید شهر یار سره د مهمو تحصیلاتو د زده کړې لپاره دده ملګری شو، نو فرانسوی ژبه او عالي علوم یې په مختلفو شقوقو کښې په عالي ښوونځیو او پوهو کورنیو کښې زده کړل او د وطن د داخلي مسائلو او ملي اخلاق په نسبت خصوصي تربیه او دهیواد په باره کښې د لازمو مطالبو ادراک او نور خصایص یې له خپل پلار څخه زده کړي دي. د افغانستان له لویو اغتشاشاتو نه وروسته (چې نجات یې د اعلیٰ حضرت همایونی محترم پلار په واسطه سره سرته ورسید) دده ټولواک چې خپل تعلیمات یې سرته رسولی وو او د وطن د خدمت لپاره چمتو شوی ؤ ۱۳۰۹ شمسی کال د میزبان په ۲۰ نیټه یې کابل ته تشریف راوړله دی کېله چې دده له یوې خوا عسکري عالم سره مینه درلوده او له بلې خوا یې وغوښتل چې د پلار د منځني پیروي وکړي په عسکري شعبه کښې د کابل په عالي نظامي تعلیم ګاه کښې شامل شو او په لږه موده کښې یې په دی شریف فن کښې پری وموند او په ۱۳۱۰ لمریز کال کښې یې د والاحضرت سردار احمد شاه د دربار د پخواني وزیر چې د اعلیٰ حضرت محمد نادر شاه شاه شهید د تره زوی ؤ مشر له لور په نکاح کړه او د دغه کال په آخر کښې څه موده د حربي دوزارت په وکالت او څه موده د معارف دوزارت په وکالت مؤظف شوی و و دما یونی اعلیٰ حضرت خپل ذاتي لیاقت او فطري استعداد په ښه اداره او د صحیحو خدمتو په کولو پادې دود وزارتو کښې په ښه توګه ښکاره کړي، په ۱۳۱۲ کال کښې یعنی هغه وخت چې اعلیٰ حضرت محمد نادر شاه نازی شهید شوه د ملت دو کیلانو، مزارانو او ټولو عسکري او کثورت افرادو په غوښتنه او اتفاق د سلطنت په تخت کښې ناست، سړي کال دده د مبارک جلاوس (۳۰) کال گڼل کېږي.

د معظم همایونی اعلیٰ حضرت زامن اولونی.

- ۱- د والاحضرتي شهزادګۍ بلقیس د زیږیدو نیټه ۱۳۱۱ لمریز کال د حمل ۲۸
- ۲- د والاحضرت مرحوم شهزاده محمد اکبر » ۱۳۱۲ » » د اسد ۱۹
- ۳- د والاحضرت شهزاده احمد شاه » ۱۳۱۳ » » د سنبلې ۲۱
- ۴- د والاحضرتي شهزادګۍ مریم » ۱۳۱۵ » » د عقرب ۱۰
- ۵- د والاحضرت شهزاده محمد نادر » ۱۳۲۰ » » د رجوزا ۴
- ۶- د والاحضرت شهزاده شاه محمود » ۱۳۲۵ » » د میزبان ۱۰
- ۷- د والاحضرت شهزاده محمد داؤد (پښتون یار) » ۱۳۲۸ » » د حمل ۲۵
- ۸- د والاحضرت شهزاده میرویس » ۱۳۳۵ » » د دلو ۵

د معظم قېلوک، ارشاد الوختیښی برخې

دهیواد دخپلواکۍ ۴۴۵ کلین په مناسبت :

له نېکه مرغه په دغه وخت کې داستعمار او غلبي عمر پای ته رسیدلی دی، د آ زادو ملتو نو نوی مجادله به تیره بیا هغو ملتو نوچه قهرأ له دوی څخه دانکشاف فرصت سلب شوی و ترهر څه زیات فن ددوی بیرته پاتې کیدو، لری کولو ته متوجه ده څرنګه چه پخوا مونږ ته دغه فرصت میسر نه و د هغو جبران ز مونږ زیات کو بشپړ نه غواهی په دغه لیاړ کې زه مونږ مجادله هغه وخت مطلوب به نتیجه ورکوی چه د هغو نیمګړتیاو دلری کولو دپاره چه زمونږ د مادی او معنوی ژوند بنیاد ته د یس دوی د سعی او عمل په طاقت سره خپلې وظیفې سرته رسولی وی، د وطن د قولو بشپړو او نارینه و څخه د دغه مسئو لیت سهم غواړم دمنوروز لمیا نو څخه چه اجتماعی وظیفی ورسپارلې شوی دی او د وطن له هغو زامنو څخه چه د تعلیم له لیاری به آ ینده کښی دوظیفو دمنلو دپاره تیاری کوی زه مونږ توقع زیاته ده چه به پوره پوهی سره خپلې وظیفی په بشپړول سرته ورسوی دسبز کال په پسرلی کښی بیا فرصت لاس ته راغی چه دهیواد تحینو سیمو ته سفر وکړم په هر ګوټ کې می مطلوب هدف ته درسیدو دپاره دخلکو روحیه په بیداری او هم آهنگی سره وکتله . د هغو په سرته رسولو کښی د حکومت د پلانو د تطبیق مشاهده زما د زیاتې امیدواری موجب شو نن د افغانستان خلک د نړۍ د قو لو ملتو په شان دخپلوملی چارو او بین المللی علاقو دپاره مسئولیتونه لری د هغو د سرته رسولو دپاره ملی عنعناتو او عصری شرطونو په نظر کښی نیولو سره چا ژوند پکښی کوو باید په راسخ عزم خپلو ګډو کوښښو ته دوام ورکړو په ملی ساحه کښی د افغانستان خلک او حکومت داقتصاد او اجتماع او معارف په لیاری کښی ښه ژوند په تهیه کولو مشغول دی، په دغه ساحه کښی مو وویل د حکومت کوښښ او دخلکو همکاري د حدودو په امکان کښی له هغو هیلو سره برابر دی چه د ملت هر فرد بی دهیواد د ښې آ ینده دپاره په زړه کښی روزی لکه چه دهیواد په آبادی کښی پیشرفتونه او انکشاف د طبیعی منابعو څخه داستفادی تلاش، د مواصلا تود لیاریو تمید او په تیره بیا د معارف تقویه چه دهیواد د نوی ژوند د بنیاد اساس دی د مملکت په هر ګوټ کښی محسوس دی .

په بین المللی علاقو کښی د افغانستان تکلیف دسولې او امنیت د قیشکو لو او د ښه تفاهم او دوستۍ په لاره کښی خدمت په لیاره دملګرو ملتو د منشور په پیروۍ د بین المللی همکاري پیدا کول دی، د افغانستان د بیطرفۍ سیاست په دغو مهمو اساساتو شروع شوی دی

او په خپل نه قبلوونکي شکل يې دوام کړی او په بهی کړی په هغه نړۍ کې چې سياسي اختلافونه او ايدولوژي لانجې په کې روانې دي د افغانستان طرز عمل د بېطرفۍ د سياست په تعقيب چه دهغه اساس د سر نوشت د ټاکاو د حق او بهر و غه د خبر د لاری د اختلافی مسئلو د حل د لاری د لټولو او د آزادۍ د اصل په احترام په بين المللی قضيا ياوو کېښی آزاد قضاوت دی، د سولې غوښتنی او ټولو خلکو او ملتو سره د بهر وړ وا بطو د آرزو څخه سرچينه اخلي .

به مناسبت احتفال نهصدمين سال وفات پير هرات :

خواجۀ بزرگوار از آن شخصيت های معنوی و ممتاز است که آثار و افکار خویش را بجهان بشریت ارمغان نموده و ازین جااست که اندیشه های عرفانی و ارشادات اخلاقی وی نه تنها در تاریخ فرهنگ کشور ما که موطن و موقف تجلی افکار اوست مقام خاص دارد ، بلکه با تحولی که او وامثال او در سیر فکری بشری ایجاد نموده اند نزد آن دانشمندان جهان که قرن ها از آثار وی برخوردار گردیده اند سزاوار تکریم میباشد .

د ښوونکو دورخی د پنځم احتفال په مناسبت :

زمونږ هيواد د تاريخ په دورو کېښی د داسی ثقافت او تمدن مرکز و چه د اخلاقی او معنوی عالی اصولو په اساس ولاړ و او داسی کلمک بنسټ دی چه زمونږ آ ښده ترقی ورباندی کلمکه پاتې کېږی او زمونږ د استادانو او پوهانو تکریم چه تل یی قیمتی ثقافتی ذخیرې پری ایښی دی زمونږ دملی عنعناتو او د اسلامی شعایر و جزء گڼل کېږی ، داوسنی عصر د مدنیت په جریان کېښی د معلم وظیفه کال په کال اهمیت پیدا کوی او د تخنیکي او اجتماعی علومو ورځ په ورځ زیاتیدونکی ترقی نوی طرز تلقی ایجابوی ، مونږ په داسی وخت کېښی ژوند کوو چه د خلکو د ژوند دسوی په ښیگڼه کېښی د پوهنی او معارف اغیزه ورځ په ورځ زیاتېږی ، په ژوند کېښی د علم تطبیق دیوی ټولنی دمد نیت د سنجش مقیاس تشکیلی ، په اوسنی نړۍ کېښی اجتماعی او اقتصادی تحولات د نړۍ هغو مملکتو ته د استفا دی فرصتونه ورکوی چه د مادی او معنوی ددغی استفادی اندازه د ملتو د تربیتی او ثقافت په سویی پوری مربوط ده .

زمونږ په هيواد کېښی اوس تخنیکي او اقتصادی پلانونه تر اجرا لاندی دی چه زیاتو تعلیم یافته افراد و ته احتیاج لری او باید حتی الا مکان و روزل شی په دغو ټولو جریاناتو کېښی د معلم وظیفه مهمه ده او د مملکت دمد نیت په تاسیس کېښی مهم عامل گڼل کېږی .

د کمکي اختر په مناسبت :

خوشحاله یوچه گورو زمونږ خلك همدا شانی چه دملی شعور په ښا کېښی د وطن داعتلا په لاره کېښی د خپلو وظیفو په سرته رسولو او د ښه را تلو نکی سبا د باره

ملی لار ښوونکی اودو طن ترقی غوښتو نکی هما یونی معظم ټولوا ک
چه په دې وروستنیو کلو نو کښی ددوی دگټو رو لار ښوو نو په رڼا کښی
افغانستان ددیمو کراسی، عرفانی، اقتصادی او اجتماعی تکامل په خوا
وړ اندې روان دي

په تلاش کښې صمیمانه کوشش کوی او زیار باسی چه دغه کوښښونه له معنوی عالمی ملکاتو او اخلاقی سجا یا و سره هم یوځای اوسی په دی وخت کښې چه کال پای ته رسېږي او دادی دنوی کال لمر را ختو نښکی دی دهیواد په بیلو بیلو عمرانی موسسو کښې زمونږ دکار گرانو نه ستو مانیدونکی فعالیت ، د پښی د تولیداتو په زیاتولو کښې دشمال سیمې د بزگرانو کوښښونه او دهیواد د بیلو بیلو شتوناتو په وړاندې بیولو کښې د ټول ملت کوښښونه چه سړ کال زما په داخلي مسافر تونو کښې ولیدل شول مونږ دراتلونکو آرزو گانو د تر سره کولو دپاره دیر هیله من او مطمئن کوی .

د ۱۳۴۳ د نوي کال په مناسبت :

ددې آغاز پای هغه مهمه وظیفه ده چه دهغې تر سره کول او په ځای کول ددې خاوري د فرد فرد په غاړه ایښوول شویده اوس هم زمونږ په ښار ونو او بانو او درودونو او ناو نو په غاړو او دغو نو او غونډیو په لمنو کښې ډیری داسې شاهي محکمې شته چه طبیعت هغه دنیا لکیو د ایښودلو او د مخنگلو نودجوولو دپاره مساعدی کړېدی او په لږه توجه ور څخه گټه اخیستل کیدلای شي لکه چه وینو د محکمې په تشکلاتو او دمحیط داو بو او هوا په شرایطو کښې ددی کار دپاره کوم یومانع نشته ، نو هغه کار چه ددی ضروری کار دتر سره کولو دپاره یومهم عامل گڼل کيږي هغه دخلکو همت او ذوق او کوښښ دی .

زمونږ توصیه ټولو هغو خلکو ته چه په دی گټور او اجتماعی اقدام کښې برخه اخلي تل داده چه هغوی نیا لکي په داسې شرایطو کښې نوې او په داسې شرایطو یی روزنه او بالنه وکړي چه له هغه څخه سمه او پوره گټه و اخستلای شي او که د دی شرایطو مراعات ونکړای شي نو په دی صورت کښې به نیا لکي ضایع ، محکمه شاهه او دخلکو خواری عبت شي .

دلوی اختر په مناسبت :

په دغه نیکمرخ او مبارک فرصت کښې چه دنړۍ مسلمانان د وړولې او برابرۍ په روحیه سره دکعبې مبارکې په زیارت مشرف دی زما دعا داده چه دغه عالمی روحیه تل د اسلام دنړۍ لارښوونکی وی .

د عصر احتیاجاتو او مقتضیاتو په او سنی مرحله کښې زموږ دموقف په مخ کښې زموږ فرايض او وجایب لوی او زیات کړي دی .

پدی وخت کښې چه زموږ هیواد د ملی مصالحو سره سم دیوه اجتماعی تحول په مرحله کښې دی زموږ دوظیفو صحیح تشخیص دهیواد د اوس اوراتلونکي وخت له پاره زموږ دمستولیت ضمانت کوی .

د ملی شوری رئیس د کتور عبدالظاهر

د ۱۶۸۸ دغبرگولې دمیاشتی په ۱۲ نیټه په لغمان کښې زیږیدلې اولومې نې زده کړې یې تر څلورم ټولگې پورې دکابل مهمت په ښوونځي کښې بشپړې کړي او وروسته له هغه یې دوه کاله د ملي آباد په ملي طبې ښوونځي کښې درس لوستلي دي

او وروسته بیا د حبیبیې د ښوونځي په (اوم ټولگې) په دوهمه رشده په کښې داخل او په ۱۳۱۰ لمریز کال کښې د حبیبیې له ښوونځي څخه فارغ التحصیل او په هماغه کال کښې د طب زده کړې د باره امریکي ته واستول شو او په ۱۳۱۴ کښې یې دکولمبیا له ښوونتون څخه داجتماعیاتو دلیسانسی دیپلوم واخیست او په

د ملی شوری رئیس ښاغلی د کتور عبدالظاهر

۱۳۱۹ کښې یې هم دکولمبیا له ښوونتون څخه د طب د د وکتوری دیپلوم او په همدغه کال کښې یې رنویارک ریاست د روغتیا له وزارت څخه دعامی روغتیا د چارو دیپلوم او په ۱۳۲۲ کښې یې په نیویارک کښې دفلشنگ اوروغتون اودپنسلوا نیا دپول لروغتون څخه دداخله او جراحی تخصص واخیست او په آخر کښې یعنی له ۳۱ څخه تر ۳۲ پورې یې دپنسلوا اینا د ریاست دپول لروغتون کښې دشعیر دانت (سرطبات) چاری په غاړه درلودی.

دی د ۱۳۲۲ د لړم په ۱۷ نیټه وطن ته راغی او د ۱۳۲۲ د مرغومی دمیاشتی له

۸. نیتي څخه د ۱۳۲۹ د لړم تر اول پوري یی د ښاروالی د سرطبيب په حیث وظیفه اجرا کړی ده.

له ۱۳۲۷ نه راهیسی یی سر بیرته پر خپلو ورسپارل شویو وظیفو د شاهانه مبارک حضور د معالج طبیب په حیث هم وظیفه اجرا کړی ده او د ۱۳۲۹ د لړم له اول څخه می دروغتیا د وزارت د معین په وظیفه سر بیرته د دارملو د دیو دریاست کفالت هم اجرا کړیدی دغه راز یی په ۱۳۲۹ کښې د ستوری دریمه درجه نشان اخیستی دی. د خپل ماموریت په وخت کښې یی په لاندی بین المللی جرگو کښې گډون کړیدی ۱: د تهران په پزشکی کنگره کښې دغړی په حیث.

۲: په ۱۹۴۹ کښې یی په روم کښې د نړی دروغتیا د موسسی په اسامبله کښې دغړی په حیث. د جینوا د ۱۹۵۱-۱۹۵۲ او ۱۹۵۴ په اسامبله کښې د افغانی هیأت د مشر په حیث او د ۱۹۴۹ ر ۱۱ ر ۳۴ احکام په اثر دروغتیا د وزارت د کفیل په حیث مقرر شوی و.

په ۱۳۳۵ کښې د شوروی د اشتراکیه جمهوریت په اتحاد کښې د افغانی صحتی هیأت د مشر په حیث د ۱۳۳۷ دغبرگولی په لومړۍ نېټه په کراچی کښې د همایونی معظم اعلی حضرت د لوی سفیر په حیث وټاکل شو او په همدغه کال کښې یی د سردار عالی نېټان و اخیست. د ۱۳۴۰ دوری په میاشت کښې د کراچی د لوی سفارت له عهدی څخه استعفا وکړه او د شوروی په یو لسمه دوره کښې د لغمان د خلکو په وکالت کاندید شو چه په هغه اثر د لغمان د خلکو په نمایندگی د شوروی په وکیلانو کښې شامل او وروسته له هغه د شوروی د یوولسمی دوری د وکیلانو له خوا درایو په اتفاق د پارانمان درمیس په حیث وټاکل شو.

د ملی شوری تشکیل

د ملی شوری رئیس	د کتو ر عبد الظاهر	(د لغمان و کیل)
لمړی معین	د کتو ر محمد اسماعیل علم	(د کابل د مرکز و کیل)
دوهم معین	ښاغلی ولی محمد رحیمی	(د آقچي و کیل)
لمړی منشی	» محمد رحیم شیدا	(د میمنځي د مرکز و کیل)
دوهم منشی	» میرزا گل محمد	(د خاص کنړ و کیل)

د ملی شوری د کمیسیونو رئیسان ، معاونان او منشیان

د خارجي چارو د کمیسیون رئیس	ښاغلی کمال الدین اسحق زی	(د سرپل و کیل)
مرستیال	ښاغلی غلام سخی یو پل	(د حضرت امام و کیل)
منشی	» عبدالرزاق	(د کوهستان و کیل)

د قوا نینو د تدوین د چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی عبد الله رحمانی	(د چخانسور و کیل)
مرستیال	ښاغلی میرزا محمد	(د روداتو و کیل)
لمړی منشی	» محمد نسیم پروانه	(د غوراتو د مرکز و کیل)
دوهم منشی	» عبدالرشید	(د بلخ و کیل)

د بودجی او مالي د چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی محمد امان انورزاده	(د هان آباد و کیل)
مرستیال	» امان الله سیوشانی	(د گذری و کیل)
لمړی منشی	» میرزا هدایت الله	(د کوز کنړ و کیل)
دوهم منشی	» عبدالرشید	(د بکوا و کیل)

د کرهڼې او مخابراتو د چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی حبیب رحمن ناصری	(د تالقانو د مرکز و کیل)
مرستیال	» محمد یوسف	(د جبل السراج و کیل)
منشی	» عبدالرؤف	(د جلال آباد د مرکز و کیل)

به نابل کیتی دوطان دخیلوا کی د۴۴ جشن به لومړی ورځ دشاهاڼه اردو رسم گذشت

دخپلواکي د ۴۴ جشن درسم گذشت يوه منظره

په کابل کې د دخپلواکي د ۴۴ جشن د عسکري رسم گذشت يوه منظره

د پوهنې، مطبوعات او دروغتیا چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی عبدالباقي شاغاسی	(د چاردهی وکیل)
مرستیال	» غلام سخی فولاد	(د پښمان وکیل)
منشی	» ابو بکر مجزون	(د بادغیسانو وکیل)

د عدلی چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی مولوی عبدالخالق	(د کنړو وکیل)
مرستیال	» مولوی میا لطف الله	(د کاپیسا وکیل)
منشی	» عبدالشکور	(د اندهو وکیل)

د ملي دفاع چارو کمیسیون

رئیس	ښاغلی عبدالرزاق	(د دوشی وکیل)
مرستیال	» میرزا محمد	(د ارگون وکیل)
منشی	» علی شاه	(د خمکنی وکیل)

د ملي شوری مامورین

د لیکنو او د مجلس لوی مدیر	ښاغلی محمد داؤد
د محاسبی او ادارې	» محمد نعیم
د خپرونو او د شوری د مجلې مدیر	» فضل احمد زیار من
د پښتو محرر	» غلام محی الدین عارفی
د آرشیف مدیر	» فیض محمد

د ولایاتو او اعلی حکومتونو وکیلان

د کابل ولایت: د کابل د مرکزي وکیل	د دهمېز وکیل
	د بگرامیو وکیل
	د کوهستان د لوی حکومت وکیل
	د سروبی وکیل
	د اوگر د لوی حکومت وکیل
	د کلنگار وکیل
	د میدان د لوی حکومت وکیل
	د وردگو وکیل
	د بهسودو وکیل

د قندهار ولایت

د قندهار د مرکزي وکیل	ښاغلی سردار عبدالله (طرنزی)
د سپین بولدک	» عبدالغفور
د ارغستان	» دوست محمد

د ترين	و کيل	بشاغلي غلام فاروق
د خا کريز	»	» حاجي عبد القیوم
د ا ر غنداب	»	» صالح محمد (الکوزايي)
د پنجوايي	»	» حاجي عطاء محمد
د کشک نخود	»	» محمد نادر (ميوندي)
د دهلې	»	» ميرزا محمد
د شورا بک	»	» عطاء محمد
د قلات د لوی حکومت	»	» ميرزا محمد نبي
د شنکي	»	» حبيب الله
د جلدک	»	» حاجي محمد حسن
د قلات د کوچيانو	»	» حاجي محمد جان خان
د هرات ولايت		
د هرات د مرکز	»	» محمد طاهر (الکوزايي)
د مرغاب	»	» عبد الملوك
د گلران	»	» محمد ظريف
د کشک	»	» عبد الرحمن
د قاس	»	» محمد علي
د غوريانو	»	» حاجي عبد الشکور
د شينې نې	»	» محمد محسن
د چونډ	»	» حاجي محمد رحيم
د زنده جان	»	» غلام محمد
د کهسان	»	» محمد هلم
د ادر سکن	»	» سيد عظيم
د انجيل	»	» محمد عثمان
د پښتون زرغون	»	» سيد عبد العظيم (حسيني)
د کرخ	»	» عبد العزيز (الکوزايي)
د اوبې	»	» حاجي محمد صديق
د هزار شريف ولايت:		
د هزار شريف د مرکز	»	» عبد الكريم
د نهر شاهي	»	» مولوي محمد رجب
د دولت آباد	»	» حاجي احمد
د کشنده او شولکري	»	» محمد موسی

د شور تېپی	وکیل	شېاغلی قاری مولانقل
د سمنگانو	»	» عصمت الله (شرقی)
د خلم	»	» محمد نعیم
د دره صوف	»	» حاجی بیکک محمد
د قطن ولایت		
د بغلان	»	» محمد غلام
د پل خمری	»	» سردار عبدالرشید
د نهرین	»	» ملا غلام نبی
د اندراب	»	» غلام نبی
د قندهار د لوی حکومت	»	» غلام نبی (ناشر)
د کلای زال	»	» عبد الستار
د ننگرهار ولایت		
د خوکیاڼو	»	» عبد الاحد
د سرخ رود	»	» دوست محمد
د کامی	»	» سید کریم
د برکنډ	»	» محمد کریم
د خوکی	»	» کمبود
د پیچ ددری	»	» میرزا نورزمان
د لنډې سین	»	» محمد کبیر
د سرکاهو	»	» محمد عمر
د حصارک غلجیو	»	» حاجی سعادت
د نورستان	»	» کمبود
د قرغه یو	»	» سید عاشق الله
د شنوارو	»	» کمبود
د اچین	»	» خایسته
د مهمندری	»	» غلام نبی
د ننگرهار د کوچیانو	»	» عبد الباقی
د پکتیا ولایت		
د گردیز د مرکز	»	» نیک محمد
د سپری	»	» سایل
د گو ملی	»	» تاج محمد
د محابو	»	» حاجی رحمت
د محدراڼو	»	» عقل الدین

مر

د زرمث	و کیل	بشاغلی پیر محمد
دارزی	»	» آدم
د سید کرم	»	» عبد الغنی
د خوست د مرکز	»	» صالح گل
د خوست د قنیو	»	» جنگ شاه
د منگلو د موسی خیلو	»	» فقیر محمد
د محامی میدان	»	» رحیم گل
د جانی خیلو	»	» محمد خان

د فراه اعلی حکومت

د فراه د مرکز	»	» میرزا گل احمد
د انار دری	»	» حاجی محمد حسن

د میمنی اعلی حکومت

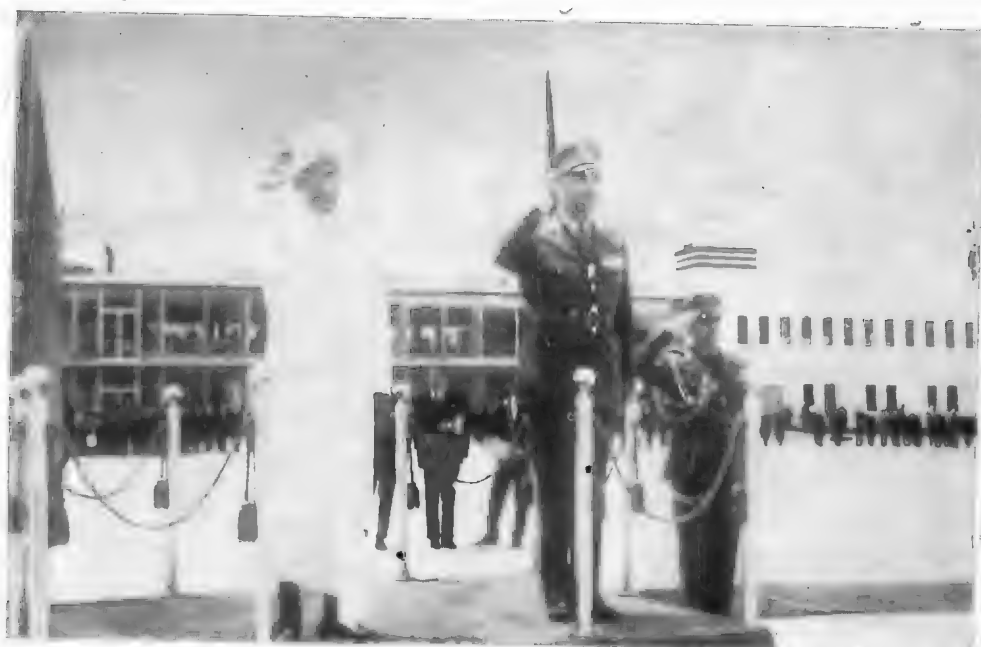
د اندخوی	»	» حاجی حبیب الله
د پشتون کوټ	»	» محمد امین
د بلچراغ	»	» عبد الرؤف
د شیرین کتاب	»	» عبد الاحد
د قیصار	»	» فیض الله

د بدخشان اعلی حکومت

د بدخشان د مرکز	و کیل	بشاغلی محمد قسیم (نعمیم)
د درواز	»	» عبد الحلیم
د جرم	»	» میرزا امان الدین
د کشم	»	» سید شیر
د واکان	»	» کمبود
د اشکاشم	»	» میرزا محمد

د پروان اعلی حکومت

د پروان د مرکز	و کیل	بشاغلی محمد ولی
د بگرام	»	» سید جمیل (یعقوبی)
د پنجشیر	»	» میر سکندر بیک
د سرخ و بارما	»	» حاجی میر فراموز
د غور بند	»	» عبد الوهاب
د نجراب	»	» محمد اکبر

همایونی معظم اعلیٰ حضرت او دهند جمهور رئیس ښاغلی دکتور راداکر شنان د کابل په هوائی ډگر
 د احترام د کار د ستاښ اخی .

همایونی معظم ټولواک دهند له جمهور رئیس ښاغلی دکتور راداکر شنان سره دا خبرو اترو په حال کې

هما یونی معظم اعلیٰ حضرت د پکتیا ولایت د کتنی په ترڅ کېنې دهغه ځای پر قومی مشرانو لطف کوی او دخپلو شاهانه رعایاؤ حال و احوال پوښتی .

هما یونی معظم اعلیٰ حضرت د پکتیا ولایت د کتنی په ترڅ کېنې دهغه ولایت د لومړنیو ټولگیو د ځینې زده کړې نښو د حال و احوال پوښتنه کوی .

د غزني اعلي حکومت :

د غزني د مرکز	وکیل	بشاغلي غلام هوت (سليم عالمي)
د ناوړ	»	» رستم علي
دمقر	»	» نور محمد
د قره باغ	»	» غلام نقشبند « ناشر »
د جغتو	»	» حاجي سلطان محمد
د جاغوريو	»	» قمبر علي
د کتواډ د لوی حکومت	»	» امير محمد
د پيرني	»	» دريا
د وازي خوا	»	» محمد
د غزني د کوچيانو	»	» موسي
د کتواډ	»	» کشمير

د ګرځاک اعلي حکومت :

د ګرځاک د مرکز	وکیل	» حاجي محمد موسي
د نهر سراج	»	» احمد
د نوډاد	»	» عبدالعزیز
د موسي کلا	»	» حاجي عبدالرشيد
د ګر مسير وکیل	»	» محمد هير
د پشت رود د کوچيانو وکیل	»	» ولي محمد
د ريګستان	»	» خان محمد

د شبرغان اعلي حکومت :

د شبرغان د مرکز	وکیل	بشاغلي عبدالرحيم
د سنگ چارک	»	» محمد اکرام
د قرقين	»	» کمبود

د غورا تو اعلي حکومت :

د شهرک	»	» حيات الله
د چچران	»	» ابوبکر
د تولک	»	» محمد اسلم
د پرچمن	»	» عبدالوهاب
د لعل و سرخنگل	»	» مير محمد سروو بيګ
د پسا بند	»	» محمد امين

د ارزگان اعلي حکومت :

د ارزگان د مرکز	»	» عبد الخالق
-----------------	---	--------------

د گیزاب	وکیل	شاعلی محمد نائب
د اجرستان	»	» عبدالقادر
د دهر او د	»	» غلام نبی
د دایکنو یو	»	» محمد اکبر (شاه عالمی)
د شهرستان	»	» سهراب علی
د ابه چو بان	»	» حاجی منگل
د بامیانو اعلی حکومت :		
د بامیانو د مرکز	»	» محمد نسیم
د کهمردو	»	» احمد جان
د یکاو لنک	»	» میرزا محمد ناصر
د دایز نکیو	»	» محمد انور
د تالقانو اعلی حکومت :		
درستاق	وکیل	» شیر علی
د چاه آب	»	» سید ایشان (جعفری)
د ینگی کلا	»	» میر جهانگیر
د خوست وفرنک	»	» میر علم
د اشکمش	»	» میر مقیم
د فرخار	»	» میر محمد طاهر

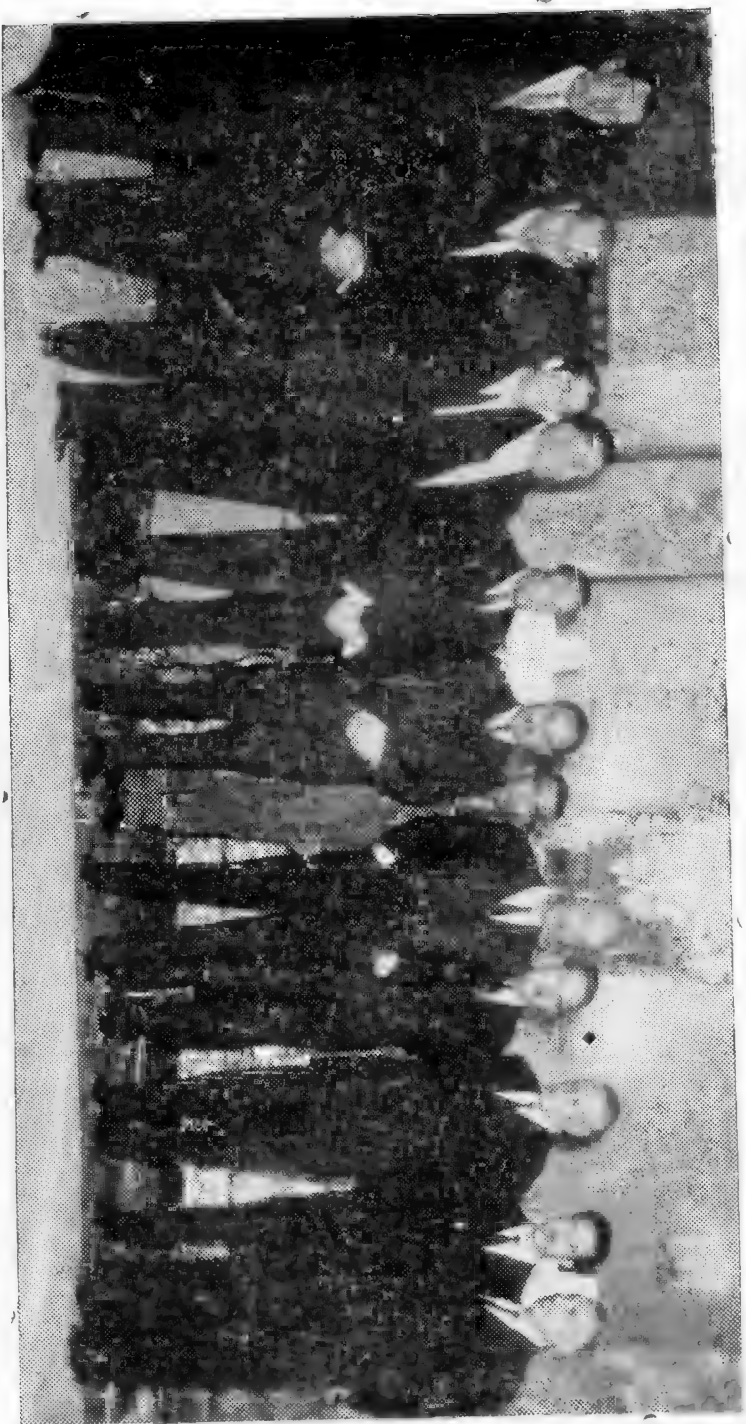

د پکتيا په ولايت کېنې د همايونی معظم اعلیٰ حضرت د سفر له منظر و څخه

د هند جمهور رئیس [پناغلی] د کتور [رادا کرشنان د پناغلی] صدراعظم د کتور محمد يوسف د خبر و اتر و په حال کېنې

پانگلی دکتور محمد یوسف عبدالعالم هزہ وخت چہ دخیل کابینہ سرہ دھما پوزی مقام اعلیٰ حضرت بہ حضور منلی شوی ده

د ملی شوری فحالیټونه

د ملی شورا د عمومي غونډو د مصوباتو راپور

۱- لړ مړی لمېر تصویب د نور دمیا شتی په ۲۷ نیټه د عمومي مجلس د کار دور مخو ټاکل او د ملی شورا د ۷ کمیسیونو د تقسیم او د کمیسیونو د کار دور مخو ټاکل پدې ډول چه : د عمومي مجلس د کارورځی دی یکشنبه، دوشنبه اوسه شنبه او د کمیسیونو د کارورځی دی شنبه او چهارشنبه وی . علاوه پدې به کومو ورځو کی چه عمومي غونډه کارونلری او په کمیسیونو کی کاروی نو کمیسیونونه هم د اړیکیدای شی .

۲- دوهم لمېر تصویب د نور دمیا شتی په ۲۹ نیټه د څلورو کمیسیونو (مالی بودجی او تجارت د چارو کمیسیون ، د قوانینو د وضع او تدقیق ، د شکایاتو د اوریدلو ، داخله او قبا یلو د چارو کمیسیون ، د خارج چه چارو کمیسیون ، د مخابراتو ، کرهڼی ، فواید عامی او د معادنو او صنایعو د چارو کمیسیون) په باره کی .

۳- دریم لمېر تصویب د نور دمیا شتی په ۲۹ نیټه د خارج چه چارو د کمیسیون دریس مرستیال او منشی د ټاکلو ، د قوانینو د شکایاتو د اوریدلو ، داخله او قبا یلو د چارو د کمیسیون دریس ، مرستیال او منشی د ټاکلو ، د مخابراتو ، کرهڼی ، فواید عامی معادن او صنایعو د چارو د کمیسیون دریس ، مرستیال او منشی د ټاکلو د مالی بودجی او تجارت د چارو د کمیسیون دریس مرستیال لومړی او دوهم منشی د ټاکلو په باره کی .

۴ - څلورم لمېر تصویب د نور په ۲۹ نیټه ، د افغانستان بانک د ذخیره بانکونو ټولو د څارنې د هیأت په جمله کی د ملی شورا د دوه تنو نمایندگانو ټاکل چه د شورا د دیولسمی دوری په ۳ کال کی بشاغلی سید عاشق الله د قرغیو وکیل او بشاغلی پیر محمد د زرم وکیل و ټاکل شول .

۵ - پنجم لمېر تصویب د جوړا په ۴ تاریخ د کارد بین المللی سازمان د اساسنامی د ۷ مادې د (۱-۲-۳) فقرو تعدیل دهقی موسسې د غړو د د زیاتولو په منظور د څلو یشتو نه اته څلو یشتو غړو ته چه د کارد بین المللی کنفرانس په ۴۸ غواړنه کی د ۱۹۶۲ د جون په ۲۲ تا ریخ شویدی .

۶- شپږم لمېر تصویب د جوړا په ۴ نیټه د قوانینو د وضع او تدقیق ، د شکایاتو د اوریدلو او د داخله او قبا یلو د چارو د کمیسیون د لومړی او دوهم منشی د ټاکلو په باره کی .

۷- اووم لمېر تصویب د (عدلی، معارف، روغتیا او مطبوعاتو او دملی دفاع د چارو ددری گو نو کمیسیونو) دغې وټاکل شو.

۸- اتم لمېر تصویب د جواز په ۴ نېټه دملی شورا د داخلی وظایفو د اصول د لومړی او دوهمی مادی تفسیر د معینانو او منشی دانتخاب او وټاکلو د موضوع په باره کی.

۹- نهم لمېر تصویب د جواز په ۱۳ نېټه د (عدلی چارو د کمیسیون دملی دفاع د چارو کمیسیون معارف روغتیا او مطبوعاتو د چارو د کمیسیون ددری گو نو د رئیسانو معاونانو او منشیانو د وټاکلو په باره کی.

۱۰- لسم لمېر تصویب د جواز په ۱۳ نېټه د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د حکومت د خط مشی او اعتماد په باره کی.

۱۱- یولسم لمېر تصویب د جواز په ۱۹ تاریخ د ذروی قوی د بین المللی ادارې د اساسنامې د دریم جز د ۶ مادی دالف د مادی د فقیر ی د تعدیل په باره کی چه د ۲۳ غړو وخوا ۲۵ غړو ته جک شوی او د هغه کنفرانس په پنځمه غونډه کی تصویب شو بده.

۱۲- دولسم لمېر تصویب د جواز په ۲۶ نېټه دملسکیه تقسیماتو د اصولنامې ۱۹ مادی تعدیل دوردگو دچک دنوی تشکیل شوی دریمه درجه حکومت دمیدان د لوی حکومت پوری.

د لیک د مدیریت اجراءات

۱- ۱۹ لمېر تصویب د ۴۱ کال د سنبلې په ۲۶ نېټه د عسکری مکلفیت د اصولنامې د ۲ مادی د تبصرې د موضوع د پاڼو اعاده او د ۱۴ مادی د تبصرې تعدیل د شورا د قوانینو د کمیسیون د زیات غور لپاره.

۲- ۲۰ لمېر تصویب د ۴۱ کال دمیزان په ۲۹ نېټه، د کجکی او ارغنداب د محکو لپاره داوږو پیرودلو او قیمت وټاکلو د اصولنامې د پروژې باره کی.

۳- ۲۱ لمېر تصویب د ۴۱ کال دمیزان په ۱۶ نېټه، د عسکری مکلفیت د ۲ مادی د تبصرې د پروژې او د ۱۴ مادی د تبصرې د تعدیل په باره کی.

۴- ۲۲ لمېر تصویب د ۴۱ کال دمیزان په ۱۶ نېټه، د تالقانو د اعلی حکومت دنوی تشکیل د ۴۱ کال د بودجې د جزو په باره کی.

۵- ۲۳ لمېر تصویب دمیزان په ۲۴ نېټه، د پست د محصولاتو د اصولنامې ۶ مادی تعدیل او د تلگراف د اصولنامې د ۲۶ مادی تعدیل چه د زیات غور لپاره د شورا د قوانینو کمیسیون ته وړاندی شی.

۶- ۲۴ لمېر تصویب د ۴۱ کال دمیزان په ۲۴ نېټه، د تالقانو د لوی حکومت په باره کی چه اعلی حکومت ته یی ترقی کړیده د ضمیمې په نوم چه ۴ برخې لری.

۷- ۲۵ لمېر تصویب د ۴۱ کال دمیزان په ۲۴ نېټه، د خپلواکی د جشن د رخصتۍ

«بقیه در صفحه ۹۷»

کران قولواک اوچلا ایتاب چنریش لوبکه دآلمان دقدراالی جمهوریت جمهور رئیس کوم وخت چهه مایونی
ذات اولیایا حضرت ته معظمه مملکه دکلن ای بی هوایی فکرت ته ورسیدل د احترام گارڈ معاینه فرمائی

مہمانوں کی آمد پر حاضرین کی طرف سے خوشامدیں

داعیانو د عالی مجلس تشکیل

داعیانو د عالی مجلس معین
شاغلی حافظ عبدالغفار

رئیس	شاغلی حیا فظ عبدالغفار
معین	دمجلس غیری» عبدالحکیم مشر قیوال
»	» محمد امین خو گیان تی
»	» خواجه جانگل
»	» ایشان امان الدین
»	» نظر محمد زر متی
»	» آخند زاده محمد رسول
»	» قندهاری
»	» عبدالستار
» منشی	» میرزا محمود

داعیانو د عالی مجلس فعالیتونه

د قانونی لواړو او تشکیلاتو پروژو په وزارت خانو او مرکبو طواری رو له خوا ترتیب او دملی شورا او دوزیرانو د عالی مجلس له تصویب نه وروسته د اصولی مرا تېو دطې کولو لپاره د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د میاشتې څخه تر ۱۳۴۲ د جو زامیاشتی پوری داعیانو مجلس ته را رسیدلی او د غور او سنجش نه هرو سته تصویب شوی دی په لاندی ډول دی :

- ۱- د نیشانونو او دمالونو د اصولنامې د (۷۴) مادې تعدیل چه په نوموړی تعدیل کی دهمایونی اعلی حضرت دامضا په عوض پادشاهی مهر قبول شوی دی .
- ۲- دمجاکو د تشکیل او دملکې مامورینو دمجا کماتې د اصول د اصولنامې د لومړۍ مادې تعدیل .
- ۳- د ترافیکو د اصولنامې د ۲۰ مادې تعدیل .
- ۴- د ملکې مساهرو رینواو عسکری متصیدارانو او منسوبینو دشتو او داملاکو د ثبت اصولنامې پروژې په باره کې .

- ۵- د افغانستان د شاهي دولت او د ايران د شهنشاهي دولت تر منځ ترانزيتي موافقت نامه چه ۱۵ مادي لري د ۱-۳-۳ - پروتوکول او د دواړو مملکتو دورکړي د موافقت نامي سره .
- ۶- د ملکي تقسيماتو د ضميمي په باره کې
- ۷- د افغانستان باندک داساسنامي د ۹۹ مادي تعديل .
- ۸- د بنديسانو د مسکافاتو او مچانواتو اصولنامي
- د ۱۹ مادي تعديل .
- ۹- د مخدره دواگانو د يو واحد تړون په باره کې اود تړون د ترجمې سوا د چه يو پنځوس مادي لري .
- ۱۰- د افغانستان د پادشاهي حکومت او دېو ليند د جمهوري حکومت تر منځ هوايي حمل و نقل موافقت نامه .
- ۱۱- د محاسباتو د ديوان د پلټنې د اصولنامي پروژة چه ۳۰ مادي او پنځه فصلونه لري د هغې دوو جملو سره چه ۳ فصل په ۱۱ ماده او د ۴ فصل په ۲۷ ماده کښي د ملي شورا له خوا په کې زياتوالي راغلي دي .
- ۱۲- د کچکي اوار غنډاب د بند د لاندې مخکو د باره داو بوخرغولو د پروژي په باره کښي چه ۶ مادي لري .
- ۳- د عسکري مکلفيت د اصولنامي د دويمې مادي د تبصري او د ۱۴ مادي د تبصري د تعديل په باره کې .
- ۱۴- د مامورينو د حاضري او رخصتي د اصولنامي په ۳۸ ماده تبصره .
- ۱۵- دا جباري کار د لغو کولو د ۱۰۵ لمبر مقاولي په حقله چه ۱۰ مادي لري او ۱۰۳ توصيه ليک چه ۷ مادي لري او د يوې هفتي دا ستراحت مربوط ۱۰۶ مقاوله نامه چه ۲۱ مادي لري .
- ۱۶- د ۷۵ مادي په موجب د افغانستان د شاهي حکومت او د عربي متحد جمهوريت د حکومت تر منځ د تادياتو او تجارتې موافقت نامه .
- ۱۷- د عامه امنيت او منفعت په خلاف د مامورينو او مچر ميندو د جزا د اصولنامي د پروژي په باره کې چه ۱۹ مادي لري .
- ۱۸- د قطن د ولايت پوري تړلې د تالقانو د لوی حکومت تشکيل چه د نوموړي ولايت څخه بيل او اعلي حکومت ته يې ترقي کې يده .
- ۱۹- د کار د بين المللي سازمان داساسنامي د ۷ مادي د لومړي، دوهمي، شلورمې فقرې د موضوع تعديل .
- ۲۰- د ذروي قوی د بين المللي اداري داساسنامي د ۳ جزوي د ۱۶ مادي دالف د فقرې د تعديل موضوع چه له ۴۳ غړو څخه يې ۳۵ غړي ته ترقي کې يده . «ختم»

میاوونی معظمه اعلیحضرت اولیاحضرتہ معظمہ ملکہ پھقہہ میلستیا کینی چہدیناغللی ما نریش لو بک
دآلمان دقیدرالی جمهوریت رئیس او محترمی میرمنی بی له خوا هغوی به ویاو تر قیب شوی و

غسان يو نى معظم اړ عليا حضرت به هغه مېلمستيا كېنې چه دفد رالي آسان به جمهوريت كېنې
 دهامپوړ كې د بيار والي له خوا د هنري په وياړ تر نيب شوې

د صدارت عظمې د لوړ مقام تشکيل

صداغلي دکتور محمد يوسف	»	عبداللہ ملکيار	لومړی مرستيال
دکتور علي احمد يوپل	»	سيد قاسم رښتيا	دوهم مرستيال
.....	»	.....	دوزيرانو د عالي مجلس منشي
محمد عالم نوابي	»	.....	د دارالانشاخلو رتبه مدير
غلام جيلاني	»	.....	د مخصوص قلم مدير
عبداللہ	»	.....	د ليک مدير
تاج محمد	»	.....	د دارالانشاخلو پنجمه
عبدالرزاق	»	.....	اداري لوی مدير
عبدالوکیل حميد	»	.....	مرستيال
علي حيدر وردکي	»	.....	د ماورينو مدير
مير محمد حسن	»	.....	د آرشيف مدير
عبداللطيف	»	.....	اداري مدير
.....	»	.....	د خدمتو مدير
.....	»	.....	د محاسبی مدير
عبدالحميد	»	.....	د عمومي محاسبانو د پلټنې رئيس
.....	»	.....	مرستيال
عبد النبي	»	.....	مشاور
.....	»	.....	د ليک مدير
اکرام الدين	»	.....	د مدعي العمومي مدير
گل محمد کوهستاني	»	.....	د خپرونو او تدقيق مدير
محمد زمان	»	.....	د احصايي مدير
۹ تنه	»	.....	د کرهنده پلټنې آمر
۱۱ تنه	»	.....	د خلورمه رتبه غړي
.....	»	.....	پنجمه
.....	»	.....	د پروگرامونو د ترتيبولو مدير
محمد جان ژوبين	»	.....	د راپورونو د مراقبت مدير
۲ تنه	»	.....	د برآوردی مدير
محمد آصف	»	.....	چکروال
محمد يونس	»	.....	چکرمن
۲ تنه	»	.....	چکون
عبدالعلي	»	.....	د تصفيي آمر
۵ تنه	»	.....	د خلورمه رتبه غړي
۵ تنه	»	.....	د پنجمه
.....	»	.....	د مخزن مدير
محمد فاروق سراج	»	.....	د المپيك رئيس
نور محمد	»	.....	فني مدير
محمد کبير	»	.....	اداري مدير
يار محمد	»	.....	د ارتباطو مدير

د ښاغلي صدر اعظم د کتور محمد يوسف د حکومت کړنلاره

گرانو وطنوالو؟

په داسې حال کې چې د صدارت عظمي درنه وظيفه په غاړه اخلم غواړم چه د نوي حکومت د خط مشي په شاوخوا کېښي تاسو سره خوځېږي و کړم اود هغې په سترو تېکو چه همدانن دوزيرانو د هيت په لومړۍ غونډه کېښي تصويب شوي دي تاسو خبر کړم .
څرنگه چه وطنوال خبر دي والا حضرت سردار محمد داؤد چه څه د پاسه ۹ کاله د صدارت عظمي مهمه وظيفه په غاړه درلوده اودا وظيفه يې په بې ساري وطن پالنه جديت او کفايت ترسره کړه په دې ورځو کېښي يې له خپلې وظيفې څخه استعفي وکړه د افغانستان د حيثيت او ملي گټو د ساتلو په لاره کېښي د افغانستان د اجتماعي او اقتصادي شتون د لوړوالي او د دد اخلي اوڅار جي سياست د متينو اساساتو د پاره د سردار محمد داؤد ستر خدمتونه د دوه مړه واضح او علانده دي چه شرح او بيان ته اړه نه لري اود افغانستان په تاريخ کېښي د دوي د تصدي د دورې د افتخار نه ډکوياد گارونو په حيث ثبت شوي دي .
زه يو اړي غواړم په دې وخت کېښي چه دغه والا حضرت دادرنده وظيفه پرېږدي ديوه افغان او داسې همکار په حيث چه هميشه مي دهغوی له لار ښو دنو څخه استفاده کړي ده دد والا حضرت حضور ته دخپلې ډېرې خوشالي مر اتيو ښاندي کړم اود لوی خدای له در باره دهغوی روغتيا او نيکمرغي وغواړم .
زه باور لرم چه ټول افغان ملت زما سره ددې خوشي په عرض کولو او خالصانه دعا کېښي شريک دي .

د معظم ټولواک همایوني اعلي حضرت حضور چه لومړی آر زوگانسې يې هميشه د يوي متيني او ترقي غوښتونکي نقشي په اساس دهيو اودوداندي تگ او د چارو تحول ته متوجه دي ماته افتخار و بانه چه دافغانستان نوي کابینه جوړوله کړم دد افتخار په حقيقت کېښي دهيو اود ټولونکوانانو ته عايددي اوږه خپله وظيفه کوم چه ددې لويه اعتماد په نسبت خپله ډيره خالصانه شکريه د شهر ياري ذات حضور ته عرض کړم !

گرانو وطنوالو !

زموږ گران وطن افغانستان دخپلې تاريخ په وياړلي دوره خصوصاً په مفاصرو ددوړو کېښي چه دبشر نوي تمدن په هغو کېښي وده کوي له يولي پيښو سره مخامخ

ښاغلی د کتور محمد یوسف صدراعظم

ښاغلی دکتور مخیر یوسف صدر اعظم

ښاغلی دکتور محمد یوسف دښاغلی محمد حسن زوی په ۱۲۹۳ کال کښی په کابل کې زیږیدلی او خپل علمي تحصیلات یی د نجات په لیسه کښی سرته رسولی دی. د بسکلو ریا د شهادتنامی داخیستلو نه وروسته دعالي تحصیلاتو د زده کړی د پاره المان ته ولېږل شو او د کرټینګن په پوهنتون کښی یی چه خپل تحصیلات د فزیک په شق کښی د دکتوری درجې ته ورسول بیا وطن ته راغی او د علومو په پوهنځی کښی د فزیک په درس ورکولو موظف شو، وروسته بیا په ۱۳۲۲ لمریز کال کښی د علومو د پوهنځی دریاست کفیل مقرر او بهین حال کښی یی د فزیک او دریاضیاتو د مضمونو درس هم ورکاؤ، په ۱۳۲۶ کال کښی د پوهنی دوزارت د مسلکي-تدریساتو په ریاست او په ۱۳۲۸ کال کښی د هغه وزارت د تدریسی معین په حیث مقرر او د ۱۳۳۱ تر نیما یی پوری په نوموړی عهده مصروف ؤ، وروسته له هغه په اروپا کښی د افغانستان د کلتوری او عرفاني څانګې د ارتباط درئیس په حیث موظف او هغې خواته ولېږل شو.

په ۱۳۳۲ کال کښی د سردار محمد داؤد د افغانستان د صدراعظم په کسایته کښی د کانو دوزارت د کفیل په حیث وټاکل شو او له هغه وروسته په ۱۳۳۴ کال کښی د کانو اړینا یو وزیر مقرر شو. وروسته په ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښی د هماغه یونی معظم اعلی حضرت له حضور نه د صدراعظم په حیث مقرر شو.

نیما نيزه: د پوهنی دریمه درجه او د سردار عالی د ښاننو په اخیستلو هم بریالی شوی دی.

ښاغلی دکتور محمد یوسف په آلمانی او انګلیسی ژبو کښی ویل او لیکل کولای شي او له هر بی افرانسوی ژبو څخه هم په شان استفاده کوی.

مسافر تونه: د هیواد مهمو محایو ته او په خارج کښی یی آلمان او نورو ډیرو هیوادو ته مسافر تونه کړی دی.

شو چه زمونږ پلرونه د یوی دیني او ملي فریضی په حکم له هغو سره دمقا ملي دپاره چمتو شول په هغه وخت کښی چه په دنیا لوی انقلاب خپور شو او دد نیا هیواد وحوالات یی یو په بل پسې د علم او نوی تخنیک له لاری بدلول زمونږ په هیواد کښی د وطن د دفاع مقدسی وظیفی ددی موقع ور نکړه چه ددی هیواد خلک لکه څرنګه چه سیاسي دخپلو مدنی، عرفانی او اقتصادی شتو نود لوړولو کسار تر سره کړی او د نوی تمدن په لویه لاره کښی له نورو هیوادو سره یو مخای ګام او قدم واخلی.

نو نن چه دهغوی دمجاهد اتو له برکته افغانستان د دنیا د آزاد هیوادو په جرګه کښی خپل لایق مقام ساتلی او تر سره کسار پسې ددی په مونږ لازمه ده چه د تیر و زیانو د تلافی دپاره اقدام وکړو او په ډیر زیار او ګوښ هغه فاصله لنډه کړو چه د عصری تمدن له نظره زمونږ هیواد او د دنیا دنورو وداندي تمللو ملکوت ترمنځ تولید شوی ده تر څو چه دخدای په مرسته یوه ورځ ددی وطن زامن دغه تفاوت پیڅې له منځه یووځای شی.

دا هغه درنده او ویاړلې وظیفه ده چه د تیري کا پښی په دوره کښی شروع شوی ده او باید په زیاتو هغو ابتکارا تو او تحولاتو سره زمونږ له خوا تعقیب شی چه د عصر مقتضیات او د حالاتو انکشاف یی ایجابوی.

داو طبقه ما اوزما همکارانوسره له دی چه دلاری په سختوالي او دتو پښی په لږ والی پوره خبر یو منلی ده او هیله لرو هغه چه دخلکونو دقولو طبقا تو په اتفاق په تیره بیا د هیواد د څرانی او منوری طبقی په ملګر توپ چه افغانستان تاریخ د تحول او انتقال په دی دوره کښی تر ټولو ستر ملی مسئولیت دهغی په غاړه ددی تر سره کړو.

پښکاره ده چه دداسی مهمی او ستری وظیفی دسرتو رسولو دپاره دیوی اساسی او پښکاره خط مشی غوره کولو ته اړه لرو چه زمونږ فعالیتونه په صحیح استقامت سم کړی او مطلوب هدف ته یی نژدی کاندی.

ددی خط مشی ستر مطالب چه دمعظم ټولو اواک همایونی اعلیحضرت، دافغانستان دخلکو آرزو ګانی او دزمانی ایجابات یی منبع ګڼل کيږی په دی ډول خلاصه کيږی:

۱- داسلام دخلافت دین ابدی اونه فنا کیدونکی لارښودنی تل زمونږ د اعمالو سرمشق او لار ښوونکی دی.

۲- ترټولو ستره او لوړه وظیفه چه مونږ ور ته ځان مکلف ګڼو د افغانستان دخپلواکی دځاوری دتمامیت او حقه حقوقو او ګټو ساتل دی.

نوی حکومت دپخوانی حکومت په شان دغه مقدسه وظیفه دخپلو ټولو وظایفو په سرکښی ټاکلی او خپل ترټولو ښه زیار به هغی ته وقف کړی:

۳- د اقتصاد په ساحه کېښی د پلان جوړولو او رهبري شوی اقتصاد سیستم د اقتصادي بنیې د تقویه کولو او د هیواد د خلکو د ژوندانه د سوبی د لوړولو د پاره دوام کوی ، ډیر زیار به وباسو چه روانی پروژی او د دوهم پنځه کلن پلان نوی پروژی د خپل مالی توان او امکاناتو په حدودو کېښی تطبیق او عملی کړو. انفرادی تشبثات به د هغه اقتصادي سیاست په چوکات کېښی چه غوره کړی مو دی نو هم حمایت او تشویق شی .

۴- د هیواد د ادارې په طرز کېښی به د دیمو کراسی د تطبیق د پاره د هغو پیشنهادو له مخی اساسی او مناسب بدلون راوړو چه د پخوانی صدر اعظم والا حضرت سردار محمد داؤد له خوا ملوکانه حضور ته وړاندی شوی او اساساً د شاهانه ذات له خوا منل شوی دی .

حکومت د تحول چه اصلی مقصد یی د ټولنی سلامتی او هدف یی به اجتماعي او حیاتي شتون او د قوا نینو د تدوین په چارو کېښی خلکو ته د زیاتې برخې ور کول دی چه اجتماعي عدالت او د فردی حقوقو مصونیت تر سره کوی یومهم ضرورت او د هغه عصر له ایجاباتو سره مطابق بولی چه پکښی ژوند کوو .

حکومت تصمیم لری چه دی مبادیو ته چه د هیواد د خلکو په راتلونکی سر نوشت کېښی خپلې ارزښت لری د خپلو نورو وظایفو په سلسله کېښی اهمیت ور کړی او سمدرستی د متخصصینو او پوهانو په همکاري خپل مطالعات په دی باره کېښی شروع کړی او تر هغی ژمړی کېښی او غور وروسته چه د موضوع اهمیت یی ایجابوی د قانونی مراجعو له ترسره کولو وروسته د هغه د تطبیق پروگرام تر اجرا لاندی ونیسی .

حکومت به د بیطرفی عنعنوی سیاست او په ډلو کېښی د نه گټون او د آزاد قضاوت لاره چه مقصد یی د هیواد د خپلواکی ، ملی چا کیمیت او د خاورې د تمامیت سیاتل او د متقابل احترام او اعتماد په اساس له ټولو خلکو او ولسونو سره د دوستانه علاقې ټینګول دی اوله دی لاری سولی ته خدمت کول او د هغی په وړیا کېښی په سوله کېښی ژوند او زموږ د هیواد د انکشاف او د خلکو د ژوندانه د سوبی پنه والی دی تعقیب کړی .

د ملګرو ملتو منشور ته پابندی ، د بشر د حقوقو د اعلامیې احترام او د سر نوشت د ټاکنو د حق او د استعمال او د هغه د بقایا و د لغو کولو طرفداري په مختلف شکل سره د دنیا په هر گوټ کېښی چه وی او بین المللی همکاري د افغانستان د سیاست له اساساتو څخه دی .

د افغانستان حکومت د باندو نګ د کنفرانس اساسات او په بلګر اد کېښی د بیطرفو هیوادو د ټولنی اعلامیه چه مقصد یی د ولسونو تر منځ د دوستی او ښه تفاهم د پیدا کولو او په روغه د دولتونو تر منځ گټه ژوند او جنجالی مسئلو د حل کولو

شاهلی سردار محمد داؤد صدر اعظم هخاوت چهنوي صدر اعظم شاهلی دکتور
محمد يوسف ته دغلامي صدارت دعهدي مبارکي ورکړي (د ۱۳۴۱ د کب میاشت)

د افغانستان د مطبوعاتو نمايندگان هغه وخت چې د ۱۳۴۲ کال د وري په مياشت کښې د صدارت عظيمي په مافه کښې
د افغانستان د نوی صدراعظم شافعي د کور محمد يوسف پوره ملاقات وکړ

د پاره له قوی څخه د صرف نظر کولو له لاری په دنیا کښی دسو لی تر سره کول دی یو محل بیا تایید وی .

د افغانستان حکومت دخپلو خلکو د آرزوگانو په بنا د پښتو نستان د خلکو دروا مطالباتو همیشه طرفداری کړی او نن هم په کلمکه د هغو طرفداری کوی . زمره یی آرزو گانې د پښتونستانو وروڼو د هیلو په مطا بق د هغوی د ملی آمالو تر سره کول دی او د پښتو نستانو وروڼو ددی مشروع حق د تر سره کولو د پاره به د افغانستان کوشینو نه په سوله غوښتونکو لار و د وام و کړی .

هیله لرو چه د پاکستان حکومت په واقع بیښی او د نننی نړی دمقتضیاتو سره سم د پښتونستان د خلکو د ملی آمالو او آرزو گانو احترام و کړی .

له دوستو دولتو سره به د افغانستان مناسبات دملکرو ملتو د منشور د اصول په اساس په متقابل احترام او اعتماد اوصاف قا نه همکاری د دوستی په تقوی یی او یر اختیا ولاد وی .

د خوشحالی محای دی چه د افغانستان روابط له دوستو دولتو سره د ملی گټو سره سم او د بین المللی اساساتو سره موافق په زده پوری انکشاف کوی او توسعه مومی .

د افغانستان د اسلامي مملکتو سره چه دینی او تهذیبی مزو سره نژدی کړی یو خپلو مناسباتو ته خاص ارزښت ور کوی او د وروڼو کلموی ددغو علا یقو د زیاتوی تقوی یی په لپاره کښی یی کوشښ کړی دی او دغه کوشښو نه به دوام ولری ، افغانستان تل له گاونډیو هیوادو سره دخپلو مناسباتو د ساتلو او ټینګوالی په لپاره کښی کوشښ کړی دی او په آینه کښی به هم ددغی هیلی د پاره چه په پښه گاونډی یټوب ولاده ده کوشښ و کړی .

د افغانستان مناسبات زمونږ د دوست او گاونډی هیواد اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سره له اوله څخه د پښه گاونډی یټوب او متقابل احترام له مخی روان دی او دغه علا یق به وروستیو کلمو کښی په نژدی تماسو نو او د دواړو هیوادو د مشرانو په ټنګه راتنګه او گټو رو او په زده پوری فنی ، اقتصاد دی او فرهنګی مرستو سره دهیو اد د ملی گټو سره سم پراخ او ټینګه شوی دی . د افغانستان حکومت به د پخوا په شان خپلو کوشښو نو ته ددغوښو روا بطو د ساتنی ، تقوی یی او پراختیا د پاره دوام ورکړی .

د ایران له گاونډی هیواد سره د افغانستان دوستانه او د وروڼو کلمو مناسبات په زده پوری په پښه نیت او د پښه گاونډی یټوب دروا بطو په اساس دوام لری . افغانستان ته د اعلیحضرت د ایران د شاه راتنګ او ددوی جملله کوشښو نه او د افغانستان په ترانزیت کښی آسانتیا وی ددغو دوو مسلمانو وروڼو هیوادو تر منځ د دوستی علا یق نور هم تقوی به کړی دی .

له بل گاونډي هیواد ولسي چین د جمهوریت سره د افغانستان روابط د ښه نیت او نیک گاونډي یتوب او متقابل احترام له مخې دوام لري او په وروستیو کلونو کې ښه دغه مناسبې دودونه او مملکتونه د مشرانو په مسافرت او د دوستی او متقابل نه تیری د تړون په لاسلیک سره زیات تقویه شوی دی او په دې وختو کې د دودونو او هیوادونو ترمنځ د اوسني سرحد د کرښې درسمې تجدید او د سرحد تړون د لاسلیک د پاره موافقت چې په نظر کېښی په نژدې آئینده کې ښی عملی شي په دغه لیاړه کې ښی یو بل مثبت گام گڼل کېږي .

د امریکا له متحدو ایالاتو سره د افغانستان دوستانه مناسباتو د ښه نیت او متقابل احترام په اساس انکشاف موندلی په فني ، اقتصادي او فرهنګي مرستو او همکارۍ یو سره دغه روابط پراختیا مومي .

د امریکا متحدو ایالاتو ته د متحد ایالاتو د جمهوریت رئیس جلالتمآب په بلنه د اعلیحضرت مسافرت چې په راتلونکي دوو کې به وشي د دواړو مملکتونو ترمنځ د روابطو په تحکیم او ټینګتیا کې بل مثبت قدم گڼل کېږي ، د افغانستان حکومت به د امریکا د متحدو ایالاتو سره د خپلو دوستانه مناسباتو د ساتنې تقوینې او پراختیا د پاره خپلو کوشښونو ته دوام ورکړي .

د افغانستان خپلو روابطو ته له هغو هیوادونو سره چې په یوه منطقه کې ورسره اوسی تل خاص اهمیت ورکړې دي لکه چې د افغانستان او د دغو مملکتونو ترمنځ دوستانه او رضائیت ښونکي روابط موجود دي .

د هند له جمهوریت سره د افغانستان مناسبې دغه مننوي دوستانه روابط په اساس تل د نیک او دوستانه تړاو هم سره ملګري دي .

د اعلیحضرت همایوني په بلنه د هند د جمهوریت رئیس جلالتمآب نوو دی راتلونکي مسافرت د دغو ښو روابطو په زیاته تقویه کې موثر دي .

په خواشینۍ سره باید وویل شي چې له پاکستان سره د افغانستان روابط د افغانستان د آرزوگانو په خلاف او په دغه لیاړه کې د کوشښو نوسره سره تراوسه پورې نډې ښه شوی هغه کښاله چې د پاکستان د حکومت د یواځیز حرکت په اساس چې د دغو دوو هیوادونو ترمنځ یې سیاسي روابط وشلول اوس هم روانه ده ، د توقع په خلاف هغه مفاهمه چې په نیویارک کې د عادي وضع د عادي د پاره د دواړو هیوادونو د خارجې وزیرانو ترمنځ د ایران د دولت په کوشښ شوی وه تراوسه لا د پاکستان د حکومت له خوا په ښه نیت سره نډه تلقي شوی او بی نتیجې پاتې شوی ده .

موږ په دغه زمینه کې د ایران د اعلیحضرت شاهنشاه د کوشښو نوموړې دغه ښه نیت په اندازې پورې زیات مربوط گڼو چې د پاکستان د حکومت له خوا په دغه لیاړه کې ښکاره شي .

د افغانستان حکومت د هیواد د انکشافی پلانو په وړاندې بیولو کی د دوستو دولتو له بې غرضانه مرستو او همکارو پوځيحه صمیمانه ممنونیت او قدر دانی کوی .

د شوروی اتحاد د سوسیالستی جما هیرو او د امریکا د متحد وایالاتو د ویلو وده مرستو نه علاوه چه تل په زده پوری اود تقدیر وده دی د المان د فدرالی دولت دوستانه مرستی چه مخ په زیاتیدو دی دخوښې موجب اود یادولو وده دی .

د نورو دوستو مملکتو له همکارو او مرستو پوځيحه هم صمیمانه امتنان کوو .

د افغانستان حکومت هیله لری چه دغه مرستی او همکارۍ په آینده کی هم دوام او پراختیا ومومی اود نیک تفاقم او ښو مناسباتو د تقویمی په لیاړه کی چه د دغو دوستو دولتو سره وجود لری له پخوا نه زیاتۍ گټوری او موثری واقع شی .

د افغانستان حکومت د ملگرو ملتو د اختصاصی موسسو مساعدت او همکارۍ چه تراوسه پوری شوی دی تقدیر وړی اود دوام او پراختیا یی گټوره او په زده پوری گټی .

په بین المللی ساحه کی د افغانستان د حکومت د سیاست هدف په ملگرو ملتو او په نورو بین المللی ټولنو کی د پخوا په شان د هیواد د ملی گټو ساتنه او د عمومی سولې په لیاړه کی خدمت اود بین المللی همکارۍ د پاره د زیات تفاقم ایجا دول دی .

د دغه مطلب په نظر کی نیولوسره سره به د افغانستان موقف د هنومستلو په مقابل کی چه د نننی نړۍ ورسره مخامخ ده د تل په شان په آزاد قضاوت ولادی اود افغانستان حکومت په هر قدم چه له هری ناحیې څخه د بامه دوامه سولې د ترسره کولو په لیاړه کی واخیستل شی وستایی .

داو د حکومت د خط مشی اساسی ټکی .

زمونږ د کامیابی او پرمختگ درجه چه د دغه خط مشی په تعقیب او تطبیق کښی په تیره بیایدی لحظه کی چه دیو تحول په درشل ولادیو د ملت د ټولو وگړو په استقبال اومرسته پوری اوده لری . مونږ ټولو افغانی نارینه و او ښځو د معارف منسوبینو ، د دولت مامورینو اود هیواد ټولو وطن دوستو پوهو زلمیانو ته پلمنور کوو چه د دغه لوی اقدام کښی زموږ سره گډون وکړی اود دغی عالی وظیفی په سرته رسولو او گټی مسئولیت کښی چه ښه به یی د کلو نه کلو نه د وطن په آینه ژوند کی باقی پاتی شی ، له حکومت سره مرسته اوملگرتیا وکړی .

دخدای په یاری اود خلکو د مرستی په اعتماد د خپل رعیت پالونکی او ترقی غوښتونکی پادشاه په ارشاد اولار ښوونه په کار پیل کوو . (ومن الله التوفیق)

دخارجہ چارو د وزارت تشکیل

وزیر - شياغلی دكتور محمد يوسف (صدر اعظم)
مرستیال » نوراحمد اعتمادی

مشاورتی کابینه

دسفير کيپر به رتبه کښي
دمختار وزير »
درمز او مخصوص قلم لوی مدیر
شياغلی محمد نعیم يوسفی
سیاسی معین
سیاسی لوی مدیر

د سیاسی روابطو لوی مدیر
شياغلی عطاوالله ناصر ضیاء
دملکرو ملتو اود بین المللی
روابطو لوی مدیر
شياغلی محلمی محمود غازی
داقتصادی روابطو مدیر
شياغلی محمد یونس رفیق

دخارجہ چارو د وزارت مرستیال
شياغلی نوراحمد اعتمادی

دفرهنگی روابطو لوی مدیر
شياغلی سید مسعود بو هنیار
دمعاهداتو او ونا یقو مدیر

اداری معین

د تشریفاتو رئیس

اداری لوی مدیر شياغلی عبدالرزاق ضیایی

د تابعیت او قوا غسلسگری » غلام محمد نیکزاد

لوی مدیر

دویزی لوی مدیر »

د مامورینو لوی مدیر » غمدا الغنی

- په باندنيو هیوادو کښې د افغانستان د سیاسي هیأتونو رئیسان
- په نوی ډیلي ، کټمنډو ، کولمبو اورنگون کښې افغاني لوی سفیر او په تایلند (بنګاک) کښې مختار وزیر جنرال محمد عمر .
- په واشنگتن او مکزیک کښې افغاني لوی سفیر او په برازیلیا او بوینس آیرس کښې مختار وزیر دکتور عبدالحمید .
- په ملګرو ملتو کښې د افغانستان سفیر کبیر اودایمی نماينده ، ښاغلي عبدالرحمن پژواک .
- په ملګرو ملتو کښې د افغاني نمايندګي مستشار او مختار وزیر دکتور عبدالحمید طيبي .
- په انقره کښې افغاني لوی سفیر ډګر جنرال سید حسن .
- په تهران کښې افغاني لوی سفیر ښاغلي محمد عثمان امیر .
- په ماسکو او ستوکولم کښې افغاني لوی سفیر او په بخارست او هلنسکی کښې مختار وزیر ښاغلي عبدالحمید شاه عالمی .
- په لندن کښې افغاني لوی سفیر او په هانګ کښې مختار وزیر ښاغلي محمد کبیر لودین .
- په بېن کښې افغاني لوی سفیر او په برن کښې مختار وزیر ښاغلي دکتور غلام فاروق .
- په قاهره ، آتن او اکرا کښې افغاني لوی سفیر او په بیروت او خرطوم کښې مختار وزیر ښاغلي غلام محمد سلیمان .
- په جده کښې افغاني لوی سفیر ښاغلي محمد قاسم شریف .
- په بغداد کښې افغاني مستشار او مختار وزیر ښاغلي غلام حسن صافی .
- په جګارنا کښې افغاني لوی سفیر ښاغلي عبدالحمید عزیز .
- په پیکنسګ او اولان باتور کښې افغاني لوی سفیر ښاغلي محمد شعیب مسکینیار .
- په توکیو کښې افغاني لوی سفیر . . . . .
- په کراچی کښې افغاني منتخب لوی سفیر ښاغلي محمد هاشم میوندوال .
- په روم کښې افغاني لوی سفیر او په مادرید کښې مختار وزیر ښاغلي انجنیر محمد کبیر .
- په پاریس کښې افغاني لوی سفیر او په بروسل کښې مختار وزیر ښاغلي اسدالله سراج .
- په بلګراد او صوفیه کښې افغاني لوی سفیر جنرال محمد عارف .
- په وارسا کښې افغاني لوی سفیر ښاغلي میر محمد یوسف .
- په پراګ او بوداپست کښې د افغاني لوی سفارت موقتي شارژ دافیر ښاغلي محمد عظیم امینی .
- په مشهد کښې افغاني جنرال قونسل ښاغلي عبدالقیوم .
- په نیویارک کښې افغاني افتخاری قونسل ښاغلي صلاح الدین طرزی .
- په پییشور کښې افغاني قونسل ښاغلي سید تاج الدین .
- په کویته کښې افغاني قونسل ښاغلي محمدایوب عزیز . (پاتې په ۴۷۰ مخ کښې)

توسعه روابط خارجی افغانستان

حکومت افغانستان توسط و ذارت امور خارجه در ظرف نيمه اخير سال ۱۳۴۱ و نيمه اول سال ۱۳۴۲ بر علاوه ايکه يك سلسله مجاهدات در شقوق مختلف از قبيل تهيه و ترتيب معاهدات و تصويب آن از طرف شعبات ذيلعلاقه افغانستان با کشورهای دوست نموده در راه توسعه روابط خارجی نيز اجرا آتی بعمل آورده است .

اعزام نمايندگان سياسی افغانستان به کشورهای مختلفه :

۱- تعيين و تقرر شاغلی محمد شعیب مسکینیا ر بحيث سفير کبير اعليحضرت همايونی در اولانباتور (پايتخت مغلستان) بتاريخ ۱۲ سنبله ۱۳۴۱ .

۲- تقرر شياغلی ادل پيش سفير کبير مغلستان در دهلی جد يد بحيث سفير کبير آنکشور بدر بار کابل بتاريخ ۲۸ میزان ۱۳۴۱ .

۳ - صدور اگریمان شياغلی يادونات خانال سفير کبير نيپال در دهلی بحيث سفير کبير آنکشور بدر بار کابل بتاريخ ۱۹ حوت ۱۳۴۱ .

۴- تقديم اعتماد نامه شاغلی سیت کوا بلا اتونی های کمشنر گانا در دهلی بحيث سفير کبير گانا در کابل به حضور اعليحضرت معظم همايونی بتاريخ ۲۲ جوزا ۱۳۴۲ .

۵- تعيين و تقرر شاغلی محمد عمر سفير کبير اعليحضرت معظم همايونی در دهلی بحيث سفير کبير اعليحضرت در کتمندو (پايتخت نيپال) بتاريخ ۲۳ جوزای ۱۳۴۲

مسافرت رؤساو شخصيت های بزرگ افغانی در کشورهای خارجی

شياغلی سردار محمد نعيم وزير امور خارجه افغانستان و معاون دوم صدارت عظمی به حيت رئيس هیأت افغانستان در هفدهمین دوره مجمع عمومی نیویارک (ماه سنبله ۱۳۴۱)

مسافرت رؤساو شخصيت های بزرگ کشورهای دوست به افغانستان

۱- نظر بدعوت اعليحضرت معظم همايونی، اعليحضرت محمدرضا شاهنشاه ايران بتاريخ ۴ اسد ۱۳۴۱ وارد کابل شدند و به حيت مهمان شاهانه الی ۷ اسد ۱۳۴۱ در افغانستان اقامت داشتند .

۲- نظربدعوت اعليحضرت همايونی، شاغلی داکتر سروپيالی را دا کر شنا ن رئيس جمهور هند بتاريخ ۲۰ ثور ۱۳۴۲ وارد کابل شدند والی ۲۶ ثور بحيث مهمان شاهانه در افغانستان اقامت داشتند .

افغانستان و هفدهمین دوره مجمع عمومی ملل متحد

(سپتامبر سال ۱۹۶۲ - سنبهله ۱۳۴۱)

ریاست هیأت افغانستان را در هفدهمین اجلاس مجمع عمومی بشاغلی سر دار محمد نعیم وزیر امور خارجه و معاون دوم صدارت عظمی آنوقت به عهده داشت. معاون رئیس هیئت بشاغلی پرواک، کمیته سیاسی اعضا، دکتور طیبی کمیته مخصوص سیاسی و کمیته حقوقی دکتور فرهادی کمیته اقتصادی و مالی بشاغلی فیض احمدزکریا، کمیته قیمومیت بشاغلی حسرت کمیته بودجه و اداره بشاغلی عبدالصمد غوث کمیته فرهنگی بشری و ثقافتی. هیئت افغانستان درین دوره با اساس سیاست همنوی کشور در موضوعات بین المللی حصه گرفت و نظریه قضاوت آزاد و بیطرفانه از همه پیشنهاد های که برای صلح و امنیت دنیا انکشاف در زندگی مردم دنیا و بالاخره تقویه دول موسسه ملل متحد مفید بود پشتیبانی کرد. رئیس هیئات افغانستان طی بیانیته که در جلسه کامله مجمع عمومی ابراد فرمودند و موقف کشور را در موضوعات مختلف بین المللی کا مطرح بحث مجمع عمومی هفدهم بود شرح دادند و تمنیات حکومت افغانستان را بحیث یک کشور صلح دوست برای پایداری صلح در جهان و حسن روابط بین المللی ابراز داشتند که ماهر نکته آنها درباره موضوعاتی که در ذیل به ملاحظه میرسد به حیث موقف حکومت افغانستان به مطالعه خواهم رسانید.

فضای بین المللی در آغاز جلسه:

هفدهمین دوره مجمع عمومی موسسه ملل متحد بتاریخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲ در نیویارک آغاز گردید و تا ۲۰ دسامبر ۱۹۶۲ خاتمه یافت. این جلسه برخلاف شانزدهمین اجلاس مجمع عمومی در یک فضای نسبتاً آرام افتتاح گردید زیرا از یکطرف اتفاق نظریه یک شخص که کرسی منشی عمومی ملل متحد را اشغال کند وجود داشت و آن اوتانیت بود که بعد از یک سال تجربه به اتفاق آرا برای پنج سال بحیث منشی عمومی انتخاب گردید و از طرف دیگر در بحرانیکه ملل متحد از نقطه مالی بآن مواجه شده بود با اثر تصویب توزیع اسناد قرضه ملل متحد تخفیف بعمل آمده و وضع ملل متحد در کانگو که انتظار جهان را بخود جلب کرده بود و هر آن لطمه بر موجودیت این موسسه جهانی وارد میساخت و یکی از پرماجرترین مسایل در مقابل ملل متحد قرارداد داشت نظریه بلانهای اوتانیت راه حلی بخود اختیار میکرد و معلوم میشد که کشور های ذی علاقه در کانگو آرزو مند مصالحه موضوع میباشند. گرچه در روز های بعد از آغاز جلسه هفدهمین وضع بین المللی نظریه بحران کیوبا تیره گردید و شورای امنیت ملل متحد موضوع را برای رفع خطر جنگ و استقرار صلح بین المللی مورد مذاقه قرار داد اما با وجود تیرگی اوضاع این فیصله نظر به مجاهدات مؤسسه ملل متحد راه حلی بخود گرفت و در این موسسه جهانی یکبار دیگر بحیث و سیله مهم ایجاد حسن تفاهم بین کشورها و پشتیبانی صلح در دنیا عرض وجود کرد که این بذات خود پرستیز مؤسسه ملل متحد افزود.

نا گفته نباید گذاشت که رول کشور های بیطرف در حصة حل مسأله کیو بایی تاثير نبود و مجاهدت های ایشان که درین باره بصورت دست جمعی برای حل قضیه تو سط مذاکرات مستقیم بین قوای بزرگ بعمل آمد خلی هاموثر و برای از بین بردن بحران مفید ثابت گردید که البته نماینده کشور افغانستان نیز باتفاق گروپ کشور های بیطرف درین مجاهدت سهم داشت چنانچه در اثر پیشنهاد نماینده افغانی و تصویب گروپ کشور های بیطرف بود که منشی عمومی در مسأله کیو با مداخله کرد . در اثنای شانزدهمین دوره مجمع عمومی تصمیمنامه ای که در باره اعطای آزادی به کشور ها و ملل تحت استعمار به تصویب رسیده بود در آن ذکر شده بود تا کمیته خاصی در باره این موضوع و تطبیق آن از طرف کشورهای ذی علاقه به هفدهمین دوره مجمع عمومی راهبری تهیه کند .

باساس آن راهپور منشی عمومی در هفدهمین جلسه مجمع عمومی تحت مطالعه قرار گرفت و در نتیجه تصمیمنامه از طرف گروپ آسیا و افریقا به جلسه کامله پیش شد که در آن مجمع عمومی تأثیر عمیق خود را از این که محتویات اعلامیه رفع استعمار در حصة تمام قلمرو های غیر آزاد بصورت کامل تطبیق نشده اظهار میداشت . ضمناً مجمع عمومی فیصله میکرد تا در تعداد کمیته خاص هفت عضو دیگر نیز افزایش یابد که جملاً تعداد آن به ۲۴ عضو برسد و این کمیته به کار خود در باره تطبیق محتویات اعلامیه در سر زمینهای مختلف تحت استعمار دوام داده و راهپور خود را به مجمع عمومی هجدهم بسپارد .

تصمیمنامه از تمام اعضای ملل متحد مخصوصاً کشورهای دارای مستعمرات تقاضا میکرد تا برای پیشبرد کار کمیته خاص مجاهدت ورزند . نا گفته نباید گذشت که کمیته ۲۴ نفری به نسبتیکه بسیاری از قلمرو های تحت قیمومت ملل متحد به آزادی رسیده اند و نظیر باینکه شورای قیمومت از نظر فعالیت در حال سقوط میباشد فعلاً رول شورای قیمومت را بازی خواهد کرد .

نماینده افغانستان در حصة پرو بلم رفع استعمار موقف سابق حکومت را در باره قلع و قمع استعمار به هر شکلی که تظاهر کند و همچنین از بین رفتن حاکمیت خارجی بعد از استعمار تعقیب کرده و در باره تسوید تصمیمنامه با گروپ آسیا و افریقا همکاری نموده است . بر علاوه کشورهای بیطرف به رئیس مجمع عمومی هفدهم توصیه نمودند تا در حصة شمول افغانستان به عضویت کمیته ۲۴ نفری که عنقریب از طرف رئیس مجمع عمومی تعیین خواهد شد توجه کند .

دوم، شمول اعضای جدید به موسسه ملل متحد در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی :

شش کشور جدید به عضویت ملل متحد پذیرفته شد . این کشور ها عبارتند از : جمهوری تروند ، دولت پادشاهی پروندی کشور ترینیداد و توباگو - جمهوری دیموکرات مردم الجزایر - و کشور اوگندا .

نماینده افغانستان در حصه شمول الجزائر به عضویت ملل متحد مجادلات مردانه مردم الجزائر را برای حصول آزادی ستوده و مراتب تبریک و مسرت هیأت نمایندگی افغانستان را در چنین موقع ابراز داشت. همچنان افغانستان باسی و پنج کشور دیگر تصمیمنامه‌ی راجع به شمول الجزائر به مجمع عمومی پیش کرد که تصویب شد. در پایان جلسه هفدهمین دوره مجمع عمومی تعداد اعضای ملل متحد به ۱۱۰ کشور رسید.

سوم - خلع سلاح :

در دوران مجمع عمومی هفدهم راهپور کمیسیون مؤده عضو ملل متحد (فرانسه به آن اشتراك نکرد) مطرح بحث شد . نمایندگان کشور های بیطرف که در جلسات کمیسیون برای اولین بار شرکت کرده بودند در مجمع عمومی بیانات ایراد کردند و اهمیت این موضوع را برای نسل بشر وانمود ساختند علاوه بر آن توجه دول بزرگ مخصوصاً اتانزونی و روسیه را درباره توافقی نظر وحل این مسئله درخواست نمودند .

در جمله تصمیمنامه ای که بدین مناسبت از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید مهم ترین آن تصمیمنامه ای بود که از طرف افغانستان و یکمده کشورهای آسیا، افریقا، اروپا و امریکای لاتین تسوید و از طرف مجمع عمومی تصویب گردید . درین تصمیمنامه از اینکه مسأله خلع سلاح عمومی به نتیجه مثبت نرسیده اظهار تأسف بعمل آمد و ضمناً از اینکه رؤسای روسیه شوروی - اتانزونی و انگلستان در بر آورده شدن راه حل این موضوع ، مجاهدت میورزند اظهار خوش بینی و برای پیدا شدن موافقه ای بین اتحاد شوروی و اتانزونی خواهش گردید تا ایشان در پیشنهادهای خویش درباره خلع سلاح تعدیلاتی را قبول کنند تا سبب از بین رفتن خطر تباهی بشر فراهم گردد . بر علاوه درین تصمیمنامه از کنفرانس مؤده عضو تضاضاً گردید تا راهپور کار خویش را قبل از ماه اپریل ۱۹۶۳ به مجمع عمومی بسپارند .

موقف حکومت افغانستان در این مسأله عبارت از یک خلع سلاح عمومی کامل و مؤثر میباشد نماینده افغانی در بحث موضوع اظهار کرد که افغانستان طرفدار است تا از آزمایشهای ذروی، ظهور جنگ در اثر تصادف ، قطع ارتباط در اثر اشتباه بین دو بلاك به نفع صلح بادوام جلوگیری شود .
نماینده افغانی از تأسیس مناطق فاقد سلاح ذروی و استعمال فضای خارجی به مقصد صلح طرفداری نمود .

چهارم - میثاق مربوط به اسلحه ذروی :

در طی شانزدهمین دوره مجمع عمومی یک سلسله مذاکرات درباره تسوید میثاقی که اقلاً دول صاحب نیروی ذروی را از استعمال و یا آزمایش سلاح ذروی بازدارد بعمل آمد و در نتیجه مجمع عمومی ، نظریات دول عضو ملل متحد را درباره تشکیل

کنفرانسی بدین مناسبت درخواست نمود . نظریه حکومت افغانستان به طرفداری چپته انعقاد چنین کنفرانس بود .

دراثنای هفدهمین اجلاسیه مجمع عمومی عده از کسشدر های بهطرف به شمول افغانستان پروژۀ تصمیمنامه ی را به کمیته سیاسی پیش کرد ند که - با اساس آن منشی عمومی مامور میشد تا نظریات حکومت های را که تا حال درین مورد نظریه نداده اند جمع نمود و به مجمع عمومی هژدهم تقدیم کنند . این تصمیمنامه از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید .

پنجم - نمایندگی جمهوریت مردم چین در مؤسسه ملل متحد :

در هفدهمین دوره مجمع عمومی موضوع نمایندگی جمهوریت مردم چین بر طبق سالهای گذشته از طرف نمایندگی اتحاد شوروی در ملل متحد شامل آجندای مجمع عمومی گردید .

موضوع اولاً در کمیته اعتبار نامه ها مطرح شد ، نماینده شوروی اعتراض کرد که نمایندگان حقیقی چین در ملل متحد نمایندگی نمی کنند و باید نمایندگان چین ملیون جای خود را به نمایندگان جمهوریت مردم چین واگذار شوند . همچنان حین بحث موضوع در مجمع عمومی نماینده اتحاد شوروی عین دعوی را اقامه کرد و تصمیمنامه ی بدین مناسبت به مجمع عمومی پیش شد اما این تصمیمنامه به نسبتی که دوثلث آراء را حاصل نتوانست کرد به تصویب نرسید .

هؤقف افغانستان بر اساس سابق عبارت از طرفداری از تصمیمنامه اتحاد شوروی بود ، نماینده افغانستان حکومت جمهوریت مردم چین را حکومت قانونی و نماینده آنرا نماینده حقیقی خواند و حل این موضوع را برای صلح آسیا و جهان مفید قلمداد کرد .

ششم - تجدید نظر بر منشور ملل متحد :

دراثنای شانزدهمین دوره مجمع عمومی تصویب بعمل آمده بود تا کمیته تجدید نظر بر منشور ملل متحد را پوری درباره این موضوع تهیه و بد اسامبله هفدهم پیش کند نماینده افغانستان رئیس این کمیته میباشد . کمیته بحث خود را در این باره بتاریخ ۵ سپتامبر ۱۹۶۲ آغاز کرد ، نمایندگان اتحاد شوروی اظهار کردند که تجدید نظر بر منشور ملل متحد تا وقتی ناممکن خواهد بود که نمایندگان جمهوریت مردم چین بجای چین فارموسا به مؤسسه ملل متحد اخذ موقع کنند . دسته از کشور های غربی مدعی بودند که مسأله نمایندگی مردم چین نباید بر تجدید نظر منشور ملل متحد اثر کند . قابل ملاحظه است که تحت شرایط فعلی تجدید نظر بر منشور ملل متحد از نظر حق ویتو به مفاد اتحاد شوروی تمام نمی شود دسته کشور های غربی چون اکثریت را در مجمع عمومی دارا میباشد طرفدار تجدید نظر بر منشور ملل متحد میباشد . اما رو به مر فته

نوی قهرری

د شپاها نه ذات مطبو عساتی
مشاور ښاغلی استاد خلیل الله خلیلی
چه دمعظم قولواک له حضور مخینه
د وزیر بهر تبه او القابو مفتخر شوی دی

به قاهره کنډې افغانی لوی سفیر
ښاغلی قلامحمد سلیمان

به کراچی کنډې افغانی منتخب
لوی سفیر ښاغلی محمد ها شم
میو ندوال

به واشنگتن کنډې افغانی لوی
سفیر ښاغلی دکډور
عبدالمجید

نوي مقرري

په انفرمه کښې
افغانی لوی سفیر
ډگر جنرال
سمید حسن

په پېښور کښې افغانی قونسل
ښاغلي سید تاج الدین

په بغداد کښې افغانی مستشار او مختار
وزیر ښاغلي غلام حسن ساپی

په کویټه کښې افغانی قونسل
ښاغلي محمد ایوب عزیز

مرور ایام بعد از جنگ عمومی دوم و تغییراتی که در مجمع عمومی طی این هفده سال بوقوع پیوسته تجدید نظر بر منشور ملل متحد را لازمی میسازد. چنانچه یکی از عوامل در این مورد که تغییری را در تشکیلات ملل متحد بوجود می آورد از بین رفتن شورای قیمومت به نسبت، بسر رسیدن سیستم قیمومت در سرزمینهای تحت نظارت ملل متحد است.

افغانستان در سالهای قبل، مطالعه عمیق را در این باره از طرف کمیته مربوط توصیه کرده اما در دوران جلسه هفدهم بنا بر اینکه موضوع طرف مناقشه بلاک شرق و غرب واقع بود در مباحثه آن سهم نگرفت.

هفتم-موضوع اعتبار نامه های کشورهای عضو:

کمیته اعتبار نامه ها جهت غور بر اعتبار نامه های نمایندگان کشورهای عضو هر ساله جلسه میدهد اما موضوعی که کسار این کمیته را قابل توجه میسازد این است که از چندین سال باینطرف این کمیته نظریه اصرار کشورهای اتانونی و اتحاد شوروی بر موضوع اعتبار نامه های چین و هنگری بحث میکنند، اتانونی بعد از اینکه حکومت امرنا از بین رفت رژیم روی اقتدار هنگری را ردی میبندد که خلاف آرزوی مردم رویکار آمده و مدعی است که نماینده حکومت فعلی هنگری از مردم آن کشور نمایندگی نمی تواند کرد، همچنان اتحاد شوروی نمایندگان چین ملیون را نماینده حقیقی چین مرکزی نمیداند. چون اکنون نمایندگان چین ملیون و رژیم فعلی هنگری در مجمع عمومی موجود اند این مناقشات بصورت دو مدار هر سال مورد بحث میشود و به نتیجه نمی رسد.

افغانستان حکومت جمهوری مردم چین و همچنان حکومت فعلی هنگری را برسمیت می شناسد و از پیشنهادهایی که به مخالفت آنها به مجمع پیش شده طرفداری ننموده است.

موضوع دیگری که در باره اعتبار نامه های نمایندگان در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی مطرح بحث گردید اعتبار نامه نماینده یمن بود زیرا جای حکومت شاهی را در آن کشور حکومت جدید التاسیس جمهوری اشغال کرد و می بایست که نمایندگان حکومت جمهوری کرسی یمن را در ملل متحد اخذ می کردند. این موضوع در آخرین روز جلسه هفدهم مجمع عمومی مطرح شد و چون حکومت جمهوری را اتانونی نیز برسمیت شناخت مجمع عمومی فیصله کرد که نمایندگان حکومت جمهوری در کرسی یمن اخذ موقع کنند.

افغانستان چون حکومت جمهوری یمن را برسمیت شناخته بود از سفارش کمیته اعتبار نامه ها طر فدا ری کرد.

هشتم- قطع آزمایشهای ذروی :

در سالهای اخیر موضوع قطع آزمایشهای ذروی بیش از پیش انتظار جهان را بخود جلب کرده است. مخصوصاً زمانیکه اتحاد شوروی درین آزمایشها در فضاسپهت نمود و اتانزونی برای دوام سلسله آزمایشهای زیرزمینی موافقت را بدست گرفت مجمع عمومی برای از بین بردن این رقابت که سبب تشویش بشردا فراهم ساخته است مجاهدت نمود. سال گذشته هنگام دایر بودن مجمع عمومی شانزدهم یک سلسله مجاهدتها از طرف کشورهای عضو ملل متحد بعمل آمد و نتیجه های صورت گرفت تا برین رقابت تباهن خاتمه داده شود. به ادا مة این همه کوششها مجمع عمومی در ائسای هفدهمین دوره خورش تصمیمنامه های را به تصویب رسانید که در جمله آن تصمیمنامه از طرف افغانستان و یکمده کشورهای عضو تسوید گردیده بود. در این تصمیمنامه از کشورهای صاحب نیروی ذروی تقاضا بعمل آمد تا از شروع ماه جنوری سال ۱۹۶۳ به تمام آزمایشهای خویش خاتمه دهند. گرچه تصمیمنامه اتانزونی وانگلستان قطع این آزمایشها را درخواست می نمود اما یک استثناء در آن موجود بود که این تصمیمنامه حق دو کشور را در حصه آزمایشهای زیر زمینی محفوظ میساخت.

تصمیمنامه ۳۷ کشور با ۸۱ رای موافق و ۲۵ رای ممتنع به تصویب رسید و تصمیمنامه اتانزونی وانگلستان با ۵۰ رای موافق و ۱۲ رای مخالف (گروپ شوروی) و ۴۲ رای ممتنع تصویب شد.

نمایندگان قوای بزرگ بر تصمیمنامه ۳۷ کشور رای ممتنع دادند.
نمایندگان افغانستان در بحث این موضوع مؤقف حکومت را به شرح ذیل تفسیر کرد :

- ملل متحد اندیشه عمیق خود را از ادامه آزمایشهای ذروی اظهار دارد.

- باید ملل متحد سیاستهای طرفدار ادامه آزمایشهای ذروی را بشدت محکوم نماید.

- باید ملل متحد اعلام کنند که هیچ کشوری حق اجرای آزمایشهای ذروی را ندارد.

- باید ملل متحد اذمه کشورهای دارای نیروی ذروی تقاضا نماید تا همه آزمایشهای خود را قطع نموده وعده بدهند در آینده در هیچ شرایطی آزمایشهای خود را تجدید نمیکنند.

- باید ملل متحد اعلام دارد که قطع تدریجی و قسمتی آزمایشهای ذروی مقبول نیست و باید همه آزمایشها فوراً قطع گردد.

- باید ملل متحد کشورهای دارای نیروی ذروی را وادار سازد سیاستی که موجب انتشار اسلحه ذروی به کشورهای فاقد آن میگردد منصرف شوند.

باید ملل متحد کشورهای دارای نیروی ذروی را مجبور سازد تا در جریان همین جلسات داخل مذاکره شده و جنبه های تکنیکی مخصوصاً ترتیبات تفتیش و کنترل عملی بین المللی را به اساس میموراندوم مشترک ۱۶ اپریل ۱۹۶۲ مطالعه نموده حل کنند.

- باید ملل متحد کشورهای دارای نیروی ذروی را مجبور سازد تا اعلام دارند که استعمال اسلحه ذروی بحیث جرم علیه بشریت تلقی گردیده و چنین سلاح در هیچ شرایطی استعمال نگردد.

باید ملل متحد کشورهای دارای اسلحه ذروی را مجبور سازد تا فوراً داخل مذاکره گردیده و اقدامات مزیدی را برای تعهد خلع سلاح عام و تمام و از بین بردن اسلحه ذروی بعمل آورند.

نهم - موضوع کوریا:

در هفدهمین دوره مجمع عمومی تصمیمنامه ای از طرف ۱۵ کشور و وی موضوع به تصویب رسید درین تصمیمنامه ذکر شده بود که کمیسیون ملل متحد برای وحدت کوریا بکار خود ادامه بدهد. همچنین قوای باقیمانده خارجی هر زمانیکه در کوریا حالت نورمال رویکار شود از آن کشور خارج شوند چون موضوع کوریا هر ساله در جلسات مجمع عمومی ملل متحد بحث میشود حکومت افغانستان در حصه وحدت کوریا از پرنسپل حق تعیین سرنوشت طرفداری کرده و ما مول مردم کوریا را محترم شمرده است. نماینده افغانی در پایان بحث موضوع در مجمع عمومی هفدهم اظهار داشت که جای تأسف است که مسأله کوریا تا امروز حل نگردیده با وجودیکه بد فعات مکرر در مجمع عمومی مطرح بحث بوده است نماینده افغانستان در حصه تصمیمنامه مسأله کوریا که واضحاً راه حلی را جستجو نمیکرد و طرف مناقشه بود رأی ممتنع داده است.

دهم - سیاست تبعیض نژادی در افریقای جنوبی:

این موضوع سالهاست که در مجمع عمومی مطرح بحث قرار میگیرد. در دو دان اسامبله هفدهم ازینکه جمهوریت افریقای جنوبی از تمام تصمیمات مجمع عمومی گذشته چشم پوشی کرده و سیاست تبعیض را علیه باشندگان سیاه پوست آن کشور شدیداً از پیش میبرد. و اخیراً قانون جدیدی را که بیشتر سبب برانگیختن احساسات کشورهای افریقای سیاه می شد به تصویب رسانده و اعضای ملل متحد را واداشت که درین مورد تصمیم جدی تری اتخاذ نمایند. بابت بحث این موضوع در کمیته خاص سیاسی تصمیمنامه ای از طرف افغانستان و یکمده کشور های عضو به کمیته پیش شد که در این تصمیمنامه یک نوع قطع روابط سیاسی و اقتصادی (سنگشن) اعضای ملل متحد را با کشور افریقای جنوبی درخواست میکرد. این تصمیمنامه به ۶۰ رأی موافق به تصویب رسید.

۱۳ کشور که ازمريکاي لاتين و دوستان غرب بودند رأي ممتنع داد ند. ۱۶ کشور اروپاي غربي و امريکا و اعضای صغيد پوست کامن ويلت رأي مخالف داد ند .
نماينده افغانستان بر اساس سالهای گذشته طی پيمانیه ای جوانب حقوقی و بشری موضوع را توضیح کرده و سیاست تبعیض نژادی افریقای جنوبی را ناشایسته خواند .
یازدهم-مسأله عمان :

در هفدهمین دوره مجمع عمومی موضوع عمان از طرف عراق، اردن، لبنان، لیبیا مراکش، عرب سعودی، سودان، سوریه، تونس، جمهوریت متحد عرب و یمن به مجمع پیش شد. افغانستان با همکاری ممالک عربی، گینی، اندونیزیا و یوگوسلاویا تصمیمنامه ای را به کمیته خاص سیاسی پیش کرد که مفاد ذیل را حاوی بود :

- ۱- آزادی فوری عمان برای حفظ صلح منطقه لازمی است .
  - ۲- تصدیق حق تعیین سرنوشت و آزادی برای مردم عمان .
  - ۳- تقاضای خروج قوای خارجی از عمان .
  - ۴- حل موضوع از راه مقایسه به اساس منشور .
- پیشنهاد فوق در کمیته به اکثریت آراء به تصویب رسید اما در جلسه کامله مجمع عمومی نسبت به اعمال نفوذ انگلستان بر بعضی دول عضو پیشنهاد مذکور رد شد و موضوع بدون تصمیم برای آینده مؤکول گردید .
- افغانستان در این مسأله به نسبت شباهتی که در بعضی جهات به قضیه پشتونستان داشت علاقه زیاد گرفت و نماینده افغانی در حصه آزادی اظهار نظریه مردم عمان از آمال مردم عمان که به اساس سیاست استعماری تحت سلطه سلطان مسقط در آورده شده اند طرفداری کرد . نماینده افغانی اظهار داشت که باید بمردم عمان موقع داده شود تا بر اساس حق تعیین سرنوشت آینده خود را تعیین کنند .

دوازدهم، موضوع سرحدات و نیز ویلا و گیانای برتانوی:

حکومت و نیز ویلا دعوی دارد که هنگام تعیین سرحدات بین و نیز ویلا و گیانای برتانوی یک حصه از خاک و نیز ویلا بصورت غیر قانونی بکشور گیانای برتانوی تعلق گرفته و برای اینکه موضوع را با انگلستان فیصله نماید و نیز ویلا مسأله را به مجمع عمومی محول ساخت .

در اثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی کمیته خاص سیاسی روی بحث موضوع دلائل و ذریع خارج و نیز ویلا و نماینده انگلستان رامورد مطالعه قرارداد و ذریع خارج و نیز ویلا اظهار کرد که فیصله حکمیت ۱۸۹۹ که با اساس معاهده ۱۷۹۷ صورت گرفته حق و نیز ویلا راحتی به آن حصص خاکشان که از طرف بریتانیه برای ۵۰ سال نیز اشغال نشده بود نشناخته و سرحدات را بصورت غلط تثبیت کرده است و نیز بر اساس یک میموراندوم که بتاريخ ۱۹۴۹ از طرف مشاور حقوقی و نیز ویلا

در قضیه سرحدی باقیما نده ۶ ماه بعد از مرگ نامبر ده نشر شده توضیح گردیده که فیصله حکمیت با اساس یک موافقه سیاسی قضات محکمه که تبعه روسی (تزاری) انگلیسی و اتا زونی بودند صورت گرفته بدون اینکه مقررات و قواعد حکمیت و با حق و نیز ویلارد نظر گرفته باشند. امریکادر آن وقت راضی بود که بریتانیه عهد و یکتوری آنچه گیانا و نیز ویلا گرفته قانع باشد و تجاوز خود را در امر یکای لاتین با اساس دکتورین مانرو توسعه ندهد. قضات اتا زونی و روسیه تزاری برای منفعت سایر مناطق در سرحدات و نیز ویلا با هم موافقه سیاسی نمودند.

وزیر خا رجیه و نیز ویلا این را هم توضیح کردند که از ۱۹۵۴ با بنظر و نیز ویلا با حکومت بریتانیه روی این موضوع در تماس است و آرزو دارد که قبل از آزادی گیانای بریتانوی بکدام مفاهمه برسند. نماینده بریتانیه فیصله حکمیت را حقوقی خوانده و از فیصله های سیاسی در موضوع انکار کرد.

نماینده افغانستان نیز به نسبت آن که موضوع یک قضیه سرحدی و نیز اساس آن بروی تجاوز بریتانیه عهد و یکتوری یا بخاک و نیز ویلا و عملی ساختن یک حکمیت غیر حقوقی بود دلچسپی گرفته و مطالب آتی را مورد بحث قرار داد:

اول - آزادی فوری گیانای بریتانوی و اشتراک شان در مذاکره موضوع.

دوم - فیصله مطالب با اساس حق تعیین سرنوشته و آن هم برضای مردم گیانای بریتانوی.

نماینده افغانی در بیانیه خود این اساس را نیز توضیح کرد که دول استعماری در قرن ۱۹ نه تنها از راه اجبار و عسکری بلکه از راه اجبار و هدایت و فیصله های که به آن شکل و نام حقوقی داده و در حالیکه تماماً مفایر حقوق بوده است مطالب خود را بالای کشورهای کوچک قبولانیده است.

در پایان بحث این موضوع رئیس کمیته خاص سیاسی اظهار داشت که وی از جانب نمایندگان وینزویلا و بریتانیه مأمو شده است که بکمیته ابلاغ کند تا در موضوع سرحدات وینزویلا و مناطک گیانای بریتانوی حکومت های انگلستان و وینزویلا و گیانا از راه سیاسی داخل مذاکرات مستقیم بوده چه اسناد موضوع را از بر مطالعه گرفته اند تا بکدام موافقه برسند از آن رود و ام مذاکرات را در حال حاضر طرفین آرزو ندارند. بدین ترتیب این موضوع بدون کدام تصمیمی از طرف مجمع عمومی خاتمه یافت.

سیزدهم - موضوع پناهگزیانان فلسطین :

دراثنای هفدهمین دوره مجمع عمومی سه پیشنهاد بکمیته خاص در باره موضوع پناهگزیانان پیش شد. پیشنهاد اول از طرف کشورهای دسته بر ازاویل که مقصد آن حل مشکلات فلسطین از راه مفاهمه بین کشورهای عربی و یهود بود. این پیشنهاد

که اساس آن يك نوع شناختن اسرا ييل را معنی می داد از طرف عرب ها رد شد .

پیشنهاد دوم که از طرف افغانستان - اندونیزیا - موریتانیا و پاکستان بود مقصد آن تعیین قیم ملل متحد از طرف منشی عمومی برای ملکیت ودا رایی اعراب فلسطین در داخل اسرا ییل بود . سال گذشته همچو يك تعد یلی از طرف افغانستان پیش شد که اسرا ییل و طرفدا را نش آن را مدا خله به امور يك کشور تلمقی نمودند چون این پیشنهاد نیز مورد قبول طرفداران اسرا ییل واقع نمیشد بالاخره عربها بشرط اینکه پیشنهاد گروپ برا ذا ویل پس گرفته شود قبول کردند که این پیشنهاد نیز پس گرفته شود . و در آخر پیشنهاد سومی که از اتا زونی بود مقصد آن تطبیق تصمیمات مه های سابق و تجدید دوره کار آن را برای سه سال دیگر بود که از طرف کمیته به تصویب رسید . افغانستان نظریه قبول اعراب از پیشنهاد اتا زونی بر تصمیمات مه اتا زونی رأی موافق داد .

چهاردهم - تصویب اعلامیه کنفرانس قاهره

افغانستان به همراهی سی کشور دیگر مسوده تصمیمات مه ای را بکمیته اقتصادی مجمع عمومی پیش کرد که از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید . نکته مهمی که در اعلامیه قاهره طرف دلچسپی افغانستان است عبارت از مسأله ترانزیت میباید شد که میبایست کشورهای سهام کنفرانس قاهره تسهیلات لازمه را دربارۀ ترانزیت کشورهای محاط به خشکه فراهم نموده و از هیچگونه همکاری دریغ نکنند این پرنسیپ زمانی که از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید مجدداً بحیث يك پرنسیپ بین المللی شناخته شد . مجمع عمومی ضمن تصویب متن اعلامیه قاهره از دول عضو شورای اقتصاد و اجتماعی و دیگر مؤسسات مربوط به ملل متحد تقاضا کرد تا در فعالیت های خود را جمع به انکشاف اقتصادی و اجتماعی پرنسیپهای اعلامیه قاهره را در نظر داشته باشند .

پانزدهم - حاکمیت دائمی برمنابع طبیعی :

از چندین سال باینطرف مجمع عمومی کمیته ای را که افغانستان در آن عضویت داشت برای مطالعۀ حاکمیت کشورها بر منابع طبیعی شان گماشته است تا این موضوع را بصورت تکنیکی مورد مطالعۀ قرار دهد . در اثنای مجمع عمومی هفدهم کمیته را پورخود را با مسوده تصمیمات مه ای به مجمع عمومی پیش کرد . افغانستان و ۱۲ کشور دیگر تعد یلی در آن وارد آوردند که مهمترین نکته آن این بود که از منشی عمومی تقاضا شود تا مطالعات خود را بر جنبه های مختلف حاکمیت دائمی برمنابع طبیعی کشورها ادا نموده و با در نظر گرفتن علاقه کشورها درین باره نیز تشویق همکار ی بین المللی در ساحه انکشاف اقتصادی و اجتماعی را پورخود را به جلسه هفدهم پیش کند ، تصمیمات مذکور با تعدیل آن در مجمع عمومی به تصویب رسید .

شانزدهم - انکشاف اقتصادی کشورهای روبه انکشاف :

در باره تأسیس صندوق مخصوص انکشاف اقتصادی ملل متحد (سندف) افغانستان به همراهی سی و چهار کشور دیگر آسیا و افریقا و یوگوسلا و یا تصمیمنامه‌ای به کمیته اقتصادی مجمع عمومی پیش کرد . در این تصمیمنامه از یکطرف منشی عمومی ما مور گردید تا مسو دة اساسنامه سند وق را به همه کشورهای عضو و مؤسسات اختصاصی فرستاده نظریه آن ها را حاصل کند و از طرف دیگر کمیته مربوط بعد از مطالعات راپوری به شورای اقتصادی واجتماعی و نیز جلسه هفدهم مجمع عمومی تقدیم نماید .

هفدهم - انعقاد کنفرانس جهانی تجارت :

در هفدهمین دوره مجمع عمومی تصمیمنامه مهمی به تصویب رسید که بموجب آن کنفرانس جهانی تجارت در اواخر سال ۱۹۶۳ و یا در اولین ماههای ۱۹۶۴ منعقد خواهد شد . افغانستان از انعقاد همچو یک کنفرانس طرفداري نموده است . در این کنفرانس جهات مختلفه تجارت بین المللی مورد مطالعه قرار خواهد گرفت .

هژدهم - کمک ملل متحد برای ترقی زنان در کشورهای روبه انکشاف :
افغانستان به همراهی نه کشور دیگر مسوده تصمیمنامه ای را به کمیته اجتماعی و فرهنگی و بشری پیش کرد که در آن تذکر داده شده بود که تصمیمنامه های شورای اقتصادی در ساحه ترقی زنان و پروگرامهای مختلفی که درین ساحه روی دست است مورد توجه قرار داده شود بصورت خاص در این تسوید تذکر گردیده که برای مرتبط ساختن این پروگرامها و ایجاد یک پروگرام واحد و طویل المدت از طرف ملل متحد برای ترقی زنان که اهمیت خاص دارد مطالعات عمیق بعمل آید و مساعدت مؤسسات مربوط اختصاصی ملل متحد تقاضا شود . و برای پیشبرد این منظور از اعطای فیلو شیپها و دایر نمودن سمینار ها کار گرفته شود .

نوزدهم - تطبیق میثاق ۱۹۵۶ مربوط برده فروشی و غلامی :

افغانستان به همراهی ۵۲ کشور دیگر مسوده تصمیمنامه ای را در این باره به مجمع عمومی پیش کرد در آن خواهش بعمل آمده بود تا مطابق به ماده چهارم اعلامیه جهانی حقوق بشر که در آن غلامی و برده فروشی و غیره اعمال شبیه به آن ممنوع قرار داده شده همه کشورهای عضو ملل متحد و مؤسسات اختصاصی باین میثاق ها شامل شوند و آنها بیکه شامل شده اند در راه تطبیق میثاقها کمک و همکاری صمیمی کنند .

بیستم - مسأله رودیشیای جنوبی :

در باره این مسأله تصمیمنامه هاییکه افغانستان در آن سهم داشت از طرف مجمع عمومی به تصویب رسید تصمیمنامه اولی تذکر میداد که در رودیشیای جنوبی باینر انحلال اتحادیه زیمبابو و حیس لیدران ملی وضع بسیار خطرناک بوجود آمده و حقوق سیاسی مردمان پایمال گردیده و خطر بزرگی برای افریقا و جهان تولید

گردیده است. لهذا مجمع عمومی از حکومت بریتانیه تقاضا میکند تا فوراً رئیس اتحادیه را با همه لیدران ملی آن از حبس رها کند. تصمیمنامه دیگر تقاضا میکرد که همه تصامیم - گذشته مجمع عمومی در این باره در نظر گرفته شده و محتویات تصمیمنامه مجمع عمومی شانزدهم که در آن اظهار گردیده که قانون اساسی جدیدی بجای قانون اساسی سابقه تدوین گردد مورد توجه قرار گیرد. بر علاوه در این تصمیمنامه از حکومت بریتانیه تقاضا شده بود تا جهت رای گیری آزاد در رودیشای جنوبی ترتیبات لازم اتخاذ نماید ضمناً از منشی عمومی درخواست گردیده بود تا با حکومت بریتانیه - داخل مذاکره شده و از نتیجه اقدامات خویش به جلسه آینده مجمع عمومی و یا به کمیته خاص رودیشای جنوبی را پور دهد.

بیست و یکم - مسأله افریقای جنوب غرب :

در دوران مجمع عمومی هفدهم تصمیمنامه‌ای به تصویب رسید که در اثر آن مجمع عمومی مصوبات سابقه و اعلامیه اعطای آزادی به کشورها و ملل تحت استعمار حق مردم افریقای جنوب غربی را برای استقلال و حاکمیت ملی شان تأیید کرده و سیاست افریقای جنوب غربی را محکوم می نماید. و از کمیته مخصوص این مسأله تقاضا مینماید تا کارهای خود را برای تطبیق اعلامیه دوام بدهد. از منشی عمومی تقاضا میکند تا هرچه زودتر يك نماینده گي امداد تخنیکي ملل متحد را در این سرزمین تأسیس نموده و نمایندگان ملل متحد را اجازه دخول به آن سرزمین بدهد و از حکومت افریقای جنوبی تقاضا میکند تا از هرگونه عمل جارحانه بر مردم آن سرزمین و یا توريد اسلحه و فشار و غیره اجتناب ورزد و ازین - ناحیه بر تشویش کشور های عضو بکاهد. افغانستان با سی و هفت کشور تصمیمنامه مذکور را به کمیته قیمومت پیش کرده بود.

بیست و دوم - سر زمینهای تحت اداره پرتگال :

افغانستان به همراهی ۴۲ کشور مسوده فیصله نامه‌ای را به کمیته قیمومت پیش کرد که از طرف کمیته و مجمع عمومی قبول گردید. در این تصمیمنامه مجمع عمومی با تذکر تصمیمنامه های - سابق و اعلامیه دفع استعمار ربا یاد داشت را پور کمیته مخصوص سر زمینهای تحت اداره - پرتگال با تأیید حق آزادی حاکمیت ملی تعیین سر نوشت مردمان این سر زمینها توسط خود شان و اینکه پرتگال باین احساسات و حقوق توسط قوه اسلحه و فشار مقابله میکند را پور کمیته مخصوص را پذیرفته از پرتگال تقاضا میکند تا فوراً حق تعیین سر نوشت - آزادی اظهار رأی و احساسات ملی مردمان سر زمینهای تحت اداره خود را شناخته و ترتیبات عملی کردن آنها را بپذیرد. همه محبوسان سیاسی را رها کرده و احزاب سیاسی را آزاد سازد. از سایر دول عضو تقاضا میکند تا بر پرتگال برای تحمیل این تصمیم ها فشار

آورده از کمک بوی خودداری ورزند و از شورای امنیت مطالبه میکنند تا اگر برتگال از تطبیق این تصمیمنامه خود داری ورزد برای تطبیق آن تدابیر لازمه اتخاذ گردد بر علاوه تصمیمنامه دیگری از طرف افغانستان و هفت کشور پیش شد که مطابق به آن مجمع عمومی تصمیم گرفت تا کمیته مخصوص را که برای مطالعه اوضاع سرزمینهای تحت اداره برتگال تشکیل داده بود و چون کمیته وظیفه خود را بسر رسانیده است منحل نماید.

بیست و سوم - دادن معلومات را جمع به سرزمینهای غیر خود مختار :
افغانستان به همراهی سی و شش کشور مسوده تصمیمنامه ای را به کمیته پیش کردند که از طرف کمیته و مجمع عمومی تصویب گردید. این تصمیمنامه با تذکر تصمیمنامه های سابق و وظیفه کمیته معلومات از سرزمینهای غیرمختار را پور این کمیته را یادداشت نموده به دول صاحب اداره این سرزمینها توصیه میکنند که چون معلومات داده شده در زمینه سیاسی و قانون اساسی و اجتماعی و فرهنگی کافی نمیباشد بدادن معلومات بیشتر و مفصلتر ادامه بدهد.

بیست و چهارم - انتشار معلومات در سرزمینهای غیر مختار

راجع به اعلامیه اعطای آزادی بکشورهاو ملل تحت استعمار:

راجع به این موضوع تصمیمنامه از طرف افغانستان و سی و نه کشور به کمیته قیمومت پیش شد که در آن نظریه را پور منشی عمومی راجع به یکسلسله نشرات بزبانهای محلی سرزمینهای مذکور - مطابق به اعلامیه رفع استعمار رضایت بعمل آمده و ضمناً از اینکه حکومت برتگال در سرزمینهای تحت اداره خود هیچگونه همکاری با ملل متحد برای انتشار این اعلامیه ننموده است اظهار تأسف نموده و از همه کشور های اداره کننده تقاضا نموده تا درین ساحه همکاری و فعالیت بیشتری نمایند و اعلامیه رفع استعمار را در سیستم معارف و تربیتی آن سرزمینها شامل سازند تصمیمنامه مذکور از طرف کمیته و مجمع عمومی به تصویب رسید.

بیست و پنجم - اعطای امداد تربیتی و تدریسی به مردمان سرزمینهای غیر خود مختار

در باره این موضوع نیز تصمیمنامه ی در مجمع عمومی هفدهم به تصویب رسید که براساس آن مجمع عمومی از اینکه موقع استفاده از سکا لری شیپها برای گانید های این سرزمینها داده نشده اظهار تأسف نموده و از کشور های امداد دهنده تقاضا کرده است تا به مساعدت خود ادامه و تسویه داده و کشور های اداره کننده باید موقع تحصیل را برای افراد این سرزمینها بخارج بدهند و ضمناً منشی عمومی را پور مختصری درین قسمت به جلسه آینده مجمع عمومی بدهد.

این تصمیمات را از طرف افغانستان و چهل و یک کشور دیگر مجمع عمومی پیش شده بود.

بیست و ششم - تعهدات کشورهای عضو بر اساس منشور ملل متحد در مقابل مصارف قوای ملل متحد در شرق میانه و کانگو

این موضوع در دوران اسمبله شانزدهم یعنی زمانی که مؤسسه ملل متحد از رهگذر مصارف قوای خویش در غزه و کانگو به بحران مالی مواجه شده بود و مطرح بحث قرار گرفت. در اثر همچو یک بحران کمیته بودجه و اداره فیصله کرد تا درباره سهم کشورهای عضو به مصارف این قوا نظریه مشا و رتی محکمه بین المللی خواسته شود. نظریه محکمه بین المللی در دوران مجمع عمومی هفدهم مطرح شد و به نظریه مذکور این بود که تمام کشورهای عضو مکلف به تأدیه سهم خویش به مصارف قوای ملل متحد میباشند.

در دوران مجمع عمومی شانزدهم افغانستان درباره موضوع قوای ملل متحد اظهار کرده بود که جهات سیاسی این مسأله نسبت به سایر جنبه های آن اهمیت بیشتر دارد و باید مجمع عمومی موضوع را اولاً از نظر سیاسی مطالعه کند و از این سبب بود که افغانستان از ارجاع این موضوع به محکمه بین المللی که یک مقام حقوقی ملل متحد است طرفداری ننکرده بود.

زمانیکه نظریه محکمه درین باره به مجمع عمومی هفدهم تقدیم شد افغانستان بر اساس موقف خویش مجدداً اظهار داشت که محکمه بین المللی نظریه خود را بر اساس قضاوت حقوقی در حصه این موضوع داده است اما از این که محکمه بین المللی یک مقام ارجمندی بین المللی است افغانستان به نظریه آن با تشریح فوق مخالفت ندارد. در اخیر کمیته فیصله کرد که مجمع عمومی نظریه محکمه را قبول نکند لیکن درباره سهم کشورهای عضو کمیته بیست و یک نفر تعیین گردید تا موضوع را مطالعه نموده و راپور خود را به جلسه خاص مجمع عمومی تقدیم کند تا در باره دیون کشورهای عضو که قسماً از ابتدای تأسیس این قوا پرداخته نشده تصمیم نهایی گرفته شود.

بیست و هفتم ، تقسیمات عادلانه جغرافیایی و توزیع مناصب ووظایف در انشاء ملل متحد و شعبات مربوط آن

در انشای هفدهمین دوره مجمع عمومی کمیته بودجه و اداره بر اساس راپور منشی عمومی تصویب کرد تا برای هر یک از کشورهای عضو با اساس عنصر مهم عضویت در مؤسسه ملل متحد پنج کرسی تخصیص داده شود. این فیصله از طرف مجمع عمومی نیز به تصویب رسید. تصمیم اخیر مجمع عمومی در قسمت توزیع کرسیهای شعبات مختلف ملل متحد برای کشورهای عضو تا اندازه مربوط به مجاهدت کشورهای

کو چک بوده که در این حصه با وجود مخالفت دول بزرگ به نتیجه مثبت رسید .
افغانستان در این حصه اولاً از توزیع پنج کرسی برای هر یک از کشورهای عضو
طرفداری کرده و ثانیاً از اینکه کرسی های ماموریت ملل متحد برای اتباع کشور
های عضو با اساس یک مدت معین تفویض گردد و در تعداد این کرسی ها افزایش بعمل
آید، پشتیبانی نموده است .

بیست و هشتم - روابط و همکاری دوستانه بین دول (زیست با همی)

در دوران هفدهمین دوره مجمع عمومی تصمیمات هی درین باره به تصویب رسید که
مقاد آن قرار ذیل است :

کشورها در روابط بین المللی خود از استعمال قوه علیه تمامیت ارضی یا استقلال
سیاسی هیچ کشور گار نگیرند و یا به هیچ عمل دیگری مخالف مرامها و واجبات منشور
ملل متحد دست نزنند ، کشورها مسائل مورد نزاع خود را از طریق مذاکره و یا
وسایل صلح آمیز و به ترتیبی که به صلح و امنیت جهان صدمه وارد نکند حل
و فصل نمایند .

به امور داخلی یکدیگر مداخله ورزند .

ملل و مردمان جهان حق مساوی تعیین سرنوشت خود را دارند .

دول و جایی را که مطابق منشور ملل متحد بمیده دارند بجا آورند .

در این تصمیمنامه افغانستان وسیع و شش کشور سهیم بودند .

بیست و نهم - پیشرفت حقوق بین الدول - اعلام دوره ده ساله حقوق :

در باره این موضوع یک تعداد تصمیمنامه ها به کمیته حقوقی مجمع عمومی پیش
شد که مهمترین آن مسوده تصمیمنامه ای بود که از طرف گانا و آئرلند درباره
تقویه رول حقوق بین الدول ترتیب شد بود . افغانستان بر مسوده تصمیمنامه گانا
و آئرلند تعدیاتی پیش کرد که مهمترین نکته آن اعلام یک دوره ده ساله حقوق
بین الدول بود . در هنگام بحث موضوع نماینده افغانی توضیح کرد که بایست برای
تقویه صلح ، رول حقوق بین الدول از راه دادن امداد تخنیکي ، تاسیس کتابخانه های
حقوقی - تشکیل سیمینارها و اعطای سکالر شیب ها - تبادل پروفیسوران و شاگردان
در شق حقوق و بالاخره تقوی مؤسسات حقوقی غیر حکومتی تقویه محکمه بین المللی و کمیسیون
حقوق بین الدول تقویه و تحکیم گردد . و برای بر آورده شدن این منظور لازم
است یک دوره ده ساله مجامعه در راه حقوق بین الدول از طرف ملل متحد اعلام گردد .
تعدیلنامه افغانستان باین معنی که منشی عمومی پیرامون چگو نیکی امداد تخنیکي
ملل متحد در ساحه حقوق بین الدول و هم اعلام دوره ده ساله حقوق را بطور خود را به
جلسه آینده مجمع عمومی ترتیب و پیش کند از طرف کمیته به تصویب رسید که بامزج
با تصمیمنامه دو کشور فوق الذکر مجمع عمومی آنرا نیز تصویب کرد .

(ختم)

فعاليتها و امداد تخنيكي ملل متحد

در افغانستان

اداره عمليات معاونت فني ملل متحد

در ظرف سال گذشته پروگرامهای امدادی ملل متحد در افغانستان بطور عمومي توسعه يافته و تمرکز توسعه آن بيشتر در شق معارف بوده است .

همکاری با حکومت افغانی از طرف ملل متحد در چوکات پلان اقتصادی دوم که از مارچ ۱۹۶۲ آغاز شد، است جریان داشته و متخصص اقتصادی که در طرح پلان مخصوصاً از نظر عوايد و مصارف عامه فعالیت داشت اکنون در تطبيق پلان دوم با وزارت پلان همکاری دارد .

از پروژه های صندوق مخصوص که بزودی عملی خواهد شد پروژه بوهنجی معلمین میباشد که پلان شش ساله آن به همکاری یونسکو مورد اجرا قرار خواهد یافت . هدف آن تربیه معلمهای مردانه و زنانه برای تمام مملکت خواهد بود .

پروژه عرفانی دیگر از طرف یونسکو و یونسکو بنام اکادمی تربیه معلمان ابتدایی است . تحت این پروژه يك دارالمعلمین مختلط تأسیس خواهد شد و در نظر است که (۲۷۵) معلم در پنجسال اول تربیه شوند و تا سال ۱۹۸۰ به (۶۴) دارالمعلمین که در مملکت تأسیس خواهد یافت معلم وادرباب اداری تهیه نماید .

مسئله پروژه آب و خاک با اساس قراردادی بین حکومت افغانستان و صندوق مخصوص بتاريخ ۲۱ فبروری (۱۹۶۰) به امضا رسیده است این موسسه منابع مربوط را مطالعه کرده و راه بور مطالعات خود را با توضیحات لازم برای استفاده بهتر از این منابع بفرش انکشاف اقتصادی و زراعتی بدسترس حکومت گذارده است .

باتوجه روز افزون پروگرامهای انکشاف دهات مطابق پلان پنجساله دوم ملل متحد نیز معاونت خود را با دادن متخصصان و معاونت مادی مخصوصاً از طریق یونسف دو چند ساخته است .

پیشنهادی از طرف متخصص ملل متحد برای تأسیس موسسه منزل ترتیب شد که از طرف حکومت استقبال گردید و موسسه مذکور در شرف تأسیس است . ملل متحد توقع دارد که در توسعه پروژه ها از طریق « پروگرام جهانی غذا » کمک کند چنانچه پیشنهاد های مختلف درین زمینه تقدیم شده است .

صندوق وجهی بین المللی در اصلاح تبادل اسعار با افغانستان کمک کرده است . برای زیادت در پرسنل فنی تأسیس مرکز تربیه نیلی کمو نیکشن با کمک صندوق مخصوص در نظر گرفته شده است . که درین زمینه متخصص موسسه مواصلات بین المللی با تایید خود آن موسسه کار کرده و پروژه آن از طرف حکومت شاهی افغانستان

پذیرفته شده و پیشنهاد آن بصندوق مخصوص ملل متحد جهت تصویب نهایی فرستاده شده است .

برای سربراه ساخن کو پراتيف ها با کمک يك متخصص ملل متحد، مطالعات جریان دارد .

طرح او بکس که توسط ملل متحد معرفی شده است چنان مامورین اجرایی و عملیاتی را تهیه می‌دارد که در داخل دواير حکومتي بحیث مامور خود حکومت کار کنند .

فعلا چهارتن ازین متخصصان بافغانستان داخل کارند که یکی در وزارت پلان بحیث مدیر عمومی اداره صنعت کار می‌کند و احصایه صنعتی زیر نظر این متخصص برای بار اول در افغانستان ترتیب گردید یکی بحیث منتظم میدان هوایی کابل و دیگری بصفت منتظم میدان هوایی قندهار به موسسه هواوردی ملکی شامل کارند و شخص چهارم به وزارت مخبرات بحیث مدیر عمومی پست اجرای وظیفه می‌کند .

صنایع کوچک

حکومت افغانستان تصمیم گرفته که اصول کوپرا تیف را در مملکت ایجاد بنماید و درین راه بعضی اقدامات عملی هم صورت گرفته تا مردم به مفکوره های کمک جهة فعالیت انکشافی آشنایی حاصل کنند . برای اصول کامیابی درین زمینه ریاست انکشاف دهات دو قدم مهم برداشته است .

(۱) تسوید يك قانون کوپرا تیفی لازم دیده می‌شد ، برای این مقصد مؤسسه بین المللی کار يك متخصص قانون کوپرا تیف را اعزام نمود که وی تسوید قانون مذکور را بپایان رسانیده است که البته بعد از طی مراتب قانونی شکل قانون را بخود خواهد گرفت و باسناد آن کوپرا تیف ها برای کارهای خود در سراسر مملکت زمینه مساعدتری خواهد یافت .

(۲) برای داشتن مامورین تربیه یافته درین شق احتیاج احساس شد . چنانچه ریاست انکشاف دهات (۸) نفر کارگر دهات را از جمله ماموران خود انتخاب و در کورس مخصوصی که برای این مقصد تأسیس یافته شامل گردانید . نصاب تعلیمی آن شامل مضامین کوپرا تیف ، حقوق کوپرا تیف ، محاسبه و ذراعت ترتیب شد . و کورس مذکور این مضامین را بصورت عملی و نظری درس میدهد . يك متخصص محاسبه و دفتر داری عنقریب وارد شده و پروگرام مؤسسان کوپرا تیف را پیش خواهد برد . در نظر است که شاملان کورس بامؤسسان کورس برای سه ماه جهت کار عملی به هند اعزام شوند . توقع میشود که تا بازگشت ایشان از هند . حکومت ، قانونی را درین زمینه قویب خواهد کرد و آنان به پروژهای مختلفه مقرر شده و اشکال مختلف جمعیت های کوپرا تیف در دهات برای دفع احتیاجات شان تأسیس خواهند شد .

صنایع دهات

چرمگری در چاریک

پروژه فوق در تر بیه چرم مکران تا امروز بصورت قناعت بخش کار کرده و طرق بهتر چرمگری را به آنان آموخته است که در نتیجه آن چرم بهتر ساخته شده و به قیمت زیادتر بفروش رسیده است. عده چرمگران زیاده گردیده و توقع میشود که تمام چرمگران چاریک بزودی اصول چرم سازی را بیاموزند: این کار سبب خواهد شد که آنها چرم را به قیمت بلندتر بفروشند و وضع اقتصادی شان بهتر شود.

مرکز تاپه کاری

سال گذشته ریاست انکشاف دهات یک کورس تاپه کاری را افتتاح کرد که در ماه می ۱۹۶۳ خاتمه یافته و اکنون مشمولان آن درس عملی خود را شروع کردند. تکه های را که آنها تاپه کاری میکنند حالا به قیمت خوبتر بفروش میرسد. ریاست انکشاف دهات تاپه ها و مواد کیمیاوی را بدسترس آنها می گذارد. امید است که ایشان بعد از کار عملی این کار را خود شان انجام داده و آنرا بحیثیت پیشه خود قبول کنند.

مرکز نجاری گلزار

فعلاً یک نجاری محلی این مرکز را مراقبت میکنند. کسانیکه برای درس کارگران قریه و تعلیمات اساسی به گلزار می آیند درس های عملی نجاری را می آموزند تا سا مان خرد و ریزه خانه و آلات زراعتی را ترمیم بتوانند و بدینوسیله در کار ذراعت با دهقانان کمک بنمایند.

توقع میرود که مؤسسه بین المللی کار یک معلم اعزام کند. و قتی که او برسد اصول عصری و بهتر نجاری به آنها درس داده خواهد شد و کسانیکه از این کورس فارغ میگردند خدمت مفیدی را انجام خواهند داد. چه فعلاً نجاران بایق در مملکت شایسته مورد احتیاج است.

مشاور اقتصادی ملل متحد در وزارت پلان

از اگست (۱۹۶۳) تا اپریل (۱۹۶۴)

مشاور مذکور در وزارت پلان کار کرده و در طرح و تدوین پلان دوم به فخرش انکشاف اقتصادی و ثقافتی افغانستان بوجود آمده با حکومت کمک نموده است.

از اگست (۱۹۶۲) تا اپریل (۱۹۶۳) مشاور مذکور درباره تطبیق پلان انکشاف سرمایه که توسط وزارت خانه ها و دوایر حکومتی به محل اجرا گذاشته میشود سه سرویس مکمل را تهیه و قییم مذکور را تحلیل نموده است. همچنان پروژه های مهم شش ماهه اول نه ماه و سال تمام سال اول پلان دوم را سروی و قییم گذاری نموده است.

باساس تحلیل تطبیقی پلان انکشاف سرمایه برای (۱۳۴۱) (۶۳-۱۹۶۲) پیشنهادات لازم به مقامات مسئول وزارت پلان داده شده و اکمال پلان (۱۳۴۱) و مدارک پولی و مالی پلان (۱۹۶۳) نیز تخمین گردیده است .

مشاور مذکور برای اینکه تطبیق پلان را تدقیق و تحقیق کرده باشد چندین پروژه را مشاهده نموده است .

مشاور با اساس هدایت وزارت پلان در قیمت گذاری و تحلیل پلان پنج ساله اول سهم فعال گرفته و همچنان در ترتیب و تهیه سروی و راپور پیشرفت برای طبع کمک نموده است برای تدوین و تحقیق احصاییه با اساس پلان پنج ساله اول و تشخیص پیشرفت ها بیکه در انکشاف حقوق مختلف اقتصادی بعمل آمده نیز سهم فعال گرفته شده است .

مشاور مذکور چندین فصل سروی پیشرفت را نوشته و فصل های دیگر آنرا تصحیح نموده است .

به همکاری ماموران وزارت پلان و متخصصانیکه با اساس قرار دادهای دو جانبه در وزارت پلان کار میکنند مشاور مذکور در ترتیب فورمه های احصاییه که شعبات اقتصاد ملی برای استفاده وزارت خانه ها و دوایر میفرستند معاونت نموده و بهمین صورت فورمه های پلان (۱۹۶۳) نیز تهیه شده و دوایر و وزارت خانه ها این فورمه ها را برای ترتیب مسوده پلان (۱۹۶۳) طرف استقاده قرار داده اند .

مشاور مذکور در تدوین مسوده پلان انکشاف اقتصادی و ثقافی (۱۳۴۲) (۱۹۶۳ و ۱۹۶۴) افغانستان و غور و آن از طرف وزارت خانه ها و دوایر حکومتی سهم فعال گرفته است . موصوف برای انجام این مقصد در يك سلسله مذاکرات شامل شده و يك عده پروژه ها را در وزارت خانه هادیده است .

علاوتاً وی مامور گردیده تا در کار تعیین ضرورت عده متخصصان برای پوهنتون و تعلیمات ثانوی و تثبیت ضرورت کارگران ماهر برای پلان دوم سهم بگیرد .

مشاور مذکور در يك عده مذاکراتیکه برای غور روی مسایل بسیار مهم اقتصادی صورت میگرفت اشتراك نموده و راپور های علیحده را جهت غور بر مسایل اقتصادی تهیه نموده و به وزارت پلان سپرده است .

مختصص پلان شهر سازی

فعالیت هاییکه از طرف یناغلی روزه اوژام از اگست ۱۹۶۲ تا ۲۱ می ۱۹۶۳ صورت گرفته است .

الف: پلان بزرگ کابل:

یناغلی اوژام به حیث مشاور حکومت افغانستان در کار تدقیق و طرح پلان بزرگ با تیم اتحاد شوروی که تحت قراردادی با کابل یناغلی کار میکنند اشتراك نموده و طرح

و تفصیل پلان يك ناحیه نشیمن در کار ته پروان صورت گرفته است.
در قسمت باغ بالا مینه يك قسمت دیگر برای ساختن خانه ها بطرز اباد تمان تعیین
و نقشه آن هم تهیه گردیده است.
پروژه يك مرکز سپورت و مرکز نمایش گاه و يك ستد يوم برای (۷۵۰۰۰) نفر در منطقه
چش تریب داده شده و برای تدوین يك کود پلاننگ پیشنهادهای لازمه را را
گردیده است.

ب: سایر کارها :

متخصص پلان شهر سازی درامو دذیل نیز بذل مساعی کرده است .
برای طرح يك مرکز خانه سازی ، عمرانات و پلاننگ با هیأت متخصصان ملل
متحد در تهیه راپور جدید خانه سازی کابل طی سمستر اول و دوم سال (۱۹۶۲)
در موسسه انجیری راجع به پلاننگ شهر سازی لکچرهای داده شده است .
برای شهر چاریکار پلان بزرگ و مفصل ناحیه های نشیمن مردم و مرکز اجتماعی
ترتیب داده شده است همچنان پلان بزرگ لشکرگاه تهیه گردیده و پلان بزرگ هرات نیز
ترتیب و راجع به تهیه آب و برق آن نظریات داده شده است .

صندوق مخصوص ملل متحد

سروی آب و خاک

خلاصه اجراءات سروی و خاک تا اوایل سال (۱۹۶۲) می (۱۹۶۳)

پروژه سروی منابع آب و خاک به اساس قرار دادیکه بین دولت افغانستان
و صندوق مخصوص ملل متحد به تاریخ (۲۱) فبروری (۱۹۶۰) به امضاء رسیده بود در اوایل
برج اکتوبر (۱۹۶۰) به عملیات شروع نموده است . اجراءات امور ذریعه مؤسسه
غذا و زراعت ملل متحد با وزارت زراعت و اخیراً با ریاست سروی آب و خاک افغانستان
صورت گرفته و مقصد این پروژه عبارت از مطالعه و تحقیقات منابع آب و خاک بعضی
از مناطق مملکت جهت انکشاف اقتصادی است که نتایج امور متذکره اساسات تخنیکی
انکشاف منابع آب و خاک مملکت را در مناطق معینه تشکیل میدهد . موعده پروژ
مذکور سه و نیم سال معین گردیده است .

عملیات سروی آب و خاک تا اخیر برج می سال ۱۹۶۳ اجراءات امور ذیل را در شقوق
هاید رولوژی ، توپوگرافی ، آبیاری ، خاکشناسی ، جیالوجی دروا دی های فراه
رود ، هریرود ، کابل ، غزنی و کنوا احتوا نموده که طور خلاصه گزارش داده میشود :

امورها بدرولجی

۱ - ساختمان ستیشن اتومات هایدرولوجی بالای رود هلمند معاون فراه رود
بانصب ماشین اتومات و ستاف کیچ .

- ۲ - ساختمان ستیشن هايدرو لوجی در حصه بخش آباد بالای فراه رود.
- ۳ - ساختمان ستیشن هايدرو لوجی بالای هريرود واقع چقچران بانصب ماشین اتومات و ستاف کيج .
- ۴ - ساختمان گذر يا پل معلق (کيبلی) بالای هريرود و چقچران به طول (۹۰) متر جهت اندازه گیری آب .
- ۵ - ساختمان ستیشن هايدرو لوجی بالای هريرود واقع پشت شريف بانصب ماشین اتومات و ستاف کيج .
- ۶ - ساختمان گذار يا پل معلق (کيبلی) بالای هريرود در پشت شريف بطول (۶۰) متر جهت اندازه گیری آب .
- ۷ - ساختمان ستیشن هايدرو لوجی بالای کوگان واقع تنگی ازوشهرک بانصب ماشین اتومات و ستاف کيج .
- ۸ - ساختمان ستیشن اتومات هايدرو لوجی درلنگر بالای رود کوگان بانصب ماشین اتومات و ستاف کيج .
- ۹ - ساختمان گذر يا پل معلق (کيبلی) بالای رود کوگان درلنگر .
- ۱۰ - اندازه گیری منظم هايدرو لوجی بالای ستیشن های فوق الذکر .
- ۱۱ - « « کانال عمده ساحه فراه و هرات .
- ۱۲ - نصب دستگاه اندازه گیری مجموع باران در نواحی شبر .
- ۱۳ - « « « « « « پنجاو
- ۱۴ - « « « « « « چقچران
- ۱۵ - « « « « « « پشت شريف
- ۱۶ - « « « « « « هرات
- ۱۷ - « « « « « « کمتواز
- ۱۸ - « « « « « « مقر
- ۱۹ - « « « « « « ادرسکن
- ۲۰ - تعيين خواس هايدرو لوجی آبريزه هريرود و فراه رود .
- ۲۱ - « هايدرو لوجی موضع بندها بالای هريرود و فراه رود .

امور توپوگرافي

- ۱ - نقشه توپوگرافي با تعيين موقع بلندی و ظرفيت کاسه بند علی کينای بالای فراه رود.
- ۲ - نقشه توپوگرافي با تعيين موضع بلندی و ظرفيت بند لشکر گاه بالای فراه رود.
- ۳ - نقشه توپوگرافي با تعيين موقعيت بلندی و ظرفيت بند بخش آباد بالای فراه رود .

و ترتیب نقشه ابتدایی هایدروجیالوجی ساحه شمالی کستواز .
یکی از ساحه های مهم و عمده مورد نظر پروژه وادی پهناور هریرود بوده که منجبت
موجودیت خاک و آب خیلی مساعد ثابت شده و این ساحه از سالیان درازی باینطرف جلب
توجه نموده و سروی های بعدی منظور اساسی انکشاف این پروژه را از رهگذر وجود
امکانات مقنع تقویه میدارد .
تجزیه و تحلیل امور مربوط در دفتر تحت اجرا بوده و تهیه و ترتیب را پور
و تجویزات در ختم پروژه صورت خواهد گرفت .

پوهنځی دارالمعلمین

اخیراً مجلس هیأت مدیره صندوق مخصوص ملل متحد تا سیس یک پوهنځی تربیه
معلمین را بسویه عالیه منظور نمود . قبلاً درخواست تاسیس چنین یک پوهنځی از طرف
حکومت افغانستان ارائه یافته بود .
عدم قوای بشری تعلیم یافته انکشاف اقتصادی و اجتماعی افغانستان را باشکال مواجه
می گرداند . علت آنهم اینست که هنوز معارف در افغانستان توسعه کامل نیافته و با همه
مجاهداتی که درین راه از طرف حکومت صورت گرفته و میگیرد باز هم عده محدودی از
نفوس افغانستان از نعمت تعلیم و تربیه متمتع میشود . مخصوصاً عده شاگردان مکاتب
ثانوی خیلی کم است . (تقریباً کمتر از یک فیصد کسانی که از روی سن باید بمکتب ثانوی درس
بنخوانند فعلاً موقع تحصیل رایافته اند) حکومت افغانستان بغرض زیاد ساختن شاگردان
در مکاتب ثانوی به کمک منابع بین المللی و قراردادهای دوجانبه پلان های راروی دست
گرفته است ، این پلانها که برای انکشاف قوای بشری افغانستان یکی از وسایل عمده
شمرده میشود باز هم از حیث قلت معلمین لایق بمشکلات مواجه است تخمین شده که
افغانستان برای بلند بردن سویه شاگردان و زیاد ساختن تعداد داخله مکاتب ثانوی خود
از حالا تا سال (۱۹۷۰) تقریباً به (۱۶۰۰) نفر معلم احتیاج دارد که (۱۰۰۰) نفر آن برای
تدریس مکاتب متوسطه از (۹ تا ۷) و (۶۰۰) نفر باقیمانده برای لیسه از (۱۰ صنف)
تا (۱۲) تهیه میشود .

بمنظور توسعه امکانات تعلیم و تربیه حکومت افغانستان به منابع بین المللی
و معاونت های دوجانبه منجمه حصول یک قرضه از انجمن بین المللی انکشاف اقدام نموده
است . و از صندوق مخصوص تقاضا بعمل آمده که در تربیه و تهیه معلمین مکاتب متوسطه
کمک کند . زیرا بدون این معلمین توسعه امکانات تحصیل صورت نمی پذیرد .
پوهنځی تربیه معلمین در کابل تاسیس خواهد شد و معلمین و معلمات لایق را برای تمام
مملکت تربیه خواهد کرد . محصلان و محصولات این پوهنځی بعد از اكمال دوره مکتب ثانوی
یعنی لیسه دو سال کامل درین پوهنځی تحصیل خواهند نمود و برای تدریس در مکاتب
متوسطه حاضر خواهند شد . این کورس دو ساله شامل تربیه عمومی و پروفیشنل خواهد بود

که تا آن وقت عده فارغان مکاتب ثانوی تا اندازه کافی تو سعه خواهد یافت
برای کسانیکه از پوهنځي مذکور فارغ میشوند يك سند بنام ديپلوم معلمی مکاتب متوسطه
داده خواهد شد .

در نظر است که این پوهنځي در سال ۱۹۶۴ با داشتن یکصد شاگرد شروع
بیکار کند .

در سال ۱۹۶۶ عده کسانیکه باین پوهنځي گرفته میشوند به (۱۵۰) نفر بالا رفته
وبعد از آن هر سال عده شاملان زیاده تر خواهد شد . یک حصه این شاگردان در پوهنځي
دالامعلمین برای معلمان مکاتب ابتدایی جای داده خواهد شد و سایر تعلیم
در مکتب متوسطه تجربوی این سینا که متصل دالامعلمین است نصب و بکار خواهد
افتید . این پوهنځي به همکار پوهنتون کابل دایرواظره اداره تربیه معلمان
و زارت معارف نظارت خواهد شد .

معافیتی که از طرف صندوق مخصوص به آن داده میشود شامل متخصصین، فیلوشپ
ولوازم تحصیل خواهد بود که تا شش سال متواتر داده میشود .

متخصصان تقریباً سالانه تا (۴۶) نفر خواهد رسید که سر معلم و مدیر پروژہ نیز
شامل آن میباشد . برای ترتیب نصاب تعلیم دایرکردن کورسهای اول و تربیه
کونترپارت های ملی تاحین عزیمت متخصصان جای شانرا گرفته بتوانند یا زده نفر
پروفسور نیز وارد خواهند شد . بیست و سه فیلوشپ دوا زده ماهه در دوا زده شق
اختصاصی داده خواهد شد تا کونترپارت های مذکور در شقی که کار میکنند مطالعات
و تحصیلات مزید در خارج مملکت حاصل بتوانند . بقیعت ۶۰۰۰۰ دالر سامان
ولوازم تحصیل داده خواهد شد .

حکومت افغانستان بنوبه خود عمادات لیلیه کونترپارت محلی ما مورین وغیره
مصارف را تامین مینماید .

حکومت حاضر است تا بعد از ختم دوره معافیت صندوق مخصوص پوهنځي
مذکور را بعین سویه ادا مه دهد . لذا بعد از سال چارم ما موران و معلمان داخلي
زیاده تر امور و مسئولیت را بدوش خود خواهند گرفت و در سال ششم که معافیت صندوق
مخصوص خاتمه میباشد تمام امور اداری و تدوینی بدوش افغان ها سپرده
خواهد شد ،

یونسکو اظهار آمادگی نموده که بحیث نمایندگی اجراییه پروژہ مذکور را
بکاراندازد .

مجموع کمک در شش سال (۱۳۹۱۰۰۰) دالرنه-مین شده است مصرف حکومت
درین زمینه تقریباً (۹۸۸۰۰۰) دالر خواهد شد و قتی که پلان عملی بامضاء برسد مبالغ
مذکور بصورت صحیح تثبیت خواهد شد .

مجلس هیأت مدیره صندوق مخصوص تخصیصیه (۱۳۹۱۰۰۰) دالر را قبول کرد که از جمله (۱۲۵۷۵۰۰) دالر مصارف پروژه و (۱۳۳۵۰۰) دالر مصارف اضافی خواهد شد که حین اجرای پروژه از طرف نمایندگی اجرا کننده صورت خواهد گرفت.

مؤسسه غذا و زراعت

مؤسسه غذا و زراعت طی سال گذشته در شقوق آبپاری، حفاظت نباتات، عرضه اصلاح قره قل، اصلاح پشم گوسفند، تولید واکسین از لابراتوار و سیرولوژیکیال پلاننگ زراعتی، توسعه زراعت و سروی آب و خاک فعالیت خود را ادامه داده است.

مؤسسه غذا و زراعت معاونت خود را در افغانستان از سال ۱۹۵۰ شروع و تا حال (۵۶) نفر متخصص در شقوق مختلفه مثل آبپاری، اگرانومی، حفاظت نباتات، نسلیگیری، بیطاری، قره قل، پنبه، لبلبو، توسعه زراعت و غیره اعزام نموده است.

علاوه از مصارفی که برای شرکت ما موران افغانی در سمینارهای قصیرالمدت از طرف مؤسسه غذا و زراعت داده شده (۲۲) فیاضپ نیز اعطا گردیده است. طی سال گذشته (۱۱) نفر متخصص بکار مشغول بوده و در زمینه آبپاری فعالیتهای خود را در نهر اچپی اجمیر ادامه داده و علاوه بر چند پروژه کوچک را در حوالی کابل و اطراف جلال آباد شروع نموده اند.

موفقیت بزرگ تیم مذکور طی سال گذشته تکمیل بنای جدید و مشکل پر و ده التي بالق در اند خوی میباش.

پروگرام های جدید و کوچک آبپاری مذکور برای حصول معاونت از صندوق آزادی از گرسنگی نیز معرفی شده است.

در قسمت حفاظت نباتات متخصص مربوط يك طریق جدید رزق گندم را با سرخی برای گلخانه و کلچر تیوب تجربه معرفی کرد.

علاوه از فعالیت های عادی و معمول کنترول امراض و آفات که زیاد مورد حوصله پیله وری صورت گرفته است متخصص مذکور چندین تجربه دیگر را در گندم های مختلف بمقابل مقام آن با مرض سرخی انجام داده است.

کوشش شده که انواع بهتر گندم نوع و لوفن از چلی و نوع ۹۱۴۲ و ۹۱۳۸ - مؤسسه غذا و زراعت و غیره در ساعات زیاد تر تجربه و زرع شود.

تجربه که در معرفی انواع جدید نیشکر هندی نموده نیز با امتیاداری میباش و با کمک حکومت هند دو نوع نیشکر دیگر نیز تولید و در جلال آباد با بغرض تجربه زرع شد.

باینر مریضی متخصص که مجبور شد از افغانستان برود کادرا براتوار و سیرولو جیکال
چندی معطل گردید. متخصص جدید کار او را د نبال و برای بهتر شدن لا براتوار اقداماتی
نموده است. در عین حال تولید و اکسین بخو بی ادامه دارد.

در حصه مار کتننگ یعنی عرضه متخصص مذکور چندین رساله درباره ستند رد
ساختن مواد زراعتی، وزن و اندازه و غیره نوشته است.

کار توسعه زراعت جریان دارد. استفاده از کود کیمیاوی که تحت نظرو زارت
از طرف مشاور توسعه زراعت و عالم اقتصاد زراعتی مؤسسه غذا و زراعت تعمیم
یافته نتیجه بسیار دلخواه داده است. حتی نتیجه از توقع هم بلند است. چنانچه برای
اولین بار درین جا اضافه از (۵۹۰۰۰) تن پنبه حاصل گرفته شد. با امیدواری
که ازین تجربه بدست آمد (۱۵۰۰۰) کود کیمیاوی بامید اینکه (۸۰۰۰۰) تن پنبه حاصل
گرفته شود بمناطق شمال کشور توزیع یافت.

کار توسعه در پروژہ های ریاست انکشاف دهات و همچنین مکاتب، منظمأ جریان
دارد. برای اینکه جوانان در زراعت ممارست حاصل نمایند در مکاتب فارم های تاسیس
شده که اداره و زراعت آن توسط خود آنها صورت میگیرد.

پروژه آب و خاکسروی هر پروژہ فرآورده و حوزة دریای کابل تکمیل
یافته است.

و حالا را پور آخرین خود را در باره امکانات هر دو حوزة دریای کابل ترتیب
میدهد.

در نظر است که قبل از شروع بساختن بندها و نهرها، کارهای تحقیقاتی و مقدماتی
ادامه یابد.

طی این سال مؤسسه غذا و زراعت و اداره اطلاعات ملل متحد در کابل پروگرام
یک هفته ای را در باره آزادی از گرسنگی دایر گرد و طی یک هفته توسط اطباء
ها، پروگرام های رادیو، دراما و نشرات ضرورت تولید زیاد تر مواد خورا که را بمردم
تفهیم نمود.

یونسکو

در طی سال گذشته یونسکو برای پیشرفت معارف در افغانستان ضمن چندین ساحه
کمک کرده است.

سروی که از طرف هیأت یونسکو تحت ریاست داکتر سلایت بعمل آمد تکمیل
وبه وزارت معارف سپرده شد.

اين سر وى احتياجات معارف را بصورت مڪمل و واضع بحكومت ارائه ميكند و اساس تطبيق بلان پنج ساله معارف را تشكيل ميدهد. تشكيل اداره پلاننگ معارف از طرف يونسكو تائيد و دونفر مشاور يكي در مشق آرييه معلم و ديگري براي تعليم و تربيه زراعت وارد مكرز شده و كا ر خود را در دفتر پلاننگ شروع نمودند. اين دونفر به اساس تصويب كنفرانس توكيو و كراچي پلانهاي طويل مدت را ترتيب ميدهند.

در قسمت تربيه معلم دو پروژه به معاونت بين المللي منظور شده يكي پوهنهي تربيه معلم كه از طرف صندوق مخصوص تائيد شده و ديگر اكادمي تربيه معلم كه يك پروژه مشترك يونسكو و نسيف ميباشد. فاكولته معلماني عالي براي تهيه معلماني دائمي جهت تدريس در مكاتب متوسط و اكادمي تربيه معلماني براي معلميني كه معلم تربيه ميكند و همچنان براي تربيه معلماني مكاتب ابتدائي كورس هاي خواهد داد. هر دو مؤسسه در ۱۹۶۴ تأسيس خواهد شد و ذكور و اناث در آن درس خواهند خواند. تعليم و تربيه تخنيكي توسط متخصصان يونسكو دوام دارد.

يك نفر متخصص يونسكو امور مكتب جديد صنايع را كه در گابل افتتاح شده نظارت ميكند همچنان يونسكو در قندهار يك متخصص ميخانيكي اعزام نمود كه در تشكيل و پلاننگ مكتب ميخانيكي قندهار سهم فعال گرفت. در پوهنتون كابل يونسكو معاونت خویش را با شكل تعيين يك متخصص در فزيك ادامه داده است.

آمر هيات يونسكو داكثر گرانتم در ماه فروري به حيث نماينده مقيم ملل متحد در نيپال مقرر گرديد. داكثر مذكور قبل از آنكه مملكت را ترك كند در تدريس سيانس خدمت خوبي انجام داده بود و تدريس او ادامه يافته است. يونسكو به اساس سهم گيري ممالك عضو توانست كه پروفيسر ليزان متخصص حفظ و آثار تاريخي را بار ديگر با فغانستان اعزام كند. اين كار در موزيم كابل صورت گرفته و براي انكشاف ثقافت مملكت خيلي مفيد واقع شده. و از طرف يونسكو در شوق ذيل فيلوشپ هانيز داده شده است.

تربيه معلم. تفاهم كتلوي. تقدیر ارزش ثقافي متقا بله شرق و غرب. پلاننگ تعليم و تربيه و حفظ آثار تاريخي.

از نمايندگان حكومت دعوت شد تا در كنفرانس يونسكو كه راجع به تربيه معلم دار لعلمين هادر مانپلا داير گردد و همچنان جهت اشراك در بيست و ششمين كنفرانس بين المللي معارف عمومي منعقدۀ ژنيو سهم بگيرند.

(بقيه در صفحه ۱۰۳)

ملل متحد و موسسات بین‌المللی

مقدمه منشور ملل متحد

مقدمه منشور ملل متحد از آمال و مقاصد مشترک مردمانی بحث میکند که حکومتان شان متفقاً موسسه ملل متحد را تاسیس کردند . مقدمه میگوید :

ما مردم ملل ملل متحد تصمیم گرفتیم که نسل‌های آینده را از آفت جنگ که دو بار در مدت عمر ما افراد بشر را دچار مصایب غیر قابل بیان نموده محفوظ داریم ، بحقوق اساسی بشر و بشرافت و ارزش شخصیت انسانی و بتساوی حقوق مرد و زن و همچنین بین ملت‌ها اعم از کوچک و بزرگ عقیده خویش را مجدداً محکم گردانیم برای حفظ عدالت و احترام و جابجایی ناشی از عهد و سایر منابع حقوقی بین المللی موجبات لازم فراهم آوریم . ترقی اجتماعی و برقرار ساختن اوضاع زندگی بهتر را به آزادی بیشتر پیش بریم .

و برای رسیدن به این مقصد :

مدارا پیشه کنیم و در صلح بسربریم و همسایه نیک بسکندگر باشیم . وقوای خود را برای نگهداری صلح و امن بین المللی متحد گردانیم . قبول اصول و برقرار ساختن طرقی را تضمین نماییم که نیروی سلاح جز در راه منافع عمومی بکار نیفتد .

برای پیشرفت ترقی اقتصادی و اجتماعی تمام ملل به موسسات بین المللی توسل جویم .

برای بحقیقت پیوستن این مقاصد عزم نمودیم که تشریک مساعی

نماییم و در نتیجه دول متبوع ما توسط نمایندگان صاحب اختیارات تام که صلاحیت ایشان تشخیص داده شد در شهر سانفرانسیسکو گرد آمدند و این منشور ملل متحد را اختیار کرده و بموجب این مقررات یک موسسه بین المللی را که موسوم به ملل متحد خواهد بود برقرار می‌سازند .

منشاء

اسم مرکب «ملل متحد» نامی بود که از جانب فرانکلین دی‌لانو روزولت رئیس جمهور امریکا وضع گردیده بود و ابتدا در «اعلامیه ملل متحد» که بتاریخ اول جنووی ۱۹۴۲ نشر یافت ذکر شده بود . در این اعلامیه نمایندگان ۲۶ کشور از طرف حکومت خود تعهد نمودند که متفقاً بمقابل مجور جنگ را دوام بدهند .

منشور ملل متحد توسط نمایندگان پنجاه کشور که در کنفرانس ملل متحد برای تأسیس يك مؤسسه بین المللی در شهر سانفرانسیسکو از ۲۵ اپریل تا ۲۶ جون ۱۹۴۵ اجتماع نموده بودند، تدوین شد.

نمایندگان مذکور پیشنهاد هائی را اساس کار خود قرار دادند که نمایندگان چین، اتحاد شوروی، بریتانیا، و آمریکا در اکتوبر ۱۹۵۵ در جامی موسوم به (دمبارتن اوکس) ترتیب داده کرده بودند. منشور به تاریخ ۲۶ جون ۱۹۴۵ با امضاء رسید. پولیند که در کنفرانس حاضر نبود بعداً آن را امضاء نمود. لیکن با اینهم بحیث یکی از پنجاه و يك عضو بانی و مؤسس شمرده شد.

ملل متحد رسماً بتاريخ ۲۴ جون ۱۹۴۵ بوجود آمد. زیرا درین وقت چین فرانس، اتحاد شوروی، بریتانیا، و آمریکا و يك عده زیاد امضاء کنندگان دیگر منشور مذکور را تصدیق کردند. چالیاروز ۲۴ اکتوبر بحیث «روز ملل متحد» تجلیل میشود.

مقاصد و اصول:

مقاصد ملل متحد عبارتست از:

حفظ صلح و امنیت بین المللی؛

انکشاف روابط دوستانه بین الملل

همکاری بین المللی در حل مسایل بین المللی اقتصادی، اجتماعی، ثقافتی و بشری و توسعه احترام و رعایت حقوق بشری و آزادی های اساسی.

برای هم آهنگی اقدامات ملل جهت حصول این مقاصد مشترك مركز بودن.

ملل متحد طبق این اصول اجراءات میکند:

ملل متحد بر اساس حریت و سلطه مساویانه تمام دول عضو خود بنا نهاده یافته. تمام اعضا مکلفند تعهداتی را که به اساس امضاء در منشور متقبل شده اند صمیمانه انجام دهند.

ملل عضو مکلفند که مناقشات بین المللی خود را با ذرایع صلح آمیز و بدون بخطر انداختن صلح، امنیت و عدالت حل نمایند. مکلفند در روابط بین المللی خود از تهدید یا استعمال قوه به مقابل دول دیگر خودداری نمایند.

آنها مکلفند به هر اقدامیکه ملل متحد طبق منشور خود دست میزند به ملل متحد کمک و معاونت بدهند و بادولتی که اقدامات مذکور به مقابل شان اتخاذ شده یا ری و همراهی نمایند.

ملل متحد مکلف است تا خود را امتیاقن گرداند که دول غیر عضو تا جائیکه مربوط به حفظ صلح و امنیت بین المللی باشد این اصول را مراعات نماید.

هیچیک از مندرجات منشور به ملل متحد حق نمی دهد که در امور داخلی کشورها دست بزنند و مداخله کنند .

زبان های رسمی ملل متحد چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیولی و زبان کار آن انگلیسی و فرانسویست. در اساسنامه عمومی و مجلس اقتصادی و اجتماعی زبانی اسپانیولی نیز زبان کار میباشد .

عضویت ملل متحد بروی همه ملل صلح خواه که تعهدات مندرجه منشور را قبول کنند و بقضای ملل متحد از عهدۀ این تعهدات برآمده بتوانند و بخواهند آنرا احترام نمایند باز است .

اعضای مؤسس و اصلی ملل متحد همان ممالکی اند که اعلامیه ملل متحد مورخ اول جنوری ۱۹۴۲ را امضاء کردند و یا در کنفرانس سانفرانسسکو شرکت نمودند و منشور را امضاء و تصدیق کردند .

ممالک دیگر باینر سفارش مجلس امنیت از طرف اساسنامه عمومی پذیرفته میشوند و تعداد اعضای موجوده (۱۱۱) است .

به اینر سفارش مجلس امنیت اعضای اخراج و یا عضویت ممالک معوق شده می تواند اگر مجلس امنیت به مقابل آنها اقدام اجباری کند عضویت شان معوق میشود و اگر مکرراً اصول منشور را نقض نمایند از عضویت اخراج میگرددند . مجلس امنیت حق عضویت مجدد یک عضو معوق را نمیتواند اعاده کند .

شش رکن اساسی و عمده که ملل متحد را به وجود آورده قرار ذیل است :

اساسنامه عمومی .

مجلس امنیت .

مجلس اقتصادی و اجتماعی .

مجلس قیمومت .

دیوان عدالت بین المللی .

دارالانشاء .

در وقت ضرورت ارگان های فرعی نیز میتوانند تشکیل شود .

ارگان اساسی

اساسنامه عمومی

اساسنامه عمومی مرکب است از تمام دول عضو و هر عضو در اساسنامه عمومی اضافه از پنج نماینده ندارد . هر مملکت اختیار دارد نماینده خود را هر طوریکه بخواهد انتخاب کند .

وظایف

رسیدگی و توصیه بر اصول همکاری بین المللی در راه حفظ صلح و امنیت بشمول اصول راجع به خلع سلاح و تنظیم سلاح .

بحث بر هر مسأله می‌که بصلح و امنیت تأثیر کند و صدور توصیه بر آن بغیر از مواردیکه قضیه در مجلس امنیه تحت مذاکره و دوران باشد .

بحث و صدور توصیه بر هر مسأله داخل مندرجات منشور یا هر مسأله که بر صلاحیت و وظایف کدام ارکان ملل متحد موثر باشد ، بغیر از مواردیکه فیصله هنوز در مجلس امنیه دایر باشد .

ابتکار توصیه و مطالعه برای پیشبرد همکاری سیاسی بین‌المللی ، انگشاف حقوق بین‌المللی و تدوین آن ، تحقق بخشیدن حقوق بشری و آزادی‌های اساسی برای همه ، توحید مساعی و همدستی در شقوق اقتصادی ، اجتماعی و ثقافتی عرفانی و صحی .

حصول و غور راپور های مجلس امنیه و سایر ارگانهای ملل متحد . توصیه برای حل صلح آمیز هر نوع واقعه که سبب خرابی اوضاع دوستانه بین ملل شود بدو در نظر داشتن منشأ آن .

مراقبت توسط مجلس قیمومت از اجرای موافقه نامه های قیمومت برای همه مناطقی که از حیث سوق الجیشی ، مهم شمرده نشده است .

انتخاب شش عضو غیر دایمی مجلس ، هجده عضو مجلس اقتصادی و اجتماعی اعضای انتخابی مجلس قیمومت ، اشتراك بامجلس امنیه برای انتخاب قضات دیوان عدالت بین‌المللی و مقرری سر منشی به اثر توصیه مجلس امنیه .

رسیدگی و منظوری بودجه ملل متحد ، تعیین سهمیه اعضا . و غور و تدقیق بودجه موسسات اختصاصی .

طبق مصوبه اتحاد برای صلح « که در نومبر ۱۹۵۰ از طرف اسامبله عمومی اتخاذ گردیده اگر مجلس امنیه بنا بر عدم اتفاق نظر پنج عضو دایمی خود نتواند راجع به يك مسأله که واضحاً صلح جهان را تهدید و یا نقض کرده و یا تجاوز شمرده شود ، اقدامی کند ، اسامبله عمومی خودش در ظرف ۲۴ ساعت جلسه اضطراری و فوق‌العاده منعقد نموده و اقدامات دسته جمعی بشمول اقدامات مسلیانه در مورد نقض صلح یا عمل متجاوزانه ، استعمال قوای مسلح در وقت لزوم برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی می‌نماید .

رای گیری به مسایل عمده مثل توصیه ها برای صلح و امنیت ، انتخاب اعضای ارکان ها ، قبول ، تعویق و اخراج اعضا ، مسایل قیمومت و مسایل بودجه می توسط اکثریت دوثلت با سایر مسایل محض به اکثریت ساده صورت میگیرد .

هر عضو اسامبله عمومی يك رای دارد .

اجلاس :

اسامبله عمومی سالانه یکبار جلسات منظم خود را دایر میکند . این دوره جلسات به سومین روز سه شنبه ماه سپتمبر آغاز میشود . اسامبله عمومی به اثر درخواست

مجلس امنیت، اکثریت دول عضو ملل متحد، یا یک عضو که اکثریت اعضا هم آنرا تأیید نمایند میتوانند جلسات خاص را دایر کنند همچنان به اثر درخواست مجلس امنیت که ۷ عضو برای رأی دهی در آن شرکت کرده باشند و یا به اثر درخواست اکثریت اعضای ملل متحد و یا به درخواست یک عضو که اکثریت آنرا تأیید نماید در ظرف ۲۴ ساعت جلسه اضطراری منعقد میسازد.

اسامبله عمومی توسط هفت کمیته اساسی و عمده که همه اعضای ملل متحد حق تعیین نماینده خود را در آن دارند کارها را رسیدگی میکنند، کمیته های مذکور عبارت اند از:

کمیته اول (سیاسی و امنیتی بشمول تنظیم سلاح)
کمیته خاص سیاسی (که در کارهای کمیته اول سهم گرفته و کمک می کند)

کمیته دوم (اقتصادی و پولی)
کمیته سوم (اجتماعی، بشری و ثقافی)
کمیته چهارم (قیمومت بشمول مناطق غیر مختار)
کمیته پنجم (اداری و بودجه)
کمیته ششم (حقوقی)

علاوتما کمیته عمومی در طول دوره اجلاس اسامبله بغرض مراقبت از اجرای سریع و رفع مشکلات کار اسامبله مکرراً جلسه میکنند.

این کمیته مرکب است از رئیس و سیزده معاون رئیس اسامبله عمومی و روسای هفت کمیته اساسی، کمیته اعتبار نامه های که در هر دوره از طرف رئیس اسامبله عمومی تعیین میگردد اعتبار نامه های نمایندگان را تدقیق و غور میکنند.

اسامبله عمومی به حیط یک قاعده همه موضوعات مندرجه آجندة را به کمیته های اساسی یا کمیته مشترک و یا فرعی و موقتی میسپارد. کمیته های فرعی و موقتی برای غور بعضی مسائل معین بوجود آمده و بعد از انجام کار خود منحل میگردند. این کمیته ها بعد از مطالعه موضوع پیشنهاد های خود را به یک جلسه عمومی اسامبله میسپارند. رأی دهی در کمیته ها و کمیته های فرعی به اکثریت ساده صورت میگیرد. مسائلی که به کمیته های اساسی و عمده ارجاع نگردد در جلسات عمومی خود اسامبله تحت بحث و غور قرار می یابد.

دو کمیته ذایمی که به اسامبله عمومی کمک مینمایند عبارت است از کمیته مشورتی مسایل اداری و بودجه (دارای ۱۲ عضو) و کمیته سهمیه (دارای ده عضو). اعضای این کمیته ها برای سه سال از طرف اسامبله عمومی با ساس لیاقت شخصی و توزیع جغرافیایی انتخاب میشوند.

اسامبله چهار هیأت دائمی دیگر نیز بوجود آورده که به کار او کمک می نمایند : اینها عبارتند از : هیأت فظار ، کمیته سرمایه گذاری ها ، کمیته تقاعد مامورین کمیسیون حقوق بین المللی .

وظایف کمیسیون حقوق بین المللی عبارت است از توسعه تدریجی حقوقی بین المللی از راه تهیه مسوده معاهده راجع به مسایلی که هنوز در حقوق بین المللی شامل نشده و یا اینکه در بعضی کشور ها هنوز طوریکه باید و شاید موقع تعمیل نیافته و نیز توتیب و تدوین حقوق بین المللی که به يك احساس سیستماتیک باید صورت بگیرد . این کمیسیون مرکب است از ۲۵ عضو . اعضای آن از اشخاص متبحر در حقوق بین المللی که از اشکال عمده و مختلف تمدنهای متنوع و سیستم های عمده حقوقی جهان نمایندگی کنند انتخاب میشوند . ایشان به لیاقت و ظرفیت شخصی خود شان انتخاب می شوند نه به حیث نمایندگی کشور خود . دوره این اعضا که از اسامبله عمومی افتتاح میگردد پنج سال است . بودجه منظم و عادی ملل متحد که برای سال ۱۹۶۲ منظور گردید حاوی مبلغ ۷۴۰ ، ۱۴۴ ، ۸۲ دالر بود .

هیأت های مخصوص و فرعی :

اسامبله عمومی در دو مین و سومین دوره اجلاس خود يك کمیته موقتی تاسیس کرد که در آن نماینده همه اعضا شامل بوده و کار های اسامبله را تا زمان انعقاد اسامبله آینده اجرا میکرد . این کمیته موضوعاتی را که به صلح و امنیت خطر شمرده میشد و مجلس امنیت آن را رسیدگی نمی نمود و ارسای میکرد و سپس را پور کار خود را به اسامبله عمومی میداد . در چهارمین دوره اجلاس یعنی در نوامبر ۱۹۴۹ باز هم اسامبله عمومی کمیته مذکور را برای یک مدت غیر معین تشکیل نمود . در جلسات پنجم یعنی ۱۹۵۰ کمیسیون مراقبت صلح و کمیته اقدامات دسته جمعی را بوجود آورد .

اسامبله عمومی وقتاً فوقتاً کمیته ها و کمیسیون های فرعی و موقت دایر می نماید بطور مثال بتاریخ ۲۱ اکتوبر ۱۹۴۷ اسامبله عمومی يك کمیته خاص را بوجود آورد که مراقبت نماید تا البانیا ، بلغاریا و یوگوسلاویا از يك طرف و یونان از جانب دیگر مسائل ذات النبیی خود را به ذرایع صلح آمیز حل کرده و روابط همسایگی نیک را بین خود برقرار سازند . این کمیته تا سال ۱۹۵۲ دوام داشت . همان سال يك کمیسیون فرعی از طرف کمیسیون مراقبت صلح تاسیس شد .

يك کمیسیون موقت برای کوریا و در سال ۱۹۴۸ کمیسیون ملل متحد بر کوریا جهت معاونت در راه تأمین و حدت کوریا و مراقبت از خروج عساکر اشغال کننده بوجود آمد . در سال ۱۹۵۰ بحیث یکی از نتایج عملیات قوای مسلح ملل متحد برای استقرار صلح و امنیت کوریا اسامبله عمومی بجای کمیسیون قبل الذکر کمیسیون ملل متحد را برای تأمین وحدت و بحال نخست بر گردانیدن کوریا را تشکیل کرد .

سایر چنین کمیته ها و کمیسیون های مؤقت و فرعی و مخصوص - که از طرف اسامبله عمومی تاسیس شده عبارتند از کمیته مشاورتی علمی ملل متحد، کمیته علمی بر تأثیر تشعشع ذروی، کمیته استفاده صلح آمیز از فضای خارجی، کمیته اطلاعات از مناطق غیر مختار.

معاونت برای پناه گزینان فلسطین در اول نومبر ۱۹۴۸ شروع شد. درد سامبر ۱۹۴۹ - اسامبله عمومی نمایندگی معاونت و کارملل متحد برای پناگزینان فلسطین در شرق نزدیک را که مختصراً (اونروا) نامیده میشود تاسیس کرد تا با همکاری و اشترک مساعی حکومت محلی پروگرام های کار و معاونت برای پناه گزینان فلسطین را اجرا کند. یک کمیسیون مشاورتی بشمول نمایندگان ۸ کشور نیز تعیین شده تا با آمر نمایندگی مشوره و معاونت نمایند. مدیر این نمایندگی (جان اچ. دیویس) از امریکا است.

عملیات وسیع اونروا در یک ساحه اضافه از (۱۰۰۰۰۰) میل مربع در حاشیه غازه، اردنیه هاشمیه، لبنان و سوریه پراکنده است. مرکز آن در بیروت و پنج اداره محلی آن در قاهره، غازه، عمان، دمشق، و خود بیروت تاسیس شده. یک ملیون نفر پناه گزین نزد اونروا ثبت است پروگرام معاونت به این ها دو جنبه دارد یکی معاونت به پناه گزینان و دیگر پروگرام های طویل المدت را بکار انداختن.

دفتر کمشنر عالی ملل متحد برای پناه گزینان بتاریخ اول جنوری ۱۹۵۱ از طرف اسامبله عمومی تاسیس گردید. وظیفه آن معاونت و حمایت از پناه گزینانی است که در ماندیت آن داخل شده اند و هم برای حل دایمی مسایل پناه گزینان از طریق فراهم آوردن تسهیلات برای رفتن به اوطان شان یا پیدا کردن خانه و مسکن درد بگرامالک کار میکنند. اقدامات این اداره معاونت کارانه و بشرخواهانه است نه سیاسی، (فلکس شنايدر) از سویتر زولیند قعلاً کمشنر عالی است تقریباً یک ملیون و ربع پناه گزین در داخل حیطة وظیفه اداره کمشنر عالی ملل متحد برای پناه گزینان شاملند. به اساس احتیاج و پول موجوده یک عده پناه گزین برای سربراه ساختن اسکان مجدد دایمی خویش معاونت مادی حاصل می نمایند. حاضراً اداره مذکور معاونت مادی و جنسی خود را به پناه گزینانی که در اردن، عراق، شرق وسطی و شرق دور بسر میبرند، میرساند. در شمال افریقا پروگرام مشترک توسط اداره پناه گزینان و لیگک جوامع صلیب و هلال احمرها برای معاونت به (۲۰۰،۰۰۰) مهاجر و پناه گزین الجزایری که به تونس و المغرب آمده اند؛ بکار افتیده. (باحصول استقلال الجزایر مهاجرین مذکور به کشور خود عودت نمودند و شکل معاونت به آنها نیز تبدیل شد.)

علاوئاً اسامبله عمومی به کمشنر عالی خود صلاحیت داده که در وقت ضرورت برای جلب معاونت به پناه گزینانی که داخل حوزه فعالیت اونبا شدند نیز صرف مساعی جمیله نماید.

مجلس امنیه

مجلس امنیه مرکب است از پنج عضو دائمی که عبارتند از چین، فرانسه، اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی، اصلاح متحد امریکا و برتانیه و شش عضو غیر دائمی که از طرف اسامبله عمومی برای دو سال انتخاب میشوند.

اعضای که بیک دوره انتخاب شده باشند علی الفور به دور آینده مکرراً انتخاب نمی توانند شد. اعضا غیر دائمی مجلس امنیه عبارتند از:

برازیل (تا ۱۹۶۵)	ناروی (تا ۱۹۶۵)
کانا (تا ۱۹۶۴)	فلیپین (تا ۱۹۶۴)
المغرب (تا ۱۹۵۶)	ونزوئلا (تا ۱۹۶۴)

وظایف:

حفظ صلح و امنیت بین المللی مطابق مقاصد و اصول ملل متحد. تحقیق و تفتیش هر منازعه و مناقشه که ممکن است باعث تصادم و اصطکاک بین المللی شود.

توصیه برای طرق اصلاح چنین منازعات یا شرایط فیصله.

طرح پلان تأسیس یک نظام برای تنظیم سلاح.

تشخیص و ثبت موجودیت خطر بمقابل صلح یا تجاوز و نیز توصیه اتخاذ اقدامات لازمه در آن باره، تقاضا از اعضا برای اتخاذ فشارهای اقتصادی و غیره اقدامات لازمه غیر از جنگ برای جلوگیری یا متوقف ساختن تجاوز. اتخاذ اقدامات نظامی بمقابل متجاوز.

توصیه برای پذیرفتن اعضای جدید و تعیین شرایطی که طبق آن دولت ها عضو اسامبله دیوان عدلی بین المللی میتوانند بشوند.

اجرای وظایف قیمومت ملل متحد در «مناطق سوق الجیشی».

توصیه برای تقرر سرمنشی عمومی و توأم با اسامبله عمومی، انتخاب قضات دیوان عدلی بین المللی.

تقدیر راپورهای سالانه و مخصوص به اسامبله عمومی.

مجلس امنیه از طرف همه اعضای ملل متحد کار میکند. همه اعضای ملل متحد موافقه مینمایند که تصمیمات مجلس امنیه را اجرا و حین تقاضای آن قوای مسلح معاونت و وسایل لازمه خود را برای حفظ صلح و امنیت بین المللی بدسترس مجلس مذکور بگذارند.

دوره دوازدهم ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ بین لایبیریا و آیرلند تقسیم شد لایبیریا در سال ۱۹۶۱ کار کرده و آیرلند از سال ۱۹۶۲ دوره دوازدهم ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ بین رومانی و فلیپین تقسیم شد رومانی در سال ۱۹۵۲ کار کرد و فلیپین در سال ۱۹۶۳ کار خواهد نمود.

طرز رأی دهی در مجلس امنیتیه بر همه موضوعات ، غیر از مسایل طرز العمل ذریعه رأی موافق هفت عضو و بشمول رأی هر پنج عضو دایمی میباشد . معینا در مسایلی که خود دوا ل عضو دایمی یا موقتی مجلس امنیتیه را سا ذید خل باشند ، حق رأی دهی ندارند . در مسایل طرز العمل (پروسیجر) فیصله ها محض به هفت رأی موافق صورت میگیرد ، خواه از اعضای دایمی باشد و خواه از غیر دایمی . مجلس امنیتیه طوری تشکیل یافته که همیشه بتواند اجرای وظیفه کند و يك يك نماینده کشور های عضو آن باید بلا وقفه در مقر ملل متحد حاضر باشد . مجلس در صورتیکه لازم بداند می تواند غیر از مقر دایمی خویش در کدام جای مناسب دیگر نیز جلسه خود را دایر کند .

اگر مجلس در باره کشوری بحث کند که عضو ملل متحد هست اما در مجلس امنیتیه عضویت ندارد و مجلس هم احساس کند که مباحثه در آن باره به منافع آن کشور تعلق میگیرد ، درین وقت آن کشور نیز در مذاکرات مجلس میتواند شرکت بکند . و اما اگر موضوع مذاکره در باره کشوری باشد که اصلا عضو ملل متحد نیست در آن صورت شرایط اشتراك آن را در مذاکره خود مجلس امنیتیه تعیین میکند .

کمیته ارکان حرب که مرکب است از روسایا نمایندگان روسای ارکان حرب هر پنج کشور عضو دائمی مجلس ، بر مسایل نظامی اقداماتی که مجلس جهت حفظ صلح اتخاذ میکند به مجلس معاونت و مشوره میدهد . توصیه در باره امور سوق الجیشی قوای مسلحی که به دسترس مجلس امنیتیه گذاشته میشود و تنظیم تسلیحات و در صورت ممکن تنظیم خلع سلاح نیز از طرف همین کمیته ارکان حرب صورت میگیرد .

کمیسیون خلع سلاح

این کمیسیون بتاريخ ۱۱ جنوری ۱۹۵۲ تو سط اساسا مبله عمومی تشکیل گردیده تا تحت اثر مجلس امنیتیه کار کند این کمیسیون بعوض کمیسیون نیروی ذروی و کمیسیون سلاح مر وجهه سابقا تشکیل یافته بود بوجود آمد . در اول همه اعضای مجلس امنیتیه بشمول کانادا ، عضویت کمیسیون خلع سلاح را نیز داشتند . اما بتاريخ ۱۹ نومبر ۱۹۵۷ اساسا بمطعمه عمومی ۱۴ عضو دیگر را نیز در آن زیاد کرد که مجموعاً ۲۵ عضو شود در سال ۱۹۵۹ بار دیگر این کمیسیون توسعه پذیرفته و همه اعضای ملل متحد در آن عضویت یافتند . یکسال بعد اساسا بمطعمه تصمیم گرفت که همه اعضای ملل متحد عضو آن باقی بمانند .

به کمیسیون خلع سلاح هدایت داده شد تا پیشنهاد هایی را به شکل مسوده معاهدات در باره تنظیم ، تحدید و تقلیل متوازن تمام قوای مسلح و همه انواع سلاح ، از بین بردن همه سلاح بزرگ و مد هش که بغرض امحای کتله های عظیم مردم ساخته شده ، و هم در باره کنترول مؤثر بین المللی نیروی ذروی تا اینکه نیروی مذکور جز در راه صلح آمیز و استفاده بشر بکار نیفتد و استعمال سلاح ذروی بکلی ملغی و منسوخ قرار یابد ، به مجلس امنیتیه پیش کند همچنان از کمیسیون خلع سلاح تقاضا شده که حین ترتیب و ارائه پیشنهاد های

متذکره پلان تاسیس يك ارگان یا ارگان های متعدد بین‌المللی کنترل را جهت حصول اطمینان از تطبیق معاهده یا معاهدات مذکور در داخل چوکات مجلس امنیه ترتیب دهد و اطلاعات مستند مبنی بر قوای مسلح دول جمع‌آوری و نشر کنند. تعیین شده هر بار يک کمیسیون يك حصه کار پروگرام خود را تکمیل کرد و پیشنهادهای خود را ارائه نمود يك کنفرانس که همه اعضای ملل متحد در آن شرکت داشته باشد دایر شده و بر آن غور و تعمق نماید. اسامبله عمومی در چاردهمین دوره جلسات خود بتاريخ ۲۰ نومبر ۱۹۵۹ بطور متفق علیه مصوبه رادرباره خلع سلاح عام و تمام تصویب نمود که در آن ذکر شده که مهم ترین مسئله که امروز جهانیان به آن مواجه میباشند همین خلع سلاح عام و تمام است اسامبله عمومی تمام اسناد مربوط به این موضوع را به کمیسیون خلع سلاح سپرده و اظهار امیدواری کرد که «هر چه زودتر برای حصول هدف خلع سلاح عام و تمام تحت نظارت موثر بین‌المللی اقدامات لازمه صورت گیرد و بر آن موافقه حاصل گردد».

مجلس اقتصادی و اجتماعی

مجلس اقتصادی و اجتماعی مرکب است از ۱۸ عضو که اسامبله عمومی هر سال شش عضو آن را برای يك دوره سه ساله انتخاب میکند. اعضای متقاعد، درانتخابات آینده بار دیگر نیز میتوانند انتخاب شوند.

وظایف:

تحت اثر اسامبله عمومی، مجلس اقتصادی و اجتماعی مسؤول فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد میباشد. اهم وظایف آن قرارذیل است.

مطالعه، تهیه راپور و توصیه برمسایل بین‌المللی اقتصادی، اجتماعی، ثقافی، عرفانی صحی و امثال آن:

توسعه احترام و رعایت حقوق بشر و آزادی های اساسی برای همه.

تشکیل کنفرانس های بین‌المللی و تدوین مسوده معاهده یا معاهدات درباره مسایل داخل ساحة کار آن و ارائه آنها به اسامبله عمومی.

مذاکره با نماینده های اختصاصی و تعیین شرایط موافقه نامه های که طبق آن نمایندگی مذکور باملل متحد رابطه قائم کند.

تأمین انجام و هم آهنگی در امور نمایندگی های اختصاصی از راه مشوره و توصیه به اسامبله عمومی، حکومتان عضو ملل متحد و خود نمایندگی های اختصاصی.

حين تقاضا انجام خدمت برای اعضای ملل متحد و نمایندگیهای اختصاصی آن بعد از حصول منظوری اسامبله عمومی، مشوره باموسسات غیر حکومتی که بامور منجوعه مجلس اقتصادی و اجتماعی ارتباط میداشته باشند.

اعضا:

اردجنتاين (۱۹۶۶تا)	کلومبيا (تا۱۹۶۵)
آسټراليا (۱۹۶۵تا)	ازونيه هاشميه (تا۱۹۶۴)
آسټريا (۱۹۶۶تا)	چکوسلواکيا (تا۱۹۶۶)
هندوستان (تا۱۹۶۵)	سینگال (تا۱۹۶۵)
آلسلوا دور (تا۱۹۶۴)	اتحاد شوروي (تا۱۹۶۶)
جسټه (تا۱۹۶۴)	برتانيه (تا۱۹۶۶)
فراټس (تا۱۹۶۴)	امريکا (تا۱۹۶۵)
ايټاليا (تا۱۹۶۴)	يورگوياي (تا۱۹۶۴)
جاپان (تا۱۹۶۳)	يوگوسلاويا (تا۱۹۶۵)

رايد می خوړ مجلس اقتصادي و اجتماعي بل کثريت ساده است و هر عضو يك رای دارد .

دستگاههای معاونه

مجلس، کار خود را توسط کمیسیون و کمیته ها انجام میدهد .
کمیسیون های ذیل برای انجام کارهای معین تاسیس شده است :

کمیسیون احصایه	(۱۵ عضو)
» نفوس	(۱۵ »)
» اجتماعی	(۱۸ »)
» حقوق بشر	(۱۸ »)
» مقام دن	(۱۸ »)
» ادویه مخدره	(۱۵ »)
» تجارت بین المللی اجناس	(۱۸ »)

انتخاب ممالک بهضویت این کمیسیون ها از جانب مجلس اقتصادي و اجتماعي صورت میگیرد .

نماینده گانی که در کمیسیون های ادویه مخدره و کمیسیون تجارت بین المللی جناس کار میکنند اساساً توسط حکومت مربوط خود شان تعیین میگردند . در کمیسیون های دیگر نمایندگان ممالک از طرف حکومت شان بامشورده سر منشی صورت میگیرد تا در نمایندگی های حقوق مختلفه هر کمیسیون موازنه مراعات شود . مجلس اقتصادي و اجتماعي به نوبه خود دنازدهای مذکور را تصدیق میکند .
يك کمیته فرهی نیز وجود دارد که وظیفه آن عبارت است جلو گیری از تبعیض نوادی و حمایت اقلیت ها که ۱۴ عضو در آن شامل میباشند .

چار کمیسیون منطقه‌ای نیز تأسیس گردیده :

کمیسیون اقتصادی برای اروپا			
(۴۰ عضو)			
»	»	»	آسیا و شرق دور (۴۴ عضو و ۴ عضو فرعی)
»	»	»	امریکای لاتین (۴۵ عضو و ۳ عضو فرعی)
»	»	»	افریقا (۴۳ عضو و ۷ عضو فرعی)

سند وق اطفال ملل متحد :

(یونیسف) یکی از تا سیسات مخصوص مجلس اقتصادی و اجتماعی بنا ر یخ ۱۱ دس مبر ۱۹۴۶ از طرف اسامبله عمومی تأسیس شد تا برای اطفال صد مه دیده جنک دوم بین المللی و دو بهمرفته صحت عمومی اطفال خدمت و کمک کند . اسامبله در سال ۱۹۵۰ ساحه کار آنرا وسیعتر گردانید تا برفع ضرورتهای دیگر اطفال مخصوصاً در مدیة لك عقب مانده بپردازد . در سال ۱۹۵۳ اسامبله عمومی تصمیم گرفت که یونیسف بدون محدودیت کدام وقت معین بکار ادا مه دهد .

یونیسف در اضافه از یکصد مملکت و منطقه آسیا، آفریقا، اروپا، امریکای لاتین و حوزه شرق مدیترانه به پروگرام های مراقبت طفل و مادر کمک نموده است . حصه زیاد تر این امداد برای کشورهای امراض مثل ملاریا، سل، تراخم و چرمی و همچنان برای تا سیس مراقبتهای اطفال و مادران ، تربیة قابله ها و معالجه پرستار ها مخصوصاً در دهات ، پروگرامهای غذا دادن به اطفال ، محافظت شیر محلی تا بصورت صحیح و صحیحی مورد استفاده اطفال قرار گیرد میبایشد . علاوه یونیسف در اوقات اضطرار یعنی حدوت سیلاب ، زلزله و امراض ساری و بیماری های اطفال و مادران نیز معالجه و نت میکند .

یونیسف تحت اداره یکنفرمد براجرائیه کار میکند که از طرف هیأت اجراییه مرکب از سی مملکت صلاحیت تثبیت و اجرای پروگرام های مذکور را دارد ، اعضای حکومت و موسساتی را که عضویت این هیئت اجراییه را می یابند ، مجلس اقتصادی و اجتماعی تعیین می نمایند . منابع یونیسف مرکب است از اعانه های خوش برضا که از جانب حکومت و اشخاص یا مراجع خصوصی پرداخته میشود . در يك هده ممالک کمیته های ملی وجود دارد که درباره یونیسف معلومات لازم را بدسترس مردم میگذارد و در بعضی ممالک در کمیته های ملی برای یونیسف اعانه جمع آوری می نمایند .

معاونت فنی :

در حقوق انکشاف اقتصادی ، خدمات اجتماعی ، حقوق بشر ، کشاورزی و بهر معنی واداره عامه توسط پروگرامهای معاونت فنی ملل متحد ذریعه اداره امور اقتصادی و اجتماعی به حکومت جهان کمک داده میشود . ملل متحد علاوه

از پروگرامهای عادی و منظم معاونت فنی خود که از بودجه عادی خویش به حکومتان میدهد در يك پروگرام تمدید یافته معاونت فنی که از طرف نمایندگان هیأت بین الحکوماتی صورت میگیرد نیز اشتراك مینماید. در پروگرام تمدید یافته معاونت فنی حکومتان جهان نیز طور خوش برضا معاونت نقدی میدهند. هیأت امداد فنی فعالیت های این پروگرام ها را انسجام و توسعه می بخشد. این هیأت مرکب است از يك رئیس اجراییه و آمران اجراییه نمایندگان هیأت اختصاصی که در پروگرامهای امداد فنی شرکت دارند.

رئیس اجراییه (که فعلا داوید اوون از برتانیه است) توسط سرمنشی ملل متحد بعد از مشوره با نمایندگان هیأت اختصاصی تعیین میشود. هیأت مذکور را پورکار خود را به يك کمیته دائمی مجلس اقتصاد و اجتماعی که موسوم است به کمیته معاونت فنی میدهد. این کمیته با لایسی ها و پیشرفت کار را مورد غور و مداخله قرار داده و راجع به کارهای آینده راهنمایی می نماید.

منظور قبلی این هیأت در مورد تطبیق هر نوع تعهد موسسات شرکت کنندۀ پروگرام امداد فنی در زمینه دادن پول مطلوبه شرط است.

اسامبله عمومی در ۱۴ - اکتوبر ۱۹۵۸ صندوق مخصوص ملل متحد را بطور علیحده تاسیس کرد که در قضا و معاونت ها و فعالیت های امداد فنی ملل متحد و نمایندگی های بین الحکوماتی اختصاصی آن يك قدم و سیمتر شمرده میشود.

صندوق مخصوص از اول جنوری ۱۹۵۹ بکار آغاز نمود. صندوق مخصوص میکوشد تا اوضاع و شرایطی را فراهم آورد که برای سرمایه گذاری و بکار انداختن پول زمینه را فراهم سازد. لذا بسر وی منابع پولی، آب، خاک امکانات صنعتی ساختن و امکانات بازارهای جدید فروش می پردازد و برای رسیدن با این هدف ما موران و کارگران ممالک را در شقوق ذراعت و صنعت تر بیه نو ده و در توسعه چنین تر بیه گاهها میکوشد تا نیروی فعال ممالک رو به ترقی برای احراز پیشرفت اقتصادی بصورت بهتر و قوی تر بکار افتد. حکومتان عضو ملل متحد هر سال بطور خوش برضا يك مقدار پول در بودجه صندوق مخصوص میبرد از آن اعانه های خصوصی افراد و موسسات غیر حکومتی نیز قبول میشود. صندوق مخصوص يك مدیر تنظیماتی دارد فعلا (بال هافمن امریکایی) مدیر آنست. این مدیر نزد هیأت مدیره مسئول است که ۱۸ کشور عضو آن میباشد.

هیأت مشورتی آن مرکب است از سرمنشی، رئیس بانک جهانی و رئیس اجراییه هیأت امداد فنی.

نمایندگان هیأت بین الحکوماتی

نمایندگان هیأت بین الحکوماتی عبارت از مؤسساتی است که علیحده و مستقل بوده و به اساس موافقت نامه های مخصوص با ملل متحد ارتباط دارند. از خود

اعضا، مراجع، مقننه و اجراييه، دارالانشاء، بودجه و كارهاى عليه جده دارند كه دستگاه مجلس اقتصادى و اجتماعى ملل متحد كارهاى آنها را نسيجم بخشينده و هم آهنگى ميگرداند. نمايندگى بين المللى نيروى ذروي تحت اثر و نظارت ملل متحد كار ميكند و سالانه راپور كار خود را به اسامبله همومى ميدهد. در صورت لزوم فعاليت هاى سالانه خود را به اطلاع مجلس امنيه و مجلس اقتصادى و اجتماعى نيز ميرساند، سيزده موسسه دگر بنام نمايندگى هاى اختصاصى ياد ميشود. اين اصطلاح در

منشور ملل متحد آمده است. اين نمايندگى ها راپور سالانه خود را به مجلس اقتصادى و اجتماعى پيش مينمايد. (تفصيلات نمايندگى هاى بين الحكومتى را در صفحات بعدى ملاحظه خواهيد كرد.)

مؤسسات غير حكومتي:

مجلس اقتصادى و اجتماعى در مسايل مربوط به مؤسسات غير حكومتى با آنها مشوره ميكند. مجلس احساس مينمايد كه با اين مؤسسات بايد فرصت و مجال ابراز نظر به داده شود. زيرا آنها كثيراً داراي چنان تجربه و معلومات ميباشند كه در كارهاى مجلس مفيد واقع ميگردد.

مؤسسات غير حكومتى را چنين تقسيم كرده اند: آن مؤسساتى كه بكارهاى زياد مجلس اقتصادى و اجتماعى علاقه مندى بيشتري دارد. (و بداخل دسته الف مى آيد.)

دوم: آن مؤسساتى كه اهميت زياد دارد اما محض به چندي از كارهاي مجلس ارتباط بهم ميرسانند (واينها در سلسله ب مى آيد و دسته سوم آن مؤسساتى مى باشد كه مجلس بطور موقت و زيرى كدام مسأله معين و خاص به آن مشوره مينمايد. اينها در سلسله مؤسسات خاص ثبت شده اند.

تمامه مى ١٩٦١ در دسته الف ١٠ مؤسسه و در دسته ب ١١٩ مؤسسه شامل گردیده و ٢٠٥ مؤسسه در دفتر ثبت جاداده شده است.

تمام اين مؤسسات غير حكومتى در مجالس علمى مجلس، اقتصادى و اجتماعى و كميسيون هاى آن مشاهده فرستاده ميتوانند مؤسساتى كه شامل دسته الف و ب ميباشند بياتيه هاى تجزيرى ارسال ميتوانند كرد كه بصورت اسناد رسمى ملل متحد تعميم و تكثير شود. مؤسسات شامل دسته الف مطالب خود را زباني نيز اظهار ميتوانند نمود و امكان دارد پيشنهاده هاى كه ارائه مينمايند در آئنده موقتي مجلس اقتصادى و اجتماعى پذيرفته شود.

ولى بايد اين پيشنهاده ها ابتداء به كميته مؤسسات غير حكومتى مجلس ارائه گردد اين يك كميته دايمى است كه راجع به اينكه كدام مؤسسه بايد شامل مقام مشورتى گردد

به مجلس نظریه می‌دهد. و دو سلسله شامل دسته الف پیشنهاد های خود را برای درج در آئینده کمیسیون ها یا کسترش های بین المللی و اساساً هم می‌توانند فرستاد.

علاوتم همه موسسات غیر حکومتی شامل هر دو دسته فوق در امور مربوط با داد و الا تشاء ملل متحد می‌توانند مشوره نماید.

مناطق فاقد حکومت مختار:

يك اعلامیه راجع به مناطق غیر مختار جزء منشور قرار یافته که طبق آن اعضای ملل متحد تعهد می‌نمایند که دفاع و بهبود مناطق را که از طرف ملل متحد زیر اداره آنها داده میشود پیش برده و به آنها کمک نمایند.

تا هر چه زودرمام اختیار و حکومت خود را خود شان بکف گرفته بتوانند و علاوه تا به آنها سلوک بد نکرده از تبعیض بهره‌یزند و شکنجه ننمایند.

صلح و امنیت بین المللی را تقویت بخشند. نهضت و بیداری و در آن مناطق تشویق نموده حس تتبع و تحقیق را در مردم بپرورند.

علاوتم دول داده کننده تعهد نموده اند که صلاحته در باره اقتصادیات اجتماعیات و معارف مناطق تحت اداره خود بر منشی مملوحت و احصایه بد دهند.

این معلومات توسط يك کمیته خاص مطابقت شده و بعداً برای غور اساسیه عمومی آماده می‌شود.

نظام قیمومت

علاوتم برای اداره مناطق که توسط موافقه نامه های جدا گانه قیمومت تحت اداره ملل متحد قرار می‌یابند از طرف دول عضو ملل متحد يك نظام بین المللی وصایت و قیمومت طرح گردیده.

(ازین جهت است که اینها را بنام مناطق تحت وصایت قیمومت یاد میکنند.)
هدف های نظام قیمومت عبارت است از:

توسعه صلح و امنیت بین المللی توسعه دادن به ترقیات و پیشرفت های مردمان مناطق فاقد خود اختیاری دو راه حصول مرحله خود اختیاری یا استقلال تشویق زیاد تر مرالعات حقوق بشری و ملاحظه روابط فلا کستنی حصول اطمینان به تعیین رویه مساویانه در مسائل اجتماعی و اقتصادی و تجاری مناطق تحت قیمومت به مقابله با همه اعضای ملل متحد و تبعه شان در رویه مساویانه برای تبعه همه اعضا و محله کمصدنی نظام قیمومت به آن مناطق تطبیق شده میتواند که تحت مراقبت جامعه ملل سابقه قرار داشتند، یعنی مناطقی که از دول دشمن به حیت فتنجه و غرامات جنگ دوم بین المللی گرفته شده بود. و نیز بر آن مناطقی تطبیق می‌گردد که دلا و طلبانه و خوش بروضا تحت نظام قیمومت قرار داده شود.

کشور هاییکه عضویت ملل متحد را داشته باشند هیچگاه تحت نظام قیمومت اداره نمیشود. در موافقت نامه های قیمومت باید صریحاً ذکر باشد که منطقه تحت قیمومت به کدام شرایط و مواضع باید اداره شود و باید توضیح دهد که کدام مرجع آنها را اداره میکند. مرجع اداره کننده میتواند يك دولت واحد، چند دولت و یا خود ملل متحد باشد.

وظایف ملل متحد در تمام قیمومت ها غیر از آنکه بنام ساحات سوق الجیشی یاد میشود از طرف اسامبله عمومی و تحت نگرانی و مراقبت آن توسط مجلس قیمومت اجرا میگردد. و اما امور «ساحات سوق الجیشی» را به معاونت مجلس قیمومت، مجلس امنیه اداره و اجرا مینماید.

مجلس قیمومت :

طبق منشور، مجلس قیمومت مرکب از نمایندگان کشورهای اداره کننده مناطق تحت قیمومت، آن اعضای دایمی مجلس امنیه که کدام منطقه مطابق نظام قیمومت تحت اداره آن گذاشته نشده و اعضای دیسگریسکه برای يك دوره سه ساله از طرف اسامبله عمومی به حث عضو مجلس قیمومت انتخاب میشود.

تعداد اعضای که مناطق تحت قیمومت زیر اداره شان است و اعضای که مناطق تحت قیمومت ندارند باید مساوی باشد.

اعضای انتخابی این مجلس متصل ختم يك دوره، باز انتخاب شده میتواند. از جنوری ۱۹۶۲ به این طرف اعضای مجلس قیمومت قرارداتی است :

ممالك اداره كسفنده :

آسترلیا، بلجیم، زیلاند جدید، برتانیه و امریسكا.

دیسگر ممالك :

چین (به حث يك عضو دایمی مجلس امنیه)

فرانس (به حث يك عضو دایمی مجلس امنیه)

اتحاد شوروی (به حث يك عضو دایمی مجلس امنیه)

لایبیریا (تا ۱۹۶۶) یا آزاد شدن جمهوریت توگو و سومالیا در سال ۱۹۶۰ فرانسه و ایتالیا دیسگر حیثیت ممالك اداره کننده را ندارند. اما فرانسه با اینسکه منطقه تحت قیمومت ندارد، به حث عضو دایمی مجلس امنیه، به عضویت مجلس قیمومت ادامه میدهد.

درمادج ۱۹۶۱ هنگامیکه پانزدهمین دوره اجلاس سالانه اسامبله عمومی منعقد بود. موضوع عضویت و تشکیل این مجلس مورد غور مجدد قرار یافت.

و طبق نظریه رئیس مجلس، اسامبله قبول کرد که بدون اذیتا لیا باقی همه اعضای مجلس در جریان ۱۹۶۱ بسكار خود ادامه بدهد.

وظایف این مجلس عبارتست از :

ترتیب و تدوین استعلامیه کسب معلومات از پیشرفت سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و عرفانی مردم مان مناطق تحت قیمومت که به اساس آن مرجع اداره کننده باید راهبور سالانه خود را تدوین کند .

مطالعه و بحث به راهبور هاییکه دول اداره کننده ارسال مینماید ، غور و برعرايض و اوده بعد از مشوره بامرجع اداره کنند .

تغییش های مو قو ته که بامقام اداره کننده راجع به آن موافقه شده .

رای دهمی در مجلس قیمومت به اکثریت ساده است و هر عضو يك رای دارد .
مناطق تحت قیمومت :

تا اخیر سال ۱۹۴۹ یازده موافقه نامه قیمومت از طرف اساميله عمومى منظور کرده شده است . ده موافقه راجع به مناطق ذیل است :

۱- نازو : که به وکالت آستریلیا ، زیلانده جدید و برتانیه ، تنها آستریلیا آن را اداره میکند .

۲- کینی جدید : تحت قیمومت آستریلیا .

۳- دواندا اوروندى : تحت قیمومت بلجیم .

۴- کامرون ، توگو لند : تحت قیمومت فرانس .

۵- سومالی لند : تحت قیمومت ایتالیا .

۶- ساموای غربی : تحت قیمومت زیلانده جدید .

۷- کامرون ، تنگانیکا و توگولند : تحت قیمومت برتانیه .

منطقه یازدهم که عبارت است از جزایر پاسیفیک موسوم است به جزایر مارشال ، ماری یانا (غیر از گوام) و کسار ولین که قبل از جنگ دوم بین المللی تحت مائیت جاپان قرار داشت و اکنون تحت قیمومت اضلاع متحده امریکا قرار گرفته . این يك منطقه سوق الجیشی شناخته میشود . موافقت نامه قیمومت بین المللی متحده امریکا درین باره در اپریل ۱۹۴۷ به امضا رسید .

توگولند تحت اداره برتانیه اولین منطقه تحت نظام قیمومت بین المللی است

که به هدف منشور یعنی خود اختیاری یا استقلال رسیده . هنگامیکه ساحل طلا بتاریخ

۶ مارچ ۱۹۵۷ به عیت کشور آزاد گانا مستقل شد توگولند برتانوی نیز در آن

شامل گردید . گانا دوز بعد تر به عضویت ملل متحد پذیرفته شد .

بتاریخ اول جنوری ۱۹۶۰ استقلال منطقه کامرون زیر اداره فرانسه رسماً

اعلام گردید و منطقه مذکور بنام جمهوریت کامرون موسوم شد .

ملل متحد در موافقت نامه قیمومت منطقه مذکور بافرانسه وعده کرده بود که

به تاریخ مذکور قرارداد قیمومت خاتمه می یابد . جمهوریت کامرون بتاریخ ۲۰ سپتمبر ۱۹۶۰ به عضویت ملل متحد پذیرفته شد .

در دسامبر ۱۹۵۹ اسامبله عمومی با مسرت اطلاع یافت که حکومت فرانس و توگولند موافقه نموده اند که بتاريخ ۲۷ اپریل ۱۹۶۰ توگولند تحت اداره فرانسه به آزادی نایل و حکومت مذکور بنام جمهوریت توگولند اعلان میشود.

اسامبله عمومی موافقه کرد که به همان تاریخ قرارداد قیمومت نیز خاتمه یابد. اسامبله عمومی این را هم تصویب کرد که توگو بعد از حصول آزادی به عضویت ملل متحد پذیرفته شود. چنانچه بتاريخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۶۰ عضو ملل متحد قبول گردید. يك مجلس مشورتی سه نفری در اداره سومالی لند با ایتالیا معاوضت نمود. قرارداد قیمومت این منطقه حاوی يك توصیه قبلی اسامبله عمومی نیز بود که تاکید میکرد که سومالی لند در دسامبر ۱۹۶۰ به آزادی نایل گردد.

معهذا اسامبله عمومی ملاحظه نمود که ترتیبات آزادی منطقه مذکور تا اول جولای ۱۹۶۰ تکمیل نمیکرد. لهذا ملل متحد با موافقت ایتالیا اعلام کرد که باید آزادی کشور مذکور به همان اول جولای ۱۹۶۰ شروع گردد و قرارداد قیمومت خاتمه یابد. در قنطار جمهوریت های توگو و کامرون سومالیا نیز بتاريخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ به عضویت ملل متحد شامل گردید.

در فروری ۱۹۶۱ در هر دو کامرون یعنی کامرون شمالی و جنوبی تحت نظارت و مراقبت ملل متحد رای گیری عام صورت گرفت. از رای دهندگان سوال شده بود که آیا به اتحادیه نایجیریا که به تاریخ ۲۰ اکتوبر ۱۹۶۰ آزادی خود را اعلام نموده بود، می پیوندند یا به جمهوریت کامرون؟ نتایج آخرین که به روز ۱۶ فروری ۱۹۶۱ اعلام گردید قرار ذیل بود در کامرون شمالی ۱۴۷۲۹۶ نفر به طرفداری الحاق به نایجیریا و ۹۷۶۵۹ نفر به طرفداری شرکت در کامرون رای داده بودند. در کامرون جنوبی ۲۳۳۳۵۷۱ به طرفداری کامرون ۹۷۲۴۱ به طرفداری نایجیریا رای دادند. در اپریل ۱۹۶۱ اسامبله عمومی این نتایج را صحه گذاشت و فیصله کرد که قرارداد قیمومت کامرون شمالی به تاریخ اول جون ۱۹۶۱ یعنی هنگامی که اتحادیه نایجیریا ملحق میگردد خاتمه یابد. و در مورد کامرون جنوبی بتاريخ اول اکتوبر ۱۹۶۱ یعنی روزیکه به جمهوریت کامرون ملحق میگردد بانجام برسد.

تنکائیکا که تحت اداره بریتانیا بود بتاريخ ۹ دسامبر ۱۹۶۱ مستقل شد. و ساموای غربی که تحت اداره زیلانده جدید بود بتاريخ اول جنوری ۱۹۶۲ آزادی خود را حاصل نمود در سایر مناطق قیمومت نیز در راه حصول مقاصد مندرجه منشور پیشرفت های قابل توجه صورت گرفته است. از سال ۱۰۴۱ تا حال هیأت های اعزامی مجلس قیمومت بيك یا چندی از مناطق تحت قیمومت رفته و به تحقیق و ملاحظه امور آنها پرداخته اند.

اسامبله عمومی بتاريخ ۱۴ دسمبر ۱۹۶۰ طي بانوډومين دوره اجلاسيه خود در باره اعطای آزادی مناطق وممالك غير آزاد اعلاميه نشر کرد که ضرورت خاتمه دادن سریع وبدون شرط به همه اشکال ومظاهراستعمار را جديانه تقاصامیکند.

اسامبله اعلان می کرد که غلامی ، رقیت ، محکومیت واستثمار يك ملت توسط ملت دیگر منافی حقوق اساسی بشر ، ناقض منشور ملل متحد ومضرا نکشاف همکاری جهاني و صلح کيتی میباشد .

اسامبله علاوه اعلان نمود که در مناطق تحت قیمومت وفاقد خود اختیاری و در همه مناطقی که تاحال استقلال خود را بدست نیاورده اند باید اقدامات سریع صورت بگیرد تا بدون شرط وقید ومطابق آرذوی ملی شان که آزادانه اظهار شده باشد وبدون در نظر داشتن کدام تبعیض نژادی طبقاتی و رنگی ، تمام اختیارات بدست مردمان این سرزمین ها سپرده شود . تا از آزادی واستقلال تام تمتع نمایند .

دیوان بین المللی عدالت :

مقر دیوان بین المللی عدالت درهیکه ، هالیند است . دیوان مذکور د ستیکه بزرگه واساسی قضایی ملل متحد است . تمام ممالك که در اساسنامه مذکور الحاق خود را اعلان کرده اند میتوانند بر موضوع را که لازم بدانند به آن ارجاع نمایند . سایر دول مطابق شرایطی که مجلس امنیه تعیین میکند ، میتوانند به محکمه رجوع نمایند علاوه مجلس امنیه موضوعات حقوقی را به آن رجوع داده میتواند . اسامبله عمومی ومجلس امنیه میتوانند بر موضوعات حقوقی نیز رأی مشورتی محکمه را بگیرند . سایر ارکان ملل متحد ونمایندگی های اختصاصی بعد از کسب اجازه اسامبله عمومی میتوانند به دیوان بین المللی عدالت مراجعه نمایند و در امور مربوط به خود ، از آن مشوره بخواهند اسامبله عمومی این صلاحیت را به مجلس اقتصادی واجتماعی مجلس قیمومت ، کمیته موقتی اسامبله عمومی وبعضی نمایندگان های بین الحکوماتی داده است . عا قدین وامضا کنندگان اساسنامه دیوان عبارتند از دولت ها . به این حساب همه دول عضو ملل متحد خود بخود عضو دیوان بین المللی عدالت میباشدند . دولی کی عضو ملل متحد نمی باشند به اساس شرایطی که اسامبله عمومی طرح میکنند آنهم بعد از سفارش مجلس امنیه میتوانند قضایای خود را به این دیوان بکشانند . دیوان بر همه قضایای که دول عضو به آن ارجاع می نمایند صلاحیت بحث دارد و آنرا تحت غور قرار میدهد . وهمچنان همه موضوعات مندرجه منشور و تمام معاهدات وميثاق های که نافذ میباشدند از طرف محکمه تحت غور گرفته میشود . دولت ها میتوانند قبل از ارجاع موضوع خاصی به دیوان ، تعهد نمایند که فتوای دیوان و صلاحیت آنرا در مورد رسیدگی به موضوع مذکور قبول دارند . این اعلامیه از طرف آنها سبب میشود که اگر کدام ماده موجود باشد که رجوع به محکمه دادگان موضوع رد کند یا قبول نداشته باشد . از بین ببرد و طرفین دعوا را برای

قبولی جبری فتوای دیوان آماده گرداند. دیوان چنین صدور فتوا و نظریه خود منابع حقوقی ذیل را مورد استفاده و ماخذ خود قرار میدهد.

میشاق های بین المللی که قواعدی بوجود آورده می باشد که هر دو طرف دعوای آنرا بر سهیت شناخته باشند. رسوم بین المللی که مقبول عامه واقع شده و آن را به حیث يك قانون رعایت می نمایند.

اساسات عمومی حقوق که از طرف ملل متحد قبول و رعایت شده، فیصله های قضایی و تعلیمات عالی حقوق دانان متبحر ممالك مختلفه به حیث وسیله معاونه و فرعی برای تثبیت فیصله های حقوقی.

اگر طرفین دعوا قبول نمایند دیوان به اساس exaequo et bono یعنی عدالت و انصاف نیز میتواند فیصله بنماید.

اگر یکی از طرفین دعوا فیصله دیوان را بعد از صدور آن به محل اجرا ننگذارد طرف دیگر میتواند به مجلس امنیه رجوع کرده و از آن خواهان اقداماتی شود که طرف مذکور را مجبور گرداند تا تمهیدات مندرجه فیصله محکمه را به محل اجرا گذارد.

محکمه ۱۵ عضو دارد که بنام «اعضای» محکمه یاد میشود. قضات مذکور از طرف مجلس امنیه و اسامیه عمومی که هر کدام مستقلا رای میدهند انتخاب میشوند.

قضات بر اساس لیاقت و دانش خود انتخاب میگردند نه به اساس ملیت شان. مقعدها مراقبت به عمل می آید که سیستم های عمده حقوقی جهان در دیوان نما یندگی شود و وقاضی از يك کشور مجاز نیست. قضات برای مدت ۹ سال انتخاب میگردند. يك قاضی بعد از انقضای دوره ۹ سالش بار دیگر انتخاب می تواند شد. ایشان در طول ۹ سال دوره خدمت خود به کار دیگری پرداخته نمی توانند.

قضات فعلیه عبارتند از :

ریکارد و جی الفارو، از پانامه (تا ۱۹۶۴). معاون رئیس دیوان.

عبد الحمید بدوی، از جمهوری متحده عربی (تا ۱۹۶۷).

ژولیس بسدیوان، از فرانسه (تا ۱۹۶۴).

جوئلویس بسنامانتی ریورو، از پیرو (تا ۱۹۷۰).

رابرتو کاردووا، از مکزیکو (تا ۱۹۶۴).

سرجیرالدفتز موریس، از برتانیه (تا ۱۹۶۴).

فلیپ سی جیسپ، از آمریکا (تا ۱۹۷۰).

و.ك. ولنکتن کو، از چین (تا ۱۹۶۷).

ولادمیر.م. کورتسکی، از اتحاد شوروی (تا ۱۹۷۰).

گایا تا نوموریلی، از ایثالیا (تا ۱۹۷۰).

لوسیو.م مورینو کویتانا، از آرژانتین (تا ۱۹۶۴).

سرپرستی سپندده از آسترلیا (تا ۱۹۶۷).

چین خپیارو بولس، از یونان (تا ۱۹۶۷) کو تاروناکا، از جاپان (تا ۱۹۷۰) بوغن و تیبارسکی، از بولند (تا ۱۹۶۷) رئیس شتتعام مسایل به اکثریت آرای قضات حاضر جلسه فیصله میگردند و نهاب رای میباشد. اگر در کدام موضوع آرای مساوی داده شده بود رای رئیس قاطع و فیصله کننده است.

دارالانشاء :

مرکب است از يك سرمنشی که به توصیه مجلس امنیت از طرف اسامبله عمومی مقرر میشود و هر قدر مامورین که لازم دیده شود وظایف سرمنشی عبارت است :
آمریت بزرگ اداری ملل متحد

ابلاغ هر مسئله که بزعم اوصالح و امنیت بین المللی را تهدید کند به مجلس امنیت تهیو لپور کاریک ساله ملل متحد و نظریاتی که لازم بد اند به اسامبله عمومی بتاريخ اول فروری ۱۹۴۶، تریکولی از ناروی برای پنج سال به حیث سرمنشی مقرر شد بتاريخ اول نومبر ۱۹۵۱ سه سال دگر بدوره خدمت اوافزود گردید. روز ۱۰ نومبر ۱۹۵۲ از عهده خود استعفا داد. بتاريخ ۱۰ اپریل ۱۹۵۳ داکه مرشیولد از سویدن بموض او مقرر شد. بتاريخ ۲۶ سپتمبر ۱۹۵۷ بشاغلی مرشیولد برای يك دوره دیگر (۵) ساله مجدداً مقرر گردید که از (۱۰) اپریل (۱۹۵۸) حساب شد. اما در اثر تصادم طیاره حین انجام يك مسافرت مصالحتی به افریقا روز (۱۸) سپتمبر (۱۹۶۱) فوت شد. روز (۳) نومبر ۱۹۶۱ بشاغلی تانت از برما تا (۱۰) اپریل ۱۹۶۳ بعیت کفیل سرمنشی مقرر شد. نامبرده در دوره هفدهم اسامبله عمومی به اتفاق آرا بعیت سرمنشی مقرر گردید. دوره خدمت او به ماه نومبر ۱۹۶۶ انقضای باید.

يك عده مامورین بین المللی با او كمك میكنند. سعی میشود که مامورین دارالانشاء دارای بلندترین سويه، لیاقت، استعداد، اهلیت و حیثیت بوده و حتی الا مکان از همه ساحات جغرافیائی نمایندگی کنند. سرمنشی و مامورین ملل متحد حین اجرای وظیفه نباید از هیچ حکومتی و هیچ مقام خارجی غیر از خود روحیه منشور ملل متحد، هدایت بگیرند. اعضای ملل متحد موافقه کرده اند تا که کمتر کاملاً بین المللی وظایف دارالانشاء را مراعات نمایند. و در اجرای این وظایف اعمال نفوذ نکنند.

تشکیل دارالانشاء قرار ذیل است :

دفتر سرمنشی که مرکب است از دفتر اجرای سرمنشی، دفتر امور حقوقی، دفتر کنترول و دفتر مامورین. دو معاون سرمنشی برای امور خاص سیاسی، ادارات سیاسی و امور مجلس امنیت، مجلس اقتصادی و اجتماعی. مجلس قیومت و اطلاعات سرزمین ها، غیره و دیگر

دفاتر اطلاعات عامه. امور کنفرانسها و خدمات عامه. مامورین عالیترتبه دارالاینها عبارتند از :

✽ گادفریك، ج اماكری (نایجریا) معاون سرممنشی.

✽ رالف بنج (امریكا) معاون سرممنشی برای امور خاص سیاسی.

✽ فلیپ دوسین (فرانس) معاون سرممنشی برای امور اقتصادی واجتماعی.

الکزنדרمك فرگار (انگلهستان) مدیر مامورین

ویكتور هو (چین) كمشنر برای معاون فنی

بال گت هافمن (امریكا) مدیر تنظیمات صندوق مخصوص ملل متحد.

روبرتو هوزریمات (پانامه) معاون مدیر تنظیمات صندوق مخصوص ملل متحده

✽ یوچینی دكیس لف (اتحاد شوروی) معاون سرممنشی برای امور سیاسی واجتماعی.

✽ عمیر لطفی (جمهوریت متحد عرب) معاون سرممنشی برای امور خاص سیاسی

بری فوسك (چكوسلواکیه) معاون سرممنشی برای کنفرانسها.

✽ س، وناداسیمهان (هند) معاون سرممنشی برای امور اسامیلی عمومی وشف

دكابهنه.

داو داوون (انگلهستان) رئیس اجرائیة هیئت تعاون فنی ملل متحد.

موریس پت (امریكا) مدیر اجرائیة یونیسكف.

درا گوسلاو پروتچ (یوگوسلاویه) معاون سرممنشی برای امور قیمومت و

مناطق غیر مختار.

گونیستانتین ستاوروپولس (یونان) مشاور حقوق.

هرنان توارش دوسه (برازیل) معاون سرممنشی برای اطلاعات عامه

بروس ترنر (نیوزیلند) كنترولر.

داودواكن (امریكا) مدیر خدمات عمومی.

اداره اروپایی ملل متحد :

پ.پ. سپانیلی (ایتالیا) مدیر.

كمیسیون های اقتصادی منطقه ای :

داپرت كارنر (كانا) منشی اجرائیة کمیسیون اقتصادی منطقه ای برای امریقا

ادیس ابابا. حبشه.

پال پریش (ارجنتاین) منشی اجرائیة کمیسیون اقتصادی منطقه ای برای امریقای

لاتین سانتیاگو - چلی.

اونیون (برما) منشی اجرائیة کمیسیون اقتصادی منطقه ای برای آسیا وشرق

دور. ینكك تایلند.

✽ این مشافره علاوه از عهد هائیکه دارند مشاوران عمده سرممنشی یورمیهائیکه.

ولا ديمير ويلی بت (يو کو سلاويا) منشي اجرائيه کميسيون اقتصادي منطقي
برای اروپا ، ژنيو ، سویس .

نماینده گي کار و امداد ملل متحد برای پناه گزینان فلسطین در شرق وسطی :

جان ، هرد یویس (امریکا) مدیر ، بیروت ، لبنان .

کمشتر عالی ملل متحد برای پناه گزینان :

فلکس شنایدر (سویتزرلند) کمشتر عالی ، جینوا ، سویتزرلند .

نماینده گي های بین الحکوماتي

مر بوط ملل متحد :

موافقه های که با نمایندگی بین المللی نیروی ذروی وسیزده نمایندگی اختصاصی
ملل متحد عقد گردید است فعلاً مرعی الاجرا میباشد ، تصدیق و تایید مسوده منشور
موسسه بین المللی تجارت چنانکه توقع میرفت هنوز صورت نسگرفته . در عین حال
موافقه نامه عمومی بر تعرفه و تجارت مرعی الاجرا میباشد .

نماینده گي بین المللی نیروی ذروی و هفت نمایندگی اختصاصی ، موسسه بین المللی
کار ، موسسه غذا و زراعت ، موسسه فرهنگی ، علمی و ثقافی ، موسسه صحتی جهان
موسسه بین المللی هوا نوردی ملکی ، اتحادیه بین المللی تیلی کمیو نیکیشن و
موسسه هوا شناسی جهان در يك پروگرام متوسع امداد فنی اشتراك ورزیده اند و
از بودجه همین پروگرام مبالغی بدست می آرند . همه این نمایندگی ها توام باملل
متحد در هیأت امداد فنی نماینده دارند . بانك بین المللی تعمیر مجدد و ترمیم و
مندوق اسعار بین المللی در پیشبرد این پروگرام همکاری می نمایند . اما از این
مراجع کدام مبالغی نمی گیرند . و اعضای با عنوان هیأت امداد فنی نمی باشند .
در ذیل راجع به نمایندگی ها مختصراً معلومات میدهم :

نماینده گي بین المللی نیروی ذروی

این نمایندگی بتاريخ ۲۹ جولای ۱۹۵۷ بوجود آمد . اساسنامه آن بتاريخ
۲۶ اکتوبر ۱۹۵۶ در يك کنفرانس بین المللی که در مرکز ملل متحد در نیویادک
منعقد شده بود ، تصویب یافت و بعد از اینکه اسناد الحاق لافل هجده مملکت بشمول
سه کشور و از جمله کانادا ، فرانس ، اتحاد شوروی ، برتانیه و امریکا بدست آمد
تأیید گردید . موافقت نامه مبنی بر ارتباط کار نمایندگی مذکور باملل متحد روز
۲۷ اکتوبر ۱۹۵۷ از طرف کنفرانس عمومی نمایندگی و روز ۱۴ نومبر ۱۹۵۷
توسط اسامبله عمومی ملل متحد منظور شد .

مقاصد :

تسریع و توسعه سهم نیروی ذروی در صلح ، صحت و سعادت سراسر جهان ؛
حصول اطمینان از اینکه معاونت پروژه هاییکه تحت کنترول و مرا فیت نمایندگی

قرار میگیرد به هیچ صورتی از صورت ها بمقاصد حربی استعمال نشود .
بودجه صافی نمایندگان در سال ۱۹۶۲ مبلغ ۳۶۱,۰۰۰ دلار است و مبلغ
۲,۰۵۵,۰۰۰ دلار دیگر بنام بودجه عملیاتی به آن پرداخته میشود .

تشکیل

نمایندگان مذکور مطابق اساسنامه يك کنفرانس عمومی سالانه ، يك هیأت مدیره
و يك عده مامور یدیکه در رأس شان مدیر عمومی قرار گرفته ، دارد . کنفرانس عمومی
مرکب است از همه اعضای نمایندگان و سالانه يك بار جلسه میکند . هند الا قمتضا
جلسه فوق العاده نیز دایر مینماید . تمام مسایل شامل صلاحیت اساسنامه در کنفرانس
عمومی مطرح میشود .

هیأت مدیره مرکب است از ۲۳ عضو که وظایف نمایندگی را اجرا میکنند . در رأس
مامورین نمایندگان مدیر عمومی قرار دارد . فعلا سکودا کلوند امریکا مدیر
عمومی نمایندگی است . مدیر عمومی از طرف هیأت مدیره و به منظوری کنفرانس
عمومی برای دوره چهار سال انتخاب شده و آمر بزرگ اداری موسسه میباشد .
مرکز موسسه : وین آستریا

موسسه بین المللی کار

هنگامیکه اساسنامه آن بحیث قسمت سیزدهم معاهده و رسای منظور گردید
بتاریخ ۱۱ اپریل ۱۹۱۹ تاسیس یافت .

مقاصد

اشترک در راه استقرار صلح دایمی توسط پیشبرد عدالت اجتماعی ، اصلاح
وضع کارگر و سوبیه زندگی و ارتقای ثبات اقتصادی و اجتماعی ذریعه اقدامات
بین المللی .

موسسه بین المللی کار برای حصول این مقاصد نمایندگان حکومت ، کارگر
و کارفرمادار باهم جمع آوری میکنند تا معیارهای حداقل بین المللی را تعیین
و مطابق های کار بین المللی را در باوه اجرت ها ، ساعات کار ، حداقل اجرت برای
مستخدمین ، شرایط کار برای طبقات مختلفه ، جیره کارگران ، بیمه اجتماعی ، رخصتی
بامعاش ، تحفظ صنعتی ، خدمات استخدام ، تقشیش کار آزادی اجتماع و غیره تسوید نمایند
علاوئاً موسسه مذکور به حکومت ها معاونت های وسیع فنی میدهد . کتب و مجله نشر
میکند و بر مسایل اجتماعی ، صنعتی و کار را پور هایی بطبیع میرساند .
بودجه سال ۱۹۶۲ آن ۱۱,۶۱۸,۸۳۸ دلار بود .

تشکیل کنفرانس:

کنفرانس عمومی : عالترین مرجع صلاحیتدار آنست . سالانه یکبار جلسه میکند
از تمام مالک عضو و نمایندگان حکومت ، یک نفر نماینده کار و یک نفر نماینده

تشکیل:

این موسسه يك كنفرانس دارد كه نماینده تمام ممالك عضو در آن شركت میکنند. كنفرانس در هر دو سال يك جلسه میکند و بالیسی و بودجه را تثبیت و تصویب مینماید. مجلس مرکب است از نمایندگان بیست و پنج کشور عضو كه از طرف كنفرانس تعیین میشوند. مجلس از طرف اعضای اجرای وظیفه کرده و نزد كنفرانس مسئول است. مجلس علاوه از اینکه از انعقاد يك كنفرانس تا كنفرانس آینده امور موسسه را نظارت میکند، امور مقامات بین المللی اجناس را از نقطه نظر تولید، استهلاك و توزیع مواد خوراکی و محصولات تجارتی را نیز انسجام بخشیده و نگرانی مینماید.

موسسه يك مدیر عمومی و يك عده مامورین بین المللی دارد. مدیر عمومی موجوده (بینای را نجن سن) نام دارد كه از هند است.

مرکز موسسه: روم، ایتالیا است.

موسسه عرفانی علمی و ثقافی ملل متحد - یونسكو

یونسكو بعد از آنكه ۲۵ حكومت امضا کنند، اساسنامه آن، اسناد قبولی خود را به حكومت برتانیه سپردند: بتاریخ ۴ نومبر ۱۹۴۶ تاسیس یافت.

مقاصد:

سهم شدن در صلح و امنیت ذریعه توسعه همکاری و هم آهنگی بین المللی جهان از راه تعلیم و تربیه، علم و ثقافت تا اینکه عدالت مورد احترام همگان قرار گیرد، قانون حاکم شود و آزادیهای اساسی و حقوق بشر كه در منشور ملل متحد ذكر گردیده بدون تبعیض نژادی، جنسی، لسانی و مذهبی برای همگان میسر باشد.

برای حصول این مقاصد، یونسكو هدف خود قرار داده تا در كار پیشبرد دانش و مفاهیم متقابل بین مردم از راه همه انواع و سایل مخابراتی، هنر، ادبیات، و تفهیم و تربیه عمومی نیروی تازه دهد. ثقافت را تعمیم بخشد تحصیل و تفهیم علم را تشویق کند.

مقصد این پروگرام آنست تا برای توسعه تفاهم بین المللی توسط دسترس یافتن مردمان به معارف و ثقافت زمینه مساعد فراهم گردد. مساعی دانشمندان، هنرمندان، مربیان و معلم ها توسعه یابد و مشکلاتی كه در راه اشاعه آزادانه افكار موجود است از بین برود، فعالیت های پروگرام بزرگ شامل است بر تعلیمات اساسی، تدریس در باره ملل متحد و حقوق بشر، تعلیم و تربیه اجباری، بلند بردن سطح معارف، تبادله اشخاص، تهیه متخصصان علمی و تربیوی به اساس خواست حكومت های عضو.

بودجه سال ۱۹۶۲ یونسكو ۸۴۶، ۴۹۷، ۱۶ دالر بود.

تشکیل :

کنفرانس عمومی مرکب است از نمایندگان تمام ممالک عضو . این کنفرانس هر دو سال یکبار جلسه کرده خط مشی و پروگرام موسسه را فیصله و تعیین میکند . هیأت اجراییه مرکب است از ۲۴ نماینده که از طرف کنفرانس عمومی انتخاب میگرددند . این هیأت لااقل دو بار در یک سال تشکیل جلسه میدهد و مسئول اجرای پروگرام های است که از طرف کنفرانس عمومی تثبیت یافته . دارالانشأ مرکب است از یک نفر مدیر عمومی و یک عده مامورین بین المللی ، مدیر عمومی رونه ماهیو نام دارد که از فرانسه است . فعالیت های پروگرام را در ممالک عضو کمیسیون های ملی انجام میدهند . مرکز : پاریس ، فرانسه .

موسسه صحتی جهان :

اساسنامه آن بتاريخ ۲۲ جولائی ۱۹۴۶ از طرف کنفرانس بین المللی صحت که توسط مجلس اقتصادی و اجتماعی در نیویارک انعقاد یافته بود تصویب گردید . و بعد از آنکه بیست و شش عضو ملل متحد اسناد الحاق را امضا کردند ، موسسه بتاريخ ۷ - اپریل ۱۹۴۸ بوجود آمد .

مقاصد :

حصول عالیترین سطح ممکنه صحت برای مردمان . خدمات موسسه صحتی جهان دو نوع است یکی مشورتی و دیگری فنی . قسمت اول شامل تعمیم دانش و کمک در تربیه اشخاص فنی برای مسایلی مثل ملاریا ، سل ، امراض زهروی ، صحت مادر و طفل ، تغذیه و حفظ الصحه محیطی . پروژه «مناطق نمایش صحتی» بیشتر فتهائی را به مردم نشان خواهد داد که با استفاده از وسایل و طرق عصری در ظرف چند سال زحمت و کار برای همه مردم چه در ساحة انکشاف صحت و چه در قسمت مجادله با امراض نباتی و اصلاح محصولات زراعتی رویهمرفته در انکشاف اقتصادیات عمومی ، قابل حصول میباشد ، معاونت فنی موسسه صحتی جهان شامل فعالیت های از قبیل ستندرد ساختن بيو لو جیکال و توحید ادویه سازی ، جمع آوری و توزیع اطلاعات در باره امراض ساری ، پروژه های خاص تحقیقات بین المللی بر امراض پادرازیك و ویروسی و طبع و نشر بانزده نوع نشرات صحتی میباشد . بودجه سال ۱۹۶۲ موسسه صحتی جهان ۱۸۰،۶۰۷،۲۳ دالر بود . تشکیل :

اسامبله صحتی جهان که همه ممالک عضو در آن نماینده دارد ، سال یکبار جلسه میکنند و مرجع صلاحیت دار و طرح کننده خط مشی موسسه است .

هیأت اجراییه مرکب است از هجده عضویکه از طرف اسامبله صحنی جهان انتخاب شده و لا اقل سال دو بار به جلسه میپردازد. هیأت اجراییه به حیث رکن اجراییه اسامبله کار میکند.

دارالانشاء آن يك مدیر عمومی و بقدر لازم مامورین فنی و اداری دارد. مدیر عمومی موجوده داکتر مارکولینو گومز کند او از برازیل است. مرکز: جنوا، سویس.

بانك بین المللی تعمیر مجدد و انكشاف:

هنگامیکه نماینده ۲۸ کشور ماده های موافقه نامه را که در جولای ۱۹۴۴ در کنفرانس (بریتن و دز) طرح شده بود امضا کردند، بانك مذکور بتاريخ ۲۷ دسامبر ۱۹۴۵ تاسیس یافت.

مقاصد:

معاونت در تعمیر مجدد و انكشاف مناطق اعضا ذریعه تسهیلات سرمایه گذاری برای مقاصد تولیدی.

پیشبرد سرمایه گذاری های خصوصی. هنگامیکه سرمایه های خصوصی به شرایط معقول دست گیری نکنند، تقویه سرمایه گذاری خصوصی توسط تهیه قرضه برای مقاصد تولیدی از سرمایه خود و یا وجوهی که جمع آوری کرده و یا از سایر منابع پیشبرد نموی متوازن تجارت بین المللی و حفظ قوام بیلانس تادیات از راه تشجیع سرمایه گذاری بین المللی برای انكشاف منابع تولیدی اعضای بانك.

باین صورت به اساس يك مخاطره خوب بانك جهانی برای اعمار صنایع و انكشاف وسایل اقتصادی قرضه میدهد. و یا قرضه های را که دگر مراجع میدهد تضمین میکند و با این کار خود وسایل تداول سرمایه گذاری را برای مقاصد تولیدی بصورت بین المللی توسعه میدهد، قرضه به ممالک عضو، سرزمین های مربوط به آنها و به تصدیهای خصوصی که در آن مناطق کارمینما یند داده میشود.

فعالیت بانك منحصر بر اعطای قرضه و تضمین قرضه نیست بلکه به اثر تقاضای ممالک هیأت های مختلفه را جهت انجام کارهای متنوع به آن جاها میفرستد. تا فبروری ۱۹۶۲ مبالغی که بانك قرضه داده و قرضیکه آنرا تضمین نموده بالغ به ۶،۴۳۴ میلیون دالر شده.

بودجه بانك برای سال مالی ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ مبلغ ۱۲،۹۲،۰۰۰ دالر بود.

تشکیل:

هیأت حاکمه عبارت است از يك نفر حاکم بایك نفر عضو علی البدل او که از طرف هر يك از ممالک عضو انتخاب و تعیین میگردد. تمام صلاحیت هابدو شهمین هیأت است که عادتاً سال یکبار جلسه مینماید.

مدیران اجرائیه که پنج نفر شان دامالکی انتخاب مینماید که دارای زیادترین اسهام در بانک اند. سیزده نفر دگر این مدیران از طرف هیأت حاکمه انتخاب می شوند. هیأت حاکمه به مدیران اجرائیه صلاحیت زیاد داده. معینا طبق ماده های موافقه مسایل مهم تر به هیأت حاکمه تعلق دارد.

یک نفر رئیس که از طرف مدیران اجرائیه انتخاب می شود و یک عده مامورین بین المللی در بانک کار میکنند رئیس مذکور رئیس هیأت مدیران اجرائیه بوده و آمر اجرائیه بانک شمرده می شود. حاضر آجورج و دز امریکائی رئیس بانک است. غیر از مسایل خط مشی که توسط مدیران اجرائیه طرح می گردد، رئیس بانک مسئول است که امور بانک را از طرف بانک و توسط بانک اجرا کند. رئیس مذکور ماموران بانک را مقرر و معزول میکند بعد از رئیس سه نفر معاون رئیس و مدیران شعبات میباشد.

مرکز آن

موسسه بین المللی انکشاف :

بانک بین المللی مسئول اداره انجمن بین المللی انکشاف میباشد. این موسسه یک نمایندگی جدید قرضه دهنده است که بتاریخ ۲۴ سپتمبر ۱۹۶۰ بوجود آمده. عضویت این موسسه برای همه اعضای بانک مفتوح است. تا جنوری ۱۹۶۳ عده ممالک عضو موسسه به ۷۱ رسیده بود.

مقاصد :

موسسه مذکور به این مقصد تأسیس یافت که احتیاجات مهم انکشافی ممالک عقب مانده را از راه دادن قرضه هائی که نسبت به قرضه های متعارف و معمول دارای شرایط سهل تر باشد رفع کند. به این صورت موسسه فعالیت های انکشافی بانک را توسعه داده و به آن ممد واقع میشود.

تشکیل :

تشکیل موسسه طوریست که بانک بین المللی آنرا اداره میکنند. هیأت حاکمه و مدیران اجرائیه موسسه بین المللی انکشاف هما نهائی اند که در بانک بین المللی این عهده را دارند. ایشان کار موسسه را بطور افتخاری اجرا مینمایند. رئیس بانک، رئیس موسسه و رئیس مدیران اجرائیه آن میباشد. به این ترتیب موسسه کدام مامور علیحده ندارد. بلکه مامورین بانک بین المللی کار آنرا نیز انجام میدهند. بدون اینکه کدام معاش ازین مدرک حاصل نمایند. تا اخیر فبروری ۱۹۶۲ این موسسه پرداخت مبلغ (۱۹۹ و ۳) میلیون دلار را به ده کشور بدمه گرفته بود.

مرکز - ۱۸۱۸ - اج، ستریت واشنگتن ۲۵ دی سی.

کارپوریشن بین المللی مالی :

در جولائی ۱۹۵۶ تأسیس شد و بتاریخ ۲۰ فبروری ۱۹۵۷ به حیث یکی از نمایندگی های اختصاصی با ملل متحد رابطه برقرار کرد. کارپوریشن مذکور در حالیکه

با بانك جهانى رابطه بسیار نزدیک دارد، خودش يك واحد حقوقى جدا گانه بوده و سرمایه او از سرمایه بانك ممتاز است .

مقا صد :

انكشاف اقتصادى از راه تشجيع نموى تصدى هاى خصوصى تولیدى در ممالك عضو آن، مخصوصاً در ممالك عقب مانده .

كارپوریشن مذکور كار خود را چنین اجرا میکند .

سرمایه گذاری در تصدى هاى تولیدى خصوصیه با همکاری سرمایه گذارى هاى خصوصى و بدون تضمین تادیه از طرف حكومت دروقایعى كه سرمایه كفاى بهرابط معقول دستگیرى نکند .

بهیت يك تصفیه خانه سرمایه گذاری هاى خصوصى داخلى و خارجى و كارفرمایى باتجربه را جمع نموده موضوع را فیصله مى كند .

در تسهیلات سرمایه گذاری تولیدیه سرمایه هاى خصوصى داخلى و خارجى کمک مینماید . كارپوریشن مذکور مجاز است كه توسط فروش اسناد قرضه خود یا توسط تمهيدات خود قرض بسگیرد .

اما در آهاز امر به این كار مجاز نمیباشد . باین صورت سرمایه آن كه برای سرمایه گذاری میسر میباید محدود است ب سرمایه تادیه شده . تا فبرورى ۱۹۶۲ موسسه در ۱۸ کشور به ۴۵ پروژه دست زد و ۵۷ میلیون دلار را بكار انداخت .

تشکیل :

تمام صلاحیت كارپوریشن بدست هیأت حاكمه است و گسائیکه از طرف حكومت خود در بانك جهانى حاكم یا معاون حاكم میباشند در كارپوریشن نیز عین صلاحیت را دارند .

همچنان مدیران اجرائیه بانك بین المللى، مدیران اجرائیه كارپوریشن است . رئیس بانك جهانى بهیت رئیس هیأت مدیران اجرائیه كارپوریشن كار میکند . يك نفر رئیس كه به اثر توصیه رئیس هیأت از طرف هیأت اجرائیه تعیین میگردد و يك عده حامورین نیز وجود دارد . رئیس فعلی كارپوریشن يك نفر امریكایی است كه جورج ودرهام دارد .

مرکز ۱۸۱۸ اج ستریت . واشنگتن ۲۵ دی سی .

صندوق بین المللى اسعار :

در ۱۷ دسمبر ۱۹۵۴ یعنی هنگامیکه نمایندگان ممالکى كه سهامشان تا ۸۰ فیصد منابع مالى صندوق بین المللى اسعار را بوره كرد، اسناد الحاق خود را بر موافقت نامه (بریتن و دز) به صندوق سپردند . این موسسه بوجود آمد .

مقاصد:

توسعه همکاری بین‌المللی اسعار و توسعه تجارت بین‌المللی، استیلا و ایجاد تبادل، حفظ ترتیبات منظم تبادل و جلوگیری از اثرات سوء رقابت، معاوضت در تاسیس یک نظام چندین جانبه تادیبات از درك معاملات جاریه بین اعضا و از بین بردن مشکلات که فعلاً در تبادل اسعار موجود است و تجارت جهانی را صدمه میزند.

بمعرض تعمیل این مقاصد، صندوق بین‌المللی اسعار به اعضای خود طلا و اسعار میفروشد و در مسایل مالی به حکومتان عضو مشوره میدهد. درباره اقدامات ضد تورم پول به مقابل سرمایه گذاری و قرضه بانسکی، مصارف حکومتی و مالیه بندی توصیه‌ها نموده. برای تقلیل احتیاج قیود بر اسعار خارج اقدامات مالی و پولی را بشدت توصیه کرد و در مورد پیشرفت قابل ملاحظه ذخیره پول نظریه داده که کنترل صادرات حقیقت یافته.

مجموع معاملاتش تا آخر سال ۱۹۶۱ به ۱۶۲،۶ ملیون دلار رسیده. بودجه اداری سال ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ صندوق بالغ بر ۴۶۰،۰۰۰ دلار بود.

تشکیل:

هیأت حکام مرکب است از یک حاکم و یک عضو علی‌البدل از هر کشور عضو تمام صلاحیت بانک به همین هیأت سپرده شده. هیأت حصه از صلاحیت خود را به مدیران اجراییه میسپارد غیر از قبول، تعویق و اخراج و عضویت، منظوری تجدید نظر بر سهمیه اعضا یا تغییر متحدالشکل در ارزش اسعار اعضا و فیصله درباره توزیع مفاد خاص صندوق و فیصله درباره لغای صندوق.

مدیران اجراییه که پنج نفر آن از جانب مالکی که سهم زیاد بردارند و سیزده نفر باقیمانده از سایر حکومتان عضو انتخاب میشوند. این هامستول اجرا و تعمیل کارهای صندوق میباشد.

مدیر تنظیمات از طرف مدیران اجراییه انتخاب میشود. او در عین حال رئیس مدیران اجراییه و آمر مامورین صندوق نیز میباشد. کسیکه همین اکنون این عهده را اوقفوش است (بیرجا کو بسن) از سویدن است. یک معاون مدیر تنظیمات در امور اداری با او کمک میکند و در غیابش کفیل رئیس هیأت مدیران اجراییه میباشد.

مرکز: ۱۸۹۸ اج ستریت، واشنگتن ۲۵، دی.سی.

موسسه بین‌المللی هواانوردی ملکی:

بعد از اینکه ۲۸ کشور به کنوانسیون هواانوردی ملکی الحاق گردیدند، موسسه مذکور بتاريخ ۱۴ اپریل ۱۹۴۷ بوجود آمد. کنوانسیون مذکور در کنفرانس هواانوردی ملکی بین‌المللی منعقد سال ۱۹۴۴ طرح شده بود.

مقاصد :

مطالعه مسائل هوانوردی ملکی بین المللی و تعیین معیارهای بین المللی برای هوانوردی ملکی. موسسه استفاده از اقدامات تحفظی قواعد متحدالشکل علمیات و اجرا آت ساده تر را در سرحدا ت بین المللی و استفاده از طرق جدید فنی و آلات جدید تشویق میکند. به این صورت موسسه با همکاری دول عضو توانسته در خدمات هواشناسی کنترل و ترافیک مواصلات، تسهیلات مجازة رادیو، موسسات تفحصی و نجات و سایر چیزها بیکه برای حفاظت پروازهای بین المللی لازم است انکشاف زیاده وادری کنند تا جاییکه به ترانسپورت هوایی بین المللی مربوط است موسسه توانسته میزاتب امور گمرکی، بنا هگز یشان، مهاجران و صحت عامه را در هما لک ساد م تر گرداند.

و موسسه مسئول تفتیش معا هدا ت حقوقی بین المللی و هوانوردی بوده و بسا جنبه های اقتصادی حمل و نقل بین المللی هوایی مربوط به اوست .
بودجه سال ۱۹۶۲ ایکا و ۸۱۳، ۹۲۴، ۴ دالر بود .

تشکیل :

یک اسلامبله مرکب از نمایندگان تمام اعضای ایکا و، سلاته یک بار، چلیه میکند و مسائل مالی را مورد غور قرار میدهد . هر نوع موضوعییکه از هر طرف به آن ارجاع شده باشد مطالعه میکند .

یک مجلس مرکب از نمایندگان ۲۱ کشور یک اسلامبله آنها را انتخاب مینمایند . در انتخاب این مجلس یکی تقسیمات جغرافیایی و یکی هم ملل یکی در نظر گرفته میشوند که قدرت بزرگ تسهیلات هوانوردی را دارند و بدسترس حمل و نقل هوایی بین المللی ملکی گذاشته می تواند . مجلس رکن اجزایی ایکا و است . کمیته های فرعی تناسیس و اجرا آت شان را نظارت و به حکومت های عضو توصیه هایی صادر میکنند . کمیسیون تحقیقات هوایی کمیته حمل و نقل هوایی ، کمیته حقوقی سه رکن بزرگ فرعی میباشد . مجلس رئیس خود را انتخاب میکند که فعلاً و التز بنا گئی از زار جنتا ین میباشد .

مجلس عمومی مامور ین خود را خود را انتخاب و مقر میکند لذا ضرر آن این عهده به زوال ندارد ، م مكد و نل كانا دای عملی دارد .
ایكا و پنج دفتر محلی دارد ، که مرکز آن در لیما ، پاریس و قاهره و بنکله است .

مرکز : مونتریال ، کانادا

اتحادیه جهانی پستی :

اتحادیه به تاریخ اول جولائی ۱۸۷۵ توسط معاهده پستی بوجود آمد که به تاریخ ۹ اکتوبر ۱۸۷۴ در (برن) قبول شده بود .

مقاصد :

از حیث تبادل مکاتبات بوجود آوردن یک منطقه واحد پستی از تمام ممالک عضو اصلاح سرویس های پستی و انکشاف همکاری بین المللی درین زمینه .
به این صورت همه ممالک عضو موافقه میکنند تمام کاتب ، پادسل ها و غیره اشیای مربوط به پسته کشورهای دیگر را ذریعۀ همان وسایلی حمل و نقل بدهد که از خود و امید دهد .
بود چۀ سال ۱۹۶۲ اتحادیه جهانی پستی تقریباً ۱۰۰۰ ، ۰۰۰ دالر بود .

تشکیل :

کانگرس جهانی پستی که بعد پنج سال یک بار جلسه میکند . معاهده جهانی پستی و نیز موافقه نامه های فرعی را که به اساس پیشنهاد های دول عضو ارائه میشود مورد غور و مذاقه قرار میدهد .

اگر دو و ثلث اعضای اتحادیه بخواهند کانگرس جلسه های فوق العاده نیز دایر می نمایند .

کمیته اجرائیه و ارتباط مرکب از ۲۰ عضو که از طرف کانگرس به اساس تقسیم جغرافیایی انتخاب میشود و بر امور دفتر پستی کنترول می نماید ، با ملل متحد و سایر موسسات بین المللی رابطه قایم می سازد ، به ممالک مشوره میدهد ، به مطالعه می پردازد و توصیه های بنام کانگرس صادر می نماید .

کمیسیون مشورتی بر مطالعات پستی که دروازه آن بر رخ همه دول عضو مفتوح است و امکانات انکشاف را مطالعه بر امور فنی ، عملیاتی و اقتصادی شق پست توصیه هایی صادر می نماید .

درین کمیته بیست نفر عضویت داشته و سالانه یک بار اجتماع میکنند . ایشان که از طرف کانگرس انتخاب میشوند بلان های عملیاتی کمیسیون را ترتیب می نمایند .

یک دفتر بین المللی ، حیثیت دار الانشای دایمی اتحادیه را دارد . این دفتر به جمع آوری اطلاعات پستی ممالک پرداخته و نیز به حیث یک تصفیه خانه در فیصله حسابات مربوط به سرویس بین المللی پستی کار میکند . مدیر اتحادیه بین المللی پستی (اکثر ایدورد ویر از سوئیس است) .

مرکز : برن ، سوئیس .

اتحادیه بین المللی تیلی کمیونیکیشن

این اتحادیه در سال ۱۸۶۵ به حیث یک اتحادیه بین المللی تلگراف و تیلی تشکیل شد.

این عنوان وقتی به اتحادیه بین المللی تیلی کمیونیکیشن (۱۹۳۴) تبدیل یافت که به عوض معاهدات موجود آن وقت یعنی معاهده تلگراف و رادیو تلگراف منعقد ۱۹۳۲ در مادرید، معاهده بین المللی تیلی کمیونیکیشن بوجود آمد.

اتحادیه بین المللی تیلی کمیونیکیشن در سال ۱۹۴۷ در اتلانتیک سیتی بوجود آمد. از اول جنوری ۱۹۵۴ به این طرف معاهده که از طرف کنفرانس خبری و مختار بوینس آیرس ۲۲ دسمبر ۱۹۵۲ نافذ گردیده بود در این اتحادیه مورد عمل گرفته است.

مقاصد:

تثبیت قواعد بین المللی برای سرویس های تلگراف، تلیفون و رادیو بغرض توسعه مزید و تعمیم استفاده از آنها بین عامه مردم و بقیه حتی المقدور از آن تر. به این صورت اتحادیه مذکور همکارانی بین المللی را برای انکشاف و استفاده معقول و وسیع از همه انواع تیلی کمیونیکیشن پیش میبرد و انکشاف و وسایل فنی و عملیات بهتر آن را تشویق کرده و اقدامات ملل جهان را در مورد حصول هدف های مشترک هم آهنگ می گرداند.

علاوئاً این اتحادیه امواج رادیو را برای مصالح تعیین و تثبیت و همکارانی بین المللی را در زمینه تشویق مینماید و هم کوشش می ورزد که همکاری بین المللی در زمینه تحفظ حیات اذراء تیلی کمیونیکیشن توسعه یابد اتحادیه مذکور توصیه های صادر و مطالبات لازمه را اجرا میکند و اطلاعات مربوط به جهان تیلی کمیونیکیشن را جمع و طبع و توزیع مینماید.

بودجه آن در سال ۱۹۶۲ تقریباً ۲۶،۰۰۰،۲۴۶ دلار بود.

تشکیل:

کنفرانس تمام الاختیارکن عالمی اتحادیه بوده و بصورت عادی بعد از هر پنج سال یک بار جلسات خود را دایر می سازد. کنفرانس های اداری عادتاً که در عین وقت و عین جای ملاقات کنفرانس مختار اجتماع میکنند.

و یک مجلس اداری مرکب از ۲۵ عضو منتخب کنفرانس مختار به اساس دهایت تقسیمات جغرافیایی. مجلس عا دتاً سال یک بار جلسه مینماید، اما در صورت لزوم و هم در صورت تقاضای شش عضو خود میتواند اجتماع فوق العاده دایر کند، این مجلس در مدت پنج سال فاصله کنفرانس ها بر امور مربوط نظارت میکند.

منشی عمومی در رأس دارالا تشاه قرار دارد . فعلا جیرالد کراس (از امریکا) مېشی عمومی مېيا شد .

اتحادیه مذکور يك هیات بین المللی ثبت امواج راديو، يك کمیته مشورتی بین المللی تېلفون و تلگراف کمیته مشورتی بین المللی راديو دارد .
مرکز : جینوا ، سویس .

موسسه هواشناسی جهانی .

کنو انسیون موسسه هواشناسی جهان در دوازدهمین کنفرانس مدیران موسسه بین المللی هواشناسی در سیتجر واکنو بر ۱۹۴۷ درواشنگتن تصویب شد . بتاریخ ۲۲ مارچ ۱۹۵۰ یعنی بعد از آنکه عده ممالک الحاق کننده به سر رسید بوجود آمد .

مقاصد :

فراهم آوری تسهیلات جهانی ، همکاری در تاسیس شبکه مراکز مشاهده هواشناسی یاسایر مشاهدات جیوفزیکال مربوط به هواشناسی و تاسیس و محافظت مراکز خدمات هواشناسی .

پیشبرد تاسیس و حفظ سیستم های خبررسانی فوری از تغییر آب و هوا ، پیشبرد دستنورد ایزیشن مشاهدات مینر و لوجی و مراقبت از نشر مشاهدات و احصایه های هواشناسی بصورت متحد الشکل .

تطبیق هواشناسی در هوانوردی ، کشتیرانی ، زراعت و سایر فعالیت های انسانی .
تشجیع تحقیق و تربیه در شق هواشناسی و معاونت در راه انجام جنبه های بین المللی تعلیم و تربیه و تحقیق .

بودجه سال ۱۹۶۲ آن مبلغ ۲۶۸ ، ۷۹۰ دالر بود .

تشکیل :

کانگرس هواشناسی جهانی که آمران هواشناسی تمام ممالک عضو در آن شرکت میکنند لاقلا در هر چار سال یکبار منعقد میگردد . کانگرس قواعد فنی مربوط به اقامات و عملیات هواشناسی و طرز کار را تصویب و خط مشی عمومی را تعیین میکند .

کمیته اجرائیه اجرای تصمیمات کانگرس را نظارت و برای امور بیکه اقدام بین المللی ایجاد میکند توصیه ها صادر می نماید . این کمیته اطلاعات فنی ، مشوره و معاونت به اعضای موسسه میدهد لاقلا سال یکبار تشکیل جلسه میکنند اعضا آن شامل رئیس : معاونان موسسه جهانی هواشناسی ، روسای انجمن های شش گانه منطقه ای و ۹ عضو انتخابی مېيا شد .

شش انجمن منطقه ای هواشناسی (افریقا ، آسیا ، امریکای جنوبی ، امریکای شمالی و مرکزی ، اروپا و جنوب غرب پاسیفیک) ، کمیسیون های فنی و دارالانشای دستگاهی اجرائی این موسسه را تشکیل میکنند يك نفر منشی عمومی در رأس دارالا تشاه قرار دارد (دیوید آرتوود یویس ازی بریتانیا) منشی عمومی آنت . مرکز : جینوا ، سویس .

موسسه بین الحکوماتی میورتی بحری:

کنفرانس های ملل متحد که به اشتراك سی و پنج کشور منعقد گردیده بود برای موسسه بین الحکوماتی مشورتی بحری میثاقی را تدوین کرد که بتاريخ ۶ مارچ ۱۹۴۸ در جینیوا برای امضا باز گردید.

هنگامیکه ۲۱ کشور به آن الحاق نمودند و از جمله آنها ۱۷ کشور تقریباً يك ملیون گروس تن کشتی داشتند بتاريخ ۱۷ مارچ ۱۹۵۸ نافذ گردید.

يك کمیته ترتیبات مقدماتی مرکب از ۱۲ عضو از جانب کنفرانس مذکور برای اجرای امور آن تعیین شد تا اینکه اسامبله موسسه مذکور در جنوری ۱۹۵۹ در لندن انعقاد یافت.

مناسبات این موسسه (امکوز) و ملل متحد بحیث يك موسسه تخصصی آن بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۴۸ از طرف اسامبله عمومی و بتاريخ ۱۳ جنوری ۱۹۵۹ از طرف اسامبله خود موسسه تصویب گردید.

مقاصد:

تهیه يك محل وزمینه برای همکاری بین حکومات بقرض تدوین قواعد و اقدامات حکومتی مربوط به امور فنی بشمول تحفظ در بحر. تشویق منسوخ قرار دادن اقدام تبیض و قیود بی موجب که از طرف حکومت وضع شده باشد.

غور بر وضع محدودیت ها و قیود غیر هاد لانه که از طرف شرکت های کشتی دانی وضع گردیده باشد، غور بر هر نوع مسایل مربوط به کشتی دانی که از طرف ملل متحد یا اقدام نمایندگی اختصاصی آن را جاع شود. تهیه و تبادل معلومات به حکومات راجع به مسایلی که تحت غور موسسه قرار میگیرد.

علاوئاً موسسه تهوید مقاولات و معاهدات و توصیه های را ترکیب کرده به حکومت ها و موسسات بین المللی ابلاغ میکند و کنفرانس های لازم را دایر می سازد.

موسسه بحیث يك مرجع مشورتی کار می نماید.

بودجه سال ۱۹۵۲ آن مبلغ ۴۷۱۱۰۰ دالر بود.

تشکیل:

موسسه که مخففاً یاد میشود دارای يك اسامبله مرکب از تمام اعضاست و هر دو سال یکبار به جلسه میپر داند. این مرجعی است که خط مشی را تعیین میکند. در فاصله بین جلسات يك مجلس است که کار موسسه را اجرا می نماید. اما صلاحیت

توصیه قواعد تحفظی بحری را به حکومت ها ندارد. مجلس مرکب است از ۱۶ عضو که ۸ آن مالیسکی میباشند که میل دارند به سوبه بین المللی خدمات کشتی دانی را انجام دهند. ۸ کشور دیگر آنست که به تجارت بحری بین المللی علاقه مندی داشته باشند. يك کمیته تحفظی بحری وجود دارد که اتخاذ تحفظ بحری را به مالک عضو خبر میدهد.

خبر می‌دهد. درین کمیته ۱۴ عضو کار می‌کند که اسامیله آنها را از بین خود انتخاب مینماید. این اعضا باید نماینده ممالک باشند که مفاد بحری داشته و از جمله ۸ عضو آن باید ممالک باشند که دارای بزرگترین سویت بحری هستند. دارالانشاء مرکب است از یک منشی عمومی، یک کمیته تحفظی بحری و یک عده مامورین. ولیم گراهام از انگلستان کفیل منشی عمومی آنست. مرکز: لندن، انگلستان.

موسسه بین المللی تجارت

موافقتنامه عمومی بر تعرفه های تجارت

هنگامیکه پلانهای تاسیس نمایندگان برای اجرای امور اقتصادی مطرح میشد، ساحه تجارت بین المللی نیز شامل آن بود. زیرا خاطرات محدودیت ها و فشارهای تجارتی سال های ۱۹۳۰ فراموش نشده بود. و عموماً احتیاج تاسیس یک نوع کنترول بین المللی را بغرض جلوگیری از اقدام به اختناق تجارت حس می کردند. تمایل این بود که یک نمایندگان اختصاصی، طوری تشکیل شود، که در زمینه تجارت بین المللی کار کرده توسعه آن را تشویق کند و سطح زندگی بین المللی را بالا ببرد. این موسسه همه انواع قیود را که ملل جهان بصورت مصنوعی در شق تجارت وضع کرده اند رفع نماید از قبیل محدودیت های تعرفه گمرکی، سهمیه ها و غیره و املمیکه اصلاً در زمان جنگ بوجود آمده ولی متأسفانه تا حال دوام کرده، و نرخ تعرفه های گمرکی را به یک اساس جهان شمول بایان خواهد آورد.

این موسسه برای ترتیبات مارکیتنگ منصفانه مواد خام سعی کرده و بر جهات تجارتی کارکنان بین المللی یک نوع کنترول وضع خواهد نمود. برای رفع همه این مسایل در سال ۱۹۴۸ منشور برای موسسه بین المللی تجارت هم تسوید شد. لیکن در ظرف هجده ماه واضح گردید که دول بزرگ تجارتی به زودی به آن اشتراک نخواهد کرد. ازین سبب است که تا حال این موسسه بوجود نیامده است.

در عین حال اجرا آن به اساس یک معاهده بین المللی تجارتی به کامیابی های نایل شده. این معاهده را در سال ۱۹۴۷ حکومت های که در راه تدوین منشور موسسه بین المللی تجارت کسار میکردند بوجود آوردند. این معاهده یعنی موافقت نامه عمومی بر تعرفه ها و تجارت که بنام «گات» معروف شده، توانسته تا دو بین سی و هفت کشور عضو خود نتایج بینظیر در مورد استحکام و تنزیل تعرفه ها بار آورد. به اثر فعالیت گات تا حال ۴ کنفرانس تعرفه ها منعقد گردیده است که در آن چار بر پنج حصه تجارت جهان نمایندگی شده و به هزار ها قلم تعرفه خود را

تنزىل داده يا اينكه منجمد ساخته و اجازه نداده اند كه بلند برود . هر سال اعضاى آن درباره يك عده زياد اجراءات تجارى كه اعضاى گات آنرا مخالف مندرجات موافقت نامه ميدانند ، شكايات را مى شنوند و عده زياد اين مسايل بصورت قناعت بخش حل ميشود :

از سال ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۵ حكومتات عضو گات به اساس تجارب حاصله از ۷ سال عمليات بر آن در قرار داد تجديد نظر عميق كردند . نسكات اساسى و هدفهاى آن را تايميد و بعضى ماده هاى آنرا تعديل نمودند تا تحولات اخيره در آن مراعات گردد . مخصوصاً باین موضوع زياد تر متوجه شدند كه اسعار تمام ممالك بايد قابليت تسعير و تبادل را پيدا كند . ايشان موافقه نمودند تا آن نرخهاى گمركى را كه به موافقه هم تعيين كرده اند تا مدت طويلى ثابت نگاه نمايند و موسسه بايد بصورت يك دستگاه دايمى بوجود آيد و بنام موسسه همكارى تجارت موسوم شده و موافقت نامه را به منصفه تعميل بگذارد . هر وقتيكه ممالك بزرگ تجارى جهان آنرا قبول نمودند موسسه مذكور تاسيس خواهد يافت .

تا آن زمان يك عده محدود ما موردين تحت اداره منشى اجرا بيه در سويس امور گات را پيش ميبردند (اركوند هام وايت بر تافوى) فعلا منشى اجراييه است اسهام گات در سال ۱۹۶۲ بالغ به ۷۵۰ ، ۱۲۴ ، ۱ دالر شده .

اعضای ملل متحد

اسمای اعضا ملل متحد تا آير ۱۹۶۳ قرار ذیل است :

افغانستان	بلغاريا
البانيا	برما
الجزاير	بورندى
ارجنتين	روسيه سفيد
آسرااليا	كمبوديا
آستريا	كامرون
بلجيم	كانادا
بوليويا	جمهوريت افريقاى مركزى
برازيل	سيلمون
چاد	هايتى
چلى	هاندوراس
چين	هنگرى
كلومبيا	آيسلند
كانسكو (بوآزويل)	هندوستان
كانسكو (ليوپولدويل)	اندونيزيا

ایران	کوستاریکا
عراق	کیوبا
آیرلند	قبرس
اسراییل	چکوسلواکیا
ایتالیا	داهومی
ساحل عاج	دنمارک
جیمیکا	جمهوریت دومینیکا
جاپان	اکوادور
اردنیه هاشمیه	السوادور
لائوس	حیثه
لبنان	اتحادیه ملایا
لاتوییا	فنلند
لیبیا	فرانس
لکسمبرگ	کابون
مدغاسکر	گانا
مالی	یونان
موریتانیا	ګواتیمالا
مکسیکو	کینی
افریقای جنوبی	منکولیا
اسپانیه	المغرب
سودان	نیپال
سویډن	هالنډ
جمهوریت عربی سوریه	زیلانډ جدید
تنیکانیکا	نکاراګوا
تایلند	نایجیر
ترینیدا دوتوبوګو	نایجیریا
توګو	ناوری
تونس	پاکستان
ترکیه	پانامه
یوګندا	پاراګوای
اوکراین	پیرو
اتحاد جماهیر اشتراکيه شوروی	فلپاین
جمهوریت متحده عربی	پولنډ

برتگال	برتانيا
رومانيا	اضلاع متحد امريكا
رواندا	و لنای هلیا
هرستان شغودی	بوروگوای
سنگال	ونزویلا
سیرالیون	یمن
سومالیا	یوگوسلاویا

عدهٔ اعضای اصلی ملل متحد ۵۱ بود. این‌ها عبارت از د ولی میبیا شدند که در کنفرانس ملل متحد برای موسسهٔ جهانی منعقد از ۲۵ اپریل تا ۲۶ جون ۱۹۴۵ اشتراك کرده بودند، با اینکه قبلاً اعلامیهٔ ملل متحد مورخ اول جنوری ۱۹۴۲ را امضا کرده و بعد به منشو امضا و الحاق نمودند. پولند یکی از امضا کنندگان اصلی اعلامیهٔ ۱۹۴۲ در کنفرانس سانفرانسسکو شرکت نکرد. زیرا آنوقت رژیم حکومت موجودهٔ آن تثبیت نیافته بود. بتاريخ ۲۸ جون ۱۹۴۵ پولند حکومت خود را اعلان نمود. چون در منشور برای پولند جای مانده شده بود لهذا بتاريخ ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۵ آن را امضا کرده و به این ترتیب پولند یکی از اعضای اصلی و موسس ملل متحد شمرده شد.

طبق بند اول مادهٔ ۴ منشور عضویت ملل متحد بر روی همه دول صلح د و ستیکه تمهیدات مندرجهٔ منشور اقبول کند و به قضاوت موسسه، خواهان و مستعد به اجرای آن تمهیدات باشد، باز است.

از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۸ سی و دو کشور جدید به عضویت ملل متحد پذیرفته شده اند و در مذکور و تاریخ عضویت شان عبارتند از :

۱۹ نومبر ۱۹۴۶	افغانستان، آیسلند و سوبدن
۱۶ دسمبر ۱۹۴۶	تایلند (سیام سابقه)
۳۰ سپتمبر ۱۹۴۷	پاکستان و یمن
۱۹ اپریل ۱۹۴۸	برما
۱۱ می ۱۹۴۹	اسرائیل
۲۸ سپتمبر ۱۹۵۰	اندونیزیا

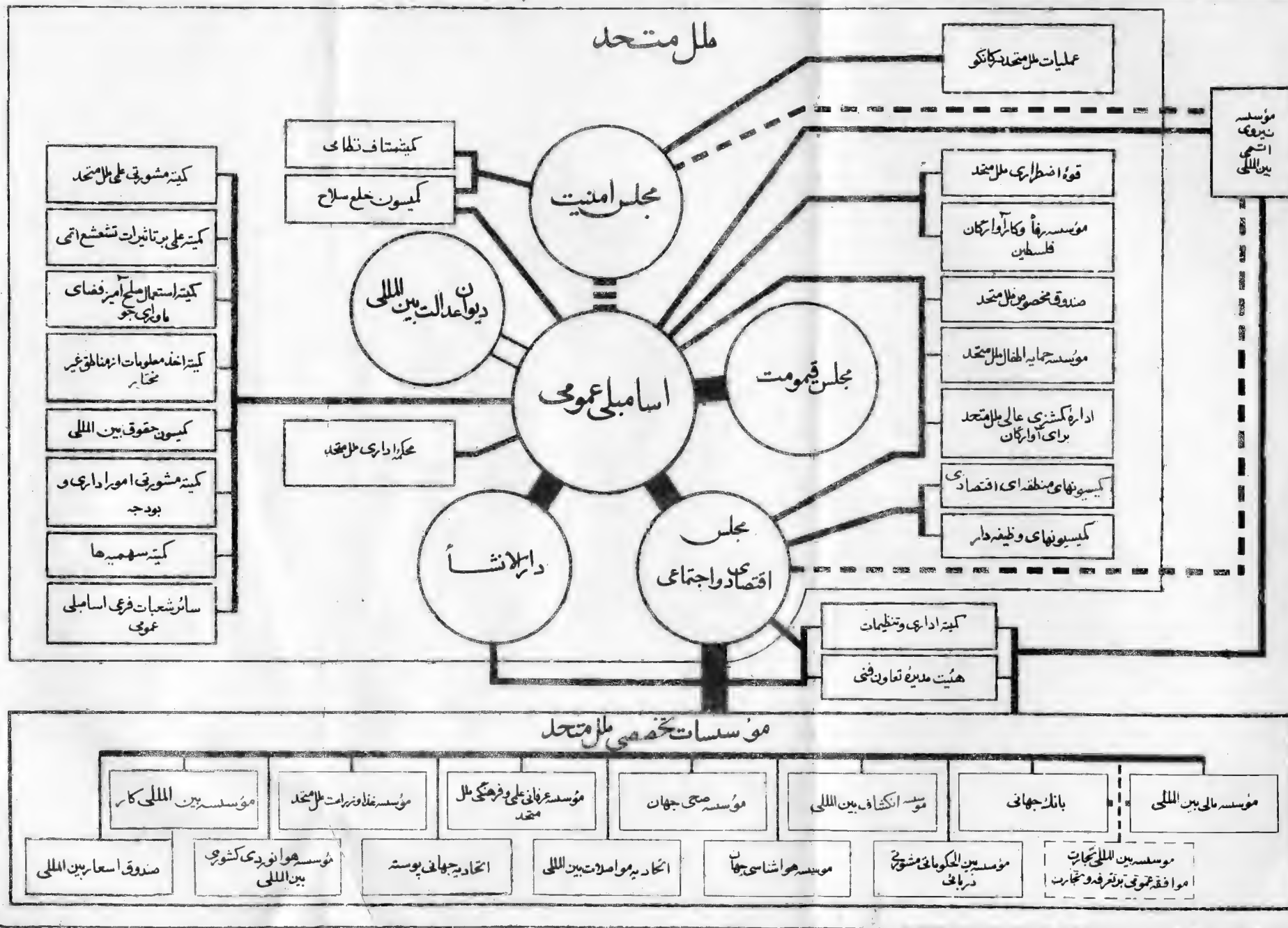
در سال ۱۹۵۸ سوریه و مصر که هر دو عضو موسس و اصلی ملل متحد بودند متحداً يك دولت واحد را بوجود آوردند که موسوم شد به جمهوری متحد عربی. روز ۱۳ اکتوبر ۱۹۶۱ سوریه یار دیگر بعثت يك دولت مستقل و جداگانه در همان ساحه خود که قبل از اتحاد، بامصر داشت عرض وجود کرد و اسم آن جمهوری عربی سوریه تعیین گردید.

- البانیا ، آستریا ، بلغاریا ، کمبوډیا ، سیلون ، فنلند ، هنگری ، آیرلند ، ایتالیا
اردنیه ، هاشمیه ، لائوس ، لیبیا ، نیپال ، پرتگال ، رومانیه و اسپانیه ۱۴ دسمبر ۱۹۵۵
- سودان ، المغرب و تونس ۱۲ نومبر ۱۹۵۶
- جاپان ۱۸ دسمبر ۱۹۵۶
- کانا ۸ مارچ ۱۹۵۷
- اتحادیه ملایا ۱۷ سپتمبر ۱۹۵۷
- جمهوریت گینی ۱۲ دسمبر ۱۹۵۸
- اعضای ملل متحد بتصویب اسامبله عمومی که بعد از توصیه مجلس امنیه بعمل می آید ، پذیرفته می شود . درپانزدهمین دوره اسامبله عمومی هفده کشور جدید حایز عضویت شده اند . اسماو تاریخ عضویت شان قرارذیل است :
- کامرون . جمهوریت افریقای مرکزی ، چاد ، کانگو (برازاویل) ، کانگو (لیویدویل) . قبرس . داهومی ، گابون ، ساحل عاج ، مدغاسکر ، نایجیر ، سومالیا ، توگو و ولتای علیا ۲۰ سپتمبر ۱۹۶۰
- مالی و سینیگال ۲۸ سپتمبر ۱۹۶۰
- نایجیریا ۱۷ اکتوبر ۱۹۶۰
- در شانزدهمین دوره اجلاسیه اسامبله عمومی چار کشور دیگر عضویت ملل متحد را حاصل نمودند که عبارتند از :
- سیرالیون ۲۷ سپتمبر ۱۹۶۱
- موریتانیا و جمهوریت مردم منگولیا ۱۲۷ اکتوبر ۱۹۶۱
- تنزانیکا ۱۴ دسمبر ۱۹۶۱
- در هفدهمین دوره اجلاسیه اسامبله ملل متحد کشورهای ذیل شامل شدند :
- بروندی ، جمیکه ، روند او ترینی د اد تو با گو ۱۸ سپتمبر ۱۹۶۱
- الجزائر ۱۱۸ اکتوبر ۱۹۶۲
- یوگاندای ۱۲۵ اکتوبر ۱۹۶۲
- (ارسالی اداره اطلاعات ملل متحد در کابل)

ملل متحد و موسسات مربوطہ آن

په باره کې چې په مرکزي او ولایاتو کې ۳ ورځې وی او د مامورینو د حاضرۍ او رخصتۍ د اصولنامې په ۳۸ مادې د یوې تېږې ډیاټول .

۸-۲۶ لمر تصویب د ۴۱ کال د میزان په ۲۹ نیټه د مامورینو د جرايمو د جزا د اصولنامې د پروژې او د عامه ګټې او امنیت په خلاف د جرايمو اصولنامه چې (۱۹۱) مادې لري .

۹-۲۷ لمر تصویب د ۴۱ کال د میزان په ۲۹ نیټه، د تقاعد د شرایطو د ۱۳۴۱ کال د بودجې په باره کې .

۱۰-۲۸ لمر تصویب د ۴۱ کال د میزان په ۳۰ نیټه، د اجباري کار د لټو د ۱۰۵ مقالې او د ۱۰۶ مقالې او ۱۰۳ توصیه نامې د هفتګي استراحت په تجارت، ادارو د مامانو د وزارت پیشنهاد .

۱۱-۲۹ لمر تصویب د ۴۱ کال د میزان په ۳۰ نیټه د افغانستان د شاهي حکومت او د متحد عربي جمهوریت د حکومت ترمنځ د دو کالو لپاره د تجارتې موافقت نامې او تادیاتو د ۷ مادو په باره د ۴۱ کال د حمل د میاشتې د ۲۰ نیټې څخه تر ۱۳۴۳ کال د حمل د میاشتې د ۲۱ تاریخ پورې .

هغه فقرې چې د کمیسیونو په غونډو کې تدقیق او د فیصلې د صادرولو څخه وروسته د شورا عمومي غونډې ته وړاندې شويدي :

الف: د قوانینو د وضع، تفسیر او تغییر، داخله چارو، د شکایتونو د اړوندو او د قبایلو کمیسیون :

۱- د بنديانو د محکافاتو او مجازاتو د اصولنامې ۱۲۵ مادې د تصدیق په باره کې د کمیسیون د ۴۱ کال د جوزا د میاشتې د ۱۲ نیټې ۴ فیصله .

۲- د ملکېه مامورینو د محاکماتو د اصول او د محاکمو د تشکیل د اصولنامې د لومړۍ مادې د تعدیل د موضوع په باره کې د کمیسیون د ۱۳۴۱۵ د ۵ نیټې ۵ فیصله .

۳- د افغانستان بانک د اساسنامې د ۱۹ مادې د تعدیل په باره کې د کمیسیون د ۱۳۴۱۹ د ۶ نیټې ۶ فیصله. دغه موضوع فعالې بودجې او تجارت چارو د کمیسیون له خوا هم د غور لاندې نیول شوي او فیصله صادره شوېده .

۴- د ملکېه د تقسیماتو په اصولنامه کې د یوې ضمیمې په نسبت د کمیسیون د ۱۳۴۱۹ د ۷ نیټې ۷ فیصله .

۵- د معمره دواګانو یو واحد تړون په باره کې د کمیسیون د ۱۳۴۲۶ د ۸ نیټې ۸ فیصله . نوموړې موضوع د شورا د صحیحې چارو د کمیسیون له خوا هم تر عنوان لاندې نیول شوې او لازمه فیصله شوېده .

۶- د محاکماتو د پلمټنې د اصولنامې د پروژې په باره کې د کمیسیون د ۱۳۴۱۶ د ۹ نیټې ۹ فیصله .

۷- د مسکری مکلفیت د اصولنامې د ۲ مادي تعديل او د ۱۴ مادي ذتبصرې تعديل په باره کې د کمیسیون د ۴۱۶۶۵ نېټې ۱۰ او د ۴۱۷۲۳ نېټې ۱۱ فیصله نومولې موضوع د ملي شورا د ملي دفاع د چارو په کمیسیون کې تر غورلاندې نیول شوی او لازمه فیصله صادره شویده .

۸- د کندهار د ولایت د کجکی او ارغنداب د ناوې د اوبو د پیرو د لو او قیمت د اصولنامې د پروژې په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۲۴ نېټې ۱۲ فیصله دغه موضوع د کرهڼې او مالي او بودجې چارو په کمیسیون کې هم تر غورلاندې نیول شوی او لازمه فیصله صادره شویده .

۹- د تالقانو د اعلي حکومت د بودجې او کراف د تشکیل په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۱۵ نېټې ۱۳ فیصله دغه موضوع د شوراد مالي او د بودجې چارو په کمیسیون کې هم وړاندې شوی او فیصله پدې کې شویده .

۱۰- د مامورینو د درختنې د اصولنامې د ۳۸ مادي تعديل په نسبت د کمیسیون د ۴۱۷۱۵ نېټې ۱۴ فیصله .

۱۱- د پست او تلگراف د ۶ او ۲۶ مادو د تعديل په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۲۲ نېټې ۱۵ فیصله . په دې باره کې د شوراد مخا براتو، مالي او د بودجې چارو کمیسیون هم لازمي فیصلې صادري کړي دي .

۱۲- د تالقانو د اعلي حکومت د نوی تشکیل په باره کې د ملکپه تقسیماتو د اصولنامې د ۳۲ مادي تعديل په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۲۲ نېټې ۱۶ فیصله .

۱۳- د هفتگی استراحت په باره کې د ۱۰۶ د مقاولي او د ۱۰۵ گڼې د مقاولي او د کارگرانو د اجپاری کار د لغو په حقله د ۱۰۳ گڼې سفارشنامې په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۲۵ نېټې ۱۷ فیصله په دغه موضوع کې د شورا د معاو نو او هڅنا تبعو کمیسیون هم غور کړی او فیصله یې ورکړیده .

۱۴- د مامورینو د جرایمو او د عامه امنیت او گټې په خلاف جرایمو د اصولنامې د پروژې په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۲۸ نېټې ۱۸ فیصله .

۱۵- د خلکو په (۲۴۰) قظمو قانوني عریضو غور او څېړنه چه د شوراد شکایاتو د اوریدلو کمیسیون ته رارسیدلي دي او بیرته خپلو مربوطو محایو نو ته لېږل شوي دي .
ب ، د شورا د تجارت بودجې لو مالي چارو کمیسیون ،

۱- د کجکی او ارغنداب د ناوې د اوبو د خرڅولو او قیمت د اصولنامې د پروژې په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۳۷ نېټې ۳ فیصله د شوراد قوانینو کمیسیون هم پدې برخه کې خپله فیصله ورکړیده .

۲- د افغانستان بانک د اصولنامې د ۱۹ مادي تعديل په باره کې د کمیسیون د ۴۱۷۳۳ نېټې ۴ فیصله د شوراد قوانینو کمیسیون هم په دغه برخه کې غور او فیصله یې ورکړیده .

- ۳- د دولت د وارداتو او مصارف د بودجی په باره کښی د کمیسیون د ۱۹۴۶ د ۴۱۹۴۶ نیتۍ نمبر ۵ فیصله.
- ۴- د دربار د وزارت د بودجی د جزو د تطبیق په باره کښی د کمیسیون د ۱۹۴۶ د ۴۱۹۴۶ نیتۍ ۶ فیصله.
- ۵- د ملی دفاع د وزارت د بودجی د جزو د تطبیق په باره کښی د کمیسیون د ۱۹۴۶ د ۴۱۹۴۶ نیتۍ ۶ فیصله.
- ۶- د افغانستان د شاهی دولت او د متحد عربی جمهوریت د حکومت تر منځ د تجارتی موافقت نامی په باره کښی د کمیسیون د ۱۹۵۲ د ۴۱۹۵ نیتۍ ۸ فیصله.
- ۷- د ملی شورا د ریاست د بودجی د جزو د تطبیق په باره کښی د کمیسیون د ۱۹۶۱ د ۴۱۹۶۱ نیتۍ ۹ فیصله.
- ۸- د صدارت عظمی د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۳ د ۴۱۹۶۳ نیتۍ ۱۱ فیصله.
- ۹- د اعیانو د ریاست د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۲ نمبر فیصله.
- ۱۰- د قبايلو د ریاست د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۳ نمبر فیصله.
- ۱۱- د معادنو او صنایعو د وزارت د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۴ نمبر فیصله.
- ۱۲- د عدلیه وزارت د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۵ نمبر فیصله.
- ۱۳- د کار توگرافی د ریاست د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۶ نمبر فیصله.
- ۱۴- د مخابراتو د وزارت د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۳ د ۴۱۹۶۳ نیتۍ ۱۷ نمبر فیصله.
- ۱۵- د ملکی هوامی ریاست د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۸ نمبر فیصله.
- ۱۶- د ترانسپورت د ریاست د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۱۹ نمبر فیصله.
- ۱۷- د پلان د وزارت د بودجی د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۲ د ۴۱۹۶۲ نیتۍ ۲۰ نمبر فیصله.
- ۱۸- د اولمپیک د ریاست د بودجی د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمیسیون د ۱۹۶۴ د ۴۱۹۶۴ نیتۍ ۲۱ نمبر فیصله.

- ۱۹ - د تالقانو د اعلى حکومت د تشکیل د گراف او د ۱۳۴۱ کال د بودجې په باره کښې د کمېسیون د ۱۲ ر ۳۱۷ نېټې ۲۲ نمبر فیصله په دغه موضوع د شوراد قوانینو د چارو له خوا هم غور شوی او فیصله ورکړې شوې ده.
- ۲۰ - د داخله وزارت د بودجې جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۱۱ ر ۴۱۷ نېټې ۲۳ نمبر فیصله.
- ۲۱ - د تجارت وزارت د بودجې جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۱۵ ر ۳۱۷ نېټې ۲۴ نمبر فیصله.
- ۲۲ - د امنیت د عمومي قوماندانۍ د بودجې د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۱۷ ر ۴۱۷ نېټې ۲۵ نمبر فیصله.
- ۲۳ - د هیږمند د وادی د عمومي ریاست د بودجې د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۱۷ ر ۴۱۷ نېټې ۲۶ نمبر فیصله.
- ۲۴ - د پست او تلگراف د اصولنامې د ۶ او ۲۶ مادو د تعدیل په نسبت د کمېسیون د ۱۷ ر ۴۱۷ نېټې ۲۷ فیصله، دغه موضوع د مغایرې او قوانینو د چارو د کمېسیون له خوا هم تر غور او کتنې لاندې نیول شوی او فیصله ورکړې شوې ده.
- ۲۵ - د پوهنتون د ریاست د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۱۸ ر ۴۱۷ نېټې ۲۸ نمبر فیصله.
- ۲۶ - د مطبوعاتو د مسئول ریاست د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۲۱ ر ۴۱۷ نېټې ۲۹ نمبر فیصله.
- ۲۷ - د مالیې وزارت د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۲۱ ر ۴۱۷ نېټې ۳۰ نمبر فیصله.
- ۲۸ - د کړهڼې د وزارت د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۲۲ ر ۴۱۷ نېټې ۳۱ نمبر فیصله.
- ۲۹ - د پوهنې د وزارت د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په نسبت د کمېسیون د ۲۲ ر ۴۱۷ نېټې ۳۲ نمبر فیصله.
- ۳۰ - د دولت د تصدیق او اشتراکاتو د اصولنامې د پروژې په باره کښې د کمېسیون د ۲۲ ر ۴۱۷ نېټې ۳۳ نمبر فیصله.
- ۳۱ - د تقاعد د خزانې د ۴۱ کال د بودجې په باره کښې د کمېسیون د ۲۵ ر ۴۱۷ نېټې ۳۴ نمبر فیصله.
- ۳۲ - د اعلى آباد دروغتیا د مؤسسو د ریاست د بودجې د جزو د تدقیق او تطبیق په باره کې د کمېسیون د ۲۵ ر ۴۱۷ نېټې ۳۵ فیصله.
- ۳۳ - د طب د پوهنځي د ریاست د بودجې د خبرو تدقیق او تدقیق په باره کې د کمېسیون د ۲۵ ر ۴۱۷ نېټې ۳۶ فیصله.

۳۴- د افغانستان د شاهي دولت او متحد عربي جمهوريت د حکومت ترمنځ د تجارتي موافقت نامې او د اعتبار د تمديد په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۳۸ فیصله ۳۵- د خارجي چارو وزارت د بودجي د جزو د تدقيق په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۹ ر ۴۱۷۲ نېټې ۳۸ فیصله.

ج: د خارجي چارو کمیسیون:-

۱- د افغانستان د شاهي دولت او د متحد عربي جمهوريت ترمنځ د تداريک او تجارتي موافقت نامې په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۲ نمبر فیصله .
۲- د افغانستان د شاهي دولت او د پولینډ د جمهوريت د حکومت ترمنځ د هوايي حمل و نقل د موافقت نامې په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۳ نمبر فیصله .
د: د عدلي چارو کمیسیون :

۱- د مامورينو د جرائدو او عامه د امیت او گټې په خلاف د جرائدو داصو لنامې د پروژې په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۱ نمبر فیصله . دغه موضوع د شورا قوانینو په کمیسیون کې هم ترغور لاندې نیول شوی او فیصله صادره شوی ده .
ج: د ملي دفاع د چارو کمیسیون :

۱- د عسکري مکلفیت داصو لنامې د ۲ مادې د تعدیل او د ۱۴ مادې د تبصرې د تعدیل په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۲ نمبر فیصله . دغه موضوع د شورا د قوانینو د تدوین د چارو په کمیسیون کې هم ترغور لاندې نیول او لازمه فیصله شویده .

و: د مطبوعاتو، پوهنې او روغتیا کمیسیون

۱- د مخدره دواگانو د یو واحد تېون په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۱ نمبر فیصله . دغه موضوع د قوانینو په کمیسیون کې هم د غور او کتنې لاندې نیول شوی او فیصله صادره شوی ده .

ز: د مخابراتو، فواید عامې، کرهڼې او د معادنو او صنایعو کمیسیون .

۱- د پست داصو لنامې د ۶ مادې او تلېگرام داصو لنامې د ۲۶ مادې په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۲ نمبر فیصله . دغه موضوع د شورا د قوانینو د تدوین او د بودجي د کمیسیون له خوا هم ترغور لاندې نیولې ده .

۲- د هفتگی استراحت په باره کې د کمیسیون د ۱۰۶ گڼې د مقاومتی د مطالعې او تدقيق او نمبر گڼې توصیه نامې او د کارگرانو د اجباري کار د لغو کولو په حقله د ۱۰۵ نمبر د مقاوله نامې په باره کې د کمیسیون د ۱۷۲۸ ر ۴۱۷۲ نېټې ۳ نمبر فیصله .

د ملي شورا د کمیسیونو نو اجراءات .

الف: د قوانینو د توضیح تفسیر او تغییر ، داخله . د شکایاتو او ریدلو او د قبايلو

د چارو کمیسیون

- ۱- دچک وردک د ۳ درجې د حکومتي د نوي تشکيل په باره کښې د کميسيون د ۴۲۳ ر ۲۴۴ نېټې د ۲ نمبر فيصله .
- ۲- د پست د اصولو لټامې د ۶ مانې او د تلگراف د اصولو لټامې د ۶ مانې د تدقيق په باره کښې د کميسيون د ۲۷ ر ۴۲۳ نېټې د ۳ نمبر فيصله .
- ۳- د خلکو د (۱۱۰) قطعو رارسيدلو قانوني عريضو په حقله غور او کتنه او خپلو مربوطو مراجمو ته د هغه استو ل .
ب : د خارجي چارو کميسون .
- ۱- د کار د بين المللي سازمان د اساسنامې د ۷ مادې د تعديل په باره کې د کميسيون د ۴۲۳ ر ۴۲۴ نېټې د ۱ نمبر فيصله .
- ۲- د گورنرانو د بوردد تشکيلاتو د ۶ مادې الف ۳ د تعديل په باره کې د کميسيون د ۴۲۳ ر ۱۴۴ نېټې د ۲ نمبر فيصله .
ج : د تجارت مالي او بودجي د چارو کميسون .
- ۱- دچک وردک د حکومتي د نوي تشکيل په باره کې د کميسيون د ۴۲۳ ر ۲۵ نېټې د ۴ نمبر فيصله چې دغه موضوع بخورا د قوانينو د تدوين د چارو د کميسيون له خوا هم تر بحث لاندې نيول شوي او د غوراو د تدقيق نه وروسته په هغه باره کې فيصله صادره شويده

«ختم»

(بقية صفحه ۵۵)

موسسه صحي جهان

مؤسسه صحي جهان از سال (۱۹۴۹) باينطرف باحکومت شاهي افغانستان همکاري دارد. اولين سروی تثبيت احتياجات مبرم صحي مملکت در همان سال صورت گرفت. از (۱۹۵۰) پروگرام کنترول تيفوس و نمايش ملاريا و پروژۀ تربيه در حوالی لغمان شرع شد هدف هاي عمده معاونت مؤسسه صحي جهان در افغانستان شامل است. بر شقوق متعدده از قبيل تقويه سرويس هاي صحي ملي، معاونت در تربيه بهتر و زياد تر کارگران صحي از طريق فيلو شپ ها براي تحصيل در خارج و تقويه مؤسسات صحي موجوده به منظور تربيه پرسونل فني و ماورای فني، مجادله با امراض بزرگ از قبيل ملاريا، توبرکلوز، زهري، چيچک وغيره، حمايه طفل و مادر و بهتر ساختن وضع صحي محيط پذيريه حفظ الصحه محيطي، آب پاک و پروژۀ هاي صحي دهات به همکاري رياست انکشاف دهات در تأسيس مؤسسه صحت عامه و تقويه پوهنچي طب پوهنتون کابل عم معاونت شده علاوه لا بر اتوار صحي مرکزي نيز تأسيس و تقويه يافته واحصاييه هاي حياتي و صحي نيز آغاز گرديده است.

در سال (۱۹۵۱ و ۱۹۵۲) بودجه صحي مملکت (۱۴۸۴۶۸۹۹) افغانی بود. ده (قيمت کار هاي بزرگ درين حساب شامل نيست) حالا نکه در سال (۱۹۶۱ و ۱۹۶۲) مبالغه که براي فعاليت هاي صحي مملکت تخصيص داده شده عبارتست از (۵۵۳۷۳۶۰۲) افغانی که بازم قيمت کار هاي بزرگ دران شامل نمي باشد. هيچگونه بودجه صحي کشور چارچند شده است نشان ميدهد که مقامات صالحه در امور صحي مملکت توجه زياد ميکنند. حکومت ميکوشد که سطح صحت مردم بلند برود. اقداماتي آغاز و اتخاذ شده تا مردم در آينده نزديک صاحب زندگي بهتر و صحت بهتر باشند.

علاقه مندي مامورين به پروگرام هاي مختلف و ذارت صحيه و معاونت مزيد مراجع بين المللي اين اميد را تقويه ميکنند. پروگرام هاي صحي که مؤسسه صحي جهان به آنها کمک ميکند قراذيل است:

اول- پروگرام امحاي ملاريا:

اين پروگرام که به حيث يك پروژه نمايشي و تربيه شروع شده بود بعد از طی مرحله کنترول حالا بلکي شکل يك پروگرام امحاي گرفته و کاميابه پيش ميرود. مؤسسه ملارياي کابل نه تنها مرکز منطقه شرق مرکزي مي باشد بلکه هسته سرويس هاي ملي امحاي ملاريا نيز است.

موسسه بمنظور تربيه کارگران معاونت فني شقوق استخبارات صحي مکروسکو پست ها و معالمان انتمولو جيکال کورس هاي تربويي دادر ميکند. براي اولين بار در ولايت ننگرهار و عمليات دواپاشي متوقف ساخته شده است.

دوم- تعلیم و تربیه صحی و معاونت به پوهنځی طب

معاونت موسسه صحی جهان درین زمینه از سال (۱۹۵۲) با اعزام يك پر و فیسر طب وقایوی واجتماعی شروع شد. تا حال وقتاً فوقتاً پروفیسر های موظف در مضامین اناتومی و فزیولوژی طبابت داخلی، نسایی، پتالوجی و طب وقایوی واجتماعی اعزام شده است. برای بلند بردن سطح علمی دکتوران و کارگران فنی افغانی يك عده فیلوشپ ها داده شده است.

فعلاً يك پر و فیسر پتالوجی در فاکولته طب از طرف مؤسسه مذکور ایفای وظیفه می نماید، و يك پروفیسر فزیولوژی نیز عنقریب بکابل میرسد.

تهیه و اکسین در کابل:

مؤسسه صحی جهان برای بهتر ساختن و اکسین سازی یکنفر بکترولوجست رادر مؤسسه و اکسین سازی کابل داده، و برای انکشاف آن اقدامات جار یست. يك نفر افغان در شق بکتر لوژی عمومی و یکنفر در شق و اکسین سازی بخارج فر ستاده شدند. مستحضرات مؤسسه مذکور حالا از هر حیث بهتر شده اند.

تبلیغ صحی:

پروژه تبلیغات صحی در مکتب سنا ترین: تر بیه نرسو قابله فعالیت زیاد دارد کمپوندر ها، قابله ها و پرستار های تحت تربیه بر ای اخذ معلوت جدید به کورسهای تجدید معلومات شامل ساخته شده اند. در دارالعلمین نیز کورسهای صحی دا ئر گردید. يك سمینار هم درین باره دایر شد. پروگرام امجای چیچک نیز از ین تبلیغات مستفید شده است.

پروژه صحی دهات:

آمر صحی سا بقه بعد از ختم کار تبدیل و عوض او شخص دیگری وارد شد. پروژه موافقانه پیش میرود و باریاست انکشاف دهات و با سایر مراجع همکاری نزدیک وارد

در زمینه حفظ الصحه محیطی پیشرفت قابل ملاحظه حاصل گردیده است. چاه ها و میز ها ییکه به قیمت مناسب و از مواد محلی ساخته شده به نسبت ارزان بودن قیمت آن حسن قبول یافته است معیناً هنوز کار های زیادی باقی مانده است در نظر گرفته شده که عوض يك نفر روغتیا پال يك نرس صحت عامه در ین پروژه مقرر شود. مقدمات يك نمونه سر ویس صحی دهات برای آینده تر تیب یافته و تربیه پرسونل ملی درین زمینه نیز ضروریست.

مکتب روغتیا پال:

در جنوری (۱۹۵۶) این مکتب تاسیس و تا حال (۸۶) نفر ازان فارغ شده است. مکتب مذکور حالا در عمارت مؤسسه صحت عامه نقل مکان نمود. فضای جدید و

همكاري مامورين ملي و بين المللي وضع مكتب و تعليمات آنرا بهتر ساخته است .
تعداد داخلة مكتب (۴۱) شاگرد ميباشد . معلمان مكتب روغتيا پال در عين زمان
باوزارت صحيه و بشاروالي كابل در پروژه هاي صحي كه مستلزم غورزيد ميباشند
همكاري ميكنند .

معاونت به مؤسسه صحت عامه:

مؤسسه صحت عامه در اگست (۱۹۶۲) بوجود آمد علاوه از مكتب سنترين
(روغتيا پال) و تبليغات صحي ساير شقوق مؤسسه صحت عامه بايد انكشاف كنند .
مخصوصاً فعاليت ابي و يملوژي (شناختن امراض ساري) لازمست كه براي اين مقصد
وسايل تشخيص و احصايه صحي بايد در مؤسسه بوجود آيد . بايد به خاطر داشت
كه مؤسسه صحت عامه در پلاننسك آينده سرويس هاي صحي مملكت رول
عمده دارد .

سرويس هاي مشاورتي سل:

مؤسسه صحي جهان بامركر سل از چندين سال باینطرف كمك است . اين پروژه به
حيث يك مركز نمايش و تربيه در كابل شروع و يك عده كسافي متخصصان مؤسسه
صحي جهان و كارمندان داخلي در آن شامل كار شدند . مدت دو سال مشاوران
قصيرالمدت نيز به آن داده شد فعلاً نيز يك آمر صحي باين پروژه موطف گرديد .
است كار عده اين شخص تربيه تبعه افغاني و كمك در تشكيل مراکز مجا دله با
تويركلوز است و تطبيق واكسين بي، سي، جي را در بين طبقات مشبوه شروع نموده
است . كه زياد تر آنها را اطفال احتوا ميكنند . يك عده تكنيشين هاي بي، سي، جي
تربيه شده و تطبيق اين واكسين در اطفال مكاتب آغاز يافته است . آمر مذكور
در فابريكه نساجي گلپهار به همكاري مربوطين مركز سل كادگران و خانوادۀ
كادگران شركت مذكور را از نظر سل معاينه نموده است . حكومت وعده داده تا
مشكلات كادرانرا حل كند .

سرويس هاي مشاورتي نرسنگ:

اين پروژه بصورت قناعت بخش پيش ميرود . در شفاخانه علي آباد يك ساحه
تربوي تاسيس شده تا سطح معلومات نرس ها را بلند ببرد . اين ساحه مركب است
از دو اتاق مريضان جراحي كه يك عده كافي اطفال و كلان سالان در آن بستري
ميباشند .

مكتب پرستاري انائيه هنوز هم بامشكل اينكه شاگردان صنف (۹) را جلب كند
مواجه است . در شفاخانه شهر آرا يك كورس سه ساله پرستاري و قابلمكي در ماه
مارچ ۱۹۶۳ شروع شد .

پرو گرام امحای چیچک :

حکومت تصمیم گرفته تا پرو گرام امحای چیچک را در مملکت تطبیق کند. مؤسسه صحتی جهان یک آمر طبیی اعزام نموده تا در طرح بلان و پرو ژة امحای این مرض از مملکت باحکومت کمک کند. یک پروژه تجر بیتی در کابل شروع شده و تکنیک ها و متد و لوجی که در آن صورت میگیرد در آینده برای سایر نقاط مملکت نیز قابل تعقیب میباشند.

مؤسسه صحتی جهان مقدار زیاد واکسین خشک نیز داده است. ماموران افغانی تربیه و یک تعداد موثر هابیدسترس حکومت گذاشته شده است. مساعی زیاد و توجه فروان بکار است تا این پرو گرام تطبیق و کامیابی حاصل گردد.

مؤسسه هوانوردی ملکی بین المللی

طی دوازده ماه گذشته هوانوردی توسعه یافته و بسیاری وسایل مخابراتی و رادیویی که بلان نصب آن قبلاً تهیه شده بود بکار افتیده است. در ماه می میدان هوا یی بین المللی کابل افتتاح شد و در ماه سپتمبر وسایل جدید در میدان هوایی بین المللی قندهار نیز مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

زیاد شدن میدانیهای هوایی، وسایل رادیو، ستیشن های هواشناسی و طیاره مستلزم آن گردید که عده پرسنل یعنی کارکنان فنی نیز زیاد شود بنابر درشقوق ذیل عده زیاد تر اشخاص تحت تربیه گرفته شده اند.

کنترول ترافیک هوایی، سرویس اطلاعات پرواز، وسایل مخابرات رادیویی حفظ و ترمیم رادیو، دستگاه برق سرویس نجات و اطفاییه.

دروس مذکور در مرکز تربیه عملیاتی که از طرف ریاست هوایی ملکی دایر شده و در نزدیکی میدان هوایی بین المللی کابل واقعست صورت گرفته است. مرکز تربیه عملیاتی دارای وسایل ذیل میباشد:

ده اتاق درس، یک کتابخانه، یک اتاق تفریح، یک لابراتوار رادیو، یک اتاق تایپ، یک کارخانه ماشین، یک نجارخانه، گراچها برای موثر های اطفاییه، تحویلخانه ها، سه اتاق دفتر و یک اتاق بز رگه کنفرانس که دارای سامان سینما و دیگر وسایل سمعی و بصری میباشد.

باساس تجویز ریاست هوایی ملکی مرکز تربیه عملیاتی بار دیگر ترمیم و باغچه آن مرتب گردیده است. این کارها برای صحت و سلامت طلاب لازم بوده و فضایی نظیفی را بوجود آورده است.

پالیسی معاونت فنی مؤسسه هوانوردی ملکی بین المللی اینست که تمام وظایف متدرجاً به افغانها سپرده شود. عده زیاد کونتربارت های ورزیده و معلمان افغان بعد از تحصیلات در محارج بوطن بازگشته و حالاً می توانند بوطن خود خدمت مفیدی را انجام بدهند.

- عده کارگران . طلاب و فارغان قرار ذیل است :
- ماموران موسسه هوا نوردی ملكى بين المللى : (۵) نفر متخصص و (۲) نفر ترجمان .
- ماموران افغان : (۷) نفر معلم و (۴) نفر كوئربارت .
- متعاجان ؛ (۱۵۷) نفر كه سال گذشته تحت تربيه گرفته شده اند .
- (۲۳) نفر كسانيكه هم كار ميكند و هم درس ميخوانند .
- (۷) نفر از شق كنترول ترافيك هوايى .
- (۱۱) نفر اطفال .
- (۸) نفر ميكانيك دستگاه برق .
- (۴) نفر ميكانيك حفظ و ترميم را ديو .

اتحاديه بين المللى تيليكميو نيكيشن

اتحاديه بين المللى تيليكميو نيكيشن كه همكار نژديك پروگرام توسعه يافته امداد فنى است كار هاى خود را با ملل متحد و نمايندگى اختصاصى مشتركاً پيش ميبرد . چنانچه حالا يك عده زياد ممالك از اين موسسه درخواست نموده اند كه متخصصان خود را براى بهتر ساختن وضع مخابراتى و ترسيمه كسار كسان فنى شان اعزام نمايد .

از جشن سال گذشته تا اخير ماه مه اتحاديه بين المللى تيليكميو نيكيشن سه نفر متخصص مخابراتى را جهت كمك باحكومت افغانستان اعزام نمود كه از جمله دوره كار يك نفر آن در سپتامبر ۱۹۶۲ خاتمه يافت . متخصصان مذكور در اداره مخابرات و تدوير و مراقبت نظام امواج و سر كته هاى تيلفونى و تلسگرافى كمك مى نمايند .

يكى از كار هاى اساسى وعده زياد ساختن كارمندان فنى است در خزان ۱۹۶۲ طرح تا سيس يك مركز تربيوى مخابراتى توسط متخصصان افغانى و به معاونت صندوق مخصوص ملل متحد تسويد يافت . اين موضوع از طرف مركز اتحاديه نيز منظور گرديد . حكومت افغانستان پروژه مذكور را قبول و به صندوق مخصوص ملل متحد ار سال كرد . پروگرام مذكور به مرحله اخير خود رسيد و در جنوري ۱۹۶۴ به شوراي حاكمه اتحاديه پيش خواهد شد و چانس خوبى براى قبول شدن دارد . اتحاديه داخل مذاكره است تا پنج نفر متخصص ديگر را اعزام كند . پيش بينى ميشود كه تحت اوبكس سكيم نيز متخصصان ورزيده به افغانستان بيايند تحت اين نظام متخصصانى كه براى خدمت مى آيند عيناً مثل ماموران حكومتى داخل ماموريت شده و همان معاش را ميگيرد كه يك مامور داخلى دولت در همان رتبه آن معاش را دارد ، تفاوت معاش شان را ملل متحد ميدهد . پروگرام اوبكس را ساً از طرف مركز ملل متحد اداره ميشود در باره كار . روزانه

تعداد، لیاقت، نوعیت کار و غیره مامورینیکه اعزام شود با نمایندگی های اختصاصی مشوره صورت میگیرد .

یک پروگرام دوجانبه بسیار خوب معاونت فنی بشکل تربیه در خود محل کار در زمینه اخبارات بحکومت افغانستان پیشنهاد شده و متخصص اعزامی اتحادیه نیز آنرا توصیه نموده است .

اینکه شرکت های دور دست تیلیفونی و تلگرافی بین کابل، قندهار، پلخمری و مزار شریف بصورت قناعت بخش میرود . تا اندازه زیاد مدیون فعالیت متخصص اعزامی اتحادیه و مقامات ملی اخبارات و ماموران فنی است .

متخصص اعزامی اتحادیه در ترتیب پلان پنج ساله مغابراتی و پروژها بیکه تحت پروگرام امداد فنی و قرضه جمهوریت فیدرالی جرمنی باید بکار افتد نیز با وزارت اخبارات معاونت نموده است .

مؤسسه بین المللی کار از اگست ۶۳ تا اگست ۱۹۶۳

طرح جمع آوری معلومات راجع به بازار استخدام که در مارچ (۱۹۶۰) بوجود آمده بود خوب در حال پیشرفت است . در سپتامبر ۱۹۶۲ و مارچ ۱۹۶۳ جمع آوری معلومات مطابق صورت گرفت : دامنه این طرح در جلال آباد، غزنی و قندهار نیز توسعه پیدا کرد .

یکی از فعالیت های بسیار مهم سروی های نمونه بی قوه کار در هرات و قندهار بوده که از آن در جمع آوری و نشر حقایق مجهول و مربوط بدیموگرافی این مناطق شهری مهم مملکت، بدست آمده است . این قسم سروی ها در مناطق شهری دیگر مانند ننگرهار، مزار شریف و غیره نیز سربراه خواهد شد .

مشاور قوه بشری درباره تسهیلات تربیه کارگران صنایع در افغانستان را بودرتی تهیه کرده است . مشاور موصوف در تقسیم فارغ التحصیلان مکاتب مسلکی برای وزارت خانه ها و پروژه های مختلف که به چنین کارمندان احتیاج دارند معاونت کرده است .

فعلا هیأت مصروف تهیه یک راه بود برای اوضاع قوه کار در افغانستان میباشد . متخصص چرم پزی در تربیه و آموزش چرم پزان منطقه چار بکار مصروف و آنان را با طریق های عصری چرم پزی آشنا میکنند دباغی نمونه ای که به معاونت مؤسسه بین المللی کار بوجود آمده است پس از آنکه جنریتز آن در نومبر (۱۹۶۲) نصب شد باظرفیت کامل خود بکار افتاده است . از نومبر (۱۹۶۲) با این طرف سه هزار پوست و چرم توسط این مؤسسه تولید شده است .

مشاور صنایع عده از اشخاص را با اصول کوآپریشن آشنا ساخت . این اشخاص پس از آنکه تربیت شان کامل شود در مؤسسه انکشاف دهات اجرای وظیفه خواهند

کرد. همچنان متخصص مذکور در تسوید قانون کوآپریشن با حکومت معاونت کرده است.

امداد نمایندگی نیروی ذروی بین‌المللی

بنا بر خواهش حکومت افغانستان در سپتامبر ۱۹۶۱ یک نفر متخصص فزیک ذروی از طرف نمایندگی نیروی ذروی بین‌المللی اعزام گردید که در پوهنځی علوم پوهنتون کابل تدریس و برای تأسیس یک لابراتوار فزیک ذروی در پوهنځی علوم کابل مشوره داده و در مورد طرح یک پروگرام انکشاف نیروی ذروی در افغانستان با حکومت کمک میکند.

ضمن پروگرام عادی سال ۱۹۶۰ نمایندگی نیروی ذروی به قیمت ۲۵۰۰۰ دالر سامان و لوازم لابراتوار فزیک ذروی به پوهنځی علوم طور کمک داده شد که به کمک متخصص اعزامی مؤسسه نصب گردیده و شاگردان در آن مشغول تحصیل و تجربه میباشند. متخصص مذکور درین مضمون نیز به آنها درس میدهد. طبق پروگرام توسعه یافته مؤسسه طی سالهای ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ به قیمت ۳۰۰۰۰ دالر سامان و لوازم دیگر هم به فاکولته داده شده که همه رسیده است. درخواست حکومت برای یک دستگاه رادیو کاژ بوم یک داکتر صبحی و بعضی سامان دیگر و یکمده فیلمو شپ‌ها از طرف نمایندگی بین‌المللی نیروی ذروی تحت مطالعه است. قیمت این درخواست چند صد مجموعه ۱۲۲۰۰۰ دالر حساب شده است.

به همکاران دو شفاخانه راجع به تطبیق رادیو ایزوتوپ هادر طبابت پیشرفت حاصل کرده و پوهنځی علوم پر وژه نصب یک لابراتوار قد قیقاتی را درین زمینه روی دست گرفته است تا علاوه از شق طبابت، تطبیق رادیو ایزوتوپ‌ها در سایر شقوق مثل بیولوژی و غیره نیز صورت بگیرد. قیمت این پر وژه ۵۰۰۰۰ دالر خواهد شد و پروگرام عادی سال ۱۹۶۴ نمایندگی تا حال چندین فیلمو شپ به پوهنځی علوم داده شده که قیمت آن تا حال به ۶۴۰۰۰ دالر میرسد. مد نظر است تا در آینده قریب نیز چند فیلمو شپ دیگر داده شود.

جمله قیمت سامان، لوازم و فیلمو شپ‌های که از طرف نمایندگی مذکور تا حال به افغانستان داده شده بالغ به (۱۷۰۰۰۰) دالر میشود.

معاونتهای یونسف

یونسف در انکشاف پروگرام‌های معاونت به اطفال با حکومت افغانستان کمک کرده و سامان و لوازم طرف احتیاج را از خارج وارد و ماموران افغانی را برای اجراء و انجام این پروگرام‌ها تربیه میکند. پروگرام‌های عمده شامل امحای ملاریا خدمات مادران و کودکان، خدمات صبحی دهات، تعلیم و تربیه است. یونسف تا حال تقریباً ۳۰۰۰۰۰ دالر به افغانستان کمک نموده است.

مختصر فعالیت یو نسیف از جشن ۱۳۴۱ تاجشن ۱۳۴۲ قرار ذیل است .

تعلیم و تربیه : تربیه معلمان مکاتب ابتدائی : ۱۳۲۰۰۰ دالر

یو نسیف قبول کرد که برای سال اول پروژه معاونت در سی به شمول وسایل سمعی و بصری، لوازم دفتر و کتابخانه . و مو تر برای اکادیمی و معاش پنج نفر متخصص یونسکو مبلغ ۱۳۲۰۰۰ دالر را بدهد .

تحت این پروژه يك دارا لمعلمين مختلط تاسيس و تنهادر آن بحيت شاگرد ، معلم و متخصص شامل کار خواهند شد . طی پنج سال اول ۲۷۵ نفر معلم بغرض تربیه معلمين فارغ خواهد شد . چون در نظر است که تا سال ۱۹۸۰ عده دارا لمعلمين ها به (۶۴) برسد لذا اکادیمی میخواهد تا آن وقت عده کافي معلم را تربیه نماید . دسته اول این معلم ها که برای تدریس در دارا لمعلمين تربیه میشوند در سال ۱۹۶۵ فارغ می گردند و به دارا لمعلمين جدید يکه در کابل تاسيس مييابد شامل کار میشوند .

امحای ملاریا : تخصیصیه سال ۱۹۶۳ مبلغ (۳۵۵۵۰۰) دالر

مجموع تخصیصه ۹۰۰ ۱۱۷۹ دالر

بمقابل (۳۵۵۵۰۰) دالر فوق به اندازه (۱۰۶۳۰۰۰) پونددی ، دی ، تی (۷۵) فیصده . (۸) مو تر ، ادویه ضد ملاریا ، سامان لابرا توار و آله دولبا شی خریداری و به مؤسسه مجادله ملاریا تسلیم داده شده است . مجادله علیه ملاریا بوقت مناسب آغاز شده و توقع میرود که ۷۳۲-۳۵۲۰ نفر به مقابل ملاریا حمایت شده باشد .

پروگرام تغذی :

یو نسیف بغرض رفع احتیاجات تغذی صبحی از اول اپریل ۱۹۶۲ تا ۳۰ جون ۱۹۶۳ بقرار شرح ذیل شیر خشک ، سابون و ویتا مین آوب بو زارت صبحیه داده است تا دو مراکز توزیع کابل و ولایات که عده شان به (۷۰) میرسد به اطفال و مادران توزیع گردد .

اسم جنس	مقدار	خدمتوسط استفاده کنندگان در هر روز
شیر خشک سکیم	۸۱۹۷۴۸ پوند	۲۷۳۲۵ طفل و مادر
شیر کامل	۷۴۹۶۴ پوند	۲۵۰۰ طفل کمتر از یکسال
سابون	۶۵۸۱۳	۱۰۹۷۰ طفل و مادر هر ماه
ویتا مین آو ، د ۴۹۱۵۰۰۰ کپسول		۱۳۶۵۰ طفل و مادر

سرویس صحتی دهات

برای سه مرکز صحتی دهات یعنی یگوانگ (بامیان)، اشکاشم (بدخشان) و پنجوایی (قندهار) سامان و لوازم بشمول موترهای جیب و یک اسب ارسال شده. عده یونت های صحتی که یونسف بآن کمک داده است باین صورت به (۱۱) یونت رسید و روی هم رفته ۵۵۲۰۰۰ نفر در حوزه آنها زندگی دارند. سه مرکز جدید در چمکنی، پنج آب و وردک که شامل (۲۰۰) قریه و ۱۵۰۰۰۰ نفر میباشد در سال ۱۹۶۲ افتتاح شد.

موضوعاتی که درین مراکز انکشاف خواهد کرد عبارت است از تربیه کارگران دهات، کارگران توسعه زراعت، القاح و نسلگیری حیوانات، سرویس های بیطارای، تاسیس مراکز صحتی، پیش برد حفظ الصحه محیطی، توسعه تحصیلات دوره ابتدایی و تعلیمات اساسی و فعالیت های زنان، توسعه اقتصاد خانگی، پلاننگ قریه ها و خانه سازی در دهات.

یونسف برای این سه مرکز جدید متذکره سامان، لوازم و موتر خریداری و به مرکز تربیه گلهزار معاونت مزید کرده است. تخم سبزی بچاب، ادویه ضد حشره و (۱۶۰) سیت ساده سامان برای پروگرام پیله وری نیز توزیع نموده است.

مؤسسه صحت عامه

در جنوری ۱۹۶۳ یونسف منظور کرد که برای تربیه انواع مختلف کارگران صحتی بامو مؤسسه صحت عامه کابل کمک کنند. مؤسسه صحت عامه برای کارگران مختلفه صحتی بهجت یک مرکز مشوره کار خواهد داد. و کورس های تجدید معلومات دایر نموده و کارهای عملی را در خود محل برای کارگران صحت عامه نمایش خواهد داد. لا براتوار تحقیقاتی آن برای همه مملکت کمک کرده وادویه و قایوی توزیع خواهد نمود. تاحال لوازم کما بختانه، مجلات، لوازم و سامان برای تعلیمات صحتی، برای مکتب دو غتیا پال و برای لا براتوار به مؤسسه صحت عامه داده شده است. علاوه آن یونسف (۳) عراده فولکسواگن، یک عراده بس (۲۰) نفری (۲) عراده جیب ستیشن و اکنون یک عراده پیکپ ترک و سه عراده موتر سایکل به مؤسسه صحت عامه خواهد داد. تمام این ها تا اخیر سال ۱۹۶۳ بکابل مواصلت خواهد کرد.

تربیه دکتورها، قابله ها و متخصصان اطفال در پوهنغی طب

یونسف برای انکشاف شاگردان طبی سامان و لوازم لا براتوار، سامان و لوازم شفاخانه و سرویس اطفال و مادران راداده است و (۴) عراده موتر هم بدسترس مقامات مربوط گذاشته است که قیمت آنها به ۲۴۰۰۰ دالر بالغ میشود. به همکارانی چندین مرجع یک ساحه تعلیمات عملی در کابل بوجود آمده که شاگردان قابلگی،

پرستاري، طب و قايومي و اجتماعي پوهنځي طب پوهنتون کابل در آن درس عملي مي آموزند.

مرکز اطلاعات ملل متحد

ارتباط اين مرکز با مطبوعات کشور مثل سال گذشته بوجه احسن دوام داشته است. مطبوعات افغاني درباره امور ملل متحد علاقمندی تام گرفته علاوه از تبصره و مقالات از طرف خود نشریه های را که مرکز اطلاعات برایشان فرستاده نیز طبع کرده اند. بلیتن هفته وار آن حالایکی از ستون های شمردن میشود که هر دوشنبه در روزنامه اصلاح خوانندگان زیاد دارد. کابل رادیو علاوه از نشر منظم پروگرام هفته وار رادیویی این مرکز يك عده تیپ ها شامل بیانیه ها، مصاحبه ها و غیره را بزبان انگلیسی که از طرف مرکز اطلاعات فرستاده شده برود کاست کرده است.

ایام مهم مثل روز ملل متحد، حقوق بشر، روز صحت، هفته مجادله با گرسنگی و غیره از طرف مرکز اطلاعات استقبال شده و علاوه از نشر مضامین و اشاعه نشریه ها يك تعداد عکس و مضمون مربوط به ایام مذکور را برای جرایدار سال نموده است. غرض ملل متحد در نمایشگاه سالانه جشن استقلال مورد توجه قرار میگیرد.

در مدخل عمارت جدید مرکز اطلاعات يك غرضه نمایش ساخته شد که وقایع مهم بین المللی را از نگاه ملل متحد با تصویر و نوشته مورد نمایش قرار میدهد. کتابخانه اداره اطلاعات مرجع از باب تتبع قرار یافته. مجلات و نشریه های ملل متحد را توزیع کرده فلم و فلم هاسترپ ها را بدسترس مکاتب و سینماها گذارده است.

همچنان اداره اطلاعات با گروپ های مختلف معلمان و متعلمان بسوی بالا مسائل بین المللی و نقش ملل متحد را در آنها مورد بحث و مذاکره قرار داده و چگونگی اجرای آن مؤسسه و نمایندگی های اختصاصی را شرح کرده است.

احصاییه ذیل قسمتی از کارهای نشراتی مرکز اطلاعات را نشان میدهد.

پروگرام (۱۵) دقیقه ای هفته وار پشت و دری در رادیو ۵۲ پروگرام

بلیتن هفته وار حاوی خبرهای ملل متحد ۵۲ بلیتن، پروگرام فوق العاده

رادیویی (روز ملل متحد، روز حقوق بشر، جشن ستارگان و کنفرانس ساینس تکنالوجی) ۴ پروگرام.

اشاعه مطبوعاتی ۳۸ اشاعه

رساله حقایق درباره ملل متحد، مقام زن، ملل متحد در افغانستان ۳ جلد همچنان يك تعداد یکاردهای جشن ستارگان که از طرف کمیشن عالم ملل متحد برای پناهمگزینان تهیه شده بود باهتمام این مرکز بفروش رسیده است. (پایان)

د مالی وزیر او د صدارت عظمی لومړی مرستیال پیاغلی عبدالله ملکیار

پیاغلی عبدالله ملکیار د مرحوم عبد الاحمد زوی په ۱۲۸۷ لمریز کال کښې
زېږېدلی او په ۱۳۱۱ کال کښې د استقلال د لیسې څخه د فارغیدو نه وروسته
د صدارت عظمی د دریمې څانګې د مدیر په حیث په وظیفه کښې شامل شو او په ۱۳۱۵

کښې په اړو با کښې
د مېاېما تو دریا ست
د نماينده په حیث تمام کل
شوی و او په ۱۳۱۹
کښې د افغانستان بانک
د ریاست د مرستیال او د
ملی اقتصاد وزارت
د دریم معین په حیث مقرر
شو، په ۱۳۲۰ کال کښې
د هرات د ولایت د نائب
الحکومه ګی په وکالت

او بیا په ۱۳۲۳ کال د مالی وزیر او د صدارت عظمی لومړی مرستیال
پیاغلی عبدالله ملکیار د هرات د ولایت

د نائب الحکومه په حیث مقرر شو .

وروسته له هغه په ۱۳۲۷ کال کښې د هیوادونی معظم علیه حضرت په فرمان سره
تر فیما د مخا براتو د وزیر په حیث تعیین او په ۱۳۲۷ کال کښې د وزیر په رتبه
پیا د هرات د ولایت د نائب الحکومه په حیث تجدید او په ۱۳۳۱ کښې د وزیر په رتبه
د هیلمند او ارغند او د ناوی د افکشاف د عمومی رئیس په حیث مقرر شو . وروسته له
هغه په ۱۳۳۵ کال کښې د شهر یاری حضور د فرمان په اثر د تجارت د وزیر په حیث
انتخاب او په ۱۳۳۶ کښې نېد یلا مالی د وزیر په حیث مقرر شو .

ښاغلی عبدالله ملکيار په ۱۳۳۷ کال کښې دهما يونی معظم اعلی حضرت له حضور
 څخه د سردار عالی د نښان په اخیستلو موفق شو او د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښې
 د دکتور محمد يوسف په کابینه کښې یې د صدارت عظمی د لومړی مرستیال په حیث ترقی
 وکړه چه په عین حال کښې د مالی د وزیر په صفت هم وظیفه اجرا کوی .

د مالی د وزارت تشکیل

ښاغلی عبدالله ملکيار (د صدارت عظمی لومړی مرستیال)	وزیر
» محمد انور ضیایی	معین
» عبد الوهاب حیدر	مشاور
» رسول داد	د مخصوص قلم مدیر
» محمد غوث	د مشاوریت آمر
» میر عبدالصمد	د قوا نیټو لوی مدیر
» اکبر شهر ستانی	د خپر و نو مدیر
دکتور محمد اسماعیل	د اجرا آتو د تنظیم د مراقبت مرستیال
» عبد الرحمن	» » » »

اداری ریاست

» ښاغلی محمد افضل شهیر	د ریاست کفیل
» رجبعلی یگانه	» مرستیال
» محمد جان	د مامور ینو مدیر
» محمد اسماعیل	د ادارې پو د چی مدیر
» تاج محمد	د محاسبی مدیر
» محمد هاشم	د حواله جاتو مدیر
» سید یاقو تشاه	د کنترول مدیر
» عبد الرزاق	د دفتر داری مدیر
» محمد عظیم	د آر شیف مدیر
» عبد الغنی	د بانهو د حفظی مدیر
» محمد نعیم	د خدمتو مدیر
» محمد عثمان	د خدمتو د تهیی مدیر
»	د خزاینو ریاست
	رئیس

مرستیال	بنا غلی ضیا هما یون
د مرکز خزانو مدیر	» خواجه احسام الدین
» » »	» فضل الرحمن
» پورونو »	» نور محمد
» صکو کو	» عبدالغفار
د تادیاتو لوی مدیر	» محمد نسیم
» » مرستیال	» عبدالقدیر
غړی	۶ تنه

د تادیاتو د وارداتو مدیر	» سیف الدین
د دولتي تصد یو لوی مدیر	
لوی مدیر	» خواجه محمد عزت
مرستیال	» محمد فضل
»	» حبیب الله
د اسمارو مدیر	» علی محمد
غړی	۳ تنه

د بودجی ریاست

د رئیس کفیل	» یار محمد
مرستیال	» محمد شریف
د بودجی د قوانینو مدیر	» محمد یوسف
» د خدمتو	» محمد امین
» » »	» عبد الحکیم
» » »	» محمد رسول
» د »	» محمد رسول

د محاسبیاتو ریاست

د ریاست کفیل	» عبدالصمد
مرستیال	د محمد عوض
د تصفیې مدیر	د عبدالمنان
د کنترول د مراقبت مدیر	» عبداللطیف
د قطعی حساب د تنظیم مدیر	» غلام رضا
د آوانس د مراقبت مدیر	» عبدالغفور
غړی	۶ تنه

د عوایدو ریاست:

د ریاست کفیل	بنا غلی عبدالغفور
--------------	-------------------

ښاغلي شير بهادر افریدی

» مير عين الدين

» عبد الرحمن

» محمد رحيم

» محمد اکبر

» عبد الباقي

» مير غلام احمد صالحی

» روح الله

غلام قادر

» دکتور غلام حيدر داور

» مير آقا

دري تنه

ښاغلي محمد اکرم

» مير احمد

» حياة الله

» محمد کبير

» محمد سرور

» محمد ايوب

» عبد الرسول

» احمد گل

» محمد حسن

» سيد محمود

» محمد عمر

» فضل احمد

» فضل احمد

غلام دستگير

مرستيال

د عوايدو مدير

د را پورنو د مراقبت مدير

د مواشي او محکومدير

د خارجي مالياتو مدير

د خارجي کنترولو مدير

داملاکو رياست

رئيس

مرستيال او د مساحت مدير

د محکومدير

د گمر کاتو رياست

د رياست کفيل

د گمر کاتو د مراقبت مدير

بلقو نکي

د تهپي د تصفيي لوی مديریت :

لوی مدير

د لوازمو مدير

د محاسبی »

د محاکماتو مديریت :

مدير

د تقاعدو لوی مديریت :

لوی مدير

د تقاعد مدير

د سکو کور رياست :

رئيس

د مراقبت غړی

» »

» »

د سکو کو د چا پو لوی مدير

» د برشنا »

» د خدمتو »

د ضرابخانی رياست :

رئيس

د مراقبت غړی	ښاغلی غلام حضرت
»	» محمد زمان
د محاسبی مدیر	» محمد حکیم
د پلمتوني ریاست :	
رئیس	» شاه جهان
غړی	» محمد حسن
»	» عبدالحق
»	» گل علی
د املاکو د مرکزي تصفیې د ریاست مرستیال	
ښاغلی	محمد حسین
»	» غلام حسن
»	

د مالی وزارت فعالیتونه

۱۳۴۱ کال د سنبلې د ۱۳۴۲ کال داسد د میاشتی تر آخره پوری د مالی وزارت پخپلو جاری فعالیتونو کې داسما د اوس سېکې نرخ په تعدیل، د نووسکو جاری کول، د تعرفو اصلاح او د گمرک مستقل نرخ د دولت د تصدی چارو د اصلاح د پاره د کار ستر د کورس تاسیس او نور گمرکي املاکي او د اداري حساب عادي او طبیعي چارو په اجرا کې فعالیتونه درلودل.

د مالی وزارت پر وروستی کال د جهانی بانک په کلنیو کنفرانسو کې د افغانستان د هیئتو د گډون په باره کې د بین المللي پیسو د حسابو د غوښتنې د افغانستان ته د پولی وضعیت د مطالعې د پاره هیئتونه راو لیږي اوسم د دغې غوښتنې مطابق د هغې په ۲۴ نېټه نوموړی هیئت کابل ته راغی تر یو میاشتی پوری دغه هیئت د افغانستان د متخصصینو او مالی او پولی چارو د مشرانو سره د دغې د افغانستان پیسو د نرخ د قلازې او توازن په باره کې خبرې وکړې. داسې نتیجه راووتله چې د هیواد داخلي مال لمپونکو او مولدینو د تقویې د پاره د یوه دالر قیمت ۴۵، افغانی وټاکل شې نو په همدغه اساس د مالی د وزارت د تجویز په اثر او د بین المللي وجهې صندوق په موافقه د افغانستان پیسو بین المللي رسمی نرخ د یوه دالر قیمت ۴۵، افغانی په ۱۹۷۴۸۲ گرامو طلا ته یې او تثبیت شو.

د مالی وزارت په بازارو کې د اکرې وړکړې د ورځنیو معاملاتو زیاتوالي او د مبادلو د پریکړې د تهر او دار کې چې د دغو چارو د آسانۍ د پاره د نوو پیسو برابرولو ته اقدام وکړی نو بېله به دغه می نوي دوه افغانیکي او یو افغانیکي پیسې

چه د دوام ماهيت ، جنسيت او نهايت له حيثه په زده پوري بشکلي پيسی گڼل کيږي برابر اود ۱۳۴۱ کال د قېرب په مياشت کښي دوه افغانسکي پيسی اود ۱۳۴۱ کال د حمل په مياشت کښي يو افغانسکي پيسی جاري او چالان کړلي . د ۱۳۴۱ کال د سنبلې نه تر حوت پوري به ۷ ، مياشتو کښي د ماليي د وزارت نه دولتي دوا پيړو ته دعا دی او انکشافی مصارفو له درکه ټولې (۲۲۳۰۸۵۸۲۹۱) افغانی او (۲۵۵۶۷۰۰۴) ډالره اود ۱۳۴۲ کال په لومړي يودريو مياشتو کښي (۸۷۷۰۰۹۸۴۳) افغانی او ۱۲۱۸۳۴۹۹ ډالره ورکړي شوي دي . او په همدغه ټول د عمومي د ضرورت وړباني لکه د قيمتي پاڼو چاپ او ویشل د عريضو وثايق ، د پوستي ټکټونه په مختلف ټول نفوسې تذکري او اظهار نامي او نورو په باره کښي په زده پوري توگه شوي د ۱۳۴۱ کال د سنبلې نه د ۱۳۴۲ کال داسد دمياشتي تر پاي پوري د سکو کو په مختلف ټول (۹۰۹۹۲۰۱) قطعي چه معادل ي ټول (۲۵۳۱۱۱۶۵) افغانی کيږي د مربوطو دوايړو دلاري نه د عمومي استفادي ته سپارلي شوي دي د دولت د ۱۳۴۲ کال انکشافی او هادي بودجه د سرطان په ۱۵ نيټه د ملي شورا له خوا تصويب شوي ده . د ۱۳۴۱ کال د بودجي د (۱۱۱۶) مليونو افغانيو په نظر د (۵۰۳۳) مليونو افغانيو ته زياتي شوي دي په همدی شان د ۱۳۴۲ کال د اول ربع تخصيصات د معاشونو دافزودنې او نورو مصارفو (۶۱۸۲۳۹۵۴۸) افغانی او د انکشافی درکه پنځه سوه مليونو افغانی او د کال د و هم ربع عادي مصارفو له درکه (۳۶۳۶۷۳۰۷۶) مربوطو مخايو ته تخصيص ورکړي شوي دي .

سپړ کال د دولت د مالي وضع په نظر او سپما د اصولو درعايت او د اساس په نظر (۲۳۰۰) مليونو افغانی عادي بودجه ترتيب شوي د معاشاتو دافزودنې سره بيا هم د تير کال په نظر ۸۸ مليونو لپروالي بسکښي راغلي دي . انکشافی بودجه چه د سرمايه گذاري د مرامونو په تطبيق لگښت کيږي په هغو اقتصادي شقو کو کښي په لاندني ترتيب توزيع او د تير کال په نظر بسکښي د ملاحظي ورافزايش راغلي دي چه :

- ۱ - صنايع په سلو کښي ۲۳ د تير کال دافزودنې په نظر په سلو کښي ۴۳ .
- ۲ - په کرهڼه او آبپاري کښي په سلو کښي ۱۲۴ د تير کال دافزودنې په نسبت ۳۶ - ترانسپورت په سلو کښي ۴۹۹ د تير کال دافزودنې په نسبت ۳۴

۴ - د فرهنگي چارو په سلو کښي ۸۴ د تير کال دافزودنې په نظر ۳۵۰

۵ - د روغتيا ، مخابرات او متفرقه په سلو کښي ۶۲ د تير کال دافزودنې په نسبت (۲۰۰) په ۱۳۴۲ کال کښي دولت مهم هدف د کارلاندی دانتقالي پروژو تکميل او پوره کولو ته

تخصيص ورکړي شوي چه هغه د ټولو انکشافی مصارفو په سلو کښي ۹۳ څخه عبارت دي .

او دنو پروژو د پاره چه په لومړي مرحله کښي يي يوازي سروی او مطالعات عملي کول دي په سلو کښي ۷ څخه لږ تخصيص ورکړي شوي دي په دوهم اقتصادي پلان کښي چه د مامورينو د طبقې دروازه په منظور کوم تحقق او پېش پېښ شوي وه . د مامور

د ۱۳۴۰ کال په رتبوی معاش په سلو کښی شل نوری زیاتی شوی دی چه دغه سلسله به د دوهم پلان تربای پوری هر کال ادامه ولری دنوی مسجاسپوی سیستم تطبیق اود حسابونو د تنظیم په برخه کښی دمحینو نورو شقوقو تکمیل دلوی دفتر تطبیق اود تجارتی اومجاسبوی اصولوسره دحسابی مامورینو اشنا کولوڅخه عبارت دی په همدغه دول د جنسی حسابونو سره جوخت د نقدی حسابو په تنظیم کښی هم په زلمه پوری کوشش شوی دی او په پخوانی سلسلی پسی سپ کال هم دلوی دفتر تطبیق دپاره مجاسبوی اوتجارتی کورسونه دمالیې په وزارت کښی جوړ شوی دی .

ددوايرو موسسواو اشخاصو په ذمه د پخوانیو بقایاؤ تحصیل اوتصفی دوام درلود . ددغی جملی نه (۱۴۹۱۰۶۳) افغانی ۷۴۹۷۱ ډالر (۶۰۸۵) پونډه (۲۴۴۱۹) کلداری او ۸۹۸۰۹ منه غله د ۱۳۴۱ کال دسنبلی نه ۱۳۴۲ کال تر جوا پوری تحصیل او تصفی شوی دی .

اوهمدغه رنگه د ۱۳۳۳ کال دمیزان پوری او د ۱۳۳۸ کال ترمیزان پوری او ۱۳۳۸ کال دمیزان نه د ۱۳۴۱ کال دحوت تر پایه پوری د(آنی) او بیشکی بقایاؤ دحسابونو (۸۱ ۶۷۰۲۲۳۶) افغانی (۲۸۴۷۳) پونډه (۱۳۸۵۳۴) ډالر . ۴۸۶۹۸ هندی کلداری ، ۳۴۸۹۵۸ پاکستاني کلداری ، ۳۷۴۲ سویسی فرانک ، ۲۴۴۰۰ فرانسوی فرانک او ۳۷۵۱۲ جرمنی مارک او ۱۲۵ دیناره حسابونه تصفی او دمربوطو دوايرو داسنادوله مخی مجراشوی دی . دمالیې وزارت تر اوسه پوری په حسابی شقوقو کښی دکورسونو د تدریسی دولوڅخه د پنځه سوه نه زیات کسان د نوی سیستم سره اشنا کړی دی .

اوبنا په دغه دوايرو پخوانی مامورین دکورسونو په جاری کولو دنوی سیستم سره اشنا کړی اود بلی خوا د پوهنځیو او ښوونځیو فارغانو تحصیلات بالخصوص دتحریر داصول دښوونځی فارغان دحسابی شقوقو نه استفاده کوی .

د دولت دعوایدو اومدارکو د منابعو داصلاح په برخه کښی کتنی جاری او په دغه باره کښی مربوط متخصص په تدقیق لگیا دی .

د مالیاتو برعایداتو او دمواشی دمالیې اخیستل دسیستم په قوانینو نوی کتنی شوی او کوشش کیږی چه ددغو قوانینو روحیه دهیواد د اقتصادي تقویې مطابق متناسب اوهم آهنکه کړی شی . دسپړنی کال دعوایدو زیاته برخه دگمرک دوارداتی مالونو دمستقل نرخ اوتعرفی داصلاح ددرکه اود دولت دداینو تصدیوڅخه چه دعادی مدارکو پیش بینی شوی وه دقولو عوایدو دقلمونو اودمواشی دمال دعوایدو په تحصیل کښی داصلاحاتو په اثر چه کوم عواید راځی امیددی ددغو څخه زیات عواید لاس ته راشی د ۱۳۴۱ کال ۱۲ میا شتو تحصیلات په یقینی ډول قولی (۳۱۲۲۸۷۵۸۱۹) افغانی اوددغه کال د پیش بینی په نظر د (۷۳۴۴۶۶۱۷۱) افغانیو څخه اهوولی دی .

د تعرفو او مستقل گمرکي نرخ چه د ۱۳۳۵ کال څخه می د تجارت د حجم او کتنی وړه پراختیا سره د هر ډول تجارتي متاعو تجارت د پخوا په شان پخپل حال و. د مالیې وزارت ناگزیر و، چه د موجوده ایجاباتو مطابق په تعرفو او مستقل نرخ نوی نظر وگرزی او هغه تنظیم کړی نو بیا د دهیواد د اقتصادي ایجاباتو په نظر پخوانی مستقل نرخ او د تحولاتو موضوع د مطالعې لاندی ونيوله اصلاح شوه او ددی د پاره چه د شیانو مستقل ته نرخ د گمرک د مروج او زان او بین المللی کود په اساس د متر په سیستم یو تحول ورکړی شی نو د هاکلو کمیسیون د تدقیق نه وروسته په مستقل نرخ او تعرفو کښی اصلاحات وشول او په همدی ډول د افغانی پیسو د درک او ملی منابعو د حمایتی په فکر د لویو پروژو د کافی لگښت د برخی د پاره می غټی لگښتونه چه د کریدن دلاری ونشی په اصلاحاتو کښی درج او د عمومی احتیاج د رفع په مالو نو او شیانو مناسب محصول لگول په نظر کښی نیولی شوی دی، د گمرک د ټولو چارود اصلاحاتو په اثر محینی جزئی محصولات چه په مختلفو نومونو لکه د نو ا قلمو پیسی، دروانیدو او سرغچ پیسی، د حمالي اورنډی (بولک) د چاپ او نور محصول د پیسو په نوم یادېږی یوه اندازه پیسی وټاکلی شوی او همدغه رنگه پخوا به چه په سلو کښی د بیجک په مبلغ په محصول باندی زیاتیدلی نو و اصلاحاتو په لټ کښی چه د گمرکي محصولاتو په برخه کښی شوی دغه امر په یوه مناسبه وضعه کښی راغلی اصلاح شوی دی.

د ۱۳۴۱ کال د سنبلی نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پای پوری (۲۶۶) قلمه سامانونه او د صنعتی موسسو د ضرورت وړ مواد چه د ماشینو پرزی، ماشینونه، کیمیاوی مواد او نور د صنعت لومړنی مواد دی دهیواد د صنایعو د تشویق او ترغیب د پاره د محصول نه معاف شوی دی د هغو موادو احصایه کوم چه د ۱۳۴۱ کال د سنبلی نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پای پوری، پی خارج ته د لیږلو گمرکي اجازی اخستی دی ټول ۴۲ مختلف ډول قلمونه په پورتنی موده کښی دهیواد د صلا دراتو د پراختیا زیری ورکوی.

د ۱۳۴۱ کال د سنبلی د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پای پوری د قاچاق بری - ډول ډول ۲۳۶ فقری قضا یاد اصولی دوران لاندی نیولی شوی چه په دغه جمله کښی ۲۰۶ فقری پی ضبطی او (۳۰) نوری فقری می مستردی وې. دهیواد د محکو سړی او کاد ستر چاری دفن او کچ (مساحت) له مخی د تیرو کلو نو څخه تر او سه پوری په عصری او فنی صورت نه و بلکه په ډیرو ابتدای آلاتو به د محکو کچ (مساحت) کیده نو دومره د ډاډ او اطمینان وړ هم نه دی.

نو د دغه منظور له مخی د کادستر او فنی کسانو د رسولو مسئله په دغه رشته کښی به پنځه کلن دوهم اقتصادي پلان کښی بیش بیننی شوی او په همدغه اساس د ۱۳۴۱ کال په او اخرو کښی د ۱۰۶ کسو په شمول په کابل کښی د کادستر کورس تاسیس او

(پلانی په ۵۱۱ مخ کښی)

د پوهنې وزیر او د صدارت عظمې دوهم مرستیال ښاغلی دکتور علی احمد پوپل

ښاغلی دکتور علی احمد پوپل د مرحوم محمد مکرم زوی د ۱۹۱۶ د فوړو رې
په میاشت کې زیږیدلی دی. ده خپل لومړنی او ثانوي تحصیلات په ۱۳۱۶ کښې د نجات

په ښوونځي کې څخه
کړي، وروسته له هغه
د لوړو تحصیلاتو د پاره
خارج ته لیږل شوی و
په اطریش او المان کې ښې
د روحیاتو د ښودنې او
روژنې تحصیل کړی
د ډاکټري د ډیپلوم له
اخیستلو نه وروسته
په ۱۹۴۲ کښې کابل ته
راغلی دی، ماموریت یې:

تر ۱۹۴۶ پورې
د وزارت په مرکز کې
د ښوونې او روزنې

غړی، د نجات د لیسې د جغرافیې او د دارالمعلمینو د تدریس د اصولو او روحیاتو
ښوونکي او د نجات د لیسې مدیر.

له ۱۹۴۶ څخه تر ۱۹۴۷ پورې د دارالمعلمین تدریسي مدیر.

له ۱۹۴۷ » » ۱۹۴۹ » د لومړینو تدریساتو رئیس.

له ۱۹۴۹ » » ۱۹۵۱ » د عمومي » »

له ۱۹۵۲ » » ۱۹۵۶ » تدریسي معین.

په ۱۳۳۵ لمریز کال کې د پوهنې د وزارت کفیل.

په ۱۳۳۸ کښې یې د صدارت عظمې مقام د نمبر ۸۴۸ پر ۳۸۵۵۳۰ فرمان په اثر
د پوهنې د وزیر په حیث ترفیع وکړه.

له ۱۹۵۱ څخه تر ۱۹۵۲ پورې د امریکې د فیلوشپ په حیث د هغه پخواني ښوونځي
اوروزنکي سیستم کتلې دی. او ضمناً د افغانی کلنټو ری هیأت د مشر په حیث د هند،
لویډین المان او چکوسلواکیه لیږلې دی او د ۱۹۵۵ په جون کې یې د ژنیو په
روژونکي جرګه کې د افغانستان له خوا نمایندګۍ کړې ده.

امریکه-مرکزی ختیځه اولویدیزه اروپایي په مفصل ډول کتلی دی .
له آسیایي هیوادو څخه یی ترکیه- ایران- هندچین، برما- پاکستان او متحد
عربی جمهوریت کتلی دی، هغه وخت چه همایونی معظم اعلی حضرت عربی متحد جمهوریت
او یوگوسلاویي ته رسمی مسافرت وکړ، دی یی په ملګرتیا مشرف و .
لبنان او سوریه یی هم لیدلای دی او په ۱۹۳۹ ع کښی د شو روی جمهوریتو د
اتحاد د حکومت په رسمی بلنه مسکو ته تللی دی هغه وخت چه دی د نجات دلیسی
مدیر و دهمایونی معظم اعلی حضرت له حضور څخه د عرفانی خدمتو په اثر د معارف
نشان ورکې شوی دی .
په خارجی ژبو کښی په المانی او انګلیسی پوهیږی او د مطالعی په وخت کښی
له عربی ژبی څخه استفاده کوی . او په ۱۳۳۷ کښی د سردار عالی نشان په اخیستلو .
مفتخر شوی دی .
د کابینې له تغیر ونه وروسته د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښی د صدارت د مقام
په پیشنهاد او دهمایونی معظم اعلی حضرت په منظوری د صدارت عظمی دوهم مرستیال
او د پوهنی دو زیر په حیث مقرر شو .

پوهنی د وزارت تشکیل

وریر د ښاغلی دکتور علی احمد بوبل (د صدارت عظمی دوهم مرستیال)
تدریسی معین » » محمد انس
اداری » » عزیز محمد الکوزی
مشاور » » دکتور میر نجم الدین انصاری
مشاور » » احمد علی کهزاد
» » غلام سرور گويا اعتمادی
» » محمد اسمعیل
د مخصوص قلم مدیر » محمد ابراهیم شریفی
د بورډو او پلان رئیس » دکتور عبد الحکیم ضیایی
د ثانوی تدریس اتور رئیس » » عبد الصمد حامد
مرستیال » محمد عمر
د نجو نو دروژنی مدیره میرمن معصومه عصمتی
د حبیبی دلیسی مدیر ښاغلی ضیا احمد فدایی
د استقلال » » عبد المجید تنو مند
د نجات » » » حمید الله عنایت سراج
د غازی » » » حمایت الله

د نوي کابل د لېسې مدير	شاهعلي خواجه داود شاه
د خوشحال خان» آمر	» تاج محمد
د رحمان بابا» مدير	» غلام دستگير
د نادري»»	» غلام نبي نوشاد
د ملالي»»	ميرمن صالحه فاروق اعظمي دي
د زرغوني»»	ميرمن رقيه سيدا کبر
د عايشي دراني»»	بيغله ماري
د رابعه بلخي»»	بيغله حمير نور زايي
د سوري د متوسطي ښوونځي مدير .	.....
د انصاري»»	.....
د نجونو روزل د مجلې مديره	ميرمن معصومه عصمتي
د مسلكي تدريس اتو رئيس :	شاهعلي دكتور سيف الرحمن صمدي
د مسلكي تدريس اتو تخنيكي مدير	» محمد نسيم
د كرهني د ښوونځي لوي مدير	» محمد ابراهيم خان
د شرعيه مدرسي آمر	» محراب الدين
د ښوونكي دروزني لوي مدير	» عبدالسميع حميد
د دارالمعلمينو مدير	» محمد سالم
د شپي دارالمعلمين مدير	» عبدالحيث حميد
د هو ټلداري د ښوونځي مدير	.....
د عربي دارالعلوم مدير	» قاري غلام محمد
د تجارت د لېسې مدير	» محمد اسحق
د ابن سينا د ښوونځي مدير	» فضل الحق
د ثا نوي تخنيك مدير	» عبدالمجيد
د ديني مدارسو مدير	» عبدالغفور باهر
د کابل د ميخانیکي ښوونځي مدير	» محمد يعقوب
د کرهني د لېسې مدير	» اعظم گل
د ښوونځي مدير	» سيد ابراهيم
د ليک او شمير د ښوونځي مدير	» خداداد يفتلي
د بلقيس د مسلكي لېسې مديره	ميرمن سيمين عسکر
د صنايعو د ښوونځي مدير	» غلام دستگير احمد زي
د صنعتي انستيتوت آمر	» غلام دستگير عظيمي
د لومړنيو تدريس اتو رئيس :	» محمد آصف مايل
مرستيال	» محمد هاشم رحيمي

پښاغلي عبدالعزیز حمید
 پښاغلي عبد الففور قرار
 میرمن جمیلہ فضل
 » فتح محمد منتظر
 میرمن سحیہ شایق سلیمان
 » حمید الله عنايت سراج
 » عتیق الله معروف
 » محمد اکبر روشن ضمیر
 » » » »
 » سید محمد عارف بکتین
 پښاغلي غلام حسن مجددی
 » عید الحبيب حمیدی
 » عبدالغفور احمدی
 » عبدالرسول
 » دکتور محمد عزیز سراج
 » سردار محمد منگل
 » صدیق الله رشتین
 » دکتور عبد الرحیم ضیایی
 » » محمد عمرو دك
 میرمن صالحه فاروق اعتمادی
 » محمد علم
 » عبدالفتاح قاری
 » محمد یاسین
 » محمد عمر نفیس زاده
 » عبدالرحیم اعتمادی
 » احمد علی معتمدی
 » محمد ظاهر محدران
 » عبدالغفور باهر
 پښاغلي صوفي فخر الدین
 » عبد الففور
 » غیاث الدین
 » پاینده محمد
 » محمد انور
 » محمد انور خان

داساس تعلیماتو مدیر
 دښارد لوی نیوښوونځیو مدیر
 د دلمی نیو ښوونځیو مدیره
 د پروگرام وجودولو مدیر
 دښوونکی دمجلې مدیره
 ددرالتالیف رئیس :
 دتالیف او ترجمې مدیر
 دعرفان دمجلې مدیر
 دپوهنې دمجلې مدیر
 دکتا بختانی مدیر
 دبلقنې رئیس :
 » مرستیال
 دپوهنې دتجارتی مطبعی رئیس
 » » »
 » دروغتیا رئیس
 ددایرة المعارف »
 دپښتو ټولنی »
 دتاریخ د » »
 دڅارندوی رئیس
 دمیرمنو ټولنی دریاست مرستیاله
 دمامورینو اوښوونکو لوی مدیر
 دمامورینو لوی مدیر
 دښوونکو مدیر
 دتعمیراتو لوی مدیر
 دسپورتو » »
 دموزیم » »
 دپښتو تدریساتو » »
 دمسلکي ریاست ددینی علومو مدیر
 حسابی مشاور
 اداری لوی مدیر
 مرستیال
 دبو دجی مدیر
 دنفدی محاسبی مدیر
 دتحصیلی مدیر

د دفتر داری مدیر	د بواغلی فیض محمد
د نقدی تصفیې مدیر	» شهاب الدین
د جنسی » »	.....
د آر شیف مدیر	» محمد امین
د خبر پداری »	» محمد ظاهر
د جنسی شمیر »	» غیاث الدین
د دیو گانو »	» غلام حسین
د کنترول »	» میر حیات الله
د احصایې »	» عبدالعلی کندهاری
د کلوب »	» محمد ایوب
د معاینې د هیأت »	» محمد نادر
د آریانا د مجلې مدیر	» غلام سرور هما یون
د کابل » »	» محمد صدیق روهی

په ولا یاتو کښې د پو هنی مدیران

د کابل د بوهنی لوی مدیر	» عبدالغفور ویاند
د قندهار » »	» میر محمود
د هرات » »	» محمد حفیظ محرابی
د مزار شریف » »	» غلام نقشبند دشتی
د قطغن » »	» عبدالجلیم
د ننګرهار » »	» صاحب الدین
د پکتیا » »	» سلیم محمد
د غزنی » »	» عبد الشکور
د ګر شک » »	» محمد آصف الکوزی
د فراه » »	» شمس الدین متین
د میمنه » »	» محمد حسن میا خیل
د غور اتو » »	» محمد عظیم
د پروان » »	» الیاس الدین
د شبر غان » »	» یار محمد
د بدخشان » »	» محمد یوسف
د ارزګان » »	» قیمت
د بامیانو » »	» محمد سرور
د تالقانو » »	» سید آقا

پوهنې وزارت فعالیتونه

د پلان د بورډ فعالیتونه

د پوهنې د پلان بورډ د تېر کال دورې په میاشت کې د پوهنې د وزارت د ادارې تشکیلاتو په چوکاټ کې داخل شو. د پلان د بورډ ریاست د یوې مرستیالې څانګې په حیث د پوهنې د وزارت د مقام تر اتر لاندې د یو څه دوظیفو لایحه هم داسې ده چې د لنډې مودې او اوږدې مودې د پلانو تطبیق به طرح کوي او نظارت به یې کوي د بین المللي مؤسسو او د سترو هیوادو د مرستو انسجام او یووالی به راټولې د پوهنې د بودجې عادي ویاړ او که انکشافی پالیسي به طرح کوي او د پوهنې د حالت او انکشاف رپوټونه به جوړوي.

د تېر کال د زمري د میاشتې په آخر وړخو کې د شوروي اتحاد فني هیأت کابل ته راغلې و او د دغه هیأت د دوو میاشتو په استوګنه کې د پوهنې د لیکنې په تېره د هغه د عمرانې اړتیاو په باره کې خبرې اترې وشوې او د هغه د عمرانې مقدماتو د طرح کولو اساسات تثبیت شول. مسکو ته د هغه هیأت د بیرته تلونې په پخواني د بین المللي انکشاف د مؤسسې یو هیأت چې له هغې مؤسسې څخه د کابل د پوهنتون د یوه پوهنځي او د څو مسلکي ښوونځیو دودا نیو جوړولو له امله پورغوښتل شوی و د ورځپاڼو د حاصلولو د پاره کابل ته راوړسید. د هغه هیأت د پوهنې د پلان د بورډ د مېت له نمایندګانو سره بیل بیل ولایتونه وکتل او نه یوازې د پوهنې د وزارت له اړاګینو بلکه د مالیې او د پلان د وزارت له اړاګینو سره هم خبرې اترې وکړې او د هغو پر اساس یې خپلې نظریې او پېشنې د ونه خپل عامل هیأت ته وړاندې کړل چې د هغو له مخې تصمیم ونیسي.

پروړځنیو ادارې چارو سر بېره د بین المللي مؤسسو او د سترو هیوادو په پښتو محو او نه لیکل شوی او د پوهنې د کم او کیف له نظره رپوټونه وړاندې کول.

د کال په آخر وختو کې له یوې خوا په کابل کې د ملګرو ملتو د نمایندګۍ له لیاري څخه د ملګرو ملتو له خاصو وچو ورسره تماس شوی دی د مرستې خپلې غوښتنې ته نه یې نه یې نه یې شکل ورکړی او له بلې خوا د یو نیسف له هیأت سره چې د یو نیسف او یو نیسکو د مرستې په باره کې د ښوونکو د روزنې له اکاډمۍ سره د خبرو اترو له امله کابل ته راغلې و خبرې اترې وشوې په پای کې د ملګرو ملتو د یو نیسف او یو نیسکو خاصو وچو وچو د پوهنې د وزارت د مرستې غوښتنه ومنله او په راتلونکې تعلیمي کال کې به د ښوونکو او د منځنۍ او عالي دارالمعلمینو د روزنې اکاډمۍ تاسیس شي.

د پلان او مالیې له وزارتو سره د انکشافی او عادي بودجې په باره کې خبرې اترې شوي او د پوهنې او پوهنتون بودجه تثبیت شوه د مالیې او د پلان له وزارتو سره

تر هغه وخته پورې خبرواترو دوام درلود خو چه د بودجې خپل قانوني مراحل سر ته ورسيدل او منظوره شوه .

د وزارت دمقام د ابلاغيي له مخې په دغينو خانكو د خط مشي او د امريكې د بين المللي انكشاف د نمايندگي د فعاليت ساحه يې تر يشح كوله خبر يې اترې پنځه مياشتي اوږدې شوې .

تر دې چه يو ولس كوټونې تړونونه چه له لومړنيو ثانوي تعليماتو - درسي موادو تخنيكي تعليماتو - د دولتي له بندو نهجو، د مسلكي كرهني او تجارتي تعليماتو، د كور تدبير د تعليماتو - د انجنيري د پوهنځي، د كرهني د پوهنځي د بنو نكو دروزني او د پوهنتون د مركزي پروژي څخه عبارت دي . سم له هغو تړونو سره به هغه نمايندگي پوهنې او د كابل پوهنتون ته د بنديز مليونو ډالرو څخه زياته مرسته وركړې .

له دې امله چه د بين المللي موسسو او په كابل كښې د امريكې د بين المللي انكشاف د نمايندگي فعاليت غړند نه شي او فعاليتونه يې په له بله متمم وي د مړيو طودا يرو په حضور خوځو غونډې وشوې او دا تثبيت شوه چه يوله بله به په كچه او په ښه شان فعاليتونه سره كوي .

د متخصصينو هغه پنځه كسيز هيات چه د پلان د بور د پاره له يونسكو څخه غوښتل شوي و د يونسكو له خوا تصويب شواو غوښتنه غړي يې افغانستان ته راغلل او دوه معلوماتو لاسته راوستلو له امله يې لومړني كتنې وكړې . دغه هيات په داود دې مودې د پلانو په طرح كولو كښې د پلان له بور د سره مرسته وكړې، هماغه دې چه بايد د يونسكو له پيشنهاد او د پوهنې د وزارت له قبولي سره سم د پوهنې داود دې مودې انكشاف يې پلان د ۱۹۹۵ تر نيمايي پورې طرح شي .

د پوهنې د پلان د بود د احصائيي مديريت .

۱- په ۴۱ - ۴۲ كال كښې د پوهنې د احصائيي راغونډولو جدول بندي كولو او د معلوماتو وركولو په باب پر معمولو وظايفو سربيره له دې امله چه د آسيا د جنوبي او ختيځو هيوادو د پاره د پوهنې د احصائيي په سيمينار كښې چه د يونسكو له خوا په جاپان كښې دائر شوي و او د پوهنې وزارت هم كې دن پكښې درلود د مشولو هيوادو د پوهنې د احصائيي د معلوماتو د يو برابر كولو په باب غږينې تصميمونه ونيول شول اوله بلې خوا د پوهنې د احصائيي د معلوماتو پخواني فورمي چه د استعما ليدو په اثر ختم شوي وي نوي چاپيدي .

د احصائيي مديريت د توكيو د سيمينار د سفارښتو او د پوهنې د وزارت كښې د يونسكو د مشاور په مشوره د داسي ځونو يو فورمو تجويز وكړ او د پوهنې د وزارت په منظوري سره يې د پوهنې په چارو كښې د استفادې د پاره يوه بوره اندازه چاپ كړې .

لومړي په دوو پاڼو كښې د الف او ب فورمي چه د پوهنې د مديريتو له خوا د خپلو

مر بو طو سیمو دښوونځیو په باب ځانته پری شوی او د پوهنی د احصائیې مدیر یت ته په کال کښی دوه ځله دوری او تلمی په میاشتو کښی ولاندی کښی .

دوهم په یوه پاڼه کښی دج فورمه چه د پوهنی دمد یریتو په واسطه مستقیماً هر یوه مربوط ښوونځی ته لیږل کښی اړ د ښوونځیو آمرین په دی مکلف دی چه دغه ځانته پری اود پوهنی وزارت ته می چمتو کړی . ددغو فورمو دپاره هدایت نامه هم تربیت شوی اوددغو سره یو ځای چاپ شوی ده . له دغو فورمو څخه دا ټکل په توگه دڅلور و کلو د ضرورت په اند اذه د پوهنی په مطبعه کښی چاپ شوی دی .

۲: د یونسکو ادارې په سین کال کښی د پوهنی د احصائیې د ادارې د تقویمه کولو له امله دهغه اهمیت له مخی چه درلودنی د حساب د ماشینو د پیرو لو دپاره یې یو څه پیسی مرسته کړی وه چه د پوهنی د احصائیې دمد یریت په سپارښت سره می د حساب پنځه ماشینونه چه دوه می یوازی د جمع او تفریق اودوه نور می د حساب د څلور گونی اعمال د لاسو په واسطه او یو بل می د حساب د څلور گونی اعمال په برښنا سره کار کوی د یو نسکو له خوا د پورتنی مبلغ په بدل کښی پیرو دل شوی اود پوهنی وزارت ته را رسیدلی دی البته یو بل د یتکتو ډو له ماشین بهم له دغو پیسو څخه وپیرو دل شی او په نودی وختو کښی به می د پوهنی وزارت ته را ولېږی .

د لومړنیو تد ریسو تو در یاست فعالیتونه :

په دوهم پنځکلن پلان کښی هم لکه د لومړی پنځکلن پلان غونډی د لومړنیو تعلیماتو په اصلاح او توسعه کښی لاندی دوو اصولو ته پاملرنه کښی .

الف: د لومړنیو تعلیماتو د اوسنی حالت اصلاح کول .

ب: د » » » » پراخول او تعمیمول .

الف: د » » » » د اوسنی حالت اصلاح کول

۱: د » » » » د اوسنیو پروگرامو اصلاح کول

په تیر کال کښی د درسو د کیفیت په کولو له امله لاندی نسکتوته پاملرنه شوی ده:

۱: د لومړنیو ښوونځیو د تد ریسو او اداری هیأت د کار د طرز اصلاح کول .

۲: د لومړنیو نصا بنا مو او تعلیماتو تناسو تعدیل او د تد ریس او روزنی د لار ښودونکو چمتو کول .

۳: د داسی مقتضیې وسیلو او ذریعو برابرول چه ښوونکو ته دښوونسې اوزده کوونکو ته د زده کړې کار آسانه کړی .

د لومړی اساس په باب د پوهنی وزارت د عمومی پوهنی دانسکشاف اود معلمینو او معلماو د مسلکی نظریې د پراخو لو دپاره ترڅو می چه په وسه و علاو پر دارالمعالمینو می د لومړنیو ښوونځیو معلمینو او معلماو اوس ښوونکو ته مسلکی کور سونه او عمومی تعلیمات برابر کړل او له بلی خوا می هر کال په ولایتو کښی روزو نسکی جر گڼی او په مرکز کښی مسلکی کنفرانسونه د اړ کړل ددغو کنفرانسو متن په پښتو او فارسی چاپ

شوچه د استفادې د پاره دولايتو ټولو لوبښوونکو ته وويشل شى. البته کوم شى ته چه له دغو فعاليتو څخه انتظار کيږي هغه د دى چه د هغو په وسيله ښوونکى اوسر ښوونکى دخپلې مسلکي پوهنې نظريې او اکادميکي خواى قوى کړى .

د ښوونى او روزنى د عملى له خو په باب هم ترکومه محايه چه وسامل او امکانات يې برابر شويدي ښوونکو ته لار ښودنه شوى ده .

د کابل په مرکز کښې چه څو تجربوى ښوونځى او پوه ښوونکى شته دى معلمين او معلماني ټولگى ټولگى واره په وارد تدریس د هغو موادو او اصولو کتلود پاره چه د ښوونکو له پلوه جوړه شوى دى. دغه ښوونځى اود هغو ښوونکو کارنى ليدلى دى. له بلې خوا د نو کارو معلمينو او معلمانو د پاره چه د تدریس په ساحه کښې پوره تجربه نه لري د تدریس د زده کړى د يوه پروگرام تجويز شويدي .

ددغه پروگرام له مخې هغه ښوونکى ډله ډله واره په وار د شپږو هفتو د پاره په هره هفته کښې درى ورځې او هره ورځ درى ساعته ددغو ښوونځيو څخه په يوه کښې تدریس زده کوى اوله دغه خپل کار څخه کريدت هم لاسته راولى .

د پورتني يادشوى دوهم اساس په باب تراوسه پورې پراخه گامونه اخيستل شويدي پدې ډول چه د لومړنيو تعليماتو په تعليماتنامه کښې د متخصصينو د مشورې پراساس او د ابتدائى کميټى تر نظر لاندې تجديد نظر وشو چه د ترتر زده به له چاپ څخه ووزى او ټولو ښوونځيو ته به ورکې له شى .

د لومړنى ساينس نوى پروگرام له لومړى ټولگى څخه تر شپږم ټولگى پورې د دوين اود هغه پراساس د (۱-۲-۳ ټولگيو) د لومړى دورى د ښوونکو د پاره د ساينس د تدریس لار ښوونکى بشپړ شوى دى چه اوس تر چاپ لاندې دى. اود (۴-۵-۶ ټولگيو) د لومړنى دوهمې دورى د پاره د ساينس د لار ښوونکى د دوين کار اود غه راز د وروستيو يادشو ټولگيو د ساينس د درسى کتابو تاليف جريان لري .

ددنيا تو په پروگرام د دين د صلاحيت لرو نکو عالمانو له خوا تجديد نظر شويدي اود (۴-۵-۶ ټولگيو) د پاره به د نيا تو نوى کتابونه زړه زړ له چاپه ووزى او ښوونځيو ته به ورکړل شى. له بلې خوا د لومړنى اولې دورى د پاره د د نيا تو د تدریس يو لار ښوونکى تر تاليف لاندې دى چه هغه به هم پدې نژدى وختو کښې چاپ کړى شى .

له لومړى ټولگى څخه تر شپږم ټولگى پورې د پښتو اوفارسي قراعت په کتابو اود لومړنى دوهمې دورى د جغرافيايي کتابو به هم تجديد نظر شويدي د لومړنيو ټولگيو د تاريخ کتابونه اوس د ښوونکو د يوه هيات اود لومړنيو تدریساتو د علمي غېو تر تجديد نظر لاندې دى او چه تجديد نظر ورباندې وشى نو د چاپولو له امله به مطبعې ته واستول شى .

د هند جمهور رئیس ښاغلی دکتور رادا کرشنان هغه وخت چې د کابل موزیم وکوری

له دې امله چې د رسو نه نظری جنبه و نه لری بلکه محتو بلت د زده کوو نکو له عملي حیات سره رابطه ومومی او د هغوی د ژوندانه له امتیاز سره مطابقت و کړی په تیر کال کښی هم د نورو کلو پشان د لومړنيو ښوونځیو په پروگرامو کښی خرمجلې کسپونه او د کرهڼی چاری زیاتې شوی دی . د زده کوونکو د درسو تقویه کولو له امله له سمعی او بصری موادو څخه استفادې شوی ده، د درسو گران مطالب د بیلو بیلو سمعی او بصری موادو په ذریعه زده کوونکو ته څرگند او درې ورباندې پوهول شوی دی. بله وسیله چې د زده کوونکو د معلومولو ماتو

زیا تو لو د پاره استفاده ورڅخه شوی ده روزونمکي، صخي او اجتماعي فلمونه دی چه په تیر کال کښی پرله پسې په لومړنیو ښوونځیو کښی ښودل شوی دی. داسی په نظر کښی وچه د پلان په هر کال کښی چه په پښتني لومړنیو ښوونځیو کښی دې وده کتا بخانی تهیه شی له همدغه کبله ددغسی کتا بخانو اساسنامه جوړه او درسی کتا بونه چه باید هغو ښوونځیو ته تهیه شی وټاکل شول.

دغی پروژي خپل نهائی مراحل پوره کړیدی او زر به یوشمیر ښوونځی کتا بخانی ولری. دسمعی اوبصری تعلیماتو برخي هم خپل فعالیت ته دوام ورکړی داسی گټور او د کمي بی مواد دبی تهیه کړیدی، دغه راز د تجربوی ښوونځیو معلمینو او معلمه ټوله محلی مواد وڅخه بسیط گټور مواد تهیه کړیدی چه د نورولو مې نیو ښوونځیو معلمین او معلماتی بی په کنفرانسو اومشاهد سره په جوړولو او استعمالو لو بلد کړی شویدی د عمومی تعلیماتو او د لو پیاوود درسو په برخه کښی د پخوا په شان فعاليتونه روان دی اود موادو یوشمیر کور سونه دیواد په بیلو بیلو محایو کښی پرانیستل شوی دی.

له دی امله چه هغوی د کور سودا شلو مواد و د زده کولو سره سره یو محلی کسب هم زده کوی د لو پیاوود کور سو په جمله کښی یوشمیر داسی کور سونه هم تأسیس شویدی چه سر بیره پرسواد دیوه محلی کسب هم درس ورکول کښی.

د بخوان وېدان دمجای خپرول د پخوا په شان دوام لری او په هره میاشت کښی لس زره ټوکه چاپېږی چه مستحقینو ته یی وېرکول کښی یوه بله وسیله هم له روزونکو، صعي او اجتماعي فلمو څخه استفاده ده چه وخت په وخت د ټولنی په تناسب سره ښودل کښی.

د اساسی تعلیماتو له امله زیاته پاملرنه له ټولنی سره د ښوونځیو دروا بطو انکشاف او ټینګولو ته شوی ده اود ټولنی په مر شمیر ښوونځیو کښی دوه نور هم زیات شویدی اوس دستی د ټولنی (۹) ښوونځی دیواد په بیلو محایو کښی شته دی چه د پروگرامو په پرمخ بیولو کښی بی اساسی تعلیماتو مدیریت او هر بو طمنه تخصصین مرسته کوی پدغو ښوونځیو کښی له یوی خوا د ښوونځی رابطه له مر بوطی ټولنی سره تقویه کښی او له بلی خوا زیار ایستل کښی چه ښوونځی او ټولنه د اصلاح او پرمخ تګک د پاره یو له بله مرسته سره وکښی.

بله موضوع چه په دغه باره کښی دیادولو وده ده ددغو ښوونځیو د پروگرامو علمی اندخ تقویه کول دی اودغه کار پداسی پروگرام کښی د عملی کرهڼی شمول د بیلو، بیلو ورکشاپو تشکیل او نور فعالیتونه دی چه شویدی، په تیر کال کښی دو لایتو څو تنه ښوونکي اود پوهنی مدیران دیوی میاشتی په موده د ټولنی د ښوونځیو د پروگرامو کتلو له امله فلمین ته لامل دوی دبیرته راتګ نه وروسته د ټولنی په بیلو بیلو ښوونځیو کښی په کار کښی داخل شویدی.

۴: د دودانيو اصلاح او بشپړوالی:

له دې امله چې د اوسنيو ښوونځيو زياتره برخه په دوهم پلان كښې اساسي ودانۍ ولري په دوهم پانگه پلان كښې پيشه پيښې شوي وه چې په كال كښې دې په ټولو ولايتو كښې د لومړنيو ښوونځيو د باره پنځوس اساسي و دانۍ چې (۹) درسي خونې او نورې وړخونې ولري جوړې شي .

په دوهم پلان كښې هر كال د (۳۰) اساسي ښوونځيو پرانيستل په نظر كښې و چې (۲۰) نوي او (۱۰) نورې له پخوا نيولې وړوالې ښوونځيو څخه په اساسي توگه ته بدل شول .

دغه راز د پلان په هر كال كسې (۱۰۰) كليوالې ښوونځي (۳۰) د لويانو كورسونه او (۲۰) د سواد كورسونه د محلي كسبو په شمول او په پخوانيو ښوونځيو كښې د (۳۴) محلي كسبو د ځانگړو پرانيستل پيشه پيښې شوي دي چې دغه ټولې پروژې تطبيق شوي او بلكه د اساسي او كليوالې ښوونځيو په پرانيستلو كښې د خلكو د تقاضا له مخې له هغو څخه چې پيشه پيښې شوي وه زياتو ته اقدام شوي دي .

د څارندوي نجونې د كمپننگ په حال كښې

د ثانوي تدريساتو درياست د اجرا آتور پوت :

په ۴۱، ۴۲ کال کښې د ثانوي تدريساتو درياست د نو رو کلو غوندي د تعد يل دلايجو په طرح کولو ، د پروگرامو په تجديد نظر ، د درسو په څارنه اود از مويڼو په کنترول کښې مجاهده کړې اود هيواد په نورو عرفاني چارو کښې هم د پوهنې د وزارت له بيلو بيلو دايرو سره يې همکاري کړې ده . له هغې جملې څخه په ۴۱ کال کښې چه دگران هيواد د دوهم انکشافی پلان لومړی کال ؤ د ثانوي تدريساتو درياست د لومړي پلان په شان د پوهنې د پروژو په عملي کولو اود انکشافی پلان په پيشينيڼو کښې جدیت کړی دی .

هغه ښوونځي چه د دوهم پلان په لومړي کال کښې ئې له لومړني څخه منځني ته ارتقاء کړی ده په لاندې ډول دی .

- ۱ : د بدخشان د جرم منځني ښوونځي . ۱۰ د شبرغان د سر پل منځني ښوونځي
- ۲ : د باميانو منځني ښوونځي
- ۳ : د ننگرهار د غوکي » » ۱۱ د بکتيا د زرملی د لومړي برخې » »
- ۴ : د غزني د ښرنې » » ۱۲ د گرشک د خليج » »
- ۵ : د کندهار د ترين » » ۱۳ د مزار شريف د خلم » »
- ۶ : د قندز د نجونو » » ۱۴ د غور بند د سپاه گرد » »
- ۷ : د سلطان شهاب الدين » » ۱۵ د اندخوی د نجونو » »
- ۸ : د ښيوي » » ۱۶ د جلال آباد د نجونو » »
- ۹ : د ميدان » »

د زياتو معلوماتو د پاره څرگند يې چه د دوهم پنځکلن پلان په کلو کښې هر کال

داسې پيشيني شوی ده .

۱ : په منځني سره ۱۲ لومړنيو ښوونځيو ارتقا چه له هغې جملې څخه دې پنځه يو ؤ ولگيز يودوه ؤ ولگيز او يونوري صنفی ؤ ولگيز ښوونځي د ايرشی .

۲ : د يوه منځني ښوونځي ارتقاء په ليسی سره .

۳ : د يوې نوی ليليمې پرانيستل .

له دې کبله چه د لومړنيو ښوونځيو فارغ التحصيلان کم و نو لکه څنگه چه لومړي پيشيني شوی وه منځني ښوونځي په دوو څانگو او دريو څانگو سره و نه شو پرانيستلای نو ځکه ددی د پاره چه ؤ ولني ته د منځنيو ښوونځيو د فارغ التحصيلانو په تقدیمولو کښې کموالی رانشی داسې تجويز وشو چه د دوو څانگو اود دريو څانگو د منځنيو ښوونځيو په عوض کښې دی د څانگو په تناسب سره منځني ښوونځي پرانيستل شي لکه چه همدغه خبره عملي شوه دخلکو د پرله پسې تقاضا په اثر د ښوونځيو ودانۍ په بشپړولو ، د معاشو اود ښوونکو په ورکولو کښې ئې خپله همکاري وکړه له بست څخه اضافه څو وار لس يو ؤ ولگيز منځني ښوونځي اودوه نور منځني ښوونځي تاسيس شوی دی چه

له دغو دوو څخه یو د غور بند د سیاه گرد د منځني ښوونځي او بل د سلطان شهاب الدین د منځني ښوونځي څخه عبارت دی.

هغه یو منځني ښوونځي چې ټاکل شوی و د دوهم پلان په لومړي کال کښي په لیسې مبدل شي. دا یو مصرفراهي منځني ښوونځي دی. د غورنگه لکه څنګه چې پورته یاد شول په دوهم پلان کښي داسي تاسیسات تشکیل شول:

- ۱: د پنجشیر درځي منځني ښوونځي د پروان په پوهنه کښي
- ۲: د چارېکار و منځني ښوونځي د پروان په پوهنه کښي
- ۳: د کندر خیلو » » د پکتیا » »
- ۴: د زوړه ارګون » » د پکتیا » »
- ۵: د کره باغ » » د غزني » »
- ۶: د شینونډ » » د هرات » »
- ۷: د سید آباد » » د کابل » »
- ۸: د چار آسیا » » د کابل » »
- ۹: د پغمان » » د کابل » »
- ۱۰: د محمد آغی » » د کابل » »
- ۱۱: د پنجوايي » » د کندهار » »
- ۱۲: د مولوي عبدالواسع » » د کندهار » »
- ۱۳: د دهرآود » » د ګرځک » »

۱۴: د بدخشان د نجونو منځني ښوونځي.

د یوه منځني ښوونځي سهمیه چې په لیسې به یې ارتقا کوله د هرات د پوهنې د مدیریت په غوښتنه تیر کال د مهری منځني ښوونځي ته ورکړل شوی وه لکه چې په ۴۰ کال کښي لسم ټولګي تشکیل او د بودجي چارې یې د پوهنې د مدیریت د خپل مدیریت له بودجي څخه وکړه او پدی کال کښي یې بودجه له انګلشافی بودجې ورکوله کپري.

د پوهنې وزارت له دی امله چې وکولای شي چې د مرکز د لری ځایو څخه او ولايتو طلا بوته له لومړنيو څخه د لولدو تحصیلاتو چانس ورکړي د مرکز په لیلیه ښوونځیو علاوه یې په دوهم پلان کښي هم د لومړي پنځکلن پلان په شان هر کال د هر ولايت په مرکز کښي د یوه لیلیه ښوونځي پېښیښی وکړه چې د پلان د لومړي کال سهمی به سپین بولدک کښي د یو لیلیي دایریدل لازمو ل هلمته یوه لیلېه پراختیا شوه او د هغې په څلورمو او اوږمو ټولګیو کښي یو سل او شل تنه نوی زده کوونکی شامل کړل شول پدغې لیلیه کښي د لومړني دورې پرفارغ التحصیلاتو علاوه به نظر کښي نیول شوی و چې د کلیو الی ښوونځیو د فارغ التحصیلاتو د څلورم

ټولګی دویځانګی هم دولايتو له لری عا یو څخه مرکز ته راغوښل او په څلور م
ټولګی کېښی یی ترزده کړه لاندی ونیسی. پدغه پورتنی ترتیب سره د د و هم بلان
په لومړی کال کېښی دمنځنیو ښوونځیو، لیسو او لیلیو شمیر چه دثانوی تدریساتو
په ریاست پوری مربوط دی (۹۲) ته رسیدلی چه له دغی جملی څخه (۲۳) لیسې (۶۴)
منځنی او (۷) لیلی دی چه د لیلیو په جمله کېښی د خوشحال خان اورحمان بابا لیسې هم
شاملی دی.

د ۴۲ کال په اولوختو کېښی هم لکه دنورو کلو په شان ددی دپاړه چه د مضمونو
تدریسی ښی لاری او عصری میتودونه وموندلی شی او څپل تدریسات ښه ژوندی کړی
نود دغی مفکورې له مخی دلیسو دودو لسمو ټولګیو د فزیک او ریاضیاتو په پروګرام کېښی
د سیانسن د پوهنځی داستادانو تر کتنه لاندی تجدید نظر وشو او د داسو مسالو فهرست
واختل شو چه زده کوونکی یی له آسانه لپاری څخه تطبیق وکړای شی چه ښودونکو
داستفا دی دپاره د نوموړو استادانو نظریی په پوره اندازه
ددارالتالیف دریاست دگسترن په دستګاه کېښی چاپ او معلمینو او معلماو ته
ورکړلی شوی.

د ثانوی او مسلکی ښوونځیو تعلیماتنا مه د استخراج دلابعی په شمول
چه محینی مواد یی تعدیل شویدی او هم لازمه وه چه دغه تعلیماتنا مه دی په فارسی او پښتو
واختله شی دوه اصلاحاتونه وروسته د چاپولو له امله د پوهنې مطبعی ته واستول شوه
چه یوزر ټوکه چاپ کړی، لکه چه اوس دغه تعلیماتنا مه په مجلیدول چاپ اود پوهنې وزارت ته
لپړل شول شویده. دغه راز د فزیک کیمیا او بیالوژی دلا براتوارسیقونه چه په پخوانی
فرمایشیت سره له خپارچ څخه را رسیدلی دی د ګو ښی هیأت
په واسطه سیټ بسط شوی او هغو لیسو ته ورکړل شول چه اصلا
یی لا براتوار نه درلود.

له دی امله چه دغه سامانونه د مرکز او ولايتو لیسو او ښوونځیو ته ویشل شویدی ددی
له امله چه په تشریح کېښی یی مشکلات پینښ نه شی دثانوی تدریساتو په لازم ګڼلو سره د هغو
سیټو دمر بوطو سامانو له هری باقی څخه دوه سوه نسخی ددارالتالیف دگسترن په دستګاه
کېښی چاپ کړی شوی او هم دغه سیټو نه مر بوطو مرجعو ته واستول شول.

د پوهنې وزارت له دی امله چه دساینس پیاوړی ښوونکی یی کم دی نو دپس له وخته
کورسو په واسطه چه د پوهنتون دریاست په سلسله اود پوهنې د نورو تدریسی چارو
په همکارۍ سره دوام مومی دهغو ښوونکو د علمی او تجربوی سولی په لوړولو کېښی
هر کال جدیدت کوی او په دی څخه کېښی دی چه ترڅو یی چه امکان وی زیاته استفا ده دی
له هغو ښوونکو څخه شی او زیات ښوونکی دی دهغوی له درس څخه استفاده وکړی. کوم
تجو یز چه په دغه زمینه کېښی شوی او په ۱۴ کال کېښی عملی کړی شو دزرغونی په لیسه کېښی
دساینس دورکشاپ پرانیستل وچه دنجونو دلیسو د معلماو د استفادی دپاره یی دښودنی

اور وټنې د موسسې په همکارۍ په کار پیل کړې دي . دغه راز د مرکز او ولایتو د لیسو د معلمینو او معلماتو د استفادې د پاره د ثانوي تدریساتو په مشوره داد بیاتو د پوهنځي د جغرافیې د موسسې له خوا داسې تجویز وشو چې په هره هیواد شت کښې د داسې جغرافیې بلوڅن چې د مربوطې جغرافیې موضوعات پکښې درج وی د ثانوي تدریساتو د ریاست په سلسله کې مربوطو مراجعو ته واستول شي لکه د هری میاشتي په پای کې هغه بلوڅونه د ثانوي تدریساتو د ریاست ته رارسېږي او د معلمینو او معلماتو د استفادې د پاره لېږل کېږي .

لکه څنګه چې پدې وختو کې د ادبیاتو د پوهنځي د ریاست خبر را کړې دي د جغرافیې د موسسې په خیال کې دې چې دا لاندې کتابونه هم چاپ او د معلمینو او معلماتو د استفادې د پاره شي واستوي :

۱ : فزیکي جغرافیه .

۲ : د اقتصادي جغرافیې مبادي .

۳ : جیو مورفولوژي .

په ۴۱ کال کې هم لکه د نورو کلو په شان د رحمن بابا د لیسې ته تنه لایق فارغ التحصیلان د لوړو تحصیلاتو د پاره اړ وپامې هیوادو ته لکه المان ، بلژیک ، اتریش او انگلستان لېږل شوي دي . چې د ساینس په درجه د پیلوم له اخیستلو نه وروسته بیرته راشي او ضمناً د خپلو تحصیلاتو له ختمیدلو نه وروسته د ستاژ په توګه د یو څه مودې د پاره د هغو لځایو په بشپړونځیو او روزونکو مرکزو کې کار وکړي سربیره پر هغه د فرانسې د خارجي چارو د وزارت د مربوطو مقاماتو او په پاريس کې د افغاني اړو سفیر سره د ثانوي تدریساتو د ریاست د مستقیم تماس په اثر موافقه شویده چې هر کال د دوه تنه د پنځو کلو د مودې د پاره د سکالرشپ تر پروګرام لاندې په معلمی او اداري شوقو کې ونی . دغه دوه تنه باید د فرانسوي ژبو لیسو له فارغ التحصیلانو څخه وي لکه چې د دغو کسانو د معرفي په پاره کې په ۴۱ کال کې اوهم د هغو ۱۰و تنو په باب چې باید په ۴۲ کال کې له هغو شرطو لاندې ولېږل شي اقدام شوي دي .

د ثانوي تدریساتو د ریاست د نورو کلو غوندې د بشپړونځیو د درې میاشتني ازمویني په تیره د هغو دکالني ازمویني څارنې او کنترول کړي دي .

په ۴۱ کال کې زموږ لېږل شويو هیاتو د کندهار احمد شاه بابا ، میرویس د مزار شریف د باختر ، دهرات د سلطان غیاث الدین د خان آباد د لیسو د بکلوریا په ازموینو کې د پوهنې له مدیر یتو او د بشپړونځیو له روزونکو هیاتو سره همکارۍ او معاونت کړې دي . د ثانوي تدریساتو د ریاست په مرکز کې د پوهنتنو د انتخاب د هیاتو په مرسته له څلورو زرو نه زیاتې پوښتنې او په لومړي او دوهم چانس کې

د بېکلوریا د دورې د پاره دوه زره بېلې بېلې پوښتنې تهیه کړې او سم له هغو سره ۴۱ کال د لیندې او د کب په میاشتو کې ازموینې اخیستل شوې دي .
د کابل د مرکز د لیسو په ازموینو کې چې د مرکز د لیسو نه علاوه د پروان د نعمان لیسه ، د غزني د سنایی لیسه هم پکښې شاملې دي .

د هلسکا نو د لیسو د پاره د استقلال لیسه او د نجونو د لیسو د پاره د ملالې لیسه د ازموینو مرکز ټاکل شوي و چې د لیندې او د کب د میاشتو د ازموینو له جریان څخه دوه سوه تنه ښوونکيو متخصصينو او اوکمنو کسانو د لیسو له ښوونکو سره د میز او ممتحن په حیث په گډون کې کړي دي .

د بېکلوریا د ازموینو مشمولین نسبت (۴۰) کال ته په (۴۱) کال کې (په سلو کې ۲۵) زیات وو دغه راز نسبت تیر کال ته یی په (۴۱) کال کې د هلسکا نو په ښوونځیو کې (په سلو کې ۳۰) او د نجونو په ښوونځیو کې (په سلو کې ۲۵) فارغان التحصیلان زیات وو .

د هلسکا نو د طبقي د بېکلوریا فارغان التحصیلان حربي پوښتني ، د پولیسو عالي ښوونځي او د پوهنتون ریاست او د نجونو د لیسو فارغان التحصیلانې لوړو تحصیلاتو ته د دوام وړ کولو د پاره د پوهنتون ریاست ته او یا د نجونو په ښوونځیو کې د معلوم په حیث د مقررو له پاره د پوهنې د ښوونکو مدیریت ته معرفی شوي دي .

مستفزه چاری: د ثانوي تدریساتو د ریاست همکاري د پوهنې د وزارت له نورو دایرو سره په تیره د ثانوي مربوطو ښوونځیو د پاره د معلمینو او معلماتو په استخدام او موندلو کې د ښوونکو له مدیریت سره د ضرورت ولسامانو په توزیع او تهیه کولو کې د اداري لوی مدیریت سره د بیلو بیلو ټولسکیو د درسي کتابو په تهیه او چاپولو کې چې پدې وختو کې د متعلمینو او متعلماتو شمیر ورځ په ورځ زیاتېږي د دارالتالیف له ریاست سره د پخوانه زبانه ده او د دغو ټولو پراخولو په حل کولو کې په تیره د ښوونکو د کموالي په مقابل کې چې ورځ په ورځ کمېږي د تدبیرو په نیولو کې یو له بله گوښتونه شوي دي .

لکه څنګه چې پورته یاد شول د پوهنې وزارت له څو کلو را پدې خوا د اجتماعي او ساینس په بیلو بیلو شقوقو کې درو زلو له امله د بېکلوریا یو شمیر فارغان التحصیلان خارج ته لیږلي دي چې د بیرته را ستنیدو په وخت کې د ښوونځیو د معلومو چوکاټ تقویه او ټول مضمونونه د لیسو په عالي ټولسکیو کې د داخلې پیاوړو ښوونکو په واسطه تدریس کړي شي .

د پوهنې د دغو زلمیانو د مصارفو د تحصیلاتو او اجرا کولو اداره د ثانوي تدریساتو د ریاست څخه د باندې د پوهنتون د ریاست په سلسله عملی کېږي . هر یوه پرهغو له دی کبله چې زده کړونکي له بېکلوریا څخه دویمې په خارج کې د افغاني

مأمور په حیث دخپلو اولیاؤ د تقرر په نظر له اولیاؤ سره خارج ته غي او باید خپلی زده کړې ته هلته دوام ورکړي دهغوی د تدریسی چارو کمنترول اوڅارنه او کوم کسان چه پدغه جمله کښی په حکومتی نرخ دا سمارو اجازه غواځی دا ټول دثانوی تدریساتو دریا ست په واسطه سره کپړی لکه چه په ۱۹۴۱ کال کښی دپخوا په څیر دهغوی د تعلیمی رپوټ درار سیدو په وخت کښی له (۵۰) تنونه زیاتو کسانو له پاره افغانستان بانک ته دهغوی دا سمارو پیرو دلو اجازه صادره شوه .

دپوهنی وزارت له څو کلو را پدی خوا خپله پاملرنه دآرت او مستظرفه صنعت په لوری اړولی ده اوددی له امله چه دښوونځیو متعلمین اومتعلماتی زیاتی تشویق اوترغیب شی او هغوی دښه ذوق په ژوندی کو لو کښی مرسته ورسره وشي په کال کښی یو ځل دمتعلمینو اومتعلماتو دلاسی چارو درسامی ، نقاشی آثار چه پخوا د خزان دسالون په نامه دایر کیده ښودل کپړی اوددی دپاره دولايتو دښوونځیو او لیسو دزده کوونکو درسامی آثار هم وښودل شی په ۱۹۴۱ کال کښی دچنگاښ دمیاشتې په آخره هغه کښی چه هغه وخت دولايتو دپوهنې مدیران دمديرانو په کالنی مجلس کښی دگډون له امله مرکز ته راځی دخپلو مربوطو زده کوونکو آثار ورسره راوړی چه وښودل شی . لکه چه په غه ښودنه کښی دمرکز دلومړنیو ښوونځیو دمسلمکی او ثانوی ښوونځی اودولايتو دمسلمکی اوثانوی - ښوونځیو دزده کوونکو آثار چه (۵۰۰۰) نه زیات وو ښودل شول او مسابقه می وشوه اولدی امله چه ددغه کار تشویقی جنبه نوره هم تقویه شی دثانوی تدریساتو ریاست دوزارت له مقام څخه د منظوری له اخیستلو نه وروسته یوواکمن هیئات وټاکه چه په یوه ټاکلی تناسب سره دالومړنیو ، منځنیو اودهلکانو اونجونو دلیسو(د بیلو بیلو دواوډیرومهمو آثارو ته جاړی وویشي . لدی کبله چه زده کوونکی دیکلوریا ددوری له بشپړولو نه وروسته اود زده کړی له بشپړولو نه دپخوا له خپلو اولیاؤ سره خارج ته غي دبیر تارا گرځیدو په وخت کښی می تعلیمی تصدیق په انگلسی ژبه ورکول کپړی .

دمعلمینو معلماتو مأمورینو مستخدمینو اواجیرانو بودجه چه ددوهم پنځکلن پلان پراساس می پیشبینی شوی ده اودمفصل لست می دمرکز او دثانوی تدریساتو دمربوطو ولایتو له ښوونځیو څخه جزو او غوښتل شوی دی بودجه می دپلان دپور ددریا ست اودبودجی دمديریت سره دمشوری نه وروسته درار سیدلی دمنظوری سره سم ترتیب اومربوطو مراجع ته می واستول شو . او ضمنا د پخوانیو ودانیو ترمیم اودنیکاره ودانیو دبشپړولو اود هغو ودانیو چه دمرکز او ولایتو دښوونځیو دپاره می نوی پیشبینی شوی ده منظور شوی پیسی می دتعمیراتو له مدیریت سره دمشوری نه وروسته دهغو ښوونځیو دضرورت له مخی ویشل شوی او دتعمیراتو مدیریت په لاس مربوطو مراجعو ته ایستول شوی دی .

دمسلکي تدریساتو دریاست فعا ليتونه:

دمسلکي تدریساتو دریاست چه دمربوطو ښوونځيوغا په ښي په بيلو بيلو شقو قو کښي دښي کسايو روزل دي دگران هيو په بېره تجولاتواو پرمختگوکښي ښي دانکشافی پروژوسره سم دپرو گرامواو کارکاؤ په اصلاح او تکامل دښوونکو او زده کوونکو په روزنه او زياتولو د مسلکي ښوونځيو په زياتولو او دودانيو په اصلاح کولو کښي فعاليتونه کړيدي چه لنډيزي پالاندي ډول دي:

۱: نوی تاسيسات او ځانگو او ښوونځيو ته ترقي ورکول.

الف: په ولايتو کښي دمستعجله دارالمعلمينو دځانگو پرانستل.

له دې کبله چه دهيواد په مرکز او ولايتو کښي دلومړينو ښوونځيو دانکشاف او زياتوالي په اثر ښوونکو ته زياته زياته اده ليدله کيږي نو دښوونکي دکموالي دلري کولو له امله په ۴۱- کښي په ولايتو کښي دمستعجل دارالمعلمينو په نامه دمخنيو ښوونځيو اود دارالمعلمينو پخښک کښي دښوونکو دروزلو «۲۹» ځانگي جوړي شوي چه ۱۳ ځانگي ښي ليليه او ۱۶ ښي نهاري دي او پدغو ولايتو کښي پرانستلي شوي دي:

دقطغن دېوهنې په مديريت کښي يوه ليليه او دري نهاري ځانگي.

د هرات	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د پکتيا	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د غور اتو	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د بدخشان	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د ننگرهار	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د غزني	»	»	»	»	»	»	»	»	»
دميمښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د پروان	»	»	»	»	»	»	»	»	»
د کابل په لوگر کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
په شېرغان کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»فراه کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»گرشک کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»کندهار کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»تالقانو کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»مزار شريف کښي	»	»	»	»	»	»	»	»	»

دغه راز دکندهار او ننگرهار په ولايتو کښو دوه نوي تجربوي ښوونځي

تاسيس شوي دي.

پدغو ښوونځيو كښې د مربوطو دارالمعلمينو د ښوونځيو زده كوونكي درسي تطبيقات كوي

ب: د هوټلدارۍ ښوونځي :

د هوټلدارۍ د پاره چه فني او اداري پرسونل می په کارونو د پوهنې وزارت د سپ کال په سر کښې د هوټلدارۍ ښوونځي تاسیس کړ . پدغه ښوونځي کښې د ښوونو لکيو فارغ التحصيلان منل کېږي چه مخينی می ليليه او مخينی می نهاري دی .

ج: د دپيپارتمنټو تشکيل :

د هغه لوی تشکيل په اساس چه په ۴۱ کښې د مسلکي تدريساتو د پاره منظو و شو دالاندي ډول د پيپارتمنټونه د مربوطو ښوونځيو د څارنې اولارښودنې له امله د دغه رياست په تشکيل کښې زيات کړي شول :

۱: د ښوونکو دروزني لومديريت :

دغه مديريت په ۱۳۴۰ کښې په کار پيل وکړ چه د مرکز او ولايتو د دارالمعلمينو د ښوونځيو د بدنې روزنې د ښوونځي او دابن سينتا د ښوونځي څارنه اولارښودنه کوي .

۲: تخنيکي لوی مديريت :

تخنيکي لوی مديريت چه د مرکز او ولايتو د ميخانیکي ښوونځيو څارنه اولارښودنه کوي او د ثانوي تخنيک ښوونځي هم ورپورې تړل شويدي د ۴۱ کال دلېم د مياشتې له اول څخه چه تاسيس شوی او په کار می کړي دي

۳: د کرهڼي د ښوونځيو لوی مديريت :

چه د کرهڼي د ښوونځيو لارښودنه کوي د سپ کال په اول کښې تاسيس شويدي

۴: د ديني مدرسو لوی مديريت :

دغه مديريت چه د مرکز او ولايتو د ديني مدرسو چاري اجرا کوي د ۱۴۱ کال د کب په مياشت کښې تاسيس شوی دی .

د: د صنامو په ښوونځي کښې د سيرا ميک د څانگې په نامه يوه نوی څانگه زياته کړي شوی ده .

ه: د شاه دخت بلقيس مسلکي ليسه چه په ۴۰-۴۱ کښې می ۱۲ ټولگي ته ارتقاء کړی وه

د ۱۴۱ د مرغومي په مياشت کښې می د خپلو فارغ التحصيلاتو شپاړس کسيزه لومړۍ

دسته ټولنی ته تقديم کړه چه په مربوطو ښوونځيو کښې وويشل شوي .

په ۴۱ کال کښې د مسلکي ښوونځيو د فارغ التحصيلانو شمير په لاندې ډول

نوضيح کېږي:

۴۱ تنه

عربي دارالمعلوم

» ۲۷

شرعي مدرسه

» ۱۶

بلقيس

» ۸

اسديه

۱۹

د انگرهار دارالمعلمين

نوی مقرری

د فوايد عامي د وزارت معین
ښاغلی محمد به قوې عطا يی

دمخا براتو د وزارت معین ښاغلی
انجنیر نصرت الله ملکيار

د بېلان د وزارت معین ښاغلی
عبداللہ بقتلی

دمطېو عاتو د وزارت معین
ښاغلی محمد خالد روښان

نوی مقرری

د پوهنې د وزارت د پلټنې رئیس
ښاغلی پوهاند غلام حسن مجددي

د پوهنې د وزارت د مسلکي
تدريس او رئيس ښاغلي
دكتور سيف الرحمن صمدي

د پوهنې د وزارت د پښتو ټولنې مشر
ښاغلی پوهاند صدیق الله رښتين

د پوهنې د تجارتی مطبعې رئیس
ښاغلی عبدالغفور احمدي

د پوهنتون د اتجنیرۍ د پوهنځي
رئيس ښاغلي دکتور عبدالغفور قيساني

۸۰	دارالمعلمین
» ۱۳	نجم المدارس
» ۵	فخر المدارس
» ۴۹	د کند هار میځا نیکي
» ۳۳	د خوست میځا نیکي
» ۱۲	د فراه په صنایعو کې
» ۳۲۶	د ابن سینا په پښوونځي کې
» ۷۲	د ثانوي تخنیک »
» ۷۵	د کړهڼي »
» ۲۵	د تجارت »
» ۳۱	د لیک او شمیر »
» ۵۶	د صنایعو »
» ۹	د سپورت »
» ۱۲۶	د کابل د میځا نیکي پښوونځي له نهم ټولګي څخه
» ۱۴	» » د دولسم »
» ۶	د هرات په جامع مدرسه کې

د مسلکي تدریساتو در یاست د مربوطو پښوونځیو د داخل شمیر لست په ۴۲

کابل کېښي

۴۰۰	۱ د تجارت په پښوونځي کې
» ۳۲۶	۲ د بلقیس »
» ۳۷۹	۳ د کابل د صنایعو »
» ۳۵۲	۴ د ثانوي تخنیک »
» ۲۶۰	۵ د کړهڼي »
» ۲۸	۶ د هوټلدارۍ »
» ۴۷۲	۷ د کابل د دارالمعلمینو »
» ۲۰۶	۸ د بدني روژنې »
» ۶۵	۹ د اداري استیتوت »
» ۷۵۴	۱۰ د کابل په میځا نیکي پښوونځي
» ۱۶۳	۱۱ د خوست »
» ۱۵۵	۱۲ د کند هار »
»	۱۳ د صنایعو »
» ۴۲۸	۱۴ د فراه »

۴	د بملان د کرهڼی په ښوونځی کښې	۱۵
» ۳۰۳	د هرات د دارالمعلمینو »	۱۶
» ۶۱۶	د ننګرهار » »	۱۷
» ۳۴۸	د کندهار په میرویس »	۱۹
» ۱۲۷۹	د ابن سینا په ښوونځی کښې	۱۹
» ۲۹۶	د لیک او شمیر »	۲۰
» ۲۰۴	د کابل په عربی دارالعلوم »	۲۱
» ۱۸۹	د پغمان په شرعیه مدرسه کښې	۲۲
داخله شمیر	ښوونځی	ګڼه
۱۲۵	په نجم المدارس کښې	۲۳
» ۱۱۰	د مزار شریف په اسدیه کښې	۲۴
» ۵۰	د میمنی په ظاهر شاهی کښې	۲۵
» ۷۶	د تخارستان په مدرسه کښې	۲۶
» ۱۳۹	د هرات په فخر المدارس کښې	۲۷
» ۱۳۸	په جامع مدرسه کښې	۲۸
» ۳۴	د غزنی په مستعجل دارالمعلمین کښې	۲۹
» ۶۵	» »	۳۰
» ۶۹	» »	۳۱
» ۳۵	» »	۳۲
» ۳۰	» »	۳۳
» ۷۰	» »	۳۴
» ۳۵	» »	۳۵
» ۳۵	» »	۳۶
» ۶۲	» »	۳۷
» ۳۵	» »	۳۸
» ۳۶	» »	۳۹
» ۱۶۰	» »	۴۰
» ۶۶	» »	۴۱
» ۹۵	» »	۴۲
» ۱۰۵	» »	۴۳
» ۴۴	» »	۴۴

ښودنه او روزنه

د مسلکي ښوونځیو ښوونکي تر روزنه لاندې نیول شوی دی او یو شمېر ته یې

خارجي سکالر شپونه ورکې شوی دی چه دهغوی علمی سو په جگه شې اودخپلو درسي پروگرامو پرمخ بيو لو کښې بريالي وی لکه چه په تير کال اوسې کال کېښې (۴۰) تنه دلویدیز المان د سکالر شپ ترپروگرام لاندې لویدیز المان ته او (۱۸) تنه د امریکې متحدواضلاعتو ته لېږل شوی دی سربيره پر هغو وخت په وخت دښوونکو دپاره ژمنی اودو بینې ورکشا پونه دایر شوی دی چه د متخصصینو تر کتنه لاندې پخپلو اختصاصي څانگو کېښې زیات معلومات حاصل کوی په تطبیق کولو کېښې می هم لارښوونه شوی ده.

د مسلکي ښوونځیو د کتابخانو اولابراتوارو په باب داسې اجراءات او اکمالات شوي دي.

الف: دطالابو د زیاتو معلومتو او کتابخانه لاندې د اکمال د پاره د پلمان دشرعيه علومو مدرسي ته څو علمی کتابونه تهیه شوي دي.

ب: د کابل د دارالمعلمینو کتابخانه ښه ترتیب شوی ده اودطالابو تر استفاده لاندې شوی ده.

ج: د ثانوي تخنیک د ښوونځي کتابخانه چه دساینس او اجتماعي (۸۵۰۰) کتابونه پکښې دي ترتیب شوي او د کتابخانه د عمومي دستور سره سم تر استفاده لاندې ده. دغه راز دکندهار اوننگرهار د دارالمعلمینو کتابخانه مرتبی شوي دي.

د مربوطو ښوونځیو په نورو کتابخانو کښې څو می چه امکان و نوی کتابونه تهیه او ترتیب شوي دي.

ه: د کابل د دارالمعلمینو د پخوانیو لایبراتورو کمبود سامانونه اولوازم بشپړ شوي او تر استفاده لاندې دي.

و: دکندهار ننگرهار هرات د دارالمعلمینو اود تجارت، بلقیس اود بغلان د کرهڼی ښوونځیو ته د لایبراتور سامانونه تهیه او تر استفاده لاندې دي.

ز: پوهاندازه سامانونه دموقررو ماشینو، برښنا اود نجاری د ښاپونو دپاره تهیه او تر استفاده لاندې دي. دغه راز د چاپ، د کرهڼی د فارم او نورو دپاره هم سامانونه اولوازم بشپړ شوي دي.

ح: د ثانوي تخنیک د کابل، خوست، کندهار میخانیکي ښوونځیو اود کابل او فراه د صنایعو دپاره د ضرورت په اندازه سامانونه اولوازم تهیه شوي دي.

د انگلیسي ژبي یو مجهز لایبراتور د کابل په دارالمعلمینو کښې په کار پیل کړی دی دغه رنگه د لسان یولایبراتور په ثانوي تخنیک کښې پرانیستل شو.

درسي پروگرامونه:

د کرهڼی د تخنیک، میخانیکي د صنایعو په ښوونځیو اود ښي مدرسو کښې چه پخوا به پښتو تدریس نه پکښې کیده د پښتو مضمون پکې زیات شوي دي دولايتو دارالمعلمینو په پروگرامو کښې د پښتو اوردوني مسلکي مضمونونه اود تدریس زده کړه اضافه شوي دي.

د مستعملو دارالمعلمينو د ځانگړو د پاره نوي پروگرام ترتيب او د سپړني تعليمي کال له اول څخه به تر تطبيق لاندې کېږي شي .

د ليک او شمېر د پښوونځي په پروگرام کېنې تجديد نظر شوي د ساينس مضمونونه اجتماعي درسونه، لسان او مسلکي مضمونونه ته په اوښتو به شوي دي . د صنايعو د پښوونځي پروگرام هم نوي او تقويه شو .

په موسيقي کورس کېنې د تير کال په نسبت زيات فعاليت شوي دي او اوس (۱۲۰) تنه زده کړونکي لري او په نظر کېنې دي چه په دې نوډي وختو کېنې به د هغوی شمېر زيات کېږي شي . دغه کورس د پرمختگ په حال کېنې دي او تر اوسه پورې ئي د زياتو بلل شويو کسانو په مخکېنې درې کانسرتونه ورکړي دي .

د پښتو ټولنې د اجرا آتور رپورت

الف- چاپ شوي کتابونه:

- ۱- د زده وينا د پښاغلي الفت د اشعارو مجموعه .
- ۲- د پښتونستان دورحې مشاعره (د بوي رسالي په شکل) د کابل مجلې د مديریت له خوا .

ب- هغه کتابونه چه تر چاپ لاندې دي:

- ۱- سيرة النبي خلورم ټوک د پښاغلي سيفي ترجمه .
- ۲- پښتانه همراه دريم ټوک .
- ۳- راز- د پښاغلي بختاني د اشعارو مجموعه .
- ۴- د پښتو ادبياتو تاريخ دريم ټوک د پښاغلي حبيبي تاليف .
- ۵- د فلسفې تاريخ- د پښاغلي سيفي ترجمه .
- ۶- احمد شاهي شاهنامه د حافظ گل محمد مرغزي اثر او د پښاغلي عبدالشکور رشاد تعليمي او تحشيه- (خطاطي شوي ده) .

ج- نوي تاليفونه او ترجمې:

- ۱- سيرة النبي (ص) پنجم ټوک د پښاغلي سيفي ترجمه .
- ۲- د ماشومانو د پاره قيصي دانگريزي نه د پښاغلي عزيز الله پښتو نيل ترجمه او ټولونه .

- ۳- ملي موسيقي- د پښتو ملي بد لي اوغاهي په ۶۰۰ مخونو کېنې د پښاغلي اتمان تاليف .

- ۴- تام ساير (انگريزي ناول) د پښاغلي لودين ترجمه .
- ۵- انشاء اصول د پښاغلي شپون تاليف په سلو کېنې او يا ليکل شوي دي .
- ۶- د پښتو گرامر د پښاغلي خادم له خوا په سلو کېنې شپيته ليکل شوي دي .
- ۷- د معاصرو شاعرانو د غوره اشعارو يوه مجموعه - د پښاغلي بختاني انتخاب او ټولونه .

- ۸- ژوری غږېښی د ښاغلي حفيظ الله امين تاليف چاپ ته تيار دى .
۹- تاريخ قرون جديده د البرماله تاليف د ښاغلي ثابت ترجمه تر نيمه مې پورې ترجمه شوى دى .

قاموسونه :

- ۱- د پښتو ادبي او شمري قاموس :
د دغه قاموس مقدمه او تمهيد د ښاغلي واسمې په قلم ليكل شوى او په كابل مجله كښي خپور شوى دى چه د (۱۹۰۰) مخو په شاوخوا كښي يوه رساله ترې جوړېږي. د قاموس د موادو دراقولو د پاره د پښتو پخواني ديوانونه تركښي لاندې دى. دا كار ښاغلي واسمې كوي .
۲- د پښتو د نوي قاموس د جوړولو ترتيبات د لغاتو د مد یریت له خوا نيول شوى دى .
په دې قاموس كښي به د پښتو لغاتو تشرېح په پښتو وېشې چه دا كار هم د ښاغلي واسمې له خوا شروع شوى دى .
۳- د (انگليسي-پښتو) يو قاموس په جوړولو پيل شوى دى. دغه قاموس به د دېرش زرو تنو لغتونو په شاوخوا كښي جوړېږي. تر اوسه پورې يې د (اى-بى-سى) رد يغو ته پاى ته رسېدلى دى اوس به دې قاموس كښي دا كسان كار كوي .
(شپون- پولاد - لو دين)

د كابل مجله :

د كابل مياشتنۍ مجله په مرتب ډول خپره شوى ده .

پښتو كورسونه :

۱۳۴۱ د غرېب په اوله كښي د پښتو تدرېساتو لوى مديريت او ورسره د (زېري) اووه ورځنۍ جريده په پښتو ټولنې پورې مربوط شوى دى :
د مركز د شپږو سمسترو امتحانونه اخستل شوى او اوس په ولاياتو كښي امتحانونه اخستل كيږي .

مقررې :

غر-نېكه چه ښاغلي الفت د پښتو ټولنې پخوانى رئيس د ښاغلي دكتور محمد يوسف په كابينه كښي د قبايلو د مستقل رئيس په حيث مقرر شو نو د ۱۳۴۲ د سرطان په (۷) ښاغلي پوهاند صديق الله رښتين د پښتو ټولنې درئيس او ښاغلي عبدالخالق واسمې د لغاتو د شعبي مدير د پښتو ټولنې د مرستيال په حيث وټاكل شول .

متفرق كارونه :

د داپرو او جوړښتاتو د رالپېدل شوي نومونو - لو جو او لايجو ترجمه په پښتو د داپرالتاليف درياست د پښتو ترجمو كتنه .

د تاریخ د ټولنې دریاست د اجرا آ تو رېوت:

د تاریخ د ټولنې دریاست د اجرا آ تو کښی دا لاندی نکتی دیادولو وړدی:

۱: د مسلمانکي غړو و برابرول: لکه چه تیر کال د غي موضوع ته اشاره شوی ده چه د مسلمانکي غړو شمیر می زیات شوی دی او اوس می شمیر ۱۰ تنوته رسېږی دوی ټولو ته د طرح شوی پروگرام سره سم موضوعات سپارل شوی دی او د دوی د کار نتیجه دمیا شتی رېسوت په ټول د ټولنې د اخلی مجلس ته پوځل کېږی. ضمناً هغو کسانو ته چه د تحقیقی چارو له همدې څخه په پشه وجه وتلی وی په خارج کښی د مطالعې فرصت هم ورکول کېږی لکه چه پستی وختو کښی به د تاریخ د ټولنې د ریاست یو مسلمانکي غړی د زیاتو معلوماتو د پاره د بریتش کونسل د مرستی له لیاړی څخه څخه انګلستان ته واستول شی. بدغه اساس هیله شته چه په څو راتلونکو کالو کښی لایق اشخاص د تاریخ د ټولنې ریاست ته وروړو.

۲: د کتابخانې تاسیس: د تحقیق د وسایلو برابرولو د پاره دیوی کتابخانې تاسیس چه پخوا منظور شوی وه یو بل کام دی چه د غړو او منسوبینو په کار کښی اسانتیا پېښوی لکه چه د ټولنې په تشکیل کښی اوس دستی یو مدیریت د خپرونو او کتابخانې د مدیریت په نامه زیات شوی دی چه له یوې خوا د کتابو په غوښتلو و لول ترتیب او تصنیف کښی اوله بلې خوا د تاریخ د ټولنې د خپرونو په چاپولو او تصحیح کښی مجاهده کوی. ضمناً د تاریخ د ټولنې ریاست له پښتو فرهنگي مؤسسو سره لکه بریتش کونسل او د پاریس د مطالعې ټولنه عالی پښوونځی سره په تماس کښی شوی دی او خطی نسخو د ملګرو فلمو او فوتو کوبی گانو د تهیه کولو د پاره می د هغو وده حاصله کېږی ده.

۳: مسلمانکي چاری: سر بیره پرموقوته خپرونو لکه چه (د آریانا مجله هره میاشت په پښتو او فارسی او د افغانستان مجله په هر وړو وړو میاشتو کښی په انګلیسی او فرانسوی ژبو) خپریږی د تاریخی کتابو او متونو د چاپولو او خپرونو په برخه کښی داسی چاری سرته رسېدلی دی.

الف: هغه کتابونه چه د ۱۴۱۰ کال له نیمای راهیسی چاپ شوی دی.

۱: طبقات الصوفیه د خواجه عبداللہ انصاری له امالی. څخه، د ښاغلی عبدالحي حبیبي تعلیق او تحشیه.

۲: پښتو ولویکان غزنه د ښاغلی حبیبي تالیف.

۳: افغانستان د عصر گورکانیان هند (افغانستان د هند د گورکانیانو په عصر

کښی) د ښاغلی حبیبي تالیف.

۴: د افغانستان د قرن نهم (افغانستان په نولسمه پېړی کښی) د ښاغلي سید قاسم

رښتیا د تالیف څخه په پښتو ترجمه.

- ۵ : یوه رساله په فرانسوي ژبه دموسیو کيډر تالیف چه عنوان می (غور بیا یک دود مان ملی افغانی است) دی (غوریان یوه افغانی ملی کورنی ده).
- ب : هغه کتابونه چه توچاپ لاندی دی :
- ۱ : طبقات فاصری دښاغلی حبیبی له حواشی او تعلیقاتو سره .
- ۲ : زبان دوهزار سال قبل افغانستان (د افغانستان دوه زره کاله پخوا ژبه) یادسره کوتل دکتیبي تحلیل له ښاغلی حبیبی څخه .
- ۳ : هنر خطاطی افغانستان ددو قرن اخیر (په افغانستان کښې په دود وروستیو پیړیو کښې دخطاطی هنر) دښاغلی عزیزالدین وکیلی بوبلوانی له تالیف څخه ترجمه .
- ۴ : غور و غور بیا (غور او غوریان) دښاغلی عتیق الله معروف څخه .
- ۵ : د هو تنکیها (موتک) کتاب په پښتو ژبه دښاغلی بینوا تالیف .
- ۶ : دغونویانو د نظامی تشکلاتو په بڼه کښې . دغه دری وروستی کتا بونه د طباعتی مشکلاتو په نسبت و آریانا په مجله کښې ورته ورته خپریږی . البته د نشر په ډول به هم جلا چاپ او خپاره شی .
- ج : هغه کتابونه چه چاپ ته چمتو کیږی .
- فرین الاخبار گردیزی چه بیکرو فیلم می و لاسیدلی دی او د تصحیح ، تحشیې او نور کار به می زر په زده شروع شی .
- ۲ : تاریخ احمد شاهي (احمد شاهي تاوېڅ) چه زر به می میسکرو فیلم راوړ سپړی .
- ۳ - په سلسله افغانستان درمتون قدیمه : (د افغانستان په پخوانیو متونو کښې) د افغانستان په بڼه کښې دچینی زواری یاد داشتونه .
- د پلټنې دریاست اجراآت :**
- د لومړي څانگې :
- ۱ - دهنو معلومتو او معلومتو تغییر او تبدیل چه لمرکز څخه ولايتونه او یاد هغه به په عکس نقل مکان کوی دپارچی پرمخ تېرېلیزی او هغه ښوونځي ته معرفي کیږی چه دوی وغواړی او دریاست مقام می لازمه وگڼی . همدغه ډول می له پخوانی ښوونځي څخه نوی ښوونځی ته دسوانحو کلازونه او نور سوابق می دهمدي څانگي په وسیلو غوښتل کیږی او مربوطو مراجعو ته می استول کیږی .
- ۲ - هغه متعلمین چه دمركز او ولايتو په قيسو او ښوونځيو کښې شامل وی او دمتعلمی پمخت کښې می ته په عسکري کښې نوم خپوی د مربوط ښوونځی داطلاعين له مخی می دپېچ جاب دهمدي څانگي په واسطه ټولېږی . په همدغه توگه ب سوه کله چه هغه زده کړونکي له ښوونځي څخه فارغ شی او بیا به کوم بل علم ته پورونځي څخه وایستل شی عسکري مقدس خدمت ته می دجلبولو او لېږلو له امله دهمدي څانگي په واسطه مربوط مکلفیت ته خبر ورکول کیږی .

۳- هغه زده کړونکی چه له ثانوی بامسلکی ښوونځیو څخه فارغ شوی او زده کړې ته یې دوام ورکولو دپاره دپوهنې وزارت له خوا خارج ته لېږل کېږي او هغه کسان چه به خارج کښې یې زده کړې په وخت کښې پچه وڅیژی وطن ته د هغوی د بیرته راتګ تر وخته پورې له مربوطو څانګو څخه له معلوماتونه وروسته هم د پچې دپاره د هغوی د جلب قایلیدل د همدغې څانګې څخه کېږي .

۴- هغه زده کړونکی چه د مرکز او ولایتو د لیسو له دوو لسمو ټولګیو څخه اوله مسلکی ښوونځیو څخه فارغ شوی او یا په کوم علم سره د ښوونځی له دوو لسمو، یوولسمو، لسمو ټولګیو او ، ښکته له هغو څخه ورتلی وی او هغه زده کړونکی چه تر عسکري جلب لاندې وی او غواړي چه د احتیاط د ضابطانو په کورنۍ کښې ځان شامل کړي د ملي دفاع وزارت د هغوی معرفي کول او د هغوی د سوانحو د کارنو ځانه پرې کول د دفاع د وزارت په سلسله د مربوطو ښوونځیو په ذریعه د همدې څانګې په ذریعه کېږي .

۵- د ځینو زده کړونکی ایستل او هغوی ته جواز ورکول چه د پرله پسې ناکامیندو په نسبت له ولایتو څخه مرکز او بیا له مرکز څخه ولایتونو نقل مکان کوي او ناگاهي یې د لمونځی ریاست ته تشبیت شي دغه اجراءات هم د دغې څانګې په ذریعه کېږي .

۶- ځینې متفرقه لیکونه چه د پلموني له ریاست څخه صادرېږي او بیا له نورو څانګو څخه را رسېږي هغه هم له دغې څانګې څخه اجراء کېږي .

۷- هغه زده کړونکی چه د لیسو او مسلکی ښوونځیو په اوږدو ، اتو ، نهمو او لسمو ټولګیو کښې وی او نوم یې په عسکري کښې و وړی ایستل یې د زیات کلنۍ په نسبت د همدغې څانګې په واسطه کېږي .

د دوهمې څانګې د اجراءاتو لامل یسز :

- ۱- له یوه ښوونځی څخه بل ښوونځی ته د لیسو د طلا بو تښتیر او تبدیل د دوه کلنو ناکامانو ایستل او د جواز ورکول د دغې څانګې مربوط دی .
- ۲- د لیلیه او نهاری طلاو معرفي کول هم د دغې څانګې وظیفه ده .
- ۳- هغه زده کړونکی چه غواړي د نورو وزارتخانو په ښوونځیو او یا کورسو کښې شامل شي معرفي کول یې په همدغه څانګه پورې اړه لري .
- ۴- دهرات ، ننګرهار ، پکتیا ، قطغن او نورو ولایتو په لیلیه ښوونځیو کښې د (۶) ټولګیو د ځینې زده کړونکو د شاملیدلو امر همدا څانګه ورکوي .
- ۵- په ۴۱ کال کښې په ح - ښ کښې د شاملیدو د پاره د ولایتو د پوهنې مدیرانو ته لار ښودنه شوی ده چه د ملي دفاع د هیأتو دور تګ په وخت کښې د بست په قرار له خپلو مربوطو ښوونځیو څخه د (۶) ټولګیو له فارغانو تحصیلانو څخه ورمعرفي کړي . لکه چه (۴۹۵) تنه فارغان تحصیلان له دغه امله ټاکل شوي وو .
- ۶- په ۴۲ - ۴۲ کښې د اېن سیمنا په ښوونځی کښې د شاملیدو دپاره د ولایتو او پوهنې څخه (۳۵۱) تنه معرفي شوي دي .

نویسمه، ری

به چمن کښی افغانی وکیل التجار
شیاغلی عبدالر شید

د پلان د وزارت د احصیایي
رئيس شیاغلی باقی یوسفزی

د مالیې د وزارت د کمر کاتور رئیس
شیاغلی دکتور غلام حیدر د اور

د پلان په وزارت کښی د پلان
رئيس شیاغلی محمد اسحق عثمان

نوی مقرر

دمالی هو زارت دضر اینجا فی
رئیس بنیاد علی غلام و ستمگیر

دتیجا رت دو زارت دتند قیق او
مطالما تو او د احمدا بی بی از
ما ر کتنگه ر رئیس بنیاد علی
عبدالله الفهد و سر ج

د تیجا رت دو زارت میباشی. د تیجا رت دو زارت
او د تیجا رت داتا تو لوی د ر یاسست کفیل بنیاد علی
رئیس بنیاد علی دکتو د نو در علی بد کتو ر محمد اکبر عو-ر

۸ ، » » » » مینا، بیکی » » » » » (۸۳) »

» (۳۰) » » » » سیدوزن » » » ۹

» (۱۲۲) » » » دليك داصول » » » ۱۰

۱۱ » » » « دقبابلو دریاست به سلسله دخواستال خان به ایسه کنی

دشمنان ملیدو د پاره (۲۰۰) تمه معرفي شوي دي.

۱۲ » » » » « ذیو ایسو په ښوونځی کښی د شاملیدو د پاره د ولایتو

له پوهنې څخه (۳۰) زده معرفي شوې بدي .

۱۳ « « « « « دکار: و گزافی به بشو و بخنی کبیتی دشاملید و دباوه (۳۰)

تازه‌مورفی شوی دی

۱۴. « « « « « دنگرهار د کابل په کورس کېږي » (۵۰) ټنه

۱۵ » » » » » دکره‌نهی دوزارت » » » » » (۲۰۵) »

۱۶ » » » » « دمرکز له لیسو (حبیبی استقلال، غازی، نجات، نوی

کابل) شخصه هم د مستعجلو ضابطان زو او په ح - پ کښې د شامليدو د باره د (۹-۱۲

٤٠ و لکړو يو شمير فارغ التحصيلان ټاکل شوي او معرفي شوي دي .

دور از مخصوصه خانگی نبودن را دور

دیار دینی در باستان در بر خا نکه در با ست د جا رو می جو ردی

۱- به دفعه بخانکه که به ترم هفتاد و نهم به حث او یو نفر سرکاتب او یو تن کتاب

کاه کمره دایه کاه دسبیل دماشته شیخه د ۴۲ کاه دجو را دماشته تر آخوه نوری

(۳۳۱۸) می‌تواند به‌طور مکرر و مکرر صادر شود، اما در صورتی که در میان شما می‌باشد، یوری گو ندی

(۶۷۰) نور مکتوبه به وارد اوصاف و شرح

۲- دولا، باتم، دوه، هغه، ویدر، دلا، جوی، تفیش، تفیش، چه به دغه کال، دسر کړ، دمفتش، نو.

۱- ارتقاء شمع بدی در ملت - در ریاست کمسیون تهوواندی شوی اولانزم فیصله اخستل

شده، او هر دو طرفه از اجتماع تو، خیر و برکت، شمع بدی او، دولا با تو بود، و هنرمند تو رو بعد بر تو، دقت بیشتر

نقشه خودم که در پشته نکه ایجا ا بلبل شوی و روسته د ننه چر دسار لونه کمسیون تان

و دانندی که ی او لازمه فصلی اختصار کنی او نتیجه بی مر و طو مراجعو ته خبر

وہ کہہ کر اٹھ کر چلے گئے۔

۳- محاکمات دوسه دغه خانګې ته رسېدلې، نو ځکه موخه لېږل شوی او وروسته

د فېصل څخه لازمه اجراءات شوي او همدا سربيره نورې چاره سرچينې د غه راز اجراءات كېږي

۴- دولت: ریاست (۲۲) تنه میشتند. لوی و هر یکار امام جمه مؤظف کدی نته میشتند.

میرزا خانکدو قزوینی که در زمان ناصرالدین شاه قاجار در ایران می زیست (۱۲۸۰-۱۳۴۰) در کتاب «تذکره آذربایجان» به اسامی ددی، خانکدو، له خوا، احمد، آرزو،

کودکی جماعتی کے لیے ہر روز نو سو روپیہ کی بجائی بہ اس سلسلے کے لیے

سوی ان پیری

- ۹- فزیک په پښتو «د اتم ټولګیو لپاره د ډاکټر میر نجم الدین انصاری تالیف (۲۰۰۰) ټوکه
  - ۱۰- د پښتو قرائت کتاب په پښتو ژبه د لسم ټولګی د پاره د پښا غلی عبدالرؤف پښتو تالیف (۵۰۰۰) ټوکه
  - ۱۱- دینیات په پښتو ژبه د اووم ټولګی د پاره د پښا غلی شاه محمد رشاد تالیف (۵۰۰۰) ټوکه
  - ۱۲- دمیرزا عبدالقادر بیدل غزلیات (۳۰۰۰) ټوکه
  - ۱۳- سل زره ولی (چرا) په پښتو او فارسی ژبو د اتم ایلن تالیف د آئین ترجمه (۳۰۰۰) ټوکه
  - ۱۴- د فتهال د تاناکتیک کتاب د ډنمارکراموا نرد محمد امین برین ترجمه (۳۰۰۰) ټوکه
  - ۱۵- د سید جمال الدین افغان مبارز کتاب د محمود ابوری په تالیف د غلام صفدر پنجشیری ترجمه (۲۰۰۰) ټوکه
  - ۱۶- د فرید او پروین کتاب چه د پوهنې او روزنې موسسې ترتیب کړې دی (۵۰۰۰) ټوکه
  - ۱۷- د طفل در آغوش مادر (کوچنی د مور په غیږ کېنې) موسسې ترتیب کړې دی . ترجمه (۵۰۰۰) ټوکه
- دغه کتابونه ۴۱ دودۍ له میاشتی څخه د ۴۲ د غبرګولی تر میاشتی پورې له چاپه وتلی دی.

هغه کتابونه چه د سپ کال دودۍ تر میاشتی له چاپه وتلی دی.

- دوهم فارسی قرائت (قرائت فارسی دوم) (۲۸۰۰۰) ټوکه، پښتو الفبی (د پښتو الفبا) (۵۳۰۰۰) ټوکه، پښتو لومړی کلیوالی (دهاتی اول پښتو) (۲۹۰۰۰) ټوکه، فارسی دریم کلیوالی (دهاتی سوم فارسی) (۱۵۰۰۰) ټوکه، پښتو دریم کلیوالی (دهاتی سوم فارسی) (۱۰۰۰۰) ټوکه، پنجم پښتو قرائت (قرائت پښتوی پنجم) (۱۳۰۰۰) ټوکه، اتم فارسی دینیات (دینیات هشتم فارسی) (۸۰۰۰) ټوکه، اتم بیولوجی (بیولوجی هشتم) (۸۰۰۰) ټوکه، اتم هندسه (هندسه هشتم) (۸۰۰۰) ټوکه، یوولسمه کیمیا (کیمیای یازدهم) (۲۰۰۰) ټوکه، نهم الجبر (الجبر نهم) (۴۰۰۰) ټوکه، اتم فارسی (فارسی هشتم) (۱۵۰۰۰) ټوکه، د لومړنۍ دورې درسی مدد حساب (۱۰۰۰۰) ټوکه، اتم درسی مده هندسه (هندسه مد درسی هشتم) (۲۰۰۰) ټوکه، بازپهای دور دنیا (دنیای چارپیره لوبی) ۳۰۰۰ ټوکه.

- د حضرت بیدل رباعیات (رباعیات حضرت بیدل) (۵۰۰۰) ټوکه، محمد (م) په کوچنی قوب کېنې (محمد در خوره سالی) (۳۰۰۰) ټوکه، داووم ټولګی پښتو قرائت (قرائت پښتوی هفتم) (۱۰۰۰۰) ټوکه، قول (۴۶۶۱۰۰) ټوکه.
- د خپرونو د ادارې د کسټنټر د دستګاه خپرونې:

دوه سوه لسیڅی

۱: د جغرافیایي سیمه‌شناک فنیجی

»

۲: د پوهنې د مدیرانو د مجلس اووم پېښتیا

- ۳: د (ویلیم تل) لنډه نمایشنامه
- ۴: دسکال شپ او فیلو شپ لایحه
- ۵: دپوهنی دصنایعو دتجارتی موسسې اساسنامه
- ۶: دموذیم د لرغون پیژندلو لارښودونکي (د هنمای باستان شناسي موزیم) یوزر ټوک
- ۷: دولایتو دپوهنی دمديرانو ریوت پنځه سوه ټوک ټول (۲۵۳۰) ټوک

هغه خپرونی چه د ۴۲ دولی ژرمیاشتی په گستننر کښی چاپ شوی دی :

- ۱: د موجودی جدول
- ۲: د کیمیاوی درملتو لست
- ۳: د آسیای هیوا دو دپوهنی د وزیرانو کنفرانسونه (۳۰) نسخی

دخپرونو دانکشافی پلان پراساس یو ۳۶۰ مودل گستننر په لندن کښی جوړه شوی ماشین وپیرودل شو او په نظر کی دی چه زړه زړه یو چستو فکس ماشین هم دخپرونو ځانگی ته وپیرودل شی او بدغه صورت کی به دخپرونو ځانگی دمطابعو سره د کوچنیانو دافسانو (کیسو) درسی ممد وکتابو په چاپولو کی مرسته وکړی او هرډول کتابونه ، وړ رسالی ، جد ولونه اولایجی په بشکلی صورت اوله اصل سره سمی په ژبه پوری چاپ کړی .

دخپرونو ځانگی دکتابو دخپرونو او چاپولو په ځانگی داسانتیا پېشو او اولدی امله چه کتابونه په ژبه پوری چاپ شوی دکتابو د هویت دکارت په نامه می یوشیرکا لاتونه چاپ کړی هر کله چه کوم کتاب چاپ ته هی قدغه ځانگی پری شوی کارت یو نسخه له اصل کتاب سره مطبعی ته استول کیږی او دبل کارت نقل دکتاب له مسو دی سره دخپرونو په ځانگی کی پاتی کیږی چه دغو کارتو دکتابو صورت اومشخصات هم په مطا بعو اوم دخپرونو په ادا ره کی څرگند او دوشانه کی پدی بل تدبیرچه پدی وختو کی ددرسی کتابو دچاپولو په کار کی دپیږې دپاره نیول شویدی هماغه پرت دپوهنی له مطبعی څخه نورو مطا بعو ته دکتابو لیږل دی لکه چه څو ټوک کتابونه موملی او دولتی مطبعی ته استولی دی .

امکان لری چه زړه زړه درسی کتابونه عسکری مطبعی ته هم ولینل شی ځکه دسمد سمی ضرورت اود دکتابو دشیرزیاتوالی له کبله امکان غلری چه دپوهنی مطبعه به ځانگی صورت سره دپوهنی دټولو کتابو دچاپولو لست سمی څخه ووتلای شی .

دعرفان اودپوهنی دمجلومدیریت :

دعرفان مجله دهی میاشتی په آخر کی دوه ټوک چاپیږی او دهری کښی مځونه می له ۱۰۰ نه تر ۱۱۵ پوری دی او په مصورډول چاپیږی دعرفان مضمونونه

او مقالې له دې امله زياتره ښوونکي او روزونکي جنبه لري چه زده کړونکي او علاقمندان يې وکولای شي چه له نويو روشونو څخه چه په ښودنه او روزنه کې څرگندېږي خبرشي او استفاده ورڅخه وکړي .

د ۱۳۴۲ کال په سرکي مې دگډون کوونکو په غوښتنه پنځه سوه ټوک په چاپولو کېښي زيات شول يعنې په ۱۳۴۲ کال کېښي د عرفان دمجلې دوه تيم زده نسخې چاپېږي .

يعنې فوق العاده پاملرتونه او خبروتمې هم د عرفان او دېوهنې دمجلو دمدد پر يټ له خوا په ټاکلو مواقعو کې خبرېږي چه يعنې مې په لاندې ډول دي .

- ۱- د خپلواکي فوق العاده په (۵۶) مخو کې (۲۰۰۰) ټوک
- ۲- د هماغو نوي معظّم عليحضرت دمیلاد » » (۳۶) » (۵۰۰)
- ۳- د ښوونکي دورحې د تجليل په مناسبت » » (۷۲) » (۱۰۰۰)
- ۴- د ملگرو ملتو دورحې » » (۷) » (۱۰۰۰)

پوهنه : دېوهنې مجله دهرې مياشتې په پای کې په پښتو پنځه سوه نسخې چه هره گڼه مې له (۶۰) نه تر (۷۰) مخونه لري په مصور ډول خپرېږي .

ددغې مجلې مضمونونه په پښتو ژبه سره وي او دهنې لوستونکو او ذوق لرونکو ته علمي او روزونکي مقالې په پښتو ژبه خپروي .

دېوهنې مجله په ۱۳۴۱ کال کې پنځه سوه نسخې چاپېده له دې کبله چه دغه مجله زښت زيات علاقمندان لري نو دهنوي دغوښتنې له مخې د ۱۳۴۲ کال له اول څخه مې دوه سوه ټوک نور هم زيات شول چه بدغه حساب دغه مجله په ۱۳۴۲ کال کېښي او په نسخې چاپېږي ددغې مجلې فوق العاده د عرفان له مجلې سره په گډه چاپ شويدي چه پورته يادي شوي .

د کابل د عامې کتابخانې اجراآت :

الف : د کتابخانې دفتر :

د کتابخانې دفتر سر بيره پر خپلو ورځينيو چارو او د عرفاني اخبارو او د کوچنيانو د پراخ دمجلې په توزيع چه ټولو ولايتو ، اشخاصو ، د مرکز او ولايتو کتابخانو او تبادلو ته رسماً لېږلي او عرفاني اخبار چه په هره مياشت کېښي دوه زره نسخې دوستو هيوادو او په خارج کېښي ټولو افغاني سفارتخانو ته داستفادي دپاره او دېوهنې دوزارت په گزارشاتو باندې د دوايرو او افغاني طلابو ته د خبرتيا د پاره چه په خارج کېښي په وظيفه او زده کړې بوخت دي رسماً لېږل کېږي د ۴۱ دويمې دمياشتې له اول نه د ۴۲ دويمې دمياشتې تر اول پورې درې زده ټوک نوې کتابونه د مر بو ط کتابدار په جمع قيد کېږي .

ب : د کتابخانې روزونکي پروگرامونه :

دغه پروگرامونه دکتلو او اوريدلو له ليارې څخه د کوچنيانو د افکارو روښانه

کولو له امله جوړه شويدي او په هغو کښې په هفته کښې دوه محله د دوشنبې او چارشنبې په ورځو کښې د غرمې نه وروسته له دريو بجو نه تر څلور نيمو بجو پوري کوچنيانو ته روزونکي فلمونه پښودل شويدي او په هفته کښې دوې ورځې يعنې د یکشنبې په ورځو کښې کنفرانسونه او دسه شنبې په ورځو کښې روزونکي ډرامونه او داسې کنسرتونه چه د کتابخانې د کوچنيانو د کميټې له خوا ملي آهنگونه پکې غږول کېږي وروسته له غرمې، له دريو بجو نه تر څلور نيمو پنځو بجو پوري د کتابخانې د کنفرانسونو او پښودنو په سالون کښې اجرا او پښودل کېږي چه د ۱۴۶۱ د وږدي له مياشتې څخه د ۱۴۶۲ د وږدي تر مياشتې پوري (۳۶۰) کړۍ فلمونه (۳۶) کنفرانسونه، ډرامونه او کنسرتونه د پروژو ونکو پروگرامونه لږ کښې د روزونکو بيلو بيلو موضوعاتو په پاره کښې کوچنيانو او علاقه مندانو ته يې وکړي شوي او پښودل شويدي چه د ۱۴۶۱ د وږدي له مياشتې څخه د ۱۴۶۲ د وږدي تر مياشتې پوري يې په مکرر ډول د ننداره کوونکو شمير شپيتو زرو تنو ته رسيدل دي.

ج : د توزيع خونه :

دغه خونه چه په هغې کښې نژدې پنځه ديرش زره ټوکه علمي کتابونه په بيلو بيلو ژبو سره د مراجعينو د استفادې د پاره په خاص ترتيب او د کتابخانې په مخصوصه طبقه بندي سره ايشودل شويدي د عامې کتابخانې يوه فعاله غړه ده او خلک د مخصوصو کارونو په ذريعه تر گوښو شرطو لاندې د عاريت په توگه د مطالعې د پاره خپلو کورونو ته کتاب ورڅخه وټي او تر اوسه پورې يې يوازې د هغو مراجعينو شمېر چه د کتابخانې کارونه لري او اصولاً خپلو کورونو ته د کتاب وده مستحق وي يو ولسو زرو ته رسيدلي او په وار وار پنځوس زره تنه کتابخانې ته راغلي او د ۱۴۶۱ د وږدي له مياشتې څخه د ۱۴۶۲ کال د وږدي تر مياشتې پورې يې پنځوس زره محلي د کتابخانې د توزيع له خونې څخه د خپلې مطالعې له پاره کتاب وړي او بياني بيرته سپارلي دي چه يوازې د يو ولسو زرو تنو مراجعينو څخه د دوو نيمو زرو تنو پدې کال کښې په کتابخانه کښې گډون کړی دی او نوي کارونه ورکړي شوي او خانه پرې شويدي .

دا هم بايد وويل شي چه د ۱۴۶۱ د وږدي له مياشتې څخه د ۱۴۶۲ د وږدي تر مياشتې پورې د علمي نخې شپږ سوه ټوکه نوي کتابونه په بيلو بيلو ژبو چه زياتره يې په پښتو ژبه دي د مراجعينو د استفادې د پاره بدغه خونه کښې اضافه شويدي .

د عامې کتابخانې د لوستلو ساليون :

دغه خونه د روښت ټوکه علمي کتابونه په بيلو بيلو ژبو لري چه زياتره يې له کتابي څخه اخيستل شويدي . پدې خونې کښې د اشخاصو د مطالعې د اسانتيا د پاره د ترتيبات نيول شويدي او هغه يوه ډير مجمله ، پراخه او آرايه خونه ده چه د برېښنا او په ژمي او دوبي کښې د هوادونو د والي او سوله والي وسايل په ډيره ټوکه پکې تېيه شوي دي .

بدغې خونه کښې د ۴۱ د وړې له مياشتې څخه د ۴۲ د وړې تر مياشتې پورې يو زر او درې سوه نوي مهم علمي کتابونه د مطالعينو تر مطالعه لاندې کېږي شوي دي او پدې کال کښې يې د نارينه و او ښځو مراجعينو شمير شپږ څلوېښتو زرو تنو ته رسيدلی سر بيره پر هغه په همدغه خونه کښې په هغه موده کښې د دوستو هيوادو په تيره د امريکې او شوروي اتحاد پنځه سوه د آرت او نقاشۍ لوحې او هنري قابلو گانې تر ښودنه لاندې ايښودل شوي دي .

د : دمجلو خونه :

بدغې خونه کښې يو شمير نوې داخلي او خارجي مجلې او جريدې د هغه چا د استفادې له پاره ايښودل شوي دي چه غواړي د انکشافی موضوعاتو، ورځينو اخبارو او نويو علمي مطالبو مطالعه وکړي، ۴۱ د وړې له مياشتې څخه د ۴۲ د وړې تر مياشتې پورې په هغې خونه کښې يو زرو درې سوه داخلي او خارجي په بېلو بېلو ژبو مجلې او جريدې ايښودل شوي دي چه مراجعین پخپله په کتابخانه کښې استفاده ورڅخه کوي چه مراجعین يې په يو کال کښې يمني دهغه کال د وړې له مياشتې څخه د ۴۲ د وړې تر مياشتې پورې درې زره پنځه سوه تنو ته رسيدلي دي .

ه : مسلمکي کتابخانه :

بدغې غره کښې چه داخلي او درافيه خارجي هيوادو په پروگرامو کښې د ا محل دوه زره پنځه سوه ټوکه درسي کتابونه او داومي نيو ، ثانوي او مسلمکي او د لويانو تعليماتو د لار ښودنې کتابونه او دهغو کتابو کتلاکونه چه دنړۍ د کتاب پلورونکو کمپنيو څخه رارسيدلي ايښودل شوي دي ، بدغې کتابخانه کښې د ۴۱ د وړې له مياشتې څخه د وړې تر مياشتې پورې د پورته معرفي شويو کتابو له جملې څخه پنځه سوه ټوکه کتابونه نوي ايښودل شوي دي . له دغې کتابخانه څخه چه دا څلور کاله کيږي چه پرانيستل شوي ده يوازي هغه کسان استفاده کوي چه داومي نيو ، ثانوي او مسلمکي او نورو ښوونځيو د درسي او روزونکو پروگرامو په جوړولو مامور وي .

و : څيړونې : البته ټول پوهيږي چه د پوهنې له کتابخانه څخه دوي څيړونې چه يوه نې پنځلس ورځني عرفاني او بله نې دکوچنيانو ددع په نامه دي چاپ او څيړيږي .

۱ : دکوچنيانو ددغ مجله د ابتدايي زده کړونکو د افکارو دروښانه کولو او درسونه د دوام ورکولو له امله چاپيږي .

بدغې مجله کښې د ۴۱ د وړې له مياشتې څخه د ۴۲ د وړې تر مياشتې پورې (۳۸۵) مضمونونه او (۲۸۵) عرفاني او روزنکي تصويرونه چاپ شوي دي .

۲ : عرفاني پنځلس ورځني اخبار چه يو ولس کاله پخواني تيس شوي دي او په هر وېنځلي وروځ کښې يو نيم زره نسخې په مصورطو رچا پيږي . دغه اخبار چه په هر وېنځلي وروځ کښې يو نيم زره نسخې او په يوه مياشت کښې يې درې زره نسخې په دولتي

مطبعه کښی چاپیری دا یوازینی اخبار دی چه د پوهنی د وزارت د عرفانی انسکشاف او پرمختګو مربوط خبرونه او عکسونه پکښی خبری او عرفانی مؤسسو د زده کړونکو، په خارج کښی د افغاني سفارتخانو او د ولايتو د پوهنی د مدیرانو او د نورو عرفانی مؤسسو د استفادې او د پوهنی د وزارت په گذارشاتو د هغوی د خبرون له امله ورلیږل کېږی چه زر نسخې یې خارج ته او پنځه سوه نسخې یې دننه په هیواد کښی پورته یاد شوو مجابو ته رسماً لېږلی کېږی .

یعنی په هره میاشت کښی درې زره نسخې چاپیږی او په پورتني ترتیب سره لېږلی کېږی .

پدغه اخبار کښی چه د ۴۶ دوزی له میاشتې څخه د ۴۲ دوزی تر میاشتې پوری شپږ دیرش زره نسخې په غلځېږ ویشو کڼو کښی یو زراو پنځه سوه نسخې په یوه کال کښی خپری شوی دی د پوهنی یو زرو درې سوه پنځه شپته خبرونه او غلورسوه انکشافی عکسونه چاپ او مربوطو مجابو ته هغو کسانو ته چه له هیواد او مرکز څخه لری پرا ته دی درسمی لیکلو په ذریعه په بېړه استول شوی دی .

۳: د پوهنی د راجو هفته ایز پروگرامونه :

دغه پروگرامونه هم د پوهنی د وزارت په کتا بخانه پوری تړلی دی او د ۴۱ دوزی له میاشتنی څخه د ۴۲ دوزی تر میاشتې پوری د پوهنی (۴۴) پروگرامونه له کابل راجو څخه پروګرام کاست شوی دی .

د حفظ الصحی در یاست فعا لیتونه:

په ۴۱ کال کښی د پوهنی د حفظ الصحی در یاست د مربوطو چارو اجرا آت:

د حفظ الصحی ریاست ۱۷ صحی کانتینرونه د استقلال، حبیبی، غازی، نجات، عايشه درانی، زرغونه، ملالی، شادوخت، بلقیس، رابعه، بلخی، ابن سینا، دارا اعلی، میخانیکي، مستوره غوری، مجربو، مروی، شاه دو شمشیره (ح) نادری او د سید جمال دین افغان په لیسو او پښوونځیو کښی بداسی صحی توګه پرانیستل شوی دی چه د پری ورفسجی لری چه پښینی اوسیمې جالی پکی لګولی شوی دی نه پریندی چه گرد او حشرات ورننوزی چه پدغه ډول د متعلمینو او متعلمانو د حفظ الصحی په چارو کښی چه د با زار د کثیفو او ناپاکو تینګو له میوو څخه به یې استفاد د کوله ددوی روغتیا ته به یې ضرر پېښاوه یو بل ګام واخستل شو .

دواګم نومقامونو په صوابدید سره د پښوونکی له صندوق سره هم مرسته وشوه یعنی د هغو کانتینونو د عایداتو پیسې چه په میاشت کښی (۱۰۴۳۰) افغانی کېږی د مرستې په توګه د پښوونکي صندوق ته تحو یلېږی .

د پوهنی د حفظ الصحی د ریاست ودانۍ په ۳۹- او ۴۰ کښی یو پوړ د لودخو په ۴۱ کال کښی دوه پوړه جوړه شوه چه په دوهم پوړ کښی تر استفادې وړ څو نوڅخه د باندی د کنفرانسیو مجهز سالون له فرینچر سره چه سل تنه پکښی مجایېږی جوړ شوی دی او تر اوسه پوری

د خارجي متخصصينو له خوا دلغينې صحنې مسالو په باب څو کنفرانسونه پکې ورکړي شوې دي
 ۴۱ کال په سر کښې د دارالعلمينو روغتون چه پخوا يې چارې د دارالعلمينو مديريت چلوولې
 د حفظ السجې رياست دواکمنو متاماتو په امر په سره د دارالعلمينو روغتون له مخه بيا په
 مټفک شوالو اداوې او صحنې چارې يې مستقماً په خپل لاس کښې واخستلې چه پدغه اقدام
 سره دکابل د ښار د نساجيو د مېرېو ټولو ښوونځيو دروغتيا په چا روکښې يوه معقول
 ترتيب ونيول شو .

الف: د څلورمې کارتنې په محوطه کښې په پرسونل او درملو مجهز د دوغتيا څلور
 مرکزونه پرانستل شول .

لومړۍ د دارالعلمينو دروغتيا مرکز او يا د ليليه ښوونځيو سر طبابت .

دوهم د تخنيک » »

درېم درابعه بلخي » »

څلورم: دخوشحال خان » »

د دارالعلمينو دروغتيا په مرکز کښې د دارالعلمينو، سپورت، ابن سينا، سپين
 کلی او علاءالدین ښوونځي معالجه او تداوی کېږي .

د تخنيک دروغتيا په مرکز کښې د محمود جمال مېنې، ميرويس ميدان او سيد جمال الدين
 د ښوونځيو او د غاښ لېسې د کورونکي معالجه او تداوی کېږي .

د خوشحال دروغتيا په مرکز کښې د کرهڼې د لېسې زده کوونکي معالجه او تداوی
 کېږي .

د رابعه بلخي دروغتيا په مرکز کښې د زينب هوتکي - وخشانې او د نجو نو د تجربوي
 ښوونځيو زده کوونکي تداوی کېږي .

ب: نوی ښار: په کلاي فتح الله خان کښې د زرغونې لېسه دروغتيا يوه مرکز لري
 چه د هغې لېسې او ناز وانا زده کوونکي په کښې معالجه او تداوی کېږي .

ج: په زلمه ښار کښې د نجونو د لومړنيو ښوونځيو په مديريت کښې دروغتيا يوه مرکز
 جوړ شويدي چه د مستوره غوري، محجوبه هروي، حاذقه هروي، ستاره، حليمه فدوي
 اميني، ميرمن خجوه د ښوونځيو زده کوونکي پکې معالجه او تداوی کېږي .

د: پخپله د پوهنې په وزارت کښې دويست دروغتيا يوه مرکز جوړه شوې دي
 چه د خپل ورځمرغه ښوونځيو زده کوونکي معالجه او تداوی کوي .

ه: د پغمان د شرعيه علومو دروغتيا په مرکز کښې پخپله د هغې مددسي د طالبو
 معالجه او تداوی کېږي .

بل پروگرام چه د معلوماتو د کوچنيانو داسانتيا د پاره جوړه شوي د وروکتونو
 پرانستل دي چه په ۴۱ کال کښې په دوو نورو ښوونځيو کښې چه يومي د محجوبه هروي

په پښو و پنجيو او بل می درابغه بلخی په لیسه کښی دی په کار و اچول شول چه بندغو وړو کتونو کښی د معلما تود طبقی له ۴۰ وړو څخه تر پنځه کلنو کوچنیا وروزل کیږی . باید وویل شی چه یو بل گام چه د لیلیو د پښو و پنجیو نارو غو متعلمینو ته داسا نتیباو برابرو لو دپاره اخستل شوی دی د تخنیک دروغتیا په مرکز کښی دیوه څلو یشت بسترنی روغتون پرانستل دی .

چه دغه روغتون مجهز او څلو یشت عصری بستری او نور لوازم لری اوزر په زړه به پرا نستل شی .

په ۳۹-۴۰ کال کښی دمریو طو څا نکو په هغې احصائیة کښی دیورتیز و اجرا آتو له یاد و او سره ۴۱ کال په معایناتو او معالحو کښی په سلو کښی شل زیاتوالی راغلی دی . دپوهنی د حفظ الصحی ریاست پخپل انکشافی تشکیل کی په ولایتو کی دروغتیا دمرکز و پرا نیستل په نظر کی نیولی دی .

دغه مرکزونه به په هغو ولایتو کی پرا نیستل شی چه د زده کوونکو شمیرنی زیات وی لکه ننګرهار، کند هار او هرات لکه چه د ننګرهار دروغتیا په ولایت کښی د رو غتیا دمرکز په پرا نیستلو کښی د کابل د پوهنتون له ریاست سره مفاهمه کړی ، تصمیم نیول شوی دی چه هغه وخت چه د ننګرهار په ولایت کښی د نوی طب د پوهنځی چه امکان لری د ۴۲ کال دوی په میاشت کښی پرا نیستل شی د پرا نیستلو په وخت کښی دروغتیا مرکز هم دغه سره سم د طب د پوهنځی د مدرسینو په مرسته په کار پیل وکړی اوه د کند هار او هرات نائب الحکومه کیوته رسماً خبر ورکړ شوی دی چه د هغو مرکز د پرا نیستلو دپاره وړ ترتیبات ونیسی چه بدغه ترتیب کله چه د ولایتو دروغتیا مرکزونه په کار پیل وکړی د هغو دریو ولایتو د زده کړونکو چه شمیرنی نسبت وړو ولایتو ته زیات بلکله ورځ په ورځ زیاتید ونکی دی په تدا وی اومعالجه کښی به ښه مرسته وشی .

دا هم باید وویل شی چه د پښو و پنجیو د زده کړونکو دپاره یوه دروغتیا کو پرا تیف ته هم هڅه شو یده چه اساس می پدی چول دی چه له هر زده کړونکی څخه په یوه کال کی دوی افغانی اخیستلی کیږی چه قو لی غونډی شوی پیسی به په بانک کی په یوه حساب اچولی کیږی زمونږ له زده کړونکو څخه که کله کوم یو داسی ناروغ شی چه اوږده اوقیمتی تدا وی غواړی او د دولت بودجه درمل نشی ورت ته تهیه کولای هغه وخت دمعالج ډاکتر د تصدیق ادنسخی له مخی زده کړونکی ته له دغو قولو شویو پیسو څخه ودرمل اخیستل کیږی او که د کوم زده کړونکی په لیدو کښی څه توپیر پیدا اوسترگیو (عینکوت) اړشی دسترگیو پیسی می هم ورکولی کیږی . البته دلته مستحق زده کړونکی به نظر کښی نیول کیږی . هر بیرمایل دغو له زده کړونکو سره پښی نوری صحی مرستی هم کیږی .

د سپورت د لوی مدیریت اجراءات:

- د سپورت لوی مدیریت ۱۳۴۱ کال دویمې دمیاشتي له اول څخه د ۴۲ دویمې د میاشتي تر لومړۍ نېټې پورې د متعلمینو او متعلماتو په جسماني بشپړه او منظمه روغتیا، وده او انکشاف کېښي خاصه پاملرنه کړې ده چه دلاندې ډول اجرا آتو مصدر گرځیدلی دی.
- ۱: د ۱۳۴۱ د خپلواکۍ د جشن په دوهمه ورځ د پوهنې درسم گذشت مراسم سم له پروگرام سره د (۲۵۰۰) تنو متعلمینو او متعلماتو په شمول شوی دی او په ختم کېښي می دښوونځیو د (۱۲۰۰) تنو زده کړونکو هلکانو او نجو نو له خوا جمناسټیکي ښودنې چه در تمیک په ډول له (سامانو سره او بی سامانو) له آزادو خوځیدو او ادمانو څخه عبارت دی اجراء شوی دی.
- ۲: د خپلواکۍ د جشن په ورځو کېښي د پوهنې ټیم د شوروی د فټبال له ټیم سره او د پوهنې هاکی ټیم د آلمان د فیدرالي جمهوریت له ټیم سره او بی کړی دی او نتیجې یې د اطمینان وړ دي.
- ۳: د سپورت پروگرام چه د لومړنۍ - منځنۍ او ثانوي دورې د پاره ترتیب شوی د سپورت د لوی مدیریت له خوا د اداري تالیف دریاست په همکارۍ چاپ او د تطبیقولو له امله د مرکز او ولایتو ښوونځیو ته استول شوی دی.
- ۴: د ۴۱ د مرغومي د میاشتي له اول نه د مرکز او ولایتو د سپورت دښوونکو د معلوماتو زیاتولو له امله د بدنې روزنې په ښوونځیو کېښي یو کورس دا یر شو.
- سر بیره پوهنو چه پدغه کورس کېښي د نوموړو ښوونکو د پاره د نوی پروگرام د تطبیق د صورت تدریس ورکې شو دغه کورس یوه میاشت دوام وکړ.
- ۵: د فټبال د تکنیک کتاب ترجمه شو او د پوهنې په مطبعه کېښي چاپ او د زده کړونکو تر استفاده لاندې کړی شو.
- ۶: پدی کال کېښي د باسکټبال څو عصری پایي له بین المللي پایو سره مطابقي د جنگلک په فابریکې کېښي جوړی شوی او د ځینو ښوونځیو د هلکانو او نجو نو د استفادې د پاره کار ورڅخه اخیستل کېږي.
- ۷: د والیبال د کافی اندازه عصری پایو فرمایت د جنگلک فابریکې ته ورکړی شوی دی او څنگه چه جوړی شی نو سمدستی به دښوونځیو تر استفاده لاندې شی.
- ۸: (۱۰) جمناسټیکي مکمل الاسبابه عصری پایي د جنگلک د دستګاه په ذریعه جوړی شوی او پدی وختو کېښي په ښوونځیو کېښي درول شوی او دښوونځیو زده کونکي استفاده ورڅخه کوی.
- ۹: دښوونځیو او د بدنې روزنې دښوونځیو د پوي اندازې د ضرورت له سامانو فرمایښت خارج ته صادر شوی دی.
- ۱۰: هغه د فټبال او والیبال توپونه چه پخوا له خارج څخه بیرونل شوی وو کابل ته رارسیدلي دي.

۱۱: دنجونو دښوونځيو دپاره يوه ښوونکې له اتريش څخه استخدام او کابل ته رارسيدلې ده. دغه راز درې تنه معلمې له شوروي اتحاد څخه هم د سپورت دښوونکو په حيث استخدام شوي او دنجونو په ښوونځيو کښي وظيفه اجرا کوي.

۱۲: دجمناسټيک يوشمير ثابت او پور تاتيف سيم دجنگلت د دستگام په ذريعه جوړه شوي دي چه دتقيله سپورتو په کلب اود بدني روزني په ښوونځي کښي زده کوونکي لاستفاده ورڅخه کوي.

۱۳: دپوهني دتقيله سپورتو کلب چه له ډېرو کلونو راهيسي دکلب شامليزو استفاده ورڅخه کوله دتمرين په اتر ترميم طلب شوي و ترميم ئي بشپړ شوي او دجمناسټيک-بکس-پهلواني- وزن پورته کولو او دباسکټبال او واليبال سامانونه پکي په ښه ډول ترتيب شوي او استفاده ورڅخه کيزي. سر بيره پرهغو د جامو اغوستلو خونه- تشاب او نور هم په نظر کښي نيول شوي دي چه دکلب غړي چه دښوونځيو زده کوونکي دي به عصري توگه اوله سپورتي مقرراتو سره سم خپلو تمريناتونه دوام ورکړي او وداستفاده ورڅخه وکړي.

۱۴: د بدني روزني دښوونځي د هفتئيزو درسي ساعتو په پروگرام تجديد نظر وشو نوي پروگرام او د هغه هفتئيز درسي ساعتونه د اصولي مراتبو له طي کولو نه وروسته تطبيق کړي شول.

۲۵: د هاگي يون تن تيرينر له هند څخه استخدام شوي او کابل ته راغلي دي هغه د بدني روزني په ښوونځي کښي د هاگي تمرين او تدريس کوي اودښوونځيو په زده کوونکو ئي هم په عملي توگه تطبيقوي.

۱۶: د ضرورت له مخي څو جمناسټيکي کړي- شطرنج او باسکټبال ساعت او نور د ضرورت ولسامانونه پيرودل شوي او د بدني روزني او نورو ښوونځيو تر استفاده لاندې شوي دي.

۱۷: په عمومي ډول او په عصري صورت او له سپورتي مقرراتو سره سم دښوونځيو د هملکانو او نجونو د لوبو ډگرونه جوړه شوي او تر استفادي لاندې دي.

۱۸: د خپلواکي په جشن کښي د رسم گذشت او جمناسټيکي لوبو د پاره د هملکانو او نجونو دښوونځيو زده کوونکو په تمرين پيل کړي او د سپورت د لوي مديريت له ترتيب کړي پروگرام سره سم جريان لري.

لوبې: د غونډاري په لوبه کښي ۱۴ تنه.

د نيزي غورځولو په لوبو کښي ۱۶ تنه.

د ديسک غورځولو په لوبو کښي ۱۳ تنه.

د جک څيز په اچولو کښي ۱۴ تنه.

د بولوالټ څيز په لوبه کښي ۱۱ تنه.

د منډې د خيز په لوبه کښې ۱۵ تنه.

د قدمدار خيز په لوبه کښې ۱۰ تنه.

د ۳۰۰ متره محفاستې په لوبه کښې ۱۴ تنه.

د ۱۰۰ متره محفاستې په لوبه کښې ۱۵ تنه.

د ۲۰۰ متره محفاستې په لوبه کښې ۱۳ تنه.

د ۴۰۰ متره محفاستې په لوبه کښې ۱۰ تنه.

د ۴ - ۱۰۰ په ربلي لوبه کښې د پوهنتون ، نجات د لېسې ، تجارت د لېسې قېمو

ار د ربلي په ۲ - ۴۰۰ متره کښې د پوهنتون ، نجات د لېسې او د غازي لېسې

قېمو گډون کړی و .

د پوهنې د خزانې اجتماعي سپورتو تورنمنت د تلې د مياشتې په ۱۱ نيټه شروع

او نتيجه يې په لاندې ډول دی :

۱ : فټبال : بدغه تورنمنت کښې د ښوونځيو د فټبال ۱۱ قېمو گډون کړی و

چه په نتيجه کښې د خوشحال د لېسې قېم د پوهنې خزانې قهرمان وگڼل شو .

۲ : هند بال : د هند بال په تورنمنت کښې پنځه ښوونځي شامل شوي وو او په

نتيجه کښې د بدني روزنې د ښوونځي قېم د پوهنې خزانې قهرمان وگڼل شو .

۳ : هاکی بدغه تورنمنت کښې د ښوونځيو د لوسو قېمو گډون کړی و چه په نتيجه

کښې د رحمن بابا د لېسې قېم د پوهنې د هاکی خزانې قهرمان وگڼل شو .

۴ : باسکټبال : د باسکټبال په تورنمنت کښې اوه ښوونځي شامل شوي وو او

په نتيجه کښې د حبيبې د لېسې د باسکټبال د قېم تورنمنت د پوهنې د باسکټبال

خزانې قهرمان وگڼل شو .

۵ : والېبال بدغه تورنمنت کښې دوولس ښوونځي شامل شوي وو او په پای کښې

د دارالمعلمينو قېم د پوهنې خزانې قهرمان وگڼل شو .

يادونه : دغه تورنمنت د ناک اوټ په ډول شوی دی د ۴۱ د تلې په ۱۱ نيټه د نجات

غازي ، حبيبې ، نادريې او د استقلال د لېسو د کوچنيانو د قېمو تر منځ د فټبال

تورنمنت لوبه وشوه چه په نتيجه کښې د غازي لېسې قېم خزانې قهرمان وگڼل شو .

د ملالې ، رابعه بلخي ، زرغونې ، عايشه دراني د لېسو تر منځ د باسکټبال لوبه

وشوه چه په نتيجه کښې د ملالې د لېسې د باسکټبال قېم لومړی ، د رابعه بلخي

د لېسې د باسکټبال قېم دوهمه او د عايشه دراني د لېسې د باسکټبال قېم دريمه نمره شول .

دودانيو د لوی مديريت اجراآت :

۱ : د رابعه بلخي د الحاقې ودانې (۲۴) صنفې بشپړه شوي او استفا ده

ورځځه کېږي .

- ۲ : د خوشحال خان د لیسی د ډوډۍ خوله لو خو نه ا و بخلنگی بشپړ شوی او استفاده ورڅخه کیږی .
- ۳ : د خوشحال خان د لیسی لږاتو اړد قیچی تر حده رسیدلی او جوړونه می لا جاری ده .
- ۴ : د دارالمعلمینو د مربو طو خانگو بو (۴) ډوډ یزه خو نه بشپړه شوی او استفاده ورڅخه کیږی .
- ۵ : د بی بی مهر و (رح) د ښوونځی (۸) ټولگیزه الحاقیه او یوه بیره دار خانه بشپړه شوی او کار ورڅخه اخیستل کیږی .
- ۶ : د بیهقی ښوونځی ۵ (۶) ټولگیزی الحاقی لومړی پوړه بشپړ شوی او استفاده ورڅخه کیږی او د دوهم پوړ د جوړونې کار می جاری دی .
- ۷ : د محبوبه هروی د ښوونځی د (۶) ټولگیزی الحاقی لومړی پوړ بشپړ شوی شوی او د زده کړونکو تر استفادی لاندی شوی دی .
- ۷ : د محبوبه هروی د ښوونځی د (۶) ټولگیزی الحاقی لومړی پوړه بشپړ شوی او د زده کړونکو تر استفادی لاندی شوی دی .
- ۸ : د سردار جان خان د ښوونځی د (۱۰) ټولگیزی الحاقی لومړی پوړه پوړیل شوی او باتی کار می تر جوړونه لاندی دی .
- ۹ : د صنایعو د ښوونځی ودانی د هنگر په صورت د ابن سینا د ښوونځی په جنوبی خوا کښی په سلو کښی ۱۵ بشپړه شوی او کار ورڅخه اخیستل کیږی .
- ۱۰ : د میخانیکي ښوونځی د دریمې الحاقی د دری پوړه یزه ودانی کار په سلو کښی ۹۰ بشپړ شوی دی .
- ۱۱ : د زرغونی لیسی د ودانی کار پخوا بشپړ شوی و او دهلیزونه می په سمه څی خښتو فرش شول او زینه می د مرمر و په ډبر و ده می له کتار و سره پدی کال کښی بشپړ شوی دی .
- ۱۲ : د نوی کابل لیسه چه یوه فامیلی ودانی ده او د دغی لیسی د ښوونځی د پاره پیرو دل شویده د اساسی تعدیلاتو په ذریعه می تدریسی خو نی بشپړی شوی او یوه الحاقیه هم بدغی ودانی کښی اضافه شوی ده چه کار می بشپړ شوی دی .
- ۱۳ : د رحمن بابا د لیسی د طلابو د صحنی او بو خښلو له پاره داو بو یو مخزن چه (۳۰) شیرد هونه لری دهغه ښوونځی د ودانی په صحن کښی جوړه شوی دی سر بیر هغه بدغه ښوونځی (۱۹) غسل خانې له شاوړ سره می چه جاری او به لری جوړی شوی دی او کار ورڅخه اخیستل کیږی .
- ۱۴ : د پوهنی دوزارت د حفظالصحنی دریاست د خانگو زیاتولو د پاره په هغه تعمیر کښی یو پوړ بل زیات شوی شوی دی او خو نی می بشپړی شوی او استفاده و ورڅخه کیږی .

- ۱۵ : د دارالمعلمينو او ابن سينا په اوسنيو ودانيو کښې مخينې تعديلات شوي دي
چه کار ئې بشپړ شوي دي .
- ۱۶ : دخوشحال خان دليسي دجوړې خوډلو دخوڼي اصلاحات پدې وجه بشپړ
شو پدې چه سطح ئې په کانسکريټو سره جوړه شوي ده .
- ۱۸ : هغه ودانۍ چه دخارجو ارتباط د لوی مدیریت اودوزارت د نورو خانسکو
دپاره په شاه محمود غازي ميدان کښې تر جوړونه لاندې وه په دریو ټولو سره پوښل
شوي او باتي کار ئې جاری دی .
- ۱۸ : داستقلال دليسي دستند یو م دودانۍ چاری په سلو کښې (۹۰) بشپړ شوي دي .
- ۱۹ : دحبيبې دليسي د نوې ودانۍ کار دخواجه ملا په حد کښې دفوا د عامې
دوزارت په ذریعه دهوختېف سره قرار داد شوي او دجوړونې کار ئې په سلو کښې
(۹۸) بشپړ شوي دي .
- ۲۰ : دپروان په کارته کښې دندارې دليسي ودانۍ چه دفوا د عامې دوزارت
دودانيو د مدیریت په واسطه چه تر جوړونې لاندې وه سړ کال بشپړه شوي ده .
- ۲۱ : دخوشحال خان دليسي تدریسي ودانۍ دکابل ولایت دفوا د عامې د مدیریت
په واسطه تر جوړونې لاندې ده او په سلو کښې (۹۸) تر استفاده لاندې شوي ده .
- ۲۲ : دبگراميو په بڼ کښې دشرعيه مدرسي دپاره ددرې سوه کسيزه لیلیه ښوونځي
پوړ ودانۍ له قو ملحقانو سره ئې دافغانۍ ساختمانی دستگاه له خواتر جوړونې لاندې ده
اود زمري دمیاشتي تر آخره پوری بشپړ شوه .
- ۲۳ : په مخینو ښوونځيو کښې دصحې بیت الخلا پروژه تر جوړونې لاندې ده .
- ۲۴ : دليک او شمیر دالحاقی دودانۍ کار جاری دی او هیله ده چه ددې کال تر پایه
پوری بشپړه شی .
- ۲۵ : سربیره پر پورتنيو تعمیراتی چارو دودانيو لوی مدیریت پدې کال کښې
دپرښوونځي اولیسي ترمیم او اصلاح کې پدی .
- «بای»

د سلطنتي دربار وزير بناغلي علي محمد

د تحصیل له فراغ څخه وروسته په ۱۲۹۸ کال کېنې د ښوونکي او په ۱۲۹۹ کېنې د ښوونځیو عمومي پلټونکي. په ۱۳۰۱ کېنې د کابل د لومړنيو ښوونځیو لوی مدیر په ۱۳۰۲ کېنې

د پوهنې د وزارت

د قدریساتو رئیس، په

۱۳۰۳ کېنې د پوهنې

د وزارت معین په ۱۳۰۵

کېنې په روم کېنې د افغاني

مختار وزیر په ۱۳۰۷

کېنې د تجارت د وزیر

په ۱۳۰۸ کېنې د پوهنې

د وزیر په حیث په

۱۳۱۱ کېنې د پوهنې

په وزارت علاوه د خارجه

چارو د وزارت دوکیل

په ۱۳۱۲ کېنې په لندن

کېنې د افغاني مختار

وزیر په ۱۳۱۷ کېنې

د خارجه چارو د وزیر

د سلطنتي دربار وزیر بناغلي علي محمد

په ۱۳۲۸ کېنې په خارجه وزارت علاوه د صادرات عظمي د لومړي مرستیال او په ۱۳۳۲

کېنې یواځې د صادرات عظمي د لومړي مرستیال په حیث مقرر شوی و.

۲. د ۱۳۲۲ د زمري په میاشت کېنې په ژنیو کېنې د ملتو د عمومی قوانینو او

دوسلو ایسته کولو په جرگه کېنې د افغاني هیأت دمشر په حیث.

د ۱۳۱۲ د کب په میاشت کېنې په لندن کېنې د اقتصادي بین المللي په جرگه کېنې د

افغاني هیأت دمشر په حیث.

د ۱۳۱۳ د دوی په میاشت کېنې د ملخو په بین المللي جرگه کېنې د افغاني هیأت

دمشر په حیث.

د ۱۳۱۳ د دله م په میاشت کېنې د ملګرو ملتو په عمومی قواننه کېنې د افغانستان د نماینده په حیث.

په ۱۳۱۴ کښی د افغانستان او امریکې د دوستۍ په معاهده کښی د افغانی نماینده په حیث .
 د ۱۳۱۷ د زمري په میاشت کښی په ژنیو کښی په عرفانی بین المللی جرگه کښی
 د نماینده په حیث .
 د ۱۳۱۷ د وږی په میاشت کښی د ژنیو د سعد اباد د قرون په دوهمه غونډه
 کښی د افغانی نماینده په حیث .
 ۳: په ۱۳۲۸ کښی د صدارت عظمی د لومړی مرستیال او خا رجه وزیر په هېده
 علاوه د دولت دعالی شوری د غړی په حیث .
 په ۱۳۲۹ کښی د پوهنی دعالی شوری غړی په حیث هم ټاکل شوی او هغه وظیفه
 می سرته رسولی ده .
 په پای کښی د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښی د همایونی معظم اعلی حضرت له حضور
 څخه د سلطنتی دربار د وزیر په حیث مقرر شوچه شاهي د دارالتحریر د چارو نظارت
 به هم ور سره کوی .

د دربار د وزارت تشکیل

شاغلی علی محمد	وزیر
» حاجی امین الله	معین
» محمد علی	د سلطنتی تشریفاتو رئیس
» غلام عثمان علومی	د » » مرستیال
» عبدالرازق حامد	د شاهانه ذات د حضور مصاحب
» خلیل الله عنایت سراج	» » »
» محمد آصف	د حرمسرای ناظم
» محمد حسین	د تنظیماتو مدیر
» محمد یاسین	د محاسبی لوی مدیر
» محمد عظیم	د پانومدیر
» میر عبدالغنی	د درملتون لوی مدیر
» خوشدل	فراشپاشی
» میر اکبر	د نقلی مدیر
» عبدالباقي	د خزانی مدیر
» محمد عثمان	د کار خانای ناظر

د ملو کانه حضور سرمنشي بناغلي کهگدای

بناغلي حافظ نور محمد کهگدای دمرجوم حاجي نوبهعلي ندوی د ۱۳۱۸ لمري کال
چې له (۱۲۷۹) لمريز کال سره مطابق وؤ دروؤی د میاشتي په ۱۱ نيټه د جمعې دورمخي
په سهار د کابل په اندرابو کښي زيږيدلي دي له يولي تحصيلا تو نه وروسته د ۱۳۰۰

کال د مرغومي په میاشت
کښي د پوهني دوزارت
له خوا د تحقيقي د عالي
شو و نځي د لو مړي
اعداد يو له ټولگي
خچه او زير اود عالي
مجلس د ليک دايري ته
ورمغربي او هلته مقرر
شو او په ۱۳۰۲ کال
کښي ټي ټو زير ايو
د عالي مجلس د سر
ليکو نسکي په صفت
تر فيع وکړه. د ۱۳۰۴
کال د چنگاښ په ۲۸
نيټه د حضور د منشي
په لقب او يو په د و

د ملو کانه حضور سرمنشي بناغلي
حافظ نور محمد کهگدای

مماش سره د حضور د ليک دائري ته تبديل شو . په ۱۳۰۵ کال کښي چې هغه د ليک
دائره پرانته شوه د دارالتحرير شاهي په نامه ټي شکل وموند. ده د سپر ليکونکي
په حيث يوه ځانگه اواره کوله .

داعلي حضرت محمد نادر شاه شهيد د سلطنت په اول کښي د ۱۳۰۸ لمريز کال د تلي په ۲۶
نيټه د دارالتحرير شاهي د مقام په نوي تشکيل کښي د لومړي ځانگي د مدين په حيث
مقرر شو او په ۱۳۲۵ کال کښي يي په دوهمه رتبه د دارالتحرير شلمې دمدين په حيث

ترقی و کچہ اود ۱۳۲۸ کال دغبرگولی دمیاشتی له ۳۰ نیقی شخہ ددارالتحریر شاہی
دمقام کفیل و قاکل شو . به ۱۳۲۹ کال کچی به لومری رتبہ (لومری معین)
مقرر شو . به پای کچی به ۱۳۴۱ کال کچی بی دهمایونی اعلیٰ حضرت له حضوره د(وزیر
به رتبہ) دملو کا نہ حضور دسرمندی به حیث افتخار حاصل کر .

شاہی دارالتحریر تشکیل

شاہی دارالتحریر تشکیل	دملو کا نہ حضور دسرمندی
بشاغلی حافظانور محمد کھکدای	مشاور
سراج الدین سمید	
عبدالواحد معروفی	دمخصوص قلم مدیر
غلام محمد آرزاد	دلومری خانکی مدیر
عبد القدوس	دروهمی
.....	ددریمی
محمد دلاور قاضی	دخلورمی
بشاغلی محمد ہمایون اعتمادی	دکتابخانہ
عبدالنبی	دعراوضو

پلی دفاع وزیر، گرجرال خان محمد

به ۱۲۹۱ کال کښی زیږېدلی دی .

زده کړه او خدمت عبا یو نه یی : لومړنی زده کړې یی د حبیبی په ښوونځی
اوله هغه محایه په حربی پوهنتون کښی .

به ۱۳۱۲ کښی د شاهي
فرقي د شاهي سوږو
دغو نه ټولې مشر .

به ۱۳۱۷ کښی د لومړۍ
مسلکي او دارکا نجرې
د زده کړی له امله
تر کښی ته .

به ۱۳۲۱ کښی دارکان
حرب په حیث بریالی
او بیرته کابل ته
راغلی دی .

به ۱۳۲۱ کښی د وطن
د فرقي دارکا نجرې درېس .

به ۱۳۲۵ کښی د مرکزي قواؤ د قوماندانی دارکا نجرې رئیس

» ۱۳۲۷ د ۸ فرقي د ۲ لوی قوماندان .

» ۱۳۲۹ د ۷ د قوماندانی د کفیل

» ۱۳۳۲ د غزني د فرقي د قوماندان

» ۱۳۳۳ د هرات د »

» ۱۳۳۷ د قندهار د قواؤ د » په حیث

» ۱۳۳۸ د قندهار د قواؤ د قوماندانی علاوه د قندهار د نایب الحکومکي په کفالت
هم موظف شو .

تر فیعات یی .

به ۱۳۱۳ کښی له حربی پوهنتون څخه د سوارۍ په مسلک کښی په لومړۍ نمره
فارغ التحصیل شو .

به ۱۳۱۳ کتبی دتورن به حیث

» ۱۳۱۷ « دجگرن »

» ۱۳۲۲ « دچگرمین »

» ۱۳۲۶ « دچکروال »

» ۱۳۳۰ « دبریدجنرال »

» ۱۳۳۴ « دتورن جنرال »

» ۱۳۳۹ « دچکر جنرالی به پای کتبی به ۱۳۴۱ کتبی دینو خدمتو اولیاقت به وجه
دهمایونی اعلیحضرت له حضور شخه دهاکثر محمد یو سف صدراعظم به کابینه کتبی
دملی دفاع دوزیر به حیث مقرر شو

دخدمتو نښانونه یی:

۱ : دتجسین نښان

۲ : د دوهمی درجی بر یال »

۳ : درېنیمین مطلا »

۴ : ددو تیا نکلی »

۵ : د » مطلا »

۶ : دهیواد لومړی درجه حضری »

۷ : دسر دار عالی »

۸ : دپوهنی دوهمه درجه »

د عدلی وزیر ښاغلی مجروح

۱- ښاغلی سید شمس الدین مجروح و د مرحوم سید حضرت شاه زوی او د ننګرهار د ولایت د شین کوهک د کلی او سیدونکی دی .

۲۰: دی په ۱۳۲۹ ق

کښې بدغه کلی کښې
زېږېدلی دی .

۳: په ۱۳۱۳ کښې

داعیانو د عالی مجلس

دغړی او په ۱۳۱۷ کښې

د حکومت د نماينده

په خيبر د افغان د ملي

پانک د پلټنې په عمومي

رياست او د ۱۳۱۷ کال

په پای کښې د ټورولو

د شرکت او د قند

جوهولو د فابریکې

په ریاست او په ۱۳۲۸

د عدلی وزیر ښاغلی سید شمس الدین مجروح

کښې یی د والا حضرت مرحوم سپه سالار شاه محمود خان غازي په کابینه کښې د قبايلو د مستقل ریاست د مرستیال او کفیل په حیث ترقی وکړه وروسته بیا د ښاغلي سردار محمد داؤد په کابینه کښې د قبايلو د مستقل رئیس په حیث مقرر شو ، تر دی چه د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښې د دکتور محمد يوسف صدراعظم په کابینه کښې د عدلی وزیر مقرر شو ، ښاغلی سید شمس الدین مجروح ۴۵ کلن دی :

دی په انګلیسي، عربي، پشتو، فارسي او اردو ژبو پوهیږي .

هغه په پشتو او فارسي د نظم او نثر په ډول راډاز مقالې او آثار لری چه زیاتره یی د هیواد په مطبوعاتو کښې چاپ شوي دي .

د عدلی وزارت تشکیل

وزیر	ښاغلی سید شمس الدین مجروح
معین	» عبدالکریم حقانی
مشاور	» . . . . .
دمخصوص قلم مدیر	» عبدالواحد
اداری لوی مدیر	» محمد محسن
دمامورینو مدیر	» عبدالعزیز
دتقنین رئیس	» محمد موسی شفیق
د مشاور	» . . . . .
د قوانینو د تدوین مدیر	» . . . . .
د خپرونو، ترجمی او تالیف لوی مدیر	» . . . . .
د ژورنال مدیر	» . . . . .
د عدلی مجلې	ښاغلی محمد اکرم عیقری
د کتابخانې	» محمد علی پیام
د قوانین د توضیح او لیکنو مدیر	» سید عنایت شاه
د پلان او بین المللی مدیر	» . . . . .
د پلټنې مدیر	» حشمت الله
د تمیز رئیس	» مولوی عبدالصبر
د لیکنو مدیر	» محمد یعقوب کهمک
د جمعیت العلماء رئیس	» . . . . .
دمامورینو د مراغی د محاکماتو د تمیز رئیس	ښاغلی عبدالباقي
» » رئیس	» عبدالله
د تجارتی تمیز رئیس	» غلام محمد
د مرکز د تجارتی مراغی د محکمې رئیس	ښاغلی محمد حسن
» » د لومړنۍ	» . . . . .
دمامورینو د لومړنۍ محکمې د محاکماتو رئیس	ښاغلی محمد انور واحدی
د تجارت محاکم او حکمیت مدیر	ښاغلی محمد انور
د پانېو مدیر	» عبدالستار
د هرات د تجارتی محکمې رئیس	» نورالدین

د کندهار د تجارتي محکمې رئیس	.....
دمزار شریف»	»
د ننګرهار»	»
د قطغن»	»
دمېمنی»	»
د غزنی»	»
شېاغلی عبدالصمد	»
محمد ناصر	»
غلام حبیب	»
فقیر محمد	»
محمد یوسف	»

په ولایاتو او اعلیٰ حکومتونو کې مریز قاضیان

د کابل ولایت د مرافعی محکمې قاضی	شېاغلی مولوی محمد یوسف
» د دو نایقو»	» محمد طاهر
» د حقوقو»	» حبیب الله
» د جزاد لومړنی محکمې»	» عبدالعلی
» د کندهار د مرافعی»	» عبدالقاسم
» د لومړنی»	» فضل الله
» د هرات د مرافعی»	» عبدالله صافی
» د لومړنی»	» فضل حق
» د مزار شریف د مرافعی»	» محمد صدیق
» د لومړنی»	» عبدالوهاب
» د قطغن د مرافعی»	» غلام ایشان
» د لومړنی»	» عبدالعزیز
» د ننګرهار د مرافعی»	» عبدالرؤف
» د لومړنی»	» محمد عظیم
» د پکتیا د مرافعی»	» محمد نعیم
» د لومړنی»	» لعل گل
د پروان د اعلیٰ حکومت د مرافعی د محکمې قاضی	» خمارالدین
» د لومړنی»	» حبیب الله
» د غزنی د مرافعی»	» محمد گل
» د لومړنی»	» گل محمد
» د شبرغان د مرافعی»	» جانانخان
» د لومړنی»	» صبغة الله
» د بدخشان د مرافعی»	» حسام الدین
» د لومړنی»	» محمد الله
» د فراه د مرافعی»	» محمود
» د لومړنی»	» علی احمد

وعدلی وزارت فعالیتونه

دغه اداره چه د تفنن چارو در با ست په نوم یادېږي وظیفه می داده چه د قانون گذاری او حقوقی مسایلو په ساحه کېنې د حکومت فعالیتو نو ته تمرکز ورکړی او په همدی ډول وزارتونه تصدیق او ددولت هر ډول موسساتو ته په حقوقی چارو کېنې مشوره ورکړی او د پروژو د اصولو نامو د تعلیمات نامو او لواېجو د تهیه او یا د هغو د تدوین او تدقیق په وسیله د وزارتونو او نورو مختلفو ادارو سره مرسته وکړی د دغه تمرکز او تنظیم هدف د حقوقی چارو واریسی او د قانون گذاری شتون دی چه نوموړی اداره د حقوقو او قانون گذاری په ساحه کېنې د حکومت د ادارالانشا حیثیت لری نو له دغه کبله به په دغه حقوقی مرکز کېنې ټولی مربوطی قانونی پروژې اولایجی د حکومت د فعالیت په ساحه کېنې تهیه او تدقیق او دغه کار ته به خاصه توجه وکړی شی چه ټولی اصلاحاتی پروژې په متحد شکل داسی منعنه

راشی چه پروژو محتویات دهیواد داساسی قانون سره داسی مطابق وی چه دنور و قوانینو سره نقاضت ونه لری.

په همدغه ډول د تقنین د چارو ریاست متضمن دی چه د بلان گذاری یوه، یوه څانګه ولری چه دهیواد د عدلی حقوقي ادارو قضایی دستګاه د مربوطو انکشافاتو په ساحه کېنې د منظمو پلانونو د سمی احصایی د دقیقې مطالعې له مخې دهیواد د نننۍ اوسپنې ژوند په چارو کېنې هم آهنگی په منظور د دغو موسسو د پرمخ تګ او بهیود د پاره یی وضع کوی. د عدل د وزارت په نظر کېنې دی چه په دی پاره کېنې د اسلامي هیوادو د علماؤ او متخصصینو څخه مشوره او مرسته حاصل کړی اود نوموړو علماؤ د تجربو څخه د اسلامي دین د روحیې لارو سره د قانون گذاری په چارو کېنې تری استفاده وکړی نو د دی منظور د پاره د عربی متحد جمهوریت څخه یو شمیر متخصصین رابللی شوی دی په دغه ساحه کېنې د افغانستان بین المللی ارتباط هم د عدلی قوی مرکز د دغی حقوقي قوانینو سره تمرکز لری، دغه اداره دهیواد د قو او عدلی دستګاو په نوم دا وظیفه لری چه په بین المللی ساحه کېنې قو لری عدلی چاری او جریانات په سم ډول اجرا شی د عدلی دستګاو سره په منظم ډول په تماس کېنې وی. نو د الفلاح مدیریت هم د نشراتو او مجلې د مدیریت په نوم په دغه ریاست پوری ملحق شوی چه نوموړی مجلې د یو صلاحیت لرونکی هیئت د نظر لاندی دی یو نوی روحیې د پراخ پروګرام له مخې به کار لاس پوری کړیدی او په دغه حقوقي مرکز کېنې به په خاص ډول یوه منظمه کتابخانه هم دایره او پرانستل شی. د تجارتی او ملکي مامورینو ریاستونه د محاکمو د چارو د نظم او نسق او هم آهنگی د تمرکز په منظور د عدل په وزارت پوری مربوط شوی دی.

سربیره پردغه د محاکمو او عدلی دواړو موجوده تشکیلات د کثرت اود کار د تراکم په تناسب کتنی ته نه رسیدل نو له دغه امله د عدل د وزارت داساسی ټکو په ډول به تشکیلاتو کېنې لازمه تعدیلات د ۱۳۴۲ کال په اوایلو کېنې لاندی باندی شول چه پخپنی نوری څانګی یی لکه د قوانینو د دقیق مدیریت د صدارت عظمی څخه په دی وزارت پوری مربوط او ملحق شوی په همدغه ډول د تجارت د مراقمې د محکمې په چوکاټ کېنې د تجارتی علامو او اسنادو د ثبت لوی مدیریت منظور شوی او د مرکزی محاکمو او دواړو د تشکیل په تعدیل کېنې هم لازمه اقدامات شوی دی او په نظر کېنې دی چه په آئنده کېنې هم د کارونو د کثرت او تراکم له مخې د مربوطو محاکمو په تشکیل نوی نظر وشي نو دی منظور د پاره لا تر اوس نه د مشاورینو قو لته تشکیل شوی چه د اعضاؤ د پوره کیدونه وروسته به په کار لاس پوری کړی او د جزائی محاکماتو اصولی قانون هم ترتیب او تدوین شوی چه اوس د وزیرانو د مجلس د ټاکلی کمیسیون د هیئت تر غور لاندی دی.

او په همدغه شان د تجارتی محاکماتو اصولی قانون ترتیب او تدوین شوی دی.

چه ژر به خپل مراحل طی کړی چه د ادی د عدل د وزارت د قو ل دایرو د اجرا آتو رپوټ په لاندنیو کړیو کېنې ولاندی کیږی.

الف: مرکز اداري

لومړی دمخصوص قلم مدیریت

د عدل دوزارت دمخصوص قلم مدیریت د ۱۳۴۱ کال د سنبلې نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر میاشتې پورې د ۳۰۱۴ عریضو په باره کښې غورکړې او مربوطو محابو ته یې لازمه امرونه او احکام صادر کړي دي .

د تفتیش لوی مدیریت

الف : د تفتیش لوی مدیریت د وثایقو د تحریر د احصایې د ترتیب او د حقوقی او جنایي فیصلو د صحت د معلومولو د باره د اجرااتو د رپوټ په دریمه د دریمه میاشت د ۲۱۶۰ عدلی محکمو او د ملکي مامورینو د درې محکمو څخه راغونډې چې رسېدو سره سم یې دغه رپوټونه د محاکمو د اجرااتو کتنې په دقیق ډول کنترول او واری کوي .

په همدغه ډول د تفتیش د مدیریت د مسلکي غړو په ذریعه د قطغن د ولایت د خان آباد اندراب ، د غوراتو د اعلی حکومت د مرافعی د محکمی ، د لغمان د لوی حکومت د ابتدایي محکمی ، د مزار شریف د مرافعی د محکمی د کندهار د ډنډ د حکومت د محکمی د پروان د بگرام د محکمی او د کابل د ولایت د محکمی د وثایق تفتیش او غور پری شو بدی او سر بیره پردغه د ننگرهار د ولایت د مومند درې د ابتدایي محکمی ، د کابل د ولایت د چهار دمی د حکومت د محکمی د هرات د ولایت د انجیل د حکومت د ابتدایي محکمی د ارزگان د اعلی حکومت مربوط د شهرستان د ابتدایي محکمی د قطغن د ولایت د نهرین د ابتدایي محکمی ، د کابل د ولایت مربوط د حقوق د ابتدایي محکمی ، د هرات د ولایت د کشک د حکومت د ابتدایي محکمی د قطغن د ولایت مربوط د بغلان د ابتدایي محکمی د تفتیش کولو اجازه ولایاتو او اعلی حکومتو ته صادره شویده .

د عدلی محاکمو مامورینو چه د قانوني مقرراتو څخه د تخلف په اثر محاکمی ته لېږل شوي په دی ډول دي .

د کابل د ولایت مربوط د میدان د لوی حکومت د محکمی مفتی ، د دایکنډیو د محکمی قاضی او د کلنسنگار د محکمی کاتب ، د ننگرهار د ولایت د شنوارو د اچین د محکمی قاضی او مفتی او د پيچ د محکمی قاضی ، د غوراتو د اعلی حکومت د مرافعی قاضی او مفتی او د دغه محکمی سرکاتب او کاتب ، د بدخشان د اعلی حکومت د مرافعی د محکمی مفتی د هرات د ولایت د گذری د حکومت د محکمی قاضی او مفتی د محاکمه کولو لاندی راغلی دي

ب : - محاکم

۱ - د مامورینو د محاکماتو د تمیز محکمه :-

- ۲ - د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پای پورې ۵۴ فقرې د تمیز محکمی ته رسیدلي دي .
- ۳ - د ۶ فقرې د دوسې د بیا کتنې په نسبت بیرته ستنې شوي دي .
- ۴ - د ۴ فقرې د دوسې د آجندي څخه وېستل شوي دي .
- د مامورینو ابتدایي محکمه
- ۱ - د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د اول نه تر اوسه پورې د قضایي چارو ۳۵ فیصلي صادري شوي چه د دغې جملې سره د کوپراتيف د مامورینو ۴۳ دوسې ديوي فیصلي لاندې صادري شوي او د دغې محکمی ادارې اجرا آتو په عادي ډول ادامه درلودله .
- د ملکی مامورینو مرافعه محکمه
- ۱ - د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا پورې په یقیني ډول ۷۵ پانې فیصلي صادري کړي دي .
- ۲ - د ۱۳۴۲ کال د سرطان د میاشتي د اول نه د همدې کال د سنبلې تر آخره په تخمیني ډول (۲۰۰) پانې فیصله شوي دي .
- ۳ - د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پایه د مرافعه د محکمی د لیکو نو شمیر په تخمیناً ۳۶۱ پانې وي .
- ۴ - د سپرني ۱۳۴۲ کال د سرطان د اول نه د سنبلې تر پایه پورې د محکمی د صادر شوو لیکو نو شمیر په تخمیناً ۳۵۰ پانې وي .
- د عدلی د تمیز لوی ریاست .
- ۱ - د ۱۳۴۱ کال د میزان د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر آخره (۴۲) فیصلي چه محیني تا بید او غه محینو کښي زیاتوالی شوي - او ۱۵۰۳ پانې او ۳۹۵ پانې تخفیفی فیصلي شوي دي .
- د تجارت د تمیز د محکمی ریاست .
- ۱ - د مختلفو اشخاصو په مختلفو چارو کښي د تمیز خواهی د باره د تمیز ریاست ته ۹ فقرې را رسیدلي دي او د تمیز د ریاست له خوا د دغو فقرې په باره کښي سمدستي په لاندني ډول اقدامات شوي دي چه :
- لومړی مدعی او مدعی علیه تر جلب لاندې نیول شوي وروسته بیا تری ضامن اخستی شوي او د محصول د تجویل نه د تمیز غوښتنې صورت حال ورکړی شوي او بیا تمیز غوښتو نکی ته موقع ورکړی شوي چه د تجارت د ابتدایي او مرافعی د محکمو د فیصلو په روحیه باندې خپل اعتراضات وړاندې کړي او په دغه پسي ئي مقابل طرف ته وخت ورکړی شوي چه خپله مدافعه د دعوی د ضبط په کتاب کښي ثبت کړي نو د دغه اساس د مخي

د یوې فقرې فیصله پرله پسې څو ورځې غواړي چه د تمیز د اصولو او مقرراتو مطابق
 فقره فیصلې ته چمتو کړی شی د نوموړو ۹ فقرود جملې نه څو نورې فقرې چه د ۱۳۴۱
 کال د سنبلې هجری د تمیز ریاست ته ذکر شوی لیکونه لومړی رسیدلی ۱-۲-۳
 فقرود خپل قانونی مراتب طې کړی او، اوس د مجلس د وروستی غور او کتنې لاندې
 دی په یوه فقره د فیصله شوی او امکان لری په دوه نورو فقرو به د څو ورځې
 وروسته قانونی فیصلې صادري کړی شی او د تمیز په ریاست کښی موجوده نورې
 فقرې به د مدعی او مدعی علیه د اعتراضونو او مدافعو د بشپړېدو بدلې کښی چه
 تخمیناً د هرې فقرې په باب په ۱۵ ورځو کښی فیصلې کوی د تمیز ریاست به بیا هم
 په دې انتظار وې چه نوموړې فقرې قانونی مراحل پوره کړی او د غوراو دقیقې کتنې
 په برخه کښی به د محکمې د مجلس له خوا یو به بل پسې د قانونی فیصلو اقدامات
 تر اجرا لاندې و نیولی شی .

(پای)

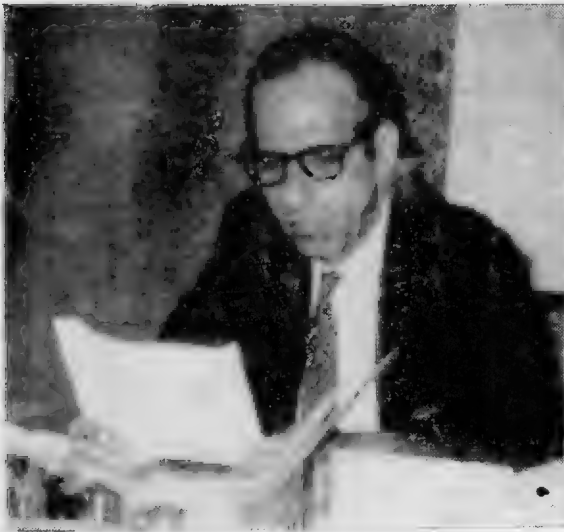

د داخله وزارت کفیل دکتور عبدالقیوم

دکتور عبدالقیوم د حاجي عبدالقادر زوی په ۱۲۹۷ لمریز کال کښې د ننگرهار
د ولایت په لغمان کښې زیږېدلی دی.

تحصیلات یې :

په نجیبی د لیسې
بکلوړیا .

د بی. اې. دیپلوم
د امریکې له ایلو نایز
یونیورسټی څخه .
د اې. اې. دیپلوم د شیکاګو
له یونیورسټی څخه .
د بی. اې. دی دکتورا
د امریکې د یو
له یونیورسټی څخه
د اې. اې. دوهم ماسټر
د ګری د شیکاګو له
یونیورسټی څخه وطن
ته د بیرته را تګ
نه وروسته د ۱۳۲۷

د داخله وزارت کفیل ښاغلی دکتور عبدالقیوم

د مرغومی په میاشت کښې د پوهنې د وزارت د مسلکي تدریساتو د ریاست د غړي په حیث .
د ۲۸ کال د مرغومی په میاشت کښې د دالیمعلمینو د ریاست د کفیل په حیث .
د ۳۶ د لینډي په میاشت کښې د هیرمند د ناوې د عمومی ریاست په کفالت .
د ۳۱ د مرغومی په میاشت کښې د هیرمند د ناوې د رئیس په حیث .
د ۳۹ د لینډي په میاشت کښې د هیرمند د ناوې په ریاست سر پیره د ګرشک د اعلي حکومت د وکیل په حیث .
د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښې د صدارت عظمي د لومړي مقام په فرمان د مخابراتو
د وزارت په کفالت
د ۱۳۴۲ د غبرګولي په میاشت کښې د صدارت عظمي په فرمان تېد پلا د داخله
وزارت په کفالت مقرر شو .

تألیفات او نښانونه یې: د دکتور اتمیز اود ماستری د پېلوم په انگلیسي ژبه .
 په ۱۳۳۸ کښې یې دریمه درجه تقدیر نامه اخیستی او په ۱۳۴۱ کښې د همایونی
 اعلی حضرت له حضور څخه، دستوری دریمه درجه نشان ورکې شوی دی .
 مسافر تونه یې: په ایران، ترکیه، جرمني، انگلستان، کاناډا او امریکه کښې یې
 سیاحت کړې او د خپلو تحصیلاتو یوولس کلنۍ دوره یې په امریکه کښې پای ته
 رسولې ده .

د داخلې وزارت تشکیلات

وژیر	ښاغلی دکتور عبدا لقیوم
معین	« غلام احمد پو پل
اداری رئیس	د میرامان الدین انصاری
مرستیال	« محمد حنیف یو سفی
د مامورینو مدیر	« غلام مصطفی الفی
د محاسبینو	« عبدالرشید
د عامو خدمتو	« عبد الرؤف
د آدرنیف	د عبدالواسع
د احصایی لوی مدیر	د فقیر محمد دیوه گلی
د سجل ثبت	د نظر محمد
د مرکزی احصایی	د گل محمد
د ناقلینو	د فیض محمد
د پلټنې لوی مدیر	د سید کمال
د پلټنې د لومړي گروپ آمر	د سید فخرالدین
« د دوهمه	د عبدالکریم
د دریمه	د ابوالولید
د محاسبینو لوی مدیر	د نور محمد

نائب الحکومگان او اعلیٰ حاکمان

د کابل والی	ښاغلی میر عبد العزیز
د قندهار نائب الحکومه	د محمد صدیق
د هرات	د عبدالکریم حکیمي
د مزار شریف	د غلام رسول پر ماچ
د قطغن	د نوزن جنرال عبدالکریم سراج

د ننگرهار نایب الحکومه	تورن جنرال خان محمد
د پکتیا »	ډگر جنرال فیض محمد
د فراه اعلیٰ حاکم	بداغلی عبد العزیز
د میمنه »	سید احمد شاه هاشمی
د بدخشان »	نثار احمد شیرزوی
د پروان »	سید غلام رسول
د غزنی »	روشندل وردک
د کراک »	دکتور عبد الوکیل
د شبرغان »	دین محمد دلاور
د غور اتو »	» محمد حنیف
د ارزگانو »	» محمد شریف
د بامیانو »	میر امین الدین انصاری
د تالقانو »	عبدالقیوم عطایی

د واخلې وزارت فعالیتونه

نوی تشکيلات :

لومړۍ - انکشافی پروگرامونه مادی او مثبت وی که معنوی ، باید په معقولو اساسونو ولاړ وی .

په تولیدي پروژو کې ، اقتصادي جنبې او د هغه نتيجې ، دمطالعو او کتنو ، تدقیقاتو او احصائی له مخې سنجش او ترتیب کیږي ، په دی اساس په اجتماعي اصلاحاتو کې هم باید په علم ا تکام شي ، لدی کبله د دغه منظور د سر ته رسولو د پاره ، د پلان یوه اداره چه د مربوطه کارونو د تحقیقاتو او مطالعاتو وظیفه په غاړه لري او د کارونو د وړاندې بیولو او پیشرفت د پاره مثبت پروگرامونه جوړوي د ۴۲ کال د سرطان په لومړۍ نیټه د واخلې وزارت دمو جو ده تشکيلاتو په جمله کې منع ته راغله چه دهغه لومړنۍ چاری شروع او مخ په وړاندې روانی دی .

دوهم - څرنګه چه د داخله وزارت اداري شق داووملايتو ، یولس اعلی حکومتو ۱۹ لویه حکومتو ، ۱۴۱ محلی حکومتو او له ۱۴۷۷ علاقه دارو څخه جوړ دی او بی له مرکزی څانګو څخه ، په ولایاتو او اعلی حکومتو کې دری سوه نمایندګی لري چه په هغو کې تقریباً (۴۵۳) تنه اجیران او ۱۷۹۱ تنه مامورین له لومړۍ رتبې نه تر ۱۳ رتبې پوري وظیفه اجرا کوي .

د اجراآتو او فعالیتونو د یو والی او سرته رسولو اود مالی چارو د تنظیم او

د لوازمود تمهه کولو او پاتې ضرورياتو د پاره داسې يوه دستگامه يوی قوی اداري شمې ته احتياج او ضرورت لري. او دا چه نایب الحکومه گان او اعلي حاکمان دولتي رتبې او يا درتبې نه پورته خلک دي، د احتياجاتو د لري کولو او د خپل قناعت د ساتلو لپاره مجبور دي د اداري څانگې سره تماس ونيسي، هر کله که اداري امر د لوی رتبې مامور نه وي لومړی نایب الحکومه گان او اعلي حاکمان نه حاضرېږي له هغه سره خبرې وکړي او که خبرې وکړي کوم امر چه په رتبه کې له هغو څخه ځي د دي او يا پوره علميت فلري نو طبيعې ده چه د هغو د قناعت له عهدي څخه نشي وتلای نو په دي اساس اداري څانگه چه بايد په دي تمديداتو او اصلاحاتو کې مهم نقش لوبوي نشي کيدی چه يوازي يولوی مدیریت پاتې شي ځکه د اکثر وزارتونو نمايندگي محدود او په څو مختصرو محايونو کې دي د هغوی محيني يوازي په ولاياتو او اعلي حکومتونو کې او محيني په لویو حکومتونو کې او يوازي د عدلي وزارت او د مالي وزارت په محلي حکومتونو کې يوه يوه نمايندگي لري ليکن داخله وزارت علاوه پر نوموړو محايونو، په علاقه دار يوکي چه يو وېد کې اداري واحد دی هم نمايندگي لري چه په دي حساب د داخله وزارت نمايندگي نسبت ټولو وزارتونو زياتې دي او پشکاره ده چه د نمايندگيو د شمير زياتوالي د کار زياتوالي پشکاره کوي او د کار زياتې د پرسونل د زياتوالي او د پرسونل زياتې قوی اداره کونکې په کار لري نو په پاسنې دلايلو داخله وزارت په خپلو نويو تشکيلاتو کې اداري لوی مدیریت ته په اداري رياست واړوه.

د چک وردکو نوي حکومت:

څرنگه چه دوردکو علاقه ډيره پراخه او غرنۍ ده، د هغه قريو خلک چه د سيد آباد شمال او شمال غرب او شمال شرق خواته پراته دي د سيد آباد له حکومت څخه ډير لري پاتې دي چه د مسافې د لري والې له کبله يې تگ داتگ ډير گران و لکه محيني داسې قريې هم شته دي چه د دايمر داد د علاقه دارۍ پوري تړلي دي او د سيد آباد د حکومت پوري دده دغه مسافه تخمين ۱۱۷ کيلو متره کېږي او د ژمي په موسم کې چه واوره شروع او غرا وکتل ټول په واورو بندېږي د سيد آباد د حکومت پوري دوکړو تگ داتگ ډير سخت دی نو په دي لحاظ د خلکو د مشکلاتو د ليري کولو او د هغو کارونو ته د رسيدو او د مربوطو چارو د اساسي تدوير لپاره داخله وزارت لازم وگڼله چه د چک وردکو حکومت نوي تاسيس کړي.

نوي تعميرونه او آبادي: په ۱۳۴۱ او ۱۳۴۲ کالو کې داخله وزارت د قطغن ولايت د اوسيدو تعمير او د غزني داخلي حکومت تعمير او د کوهدامن د لوی حکومت ودانۍ سرته ورسوله چه اوس استفاده تری کېږي دغه شان دخوگياڼيو د لوی حکومت ودانۍ هم تکميل اوسرته رسيدو ته نږدی شويده.

د غزني داخلي حاکم د اوسيدو تعمير په ۴۱ کال کې شروع او تراوسه پوري ندي

تکمیل شوی بلکه نیمکاره پاتې ده دهرات ددارالحکومگی و دانی په ۳۶ کال شروع او تر اوسه نیمکاره ده.

د ښاروالیو تاسیس

د کاپيسابه لوی حکومت کي نوی ښاروالی تاسیس شو یډه همدغه ډول دسپر کال دجوزاد میاشتی څخه را پدی خوا دمیدان په لوی حکومت دکتوا په لوی حکومت داندرو په محلی حکومت اود جاغوریو مقر اود قره باغ په محلی حکومتو کي د ښاروالیو دتاسیس موضوع تر څېر نی لاندی نیول شویډه او په نودی وختو کي په دغه ملی دائری تاسیس شی. **دمهاجرانو په برخه کي** - د قطن د ولایت دمهاجرانو لپاره چه پادی وختو کي ۲۴ کورو نه نوی هغه محای ته لیږل شویډی ټول ۷۶۸۰۰ افغانی په وړیاتو که تقاوی پیسی ورکړی شویډی.

د کاکړو دکام د ۱۳۰ کورو استحقاق چه د کندهار ولایت ته می یوازی دمحکمی امر صادر شویډی او دڅېر نی وروسته به ورکړی شی.

دمهاجرینو دکورو او گډو کارونه چه دقبایلو دمستقل ریاست په سلسله معرفي شوی تر اجرا لاندی نیول شوی او په نودی وختو کي به ۴۷ کړی په نظر کي نیول شوؤ محایو ته ولېږل شی

ناقلمین:

۱- هغه ناقلمین چه دبیلو بیلو کامونو لکه محای ، احمدزی ، شنواری ، تاجک او مومندو د قطن ولایت او تالقانو ته لیږل شویډی ۱۷ کورنی دې .

۲- د بار کزایی ، خروقی ، وردگو ، تاجکو کامونو ناقلمین د بغرا منطقی ته لیږل شویډی ۸۲ کور دی .

۳- د بار کزایی او اچکزایی کامونو ته چه ۵۶ کور دی د بغرا له نقشی څخه بهر محکمه ورکړی شویډه .

۴- د دفتانی ، کوچی او کاکړو کامونو ۱۶۰ کورونه په بغرا دمحکمی ورکولی منظور شویډی .

علاوه پردی په داخله وزارت کسی دآرشیف مدیریت نوی تشکیل شوی او د دغه مدیریت دائر لاندی به پنجه شعبی وظیفه اجرا کړی .

د ا هم باید وویل شی چه دآرشیف دموجوده سیستم په اجرا کي د چارودنه معطلی او تنظیم او دسکتگی دلری کولو لپاره له خو فورمو څخه چه خپله د داخله وزارت له خوا تنظیم شویدی استفاده کپړی او په دی اساس داخله وزارت دآرشیف دمدریت په افتتاح کولو سره موفق شویډی چه په دوه کالو کي په ډیر ښه شان دوزارت د مسلکی شق اجرا ات تدوین او په هره موقع او هر آن کي دوزارت میاشتنی اوحتی یو کلن اودوه کلن اجرا ات څه دحجم اوسوا بقوله نظره او څه د کارد پیمانی اوفعالیت د لحاظ جواب ووايي . باید وویل شی چه دوزارت دنورو څانگو دمربوطه کارونو جریان په عادی ډول هره ورځ مخ په وړاندی روان دی . «پای»

وڪاٽو اوڻا وڻا پيو وڙارت ٺيڪيل

وزير
شاغلي دكتور محمد يوسف (صدر اعظم)
معين
» »
سلطان احمد پوپل

مشاور
شاغلي سيد عبد الاحد
د پليٽي لوي مدير » رمضان علي کاظمي
داداري لوي مدير » سيد امان الله عبادي
د مخصوص قلم مدير » محمد عظيم
د سکرود فابريڪي آمر » محمد شريف
د مقاولات او خارجي ارتباط مدير

شاغلي مير عيد الله
د احصا يي مدير » عماد الدين
داداري مرستيال » عبدالر سول
مدعي العموم » محمد طاهر
د خدماتو مدير » مير امان الدين

د آرشيف مدير » محمد آصف
د تخنيڪ لوي مدير » احسان الله مياڻي
د ڪٽور سلطان احمد پوپل

د پلان او پروژي مدير شاغلي احمد الله

د لاسي صنايعو » سلطان نعمتي

د تدوير لوي مدير » غلام سخي

د مالي مدير » عبداللہ

د ڪار او ڪار ڪرو لوي مدير » حفيظ الله

د ملي استخدام مدير » محمد هاشم

د ڪارمير » بشير احمد

د اجتماعي تاميناتو مدير » فقير محمد

د ڪشفياتو مدير » احمد علي

د استخراج » سيد احمد

د سکرو دفایر یکی مدیر	شغاللی	محمد ایوب
د تالقانو د کاهو لوی مدیر	»	خلیل الرحمن
د اندخوی د کاهو مدیر	»	سلطان احمد
د هرات » »	»	اسد الله
د ترانسپورتو لوی مدیر	»	محمد عظیم
د نقدی محاسبی »	»	محمد آصف
د جیالوجی رئیس	»	عبد الصمد
د جیالوجی فنی اواداری مرستیال	»	مظفر الدین
میخا نیکی مدیر	»	غلام مصطفی
د دره صوف د سکرو لوی مدیر	»	عبد الطیف
د کلفکان د مالګی د کاهو مدیر	»	غلام صدیق

د کاهو او صنایعو وزارت فعالیتونه

د کاهو چاری

د پترو پلمټل

د پترو لود پلمټلی ریاست د ۱۳۴۱ د تلې له میاشتی څخه د ۱۳۴۲ د چنگاښ تر میاشتی پوری په یو ویشو ژور څاګانو کښی او جوړونه کښی (۲۱۰۰۷) متره برمه کاري کړی ده.

او هیله شته چه د وږی د میاشتی تر آخره پوری (۵۰۰۰) متره نوره برمه کاري هم ور باندی زیاته شی او په ۱۳۴۱-۱۳۴۲ کال کښی دخو اجه ګوګر د ډګر د څیری رپوټ چه د ډګر د شبرغان د جنو بی ختیز په ۳۲ کیلو متری کښی واقع دی جوړه شوی او د دغی سیمی د ګاډو د څیره (۳۷۵۲۴) ملی متر مکعب حساب شوی ده.

د سرپل، اندخوی او میمنی ترمنځ سیمو کښی جیولو جی عمومی تحقیقات په لمبر ۱ بر ۵۰۰۰۰۰ مقیاس سره په (۱۷۵۵۰) مربع کیلو متر مساحت کښی عملی شوی او یوه برخه نقشه یی هم ترتیب شوی ده.

د غهراډ په لمبر ۱ بر ۵۰۰۰۰۰ مقیاس او په (۲۷۳۸) کیلو متر مربع مساحت سره د جیالو جی مفصل تحقیقات بشپړ شوی او نقشه یی ترتیب شوی دی.

د فنی پرسونل دروزلوله امله د برمه کولو، ډریو، محاسبی، کانا لاسیون او د بی سیمی در اچو کولو په څه قول (۳۳۰) تنه پښتني شامل دی تأمین شوی دی.

د جیالوجی سروی

د کندهار او غرني ترمنځ سرک په جنوبی ختیځه ساحه کېنې د پټر و او ګازو پلټلو له پاره د جیالوجی نمائې رپوټ د کندهار، ګرشک او فراه په شمالي سیمو کېنې د لمبر ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰ او لمبر ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰ نقشو بشپړ و او له امله د جیو لوجی نقشې اخيستار فعا لیتونه ادامه لري .

د توپو ګرافۍ پروژه

په سړ کال کېنې د توپو ګرافۍ پروژې د انکشاف له امله داسې اقدام شوی دی .
یو سل پنځوس قوټی نوی نقشې په لمبر ۱ بر ۵۰۰۰۰ مقیاس د فیر چلید له کمپنۍ مخخه را رسیدلی دی .

دغه راز د پخوانیو نقشو له جملې څخه د لومړنیو مرحلو له بشپړولو نه وروسته (۱۷۰) قوټی نقشې پرمخکو باندې د نامه ایښودلو د پاره استول شوی دی سربیره په هغو (۱۸۱) قوټی موز اټیک فوټو ګان په لمبر ۱ بر ۵۰۰۰۰ مقیاس چه یوه نودی سل کیلو متره ساحه نیسي بشپړ او تر استفادې لاندې نیول شوی دی د ا هم باید وویل شي چه (۱۰۸) قوټی نقشې نامه ایښو دلو د دفتر داری له بشپړولو نه وروسته بیرته د فیر چلید کمپنۍ ته استول شوی دی .

هیدرولو جی چاری

د هیدرو لوجی د پروژې بشپړولو د پاره د مالی او فنی مرستې د لاس ته راو ستلو له امله د سپیشیل فنډ له مؤسسې سره خبرې اتري د واملری . سربیره پر هغو په دی کال کېنې نه او تو ماتیک نوی پیښلو نه د پکتیا او قطنن دولا یټو په سیندو نو باندې درول شوی دی

د کاناو سروی

د ذخیرو تعیینولو او د کاناو د نوعیت او کیفیت تثبیتولو له امله په سړ کال کېنې د کاناو او صنایعو د وزارت د سروی در یاست په نامه یوه اداره تأسیس شوی ده .

که څه هم په افغانستان کېنې د کاناو آثارو او نښې ډیرې دي خو داسې کاناو کتنه اوسر وی کول چه دا اقتصاد له مخې دا یستلو وه وی د دغه ریاست له عمده وظیفو څخه دی .

دوسپنی او نورو غیرو فلزی متیالو ژیکو موادو ، لاجو اردو ، طلا ، بریلو او دسکرو د کاناو د سروی د پاره سمدمستی سل تنه متخصصین افغانستان ته راغلی او په کار کېنې شامل شوی دی . دغه متخصصین په جلا جلا ګرو پو ویشل شوی او په ټاکلیو ساحو کېنې کار کوی .

د کبانو د سروی ریاست چه په یوه دری کلن گروپ سره می په دغه کار پیل کړیدی .
د شوروی اتحاد د حکومت له تخنیکي مرستې څخه استفاده کوی . دغی اداري د معدنی
نمونو تجزیه کولو د پاره د یوه لابراتوار په تاسیسولو هم پیل کړیدی .

د تیزو دسکرو د ایستلو چاری

د کرکرو او ایشپشتی د کان په پروژو کښی سپ کال له پلانه سره سم د تیزو دسکرو
د زیاتو ایستلو د پاره فعالیتونه دوام لری .

په سپ کال کښی د اوبو رسولو اود بریښنا د لین تیرو لو کارنودی په سلو کښی ۲۶-
سرتا رسیدلای دی . په دی کال کښی (۸۳۰۰۰) ټنه سکاره ایستل شوی دی .
چه یوه برخه می صنعتی مؤسسو اویوڅه نور می دخلکو او دا نرو دله تیاؤ پو ده
کولو له امله ورکړی شوی دی .

د دره صوف دسکرو د کان پراخول چه دغه کان د کیفیت له نظره په سکاره لری
د پرمختګ په حال کښی دی . سره له دی چه له دغه کال څخه سکاره زیات ایستل کیدای
شی خو بیا هم له دی امله چه د پلورلو دوامدار بازار نه لری نو (۳۰۰۰) ټنه سکاره ورڅخه
ایستل شول له دی امله چه یو ډیری سکاره لږ نه شی سم له پلان سره په پلمخمری کښی
د بریکت جوړولو دیوی فابریکی پیشبینی شوی ؤ . دغه فابریکه په یوه ساعت کښی
د بریکت اوه نیم ټنه سکاره را باسی په سپ کال کښی د دغی دستګاه ټوله بیه ورکړی شوی وه
او اوس په پلمخمری کښی دهغی د احاطی دیوال اود ماشینو درو لو د ځای جوړول
دوام لری .

لا جورد او د مالګی بیریل :

پدی کال کښی (۱۰۶۸) ټنه لا جورد او ۵۷۵۹ کیلو ګرامه بیریل او (۲۲۷۴۳۱۰) ټنه
مالګه ایستل شویده .

د صنایعو چاری :

د نغلو برېښنا :

د دغی دستګاه ظرفیت چه پخوا (۶۰۰۰۰) کلیواته پیشبینی شوی ؤ د نو یو کتنو
له مخی (۶۷۵۰۰) کلیواتو ته زیات شوی دی . د کانکریټو د پروژي د دستګاه په شمول
د فرعی جوړوونی د دستګاؤ کار بشپړ شو .
هغه ټول چه او په پکښی تیربیری پرانیستل شوی او کانکرت کاري بی - وام لری .

د ماهی پرېښنا :

د ماهی پرېښنه چه (۴۰۰۰۰) کلیواته ظرفیت لری سپ کال د اقتصادي او فنی ملاحظاتو
له مخی تر ژوره کتله لاندی راغلی ده او انتظار کښی چه په دغه باب به زر په زړه د
متخصصینو نظریی تثبیت شی .

نوی مقرر ی

د نفلو د پروژې رئیس ښاغلی
انجنیر عبداللہ رحیمی

د کانو او صنایعو په وزارت کښی
د کانو د سروی در یاست کفیل
ښاغلی انجنیر سید هاشم میر زاد

د مخابراتو د وزارت د پلان
لوی مدیر ښاغلی عبدالحمید

د کانو او صنایعو په وزارت کښی
د پترو او د پلټنې رئیس ښاغلی
انجنیر عبدالقدوس مجید

د مالی د وزارت د محاسبانو
در یاست کفیل ښاغلی عبدالصمد

نوي مقر ري

• به قاهره گڼی د افغانی لوی سفارت
د اطلاعاتو د داری آمر ښاغلی
عبد الرؤف بېنوا

دانیس د نشر اتي موسسې
رئیس او دورخیانی
مسول چاپ و نکی ښاغلی
محمد ابراهیم عباسی

د کابل راډیو د نشر اتي
موسسې رئیس ښاغلی
دکتور محمود حبیبی

• د مطبوعاتو د وزارت ادارې
رئیس ښاغلی عبد الغفار

د کابل راډیو د تخنیکي موسسې
رئیس ښاغلی انجنیر عبد الکریم
عطای

د هرات ډیزلې برېښنا:

د هرات د ښار د ډاکو لو له امله د امریکي د حکومت په کرنډي ډیزلې یوې برېښنا په تاسیسو او لاس پورې شوی دی.

د برېښنا نوري انکشافی پروژې:

د پلخمري د برېښنا د لومړۍ دستګاه د ماشینو د مرتب فعالیت له کبله د قند ز له سیند څخه د اضافي او بواخیستلو دیوه اضافي کاناو پروژو د ۱۳۴۱ کال په آخر وختو کښي ختم شوه.

دغه راز کابل ته د نغلو د برېښنا پمول د کلکو ستغو او قوی لینو په واسطه تر کنډه لاندې دی.

د غوړي سمېنت:

د غوړي د سمېنتو فابریکې چې په ورځ کښي یې (۲۰۰) ټنه سمېنت ایستل، سې کال یې له پلان سره سم د نورو فعالیت ته ادامه ورکړې او د دغې فابریکې د دوهمې مرحلې کار دا چې په ورځ کښي به یې تولیدات (۴۰۰) ټنه زیاتېږي سې کال په سلو کښي پنځه شپې شوی دی.

د کابل تخنیکي مرکز:

د څرخي د پل په صنعتي سیمه کښي د جاپان د حکومت په مرسته یو د وړوونکي تخنیکي مرکز تاسیس شوی دی. دغه مرکز به داسې دستګاه ولري چې په کال کښي به (۶۰۰۰) با یسکلونه (۲۴۰۰) متره او (۵۰۰) شمیر نلونه او پلاستيکي سامانونه بسته کاري کوي او په یوه ساعت کښي به (۲۴) کیلو د ښیښي لوښي جوړوي.

په دغه مرکز کښي به د فنې پرسونل په روزلو علاو وړتني مواد هم تولید یږي.

د کندهار د میوو ساتلو فابریکه:

د کندهار د میوو فابریکې د ۱۳۴۲ کال د غبرګو لې په میاشت کښي په فعالیت پیل وکړ. دغه فابریکه چې د چکوسلو اګیې د حکومت له کریدت څخه د استفادې په کولو جوړه شوه.

افغانستان به د خارجي تجارت د پراخیدو له مخې مهم رول ولوبوي ځکه د میوو صادرات (وچې وی کولنډه) او نور مواد به په له میوې څخه جوړېږي لکه (شربت او جام) په ډیره ښه بیه د نړۍ مارکیټ ته واستول شي.

د دغې فابریکې ټول تولیدي ظرفیت (۳۲۰۰۰) ټنه میوه دی.

د کابل د همیزو پاکولو دستگاه :

له دې امله چې د کابل د میوې صادرات په ښه شکل سره صورت ومومي د کابل د میوې شرکت اودانديمار د کمپنۍ په ګډه د کابل په صنعتي سیمه څرخي پله کښې د همیزو پاکولو یوه دستگاه تا سیس شوی ده چو دانی یې جوړه شوی او ما شینونه یې درول شوی دی .

د کیمیاوې سرې فابریکه

له دې امله چې د برېښنا د تولید له لیاری څخه له طبیعي ګاز څخه کار واخیستل شي . نو د دوهم پنځکلن پلان له مخې د هیواد په شمالی سیمه کښې د ۲۴ زره کلیواته برېښنا د فابریکې اود کیمیاوې سرې د یوې فابریکې جوړه و او پیشبینی شوی و ه سې کال د دغو دواړو دستگاهو لومړنۍ سرې وشوه .
د غنګمک تخنیکي پروژې :

دغه موسسه چې د صنایعو د زیاتو شقو د ودپاره د فني پرسونل تهیه کولو له امله جوړه یې د سرو کولو او پروژې له مخې د پرمختګ په حال کښې ده .
د تیلو تخنیکم :

له دې کبله چې د تیلو او ګازو ایستلو عملیات ورځ په ورځ نتیجې ته نژدی کېږي نو د فني پرسونل روزلو دپاره د یوه تخنیکم تاسیس ته ځکه شویده .
دغه تخنیکم به (۵۰۰) تنو ته عملي او نظري تد ریس ورکړي .

د نساجي د فابریکو په تولیداتو کې زیاتوالي راغلي دي

د ګلبهار، بلخري او جېل السراج فابریکو په ۱۳۴۱ کښې دو پنځوس میلو نه یوسل او یو ویش زره دري سوه نه دیرش متره تو کر تولید کړې بدي په ۱۳۴۱ کال کې د ګلبهار د فابریکو تولیدات شل میلو نه څلور سوو دو څلوو ویش زره دري سوه دري نوی متره تو کر ته رسیدلي دي چې د ۱۳۴۰ کال نه لس میلو نه څلور سوه څلور زره اته سوه دري نوی متره تو کر زیات شوی بدي د ګلبهار د فابریکې تولیدات په ۱۳۴۰ کال کې لس میلو نه اوه دیرش زره او پنځه سوه متره و د بلخري د نساجي د فابریکې تولیدات په ۱۳۴۱ کال کې نولس میلو نو اوه سوه زرو دوه سوه دونوی زرو مترو ته رسیدلي دي چې د ۱۳۴۰ کال د تولیداتو نه دوه میلو نه نه سوه څاو ویش زره نه سوه دري شپيته متره تو کر زیات تولید شوی بدي په ۱۳۴۱ کال کې د جېل السراج د فابریکې تولیدات پنځه سوه څلو ویش زره اوه سوه څوارلس متره شوی چې د ۱۳۴۰ کال نه یې تولیدات پنځه زره یو اتیا متره زیات شوی بدي .

په ۱۳۴۱ کال کې د نساجي له محصولاتو نه د دري سوو او او پنځه او یا میلو نو نه لکواووه شپيته زره او سواووه نوی افغانیو پلورل شوی دی چې له وطني توکرانو نه د وطنو الواستقا دي د نساجي شرکت دیر مطمئن کې بدي په ۱۳۴۱ کال کې د نساجي عمومي شرکت بودیرش میلو نه یوسلو نهه دیرش زره دوه سوه او اتلس متره توکران همدغه رازاته نوی زره نه سوه او او څلو ویش کمپلي، دستپاکو نه او نور توکران یوسلو پنځه ویش زره څلور سوه او دري ویش ګډی سپنسي پلورلي دي «پای»

د پلان وزیر ښاغلی عزیز

ښاغلی عبد الحی عزیز د ښاغلي عبدالجسین عزیز زوی په ۱۲۹۳ کښې په کابل کښې زیږیدلی دی .

تعلیمات یې :

په ۱۳۰۸ هجری کښې د کابل د استقلال په لیسه کښې

» ۱۳۰۹ »

دوروم - ایتالیې د شاتو

پر یا ند په لیسه کښې

» ۱۳۱۰ »

د پاریس د مچلت آت

جانسن دوسیلې په لیسه

کښې له ۱۳۱۲ څخه

تر ۱۳۱۳ پورې د فرانسی

له گرو تویل یو نیورستی

څخه او د (۱) انگلیسی

ایتالوی (مدرنو ژبو

د پلان وزیر ښاغلی عبدالحی عزیز

اود فلسفې په شق کښې (په اعلی درجه) بکلوړیا .

له ۱۳۱۳ څخه تر ۱۳۱۶ پورې د فرانسی د استرا آسپو ر هکت

په یو نیورستی کښې .

دوه کاله یې د سیاسي علومو (اقتصاد او عامې مالیې) په پښوونځي کښې او یو کال یې

د تجارت د حقوقو او عامو حقوقو په باره کښې تحصیل کړی دی .

له ۱۳۱۶ څخه تر ۱۳۱۷ پورې یې د بانکي په عملي شقو کښې په لندن کښې

تحصیل کړې دی .

ژبې یې :

فارسی - پښتو - فرانسوی - انگلیسی - اویتالوی

وظیفې یې :

په ۱۳۱۷ کښې د افغان په عملي بانک کښې شامل شو

په ۱۳۱۹ کښې د هغه بانک درمیس منشی شو .
 له ۱۳۱۹ څخه تر ۱۳۲۵ پورې په کابل کښې د بانک د بشپړې څانګې مدیر او بیا
 د افغانستان د نساجۍ د شرکت درمیس .
 له ۱۳۱۸ نه تر ۱۳۲۶ پورې د کابل د سیاسي علومو په پوهنځي کښې د مقایسوي
 تجارت د حقوقو او اقتصاد مدرس .
 په ۱۳۲۲ کښې د کابل د حقوقو د پوهنځي درمیس - د اقتصادي پلان جوړولو د کميسيون
 غړی او د ملي او اقتصادي بيلو بيلو کمیټو غړی .
 له ۱۳۲۵ څخه تر ۱۳۲۹ پورې د ملي اقتصاد د دوزارت معين .
 په ۱۳۲۶ کښې د هوا ناو د تجارت او استخدا م په جرګه کښې د افغاني هیأت
 مشر - د تجارتی پالیسي د اقتصاد د یو سمې د کمیټو او د تخنیکي فرعي
 کمیټي غړی .
 په ۱۳۲۷ کښې د هغه هیأت د مشر کفیل و چې په واکمنۍ کښې د صادراتو او وارداتو
 له بانک سره په خبرو اترو مامور شوی و .
 په ۱۳۲۹ کښې د افغانستان د صدر اعظم والا حضرت شاه محمود خان غازي مشاور
 له ۱۳۲۹ څخه تر ۱۳۳۳ پورې یې له حکومتی چارو څخه ډډه وکړه .
 په ۱۳۳۴ کښې د کانونو او صنایعو دوزارت مشاور .
 په ۱۳۳۴ کښې په خارج وزارت کښې د مختار وزیر او د اقتصادي چارو مشاور .
 په ۱۳۳۴ کښې د ملکي هوا نوردی درمیس .
 له ۱۳۳۵ څخه تر ۱۳۴۲ پورې د پلان دوزارت معين .
 په پورتني موده کښې یې په بین المللي بیلو بیلو کنفرانسونو کښې لکه د ایکافي
 دملګرو ملتو د موسسې او اجتماعي او اقتصادي شوري او دنړۍ د بانک په کالني غونډه
 کښې د افغاني هیئت په ملګرتیا درمیس په حیث کېدون کېدی .
 له ۱۳۴۰ نه تر ۱۳۴۱ پورې د افغانستان د مرکزي بانک درمیس او په ۱۳۴۲ کښې
 د دکتور محمديو سف صدر اعظم په کابینه کښې د پلان دوزیر په حیث مقرر شو .

پلان دوزارت تشکيل

وزیر	شاهغلي عبدالحي عزيز
معين	» عبد الله يفتلي
د مخصوص قلم مدير	» عبد القادر ياري
د احصايې او تتهاتور رئيس	» محمد باقي يوسف زي
مرستيال	.....
د تتهاتو لوی مدير	د هدايت الله عزيزي

د احصایې لوی مدیر	د عیدالهادی احمدزی
د اقتصادي تحلیل مدیر	.....
د مالي بانکي او قیمتو نه مدیر	.....
د ملي عاید او د بانکو د تشکیل مدیر	د ښاغلي محمد کبير خاضع
د تجارت او صنايعو مدیر	د صالح محمد نورزایی
د حمل و نقل د مخابراتو	د عبدالواسع
د بشري قواو مدیر	د عبدالله صديق امير
د روغتيا او پوهنې مدیر	د عزيز الله امینی
د نفوس او کړهتې مدیر	» شیر آفا کشاوړز
د پلان رئیس	» محمد اسحق عثمان
مرستيال	.....
د بانکدارۍ او مالي مدیر	» محمد خان
د اساسي بانکي اچولو مدیر	» عبدالوکیل امیری
د موادو د تهیه او موازنې مدیر	» بېرک
د بشري قواو مدیر	» محمد يوسف فرند
د پروژو او پراګونو لوی مدیر	» سردار ولی شاه
د کاناو او صنايعو مدیر	» دکتور نواز
د اجتماعي خدماتو مدیر	» سید امین الله بهاء
د مواصلاتو او فواید عامې مدیر	» عبدالعزیز فروغ
د تجارت مدیر	» محمد انور مهر
د کرهڼې او بولګو لومړی	» احمد ضیا
د خارجي مرستې د ارتباط لوی مدیر	د ښاغلي فقیر نبی النبی
د توحید او انسجام مدیر	.....
د ارتباط او خارجي	
مرستي مدیر	» محمد انور
د خبرونو او تبلیغاتو رئیس	.....
د ادارې لوی مدیر	» محمد موسی خداداد
مرستيال	» محمد رفیق
د مامورینو مدیر	» عبدالاحد
د آرشیف مدیر	» سیف الدین
د محاسبې مدیر	» عبدالخلیل
د عامو خدمتو مدیر	» احمد جان

د پلان د وزارت فعالیتونه

د احصایې او تبعاتو ریاست

د احصایې او تبعاتو ریاست چه د پلان په وزارت کښی د اقتصادي اوضاع نه د حاصل شوی احصائی دراغونډی لو وظیفه په غاړه لری په دغه ریاست کښی د احصایې دراغونډی لونی عملی مرتب داسی دی چه د پلان وزارت می دخپلو ضروری معلوماتو طریقو او د احصائی فورمی چه په دغه اساس ترتیب اوراغونډی پری ټاکمی اومحترمو دوا یرو ته می د زیاتی هم اهنسکی د تامین په غرض خبر ورکوی اود تبعاتو او احصائی د ریاست د دواړو او اوموسو د پاره دهغوی دکار د ماهیت په نظر مخصوصی فورمی ترتیب او بیانی دهغوی دموافقی اونظریی داخستلو د پاره دهغوی ته سپاری چه دمر بوطه دوا یرو دنظریا تو داخستلو نه دغه ترتیب شوی فورمی داژ مایلو په لځای کښی دکار لاندی نیول کیږی په دی ډول نود پلان د وزارت د ضرورت ولهمعلومات یاد دوا یرو دموجوده اسنادو او کتابوله مخی رابر سیره اوفرهم شی اویانو مولی دا یری دخپلو مربوطه څانگو سره په تماس کښی شی چه لازمه معلومات راغول اود پلان وزارت ته می وسپاری ددغه ترتیب له مخی وروسته له هغه چه احصایه دراغونډی شی دغه کړه معلومات په هغو پاڼو کښی لیکل کیږی چه د اقتصادي اوضاع په حل کولو کښی تری استفاده وکړی شی د همدغو جدولونو په اساس صنعتی، زراعتی، تجارتي بانگداری اوبیسی د تادیاتو بیلائس اونور مهم اقتصادي اومالی موضوعات دکتنی لاندی نیول کیږی .

ددغه ریاست دمختلفو څانگو فعالیت دزمانی دلحاظ له مخی چه مالی اویا شمسی کال می د تطبیق د پاره ټاکلی شی مشخص کیدلی نشی ځکه دورځنیو عادی چارو څخه سر بیره مخنی کارونه په لږه موده کښی چه په یوه میاشت یا یوه هفته کښی د اجرا لاندی سرته رسیدی مخنی کارونه برخلاف اودده فعالیتونه او ډیر وخت غواهی .

دمثال په ډول د پرمخ تګ دکتنی دمقرراتو برابرول: چه تقریبا دیونیم کال مودی تیریدلو وروسته د ۱۳۴۲ کال دجوزا په میاشت کښی چاپ شودغه د پرمخ تګ کتنه په بیلو بیلو مختلفو برخو کښی دلومی پنځه کلن اقتصادي پلان د اجرا آتو یوازنی نتیجه ده چه دکار د پرمخ تګ له مخی دهراقتصادی برخی مقتضی مصارف په دلائلو اورا یو سره د پروژو لازمه تبدیلات د تدقیق اوتحلیل لاندی نیولی شوی دی ځنګه چه دبیلو بیلو احصایو دراغونډیو اصلی هدف دمختلفو اقتصادي ریشو د اقتصادي تمایلاتو د تصویر دواقعی ترسیم تحلیلول دی نوځکه د احصایې ریاست پرله پسې کوشش کوی چه د اقتصادي پالیسیو د طرح په منظور صلاحیت لرونکی

مقاماتو ته واقعي اوصحي رقمونه ولاندی کړی داسی رقمونه لکه څنګه پرو سې کال د داخلي تجارت د پنځه کلنۍ سلسلې احصایه د تجارت د وزارت له خوا نشر او د اصلاحی انتقاد د څیړنې لاندی و نیولی شوه په نتیجه کښی د اجو ته شوه چه دغه نوموړی احصایه خصوصاً د وارداتو احصایه بشپړ نه وه او د وارداتی جنسونو لویه برخه د لو هری پنځه کلن اقتصادي پلان د بیلو بېلو پروژو د عملی کولو او په مسخ بیولو په منظور بی دګمر کاتو د احصایې د ثبت نه چه په مستقیم ډول راوړل کیدل په احصایه کښی نیول شوی نه دی د احصایې ریاست د تجارت د وزارت او د افغانستان بانک د ریاست په مرسته د دغه نقص د رفع دپاره په اصلاح لاس پوری کړ چه د درې میاشتې څکار کولو نه وروسته د خارجی منابعو د احصایو په اساس د افغانستان بانک د احصایې سره په مقایسه کولو سره می دواړو رقمونو نه اصلاح اوسم کړی چه اوس می ښه صحیح اوسم رقمونه می ذی علاقه مقامونو ته سپارلی دی او همدغه ښکته د صادراتی رقمونه احصایه هم لږ ډیره اصلاح شوی ده . نو په ټولو اقتصادي او اجتماعی رشتو کښی نه یوازی دیوه کال دپاره بلکه تر هغه پوری چه د هیواد د لومړی پنځه کلن اقتصادي پلان سره مطابقت ولری د احصایې رقمونه په پرله پسې ډول پنځه کلنۍ او یا زیات له هغه څخه تهیه او برابر شوی دی چه د دغو له مخی می تحلیل او تجزیه کیری د تحلیل نسبتی په ارزښت کښی د هغو نه جګ دی چه یو کلنۍ رقمونه پری متسکی وی دلته نو باید ووايو چه پنځه کلنه او یا د دغو نه زیاته احصایه چه د اوسنی پرمخ تګ کتنی د هری رشتی په خصوصی جدو لونی کښی ترتیب شوی د پخوا د رقمونو ساده اقتباس نه دی مګر د وزارتونو او مز بوطه دواړو د همکاري په اثر چه په تیریو نیم کال کښی د انتقاد او اصلاح لاندی نیولی شوی او وروسته می په نشر لاس پوری شوی دی تیر کال د احصایې د جدو لونی په یوه څنډه کښی د اجتماعی او اقتصادی فعالیتونو نوچارت او گرافونه هم د احصایې او تنبغاتو د ریاست په واسطه ترتیب او د پرمخ تګ کتنی د مربوطو جدو لونی د فصل په خوا کښی چاپ شوی دی وروستنی مثال می د تنبغاتو او احصایې د ریاست فعالیت دی چه د احصایې د چارو پرمخ تګ او د ښایي تری معلوم پری هغه د هیواد د مالی مسا یلو دحل او جدول بندی ترتیب دی په دی باره کښی د احصایې د ریاست مربوطو څانګو د مالی د وزارت د مربوطو څانګو سره اوږده په اوږده کوشش او مجاهدت کړی دی چه د عادی او انکشافی بودجی د عوایدو او مصا رفو جدولونه د نظر لاندی د دغی برخې د تقسیم لرلو سره د نو و علمي اساساتو له مخی ترتیب کړی .

په همدغه ډول د لازمو تفصیلاتو سره د خارجی قرضونو مربوطو جدولونه او په بیلو جدو لونی کښی د قسطونو دور کړی دمودی ترتیب د پنځه کالو دپاره چه د اوسنی پنځه کلن پلان سره مطابقت لری د پرمخ تګ کتنه کښی څرګند او چاپ شوی دی .

دلته نو لازم نه دی چه د نورو مربوطو اقتصادي او اجتماعی شقو په جدو لونی کښی د راغونډ شوی رقمونو په باره کښی څیړنه او تذکر وکړو ځکه د احصایې او تنبغاتو

دریاست د مالی او تجارتی رقمو نو د بهبود او اصلاح دپاره چه دکومو عملی طریقو نه دقولو اقتصادي او اجتماعي شقوقو درقمو نو په باره کښي تری په لن تغییر سره کار اخستی شوی تطبیق شوی هم دی د احصایي او تنبغاتو دریاست د فعالیت یوه بله برخه چه د احصایي د مامورینو په واسطه اجرا کيږي هغوی دغو نو مستقلا سروی او نو خو اخستلو شخصه عبارت دی .

د احصایي او تنبغاتو ریاست د پرمخ تګ کتنی د نشر سره سم یوه کوچنی رساله هم چه د افغانستان د اساسي احصایي په نوم مسمی ده په چاپولو می تیر کال لاس پوري کړی دی دغه رساله چه یوازی احصایي رقمو نه پکښي چاپيږي د پنځه کالو پوري یوازی رساله ده چه په بل هیڅ تفسیر او توضیح پوري اړه نه لري دغه ډول خبر و نی د تنبغ کوونکو صنعتگرانو او داخلي او خارجی تجارو او بین المللي موسسو د هڅو په پاره خورا ګوره اود همیش دپاره د استفادي وړ دی د احصایي او تنبغاتو ریاست تقریباً یو کال دمخه د هیواد دقولو کلو دجملي څخه د سیستماتیک نموني اخستلو په اساس د پنځه سوه کلو په سروی د خارجی او داخلي متخصصینو په مشوره د فورمو د اقتضا له مخی لاس پوري کړی چه په دغو فورمو کښي دقولو اقتصادي مسائلو ذراعت او نفوس په باره کښي د معلوماتو دپاره لازم سوالونه ځای او ترتیب شوی او وروسته مربوطو محلي حکومت توته د تطبیق دپاره استولی شوی دی د دغه پنځه سوه فورمو له جملی څخه تقریباً د څلور سوه او پنځوسو فورمو څخه زیاتي بیرته د احصایي ریاست ته رالیږلی شوی او د حل لاندی نیولی شوی دی لومړی د ولایاتو مربوطه کلي د جدول بندی او تحلیل لاندی راغلی چه د هغو سوالونو څخه تقریباً کامل ځوابونه لاس ته راغلي د دغو له مخی وروسته بیا دقولو ولایاتو او اعلي حکومتونو فورمی د تدقیق لاندی نیولی شوی او د احصایي او تنبغاتو ریاست سر بیرته په پورتنی فعالیت چه څو نموني می وښودلی شوی د هیواد د مرکزي داترو په حیث د بین المللي خارجی موسسو د اقتصادي او احصایي سوالونو ته د ځواب ورکولو دپاره وظیفه اجرا کوی تیر کال یو شمیر د پړو سوالونو ته می ځوابونه ورکړي دي .

د احصایي دریاست فعالیتونه کولی شو چه په لاندی ډول می لنډ کړو .

دغه اداره چه د اصلي وظیفی زیاته برخه می علمی ماهیت لري خپله توجه او پاملرنه می د هغو مواد وړا غونډولو ته ګرځولی چه د کتنی او مطالعاتو اساس ګڼل کيږي او هر څومره قناعت ښوونکی معلومات چه لاس ته راشي په همدغه اساس می په علمی مطالعاتو لاس پوري کړی چه نتایج می د پورتنیو ذکر شوو خبرو نو په واسطه د عمومي د استفادي دپاره چاپ او خپره وي .

درا قول شوو موادو د رقمو نه سر بیرته د اقتصادي، مالی او اداري پالیسو د تصمیمونو نیولو په منظور چه په عین موقع کښي تری کار اخستل شی دغه رقمو نه په مرتب او منظم ډول خپاره شوی هم دی چه د هیواد دپاره د لسو کالو د پنځو اونیو احصایي معلوماتو اساس تشکیل ښی .

دوځه ریاست فعالیت په زده پوری نماینده او ترجمان دنو مودی ریاست چاپ شوی خبرونې دی چه په دی ځای کښی نی لندیز ممکن نه دی دغه خپرونې په دری ژبو پښتو فارسی او انګلیسی چاپیږی او په عمومو ویشل کیږی .

د پلان دریاست د اجرا آتولندیز

د پلان د وزارت د پلان دریاست دوه لوی مدیرتونه لری چه یو می د توحید او انسجام لوی مدیرت دی او بل می د پروگرامونو لوی مدیرت. دغه هر یو لوی مدیرت پخپلو خاصو شقونو کښی څو نور مدیرتونه هم لری د پلان دریاست لوی وظیفو د انکشافی پلانونو ترتیب او تدوین، د کلنی انکشافونو بودجی برابرول، د انکشافی تخصیصاتو اجرا او د انکشافی پروگرامونو تعقیب دی .

په دی یوه کال یعنی د تیر کال د نیمایي څخه د سپ کال تر نیمایي پوری د پلان دریاست اجراآت په لاندی ډول لندیز کیږی .

څنگه چه د هیواد دوهم انکشافی پلان لومړی کال د ۱۳۴۱ کال سره مصادف و نو د پلان دریاست فعالیت هم د پړو، دوهم پلان وروسته د تدوین د تصویب نه داسی ایجاب کیږه چه یوه سلسله نور اقدامات وشي مثلاً د محینو پروژو تعدیل او د محینو پروژو د عملی پرمخ تګ د پاره د خارجی مرستی لاس ته راوستل چه په همدغه منظور په پورتنی موده کښی وخت ناوخته د دوهم پلان په اجرا کښی د بین المللی موسسواوهغو دوستو هیوادو د نمایندګیو سره چه مرسته کوی د وزارت خانو او ذی علاقه دواړو په ګډون خبری اترې شوی دی .

د پورتنی څیړنی په ډول د پلان دریاست د وظایفو څخه یوه د انکشافی پروگرامو او بودجی د ترتیب او تدوین وظیفه ده، د ۱۳۴۲ کال کښی د انکشافی پروگرامو بودجه د دواړو او ذی علاقه موسسو په همکاري په مفصلی ډول د پلان دریاست د متخصصینو او مامورینو په واسطه ترتیب او تدوین شوی ده .

په پورتنی موده کښی د ۱۳۴۱ د مالی کال دریم او څلورم ربع د انکشافی تخصیصات او د ۱۳۴۱ مالی کال په انکشافی پلان کښی د شاملو وزارت خانو او دواړو تخصیصات وروسته د پخوانو مصارفو د تطبیق او اجرا آتو درېو ټ د کتنی څخه د اجرا لاندی نیولی شوی دی .

همدغه رنگه په پورتنی موده کښی د پلان د وزارت مامورینو او متخصصینو د هیواد لوی ساختمانې پروژې چه د کار لاندی نیون شوی لکه د کابل د سړک د تورخم د سړک د نفلو دواړو بند د جلال آباد کانال د کابل سړک او شیرخان بند د د سالنګ سړک د پترول د تفحصاتو ساحه د تورغو ونډی قندهار او کابل د سړک او یوشمیر نورې پروژې په څو څو عملی کتلی دی او د خپلې کتنی رپوت می د وزارت مقام ته سپارلی دی او بیایي د خپلو مشاهداتو له مخی د انکشافی رپوتونو د ترتیب په برخه کښی د مصارفو درېوټ او بودجی په ترتیب کښی یو سلسله پیشنهادونه کړی دی چه د دواړو د آمرینو سره دمقامی نه وروسته نوموړی پروژې د تطبیق وړ کتلی شوی دی «پای»

د مخا براتو وزارت کفیل ښاغلی انجنیر مساء

ښاغلی محمد حسین مساء د حاجي فقير محمد لاوی چه په ۱۳۲۲ کال کښي د حبيبيې له عالي ښوونځي ته فارغ التحصيل شو پخوا له هغه چه په تحصيلاتو د وړام له پاره خارج ته لاره شي دري کاله دکابل د پوهنتون د ساينس د پوهنځي دکيميا او بيالوجي په څانگه کښي په تحصيل

پوخت و او په ۱۳۲۶ کال کښي د کابل د انجنيري په شق کي د عالي تحصيلاتو له پاره امر يکي ته لاره له شپږو و کلو نه وروسته په ۱۳۳۲ کال کښي په داسي حال کښي چه دکابل د انجنيري د پيلوم ټي داريزونه دارالفنون نه او د پترولو دما فوق انجنيري

د مخا براتو د وزارت کفيل ښاغلي د پيلوم ټي د امر يکي د هوسن له دارالفنون نه په بر يا لیتوب سره واخيست بېرته هيواد ته راغي

او دبېرته راتگ له وخت نه ۱۳۴۴ کال تر نيمايي پوري دکابل او صنايعو د وزارت د استخراج او کشف په مدير یتو کښي وظيفه در او ده او د ۱۳۳۴ کال داسد ۳۴۵ نيقي نه د ۱۳۳۶ کال د سرطان د مياشتي تر اولي نيقي پوري ټي د پترولو د پلمتو درياست په ثبت کښي د فني مدير په حيث وظيفه اجرا کړه وروسته له هغه د پلمتو درياست په بست نه د صنايعو درياست په بست کښي دکابل او کار د زودلوي مدير یت په کفالت تبدیل شو او د ۱۳۳۷ کال د میزان تر اولي نيقي پوري ټي د فني وظيفي ته دوام ور کړ او دري مياشتي له اول نه د نفتو عالي شوري د تصويب په اساس د صنايعو درياست ته تبدیل او د پترولو د پلمتو درياست د مدير په حيث مقرر شو او وروسته له هغه دکابل او صنايعو د وزارت په پيشنه او د وزيرانو د عالي مجلس په تصويب او د شاهانه مباديک ذات په منظوري د پترولو د پلمتو درياست د کفيل په حيث مقرر شو ښاغلي محمد حسين مساء ته دخپل کار په موده کښي څو ځله دواړو نكي مقاماتو له خوا تقدير او نوازش ور کړي شو پدې اود معظم قسولو الک همایوني

اعلیٰ حضرت له خوا څخه دستوری دریمه درجه نښان هم ورکړي شوی دی او د مملکت ډیری شمالي برخې یې لیدلې او پاکستان، هندوستان، عربستان، عراق، مصر، ایتالیا، فرانسه، د المان اتحادی جمهوریت، هالنډ، سویډن، انگلستان د امریکې متحده ایالاتو، میکسیکو او شوروی اتحاد ځینو ایالتونو ته هم تلمی دی.

د مخابراتو د وزارت تشکیل

د وزارت کفیل	»	ښاغلی انجنیر محمد حسین مسأ
معین	»	» نصر الله ملک یار
د پلان عمومی مدیر	»	عبدالحمید
محاسبی لوی مدیر	»	عتیق الله
د تېلفون او تېلیگراف لوی مدیر	»	انجنیر محمد عظیم گران
د پست لوی مدیر	»	د کتور محمد قاسم فاضلی
د کندهار د مخابراتو لوی مدیر	»	ښاغلی حبیب الله
د هرات	»	» امیرالدین
د مزار شریف	»	» عبدالحق
د غزنی	»	» عبدالواحد
د پروان	»	» جمعه گل
د قطغن	»	» عبدالرحیم
د ننګرهار	»	» امیر محمد
د ترانسپورتو لوی مدیر	»	سید عظیم الدین
د مخصوص قلم مدیر	»	» گل علم
د مرکزي تېلیگرافخانی مدیر	»	» عبدالغفور
»	»	» عبدالرزاق
د پناهو مدیر	»	» میر فیض احمد
د خارجی ارتباط مدیر	»	» حیدر علی
د پست د صادری مدیر	»	» محمد ابراهیم
د تست او معاینی مدیر	»	» محمد زمان
د فرمایشاتو مدیر	»	» محمد حسن
د بارسلو مدیر	»	» محمد شریف
د مخابراتو د ښوونځی مدیر	»	» سراج الدین
د کندهار د لینو غځولو (تمدید) مدیر	»	» حاجی نور احمد
د کندهار د تېلیگرافخانی مدیر	»	» فیض محمد
د هرات	»	» غلام نبی
د کرشک د مخابراتو مدیر	»	» عبدالقیوم
د فراه	»	» نورالدین
د بکستیا	»	» شمس الحق
د مامورینو	»	» سید غلام سخی

د مخابراتو وزارت فعالیتونه

ددې د باره چه دمخا براتو دوزارت د (۱۳۴۱) کال دمیزان نه د ۱۳۴۲ کال ترسرطان پورې اجراآت به ښه ډول وښودل شې . نو هغه څه چه د بلان په چوکاټ کښې عملی شوی او یا هغه کارونه چه دعادی بودجې په واسطه اجرا شوی بیل بیل په لاندې ډول څیړل کیږي :

۱ - د بلان په عمومي چوکاټ کښې : به دوو گروپونو اجراآت ویشل کیږي .
الف - د تېلفون او تلگراف اجراآت :

د کندهار او فراه د چینل سیستم پروژة .

د کندهار ګرځندګ د لارام او فراه د باره د کاود دستګاو فرمایش چه دمخه ورکړی شوی هغه کندهار او هرات ته رارسیدلی دی .

د هرات او کندهار ترمنځ د لین غځولو کسار د سپړ او خط سپړ د تغییر په نسبت غځولیدلی دی .

۲ - د کابل او تورخم د چینل سیستم په لین کښې تر ۱۳۴۱ کال پورې سربیره په (۱۶۰) کیلومتره لین غځولو و لولو څلویښت کیلو هوايي لین هم غځولی شوی دی .

د تورخم او کابل ترمنځ د چینل سیستم دستګاه هم رارسیدلې د درولو او په کار اچولو کار ته د مربوط متخصص تر رسیدو پورې معطل دی ، د هوايي چینل سیستم د لین تمدید د بندونو او تونل ویستلو په نسبت چه د ننگرهار او کابل ترمنځ په لاره کښې بهرې وختو کښې جاري دی او ددې کبله یی مشکلات پېښ کړي چه دغه لین د مخکې لاندی کیلونو په واسطه وغزول شې . دغه کیلېلی دستګاه کابل ده هم را رسېدلې ده .
۳ - د کندهار د اتومات د دستګاه پروژة :

د کندهار د اتومات د دستګاه چه (۲۵۰۰) ابتدایي لینونو او (۳۰۰۰) انتهایي لینونو د باره گنجایش یې په نظر کې نیولی شوی او پنځه میاشتې دمخه د (چکوسلواکیا) د ګوو د کمپنۍ دانجنیرانو په ذریعه تکمیل او په کار اچولی شوی اوس زیات وکم (۸۰۰) تلیفونونه نصب شوی مخابراته تری جاري ده او مشترکین یې مخ په زیاتیدو دی .

د مخابراتو دوزارت د دوهمو پښه کلونو پروژو په باره کښې چه د ځینو پروژو د اجرا کړیدت د المان په دولت او نورو پورې مربوط شوی د سروی مقدماتی ترتیبات د پوښته په اوږدو یې تکمیل او مطلبو بوځایو ته لیږلی شوی دی امید دی ژر به د دغو پروژو قراردادونه لاس لیک او پروژې تر اجرا لاندی و نیولی شې .

نوموړې پروژې چه د دولت په مالی بودجې پورې تعلق لری دغه به هم تر اجرا لاندی و نیولی شې .

ب - د پست د عمومی مدیریت اجراءات :

د پستی اجرائیې د څانګو درسمی وخت نه دا ضافه کساره موضوع هم

دوام درلود .

۳ - دعادی بورچې نه چه کوم اجراءات کیږي هغه هم په دوو ګروپونو ویشل

شوی دی .

الف - د تلیفون او تلګراف اجراءات .

۱ - په ولایاتو او اعلیٰ حکومتو کښې په مختلف ډول شل بابی هوایی سوچپور دونه

و درول شوی او چالان شوی دی .

۲ - د کابل د ښار په شبکه کښې (۲۲۰۵) متر کیبل غزولی شوی او (۲۵۰) بابی

نوی تلیفونونه ویشل شوی دی .

۳ - د پکتیا په ولایت کښې د تلیفون (۱۶۷) کیلو متره هوایی لین غزولی شوی

او نوی شوی دی .

۴ - د قندوز او قزل کلا ترمنځ په (۶۰) کیلو متره فاصله کښې د تلیفون نوی لین

غزولی شوی په دغه لین کښې زربایي فلزی لګیدلی دی په دوه لینه ډول د صحیحې
مخاېری دپاره مساعد او برابر شوی دی .

۵ - د ننگرهار د ولایت په مریو طو لینو کښې د (۱۴۰) کیلو متره فاصله کښې د

تلیفون لین نوی شوی دی

۶ - د کابل په مرکز کښې د راډیو تلګرافۍ او راډیو تلیفونۍ دوه دستگاهه وې نصب

او په کار اچولی شوی چه نوموړی دستگاه کښې د بین المللی تلګرافۍ او تلیفونۍ
مخاېری دپاره استفادی و ډګر غیدلی دواړه دستگاه دنوی سنگل باید تخنیک دی

هره یوه یې په یو وخت دوه مخاېری کولی شی .

۷ - د کابل په مراسله تلګراف خانه کښې د (۳۴۰) کیلو واټ امپیر په قوت (۱۵)

زړه ولټه یوه پایه تر انسفار مربرقی په کار لاس پوری کېږي چالان دی .

۸ - د بغلان په مرکز په شیرخان بندر کښې د یو کیلو واټ په قوه تلګرافۍ او

تلیفونۍ دستگاه نصب او په کار یې لاس پوری کېږي دي .

او په همدغه ډول د شبرغان په مرکز کښې (۲۰۰) واټ قوه دستگاه چه د هغې په واسطه

د مرکز او ټولو ولایاتو سره هره ورځ مخاېره کیږي دریدلی او چالان ده .

۹ - د کابل په خبر لیږونکي تلګراف خانه کښې د (۲۰۰) واټ په قوه یوه پایه تلګرافۍ

او تلیفونۍ ترالیمستر لګول شوی د داخلی مخاېری د اجرا آتو دپاره استفادی لاندی

نیولی شوی چالانه ده .

ب - د پست د عمومی مدیریت اجراءات

څنګه چه دهند او تهران د لاری ځینو ملکونو ته سر خلاصی ترانزیتی پستی تبادله

داچرا آتو دمنځه باعث کيدله او هم د کابل د پستي اداراتو او نوموړو ادارو ترمنځ د پستي بند واندازی نه زيا تو نوددی دپاره د پستي د تبا دلی په برخه کښې لاندی اجراآت وشول.

۱- د کابل او لبنان ترمنځ د پستي تبادله دیوی خوا اود کابل او قاهرې ترمنځ په مستقیم ډول سرپټی هوایی بسته د بلی خوا جاری شوله او په همدغه ډول د کابل د پست ادارې په مستقیم ډول د هوایی پستي تبادله د جاپان د پست داداروسره جاری او قاکلی ده چه خپلی پستی په سرپټی ډول د جاپان په نوم لیږی او په دی وروستی موده کښې د کابل او انقري د پستي او ادارو ترمنځ هم دسرپټی هوایی پستي تبادله په مستقیم ډول جاری شوی ده اود صوفی (بلغاری) د پستي ادارو څخه هم په مستقیم ډول سرپټی پستی د کابل په نوم رالیږلی کښې او په همدې ډول د بیکنک د پستي ادارو خپلی سرپټی پستی مستقیماً رالیږی.

۲- دغوټکو (بارسلو) نود تبادلی په برخه کښې چه د هانکا نک نه به د کابل د پستي ادارو ته ډیری غوټی (بارسلو) نه را رسیدل نود هانکا نک د پستي داداری دغوټی په اثر د هانکا نک او کابل ترمنځ د مستقیمې تبادلی لیږل رالیږل چالان شول.

۳- د داخلي او خارجی کمپنیو د الوتکو دخارج په لور د پرله پستی زیاتو الوتو په نسبت دارو پای، امریکایی، افریقایی او آسیایی ملکونو د پستي تبادله هم ډیره شوې ده. نو په دی برخه کښې باید ووايو چه د پستي ټولو په کار کښې پوره کوشش شوي دي چه په قاکلی وخت کښې د لیږلو دوخت پورې بسته تیاره شی چه خلک په پستي ادارو کښې دخپلو مراسلو د تحویل دپاره هروخت وکولای شی خپلی مراسلی په اسانۍ سره تحویل کړی په دی باره کښې د پخوا څخه برخلاف بسته یوه ورځ دمخه ترتیبات ونه لږ شويده او په دی وخت کښې د الوتکې د حرکت په ورځ بسته ټوله شی نو په دی ډول خلک کولای شی چه د الوتکې د حرکت په ورځ دسهار له خوا یو ساعت دمخه خپل مراسلات تحویل کړی.

۴- د کابل او بیروت ترمنځ د هوایی پستي کرښې هم نوی شوی اود لنډو هوایی فاصلو څپر مربوطو محایو ته ورکړی شوې دي.

۵- د کابل په ښار کښې د پستي لس صندوقونه نصب شوی ددغو صندوقونو دپاره درې ډوله پاکټونه او خاص کاغذونه په هیوا د کښې د ننه د هوایی زمینې او ښاری پستي دپاره تهیه او برابر شوی دی او همدغه رنگه دوه دوه ډوله مخصوص پستی کارونه ترتیب شوي ددغو صندوقونو نه اوس داخلي او ښاری تبادلو سر و پستونه جاری دي او په نظر کښې دي چه نور انکشاف هم وکړی.

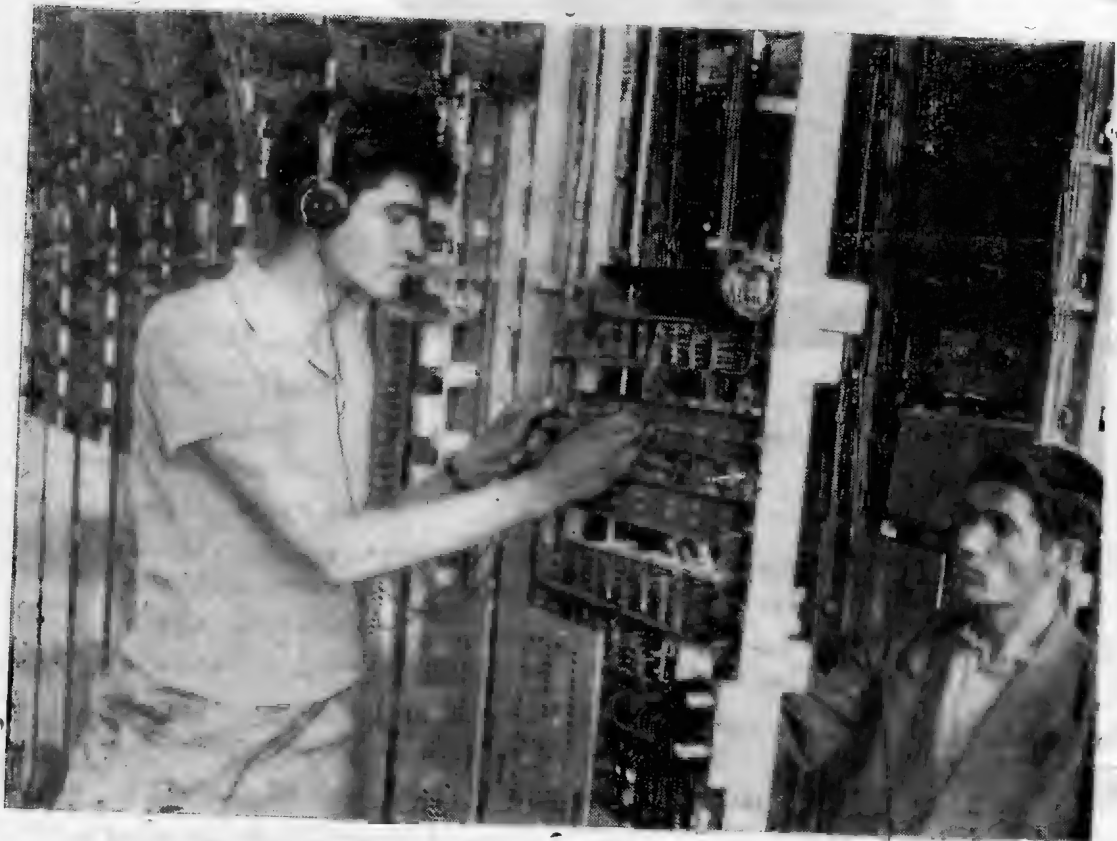
۶- د زیاتو برخو تګ دپاره خارجی ایر لیترونه چه تر کتنې لاندی دی ژر به په عملی ډول د کتنی وړوگرځی.

۷- یو د داخلې هوايي سرویس د نورو ملکونو نه در اغلی هوايي پستی د پاره په کار لاس پورې کړی چه د خارج نه راغلی قوایي هوايي پستی په دغه هیواد کښی د هوادلاری نه تبادله شی .

۸- د خپلواکۍ د جشن په مناسبت د پستی لاندنی (۶۹) ډوله ټکټونه او ۸ ډوله د یادگار کاغذونه چاپ شوی دی او په همدې ډول د هیایونی اعلی حضرت د نیکمرغۍ زین یونی د کالیزۍ د سری میاشتی د هنقي دملکانونو د خارج ندوی دملکرو ملتود ورځی د هیواد د نامتو شخصیت خو اجه عبدالله انصاری د یادوونی، د معلم دورځی، د هقان دورځی، د جهانې هواشناسۍ دورځی او د ولېرې سوه د مجادلی پاره دغه پورتنی ۶۹ ډوله د پستی ټکټونه او ۸ ډوله د یادگار کاغذونه چاپ شوی دی .

۹- د ۱۳۴۱ کال د سنبلې د اول نه د ۱۳۴۲ کال د جوزا تر پا په پورې د خارج نه ۴۵۹۰۷ پارسلو نه راغلی او خپلو محابو ته ورکړی شوی دی . «بای»

د کندهار ولایت د اتومات تېلفون د ستنگاه چه نوی په کار اچول شوی ده

دروغتیا د وزارت کفیل ښاغلی دکتور عبدالرحیم

دې په ۱۲۸۸ لمريز کال کښې زېږيدلى او له ۱۳۰۱ کال څخه ئې تر ۱۳۰۸ پورې د برلين په لېسو کښې لومړنۍ تحصيلات په ۱۳۰۸ کښې بکلوريل حاصله کړه او په ۱۳۰۹

دروغتیا د وزارت کفیل ښاغلی
دکتور عبدالرحیم

نه ئې تر ۱۳۱۷ پورې د برلين په پوهنځي کښې د طب تحصيلات بشپړ کړل د طب له پوهنځي څخه د فراغت په وروسته ئې د ۱۳۱۷ څخه د ۱۳۱۹ تر اولو وختو پورې د برلين په پښتو روغتونو کښې د دکتورانت او سټاژ د بشپړولو له امله يعنې له ۱۳۰۹ څخه ئې تر ۱۳۱۹ پورې خپل تحصيلات د دکتورانت او عملي ستاژ سره په المان کښې بشپړ کړل.

پخواني هأمو ريتونه:

له ۱۹۴۰ ع نه تر ۱۹۴۲ پورې د مجلس دروغتون د سرطبيب په حيث.
له ۱۹۵۲ نه تر ۱۳۴۶ پورې د پوهنځي د وزارت دروغتون د سرطبيب په حيث.
له ۱۹۴۶ نه تر ۱۹۴۹ پورې د مزار شريف د ولايت د سرطبيب په حيث.
له ۱۹۴۸ څخه تر ۱۹۵۵ پورې د ملاريا دمجادلي درئيس په حيث.
په ۱۳۳۴ لمريز کال کښې دروغتيا د وزارت د معين په حيث په عين حال کښې ئې تراوسه لاملاريا دمجادلي درياست چارې کفالتاً په غاړه دي.
د ۱۳۴۱ د کب په ۲۳ نېټه دروغتيا د وزارت د کفيل په حيث د ښاغلي دکتور محمد يوسف په کابينه کښې مقرر شويدى چه تراوسه پورې ئې د هيواد دروغتيا د وزارت دغه چارې په غاړه دي.

د روغتیا د وزارت تشکیل

د وزیر	د کتور عبدالرحیم
معین	» عبدالقیوم رسول
دمخصوص قلم مدیر	ښاغلی هید الفغار
د بلقنی مدیر	» عبد الر شید جلیا
د روغتیا چارو دریاست	
رئیس	د کتور عبدالرحمن حکیمی
د تشکیلاتو لوی مدیر	انجنیر علی احمد
د مرکزی روغتیا »	د کتور میر غلام حیدر ماهر
د روغتو نومدیر	ښاغلی میر محمد امین
د باندنی ارتباط مدیر	» یار محمد مجد دی
د مجادلې مدیر	د کتور نصر الله یوسفی
د اکسریز او لابراتوارو نو مدیر	ښاغلی محمد قاسم یوسفزاده
اداری لوی مدیر یت	
لوی مدیر	ښاغلی حبیب الله
دمحاسبی مدیر	» عبدالغفار
دمامورینو »	» سید ایشان
د عامو خدمتو »	» عبد المجید
د آرشیف »	» عبدالقادر
د غاښو جوړولو ریاست	
د رئیس کفیل	د کتور میر غلام حیدر ماهر
د واکسین جوړه او د موسی آمر	» سید محمود نثار
د ښځو دستا توړیم سرطیب	» محمد سرور
د تو برکلوز د موسی »	» عبدالقنی افضل
د کا بل دمچس »	» محمد ایوب
د ابن سینا »	» محمد اسلم
د ملاریا دمجادلې ریاست	
افتخاری رئیس	د کتور عبد الرحیم (د وزارت کفیل)
فنی مرستیال	» عبدالقدیر
اداری »	» محمد یونس
د ابن سینا د اکسریز آمر	» محمد اکبر

د کتور محمد اکرم
شاهلی سید محمد صادق

د زېږتون سرطیب
د مر کزی لایاتو او امر
د عامو روغتیا ریاست

رئیس

مرستیال

اداری لوی مدیر

د تغذیې امر

د بیولوژی امر

د منیدو او کوچنیا نو د ساتنې امر

د بته لوی امر

د وینو د باندک امر

د حیاتي کیمیا د څانګې امر

د نقدی مجاسبې مدیر

د محطې حفظ الصحې امر

د خدمتو مدیر

د واکمنو د کنترول امر

د لیونی سپی د څانګې امر

د سیرالوژی » »

په ولایاتو او اعلیٰ حکومتونو کېښی روغتیا مدیران

د کندهار دروغتیا مدیر

د هرات » »

د مراد شریف » »

د ننګرهار » »

د قطغن » »

د پکتیا » »

د میمنې » »

د شېر خان » »

د فراه » »

د غور اتو » »

د بدخشان » »

د غزنی » »

د ارزګان » »

د بامیانو » »

د تالکانو » »

د کتور محمد عمر

» محمد نعیم شرف

» عبدالقیوم

» محمد رسول میا خیل

» د کتور مرتضیٰ سعدي

» نظام الدین شهابزاده

» محمد قاسم

» سید شعیب

» عبدالقادر هوا

شاهلی محمد اشرف

» شاه محمود روښان

» احمد علی

» محمد علی زمان

» عبداللہ رشیدی

» عبدالستار

د کتور محمد سرور

د کتور محمد علی

» محمد ایوب

» حسن علی

» میر محمد علی

» محمد طاهر

» عبدالاحد

» محمد یوسف

» محمد رسول

» گل آقا

» عبداللہ

» عبدالصمد

» تاج محمد

» عبدالحمید واسعی

» سید محمد انور

دروغښاد وزارت فعالیتونه

څرنگه چې د مملکت په پخوانو برخو کې د مملکت د خلکو د صحت و اړخ او تداوی د پاره مناسب محابونه اولازمه وسایل موجود نه و نو له همدې امله د مراجه پوښو د کتنو او تداوی لپاره د نویو شفاخانو او پولي کلینیکو په ودانو لاس پورې شوي دي. د کابل د سترې شفا خانې ودانۍ:

د لمړي پنځه کلن پلان په جريان کې د کابل د ښار او شاوخوا د ناروغانو د مراجه له حیثه او همدا رنگه هغه ناروغان چې په اطرافي کلینیک کې معالجه کېدی نشول او هم د هغو ډاکټرانو د تجربې او تخنیک او عصري طبابت د حصول له امله چې نوی له فاکولتي نه راوړی او هم د ډاکټرانو د علمی سونۍ د لوړولو لپاره په نظر کېښي نیول شوی چې یوه عصري شفاخانه جوړه شي، نو څرنگه چې دغه شفاخانه له مرتبه پر وگرام سره سم تریوی اندازی جوړه شوی او دا چې د هغې افتتاح په ۱۳۴۲ کال کې په نظر کېښي نیول شوی نو د دروغښاد وزارت د شفاخانې د تدارک او د تجهیزاتو په برابرولو لاس پورې او د دغې شفاخانې طبی لوازم او نوري اکتیوای می هم د هیواد له داخل او هم له خارجي مملکتونه توريد او برابر کړل او د مربوطو کارکوونکو په واسطه نصب او د دغې شفاخانې د سامان استلاسیون او تجهیزات عملی شول.

د ابن سینا د الحاقیې اولابراتوارو ودانۍ:

دا چې له یوې خوا ورځ په ورځ د ابن سینا د شفاخانې مراجعین زیاتیدل او هم د تداوی د بندرو د قلت له کبله د خلکو شکایتونه ډیر و او له بلې خوا پخوانی مرکزی لابراتوار توسمی او انکشاف گنجایش نه درلود نو لدې امله د ابن سینا د شفاخانې په اراضی کې یو نوی لابراتوار هم په نظر کېښي و نیول شو نو له همدې کبله دغه ودانۍ چې په ۱۴۱۱ کال کې شروع شوی وه. د ابن سینا د الحاقیې بلاک د ۱۳۴۱ په آخر کې ختم او په دکار اچول شوی دی. او هم دغه راز دغه لابراتوار هم په عصري سامانونو او لوازمو بشپړ او د ۱۴۳۲ کال د جوزا په میاشت کې افتتاح شوي دي.

د دروغښاد وزارت د ابن سینا د شفاخانې د پاره د امریکا د سولې د هیئتو له موسسې نه درې تنه نرس او د مدیسکو له طبی موسسې نه می دوه تنه داخله متخصص ډاکټران یو تن د جراحی ډاکټر او یوه تنه نرس راغوښتي دي او هم می له غه طبی سامانونو- آلاتو او دودونه استفاده کېده.

د ابن سینا په روغتون کې د اکسیریز دستگاه چه نوی په کار اچول شوی ده د لوگر ۴۵ بستریزه شفاخانه

له یو خوا چه د لوگر پخوانی شفاخانی د مربوطی سیمی د احتیاجا تو د پاره مناسب موقعیت نه درلود اوله بلې خوا ئی موجوده ودانی دیوې شفاخانی د تدویر دپاره مساعد نه وه. نو له دی امله د لوگر د کلمننگا د په سیمی کې دیوې عصری شفاخانی جوړول په نظر کې ئی و نیول شول چه اوس د دغی و دانسی کار سره له بریښنا اود اېو د سولو د تکمیل شوی خو یوازی په یوازې ئی باغچه او لږ څه کار لایاتې دی دغه به هم په یوه یا دوه میاشتو کې سرته ورسېږی. او همدارنگه دیوې عصری شفاخانی هغه تجهیزات چه د نوموړی سیمی قو لې له تیای پوره کړای شی تدارک او برابر شو یسې البته چه په همدی نو دی وختو کې به افتتاح او په کار واچول شی.

د غزنی دملسکی شفاخانی توسعه:

د غزنی دملسکی شفاخانی په موجوده ودانی کې د مراجعینو دورخ په ورځ زیاتیدو په نسبت د بسترو د زیاتیدو امکان نه لیدل کیده نو دی دپاره چه له یوې خوا د زیات لکینت هغه و نیوله شی اوله بلې خوا د بسترو د زیاتیدو امکان پیداشی د روغتیا وزارت تصمیم و نیو چه د دغی شفاخانی دوه پوړیزه ودانی جوړه شی اود همدی مفکورې له مخی د شفاخانی دوه م پوړ به په ۱۳۴۱ کال کې شروع او نودی دی چه سرته ورسېږی. البته چه په همدی ورځو کې په بشپړ او په کار واچول شی.

د فراه پولیکلینیک :

دلیری پلان په آخر کښې شروع او د ۱۳۴۱ کال په پای کښې تکمیل او د سپر کال (۱۳۴۲) کال په اوایلو کښې افتتاح او استفا ده ترسره کښې .

د بغلان پولیکلینیک :

د بغلان پولیکلینیک چه پخوا شروع شوی و په ۴۱ کال کښې تکمیل او په لازمه وسایلو سمبال شوی او په ۱۳۴۱ کال کښې داستفادی وده وگرزید او سر بیرته د بغلان په شفاخانه (روغتون) کښې نظر د مراجعینو په کثرت د ۱۳۴۱ کال په آخر کښې په بسترو کښې هم څه زیاتوالی وشو .

د پروان دنسوانو (بشجو) د طبقي دالیتیاو دلری کولو د پاره یوه لاس بشپړیزه شفاخانه په لازمه تجهیزاتو تدارک او په چار یسکادو کښې په کار واچول شوه او البته د نوموړی شفاخانی اساسی ودانی به چه د دهم پلان د پروگرامو جزه دی دهغې داصی پروژی په تکمیل به د شرایطو د مساعدت په صورت کښې په راتلونکې وخت کښې اقدام اودهغې په توسعی کولو به هم لاس پوری شی .

د پروان پولیکلینیک ته میر :

د پروان پولیکلینیک په ۱۳۴۰ کال کښې شروع شوی او د ۴۱ کال په آخر کښې ختم او په کار اچول شوی .

د کندهار پولیکلینیک :

د کندهار د پولیکلینیک ودانی هم دلیری پنځه کلن پلان په آخر کښې شروع او د ۴۱ کال په آخر کښې بشپړ او افتتاح شو اودهغه محای د خلکو داستفادی وده شوی دی .

د ننگرهار دمستوراتو د شفاخانی ودانی :

د ننگرهار دمستوراتو د شفاخانی ودانی په ۱۳۴۰ کال کښې شروع او کار می په ۱۳۴۱ او سپر کال (۱۳۴۲) کښې به بیرته روان دی ممکن دی، سپر کال او یاد ۱۳۴۳ کال په اولو وختو کښې بشپړ او داستفادی وړ شی .

د میمنی دمستوراتو د شفاخانی ودانی :

دهغه محای دمستوراتو د شفاخانی ودانی په ۴۰ کال کښې شروع شوی او څه ناڅه بشپړ شوی او دا یو رسولو او د بریښنا د سیستم او دهغې د تدارک او تجهیزاتو له تکمیل نه وروسته په ۱۳۲۴ کال په آخر وختو کښې داستفادی وړ شی .

د بغلان د بشجو او نارینه و د شفاخانی ودانی :

د بغلان د بشجو او نارینه و د شفاخانی ودانی چه تعمیر می نه درلود او مداریکه د بد خشان د نارینه و شفاخانه او د شبرغان پولیکلینیک په ۱۳۴۱ کال کښې شروع

او په ۱۳۴۱ او سپر کال (۱۳۴۲) کال کښې ددغو شفا خانو دودانیو کار روان دی
میله ده. په ۱۳۴۳ کال په اولو کښې ددغو شفا خانو دودانیو بشپړی او په کار
واچولی شی.

اکسریزونه

په ۱۳۴۱ کال کښې په لاندنیو شفا خانو کښې داکسریز دسنگاوی په کار اچول
شوی او په په کار واچولی شی:

۱- داکسریز یوه مکمله دستگاه دخواست په شفاخانه کښې بسته کاري او د ۱۳۴۱ کال
کال په آخر کښې په کار اچول شوی ده.

۲- د بفلان په پولیکلینیک کې هم په ۱۳۴۱ کال کښې داکسریز یوه دستگاه
بسته کاري او دهغه کال په آخر کښې افتتاح شویده.

۳- که څه هم داوسنی اکسریز د موسسې داکسریز له دستگاه نه ګټه اخیستل
کښې خود مزاجونو د کثرت په نسبت په نوموړې موسسه کښې د اکسریز د یو
بلی دستگاه په کار اچولو ضرورت هم وچه د ابن سینا داکسریز د نوی دستگاه
بسته کاري د ۱۳۴۲ کال په آخر کښې شروع او بشپړه شوه او د ۱۳۴۲ کال په اولو کښې
دغه دستگاه په کار واچوله شوه.

اوبه رسول

د روغتیا وزارت د ۱۴۴۱ کال په آخر کښې په لاندی ټول موسسې د اوبو رسول
په وسایلو مجهزی کېدی.

۱- د مرکزي لابراتوارو موسسې ته اوبه رسول.

۲- د ابن سینا العاقیې ته اوبه رسول.

۳- د لوګر شفا خانې ته » »

۴- د بفلان داکسریز پولیکلینیک او موسسې ته اوبه رسول.

۵- د پروان پولیکلینیک ته اوبه رسول.

۶- دخواست د شفا خانې داو بورسولو کار جریان لری او میلته به اوتلو نسکې
پودې موده کښې به تکمیل شی.

د جنرا تورو نصابول اود برېښنا دلین اتمدید :

د روغتیا وزارت په عینو صحنې موسسو کښې چه ښاری برق می نه درلود،
د ۱۳۴۱ کال په آخر کښې می د برق تولید جنرا تورو نه نصب او په کار می
اچولس دی او عینې هغه صحنې موسسې چه ښاری برېښنا
می نه وه د ښاری برېښنا په واسطه می د برېښنا لین تمدید کړی چه له یوې خوا صحنې
موسسې ته ورځی او له بلې خوا به دهغه په واسطه داو بورسول او طبی آلات
په کار واچول شی.

(پاتې په ۴۷۱ مخ کښې)

د فواید عامی د وزارت کفیل برید جنرال محمد عظیم

په ۱۲۹۸ لمریز ۱۹۱۹ ع کښې د ننگرهار د لغمان په چار باغ کښې زیږیدلی لومړنی
تخصیلات یې د هغه کلی په لومړنۍ ښوونځۍ کښې بشپړ کړيدي، وروسته له هغه په -ح- ښ کښې
داخل شو هلته له پرمختلليو څخه وروسته په -ح- کښې شامل شو او په ۱۳۱۷-۱۹۳۸ ع

کښې له جری پوهنتون
څخه د لومړۍ بریدمن
په درتیه فارغ التحصیل
او د مرکزی قوی د خور
ضابطا نو په ښوونځۍ
کښې د ستاژ د لوی
پوری د باره د استحکام
د خور د ضابطا نو
د مفرزی د قوماندان
په حیث مقرر شو.

په ۱۳۲۰ لمریز ۱۹۴۱ ع
کښې په جری پوهنتون
کښې د استحکام د
ښوونکي د مرستیال

د فواید عامی د وزارت کفیل برید جنرال
محمد عظیم

په حیث مقرر او په ۱۳۲۲ لمریز ۱۳۴۲ ع کښې می د تورن په درتیه ترفیع وکړه، سر بيره
په هغه -ح- د دوهم ټولې د قوماندان د (ټولگي ضابط) په صفت مقرر شو او په ۱۳۲۴-
۱۹۴۵ کښې د عسکري انجنیرۍ د لویو تخصصیاتو د باره هندوستان ته ولیدل شو او د
یونیم کال زده کړې ته وروسته بیرته وطن ته راغی او په ۱۳۲۶-۱۹۴۷ کښې می د جگت تورن
په درتیه ترفیع وکړه او د کښو په لوی حکومت کښې د سرکو تیرو لو له امله د پیچ د درې
د حاکم په حیث مقرر شو او په ۱۳۲۷-۱۹۴۸ کښې د ملي دفاع د وزارت د اتم ټولن د ښوونې
اوروزنې په لوی مدیریت کښې د ښوونځیو د ځانګړي د آمر په حیث او د ۱۳۲۷-۱۹۴۸

کال په منع کښی د مرکزي قوا دا استحكام د قولي د قوماندان او په ۱۳۲۸-۱۹۴۹ کښی د ملي دفاع د وزارت د استحكام په غونډه کښی د کښک د قوماندان د کفيل با حيت مقرر شو او له غوميا شتو څخه وروسته د تدريس او د تدبير په کفالت او د حربي پوهنتون د استحكام د ښوونکي په حيت تبديل شو او د ۱۳۲۸-۱۹۴۹ په جشن کښی می د جگړن په رتبه تر رفيع وکړه او په ۱۳۲۹-۱۹۵۰ کښی د ح-پ د غونډه د قوماندانۍ په کفالت مقرر او په ۱۳۳۳ کښی د جگړن په رتبه تر رفيع وکړه او د ملي دفاع د وزارت د استحكام د غونډه د قوماندانۍ په کفالت تبديل شو او په ۱۳۳۴-۱۹۵۵ کښی چه د فوايدهامي د وزارت په چوکاټ کښی د کار د قواؤ د قوماندانۍ تشکيلات منظورشول دی د صدارت عظمی له لوي مقام په صوابديد دهغی قوماندانۍ د کفيل په حيت مقرر شو او په ۱۳۳۶-۱۹۵۷ کښی د انجنیرۍ په شق کښی د فیلوشپ په حيت د درېو میاشتو په موده ترکي ته ولېږل شو او وطن ته د بیرته رارسیدونه وروسته می په هماغه کال کښی د صدارت عظمی له لوي مقام څخه لومړی د رجه عسکری تقدیر نامه واخیستله او د جگړوال په رتبه می تر رفيع وکړه او په ۱۳۳۷-۱۹۵۸ کښی د کار د قواؤ پر قوماندانۍ علاوه د فوايدهامي د وزارت د معین د کفيل په حيت موظف او په ۱۳۳۹-۱۹۵۹ کښی می د صدارت عظمی له لوي مقام څخه بیا لومړی د رجه عسکری تقدیر نامه واخیستله او د هماغه کال د خپلواکۍ په جشن کښی می د برید جنرال په رتبه تر رفيع وکړه او د فوايدهامي د پخوانی وزیر له تبدیلیدونه وروسته می د کار د قواؤ پر قوماندانۍ او د هغه وزارت په معینۍ سر بیرته د هغه وزارت د وکالت چاری اجرا کولی، په پای کښی د ملو کانه مبارک حضور د نمبر ۹۴۳-۱۲۲۳ ر ۴۱ او د صدارت عظمی د نمبر ۱۴۵۷ ر ۱۲۲۶ ۴۱ فرمان په قرار د ښاغلی دکتور محمد يوسف صدر اعظم په کابینه کښی د فوايدهامي د وزارت د کفيل په صفت مقرر شو.

نشانونه ئی: په پورتنيو خدمتو کښی می خلور دولتیا مدالونه او یو د کښو خدمت او یو رشتین مدال او یو بریالی نشان او یو د میښه پال نشان او یو د ستوری لومړی درجه نشان اخیستی دی.

د فواید عامی د وزارت تشکیل

وزیر	برید جنرال محمد عظیم
د ادارې معین کفیل	شافلی محمد یعقوب عطایی
فنی معین	.....
دمخو ص قلم لوی مدیر	.....
اداری رئیس	شاهغلی عبد العزیز عطایی
دمامورینو لوی مدیر	.....
دمحاسبی مدیر	شاهغلی عبدالرشید
د جنسی محاسبی مدیر	» فقیر احمد
د تصفیې	» محمد حنیف
ددپو گانو د زیرمی مدیر	» محمد ایوب
د بانو مدیر	» امان الله
میدخانیکي رئیس	» غلام محمد
مرستیال	» فیض محمد
د تپتی او پیرو د لو مدیر	» فضل احمد
د ذاتی مدیر	» سید امیر
د ترانسپو رتو مدیر	» محمد علی
د پروژی د ارتباط مدیر	» .....
د ماشینری مدیر	» حبیب الله
د نقدی محاسبی مدیر	» عین الدین
د ورکشاپ مدیر	» عزیز احمد
د کتنی او تشریح مدیر	» عبدا لقدوس
ددپو لوی مدیر	» عنایت الله عزیز
د زیرمی مدیر	» محمد صادق
دمعابر و فنی لوی مدیر	» انجنیر غوث الدین متین
د ادارې	» حاجی ویس الدین

د کړهڼې د وزارت کفیل ښاغلی دکتور کشاورز

دکتور محمد ناصر کشاورز د محمد عمر زوی په ۱۳۰۴ لمریز کال زېږیدلې دی.
په ۱۳۱۲ کال کېنې د استقلال په لېسه کېنې شامل او تحصیل یې په لاندې ډول دی:

په ۱۳۲۴ لمریز
په ۱۹۴۵ ع کېنې
د استقلال په لېسه کېنې
لومړۍ لمېر او له هغې
لېسې په اعلي درجه
د بکلو ریا دیپلوم
اخیستی دی

په ۱۳۲۵ لمریز په ۱۹۴۷ ع
کېنې د سیمانس د پوهنځي
د لومړۍ ټولگي تصدیق
لیک په لومړۍ درجه

د کړهڼې د وزارت کفیل ښاغلی دکتور
محمد ناصر کشاورز

په ۱۳۲۶ لمریز په ۱۹۴۷ ع
کېنې فرانسې ته د لوړو
تحصیلاتو د پاره لیږل شوی و.

په ۱۳۲۶ لمریز په ۱۹۴۷ ع کېنې تر ۱۳۳۱ - ۱۹۵۲ پورې داسې بریلمیکوس ته او
دیپلومونه اخیستی دی.

د پاریس د کړهڼې له ملي موسسې څخه د لېونیاتو د کنترول بری لیک. د پوهنې
د مونټپلیمه د کړهڼې په ملي ښوونځي کېنې د شمېر د کونکور تصدیق لیک.
د نانسی په اګرومومي ملي عالي ښوونځي کېنې د شمېر د کونکور (تصدیق لیک).
د نانسی له یونیورسټي څخه د فزیک - کیمیا او طبیعي علومو د لوړو تحصیلاتو
بري لیک.

د لوړو تحصیلاتو بری لیک

» » » د ټولو پوهنو

د نانسې له يوښورستې څخه د کرهڼې د کيميا او پيدولوژۍ د لوړو تحصيلاتو بری ليک
 د » » » د ډولۍ زولوژۍ » » »
 د » » » د ډولۍ فيزيولوژۍ » » »
 د » » » د کرهڼې د زولوژۍ » » »
 د » » » د بوقيو » » »
 د » » » د انجنيرۍ د پيلوم

د » » » د بيو لوژۍ علومو د ليسانس د پيلوم.
 په ۱۳۳۲ لمريز ۱۹۵۲ع کښې د پاریس د کرهڼې د علمي تحقيقاتو په موسسه او د
 سوربون په يوښورستې کېسې شمول.

په ۱۳۳۵-۱۹۵۶ کښې د سياست د دکتور اد پيلوم (حکومتي دوکتوري په زيات
 افتخار سره)

» ۱۳۳۵-۱۹۵۶ کښې بيرته گران وطن ته راغی او د زوونکني د متخصص په حيث
 د کرهڼې په وزارت کېسې شامل شو.

» ۱۳۳۶-۱۹۵۷ کښې د مالدارۍ د انکشاف د موسسې د رئيس په حيث.

» ۱۳۳۹-۱۹۶۰ع د کرهڼې د وزارت د حيواني توليداتو او دوترنري د رياست

د کفيل په حيث.

۱۳۴۰-۱۹۶۱ع کښې د کرهڼې د معين د کفيل په حيث.

۱۳۴۱-۱۹۶۳ع د کب په مياشت کښې د کرهڼې د وزير د کفيل په حيث.

تاليفات:

- ۱- د لېنياتود بایستوریزاسیون په باب کښې په فرانسوي ژبه رساله.
- ۲- د قره قلې پسو او د قره قلې پوستو د تولیداتو په باب په فرانسوي ژبه خپرونه.
- ۳- د شیدو، غوښو، وډیو او د قره قل د پسو د پوستو د تولید په باب (په ۴۰ مخو
 کښې مصوره مجله)

۴- د کرهڼې د تکامل سیر او ترقياتو په باب په فارسي ژبه په (۳۸ مخو کښې)

۵- په بیلو بیلو مرحلو کښې یعنی د جنین، وري او د بالغ پسه په حالت سره د قره قل
 د گل د تشکیل او د تکامل د سیر په موضوع کښې د تحقيقاتو په باب ډاکټري تهيز.

د قره قل د پوستو د عواملو-کيفيت او ښکلا او د نژاد او سلکي سون د انتخاب د پاره
 د هغوی د اهميت د مطالعې په باب (په فرانسوي ژبه) مجله په (۱۴۷ مخو کښې چه اتياؤ قی
 ابتکاري میکروسکوبي عکسونه او پنځه ویشت ابتکاري احصایوي تابلو.

۶- د هټروزیس یعنی هايپر دويگور (په انسان-حيوان او بوقیو کښې د هیبریداسیون
 د نتیجو د موضوع په باب ډاکټري دوهم تهيز.

يادونه :

دغه پورتنۍ دواړه تهیزونه د پاريس د کړهڼی د تحقیقاتو د مؤسسی له خوا چاپ

شوی دی .

۷- د مالدارۍ او قره قل د تجارت په باب .

۸- په وروستیو خلو پښتو کلو کښی د افغانستان د کړهڼی په باب .

۹- د افغانستان په اقتصاد کښی د قره قل رساله (د مالدارۍ د انکشاف د ریاست

مصوره خپرونه په فارسی ژبه)

۱۰- د قره قل رساله (د مالدارۍ د انکشاف د ریاست مصوره خپرونه په انگلیسی ژبه)

۱۱- په افغانستان کښی د کړهڼی او مالدارۍ په باب (مصور کتاب)

۱۲- د قره قل درمو په باب (مصوره رساله)

د کړهڼی د وزارت تشکیل

ښاغلی دکتور محمد نادر کشاورز

د وزارت کفیل

معین

د بخاریو د حمایې اود

» مسجدی

نیاناتو د ساتنې رئیس

» دکتور محمد احسان رفیق

د تولید او د ترویج رئیس

» عبدالاحد

د طبیعی منابعو رئیس

» عبدالمجید

د بود او پلان »

» غلام جیلانی

د اقتصادي لوی مدیر

» نور احمد

داداری » »

» محمد اسلم خاموش

د و تر نری » »

» میر سیف الدین

دا گرو نومی » »

» میر کشاه

د و تر نری د ښوونجی مدیر

» حسن علی

د قوری مدیر

» عبدالعزیز

د ابو لگو لوی مدیر

» محمد حسن کشتیار

د څارنکو نو د »

» محمد نجیم آریا

د اطلاعاتو مدیر

» غلام مصطفی مهجور

د کړهڼی د مجلې مسئول مدیر

» عبدالغفور

د کړهڼی د تحقیقاتو لوی مدیر

د مالدارۍ لوی مدیر	ښاغلی محمد انور
د ادارې لوی مدیریت مرستیال	» میر حبیب الرحمن
د نباتاتو د سابقې لوی مدیر	» محمد یوسف
د جنسی مجا سبې مدیر	» محمد عباس
د مامورینو مدیر	» مسجدی
د زنبور داری مدیر	» خواجه عبدالرؤف
د نقدی مجا سبې مدیر	» جان احمد
د پلټنې مدیر	» حسن علی پرویز

فعالیت‌های وزارت زراعت

وضع زراعت مملکت در ابتدای سال جاری نظر به قلت مقدار برف و باران در زمستان سال گذشته و ماه حمل ۱۳۴۲ تولید قابل اندیشه بود ولی باران های متواتر اواخر حمل و نور اگرچه مشکلات زیادی را از چنین لحاظ تولید نمود ولی رو بهمرفته از نگاه زراعت خیلی مفید و مؤثر واقع گردید.

مناطقى که طبق هدایت و رهنمایی وزارت زراعت بو در پاشی کردیده است (بودر گوگرد) از مرض خاک کسترتك متاثر نگردیده و ازین رهگذر در تولیدات انگور ازدیاد بعمل آمده است.

تولیدات گندم نظر به عوامل طبیعی در نواحی فراه و فنگر هار متاثر گردیده و از طرف دیگر تبدیل اراضی تحت بذر گندم به بذر پخته در صفحات شمال سبب تنقیص تولید گندم آبی و صمود نرخ آن گردید. اما این مشکل را تودید گندم از اتحاد جماهیر شوروی و اضلاع متحد امریکا رفع و تا اندازه کسرمتذکره را جیره نموده است.

در اثر کمک های فنی و رهنمایی وزارت زراعت در اکثر نقاط مملکت و همروی ریفورم اسماری وضع اقتصادی دهقان و مالدار نسبت به سابق بهتر و خوبتر گردیده است.

تولیدات پخته با اثر افزایش نرخ خرید و رهنمایی زار عان توزیع و تطبیق کود کیمیاوی (۱۵۰۰۰) تن از صفحات شمال و نیز توسعه ساحه پخته کاری در ولایت هرات خیلی ها قناعت بخش میباشد چنانچه تولیدات امساله در حدود یکصد هزار تن پخته پیش بینی میگردد و در سال جاری هشتاد هزار تن صد فیصد از دیاد نظر بسال (۱۳۴۰) پیش بینی میشود.

(بقیه در صفحه ۶۸۰)

د مطبوعاتو وزیر بناغلی رښتیا

بناغلی سید قاسم رښتیا د مرجوم سید حبیب زوی په ۱۳۹۲ لمریز په ۲۹/۱۳ ع کښی په کابل کښی زیږیدلی دی.

تحصیلات یی:

د ۱۲۹۸ تر ۱۳۱۰ پوری د استقلال په لیسۍ کښی له ۱۳۱۶ تر ۱۳۱۷ پوری په پانکی او اقتصادي کورس کښی رسمي وظیفی ئی په ۱۳۱۰ لمریز ۱۹۳۱ ع کښی د خارج وزارت د مطبوعاتو د دایری لیکونکی

د مطبوعاتو وزیر او د وزیرانو د عالي مجلس

متشی بناغلی سید قاسم رښتیا

په ۱۳۱۱ لمریز ۱۹۳۲ ع د مجارانو د وزارت د خارجي ارتباط د غاړې سر لیکونکی

» د کابل د ادبی ټولنی مترجم	» ۱۳۱۲	» ۱۹۳۳
» » » » غږی	» ۱۳۱۳	» ۱۹۳۴
» » د کابلنی مهمم	» ۱۳۱۵	» ۱۹۳۶
» » د مجلی مدیر	» ۱۳۱۶	» ۱۹۳۷
» د ادبی ټولنی مرستیال	» ۱۳۱۷	» ۱۹۳۸
» د مطبوعاتو د ریاست د نشراتو لوی مدیر	» ۱۳۱۹	» ۱۹۴۵
» د مستقل ریاست مرستیال	» ۱۳۲۳	» ۱۹۴۴
» د مستقل ریاست کفیل (د غازی سپه سالار سردار شاه مجید د غازی پسر) (پښه کښی)	» ۱۳۲۷	» ۱۹۴۸
» د اقتصادي پلان رئیس	» ۱۳۲۸	» ۱۹۴۹

په ۱۳۳۰ لمريز ۱۹۵۱ ع دملگرو ملتو د تخنيکي مرستې په هيات کښي
د حکومت دايمي نماينده

» ۱۳۳۱ » ۱۹۵۲	» د مامورينو د تعاوني موسسې رئيس
» ۱۳۳۳ » ۱۹۵۴	» د باختر آژانس د نشراتي موسسې رئيس
» ۱۳۳۵ » ۱۹۵۶	» د مطبوعاتو مستقل رئيس
» ۱۳۳۸ » ۱۹۵۹	» په چکوسلواکيه کښي لوی سفير
» ۱۳۴۱ » ۱۹۶۲	» په قاهره کښي » »
د ۱۳۴۲ » ۱۹۶۳	» د مطبوعاتو وزير

افتخاري وظيفي يي:

په ۱۳۲۵-۱۹۴۶ څخه تر ۱۳۳۰ - ۱۹۵۱ پوري دعامي رفاه د مجلس منشي اود
مرستون - روزنتون د ميرمنو ولني او د افغاني سري مياشتي د موسسو غړي .
په ۱۲۲۳-۱۹۴۴ کښي د خارج وزارت د سياسي خدمتو په مؤسسه کښي د افغانستان
سياسي تاريخ د مضمون استاد .

تأليفات يي:

سر بيره په هغو زياتو مقالو چه په ادبي - تاريخي - سياسي - اقتصادي او اجتماعي
رشتو کښي له ۲۲ کلو راغيسي د مملکت په مطبوعاتو کښي د دوی له قلم څخه خپري شويدي
خو مستقل اثارو نه بي هم تأليف او ترجمه کي دي لکه په نولسمه پيړۍ کښي د افغانستان
تاريخ (کتاب چه چاپ شويدي) (جوان افغان) اجتماعي رساله چه د ۱۳۳۸ کال د انيس
په پاوړقي کښي خپره شويده .

د پښتو د ملي سندرو د کتاب د لومړۍ برخي ترجمه د دار مستر تأليف په مستقل ډول
په پښتو چاپ شويدي .

د خيرخاني د کوتل د کيندنو ترجمه چه جلا چاپ شوېده اوڅو نور زمانو نه .
افسانې او نور .

ژبي يي:

پښتو - فارسي - فرانسوي - انگليسي .

مدالونه

په ۱۳۲۳-۱۹۴۴ کښي د پوهني دوهمه درجه نښان

په ۱۳۳۷-۱۹۵۸ کښي د ستوري دوهمه درجه نښان

په ۱۳۳۸-۱۹۵۹ کښي د پښتني مطلا مدال

مسافر تونه:

په ۱۳۲۳-۱۹۴۴ کښي هند ته د هند د حکومت په بلنه د مطبوعاتو د هيات

د مشر په حيث .

په ۱۳۳۴-۱۹۵۵ کښی د باندونک په جرگه کښی د افغانی مطبوعاتو نماینده او دهغه کال په پای کی د ملګرو ملتو په عمومی اسمبله کی د افغانستان د نماینده په حیث .
 په ۱۳۳۵-۱۹۵۶ کښی شوروی اتحاد ته د افغانستان د مطبوعاتو هیأتو مشر .
 په ۱۹۶۰ ع کښی د افغانستان د پاچاهمایونی اعلیٰ حضرت په ملګرتیایي عربی متحد جمهوریت او بوگو سلاو په کتلی ده .
 په ۱۹۶۱ ع کښی ئی دعاج د ساحل (لویدیزي افریقي) د آزادی د تلین په مراسمو کښی د افغانستان د نماینده په حیث .
 په ۱۹۶۱ کښی یی په بلګراد کښی د غیر مسلکو هیوادو په جرگه کښی د افغانستان د هیأت دغړی په حیث او په ۱۹۶۳ کښی یی په تهران کښی د افغانستان او پاکستان دروا بطو دبیا برقراریدو په خبرو اترو کی د افغانستان د هیأت د مشر په حیث کډون کېیدی .

د مطبوعاتو وزارت تشکیل

وزیر	ښاغلی سید قاسم رښتیا
معین	» محمد خالد روښان
مشاور	» عبدالحمید مخمور
د مخصوص قلم مدیر	» . . . . .
د کورنیو خپرونو لوی مدیر	» نظر محمد نوا
د ارتباط مدیر	» عبدالکریم روښنا
د کورنیو خپرونو د مراقبت مدیر	» . . . . .
د کتابخانی مدیر	» محمد سرور رڼا
د جوايزو او کتابو چاپو لومدیر	» میر غلام رضا مایل هروی
د افغانستان کالنی مسئول مدیر	» عبدالله محب حیرت
د باندنیو خپرونو لوی مدیر	» دکتور حفیظ الله ناصری
د باندنیو خپرونو د مراقبت مدیر	» محمد شریف ایوبی
د افغانستان پیژندلومدیر	» محمد حسن فهیمی
د ثقافتی روابو لوی مدیر	» عبدالحمید مبارز
د باندنیو مراجعاتو مدیر	» محمد اکبر پردیس
د بین المللی ارتباط مدیر	» . . . . .
د عکاسی او فلم اخیستلو لوی مدیر	» عبدالصمد آصفی
د فلم اخیستلو مدیر	» محمد اکبر شالیزی

دلارښوونې لوی مدیر ښاغلی محمد علم غواص
 د پیام حق دمجلې مسئول مدیر » فضل من الله فضلی
 اداری رئیس » عبد الغفار
 دمچاسې لوی مدیر » رامچند
 دها مورینو مدیر » محمد سرور وڼا
 دکنترل مدیر » محمد قاسم
 دوارداتو مدیر » عبدالودود
 دپاڼو مدیر » امان الله

داصلاح نشراتی لمهډ موسسه

دموسسې رئیس اود اصلاح مسئول چلوونکی ښاغلی سید فقیر علوی
 مرستیال » محمد اکبر ار فاقی
 اداری مدیر » غلام مصطفی فکرت
 دپښتو دتدقیق آمر » محمد ایوب مومندی
 دآرت مدیر » غلام علی امید

دانیس نشراتی لمهډ موسسه

دموسسې رئیس اودانیس مسئول چلوونکی ښاغلی محمد ابراهیم عباسی
 دمرستیال کفیل » محمد شفیع دهگدر
 دتهیی مدیر » غلام عمر شاګر
 دتدقیق مدیر » حفیظ الله
 دژوندون دمجلې مسئول چلوونکی » محمد شفیع دهگدر
 دوهو انیس کفیل » غلام عمر شاګر
 اداری مدیر » عبد الغفار
 دژوندون دمجلې مرستیال » محمد حسن بلاق شفیع
 دنامه لیکونکو دخانګی آمر » میرایام الدین ساعی
 دو رځپاڼې چاپو لومړی » محمد عظیم کابل وال
 دهیواد نشراتی لمهډ موسسه :

دموسسې رئیس اومسئول چلوونکی ښاغلی محمد شاه ارشاد، مرستال ښاغلی محمد رحیم
 عاصمی دتدقیق آمر ښاغلی عبدالرزاق نسیمی د نشراتو دخانګی آمر ښاغلی محمد نذیر
 د ګرځندوی ریاست :

رئیس ښاغلی عبدالوهاب طرزی
 مرستیال » جاناېز کاپیسایی
 اداری مدیر » غلام نقشبند توکلی

نویسمندگري

د دولتي مطابعو رئيس ښاغلي
محمد ابراهيم كندهاري چه له دريمې
رتبې نه دوهمې رتبې ته ترفيع كړې ده

د باختر آژانس د نشراتي موسسې
رئيس او د كابل تايمز دورخپاڼې
آمر ښاغلي صباح الدين كشككي

د اصلاح د نشراتي موسسې
رئيس او دورخپاڼې مسئول
چلو و ټكي ښاغلي سيد
فقير علوي

د دولتي انحصار اتو رئيس ښاغلي
محمد الله كاظمي

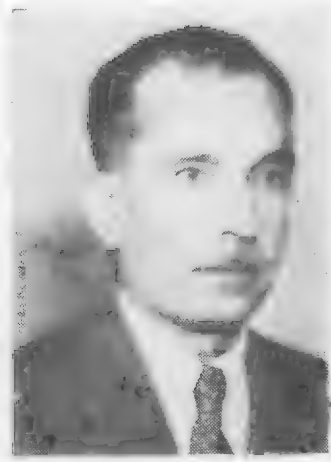

د ماليې د وزارت مشاور ښاغلي
عبد الوهاب حيدر

نویسمقاری

د عدلیې د وزارت دملکي مامورينو
دمحا کما تو د لومړني محکمې
رئيس ښاغلي محمد انور واحدی

د عدلیې د وزارت دملکي مامورينو
دمحا کما تو د تمیز د محکمې
رئيس ښاغلي عبدالباقي

دمطبوعاتو د وزارت
د کورنیو خپرونو لوی
مدیر ښاغلي نظر محمد نوا

د فواید عامې د وزارت د کار د قواؤ
لوی قوماندان جنرال عبدالاحمد

د فواید عامې د وزارت د ادارې
رئيس ښاغلي عبدالعزیز عطایي

د تبلیغاتو مدیر	ښاغلی محمد امین سلیمان
دمحاسبی او اجرایي مدیر	» محمد هاشم فهیم
د کابل راډیو نشراتي موسسه	
رئیس	د کتور محمود حبیبی
مرستیال	ښاغلی حفیظ الله سحر
داداری او محاسبی مدیر	» میراجان سحقی
د پښتو نستان	» عبد المنان دردمند
دمراقبت	» عبد الله غمخوار
د تدقیق	» غلام دستگیر پنجشیری
د پروگرامو او روزنې لوی مدیر	» سایمان لایق
داعلا ناتو مدیر	» سید عبد الحکیم شرعی
د پښتون څڅ	» سراج الدین وهاج
د نطقانو	» غلام غوث خیپری
د اطلاعاتو لوی مدیر	» عبد المطفیف جلالی
د کورنیو خبرو نو مدیر	» میر سعید بریمن
د راپور تاڅو نومدیر	.....
د باندنیو خبرو نو مدیر	» غلام شاه سرشار
د ادبیاتو او د درامو لوی مدیر	» سلیمان لایق
د درامو مدیر	» عبد الرحمن بینا
دموسیقی	» حفیظ الله خیال

د کابل راډیو تخنیکي ریاست

رئیس	ښاغلی انجنیر عبدالکریم عطایی
مرستیال	» انجنیر محمد اکرم
د ستود یو مدیر	» » » »
د ستود یو فنی مدیر	» محمد مهدی
د ورکشاپ مدیر	» دوست محمد
د برود کاست	» محمد حسن
اداری	» .....

د پوهنې نندارې ریاست

رئیس	ښاغلی عبدالرشید لطیفی
مرستیال	» محمد ابراهیم خواخوډی
د فلمونو د توردیداو ویشلو مدیر	» رستم علی سلطانی
دمحاسبی او ادارې مدیر	» محمد عثمان قانع
د تیاتر مدیر	» عبدالقیوم بیسند
د کابل نندارې مدیر	» نیک محمد قایل

د تياتر هنري موسسه :

آمر
شاهلی فیض محمد خیر زاده
اداري مرستیال » محمد عمر دسا
سکرتره میر من صابره

د دولتي مطابعو درياست تشکيل :

رئيس
شاهلی محمد ابراهيم کندهاري
مرستیال » نجفعلی نباتی
د ليک مدير » عبدالرشید
اداري لوی مدير » محمد رحيم
دلوازمو مدير » غلام محمد
د خاځی فرمايشاتو مدير » محمد نادر
د پانډو محای مدير » محمد رفیق
د محاسبی لوی مدير » عبدالحمید
د چاري حساب مدير » غلام علی
د طلباتو مدير » حیات الله
د کنترول مدير » میر غلام دوستگیر
د تخنیک لوی مدير » محمد اکبر
د خطاطی او آدت مدير » عزیز الدین فوفلزائی
د حروف چیني مدير » چراغ علی
د ذنکو گرافي مدير » عبدالحق صیقل
د دروازی مدير » فدا محمد
د دیوگانو مدير » محمد رحيم
د تصحیح لوی مدير » فدا محمد صا رم

د باختر آژانس نشراتي موسسه :

رئيس
شاهلی صباح الدین کشککی
مرستیال » محمد ولی محلمی
د باندینو خبرو نو لوی مدير
د کورنیو خبرو نومدير
د پښتونستان د خاځی مدير
د تخنیکي مدير

اداري مدير

شاهلی محمد انور مفتی
شاهلی صباح الدین کشککی
شاهلی سید خلیل الله
کابل قایم د ورځپاڼی د نشراتي موسسې آمر
مسؤل چلوونکی
مرستیال

په ولاياتو او اعلى حكومتونو كښي د مطبوعاتو مديران :

د كندهار و طلموع افغان دورخېاني مسئول چلوونكى	ښاغلى آقامحمد كرزى
د هرات د اتفاق اسلام	» » » » عبد الواحد نافذ
د مزار شريف د بيدار	» » » » حبيب الرحمن جدير
د قطن د اتحاد	» » » » عبد اللطيف نشاط ملك خيل
د ننگرهار	» » » » »
د پكتيا د ولمانكي	» » » » نقيب الرحمن سرلوي
د فراه د سيستان جريدي	» » » » . . . . .
» » » » مرستيال	ښاغلى عبدالرحيم پويان
د ميمنى د ستورى دورخېاني مسئول چلوونكى	» » عبدالجليل وجدى
د بدخشان دورخېاني مسئول چلوونكى	» » احمد جان كامران
د پروان	» » » » غلام محى الدين ايوبي
د هلمند د جريدي	» » » » محمد ابراهيم عطامى
د غزني د سنابى ورخپاني	» » » » نور محمد پونده
د ننگرهار د مجلى	» » » » مطيع الله چمپيلى
د هرات د ادبي مجلى	» » » » عبدالرؤف فكري سلجوقى
د شبرغان د ډوبى د جريدي مسئول چلوونكى	» » محمد شريف نسيم پروان

دمطبوعاتو وزارت فعاليتونه

د كورنيو خپرونو لوى مديريت:

د جايزو او كالمى د كتابو چاپولو د مديريت د اجرا آندو لنه ايز:

۱ : چاچه مطبوعاتى جايزه وهى دى :

الف مولفين

ښاغلى عبدالرؤف بينوا د اوښى ليكوال كتاب . سيد بهاؤ الدين مجروح جبر

اود بالكتيك .

غلام على آئين به نښى نښى كښى علم (علم در جهان امروز)

محمد شاه ارشاد د جامعى په جوړولو كښى د قرآن لار .

نكبت سعيدى د ليكلو ډول (روش نكارش) .

سيد فقير علوى څنگه او سو (چگونه بايد زيست) .

سيد اسد الله ستومان تخنيكى ربوونه .

خال محمد خسته دېر وياوونه (يادى از رفتگان)

ب: داستان لیکو نکي

غلام غوث خیبري قهرمان

حبیب الله ماله ددريو داستانو ترجمه .

ج: درامه لیکو نکي

غلام صفدر پنجشيري داصحاب کهنه (ترجمه)

د: رسامان

محمد رحيم د کلیو واکړ کړ : .

قيام الدين زده سکاره پلورونکي پنجه (پيرزن ذغالي)

صورتگر د شپو ميلودي رسم .

د لاسي چارو هنرمندان :

عبدالله طغرا په لرگي کپي

عبدالعزيز گندمي د کلیو دوشو لاسي کار .

عبدالعزيز وفاد کاغذ له قو قو خڅه دزاده سړي شکل جوړ کړي دي

و: خطاطان

مير محمد ابراهيم - سيد حمايت الله - سيد صديق چه يوه خلو ريزه ئي ليکلي ده .

سندرغاړي :

ميرمن رخشانه - ميرمن ژيلا - سيد علم .

ج: سازغزوونکي

عبدالکریم دو تاره غږوونکي . غلام حسن سرنده غږوونکي .

لویدیږ ساز :

سرمست ماندولین - نسکیالی ترمیت، شوق سندر غاهي مددي .

ي ممثلان :

خان آغا سرور - پیغله مقدسه . (اکتوران)

۲: د ۱۳۴۰-۱۳۴۱ کالنی خپره شوه او خپر د و منا بهو - وزارت خان او خارجي خپروونکو

مؤسسه ولې له شوه او یوڅو نسخي ئي هم وپلورلي شوي .

۳ : د لاندې کتابونه د کورنیو خپرونو د لوی مدیریت د جایزو او کتا بو چاپولو

مددیریت له خوا چاپ شوي دي :

طبقات الصوفیه - صمدیدان - الهی نامه - د خواجه عبد الله انصاری گازرگاه د فکری

سلجوقی تألیف او پیکلاته کتنه (نسکاهی بزیمایی) دا استاد د صلاح الدین سلجوقی

تأليف - چونفر - د سليمان لايق اوسل پوښتنې او دهرات د پير سالگره د ادارې له خوا
چه د دغو کتابو څخه يو څه پلورل شوي دي .

سربيره پر هغو د کلتورياتو (دوهم ټوک) دمير من دقيه ابو بکر ترجمه . آخري
ستاره د ښاغلي محمود فاراني اثر، ستاک د ښاغلي بارق شقيمي اثر - امواج هر يو
او د ښاغلي مابل هروي اثر هم له نويو کتابو څخه دي چه دخپلواکۍ د پير ته لاس ته
راوستلو د تلمين نه پخوا چاپ او خپاره شوي دي .

۴ : د مطبوعاتو د وزارت د کورنيو خپرونو لوی مد یریت د خواجه عبدالله
انصاری هروی د تلمین د تجلیل له امله ۱۲ تنه مستشرقین کابل ته رابللي وو چه په کابل
ننداری اوهرات کښي یی له افغانسي پوهانو سره علمی او عرفاني مجلې ونه
جوله کړي .

د ارتباط د مدیریت د اجرآتو لنډيز :

د دغه مدیریت له خوا په دی کال کښي د نشراتي سوبی د انکشاف د هنر او د مطبوعاتو
د تعمیم له لپاری د تبلیغ زیاتولو او د وسایلو تهیه کولو می چه د مطبوعاتو او د هغو
داختصاصی څانگو د فعالیت امدی تشکیلوی زیار ایستل شوي دي .

جړیدو - ورځپاڼو - مجلواو خپرونو نکو موسسو د ذی علاقه څانگو له لاری د نوي
څخه استفاده کړي ده ، د مطبوعاتو وزارت له دغو موسسو سره په مرستو کښي په ښه وجه
او په مناسبو فرصتو کښي برخه اخیستې ده او له دغی لاری څخه می دخپرونو نکو موسسو
د خپرونې په تعمیم ، د سوبی په لوړولو ، نشراتي فعالیتواو د مالی حالت په ښه کولو کښي
خدمت کړي دي . دغه راز دغه مدیریت دهیواد له هر قانی ټولنو او نورو علمی ټولنو
سره د هغو موسسو ارتباط پیدا کړي دهیواد دخپرونو نکو منابعو د سوبی په لوړولو
کښي می د لیکوالو او فاضلانو باملر نه جلب کړي ده . په همدغه ټول د مطبوعاتو له نورو
اورگانو او هغو خپرونو سره چه د ذی علاقه موسسو د مرام د پرمخ بیولو له امله په نورو
موسسو کښي فعالیت کوی چه لازم گڼل شوی ده مرسته اولار ښودنه می شوی په بیلو بیلو
مواردو کښي دخپرونو نکو موسسو مراجعات عمومی ټولنی ته ښودل شوی او په هغه
اثر د عمومی ټولنی تصویبونه هغوی ته ابلاغ شوي دي .

سربيره پردغو کوششو د ملی او بین السیالی هیلو د سرته رسو لو له پاره د هغوی
له منابعو څخه د ضرورت وړ مواد او خپرونو کي مواد تهیه او مطبوعاتي او خپرونو نکو
د اېرو ته ورکي شوي دي .

د باندنيو خپرونو لوی مدیریت :

دغه څانګه د مطبوعاتو دوزارت یوه حساسه څانګه ده چه دوه مدیرین پتونه لري چه یو یی د څارنې خپرونو د څارنې او بل یی د افغان نستان د معرفي مدیریت دی .

۱- د څارنې خپرونو د څارنې مدیریت دا وظیفه لری چه هغه چریدی ، مجلې وکتاږي او تونۍ خپرونې او د څارنې هیوادو مطبوعاتو چه افغانستان ته واردېږي وګرځي او هغه مطالب سانسور کړي چه د مطبوعاتو د قانون له مخې د خپرونو لوی وه نه وی او د افغانستان د مذهب او سیاسي موقف څخه مخالف نوی .

دغه څانګه د څارنې مطبوعاتو د مطا لعه کولو په منع کښی کومی خپرونې چه د افغانستان په باب حقیقت ونه لری پرله پسې د چارو واکمنو او مربوطو څانګو ته ورنښی او تر دیند ، توضیح او اصلاح کوی یی او هغو خپرونو ونکو منا نو ته حقیقت هدا بهرګنځی چه بیا بیا دغسې له حقیقته لری موضوعات خپاره نه شی .

سر بیره پر هغه دغه څانګه د دولت له دائرو او موسسو سره مستقیمه رابطه لری د استفادې وړ مضمونونه او موضوعات وخت په وخت ورکوی او د دوی د زیاتو معلوماتو او خبرونو له امله پدی لاره کښی مرسته ورسره کوی .

د افغانستان د معرفي مدیریت اجراآت :

د افغانستان د معرفي مدیریت پدی کال کښی سر بیره پر کتاږي - مجلې او نوږو کتورو موادو چه هر وخت یی په خارج کښی افغانی سیاسی او کلتوری نمایندګیو ته او په داخل کښی د باندنیو هیوادو سیاسی او نورو نمایندګیو ته استولی دی هغو زیاتو څارنې اشخاصو او موسسو ته یی هم په نږه پوری مواد برابر کړي او استولی دی چه زمونږ د هیواد په بیلو بیلو شتوقو کښی یی له دی مدیریت څخه معلومات غوښتی دی .

په لندن او قاهره کښی یی هم د افغانی اطلاعاتو ادارو ته هم د مواد لږلی دی په لندن کښی د افغانی اطلاعاتو اداره د دی مدیریت ورلېږل شوی مضمونونه او فو توګان چه د یاناره زمونږ د هیواد ورځنی فعالیتونه دی . په درېو دانګلیسی - المانی او فرانسوی ، ژبو هره میاشت په (افغان نستان نیوز) مجله کښی چاپوی چه د هغو مجلو زیاته برخه په لندن کښی د افغانی اطلاعاتو د ادارې په واسطه قولو باندنیو هیوادو ته توزیع کږی او یوشمیر یی د دغه مدیریت له لپارې څخه داخلې موسسو او په مرکز کښی د باندنیو هیوادو نمایندګیو ته هم توزیع کږی .

دغه راز په قاهره کښی د افغانی اطلاعاتو اداره هم هره میاشت د افغانستان مجله په پوره اندازه په عربی ژبه چاپوی او خپروی یی . دغه مجله هم باندنیو هیوادو ته استول کږی او هم په داخل کښی د باندنیو هیوادو د نمایندګیو او دغونډو د داخلې موسسو د استفادې دپاره توزیع کږی .

آريانا) په نامه يوه خپرونه په انگليسي ژبه هم خپرېږي چه يوزيات شمير يې په خارج کې افغاني، سياسي، کلتوري او نظامي کلتوريو ته او يوشمير يې په کابل کې د باندنيو هيوادو هيسيا سي نمايندگيو او نورو داخلي موسسو ته توزيع شې .

دلارښودنې د لوی مدیریت اجراءات :

دلارښودنې لوی مدیریت په تیر کال په ذیني اوملي تبلیغا تو - د خلکو د ذهنو په تنویر، د پیام حق دمجلې په خبرولو دخطیبانو امامانو په نظارت اولارښودنه کې زیار ایستلی دی چه داجراءاتولنې یزې په لاندې ډول دی :

۱: د پیام حق مجله دهری میاشتی په سر کې په ډیروښو مضمونوسره چه دمملکت د لومړۍ درجې مسلکي لیکوالو تهیه کېیدی خپره شویده اودمملکت د جوماتو اودیني آبد په پیژندلو کې کوشش کېیدی چه دهریوه لوی ونکه فوتوسو نې ورسره نشر کېي اوتاریخچه یې بیان کېیده .

همدا وجه ده چه دمجلې دپه والی اوجا مومعلوماتوپه اثر د هغې علاقمندان ډیر شوي اودمشرکینو شمیر یې په سلو کې پنځه ویشت زیات شویدی .

۲: په را ډیو کې دسپاڼی له منی دقرآن مجید خواتونونه پرله پسې دسترو قاریانو اومفسرینو په واسطه وبل شوي اوتفسیر یې شویدی چه په یوه کال کې له را ډیو څخه ۳۶۵ تفسیر پروډکاست شویدی .

۳: دجمعی په هرما ښام په ښتو اوفارسی مفصلی او ګټوری اجتماعی او اخلاقی موعظی تهیه او په یوه کال کې ۵۲ موعظی په را ډیو کې پروډکاست شویدی .

۴: دمیلاد اودعاشورا دورودمجله اوخبرونو پروگرام په نوی او جامع شکل تهیه او په را ډیو کې پروډکاست شویدی .

لکه چه دمیلادشریف په پروگرام کې ۱۲ مضمونونه اودمحرم دور مخو په پروگرام کې ۱۸ مضمونونه دسترو لیکوالو په قلم تهیه او پروډکاست شویدی .

۵: د کابل په ښار کېنې په تیر کال کېنې دجوماتو دنظارت په لاس کېنې ۴۶ تنه خطیبان اوامامان او ۵۲ تنه مؤذنان دازموینې له اخیستلو اود هغوی دلیاقت له اثبات ته وروسته د کابل دښار په جوماتو کې نوی مقرر اوښاروالی ته معرفی شویدی .

۶: په تراویحو کې دقرآن کریم دختمو دچلاره چه د کابل دښار په ۹۲ جوماتو جوماتو کې وشول ۱۸۴ تنه قاریان اوفاتحین دازموینسې له اخیستلو نه وروسته دختمو دپاره ټاکل شوي او کابل ښاروالی ته معرفی شویدی .

۷: دحج لارښوونکی کتاب چه بشپړ معلومات بکې ؤ په ښتو اوفارسی تدوین اوجاب شوي اودحج په مناسکو کې داسانتیا وبرا پرولود باره حج ته د افغانسې حاجیانو دتک په وخت کې ؤر لو افغانی حاجیا نوته ورکې شوي او ور بسا ندې وېشل شوي دي .

۸: د کابل دښار په جوماتو کې دجمعی د ورځو دخطبو اوموعظو په اصلاح کېنې

خطیبانو او مبلغینو ته لارښوونه شوی او د لا یقو قاریانو په ټاکلو او د فاتیحي دمجلسو د آدابو په رعایت کې ګټور اقدامات او ارشادات شوي دي .

۹: کوم څا رځي کتا بونه او مجلې چې د بلورلو او توزیع کو لو دپاره راهی ددیني ارشاداتو او د مملکت د ملي عنعناتو له نظره کنټل شوی او پدی یوه کال کې ۳۴ کتا بونه اوزياتي مجلې مطالعه او نظریه یی ورکې شويده .

۱۰: زمونږ مملکې کتا بخانه چې پدی وختو کې تشکیل شويده په تیر کال کې ۳۱۵ نوی کتا بونه او کلکسیونونه پکې زیات شويدي .

۱۱: د مستقر کتا بودخپرو لړ په لړ کې (دمحمد عبقریت) کتا ب چې یوه مصری لیکوال تآ لیف کړې پدی ددغه لوی مدیر یت له خوا د ښاغلي محمد کلاب بشاریه واسطه له عربی څخه په پښتو ترجمه او چاپ شوی او د نوي (س) دمیلاد په محفل کې توزیع شويدي . سر بیره پر هغه هغو کسا نوته چې ذوق وړ سره لری هم د استفا دی دپاره ورکې شويدي .

۱۲: په هره هفته کې د دیني لارښوونې تر عنوان لاندې یوه اخلاقی مقال تهیه او د اصلاح د ورځپاڼې په واسطه خپره شويده .

۱۳: د پښتو او فارسي د مرعظو پخوا نی سلسله چې په کابل راډیو کې پروډکاست شوې پدی دغه د علانستانو په غوښتنه په دؤ وکړو کې تدوین، چاپ او د چینګاښ د میاشتې تر آخره پوری بشپړه او توزیع شوی او د کابل او ولایتو خطیبانو ته به هم د استفادې دپاره ورکې شوی .

۱۴: د افغانستان د نامتو عارف خواجه عبد الله انصاری (رح) د وفات د نه سوم تللې په تقریب چې د مطپو هاتو له خوا تجلیل شو د پیام حق یوه فوق العاده مجله چې د هغه بزرګوار د حال او علمی او عرفاني مقام شرح او د اسلامی تصوف لخوا ترمیم شوی دی چاپ او د هغه د تلین د افتتاح په محفل کې ټول ځایا ضرینو ته ورکې شويدي .

د فلم او عکس اخيستونکو د لوی مدیریت فعالیتونه :

د دې وزارت فلم اخيستونکي څانګې په تیر کال کې ډاسې فلمونه اخيستلي دي :
۱ : پکتياته، د عبا یو نې معظم اعلی حضرت د سفر په باب پوژنګه لس دقیقې فلم .
۲ : د افغانستان د طبیعي منظرو او توریستیک یو فلم چې د ښردنې په وخت کې ۳۵ دقیقې وخت نیسی .

۳ : د نجونو د څارندوی او دملغو په ضد د مجادلې په باب یو لس دقیقې فلم .

۴ : کابل ته د ایران د شه نشاه دراتنګه یو لس دقیقې فلم .

۵ : د خواجه عبد الله انصاری د تلین او هراسو څخه یو لس دقیقې فلم .

۶ : د ښکوهار د کانال جوړونې له فوایدو څخه یو لس دقیقې فلم .

۷ : د سپین بولدک د سرک د افتتاح او د کابل د پوهنتون فارغانو ته

د بری لیکو د توزیع په باب .

۸. د روسلو د ترمیم د فابریکې د بنسټ اېښودلو په پای کې د یوولس دقیقې فلم.

۹. د رابرت جفری د بېلګې د یوولس دقیقې فلم.

۱۰. د کورو جوړولو د فابریکې د کليو د لاندې څه د څه لیتو

او د کښه دار د سړک د پراخولو او د کابل نندارې او د سړو ویشو د شریک د ترمیم یوولس دقیقې فلم.

د تورېک د فلم جوړونه ۳۵ دقیقې وخت نیسي، دغه فلم رنگه او په انګلیسي

پښتو او فارسي ژبو تهیه کېږي د افغانستان د لیدلو وېشکلیو منظور د تیار یخې

د فلم ښیې. دغه فلمونه په ۱۶۰ او ۳۵ ملیمتره کابې کېدو کې په پښتو

فارسي او انګلیسي ژبو ته ژباړل شوي دي د زمري په میاشتې په آخر کې د کابل کان

پیل ته راوستلې دي د فلم اخیستلو خانګې له هغو خارجي فلم اخیستو ښو سره

په کابل کې د فلم اخیستلو د باره داغلي دي مرسته او هڅې ته لارښوونه کېږي ده

لکه چه د ناسیونال پروډکشن ګډون د رادیو تلوویزیون له هیأت سره چه

یو فلم ښی د افغانستان څخه تهیه کړی او امریکې ته د همایوني مېرمنه اعلی حضرت

د شریف وېلو په موقع کې ښودل کېږي مرسته شوی ده. دغه رڼا د پلاس پېس

د دواړو وزارت معین ښاغلي روښان او په کابل کې د شوروي

اتحادلوی سفير ښاغلي انتونوف د افغانستان او شوروي اتحاد

ترمنځ د کلتوري معاهدې لاسلیک کولو په وخت کې

د راډيو تلويزيون يو هيات په افغانستان كښې د فلم په اخيستلو لكيا دى چه د خانگي دغې له خوا كلك او د دوى د كار د پرمخ بېولو د باره وه آسانتيا وي ورته برابري شوى دى .

د دغې خانگي گرځنده سينما پدې كال كښې په پروان ، قطغن ، مزار شريف ، شبرغان ، كندهار ، غزني او كراشك كښې عرفاني اوروزونكي فلمونه خپودلي او بيلو بيلو محابو دولكو غلويښتو تنو كسانو د عرفاني شوق و لږيا نشي كوي او ورځنۍ مستفيد شويدي .

ب: د عكس اخيستلو مديريت :

د عكاسي خانگي له تير كال نه راپدې خواتنراتي موسسو او بېلو بيلو مرچمو ته او ه زړه غلور سوه قطي فوتوگان د خپرولو له امله استولي دي . سر بير مېر هغې د عكاسي خانگي د افغانستان آريانا دمجلې دمربوطو موضوعاتو عكسونه اخيستې او بشپړ كړي دي .

د عكاسي خانگي په روم ، بوداپست او قاهره كښې د افغانستان د منظرې او پېشرفتو له اقتصادي نندارتون سره يوه عكاسي شونده داهره كړي او د پېشرفتو منظر او د خلكو د ژوندانه عكسونه يې خپودلي دي .

سربيره پر هغو د تير كال په جشن كښې د افغانستان د خلكو د ژوندانه د آثارو او طبيعي منظر د عكاسي يوه ستره ډنگه ، توره او سپينه پتو ده شوي ده .

د ثقافي روابطو دولتي مديريت د اجرا آتور پوټ

د ثقافي روابطو لوي مديريت له دې امله تشكيل شوى دى چه له دوستو دولتو سره د افغانستان كلتوري ، هنري او مطبوعاتي مناسبات ټينگه او پراخه كړي . د دغه لوي مديريت وظيفي په كلي ډول د داسې پروگرامونو ترتيب ، تنظيم او تنظيمول دي چه د مطبوعاتو په وزارت پورې اړه ولري .

د بين المللي ارتباط د مديريت فعاليتونه :

د ۱۳۴۱ - ۱۳۴۲ كال په نيمايي كښې د داسې وثيقو او سندو ساتلو د باره چه له دوستو دولتو سره يې د افغانستان د كلتوري ، فرهنگي او هنري روابطو نماينده ترتيب كړاى شي دوسيې جوړې شوي دي چه د لزوم په وخت كښې د مطبوعاتو وزارت ته د افغانستان او د پانديو دولتو د روابطو مطالعه كولود باره اجمالي معلومات موجود وي .

د ملگرو ملتو د موسسې او د هغې د اختصاصي موسسو او د ملگرو ملتو د موسسې د فعاليتو په تيره د هغو فعاليتو په باره كښې چه افغانستان برخه او گټور نېكېښي لري مخينې مواد او معلومات برابر او د نورو كليو په شان پخپلو خامو دوسيو كښې ايښودل شوي دي . د ملگرو ملتو د تاسيس دورخي او دغه شان د نورمېو بين المللي

ورځو د تجلیل د پوټ د بین المللی ارتباط د مدیریت له خوا لیکل شوی او خپلو مراجعو ته لېږل شوی دی دغه راز د نړۍ د کلتوري رسمي هیأتو، معروفو شخصیتو لیکوالو او سیاسي کسانو د مسافرتو په باره کښی اجمالی معلومات راغوښتي شوی له ویشاو، خبرواترو او گډو ابلاغیو سره په مربوطو دوسیو کښی ساتل شوی دی. په کابل کښی د عربی متحد جمهوریت د ثقافتی مرکز د چارو اجراکول د همدغه مدیریت له خوا حل او فصل شوی دی:

د شوروی اشتراکيه جمهوریتو له اتحاد، د المان له اتحادی جمهوریت د یوگوسلاوی له فدرالی جمهوریت، د عربی له متحد جمهوریت او د چکوسلواکیي د خلکو له جمهوریت سره د افغانستان د کلتوري همکارۍ پروژي هم دغه مدیریت ترتیب او تنظیم کړي او له دوستو دولتو سره د افغانستان د کلتوري همکارۍ د پروگرامو د تړونو تطبیق او اجرا کول له داخلي او خارجي مربوطو مراجعو سره په هغو تړونو پوری مربوطی خبری اتري او مکاتبي د دغه مدیریت له مهمو وظیفو څخه دی.

د بین المللی ارتباط مدیریت په دوستو دولتو کښی د افغانستان او په افغانستان کښی د دوستو دولتو د نندارتونو دپاره د کلتوري همکارۍ د پروگرامو پر اساس د تسهیلات برابر کړي دي.

په افغانستان کښی د اطلاعاتو د وسایلو د انکشاف او ترقی د باره هم دوسیو ټاکل شوی ده چه د مطبوعاتو عام له دی چه له مطابعو، ورځپاڼو، راډیو څخه وی او که له سینما، تیاتر او آژانس څخه وی ټول فعالیتونه، د وسایلو او ترقی او د نورو نشراتو او موقتو مجلو انکشاف پر له بسی پکښی وساتل شی. دغه راز د مطبوعاتو ټول فعالیتونه او د وسایلو یو کلنی انکشافات د بین المللی ارتباط د مدیریت د کارکوونکو په واسطه لیکل شوی او د خارجه وزارت له لیاری څخه دملکرو ملتو مقاماتو ته استول شوی دی.

یو شمیر مقالې او راپور تازو نه چه خارجي لیکوالو او نامه لیکونکو په یوه کال کښی د افغانستان په باب لیکلي دي ترهغه محابه چه د افغانستان او دوستو دولتو له کلتوري روابطو سره سروکار لری راغوښتي شوی او پخپلو خاصو دوسیو کښی ساتل شوی او تنظیم شوی دی.

دغه رنګه د دوستو دولتو د ملي، مذهبي ورځو، دهنوی دجشنو او د مهمو بین المللی ورځو یوه دوسیو د خارجه چارو د وزارت د فرهنګی روابطو د مدیریت په مرسته ترتیب او دهنو مملکتو د جغرافیي او تاریخ په باب ځیني مطالب له ورځپاڼو څخه اخیستل شوی او بدغه دوسیو کښی وساتل شول.

سربیره بدغو د بین المللی ارتباط مدیریت ۱۳۴۱-۱۳۴۲ کال په نیمايی کښی

(پاتې په ۴۹۴ مخ کښی)

د قبايلو مستقل رئيس بناعلي الفت

په ۱۲۸۸ هـ ش ۱۹۰۹ ع کښې د لغمان د عزيز خان په کڅ کښې زېږېدلی دی.
پلار يې مير سيد خان پاچا او نيکه يې سيد فقير پاچا دی.
الفت په ولسي مدرسو کښې د ننګرهار او کابل له مشهورو استادانو څخه د صرف
و نحو منطق تفسير - حديث - معاني او بيان کتابونه لوستي دي.

په ۱۳۱۴ هـ ش کښې

د انيس دور مخپاڼی

په اداره کښې دکاتب

په حيث مقرر شو .

په ۱۳۱۵ کال کښې

د انجمن ادبي دتاليف

او ترجمي په څانګه

کښې په عصويت

پرمختل شو .

په ۱۳۱۶ کال کښې

د زيري د جريدې

چلوونکي هم شو .

په ۱۳۱۸ کال کښې

د پښتو ټولنې دصحافت

دمدير مرستيال و .

د قبايلو مستقل رئيس

بنا غلبي گل پاچا الفت

په ۱۳۱۹ کال کښې د پښتو ټولنې د لغاتو او قواعدو د څانګې مدير شو .

په ۱۳۲۰ د کښې د اصلاح دور مخپاڼی مشاور شو او بيا په همدغه کال يعني ۱۳۲۰

کښې د پښتو ټولنې عمومي مبصر او دکابل مجلې چلوونکي شو .

په ۱۳۲۵ هـ ش کښې د اتحاد - مشرقي (ننګرهار) د جريدې مدير شو .

په ۱۳۲۷ « کښې د ننګرهار په ولايت کښې د قبايلو عمومي مدير شو .

په ۱۳۲۸ کښې د جلال آباد د خلکو له خوا دملی شو دا په (۷) دوره کښې

په وکالت انتخاب شو او په ملی شورا کښې دوهم معين وټاکل شو .

په ۱۳۳۱ کښې د لغمان د قرغيو خلکو د ملی شو دا په (۸) دوره کښې خپل

وکیل وټاکه .

په ۱۳۳۴ کښې د جلال آباد د خلکو له خوا دلوي جرګې وکیل انتخاب شو .

په ۱۳۳۵ هـ ش کښې په لومړۍ رتبه د پښتو ټولنې رئيس مقرر شو او د پوهنې

دوزارت دعالي شورا په غړيتوب و منل شو .

د ۱۳۴۲ د ثور په ۴ د ښاغلي دکتور محمد يوسف په کلابښه کښې د قبايلو دمستقل

رئيس په حيث مقرر شو .

همدا رنگه د حقوقو د پوهنځي اوداد بياتو د پوهنځي استادي هم ور په غاړه شو. په ۱۳۳۸ کښې د افغان اوشوروي اتحاد د دوستۍ د ټولني رئيس وټاکل شو. د جوزا له مياشتې څخه د ۱۳۳۲ د عقرب تر آخره د اولس دمسلې جريدي د امتياز خاوند ؤ.

دده چاپ شوي لوي او واده کتابونه دادی.

۱- د بېرلي بله ډيوه.

لغوي څېي نه ، پښتو سندرې ، عالي افکار ، څه ليکل يا ليک پوهه ، ادبي بحثونه ، پښتو کلي پنځم جلد اول ټوک ، پښتو کلي پنځم جلد دوهم ټوک ، د آزادۍ پيغام ، غوره اشعار ، لوړه خيالونه او ژور فکرونه ، منطق ، غوره نثرونه ، املا او انشاء . ليکوالی ، املا او انشاء دوهمه طبع چه له پخوانه ډير زياتوالي پکښې راغلی . هغه کتابونه يې چه تر اوسه لانه دي چاپ شوي :

نوي څرک ، ښه لمسونه ، اجتماعي نظريات ، څه گورم او څه اودم ، د ټولني علم ترجمه ، دمو فقيت لاس ترجمه .

سر بيره په دي بي دکابل په کالنيو (سا لنامو) کښې خور سا لي چاپ شوي او خو کالني هم دده په اهتمام چاپ شوي دي .
مکافا ټونه او نمائځني :

۱- خو محلي مي دخو شحال خان ادبي جايزه اوداين سيناعلمي جايزه اخيستي ده .

۲- يو محلي مي د صدارت عظمي له خوا دوهمه درجه تقدير نامه اخيستي ده .

۳- دستورۍ درجه درجه نښان ورکړي شوي دي .

د پوهني دوهمه درجه نښان ، دوکالت ددوه دورو نښانونه ، د لومې جرگې د يادگار نښان .
سفرونه :

۱- پېښور ته د يواډبي هيئت په مشرۍ .

۲- مسکو ته د يوه کلتوري هيئت په مشرۍ د شوروي اتحاد د کلتوري وزارت په بلنه .

۳- مو فشن (ميونيخ ته) د ختيز پيژندونکو د پنځه ويشتم کانگرس د گډون د پاره چه هلته دوه کنفرانسونه يو دخوشحال خان خټک او بل د پښتو ټولني د معرفي په باب واورول شو .

۴- تاشکند ته د آسيائي او افريقايي ليکوالو په کنفرانس کښې د گډون د پاره .

۵- مسکو ته د شوروي او افغان دوستۍ د ټولني په بلنه د يوه هيئت په مشرۍ .

۶- مسکو ته د ختيز پيژندونکو د شپږ ويشتم کانگرس د گډون په غرض (د يوه

هيئت په مشرۍ) چه درحمان بابا او خوشحال خان خټک په شعر او شاعرۍ مي دمقايسې په ډول کنفرانس ورکړي .

په دغو سفرونو کښې مي داها يونه ليدلي دي .

مسکو- ليننگراد- سوچي- باکو، ستالين آباد- تاشکند- تهران- پېښور- مو فشن .

تجارت دوزارت تشکيل

وزیر معین مشاور
 ښاغلی محمد سرور عمر
 دکتور نور علی

دمخصوص قلم مدیر ښاغلی محمد عزیز برتو
 داحصایي، کتنی مطالعاتو
 اومارکتینگ رئیس « عبدالغفور سراج
 دمارکتینگ لوی مدیر « محمد عیسی صیامي
 دتندار تون مدیر « عبدالهادي
 داحصایي، کتنی او
 مطالعاتو لوی مدیر « دکتور امان الله رسول
 دکتنی او مطالعاتو مدیر « عبدالرحیم غفوري
 داحصایي مدیر

تجارتی رئیس « دکتور محمد اکبر عمر
 دداخلی تجارت لوی مدیر « دکتور علی نواز
 دوارداتو او صادراتو مدیر ښاغلی فتح محمد نیاز
 دترانسپورتو مدیر « غلام صادق
 دخارجی جواز نامو مدیر « غلام حسین بیات
 دنمایندگیو او تړونو مدیر « غلام فاروق غلزي
 دداخلی تجارت لوی مدیر « حمید الله طرزي
 دمو مساتو مدیر « محمد فرید رفیق
 دبلقنی رئیس « عبدالکریم
 داری لوی مدیر « عبد الحفیظ کاکړ
 دمحاسبی مدیر « عبدالستار
 دآرشیف « علی احمد ضیایی
 په اړو پاکشۍ اقتصادي آتشی «
 په ډیلي کښی « محمد صدیق
 په مشهد او خرمشهر کښی افغانی وکیل التجار « سند واصل
 په امرتسر کښی افغانی وکیل التجار « محمد آصف عباسی

د تجارت د وزارت فعالیتونه

الف صادرات: باندنيو هيوادو ته د هيواد د صادراتو دارزښت مجموعه اندازه په دې وروستيو كلونو كښي په تيره بيا د قوي اسمارو هيوادو ته لکه امريكه، انگلستان او المان د نورو تيرو كلونو په نسبت لوړه تلملي او همدغه راز نورو هيوادو ته د هيواد د صادراتو مجموع احصائيه وي ارقام د زياتوالي په حال كښي دي او د افغانستان صادراتي تجارت په خو هيوادو پورې محدود او منحصر نه دی بلكه زيار ايستل شوی دی د معقول او د تجارتی تو سعه جو يانه سياست په تعقيب له پړو هيوادو سره د افغانستان تجارتي روابط ټينگ شى .

د صادراتو د زياتوالي عامل تل د هيواد د صادراتي عمده اقلامو د ددوړ دمقدار زياتوالی لکه پنبه، وړی، قره قل، غالی، حبوبات، غوړی او داسی نور دی اوس د دې د پاره که دغه زياتوالی د هر کال په نسبت مقایسه کړو به لاندی جدول به یی احصائيه وښیو :

په ۱۳۳۹ کال کښي د صادراتو دارقام مجموع	ع ۴۹۸۸۵۳۰۰	چالره .
په ۱۳۴۰ کال کښي	» » »	» ۵۳۳۸۹۷۰۰ چالره
په ۱۳۴۱ کال کښي	» » »	» ۵۸۸۹۱۷۰۰ چالره
په ۱۳۴۲ کال کښي	» » »	» بيش بينی کپړی ۶۶۰۰۰۰۰۰ چالره

ب واردات:

د هيواد د صادراتي تجارت د سير د تحليل له مخي د هيواد د کالنيو صادراتو رقم په وروستيو کلو کښي په سلو کښي له اتو څخه تر نهو پورې زيات شوی دی په همدغه صورت د وارداتو د حجم مجموع هم په دې وروستيو کلو نو کښي نودې په سلو کښي څوار لس لويه تلملي او د هيواد د وارداتو ميزان په وروستيو کلو کښي د افغانستان دسی ، ای ، اف په اساس تقريباً ۹۹۰۰۰۰۰۰ چالره اټکل کپړی چه د دغه تزبيد اساس د پورونو او مرستيو د سامانو او مالونو په واردولو پورې معلول دی چه دغه مرستې هم په وروستيو کلو کښي دوه چنده شوې دي .

تر کومه لحايه چه احصائيه يې ښيي د ۱۳۴۰ او ۱۳۴۱ کال او د ۱۳۴۲ کال د دويو لومړيو مياشتو تر منځ د هيواد د اړتيا له مخي د پټرولو ، شکرې ، ماشينو او استهلاکي شيانو د توريد به مقدار کښي د ملاحظي وړ زياتوالی راغلی دی . بايد وويل شي چه د تعميراتي موادو په وارداتو کښي چه په تجارتي توگه وارد پړی

کسر پیدا شوی خو په مقابل کښې یې له دغو سامانو زیات مقدار د تخنیکي مرستو او پور ونو له لارې راوارد شوی چه گوا که دغه توریدونو هیواد ته د وارداتو د حجم په مجموع کښې زیاتوالی راغلی او د توریدونو گراف لوله تللی دی .

تجارتی فعالیتونه :

الف د بار ترۍ له هیواد سره تجارت :

لومړی د ۱۹۶۳ کال د فروری په ۲۵ نیټه چه د ۱۳۴۱ کال د حوت د ۶ نیټې سره سم د د شوروی اتحاد له سوسیالیستي هیواد سره د ۱۹۶۳ کال له پاره لاسلیک شوی دی .

۱: د وارداتو حجم په نو مولهې موافقه لیک کښې د وارداتو د حجم چه د (۲۸۶۰۲۵۰۰) ډالره پور هم په کښې شامل دی ټاکل شوی دی .

۲: د صادراتو حجم : همدغه راز په دغې موافقه نامه کښې ټول صادرات ۲۶۳۰۲۵۰۰ ډالره دی او د افغاني پیسو تادیات د مشخصینو په وجه کښې له ۲۳۰۰۰۰۰ ډالرو سره مساوی دی چه ټولې پښې ۲۸۶۰۲۵۰۰ ډالره کېږي .

په نوی پروتوکول کښې د تادیاتو ټکټ پولي چه پخوا له لسو زرو ډالر وڅخه پورته اخیستل کېدې اوس د دواړو خواؤ په موافقه دغه کریدیت پرته له ټکټ پولي تر یو ملیون پورې دی .

دوهم د چکواکي له دولت سره تجارتی موافقت لیک :

دغه موافقت لیک چه د ۱۹۶۲ کال د اکتوبر په ۱۳ نیټه چه د ۱۳۴۱ کال د عقرب له ۲۲ سره مطابق دی لاسلیک شوی دی چا دیوه کال له پاره اعتبار لری او د نو مولهې موافقت لیک له مخې د پروتوکول وار دات او تادیات ۳۱۲۰۰۰۰ پونښه او د صادراتو د حجم د همدغو پیسو معادل دی .

دریم: د پولنډ له جمهوري دولت سره تجارتی موافقت لیک :

همدغه راز د ۱۹۶۲ د دسمبر په ۱۶ نیټه چه د ۱۳۴۱ د جدې په ۲۶ نیټه کېږي د پولنډ له جمهوري دولت سره یو تجارتی موافقت لیک لاسلیک شو چه د دغه تړون د اعتبار موده د ۱۹۶۳ کال تر پای پورې ده، په دغه موافقت لیک کښې د ټولو صادراتو د حجم د ۲۲۵۰۰۰۰ ډالرو معادل دی او په مقابل کښې یې له نومولې میواد وڅخه د وارداتو مالونو د حجم هم همدغه پورته رقم ټاکل شوی دی .

خلورم: همدغه راز په هغه موافقت لیک کښې چه د لاسی چین له هیواد سره د ۱۹۶۲ کال د جولای په میاشت کښې چه د ۴۱ کال د زمری له میاشتي سره سم نوي شو او دیوه کال له پاره اعتبار لری د صادراتو حجم یې ۵۸۳۰۰۰ ډالره کېږي او د وارداتو د حجم یې هم په هماغه پیمان سره ټاکل شوی دی .

پنځم: په هغې تجارتی موافقت نامه کښې چه د هند له هیواد سره لاسلیک شوې ټول صادرات د ۴۹۶۰۰۰۰ هندۍ کلمدارو معادل او د مصارفو دیوې برخې له وضع کولو وڅخه

وروسته له هغه د دواړو داتې مالو نو اندازه چه به سلو کښی بنجلاس مصرف ترې وضع کېږی د پورته رقم معادل دی .

شپږم: همدغه راز په ۱۳۴۱ کال کښی چه د ۱۹۶۲ دجو لا بی ۱۸ نېټه وه دافغانستان د شاهي حکومت او دولسي چين د جمهوري حکومت ترمنځ د تبادلي او تادياتو د موافقت ليک يو پرتو کول دي کله چې د دې له پاره نوی شوچه دغه په اساس له افغانستان څخه ممیز، انچه، لاجورد او نور چين ته صاد کېږی او په مقابل کښی يې دولسي چين جمهوري دولت د افغانستان د ضرورت وړ خپل منسو جات او نور تولیدی شيان دغه هیوا د تهره صادروی .

د ترانسپورت او ترانزيت چاری او دالوانکی په دریعه د تازه هیوي د انتقال موضوع :

الف، عمومي مسایل :

یوه بله موضوع چه اساساً د پراهمیت لری او د تجارت وزارت په ۱۳۴۱ کال کښی هغی ته تشبث کېی له ایران سره د ترانزيتی تهره لاسلیک کول دی، وروسته له هغه چه د لرغونی هیواد ترانزيتی یوازنی لار د پاکستان سره وتړل شوه اوله دغی ناحیې څخه زیات مشکلات او معضلات دهیواد په تجارتی او ترانزيتی چارو کښی پیدا شول او د تجارتو او موسسو مالونه په پاکستان کښی پاتې شول او په هیواد کښی د مالو د فقدان له امله ترڅو نه لوی شول اوله بلی خوا اروپا یی او امریکا یی هیوادوته د افغانی امتی صدور له مشکلاتو سره مخامخ شو او په نتیجه کښی په آزاد بازار کښی د اسمارو بیه پورته شوه او دهیواد دا نکشافی پلانود پروژو یوه برخه ونه پیدې، د تجارت وزارت پدی هڅه کښی شو چه د دغو مواعمو او مشکلاتو د لرې کولو له امله دهیواد له باره نوی ترانزيتی لاره پرانیزی، د دغی مفکورو په پیدا کولو سره یی له شوروی اتحاد سره ترانزيتی تهره لاسلیک کول او له ایران سره یی د افغانی هیأت په واسطه تهره شوچه له ایران سره د تهره لاسلیک کولو سره زیات افغانی مال التجاره چه د کراچی، پېشور او چمن په بندرونو کښی پاتې و د خرم شهر او زاهدان له لاری هیواد ته وارد شول او هم ددی له پاره چه له دغی طریقې څخه زیاته استفاده وشي داسی ترتیب و نیول شو چه په آینده کښی دهیواد یوه برخه صادراتی مال التجاره د ایران له ترانزيتی لاری څخه له هغه څخه ماوراء هیوادوته صادر او هم له دغو هیوادو څخه وارداتی مالونه واردشی د ایران له لاری څخه د صادراتو او وارداتو حجم ۱۰۰۰۰۰ ټنه دی خو کرایه یی د شوروی او پاکستان د لارو په نسبت تر یوې اندازې پوری کترانه تمامېږی.

د ایران او افغانستان د ترانزيتی موافقت ليک په برخه کښی دغه ټکی د کرا نو لوستونکو د خبریال له پاره د لیکو وړ کڼوچه د اورنگیادی د نر خونود پر وتو کول مو ده او د دغی موافقت نامې د ضمیمې تاديات ۱۳۴۱ کال په پای کښی سرته ورسیدل نو.

وروسته له هغه موافقت ليك څخه د تجارت د وزارت له خوا بوهيئت ايران ته وليږل شو چه نوموړی هيأت په دی بريالی شو چه د عمده مالونو د کرایي د نرخونو د ټاکلو په باره کښي او په تيره بيا د هيواد د انکشافی پروژو د ضرورت وړ شيان چه په هغو کښي زموږ د دولت او د دولت ايران له مسئلو مقامونو سره مطلو به ادسو د هغه موافقه وکړي او بيرته هيواد ته راستون شي .

دوهمه مسئله چيزيات اهميت او ارزښت لري د وچې ميوې د صدور او په تيره بيا د لنډې ميوې لکه دانگورو او انار و د صادرولو د موضوع مشکلات دی چه د تجارت وزارت د دغه مشکل دلری کولو په غرض کلک اقدامات وکړي چه تازه ميوه چه صادرول یی د وچې له لاری نا ممکن ؤ او په لاره کښي ميوه وړانديده او فاسده کېدله د آريانا د الوتکو او د امريکايي چارتر الوتکو د روسی الوتکو د په کار اچولو په وسيله یی دهند او شوروی اتحاد هيواد ته صادره کړي .

لکه څنگه چه په ۱۳۴۱ کال کښي يوازي له کابل څخه ۱۶۹۰ ټنه انگور چه د يوه ټن بيه يی ۱۳۵ ډالره کېدله ۹۳۱۶۳۵ ډالرو معادل او ۶۰ ټنه انار يوه ټن په ۱۲۰ ډالره د ۷۲۰۰۰۰ ډالرو معادل له کندهار او ۱۲۰۰ ټنه انار يوه ټن په ۱۲۵ ډالره د ۱۵۰۰۰۰۰ ډالرو معادل اوله خلم يا تاشقرغان څخه تخمين ۴۰۰ ټنه انار يوه ټن په ۱۲۵ ډالره د ۵۰۰۰۰۰ ډالرو معادل د الوتکي په ذریعه شوروی روسی ته صادر شوی، د وچې ميوې په برخه کښي بايد وويل شي چه د ۱۰۰۰۰۰ ټنو په شاوخوا کښي په الوتکه اود محکمې له لاری څخه د خرم شهر په لاره د هغه ته صادره شوی او د افغاني وچې ميوې نور پيداوار د منځني ختيځ، اروپا او امريکي بادرته هيواد ته نژدی د ۲۵۰۰۰۰ ټنو په شاوخوا کښي صادر شوی دی .

ب- په مشهد او خرم شهر کښي د وکالت التجاریو تاسيس :

يوايل سود من او موثر اقدام چه د تجارت وزارت په ۱۳۴۱ کال کښي د هيواد د ترانزيتي مربوطو چارو په باب ترلاس لاندی نيولی دی او هغه يی د هيواد د ترانزيتي او تجارتي اسانتياؤ د برابرولو په منظور عملي کړي زموږ په گاونډی او دوست هيواد ايران کښي د افغاني نوويو وکالت التجاریو تاسيس او پرانستل ؤ لکه چه د افغانستان او ايران ترمنځ د ترانزيتي تړون له کيدو څخه وروسته د تجارتي بندرونو د تاسيس موضوع او په مشهد او خرم شهر کښي د افغاني وکالت التجاریو پرانستل عملي شول چه دغه وکالت التجاری تاسيس او پرانستل شوی او په لنډه موده کښي په دی بريالی شول چه زيات افغاني مال التجاره چه د کراچي پيښور په بندرو نو او نورو بندرونو کښي په پاکستان کښي د افغاني ترانزيت دلاری د بندولو په نسبت مخنيويدي ؤ او افغانستان ته را وليږدوی او همدغه راز د هيواد د ترانزيتي صادراتي مال التجاره باندنيو ملکوته د ايران له لاری بوسی او وارداتي مالونه هيواد ته وارد کاندی .

دهیواد د صادراتی مالونو د مار کټینګ په مسئلو کېښی فعالیتونه :

د تجارت وزارت په دې وروستیو وختو کېښی په تیږه بیا په ۱۳۴۱ کال کېښی د دې له پاره چې د هیواد صادراتی امتعی د نړۍ د تجارتی مارکیټونو د قبول وړو ګرځول شوی په دغه باب د ملګرو ملتو د لاری اود ایشا فونډیشن په مرسته او نو د متخصصینو په ذریعه مطالعی او اقدامات شوی اود دغو مقدماتی موادو سړی وشوه چې اوس د پروټونو د اجرا ترتیت او تر کومه محایه پورې چې د متخصصینو سړی ګانې بشپړی شوی تر مطالعه او غور لاندی دی اود هیواد د عینو صادراتی موادو د سړی له پاره چې په محای یې لیکل کیږی له د و ستو هیوادو سره نوی موافقت لیکونه لاسلیک شول .

لنډه یې دا چې د تجارت وزارت په ۱۳۴۱ کال کېښی زیارایستلی دی د مار کټینګ د مسئلو په لړ کېښی د صادراتو د اصلاح د پروژې د عملی کیدو امکانات د تولیداتو د استحصال زیاتوالی ، دنو مارکیټونو براېرول د دغو موادو عرضه او نو د تر توجیه او عمل لاندی و نیول شوی اود انجنیری سړی ګانې سرته ورسېږی چې د دغه عمل د اقداماتو په اثر په نژدی را تلو نکی وخت کېښی د هیواد صادراتی عمده امتعه په مساعد و شرطونو سره او د افغانستان د اقتصادي ګټو د په نظر کېښی نیولو سره د نړۍ د باندنیو هیوادو د مارکیټو بسا زار و نو ته وړاندی شوی .

د میوی د صادراتو د تنظیم سمون او د تو سعی له پاره تشبثونه او اقدامونه :

ددې له پاره چې د افغانستان د میوی په صادراتی وضع اود استهلاك په بازارو کېښی چې د هیواد صادراتی بازار ښته او عمده مواد یاد یږی سمون او ښه والی پیداشی د تجارت د وزارت د تدقیق او مطالعاتو او احصائیې د مار کټینګ د ریاست ، ادارې تشکیلاتو کېښی د میوی د مدیریت په نوم یوه نوی څانګه دایره شوی ده چې دغی شانګې په ۱۳۴۱ او ۴۲ کال کېښی د میوی د سورت ، سټنډرډ ، سپیسکنګ او جنسیت په برخه کېښی د افغانستان د میوی صادر و لوله پاره د خارجی نوو بازارونو پیدا کولو او په باندنیو بازارو او په اخل کېښی د میوی د بیی او تنظیم په باره کېښی دغی معلومات وراټولولو له پاره او همداشان نور اقدامات او تشبثونه کړی اود خارجی مارکیټو د پیدا کولو او په هغو مارکیټو کېښی د افغانستان د میوی د معرفی کولو په غرض خوځو هیاتونه آسیا د جنوب ختیځ هیوادو جاپان او چینای افریقای هیوادو او هم چینای اروپای هیوادو ته لیږل شوی چې نوموړی هیات د هغو هیوادو په بازارونو کېښی د میوی د خرڅلاو او پلور لولازمی کتنی و کړی او په نوموړو بازارونو کېښی یی د افغانستان میوه معرفی کړیده او په دغه باب

منظم رپوټ ترتیب شوی چه د دغه منظور د عملی کولو له پاره یعنی په خارجی مارکیټونو کښی د افغانستان د میوی د توسعی ، تنظیم اوسمون له امله ورڅخه استفاده کیری . همدغه راز د باغدارو او د میوی د مستحصلینو د لارښودنی له پاره د تجارت د وزارت د مارکیټنګک در یاست له خوا فنی هیئتونه د میوی د استحصال عمده سیمو ته لکه کندهار د شمالی بیلو بیلو سیمو ته لکه کوه دامن ، تنګاو ، خلم ، تاشقرغان او نورو ځایو ته چه د میوی د استحصالا تو او صادرولو له نظره د هیواد د میوی د پید او او عمده سیمی ګڼل شوی دی لیرل شوی چه لازم تبلیغات وکړاندی ، د دغو هیئتونو په ذریعه باغدارانو او د میوی مستحصلینو ته د میوی د ترتیب او تنظیم ، په بار جامو کښی د میوی د ایشودلو د اصولو دسم وزن ، د میوی د انتقال له پاره د ښکلو صندوقونو د انتخاب ، د میوی مطلوب پیکنګک د طرز او د هغو په شان نورو په باب د توجه وده سودمنی لارښودنی او تبلیغات شوی دی .

همدا شان د تجارت وزارت د خپلو مربوطو څانګو په واسطه زیارو یوست چه ځیني وړی اولویی دستګاوی منع ته راښی لکه څنګه چه اوس سمدستی د میوی باک کولو دوی دستګاوې یوه په کابل کښی چه په یوه کال کښی له ۶۰۰۰ څخه تر ۸۰۰۰ ټنو ممیزو او نورو ظرفیت لری او بله په کندهار کښی چه په یوه کال کښی د ۳۲۰۰۰ ټنو چی او تازه میوی ظرفیت لری تأسیس شوی او هم د سر و خونو ، یخچال لرو ټکو ګها مو نو د جوړونی له پاره چه په داخل کښی میوی وساتل شی او د یخچال لرونکو نقلیه وسایطو برابرول چه خارج ته د افغانستان د تازه میوی د صادرولو له پاره اقدامات جاری دی لکه چه د دغو پروژو د سروی کولو موافقت لیکو نه هم لا سلیک شوی دی چه د هغو په اساس په امریکایی متخصصان او نور دغه موضوع ګانې سروی کړی او وروسته له هغه به د ګدامونو او فنی ذخیرو د جوړولو ، تهیه او پیدا کولو له پاره عملی اقدامات وشي .

همدا شان د هغو سروی ګانو له مخې چه په دغو کلونو کښی د متخصصانو په واسطه انجام شوی د افغانی صادراتی ټولو عمده متاع ګانو د سمون له پاره لکه وده یو ، پنبی قره قل ، کولمو ، غالبو ، دوزو او بسونو د پوستکو ، حبوباتو : غوړ یو او نورو له پاره مفصل پروګرام ترلاس لاندې دی چه دغه پروګرام د هیواد په دوهم اقتصادي پلان کښی د تجارت د وزارت له خوا تسکیمیل کیری او په دریم ، څلورم او پنجم ، کال کښی دغه پروګرام په پراخ او بشپړ صورت سره عملی کیری د تجارت وزارت په ۱۳۴۱ کال کښی ۱۳۴۲ کال تر نیمایی پوری په دغو ساحو کښی سودمن اقدامونه او فعالیتونه کړی چه په تجارتی ښه وضع سره د هیواد د صادراتی شیانو د تجارت انکشاف دی .

د اصلاحی ترلاس لاندی پروګرامو په برخه کښی باید وویل شی چه د شمالی ولایاتو د پنبی د حلاجی د ماشینو د نوی کولو او انکشاف په برخه کښی مهم پروګرامونه ترلاس لاندی دی ، په دغه صورت کښی د حلاجی ماشینونه د پربښنا په پوره قوه سره په بغلان ، کلای زال ، دارچی په دېشته ، امام صاحب ، خواجه غار او مزار شریف

کښی نصب او په کار واچول شی چه دغه ماشینونه وکولی شی په پوره اوصحیح ډول د پنبی د حاصلاتو زیات مقدار چه د زراعتی پلانو له مخی مخ په زیاتیدو دی جین او برس کپری او همدغه شان په نظر کښی دی چه د تیلو ایستلو، د جامدو غوږیو جوړول صابون جوړول د شمالی و لایاتو په سیمو کښی پراختیا ومومی .

ددغو اصلاحی او انکشافی پروگرامو د په نظر کښی نیو لو سره به له یوی خوا د هیواد په تیره بیا د شمالی و لایاتو د پنبی و رځ په ورځ زیاتیدونکی تولیدات په صحیح او عصری ډول سره حلای شی او په سم سورت او سهندرد به دحېانی مارکیټونو دغوښتنو مطابق صادر شی اوله بلې خوا به د پنبه دانی له حاصلاتو څخه په زیاته اندازه اومقدار تیل او نور حاصله مواد به یی د جامدو غوږیو او د هیواد د داخلی ضرورتونو له پاره تهیه او مصرف شی .

ج : د وړیو د مینځلو له پاره فابریکه:

دوه فابریکې د وړیو د مینځلو له پاره چه هره یوه یی د ۴۸۰۰ ټنه نامینځلو وړیو ظرفیت لری تأسیس کپری اوطبیمی ده چه مینځلی وړی د نامینځلو وړیو په نسبت په ښه بیه دخر خلاو په بازارو کښی پلورل کپری او هم د اقتصادی ترانسپورت له امله یی مصرف کم کپری .

ه: داوړانو اومقیاسونو دمتریک دسیستم دترویج له پاره څخه یو بل اقدام چه سړکال د تجارت وزارت وکړ دمتریک دسیستم دترویج موضوع ده چه په تلمو وزن کولو اومقیاسونو کښی به کار کپری څسړ نسکه چه زمونږ د مروجی وزنونو له سیستم به هېڅ وجه یوسم اوصحیح سیستم نه دی اودنوی د بازارونو له مقتضیاتو سره مطابقت نه لری له دې کبله داسې ایجاب کیده چه د هیواد د داخلی مارکیټو دتنظیم اودمتریک دبین المللی مروجی سیستم درواج موندلو له پاره د هیواد وزنونه تعدیل شی اوحای یی د متریک نوی سیستم ونیسی .

ددغه منظور د عملی کیدو له پاره لومړی دکانو او صنایعو اومالیې دوزارتو کابل ښاروالی د نمایندگانو او د تجارت دوزارت د مامکتونسک له متخصصانو څخه یوکل کمیسیون تشکیل شو او هغه کمیسیون په خپلو بیلو او اوږدو غونډو کښی د پوهنی دوزارت اودعلومو دپوهنځی په مرسته دافغانستان داوړانو دتعدیل موضوع دمتریک دسیستم په اړولو تر بحث اوغور لاندی ونیوله اوهغه وزنونه چه د تجارت دوزارت او کابل ښاروالی له خوا جوړ شوی او نښانی شوی د پوهنی دوزارت اودعلومو دپوهنځی په مرسته په دقیق صورت سره چک کپری شول اود هغه تفاوت له مخی چه دمتریک دسیستم له اوزانو سره ددغو اوزانو په مقایسه کښی ولیدل شو د تجارت وزارت دموظف کمیسیون د هیأت په واسطه د متریک له سیستم سره د کابل دیو حقیقی مننه دمعلومولو له پاره یی اقدام وکړ او په نتیجه کښی دکابل یومند ۷۶۶

۱- ۲۰ کیلوگرامه ، ۲- ۵
۳- ۲۰۰
۴- ۲۰۰
۵- ۲۰۰
۶- ۲۰۰
۷- ۲۰۰
۸- ۲۰۰
۹- ۲۰۰
۱۰- ۲۰۰

همدغه راز د تجارتي وزارت په نظر کښې لری د متریک د سیستم د متخصصانو د لارو سیدلو په وخت کښې چه د ملګرو ملتو د همکارو په لړ کښې کابل ته راغی د مایکو اوجا مدو د وزن او د حجم او طول او د متریک د سیستم د ډلو او چارو په باب په به عصری چارو لاریات اقدامات ترلاس لاندې ونیسی .

د افغانستان د تجارتی مواز نې د ټينګولو په منظو ر د تجارت وزارت په دې وروستيو کلو نو کښي يوه اندازه ابتدايي مطالعې کړې او پېشنهاد يې کړې دې چې د پروژو د عملي کولو د امکاناتو او د مقوا ، قطيواو د قطعه اي بار جامو د جوړونې له پاره موسسې تاسيس شي او هم د سګرټ جوړولو فابريکه تاسيس شي چه د نه به هيواد کښي د تنباکو د انکشاف او مخصوصو سګرټو په باب زياتي مطالعې وشي لکه څنګه چه به لا ندي ډول لازم ته و نو نه لاسليک شوي او انتظار کېږي چه د امريکي د مرستو د ادارې په مرسته او معاونت په نژدې وخت کښي مربوط متخصصان افغانستان ته راشي او د دغو پروژو په پاره کښي نهايي او انجنيري مطالعات وشي .

نوری مسئولی چه به ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ کال کنشی بی د تجارت د وزارت با ملر نه و داولی ده د احصایی معلوماتو د تهیه کولو او د اقلو د احصایی به طریقی او اشکالو سره د احصایی د اعدادو د ارقام خپرولو او تدوین موضوع ده محکه ترکومه هابه بوری چه غر گینده ده به تیره کلو کنشی به هیواد کنشی با تجارتی احصایی

اصلا موجودی نه وی اویا په ډیر نامطلوب او ناقص ډول سره د علاقو لوونکو او لوستونکو له پاره وړاندې کیدی چه په هیڅ صورت سره د استفادې وړ نه وی خو په دی وختو کښی د تجارت وزارت د احصاییو علمو د فعالو څانگو په رو یکار کولو او د خارجی مامرانو اود پلان اومالیی د وزارتو د افغانستان بانک او نورو په همکارۍ په دی بریالی شوی چه صادراتی احصایی د کودا او اف - او - بی په ډول او آوار داتی احصایی د سی - ای - اف په ډول وسنجوی او ترتیب یی کړی میاشتمنۍ او کالنی یی برابري او تنظیم کاندې او هغه داشاعی او استفادې په معرض کښی کیدی چه د هیواد د تجارت تکاملی او توسعوی سیر دهنو په مطالعه سره په مستند اومدل ډول څرگند شی البته په دغه کار کښی داشیا فونديشن د موسسی د متخصصانو همکارۍ هم مو ترې دی لکه څرنگه چه د ۱۳۳۵ کال څخه تر ۱۳۴۰ کال پوری د هیواد دواړو داتواو صادراتو شپږ کلنه احصاییه او دموظفو مامورینو او ددغو متخصصانو همکارۍ په مقایسوی توگه نشر او توزیع شوې دی . لښه داچه دهنه ترتیب له مخې چه د احصایی په شق کښی نیول شوی دی نن د تجارت د وزارت له جوړو شوو احصاییو څخه مطلوبه او زیاته استفاده کیدی شی

نندارتونونه:

د تجارت وزارت په ۱۳۴۱ کال کښی هم د نورو تیرو کلونو په شیان د هیواد د صادراتی مال التجاره د معرفی کولو او د نړۍ پر مخ تملو هیوا دو د تجارت او صنعت په نوی سیستم او طرز سره د هیواد د تجارتی او صنعتی موسسو او تجارو د طبقې داشنا کولو په باب دهنه په هیواد کښی داخلي نندارتون دایر کړ او وخت په وخت په خارجی بین المللی نندارتونو او دگاونډیو هیوادو او نورو هیواد په عا دی نندارتونو کښی لکه د پولیند ، مصر ، چکو سلواکیې او هند په نندارتونو کښی دافغانستان پیداوار او متاعگانې لکه اومه مواد چه دصادرولو وړه وی اوداسې نور د نمایش او نندارې له پاره ایښی دی .

د پولی ریفورم موضوع

یوه بله با ارزښته او مهمه مسئله چه د ۱۳۴۱ او ۱۳۴۲ کال په ترڅ کښی څخه ورتنه وشوه د پولی ریفارم د منع ته راوړلو موضوع ده چه نتیجه یی د هیواد د صادراتو مسلمې پراختیا او د زیاتو او پوره خا رجی اسمارو تهیه اود هیواد دانسکشافی پروژو او پلانو عملی کول دی او همدغه راز له دغه پولی ریفورم څخه مقصد دادی چه دمولد او مستحصلو له طبقې څخه د جنس د پیرو دلو اودلو اود بیې ورکړه لږه ، لږه شی او اقتصادی لویې اغیزی په څنگه کښی لری چه په هیواد کښی دهنه د تولیداتو د زیاتوالی او تکثیر اسباب برابروی

لکه څنگه چې په دغه لېکنې پدې منظور تصميم نيول شوی چې دهيواد د صادراتي عمده متاعگانو د اسمارو په باب لاندې نرخونه وټاکل شي.

د پنبې له پاره پوځالر په ۳۱۶۷۰ - افغانی، دوډيو له پاره يودالر په ۳۳۷۰ افغانی او د قره قل له پاره يوځالر په ۳۷۷۰ - افغانی ټاکل شوي او د حاصله اسمارو د ډول له زياتوالي څخه د افغانی عوايدو د وېشلو په باب دغه ټکي د يادلو وړ دي چې پخوا دوزيرانو عالي مجلس تصميم نيولی و چې د يوه قره قلې پوستکي د پيرودلو له پاره وسطی بيه ۱۷۰ - افغانی تثبيت شي. د پنبې په برچه فيصله شوې ده چې دداني لرونکې پنبې د بيبې زيا توالی په يوه من کښې له پنځو افغا نيو څخه کمې نه وي (لکه چې اوس دداني لرونکې پنبې د پيرودلو قطعی بيه ترغور او خېږ نه لاندې ده چې رپوټ به يې وروسته دمريوطو وزارتو له خوا د صادرات عظمی لوړ مقام ته وړاندې شي.) همدغه راز هغه اغيزې چې له دغې ناحيې څخه د پنبې د حلاجی شرکتونو او د نساجی شرکت ته چې د پنبې عمده پيرودونکي دي واردېږي هم ترغور لاندی نيول شوی او د دغو مطالعاتو له پاره د متخصصانو او نورو څخه متشکله يوه فرعی جرگه کي ټاکل شويده چې په دغه باب به د توحيد او انسجام جرگه کي ته خپلې نظريې وړاندې کړي چې وروسته له هغه به يې نتيجه د دوزيرانو عالي مجلس ته اړانه شي.

دادی پولي ريفورم به په لاندې ډول دهيواد د صادراتي عمده موادو څخه په دوه

قلمو کښې ولولي *

لومړۍ په هيواد کښې دننه د قره قل په پير و د لو او پلو لو کښې د لازمو اسانتياؤ د برابرولو او د مالدارو د طبقې د حمايې په منظور د هيواد د پيداوارو او د قره قل د پوستکو د ۸ سورتو په پير و دلو کښې لاندې بيه ټاکل شوې او تثبيت شوې ده.

پخوا نې بيه	او سنی بيه	
۱۶۰ - افغانی	۱۹۵ - افغانی	۱- اسماني شين پوست
په ۱۵۰ - »	په ۱۸۰ - »	۲- شير کبود پوست يودانه
» ۱۴۰ - »	» ۲۲۵ - »	۳- تور کبود »
» ۸۰ - »	» ۱۰۰ - »	۴- دوبر کبود »
» ۱۲۰ - »	» ۱۹۰ - »	۵- لومړۍ درجه تور »
» ۱۰۰ - »	» ۱۷۵ - »	۶- دوهمه درجه »
» ۸۰ - »	» ۱۳۰ - »	۷- دريمه درجه »
» ۵۲ - »	» ۷۶ - »	۸- دوبر تور »

دوهم همدارنگه د مستحصانو د حمايې او تقو بی او دوډيو د استحصالو

زياتوالي او دهيواد دصادرو لو وه، وديوداقسامو او چولو نو دپيړودلو بيه په لاندې ډول ټاکل شوې او تثبيت شويده .

دوړيو ډول	پخوانۍ بيه	او سنۍ بيه
۱- دجلنگي سپينې وډۍ يومن په ۸۸۲۱ - افغانۍ په ۱۰۵۷۰ - افغانۍ		
۲- دجلنگي وډۍ يومن په ۶۲۵۸ » »		۸۱۸۴ »
۳- دگلران سپينې وډۍ يومن په ۷۰۴۰ » »		۹۷۸۹ »
۴- باد غيسۍ سپينې وډۍ يومن په ۶۲۵۸ » »		۹۰۰۷ »
۵- دکشک رنگه وډۍ يومن په ۴۶۹۳ » »		۶۴۰۳ »
۶- دکلاي نو رنگه وډۍ يومن په ۴۵۳۸ » »		۶۲۴۸ »
۷- دمراغاب رنگه وډۍ يومن په ۴۳۸۱ » »		۶۱۹۱ »
۸- دغورماچ رنگه وډۍ يومن په ۴۲۲۴ » »		۵۹۳۴ »
۹- دگلران رنگه وډۍ يومن په ۵۴۷۵ » »		۷۱۸۵ »
۱۰- دغلجيو سپينې وډۍ يومن په ۶۸۷۵ » »		۸۹۲۱ »
۱۱- دقره قل سپينې وډۍ يومن په ۴۵۰۰ » »		۶۲۱۰ »
۱۲- کندهاري سپينې وډۍ يومن په ۸۸۰۰ » »		۱۱۷۲۶ »
۱۳- کندهاري رنگه وډۍ يومن په ۵۸۹۸ » »		۷۹۱۴ »

دغه نرخونه د پلان، ماليې او دکرهڼې دوزارتو او دافغانستان بانک د نمايندگانو په گډون او همکارۍ دهيواد دصادراتي پورته اقلامو دپلورلو او پېر [ود لوله پاره وټاکل شول او دوزيرانو د عالي مجلس له منظوري نه وروسته دپيړودلو حد اقل نرخونه دټولو دخبر تيا له پاره دهيواد دمطبوعاتو او راډيو په وجه اعلان شول او همدغه راز د ولاياتو د تجارت اتاقو ته خبر ورکې شوی دی چه دغه نرخونه دپورنيو موادو دمستحصلانو او پيرو دونسکو دخبر تيا او اطلاع له پاره ورسوی او خبر يې کړی او هم ددې څارنه وکړی چه ددغو شيانو پيرو دونسکي له ټاکل شوو نرخونو څخه کم خريدونه کاندې چه دمستحصل اومولد دتاوان سبب نه شي .

دداخلي تجارت په برخه کېنې اقدامات :

الف : هغه اقدامات چه په ۴۱ کال کېنې دداخلي تجارت دتنظيم، تنسيق او پراختيا په برخه کېنې شوی دادی چه دتجارت وزارت دداخلي تيتو پرکو پښکودراغونډولو او دخارجي پښکودجلبولو له پاره يوشمير نوی تجارتي، ترانسپورتي، صادراتي او نور شرکتونه تاسيس کړل او عيني خارجي کمپنۍ يې دسرمايه گذاري «پښکي اچولو» ته رابللي دي، دداخلي شرکتونو دتاسيس په برخه کېنې نظريه داده چه متمرکز شوی پښکي وکولی شي دپښکي په قوت سره له مولدينو او مستحصلينو څخه يوه زياته برخه اسنحصالات او توليدات خريداري او صا درکړي او له بلې خوا وډۍ پښکي چه دهيواد دصادراتي پوره متاعگانو دصادولو

نوی مقرری

د کړهڼی د وزارت د طبیعی
منشا بهور رئیس ښاغلی عبدالاحد

د کړهڼی د وزارت د څارویو
د ساتنې رئیس ښاغلی مسجدی

د کړهڼی د وزارت د تولید او
تربو و یجوړ رئیس ښاغلی
دکتور محمد احسان رفیق

د کړهڼی د وزارت د بوداوبلان
پر رئیس ښاغلی عبدالمجید

د کابل ښاروالی د تشکیلاتو
رئیس او د تبلیغاتو آمر
ښاغلی محمد یونس حیران

نویسندگانی

دکتر آغا علی حاجی‌آغا

دکتر امیر علی حاجی‌آغا
میرامین الدین آغا

دکتر امیر علی حاجی‌آغا
عبدالحکیم حکیمی

دکتر امیر علی حاجی‌آغا
محمد صدیق

قدرت نه لری زیاتې شی او په پوره قوت او زیات قدرت سره د هیواد په تجارتی او اقتصادي چارو کښې سودمنې ثابتې شی او خارجي مارکیټونه د داخلي پيداوار او موادو په صادرو لو او همده راز د هیواد د وارداتي بازارونو په تنظیم کښې بارز او احساس سهم ولری لکه څنگه چه په ۱۳۴۱ او ۱۳۴۲ کال کښې د تجارت و زارت په دی بریالی شو چه په هیواد کښې د مجموعي (۲۱۵۶۰۰۰۰) افغانیو په پنځه سره نه شرکتونه تاسیس او په بیلو بیلو تجارتی ترانسپورتي او نورو ساحو کښې یی په کار وگماري او یوشمیر تجارو او انفرادی موسسو ته د تجارت نوی جوازونه و ر کاندې او همداشان په هیواد کښې د یوشمیر خارجي تبعه و جوازونه نوی کړی او یاد خارجي کمپنیو مخینو نمایندگانو ته د تجارت او په افغانستان کښې د اقامت جواز ورکړی .

ب د خارجي پښتوراجلبول:

همده راز په ۱۳۴۱ کال او د ۱۳۴۲ کال په درېو میاشتو کښې د تجارت و زارت د خارجي پښتو د جلبولو په منظور او په عام المنفعه چارو کښې یی په کار اچول چه په هیواد کښې د ننه تجارت کښې هم موثری او سودمنی دی په اقداماتو او تشبثونو لاس پووی کړی او په نتیجه کښې دغه لاندی کمپنیو په افغانستان کښې د سرمایه گذاری له پاره خپلې پروژې او پیشنهادونه مربوطی ځانگړې ته سپارلی دی چه مخینو یی قانونی مراحل طی کړی او مخینې یی خپل قانونی مراحل تیروی .

۱- داندیمار د کمپنۍ د سرمایې ایشودلو پروژه د سمتهی موادو د دستگاه، د تاسیس له پاره د ۱۴۹۳۸ ډالرو او ۳۰۰۰۰۰ افغانیو په پنځه د تجارت د وزارت له خوا منظور شوی چه نوموړی شرکت به کار پیل کړی دی .

۳- همده شان د اندیمار د صنعتی شرکت او دهیلمند د ناوی د ساختمانی د ستگه د پښکی اچولو پیشنهاد ۸۲۵۰۰ ډالرو او ۸۰۰۰۰۰ افغانیو گډې پښکی چه په سلو کښې شپيته دهیلمند د ناوی د ساختمانی د ستگه او په سلو کښې څلوېښت د اندیمار شرکت د فلزی موادو د تاسیس په باب لکه د دوسپنې د دروازو او، د دوسپنې د کړکیو د جوړولو له امله په کار اچوی او سهم په کښې اخلی دغه پیشنهاد یی د تجارت و زارت ته سپارلې چه ژر به نهایی نتیجی ته ورسیدی .

۳- همدارنگه د کابل د چرمگری او بوت جوړولو په فابریکه کښې د سویس د سنت کلی ویدرېکانتې موسسی د سرمایې گذاری پیشنهاد کړی او د مختلفو څرمنو اړچول ډول بوه و نو د جوړولو له پاره د تجارت و زارت ته وړاندی شو چه په نتیجه کښې پیشنهاد د تجارت د وزارت له خوا ومنل شو او منظور یی کړی او نوموړې موسسی به کار پیل کړی دی د فابریکې ۱۴۰۰۰۰۰۰ افغانی د، چه په سلو کښې ۲۵ یی د ویدو پکاني د موسسی له خوا ورکړ شویده .

۴- همدارول د ورین او بدلو اوتار ریشی دیوی فابریکې د تاسیس په برخه کښې ده لویدیز المان اوسیدو کې فورورک او جان ولفمگک او زامنو یی پیشنهاد د ۵۰۰۰۰۰۰۰

الماني مارکو په پنگه چه ۶۲۵۰۰۰۰۰ - افغانی کيږی منل شوی او انتظار کيږی چه دغه کمپنی به ډیر نژدی وخت کښی په کار او فعالیت پیل وکړی .
له یورتنیو کمپنیو څخه علاوه له څومودی را په د پخوا به د وه برخو کښی د هڅتیف د کمپنی د پنگی اچولو پیشنهاد نوموړی وزارت ته سپارلی شوی دی چه یو یې د پخوا سمته څښتو دشیانو دجوړونی دفاږیکي تاسیس دی او بل یې دچجاری او نجاری دفاږیکي او دجنگلک دفاږیکو اجاره کول دی اوس سمدستی دنوموړی کمپنی پیشنهادونه په دغه وزارت کښی ترغور او مذاقه لا ندې دی چه انتظار کيږی دمنلو په صورت کښی به دغو شقو و کښی دهنی کمپنی د پنگی اچولو داجازی به باب هم لازم اقدامات وشي .

دافغان بیمی د کمپنی تاسیس :

له هغه عای څخه چه تراوسه پوری په تجارتی مصناعتی، حیاتی او نورو چارو کښی د بیمی کمپنی گانې دهنو اهمیت او فوق العاده او عمده ارزښت سره سره په افغانستان کښی نه دی تاسیس شوی او دیومی او ورځ په ورځ زیاتیدونکو ادتیواؤ د به نظر کښی نیولوسره له دغه امر څخه دافغانستان تجارت ته عمده اسعاری ضررونه متوجه دی نو د تجارت وزارت دافغان بیمی دیوه سهامی شرکت دتاسیس موضوع ترغور لاندی و نیوله په دی لحاظ چه دهنه شرکت دتاسیس مسئله یوه ډیره علمی او دتخنيک او فن دژورو مطالعاتو وړ موضوع ده نو په نظر کښی نیول شوی چه اوس سمدستی دیوی خارجي نامتو بیمی په اتفاق او گډون د بیمی دیوه شرکت تاسیس ته هڅه وشي . لکه څنگه چه په دغه باب اقدامات شوی او اوس دپیشنهادونو په لې کښی د لندن د گاردین انیشورنس د کمپنی له خوا یو بل پیشنهاد او به زوریخ کښی د سو لیستی د بیمی د کمپنی له خوا بل پیشنهاد د تجارت وزارت ته رارسیدلی چه نوموړو کمپنیو په افغان نستان کی د بیمی د شرکت دتاسیس له پاره خپله علاقه ښودلی او هم یی کابل ته خپل نمایندگان را لیږلی دی انتظار کيږی چه دسپن کال تر آخره پوری دافغان بیمی یو شرکت به کابل کی د گاردین انیشورنس په پنگه تاسیس شوی او په دغه برخه کی به فعالیت پیل وکандی .

د بندروالی چاری:

په دی وختو کښی دهیواد دوارداتو اوصادراتو دچارو دتنظیم اواسا نتیاله پاره دشیرخان ، تاشکذر ، دکلغت د بندرو نواودهرات دولایت دتورغونډی د بندر له لاری د تجارت به وزارت کښی د بندروالی یو منظم تشکیل منع ته راغی چه دهنه به اساس دغه بندرونه کار کوی او د ۱۲۴۱ کال دسرطان له لومړی نیقی څخه او د ۱۳۴۲ کال تر دریو میاشتو پوری ۲۵۶۲۹۱۷۸۹۶۲ - ټنه مالونه له دغو بندرو نوڅخه صادورشوی او د ۲۰۰۰ ۹۰۵۶۵۵۴۲ ټنه مالونه وارد شوی او هغه عایدات چه د ۱۳۴۱ کال دعقرب

د میاشتی تر آخره پورې له دغو بندرونو څخه د مال التجاره صادریدو او واردیدو له مدرك څخه لاس ته راغلي ۱۳۲۲۱۳۸۸۰۹۷۰ - افغانی دی .

د کتا بخاني د تاسیس موضوع:

په ۱۳۴۱ کال کې په اقتصادي، تجارتي، علمي او نورو چارو کې د مطالعي او څيړنې د زمينې د برابرولو په غرض د تجارت د وزارت د تدقيق او مطالعاتو د اوی مدیریت له خوا د تجارت په وزارت کې د یوې مجهزې او بشپړې کتا بخاني د تاسیس له پاره علمي او مؤثر اقدامات تر لاس لاندې نیول شوي لکه څنګه چې د هغې کتا بخاني نقشه د ایشا فونډیشن د متخصص په مرسته او د هغوی په عرفاني کمکو طرح او تهیه شوه او د یو شمیر نورو کتا بونو د پیرو دلو له پاره باندنیو هیوادونو ته فرمایش صادر شوی دی هیلمان یو چې د سپن کال تر ختم پورې دغه کتا بخانه په رسمي توګه پرانیستل شې.

د تجارت د اصولنامې د تدوین او د اصولنامې په غځینو موادو د تجدید نظر چاری

۱- په ۱۳۴۱ کال کې د تجارتی شخړو د اصلاح او یاد حکمیت قانون د تجارت د وزارت له خوا تدوین شو چې ژر به د قانوني او نورو مرحلو د طی کو او له پاره مر بوطو مراجعونه وسپارل شې.

۲- همدا شان په ۱۳۴۱ کال د تجارت وزارت د تجارت د اصولنامې او د پښکې اچولو د قانون په غځینو موادو غور وکړ چې په هیواد کې د تجارتی چارو د انکشاف له لحاظ څخه او د وخت او زمان په ایجاب سره تجدید نظر پکښې وشې.

۳- همدارنګه د تجارت وزارت په نظر کېنې لری چې د بیمې اصولنامه تدوین کړي چې د مقدماتي مطالعي یې په ۱۳۴۱ کال کې شروع شوی دی.

«پای»

پوهنتون دریاست شکیل

رئیس
مرستیال
دېوونې او روزنې لوی مدیر « دکتور غلام سخي مصئون
» محمد عمر وردک
محمد حیدر میا خیل

دمحصلانو مدیر « دکتور غلام سخي مصئون
دخارجہ اور تباط مدیر « خلیل احمد ابوی
دخبرونو مدیر « عبد الغفوری بابری
اداری لوی مدیر « عبدالهادی رحیم
دپلان مدیر « محمد نعیم
دمحاسپی « محمد حیدر
دمامور یشو مدیر « محمد طاهر
دقبلې کنترول مدیر « عبد الرؤف
دخد ماتو « احمد علی
دآرشیف « غوث الدین
دپلونی « عبدالمطیف
دبلیبی « شیر محمد

د پوهنتون رئیس ښاغلی
د کتور محمد عثمان انوری
د درسی موادو د تہی مدیر ښاغلی محمد یعقوب مفتون

د پوهنځیو رئیسان

دېوونې او روزنې د موسسې رئیس
د طب د پوهنځی رئیس
د علومو «
د کړهڼې د پوهنځی رئیس
د اقتصاد «
د ادبیاتو «
د حقوقو او سیاسي علومو د پوهنځی رئیس
د انجینرۍ د پوهنځی رئیس
د دور مل جوړولو د پوهنځی رئیس
د تډ بیر منزل د پوهنځی رئیس
د ننګرهار د طب «
د ښوونې او روزنې «
د شرعیاتو « مرستیال

ښاغلی دکتور محمد رسول تره کی
ښاغلی دکتور عبدالصمد سراج
ښاغلی دکتور عبدالغفار کاکړ
ښاغلی دکتور شاه محمد الکوزی
عبد الو احد سرابی
سید بها الدین مجروح
دکتور عبدالحکیم ضیا بی
دکتور عبدالغفور قیساني
دکتور سید عبد الله سید
پیغله کبر انور زابی
ښاغلی دکتور سید عبد القادر بها
« محمد صدیق
« عبدالستار سیوت

د پوهنتون ریاست فعالیتونه

د پوهنتون د خارجې ارتباط د مدیریت رپورټ

د پوهنتون د خارجې ارتباط د څانګې لوی هدف چې د تعلیم او تربیې د لوی مدیریت یوه څانګه ده ، خارج ته د زده کوونکو استول دی . همدغه شان په موندن ، مسکو بیروت او امریکا کې د کلتوري ادارو سره د تماس په اثر د زده کوونکو تعلیمي مسایل او نوري موضوع ګانې اجرا کېږي ، دغه شان هغه ټولو کسانو ته د صبحي فورمي اخيستل چې د وزارت خانو او مستقلو ریاستو نوڅخه او د مملکت دنورو دایرو څخه ته استول کېږي د دغه مدیریت له لیاړې اجرا کېږي .

په ۱۳۴۱ کال او د ۱۳۴۲ کال په نیمایي کې ۶۱ تنه محصلان او محصلانې د دغه څانګې له لیاري په بیلو بیلو شقو کو کېږي د عالي زده کړې دپاره بیلو بیلو مملکتونو ته لېږل شوي دي چې د دغه جملې څخه پنځوس تنه محصلان او یوولس تنه محصلانې دي .

د پوهنتون د معلمینو او محصلینو د مدیریت فعالیتونه

د معلمینو او محصلینو مدیریت چې د پوهنتون د تعلیم او تربیې د لوی مدیریت یوه څانګه ده د نوي شامل شوو زده کوونکو د آشنایي او بلدیت دپاره د نشراتو د مدیریت په مرسته (د پیژندنې د هفتې) په نامه یوه هفته مربوطو پوهنځیو ته د زده کوونکو د تقسیم څخه پخوا تخصیص کړېده خو نوی شامل شوی زده کوونکی خپل پوهنځی د خپل شخصي نظره او د پوهنتون د ریاست د مقام په صلاح دید او د دولت په خواسته انتخاب کړي ، ځکه چې پخوا پوهنځیو ته دنورو شاملیدونکو زده کوونکو تقسیم دیو کمیسیون له خوا کیده چې په ۱۳۴۲ تعلیمي کال کې د پوهنتون ریاست پخپله او د پیژندنې د هفتې په اتکا له دغې عهدې څخه ووت .

په تیرو کلونو کې زده کوونکي په مجموعي ډول دام ، پی ، سی ، بی په ټولګي کېږي شامل کیدل او د کال په اخیر کېږي یې د طب پوهنځی ، د علومو فارمسي پوهنځیو دپاره بیل تقسیمات ایجا بول چې په ۱۳۴۲ تعلیمي کال په لمړي وخت کېږي زده کوونکي هغو پوهنځیو ته تعیین او په ګډه سره یې دام ، پی ، سی ، بی ټولګي پای ته رساوه . علمی آثار او داستانونو تیزونه چې د هغو د ژورو او رقیقو مطالعو او تحقیقاتو اثر دی او د علمی مقام او تربیې د نیولو دپاره یې لیکي پخوا بیرته استادانو ته ورکول کیدل او اوس د هغې فیصلې له مخې چې شویده د چاپ وړ آثار د پوهنتون د تالیف او ترجمې مدیریت خپروي خو د علاقهمندانو په اختیار کېږي کیشودل شي او نور آثار د پوهنتون د کتابخانواو نشراتو په مدیریت کېږي ایښودل کېږي او همدغه شان ، د پوهنځیو درسي پروګرامونه د محیط او وخت د ایجا باتو سره سم دیو تقسیم اوقات له مخې د پوهنتون د پوهنځیو د خارجي اوداخلې استادانو له خوا وړاندې بیول کېږي .

د تعلیم او تربیې، تدبیر منزل، د غاښو د طب او انجینرۍ پوهنځی په پیل ډول په ۱۳۴۱ کال کې په مستقل ډول تاسیس او په تدوین پیل وکړ. لاندې احصایه په ۱۳۴۲ کال کې د کابل د پوهنتون د پوهنځیو داسټا دا نواو زده کوونکو ټول شمیر پېښی.

د پوهنځی نوم	نارینه زده کوونکي	په پوهنځی زده کوونکي	ټول	د استادانو شمیر
طب	۴۳۵	۱۰۹	۵۴۴	۱۱۵
حقوق	۳۶۳	۲۳	۳۸۶	۳۴
علوم	۱۵۷	۴۶	۲۰۳	۶۳
ادبیات	۲۰۰	۱۶۴	۳۶۹	۶۷
شرعیات	۸۶	-	۸۶	۱۵
د کرهڼې پوهنځی	۱۳۷	.....	۱۳۷	۴۹
د انجینرۍ	» ۲۰۹	-	۲۰۹	۷
اقتصاد	» ۲۰۱	۶۵	۲۶۶	۴۰
د واسازی	۷۱	۱۳	۸۴	۱۴
تعلیم و تربیه	۵۶	۱۲	۶۸	۳۲
تدبیر منزل	.....	۳۰	۳۰	۱
د ټولو شمیر ۲۰۲۲ جمله ۴۳۷				

د خپرونو او کتابخانود مدیریت اجراءات

د کابل د پوهنتون کتابخانی ټولې د کار توکم به سیستم او په عصری اصولو تنظیم شوی او د هغو نور درسی مواد کتلاک شوي.

په ۱۳۴۱ او ۱۳۴۲ کال کې لس زده کونکو او د علمی مجلو کلکسیونونه د پوهنتون په کتاب خانو زیات شوي.

د نړۍ د مشهورو کتابخانو او مختلفو مؤسسو سره د کتابونو د مبادلي قراردادونه لاسلیک شوي او په دې وسیله هم د کتابخانو په کتابونو کې زیاتوالی راغلی دی.

د خپرونو او نشراتو په ساحه کې، د کابل پوهنتون خبرونه، میاشتني مجله او بدني روزنه مجله په دې میاشتو کې یو ټول په بشکلي طبع او بیا یسته صحافت خپري شوي او نشر شوي دي.

د ۱۳۴۲ کال په لومړي کې د تالیف او ترجمې مدیریت د پوهنتون د نشراتو او کتابخانو د مدیریت تر اړ لاندې تاسیس او په کار پیل وکړ.

د دې لپاره چه د پوهنتون د کتابخانه رسمي دفتر او د هغو د مربوطاتو د صحافي د چارو په فوق العاده مصارفو چه په قرار دادیانو اجرا کیدل مخ نیوی وشي او په لږ مصرف په زده پوري کاروشي صحافي یوه څانگه د پوهنتون د کتابخانو او نشراتو د مدیریت تر اړ لاندې د ۱۳۴۱ کال په پای کې جوړه او په کار پیل وکړ چه تر

اوسه می دکتا بځانو او رسمی دفتر ولس زړه او پښخه سوه ټوکه کتابونه و قا به او صحافي کېدی.

د ۱۳۴۲ د سرطمان په میاشت کې د پوهنتون دکتا بځانو او نشراتو د مدیریت تر لاندې د پوهنتون دکتا بو د بلورنځی بومرکز پرانستل شو او د خارج او داخل څخه می په مختلفو ژبو علمی کتابونه تهیه او په ارزانه بیه می مراجعینو ته ورکېدی.

د شرعیاتو د پوهنځی راپور!

د شرعیاتو پوهنځی په د افغانستان د اسلامی عالی تعلیماتو بوازو مرکز او دکابل د پوهنتون د پوهنځیو څخه یو پوهنځی دی په کال ۱۳۳۰ کی د مذهبی منوروز لمیانو او هغو ځوانانو ته د لار تیا او نیاز مندی په اساس جوړ او تاسیس شو چې نوی او ز اړه علوم د مقایسې له نظره او د نننی تعلیمی سیستمونو مطابق مخ په وړاندی بوتلای شي. د شرعیاتو پوهنځی د ۱۳۴۱ کال تر وروستو وختو پوری په پغمان کی وارد ۱۳۴۱ کال د جدی په په میاشت کې یی دکابل مرکز ته کوچ وکړو.

په ۴۱ کال کی د پوهنځی نوی اساسنامه ترتیب او د استادانو په علمی مجلاس کی تصویب شو او د مربوطو مقاماتو په نظر ورسید. د دغه اساسنامې په مخی د پوهنځی په ادارې څانگو علاوه د ریاست د مقام نه وروستو د عامې مرستیالې شعبا هم تاسیس شوه او د دغی شعبی تر لاندی دکتا بځانی نشراتو او تدریسی څانگې فعالیت کوی. د شرعیاتو د پوهنځی کتا بځانه سره له دی چه یوه ابتدایې بڼه لری او په تیر کال کی می د عربی متحد جمهوریت څخه د یوې اندازې کتابونو په پیرو دلو د پوهنځی او سنی ضرورت رفع کېدی او په نظر کې دی چه هرڅومره ژر د عربی کتابونو په پیلو پیلو

برخو کې یوه زیاته اندازه کتابونه لاس ته راوړی.

په نظر کی دی چه د نشراتو څانگه د ۴۲ کال په وروستیو وختو کی په فعالیت پیل وکړی او د زده کوونکو د تدریسی او معلوماتی موادو په خپرولو علاوه یوه دایمی میاشتنی مذهبی مجله هم خپره کېدی.

د شرعیاتو د پوهنځی د تعلیمی پراختیا او انکشاف په سلسله کې د عربی ادبیاتو د پاره په مصری استاد محمد عامر المهندس علاوه، د ۴۱ کال د حمل د میاشتی په ۱۳ نیټه دوه تنه استادان د اسلامی فقی متخصصین د معهود د اهر د پوهنتون څخه په کابل کی د عربی متحد جمهوریت د فرهنګی ادارې له لپاری کابل ته را ورسیدل او د شرعیاتو یا پوهنځی کې می د اسلامی فقی په تدریس پیل وکړ.

د دغه پوهنځی ۴ تنه استادان د اهر د پوهنتون څخه د تخصص علمی اسناد لری او نور استادان خپله دهغه پوهنځی لیسانسه دی.

د دغه پوهنځی د تدریسی غړو څخه یو تن په ۴۱ کال کې د لوړو تحصیلاتو لپاره د شرعیاتو په برخه کی عربی متحد جمهوریت ته استول شوی دی او اوس د دغه پوهنځی

دا استادانو شمير ۱۲ تنو ته رسيدی او ۹۰ تنه زده کوونکي به دغه پوهنځي کې به زده کړه پوخت دی عربي ژبه به دی پوهنځي کې دنورو برخو سره ډيره ژوندی اوجدی وړاندی بيول کيږي او د هغه به څنگ کې انگليسي ژبه هم د کورس په ډول لوستل کيږي .
د غرب د حقوقو مضمون د شرعياتو د پوهنځي په څلور واړو ټولگيو کې لوستل کيږي به داسی حال کې چې اسلامي حقوق د نور برخو سره په ډيرو تازه اساسو سره سم تدريس کيږي . دمقايسوی له نظره د غرب د حقوقو لوستل به د شرعياتو زلميان مجبوز کړي .
د شرعياتو په پوهنځي کې د مافوق ليسانس د يو دوری تأسيس (قضائى علومو د تخصص) د موسسې په نامه دمطالعی او کتنی لاندی دی او دغه موسسه به ډير ژر افتتاح شي . دغه شان د شرعياتو په پوهنځي کې د پيغلو د داخليدو د چانس اخيستو موضوع دمطالعی او غور لاندی ده او په نظر کې دی چه د اسلامي عالی تعليماتو ته به پر څه کې د پيغلو د تحصيل زمينه برابره شي . علاوه په دې د شرعياتو د پوهنځي د شاملينو په شمير کې به هم په زده پورې زياتوالی را شي .

د علومو د پوهنځي فعاليتونه :

- ۱- په ۱۳۴۲ کال تعليمی کال کې د علومو د پوهنځي د داخلي استادانو شمير د ۴۰ تنو په شاوخوا کې و او له هغې جملې نه ۶ تنه په خارج کې به کتنو پوخت دی .
- ۲- په ۱۳۴۲ کال کې د علومو د پوهنځي د خارجي استادانو شمير ۸ تنه دی چه له هغې جملې نه ۵ تنه د رابطه تواميت د هياتو مربوط يو تن له يو نسکونه - يو تن د هوا پيوندلو د موسسې نه او يو تن ئی د اتومي انرجی له بين المللی موسسې نه دی .

۳- په ۱۳۴۱ کال کې د فارغ التحصيلانو شمير :

شاگردان	۳۱ تنه
شاگردانې	۳ تنه
ټول	۳۴ تنه

۴- په ۱۳۴۱ کال د محصلينو او محصلاتو شمير :

الف : له دوهم نه تر څلورم ټولگي پورې څلورگونى برخې :	
شاگردان	۱۳۰ تنه
شاگردانې	۲۰ تنه
ټول	۱۵۰ تنه

ب د ساينس له بسپک نه

شاگردان	۱۳۰ تنه
شاگردانې	۶۶ تنه
ټول شاگردان او شاگردانې	۲۹۰ تنه
ټول	۴۴۰ تنه

د تواميت دروا بطى مرستې او فعاليتونه

په ۱۹۶۲ کال کې د طبي مرستې علومو له پوهنځي او د بن د پوهنتون له رياضياتو سره

د کابل د پوهنتون د علومو د پوهنځي د رابطې توامیت مرستی د اپتیک آلات او لوازم د کیمیا آلات او لوازم - زولوجي - جیالوجي پالیاتو لوجي - د کتابونه شمول - د کیمیا مواد - د علمي سیمو د باره دوه موثر و نه دی چه د هغو ټوله بیه د غر بی المان (۳۵۰) زره مارکه کیږي.

په ۱۹۶۳ کال کښې د کیمیا - زولوجي - او پالیاتو لوجي په برخو کښې مرسته (۱۱۴) زرو مارکو په شاوخوا کښې وه او د فزیک - میزالوجي بوتانیک او دریاضیاتو د باره (په نامه) (۳۲۵۰۰۰) المانی مارکه پیشبینی شوی دی .

او تردی پروگرام درولوجی او کیمیا په برخو کښې یو تن کیمو تخنیک او یو تن بریږا تور زولوجی هم په فعالیت بوخت دی .

همدغه راز دری تنه المانی شاگردان د خارجی استادانو تر نظر لاندی زموږ د داخلی شاگردانو په لږ کښې د علومو د پوهنځي د وسایلو نه دخپلی د وکتور په لاسته راوړلو کښې کار کوی .

د زولوجی اختصاصی لابراتوارو چه د ۲۰ تنو محصلینو کنجایش لری د پوهنځي د عالی د ټولگیو په محصلینو او محصلاتو پوری مختص دی او همدغارا ز د بسیک ساینس لابراتوارونه تجهیز او اکمال شوی دی .

د توامیک د دغه رابطه د ۱۳۴۰ کال په آخر وختو کښې د هغو فرهنگي روا بطو او مرستی د قرار داد په اساس شوی چه پخوا د افغانستان او فدرالی المان د حکو متو تر منجه شوی ؤ .

لابراتوارونه:

الف: د تحلیل طبقی لابراتوار :- ددی لابراتوار کار په مقدماتی صورت سرته رسیدلی او په همدی نودی وختو کښې په دلو ازمیر د نصبولو د چارو د تکمیلو لونه وروسته د اجسامو د فزیک د برخی استادان او د لوړو ټولگیو محصلین د طبیف له نگاه کښی کوی او د لابراتوار د یونسکو په مرسته چولې شوی دی .

و: د هستوی دوهم لابراتوارونه :

د هغو د آلاتو د نصبولو مقدماتی چاری تکمیل شوی او اوس په هغو کښې د کړهڼی د طب او بیالوژی په مختلفو برخو کښې یو لړ علمی تفحصات کیږی د هستوی دریم لابراتوار :- چه د ذروی تشعشاتو له نقطی نظره د مملکت د بیولو بیولو سیمو د سروی او تحقیقاتو مرکز دی د سرته رسیدلو په حال کښې دی :

ج: د علومو د پوهنځي د کیمیا په انستیتوت کښې د عضوی کیمیا د لابراتوارو د احداث کار سرته رسیدلی او د شلو تنو کنجایش لری .

د: د ۱۳۴۲ کال د جوزا په میاشت کښې د زولوجی اختصاصی لابراتوار په فعالیت شروع کړی او د لابراتوار میت د رابطی د هېا تو په مرسته تاسیس او تجهیز شوی دی .

علمي سیمونه :- د علومو د پوهنځي د کیمیا - بیالوجی - او جیالوجی د برخو

شاگردانو له تیرو کالونه زیاتره په ۱۳۴۲ تعلیمي کال کښی په علمی سیرو لاس پورې کړی او ددی سیرو نوعومې نتیجې یو لږه هنده مواد دی چه د علومو د پوهنځی د حیوانی - نباتی او جیالوجی د موزیمو نو د پاره راټول شویدی .

د علومو د پوهنځی کتابخانه :

په ۱۳۴۲ تعلیمي کال کښی د علمی کتابو او ماخذو شمیر ۱۰۸۰۰ جلد و تار سپړی او برسيره پدی سړ کال ۱۰۰ ډوله مختلفې مجلې هم اشترک شویدی .
نشراتي فعالیتونه :

الف :- د کتابو د طبع په ساحه کښی :- د علومو د پوهنځی د گسستنېر د دستګاه په ذریعه ، دریاضی - فزیک - کیمیا - بیالوژی - او بوتانیک زو لوجی په برخو کښی له لسو جلدو نه زیات علمی کتابونه چاپ شویدی .

ب :- د ساینس علمی یعنی د علومو د پوهنځی دری میاشتنی خپرونه چه د ۱۳۴۱ کال داسد په آخر کښی تاسیس او خپره شوی وه همدغه راز په هرو دریو میاشتو کښی یو ځل په علمی جدی مطالعو خپریږی . او هم ضمناً یو لږ فوق العاده مجلې هم خپری شویدی .

ج :- په نورو نشراتي ساحو کښی :

په ۱۳۴۲ کال کښی یو لږ دقیقه می پروگرام او ۴۲ کال د جوازانه وروسته په دوهمه مرحله کښی ۱۵ دقیقه ایز نشراتي پروگرام د هری سه شنبی په ماښام له کابل راهیو نه خپریږی او پدی پروگرام کښی په ساده ژبه ډیر نوی علمی اطلاعات او رول کپړی . همدغه راز په ورځنیو علمی موضوعاتو باندی د علمی تبصرو پروگرام جاری دی او د هری پنجشنبی په ورځ د اصلاح په ورځپاڼه کښی خپریږی .

د پوهنځی د ودانۍ د دریمې طبقې جوړول -

د علومو د پوهنځی د اوسنی عمارت د دریمې طبقې کار د لا براتوار ونو تیار و د انکشاف او توسمی په منظور چه په عصری ډول مجهز او د څلورو سوو کسانو گنجایش ولری او هم دیو اختصاصی امفی تیا ترو دانۍ چه ۱۸۰ تنه پکښی ځای کیدلی شی ۱۳۴۲ کال داسد د لمړی نیټی څخه می په کار لاس پور دی شویدی .

۱۱- دیوی مجهزی نجومی رصد خانۍ د تاسیس په باره کښی لازم اقدامات شویدی او ددی منظور د باره مناسب ځای ټاکل شویدی . او د ریفر اکتور دیوی پامی آلی داخیستلو د باره چه دهغی بیه ۱۲۶ زره المانی مارکونه کپړی لازم اقدامات جاری دی .

۱۲- د څار جی پروفیسرانو معلمینو نه غوښتنه شوې او څرنسکه چه د راتلو نسکی سپتامبر په میاشت کښی به د توا میامیت د رابطی تقرر د د لاندی دین له پوهنتون نه د کابل د علومو پوهنځی ته راشی .
(پاتې په ۵۱۴ مخ کښی)

دملکی هوایی ریاست تشکیل

ښاغلی سلطان محمود د غازی
» ډګروال کلیهار

رئیس
مرستیال

اداری لوی مدیر

دهوا نوردی لوی مدیر ښاغلی محبوب الله سراج
دهوا پیژندلو » دکتور عبدالخالق
دښودنی او روزنی مدیر » حامد سلجوقی
دانجنیری او ودانولو » محمود کریمزاده
دمامورینو مدیر
دآرشیف مدیر » ابو بکر علومی
دقوانینو مدیر
دمخاسی » محمد کریم حلیبی
دمهلیاتو » عبدالحمید مینون
دهوا دمچلی مسئول » شاه علی اکبر

دملکی هوایی رئیس ښاغلی
سلطان محمود د غازی

شهرستانی

دکابل دهوایی

دکران لوی آمر

اداری مرستیال

دمهلیاتو »

فنی

دروغتیا مدیر

دامنی »

دقندز دهوایی ډګر آمر

دکندهار دهوایی

دګران داری مرستیال

دکندهار دقوانی

دګر آمر

دکابل دهوایی

دګر آمر

ښاغلی پترسن سویډنی

» حبیب الله

» جګړن عبدالرحیم

» چانپاز

» دکتور سلطان احمد رمزی

» ډګروال ملنګ شاه

» عزیز احمد اعتمادی

» محمد سرور خپیری

» محمد حسین

» شاه محمد

دملگی هوایی ریاست

گزارشونه

د کندهار بین المللی هوایی پلیر

د ټولار واکونو اموټرونو درېدځای دهغه هنګر-ترمینل ترمنځ دمر بوټر ورځونو سره دسپین بولدک عمومي سړک د کورنیو ودانۍ دمیخا بری مرکز - اوټول ډیمار ټونه دهغو درېا او تنویر سره نور ساختمانی کارونه په سملو کښی سل جوړ او بشپړ شوی دی ددغو واکونو اوږد والی تقریباً لس کیلو متره ټول پوره جوی شوی دمیخا بری داخیستلو مرکزی ودانۍ چه دټولو ولایانو او بین المللی الوتنو کرښی چه هر څومره هیوادونه دکندهار سره ارتباط و تاس ولری جوړه شوی ودانۍ می مقصد تأمین کولای شی هکله ګردچاپیره پکښی په اوږدودوه کیلومتره مربوطه انتنونو لیکدلی او داڅنډو اسطی می د لنگولو په حال کښی دی. د احتیاطی قوی د تولید ماشین هم پکښی لیکدلی عمارت ټول سر ته رسیدلی دی. دغه ودانۍ سر بیره پردی چه تشنا بو نه پخلنځی لری دالکترونیکي پرزو بوګن ځایونه هم پکښی دی دمراسله میخا بری دو دانۍ جوړول هم سر ته رسیدلی دی. په دغه ودانۍ کښی دمراسلی ترانسمیټرونو قوی آلات چه دراجو بین المللی میدان ارتباط دټولو داخلی او خارجی میدانو سره تأمین او نیلولی شی لگولی شوی دی. دکندهار په بین المللی میدان کښی چه کومه داستفا دی وړد سټګاه د رول شوی هغه دراجو تلګراف اوراجو تیلفون څخه عبارت دستګاوی دی.

دمراسلی دد سټګاه او مربوطه انتنونو ګرد چاپیره دری کیلومتره اوږد بوخ دیوال جوړ شوی دی.

د کندهار د بین المللی میدان د ترمینل ودانۍ چه تخمیناً په دری مهمو ځانګو ویشل کیږی بشپړه شوی ده.

لومړی ځانګی می دمسافرو د تسهیلاتو دپاره ده چه د خارج نه افغانستان ته دافغانستان څخه خارج ته او یا تر انزینی مسافرونه اختصاص ورکړی شوی دی.

دغه برودانۍ چه په پوره لویه سیمه کښی دمسافرو د انتظار دپاره لوی رستوران په خورا عصری ډول آشپز ځا نه اود پخلن ځی ښه سامان پکښی برا بر دی د میلمنو دپاره ددمی او انتظار ځای - ګمرک - ویزه - په پوره اند ازه تشنا بو نه - د بشپړو او سړیو دپاره په تفریق سره مختلف عمارتونه - دشیانو او زوروم محصولاتو د فروش غرنی او دفضائی شرکتونو نمایندګی لری.

داخلي برخه می دهغو مسافرو د تسهیلاتو دپاره ټاکلی شوی چه داخلی هیواد کښی مسافرت کوی. دغه ځانګه هم دمسافرو د انتظار دپاره پوره مجهز رستوران

عصري آشپز خانه متعدد تشنا بونه دپنجو او نارينه ژد پاره محانله د شيانو د خرڅلاو غر في او د د فضا ئي شر کتونو نمايندگي لري.

دريمه برخه وداني دميدان د اداري مامورينو د دفتر او تخنيک د پاره قا کلي شوي دي. ددغي نوموړي ماني دگرمي اوساډو مرکزونه داو لگيدلو د خطر داشارو په سيستم سره په عصري ډول مجهز دي او هم مسافرينو ته د پرواز ا بلاغيه او اطلاعاتو دمخا بري په سيستم سره په عصري ډول مجهز او په ټولو خونو او منډونو کښي موزيک لري، د ترمينل په ټولو برخو کښي ساعتونه دي او ترمينل ته د ننوتلو په برخه کښي د اطلاعاتو يوه بشکلي غره و دانه شوي ترانزيتي او ياد مسافرينو ددمي هوټل او ترانزيتي شفاخانه هم ور سره غږي کک جوړ شوي دي.

دهايد رانت بي - او - ال سيستم دالوتکو د پترولو د تزريق د پاره په بين المللي ميدان کښي چه پيشنه ا د شوي و اخيرا و لگول شو.

دغه دستگانه په يوه دقيقه کښي په الوتکه کښي د شپږ سوه کيلنو پترولو د اچولو قدرت لري او د شلو دقيقو څخه په لږ وخت کښي (۲۲) زره کيلنه پترول په الوتکه کښي اچوي.

دکندهار د بين المللي ميدان د هدايت رانت سيستم په يوه وخت کښي شپږ لوي (۷۰۷) اتو بابو ينگ الوتکي (۷۰۷) چه له دغو څخه نوري ۱۲ دي سي ۳ - دي سي ۶ - ډوله الوتکي او ياد دغو څخه کوچني الوتکي ته پترول ورکولای شي.

ددغي دستگانه دهانکونو په لويښي کښي په مجموعي ډول (۵۳۰۰۰۰) کيلنه او د مربوطو نلونو ظرفيت يي (۳۵۰۰۰) کيلنه دي چه د عمو مي سيستم ظرفيت يي (۵۶۵۰۰۰) کيلنو ته رسيږي.

د بين المللي ميدان د عملي استوگني د پاره د څلويښت عمارتونو نه جوړ شوي دغه عمارتونه په عمارت سې و لواو پخلنځي، برقي آلازو مجهز او نور عصري تشنا بونه گاراډونه او د ذخيري کافي مجلې يي ودانې شوې دي.

داو ورسو لو د انساني د پاره په دننه ميدان کښي شپږ ژورې څاگانې کيندل سوې چه د ځينو څاگانو نو ژوروالي بنجه سوه فوټونه رسيږي او هم داو بو د ذخيري (۳) ټا نسکونه چه د خورالوي ټانک ظرفيت يي پنځوس زره کيلنه دي و درول شو يدي.

دميدان دبرقي تسهيلاتو د پاره د بريښنا دتو ليد په احتياطي ډول چه فعاليت سره برق قوي کړي شپږ ماشينونه چه قوي ماشين يي (۳) سوه کيلو واټه برق تو ليد وي درول شوي او بشکلي عمارت ورته جوړ شو يدي.

عرا د جاتو ته د پترولو ورکولو د پاره د پترولو د کوچني دستگانه د نرهميم سره يو ټيسن د بين المللي ميدان په يو عمارت کښي ودان شوې چه د پترولو په ذخيره با ندي برقي بچونه هم لگول شوي کايي سرته رسيدلي دي.

میدان ته د نا بلد و خلکو او خاورو یو څخه دمیدان دساتنی دپاره ددغه میدان په څلورو
کوټو نو کښې څلور برجونه جوړ شوي دي.

د کابل په بین المللی میدان کښې

د کابل د هوایي میدان د ترمینل ماڼۍ چه مجهزه ماڼۍ ده دگر مولو او سړ و لو
د آلاتو مرکزونه بشپړه برقی آسپزخانه او دینچو او نارینه و دپاره محالنه محالنه تشنا بوته
هم جوړه شوی دی.

د ترمینل د پاسه د فضایی څار او پاملرنې دپاره برج هم جوړ شوی چه په ټولو عصری
تسهیلاتو مجهز دی. نوموړی ترمینل سر بیره ددا ځلې محصولاتو او ټکټ غړو شوی په
غر فولرلو د مسافرود دمی دپاره په زده یوري دانظار محای او د میدان د فنی کار
کو ونکو د ادارې دفتر دپاره بشکلی محل هم لری.

ددغه ترمینل مجهزه مخا براتی دستگناه دکندهارود دستگناه په شان مخا براتی تسهیلات
لری پخوا له هغه چه د کابل د بین المللی میدان ترمینل ودان کې ای شی د دستگناه د فنی
ځانکو د ادارې دفتر - مخا بری - گمرک - رستوران او نور ودپاره گن عمارتونه
ودان شوی و.

د مخا بری د اخستلو دانتونو تسهیلات:

د کابل دمیدان په څنډه دآخدی دانستن آلات نصب و دآلاتو دپاره می پخوا
کو چنی عمارت جوړ شوی او خزا وشایی قبر شوی ده.

د کابل د هوایي میدان دمراسلی عمارت په اتخیلو کښې دخرخی بله سره ودان شوی
چه سامان آلات یی د نصبولو په حال کښې دی اودقوی د تولیدماشین عمارت چه هری خواته
د بیکن سم ته دپاره کافی برق پیدا کړی بشپړه شوی د برق د تولیدات سامان هم دلگو لو
په حلال کښې دی.

د کابل په میدان کښې د برق دیوې مستقلې احتیاطی قوی د تأمین دپاره دداسی
قوی ماشینونو بیش بینې شوی وه چه برق تولید کړی ددغو ماشینو عمارت بشپړ
شوی ماشینونو پښکښی لنگول شوی او چالان شوی دی د برق دټولو مرکز و او دمیدان
دټولو تاسیساتو ترمنځ او همدغه رنگه د برق د کیبل سره دمخا بری مرکزونه دمیدان
د فنه سیمه کښې د (۱۲) کیلو متر و په اوږده سیمې کښې ترا تخیلو پو ری لښو نه
غزولی شوی دی.

دمیدان دمختلفو تاسیساتو او ترمینل په خوا اوشا کښې دوه کیلومتره اوږده
سر کونه ویستلی شوی او قیر بری اچولی شوی دی او د ترمینل خو او شاهم رڼا
شوی دالوتکو د محر و قاتو چ یز ل او پټر ولو د ذخیرې دپاره دکابل په
میدان کښې یوه کافی ذخیره خانه جوړه او بشپړ شوی ده، دمیدان په عرا ده جاتو کښې
دټولو لو اچولو دپاره په یو عمارت کښې د پټر ولو یوه دستگناه دهغی دمخصوصو

د افغانستان نوی صدراعظم ښاغلی دکتور محمد يوسف د کابل د بین المللی هوایی ډگر د نوی
ترمینل بلونک پړانستلو په وخت کښې درې رنگه نوار پرې کوی

په کابل کښې د بین المللی هوایی ډگر نوی ترمینل بلونک چه سبز کال پړانیستل شو .

د کابل په انصاری واک کښې دملکی هرايي ریاست نوی ودانۍ

د کابل څار د بین المللی هوايي ډگر د ډرمینل بلدنگک یوه څخه چه کار یې بشپړ شوی دی

پمپونو سره بشپړه مجهزه شوی ده په کابل کښې دمېتر لوژی یوه خورا مجهزه دستگاه چه سر بیرې (۲۴) ساعتو دجوی اوضاع په پېشکویې او مشاهداتو دهیو اد آ بنده وضع هم وائی تاسیس شوی ده، ټول تشکیل او دستگاه گانې دمیدان په پخوانی مانې کښې دی چه اوس یې دتربییو مرکز په خوا کښې یوه نوی ماڼۍ درلودلای وي او هوا پیژندلو چارو دپاره جوړه شوی ده .

دکابل دمیدان دنوی دلوید یز دپنځه نیمو کیلو متری په فاصله کښې د کثیر دانتونو نو او مراسلو دواسطو دبرق دقوی دتولید دواسطو عمارت هم تکمیل شوی دی او هم ددغه عمارت نه یو کیلو متره کړد چار بیرې جوړه شوی ده .

د هرات هوایی میدان:

دهرات په هوایی میدان کښې سر بیرې په هغو چارو چه دمخه بشپړې شوی دی دمیدان دساتنې دپاره چه اشخاص او خاوروی داخل نشی دمجا فظینو دپاره پنځه برجونه او پېره دار خانې دساختمان لاندی نیولی شوی ددغې ودانۍ کار په سلو کښې پنځوس تکمیل شوی دمیدان دقنی مامورینو او مستخدمینو داستوگنې دپاره دمیدان په یوه غنډه کښې دوه فامیلی عمارتو چه دجوړېدو کار یې په سلو کښې اتیا بشپړ شوی و دا نیوې او دمربوطو مامورینو داستوگنې دپاره چه دوه فامیلی عمارتونه دجوړېدو لاندی دی کار یې په سلو کښې تقریبا ۷۵ تکمیل شوی دی او هم په نوموړی میدان کښې دیوې پېره دار خانې دجوړلو کار په سلو کښې (۳۰) سرته رسیدلی دی .

د قندهار هوایی میدان:

دترمینل عمارت یې دودانۍ په حال کښې دی چه دمیر کار یې په سلو کښې اتیا تکمیل شوی دی .
او هم دجنر یترو ودانۍ په سلو کښې سل بشپړ او سرته رسیدلی دی ۷۵-۱۸ کیلو واټه ماشینونه دترانسفارمره لگولې شوی دبیکن هرسمت ته (۱۶۰) فوټه دانتن پایې او دمرسلې دستگاه هم نصب شوي دمرسلې ودانۍ سرته رسیدلی یې ده .

دمزارشریف هوایی میدان:

دمخا برې موقعتی دستگاه چه اوس دمزارشریف دشار دمېتر لوژی په پخوانی ودانۍ کښې ده لگولی شوې دمرکز سره دجوي دپوقونو په رالېږلو کښې ارتباط او دالوتکو سره په تماس کښې ده همدغه رنگه دمیدانونو داغق په لازمه ستندرد د هوا پیژندلو دستگاه مجهزه ده . ددوش اوخزش کرښه اودالوتکو ددریدو عیای دافغانستان دنورو میدانو په شان په ۱۳۴۲ کال کښې پوخ او قیر ویزې شی او تسهیلاتی واسطی به هم پکښې ودرولی شی .
دا طغایی عمارت یې په سلو کښې اتیا بشپړ شوی دی .

دننگرهار هوایی میدان

دننگرهار دمتمم میدان کارچه عینې یې پاتې و دجوړه شوو پروگرامونو اود

بلان د پېښور په اساس په (۱۳۴۲-۴۱) کال کېښی روان ودریدو کړا جونو کار په سلاو کېښی نیو دې اتیا سرته رسیدلی اود اطاقیایی د تشناب کا راو د مخا بری د دستګاه دودانی کار بیخی بشپړ شوی اود تګس وې پاتې چارې او د تر میتل نور ساختمانی کارونه اودهغه مواضع اولوازم بشپړ شوی دی. دلغمان دهو ایښ ند نی دودانی دمو ضع سروی بشپړه شوی اوژر به یی د سامان د نصبولو کار پای ته ورسیدلی اود مترولوژی دودانی د جوړولو کار هم شروع کیدلی په ۴۱-۴۲ کال کېښی مخا بره د الوتنو عملیات، هوا ایښ ند ته اودهو انور دی کمپنی اونور د کابل- کندهار- هرات قندوز میمنی هزار شریف، لښکر گاه- شمالی او جنوبی سالنګک دمیدانو دمخا بری له سر کتنو نه څخه په مرتب ډول شوی دی اود بین المللی اوداخلی الوتنو احصایه هم په مرتب ډول اخیستل شوی او ترتیب شوی ده.

هوا پیژندل :

د رادیو ساند او پایلوټ بالون د آلاتو په واسطه د پورتنیو کتنو د دستګاه تاسیس څرنګه چه د محکمې سطح ته نیو دی دجوی پیښو د تجو لاتو او څرنګو الی مطالعه د تحقیق دجګه اتو سفیر له پیښو او څرنګوالی سره نیو دی اومستقیم اړ تباط لری په دی ترتیب سره دجوی حالاتو د پېښو کوی او د پیښو او اختلا لو نو د تحلیل د پاره کتنی په تیره بیا به غرنیو سیمو کېښی بس نه دی او پاس دهو اد حرکاتو د حالاتو څخه وقوف څه دسینا ټیک له نظره او څه دجیت دجګه الوتنو ټیکو الوتنو د مصو نیت د پاره یو ضروری کار ګڼل کیدلی ځکه چه دجیت ستریم دجګه کو او فوق العاده قوی بادونو د جریان څخه خبرتیا چه به عمومی ډول په ژمی کېښی دافغانستان په فضا کېښی لښکری د رادیو ساند د آلې په واسطه ورکول کیدای شي نو له دې کبله دیو ی دغه ډول څانګی تاسیس هم حتمی ګڼل کیدلی درا دیو ساند و پایلوټ بالون دځانګی دجوړیدو مقررات د ۱۳۳۸ کال په اول کېښی د خارجی ماهرانو تر نظر لاندی ونیول شول اود ۳۸ کال په آخر کېښی د هرا یې ملکي ریاست د کار کوونکو له خوا په عملی اوامتحانې توګه دسما پرانستل شوه اود رادیو ساند لړمپی آلله دیواد په صافه هوا کېښی جګه شوه وروسته بیا دیو لې تجربی عملیاتو نه پس دراد یو ساند کتنو شوق پیدا کړ او دجوی حالاتو د پېښو کوی په نقشه باندی په ټکیسو ایښودلو کېښی هم په داخل کېښی له هغه استفا ده کیدلی او هم خارج ته مخابره شوی او کپیښی، دراد یو ساند کتنه د کابل په هوایی میدان کېښی دورحې یو ځل د پایلوټ بالون کېښی دورحې دوه ځلې په اووه نیمو بجو او یوه نیمه بجه کیدلی باید ووايو چه د پورتنی هوایی کتنی تاسیس یوازی دسمت او باد سرعت له نظره د پایلوټ بالون دالی په واسطه سمه لاسه دهو ایښ ندنی مؤسسې د جوړیدو داول نه د کابل او کندهار په میدان کېښی کیدلی او د رادیو ساند آلله چه په سمت اود باد په سرعت علاوه دهو اد طوبت دهو اد تودوخی درجه اودهو افشار هم بیلو بیلو طبقو ته مخابره کول دافغانی کارکوونکو دروزلو نه

وروسته په کار واچول شوه دراديو ساند آلهدکابل په ميدان کښې په منځني صورت خوځ-کو الی بی (۱۵۰۰۰) متره جوی حالات مخاېره کوی او دهیواد په ختیز گاونډیو هیوادو کښې دهغو کتنې ډیر اهمیت لری ددغه ډول څا نښکی تاسیس دملکي هوايي ریاست یوه ستره کامیابې گڼل کیږی .

۲-د هوا پیژندلو دسامان برابرول اوذخیره دمربوطو آلاتو دترمیم ورکشاپ اودستیشنونو دکټلو چاری .

دهیواد په بیلو بیلو ځایو کښې دجوی متعددواو مجهز وستیشنونو دسړی او تاسیس اودراديو ساندو، پایلوټ بالون ددستگاه د تاسیس سره سره دذخیری سامان او لابر اتوار اودسامان دغو ښوولوددیو گانو اوددستگاومستعمل سامان دترمیم دورکشاپ دتاسیس ضرورت احساس کیده څرنګه چه دهوا پیژندلو مو سسه په ۱۳۳۴ کال کښې دنړی دهوا پیژندلو دموسسې په غږی یتوب منل شوی نو د مربوطه قیسنونو دهوا پیژاندلو یوشمیر سامان او آلات ورته دمرستی په ډول دنومړی سازمان څخه ورکړی شوی اوهم یوه اندازه سامان دملکي هوایی ریاست دهوا شناسی دموسسې له خوا خریداری شوی دی . چه په قیسنونو کی ددغو آلاتو دلیکول یوشمیر رالیږلی شوی اوهم ددغو سامانو په احتیاطی ډول اضافه برخه په دیو گانو کښې دذخیری په ډول موجود دی .

دهوا پیژاندلو دمربوطو لوازمو اوسامانو دترمیم اوبرسیره کولو دپاره دتخنیک اوورکشاپ یوه څا نښکه پراستلی شوی ددغی څا نښکی دکارکوونکي وظیفه د قیسنونو پاملرنه او کتنه ده چه دضرورت په وخت کښې د قیسنونو لازم کتنه وکړی او په قیسنونو پاملرنه ولری سپړکال دملکي هوایی ریاست دکابل په هوایی میدان کښې دهوا پیژاندلو دیو عصری مجهز او بشپړه ورکشاپ اولابر اتوار په تاسیس موفق شو په دغولابر اتوارواو ورکشاپو کښې لکه بارو مترونه او نور دهوا پیژاندلو هر ډوله هغه سامانونه اولاژم ترمیم کیږی چه پخوا به په خارج کښې ترمیم کیدل دراديو ساند آلې تر مومترونه، با-نما چتر یترونه اولموبل سنجونه ټول په ښه ډول برسیره او داستفادی وده ترمیمیدلی شی اوهم یوه دهیا گرو ستات آلله چه دسنجو نو د رطوبت درابر سیره کو لو دپاره پکښې نصب ده دبرسیره کولو او ترمیم کار کوی .

۱۳۴۱ کال نور په میاشت کښې دخارجی متخصصو په ګډون یوه ټیم دغزنی کندهار- لښکر ګاه فرا او هرات د قیسنونو دچارو دکتنی لیدنې دپاره دغه سیمه وته لیږلی شوی چه د قیسنونو دچارو دکتنی په ترڅ کښې یی ځنی سامانونه ترمیم او یو اندازه نوی سامان دغو قیسنونو ته ورکړی دی دغسی نور ډیر هیئتونه د قیسنونو دتفتیش دپاره وخت نا وخته لیږلی شوی او مربوطه چاری یی دنو دی څخه لیدلی او مشکلات یی ورته رفع کړی دی .

د اقلیم او جویي اوضاع د پېژاندنې پېشکو یی :

د فور کاست څانګه - د هوا پېژاندلو د لویو خدمتو او وظایفو د جملې څخه چه د هوایي اوضاع پېښو یی کډل کېږي د هوایي ناڅاپو حوادثو او د خطر نه د اوښکو او مسافرو دامن د پاره د هوا نور دانو د ډېر ضرورت دمخې دیوی خوا او دخلکو دورځنۍ حیاتي فعالیت به نظر د بلې خوا چه لږ و ډېر ورته هر څوک ضرورت لري، دملکي هوایي ریاست د پېشکو یی څانګې د لومړۍ محل د پاره په امتحاني ډول په ۱۳۳۷ کال د وطن د آزادۍ د بیرته کولو د څلور یستم کال د جشن په شپو ورځو کې د کابل را دیو په ذریعه د هوا دو ضمیمت پېشکو یی د گرانو وطن والو غوږته ورسوله همدغه رنگه تر اوسه پورې یی خپل فعالیت ته ادامه ور کړې دهغو تجربو په نظر چه د هوایي اختلال د نقشو د حل او تعقیب په ساحه کېږي افغاني فور کاسترونو د تدریجا حاصل کړي د پېشکو یی نتیجه د پخوا نه ښه او مخ په انکشاف ده.

دملکي هوایي ریاست په مرکز کېږي اوس د هوا یی او ضاع ۷ نقشی د هوایي مشاهداتو په یوه پراخه ساحه کېږي تر تیب او حل کېږي چه درې نقشی یی د خوا وشاه همکي د سطح د هوایي مشاهدو او ۴ نوري یی د راد پورتنيو برخو د (۱۵۵۰) مترو (۳۰۰۰) (۵۰۰۰) او (۷۵۰۰) مترو څخه هوا یی مشاهدات تر تیبول شي . او په نړۍ دی را تلو ښکې وخت کېږي به د مخا بری د نوی سیستم نوډی په کار اچول سره د فور کاست د مرکز مرتبه نقشی (۴۵) عدده ته ور سېږي چه طبعاً د فور کاست صحت او سمون به د هوا بازارنو داستفا دی د پاره د مختلفو پېشکو یی په ترتیب کېږي ډېره مرسته کړي .

د فور کاست د مرکز د تشکیل لاندې درې څانګې دي .

۱- د مخابراتي څانګه - چه وظیفه یی د ذی علاقه ملکونو د همکي دمخ او پورتني برخې څخه د هوایي اوضاع رپورټونه اخيستل دي .

۲- د نقطې ایښودلو څانګه - په دغه څانګه کېږي د مېخا بری د څانګې نه درمز په ډول اخيستل شوی رپوټونه ترجمه کوي او د نقطه گذاري د نقشی دمخې د تحلیل د پاره د تحلیل څانګې ته سپاري .

۳- د انالیز او نقشی د تحلیل څانګه: دغې څانګې ته چه د هوایي حالاتو د نقطې ایښودلو نقشی لېږلي کېږي وروسته له هغه په فشار او تبتم د ټکو تحلیل او ترسیم او د خارجي مشاورينو په مشوره سره د تخمین اختلال د ګډې د حرکت او استقامت او پېښې د ځای ټاکلو افغاني فور کاسترونو ته ژمون د هیواد د مختلفو برخو نه د راتلونکو ۲۴ ساعتو داخستې شوي پېشکو یی نتیجه د باختر آزادنس ته لېږي چه د کابل را دیو او اخبارو نو په ذریعه پرې ګران وطن وال خبر شي .

د کلیماتو لوژی یا اقلیم پېژاندلو څانګې دملکي هوایي ریاست د ذی علاقه موسسو (پاتې په ۵۴۶ مخ کېږي)

د کابل ښاروالۍ تشکیل

ښاغلی پوهاند محمد اصغر
« امرالدین عبادی
» محمد نبي

کابل ښاروال ښاغلی پوهاند
محمد اصغر

ښاروال
مرستیال

لډاری رئیس

د کار او جوړه نوډ رئیس

ښاغلی مهندس عصمت الله عنایت سراج
د تشکیلاتوډ رئیس او د تبلیغاتو آمر

ښاغلی محمد یونس خیران

د حفظالصحتی رئیس

ښاغلی دکتور محمد آصف فقیری

د ښاروالۍ د انجمن منشی

ښاغلی محمد کبیر نورستانی

د بامیرد جریدی مسئول چلوونکی

ښاغلی محمد روبندارمرزی

د محاسبی لوی مدیر

ښاغلی حاجی محمد انور

د کار او جوړه نوډ فنی مدیر

ښاغلی غلام حیدر

فنی مشاور

اداری مدیر

داوورسولومدير

د صحتی انجنیری، لوی مدیر

د کار لوی مدیر

د بارک د سیمه لوی مدیر

د ترافیک لوی مدیر

د تنظیماتو

د لوازمو

ښاغلی رمضان

« عبد القدیر

» محمد کبیر

« انجنیر عبد الغفور

» محمد بصیر سمیع

« محمد عیسی یعقوبی

« د کر من امان الله حیدری

» حبیب الله

» فقیر محمد

د باغومدیر	بشاغلی محمد ابراهیم
دمجا سبې مرستیال	» محمد علی
د تصفیې مدیر	» صالح محمد
د وارداتو مدیر	» امیر محمد
د عامو خدمتو مدیر	» نوراحمد ملال
د محیطی حفظ الصحی لوی مدیر	» روح الله مهتدی
د ترمیماتو مدیر	» محمد یوسف
د اوبو رسولوفنی مدیر	» محمد اصغر

د کابل ښاروالی د ناحیو مدیران

د لومړۍ ناحیې مدیر	بشاغلی ضیا الدین «امیری»
د دویمې «»	» عبدالسلام
د دریمې «»	» عزیز احمد پنهان
د څلورمې «»	» عبدالحمید
د پنځمې «»	» سید مجتبی
د شپږمې «»	» نورالحق
د اومې «»	» محمد عمر کند هاری
د اتمې «»	» پنا بنده محمد
د نهمې «»	» رحمت الله
د لسمې «»	» غلام رسول
د یغمان د ښاروالی «»	» عبدالدود

د کابل ښاروالی فعالیتونه

د ساتنې او څارنې چارې :

سرپرته برادري چارو او هغو اوامروچه د عینو ترمیم طلبو پرځود ترمیم په باب فنی او برآوردی هیئتوته* صا درشویډی د سیند دیوا لونه د شوروی سفارت نرمنځ او نوری د پلیولاری، دنوی ښارد پارك، قهوه خانه د علاؤ الدین پمپ هوس او دمیرانو د جومات رنګول، د شاه دوشمشیری د جومات او د مرادخان یو د جومات د ډبرو فرش لږزیږد ونکی پل او د ښاروالی ملکیت ابار تمان ترمیمول او د ګډرګاه د پله او د شاغاسی د پله، د باغ عمومی د پله، د شاه دوشمشیری د پله، د بی بی مهر (رح) د زیارت رنګول، دغه راز د نخاس د جومات او د شیرپور د جومات د زینسې ترمیم او رنګول، د شوربا زار د تا ویلغانی ترمیم او ګاه ګل کاري، د ښاروالی د تشنابو

بشپړول ، دښاروالی دودانۍ ددوهم پوډر ځاې کول او دښارد کثافتو لږ کولو چارې دښاروالی دترمیماتو دمدیریت له عمده اجراآتو څخه دی .

دکاراوساختمان (جوړونې) چارې :

په ۱۳۴۱ کال کېښی چه دکابل ښاروالی انکشافی بودجی دپلان وزارت ته وړاندی شوی دښار په بیلو بیلو ساحو کېښی اتلس پروژې د ۹۳۵۹۷۵۰۰۰ - افغانیو په حقیقی بیه منظوری شوی . دکابل دعوومی پلان د سروی کارنۍ دی په سلو کېښی پنځه څلوېښت ختم شویدی چه دغه رپوټ دمتخصصینو دکار له اول څخه یعنی ۴۱ کال د زمري له میاشتې څخه د ۴۲ کال د زمري تر میاشتې پوری پدغه برخه کېښی عملی چارې شویدی

توپوگرافۍ چارې اوانالیتی شبکې :

په څلورو کلاسو کی دتوونکولیشن اجراکول دتوونکولیشن دترصد دځایو موندل او ټاکل سرتیر سیدلی اودترصد په ځایو کی سمته پیلرونه درول شویدی او پادځایو کی پرهیدونه نصب شویدی چه دهغو له سر څخه دمثلی زاویې بصورت دتوونکولیشن ځایونه سره ونښلوی او په افقی او عمودی توگه دسرحد نتیجی قید شی .

داسترونومی نقطه دکارتوگرافۍ دپخوانۍ ودانۍ په څنګ کېښی تعبیه شوی او دشبې له مخی په هغه ځای کی ترصد اجرا او زاویې تثبیتیری اودتوونکولیشن دکرښو د شپکو ټاکلو له پاره دکاردنیات نقاط نصب او په نژدی (۳۰۰) مربع کیلومترو کېښی پرا مید ونه هم درول شویدی اودښار په پنځوسو بیلو بیلو ځایو کېښی انالیتی شبکې ایښودل شوی او په اساسی کرښو یعنی دښار په واټو کې په (۳۸) کیلو مترو فاصله پلانونمتری اجرا شوی او په بیلو بیلو ځایو کی (۷۵) سمته پیلرونه نصب شویدی ترڅمکه لاندی شبکې لکه دمخا براتو ، او بورسولواو برښنا چاری پراخه اندازه دتوپوگرافی په نقشه کی شامل شوی اودتوپوگرافۍ دشمېر کولو له امله چا امله کی می دجیا لوجی معلومات حتمی دی دجیا لوجی انجنیرانو پاذریه تثبیت شوی اوجیا فزیکي او هیدرولوجی معلومات په خوڅو برمه کارپوسره لاسته راغلل او له دیرش کیلو مترو مربع ساحی څخه دفوتوتیادلیت د ماشین په واسطه فوتوګان واخیستل شول .

سربیره پر هغه په تنګی سیدانو کېښی دیوه پله جوړولو او د لوګر پرسیند دیوه پله تیروولو دپاره دتوپوگرافۍ چارې بیرته رسیدلی دی

دجیا لوجی انجنیری چارې

سم له پروګرامه سره د بیلو بیلو ځایو د جیا لوجی مقصد د پاره د عملی په واسطه خوڅو ځایونه کیندل شوی دی چه په بیلو بیلو ځایو کېښی (۳۰۰۰) متره مربع ژوری ځاګانی کیندل شوی دی چه دتجزیی دپاره دهنو ځاګانو او به اوخاوره په لابراتوار کېښی ساتل شوی ده .

دکابل دښار دآینده ضروری او بوتیمه کولو له امله دهیدرولوجی او هیدروجیا لوجی

او فیزیکي تحقیقات شویږدی یعنی د متخصصینو په واسطه ځاګانې او ویاړلې کیندل شوی دی او اوبه یی د پاکتر لوجی او د ټولو فزیکي خواصو له مخې په لابر اتوار کښی تجزیه شویږدی او د هغو فیصدی کلسیوم ، مالګه او نور تر مطالعې لاندی نیول شویږدی. تر اوسه پوری د هیدروجی مقصد د پاره (۳۰۰) متره څا کیندل شوی او د پغمان لوګر او کابل د سپندو له ویاړلو څخه د او بو اخیستلو اندازمه کیدل همیشه جریان لری.

د پلان طرح کول :

د کابل د ښار د نوی پلان طرح کول چه د مهند سینواو دشوروی ارشتیکتیاوو له خوا شویږدی او دغه لومړنی طرح د ۰ څو کلا، چه د جیا لوجی ، هیدرو لوجی او فیزیکي هیدرولوجی په مسألو کښی تحقیقات وشي او پدغه باره کښی وده معلومات لاسته راشی نو هغه وخت به یی عمومی طرح او نقشه بشپړه شی .

د کابل د ښار د آئینده پلان طرح کول :

د کابل د ښار کانا لیزا سیون د کابل د ښار او په رسول ، ترانسپورت او مواصلاتی کښی هم د مهمو طرح شویو پلانو له جملو څخه دی . هغه اجراآت چه د شوروی متخصصینو له خوا د کابل د ښار د عمومی پلان په باره کښی شوی دی نو دی په سلو کښی پنځوس می کار بشپړ شویږدی او هیله شته تر شپږو راتلونکو میاشتو پوری نور په سلو کښی پنځوس می هم بشپړ شی . د کابل د ښار د نوی پلان په باره کښی د ترتیب او مشورې د پاره د کار او ساختمان (جوړه ونی) رئیس مسکو ته لاند او څو محله شوروی متخصصین د کابل د ښار د نوی پلان او د ښاروالی د مصرف په شاوخوا کښی د غور او مشورې له امله افغانستان ته راغلی دی .

د ښاروالی ودانۍ :

د ښاروالی د ودانۍ د باره چه (۴۰۰۰۰) ملیونه افغانی منظوری شوی وی چه کارمی په سلو کښی سل بشپړ شی له دغی جملی څخه د ری ملیونه افغانی په ۱۳۴۱ کال کښی ورکې شوی وی او د یو ملیونو افغانیو د پلان له وزارت څخه موافقه ورسره شوی ده خو د مالیې د وزارت له لیاری څخه تر اوسه پوری اجراآت ندی شوی او تر استفاده لاندی راغلی سره له هغه هم تر اوسه پوری د ښاروالی د ودانۍ چاری په سلو کښی (۹۷) بشپړی شویږدی چه پاتی کارمی امکان لری چه بڅپله د ښاروالی له بودجی څخه بشپړ شی .

د ترافیکو د لوی مدیریت اجراآت :

هغه ترافیکي اتوماتیک څراغونه چه له خارج څخه غوښتل شوی و په لسو څلوړ کارو کښی نصب او تر استفاده لاندی شوی دی، شل کجاوه والا موټرسا بکلو نه چه په جرمنی کښی جوړه شوی او سل فالتو ټیر او فوټپاوه دوه صندوقه فالتو سامانونه

د هند جمهوریت رئیس ښاغلي د کتور رادا کرشمان هتفه وخت
چې په کابل کېښي دخپلې رسمي استوگنې په موده کېښي د کابل
ښاروال پوهاند محمد اصغر په واسطه د کابل د ښاريانو تحفه قبلوي

په فرما بڼه سره له خارج څخه رارسيدلي او تر استفاده لاندې دې دغه راز د آني
پېښو د وارسې او روغتونو ته د ژوبل شوو کسانو رسولو له امله خارج ته د خلورو
بڼو موقرو فرما بڼه ورکې شوې چې د زړه زړه راوړسېږي، په واکو کېښي د کرښو
ايستلو د رنگو خارج ته ئې فرما بڼه ورکې شوي و رارسيدلي دي او له دغو رنگو
څخه په واکو کېښي د رنگ اچولو کار اخيستل شوي او د موټرو د رنگ لاري
ورباندې ټاکل شوي دي دغه رنگه په رسمي مراسمو کېښي د ترتيباتونو لخوا د بڼه لاري
له امله (۲۰۰) کورني او سيمېن کور بندونه ، (۳۰۰) چوډي پوري ساقداري موزي
(۲۰۰) سپڼي پوليسې خولې او د موقر سايکل سوارۍ (۱۰۰) سپڼي (پومر) خولې
چې له خارج څخه غوښتل شوي وې رارسيدلي او استفاده وړ څخه کېږي ، د ښاري
سرويسو د منتظرينو د استفادې له امله (۲۶) اوږدې څو کي تهيه شوي او په واکو
نځايو کېښي ايښودل شوي دي، ټولي ترافيکي لايحې او ستنې ، د ښاريانو د ديديد
نځايونه او ترافيکي غرنې د ترافيکو د عملي په واسطه رنگ او روغن شوي او دميونډ
د آبدې څخه تر بل خشتي پوري او د شاهي پلمه په شمال کېښي د موقرو له ټکر څخه

د تیریدونکو د ساتلو او د ټکرو د مخنیوی د پاره د لرگیو کتاری درول شوی دی دغه شان د ترافیک د مدیریت د کمپ و دانی ختم شوی دی چه استفاده ورڅخه کیږی د څرخي د بله د واټ لایچی بشپړ شوی دی، دغه راز د ښار د ننه کمبو د لایچی هم بشپړ شوی دی .

د حفظ الصحی دریاست فعالیتونه :

تنظیفاتی چاری د تنظیف د عملی د اوو سوو تنو اداری ما موزینو او نقلیه وسایلو په واسطه اجرا کیږی .

نوی پروژه:

نوی پروژه د زلمه ښار د کورو جوړولو د پاره د یو شمیر بیت الخلا گانو د جوړولو څخه عبارت دی چه له عاشقانو او عارفانو څخه شروع شوی او د دغی بیت الخلا د جوړولو د پاره یو کوره (لس ملیونه) افغانی تخصیص شوی دی بله پروژه د نوو عصری عمومی بیت الخلا نو جوړولو له امله د ښار په څلور له اړخه د څو محایو کښی ده چه د ټولو خلکو د استفادی د پاره د ښار په څلورو بیلو بیلو محایو کښی جوړیږی بله پروژه د کثافتاتو لرې کولو پروژه ده چه د کورو د تنظیف او دمچانو مچو کولو د پاره ده او د آزموینی په ټوگه په نوی ښار کښی د پارک سینما ته نژدې چه په دوهمه ناحیه پوری مربوط دی تشکیل شوی او له یوسل او پنځو سوو کورو نه زیات تر کنترول لاندی نیول شوی دی چه سربیره د بیرلو په ایښو د لو، څارنه او د کثافتو په تشولو، د کورو د بیت الخلا گانو او د کورو دمحیط د حفظ الصحی صحی څارنه هم کیږی.

دریمه پروژه دمحیطی حفظ الصحی له پروژي څخه عبارت ده چه په عمومی ټوگه د ښار سرکو او بازارو د تنظیفاتی څارنه کوی چه د خوراکی شیانو د دکانو هوټلو او سوار چیانو او نورو دروغتیا له مخی څارنه کوی ښاروالی د ښار په بیلو بیلو محایو کښی د کوچنیانو د پاره یو څو باغچي هم جوړې کړې دی او څو نورې باغچي د پروژي تر جوړونه لاندې دی ځکه په نوی ښار، د پروان په کارته او په نورو محایو کښی د کوچنیانو د پاره باغچي په نظر کښی نیول شوې دی کوچنیان استفاده ورڅخه کوی خو په زلمه ښار کښی دغه موضوع په نظر کښی نه ده نیول شوی ځکه دغه موضوع د کوچنیانو د پاره دروغتیا خطر پیدا کوی دغه راز په زلمه ښار کښی خوداسی کورونه شته دی چه بیت الخلا گانې یی د کوڅی د تنگوالی د یو له بله نژدې والی او د تیاري په اثر اصلاح کیدی نه شی نوسم له نوی پروژي سره داسی په نظر کښی دی چه به هر گذر کښی څو یو له بله سره نژدې کورونه و بیري او دروغتیا د نقشو د شقو له مخی د هماغه گذر د کوچنیانو د پاره باغچي ورڅخه جوړې او دهغو کوچنیانو په استفاده کښی یی بریږدی چه له یو بی خوا به هغه د گذر نه اصلاح کیدو نکي کثافتو نه له منځه لاړشی له بلی خوا به د کوچنیانو د پاره باغچي جوړې شی، د مربوطو باغو اصلاح کول هم په نظر کښی نیول شوی دی.

داو بورسولوعومومي چاري :

ددغي خانگي نوې پروژة دېښار په دريو برخو کښې لکه په (نوې ښار، زاړه ښار او کارته) کښې دښاري شېکې له تيرو لو څخه عبارت ده، ددغي ښاري شېکې تړون دجاپان

په کابل کښې دپښتونستان په واک کښې دخيبر رستوران

ترمخ فواره لرونکي حوض

له گوشو کمپنۍ سره شويدي چه نلونه اووډ ساما نونه مي په دې ورځو کښې کابل ته رارسيدلي او د شېکو کال د همدې کال د لړم او ليندې دمياشتو څخه شروع کيږي البته سربيره د پيمان او د علاوالدين دځاگانو پراو بو ددغي شېکې او د کابل دښار دپاره په دفرعي له او بو څخه هم استفاد دوشي سربيره پردغه شېکه د (۲۵۰) نلو تيرو ل د حريق ضد نلو نلونه سره په نظر کښې نيول شوي او عملي به شي.

دروغتيا د انجنيري چاري:

دروغتيا د انجنيري په سپړ کال کښې دغذايي مرکز د نابنا ياغو، د لښيات پلورونکو فصا بانو، کله پخوونکو، کبابيا نور رستورانو، ميوه پلورونکو او نورو دکانو دپاره چه خورا کي شيان لري دروغتيا نقشه په طرح شوي دروغتيا او دعامي روغتيا دگټورو موادو سره نوموړو د کاڼدارانو ته ورکوله کيږي او دخورا کي شيانو څارنه د روغتيا پالو په ذريعه سره کيږي.

د تشکیلاتو ریاست اجراءات :

د تبلیغاتو چاری: د پامیر جریدې له پېژندلو څخه د پېژندلو والی د فعالیتونو او بلاغونو او هیلو په منعکس کولو او د پېژندلو مسألو په چارو کې یې د پېژندلو والی د پېژندلو کولو او د پېژندلو والی او پېژندلو یې د ترمنځ یې د فکرې او تېلو وسایل برابر کېدو او د پېژندلو او د پېژندلو په لټو کې یې ټیټو معلومات ورکېدو او د کابل محترم پېژندلو یې د موقع ورکېدو په دې پېژندلو مسألو په باب د پېژندلو او انتقا داتو په څرگندولو کې یې استفاده ورڅخه وکړې، دغه راز د دغې جریدې کار کوونکو د پېژندلو والی له مرېو او څانگو څخه د پېژندلو او پېژندلو، نظریې او انتقا دونه لاسته راوستلې او د پېژندلو او پېژندلو په عامو او نظریو کې یې منعکس کېدو، سر بېره پر هغه د پامیر جریدې دارتوازی مواد او د عامه ضرورتونو موادو د ترڅنځو د خپرولو له لپارې د پېژندلو او د پېژندلو او د ترڅنځو د تثبیت د پاره خدمت کېدو او د پېژندلو والی له مقرر داتو څخه د محترمو او متخلفینو د جرایمو د لستو د خپرولو له لپارې د یوې انتقا هیو وسیلې په حیث یې فعالیت کېدو.

د لښکونو ناحیې چاری: د لښکونو ناحیو مدیر یتوله کا بل بهار یا نوڅښه د شاهي

کرایه تحصیل و او به برخه کښې د کورو، سړایو، دکانو او اپارتمانو د صفایي د محصول په اخیستلو کډې د ښار دکاندارانو او کاسیانو ته د صنفی جواز لیکو په ویشلو د کابل د ښار دخلکو دا حصایي او د عسکري مکلفیت د چارو په وادسي کښي د معامله دارانو په جلب او د هغوی د اصولي مرحلو په پوره کولو کښي له وزارت خانو، مؤسسو او دولتي ادارو سره په همکارۍ کښي او دخپلو مربوطو او متعلقو تنظیماتي چارو په وادسي کښي او لکه د ښاري نقشي څخه د خلاف، ودانیو څخه بی اجازي ودانیو څخه د منع کولو د تمیراتي مسالو او د عواگانو د حل کولو له قبیله په تعمیراتي چارو کښي د ښاروالی د مقررانو په تعیملو او اخیستو کښي فعالیت کړي دي دغه شان د ښاریانو د ارتزاقی او مصرفی موادو د نرخنامو توزیع کول او په مربوطو منطقو کښي د روغتیا د مقرراتو تطبیق، د زین بدنو میو او وادو کولو دا حصایو ترتیبول او تهیه کول او د بیجا په او ضرعوادو او رسومو څخه مخه نیول د ناحیو د مدیرانو له وظیفوی چارو څخه دی چه ټولې یې سر ته رسولې دي.

دعای خدمت و اجراء آت:

دعامة خدمتو مدیریت دښاریانو په همکارۍ سره نه یوازې نرخنامې د کاندارانو ته توزیع کېدې بلکه لکه کابل راجو، دانیس دملی ورځپاڼې او د بامیر دجريدې په ذریعې د کابل دښار دخپرونو په وسیله له نرخ ټاکلو سره ټول ښاریان هم خبر کېدې پخواچه په هرو پنځلسو ورځو کښې (۷۳۲) قطعې نرخنامې د کاندارانو ته توزیع کیدلو اوس (پاتې به ۵۶۰ مخ کښې)

د هیرمند د سیمې د پراختیا د لوی ریاست تشکیل

رئیس	ښاغلی دکتور عبدالوکیل
اداری مرستیال	»
تخنیکي	» سید وحدت شاه
د کڼدهاړ د ملکیتو نوو تثبیت رئیس	ښاغلی غلام محی الدین
د لښکر گاه	» » » سید عباس
اداری رئیس	»
د افغانی د سنگاه رئیس	» محمد یعقوب لملي
د تخنیکي معاونیت	
اداری آمر	» فتح محمد
د بودجی لوی مدیر	» عبدالرسول پشتون
د مخصوص قلم لوی مدیر	» یاقوت شاه ضمیر
د املاکو لوی مدیر	» عبدالستار ضیاء
د کرهڼی لوی مدیر	» عبدالحکیم
د پراختیا لوی مدیر	» شاه محمد
د کرهڼی د ودانیو لوی مدیر	» محمد ابراهیم سپاهی
د ناقلمینو	» » عبدالغفور صدیقی
د کرهڼی د محاسبی	» » سید علی شاه
د لښکر گاه د ودانیو	» » عبدالرحیم
د کمپنی د تصفی	» » سید محمد
د چاه انجیر د دستگاه	
د انجیری لوی آمر	» انجیر محمد امان
د چاه انجیر د افغانی دستگاه	
اداری مرستیال	ښاغلی محمد کریم نصرتی
د ودانیو د فنی خانگی	
عمومی آمر	» میر حسین سادات
د خدمتو او مامورینو مدیر	» عبدالوهاب فرزانه
د های دور لوژی	
د لوی مدیریت مرستیال	» غلام دستگیر شم

د نمایندگی او دافغانی دستګاه رئیس ښاغلی عبدالحی قاضی
دافغانی دستګاه مرستیال ښاغلی محمد اعظم
دکابل د نمایندګۍ مرستیال او دخیبر دستور دانت آمر ښاغلی محمد علم

وادی هیپرمند

این شعبه در ظرف سال گذشته توانست که اهالی را تشویق و ترغیب نماید تا از همه و اکثر به اعمار يك تعداد منازل نشیمن كم مصرف و صحیحی بپردازند. روی هم رفته تعداد زمین و مزارع را يك كذا ریمه زارعان در تمام ساحه ها اعمار شده در حدود پانزده تعمیر است. معاونت های كه از این دهكدر به دهقانان حوزه صورت می گیرد شامل تهیه سنگ تهاد - بنای و نقشه تعمیرات میباشد صاحبان منازل پول مواد و عمل را در ظرف سال به اقساط جداگانه می پردازند.

دستگاه حلاجی

قیمت این دستگاه بشمول تعمیر آن به مبلغ ۱۸۰۰۰۰ دالر تمام گردیده است. در سال گذشته به اندازه بانزده تن انبار مصنوعی و آلات ذراعتی از قبیل

کراچی دستی قیچی، بیه‌های دوا پاشی و غیره آلات برای اهالی فروش و یک قسمتی هم به منظور تشویق طور رایگان به ایشان داده شده است. همچنان یکمقدار تخم جوب و نبات نیز طور رایگان برای علاقمندان آن توزیع گردیده است. مقدار تخمیکه سال گذشته از طریق کمک‌های خارجی امریکا وارد شده بالغ بر ۲۴۱ پوند میگردد که یک مقدار آن بدسترس زارعان گذاشته شده است. این شعبه نه تنها به امور فوق‌الذکر توجه دارد بلکه احصایه بذریات و محصولات زراعتی را در ساحه‌های پروژوی همه ساله اخذ و از آن استفاده مینماید بدینترتیب سالانه بهزاران جریب زمین کشت و زراعت میشود.

جنگلهای:

قبل از غرس نهالها به اندازه ۱۷۸۴۸۹ مترجوی سابقه پاک و ۲۲۳۶۲ مترجوی جدید برای غرس و آبیاری نهالها حفر کرده و به تعداد ۲۰۱۲۲۷ غوجه جهت غرس نهالها کنده شده که در همه بهزاران اصله و قلمه نهالهای مثمر و غیر مثر غرس و بصدها سیر تخم نباتات و درختان در قوریه‌های مربوط هم بذر گردیده است. همچنان در قسمت غرس اشجار و بته‌های زینتی نیز اقدامات عملی صورت گرفته که از همه آن نتایج مفید و مثبتی حاصل شده است.

شعبه ناقلین:

شعبه ناقلین معاونیت زراعتی وادی هیرمند از تاریخ ماه میبزان ۱۴۱۱ الی اخیر سنبله ۴۲ به اسکان و توزیع زمین برای رؤساء ۱۳۵ - خانوار ناقلین اقوام مختلف در نقاط زراعتی و خارج زراعتی موفق شده است. هکذا مرا تسب اسکان و توزیع ۲۳۲ - خانوار تحت اجرا میباشد.

شعبه املاک:

الف - شعبه فارم ماشینی.

بنابر صوابدید دولت وسعت فارم ماشینی در حوضه مارجه از ساحه ۴۰۰۰ جریب سال ۱۳۳۹ به رقبه ۲۰۰۰۰ جریب در سال ۴۱ تسفیر یافت. ساحه این فارم ها در وادی هیرمند تا اواخر پلان پنجاه ساله دوم در حدود اضافه تر از يك لك جریب زمین وسعت می یابد. در دوران فعلی فارم ماشینی پنبه و گندم بحیث تولیدات عمده شیر در بصفه کود سبز جهت تقویه زمین تحت بذر گرفته شده است که پائیر آن مناسفه اراضی تحت کار پنبه و نصف دیگر آن گندم کشت گردد. شیر بعد از رفع حاصل بحیث کرد سبز جهت تقویه حاصلات پنبه که بعد کشت میگردد استعمال میشود.

ب: شعبه اراضی:

تا کنون توسط این شعبه برای بیش از ۲۰۰۰ - خانوار ناقلین از اقوام نقاط مختلف مملکت در وادی هیرمند اراضی توزیع گردیده است که از آن جمله تخمیناً ۱۰۰ - خانوار آن در ظرف ششماه اخیر اسکان شده اند.

ج: شعبه سروی خاک :

نقشه تصنيف برخی اراضی تادفك ، مارجہ و قسمت از شمالان تکمیل و فعلاً مطالعہ اراضی خوژه درویشان تحت کار بوده و به اسرع وقت اختتام می پذیرد .
نتایج اجراآت این شعبه برای امور انکشاف اراضی دستگاه ساختمانی افغانی بحیث رہنماہ بوده و به کمک آن اراضی غیر قابل انکشاف مشخص و مانع انکشاف بعدی آن شده و از مصرف بیجا جهت هموارکاری جلوگیری بعمل می آید در طرف ششماہ اخیر تصنيف اراضی زراعتی شمالان صد فیصد و در خوژه درویشان به حدود نود فیصد تکمیل شده است .

د: شعبه واردات:

برای اینکه اراضی مربوط حکومت خارہ و لامزروع باقی نماند زمین های مذکور توسط این شعبه به اجارہ داده میشود زمین های قابل اجارہ سالانہ در حدود سه هزار جریب زمین بالغ شده و حق الاجارہ این زمین ها تحت تحصیل گرفتہ میشود .

شعبه تعمیرات :

در دوران سال ۱۸۱- باب منزل در خوژه شمالان باشی باب تعمیر در بلاک ۶- مارجہ برای ناقلاین مربوطہ اعمار شده است . همچنان در ضمن جریان ساختمان های مربوطہ به ناقلاین پانزده باب ساختمان های مورد ضرورت دیگر نیز در سا حہای مختلف اعمار شده است .

شاپ ترمیماتی :

این شاپ از بدو تاسیس تا کنون آلات و سامان تخنیککی از قبیل ترکتورها و غیرہ را بقدر امکان ترمیم و اصلاح نموده است .

شعبه نسلگیری :

۱- دستگاه لبنیات این دستگاه مشتمل از ماشین پاستورایزر شیر ، همو جفاایزر ، قیماق کشی ، مسکه کشی ، پنیر سازی ، شیر یخ سازی ، قالب نمودن مسکه ، بوتل شویی ، سرد کننده شیر ، تانک ذخیره بایلر و ماشین های سرد خانه به مقصد ذخیره تولیدات و محصولات دستگاه میباشد کہ فعالیت های آن جاریست کہ ظرفیت این دستگاه بصورت عموم روزانہ ۱۰۰ گالین شیر میباشد .

همچنین در تربیہ گاو ها از نسل دور کہ علی الخصوص بین برونسویس و وطنی نتیجہ خوبی از لحاظ تولیدات شیر ، گوشت و قلبہ بدست آمده و به اثر این مفکوره از جوانہ گاو های نو برونسویسی - ساهيوال - تربار کر نسل های دور گہ اخذ و نسل های مذکور هم قسم خالص نگهداری میگردد .

در سال گذشت در تعداد گاو های شیری ۱۵ فرد اضافه شده و باین صورت مقدار تولیدات شیر چہ از لحاظ تغذیہ مناسب و چہ از مدرک علاوہ شدن این گاو ها ۳۰ فیصد بلندترفته است .

تعداد نرگاو‌های که برای ناقل در ۹ ماه گذشته توزیع گردیده به - ۷ - فرد نرگاو میرسد و همچنین به تعداد یازده فرد دیگر بغرض فروش در بازار عرضه شده است. همچنان به تعداد ۲۴ فرد گوساله نر ۲۵ فرد گوساله ماده دو جریان سال تولید و تربیه شده است.

از برج حوت ۴۱ - الی ۱۵ جوزا ۱۳۴۲ به تعداد ۶۵ بیضه تخم مرغ خا نگی از نسل نیو همشیر ۵۶ بیضه تخم مرغ آبی از نسل وایت بیکننگ دگ که نتیجه خوبی داده به اهالی غرض انتشار و ازدیاد نسل بفروش رسانیده شده است. همچنان در اخیر برج حوت ۴۱ به تعداد ۸۰۰ قطعه جوچه یک روزه از نسل وایت لکهارن ذریه کمک‌های خارجی امریکا از بیروت توريد و تحت تربیه گرفته شده است.

پلانیهای آینده تربیه مرغ :

۱ - تربیه مرغ خانگی به متعدد تجارت و اهمیت اقتصادی آن وسعت داده میشود در نظر است که به تعداد چهل و پنجه از بیضه تخم جوچه کشی شده و تعداد زیاد آن بعد از مدت هشت هفته به فروش رسانیده شود.

۲ - دو پایه ماشین جوچه کشی هر يك به ظرفیت ۲۵۰۰ بیضه تخم با يك تعداد وسائل ضروری پرورش جوچه از طریق اداره همکاری بین المللی امریکا وارد شده است.

۳ - چهار تعمیر برای چوپا کشی و تربیه تخم گذاری مرغها تحت ساختمان بوده و در ششماه آینده تکمیل میگردد.

۴ - همچنین يك پایه جنریتر دیزلی به نزدیک تعمیر مرغخانهها بغرض استفاده در مواقع ضروری تهیه و نصب میگردد تا در صورت بروز خرابی در برق آبی ازان استفاده شود.

شعبه نسلگیری در هرصه پنج سال گذشته بنابر انتخاب و جوره نمودن قچ‌های سفید و مطلوب يك تعداد گوسفند های بدست آورده که رنگ و پشم آنها سفید و وزن پشم حاصله بطور اوسط چهارونیم پاو و همچنین مقدار گوشت آنها از ۱۰ الی ۱۵ پاو زیاده تر از دیگر گوسفندان اصلاح نشده میباشد.

شعبه نسلگیری فعلا به تعداد ۴۲ فرد قچ های سفید قوی الجثه را برای نسل گیری مالداران جهت فروش آماده کرده است.

بمنظور تربیه حیوانات شعبه نسلگیری در حوزه نادعلی - مارچه يك يك اراضی را بصورت فارم تجربوی جهت تهیه علوفه حیوانات تحت استفاده خویش قرار داده تا بدین وسیله علوفه موود ضرورت را حاصل بتواند کرد.

همچنین این شعبه در نتیجه يك تعداد اسب های مورد وزارت دفاع ملی و تولید قاطر جهت ضرورت دهقانان ساحه وادی هیرمند مصروف فعالیت بوده، يك تعداد نسل

خارجی را جهت بهتر ساختن نسل مای وطنی تو رید و هم نسل های بهتر و مانی را از دیگر مواضع بدست آورده است .

فارمهای تجر بوی :

این شعبه ۷۶ نوع گندم و جو داخلی و خارجی را در تجر بگاه های بولان و مارجه تحت تحقیق و تجربه قرار داده است .

همچنان از ۲۷ نوع علوفه در تجر بگاه مارجه از ۱۶ نوع بولاف در تجر بگاه بولان ، از ۲۱ نوع رشقه ذرع شده در تجر بگاه مارجه ، ننا یج مفید و مثمری حاصل شده است .

دستگاه ساختمانی افغانی :

این دستگاه در پهلوی اجراآت روزانه خود بقوت وسایل دستداشته عصری و کارکنان و وزیده خویش در ساحه انکشاف اراضی مثل احداث کانالها ، حفر چاههای عمیق ، پر چاوه ، جویها و انها را عملاً کارهایی کرده است همچنان ساختمان پل های دلا آرام ، فراه رود ، چیه ، شینونده و هاشمی و مراقبت سرکهای مربوط بداخل پروژه از اجراآت عمده و قابل تذکر این دستگاه میباشد .

علاوه بکثرت اعمار عمارات و ساختمانهای عصری خرد و بزرگ در نقاط مختلف پروژه های مربوط اعمار شده که برخ آن تکمیل و بعضی آن در شرف اكمال میباشد .

توسعه و تقویه کمپ های ساختمانی :

اصلاح - تقویه و از دیاد در بنا ها و تسهیلات کمپهای چاه انجیر ، در ویشان تانك سراج و منزل باغ که بعد اجراآت اساسی و عمده دستگاه است از مفردات بلان است . دو منزل رهایش در سال ۱۳۴۱ تکمیل گردیده است . يك خانه دیگر يکه در لشکرگاه تعمیر آن در سال ۱۳۴۲ آغاز یافته بود تا اسد ۴۲ هشتاد و پنج فیصد تکمیل شد و در عین حال کار دو خانه دو منزله بگر جریان دارد .

تانك های ذخیره پترول و دیزل چاه انجیر :

اعمار تانك جدید ذخیره پترول در داخل چاه انجیر در سال ۴۱ تکمیل یافت . حصار سیمی قسمت شمالی کمپ که قبلاً غرض سهولت تعمیر تانك بر داشته شده بود دو باره نصب گردید و هم بطول يك کیلو متر زا بر جدیدی در قسمت شمال چاه انجیر غرض دفع سیلابهای دشتی تکمیل شده است .

دستگاه مولد برق گر شک و سیستم توزیع آن :

ترمیم جنریتروم استیشن برق گر شک تکمیل و پنج ترانسفار مره ۱۵ کیلو وات در شهر لشکرگاه نصب گردید . لین دو انبی محبس لشکرگاه ، پل لشکرگاه ، تانك سابق آب و عمارات جدید که نزدیک تانك نمبر ۲ واقع است بالا بن ۳۳۰ ولته در سه قطار که هر يك بطول ۱۱۷۰ متر باشد نیز انجام داده شده است .

سیم ۲۲۰ و البته بطول ۷۳۱ در عمادات جدید الاحداث امتداد یافته و چند عدد ترانسفارمرهای ۲۵ کیلو وات نیز نصب گردیده است.

ترمیم مجدد کانال بغرا:

از جمله مفردات این پروژه که ترمیم قسمت سنگ‌کاری سر بند بغرا ترمیم کانال درویشان و کانال هزار جفت را احتوا میکنند کار بالاکاری بغرا از سایشن ۱۰۰-۶۶ تا ۶۰۰-۷۰ بغرا در سال ۴۱ الی اخیر جوای ۱۳۴۲ انجام شده است. خاک مناسب برای استرکاری کانال بغرا جستجو شده است و محل دو کانال بای پاس برای قسمت شرقی مادجه نیز تعیین گردیده است. پاک کاری کانال ..... ۴۵۰۰ متر.

فعالیت‌های مدیریت عمومی حفظ و مراقبت معاونیت آبخیزگی:

اپریشن و کنترول:

کنترول و عملیات روزمره بندهای کجکی و ارغنداب برای مقاصد آبیاری عبارت است از بازرسی و نظارت دروازه‌های بند و تونل‌ها و نظارت مقدار آب در بندها و عملیات از دیاد و تنقیص جریان آب از بندها.

آب رسانی در پروژه های هیرمند و ارغنداب توسط کانال های بغرا، شمالان درویشان ظاهر شاهی ترنگ صورت میگیرد این کانال ها تماماً دارای سربندهای اساسی است که بصورت فنی ساخته شده و در طول کانال ها ساختمان های کانکریتی دیگر نیز از قبیل دروازه ها پرچا به ها و دهنه های نهرهای فرعی و شریعه های فرعی برای مقاصد آبیاری تعمیر شده است.

در طول سال گذشته شعبه آبیاری مطابق به احتیاجات زراعتی و درخواست موظفان زراعت به پروژه های مربوطه آب رسانیده و در عملیات و بهداشت شبکه های آبیاری داخل پروژه اهتمام داشته است.

این شعبه توسط موظفان آبیاری را پورهای مقدار آب مصرف شده را نیز در بعضی ساحات ترتیب و ثبت داشته است:

حفظ و ترمیمات:

این حصه کار مراقبت فنی تمام دروازه های جرهای ثقیل، توربین ها، آلات برقی، دهنه های و ترمیمات متفرقه، بند ها، کمپ ها، کانال ها را در بر میگیرد همچنین شامل ترمیم و مراقبت روزمره و متمادی کانالها و زابرها از قبیل لای کشی و رفع جا منک و لخ از کانالها و زابرها میباشد. مراقبت سرك های بازو، زابرها و کانالها و تعمیر منازل دفاتر موظفان بند ها و کانال ها و آسیاب ها و تهیه سنگ برای اصلاح خرابی آب بردگی در حصه های تحتانی و فوقانی بناها و ترمیم خود بناها نیز در آن شامل است.

فعالیت های شعبه صحت عامه هیرمند:

در تمام شفاخانه ها و مراکز صحتی وادی هیرمند که ۵۶ بستر دارد است پروگرامهای طب و قایوی کلینیک حمایت مادران و اطفال معاینه و تداوی اطفال (ذکور و اناث) و نیز پروگرام حفظ الصحة محیطی و وظایف کار بیج منظمه جریان دارد. نفوس این ناحیه که عبارت (از ۱۹۰۰۰ نفر میباشد، مراکز صحتی مربوط حین مراجعه مریضان بتداوی و معالجه لازم شان میسر دارند.

وارسی از پروگرامهای وقایوی:

عبارت از پروگرام مجادله ملاریا، مجادله حمای لکه دار، واکسینیشن های چیچک، محرقه و کولرا، حفظ الصحة محیطی و تبلیغات صحتی، حمایت مادران و اطفال میباشد که فعالیت های مذکور بصورت متداوم دوام داشته است.

مجادله حمای لکه دار:

در ظرف سال گذشته به تفصیل زیر در مساجد، مکاتب، منازل، دکانین، بازارها محبس ها، هوشها، و اقامتگاه های ژاندارم و پلیس سرای ها، بودردی، دی، تی ده فیصد تطبیق گردیده است.

واکسینیشن:

۵۷۵۵۴ نفر واکسین چیچک، ۲۹۴۰ نفر واکسین محرقه و ۴۲۰ نفر واکسین کولرا شده اند.

پروگرام حمایت مادران و اطفال:

شیر بودری و روغنی، صابون و ویتامین در دو هفته یک مرتبه طبق مقررات ریاست روزنتون از شفاها و مراکز صحتی بوسیله اشخاص موظف توزیع گردیده و رایور صرفه آن مسلسل به ریاست روزنتون و یونیف فر ستاده شده است.

حفظ الصحة محیطی و تبلیغات صحتی:

برای تعمیم مبادیات حفظ الصحة و تفهیم مسایل مراعات صحتی آن باهالی و باشندگان این ناحیه نشان دادن فلمهای صحتی در مورد تربیه اطفال استعمال آب نوشیدنی و حفر بیت الخلاها را همونی لازمه بعمل آمده است.

معالجه و تداوی در شفاخانه ها و مراکز صحتی:

در بولی کلینیک مردانه لشکرگاه ۲۰۷۹۳ نفر معالجه و تداوی شده اند.

شفاخانه مستور رات:

بواسطه این شفاخانه ۸۳۲۱ نفر زن و طفل معالجه گردیده اند.

کلینیک امراض زهری:

بصورت عمومی مراجعینیکه اشتباهاً عوارض امراض زهروی داشته اند و نیز بلااستثنای تمام افرادیکه بحیث مامور و یا مستخدم شامل کار شده اند مجاناً معاینات خون شان اجرا

(بقیه در صفحه ۵۵۶)

د کليو د پراختيا د رياست تشکيل

په اغلي عبدالوهاب ملکيار

» محمد سرور

رئيس

اداري مرستيال

فني مرستيال په اغلي عبدالعزیز بدخشي

د کليو د پراختيا د ملي دوزني د مرکز

لوی مدير په اغلي مير محمد اسماعيل راحل

اداري مدير » غلام حسن صالحی

د پلټنې » محمد کبير سمیعی

د خپرونو » غلام حبیب نوابی

د تعميراتو » غلام ديبک کبير سلطانی

د فنکرهاو ولايت

د پروژو لوی آمر د عبدالواحد نجم

د کليو د پراختيا د رئيس په اغلي

عبدالوهاب ملکيار

د کليو د پروژي د پراختيا

د رياست فعاليتونه

لوی قواني د پراختيا پروگرامونه د څرنګوالي په لحاظ د دې څخه عبارت دی چې بايد په دې لپاره کښي ټول وګړي د ژوندانه د سطحې د لوړونې لپاره په کومه اندازه چه د دوی توان او قدرت وي ګډ کوشش ته دوام ورکړي او همدا راز د دولت له خوا د تخنیکي خدمتونو په باب د خلکو د تشویق په غرض د محان سیره مرسته او وړو تر بله معاونت په ډیر زیات موثر ثابتېږي.

د کليو د پراختيا لومړنی پنځه کلن پلان او دهغه هدفونه په لاندې ډول دي:
۱. په کرهڼه کښي د عصري میتودونو او تکنیکونو د معرفي په وسیله د کليو خلکو د حقیقي ګټو او د تولیدي محصولاتو د پراختيا، د وختیا او د پراختيا سماعت، کو پراختیا وړنه د کليو واک په لاسي ګاډونه او داس نو.

- ۲- د جماعتو نو جوړول او برابرول، د پوښوونځيو جوړول او دخلکو د ژوند د پشه والي لپاره د تفريحي محايو نو جوړول او داسي نور.
- ۳- په محانونو کښي د مرستو او کومکو نو روحيه او حس پيدا کول او د کليوالو ترمنځ د همکاري روحيه وړندۍ ساتل د دې دپاره چه دخلکو د اجتماعي او اقتصادي پرمختګو نو د دايمي اساس بڼه تشکيل کړي.
- ۴- د پوي داسي اداري جوړول چه د کلود پراختيا په لپاره کښي د هغو په واسطه غځي وزارتونه وکولي شي چه د کليوالو د ژوندانه د سويي د لوړېدو لپاره د مرستې او کومک په غرض خپل منابع د دوي د استفادې لپاره دوي ته وسپاري.
- نو په دې وجه د ټولني د انکشاف پيروي گرامونو اصلي غايه او هدف يوازي د کليو دخلکو د زمينيت بدلول او په دوي کښي په خپل محان کښي د اعتماد د روحيه ترزيقول او د پشه ژوند او د ژوند د پشه والي آرزو ده.
- همدار ازه په دوي کښي د امښکودو پيدا کول چه د کړنځي او مالدارۍ د پرمخ بيولو په لپاره کښي گټور کومکو نو او فعاليتونو ته التفات وکړي او د کليو د جرگو جوړولو مرکزونه په نظر کښي ونيسي- د کليو د بلانو نو ترتيب او د کورونو اصلاح- روغتيا او د محيطي روغتيا ساتنه- تعليم او تربيه او اساسي تعليمونه، واده، صنايع او اجتماعي بهبود د دې ټولني عالي مراومه دي.
- او دا ټول فعاليتونه په موثر او مرتب ډول سره سرته رسيدنې مقصد دا چه د کليو د پراختيا په هره پروژه کښي په بيلو بيلو چارو کښي فني کارکوونکي د پروژې د امر تر اثر لاندې کار کوي چه د دوي دغه فعاليتونه او کار د فکر په وحدت او نظر سر ته رسيدوي.
- د کليو د پراختيا ټولنه د اول محل لپاره د پوي کليو والي او اړمنتيا پروژې په شکل په دوه کليو کښي (شيوکي اوده يعقوب) په امتحاني ډول د ۱۳۳۳ کال د اسد په مياشت کښي د پوهنې، روغتيا، کړنځي، اجتماعي بهبود او د وستاڼي صنايعو د يولي گټورو عملي فعاليتونو د پيښودنې په غرض منع ته راغله.
- دغه پروگرام د پيژرخپل اهميت ثابت کړي شو او ورسره د لوړو مړني پنځه کلن پلان د راتګ سره يې د يو ملي پروگرام شکل محان ته پيدا کړ- او کال په کال يې پراختيا ومونده لکه چه د ۱۳۴۱ کال تر اخره د هيواد په نسبتاً وروسته پاتې سيمو کښي يوولس پروژې جوړې او په کار واچول شوي او لادوام لري، په روان کال کښي درې پروژې نورې پرې زيا تې شوي چه ټولي خوا د لس پروژې کيږي.
- د دې درېو پروژو د مقدماتي هتياوي پوره شوي او د پراخيستو په شرف دي

مربوطې پروژې په لاندې ډول دي:

شماره	د پروژې محاي	د تاسيس نيټه يې	د کليو شمير	نفوس يې
۱-	د شيوکيو پروژه	د ۱۳۳۳-اسد	۱۱۴-کلي	۳۲۷۶۱- تنه
۲-	د لوگر لومړي پروژه	د ۱۳۳۵-د نور	۱۱۳	۳۹۲۱۵

۳-	د پروان د سيد خيلو پروژه	۱۳۳۸- د حمل	۱۲۰- کلي	۵۲۲۳۸ تنه
۴-	د لوگر د دوهمه پروژه	۱۳۳۸- د ثور	۹۱- »	۵۶۷۵۹ »
۵-	د نورستان د لنډې سيند پروژه	۱۳۳۸- د ميزان	۳۸- »	۱۶۰۸۰ »
۶-	د مهاجي ميدان پروژه	۱۳۴۰- د ثور	۱۲۷- »	۴۳۵۳۵ »
۷-	د ننگرهار د پيچ د درې پروژه	۱۳۴۰- د جوزا	۹۴- »	۴۴۶۵۰ »
۸-	د غزني د انډه و پروژه	۱۳۴۰- د ثور	۲۷۰- »	۳۱۹۴۶ »
۹-	د کندهار د پنجوايي پروژه	۱۳۴۱- د اسد	۳۴- »	۷۸۱۳۰ »
۱۰-	د بدخشان د اشکاشم پروژه	۱۳۴۱- د سنبله	۸۲- »	۳۰۹۸۳ »
۱۱-	د باميانو د بکا و لنګه پروژه	۱۳۴۱- د اسد	۱۷۶- »	۵۲۲۰۰ »

په روان کال کېشې نو دې درې پروژې په لاندې سيمو کېشې پراختيا

شوی دی .

۱۲-	د وردگو پروژه	۶۵۶ کلي	۷۴۸۴۷- تنه
۱۳-	د باميانو د پنجو پروژه	۳۷۱- »	۸۸۹۴۰ »
۱۴-	د پکتيا د مخکنيو پروژه	۱۱۷- د	۲۴۶۱۰ »

د دغو پروژو د عمومي شمير څوار لسو او د کليو شمير يې (۴۲۱۳) او د نفوسو شمير يې (۶۴۳۲۸۴) تنو ته رسيدلی . او د بدخشان د چرم او د ننگرهار د خواخوږي او د پکتيا دارگون په سيمو کېشې مقدماڼي چارې پوره سرته رسيدلې دي او په راتلونکي کال کېشې به د کليو دا انکشاف د ټولنې له خوا په دغو دريو برخو کېشې يوه يوه پروژه جوړه شي .

تعليم او تربيه:

د کليو د پراختيا رياست د فني اشخاصو په روزنه او د دې مؤسسې د تخنيکي معيار د لوړولو په برخه کېشې خاصه پاملرنه کېي ده او د دې رياست د پروژو د پراختيا له پاره يې د ضرورت په وخت کېشې مسلكي کورسونه هم د اير کېي دي . بايد وويل شي چه دغه کورسونه اغلباً د گلزار د ملي تربيتي په مرکز کېشې چه د دې څو کلو په موده کېشې سرته رسيدلي دي د اير يې . د دې مرکز د ودانۍ ظرفيت او د تدريس د اساساتيا او او سيد و لپاره د (۲۵۰) تنو گنجائش لري سربيره پردې د کنفرانس څو نه د نندارې څونه د نمايشو څونه او يو جماعت هم لري . او د هغې د کرهڼې د بزغلي محکمې تقریباً او يا جر يبه ده چه د هغې يوه برخه مختلف بزغلي او نيالکي مرکز کال د هقانانو ته ویشل کېي او د هغې يوه برخه نور د تخمونو په لحاظ په مخصوص ډول تجربه او اصلاح شوی دی چه د شاگردانو له خوا صورت نشي او د کرهڼې د عصرې او پښو آلاتو په وسيله انجام مومي . او په راتلونکي وخت کېشې به د مرغانو او غاړو يو دروزني له پاره هم مرکز جوړه شي .

به کار و اچول شي - او د نجاري وړکشاب به به همدی های کښی د ابرشي اود آهنگري وړکشاب هم به نظر کښی دی .

الف - د کلی کارکوونکي :- د کلیو کارکوونکي چه د کلیو دخلکو به سو به کار کوی او د نورو دیوالی وسایل د کلیو دخلکو د دولت د فنی دستگاؤ ترمنځ برابر دی او د هرې سیمې څخه چه د پروژې د تاسیس لپاره به نظر کښی وی پنځه لس تنه او عینی د سیمې د پراختیا به له نقطه نظره ددی څخه زیات د شپي موډولکيو فارغ التحصیلان ټاکل کیږي او دروژنی مرکز ته راوستل کیږي او اغلباً د تعلیمي دورې د پای ته رسولونه وروسته چه د پروژې د شروع کیدلو سره مصادفه وی بهر ته خپلو سیمو ته لېږل کیږي چه هلته د کلیو د کارکوونکو په حیث کار وکړي . په دې ترتیب د کلیو د کار کوونکو د کورس شپږمه دوره چه د شاملینو شمیر یی (۵۶) تنه دی د و ا م لری اود منی مشمولین چه د ۱۳۴۲ کال په اول وخت کښی فارغ شوی دی په کاری شروع کړی او وظیفی ورته ټاکل شوی دی . او شل تنه دوردگوله حصی څخه تعیین شوی او همداراز د پکتیا د ارگون او تنگرهار له خوږ یاؤو څخه پنځه لس تنه به همدی ورځو کښی د انتخاب اودروژنی په مرکز کښی د روژنی لاندینی نیول شوی دی .

ب - د اساسی تعلیماتو منتظمین :- د کلیو به ټولنو کښی د ښوونکي مقام د یو لویو دیوالی شې چه د کلیو د پراختیا د پروگرامونو د پرمخ بیولو په لپاره کښی به عملی شکل په ټولنه کښی د ښوونځی مفکوره تقویه او په محیط کښی د درسي پروگرامونو په تطبیقولو کښی مهم رول ولوبوی .

نو په دی وجه د کابل د دارالمعلمین د وروستی ټولکي د بیلو بیلو گر وېژنو شاگردان دروژنی مرکز ته راځي او د رسی مخصوص پروگرامونه یا د ټولنی مشرولۍ او یایی په اساسی تعلیماتو کښی تعقیبوی او په دی موده کښی د (۵۸) تنو په شمیر ټولی ټولی داغلی او دری میاشتنی کورسونه یی تعقیب کړی دی او یو کورس چه د شاملینو شمیر یی (۱۸) تنو ته رسېږي شروع دی .

ج - امدادی فنی اشخاص :- د صنعتی همکاری پوری مربوطو چارو د ادارې د تنظیم په برخه کښی د فنی اشخاصو دروژنی او برابرولو لپاره دیو کلنی کورس په تعقیب چه د ولسو تنو لپاره چه د دولسم ټولکي فارغ التحصیلان و دایر شوی و د ۱۳۳۸ کال د حمل په میاشت او د ۱۳۳۸ دحوت په میاشت کښی د و هم کورس چه د شاملینو شمیر یی اته تنه و د ۱۳۴۱ د عقرب له میاشتی راپه دی خوا د و ا م لری .

د ټولنی د پراختیا د پروگرامونو سره د فنی اشخاصو اشنا کول :

ددی لپاره چه کوم فنی خلك چه په پروژو کښی کار کوی د ټولنی د پراختیا خاصو پروگرامونو د هدف او غرنګوالی څخه به ښه توګه خبر شي ترڅو د پروگرام پراختیا او اتمام به نظر کښی ونه ښی او دیو واحد ټیم په صورت وظیفه اجرا کړي

کال	د شاملينو شمير	دوره	د کورس شاملين
۱۳۴۱	۴۰ تنه	درې هفتې	فتي کارکوونکي او آمران
۱۳۴۱	۱۴ »	»	» » »

هغه کورسونه چې په دې موده کې د پراختيا د پلوي په لاندې ډول دي:

د کليو د پروگرامونو سره د مشرانو اشنا کول: له دې امله چې د کليو د ټولو لنيو د خلکو د پراختيا پروگرامونه د خلکو په وسيله او د حکومت په مرستو پورې تړلي دي نو له دې وجهه د دې د کليو مشران د دې پروگرامونو په پرمخ بيولو کې پوره پياوړتيا لري. او د پروگرام اصل او مهم هدف ته په صحيح صورت سره د دوی داخليدل او پوهېدل د موافقت يوازې لپاره ده، د دې غرض لپاره د کليو د لويانو لومړی کورس چې د شاملينو شمير يې (۳۷) تنه و د دوه هفتو لپاره د پراختيا د کورس شاملين د شپږو کليو د پروژې د کلي د جرگې محلي منشيان، رئيسان او معاونان و.

و: د حرفت کو رسونه: د روزنې په مرکز کې د ترکانونو ورکشاپ جريانه لري او د زده کړې په ترڅ کې د روزنې د مرکز شاگردان د پروژو د ضرورت او اړتيا وپېژني. په سادې ډول چې د دوی مخکې دوه دورې فارغ التحصيلان د دغه کورسو څخه فارغ شوي دي او بيا د کليو د کورس په کار بوخت دي.

د ټاټوبي کار کورس چې د شاملينو شمير يې لسو تنو ته رسېږي تر کال جوړ شوی دی او دوام لري. دا کورس په چارېکاريو کې دی.

روغتيا پلان:

د روغتيا د محترم وزارت په همکاريو د محيطي روغتيا د سائنس د پروگرامونو د پرمختګ لپاره روغتيا پلان تر روزنې لاندې نيول شوی دی. په دې ترتيب چې د پروژو د ضرورت وړ افراد کليو د پراختيا درياست په لګښت د روغتيا پلانونو په پياوړتيا کې تر روزنې لاندې نيول شوي او وروسته د تعليمي دورې د پای ته رسولو نه به پرمخ وړي. د کليو په کار شامل کېږي.

د ښځو او نارينه وو ښوونکو روزنه:

په ښځو پروژو کې د مرستو د ښوونځيو لپاره د ښځو او نارينه وو ښوونکو د روزنې په غرض د لېرې مودې لپاره کورسونه جوړ شوي چې له يوې خوا د ټولنې د پراختيا مفهوم او فلسفه اوله بله پلوه د دې ريس اصول زده کړي. تر اوسه دا ډول درې کورسونه جوړ شوي او هم دا زده کړې د ښوونکو لپاره يو سيمينار جوړ شوی دی. فېلو شپان او سکالر شپان:

د دې رياست د تخنيکي او مسلکي معيار د لټولو لپاره د ترکومي اندازې چې ممکنه وه د ملګرو ملتونو د سازمان او د هغه د اختصاص موسسو او ټولنو بين المللي موسسو د فېلو شپانو څخه استفاده شوی ده. لکه چې يوه تن د دې ټول تعليمي فرصت څخه استفاده

کړی ده خارج ته تللی او بیرته راغلی دی او په کار مقرر شوی دی او همدا راز بی ددغه ریاست د نمایندگانو په حیث په عینو بین المللی جرگو او سیمینارونو کې کښې کښون کړی دی .

پوهنه او اساسي تعلیمونه: که چېرته د کلیو ماشومانو دروژنی او تعلیم لپاره فکر ونشي نو یقین دی چه دا ډول خلک به آخر په جهالت او بی سوادۍ کې پاتې شي او د هر ډول اصلاحی پروگرامونو د پرمختګ مانع به وگرځي . نو له دې وجه څخه ترڅو چه د کلیو خلک د سواد خاوندان نشي نوموړی نه ده چه د اصلاحی پروگرامونو د تطبیق څخه کومه مثبته نتیجه به لاس راشي .

همدا وجه ده چه د کلیو د پراختیا ریاست د پوهنی د محترم وزارت په مرسته او کومک کوشش کوي چه تر ژر ژر د د نجونو او ملکانو کلیوالی او لومړنی ښوونځی اود لویانو دروژنی او پاسواد او کورسونه، د ښځو مرکزونه، د ډولنی مرکزونه، کتابخانه، قرائت خانی او داسی نور د میواد په بیلو بیلو برخو کې تاسیس او دود و لويو د استفادی په غرض بی په کار و اچوي دادی چه د کلیو د پراختیا ریاست د کلیو د خلکو د ذهني انکشاف دروښتیا او بدلولو له پاره اود علم او پوهی سره د کلیوالو دانشمندانو په غرض د پوهنی د محترم وزارت په مرسته د نارینه و د دود و لويو ښځو په پرانستلو چه تقریباً شمیر بی (۱۹۱) تنو ته رسیږي بن بالی شوی دی او هم دغه راز بی (۱۳) د نجونو ښوونځی پرانستلی دی چه د شاملینو مجموعه شمیر بی (۲۱۴) تنو ته رسیږي اودری کډو نور ښوونځی چه د شاملینو شمیر بی (۷۵) تنه دی پرانستلی دی او همدا راز بی د لویانو (۳۵) کور سونه او (۷) ډولنی مرکزونه تاسیس شوی دی . (۲۶۲) کړی فلمونه ښودل شوی او ویناګانی ایراد شوی دی .

عامه روغتیا : له دې امله چه د خلکو روغتیا د مغزی د ژوندانه د سطحی د پرمختګ اولو له والی به لپاره کېږي پوره تاثیر لري نو په دې اساس د راز راز ناروغيو څخه د خلکو د خلاصولو، د دوی د روغتیا او جړه والی لپاره د روغتیا د محترم وزارت په مرسته او همکارۍ لازم صحتی تدابیر نیول او په هره پروژة کېږي یو عمده صحتی مرکز اودری فرعي صحتی مرکزونه تاسیس شوي او دارودرمل په پوره وسایلو مجهز کړی شوی دی . البته د صحتی پرسونل د کمپوت په صورت په صورت کېږي به د صحتی فرعي مراکز و د شمیر څخه کمېوت راشي . موظف چ کورنران په هفته کېږي یوا دوه محله صحتی فرعي مراکز هر یو کورنی او ښځتلف کلینیکونه دایروي . هفته کلي چه لری پراته دی واحد سیار په وسیله د صحتی خدمتو څخه مستفید کېږي . اوصحتی مرکزونه هم په داسی برخو کېږي چو د پوری چه د مریضو کلیو سره بی مسافه کمه وی او خلک وکړی شي چه په پخپلو ښوونمو له مرکز ته هان ورسوي .

د پروژي صحتی ټیم د دغو خلکو څخه چو له دې صحتی آمر، د ډاکټر مرستیال، د ډاکټر مرستیال، د روغتیا بال، د دوا ساز، ستنی وونکی او جراح ، په حقیقی څه منډه او

برسیره دصحنې مراکز دصحنې پروژو اود شپوه کيو دتجر بوی او تربیوی صحنې پروژې مسئول دی چه باید په بیلو بیلو صحنې برخو کښی کارکوونکی وروزی چه په همدی وجه تراوسه یو شمیر ډاکتران د ډاکترانو مرستیالان ، روغتیا پالان ، قابلې اود قابلو مرستیالانې بی استولی دی .

همداراز صحنې واحد د طب د پوهنځی د محصلینو اود زبیرتون دقا بلکیو شاگردانو اود روغتیا پالانو دپوهنځی لپاره ساحوی تجربی برابری کړی دی .

دصحنې پروژو فعالیتونه په اجمالی شکل په لاندی ډول دی :

دهغو خلکو شمیرچه د مختلفو ناروغيو په مقابل کښی بی

دارو درمل شوی دی .

دهغو خلکو شمیرچه د مختلفو ناروغيو په مقابل کښی

ورله ستنی وهل شوی دی

دقا بلکیو تر نظارت لاندی د زبیر د نو شمیر

د زبیر دنی څخه د مېخه اوو روسته پېښو شمیر

دهغو میندو شمیرچه د شودو ، صابون او نورو شیانو څخه بی استفاده کړی ده . ۲۶۷۰ تنه

دهغو ماشومانو شمیرچه د شودو ، صابون او نورو شیانو څخه بی

استفاده کړی ده

دحمای لکه دارو او نورو په ضد د پوډرو اومحلولو شنیدل

۸۵۹۵ البسی

۲۰۶۲ خونی

۲۳ کلی

۱۲۰۴ د وېز

د وېز د خونی د کتنو شمیر

۵۰۵ د حویلیو

د حویلیو د سروی شمیر

۴ د څاگانو

د څاگانو د جوړولو شمیر

۲ د څاگانو

د څاگانو د ترمیم شمیر

۲۲ په څاگانو

په څاگانو کښی د دوا شیندلو شمیر

دهغو څاگانو شمیرچه سربقی شوی دی (۱۲) څاگانی چه له هغو څخه په یوه څا

کښی ۱۲۱ په اندازه (۵۳) فوقه نل غرول شوی دی .

۳ د بېبو

د بېبو د نصبو لو شمیر

۱۹ د بېبو

د بېبو ترمیم

۱۹ د آب رو

د آب رو د جوړولو شمیر

۲ هغه چیني

هغه چیني چه سرو نه بی پټ شوی دی

د چیني د اوبو د تجزیې اوازموینې شمیر (۷) چیني اودر یه چیني

ذخیره شوی او د تل په وسیله داو پیاو کلي ته چه د سید خیلو په پروژو پوری مر بو طه
د وړل شوی دی .

د چینو د ترمیم شمیر-۳ چینی-

د بیت الخلاگانو د ودانیو شمیر-۲ ودانی
د پاسترونو او کارتونونو د جوړولو شمیر-۲۰ تختی

هغه سروی چه شوی دی-۸۴- سروی

د صبحی فلمونو د جوړولو شمیر-۱۵۴- فلمه

د صبحی ویناگانو ایرادولو شمیر-۱۳۴- بیانیې

د صبحی دلارپو نو شمیر-۱۴۴۵- لارپو دنی

کمپوست پت ۱۶۷- کمپوست پته

سر بیره پردی چه د شیو کیو د پروژي یوه مکمله سروی پای ته رسید لی ده چه
په هغی کښی د نفوسودجنسی تو پیر، عمر او کسب، کورونو، دارایی، بخارو یو او نورو شیانو
اساسی او بشپړ معلومات راغونډ شوی دی. او همداراز په ټولو پروژو کښی د پو چرو
و شیندلو په ترڅ کښی د ساحی په شا و خوا کښی د ضرورت وړ معلومو مسات
راغونډ شوی دی .

کرهڼه او مالداري :

د کلیو د پراختیا ریاست د کرهڼی او مالداري د اصلاح کولو په غرض یو تو سمی
پروگرام د خپلوه ولو پروژو په برخو کښی ښاکړی دی. داکار دیو ی ساده ذرا عتی
سروی سره سره په هغو سیمو کښی شروع کیږی کوم چه دنو و پروژو لپاره ټاکل کیږی
د سروی څخه مقصد دادی چه د موقع د موندلو په وخت کښی د محابو نو محسوس احتیاجات
په نظر کښی ونیول شي او د هغه خط سیر تعقیبول دی کوم چه تر ممکنه حده پوری مثبتی
اوپنځکاره نتیجی ور څخه به لاس راشی .

د هغو پروژو لپاره چه د ذراعتی پراختیا کار کوونکی چه د ذراعتی پروگرامو نو
په تطبیق کښی د کلیو د کار کوونکو ملاتړ کوی د کرهڼی وزارت په وسیله تیار کیږی چه
د هغوی د علمی لارښوونی او مراقبت بار همدغه وزارت په غاړه لری .

د کرهڼی او مالداري د فعالیتونو اجمال په لاندی ډول دی

د اصلاح شوو تخمونو ویشل - ۹۱- منه

چغول شوی تخمونه - ۶۴۳۶- منه

د چهار دال د کلونو لپاره د نیالکیو راوړل ۱۸۰ اصلي

د نیالکیو نالول ۲۱۴۱۹۰ اصلي

د ښاخونو د غوړولو عملی ښودنه - ۱۷.۶- اصلي

د پیوندو لوعملی ښودنه - ۱۳۵- اصلي

د حېو باتو د جوړولو نو عملی ښودنه - ۱۰۱- قطعی او پنځه بسوی

(پاڼی به ۵۶۲ مخ کښی)

د افغانستان سرې مياشتې

د ټولنې تشكيل

والا حضرت شهزاده احمد شاه

پشاهلي محمد مرید

د ټولنې عالي رئيس

مشاور

اداري آمر

پشاهلي اختر محمد

مرستيال »

محمد همايون اعتمادی

د تبليغاتو آمره

ميرمن رقيه ابو بكر

د سرې مياشتې دمچلي

مسئول مدير ...

فني آمر

دكتور جمال الدين جيلاني

د محو انا نو آمر

د خارجو ارتباط مدير

دمجاسبي مدير

پشاهلي مير اسلام

د افغاني سرې مياشتې د ټولنې عالي رئيس

والا حضرت شهزاده احمد شاه

په لاياتو كښي د افغاني سرې مياشتې نمايندگي

په كښه ياد كښي د افغاني سرې مياشتې نمايندگي

»	»	»	»	په هرات
»	»	»	»	په مزار شريف
»	»	»	»	په قطن
»	»	»	»	په ننگرهار
»	»	»	»	په پكتيا
»	»	»	»	په غزني
»	»	»	»	په پروان
»	»	»	»	په بدخشان
»	»	»	»	په ميمني
»	»	»	»	په شبرغان
»	»	»	»	په كركشك

د افغانستان سري میاشتي نمایندگی	به فراه
» » » »	به غور اتو
» » » »	به بامیانو
» » » »	به ارزگان
» » » »	به تالقانو

د افغانی سري میاشتي د ټولنی

فعالی ټولنه:

د سري میاشتي د ټولنی اداري ماشین چه، اداري چاري او اجراءات یی په زده پوری منظم ډول وچلېږي نو د دغی ټولنی تشکيلات هم د سروصلیبونو او د جهان د سرو میاشتي د ټولنو په شان تشبیت شوی دی .

د افغانی سري میاشتي د ټولنی او په ولایاتو او علی حکومتونو کښی د دغی ټولنی د نمایندگیو بودجه چه په پخوا تقریباً دوه ملیونه او خلور لکه افغانی وی دنو و تشکيلاتو له مخی یی بودجه خلور ملیونو افغانیو ته جگه شوه او په همدغه ډول د افغانی سري میاشتي د ټولنی مرکزی مامورین چه د مخه ۲۲ تنه و ۷۲ نفر و ته ورسیدل او ددی د باره چه د افغانی سري میاشتي د ټولنی مالی بنیة قوی او وکولی شی چه به لا زمو وختو کښی د مطالبو په ډول د مصیبت غیلو او مستحقینو ته د مرستی درولو اقدام وشي . نو د ثابتو عایداتی منابعو د تدارکو او په همدی شان زیاتی مادی او معنوی مرستی ته د خلکو توجه را گرځولو د باره د مختلفو ذریعو طریقې سنچول شوی دی چه په دی ترتیب سره خلک د افغانی سري میاشتي د لوړو اجتماعی هدفو او غوښتو بشري خدمتو سره اشناسی او د نوموړی موسسی سره په زده پوری زیات مالی او اخلاقی معاونت او مرستی ته را ولاړه شی نو ددی د باره یو جامع تعلیمات نامه ترتیب او تدوین شوی ده . په ولایاتو او علی حکومتونو کښی د افغانی سري میاشتي د نمایندگیو د انکشاف په برخه کښی او هم به دغو نمایندگیو کښی د لومړنیو مراکزو تاسیس د باره هم مهم او موثر اقدامات شوی دی .

د افغانی سري میاشتي د ټولنی د باره چه یو شمیر فنی پرسونل لکه نرسونه او نور تهیه او تدارک کړی شی نو د روغتیا د وزارت او نورو ذی علاقه موسسو سره لازم تماسونه قایم شوی دی ، په همدی شان د افغانی سري میاشتي ټولنی د غړیو او مرستی مستحقو خلکو د باره وینه تهیه کړی چه کوم وخت وینو ته احتیاج پیدا کړی د توزیع لازمه اقدام وکړی نو البته تر هغه وخته پوری چه د وینو بانک د روغتیا د وزارت له خوا په فعالیت لاس پوری کړی افغانی سره میاشت به ورسره سم موثر گامونه واخلي .

د ځوانانو سري میاشتي د زیاتی پراختیا او انکشاف په برخه کښی هم درضا کارانو د جلب مثبت اقدامات شوی دی .

تبليغاتي فعاليتونه :

د افغاني سړي مياشتي د تبليغاتو آمریت د سړي مياشتي په نوم يوه مجله چه کتور مضامين او د افغاني سړي مياشتي د ټولنې د فعاليتونو ټولنه يې پکښي نشر کړي او د علاقې مندانو استفادي ته يې سپارلي دي . او په دغه ذريعه يې د خلکو افکار او ذهنيتونه د پوسترونو ، ريکلامونو او افيشونو په خپرونو روښانه او په ذريعه يې د سړي مياشتي د بشري او اجتماعي فعاليتونو په باره کښي پوسترونو ريکلامونو او افيشونو په خپرونو يې د خلکو افکار او ذهنيتونه روښانه کړي دي . او په همدې ډول يې د افغاني سړي مياشتي د معرفي او خلک ماري او معنوي همکاري ته جلبو او د باره يې په هر مياشت کښي يو محل د سړي مياشتي د غږ په نوم پروگرام د کابل راديو په واسطه خپور کړي دي او هم په مرکز ، ولاياتو او اعلي حکومتو کښي د کنفرانسونو او سيمينارونو سلسله دايره او جاري ساتلي ده .

د جهاني سرو مياشتو او سرو صليبو د موسسو سره د زياتو روا بطو د قيام او نژدېوالي د پاره د خارجي ارتباط په نوم نوي څانگه منع ته راغلي او د افغاني سړي مياشتي د ټولنې هيئتونه د جهان د سرو مياشتو او سرو صليبو د موسسو د اجرا آتو او فعاليتونو د مشاهدو د پاره وخت ناوخته يې د بين المللي سرو صليب غړو هيوادو ته مسافرونه کړي دي .

ليکه لږ څه د مخه د افغاني سړي مياشتي د ټولنې يو هيئت زمونږ دوست گاونډي هيواد شوروي اتحاد ته مسافرت وکړ او د دغه هيواد د صليب او هلال احمر اتحاد په يې وليدله . د سړي مياشتي د تبليغاتو د آمریت د بصري او سمعي څانگي د سړي مياشتي د بشري او اجتماعي هدفونو د پاره د خلکو دا ذهانونه د تنوير په لار کښي مهم او موثر نقش درلود . د دغې څانگي مجهزو يونټونو د هيواد په ټولو سيمو کښي د فلمونو د ښودلو او کنفرانسونو جاري کولو د لاري نه په زده پوري خدمت کړي دي .

د سړي مياشتي په مربوطو بولي کلينيک کښي د ۱۳۴۱ کال د حمل د اول نه د ۱۳۴۲ کال د سرطان تر پايه پوري په داخله ، جراحي ، غوږو ستوني ، جلدې ، پانسمان دواکسيناسيون پيچکاري ، چيچک (۳۴۹۴۰) مريضان معاينه اولازمه ادويه ورکړي شوي ده .

په نوموړي بولي کلينيک کښي په هفته کښي دوه محله يوشمير مريضان هم د خارجي پروفيسورانو په واسطه معاينه شوي دي چه عيني عاجل مريضان د سړي مياشتي د امبولانسونو په ذريعه د تدابي د پاره مربوطو شفا خانو ته لېږل شوي دي په مرکزي ټولنه کښي هم د لومړي مرستي په نوم يوسيا ريونښته دي چه د مصيبت په ورځو کښي هري څنډې ته رسيدگي وکړي شي او په همدغه ډول په ولاياتو کښي هم د لومړي مرستي شپږ يونټونه ويکار شوي د ضرورت په وخت د دغو يونټو په ذريعه د مصيبت محلولو مرستي ته رسيدگي وکولي شي . او په نظر کښي دي چه د ټولو نمايندگيو سره جوخت يو صحې کلينيک ويکار

شي چه دهغه سيمې مريضان به وړيا ډول تر معاينه او تداوي لاندې ونيسي لکه د ننگرهار دسري مياشتې به نمايندگي کښي يولو مړني مرکز افتتاح شوي چه د خمودي راهيسي ئي به کار لاس پوري کړي دي چه دورحې تخميناً سل کسان تر معايني او تداوي لاندې نيسي .

۱۳۴۱د کال د هرستولنيز:

د مزار شريف دسري مياشتې له خوا	۷۵ ۱۷۸۴ - افغاني
د هرات دسري مياشتې له خوا ۱-۱-۸۵۳ متره ټوکر	» ۱۰۵۵۱۲۵
۲ لباس ۱۰۰ ټو په	
د قطغن دسري مياشتې له خوا نقدی:	» ۳۵۰۰
د ننگرهار » » »	» ۲۰۰۰
ټوکر ۱۱۶۵ متره ۳ ر	» ۲۹۰۰۱
لباس ۲۹۸ جولي	
» ۱۵۰۳ ر ۲۶ ټوکر ۱۸۷ متره ټوکر	» ۱۵۰۳
» ۸۹۰۰ » »	
۸۶۲ متره ټوکر ۲۱ ر	» ۲۱۴۰۲
لباس ۹۳ جولي	
» ۱۸۰۰۰ » » »	» ۱۸۰۰۰
ټوکر ۳۰۲۰ متره ۰	» ۷۶۷۲۸
لباس ۱۰۰۰ جولي	
» ۷۳۵۰ نقدی ۲۶ ر	» ۹۱۳
لباس ۳۳ جولي ۱۷۸۰	
» ۲۱۹۷۴ ر ۴۰ نقدی ۷۳ ټوکر	» ۴۵۳۱۳
لباس ۲۰۰ جولي	
ټوکر ۲۰۲ متره ۶۷ ر ۲۳۳۳۸	
ټولي	۸۳۲۱۳۴۵۶ - افغاني

۱۳۴۲د کال د حمل نه تر اسد پوري د هرستولنيز:

الف: د بهار غريبا نو ته په مختلف ډول د مر کز نقدی او جنسي مرسته	۲۵۵۱۵ - افغاني
د يوگو سلا ويا زلز لي ځپلو ته (۱۰۰۰۰) پونډه استر لنگه	» ۱۴۰۰۰۰
د پاکستان طوفان ځپلو ته (۱۰۰۰۰) پاکستانی کمداری	
» ۷۱۲۴۹۹ ر	
» ۲۳۶۷۶۴ ر	

ب: د هرات دسري مياشتې نه:

کښلي لبا سونه ۲۰۰ جولي
ټوکر ۱۰۰ متره ۸۰ ر ۲۲۱۷۹

کمپلې	۶۰ دانې	۸۰	۱۱۴۴۳۹ افغانۍ
پوسټن چې	۴۰ دانې		
نقدی	۹۲۲۶۰		
ج: د شېرغان دسری میاشتی څخه نقدی مرسته	»	۹۰۰۰۰	»
د: د مینې	»	۶۴۵۴	»
ه: د ننګرهار	»	۵۵۱۶۳۶۰ نقدی	»
و: د پروان دسری میاشتی نقدی مرسته	»	۲۰۰۰	»
الف: په ۱۳۴۱ کال کېښی هغه مرستی چه د ټولنی	»	۵۲۸۰۶۲	»
دمرکز څخه د هیواد د باندی ورکړی شوی دی.	»	۴۵۵۰۰	»
په چینوا کېښی دسرو صلیبو ټولنو ته ۶۰۰۰ سویسی فرانکه	»	۱۶۲۰۷۹	»
د الجزایر پناه گز یفانو ته ۵۰۰۰ ډالر	»	۷۶۸	»
دنړۍ دروغتیا موسسی ته ۱۰۰۰ فرانکه	»		
د ایران زلزله مجلو ته	»		
ټوکر باب ۱۰۰۰۰ متره مساوی ۱۲۰۹۵۹	»	۲۲۰۷۰۹	»
کمپلې ۱۰۰۰ دانې مساوی ۹۹۷۵۰	»	۴۲۹۰۵۶	»
ب: په ۴۱ کال کېښی دننه هیواد کېښی دمرستی حساب	»	۵۰۰۰۰	»
د ملاریا میچادلی ته ورکړی شوی مرسته.	»	۷۱۴۵۷	»
د ښار غریبانو ته دخت نقدی او نور په مختلف ډول مرسته	»		
د گومل کوچنیانو ته	»		
ټوکر ۳۰۰۰ متره ۳۲۹۶۷	»	۴۲۰۸۴	»
دارواو نور ۹۱۱۷۴۹	»		
د اطرافۍ نما بندگیو مرسته:	»		
غزنی نقد ۲۰۰۰۰	»		
لېاس پنځوس جولهی ۲۶۲۱	»	۲۲۶۲۱	»
عوااید:	»		
الف: دمرکز او مربوطاتو د ۱۴۴۱ کال ټول عوااید	»		
دمرکزی ټولنی ۳۶۱۴۴۶۸	»		
د اطرافۍ ځانگو ۲۵۵۳۵۲۲	»		
ب: د ۱۳۴۲ کال دخلودو میاشتو عوااید	»		
دمرکزی ټولنی ۷۸۲۱۵۹۴	»		
د اطرافۍ ځانگی ۷۰۷۹۶۸۸۴	»		
ټولنی	»		
(پای)	»		

دالمپیک فعالیتونه

دالمپیک دریاست اجراآت:

دافغانی المپیک ریاست د تیرو کلو په شان خپلو اجراآتو ته دوام ورکړی د نړۍ د مملکتو د المپیک د ۱۰۶۶ ریاستو اود سپو رتی ۲۶ بین المېلی فدراسیو نو سره مراوده اومکاتبه لری.

د ۱۳۴۱ کال په سنېله کښی دخپلواکی جشن ته د سوسیالستی شوروی جمهوریتو د اتحاد د فېډرال یو ټیم - د المان د هاکی یو ټیم اود هندوستان د هاکی یو ټیم دافغانی المپیک دریا ست له خوا کابل ته رابلل شوی، د وطن د آزادۍ جشن په ورځو کښی د آریانا، د کابل د پوهنتون اومعارف د هاکی اوفېډال معروفو ټیمو دوستانه لوبی ورسره کړی دی، دخارجی ټیمو میلنه پالنۍ د برابرشویو پروگرامو ترتیب اوتنظیمول دغېراز دخپلواکی جشن، دسرې میاشتی سپورتی نمایشونه اود پښتونستان دورځی لوبی دوظیفی په توگه دالمپیک دریا ست له خوا اجرا او تهیه شوی دی.

د ۱۳۴۱ کال د لړم په میاشت کښی د هندوستان د پوهنتونو د رطلا پو د ټیمس منتخبه ټیم د کابل دالمپیک دریا ست په بلنه کابل ته راغلی اوله پنځو تنو افغانی ټیمس بازانو ښاغلی نظام الدین غازی - محمد عمر فاروق سراج - صلاح الدین غازی محمد مهدی اوحمدالله سره می دوستانه لوبی وکړی چه په پای کښی محمد عمر فاروق سراج - صلاح الدین غازی - نظام الدین غازی اومحمد مهدی په یوه کسيزه اودوه کسيزه لوبه کښی بریالی شول.

دغېراز د ۱۳۴۱ د سنېلی په میاشت کښی دختیزو هیوادو او څلور می لوبی داندو نیزیا په مرکز جاگارتا کښی دابری شوي چه په دغو لوبو کښی دافغانستان لهخوا دالمپیک دریس ښاغلی سراج په ریاست د آزادسیستم دغېیز وایستلو یوه ټیم دټیمس یوه ټیم او یوه ټیم اتلیت گډون وکړ چه دهیأت ترتیب - تنظیم او ټول لگښتونه می له کرانی او په جاگارتا کښی می له نورو لگښتو سره دالمپیک ریاست اجرا کړل دافغانستان دپهلوانی دغېزی ایستلو ټیم دایشین گیمز په لوبو کښی دختیزو هیوادو په ټولو ټیمو کښی څلورمه نمره یووه.

افغانی ټیمس باز محمد عمر فاروق سراج - په لومړی محل کښی د سنگا پور (دگپ داویس) ټیمس باز دملایا قهرمان شری عثمان په مقابل کښی په لومړی سیمت کښی ۴ په مقابل کښی په ۶ او په دوهم سیمت کښی د ۲ په مقابل کښی په ۶ بریالی شو اودسنگا پور

همایونی معظم اعلیٰ حضرت هغه وخت د افغانی پهلوانانو پر ټیمه
مهربانی او نوازش کوی ئی چه دهند د پهلوانی ټله لو بو څخه
بر یالی بیرته راغلی وو

د بین المللی شامپیون په مقابل کښی هم په لومړی لو به کښی په ۳-۶ بریالی او په دوهمه
او دریمه لو به کښی په ۳-۶ او ۴-۶ مغلوب شو دغه رنګه ا فغانی نامتو پهلوان
محمد ابراهیم لومړی محل د ختیځو هیوادو د قهرمانی دریمه نمره د پرویز نیشان واخیست
او افغانی بیرغ یی دغه محای په سند بوم وچراؤ

دهند د حکومت اود پهلوانی د غږې ایستلو ، ملی فدراسیون په لمنه د ۱۳۴۲
د (وری) په ۱۸ نیټه د افغانی المپیک دریا ست له خوا د آریانا کلب په نامه د آزادي
پهلوانی او کریکورومن یو دوولس کسيز ټیم چه د افغانستان بین المللی حکم
پشاغلی سراج یی مشرؤ د لو بود پاره هندوستان ته لاړ او هلته یی د پهلوانی ۶۳ لو بې
و کړی چه په پای کښی په ۳۲ لو بو کښی بریالی - په ۱۸ لو بو کښی مغلوب او په ۱۱ لو بو
کښی دهند د ملی منتخبه ټیمو سره مساوی شو او د لومړی محل د پاره د افغانستان د سپورټ
په تاریخ کښی د آریانا د کلب ټیم په کرنال اوړو تګ او احمد آباد کښی دهند د پهلوانی
د ملی ټیم په مقابل کښی بریالی شوی دی.

افغانی پهلوانانو د هند په لوبو کښې ۲۱ طلائی نښانونه اخیستی دی. او یو د طلا مدال د هندوستان د پهلوانی د ملي فیدراسیون له خوا افغانی بین المللی حکم ښاغلی محمد فاروق سراج، عبدالله سراج او محمد کبیر ته چې لومړی د هند او افغان په لوبو کښې د جج اوريفری او دوړوستیو کسانو د جج د مامورانو په حیث یې کار کړی دی ورکړ شوی دی. د ۱۳۴۲ د غبرگولي په میاشت کښې د افغانی المپیک رئیس ښاغلی محمد فاووق سراج ته د ښاغلی جمال عبدالناصر له خوا (د الریاضه) په نامه د متحد عربی جمهوریت لومړی درجه وړزشی نښان ورکړ شوی دی.

دالمپیک دریاست په تجويز د آریانا د قیم په نامه د ماکي یو منتخبه قیم او یو د قبال قیم او یو د والیبال قیم او د آزادۍ پهلوانی او کرېکټرمن یو ۳۱ کسيزه قیم د شوروی متخصص تر کښه لاندې او د تینس یو ۶ کسيزه قیم د هندۍ متخصص (چید م برم) تر کښه لاندې کار کوی. سره له دې چې په اساس کښې د المپیک دا وظیفه نه ده چې یو قیم یا یو کلب وړوزی او تنظیم می کړی بلکه د مملکت د ورزش د عمومی حالات کنترول او څارنه او په قول هیواد کښې دا المپیک د مرام او اید آل تقویه کول او سترې وظیفی دی چې پراخه تشکیلات او زیات اختیارات غواړی خو له بده مرغه افغانی المپیک می نه لری.

د افغانی لوبغاړو قیم د جا کراتو د المپیک دورگی پرانیستلو
په رسم گذشت کښه

د افغانی تیښس بازار نوټیم چه د المپیک درئیس ښاغلي محمد فاروق سراج
په مشرۍ یی په جاگړتیا کښی دایشن هکیمز په لوبو کښی کلپون کړی و

د المپیک ریاست پخپله محینی کلپونه او ملی ټیمونه تر اداره لاندې نیولی دی.
د بزکشی د ملی ورزش د لوبو مقرراتو تطبیقو لوبو د پاره د المپیک فنی مدیر
ښاغلي نور محمد د ۱۳۴۱ د کب په میاشت کښی د قطن - مزار شریف و لایتو
میښی او شیرخان ته استول شوی او ملتښی د بزکشی د لوبو اساس کیښود.
دغه راز د ښی کال د خپلواکی د جشن د پاره د المپیک د ریاست له خوا د آزاد
سیمتم بهلوانی - قبال اوهاکی خارجی ټیمونه رابلل شوی دی. «پای»

جغرافیای سیاسی افغانستان

ازید کتور غلام عمر «صالح» استاد پوهنتون کابل

افغانستان سرزمینی است که بین عرض البلد های ۲۹ درجه و ۲۱ دقیقه و ۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه شمالی و ۶۰ درجه و ۳۰ دقیقه و ۷۵ درجه طول البلد شرقی گرینویچ موقع دارد.

درجات فوق خاکری را تحدید میکند که در قلب براعظم آسیاست، طول این سرزمین شرقاً و غرباً بالغ بر ۱۳۵۰ کیلومتر و عرض آن از شمال بجنوب به ۹۰۰ کیلومتر میرسد سرحدات جنوب افغانستان نسبت بدیگر جهات به بحر نزدیکتر است تنها ۴۵۰ کیلومتر این سرحدات از خلیج عمان جدا میسازد در حالیکه سرحدات شمالی افغانستان از بحر منجمد شمالی ۴۰۰۰ کیلومتر فاصله دارد.

تعیین سرحدات معاصر افغانستان با
اتحاد شوروی از سنه ۱۸۹۶ ع بعمل آمده
استاد پوهنتون کابل

در شمال افغانستان دریای آمو بطول ۱۲۰۰ کیلومتر سرحد طبیعی را با اتحاد شوروی تشکیل میدهد در حالیکه مجموع سرحدات مابین این مملکت تقریباً ۲ هزار کیلومتر میباشد بسمت شرق افغانستان، با خاکهای پشتونستان پیوسته است در حالیکه سرحدات غربی افغانستان بواسطه يك کمیسون مشترک افغانی و ایرانی بجریان سالهای ۱۹۰۳ الی ۱۹۰۵ قسمتاً تعیین گردید که کار آن در ۱۹۳۵ کاملاً انجام یافت.

از سمت جنوب افغانستان به بلوچستان خاک (پشتونستان) محدود است و کوههای تکه‌های قسمتاً سرحد طبیعی بین افغانستان و بلوچستان را تشکیل میدهد با لاخره افغانستان در قسمت شمال شرق بطول تقریباً ۸۵ کیلومتر در تاجیکه کاشغر با جمهوریت مردم چین يك سرحد مشترک دارد که به اثر تقاضای جمهوریت مذکور بجریان سال ۱۹۶۳ رسماً تحدید خواهد شد و فعلاً موضوع زیر بحث است و اخان دهلیز است که توسط آن هند و کش با پامیر ارتباط پیدا میکند.

بعد از اینکه روسها يك قرن قبل (۱۸۶۰) در توران جنوبی راه پیدا کردند افغانستان يك نقش مهم را بین ممالک بزرگ دنیای آن عصر (روسیه و مستعمرات برتانوی) بازی کرد و این موقف در تاریخ سیاسی افغانستان تاثیر کثیری را وارد نمود که به سه جنگ افغان و انگلیس انجامید یعنی جنگ (۱۸۳۸-۱۸۴۲) جنگ (۱۸۷۸-۱۸۸۰) و جنگی که به اثر آن افغانستان در ۱۹۱۹ به آزادی خود نایل شد.

واخان ۳۰۰ کیلومتر طول و از ۲۰ الی ۷۰ کیلومتر عرض دارد در قسمت شمال طوری که گفتیم افغانستان یک سرحد مشترک ۲۰۰۰ کیلومتری با اتحاد شوروی دارد که از آن جمله ۱۲۰۰ کیلومتر دریای آمو سرحد طبیعی را تشکیل می‌دهد، اجتماع این سرحد مشترک استقامت غرب و بالاخره جنوب غرب را الی سرحد ایران اختیار می‌کند بعد از اینکه بسرحد ایران می‌انجامد سرحد افغانستان استقامت جنوب را الی زاهدان اختیار می‌کند، این شهر ۵۰ کیلومتر از سرحد افغانی بعید است در سمت غرب افغانستان سرحد مشترک طبیعی را با ایران پیدا می‌کند که عبارت از حوزه سیستان می‌باشد.

سرحد افغانستان و قسمت جنوب مطلقاً استقامت مشرق و مغرب را اتخاذ می‌کند و قسمتاً طبیعی است زیرا کوه‌های تگماهی جنوب افغانستان را از بلوچستان (پشتونستان) جدا ساخته است از منطقه چمن به بعد سرحد افغانستان استقامت شمال را اختیار می‌کند، هامون و اوراق طبع نموده و بعد از اینکه به استقامت شمال امتداد پیدا می‌کند از شمال کوتل خواجه کک گذشته الی چمن تمید می‌یابد.

از چمن به بعد سرحد مکرراً به سمت شرق الی کوه سلیمان امتداد پیدا می‌کند و درین قسمت یکی از سلسله‌های سلیمان را بصورت منکسر عبور می‌کند استقامت آن عموماً شمال مشرق است تا اینکه به هندوکش و واخان به شمال چترال می‌انجامد.

برجستگی‌های افغانستان: افغانستان مانند تمام آسیای مرکزی از چندین حوزه بسته تشکیل شده است یعنی آب‌های این حوزه‌ها به بحر آزاد نمیریزد و این حوزه‌ها بواسطه برجستگی‌ها محاط می‌باشد تقریباً یک بر سه حصه اراضی افغانستان کوهستانی است که مهمترین سلسله‌های آن هندوکش می‌باشد.

هندوکش بطول ۶۰۰ کیلومتر از شمال مشرق به استقامت جنوب مغرب افتادگی دارد هندوکش از سطح مرتفع بامیر کوچک شروع و بشمال بامیان می‌انجامد قله‌ای سلسله در افغانستان به ۷۶۰۰ متر ارتفاع دارد در حالیکه بلندترین قله آن تراجمیر است که در چترال ۷۷۵۰ متر مرتفع است این همه قله‌ها از احجای گرا نیت تشکیل شده است و در قسمت شمال شرق آن یخچال‌های عهد چهارم جیولوژی هنوز منبع آب‌های افغانی را تشکیل داده و در یک مملکتی مانند افغانستان که در نفس آسیا واقع بوده و اقلیم پری دارد ارزش حیاتی را حفظ کرده است، ازین لحاظ یک وحدت جغرافیائی را به افغانستان می‌بخشد، آب‌هاییکه ازین سلسله سرچشمه میگیرند به دیگر ممالک همجوار افغانستان می‌رسد ازین لحاظ اهمیت سیاسی هندوکش برای افغانستان غیر قابل تردید است، لذا کلید این آب‌ها را که عبارت از هندوکش است افغانستان حایز می‌باشد. تمام آب‌های افغانستان که از قسمت شمال مشرق هندوکش سرچشمه میگیرند در ژیم یخچالی داشته و در ماه اسد آب‌بخیزی دارد در حالیکه طغیان آب‌های دیگر افغانستان که سرچشمه آن از قسمت جنوب غرب هندوکش است در ماه‌های حمل و نور صورت میگیرد

از طرف دیگر زون آلپی اگر در ممالک اردو پایبی که اقلیم معتدل د ارد بین ارتفاعات ۲۰۰۰ و ۲۵۰۰ مترواقع است در افغانستان که اقلیم بری دارد این زون آلپی بین ۲۵۰۰ و ۳۰۰۰ مترواقع است و درین زون آلپی چراگاه‌های زیبا دی یا چشمه سارها وجود دارد. تربیة حیوانی که منبع دیگر حیاتی است در موسم تابستان تنها و تنها درین زون یا منطقه امکان پذیر است که درین موسم تنها حیوانات بخوراک که احتیاج ندارند بلکه بیشتر به حرارت معتدل نیز نیازمند میباشند.

آبها یا هیدروگرافی تقریباً در تمام ممالک دنیا در طریقه استفادۀ بشر از شرایط طبیعی تاثیر کلی میاندازد، همچنین آبها در اساسهای مسکن، زراعت، انکشاف خطوط مواصلات و محیط ثقافتی تاثیر میکنند از آنرو تاثیر آبهای جاری در یک سرزمین خشک نفس آسیا خیلی زیاد است.

در بارۀ اینکه تا کدام اندازه حوزه‌ها و مقدار آب‌بهای افغانستان به افغانستان تعلق میگیرد مطالعه این موضوع یک اهمیت حیاتی و سیاسی را واضح میسازد دریای آمو که قسمتاً در سرزمین افغانستان و متعاقباً قسمتی از آن در جمهوریت های اتحاد شوروی جریان دارد چهل فیصد حوزه های مشتمل بخاک افغانستان از ۲۵ الی ۳۰ فیصد مقدار آبیکه در فی ثانیه میدهد از معاونین افغانی آن میباشد، معاونین بزرگ آمو دریا، دریای کوچکه و قندوز است آب دریای آمو موقعیکه خاک افغانی را ترک میگوید بالغ بر ۲۰۵۰ متر مکعب فی ثانیه بوده و مقدار مواد برا که فی سال درین جا انتقال میدهد عبارت از ۳۰۲ ملیون متر مکعب است.

در موسم آب خیزی مقدار آب آن به ۹۶۶۰ متر مکعب فی ثانیه است، عرض دریای آمو طور اوسط به یک کیلو متر و به صورت اکثر به پنج کیلو متر میرسد. وادی هیلمند ۸۰۸ کیلو متر مربع ساحه را آبیاری میکند حوزه دریای آمو بصورت عمومی بالغ بر ۹۰۰۰۰ نود هزار کیلو متر مربع است.

دریای هریرود که ۱۲۳۰ کیلو متر طول دارد دوی برسه حصه جریان آن بسرزمین افغانستان واقع است، حوزه این رودخانه تقریباً ۴۰۰۰۰ کیلو متر مربع ساحه دارد و یک برسه جریان آن بریکزارهای مرو مشتمل است.

دریای کابل تقریباً ۷۰۰ کیلو متر طول دارد که ۵۶۰ کیلو متر آن بخاک افغانی مربوط است در حصه سروبی جریان این رودخانه افغانی یک بند برق در سروبی تأسیس شده که طاقت فعلی آن ۲۲ هزار کیلووات است علاوه بر آن دو پروژه بزرگ افغانستان به این رودخانه متعلق است هر پروژه بند نفلسو که بعد از تکمیل کار آن ۹۰۰۰۰ کیلووات طاقت خواهد داشت علاوه بر آن پروژه کانال ننگرهار - مخصوصاً بمنظور زراعت ساخته.

میشود طاقت دستگامه برق آن ۱۱ هزار کیلووات خواهد بود حوزه دریای کابل هم بشمول معاونان افغانی آن ۵۲۰۰۰ کیلو متر مساحه داشته و بدریای سند دهانه

میگیرد و ۱۴۰ کیلومتر جریان تحتانی آن بخاك سرحد آزاد (پشتوستان) مشتمل است. دریای مرغاب از سرچشمه الی دهانه ۸۰۰ کیلومتر طول داشته از آن جمله ۴۵۰ کیلومتر جریان فوقانی و وسطی آن به خاک افغانی تعلق میگیرد و بقیه آن به اتحاد شوروی که واحد پنج را آبیاری میکند سرانیر میشود مرغاب بشمول معاونان آن يك حوزه ۳۸۰۰۰ کیلو متر مربع را احتوا میکند.

دریای ارغنداب: نزدیک قلعه بست در یای ارغنداب یکی از بزرگترین معاونین دریای هیلمند می باشد که به آن دهانه میگیرد. دریای ارغنداب بشمول ترنگ که معاون آن میباشد تمام سطوح مرتفع قسمت شرقی افغانستان را بشمول مربوطات مقر و قلات آبیاری میکند، این دو معاون دریای هیلمند در موسم بهار بیشتر آب دارند که آب آنها کاملاً جهت زراعت سواحل آن مناطق بمصرف میرسد ازین معاونان هیلمند هفت نهر بزرگ برای زراعت کشیده شده که واحه های اطراف شهر قندهار بواسطه آن آبیاری میشود، دریای ارغنداب قبل از اینکه بدریای هیلمند معاون شود از طرف ساحل شمالی دریای کشك نخود به آن معاون گردد و دهکده کشك نخود را آبیاری میکند، این دهکده علاوه از آبهای کاریرها نیز مشروب میگردد، دریای هیلمند از قلعه بست به بعد طرف جنوب و از آن بعد به استقامت مغرب یعنی بین ریگستان و دشت مرگو جریان دارد تا اینکه بالاخره به حوزه سیستان میانجامد. این حوزه و اطراف آن سابقاً (قبل از تهاجم جنکیز و تیمور قرن ۱۳ میلادی ۱۲۲۱) بواسطه مدنیتهای عالی اشتغال شده بود که آثار آن در نقاطهای متعدد و برج های زیاد بصورت خرابه آشکار میگردد.

در موقع آبخیزی سطح آب حوزه سیستان بلند میگردد بعد از آن لبریز شده و آب اضافی آن در يك حوزه فرو رفته دیگر میریزد که آنرا گو درزه می نامند گو درزه در قسمت جنوب غرب افغانستان در قسمت سرحد افغان، بلوچ و افغان ایران واقع است گو درزه تقریباً به ارتفاع ۴۷۰ متر از سطح بحر واقع است. آبهای دریای هیلمند و معاونان آن به زراعت بسیار سودمند واقع میشود شوری آب دریای هیلمند در بندر کجکی به ۲ فیصد و در حوزه سیستان به ۶۶ فیصد میرسد بندر کجکی فعلاً ذخیره آب نیست که بزراعت صرف شده و در آینه از آب این بندر قوه برق استحصال خواهد شد.

نفوس افغانستان: تعداد نفوس افغانستان بالغ بر ۱۳۱۴۷۰۰۰ فرد میباشد که مخصوصاً این نفوس در شهرهای بزرگ و کوچک افغانستان و در داخل دره های حاصل خیز تقسیم شده اند. نفوس افغانستان از نسکاه ترکیب نژادی قرار ذیل است.

۱- پشتونها: از ازمنه قدیم تاریخی سکنه این خاک بوده و به تمام سرزمین آن انتشار پیدا کرده اند. جامعه پشتون در داخل افغانستان ۶۵ فیصد نفوس عمومی

آنها تشکیل میدهند این جمعیت مخصوصا ب قسمت مشرقی افغانستان در ولایات ننگرهار قندهار، ولایت بکتیا (خوست)، ولایت کابل به اکثریت میباشند در قسمت غربی افغانستان در ولایت هرات این فیصدی به ۲۰ الی ۲۵ میرسد.

در قسمت شمال افغانستان ۸ فیصد نفوس عمومی آنها تشکیل میدهند بصورت عمومی تعداد ایشان به هشت ملین فرد میرسد که اینان عبارتند از قبایل منگل جاجی، توتاخل، وجدران از آن جمله عده قلیلی بصورت جداگانه در قسمت شمال و غرب (سپروار) افغانستان بود و باش دارند.

پشتون های غلجایی بین شهر های قندهار و غزنی نفوس مالدار را تشکیل میدهد که قرن ۱۸ عصر نهضت سیاسی ایشان در افغانستان بشمار میرود (در عصر ریاست میرویس) باید متذکر شد که محمود پسر میرویس در ۱۷۱۵ فارس را قسمتاً فتح نمود قبیله سلیمان خیل، اندکو ترک غلجایی اند

سومین گروپ پشتون ها را میبایست در شخصیت احمد شاه درانی که در قرن ۱۸ موسس خاندان درانی میباشد سراغ نمود قبیله معروف این گروپ پوپل زایی، اسحق زایی، نور زایی، بارک زایی و تمام سلاطین افغانی که در افغانستان از زمان امیر دوست محمد خان الی عصر حاضر سلطنت میکنند از همین سلسله قبایل پشتون میباشد درین گروپ رئیس قبیله اقتدار و سیمی دارد و صلاحیت این اقتدار را جرگه حایز می باشد که به اساس دیموکراسی استوار است.

پشتون ها بلسان پشتو حرف میزنند و بصورت عمومی لسان پشتو بدو لهجه تقسیم شده است لهجه پشتوی شمال شرق که مرکز ادبی آن جلال آباد و لهجه پشتوی جنوب غرب که مرکز ادبی آن شهر قندهار است به هم وطنی قبایل پشتون دیگر اجزاییکه نفوس افغانستان عزیز را تشکیل میدهند عبارتند از تاجکها، هزارها، ازبکها، ترکمنها پشه ای، نورستانی، بلوچی، پامیری، و غیره که به تعداد و تناسب فیصدی ذیل در مناطق مختلف تقسیم شده اند.

نفوس تاجک و هزاره به تعداد ۴۳۲۰۰۰۰ که ۳۵ فیصد نفوس عمومی افغانستان را تشکیل میدهند.

»	»	»	»	نفوس از يك ۴۸۰۰۰۰ که ۴ فیصد
»	»	»	»	ترکمن ۲۴۰۰۰۰ که ۲
»	»	»	»	نورستانی ۸۴۰۰۰ که ۰٫۷
»	»	»	»	بلوچی ۷۲۰۰۰ که ۰٫۶
»	»	»	»	پامیر افغانی ۶۰۰۰۰ که ۰٫۵

برای حفظ وحدت ملی میتوانیم گفت که هیچ ملتی در دنیا وجود ندارد که از يك نژاد واحد و از يك لسان مشترک تشکیل شده باشد، ازین لحاظ ممالك معظم

دنیا امثال برجسته بما نشان میدهند چنانچه در ایالات متحده امریکا اگر نوادانگلو سکسون به اکثریت است در پهلوی آن گلورومن، نواد سیاه، نواد زرد هم بود و باش دارند که در شروع قرون جدید به اثر مهاجرت های متواتر مخصوصا از اروپا به ایالات متحده امریکا آمده و متوطن شده اند و با وجود این همه تبعیض يك ملت واحد و مشخصی را درین سرزمین تشکیل داده اند که عظمت و اقتدار آن در دنیا بهین است همردیف ایالات متحده امریکا، اتحاد شوروی را نیز طور مثال تذکار می دهیم در اتحاد شو روی که از ۱۶ جمهوریت تشکیل شده است در پهلوی نواد سلاو که به اقتدار و اکثریت است نواد زرد مثل ترك و از يك زیست میکنند که باز هم يك ملت واحد و مقتدر را تشکیل داده اند در افغانستان بیشتر ازین دو مملکت معظم فوق مذهب مقدس اسلام جزء مهمی است که به اتحاد مردم مافوق العاده موثر افتاده است این جزء اتحاد نه در ایالات متحده امریکا وجود دارد و نه در اتحاد شوروی و نه تقریباً در تمام دیگر ممالک دنیا.

همچنین نفوس سرزمین فرانسه معاصر از نواد انگلورومن تشکیل شده اند بعوض اینکه از نوادی رومن ها نفرت داشته باشند خود رامدیون این نواد میدانند، فرانسه موجوده یکی از ممالک مدنی اروپایی بوده و نسبت به ایالتیای معاصر کاملاً مختلف و مشخص است. اما تمام این مردم میکه در خاک افغانستان از مدت ها باهم زندگی مشترک دارند بحکم سوابق تاریخی و روایات ملی و مشترکات دینی و اقتصادی و فرهنگی مانند ملل دیگر دنیا يك ملت واحد تجزیه ناپذیری را تشکیل داده اند و بعنوان واحد افغان یا دمی شو ند و میا دی این ملیت بر مشترکات تاریخی و فرهنگی دین و منافع مشترک زندگانی اجتماعی استوار اند.

تقسیمات اداری افغانستان: افغانستان از تاریخ ۸ اگست ۱۹۱۹ استقلال خود را باز بدست آورده و يك مملکت شاهی مستقل محسوب میشود و از سنه ۱۹۳۰ به بعد در آن يك رژیم شاهی مشروطه بمیان آمده است پرچم ملی آن برنک های سیاه، سرخ و سبز که در وسط آن نشان محراب و منبر آنرا مزین میسازد سمبول ملی سرزمین افغان است. معاهده صلح و امر جنگ از صلاحیت شاه است پیشبرد اقتدار قوه اجراییه - وظیفه کابینه است در حالیکه طرح قوانین مربوط به مجلس شورای ملی و مجلس اعیان میباشد، اعضای مجلس شورا از طرف ملت انتخاب شده و این انتخابات مبنی بر رأی عمومی است، تعیین اعضای مجلس اعیان از طرف شاه صورت میگیرد، طرز اداره در عصر موجوده یکی از علامات دیموکراسی قرن بیست میباشد افغانستان به هفت نائب الحکومگی و یازده حکومت اعلی تقسیم شده است که در راس هر يك از نائب الحکومگیها يك نائب الحکومه و در راس هر حکومت اعلی يك حاکم اعلی مناطق مربوطه را اداره میکنند.

✕ نایب الحکومگیها در افغانستان عبارتند از نایب الحکومگی ولایت قند هار هرات ، مزار شریف ، ننګرهار ، قطغن ، پکتیا . و ولایت کابل که پایتخت افغانستان محسوب میشود .

حکومت های اعلی عبارتند از حکومت اعلی غزنی ، فراه ، پروان ، بدخشان میمنه ، ګرشک . شبرغان ، غوربات ، بامیان ، ارزګان و تالقان . نایب الحکومگی ها متعلق به ولایات بزرګ افغانستان در حالیکه حکومت های اعلی به ولایات کوچک افغانستان مربوط اند . نفوس شهر های افغانستان قرار احصاییه جدید بشرح زیر است .

اسم محل	مساحه	نفوس
ولایت کابل	۴۰۰۰۰ کیلو متر	۱۶۰۵۸۵۸
» قندهار	» ۱۵۰۰۰۰	۹۷۱۸۱۹
» هرات	» ۱۲۰۰۰۰	۳۲۳۳۹۶
» مزار شریف	» ۵۵۰۰۰	۴۹۰۲۵۸
» قطغن	» ۳۰۰۰۰	۵۱۶۸۵۹
» ننګرهار	» ۲۵۰۰۰	۱۲۸۰۱۲۱
» پکتیا	» ۲۰۰۰۰	۷۰۳۳۱۴
حکومت اعلی پروان	» ۲۵۰۰۰	۱۱۹۵۲۳۴
» » غزنی	» ۳۰۰۰۰	۴۸۱۷۹۹
» » فراه	» ۷۵۰۰۰	۱۹۲۳۷۸
» » میمنه	» ۲۵۰۰۰	۴۰۹۰۶۹
» » بدخشان	» ۴۰۰۰۰	۲۹۰۱۲۵
» » شبرغان	ناحال تثبیت نشده	۳۶۹۱۰۱
» » ګرشک	» » »	۲۷۴۴۱۹
» » تالقان	» » »	۴۵۴۸۵۲
» » غوربات	» » »	۳۸۲۹۰۶
» » ارزګان	» » »	۵۰۵۴۱۸
» » بامیان	» » »	۳۱۶۸۱۵
قبایل کوچی	۰۰۰۰۰۰۰	۲۴۳۱۲۹۶

اجتماع شهرهای افغانستان بدور يك هسته مرکزی که عبارت از هندوکش باشد واقع بوده و این سلسله مرکزی است که از آن حیات بشری ، حیوانی (چراگاه ها) و حیات نباتی در يك مملکت خشک آسیای مرکزی مانند افغانستان نشأت میکند طوریکه قبلاً گفتیم هندوکش افغانستان را مرکزیت میدهد که بدون آن وحدت افغانستان کمتر متیقن میبود ، نفوس شهری های افغانستان خیلی معتدل است و نفوس شهری ده فیصد نفوس عمومی افغانستان را احتوا میکند از طرف دیگر شهرهای صنعتی در افغانستان

محدود میباشد اکثر شهرهای افغانستان مراکز اداری تجارتي و فکری را تشکیل میدهند، شهرسازی (اور بانیزم) در افغانستان بصورت عمومی و در کابل بصورت استثنایی بعصر اعلیحضرت فقید محمد نادر شاه شهید شروع شده و بعهد اعلیحضرت محمد ظاهر شاه ادامه دارد.

شهرهای بزرگ افغانستان قرار آتی میباشد:

شهر کابل: به ۳۴ درجه و ۳۰ دقیقه عرض البلد شمالی و قسمت این شهر ۱۷۶۲ متر از سطح بحر آزاد ارتفاع دارد بسمت جنوب آن کوه شیردروازه واقع است که دارای ۲۳۰۰۰ متر ارتفاع میباشد در حالیکه بسمت جنوب غرب آن کوه آسمایی موقع داشته و ۲۲۰۰ متر ارتفاع دارد از آنرو شهر کابل بالای سطح مرتفع واقع بود. و این سطح مرتفع مرکزی افغانستان می باشد که بسمت جنوب هندوکش نیز امتداد پیدا کرده است، این قسمت سطح مرتفع بسمت شرق مندرجاً از ارتفاع خود میکاهد تا اینکه در جلال آباد به ارتفاع ۶۰۰ متر میرسد در سمت شرقی و شمال شرقی کابل به تپه هامی انجا آمد، دشت کابل بواسطه دریای کابل آبپاری میشود شهر قدیم آن بساحل راست دریای کابل و شمال شیردروازه واقع بوده و بسا صله ده کیلومتر بسمت شمال شرق دریای لوگر بدریای کابل می افتد. شهر کابل بواسطه نهرهای متعدد آبپاری میشود که از دریای کابل مشتق شده اند و با اینکه از چشمه های کوه های مجوار و کاریز های آبپاری میشود. کسارت های بزرگ شهر کابل عبارتند از شهر نو، پروان مهنه، شاه شهید مهنه، کار تله سه، میرویس مهنه شیر شاه مهنه، کار تله مامورین که علامامان نهضت شهری را در عصر اعلیحضرت محمد نادر شاه فقید و عصر اعلیحضرت محمد ظاهر شاه نشان میدهد، این همه کسارته ها صورت را بخود اختیار نموده است.

تاریخچه شهر کابل خیلی واضح است و بصورت مختصر از آن یاد آوری میکنیم: شهر کابل لااقل از هزار سال قبل از میلاد مسیح به این طرف شناخته شده و از این شهر در کتاب مقدس ویدای هندو بهای که پلسان سا نسگریت نوشته شده سخن رانده شده است. کابل موقع پایتخت شاهان یونانی بود یعنی در سنه ۲۶ میلادی کابل پایتخت ایرمایوس بوده و فرودسی در کتاب معروف خود (شاهنامه) درباره کابل مطالبی گفته است. موقعیکه تیمور لنگ غزنه پایتخت غزنویها را تخریب نمود پایتخت افغانستان بکابل انتقال نمود و از عصر بابروخاندان بابر بساد شاه یعنی بابریها در شروع قرن شانزده تا امروز پایتخت افغانستان محسوب میشود باین بابریها و سلاله درانی برای مختصر زمانی کابل باز پایتخت نبود و لسی از عهد پسر احمد شاه درانی بعهد پایتخت امپراتوری دودمان درانی بحساب میرود.

از نظر سیاحت نقاط ذیل در کابل قابل دیدن میباشد: موزیم کابل که دران کنج های باستانی افغانستان واحد امکان حفظ شده است و به ۷ کیلومتری جنوب کابل

واقع است یعنی آنارما قبل از تاریخ مند یگل، اطراف قندهار ۰۰۰۰ آثار تاریخی دوره یونانی، بودایی، باختری، دوره کوشانیها، ساسانی هاملها و اسلامی موجود است. از لحاظ آبادات در ساحل راست دریای کابل مقبره امیر تیمور شاه و در جنوب تپه مرنجان مقبره اعلیحضرت شهید محمد نادر شاه شهید و آبد میونس واقع میونس و آب افتخارات قرون جدید افغانستان را یاد آوری میکند. همچنان در بوسستان سرای واقع ساحل چپ دریای کابل مقبره امیر عبدالرحمن خان موقع دارد. باغهای یکه به هم مجاور شهری کابل موجودند عبارت است از باغ چهلستون، به شش کیلومتری جنوب پایتخت در ساحل راست دریای کابل باغ پابر شاه که تقریباً در جوار مرکز شهر کابل و در دامنه جنوب کوه شیر دروازه واقعست، شهر کوچک دارالامان بهشت کیلو متری جنوب، جنوب مغرب شهر کابل، شهر کوچک پغمان در ۲۵ کیلومتری غرب کابل و باغ کاریز میر بسمت غرب شهر کابل که به ۳۰ کیلومتری آن واقع است، درین باغ نمونه یا مودل دهقان خانه های دنیای غرب را شراغ میتوا نیم کرد که در عصر اعلیحضرت محمد ظاهر شاه وجود آمده است همچنین در غرب شهر کابل بقا صله ۵۰ کیلو متر باغ استانی واقع است که در یکی از دره های شمالی سلسله کوه پغمان موقع پیدا کرده است. شهر کابل بین دو منطقه حاصل خیز موقعیت دارد بسمت شمال آن حوزه کوه دامن واقعست که محصول آن بیشتر گندم و انگور میباشد و بسمت جنوب منطقه لوگر که از قدیم بدین طرف یک سرزمین حاصل خیز بوده و مخصوصاً گندم از حاصلات عمده آن بشمار میرود که غله جات این دو منطقه نزدیک کابل در تهیه مواد از تراقی شهر کمک زیاد میکند.

شهر کابل از نظر ارتباط با دیگر ولایات افغانستان و دیگر قسمت ممالک آسیای مرکزی موقع استثنایی دارد این شهر قسمیکه فوقاً ذکر نمودیم در کناره سطح مرتفع مرکزی افغانستان واقع بوده و سرکهاییکه بشمال دریای سند واقع اند از طریق حوزه کابل با کوتل های هند و کش مرتبط بوده و از این کوتلهاست که آسیای جنوبی مخصوصاً دنیای هند با آسیای شمالی ارتباط پیدا میکند.

مشهورترین کوتل های آن کوتل خاواک است که ۳۶۰۰ متر ارتفاع داشته و از سرچشمه دریای پنجشیر شروع و بدو اندراب که در شمال کوتل خاواک واقعست می انجامد کوتل سالنگ بشمال کابل واقع بوده و ۳۳۰۰ متر ارتفاع دارد، دره سالنگ از جبل السراج شروع شده و نزدیک کوتل سالنگ که سرچشمه آن است بدره خنجران ارتباط پیدا میکند این دره نیز با دره اندراب ارتباط داشته و در نزدیکی دوشی به آن شماس میگردد.

کوتل شبر که فعلاً وسایل نقلیه از آن عبور میکنند صفحات جنوب افغانستان را با صفحات شمالی مملکت از طریق دره شکاری اتصال میدهد، کوتل شبر ۳۰۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع داشته و از همین نقطه کابل و پروان فعلاً با دیگر ولایات شمال مملکت

ارتباط پیدا میکنند بالاخره چها زمین کوتل که قبلاً از ۱۹۳۰ یا قبل از افتتاح کوتل شبر و دره شکاری توسط آن به صفحات شمال عبور و مرور بعمل می آمد کوتل آق زب با نامدا رد، کوتل آق زب با ماوند خاک واک ۳۶۰۰ متر از سطح بحر واقع بوده و یک راه کاروانی است.

شریان بزرگ دیگری که از مشرق به مغرب استقامت دارد و از کابل عبور می کند همانا سرک کابل و دایزنگی و اوبه هرات میباشد ازین طریق که عراد، روستا فاصله بین کابل و هرات به ۸۷۰ کیلومتر کوتاه میشود، در حالیکه کابل با هرات از طریق قندهار حداقل ۱۱۶۰ کیلومتر فاصله دارد از توضیحات فوق چنین نتیجه میگیریم که کابل به یکی از دهلیزهای آسیای مرکزی واقع است که آسیای شمالی و دنیای مخصوصاً پشتونستان، پاکستان و هند را باهمدیگر ارتباط داده و موقف سوق الجیشی و سیاسی مهمی را حایز بوده و ازین لحاظ کوتل بولان که قندهار را با پشتونستان مربوط میسازد نیز قابل تبصره است.

از نظر اقتصادی، سیاسی و سوق الجیشی کوتل سالنگ که عنقریب به جریان سال ۱۹۶۴ افتتاح خواهد شد اهمیت بارزی دارد، کابل و بلخمری که سابقاً از طریق شبر و دره شکاری ۴۳۰ کیلومتر فاصله داشت از طریق سالنگ به ۲۳۰ کیلومتر تنزیل میکنند یا به عبارده دیگر عراده ها ۲۰۰ کیلومتر را کمتر از کابل الی بلخمری خواهد پیمود فواصل شهرهای افغانستان ازهمدیگر قرار آتی است.

کابل - جلال آباد ۱۸۰ کیلومتر که بصورت فاصله وارتقرباً تمام حسم آن اسفلت شده.
کابل - پشاور ۲۹۰ »
کابل - سرک آن از جلال آباد الی تورخم
بیز کاملاً قیرریزی شده است.

کابل، دولت یار، هرات ۸۷۰ (سرک عادی)

کابل، قندهار، هرات ۱۱۶۰ » »

(عنقریب کانکریٹ و اسفلت آن تمام میشود)

کابل، مزار شریف، هرات ۱۴۳۰ کیلومتر فاصله وارتقرباً تمام حسم آن اسفلت شده (سرک عادی)

» غزنی ۱۵۰ » » » » (سرک عادی)

» قندهار ۵۱۰ » » » » (قسمتاً اسفلت شده است)

» مزار شریف ۶۲۰ » » » » (سرک عادی)

نوا قصبی که شهر کابل دارد همانا عدم بدرفتاری با کابل نیز است عتماً در قسمت های انکشافی این شهر هم این گونه شریان شهری وجود ندارد و تنها منطقه در لالمان که قبلاً تذکره کردیم به سبک شهرهای اروپایی تا سیس خیمه که جایز کابل و لالیان میباشد.

سطح مسطوحی در لالیان در سال ۱۹۲۹ بواسطه یکی از همدمان فزونی طوح

واعمال د شد که بدین اساس د ا د ل ا م ا ن از نظر جغرافیة شهری یسک شهر ایجاد شده میباش

قندهار :

قند هار مرکز منطقه جنوب افغانستان محسوب میشود این شهر ۶۰۰- الی ۶۵۰ متر از سطح بحر واقع بوده و بسمت جنوب آن دریای ترنک و شور آب واقع است در حالیکه از سمت شمال و غرب آن دریای ارغنداب عبور میکنند که یکی از معادن و نان جریان تحتانی دریای هیلمند میباشد، قندهار به عرض البلد ۳۱ درجه و ۲۷ دقیقه شمالی واقع است یعنی به تناسب شهر کابل سه درجه عرض البلد در سمت جنوبی موقع حاصل نموده است. از طرف دیگر چون تقریباً نسبت بکابل ۱۰۰۰ متر از سطح بحر کمتر از ارتفاع دارد ازین لحاظ نسبت به پایتخت افغانستان در تابستان گرم تر و در زمستان خوش گوار تر است روی ملحوظات فوق در جریان سال قندهار نسبت بکابل از ۹ الی ۱۱ درجه گرم تر است در حالیکه در موسم زمستان برف کابل مدت زیادی باقی میماند ولی در قندهار نخست برف نمیبارد و اگر گاهی میبارد بصورت فوری به آب تبدیل میشود بنابراین زمستان قندهار که بالای اراضی رسوبی واقع است بیشتر بارانی میباشد. دوره های تاریخی انسان مناظر طبیعی را بمراتب تغییر شکل داده است که از لحاظ اهمیت سوق الجیشی و تجارتی به این شهر بهبودی زیادی داده است، سه راه بزرگ تجارسی و سیاسی افغانستان ازین شهر میگذرد از شمال شرق سرک کابل غزنی، مقر، از سمت شمال، شمال غرب، هرات، فراه و از جانب جنوب سرک کویت که بدشت دریای سند ارتباط پیدا میکنند این سرک که از کوههای سلیمان بواسطه کوتل های بولان و کوتل کوژک خواجه گک میگذرد بهترین و نزدیکترین راهیست که افغانستان ذریعه آن به بحر آزاد هند متصل میتواند کرد.

شهر و نفوس قندهار دائماً روبه انکشاف میباشد چنانچه قندهار در ۱۹۴۸ به تعداد ۷۲۰۰۰ نفوس داشت در حالیکه ده سال بعد در ۱۹۵۸ این نفوس به ۱۰۰۰۰۰ ارتقا نمود و اکنون نفوس قندهار با مربوطات آن به ۹۷۱۸۱۹ نفر بالغ میشود. شهر قدیم قندهار در سنه ۱۹۴۸ هنوز دارای دروازه های بزرگ بود که آثار قرون وسطی را یادآوری میکرد اما درین اواخر این آثار قرون وسطی قسمی از بین رفته است، قندهار امروز دارای یک میدان هوایی بین المللی عصری و بزرگ است که به ۲۰ کیلومتری جنوب شرق این شهر واقع است. قندهار یکی از شهرهای قدیم افغانستان محسوب میشود که به مرکز اراکوزی قرون قدیمه و یازابل قرون وسطی معروف و مسمی میباشد، قندهار از ۱۱۰۰ میلادی به این طرف فرصتیکه شهر بست باستانی مضمحل گود بد مرکزیت بیشتر پیدا کرد، این شهر بین سنوات ۱۵۲۱- ۱۶۵۰ بشمول ولایت آن ضمیمه امپراطوری مغلهای هند بود و از آن بیعد حکومت فارس به این شهر تسلط داشت اما غلجایی های ولایت قندهار را از تجاوز و تسلط خار جیان دفاع کرده و علیه

متجاوزان سخت مجادله نمودند تا اینکه در ۱۷۳۸ ع قندهار يك سال بواسطه نادر شاه افشار محاصره شد در ظرف این يك سال شاه موصوف به پنج كيلو متری قندهار موجوده شهر دیگری بنام نادر آباد تأسیس نمود تا مجادله بیشتر بتواند کرد، از طرف دیگر قندهار بچریان جنگ اول افغان و انگلیس در سنوات بین (۱۸۳۸ - ۱۸۴۲) تسخیر شده بود در جنگ دوم افغان و انگلیس (۱۸۷۹ - ۱۸۸۰) انگلیس ها این شهر پایتخت يك ولایت آزاد اعلام نمودند که در انجام جنگ دوم واپس بمركز کابل پیوست، قندهار مرکز ولایت بزرگ قوم درانی است که یکی از اقوام بزرگ ملت پشتون محسوب میشود.

قندهار از شهرهای همجوار قرار ذیل بعید است.

فاصله بین قندهار - چمن - کویت ۲۰۰ كيلو متر

» » - فراه ۳۸۰ »

» » - هرات ۶۵۰ »

» » - کابل ۵۱۰ »

در قندهار اخیراً میدان هوانوردی ملکی افتتاح شد که اهمیت بین المللی داشته و روز بروز روبه انکشاف می باشد.

هرات :

هرات شهر است که به ارتفاع ۹۲۰ متر از سطح بجر ارتفاع دارد، این شهر به عرض البلد ۳۴ درجه و ۲۲ دقیقه شمالی و شمال دریای هریرود واقع است، هرات نیز در کنار سطح مرتفع مرکزی افغانستان موقع دارد اوسط حرارت زمستانی آن در ماه دلو ۲۱ و ۲۰ درجه سانتی گراد است در حالیکه اوسط حرارت تابستانی آن در ماه اسد به ۷۰ و ۳۰ درجه سانتی گراد میرسد. ولایت هرات ۱۲۰۰۰۰ كيلو متر مربع مساحت دارد، درین مساحت ۳۲۳۳۹۶ نفوس مقیم می کنند. شهر هرات در ۱۹۴۸ به تعداد ۷۷۰۰۰ نفوس داشت اجزای این نفوس را تاجیک، ازبک، ترکمن، هزاره، پشتون و یهود تشکیل میدهد. شهر هرات را که اسکندر به آسیایی نیز مینامند شهر است که ازان اسکندر کبیر عبور نموده و قسمتاً آنرا اعمار نموده بود، هرات مرکز خراسان شرقی بوده و در آن مخصوصاً قالین و پارچه های ابریشمی صنعت میشود، هرات شهر است خیلی قدیم و در کتاب اوستا در باره این شهر نیز تبصره شده است. هرات در عصر مغلها و تهاجم آنها (۱۲۲۱) صدمات زیادی دید و در (۱۲۲۲) این شهر بتصرف توالی پسر چنگیز افتاد و ازین رهگذر مسلمین هرات کاملاً از بین رفت در سنه ۱۲۸۳ هرات بواسطه تیمور لنگ تخریب شد اما ازان به بعد مدتی درخشانی جا نشین این همه تخریبات گردید، هرات بسال ۱۸۶۳ در عصر امیر دوست محمد خان کاملاً به حکومت مرکزی مربوط گردید ازین دوره به بعد هرات از حیث نفوس دومین شهر افغانستان بشمار میرود. از هرات سه سرك عمومی عبور میکنند سرك کابل - قندهار که در جنوب هرات يك قوس

په دغه داتشکیل داد و از يك علفزار وسيع در پنجاه كيلومترى جنوب هرات ميگند رد
 اين علفزار ۱۷۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع داشته و بنام سبز وار قدیم و شيندنیو حالیه
 یاد میشود، سرک کابل قندهار بعد ازینکه به هرات میرسد يك لین آن مستقیماً بسمت
 همال امتداد یافته والی کشک سرحد روسیه ادامه دارد و به استقامت شمال شرق سرک
 مذکور الی قلعه نو، میمنه، شبرغان و هزار شریف تمدید مییابد.

این سرک قدیم افغانستان شمال مغرب است که سابقاً از کوتل سبزک میگذشت
 اما سرک معاصر موتر و که از کوتل سبزک که ۲۵۰۰ متر ارتفاع دارد عبور میکند، کوتل
 سبزک به ۱۱۰ کیلومترى مشرق هرات واقع است شریان بزرگ دیگر این قسمت غرب افغانستان
 عبارت از سرک هرات و مشهد مییابد که به موجو اری هریر و تمدید یافته و قبل ازینکه
 به هرات برسد از منطقه او به (مشرق هرات) عبور میکند و ذریعه آن هرات مستقیماً به کابل
 ارتباط پیدا میکند اما این خط سیر بواسطه یگان موتر مجهز پیمو ده می تواند شد
 اهمیت دیگر شهر هرات را باید در استعداد ذراعتی آن جستجو نمود این شهر بشمول اطراف

آن بواسطه دریای هریر و آبیاری میشود و ازین لحاظ مدنیت ذراعتی در آن از قدیم
 انکشاف پیدا کرده است از جمله غلجاتی که درین منطقه بهتر نشو و نما میکند گندم
 است که قابل تذکار است علاوه بر آن تاک انگور، و پنبه هرات که محصولات ذراعتی
 این شهر است از لحاظ ارزش اقتصادی و تجارتی خود اهمیت بسزای دارد.

هرات دارای مساجدی است که از قرن پانزده (انجام قرون وسطی) به این طرف
 باقی مانده است بعضی موجوده هرات شهر صنایع دستی است که در آن موجودیت
 طبقه کاسب اهمیت قابل توجهی دارد. هرات بفاصله ۱۶۰ کیلومتر از اسلام قلعه

سرحد افغان و ایران واقع است، همچنین هرات از مراد شریف از طریق میمنه ۸۶۰
 کیلومتر بعید است. علاوه میدان هوا بازی ملکی هرات رو به انکشاف مییابد.

هزار شریف: مراد شریف به ۳۶ درجه و ۴۰ دقیقه عرض البلد شمالی واقع
 است ۴۰۰ متر از سطح بحر ارتفاع داشته و یکی از معاونین موقتی دریای بلخ که
 بیش از يك مجرای سیلابی نیست به این شهر آب میدهد تا بستان این شهر نظر به ارتفاع
 کم آن بسیار گرم بوده و زمستان آن گوارا است. مراد شریف مانند قندهار و هرات
 مرکز نائب الحکومگی بوده و مرکز ولایت باختر قدیم افغانستان بشمار میرود.

شهر بلخ باستانی به ۲۰ کیلومترى غرب آن واقع است خانه های این شهر نظر به
 تابستان شدید و قوت چوب ساختمان گنبدی است، مراد شریف از ۱۹۳۰ به این طرف
 توسط راه دوة شکاری بکابل ارتباط پیدا کرده است که عنقریب ارتباط آن نظر به
 افتتاح سرک سالنک نزدیکتر میشود، سرک کابل مراد شریف به استقامت شمال به
 فاصله ۶۰ کیلومتر تمدید مییابد تا بالاخره به پته کیسر میرسد پته کیسر بندر افغانی
 اوقیح ساحل دریای آموست که ارتفاع آن از سطح بحر ۳۱۰ متر است، ترمز بندر مقابل

آن درخاک اتحادشوروی موقع دارد ترمز شهر قدیم اتحادشوروی است که يك قسمت بزرگ صدور و ورود مال التجاره افغانی از طریق این دو بندر با اتحاد شوروی صورت میگیرد .

مزار شریف مرکز بزرگ تربیه گوسفند قره قل بوده و در اینجا است که پوست قره قل مرکزیت پیدا میکند تا آنجا بداخل و خارج صادر شود، چنانچه از دو سال به این طرف شرکت قره قل برای سهولت معاملات از کابل بمزار شریف انتقال نموده است .

مزار شریف از جمله بزرگ ترین شهرهای شمالی افغانستان بشمار میرود و درین مرکز شمال است که میدان هوای نوردی عصری تحت ساختمان میباشد . مزار شریف در قرون وسطی عبارت از يك دهکده بود که اهمیت بازار محصولات زراعتی را داشته و نقش يك مارکیت ترکستان افغانی را بازی میکرد که این نقش آن تا حال نیز حفظ شده است در اخیر قرن دوازده میلادی و بعدتر از آن یعنی در اخیر قرن پانزده میلادی درین منطقه مزار حضرت علی کرم الله وجهه کشف شد و به اطراف این مزار مبارک بود که مردم همه ساله گرد میآمدند تا در نتیجه يك شهر بوجود آمد . مزار شریف در سنه ۱۸۶۶ مرکز نائب الحکومگی تعیین گردید و ضمناً مرکز ترکستان باختری شد در سنه ۱۹۸۷ مزار شریف ۳۰۰۰۰ نفر نفوس پیدا کرد، در حالیکه این نفوس در سال ۱۹۴۸ به ۴۲۰۰۰ ارتقا نمود و دوازده سال بعد در ۱۹۵۲ تعداد نفوس آن به ۷۵۰۰۰ رسید که این نفوس از پشتونها، تاجک، ازبک، ترکمن و دیگر طبقات جامعه افغانی متشکل میباشد، اکنون نفوس ولایت مزار شریف با مر بوطات آن به ۴۹۰۲۵۸ نفر میرسد .

ننگرهار (جلال آباد) : ننگرهار یکی از مناطق شرقی و شهرهای بزرگ افغانستان بشمار میرود این شهر به عرض البلد ۲۴ دقیقه شمالی واقع بوده از ارتفاع آن از سطح بحر ۶۰۰ متر است که بساحل راست دریای کابل واقع میباشد جلال آباد در نصف راه کابل، پشاور موقع دارد و از يك اقلیم تروپیکل سهم میگیرد . جلال آباد مرکز نائب الحکومگی ولایت ننگرهار بشمار میرود نفوس مرکز جلال آباد از ۲۰۰۰۰ الی ۳۰۰۰۰ تخمین گردیده است، در موسم زمستان این تعداد نظر به مساعد بودن اقلیم افزایش مییابد شهر جلال آباد همان آدینه پور با برود نیور قدیم است، که در زمان اخلاف بابر به جلال آباد مشهور گردید .

باغ نمله که بهمجاری آن واقع است به سبک مغل اعمار شده است، جلال آباد بر علاوه مرکز نائب الحکومگی شهر تجارتی و مخصوصاً از لحاظ محصولات تروپیکل اهمیت زیادی دارد، در اطراف این شهر بفاصله ۷۰ کیلومتر بسمت شرق کوتل خیبر واقع است که ۱۰۳۰ متر از سطح بحر ارتفاع داشته و از جلال آباد بسمت شمال

از طریق دره کښی سرکی به استقامت نورستان میرود ننګرهار با سایر مربوطات آن ۲۸۰۱۲۸ نفوس دارد .

ولایت پکتیا : گردیز مرکز اداری آن بشمار میرود، شهر گردیز به ارتفاع ۲۳۰۰ متر از سطح بحر واقعست، این شهر ۲۱۳۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارد مرکز ولایت پکتیا از نظر مواصلات زمینی موقف خوبی دارد فاصله این شهر به تناسب کابل از طریق کوتل التور ۱۲۵ کیلو متر میباشد .

از طرف دیگر گردیز به سمت شرق باخوست محدود است که از طریق کوتل تل به پشتونستان ارتباط پیدا میکند، همچنین شهر گردیز از کوتل دولت خان با شهر غزنی اتصال دارد ، گردیز مرکز رفت و آمد کوچی های چادر نشین و نفوس نیمه مقیم میباشد گردیز و خوست دو شهر ولایت پکتیاست، ولایت پکتیا در تهیه چوب های ساختمان سهم بزرگ داشته علاوه بر آن از محصولات قابل تبصره آن جلفوزه است .

میمنه : - شهر میمنه (حکومت اعلی) به عرض البلد ۳۵ درجه و ۵۵ دقیقه شمال موقع داشته و بعد از مزار شریف دومین شهر ولایت شمالی محسوب میشود نفوس میمنه با مربوطات آن به ۴۰۹۰۶۹ فرد بالغ میگردد، این شهر نیز مانند مزار شریف مارکیت محلی تجارت بشمار میرود و بین شهرگان و هرات واقع است .

میمنه به ارتفاع ۸۷۰ متر از سطح بحر ارتفاع دارد نفوس، میمنه بصورت تقریبی کاملاً از اذ بک تشکیل یافته است اما اقوام افغان و تاجک نیز در آنجمله شامل اند و نفوس هند و بهود از جمله طبقه معامله دار و سرمایه دار آنجا میباشند، صنعت دستی میمنه انکشاف زیادی کرده و این صنعت مخصوصاً عبادت است از قالین که اعلی ترین قالین افغانستان میباشد علاوه بر آن میمنه مرکز بزرگ تجارت پشم ، شال و پارچه های پشمی پشم اشتری است .

حکومت اعلی گر شک : د شهر گر شک که مرکز حکومت اعلی محسوب میشود به ۱۲۰ کیلو متری قندهار واقع بوده و در همین شهر است که سرک قندهار ، هرات دریای هیلمند را قطع میکند . گر شک به ارتفاع ۸۴۰ متر از سطح بحر واقع بوده و از زمان قدیم موقعیت مهمی را حفظ نموده است . گر شک درین اواخر نظر به اهمیت اقتصادی و اداری خود نقش مهمی را بازی کرده و در پروژه وادی هیلمند سهم بزرگ میگیرد . نهر بغرا بقرابت گر شک واقع است که از دریای هیلمند حق آب میگیرد در کانال بغرا یک دستگاه کوچک برقی آبی که طاقت کافی دارد نصب میباشد توسط این دستگاه شهر گر شک تنویر میشود تمام گر شک ۲۷۴۴۱۹ نفوس دارد .

حکومت اعلی غزنی : غزنی قدیم ترین پایتخت افغانستان شرقی است این شهر به ۳۳ درجه و ۳۶ دقیقه عرض البلد شمالی واقع بوده و ۲۲۰۰ متر از سطح بحر

ارتفاع دارد بسمت چپ این شهر یکی از سرچشمه های دریای ارغنداب واقع است بعلت اینکه شهر غزنی بالای سرک کابل، قندهار واقع میباشد اهمیت زیادی پیدا کرده است همچنین غزنی مرکز تقاطع سرکهای زیادی بشمار میرود که افغانستان را با مناطق همجوار شرقی آن ارتباط میدهد از قسمت مربوطات این شهر يك سرک به استقامت ارگون و دره توشی و سرک دیگر به سمت کسردیز و متون امتداد دارد که نقطه نهایی آن به کوتل قل و مناطق پشتونستان میرسد. بسمت غرب خط سیر جاذب نشین های شهر کابل را به هزاره جات ارتباط میدهد. از زمان های قدیم بدین طرف غزنی در صنعت سماوار و ظروف نانواری مثل غوری و بشقاب شهرت زیادی پیدا کرده است، شهر غزنی يك مرکز تجارتی و يك شهر مستحکم بوده و مدت زیادی مرکز ثقافت سلاطین غزنه بوده است، غزنویها يك مدنیت درخشانی را در این شهر از خود باقی گذاشته اند این شهر هنگامی منقرض گردید که چنگیزیان این شهر را چندین مراتب آتش زده و آنرا تخریب کردند تمام مربوطات غزنی ۴۸۱۷۹۹ تن نفوس دارد.

حکومت اعلی تا تالقان : تالقان در این سالهای اخیر نظریه توسعه کشت و زراعت اهمیت زیادی پیدا کرده است تالقان به ۴۰ کیلومتری شرقی قندوز بالای جریان یکی از معاونین دریای قندوز واقع شده است تالقان دارای ۴۵۴۸۵۲ نفوس است.

حکومت اعلی بامیان : بامیان به ارتفاع ۲۵۴۵ متر از سطح بحرین یکدوره سرسبز و حاصل خیز هندوکش موقعیت حاصل نموده است، بامیان بواسطه دریای بامیان و معاونین آن سرسبز گردیده است دریای بامیان یکی از معاونین دریای سرخاب است دره بامیان از شمال و جنوب بواسطه کوهها محاط میباشد، بفاصله ده کیلومتر بسمت شمال شرق بامیان یکی از سلسله کوههای مرتفع افغانستان که عبارت از کوه باباست مشاهده میرسد این سلسله دارای ۴۳۵۰ متر ارتفاع داشته و به ۲۵ کیلومتری جنوب بامیان واقع است قله کوه باباشاه فولادی نام دارد که دارای ۵۱۴۰ متر ارتفاع است. بامیان شهر کوچکی است و تمام آن ۳۱۶۸۱۵ نفوس دارد ولی در قرون قدیمه و يك قسمت بزرگ قرون وسطی یکی از شهرهای بزرگ افغانستان بشمار رفته و در افغانستان موقع مهمی داشت زیرا بواسطه این راه آسیای شمالی با آسیای جنوبی ارتباط پیدا میکنند در ۳۰ ابریل سال ۶۳۰ میلادی سیاح بزرگ چینائی که به هیانگک ترانگک مشهور بود ازین شهر گذشته و تبصره میکند که در آن عصر بامیان دارای هزار راهب بودایی بوده است.

در پهنای يك تپه عظیم احجار کانگلو میرا اشکال يك بودای ۵۳ متری استاده و يك بودای ۳۵ متری نشسته باعنازه های متعدد کاوشده است بامیان در سنه ۱۲۲۱ بواسطه مغلها تخریب شد تا حال این شهر موقعیت مناسبی را پیدا نکرده است ولی از

لاحظاظر تودستك و مناطق تار يخى هميشه مورد توجه سياحان و تازم واردان قرار ميگيرد .

حکومت اعلى شبرغان : شبرغان و سرپل بجریان دریای آب سفید واقع است که موقتاً طی يك مدت سال جریان دارد . شبرغان مرکز حکومت اعلى شبرغان محسوب میشود سرپل به ارتفاع ۶۱۰ متر واقع است در حالیکه شبرغان ۴۰۰ متر ارتفاع داشته و دارای ۳۶۹۱۰۱ نفوس است شبرغان محل ارتباط راه هایست که به میمنه هرات و هزار شریف ارتباط پیدا میکند .

حکومت اعلى بدخشان : بزرگ ترین دریا های این منطقه شیوه و کوکچه میباشد که هر دوی آن معاونین جریان فوقانی دریای آموهستند درین قسمت جریان خود دریای آمو به آب پنج معروف است . رستاق ، فیض آباد و جرم از نقاط مهم این منطقه است که رستاق بالای دریای جرم واقع بوده و ارتفاع آن از سطح بحر ۱۱۰۰ متر است .

فیض آباد : ارتفاع فیض آباد از سطح بحر ۱۲۰۰ متر بوده بساحل ر است دریای کوکچه موقع دارد فیض آباد از قدیم شهر بزرگ این منطقه بشمار میرود که در قرن دوم میلادی بنا گردیده است ، عرض این شهر تنها تقریباً يك کیلو متر است اما طول آن به چندین کیلو متر ساحل دریای کوکچه را اشغال نموده است نفوس فیض آباد که مرکز حکومت اعلى بدخشان است به ۲۵۰۰۰ فرد میرسد سرکهاییکه ازین شهر میگذرند به چترال و بامیر افغانی ارتباط پیدا میکنند .

جرم : شهر جرم مانند فیض آباد بالای جریان دریای کوکچه واقع بوده و تقریباً پنجاه کیلو متر نسبت به فیض آباد نزدیک تر به سرچشمه کوکچه موقعیت دارد جرم از طریق کوتل ویران که ۴۶۰۰ متر ارتفاع دارد به نورستان ارتباط پیدا میکند و سفر از جرم الی جلال آباد تنها با پای پیاده و یا ذریعه قاطر امکان پذیر میباشد فاصله این دو شهر از همدیگر ۴۰۰ کیلومتر بوده و فعلاً عبور و مرور بین این دو منطقه قدری مشکلات دارد . نفوس حکومت اعلى بدخشان با سایر مرزبانات آن به ۲۹۰۱۲۵ تن بالغ میشود . (ختم)

(۲۱۲ مخ با تمی)

د فوايد عامي د وزارت تشکيل

د ګرمن فقير محمد	د خنجان د يونټ قوماندان
تورن سلطان علي	د دوشاخ » »
چکړن يار محمد	د شمالي تونل آمر
د ګرمن عبدالوهاب	د سالنگک د دوهمې برخې آمر
د ګرمن محمد يوسف	د جبل السراج د يونټ قوماندان
تورن عبد الغفار	د اولنگک د يونټ قوماندان
» محمد انور	د جنوبي تونل » »
د ګروال حبيب الله	د پلټنې د ګروپ آمر
تورن سيد هاشم	د لومړي يونټ قوماندان
» محمد کاظم	» دوهم » »
» عيد الرحمن	» دريم » »
» ذکر يا	» څلورم » »
» محمد سرور	» پنځم » »
» عبدالغني	» شپږم » »
» د ګرمن آقا جان	» اووم » »
» د ګرمن عبدالسلام	» اتم » »

د ننګرهار د ولايت د کانال درياست تشکيل

جنرال محمد صفر غرزی	د ننګرهار د کانال رئيس
بريد جنرال تاج محمد	» اداري مرستيال
د ګرمن غلام جيلاني	» مالي مرستيال
د ګرمن سردار محمد	د کانال د سر بند آمر

د لويديز برلين د آمريت تشکيل

د ګرمن خواحک	د لويديز برلين عمومي آمر
د ګرمن سعد الله	» » مرستيال
د ګرمن و آل محمد امين	د شين د فو آمر
د ګرمن شير احمد	د لويديز برلين د دوهم ګروپ آمر
د ګرمن شاه عمر	» » د دريم » »

گزارشهای وزارت فواید عامه

ساختمان سرکها و بلها:

در پلان پنجاه ساله اول ۱۰۳۲ کیلومتر ساختمان سرک پیشبینی شده بود اما وزارت فواید عامه بیش ازین کار کرد یعنی ۱۰۷۹ کیلومتر سرک ساخت که ازین جمله ۴۴۴ کیلومتر قیرریزی و ۱۶۰ کیلومتر کانکریت شده است، سرک هاییکه در پلان دوم تکمیل و طرف استفاده قرار میگیرند عبارت از ۹۸۰ کیلومتر میباشد.

ساختمان و قیرریزی سرک کابل و تورخم:

قبل از سنبله ۱۳۴۱ ۱۵۰ کیلومتر این سرک ساختمان و قیرریزی شده و برای ترافیک آماده شده بود، اما از نیمه سال ببعد بقیه کار آن تمام شد. کار عمده وزارت فواید عامه در ظرف این وقت عبارت از تکمیل بعضی حصص تنگی ابریشمین و تنگی غارو بوده است در قسمت تنگی ابریشمین دیوارهای جانب دریا بلها و بلچکها ساخته شده و علاوه بر دیوارهای جانب کوه نیز تعمیر گردیده است در قسمت تهاغه چشمه نزدیک سرکندهو بابا بنا بر ایجابات فنی اولاً بستر دریا کاملاً و سپس موقعیت سرک نیز بطرف دریا تغییر داده شد در حصه تنگی غارو کار ساختمانی دیوارها گلوریا و غیره در این سال آغاز شده که ازان جمله قنداقها و رواقهای گلوری حصه گزک بطول ۷۰ متر تکمیل گردیده است، همچنان در سرک دهن تنگی الی سروبی ساختمان ۵ کیلومتر سرک کسج شیرخان صورت گرفته و برای قیرریزی آماده شده است فعلاً ۵ کیلومتر دیگر نیز از حصه اشپول بسا تا بوزه ظفر تحت ساختمان است.

قیرریزی طبقه اول این سرک در حصه تنگی ابریشمین و سنگ سوراخ ۳۸ کیلومتر انجام شده و کار قیرریزی از حصه دهن تنگی تا بل اول نیز آغاز شده است.

سرک سالنگ:

سروی پروژه سرک سالنگ در سال ۱۳۳۶ ذریعه انجیران شوروی ترتیب و متعاقباً قرار داد آن در ماه حمل ۱۳۳۷ بین وزارت فواید عامه و تخواکسپورت شوروی بامضای رسید طول سرک سالنگ از جبل السراج الی دوشی ۱۰۸ کیلومتر و دارای ۲۷ بل گادری، ۴۰ بلچک ۳۵۳ آبروسنگی و بطول ۱۲۳۰۰ متر دیوارهای استنادی، ۶۴ تعمیردهایش و هوئل عصری با ۲۶۷۶۱ متر تونل میباشد کار این پروژه در ماه اسد ۳۷ آغاز گردیده و قتیکه ساحه کار ساختمانی مذکور از طرف شمال

دهنو بندر دیوالر یوه نښه چه د کړیرو جوړولو فابریکه په د عصری کو رو په جوړولو کښی
کاروږد څخه اخلی

د کابل په قرغه، کښی د سپوږمۍ نوی کافی چه په ښکلی ډول جوړ شوی ده

د کابل په غازي محمد جان خان واټ کښې د سپين زر شرکت د نوي هوټل ودانۍ
چې د جوړولو کاري د بشپړ کيدو په حال کښې دي

په کابل کښې د دغه نې اوټومبراتي بانک ودانۍ

و جنوب کوتل وسعت پیدا کرد در زمستان ۱۳۳۸ آمریت سالنگک از ناحیه برف کوچ
های مدهش و برف کویه، دمه و غبار بمشکلاتی مواجهه گردیده است که در نتیجه
از طرف دولت شوروی چندین مرتبه هیأت انجذیری برای مشاهده اوضاع جوی کوتل
سالنگک آمده و بعد از بازدید ومشوره بانجذیران مربوطه سالنگک نخست تصمیم گرفتند
که سرك بین دوشاخ و تونل شمالی رانست به پر وژه تثبیت شده در حدود ۸۰ الی
۱۰۰ متر بالاتر تغییر واحداث نمایند، همچنان قراریکه پیشبینی شده بود ۳۵۰۰ متر
کلوری تحت ساختمان قرار داده شده امید است پروژه سالنگک تا اخیر ماه سنبله ۱۳۴۳
اکمال و ترافیک جاری گردد.

تونل سالنگک بطول ۲۶۷۶ متر مستند با اساسات فنی ساخته میشود، عرض تونل
بدون کانکریت ۷ نیم متر و بعد از کانکریت ۶ متر است ارتفاع تونل از سطح تا کلید
کمان ۷۱ متر و بعد از کمان داخل تونل ۲۵ متر میباشد در میان تونل سیستم تبدیل
هوا بصورت مصنوعی ساخته خواهد شد، مقدار هوا در هر ساعت ۳۰۰۰۰ متر مکعب
میباشد این مقدار برای عبور و مرور یک هزار عراده موتر در ۲۴ ساعت کسافی میباشد
جهت تنویر تونل شمالی جنراتورهای برقی و دیزلی بکار انداخته شده که قوه هر کدام
۲۲۰ کلووات میباشد برای تنویر تمام تونل اکنون ۴ پایه جنراتور وجود دارد که
از آن برای تصفیه هوا نیز کار گرفته میشود. ارتفاع کوتل سالنگک از سطح بحر
۲۸۰۰ متر میباشد ارتفاع دهن تونل جنوبی از سطح بحر ۳۳۲۰ متر و از تونل شمالی
۳۳۶۱ متر میباشد.

بنابران میتوان گفت که راه سالنگک به نسبت کوتل دره شکاری ۲۰۰ کیلومتر
کوتاه تر بوده و سرك مذکور بصورت عصری قیرریزی و پلها و پلچکهای آن نیز بخته کاری
و کانکریت گردیده است.

مقادیر انسپورتی این جذه از آغاز ترافیک سالانه ۱۵۰ میلیون افغانی میباشد
همچنان این سرك سالانه ۳۵۰ میلیون افغانی در آینده مفاد خواهد داشت.

سرك کابل شیرخان بندر :

این سرك از طریق سالنگک ۴۰۵ کیلومتر و از طریق دره غوربند و دره شکاری
۵۷۱ کیلومتر طول دارد که یکی از شاهراه های مهم کشور میباشد احداث این
سرك در پلان پنجساله اول در نظر گرفته شده ساختمان و قیرریزی آن از نظر اداری
بسه قسمت تقسیم شده است.

سرك کابل جبل السراج، جبل السراج دوشی، (از طریق سالنگک) دوشی
تاشیرخان بندر.

سړك كابل جبل السراج :

این سړك كار ساختمانی آن از سال ۱۳۳۹ آغاز شده ۷۵ کیلومتر طول داشته ختم كار آن در سال ۱۳۴۴ پیشبینی گردیده است.
بقیه كار این سړك از بلان اول در بلان دوم ۹ کیلومتر قیریزی (تتم دره-جبل السراج) بوده است همچنان در طول ۷۵ کیلومتر بعضی كارهای مربوطه نیز باقیمانده بود كه اكنون اجرای كارهای مذکور بشدت جاری بوده و در آینده قریب تکمیل می شود .

ب-سړك دوشی شیرخان بندر :

امور ساختمان این سړك نیز روی پروژه مزبته جریان داشته و بصورت اطمینان بخش پیش می رود .

سړك تورغونلوی و هرات ، قندهار :

این پروژه ۶۷۸ کیلومتر طول دارد - سړك مزبور یکصد کیلومتر راه و انسبت سړك سابقه کوتاه میسازد ۰ عرض سړك ۱۲ متر بوده و ۷ متر کانکریت انداخته میشود ساختمان سړك در زمستان ۱۳۳۸ آغاز گردیده و تا اكنون نسبت به بلان ترتیب شده در اکثر قسمت ها از حد پیشبینی شده بیشتر كار شده و اكنون كار ساختمان سړك در طول ۶۰۰ کیلومتر تا كاشك نخود جریان داشته و ۲۲۰ کیلومتر آن کانکریت شده است

از شروع ساختمان تا اكنون به علاوه ساختمان سړك ، پلنهای كلان و خرد ، آبروها تحت عمار گرفته شده و در تور غندی چهل دختران ، دوغی ، رباط سنگی ، خوش رباط كمر قله ، آمیر داؤد ، ادا سگن ، شین دینی و فراه تعمیرات برای رها یش اشخاص اعمار و همچنان برای دیوها و دركشایهای نیز بناها ساخته شده است برای اینکه در طول این راه مسافری از لحاظ جا دچار مشکل نشوند دو هتل عصری یکی در هرات و دیگری در فراه زیر ساختمان گرفته شده است این دو هتل های چار طبقه بوده و هر کدام دارای ۴۰ اتاق میباشد .

در طول سړك برای حفظ و مراقبت جاده جاهای ساخته شده كه كار همه تقریباً نزدیک به تکمیل است ، همچنین كار ساختمان عمارت پوسته معابر نیز جریان دارد همچنان يك تعداد پلها اعمار گردیده كه مهمترین آن پل دریای هریرود بطول ۴۱۰ متر و پل دریای فراه رود بطول ۳۶ متر میباشد .

سړك كابل سپین بولدك :**الف-سړك سپین بولدك قندهار :**

قیریزی سړك سپین بولدك قندهار ۱۰۵ کیلومتر صورت گرفته كه ازین جمله ۸۰ کیلومتر در سال ۴۰ و ۴۱ قیریزی طبقه اول و طبقه دوم اجرا شده است و همچنین درین سړك پل ترنك بطول ۲۸۱ متر اعمار گردیده كه از جمله بزرگترین پلهای

افغانستان است. این سرک در ۱۰ قوس ۱۳۴۱ افتتاح شد. ساختمان سرک بطول ۱۰۰ کیلو متر توسط کمپنی موریسن و قیریزی آن بو سیله کمپنی دورتی امریکا انجام شده است

ب- سرک کابل، قندهار :

ساختمان و قیریزی این سرک در اواخر اسد ۱۳۴۰۰ آغاز گردید تاختم سال ۱۳۴۱ ساختمان کمپ ساختمان سرک پایان یافت و همچنان ۶۷ کیلو متر از این سرک ساخته شد که ازین جمله ۲۰ کیلو متر قیریزی طبقه اول ۲۰ کیلو متر جفله اندازی و ۲۷ کیلو متر خامه کاری شده است.

تاکنون قیریزی سرک مزبور تا ۱۰۰ کیلو متر از قندهار الی جلدک قیریزی طبقه اول تکمیل شده و کار قیریزی طبقه دوم آن آغاز گردیده است خامه کاری و جفله اندازی از حصه جلدک تا قلات پایان یافته و کار ساختمانی سرک بطرف شاه جوی در پیشرفت است که ساحه فعالیت آن ۱۴ کیلو متر میباشد درین ۱۴۰ کیلو متر آبروها، بلچکها، پلها و معبرها تحت ساختمان گرفته شده چنانچه و یازده معبر ۱۵ پل بزرگ و ۵۴۰ گلو ری ساخته شده که از جمله ۷ پل به پل آن تکمیل گردیده است. همچنان از طرف کابل ۷ کیلو متر قیریزی شده و درین ساحه ۱۱۸ کلورت ۳ پل بزرگ روی شبکه پغمان و دریای کابل و حصه میدان تحت ساختمان گرفته شده است که منقریب تکمیل میگردد.

ساختمان و قیریزی سرک پغمان:

سرک بین کابل و پغمان که ملا قیریزی و مورد استفاده ترافیک قرار گرفته است.

ساختمان سه پل در ننگرهار:

در قطار پلانیهای انکشافی دولت ساختمان سه پل مدرن در ولایت ننگرهار نیز شامل میباشد که این پلها عبارت از پل بیسود کامه و اسمار بو دودر بالای پایها و قنداقها گادرهای فولادی نصب و در پیش روی آن کانگریت انداخته میشود.

پل بیسود ۳۶۴ متر طول داشته و عرض پل ۷ متر بوده و پیاده روهای دو طرفه آن بصورت مجموعی ۳ متر است که دارای ۷ پایه و ۲ قنداق بوده و قسمی از کانگریت ساخته شده است دیوارهای استنادی بدو طرفه این پل اعمار شده و فرش پل و دامنه های سلامی های سواحل از تخته های مخصوص کانگریتی که بایک دیگر توسط سیخهای فولادی ارتباط دارد ساخته شده و همچنان پل مذکور دارای تنویر برق است که بهر دو جناح پل سرکهای متعددی نیز ضمناً احداث و هم در آینده قریب تحت ساختمان گرفته می شود و در جناح چپ پل، یک پل مصنوعی نیز ساخته شده است.

پل کامه: طول پل ۲۲۹ متر و عرض آن برای ترافیک ۷ متر میباشد و عرض مجموعی دو پیاده رو آن یک و نیم متر بوده و از کانگریت ساخته شده است.

پل اسمار: بطول ۸۴ کیلو متر و بعرض ۷ متر و عرض هر دو پیاده روهای یک و نیم متر

میبا شد و دارای دو قنداق بوده قسماً از کانکریت و قسماً از کانکریت مصلح ساخته میشود.

ساختمان پلهای مذکور در سال ۱۳۴۰ شروع و در سال ۱۳۴۳ ختم آن پیشبینی میشود در اعمار این پلهای یکتعداد متخصصان مصروف وظیفه میباشند از جمله این سه پل مخصوصاً پل بهسود اولین پل افغانستان است که بطول ۳۶۰ متر در دریای خروشان و عمیق دریای کابل اعمار میگردد. باستانهای قنداقهای مربوطه آن هر هفت پایه اش در بین آب کار شده است مخصوصاً پایه های چهارم و پنجم و ششم آن در عمیق ترین قسمت دریا ساخته شده است.

سروی سرک اسلام قلعه هرات :

این سرک که ساختمان و غیر ریزی آن در پلان پنجساله دوم مملکت شامل می باشد و قرارداد سروی مقدماتی آن بین وزارت فواید عامه و اداره انکشاف بین المللی امریکا با مضاء رسیده با اساس آن بتاريخ ۱۰-۱-۴۲ کار سروی آن شروع و درین اواخر سروی مقدماتی آن که مرحله اول این پروژه را تشکیل میدهد به پایه تکمیل خواهد رسید.

مرحله دوم که عبارت از سروی فحائی و ترتیب نقشه های نهایی میباشد در همین زودی ها شروع خواهد شد.

مرحله سوم یعنی ساختمان آن امید است در سال ۱۳۴۳ شروع گردد، طول این سرک را ۱۲۵ کیلومتر میتوان پیش بینی کرد.

سروی سرک پلخمری، مزار شریف، شیرخان :

این سرک نیز در داخل پلان پنجساله دوم شامل است به حالت موجوده طول آن ۳۶۰ کیلومتر میباشد و مناطق پلخمری، سمنگان، خلم، مزار شریف، آقچه و شیرخان را بایکدیگر وصل می نماید.

قراردیکه يك گروه متخصصین این وزارت دو سال قبل کونل رباطك را مطالعه و بسواری اسب تمام آن ساحه را ملاحظه نمودند معلوم شد که امکانات زیادی در تعدیل لین فعلیه رباطك موجود بوده و می توان آن را پس از سروی اساسی خیلی پایین تر ساخت و نقشه مطالعاتی آن گروه امروز در وزارت فواید عامه موجوده و حینیکه متخصصین شوروی درین چند روز برای سروی اساسی سرک پلخمری، مزار شریف، شیرخان بکابل آمدند همه مطالعات قبلی بدسترس آن ها گذاشته می شود و همچنین در تنگی تاشقرغان متخصصان این وزارت يك سلسله مطالعات نمود و نتایج آن ها همه در وزارت فواید عامه موجود است که بدسترس متخصصان سروی گذاشته خواهد شد. وزارت فواید عامه عجلتاً صرف قرار داد سروی سرک موصوف را با تخنواکسپورت شوروی بتاريخ ۱۰ جوزا سال جاری عقد نمود تا اولاً نتایج سروی بدست آمده و یک

(بقیه در صفحه ۵۶۸)

دهیواد، مسی پښی

د ۱۳۴۱ کال د سنبلې په ۱۰ - دهیواد د ملی خپلواکۍ د څلوېښتمې کالیزې مراسمو داغلیحضرت معظم همایونی په قیمتی ارشاداتو پراختیا شول.

د سنبلې ۲ - دهیواد د خپلواکۍ د بیرته اخستلو د څلور څلوېښتمې کالیزې په مناسبت ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم وینا وکړه.

د سنبلې ۳ - د خارج چارو وزیر د صدارت عظمی دوه ممان ښاغلی سردار محمد نعیم د م. م. د عمومی ټولنې په ۱۷ غونډه کښی د گډون د پاره د سنبلې په اتمه نیټه هغی خواته روانیږی.

د سنبلې ۸ - والا حضرت شهزادگی مریم اخیل میړه سردار محمد عزیز (نعیم) سره بیرته اروپا ته لاړه.

د سنبلې ۹ - د پښتو نستان ورځ په پایتخت او ولایاتو کښی په خاصو مراسمو تجلیل شوه.

د سنبلې ۹ - گران ټولواک د خپلو گټورو ارشاداتو په ترڅ کې چې د خپلواکۍ د ۴۴ کالیزې په مناسبت یې ایراد کړل پښتو نستان په برخه کی یې داسی وفرمایل.

د خواشینۍ ځای دی چه وینو تر اوسه پوری هم د پښتو نستان د خلکو مشر و عو حقوق او ملی هیلو ته نه یوازی داچه احترام نه دی شوی بلکه د زمانې د حقایقو په خلاف د دغو ملیو د محوکولو د پاره د قوې د تحمیل له لاری وسایل په کار اچول کیزی.

د سنبلې ۱۰ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د خارج چارو د وزارت دغه مامورین د نښانو او مدالونو په اخستلو بریالی شوی دی. اداری معین ښاغلی غلام محمد سلیمان د سرو زرو د ښتین مدال، د تشریفاتو د ریاست د کفیل ښاغلی عبدالرزاق حیاتی د سرو زرو د ښتین مدال او د ملک کرو ملتوبه موسسه کښی د افغانستان د دایمی نمایندگی مختار وزیر ښاغلی عبدال حکیم طیبی د دریمه درجه نښان.

د سنبلې ۱۲ - د وړتیا هغه مدالونه چه د همایونی معظم اعلیحضرت له حضور څخه - فراه د امنیت قوماندانی د پولیسو سرمامور جگړن رحمۃ الله او د بکوا د محلی حکومت د امنیت قوماندان تورن محمد یونس د پاره صادر شوی و دهمه ورځ د هغوی د ترفیع له کسار تو سره داغلی حکومت د کفیل له خوا دوی ته وسپارل شول په هغې ټولنه کښی چه په دغه مناسبت د فراه د ښاروالی په هوټل کښی شوی وه عسکری

قوماندان برید جنرال عبداللہ د دایرو رئیسانو، عسکری منصبدارانو، مامورینو او دفرام
مخینو مخورو بکنی کپون کپو.

د سنبلې ۱۳ - د همایونی اعلیٰ حضرت له حضور څه دپل خمرې د تیرو د سکر و
دایستلو رئیس ښاغلی عبداللہ رحیمی دپاره دستوری دریمه درجه نیشان منظور
شوی دی.

د سنبلې ۱۴ - د گران ټولواک له حضور نه د ایران د شاهنشاه محمد رضا پهلوی
به نامه د ایران به لوییدو سیمو کښی دزلزلې او هغو تلفاتو له امله چه په دغه نسبت
شوی دی د تسلیم یو تلگرام مخابره شوی دی.

د سنبلې ۱۵ - د روغتیا د وزارت معین دعامې روغتیا د مؤسسی په سالون کښی
دملاریادرغی په مناسبت په جوړه شوی غونډی کې د رابلل شوو کسانو په مخ کښی
دملاریا دامجا په باب ویناوی وکړه.

د بلژیک د پاچا په عنوان د گران ټولواک له حضوره دمبار کې تلگرام
مخابره شوی دی

د سنبلې ۱۸ - د معظم ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت له حضور نه د کابل
دولایت د امنیت قوماندان ډگروال عطاءالله او دهرات دولايت دژاندارم قوماندان
ډگروال محمد خان ته دستوری خلورمی درجی نیشانونه ورکړی شوی دی.

د سنبلې ۱۹ - د ملی شوری رئیس دکتور عبدالظاهر او د ملی شوری لومړی
مرستیال دکتور اسمعیل علم دافغانستان دملی شوری د مؤسس اعلیٰ حضرت شهید سعید
به قبر باندی د گلو کیدي پدی.

د سنبلې ۲۰ - د هند جمهوریت د بین المللی تجارت وزیر ښاغلی منو بهای شا
پرون سهار د اعلیٰ حضرت شهید سعید مقبری ته لاله او د گلانو گیلې یی
ور باندی کښو ده.

د سنبلې ۲۱ - د هند د بین المللی تجارت وزیر ښاغلی منو بهای شا پرون
سهار دصداوت عظمی به ماڼی کی له ښاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم سره
دپیوند کلوۍ کتنه وکړه او په ذی علاقه مسئلو باندی ورسره وغږید، پدغه وخت کی
د تجارت وزیر ښاغلی شیرزاد، دپلان دوزارت معین ښاغلی عبدالحی عزیز د تجارت
د وزارت معین ښاغلی محمد سرور عمر او په کابل کی د هند لوی سفیر ښاغلی
وامیجا هم حاضر و.

د سنبلې ۲۲ - د همایونی اعلیٰ حضرت معظم ټولواک له حضور څخه د ښاغلی
اشین عادل بیش اگریمان چه په کابل کښی د منغانستان د لوی سفیر په حیث د افغانستان
د پاچاهي حکومت څخه غوښتل شوی و منظور شوی دی.

پښاغلی عبدالله ملکيار ديوه هیئت په مشرۍ دوجهي صندوق په کالني غونډه کې دسپون دپاره امر یکاته لار

د سنبلې ۱۴ - دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه دستوری لومړی درجه نشان چه دپروان داعلی حاکم پښاغلی سید غلام رسول دپاره منظور شوی و دهمه ورځ په یوه ټولنه کښی دهمه وسپارل شو او دپروان اعلی حاکم د همایونی اعلیحضرت له لطف او مهربانی څخه خوښ وکړه ، بدغه ټولنه کښی ددایرو ریسان اود پروان مخور حاضر و .

د سنبلې ۲۵ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د مکسیکو د متحده ایالاتو د ملی اختر په مناسبت د هغه هیواد چمبرو رئیس اجلاس له آدولفو پرماتیس په نامه د مکسیکو پښارته د مبارکۍ تلگرام مخا پرته شوی دی .

د سنبلې ۲۶ -

د پښتونیکلی مدالونه چه دمعظم ټولواک له حضور څخه دشرغان داعلی حکومت د ژاندارم د قوماندانی د مامور پښاغلی غلام محمد او د هنی قوماندانی د لوازمو ملجور پښاغلی محمد اکرم دپاره منظور شوی و دهمه ورځ په هغې ټولنه کې دشرغان داعلی حکومت د کفیل پښاغلی دلاور له خوا دوی ته ورو سپارل شول چه داعلی حکومت په سالون کښی شوی وه ، بدغه وخت کښی ددایرو ریسان او د ژاندارم د قوماندانی منصبداران حاضر و .

د سنبلې ۲۷ -

د پوهنی وزیر دکتور علی احمد پو پل چه داسد په شپږمه نېټه دخپلی تداوی او علاج دپاره اتحادی آلمان ته تللی و پروان ورځ په دوو بجو بیرته وطن راغی په هوامی میدان کې دپوهنی دوزارت او دپوهنتون ریاست اراکین د هرکلی دپاره حاضر و .

د سنبلې ۲۸ -

دودتیا هغه مدال چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور نه دکابل د بین المللی هوايي میدان د عملیاتو معاون ډاکترمن عبدالحمید التجایی دپاره منظور شوی و دهمه ورځ د یو ټولنی په ضمن کښی دملکی هوايي ریاست د کفیل پښاغلی حکیمي له خوا ده ته ورکړی شو .

د سنبلې ۲۹ -

هغه نښا نونه چه دگران ټولواک له حضور نه منظور شوی ودپښاغلی روښان لهخوا مستحقو آرتیستانو او صنعتکارانو ته ورکړل شول .

د سنبلې ۳۰ -

د سرو زرو پښتین نښان چه دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه دشاها نه

حضور مصاحب بشا غلی عبدالرزاق د پاره منظور شوی د شاهانه حضور دسر منشی
بشاغلی کهکدای له خوا هغه ته ور کړی شو.

د سنبلې ۳۱ -

دبشتین نکلې او د زیرو مدا او نه چه د معظم ؤو لواک هما یونی اعلیحضرت
له حضور نه د پروان دامنیه قوماندان چکړن غلام محمد اودهقی قوماندانی دغلوروتنو
مامو رینو دپاره منظور شوی پروان ددغی قوماندانی په سالون کی دیوی ؤولنی
په ضمن کښې د پروان د اعلی حاکم بشا غلی سید غلام رسول له خوا دی ته
ور وسپارل شول.

د میزان ۱ - د معظم ؤو لواک هما یونی اعلیحضرت له حضور نه د یمین د امام
اعلیحضرت امام احمد بن یحیی دمیښي په مناسبت د یمین د امام اعلیحضرت محمد البدر
په نامه د تعزیت تللیکرام صنماته میخا بره شوی دی.

د میزان ۲ - د معظم ؤو لواک هما یونی اعلیحضرت له حضور نه د دالالتحریر
شاهی دغو مامورینو ته دبشتین مدالونه منظور شوی دی، دکتابخانې مدیر بشا غلی
محمد هما یون اعتمادی، دشاهی شخصی دفتر آمر بشا غلی محمود اودخلو رمې خا نسکې
مدیر بشا غلی غلام حیدر نیکزاد ته.

د میزان ۳ - د پوهانو هیأت دختیز د نامتو عارف خواجه عبدالله انصاری (رح)
د کالیزی په مراسمو کښې د گډون دپاره کابل ته راوړسید.

د میزان ۳ د معظم ؤو لواک هما یونی اعلیحضرت له حضور نه دمینه پال نشان
چه د کابل هوايي میدان دگمرک دمدير بشا غلی اکرام الدین دپاره منظور شوی دی
ودمه ورځ دماليی دوزارت دمعین بشا غلی ضیایی په واسطه ده ته ورکړی شو.

د میزان ۴ - دحضرت خواجه عبدالله انصار دیاد و بود نهسومه کالیزه دگران
ؤو لواک په پیام اودبشاغلی صدراعظم په وینا پرانستل شوه.

د میزان ۴ - هغه پوهان چه دحضرت خواجه عبدالله انصار دهرات دپیر دنهسومی
کالیزی په غونډه کښې دگډون دپاره دمطبوعاتو دمستقل ریاست په بلنه
کابل ته راغلې دی دمطبوعاتو دمستقل رئیس دکتور سهیل سره یې دپیژندگلوی
کتنی وکړ.

د میزان ۵ - تیر ماښام په ۸ نیمو بجو دمطبوعاتو دمستقل رئیس دکتور سهیل
له خوا یوه بلنه شوی وه چه په هغی کی دهغو هیوادونو فاضلانواومستشرقینو چه دخواجه
عبدالله انصاری دیادونی په کالیزه کی دگډون دپاره رابلل شوی دی او یو شمیر
ادیبانو، فاضلانو او دپایتخت دجرايد ومدیرانو او دهغو سفارتونو دکلتوری
ادارو نمایندگانو گډون کړی وو.

د میزان ۶ - دهغه روستی خبرسره سم چه د شاهانه موقف نه را رسیدلی دی شهرباری ذات پرون مازیگر به پنځو پجو د گردیز پخوانی بالا حصار او دهغه محای د عسکری کلوپ نوی ودانی او ذراعتی فارم و کتل چه به هره برخه کښی دمر بو طو موظفینو له خوا توضیحات به عرض رسول کیدل .

د میزان ۷ - هغه رښتین مدالونه چه د همایونی اعلیحضرت له حضور نه د شېر غان داعلی حکومت د ژاندارم او امنیې د قو ماندانیو د منصبدارانو د باره منظور شوی و وده ورځ د شېر غان داعلی حکومت د کفیل ښاغلی دلاور په واسطه حقوی ته و سپارل شول . به هغی غونډه کی چه بدی مناسبت دهغه حکومت په سالون کی شوی وه د دایرو رئیسانو او د دغو قوماندانیو منصبدارانو گډ و ن کړی و .

د ښاغلی سردار محمد داود صدراعظم له خوا د الجزایر د جمهوریت د لومړی صدراعظم په حیث د ښاغلی احمد بن بلا د انتخاب په مناسبت د نوموړی صدر اعظم به عنوان دهغه هیواد پایتخت ته دمبارکی تلگرام مخابره شوی دی .

د میزان ۸ - گران ټولواک د خوش د بیلو بیلو سیمو عمرا نی، ذراعتی او عرفانی چاری وکتې او خلکو ته یی په زړه پورې شاهانه لار پشو ونی و کړی .

د میزان ۹ - د معظم ټولواک له حضور مخه او د ښاغلی صدر اعظم له خوا دولسی چین د جمهوریت د تاسیس د کالیزی په مناسبت دمبارکی تلگرامونه مخابره شوی دی .

د میزان ۱۰ - ښاغلی سردار محمد داود صدر اعظم به هغی میلمستیا کی چه تیره شپه دولسی چین په لوی سفارت کی شوی وه گډون وکړی .

د میزان ۱۱ - گران ټولواک د پکتیا د ولایت دمر بو طو چارو له کتلو وروسته غزنی ته تشریف یوړ او د سرده د بند چارې وکتنلې .

د میزان ۱۲ - د رښتین مدالونه چه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور نه د لوگر د لوی حکومت د امنیه قوماندان ، امیرجان د قوماندانی د ذاتیې بریدمن عبدالظاهر او د کلنگار د محلی حکومت د امنیه قوماندان بریدمن عبدالکریم د پاره صادر شوی و وده ورځ د لوگر د لوی حاکم ښاغلی عبدالله له خوا دوی ته ورکړل شول .

د میزان ۱۴ - ښاغلی سردار محمد نعیم د خارجه چارو وزیر د صدارت عظمی دوه مرسیتال دافغانی هیأت مشر د هیئت له غړی وښاغلی پرواک او ښاغلی دکتور طبیبی سره په ملسکرو ملتونو کی گډون کړی دی .

د میو ۱۵ - پوهاند دکتور کاکړ د کابل د پوهنتون د علومو د پوهنځی رئیس دویانا د اقامی انرژۍ په شپږمی عمومی غونډی کی دراپور تر پته حیث ټاکل شوی دی .

د میزان ۱۷ - ښاغلی سر دار محمد نعیم په هغې میلمستیا کې کډون وکړه چې دفرانسی د خارجیه وزارت لهخوا دده په درناوی شوی وه.

د میزان ۱۸ - د یوگندا د آزادۍ په مناسبت د ښاغلی سر دار محمد داؤد صدر اعظم لهخوا دمبارکۍ تلگرام مخابره شوی دی.

د میزان ۱۹ - د مطبوعاتو مشاور ښاغلی مخمور او د کتور قاروق اعتمادی داد بیاتو د پوهنځي استاد له پیک-نسک څخه د چین د جنو بی پرځو د کتلو پاره لامل.

د میزان ۲۱ - له چکو سلو اکټی سره د دوستۍ د تړون د لاس لیک کیدو د تلین له امله د ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم او د خارجیه چارو د وزارت د ښاغلي وکیل لهخوا دمبارکۍ تلگرامونه مخابره شوي دي.

د میزان ۲۲ - هایدی اعلی حضرت د نیکمرغۍ زیدین د تلین د تجلیل په ورځ ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم د دلکشا په ماڼۍ کې یې مخصوص کتاب لاسلیک کړ.

د میزان ۲۴ - ښاغلي سردار محمد داود صدر اعظم په لسو بجو د غزنی د اعلی حکومت د چارو د کتلو د پاره هغې خواته لاړ او دما سپین په دوه نیمو بجو غزنی ته ورسید، ښاغلي صدر اعظم نن شپه په غزنی کې تشریف درلود.

د میزان ۲۵ - ښاغلي سردار محمد داود صدر اعظم د سر د د چاری وروسته له یې پیل وکته.

د میزان ۲۷ - د پوهنې وزیر د خاندوی اعلی قوماندان د کتور پو پل بڅپله وینا سره د خاندوی څلورمه ملي جمیوری د بابر په بڼه کې پراخه کړه.

د میزان ۲۸ - ښاغلي سردار محمد داود صدر اعظم د کتور له خلکو سره خبرې اتری وکړی.

د میزان ۲۹ - د مغلستان د ولایې جمهوریت لوی سفیر جلالتماب د اشین عادل بیش برون دورځی په یوولسو بجو د دلکشا په ماڼۍ کې د معظم ټولواک هایدی اعلی حضرت حضور ته ورغلی او په معمولو تشریفاتو سره یې خپله اعتماد نامه هایدی حضور ته ولاندې کړه، ورپسې د خارجیه چارو د وزارت د تشریفاتو دریس ښاغلي عبدالرزاق ضیایی په ملګرتیا د اعلی حضرت شهید سعید مزار ته لاړ او د گلو کیدو یې وړ باندې کیشوده.

د میزان ۳۰ - په کابل کې د مغلستان د جمهوریت لوی سفیر ښاغلي عادل بیش برون سهار په لسو بجو د مطبوعاتو له مستقل رئیس د کتور سهیل سره د پیژندگلوی کتنه وکړه.

د عقرب ۱ - گران ټولواک د څو ورځو د پاره د قطغن ولایت ته په غیر رسمي توګه تشریف یو وړ.

د عقرب ۴ - نن د گران ټولواک په پيغام سره د ښوونکي دورغي د نماينځني مراسمو په ټول هيواد کښي اجرا کېږي .

د گران ټولواک له حضور څخه د ايران د اعليحضرت شاهنشاه په عنوان د مبارکي تلگرام منځاېږه شو .

د عقرب ۶ - د ملگرو ملتو په موسسه کي د افغانستان دايمي نماينده ښاغلي پژواک د افغانستان اوچلي ترمنځ د سياسي روابطو د استقرار مربوط سندونه لاسليک کړل .
د عقرب ۷ - شاهانه ذات په خان آباد او بغلان کښي د معارف د شاگردانو، استادانو او خلکو له خوا په زده پوري استقبال شو .

د عقرب ۸ - د گران ټولواک له حضوره د ترکي د جمهور رئيس په عنوان د مبارکي تلگرام منځاېږه شوی دی .

د عقرب ۸ - ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم په هغې ميلستيا کښي چه د ترکي په لوی سفارت کښي دهغه هيواد د ملي ورغي په مناسبت شوی وه کلي ون وکړه .

د عقرب ۹ - د شوروي اتحاد د جبالوچي وزير ښاغلي سيدرو نکو په دريو بجو له ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم سره وکتل ، په دغه وخت کښي دکا نو او صنايعو وزير دکتور محمد يوسف او ددغه وزارت د پترولو د پلټنو درياست کفيل ښاغلي مساهم حاضر و .

د عقرب ۱۰ - گران ټولواک د شمالي سيمو له سفره بيرته کما بل ته راستون شو .

د عقرب ۱۱ - د الجزاير د ملي ورغي په مناسبت د ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم له خوا د مبارکي تلگرام منځاېږه شوی دی .

د عقرب ۱۲ - د روغتيا د وزارت معين د پلغمري، بغلان او قندز د روغتو نو د چارو له کتلو وروسته بيرته کابل ته راغی .

د عقرب ۱۳ - افغاني سفير ښاغلي محمد عارف د بلغاريا دعالي شوري رئيس ته خپله اعتمادنامه وړاندي کړه .

د عقرب ۱۳ - د ملي شورا رئيس د وکتور عبدالظاهر د شوروي جمهوريت د اتحاد دعالي شورا د اتحاد يي درئيس ښاغلي اسپري د ونوف په پلنه ديو پارلمان هيات په مشري پرون دورغي په دوه نيمو بجو په الوتکه کي هغه هيواد ته لاړ .

د عقرب ۱۶ - د معظم همايوني اعليحضرت د جلوس تليين دی .
د عقرب ۱۶ - د گران ټولواک له حضوره او د ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم

له خوا د شوروي اتحاد د ملي جشن د کاليزي په مناسبت د جلا لتمان بريد او نکتيتا خړو سچف په عنوان دمبار کي تلگرامونه مسکو ته مغاېره شوي دي .

د عقرب ۱۷ - د گران ټولواک د علاج د پاره نن ايتاليا ته تشرېف يووږي .

د عقرب ۱۸ - د گران ټولواک تر بيرته تشرېف راوړلو پوري به ښاغلي صدر اعظم د سلطنت دمقام وکالت هم په غاښه ولري .

د عقرب ۱۹ - گران ټولواک به خير سره روم ته ورسېده .

د عقرب ۲۰ - گران ټولواک له حضوره دسويډن د پاچا په عنوان دمبار کي تلگرام مغاېره شوي دي .

د عقرب ۲۱ - د صدر اعظم او ملو کانه ذات دوکيل ښاغلي سردار محمد داؤد له خوا د عربستان د پاچا د جلوس د کاليزي په مناسبت دمبار کي تلگرامونه مغاېره شوي دي .

د عقرب ۲۲ - د گران ټولواک د لاس کسر بي له جراحي په محاي کړ شو .

د عقرب ۲۲ - د سمو دي عربستان د پاچا اعليحضرت سمو د جلوس د کاليزي په مناسبت په کابل کي د سعودي عربستان د سفير له خوا د کابل په هوټل کښي يوه ميله ستيا شوي وه .

د عقرب ۲۳ - د گران ټولواک دوکيل ښاغلي سردار محمد داؤد له خوا دار دن د پاچا په عنوان دمبار کي تلگرام مغاېره شوي دي .

د عقرب ۲۴ - د ملو کانه وکيل ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم د مرحوم پوهاند عبدالحق د شيرعيا تود پوهنځي درئيس دفاتحي اخستلو په مجلس کښي گډون وکړ .

د عقرب ۲۵ - د مطبوعا تو د مستقل رئيس دکتور سهيل له خوا دتيا تر هنري مؤسسه پرا نسته شوه .

د عقرب ۲۶ - گران ټولواک ته د امريکا د جمهور رئيس له خوا دسوغات په توگه دالپولي غوايي دکرهڼي وزارت ته دنسل دزيادتوالي له امله ورکړل شول .

د عقرب ۲۷ - د ريزنتون دتاسيس يوولسمه کاليزه برون تجليل شوه .

د عقرب ۲۷ - دکتور محمد انس د يونسکو د جرگي په دوولسمه غونډه کښي د فرهنگي کميسيون درئيس د معاون په حيث وټاکل شو .

د صدر اعظمي لومړي معاون ښاغلي علي محمد دآريا نا دسپو رتي کلپ دپهلوانانو دمسابقې ننداري ته ورغلي و .

د عقرب ۲۸ - ښاغلي کندهاري د هيواد د شمالي سيمو دمطبعو دچارو دکتلو له امله هغي خواته لاړ .

د عقرب ۲۹ - د اکتوبر په ۲۶ نيټه ښاغلي محمد شبيب مسکيتيا ر د مفلستان

په ولسي جمهوريت کښي دافغانستان لوي سفير دستاييلي شوي جمهوريت په مرکز اولېنيا تور کښي خپله اعتماد نامه دمفلستان ښاغلي جمهور رئيس ته وړاندې کړه .

- د غريب ۳۰ - د وچې صندوق د بين المللى مؤسسې هيات له ښاغلي شير زاد سره د پيژندگلوۍ كتنه وكړه .
- ښاغلي عدالت په فراهم كېښي دمر بو طو چارو له كندلو وړ و سته بيس ته هرات ته لاړه .
- د قوس ۲ - ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم دكانو او صنايعو د وزارت دجيا لوجي د مؤسسې بيلې بيلې څانگې وكتلې .
- د قوس ۳ - هغه رښتين مدالونه چه د گران ټولواك له حضور څخه منظوري شوي ؤ مستحقينو ته وركړل شول .
- د قوس ۴ - دجاپان تجارتي هيات پرون دورځي په دوه نيمو بجو د تجارت له وزير ښاغلي غلام محمد شيرزاد سره وكتل .
- د قوس ۵ - د پوهنې هغه مدالونه چه دگران ټولواك له حضور څخه منظوري شوي ؤ ودمورځ مستحقينو ته وركړل شول .
- د قوس ۶ - ښاغلي عدالت بيا دهرات له مالدار سره وغږيد .
- د قوس ۸ - د يوگي سلاويا د ملي ورځې په مناسبت د صدر اعظم او دملو كانو ذات دركيل ښاغلي سردار محمد داؤد له خوا د هغه هيواد د جمهور رئيس په عنوان مباركې تلگرام مجابره شوي دي .
- د قوس ۹ - دشوري اتحاد او د افغانستان د دوستي ټولنې رئيس اوسكرتر كابل ته راوړسېدل .
- د قوس ۱۰ - دافغانې سري مياشتي مركزي ټولنې دوالا حضرت شهزاده احمد شاه په رياست غونډه وكړه .
- د قوس ۱۱ - ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم ددري رنگي فيټې په غوڅولو سره د سپين بولدك او كندهار ترمنځ سړك پرانست .
- د قوس ۱۲ - ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم د كندهار ميخا نيكي پرونځي وكوت .
- د قوس ۱۳ - دگران ټولواك له حضوره منظوري شوي رښتين او پوهنې مدالونه مستحقينو ته وركړل شول .
- د قوس ۱۴ - د گران ټولواك د وكييل ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم له خوا د تايييد دملې ورځې په مناسبت د مباركې تلگرام مجابره شوي دي .
- د قوس ۱۵ - د فنيي دملې جشن په مناسبت دگران ټولواك د وكييل ښاغلي سردار محمد داؤد له خوا د مباركې تلگرام مجابره شوي دي .
- د قوس ۱۶ - والا حضرتي شهزادگي بلقيس د كابل د پوهنتون د پښتو دروختون بيل بيل سرويسونه وكتل او كوچنيانو ناروغانو ته يې سوغاتونه وركړل .

د ۱۳۴۱ د قوس ۱۷: د افغانستان او شوروی د دوستۍ د ټولنې رئیس ښاغلي تولستوف
د اولمپیک له رئیس ښاغلي سراج سره ملاقات و کړ.
د قوس ۱۸: د جلال آباد د ښار د بهرني دروازی د جامع خومات د بنسټ
ډبره د ننگرهار د ولایت عسکری قوما ندان د نایب الحکومه کفیل د وینا په ترڅ کښې
کېښو دله شوه.

د قوس ۱۹: د د سلو تر میم د کار خانې او دهغې دمر بوطو تعلیمي موسسو
د بنسټ ډبره د ښاغلي سردار محمد داؤد صدراعظم له خوا کېښود له شوه.
د قوس ۲۰: ښاغلي تولستوف د غزني د تلو پخی محایو نو له کتلو ورسته
د غزني د اعلی حکومت له کفیل سره وکتل.

د قوس ۲۱: د وزارت عظمی لومړی معاون ښاغلي علي محمد دمرکز و د لسمو
تولگیو د کلنۍ آزمویښی جریان وکوت.

د قوس ۲۲: پوهاند محمد اصفرد کابل د ښاروالی د څلورمې دورې په انتخاباتو کښې
محان کا ندید کړی دی.

د قوس ۲۴: د افغانستان او پولیند د تجارتی هیئتو خبری
پای ته ورسیدی.

د قوس ۲۵: د گران ټولواک د لاس کسر بومخ ښه شوی دی او بل صبا به
له خیزه سره بهر ته وطن ته راستون شی.

د قوس ۲۶: د جابلان د تجارتی هیأت غړي و له ښاغلي شیرزاد
سره وکتل.

د قوس ۲۷: د پولیند د تجارتی هیأت په ویاړ د تجارت دوزیر ښاغلي شیرزاد له خوا
پرون د سپوږمۍ په کافی کښې میلستیا شوې وه.

د قوس ۲۸: معظم هماغو نې اعلی حضرت له بشپړی روغتیا سره کابل ته
راستون شوه.

گران ټولواک له ایقالبیا څخه وطن د بیرته راتګ په وخت کښې به بیر و ت کښې
هم دلنډۍ مودی د باره توقف وکړ.

د قوس ۲۹: ښاغلي د کتور سپیل د پای تخت د جوړو د لیسو د آرموینو
جریان وکوت.

د قوس ۳۰: د وزارت عظمی لومړی معاون ښاغلي علي محمد د ځینو لیسو
د دوو لسمو ټولگیو آزمویښی وکتلې.

- د ۱۳۴۱ کال د جدي ۱: د علومو د پوهنځي رئيس د کتور کاکړ د علو مو. د پوهنځي
دشا گردانو په باب يو کونفرانس ورکړ.
- د جدي ۲: د مرکز او ولاياتو د پوهنځي کورسونو د پوهنځي دوتنيز د کتور
پوښل په پيغام پرانيستل شول.
- د جدي ۳: پوهاند محمد اصغر د دوهمې ناحيې و کيل درايو په اتفاق د کابل
پاروال په حيث انتخاب شو.
- د جدي ۴: د ښاغلي سردار محمد د اوډ صدر اعظم له خوا د کورونو د جوړولو
د فابريکې بنسټ کېښودل شو.
- د جدي ۵: د والاحضرت شهزاده احمد شاه په مشرۍ يوه ستره غونډه شوی وه په دغې
غونډه کې د يوې مخصوصې تعليمات نامې د جوړيدو په باب فيصله وشوه.
- د جدي ۵: د ښاروالي دانجمن غړي وټاکل شول.
- د جدي ۶: د معظمي عليا حضرتي ملسکي د مور جنازه پرون خاورو ته و سپارله شوه
د جدي ۸: گران ټولواک د عليا حضرتي معظمي ملسکي د مر حومي مور دفاتحې
اخستلو په محفل کېښي کپون وکړه.
- د جدي ۸: دروغتيا د وزارت معين د جلال آباد د ښار د روغتون مر بوطي
چاري وکتنلې.
- د جدي ۹: د عيسوي کال په مناسبت د گران ټولواک له حضوره د دوستو هيوادو
د پا چاهانو او جمهورور رئيسانو په عنوان د مبارکۍ تليگرامو مخابره شوي دي.
- د جدي ۱۰: د کابل د پوهنتون او دامريکا دواړو ټون د پوهنتون تر منځ د توافقت
تړون لاسليک شو.
- د جدي ۱۱: معظم هماليوني اعليحضرت د فکيتا خرو سچف پوښتيا په تشکر
سره و مانه.
- د جدي ۱۲: گران ټولواک د تورن جنرال زکريا طرزي دفاتحې اخستلو په مجلس کېښي
کپون وکړ.
- د جدي ۱۳: د بدني روزنې د پوهنځي فارغ التحصيلان د پوهنې وزير د کتور پوښل ته
ور وپيژندل شول.
- د جدي ۱۴: ښاغلي صدراعظم د جنرل د کار خانو بيلې بيلې ځايانگې وکتنلې.
- د جدي ۱۵: د افغانستان د څارندوي د ټولنې له خوا د څارندوي د مسلکي متخصصينو
له کبله يو ژمنی کورس پرانيستل شو.
- د جدي ۱۶: د بلقيس د مسلکي ليسي فارغ التحصيلان د پوهنې وزير د کتور پوښل ته
ور وپيژاندل شوي.
- د جدي ۱۷: د تعليم او تربيتي متخصصينو د يو نسکو د مرستې له ليارې د پوهنې د وزارت
سره مرسته کوي.

د جدي ۱۸: د مطبوعاتو مستقل رئيس دكتور سهيل د يوه هيئت په مشري هند ته غي.

د جدي ۱۹: د هوايي فارغ التحصيلانو، منصبه دارانو او وندو رضا بطانونو ته بري ليکونه ورکړل شول.

د جدي ۲۰: د تجارت وزارت له دوو لږو دوستو هيوادو سره تجارتي تړونونه لري. د جدي ۲۲: د پوهني وزارت تدريسي معين د کتور محمد انس د صحت د اداري انتسوت د کالنيو آزمونو جريان وکوت.

د جدي ۲۳: د پوهني وزير اود کالنيو او صنايعو وزير د صحت د اداري موسسې د محينو مضامينو د آزموني جريان وکوت.

د جدي ۲۴: د مطبوعاتو مستقل رئيس د کتور سهيل د يوه هيئت په مشري نوي دهلي ته وخوغيږي.

د جدي ۲۵: گران ټولواک جلال آباد ته تشریف يووړ.

د جدي ۲۶: گران ټولواک پرون د ننګرهار د کالنيال د پروژې بياني بيلې برخې وکتلې.

د جدي ۲۷: گران ټولواک د ننګرهار د کالنيال د پروژې دوهمه برخه وکتله. د دلوې لمړي: معظم ټولواک همایوني اعليحضرت د ننګرهار د کالنيال د پروژې وروستني برخه وکتله.

د دلوې لمړي: شياغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم د مرحوم نامدار خان دقاتعې په محفل کې کډون وکړ.

د دلوې ۲: معظم ټولواک همایوني اعليحضرت په هغې ميلهستيا کې کډون وفرمايه چه د ننګرهار ولايت د عسکري قوماندان له خوا شوي وه.

د دلوې ۲: شياغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم د کرهڼي د وزارت محيستي لارواوړونه وکتل.

د دلوې ۳: شياغلي عدالت د مالدارانو له نمايشدگانو سره د مربوطو مسئلو په باره کې دوه ساعته خبري وکړي.

د دلوې ۴: سبکال دروڼي د مبارکي مياشتي له شروع کېدونه تر آخره پوري په دوه نوي چوماتو کې د قرآن پاک ختمونه کيږي.

د دلوې ۵: د اقتصاد او د علومو د پوهنځيو رئيسان د آلمان اتحادی جمهوريت ته لاړل. د دلوې ۷: د گران ټولواک له حضوره دهند د ملي جشن په مناسبت د مبارکي تلگرام مخابره شويدي.

نویسمقرری

دېدخشانو اعليٰ حاکم نياغلي
نشار احمد شیرزی

د تالقا نو اعليٰ حاکم نياغلي
عبدالقيوم عطايی

د کابل نيسار و آلي د
حفظ المصحي رئيس نياغلي
دکتور محمد آصف فقيری

د بلان د وزارت د خارجې ارتباط لوی
مدیر نياغلي فقير نبي الفی

د بلان د وزارت ادارې لوی مدیر
نیاغلي محمد موسی خداداد

- د د لوي ۸: د مالدارانو نمايندگان د کرهڼې د وزارت له مربوطو ما موډينو سره د مالدارۍ د مربوطو مسئلو په شاوخوا کښې وغږېدل .
- د د لوي ۹: ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم د هيواد د قره قل د مالدارانو له نمايندگانو سره وغږېد .
- د د لوي ۱۱: ښاغلی عدالت هم د مالدارانو له نمايندگانو سره په دغه بلب مفصلې خبرې وکړې .
- د د لوي ۱۲ : د مالدارانو نمايندگانو د کواپراتيفو د تاسيس په باب خپل وروستو نظريات د کرهڼې وزارت ته وسپارل .
- د د لوي ۱۳: د گران ټولواک او معظمه ملکه له خبره سره بيرته شاهي ارگ ته ستانه شول .
- د د لوي ۱۴: د مطبوعاتو مستقل رئيس د کتور سهيل له خپلو ملگرو سره دهند له سفره بيرته وطن ته راستون شو .
- د د لوي ۱۵: د گران ټولواک له خوا د سيلون د ملي اختر په مناسبت د مبارکۍ تلگرام مخابره شويدی .
- د د لوي ۱۶: د هيواد د و هم پوهنتون په ښکړه کار کښې پرانستل کېږي .
- د د لوي ۱۷: د پروفيسر سکاليتي د عالي درغتيا د مؤسسې په سالون کې کنفرانس ورکړ .
- د د لوي ۱۸ - د امريکا د وايو مينگه د پوهنتون د کرهڼې د ځانگړي مساو ن ښاغلی اوکسيلي د کرهڼې د وزارت له کفيل ښاغلي عدالت سره وکتل .
- د د لوي ۱۹ - د تجارت وزير ښاغلی شيرزاد د يوه هيئت په مشرۍ هند او شوروی اتحاد ته مخي .
- د د لوي ۲۰ - پروفيسر سکاليتي خپل هيواد ته وځوغيده .
- د د لوي ۲۱ - ښاغلی شيرزاد د يوه هيئت په مشرۍ نوی دهلې ته وځوغيده په دغه وخت کې د مالي وزير او د مطبوعاتو مستقل رئيس هم حاضر و .
- د د لوي ۲۲ - افغاني تجارتي هيئت نوی دهلې ته ورسېده .
- د د لوي ۲۳ - والا حضرت شهزاده احمد شاه د جلال آباد په شيشم باغ کښې د ښکړه د ولايت د سرې مياشتې د ادارې مرکز د ودانۍ د بنسټ د بره کيښود .
- د د لوي ۲۴ - افغاني تجارتي هيئت دهند د بين المالي تجارت لخوا وزير سره وکتل .
- د د لوي ۲۵ - د افغانستان حکومت د عراق نوی رژيم په رسميت پېژندنې دي .
- د د لوي ۲۶ - د گران ټولواک له حضوره منظور شوی نېشنلونه مستحقينو ته ورکړل شول .
- د د لوي ۲۸ - د استانبول د ادبياتو پروفيسر ښاغلی فاهرايز د پوهنې د وزير ښاغلی د کتور پوپل سره وکتل .

د دلوې ۲۰ - د اندخوی د کلوب په سالون کې د بزگرانو د وکیلانو په گډون د ښاغلي عدالت په مخکې یوه غونډه شوه .

د دلوې ۳۰ - د کرهڼی د وزارت کفیل ښاغلي عدالت دهیواد د شمالي سیمو بزگرانو ته د دولت نظریې څرگندی کړی .

د حوت ۱ - د کابل د پوهنتون رئیس پوهاند دکتور انوری د جینوا د ساینس پوهانو د ټولنې په شاوخوا کښی وینا وکړه .

د حوت ۲ - گران ټولواک او علیاحضر ته معظمه ملکه به د ۴۲ کال د سنډلی په دولسمه نیټه امریکا ته رسمی مسافرت وکړی .

د حوت ۳ - د کابل په دربار کښی د برتانیی د نوی لوی سفیر اگریمان د گران ټولواک له حضوره صادر شوی دی .

د حوت ۴ - د کرهڼی د وزارت کفیل د کرهڼی د چارو د کتلو لپاره بغلان ته ورسید .

د حوت ۵ - معظم ټولواک د کوچنی اختر په مناسبت دهیواد د یوشمیر ښه یانو د ښه پاتې مودی بختیای دی .

د حوت ۶ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او د ښاغلي سردار محمد داؤد صدر اعظم له خوا د اسلامي ملګرو د پاچاهانو، جمهورور رئیسانو او صدراعظمانو په عنوان د کوچنی اختر په مناسبت په غامونه مخاېره شوی دی .

د حوت ۷ - د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د اختر مبارکې فرمان ولوستل شو .

د حوت ۸ - د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۹۶۳ کال د تجارتی تړون پروتوکول لاسلیک شو .

د حوت ۱۱ - د افغانستان پادشاهی حکومت او دولسی چین د جمهوریت حکومت د یوه سرحدی تړون د لاسلیک کولو د پاره خبری سره وکړی .

د تجارت وزیر ښاغلي شیرزاد چه یوه هیئت په مشرۍ هند او شوروی اتحاد ته تللی و بیرته کابل ته راوړسید .

د حوت ۱۲ - د معظم همایونی اعلیحضرت له حضوره د هند د پخوانی جمهور وزیر دکتور راجندر پرشاد د مینې په مناسبت د خواشینی تلگرام مخاېره شوی دی .

د حوت ۱۳ - د گران ټولواک له حضوره د المغرب د ملی اختر په مناسبت د مبارکې تلگرام مخاېره شوی دی .

« - د لمری محل د پاره د ابن سینا په روغتون کښی د افغانی ډاکتر له خوا د زده عملیات بریالی سرته ورسیدل .

د حوت ۱۴ - والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی د کابل فاتح د حوت په ۲۱ هند ته تللی .

د حوت ۱۵ - د صنعت هغه مدالونه چه د گران ټولواک له حضوره د جنگلک د فابریکو د څیړنوخانګو د آمرانو له پاره منظور شوی دی مستحقینو ته ورکړی شو .

- د حوت ۱۵ - د سرای خواجی په نوی ښار (دمیر بچه کوټ) نوم کیشودل شو .
- د حوت ۱۵ - د قزل کلا تر څنگ په نوی جوړ شوی بندر د شیر خان د بندر نوم کیشودل شو .
- د حوت ۱۵ - د پوهنی وزیر د کتور پوپل پیغام د نوی تعلیمی کال په مناسبت دهیواد شاگردانو ته ورسید .
- د حوت ۱۶ - د صدارت عظمی ښاغلو معاونانو د آریانا د کلب د پهلوانانو تمریني لوبی وکتلی .
- د حوت ۱۶ - د اتحادی المان د لوی سفیر له خوا د هغه هیواد د هنر مندانو د کنسرت د اوریدلو لپاره په کابل ننداری کښی میل مستیا شوی وه .
- د حوت ۱۸ - ښاغلی فوکر د امریکا د بین المللی انکشاف د اداری آمر د پوهنی له وزیر د کتور پوپل سره د پیژندگلوی کتنه وکړه :
- د حوت ۱۹ - گران ټولواک د ښاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم استعفی ومنله او ښاغلی د کتور محمد یوسف ته یی د نوی کابینې د جوړولو امر ورکړ .
- د حوت ۲۰ - د گرانو وطنوالو په نامه د ښاغلی سردار محمد داؤد پیام له کابل رادیو څخه پرود کاست شو .
- د حوت ۲۱ - د گران ټولواک له حضوره د نیپال د نوی لوی سفیر اگریمان صادر شوی دی .
- د حوت ۲۱ - ښاغلی سردار محمد داؤد د پوهنی د منسوبینو او دینجو د طبقی په غوښتنه د استادانو او نارینه وو ښوونکو له نمایندگانو او شاگردانو له نمایندگانو سره کتنی وکړی او ښاغلو د کتور محمد انس د پوهنی د وزارت معین او د کابل پوهنتون رئیس د ښاغلی سردار محمد داؤد خدمتونه و نماښتل .
- د حوت ۲۱ - د کابل فاتح والا - حضرت مارشال شاه ولیخان غازی به د هند د حکومت په پلمنه ن هغه هیواد ته روان شی ، بدغه سفر کښی د کابل له فاتح والا حضرت سره والا حضرت شهزادگی بلقیس او سردار عبدالوالی ملسگری دی .
- د حوت ۲۲ - ښاغلی عبدالرحمن ټولواک د بشر د حقوقو د کمیسیون د غونډو د مشر په حیث انتخاب شو .
- د حوت ۲۲ - ښاغلی سردار محمد داؤد د صدارت عظمی له مامورانو سره د خدای پامانی په محفل کښی وویل یوازی هغه ملتونه پرمختی چې کار کوی .
- د حوت ۲۲ - د کتور محمد یوسف صدراعظم د خپلی کابینې غړی د معظم همایونی اعلی حضرت حضور ته بدغه شان معرفی کړل :
- د کتور محمد یوسف صدراعظم او د خارجه چارو وزیر ، ښاغلی عبداللہ ملکیار د صدارت عظمی لومړی معاون او د مالیې وزیر ، د کتور علی احمد پوپل د صدارت عظمی دوهم معاون او د پوهنی وزیر ، د گران جنرال خان محمد د ملی دفاع وزیر ، ښاغلی سید عبد الله د داخلی وزیر ښاغلی سید شمس الدین مجروح د عدلیې وزیر او د قبا ئلو د مستقل ریاست کفیل ، ښاغلی

ښاغلی هیدالجي هزید بلان وزیر، ښاغلی سید قاسم رښتیا دمطبووعاتو وزیر، برید جنرال محمد عظیم د فواید عامې دوزانت کفیل، دکتور محمد ناصر کشاورز د کړهڼی وزیر، دکتور عبدالقیوم دمخاپراتو وزیر، دکتور عبدالرحیم دروغتیا دوزانت کفیل، دکانو اوصنايعو دوزانت چاری عجالا او مستقیماً د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم له خوا اداره کېږي. د تجارت وزیر به په آئینده کښی معرفي شي.

ښاغلی نور احمد اعتمادي د خارجې چارو دوزانت معاون ټاکل شوی دی.

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم دخپلی کابینې له غړو سره د اعایې حضرت سعید شهید مقبری ته لارل او دغه لور شخصیت سپېڅلی روح ته یی دعاو کړه.

د حوت ۲۴: ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم دخپل حکومت راتلونکی کړنلاره توضیح کړه.

ښاغلی سردار محمد داؤد اود دوی معاونانو له ښاغلی صدر اعظم اود کابینې سره خدای پامانی وکړه.

دمطبووعاتو وزیر ښاغلی رښتیا او ښاغلی میوند وال کابل ته راوړسیدل.

د حوت ۲۵ - نوی کابینې خپله لومړۍ غونډه د دکتور محمد یوسف پهمشرۍ وکړه او د نوی حکومت د کړنلارې په بنای یی تبادل افکار وکړل.

د حضرت امام، قتیبه بغلانی (رح) تابوت د بغلان نوی ښار ته یوولل شو.

د حوت ۲۶ - د نوی کابینې وزیرانو دمربوطو وزارتوله مامورینو سره لپه معرفي ودرسته په کار پیل وکړ.

په بلگرامد کښی افغامي لوی سفیر ښاغلی محمد عارف درخستۍ په توگه کابل ته راغی.

د حوت ۲۷ - د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم په عنوان د دغو دولتو د صدر اعظمانو او خارجې وزیرانو له خوا د مبارکۍ تلگرامونه راوړسیدلي دي چه هرا یو نه یی منځپاره شوی دی:

د شوروی جما هیرو د اتحاد د صدر اعظم ښاغلی خرو سچف، دولسی چین د جمهوریت صدر اعظم ښاغلی چوانلای، د ایران صدر اعظم ښاغلی اسد الله علم، د چکوسلواکیا د سوسیالستی جمهوریت صدر اعظم ښاغلی ویلیم سیروکی، دولسی چین د جمهوریت صدر اعظم معاون او د خارجې چارو د وزیر ښاغلی چن ټی اود ایران د خارجې چارو د وزیر ښاغلی عباس آرام.

ښاغلی کهنگدای د شاهانه حضور د سرمنشۍ په حیث مقرر شو.

ښاغلی عبدالرحمن پژواک د مشورې د پاره کابل ته راغی.

د حوت ۲۸ - د وزیرانو د کابینې په پرونی غونډه کښی دمطبووعاتو وزیر سر بیرم په اصلې وظیفی د وزیرانو د مجلس دمنشی په حیث انتخاب شو.

ښاغلی غلام احمد پوپل د المان په اتحادی جمهوریت کښی د افغانستان د فرهنګی ادارې پخوانی رئیس د داخله وزارت د معین په حیث مقرر شوی دی.

د حوت ۲۹- له ښاغلي صدراعظم سره دغو سفیرانو د پیژندګلوی کتنه وکړه: شیخ السفرا د انگلستان پخوانی، لوی سفیر ښاغلی جیلټ، د شوروی جما هیرو د اتحاد لوی سفیر ښاغلی انتونوف، د امریکا د متحدو ایالاتو لوی سفیر او د ایران د شاهنشاهی دولت لوی سفیر ښاغلی ذوالفقاری.

د امریکې د جمهور رئیس او د هغه هیواد د خارجې وزیر له خوا د ښاغلي صدراعظم په نامه د مبارکۍ پیغام وارسیدلی دی.

د کابل د پوهنتون د ریاست له خوا په جوړ شوی محفل کښی د فرهنګک پیژندنې د ټولنې د تشکیل په باب خبرې اتری وشو.

د حوت ۳۰- د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له خوا د نورو ز داخله په مناسبت د ایران د اعلیحضرت شهنشاه په عنوان تهران ته د مبارکۍ تلگرام مخابره شوی دی. د ښاغلي صدراعظم په عنوان د ترکیې د صدراعظم او خارجې وزیر له خوا د مبارکۍ تلگرامونه رارسیدلي دي.

د وزیرانو د عالی مجلس په پرونی غونډه کښی د هیواد مالی او اقتصادي حالات تر څیړنې لاندې و نیول شول.

ښاغلي ابوشادی د متحد عربي جمهوریت لوی سفیر د مطبوعاتو له وزیر ښاغلي رښتیا سره د پیژندګلوی کتنه وکړه.

د ۱۳۴۲ د حمل د لومړۍ د نوي کال له لودی سره د مجادلي مخصوصه هفته د والا حضرت شهنشاه، احمد شاه د افغاني سري مبارکۍ د عمر می ټولنې د رئیس په وینا سره پرانستل شوه.

د حمل لومړۍ: د ګران ټولواک په عنوان د کال د نوي کیدو په مناسبت د المان د فدرالي جمهوریت د رئیس جلالتمآب هانریش لوبکه له خوا د مبارکۍ تلگرام رارسیدلی دی.

د ښاغلي دکتور محمد یوسف صدراعظم په عنوان دهند د جمهوریت د صدر اعظم ښاغلي جواهر لال نهرو او د المان د اتحادی جمهوریت د صدر اعظم ښاغلي ادناور له خوا د مبارکۍ تلگرامونه رارسیدلي دي، دوی پخپلو پیغامونو کښی د نوي کال د مبارکۍ په ضدن کښی په نویو وظیفو کښی د ښاغلي صدراعظم موافقت غوښتی دی.

د نورو ز داخله په مناسبت د ایران د لوی سفیر له خوا میلستیا شوی وه.

په ماسکو کښی افغاني لوی سفیر ښاغلي شاه عالمی د مشورې د پاده کابل ته راوړسید.

د کال د نوي کیدو په مناسبت په کابل او دهیواد په نورو ښارو کښی د کرهڼې وزارت

او د مربوطه ښارو له خوا خاص مراسم اجرا شول.

د حمل ۲- پرون د بزګر دورځي مراسم په ټول هیواد کښی تجلیل شول.

- والا حضرت د کابل فاتح بنګلور ته ورسید.
- والا حضرت شهزاده احمد شاه د افغانی سری میاشتی عالی رئیس د نوی کال په مناسبت له کابل راد یو نه ویناو کړه.
- د حمل ۲- د ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم پیغام له لوی سره دمجادلی دورخی په مناسبت پرون ما زیگر له کابل راد یو څخه خپور شو.
- دمطبوعاتو وزیر ښاغلی رښتیا د شور وی اتحاد د لوی سفیر سوغات په تشکر سره ومانه.
- د حمل ۳- د دریو الوتکو د پیرو د لود پورتون د ښاغلی عبداللہ ملک یاز او دامریکا د لوی سفیر له خوا لاسلیک شو.
- د حمل ۴- د کرهڼی وزارت تر ۱۹۶۵ کال پوری له لوی سره دمجادلی ګټوری پروژې تر لاس لاندی نیولی دی.
- په ولی مینه کښی یو منځنی ښوونځی پرانستل شو.
- د افغانستان د اقتصادي پرمختګونو او منظرو د عکسونو نندارتون په روم کښی پرانستل شو.
- د حمل ۵- د دوزیرانو مجلس د سپ کال عادی او انکشافی بودجه تصویب کړه، سپ کال به د سالنګ د ټولن د ګیندلو کار پای ته ورسیدی.
- د آلمانی بانک هیات دمطبوعاتو له وزیر سره د کابل راد یو د دستګاه د بشپړ تیا په باب وغږید.
- د حمل ۶- د بکتیا اوشینوار مشرانو او عالمانو له ښاغلی صدر اعظم سره د پیژند ګلوی کتنه وکړه.
- د چین دولتی جمهوریت لوی سفیر ښاغلی هو تنګ د مطبوعاتو له وزیر سره د پیژند ګلوی کتنه وکړه.
- والا حضرت د کابل فاتح دیره دونه ورسید.
- دامریکا حکومت د پوهنتون د ودانیو د بشپړولو او تعدیل له پاره افغانستان ته یو میلیون ډالره ورکوی.
- د حمل ۷- د اجتماعی ټولنو په منظور د نوی اساسی قانون د لومړی تصویب له پاره یو کمیسیون ټاکل شوی دی.
- متحد عربی جمهوریت له افغانستان سره د هر ډول مرستو د پاره چمتو والی ښکاره کړیدی.
- د علومو پوهنځی اوس د یوه پوښلی تکنیک اود ادار ل معلمین ښه غوره کړی ده.
- په ۴۲ کال کښی له ملغو سره دمجادلی پروتو ګول د افغانستان او شور وی اتحاد ترمنځ لاسلیک شو.
- د حمل ۸- ښاغلی دکتور محمد یوسف صدر اعظم د چریدو او مجلو له منځ پرانزو او نمایند ګانو سره وکتل.

د گلخانې په ماڼۍ کې د گران ټولواک حضور ته د پکستیا یو شمیر مخور او عالمان ور غلې .

د حمل ۹ - د پایتخت جریدو د اساسي قانون د معاملاتو په باب د یوې کمیټې د تشکیل په هر کلي کې پدې .

د حمل ۱۰ - د کابل د پوهنتون استادانو او د پوهنې دوزارت منسوبو لښاغلي صدراعظم سره د کتنې په ترڅ کې د انکشافی پلانو د پرمخ بیولو په برخه کې د هر څول مرستو وعده ورکړه .

د اساسي قانون د کتنو د کمیټې په لومړۍ غونډه کې د موادو او مدارکو برابرولو لامله یوه فرعي کمیټه تاسیس شوه .

د صدارت عظمي د فرمان په اثر د هیواد د بند یانو او محبسو نو د اوضاع په باب لازمه تحقیقات کېږي .

لښاغلي جیلېت د افغانستان پخواني لوی سفير او لښاغلي ادوارد کولک د پو لنډ لوی سفير د مطبوعاتو له وزیر لښاغلي رېښتیا سره د پیژند گلوی کتنه و کړه .

د حمل ۱۱ - د کابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازي او شهرزادگي بلقیس له خپل مېړه سره کابل ته راوړسېدل .

د وزیرانو په مجلس کې د عدليې په وزارت پورې د تجارتی محکمو د ارتباط په موضوع خبرې اترې وشوې .

د افغانستان کانونه د فني هیئتو په واسطه سروی کېږي .

د حمل ۱۲ - د وزیرانو د مجلس په پړو نی غونډه کې د نوو موضوعاتو په ضمن کې د اقتصادي مسائلو د توحید او انسجام له لپاره د یوې کمیټې د تاسیس دپاره تصمیم و نیول شو .

د حمل ۱۳ - د شوروی اتحاد لوی سفير د پلان وزیر لښاغلي عزیز ته په دوهم پلان کې د خپل هیواد د مرستو د دوام وعده ورکړه .

د هیواد د قره قلې پوستکو د زیات تولید او د مالدارو د بنسټ د پیاوړې کیدو په منظور د تجارت وزارت د اقامات کېږي .

د اساسي قانون د مطالعې کمیټې د لازممو موادو او مدارکو د راغونډولو په باب خپل نظریات او معلومات مبادله کړل .

د حمل ۱۴ - د پوهنتون د تعلیمي کال د شروع کیدو په مناسبت د پوهنې د وزیر د صدارت عظمي دوهم معاون د کنور پوپل پیغام و لوستل شو .

د حمل ۱۵ - د کنور پوپل د صدارت عظمي دوهم معاون او د پوهنې وزیر د عامې روغتیا د مؤسسي چارې وکتلی .

د حمل ۱۶ - د هرات د ښاری چارو د کتلو لپاره یو هیئت د پلان دوزارت له خوا هغې خواته ولیږل شو .

والا حضرت مارشال شاه وليخان غازي او والا حضرت شهزادگي بلمقيس د اصلاح دورحېايي له خبريال سره مرکه وکړه.

دحمل ۱۷- داساسي قانون کتونکي کميټي رارسيدلي نظريي ترکښتني لاندې ونيوي. سپ کال د کابل د پوهنتون په مربوطو پوهنځيو کښې له دري زرتو څخه زيات شاگردان په تحصيل بوخت دي.

۱۸- دافغانستان په ديروټو لنو کښي دصحت د بين المللي ورځي نما نڅنه او مرکلي وشو.

د ايشيا فونديشن مؤسسي دکرهڼي له وزارت سره دهرډول مرستو چمتووالي ښکاره کړي.

دحمل ۱۹- دپوزرومحصيلينو دپاره دنوي تکنیک دوداني نقشه بشپړه شويده. داذهر دپوهنتون استاذانو دپوهنتون له رئيس پوهاند دکستو رانسوي سره دپيژندگلوي کتنه وکړه.

دحمل ۲۰- دخوارلسو مليو نوافغانيو په پانښکه دخرمنو او پوتو يوه فابريکه پراستله شوه. دالتی بولک دبنډ پراستل شو.

ديوي رصدخانه دچودو لوکاربه زړشروع شي.

دحمل ۲۱- دکارتوگرافي دموسسي وداني د بشپړيدو په حال کښي ده.

دوينو بانک تراوسه پوري دوه زره تنه دمرگ له خطره بچ کړيدي.

دکرهڼي دوزارت کښل د بزرگوردورځي په مراسمو کښي دگډون دپاره قندوز ته لاړه.

دحمل ۲۲- پشاغلي صدر اعظم دکورونو چودولو دفابريکي وداني او دخواجه رواش

دهوايي ډگر دترمينل دمحوطې دفياالکو ايښو دل وکتل.

دحمل ۲۳- دبزرگ دره ورځ دقطن په ولايت کښي دکرهڼي دوزارت کښل

دکتور ناصر کشاورز له ويناسره تجليل شو.

دحمل ۲۴- پشاغلي محمد خالد روښان دمطبوعاتو دوزارت دمعين دکښل

په حيث مقرر شو.

پشاغلي لطيفي دپوهنې دندې د رئيس په حيث مقرر شويدي.

دحمل ۲۵- دشوروي اتحاد دلومړي چوپه غنم افغاني بندونو ته راوړسيدل.

کابل پوهنتون اتيا زره علمي کتابونه لري.

دحمل ۲۶- ددولتي مامورينو معاش په سلو کښي شل زيات شو.

دتوبرکلوز دموسسي نمايندگي په ولاياتو کښي دائريږي.

دحمل ۲۷- دهرات او اسلام کلا ترمنځ دواټ چودولو او قبر اچولو دسروي

کار شروع شو.

دحمل ۲۸- دمزار شريف دبرښنا دموسسي له خوا ډيز لي دستگام په کار

واچول شو.

دډل آرام او گرشک ترمنځ د مارگي د دشتي ژوره خاچه د لويديز لپاره
د پروژي له مخي په اوږه نه لرونکو ځايو کښي کيندلي کيزي

ده ات دسه ۱۵ کشاپوه خنځه

دهر ات ۱۵ کشاپه خوش رباط کښی دلارو جوړولو دقنی روزنی دښوونځی
دیوه ټولنکی زده کوونکی

- د حمل ۳۰ - د کابل په پوهنتون کېنې د تاليف او ترجمې پوهنوي غاړه ننگه پرانستله شوه .
- د حمل ۳۱ - د اقتصادي او اجتماعي شوري په غونډه کېنې د ملگرو ملتو په مؤسسه کېنې د افغانستان د نماينده تعديل نامه تاييد شوه .
- د نور لومړۍ - سل عرادي تراکتورونه په دکرهڼې د وزارت له خوا په کار و اچول شې
- د ثور ۲ - په افغانستان او هند کېنې د ايران کلتوري اتشې پناغلي محمود نغضلي له پناغلي پينوا سره د پيژندگلوي کتنه وکړه .
- د ثور ۴ - ثور - د هو قلمدارۍ ښوونځي د پوهنې د وزارت له خوا تاسيس او زده کوونکوي په زده کړو پيل وکړ .
- د ثور ۵ - پناغلي گل پاچا الفت د قبايلو د مستقل رئيس په حيث مقرر شو يدي -
- د ثور ۵ - پناغلي ميرامين انصاري د پناهيانو د اعلي حکومت د کفيل په حيث مقرر شو يدي .
- د ثور ۵ - پناغلي سيد شمس الدين مجروح ، پناغلي الفت د قبايلو د رياست مامورينو ته ورمعرفي کړ .
- د ثور ۷ - د پغمان د نجو نوکليوالي ښوونځي ابتدايي ښوونځي ته جگت شو .
- د ثور ۷ - د اساسي قانون د مطالعې د کميټې په پنځمې غونډې کېنې د فرعي جرگه کېنې رپوټ واوريدل شو .
- د ثور ۷ - د هاليند وزير مختار پناغلي لرتس وان يلاک پر وړاندې پناغلي صدراعظم سره د پيژندگلوي کتنه وکړه .
- د اساسي قانون د مطالعې د کميټې په پنځمې غونډه کېنې د فرعي جرگه کېنې رپوټ واوريدل شو .
- د ثور ۸ - د ابن سينا د موسسې د اکسريز نوي دستگاه پرانستله شوه .
- په داتلونکي وخت کېنې به د ميرمنو د ټولنې نمايندگي په پيښور ورو ولاياتو کېنې هم جوړې شي .
- د ثور ۸ - د غلي د تپې درياست له لارښوونې سره سم به د غنمو د نوي فصل تر رسيدلو پوري د کندهار ، هرات ، فراه او گرشک له گدامونو څخه خلکو ته د ضرورت وړ غنم ورکړل شي .
- د ثور ۹ - د وزيرانو مجلس د ارزاقې موادو د ښه والي په باب يو لړ تدبيرونه ونيول .
- د ثور ۹ - د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ د فرهنگي روابطو د همکارۍ پروگرام موافقت ليک لاسليک شو .
- د ثور ۹ - له پناغلي صدراعظم سره داسو شيتيد پرس د خبر رسولو د آژانس نماينده پناغلي پراتر اختصاصي مرکه وکړه .

- د ثور ۱۰ - د افغانستان او فرانسې د دواموندولو او طب د پوهنځیو ترمنځ د نوي همکارۍ تړون لاسليک شو .

- د ثور ۱۱ - پښتني تجارتي بانک د لک لک ځاني سيلو لپاره ته سل زره افغاني بسپنه ورکړه .

- د ثور ۱۱ - له ايراني مربوطو مقاماتو سره يې د افغاني هيات د ترانزيت ديولي مربوطو موضوعاتو په باره کښې خبرې اترې په زده پورې وبللې .

- د ثور ۱۲ - ښاغلي بېنوا په قاهره کښې د افغاني لوي سفارت د اطلاعاتو د ادارې د امر په حيث مقرر شويدي .

- د ثور ۱۳ - د مطبوعاتو په قانون باندې د بيا کتنې له پاره د دکتور پوپل تر رياست لاندې يو کمیسيون ټاکل شويدي .

- د ثور ۱۴ - شهرباري ذات داخترامونځ د شاهي ارگ په جومات کښې ادا کړ او په شاهي سلام ځانه کښې يې د نمايندگانو او مامورينو د مبارکي عرض ومانه .

- د ثور ۱۵ - د سگريټ جوړولو د فابريکې پروژې د تجارت دوزانت تر کتنې لاندې ده .

- د ثور ۱۶ - په افغانستان کښې به د حقوق پوهانو يوه ټولنه جوړه شي .

- د ثور ۱۶ - د ښکرمهار د طب په پوهنځي کښې به د لومړي کال د پاره تر پنځوسو تنو زده کوونکي شامل شي .

- د ثور ۱۷ - ښاغلي ملکيار د درو پشانو د سيمې د پښې د کرهڼي فارمونه وکتل .

- د ثور ۱۸ - د صدر اعظم او خارجه چارو دوزير له خوا د احمد خميستي د مړينې په مناسبت د الجزاير د صدر اعظم ښاغلي بن بلا په عنوان د تعزيت تلگرام مخابره شويدی .

- د ثور ۱۹ - د کابل د هوايي ميدان تر مينځ د صدر اعظم په واسطه پرانستل شو .

- د ثور ۲۰ - جلالتماب دهند جمهور رئيس کابل ته راغی .

- ښاغلي «حکيمي» د هرات د ولايت د نائب الحکوم په حيث مقرر شوی دی . د دواموندولو د پوهنځي د لارو اتو نودو دانۍ کار په ژر بشپړ شي .

- د ثور ۲۱ - د هماغو نوي اعليحضرت گران ميلمه جلالتماب دهند جمهور رئيس کابل هوايي ډگر ته راوړسيد او د گران ټولو اک له خوا يې دودهر کلي وشو .

- د گران ټولو اک له خوا د دوی د گران ميلمه په ياد ميلمستيا شوی وه .

- د ثور ۲۲ - دهند د جلالتماب جمهور رئيس په ياد د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم له خوا په کابل هوټل کښې ميلمستيا شوی وه .

- د ثور ۲۳ - دهند جلالتماب جمهور رئيس برون د گلپهار د نساجي فابريکه وکتله . د افغانستان اود المان د فدرالي جمهوري دولت ترمنځ د فرهنگي روابطو موافقت لاسليک شو .

- ۲۴ - تجارتي محکمي د عدليې په وزارت پورې مربوط شوی دی .

جلالتمآب دهند جمهور رئیس د پوهنتون دمنسو پښو باغو نډه کښی کېدون وکړي .
جلالتمآب رادا کرشان دهند د لوی سفارت د نوی ودا نی د بنسټ د بره کیشو وه .
د ثور ۲۶ - جلالتمآب دهند جمهور رئیس گران قولواک سره خدای پاتې وکړي .
د ثور ۲۶ - دهند جلالتمآب جمهور رئیس پرون له کندهار څخه تهران ته لاړ .
د ثور ۲۸ - د اساسی قانون د کتنی د کمیټی په اوومه غونډه کښی د فرعی کمیټی راپور
واوړیدل شو .

د ملی شوری د یوولسمی دوری د دریم کال لومړنی عمومی غونډه پراستله شوه .
افغانی پهلوانان په هند کښی له یو لړ مسابقو وروسته بریالي کابل ته راستانه شول .
په واشنگتن کښی د افغان ملی جامو پوستی ټکټونو داریستانو د تقاشو نندارتون
د افغانی لوی سفیر ښاغلی میوندوال له خوا پرانستل شو .

سین کال یونیم لک افغانیو څخه زیاتی مطبوعاتی چاپوړی وړکول کښی .
د ثور ۳۰ - د افغانستان او پاکستان نمایندگان په تهران کښی سره وگورئ .
د ثور ۳۱ - د دریای پنج د پاسه دهید رومتریک د کارو د پای ترسولو پرون وکول
د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ لا سلیک شو .

د ثور ۳۱ - د مطبوعاتو په قانون باندی د بیا کتنی کمیسیون د دکتور پوپل په مشرۍ
غونډه وکړه .

د ثور ۳۱ - د افغانستان او پاکستان نمایندگان په تهران کښی سره وگورئ
او په نظر کښی ده چه د مطبوعاتو وزیر ښاغلی رښتیا، د خارجه چارو د وزارت معاون
ښاغلی نوراحمد اعتمادی او د خارجه وزارت د سیاسي روابطو مدیر ښاغلی عطا الله
ناصر ضیاء دهمدی مقصد لپاره تهران ته لاړه شی .

د جوزا ۱ - د داخله وزیر ښاغلی سید عبداللهمستعفی او ښاغلی دکتور عبدالقیوم
دمخا براتو د وزارت پخوانی کفیل دهغه وزارت د کفیل په حیث مقرر شو .

د جوزا ۲ - د مطبوعاتو وزیر ښاغلی رښتیا له خپلو ملگرو سره نن تهران ته مخی .
د آلمانی بانک هیأت په افغانستان کښی د د ونو یو سېلو گانو د جوړولو هیله
پیکاده کړه .

د جوزا ۳ - د افغانستان او پاکستان ترمنځ د روابطو د بیا استقرار په باره کښی
د اعلیضرت معایون د ایران د شاهنشاه د جمیله کوشینو په اثره اکل شویده چه د افغانستان
او پاکستان وزیران په تهران کښی سره وگورئ .

د جوزا ۴ - افغانی او پاکستانی هیأتونه د اعلیضرت د ایران د شاهنشاه حضور ته ورغلل .
د جوزا ۴ - د پوهنتون علمی مناظری به ژر شروع شی .

د جوزا ۵ - د افغانستان او پاکستان هیأتونه د ایران د خارجه وزیر له خوا
میلستما شوی وه .

- د جوزا ۵ - د اساسی قانون د کتنی جرګه کې اتمه غونډه وکړه .
- د جوزا ۵ - یو فرانسوی قانون یوه کابل ته راوړسید .
- د جوزا ۶ - د هیواد د خپلواکۍ د بیرته راوستلو پنځه څلوېښت کالیزه مراسمو په ټول هیواد کې تېلېل شوه .
- د جوزا ۷ - د افغانستان او پاکستان تر منځ یو سیاسي، قونسلې او تجارتی روابط برقرار شول .
- د جوزا ۹ - د مطبوعاتو وزیر د تهران غونډه بریالۍ وبلله .
- د جوزا ۹ - د مرکزي لارې توار ودانۍ پرانستل شوه .
- د جوزا ۱۲ - د کورونو جوړولو فابریکه د پراختیا په حال کې ده .
- د جوزا ۱۳ - د ښاغلي صدراعظم د شوری وکیلانو ته د خپل حکومت د کړنلارې په برخه کې تو ضیحات ورکړل .
- د جوزا ۱۴ - د وزیرانو د مجلس له خوا د ۴۲ کال یو دجه تصویب شوه .
- د جوزا ۱۴ - ملي شوری د ښاغلي دکتور محمد یوسف کابینې ته د اعتماد رایې ورکړې .
- د ښاغلي صدراعظم له خوا یو ځل بیا د پښتونستان د ولس ملاټي ته پیداو په دغه برخه کې د افغانی ولس او خلکو دریغ و پېژانه شوه .
- ۱۴ - د ښاغلي دکتور محمد یوسف صدراعظم د مالیې د پاره و پانان ته و خښید .
- د ښاغلي انجنیر مساه د پترولوپلټنې د تیس د مخابراتو د وزارت د کفیل په حیث مقرر شو .
- د اېن سینا دنوی کلینیک د پرانستلو لومړی کالیزه تېلېل شوه .
- ۱۶ - د افغانی سری میاشتی نوی تشکيلات او بودجه تصویب شو .
- د جوزا ۱۷ - د مطبوعاتو د قانون د کتنی فرعي کمیټه وټاکل شوه . د کندهار مخورو دری لکه افغانی سری میاشتی ته ورکړی ،
- د جوزا ۱۸ - د دوا جوړولو د پوهنځی د لارښوونکو د کار پیل ورسید .
- د مطبوعاتو وزیر د ښاغلي د پښتیا د کندهار مخورو ته د کندهار د مطبوعاتو د پراختیا په باب کې تو ضیحات ورکړل . د اساسی قانون د کتنی د کمیټې لسمه غونډه وشوه .
- د جوزا ۱۹ - گران ټولواک پرون د سالنګک د عمومی واک د کار جریان معاینه کړ .
- د مطبوعاتو وزیر د پښتیا د ولټی مطبعې دنوی ودانۍ د کار پیل وکړ .
- د جوزا ۲۰ - د کابل د امنیې قوماندان وویل چه د پولیسو د ستاګاه د جنایاتو د کشف او لېاره په هر دول مدرسو سامانوخڅه سنباله شویده .

- دجوزا ۲۱- دکندهار دمیوی ساتلو او صادرو لو فابریکه د تجارت د وزارت له خوا پرانستله شوه.
- د جوزا ۲۲- د پلان وزیر ښاغلی عبدالجی عزیز د لشکر گاه نوی پل پرانست.
- دجوزا ۲۲- افغانستان له اقتصادي مرستو څخه په زده پوری کته اخیستی.
- د افغانستان او بلغار یا تر منځ د تجارتي موافقت لیک سندو نو سره تبادله وشوه.
- دجوزا ۲۳- ښاغلی سلطان محمود غازي دملکي هوامی ریاست د کفیل په حیث مقرر شوی دی.
- دجوزا ۲۴- د اوه څلویښت زرو ټنو په شاوخوا کښی غنم له امریکا څخه افغانستان ته راوړل کیږی.
- دجوزا ۲۵- دگران ټولواک په بلنه جلاله آب برژنیف د میزان په نو لسم افغانستان ته راځی:
- د ښکرهار په ۵۶ زره جریبه میخکه کښی د کرهڼی وزارت له خوا ذراعتی فارمونه جوړیږی.
- دجوزا ۲۵- د افغانستان اوولسی چین د سرحدی مسایلو د موضوع په باب دخپرو اترو له امله دچین یو هیئت کابل ته را ورسید.
- دجوزا ۲۸- د حقوقی مسئلو دتنظیم او قانون جوړولو نوی اداره تاسیس شوه.
- دجوزا ۲۹- ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم دسرطان په اومه نیټه دکابل لورته راخوځیږی.
- دامریکا څلکودگران ټولواک اومعظمی ملکي دتاوده او په زده پوری هرکلی لیوال دی.
- دجوزا ۲۹- دمېرمنو دټولنی تربیوی کنفرانسونه دعلیاحضرتی معظمی ملکي په پیغام پرانستل شو.
- والا حضرت مار شال شاولی خان غازي دجوزا په ۳۱ نیټه د علاج لپاره پاريس ته ولاړه.
- دمگرو ملتو داطلاعاتو اداری او په افغانستان کښی دملگرو ملتو نماینده ښاغلی هیلنگ دافغانستان دعرفانی او نشراتی موسسواو دم، اطلاعاتو داداری ترمنځ نودی مرستی یی ونمانځل.
- په واشنگتن کښی دښاغلی میوندوال د ماموریت دوره پای ته ورسیده.
- له واشنگتن څخه درارسیدلی خبر سره سم ښاغلی جان کینیدی امریکانه دگران ټولواک اومعظمی ملکي مسافرت ددواړو هیوادو ددوستانه روابطو د پراختیا په برخه کښی اغیزه ناکه وباله.

دجوزا ۳۰- د کابل او پراگ ترمنځ د هوايي سرویس د ښاغلي گلېهار د ملکي هوايي ریاست مرستیال او د هوايي قو او د ارکانو رئیس جنرال محمد آصف او د چکوسلواکیا سفیر ښاغلي جان چک په واسطه پرانستل شو.

دجوزا ۳۱- د نویو مدرنو طباعتی ماشینو د نصبولود و دانی چاری به یی راتلونکو د و کلو پوری بشپړی شی.

دقوی دروغتیا د موسسې نماینده دکتور تولی دمطبوعاتو له ښاغلي و زیر سره کتنه اودمطبوعاتو له خپر و نوڅڅه خوشی وکړه.

د نساجی د عمومی ریاست د پلو رلو آمر ښاغلي محمد صالح حنیفی و و یل چه د د نساجی د فابریکو په تولید اتو کښی زیاتوالی راغلی دی.

۱۳۴۲ کال د سرطان لومړی: والا حضرت د کابل قانع دپاره فرانسې ته وخوځید.

د اساسی قانون د کتنی په دولسمه غونډه کی محینی مهم موضوعات تر کتنی لاندی ونیول شول. دملی شوری د قوانینو د تدوین د داخله چارو د شکایاتو اودعریضواو د یدلو کمیسیون وټاکل شو.

دسرطان ۲- دامریکي د متحد ایالتونو حکومت په بلنه دافغانستان یو پارلمانی هیئت به دامریکا متحد ایالتونه وگوری.

دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر ښاغلی احمد فرید احمد ابو شادی دملی شوری له ښاغلي رئیس سره کتنه وکړه.

دشوروی جماهیر واتحاد د ښځودقو لنی په بلنه دمیرمو دقو لنی له خوا دافغانستان د ښځو په نمایندگی دنړی په کسانگر س کښی دگډون دپاره مسکو ته یو هیئت وخوځید.

دملکی هوایی ریاست کفیل ښاغلی سلطان محمود غاری دځینو چارو له کتلو وروسته له میمنی څخه هرات ته وخوځید.

دسرطان ۳- دمیرمنو دقو لنی دشیدوڅښلو، پخلی او دکور دتدبیر کورس د والا حضرتی شاهدخت بلقیس په واسطه پرانستل شو.

دافغانی سری میاشتی قو لنی دختیز پاکستان مصیبت لټولو ته لس زره پاکستاني روپی ورکړی.

په واشتگتن کښی دافغانستان دلوی سفیر په حیت دد کتمور عبد المجید چه په توکیو کښی دهمایونی معظم اعلیحضرت پخوانی لوی سفیر و اکر یمان را رسیدلی دی.

دسرطان ۴: گران ټولواک اوعلیا حضرت ته ملکه دهغی اعلامی په اساس چه د ۱۹۶۲ کال داکتوبر په لومړی نیټه دهغی بلنی په باب چه دالمان دفدرالی دولت دجلا لمتاب جمهور رئیس له خوا دافغانستان معظم ټولواک اوعلیا حضرتی ملکی

د قراړو د دسیند پل چه د لوی دیزر لین د پروژې په اساس ۳۷۵ متره اوږد جوړ شوی دی.

د کندهار - هرات اوتو رغو نه یی د سرک یوه برخه هغه پل چه سنگی د بباط ته څر مه نوی جوړ شوی دی .

دادرسکن په برخه کې د کښمار، فراه او هرات نوي سرک په دلو ديز لښ له خوا پرېشووی دی

دهرات نوي هوتل چه د جوړولې کار نه دی زر په زړه بشپړ شى

نه رسمي بلنه ورکې شوی وه د اسد به خواړه لسمه نېټه اتحادی المان جمهوریت ته همی.

د برتانې لوی سفير ښاغلی ارنر جمیز د گران ټولواک حضور ته خپله اعتماد نامه وړاندې کړه.

د سرطان ۵: د فغانې سړي میاشتي د ټولنې عالي رئیس به غزني کښې د سړي میاشتي دوداني دعای له ټاکلو وروسته بیرته کابل ته راستون شو. میرمن رقیه ابو بکر د سړي میاشتي د ټولنې د تبلیغا تو د آمریت د کفیلې په حیث مقررده شوی ده. د اجرستان د شونځي دوداني د بنسټ پرېره دهغه دعای د حاکم ښاغلی سلیمان خیل په واسطه کښو دله ښوه.

د سرطان ۶:

په واشگتن کښې د افغانستان پخوانی لوی سفير ښاغلی میوندوال کابل ته راوړسید. ولاحضرت شهزاده محمد نادر د استقلال د لیسې د فارغ التحصیلانو د پیلو مو نه او انعامونه ورکړل.

ښاغلی پوهاند صدیق اله رشتین د ادبیا تو د پوهنځي استاد د پښتو ټولنې د رئیس په حیث مقرر شو.

ښاغلی عبدالخالق واسعی د پښتو ټولنې د لغاتو د څانگې مدیر د پښتو ټولنې د مرستیال په حیث مقرر شوی دی.

د عید العلم مدال چه د عربی متحد جمهوریت د رئیس ښاغلی جمال عبدا لنا صرله خوا د پولیسو د لیسانسې د امتیه قومانداني د گوتی د نشان د څانگې آمر ښاغلی عبدالستار ساپی لپاره پخوا منظور شوی ؤ هغه ته وروسپارل شو.

د سرطان ۷: په ملی شوری کښې د مطبوعاتو، روغتیا او معارف د چار له پاره یو کمیسیون ټاکل شوی دی.

د کابل ښاروالی په اقدام به ژر د ښځو له خوا دواوی د ښځو په ځینو جوماتو کښې واخیستلی شی.

د ننګرهار د ولایت د تجارت د اتاقو د غړو په تصمیم د انفرادی سوداګرو د پاره د سوداګرۍ د پراخنیا په باب لازم تجویزونه ونيول شو.

د سرطان ۸: گران ټولواک د ریشخو ر عسکری قشله په مفصله توګه وکتله.

د افغانستان د پاچاهۍ دولت اود بلغاریا دولسی جمهوریت ترمنځ د فرهنګي همکاریو موافقه لیک د پوهنې د وزارت د تدریسی معین ښاغلی د کتور محمد انس او

په کابل کښې د بلغاریې د دولت د لوی سفير ښاغلی لزار تشکف له خوا لاس لیک شو.

د دولتي مطابعو رئیس ښاغلی کندهاری د طباعتی ماشینونو په بین المللی نندارتون کښې د گډون په غرض اروپا ته لاړ.

د اساسی قانون د کتنې جرګې، په مقننه قوه پورې مربوط فصل تر څپړنې لاندې ونيو. د سرطان ۹: - ښاغلی دکتور محمد یو سف صدراعظم چه دجو ژا په ۱۴ نیټه دمعا لېجې دپاره ویا ناته تلملی و له بشپړې روغتیا سره بیر ته کابل ته راغی .

ښاغلی صدراعظم دگران ټولواک حضورته ورغی .

دیونان لوی سفیر خپله اعتماد نامه دگران ټولواک حضور ته وړاندې کړه . دافغانستان د شاهي حکومت او د امریکې تر منځ د تخنیکي مرستو د تېرون په اساس یو فرعي تېرون لاسلیک شو .

د سرطان ۱۰: - د پکتیا د اقتصادي او اجتماعي اوضاع د ښه والي په منظور به سود من پلانونه د پلان وزارت له خوا تطبیق شي .

د جرم دنجونو دښوونځي دوداني د بنسټ لېږه د جرم دحاکم په واسطه کیښودله شوه .

د سرطان ۱۱: دکانو او صنایعو دوزارت له خوا ډول ډول سامانونه اوماشینونه کابل ته را رسیدلي دي .

د آریانا د هوایی شرکت د رئیس ښاغلی فیض محمد احمدزی دمرګي په ترڅ کښي وویل چه ژر د آریانا الوتکي بیا فرانکفورت ته خپلي الوتنې شروع کوي .

د سرطان ۱۲: - دگران ټولواک له حضوره استاد خلیلي ته دوزارت القاب اومعاش منظور شوي دي .

دافغانستان دترلاس لاندې پروژو په باب دخبر و اترو لپاره د شوروی اتحاد یو هیئت کابل ته راغی .

د پکتیا دخلکو دژوندانه دسطحي دلوړولو په منظور سود من پلانونه دکرهڼي پلان او دکانو او صنایعو دوزارتونو له خوا ترلاس لاندې دي .

دجغتو دترکان کلي دښوونځي دوداني د بنسټ لېږه دغزني دا علی حکومت دپوهنې دوزارت په واسطه کیښودل شوه .

د سرطان ۱۳: - په کراچی کښي د لړی سفیر په حیث دجلالتمآب میوند وال اګریمان، په پېښور کښي د افغاني قونسل په حیث د خارجه چارو دوزارت دآرشیف د لوی مدیر ښاغلی سید تاج الدین او په کویټه کښي د افغاني قونسل په حیث د خارجه چارو دوزارت دویزی دڅانګي دمدير ښاغلی محمد ایوب عزیز اکواتور را رسیدلي دي او ټاکل شويده چه ژر به په کابل او کراچی کښي د دواړو خواؤ سفارت خاني او په پېښور وراو کویټه کښي افغاني قونسلګري او په چمن او پېښور کښي افغاني وکالت التجاري تأسیس او په کار شروع وکړي .

دگران ټولواک له ارادې سره سم به په پکتیا کښي دکتوري پروژي دکرهڼي، پلان اودکانو او صنایعو وزارتو له خوا تر تطبیق لاندې ونيول شي .

د سړطان ۱۴: له هغې پخوانۍ موافقې سره سم چه د افغانستان د مطبوعا دود وزارت او په کابل کېښی د عربی متحد جمهوریت د ثقافتی مرکز ترمنځ لاسلیک شویده ژر به دافغانستان او عربی متحد جمهوریت د دوستۍ ټولنی پرانیستل شی .

د سړطان ۱۵: ښاغلی ملکیار په ملی شوری کېښی د ۴۲ کال بودجه وړاندی کړه . هغه هیئت چه پښکتیا ته تللی و له ژور وکتنو وروسته بیرته کابل ته راستون شو .

د سړطان ۱۶: د دولت د ۴۲ کال پنځه ملیا رده اودری د پړش ملیونه افغانۍ بودجه د ملی شوری له خوا تصویب شوه .

د سړطان ۱۷: د گران ټولواک له حضو ده د المغرب د پاچا په عنوان د مبارکۍ تلسکرام مخا بره شو .

د قبا یلو د مستقل رئیس ښاغلی گل پاچا الفت د مخه ښی اود پښتو ټولنی د قوی رئیس ښاغلی رښتین د مقرری په مناسبت ولهمه شپه په اتو بجو د پوهنی دوزارت د ادارې معین ښاغلی السکوزی له خوا دهغه دوزارت په کلوپ کېښی میلستیا شوی وه چه د هغی کېښی د پوهنی دوزارت اراکینو اود پښتو ټولنی منسوبینو گپون کړی و .

د سړطان ۱۸: د ملی شورا د قوانینو د تدوین د چارو د کمیسیون په پړونۍ غونډه کېښی د ملی دفاع د مجوابو نو په هغه برخه باندی غوراو کتنه وکړه چه کمیسیون ته د احتیاط دضا بطلانو د اصولنامی د پروژی په باب راوسیدلی ده، غونډه د ښاغلی رحمانی تر اثر لاندی شوی وه .

د پښکتیا د ولایت اوسنی انکشافی او اقتصادی پر مختلکو نه د گران ټولواک دارشا داتواو دخلکو د زیار ایستلو په اثر دستا ښی وهدی .

په دوهم پنځه کلن پلان کېښی د شوروی اتحاد د مرستی په باب خبری اتری شروع شوی .

د میدان مالد اړوته د مصنوعی القاح فنی لازی چاری وروښو دلی شوی .

د سړطان ۱۹: گران ټولواک د قرغی عسکری قشله وکتله .

- ټاکل شویده چه د ملی شورا د رئیس دوکتور عبدالظاهر په مشرۍ دافغانستان یو پارلیا نی هیئت نن د غرمې نه وروسته په یوه بجه د امریکا د حکومت په بلنه هغه هیواد ته لاړه شی :

د سړطان ۲۰: دافغانستان پارلمانی هیئت پرون امریکا ته وځو مجید .

دالمان داتحادی جمهوریت لوی سقیر ښاغلی گیر هار د مولت من پرون خپله اعتماد نامه د معمولو تشریفاتو سره سم د معظم ټولواک هماغه یو نی اعلیحضرت حضور ته وړاندی کړه .

د سړطان ۲۱: د هرات او غزنی مخور د گران ټولواک د شرفیا بی له امله کابل ته راغلل .

تراوسه پوری د شوروی اتحاد ۲۲ زره ټنه غنم افغانستان ته رارسیدلی دی .

دکتور محمود حبیبي دکابل راهیو دشراتي ریاست د کفیل په حیث مقرر شو. دسرطان ۲۲: دگران ټولواک له حضوره د عراق او فرانسې دملې ورځې په مناسبت د مبارکې تلگرافونه مخا پرې شوي دي.

دغزني دشاراو شاوخوا سيمو مخورو ددلکشا په ماڼۍ کې دگران ټولواک حضورته ورغلي و.

ښاغلي صدراعظم له لودي او بيسواډې سره د مجادلې په باره کې دغزني دخلکو مرسته وغوښته.

دهرات مخورو له ښاغلي ملکيار سره وکتل او وروسته له هغه يې مسلخ اوسيلو وکتل. دسرطان ۲۳: دگران ټولواک حضورته دورتک په ترڅ کې دهرات مخورو له حکومت سره دهرول مرستې وعده ورکړه.

د مطبوعاتو دقانون جرگې ته دفرعي جرگه کې رپوت وړاندې شو.

دفرانسې دملې ورځې په مناسبت دکابل په دربار کې د هغه هیواد د لوی سفير له خوا پروډ دمازدیگر په پنځو بجو د سفير په کور کې یو میلمستیا شوی و چې هغه ته ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم، دسلطنتي دربار وزیر ښاغلي علي محمد، دکا پښتې غړي عالي رتبه عسکري او ملکي مامورین او په کابل کې د کورد پیلوماتیک ورغلي و.

د عراق دملې ورځې په مناسبت د هغه هیواد په سفارت کې میلمستیا شوی و. دسرطان ۲۴: دافغانی پارلمانی هیئت به دامریکا بیلې بیلې سیمې او دم.م. مؤسسه وگوري.

دافغانستان بانک سری میاشتی ته یو ملیون او درې لکه پنځه خلو پیسې زده نه سو او اتیا افغانی او ۴۲ ټوله بسپنه ورکړې ده.

دغزني مخورو او عالمان بیرته غزني ته ستانه شول.

دسرطان ۲۵: داسپانیې دملې اختر په مناسبت دگران ټولواک له حضوره د مبارکې تلگرافونه مخا پرې شوي دي.

دافغانستان او متحد عربي جمهوریت د دوستۍ ټولنه پرانیستله شوه.

دهو اپوزیوني نوی دستگام په کار واچولی شوه.

دشو روی اتحاد د اقتصادي هیئت په ویاړ د پلان د وزیر ښاغلي عزیز له خوا میلمستیا شوی و.

دسرطان ۲۶: دافغانستان پارلمانی هیئت به نن دامریکا له جمهوریتیس جان کفیدی سره وگوري.

دمطبو عاتو وزیر پرون ددو لتي مطبعمی نوی به کارا چول شوی ماشینونه و کتل .
 دکابل به دربار کښی دالمان داتحادی جمهوریت نوی لوی سفیر دکتور هار د
 مولتین له صدراعظم ښاغلی دوکتور محمد یوسف سره دپیژندگلو ی کتنه وکړه .
 دسرطان ۲۷: ښاغلی صدراعظم دقرغی عسکری قشله وکتله .
 دښارد اصلاحاتو پروژ د عاشقانو او عارفانو په سیمه کښی شروع شوه .
 دسرطان ۲۸: دملی شوری رئیس دوکتور عبد الظاهر له ښاغلی جان کنیه ی
 سره وکتل .
 دسرطان ۲۹: ښاغلی جان کنیدی په پیره مینه دافغانستان دگران ټولواک او
 معظمی علیاحضرتی ملکي نژدی سفرته سترگی به لاری دی .
 دفره مخور دعلیحضرت شهید سعید په مقبره دگلو کښی کښوده .
 دښاغلی صدراعظم په مشری دهرمند دریاست عالی شوری غونډه وکړه .
 دسرطان ۳۰: دپولیند دملی ورغی په مناست دگران ټولواک له حضوره دمبارکی
 مخابره شوی دی .
 دښاغلی صدراعظم په مشری دهرمند دریاست عالی شوری غونډه وکړه .
 دکا پښی ددوه تنو غړو په گډون هزاره جات ته تلملی هیأت په خپلو کتو پیل وکړ .
 دپوهنتون دکتابونو پلورنځی پرانستل شو .
 دسرطان ۳۰: دولا باتو دپوهنی دمديرانو اتمه کالنی غونډه پر و ن د ښاغلی
 دکتور پوپل په وینا پرانیستله شوه .
 دسرطان ۳۱: دگران ټولواک له حضوره دجلال تآب جمال عبدالناصر په عنوان
 مبارکی تلگرام مخابره شوی دی .
 دوزیرانو دمجلس له خوا دجرازی محاکماتو دقانون پروژ تصویب شوه .
 داسد لومړی - ښاغلی صدر اعظم دکتور محمد یوسف په داسی حال کښی چه
 دملی دفاع و زیر چکر جنرال خان محمد ورسره و دریشخوړ عسکری چونی وکتله .
 دکابل دښار داصلاحاتو دپلان دپرمخ بیولو په برخه کښی دامریکا دبین المللی همکاری
 اداره او م هم مرسته کوی .
 دپښتني تجارتی بانک عالی شوری په داسی حال کښی چه د مالیی و زیر او
 دصدارت عظمی لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله ملکیار او دعدلیی وزیر ښاغلی
 مجروح اودشوری نورغری حاضر و غونډه وکړه .
 داسه ۲ دادیاتو د پوهنځی دژورنالیزم د څانگي ددوهو او دریو ټولگیو
 شاگردانو دورغی په دوه نیمو بجو دپوهنځی دریس ښاغلی مجروح په ملسکرتیا
 دمطبوعاتو دوزارت په مافی کښی دمطبوعاتو له وزیر ښاغلی دښتیا سره وکتل .
 ښاغلی دښتیا د وینا په ترڅ کښی فارغ التحصیل شوو ژور نالستانو په دملکت
 غر گنده له تیا یاده کړه او ویی ویل چه ددغی څانگی منسوبین دې دمطبوعاتو له
 وزارت سره دهمدا اوس خپله مرسته شروع کړی .

داسد ۴- دگران ټولواک له حضوره اود ښاغلي صدر اعظم له خوا د مسکو دخبرو دبر پاليتوب په نسبت مبارکي ويلي شويده ښاغلي صدر اعظم د دري گونو لويديزو او ختيزو هيوادو موافقه چه دآزموښتي چاودنو د بندولو په باب ي سره کښي يده دنړۍ دشخړو دکميدو په لاره کښي يوگړندي گام گڼي .

د ملي شوري د بودجي او مالي چارو کميسيون په خپله غونډه کښي ۳۸-۳۹ مالي کال دقطعيه حسابو موضوع ترغور لاندې ونيوله .

داسد ۵- دگران ټولواک له حضوره ديوگو سلاويي د وروستي زلزلې له امله د همدردۍ تيل-گرام مخابره شويدي .

ښاغلي دکټور محمد يوسف صدر اعظم د فراه له مخورو سره د پيژند کلوۍ په وخت کښي وويل: حکومت هيله لري چه د ناوړو استفا دو مخه ونيوله شي . دمتحد عربي جمهوريت دلوي سفير ښاغلي ابوشادي په وياړ دافغانستان اومتحد عربي جمهوريت ددوستۍ دولتي درميس ښاغلي رښتيا له خوا دمطبوعاتو په کمپکښي دعهداي په امانۍ ميلهستيا شوي وه .

داسد ۶- ښاغلي صدر اعظم دمعارف دشاگردانو د اوډي هنري نندار تون د نجات په ليسه کي پرانيست .

د افغانستان دشمالی سيمو دانجنيريۍ دبشپړي سروي اودکوکچي په نښاوي ياشبرغان کښي ددوولس زره هکتاره دمحکمې دآبادولو اودپروژي جوړولو سروي تپون د افغانستان او د شوروي جمهوريتو داتحاد د هيتو له خوا د فوايد عامي په وزارت کښي لاسليک شو .

داسد ۷- والا حضرتي شهزادي بلقيس درابعه بلخي دليسي په چوکاټ کښي يونوي وړکټون پرانيست.

داسد ۷- د فراه داهلي حکومت مخورو په داسي حال کښي چه دفراه اعلي حاکم ښاغلي عبدالعزيز هم حاضر ؤ دافغانی سري مياشتي د ټولني له عالي رميس والا حضرت شهزاده احمد شاه سره دهغه رياست په سالون کښي وگڼل .

داسد ۸- دمعظم ټولواک همایوني اعلي حضرت له حضور څخه دسويس دملی جشن په مناسبت دسويس د کنفدراسيون د رميس په عنوان برن ته د مبارکۍ تلگرام مخابره شويدي .

داسد ۸- له ښاغلي صدر اعظم سره دجريدو اوورځپاڼو دمديرانو مرکه وشوه . دملی شورا دقوانيود تدوين دچارو کميسيون پخپله غونډه کښي چه دښاغلي رحمانی په مشرۍ يي وکړه د يو د جي او مجا سبي اصولنا مه يي تر غور او څيړني لاندې ونيوله .

داسد ۹- همایوني معظم اعلي حضرت دهغې خاصي مهرباني له مخي چه له خپل رعيت سره يي لري

د مرکز ولايتو نوا او اعلي حکومتونو د يوشمير مبعادي بند بانو د بند پاتې موده د ميلادالنبی شريف په مناسبت پښلي ده .

داسد ۱۰ - د حضرت سرور کائنات محمد مصطفی صلعم د نيکه رغی زېږېدنې کاليزه په نهو بجو دمطبوعاتو دوزارت د لارښودنې د لوی مديريت له پرو گرام سره سم دسلامتخاني په ماڼۍ کښي تجليل شوه .
د شرعيا تو د پوهنځي علمي کنفرا نسونه ورمه ورځ مازيگر په پنجو بجو د پوهنتون درئيس پوهاند دکتور انوري په وينا پرانستل شول .

داسد ۱۱ - دافغانستان اوشوروي اتحاد ترمنسح د ۱۹۶۱م کال په موافقه ليک باندي د بيا کتنې په خبرو کښي د شوروي اتحاد دهيئت رئيس ښاغلي او بر يانوف او غړي بي ، د بلان دوزارت معين ښاغلي يفتلي او په نوموړو خبرو کښي افغانی هيئت دنورو غړيو په ملگرتيا له صدر اعظم ښاغلي دکتور محمد يوسف سره وکتل .

د گلو پولودتديد په باب دافغانستان اوولسي چين دهيئتود خبر و

په باره کښي گلپه اعلاميه

دغني مطبوعاتې گډې اعلاميې متن چه دافغانستان او دولسي چين جمهوريت ترمنع دسرحدی خبرو په باره کښي خپره شوه .
اعلاميه وايي چه .

د افغانستان شاهي حکومت او دولسي چين جمهوريت دحکومت د۱۹۶۳ کال دمارچ په دوهمي نيقي دمطبوعاتو گډې اعلاميې په تعقيب دسرحدی خبرو د باره ددواړو هیوادو هیئتونو د۱۹۶۳ کال دجون د۱۷ نيقي نه داگست تر اوله پوري ددواړو هیوادو ترمنع داوسنی سرحد درسمي تديد په باب کښي خبري وکړي .
هغه کسان چه په خبرو کښي بي کډون وکړي دافغانستان له خوا د خارجه چارو

دوزارت دملگرو ملتو او بين المللي روا بطو مدیر ښاغلي زلمي محمود دغازي دهيئت دمشر په حيث، دملکي هوانوردی رئیس ښاغلي سلطان محمود دغازي، دکارتوگرافي رئیس ښاغلي امير احمد، ښاغلي غلام رسول ښاغلي محمد رفیق آصفی او ښاغلي غوث وزيري دهيئت دغړو په حيث و

او دولسي چين دجمهوريت له خوا په افغانستان کښي دولسي چين دجمهوريت لوی سفير ښاغلي هاوتینگ دهيئت دمشر په حيث، دچين دخارجه چارو په وزارت کښي دآسيایي چارو د لومړي څانگي دمدير مرستيال ښاغلي چنگ چي پنک دهيئت دغړي په حيث او ماسوشنگ، ليوهای سنگ او باچنگک آن دمشاوړينو په حيث و.

دخبرو په وخت کښي لومړي ددواړو هیئتو دکارد ترتيب په باره کښي موافقه سره وکړه او وروسته ترهغه بي هغه نقشي چه سرحدی کرښه څرگندوي او پخوا ود و او

ښاغلي زلمي محمود غازي د خارجي وزارت د بين المليمي روابطو او دملګرو ملتو لوی مدير او په کابل کې د دولسم چين د جمهوريت لوی سفير ښاغلي هاو تنګ او دولسي چين د هيئت مشري په داسې حال کې چې د ګډوډولو د تړلېد مسوده په نښه کوي

خوا او ترمنځ مبادله شوي وي يو له بله سره مقلبه کېږي او د دواړو هيوادونو ترمنځ د سرحد کرښې د محاي اولار په باب کېښي بي مفاهيمه او خبرې وکړي او وروسته تر هغه درابو په اتفاق د سرحدي تړون او معاهدې د سودي په باره کېښي موافقي ته سره ورسيدل او تصميم يې ونيو چې د دواړو خواؤ نه هر يو جلا جلا دغه مسوده د هغې دکتلو اولاسليک کړ او په غرض د مختلرو نمليندگانو د ټاکلو د پاره خپلو متبعو حکومتونو ته وړاندي کېږي. د خبرو په وخت کېښي ډېره دوستانه او صميمانه فضا موجوده وه دواړو خواؤ د کار د چټک پرمخ تګ او د دوستانه مشورې د لارې د سرحدي خبرو په زړه پورې نتيجه څخه خوښي او ممنونيت وکړه، په افغانستان کېښي دولسي چين د جمهوريت د هيئت داستوګني په موده کېښي د چين لوی سفير او د خپل هيواد د هيئت مشري ښاغلي هاو تنګ او دولسي غړي ښاغلي چنګ چي پټنګ د معظم ټولو اک همايوني اعليحضرت حضوره هم ورغلي دي.

د افغانستان صدر اعظم ښاغلي دکتور محمد يوسف هم د دوی سره وکتل چېښي هيئت د هيواد مخينې په زړه پورې محايو نه هم وليدل. (باتې په ۱۵ مخ کېښي)

نهصدمین سالگرد وفات پیر هرات

برگزاری نهصدمین سال وفات خواجه درواقع احیای مفاخر ادبی و عرفانی و تمجید از اینگونه شخصیت‌های علمی و ادبی است که عمری را در راه عرفانی مجاهدت نموده‌اند و مصدر خدمات قابل قدری گردیده‌اند.

بنابر همین منظور مطبوعات برآن شد تا سالگرد ابن عارف بزرگ (خواجه عبد الله انصاری هروی) را (که اندیشه‌های عرفانی او درواقع هادی اهل طریقت است) برگزار نماید. روی این مفکوره از بعضی مستشرقان و دانشمندان خارجی که بآشنا و افکار پیر هرات آشنایی داشتند دعوت بعمل آمد تا بتاریخ ۴ میزان ۴۱ با این مناسبت در کابل حضور بهم رسانند. مدعوین عبارت بودند از:

۱- استاد نورالدین شریب از جمهوری متحده عرب

۲- استاد احمد آتش از ترکیه

۳- دکتر و رضا زاده شفق از ایران

۴- استاد بدیع الزمان فروز نغرا از ایران

۳- استاد مدرس رضوی از ایران

۶- شاعلی رهی معیری از ایران

۷- راهب دوبورکوی از فرانسه

۸- پروفیسر پترایوری از انگلستان

۹- دکتر تارا چند از هندوستان

۱۰- استاد عبد الغنی میرزایف از اتحاد شوروی

۱۱- استاد لویی دویری از امریکا

۱۲- استاد مسینیون از فرانسه

۱۳- استاد توچی از ایتالیا

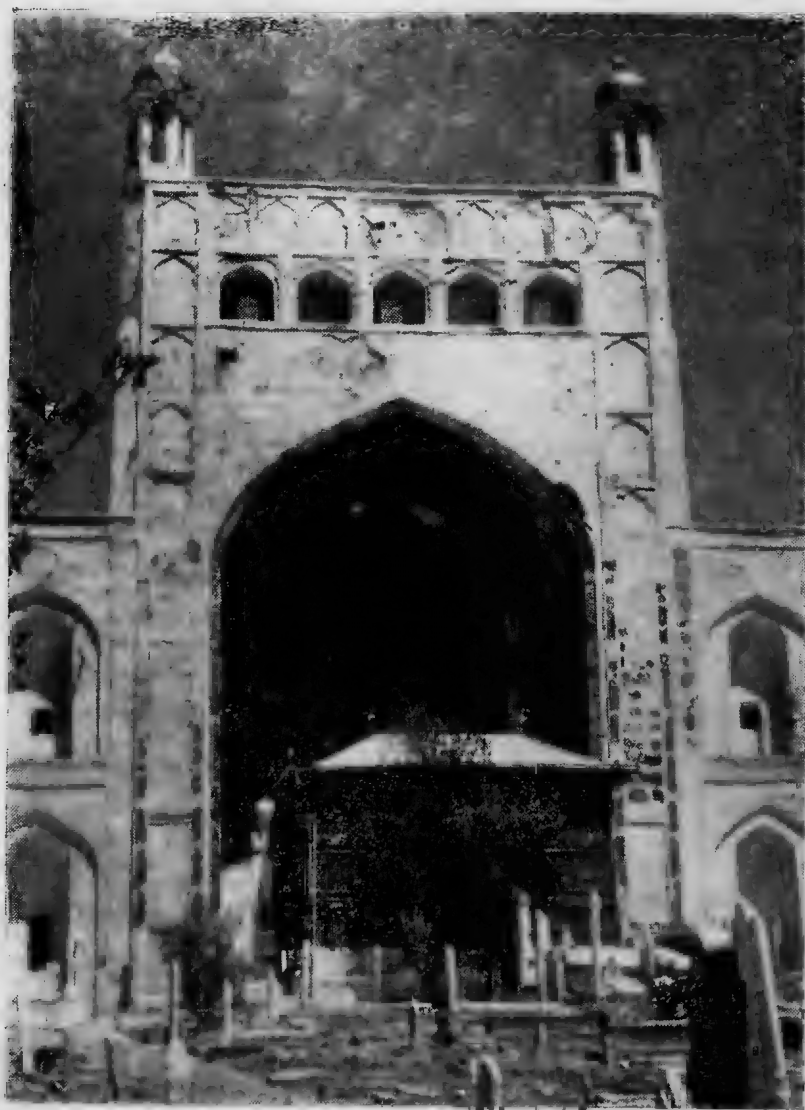
سه نفر اخیر الذکر بنا بر معاذیری آمده نتوانستند و استاد مسینیون مکتوبی باین

مناسبت ارسال نمود که روح مطلب آن این است (من بحیث عضو پنهتو تولنه به‌غایت سرور دعوت حکومت افغانستان را برای اشتراک در محفل یادبود نهصدمین سال وفات خواجه عبد الله انصاری پذیرفتم و خودم در ماه می ۱۹۴۵ بمزاراد درگازرگاه واقع هرات آمده بودم از نخستین سخنرانی در این محفل بزرگانه مدتی سال می‌گذرد و آن وقتی بود که در مذاهب فلسفی اسلامی کاوش می‌کردم و در آن روزگار فصلی از تصوف در مقدمه عبدالرحمان ابن خلدون مطالعه می‌کردم و در آن سخنان صوفیانه یافتیم و بعد از طبقان الصغه انصاری ابیاتی را خوانده‌ام که منسوب به حسین

بن منصور حلاج بوده و وی کسیت که در راه تصوف اسلامی بدار آویخته شده است. مقصد
ایشکه خواجه عبدالله انصاری هروی از پیروان مذهب حنبلی بود و حلاج در آستان قیر امام
(حنبل رح) در بغداد تهجد میگذارد .

اعضای کنگره دانشمندان داخلی قرار ذیل اند
بناغلی استاد سلجوقی، بناغلی عبدالهادی داوی بناغلی فیض محمد ذکریا، بناغلی استاد
خلیل الله خلیلی، بناغلی سید شمس الدین مجروح، بناغلی دوکتور میر نجم الدین انصاری،

مزار حضرت خواجه عبدالله انصاری «رح» در گماز رگماه هرات

بشاغلی دکتو انوری، ملک الشعراء استاد بیتاب، بشاغلی میرسید قاسم، بشاغلی دکتور محمد انس
بشاغلی عبدالکریم حقانی، بشاغلی احمد علی کھزاد، بشاغلی محمد ابراهیم صفا، بشاغلی دکتور
عبدالاحکیم ضیائی، بشاغلی میر غلام محمد غبار، بشاغلی گل پاچا الفت، بشاغلی
محمد خالد رویشان، بشاغلی عبدالغفور بریشان، بشاغلی گویا اعتمادی، بشاغلی
عبدالحمید مخمور، بشاغلی عبدالوہاب طرزی، بشاغلی عبدالرؤف بینوا، بشاغلی عبدالرشید
لطیفی، بشاغلی محمد عثمان صدقی، بشاغلی حافظ نور محمد کھگدای، بشاغلی دکتور غلام فاروق
اعتمادی، بشاغلی پروفیسر محمد علی، بشاغلی عبدالحی حبیبی، بشاغلی محمد شاہ ارشاد
بشاغلی صدیق اللہ رشتین، بشاغلی غلام حسن مجددی، بشاغلی دکتور رحیم ضیائی، بشاغلی
سید بہا الدین مجروح، بشاغلی دکتور عبدالواحد سراپی، بشاغلی دکتور احمد جاوید
بشاغلی دکتور محمد رسول ترہکی، بشاغلی غلام جیلانی جلالی، بشاغلی محمد ابراهیم عباسی
بشاغلی دکتور کرام الدین، بشاغلی دکتور حفیظ اللہ ناصری، بشاغلی دکتور محمود حبیبی
میرمن دکتور محبوب سراج رفیق، بشاغلی غلام حضرت شایق جمال، بشاغلی میرامین الدین
انصاری، بشاغلی محمد ابراهیم قندھاری، میرمن رقیہ ابو بکر، میرمن صالحہ اعتمادی،
بشاغلی محمد ابراهیم محلل، بشاغلی ضیاء قاریزادہ، بشاغلی محمد قاسم واجد، بشاغلی
بشاغلی محمد علی معتمدی، بشاغلی محمد صالح پروانٹا۔

مجلس احقال خواجہ بساعت ۴ بعد از ظهر مورخ ۴ میزان ۱۳۴۱ پس
از قرائت چند آیہ قرآن شریف بابیانہ بشاغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم افتتاح شد۔
بیانہ بشاغلی صدر اعظم محتوی این جملات است۔

آثار و افکار عرفانی و اخلاقی این عارف بزرگوار خود عامل بزرگی است کہ بیاد
و بود وی میبرد ازیم و هموطنان او را از امثال این میراث بزرگ فرهنگی کہ نمودار
مفاخر تاریخی و مویید وحدت ملی آنهاست با احترام و تقدیر یاد کنند۔

من عقیدہ دارم جهان ما بہ اندازہ کہ بہ پیشرفت علوم مادی نیاز مندی دارد
و ارتقای بشریت مستلزم آنست بہمان اندازہ بہ تزکیہ نفس و پروردن روح عالی
انسان محتاج است تاجہانی را کہ برای سعادت حقیقی دنیای خود آرزو داریم
میسر آید۔

پیام اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی باین مناسبت توسط دکتور وسپیل رئیس مستقل
مطبوعات قراآت گردید۔

(برخی از نکات پیام اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی روی این موضوع در قسمت اول سالنامہ
طی بعض ارشادات ذات شاہانہ توضیح داده شدہ است۔) اعضای گنجرہ توسط
بشاغلی عبدالہادی داری رئیس مجلس معرفی و سپس پیام ہای کہ از طرف وزرات
معارف، ریاست ہنوتون کابل و انجمن تاریخی باین مناسبت ترتیب گردیدہ
بود، توسط بشاغلی محمد ابراهیم عباسی سکرتر مجلس قراآت شد متعاقباً

مقالات و بیاناتی از طرف ښاغلو سید شمس الدین مجروح، زا هب دو پور کوی
قرا نسوی، گو یا عتما دی، ښاغلی الفت، استاد فروز انور و منظومه از استاد
خلیلی در اطراف شخصیت و آثار پیر هرات که قبلا با ین مناسبت ترتیب گردید

بود قرا آت گردید
در خلال مقالات و جیزه
های از آثار خواجه
بزرگان های فارسی و پشتو
نوسط میر من نفیسه
عباسی و پیغله فهمیده حمید
و پیغله پروین مجروح
قراآت گردید در ختم
مجلس دکتور پوپل
وزیر معارف دسته های
گلرا بو کالبت حلقه
های عرفانی و کلتوری
کشور در حالیکه ښاغلی
غلی محمد شمان اول
صدارت عظمی، دکتور
عبدالظاهر رئیس
شورا یملی، اعضای کابینه
مامورین عالیرتبه لشکری
و کشوری، مستشرقین
و استادان بعض از ممالک
دوست و سران کور
د پلو مایک مقیم
کابل و عده بزرگی
از فضلا و ادبای
کشور نیز حضور

ښاغلی سردار محمد داود صدر اعظم حینیکه در روز
افتتاح مراسم نهمین سال وفات پیر هرات
خطابه میدهند (۴ میزبان ۱۳۴۱)

داشتند در بای تصویر مرزا خواجه انصارد در کابل ننداری گذاشت در اخیر بعض از آثار
شیخ الاسلام (الهی نامه، صمدیدان، طبقات الصوفیه) و کتاب گازر گاه و زندگی خواجه
عبدالله انصاری که از طرف مدیریت عمومی نشرات داخلی مطبوعات و انجمن تاریخ
با ین مناسبت نشر گردیده بود در تالار کابل ننداری به حاضران توزیع گردید

همین طور فوق العاده مجله ادب نیز که حاوی ترجمه مناسبات سالها یرین خواجه و بعضی مطالب دیگر بود به حضار توزیع گردید .
جراید پایتخت و ولایات نیز باین مناسبت سر مقاله های را پیرامون شخصیت و افکار خواجه انتشار دادند .

۵ میزان : مقالات و بیانات از طرف دانشمندان و استادان خارجی و داخلی از قبیل دکتور رضا زاده شفق - دکتور محبوب سراج رفیق ، شیاعلی عبدالهی حبیبی ، دکتور تاراچند استاد احمد آتش و دکتور جاوید راجع به آثار و افکار خواجه ایراد گردید .
۷ میزان : مقالات و بیاناتی از طرف استادانی چون پوهاند رشتین ، پروفیسور بترا یوری و شیاعلی محمد عثمان صدقی قرائت گردید و دکتور سهیل با بیانیه از دکتور انوری خواش ختم جلسه را نمود که محفل با بیانیه پوهاند دکتور انوری رئیس پوهنتون خاتمه یافت . بعد از ظهر آن روز به مناسبت نهمصدمین سال وفات خواجه عبدالله انصاری ، کابل بشادوال یکی از جاده های پایتخت را بنام آن عارف بزرگوار مسمی کرد این جاده که از حصه هوتل آدیانا الی بی بی مهر امتداد دارد ساعت ۵ عصر بامراسه خاصی توسط بیانیه شیاعلی محمد صدیق کابل بشادوال افتتاح گردید .
بیانیه کابل بشادوال قرار ذیل است .

شیاعلی عبدالهادی داوی رئیس کنفرانس خواجه عبدالله انصاری در حال بیانیه

عده از اعضای کنگره مراسم نهمصد مین سال وفات پیر هرات خواجه عبدالله انصاری که بتاريخ ۴ میزان ۱۳۴۱ در کابل ننداری با پیام اعلی حضرت معظم همایونی افتتاح شد.

« در این ایام فر خنده که از مقام معرفت و دانش عارف بزرگوار شیخ الاسلام پیر هرات خواجه عبدالله انصاری (۹۰۰) سال پس از وفات وی در کشور خود او تجلیل بعمل آمده و هموطنان خواجه (رح) به تسکیریم این یاد و بود تاریخی برداشته اند بناروالی کابل افتخار میکنند که درین مراسم خجسته که در حقیقت تجلیل از مقام اندیشه و دانش بشریست سهم گرفته و در این خاطره علمی و ادبی اشتراک میورزد و این جاده را بنام آن عارف بزرگوار موسوم میگرداند اینست که به تأیید خدای بزرگ متعال در عصر اعلی حضرت معظم همایونی المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه که روزگار فرخنده سلطنت وی عصر اعتلا و نهضت مادی و معنوی کشور است و در عصر حکومت شایع علمی سردار محمد داؤد که خدمات وی در جنبش های اجتماعی و علمی مملکت نقش روشن دارد برده از روی این لوح بر میداریم پس ازین نام این جاده (انصاری واپ) خواهد بود. امید داریم این لحتفال مزید بر اینسکه تجلیل آن عارف بزرگوار در موطن و پرورش گاه اندیشه اوست در اتصال حلقه های ذوقی و هنری در دنیای بشری نیز سودمند و مؤثر باشد و برکات آن افسکار فرزندان این

سرزمین را بسوی آن مطالب عالی رهنمون گردد که سعادت شان در آن مضمّن است .

«زنده باد علم - شاد باد روان خواجه بزرگوار»

۸ میزان : عده اژاد باوفضای کشور با عده از مستشرقان جهت اشتراك در مراسم نهمین سال وفات خواجه انصاری قرار بود در هرات اجرا شود قبل از ظهر همان روز ذریعه طیاره بدانصوب عزیمت نموده و در محفلیکه باین مناسبت ترتیب گردیده بود اشتراك ورزیدند که کتاب (تاریخ گازرگاه) تالیف استاد فکری سلجوقی که از طرف مدیریت عمومی نشرات داخلی مطبوعات باین مناسبت نشر گردیده بود به حاضران توزیع گردید ، درین محفل جناب میر غلام حیدر میر گازرگاه ، استاد فکری سلجوقی مدیر مجله ادبی هرات در کلوب انصاری در اطراف شخصیت پیرهرات بیانیهای ایراد کرده و در اخیر بناغلی عبدالعسین توفیق شعری را که باین مناسبت سروده بود قرائت نمود . متعاقباً هیأت بامعیت آمران دوایر بناروالی و عده از علماء و فضلاء هرات بزیارت خواجه رفته و به روح آن صوفی بزرگ درود فرستادند هیأت پس از مشاهده آثار تاریخی و باستانی هرات روز ۹ میزان بکابل باز گشتند .

در خلال این چند روز دعوت های بافتخار مستشرقان و دانشمندانیکه درین محفل اشتراك نمودند از طرف ریاست مستقل مطبوعات (وزارت مطبوعات فعلی) انجمن تاریخ و وزارت معارف در هوتل کابل ، قصر چهلستون ، و باغ تپه پغمان در اوقات مختلف بعمل آمد که در آن علاوه بر دانشمندان خارجی جم غفیری از علماء و فضلاء کشور ، نمایندگان جراید و روزنامه ها و کور دیپلوماتیک مقیم کابل نیز اشتراك داشتند کنسرتی هم باین منظور توسط آرکسترای کابل رادیو در کابل ننداری اجرا گردید . سفارت های افغانی مقیم دهلی جدید ، قاهره ، لندن و بعضی از کشورهای دوست نیز به مناسبت سالگرد خواجه پروگرام های دلچسپی را انتشار دادند . « ختم »

د پښتونستان مهمې پېښې

۱۳۴۱د دمیزان لومړۍ: د پېښور د هزاره ضلع په لویه اوستره جرگه کېږي په کلکه د سیاسي بنديانو د خوشي کیدو غوښتنه:

د سنبلې په ۱۸ نیټه د ښاغلي خان محمد ایوب خان په مشرۍ د هزارې په ضلع کېږي یوه مهمه غونډه شوی وه، پدغه غونډه کېږي د هزاره ضلع او د پېښور او مردان د سترو شخصیتونو نه علاوه د خان عبدالغفار خان زوی خان عبدالوالی خان او د ملی میخاذا اعلي منتظم هم گډون کړی و او جذابي وینا ویی و کړی. غوښتي د رایو په اتفاق د پاکستان له حکومت څخه د غوښتنل چا د پښتونستان ټول سیاسي بنديان خوشي کړي او جایدادونه یې بیرته ورکړي.

په چترال کېږي ملي مجاهدینو پاکستانی تاسیساتو ته زیانونه ورسول. د سنبلې په ۲۶ نیټه یوې ډلې مجاهدینو د تکر په پاڅه پله باند لا سی بمونه استعمال کړل او دهغه په اثر دغه پله ته تاوان ورو اوښت او دغه راز د ملي مجاهدینو بل ټولنکی د کومی او کوری د پلونو په ساتونکو ډزی وکړی او د کومی د پله یو ساتونکی سخت ټپي شو.

د میزان ۴: د چار سدی د تنگی ښاروالی و کیلانو په غونډه کېږي غوښتنه وکړه چه ټول سیاسي بنديان دی خوشي کړل شي. د پېښور د ضلع د چار سدی د تحصیل مربوط د تنگی د ښاروالی و کیلانو د سنبلې په شلمه نیټه غونډه کړی وه او د غونډې په آخر کېږي یې یو غوښتن لیک تصویب کړ چه باید ټول سیاسي بنديان یې له کوم قید او شرط څخه خوشي شي او جایدادونه یې بیرته ورکړي.

دمیزان ۳- ښاغلي میر گل خان نصیر د پاکستان د حکومت له خوا بندي او ښاغلي میر جعفر جمالی له وطنه په شپږنۍ محکوم شو

د پاکستان حکومت د سنبلې په ۲۱ نیټه د پلوهو مشهور ادیب او شاعر ښاغلي میر گل خان نصیر په قلات کېږي بندي کړه او هغه یې تر سختې شکنجې لاندې ونيو همدارنگه د پاکستان حکومت د پلوهو یو نامتو شخصیت ښاغلي میر جعفر جمالی تر نامعلومې مودې پورې د وطن څخه په شپږنۍ محکوم کړه.

د شمالي آزاد پښتونستان جرگو د پاکستان د حکومت تیر یو په مقابل کې د هر ډول سرښندنې چمتووالی څرگند کړ.

د سنبلې په ۲۹ نیټه دوه سترې قومي جرگې یوه دماوندو د قبیلې د نډې او عمری ترمنځ سیمه کېږي او پله د اتمانخیلو د قبیلې په چینګۍ کېږي شوی وه دو اهو جرگو د قومي پخوانیو جرگو فیصلې تایید کړې او د پاکستان د استعماري حکومت د تیریو په مقابل کېږي یې د هر ډول قرباني او سرښندنو د پاره خپل تیاری څرگند کړ.

دمیزان ۴- د باړې باندې په لویه او ستره جرگه کېښې د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل شول چه ژر ټول سیاسي بندیان خوشی کړي

په بلاره باندې کې دداکتر وارث شاه په مشرۍ ستره جرگه شوی وه چه په هغې کېښې په زرگونو خلکو گډون کړیؤ. ښاغلی غازی خان او میارضوان الله کاکاخیل دخپلو مفصلو ویناو په ضمن کېښې د پښتونستان په ملت باندې د پاکستان د حکومت په ظلمونو او تیر یو سخت احتجاج وکړ او د پښتونستان خلک یې د پاکستان د حکومت سیاست سره دمقابلې په غرض زیات یوالی او هم آهنګی ته راوبلل. جرګې په پای کېښې د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه د پښتونستان سیاسي بندیان یې له کوم قید او شرط څخه ژر خوشی کړي او د پښتونستان د خلکو اساسي حقوق محترم وګڼي.

دمومندو ملي مجاهدینو په یوه خونړي حمله کېښې دوه کسه پاکستانی عسکر بندیان ونيول

پدې وختو کېښې دمومندو ملي مجاهدینو یو ستری ډلی دخا وړو کتنو په عسکري تها په حمله وکړه او سربیره پدې چه هائی ته یې ډیر زیان ورسود پاکستانی عسکرو له جملې نه یې دوه کسه بندیان ونيول. خبر داهم وایي سره ددی چه د تها یو ساتو نکو ته پاکستانی هوسا اونوی قواوی ورسیدی ملي مجاهدینو ته د نښتې په نتیجه کېښې کوم زیان ندی رسیدلی او بریالی خپلو محابونو ته بیرته لامل.

دمیزان ۵- په لویه جرگه کېښې د پاکستان د حکومت نه د ټولو سیاسي بندیانو خوشی کیدل وغوښتل شول

پدې وختو کېښې په توره ډیرې کېښې د ښاغلي امیرزاده خان په مشرۍ غونډه شوی وه چه په هغې کېښې له شلو زرو تنو نه زیاتو خلکو گډون کړیؤ. جرګه د قرآن مجید د غو آیتو په تلاوت پرانستله شوه او وروسته ښاغلی فاروق اطهر ښاغلی جلال خټک ښاغلی شاد محمد میږی، ښاغلی اصغر نسیم او ښاغلی اسلم خان خپل حماسی شعرونه ولوستل ښاغلی امیرزاده خان دخپل وینا په ضمن کېښې وویل چه موږ خپل حقوق غواړو او ددغه مقصد له پاره مجاهده کوو چه زمونږ سیاسي مشران دی له بنده خوشی شي او یو یونپ دی د ننگه شي. ده وویل تر هغه وخته پوری چه خان عبدالغفار خان او نور پښتونستاني مشران، ادیبان، اوردنا کاران په بند یخانو کېښې وی د پښتونستان هیڅ یو سړی هان له بنده نه خارج نه بولی. میارضوان الله کاکاخیل په یوه وینا کېښې دانګلیسی استعمار له دوری سره د پاکستان د حکومت اوسنی سیاست مقایسه وکړه او وی وویل چه د انګلیس تسلط په وخت کېښې مونږ ته درایو دورکو لو حق را کړی شویؤ خو پاکستان د حکومت مونږ له دغه حق څخه هم محروم کړی یو. جرګې درایو په اتفاق وغوښتل چه د پښتونستان ټول سیاسي بندیان دی له قید او شرط څخه خوشی شي و سیاسي بندیانو جایدادونه دی دی بیرته ورکړ شي او یونپ دی لغوه شي.

دمیزان ۶- د پاکستان د استعماری حکومت له خوا بشاغلی جعفر خان اخکزی او بشاغلی حاجی محمد صدیق خان مری بلوڅ بندیان شول

د پاکستان استعماری حکومت د هغې سیمې یو ستر شخصیت بشاغلی محمد جعفر خان
اخکزی د آزادۍ غوښتنې د احساساتو په ګناه د جرایم سرحد د مادی له مخې و نیو او زندان
ته یې ولیږه .

دغه راز د پاکستان حکومت بشاغلی حاجی محمد صدیق خان مری بلوڅ چه دخپلې
سیمې د تش په نامه بنیادی جمهوریت د جرګې رئیس هم د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په
الزام بنده کې او په زندان کې یې تر سخت زجر او شکنجې لاندې و نیو .

دمیزان ۷- د شهبندر دیني عالمانو د پاکستان د حکومت له اسلامیه

مخالف اقدامات وغندل

د پېښور د ضلع په شهبندر کې د نظام العلماء د دیني موسسې په اهتمام ستره جرګه
شوی وه او په هغې کې شمیر خلکو ګډون کړی ؤ. د دین عالمانو د اسلام په خلاف
هغه اقدامات سخت وغندل چه د پاکستان د حکومت له خوا شوی دی او کپړی او خلکو ته
بې پلټنه ورکړه چه د اسلام په خلاف د پاکستان د حکومت د دغه ډول اقداماتو په مقابل کې یې
له پخوانه زیات یوشی او د هر ډول قربانۍ وړ کولو د پاره تیاری جرګې په پای کې
د رایو په اتفاق د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه ټول سیاسي بندیان بې له کوم قید
او شرط نه خوشی کړي . جرګې د خان عبدالغفار خان او د هغه د نور و همکارانو شخصیت
او فداکاری و ستایلي .

دمیزان ۸- د آزادۍ غوښتو په ګناه د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د اخکزی و خوتنه بندیان شول

د پاکستان حکومت د ملي عوامي ګوند ستر شخصیت بشاغلی محمد يوسف خان اخکزی
او دغه راز بشاغلی میر غوث بخش خان بلوڅ چه د ستر سیاسي شخصیتو نه دی
د آزادۍ غوښتنې د فعالیت په ګناه د جرایم سرحد تر استعماري مادی لاندې بندیان
کړل او زندان ته یې ولیږل . بشاغلی میر غوث بخش خان بنیر نچو په دی وختو کې ختیز
بنګال ته تللی ؤ او د هغه ځای له مشرانو سره یې خبرې کړي دي . بل خبر ددې چه د پاکستان
حکومت د جنوبی محکوم پښتونستان د خلکو د ملي مجاهدو په مقابل کې نوی د سیمه
جوړه کې یده او خپل خوتنه ایجنټیان یې مؤ ظف کړي دي چه د دغې سیمې د بلوڅو او
پښتنو په یو والی کې خنډ و اچوی او پخپلو کې دغه ډول طبقې د شخړې میدان ته را کډای
خود د پاکستان د استعماري حکومت دغه د سیمه په لومړي مرحله کې کشفه شوی ده او د
جنوبی محکوم پښتونستان خلک د هغه استعماري حکومت د دغو د سیمو په نسبت کرکه
هر ګندوی .

خدای بښلی خوشحال خان په استعماري زندانونو کې له سختیو زغملو وروسته وفات شو.

دکو هات دضلع دبهادرخیلو اوسیدونکي ښاغلی خوشحال خان چه به خوشحال بابا مشهور و اود ملی عوامی گوڼد پوسترغی اود وطن دآزادی په لیاره کې می اود دی مبارزی کې او په استعماري زندانونو کې می ډیر کلو نه تیرکړی وو په دغو وختو کې وفات شوی دی .

مرحوم خوشحال خان د پاکستان د نظامی حکومت په دوره کې هم په سخت بند محکوم شوی اود پاکستانی حاکمانو له خوا یی ډیر ظلمونه زغملی و . ددغه مجاهد مېړه وفات د پښتونستان په ملی ټولنو کې ډیری خواشینۍ او ځپکېان موجب شوی دی .
دمیزان ۹- ملک مهر دل خان دآزادی غو ښتنی په گناه زندان ته ولیږل شو .

دملکنه دسیمې اوسیدونکي ښاغلی ملک مهر دل خان د پاکستان دحکومت له خوا دآزادی غوښتنی د فعالیت په اثر بندی شو دمرکزی محکوم پښتو نستان یو بل ستر شخصیت دگل آباد اوسیدونکي ښاغلی یار محمد خان د بند یخانی د سختی شکنجې په اثر په ډول ډول ناروغیو اخته شوی او هرنگه چه دده صبحی حالت ډیر خطرناک و هغه می له بند یخانی نه د پېښور عمومي شفاخانی ته ولیږه .

دمیزان ۱۰- په جیکب آباد کې د پښتو نستان په طرفداری او د پاکستان د حکومت په خلاف مظاهری وشوی .

دسنبلی په ۲۸ نیټه دمحکوم پښتو نستان ددو ولا یتو ترمنځ په فاصل حد جیکب آباد کې ستره مظاهره وشوه چه د هغی سیمې دښوونځیو شاگردانو او خلکو گډون په کې کړی و . د مظاهره کوونکو په لاسونو کې سره او تور بهرغونه و او ناری می و هلی چه ژوندی وی پښتو نستان می دی وی یو یونپ اود پښتنو او د بلو خو د پښتانه . مظاهره کوونکو غوښتل چه باید ژر خان عبدالغفار خان او خان عبدالصمد خان آغا عبدالکریم احمدزی اود پښتو نستان نورسیاسی بندیان خوشی شی . د جیکب آباد بازارو نه په دغه ورځ تېلی و اومظاهره کوونکو په جیکب آباد کې اورگاډی ودراره او په ډبرو می وویشت .

دمیزان ۱۱- دمیر کنهلی او مونلې په عسکری غا یو نو د سالار زیو ملی مجا هد ینو حملې .

یو ټولگی ملی مجاهد ینو دسنبلی په ۳۰ نیټه د میر کنهلی په عسکری چو ټی ډزی وکړی . د باجوهر پوښت وائی چه دمیزان په دریمه نیټه دسالار زیو یو ټولگی ملی مجاهد ینو د ښاغلی پاچا خان او ښاغلی سید افضل خان په مشرۍ د مونلې په عسکری گپټ ډزی وکړی اود هغی نښتی په نتیجه کې چه ددواړو خواوو ترمنځ می دوه ساعته دوام وکړ پاکستانی قواو ته دسراو مال تاوان ورواویشت .

دمیزان ۱۳- د کوهات په لویو جرگی کی تاریخې اوسو د منی فیصلې وشو.

دمیزان په لومړۍ نېټه د حاجی بردل خان شنواری په مشرۍ په کوهات کی ستره جرگه وشوه چه په منی کی د کوهات دضلع په گڼ شمیر خلکو علاوه دپیشور او امر دان دضلعو یو شمیر قومی مشرانو هم گډون کړی و جرگه دقرآن مجید د نحو آیتو په تلاوت د قاضی شفیع الدین له خوا پرانیستله شوه وروسته له هغه قومی مشرانو جذابی وینا وی وکړی دجرگې په پای کی دغه مواد درایو په اتفاق تصویب شول.

جرگې د پاکستان له حکومت نه وغوښتل چه دپښتونستان ټول سیاسي بند یان بی له کوم قید او شرط نه خوشی شی او جایدا دونه یی بیرته ورکړل شی او جرگه هغه پروگرامونه تاییدوی چه دمرکزی محکوم پښتونستان د لویې جرگې له خوا د ملی مجاذ د تنظیم دپاره تصویب شوی دی. جرگه دهنو کسافو قربانی او خدمتونه ستایلی او دهنوی پاکو ارواحو ته درود استوی چه پدی وروستیو وختو کی د پاکستان په جیلو نو کی مړه شوی دی.

دمیزان ۱۴- په محکوم پښتونستان کښی د پاکستان حکومت په خلاف اجتهاجیه غونډې ورځ په ورځ پراخیزی

دمیزان په ۳ نېټه دشاغلی محمد الیاس باچا په مشرۍ په اتمانزو کی ستره جرگه وشوه چه په هغه کښی په زرگونو خلکو گډون کړی و او قومی مشرانو جذابی ویناوی وکړی. میا رضوان الله کاکاخیل دخپلی وینا په ضمن کی وویل چه دپښتونستان خلکو دخپلو سترو مشرانو لکه خان عبدالغفار خان په لارښودنه د انګلیس د استعمار په مقابل کښی ډیری سختی مبارزې وکړې خو د انګلیس د استعمار له ختمیدو څخه وروسته دپښتونستان خلک اوددوی ستر مشران تر سخت فشار او شکنجی لاندی نیول شوی دی. ده وویل چه د پښتونستان خلکو د پاکستان دسلطی اود انګلیس د استعمار ترمنځ هیڅ تفاوت ندی احساس کړی. ده وویل د پاکستان دپنځلس کاله سلطی په دوره کی دپښتونستان خلک د اقتصاد او د ژوند دحالت په لحاظ له خلکو یشو کلو نه زیاته موده بیرته په شاهلی اوددوی حالت ورځ په ورځ خرابیږی.

دمیزان ۱۵- دسالارزیویوی قوی لوی جرگر یو غل بیاد پاکستانی حکومت د تیر یو په مقابل کی خپل چمتوالی ښکاره کړ

دمیزان په اتمه نېټه دسالارزیو د قبیلې مربوط د لمر آمدک په سیمه کی دد ری صاحب په زیارت کی ستره جرگه وشوه. پدغه جرگه کی دقوم مشرانو مهمی ویناوی وکړی او د پاکستان دحکومت استعماری پروگرام یی بیان کړ. جرگې د رایو په اتفاق فیصله وکړه چه د پاکستان د استعماری حکومت د هر ډول تیری مقابلی وکړی او هر څه دخپلی خاورې د دفاع په لیاره کی قربان کړی. دغه جرگه په دی نارو

پای ته ورسیده چه ژوندی دی وی پښتو لستان او نابود دی وی دد وی دښمنان او استعمار .

دمیزان ۱۶- په پاکستانی نظامی تاسیساتو او کمپونو با ندی دملی مجاهدینو ډزی

داتمانخیلو دشوزویو یو ټولگی ملی مجاهد ینو دمیزان په ۴ نیټه ، د موندېه په عسکری کمپ ډزی وکړی په مقابل گڼی دکمپ دساتونکو له خوا هم مقابلې وشوه اوسخته چکړه ونښته . دغه شان د منځنی پښتو لستان د کورمې دناوی رپوټ دی چه دهغه ځای یوی ډلی مجاهدینو دمیزان په ۵ نیټه د پاره چنار په سیمه کی د پاکستان په یوشمیر دولتی ملازمینو ډزی وکړی چه دهغو نه می یو تن ټپی او یو دکرهڼی ماشین می زیانمن او خراب کړ .

دمیزان ۱۷- دپاکستان دملیشایی عسکرو شخړه خوښه ووژل شول

دمسعودو دملی مجاهدینو دیوی لوی ډلی او دپاکستان دملیشایی قواؤ ترمنځ دشامیر تنگی په سیمه کی سخته چکړه وشوه چه پر له پسې می خو ساعته دوام وکړ . په دغه نښته کی یوشمیر پاکستانی ملیشایی عسکر مړه او ټپیان شول دملی مجاهدینو دټولنی قیادت ښاغلی خیرمحمدخان په غاړه درلود . دغه راز بل ټولگی ملی مجاهدینو دټانک په بازار کی دحکومتی مامورینو په کمپ لاسی بمب واچاوه او هغه می ته زیان ورساوه . یوشمیر ملی مجاهدینو دشامیر تنگی په سیمه کی دتلفون مزی اوستنی له منځه یوړی ، بل دمسعودو یوشمیر ملی مجاهدینو دښاغلی اورنگ زب خان رضانی په لار ښوونه دمیزان په ۳ نیټه دچغملی په عسکری چوڅی ډزی وکړی او دچوڅی دساتونکو له خوا هم مقابلې ډزی وشو .

یوشمیر نورو مجاهدینو دجندولی اوسروکی دچوڼیو ترمنځ په زیاته مسافه عسکری سرک خراب کړی دی ، بل ټولگی ملی مجاهدینو دجندولی اوسروکی په عسکری چوڅیو ډزی وکړی .

دمیزان ۱۹- ښاغلی میر سردار خان دورد پاکستان له استعماری حکومت له خوا ونیول شو .

دپاکستان حکومت ، په محکومه سیمه کی ښاغلی میر سردار خان دوه ونیو ، دی یو قومی آزادی غوښتونکی دی او دپاکستان په زندان کی تر سختی شکنجې او فشار لاندی ونیول شو .

دباچو په پالنکټ کی یوه لویه جرگه وشوه چه دپاکستان استعماری حکومت جت الوتکو دجرگی په وخت کی دهغه ځای په فضا کی الوتنی کولی .

دمیزان په ۱۱ نیټه په پالنکټ کی دماموندو او سالار زیود نمایندگانو ، عالمانو مغورو ارد زرگو خلکو په گډون ستره قومی جرگه وشو . جرگه دقرآن کریم

دخو آیتو په تلاوت پرانستله شوه ، ورپسې قومي مشرانو د وطن د آزادۍ د ساتلو اوله پاکستانی استعمار سره د مقابل په باب مهمې ویناوې وکړې وروسته بیا جرګې درایو په اتفاق د وطن د آزادۍ او قوم د دفاع په حقله مهم تجویزونه تصویب کړل او یو شمیر قومي مشران یې د چارمنګه او اتمانخیلو د خلکو په ګډون د دغه ډول جرګو د کیدو په غرض انتخاب او وټاکل شول. خبر دا هم وائی چې د پاکستان استعماري حکومت الوتکو د جرګې د دوام په موده کېښی پرله پسې الوتنې کولې او د پالنګت د فضا د بېسه ګرځېدلې.

دمیزان ۴۰- د مسعود و قبیلې د پاکستان استعماري پروګرامونه او اقدامات و غنډل

دمیزان په ۳ نیټه د آزاد منځنۍ پښتونستان د مسعود و قبیلې یو ستری جرګې د پاکستان حکومت متجاوزه اقدامات او پروګرامونه سخت و غنډل او په هغه جرګه کې یې چې په مسکین کې وشو عالمانو، روحانیونو، قومي مشرانو او زیاتو خلکو ګډون کړی و په دغه جرګه کې د مسعود و خلکو یو محل بیا د پاکستان د استعمار په ضد د خپلو مبارزو دوام اعلان کړ. د کورمې د ناوې یو خبردې چې یو شمیر ملی مجاهدینو د میزبان په ۱۲ نیټه د تمبه خیلو پل په چاودوونکو موادو وړان کړ.

دمیزان ۴۱- د دریو سترو قبیلو په تاریخي جرګې کې د پالنګت د جرګې مهمې او تاریخي فیصلې تایید شوي

د ماموندو او سالار زوی د ستری جرګې په تعقیب د باجوړ نه رارسیدلې خبروایې چې د میزبان په ۱۵ نیټه د چارمنګه په ګډې کې د دریو سترو قبیلو ماموندو، سالارزو او چارمنګو سترو جرګه شوی وه چې په هغې کې د چارمنګه په زرګونو خلکو او د باجوړ د نور سیمو مشرانو ګډون کړی و. پدغه جرګه کې دهغو مهمو او جدا بو ویناوو له اوریدو څخه وروسته چې د قوی مشرانو له خوا وشو درایو په اتفاق د میزبان ۱۱ نیټې د پالنګت د جرګې فیصلې تایید شوي او باجوړ د دری و او د قبیلو د پاکستان د حکومت د استعماري تجاوزونو په مقابل کې د خپل پوره یو والي او اتفاق عهد نوی کړ. وروستنی خبر وایی چې د ماموندو، سالارزو له قبیلو سره د قومي جرګې د کولو د باره هغې خواته لاړل.

دمیزان ۴۲- د مرکزي محکوم پښتونستان په درنو جرګو کې د پاکستان سیاست و غنډل شو.

د جنوبی محکوم پښتونستان یو درې کسيز هیئت د پاکستان د پارلمان د غړي نواب خیر بخش مری په مشرۍ د میزبان په ۱۵ نیټه پېښور ته ورسید او د قومي مشرانو او نورو ډیرو خلکو له خوا یې فوق العاده تود هرکلی او استقبال وشو.

په هغو سترو جرګو کې چې د مرکزي محکوم پښتونستان په بیلو بیلو سیمو کې ددوی په ګډون وشو دوی د جنوبی محکوم پښتونستان په سیمو کې د پاکستان

دا استعماري حکومت تيری او ظلمونه بیا ن کړي او سخت یې وغندل او وی غوښتل چه ژر تر ژره دی یو یونټ ټنگک شی او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان دی خوشی شی او دهغوی جایدادونه دی بیرته ورکړی شی . په دغو جرگو کی د پاکستان د بارلمان دغړی سردار عطاوالله خان منگل بندی کیدل په دیمو کراسی اصولو باندی ښکاره تیری او تجاوز بلل شوی دی او سربیره په دی غوښتل شوی دی چه دغه شخص دی ژر په ژره له بنده خلاص شی .

د پاکستان استعماري قواوو ته د سالار زو د ملی مجاهد ینوله خوا درانده تاوانونه واوښتل .

د سالار زو د ملی مجاهدینو یو ستری ډلی دمیزان په ۲۳ نیټه شینکس ته نودی د پاکستان په عسکري قطعاتو حمله وکړه او د دواړو خواو ترمنځ سخته جگړه شوی دی . د پاکستان قواوی چه توپونه او څلور جټ الوتکی یې ملا ټپي وی په دغه سخته سیمه کی د دواړو خواوو ترمنځ جگړه دهغی ورځی ترمازیکر پوری روانی و د مجاهدینو شمیر سوونو تنوته رسیدله .

دمیزان ۲۷ - لس تنه پاکستانی عسکر مړه او خواتنه ملی مجاهدین شهیدان شول .

دهغی نښتی چه د پاکستانی عسکرو او د سالار زو د ملی مجاهدینو ترمنځ شوی وه شاغلی ملک محمد اکرم خان سالارزی ، ښاغلی فیض الله خان سالارزی او ښاغلی شیر محمد خان سالارزی شهیدان شوی او ښاغلی عبدالامین خان ټپي شوی دی تراوسه پوری د پاکستان عسکرو د قواو څخه لس تنه مړی معلوم شوی دی بل خبر دی چه د ماموندو ، چارمنگو او اتمانخیلو قومونو په خپلو سیمو کی لازمه احضارات نیولی او مړه کړی د ملی مجاهدینو لښکرو ته نوی قواوی رسپږی خبر زیاتوی چه د تلفاتو صحیح شمیر ته آینه کی معلوم شی .

دمیزان ۲۷ - د پاکستان استعماري حکومت بیا یو شمیر آزاد دی غوښتونکی نیولی او بندیان کړی دی .

له آزاد شمالي پښتونستان خبروایي چه د پاکستان استعماري حکومت د اتمانخیلو د قبیلې ښاغلی محمد عمر خان ، ښاغلی سردار ، ښاغلی گل میر ، ښاغلی حبیب الحق ښاغلی خان دین ، ښاغلی بخت میر ، ښاغلی محمد سعید او ښاغلی مده خان او د غهراز مومندو ښاغلی لال مست په محکومه سیمه کی نیولی او زندان ته یې لیږلی دی د دغه اقدام علت چه په اساس کی د آزادی غوښتل دی د پاکستانی مربوط مامو دینو له خوا د بمب د چاودو او د دولتی و دانیو دورانو لو د پښو زیاتوالی ښودل شوی دی او د دوی په ورستو پښو کی د لاس درلودلو په الزام بندیان شوی دی .

د چوک یادگار په تاریخي لویه غونډه کې په کلمه د یو یونټ د ښکېلو او د سیاسي بنديانو دخوشی کیدو غوښتنه وشوه .
د پېښور په چوک یادگار کې د جنوبی محکوم پښتونستان د هیئت په کډون چه په دغو ورځو کې پېښور ته راغلي دي دمیزان په ۲۲ نیټه ستور جرگه شوه وه چه د مرکزي محکوم پښتونستان د بېلو بېلو سیمو په زرگو نو خلکو کډون کړې و .
ار باب سیف الرحمن ، ښاغلي محمد افضل ښکېش او نو اب خیر بخش مری د خپلو مفصلو ویناوو په ترڅ کې د پاکستان د استعماري حکومت تیری او تجاوزونه بیان کړل او وی ویل چه د پښتونستان خلک د دغه ډول ظلمو نو څخه د خلاصون د پاره مبارزی کوي او د هر ډول قرباني ور کولو لپاره تیاردی .

پس له هغه د جنوبی محکوم پښتونستان د درې کسيز هیئت غړی ښاغلي شیر محمد خان د جنوبی پښتونستان بحراني حالات بیان کړل او وی ویل چه په دغو وروستیو وختو کې د هغه ښای په سوونو ملی او نفوذ لرونکی ستر ستر وکسان په محبسونو کې اچول شوي او د جنوبی محکوم پښتونستان یو زیات شمیر ستر وکسان په تبعید محکوم شوي دي . ده ویل چه د هر ډول غونډو او ټولنو کیدل که څه هم په جو ماتو نو کې وی د پاکستان د حکومت له خوا بیخي منع شوي دي . جرگی درایو په اتفاق د پاکستان د استعماري حکومت ظلمونه او تیری وغندل او وی غوښتل چه یو یونټ دی د ښکېلو او سیاسي بنديانو دی خوشی شي او د هغوی جایدا د وټه دی بیرته ورکړل شي . خبر دا هم وائی چه پاکستانی پولیسو د جرگی په پای کې د جنوبی محکوم پښتونستان د درې کسيز هیئت غړی ښاغلي شیر محمد خان و نیو او بندی می کړ .

دمیزان ۲۹- د متحدې جبهې د پاکستان د یو یونټ د لغو کیدو او د سیاسي بنديانو دخوشی کیدو غوښتنه وکړېده .

د پاکستان او پښتونستان د گوندو متحدې جبهې چه په دغو وروستیو وختو کې د پاکستان د حکومت داوسنی نظام په ضد د مجادلي د پاره جوړه شویده د یو یونټ د لغو کیدو د موضوع او د پښتونستان د سیاسي بنديانو د سم د ستی خوشی کیدو د پاره یی مجاهده پخپل پروگرام کېښي شامله کړې ده .

د پاکستان د پارلمان غړی ار باب سیف الرحمن خلیل په دغو وختو کې په پېښور کېښي د خبر لیکو نکو سره د مرکي په ترڅ کېښي د پاکستان د محینو جریدو دغه خبرونې چه گو یا متحدې جبهې د یو یونټ د لغو کیدو د پښتونستان د سیاسي بنديانو د بلا شرط خوشی کیدو د مادو د شاملولو د منلو څخه انکار کړی دی تردید کړی او وی ویل چه ددی جبهې مشرانو به څر گند ډول او بېله هیڅ ډول تردد نه دواړه مادی پخپل پروگرام کېښي شا ملی کړی او د هغو د عملی کولو د پاره به خپلو ټولو قوا و کوښښ و کړی سر بیرته بدی په هغه لویه جرگه کېښي چه دمیزان په ۱۴ نیټه د ختیز

پاکستان په مرکز ډاکه کښې شوی وه د متحدې جېبې مشر ښاغلی سهروردی دیوینو نټ سره مخالفت ښکاره کړ او وی ویل چې د متحدې جېبې پیروان به دغه د لغو کیدو په باب کښې به کلکه کوښښ وکړي.

د پاکستانی قواوو او د ملي مجاهدینو په جگړه کښې ښاغلی ملک عبدالعلیم خان ټپي شوه.

د ښځې په سیمه کښې د ملي مجاهدینو او پاکستانی عسکرو په جگړه پسې د شمالي آزاد پښتو نستان باجوړ خبروایي چې ښاغلی ملک عبدالعلیم خان هم په دغه جگړه کښې ټپي شوی دی او د پاکستانی قواوو د تلفاتو په باب کښې تراوسه پورې د خلور تنو منعیدارانو او شل تنو افرادو وژول معلوم شوی دی.

دمیزان ۳۰ - دیوینو نټ د لغو کیدو او د پښتو نستان خلکو ته د بشري حقوقو دور کړی غوښتنه .

په شید و کښې د ښاغلي محمد افضل بڼکښ په مشرۍ ستره جرگې شوی وه چې په هغې کښې د زرگونو خلکو نه علاوه د محکوم پښتو نستان یو شمیر زياتو سترو شخصیتونو گډون کړی و د خان عبدالغفار خان زوی خان عبدالولی خان او ارباب سیف الرحمن د مهمو وینا و په ضمن کښې د پاکستان د حکومت استعماري پروگرامونه بیان کړل په دغه وخت کښې د خلکو له خوا د ژوندی دیو پښتو نستان نارې وهل کیدی دغه ډول غونډې په باره ، مومندو د تنگی ، چارصدی ، شوقدر ، مردان ، تخت بهائی او نوښار کښې هم شوی دی .

په ټولو غونډو کښې د پښتو نستان د ملت په مقابل کښې د پاکستان حکومت استعماري سیاست وغندل شو او دغو نډې په فیصله لیکونو کښې دیوینو نټ د لغو کیدو ، د پښتو نستان د خلکو د بشري حقوقو ورکول د سیاسي بندیانو د زرخوشي کیدل او د دوی د جایدادونو د بیرته ورکولو غوښتنه او مطالبه شویده .

د عقرب اول - په پاکستانی تاسیساتو د مسعودو ملي مجاهدینو حملې .
د مسعودو ملي مجاهدینو ټولگړو دمیزان په ۱۹ تاریخ د ښاغلي اورنگ زیب خان په مشرۍ د سیلټوی جنډولی او سرو کښې په عسکري چوڼیو ډزی و کړی . د جنډولی د عسکري چوڼی د ساتو نکو له خوا هم متقابلې ډزی وشوې خبر د احم وایی چې پاکستان حکومت جنګي الوتکې د ملي مجاهدینو د فعالیتونو په اثر د خلکو د دیرولو د باره د منځنۍ پښتو نستان په فضا کښې پرله پسې گرځیدلې او په دغو وختو کښې استعماري حکومت د مسعودو ملک محمد امین خان د ټانک په سیمه کښې د ملي مجاهدینو په فعالیت کښې د لاسی لرلو په الزام بندی کړی دی .

د عقرب ۲ - د مرکزي محکوم پښتو نستان په سترو جرگو کښې د پاکستان د استعماري حکومت سیاست وغندل شو .

دمیزان په ۲۳ او ۲۴ نیټه د بنو، گوهاټ ، او د دیره اسماعیل خان په ضلعو کښې

ستری جرگی شوی وی چه په هغو کښی د مرکزی محکوم پښتو نستان په قومی مشرانو علاوه د جنوبي محکوم پښتونستان په زرگونو اوسیدونکو گډون کړی و په دغو جرگو کښی د پښتونستان د ملت په مقابل کښی د پاکستان د حکومت سیاست سخت وغندل شو او په هغو غوښتن لیکونو کښی چه منظوری شوی دی د یوونیټ د لغو کیدو، د سیاسي بنديانو د خوشی کیدو او د پښتونستان خلکو ته د بشري حقوقو دور کولو غوښتنه شوې ده. د کویټی رپوټ وایی چه پاکستان استعماری حکومت د پاکستان د پارلمان غړی سردار عطاء الله منگل چه د پښتونستان د آزادۍ غوښتنی د فعالیت په اثر پخوا بندي شوی و به دی وختو کښی د قومی مشرۍ له امتیازاتو او حقوقو څخه محروم کړی دی.

د پېښور کابلی دروازی کښی یو ستری چاودنی پاکستانی پولیس یی ډیر مضطرب کړی دی د مرکزی محکوم پښتونستان پېښور څېړنایی چه دمیزان په ۲۰ نیټه د پېښور د ښار په کابلی دروازه کښی یوه سخته چاودنه شوې ده او د سخت تاوان باعث شوی ده. پاکستانی پولیسو پدغه زمینه کښی په اوږدو تحقیقاتو پیل وکړ او دغه محایو شمیر خلک یی تر تحقیق او مراقبت لاندی نیولی دی.

بل څېړنایی چه پاکستانی پولیسو ته د پېښور د ښار د میچنی دروازی د پولیسو په تهاپه کښی پخوا له چاودنی نه یو بم لاس ته ورغلی دی او یو تن چه عبدالرحمن نوم یی په دغه تهاپه کښی د بمب دایښودلو په الزام نیولی دی. دملکنډی رپوټ وایی چه د پاکستان استعماری حکومت پښاغلی فدا الله خان چه دغه محایو ته تعلیم یافته دی د ډیرو پوسترانو د ویشلو په الزام نیولی دی او د پولیسو د وینا له مخی پدغو پوسترانو کښی د پښتونستان د خلکو په مقابل کښی د پاکستان د استعماری حکومت سیاست سخت غندل شوی دی او د پښتونستان ملت ته بلنه ورکړی شوې ده چه د پاکستان استعماری حکومت په ضد خپله مبارزه زیاته قسوی او سخته کړی.

د عقرب ۷ - د پېښور د قصه خوانی په سیمه کی یو ستری چاودنی پاکستانی مقامات ډیر وار خطا کړی دی

دمیزان په ۲۸ نیټه د پېښور د ښار په قصه خوانی کی سره چاودنه وشوه چه د سخت تاوان باعث او د حکومتی مقاماتو د تشویش موجب شوی دی.

د پېښور د اخیار د څېړ له مخی د پاکستان پولیس په دغه زمینه کښی په تحقیقاتو بوخت دی او د خلکو په گرزیدو باندی مراقبت سخت شوی دی.

د پاکستانی استعمار د مظالمو په اثر یو مهم شخصیت مړ شو.

بل څېړنایی چه د خدائی خدمتگار دمای گوند یو مهم شخصیت پښاغلی غلام جان دمیزان په ۲۹ نیټه په اکبر پور کښی مړ شوی دی چه د ۱۳۴۰ کال له اول نه د سپ کال

دمیزان تر ۲۶ نیټې پورې دملتان په بند ښخانه کښې بندی واوله خلاصون نه درې ورځې وروسته مړ شو .

دعقرب ۹ - دژوب ۱۸ تنه آزادی غوښتونکی دپاکستانی استعماری حکومت له خوا بندیان شول

دپاکستان حکومت دکاڅرو دقبیلې مربوط دژوب ۱۸ تنه اوسیدونکی دآزادی غوښتنې په گناه نیولې او جیل ته یې لیږلې دی . دغه کسان دادی .

ښاغلی خان محمد ، ښاغلی میرداد ، ښاغلی رحیم ، ښاغلی محراب ، ښاغلی اله یار ، ښاغلی کتواز ، ښاغلی رحم الدین ، ښاغلی ولهم ، ښاغلی نظر ، ښاغلی میر قلم ، ښاغلی حیدر ، ښاغلی محمد خان ، ښاغلی میرزا ، ښاغلی داروخان ، ښاغلی لشکر خان ، ښاغلی شیر خان ، او ښاغلی عبدالله .

یو پاکستاني عسکر دماموندو دملی مجاهدینو له خوا ووژل شو

په هغه نېټه کښې چه دمیزان په ۲۹ نیټه دپاکستان دقواو اود ماموندو دملی مجاهدینو ترمنځ وشوه د پاکستان له قواو څخه یو تن ووژل شواو دملی مجاهدینو څخه یو تن ښاغلی غلام حضرت دپاکستان دقواو په لاس ورغی . دغه نېټه هغه وخت وشوه چه ملی مجاهدینو دښاغلی ملک اکبر سید خان په مشرۍ دښار اوجار ترمنځ دپاکستان د عسکری قواو په یوه تانه حمله وکړه اود تانه یې الحاقیې ته ئی اور واچاوه . خبر زیاتوی چه په دغو نښتو کښې دپاکستان توپخانه ئی هم دښار له کمپ څخه په ملی مجاهدینو ډزی کولی .

دعقرب ۱۰ - دچاودو نکو موادو په اثر داور گاډی پټلۍ له منځه

یوړل شوی

یوشمیر ملی مجاهدینو دمیزان په ۲۹ نیټه دکوهای دضلع مربوط دتل ددر سمند په کلمی کښې په زیاته مسافه دچاو دونکو موادو په اثر داور گاډی پټلۍ له منځه وړی دی اوله بلې خوا ددر سمند په عسکری چوټۍ هم ډزی کړی دی بل خپروا یی چه د پاکستان استعماری حکومت یو تن دیني نامتو شخصیت چه په سوری صاحب حق صاحب مشهور دی ددغی حکومت دا سلام د پښتنۍ د سیاست په ضد دفعلیت په گناه بندی کړیدی .

دعقرب ۱۳ - د پاکستان استعماری حکومت حامد عباس داجمل خټک

سره د ارتباط سماتلو په الزام بندی کړی

دپاکستان حکومت دپېښور دحفظ الصحی دمدریت معاون ښاغلی حامد عباس په دی الزام بندی کړی دی چه له یومشهور ښاعر او لیکوال ښاغلی اجمل خټک - سره یی چه بندی دی ارتباط درلود او خلك یی دپاکستان داستعماری حکومت سره د مخالفت په غرض تشویقول .

د عقرب ۱۶ - د پاکستان په عسکري ټاټوبه د مسعود د دملی مجاهدینو له خوا حملی

د مسعود د دملی مجاهدینو یو ډلی د ښاغلي اورنگ زب خان په مشرۍ د سروکي په عسکري ټاټوبه حملو کړه او دملی مجاهدیند او د ټاټوبی دساتو نکو ترمنځ سختې نښته وشوه چه خوشاعته یی دوام وکړ .

د غهراز بل ټولگی مجاهدینو د ښاغلي اورنگ زب خان په مشرۍ د پاکستان د حکومتی لاریو په یوه قافله چه له چند ولی څخه وایی تهر وانه وه ډزی وکړی او دغو لاریو ته یی تاوان ورسوه یوشمیر نورو دملی مجاهدینو د ښاغلي اورنگ زب خان په مشرۍ د تنگی سرک چه د سیپلټوی او چغملی دوه عسکری چوټی سره نښلوی په زیاته مسافه وړان کړی دی د پاکستان په عسکري تاسیساتو باندی دملی مجاهدینو د زیاتو حملو په اثر د دغه حکومت جیالو نکو دمنځنی آزاد پښتونستان په بیلو بیلو سیمو باندی خپلی حملی زیاتنی کړی دی .

د عقرب ۱۷ - د ښاغلي علی محمد بیټنی په مشرۍ دملی مجاهدینو په پاکستانی چوټی حملی وکړی

د بیټنیو یو ټولگی دملی مجاهدینو د ښاغلي علی محمد خان بیټنی په مشرۍ د چند ولی په عسکري چوټی ډزی وکړی چه د چوټی دساتو نکو له خوا هم دملی مجاهدینو په ضد متقابلې ډزی وشوې د غهراز دملی مجاهدینو بل ټولگی دسر وکی په عسکري ټاټوبه ډزی اوتانی ته یی تاران ته ور ورساوه بل ټولگی دملی مجاهدینو دسورداک په سیمه کښی یو پوځ بل په چاودو نکو موادو وړان کړ . بل ټولگی مجاهدینو د ټاټوبی په سیمه د تلفون لین اوستنی په زیاته مسافه له منځه وړیدی .

د عقرب ۱۸ - د پاکستان د استعماری حکومت په ضد مظاهری روانی دی

هغه مظاهری چه د گنداب په سیمه کښی د پاکستان د استعماری حکومت په ضد شوی دی د دغه استعماری حکومت وارخطا یی زیاته کړیده . څرنکه چه د پاکستان استعماری حکومت د دغو مظاهرو د غړو د نیولو په لړ کښی په دی وختو کښی ښاغلي ملک با یاب دین خان حلیم زامی په شیعقادر او ښاغلي اعلان خان دامیر لعل خان حلیم زامی زوی په گنداب کښی بند یان کړی دی . خبر زیاتوی چه د پاکستان د استعماری حکومت مامورین د دغسی گسانو بندی کولو ته دوام ورکوی .

د عقرب ۲۱ د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د نیولو او بند یانو لړسلسله روانه ده .

د پاکستان حکومت د پېښور د ښار په سکندر پور کښی د رنک جوړولو دکار خانی خاوند ښاغلي بینظیر خان د آزادی غوښتنی د فعالیت او دهغه حکومت په استعماری سیاست باندی د سختی غندنی په الزام د عقرب په ۱۳ نیټه نیولی دی او جیل ته یی لیږلی دی .

دغه راز د باجوړ اوسیدونکي ښاغلي عبدالشکور اود مومندو ښاغلي دوست محمد خان په ملکنډاو بتگرام کښی د بمرنو د اچولو په الزام د پاکستان د استعماری حکومت له خوا بنديان شويدي .

د عقرب ۲۲- د پاکستان استعماری حکومت له خوا د بېه بېری په عسکری سیمه کښی د تېلفون دمزی اوستنو د پرله پسې له منځه وړلو په اثر د احمد خیلو او بهادر کسلی د کملیو شمیر اوسیدونکي بنديان او تر سختی شکنجی لاندی نیول شويدي . پاکستانی حاکمان په هر ډول شکنجو دوی مجبوروی چه اقرار وکړی چه دملی عوامی گوند د مشرانو په لمسون یی دغه اقدامات کړيدي .

د عقرب ۲۳- د آزادی غوښتونکو بنديانول د پاکستان د استعماری حکومت له خوا دوام لری .

دملی عوامی گوندغړی ښاغلی ظاهر خان ښاغلی غنی خان، ښاغلی محمد یوسف خان د پاکستان د حکومت له خوا د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه بنديان شويدي .

د عقرب ۲۶- په محکوم پښتو نستان کښی د خلکو غوښتی منع شويدي .

دغه عمومي هیجان له مخی چه په محکوم پښتو نستان کښی روان دی د پاکستان حکومت پرون له غرمی نه وروسته په پنځو بجو د نظامی قانون په اساس په ټول محکوم پښتو نستان کښی د خلکو غوښتی او لښی او هر ډول ملی حرکت د امنیت ضد گڼل دی او تر راتلونکو لسو ورځو پوری یی هغه منع کړيدي .

د عقرب ۳۰- د پېښور او مردان په بیلو بیلو ضلعو کښی د پاکستان د استعماری پلانونو په ضد سختی مظاهری وشوی .

د پېښور او مردان د ضلع په بیلو سیمو کښی د عقرب په ۲۳ نیټه سختی مظاهری وشوی او په داسی حال کښی چه د زرگونو خلکو په لاس کښی تور بیرغونه وو د استعمار اودیو یونټ د استعماری پلان په ضد ناری و ملی مظاهره کوونکو د ټولو سیاسي بنديانو د ژر خوشی کید و غوښتنه کوله او د پاکستان له حکومت څخه یی غوښتنه کوله چه د پښتو نستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړی د دغو مظاهرو په اثر د پېښور او مردان د ضلع مربوط یو شمیر زیات خلک بنديان شويدي، د دغو گرفتاریو سلسله روانه ده .

د قوس ۴- په کراچی او راو لپنډی کښی سر له پرون نه تر د وو میاشتو پوری هر ډول ټولنسی او مظاهری منع کړی شوی .

د کراچی رادیو پرون مازد بگر خبر ورکړ چه په کراچی او راو لپنډی کښی د خلکو ټولنسی دروؤ میاشتو د باره منع شويدي . ددی اعلامیې په موجب هر ډول ټولنسی مظاهری او د پنځو تنو نه د زیاتو کسانو ټولنه د دغو ښارونو په عمومي مرکزو کښی منع شويدي .

ښاغلی میر علم خان مومند د آزادۍ غوښتنی په گناه د پاکستان استعماري حکومت بندی کړې. له مرکزي محکوم پښتونستان پېښور خبر وایي چې د پاکستان استعماري حکومت په ښوونډ ر کښې د مومندو ښاغلي میر علم خان حلیمزې د آزادۍ غوښتنی د فعا لیتو په اثر بندی کړې.

د قوس ۵- د باجوړ نامتو مجاهد ملک نوکر خان سالارزی مړ شو.
ملک نوکر خان سالارزی چې د سالارزو د قوم یو آزادی غوښتونکی مشر او د باجوړ معروف مجاهد و د دهغې مړمن ناروغۍ په وجه ۵ د قوس په ۲ نیټه مړ شو چې د پاکستان له استعماري قواوو سره په جګړه کښې دیوه ټپ اخستلو نه ورسته ورته پیدا شوی و نوموړی د باجوړ یو باعزم آزاد غوښتونکی وو او دده د بې وخته مړگ د پښتونستان په ملی محافلو کښې د سخت تالم او تاثر باعث شوی دی.

د قوس ۶- په پېښور کښې د پاکستان استعماري حکومت په خلکو سخت بندیزونه اېښي دي.

د پېښور په ښار او د هغه په شاوخوا کښې د ملی مجاهدینو له خوا د بمونو د اچولو پېښې او نور حوادث پر له پسې روان دي خو پاکستانی حاکمان په اخبارو نو کښې د هغو د خپریدو مخه نیسي لکه معلومه شویده چې دده د دغو پېښو په الزام یو شمیر زیات کسان د پاکستان د حکومت له خوا بنديان شوي او د خلکو په عا دی ژوند باندې بندیزونه زیات شوي دي.

د قوس ۷- ښاغلی خان میر خان یې په دوامداره حبس محکوم کړ.
د پاکستان استعماري حکومت د منځني پښتونستان د دوو د قام ښاغلي خان میر خان چې د پښتونستان د آزادۍ دلاری مشهور مجاهد او د استعمار کلک د ښمن و د منځني پښتونستان په محکومه سیمه کښې یې په دوامداره حبس محکوم کړیدی.

د قوس ۸- په کویته کې یوه ستره مظا هره وشوه او د پاکستان د استعماري حکومت د مطالعو په ضد ناری وهل کیدی.

په کویته کښې ستره مظا هره وشوه او په هغې کښې د کویتی د ښار په زرگونو خلکو کېدون کړی و او مظا هره کوونکو د کویتی په کوڅو او بازارو کښې د پاکستان د حکومت د استعماري د تیر یو په ضد ناری وهلې او د ټولو سیاسي بندیانو د سمدستی خوشی کیدو غوښتنه یې کوله خبر دا هم وایي چې د پاکستان استعماري حکومت یو شمیر زیات مظا هره کوونکي بنديان کړي دي چې په هغې جمله کښې ښاغلي معصوم اڅکزی هم شامل دی.

د قوس ۱۲- د مومندو د حلیمز و د قبیلې مشرانو پاکستانی حاکمو ته

اخطار ورکړ

د قوس په ۲ نیټه په کمالی کښې مهمه قومی جرگه شوی وه چې په هغې کښې د مومندو د حلیمزو د قبیلې مشرانو او ډیرو خلکو کېدون کړی و جرگې د پاکستان د حکومت

پناغلی سردار محمد داؤد صدر اعظم چەرخى بە پلە کتێبی دوسلو ترمیمو لو دفا بریکى د بنسەت تیروەردی

دولاستيك چوږدولو د نوي فابريكې يو څه برخه

د استعماري پروګرامو سخت وغندل او وی غوښتل چې د پاکستان حکومت دی ډیر ژر هغه یوشمیر ملکات سمدستی خوشی کړي چې په شیعدر او نورو محکومو لخوا یو کښی نی بندیان کړي دی او په مومندو باندی له تیري او مداخلی نه دی لاس واخلی جرګی د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چې که دوی په چارو کښی خپلی مداخلی ته دوام ورکړي، عواقب به یی ډیر وخیم وی ځکه چې د مومندو خلک په هیڅ صورت دهغه استعماري نقشو ته غاړه نه پردي اود آزادی د ساتلو په لیاره کښی محان له هیڅ ډول قربانی څخه نه سپموی.

د قوس ۱۲- د پاکستان دمخصوصو اطلاعاتو د اداری مامور او خوشو تنه نور دمسمودو دیوی ډلی مجاهدینو له خوا ونیول شول

راغلی خبردی چې د مسمودو دیوی ډلی ملی مجاهدینو د پاکستان دمخصوصو اطلاعاتو د اداری یو تن مامور او څلور تنه نور بندیان کړي دی. د مسمودو مجاهدینو د بنسټه خان په مشرۍ د قوس په ۳ نیټه دمديجوي اوسروګی په سیمه کښی د نوموړی مامور په موتر حمله وکړه او موتر یی ودر اوه د پښتو نستان ملی مجاهدینو پنځه تنه بندیان کړي دی.

د قوس ۱۲- د څلورو تنو پاکستانی عسکرو ووژل

د ښاغلی علی محمد په مشرۍ یو ټولګی ملی مجاهدینو د څیروخیلو په عسکری ټانه حمله وکړه اود هغی نښتی په نتیجه کښی چه د ملی مجاهدینو اود تانی دساتو نسکو ترمنع وشوه څلور تنه پاکستانی عسکر مړه او دوه ټنه تپیان شول د ملی مجاهدینو نورو ډلو د بځملو، لمیسخیلو، تجاری او کچو ری په عسکری تانو باندی ډزی کړی دی.

د پاکستان استعماری حکومت د ملی مجاهدینو د اقداماتو د سختیدو په اثر د بیټنو د قبیلې دوه تنه مشران ښاغلی رضا خان او ښاغلی سید حسن خان د دغی قبیلې د افرادو ډارولو په غرض په محکومه سیمه کښی بندیان کړي دی او د بنو جیلخانی ته یی لیرلی دی او همدارنګه دغی سیمې ته یی دخو راکی مسوادو و لېل بیخی منسح کړی دی.

د قوس ۱۵- د پاکستان استعماری حکومت بیاد خان عبدالغفار خان د بند موده او بډه کړه.

د پاکستان استعماری حکومت دروان کال د قوس په ۷ نیټه بیاد پښتو نستان ستر مشر خان عبدالغفار خان د بند موده او بډه کړی ده. دا څلورم ځل دی چې د دغه ستر مشر د بند موده او بډه پیري. خان عبدالغفار خان د بنو دضلع او دیره اسماعیل خان ترمنع په سرحد کښی هغه وخت چه دی دخپل هیواد دجنوبی سیمو په کتنه بوخت و د پاکستانی حکامو له خوا ونیول شو اود پاکستان دحکومت دغه اقدام د پښتو نستان د خلکو د سختی بازسیدنی باعث شو اود پاکستان دملکی قوانینو نه اطاعت حرکت د پښتو نستان

د خلکو له خوا شروع شو او د سیاسي حربي، ادبي ورځپاڼه ليکونکو او ديني شخصيتونو په گډون د زرگونو تنه د پاکستان چيلخانوته لاپړل او د دوی يوزيات شمير د پاکستان په بندېخانو کښي مړه شوی دی. خبر غرگندوی چه د خان عبدالغفار خان او د پښتونستان د اکثرو سياسي بنديانو صحي حالت د پاکستانی حکامو د خرابی او د بيمانه روش په اثر سخت خراب شوی دی خو سره له دې هم د پښتونستان د خلکو احتجاج روان دی او تر اوسه لاهم د پاکستانی حکامو په واسطه د پښتونستان له خلکو څخه نوی غبري چيلخانوته معرفي کيږی.

د قوس ۱۶- څو تنه آزادی غوښتونکی د پاکستان د استعماري حکومت له خوا بنديان شول

د پښتونستان د کور می د ناوی د تو ريو د قبيلی د وه تنه آزادی غوښتونکی د پاکستان د استعماري حکومت له خوا د آزادی غوښتنی په گناه په عمری بند محکوم شوی او د ډیره اسماعيل خان عمومی زندان ته استول شوی دی. له آزاد منځنی پښتونستان څخه راغلی خبر وایي چه د کورمی د ناوی د تو ريو د قبيلی آزادی غوښتونکی ښاغلی عبدال جان او ښاغلی شونډی خان د آزاد دی غوښتنی په گناه په عمری بند محکوم شوی دی.

د قوس ۱۸- د مومندو د ملی مجاهدينو له خوا د قوس په ۱۵ نيټه يو پاکستانی اجير ووژل شو

يو پاکستانی اجير د يکه غونډ په ټانه کښي د مومندو د ملی مجاهدينو له خوا د قوس په ۱۵ نيټه ووژل شو د آزاد شمالي پښتونستان د مومندو خبر وایي چه د پښتونستان د مومندو مجاهدينو پاکستانی اجير محمد يعقوب چه په خان مشهور ؤ او د علاقہ داری نماينده په حيث ؤي د يکه غونډ د ژاندارم په ټانه کښي وظيفه درلوده وواژه د پاکستان استعماري حکومت د دغه قتل له کبله دغی سيمی ته دلری او نژدی کلیو خلک تر سخت فشار او شکنجی لاندی نیولی دی.

د قوس ۲۲- د موندی په عسکری کمپ پرله پسې ډزی وشو

د لرسدين د سالار زويوشمير ملی مجاهدينو د موندی په پاکستانی عسکری کمپ ډزی وکړی. دغو پرله پسې ډزو خو ساعته دوام درلود خبر داهم وایي چه د پاکستان استعماري حکومت د عسکرو او د ملی مجاهدينو د تلفاتو احصایه تر اوسه پوری نده رارسیدلی.

د قوس ۲۷- د پېښور په صدر کسی د پاکستانی ژاندارمو د قرار گاه په خوا کی یوه ستره چاودنه وشوه

د پېښور په صدر کی د پاکستانی ژاندارمو قرار گاه ته نژدی سختی چاودنه شوی ده او د پاکستانی پوليس د دغه کار کوونکو د پيدا کولو په لټه کی دی خبر داهم

وايي چه ښاغلي عزيز او ښاغلي اکبر علي د پاکستان د حکومت له خوا په هغې چاودنه کې د لاس لرلو په گناه نيول شوی او نا معلومی بنديځاني ته لېږل شوی دی چه خو ورځو پخوا د پېښور د سرکي دروازي په شاوخواکي شوی ؤ.

د قوس ۲۸- د دوړ يو شمير ملي مجاهدينو د هر مز د کلي په خواکي د برېښنا ستنې له منځه وړيدي .

د دوړو يو شمير ملي مجاهدينو د هر مز د کلي په شاوخواکي د برېښنا ډيري ستنې له منځه وړيدي د پاکستان استعماري حکومت د هر مز د کلي خلک داو و زرو کلدارو نقدی جرمي په ورکولو محکوم کې دي .

د قوس ۲۹- په لندن کي د بين المللي مصئونيت ټولنې غوښتي دي چه ژر دي خان عبدالغفار خان خوشي شي .

په لندن کي يوی ټولنی د خان عبدالغفار خان سمدلاسه خوشی کيدل غوښتي دي د غي ټولنی چه د بين المللي مصو نيت په نامه ياد يوی اعلان کې دي چه خان عبدالغفار خان د عدم تشدد نه قربان دی د غي ټولنی خان عبدالغفار خان د کال بندي بللی او اعلان می کې دي چه ددی بندتوب دهغو مصايو يوه نېنه ده چه په نړۍ کي يو مليون بنديانو ته پيښنی ټولنی ويلی دی چه په ۱۹۴۷ کال نه وروسته خان عبدالغفار خان رځدایي خدمتگارانو د تجرېک د مشرۍ په گناه چه مقصد يی د پښتنو د حقو ټولاس ته راوړل دی تقريباً په پرله پسې توگه په زندان کي پروت دی . او د ډېرو غوښتنو سره سره ندي خوشی شوی .

ټولنی د دسمبر په لسم چه د بشر د حقوقو بين المللي ورځ مراسم په محای کړی او په هغې ورځ يی دهغو بنديانو په باره کښی چه د محېل وجدان د غې بد اساس رڼا رکوی ددی دپاره چه له دوی سره انسانيت کارانه پيش آمدوشی يوه دستور نامه خپره کړيده چه دهغې په اساس سياسي بنديانو ته چه له دوی سره د عادي مجرمينو نه ډير بد سلوک کيږی تايمينات حاصل شي په دغې دستور نامه کښی خان عبدالغفار خان دسې کال بندي بلل شوي دي .

د قوس ۳۰- ملي مجاهدينو په پاکستانی نظامي تاسيساتو پر له پسې ډزی وکړی

د سالارزو يو ټولگی ملي مجاهدينو د ملک جانبخان او ملک حميد الله خان په مشرۍ د مونډی په عسکري کمپ ډزی وکړی چه د ملي مجاهدينو په ضد هم د کمپ د ساتونکو له خوا متقابل ډزی وشوی .

دغه راز د اتمانځيلو يو بل ټولگی ملي مجاهدينو د عليزو په عسکري کلا ډزی وکړی او د اتمانځيلو يو شمير نورو ملي مجاهدينو د ښارد پيښی په عسکري تالپه ډزی وکړی .

د جدی اول - د مومندو بیلو بیلو قبیلو د پاکستان استعماری حکومت ته اخطار ورکړ

د قوس په شلمه نیټه دعيسی خیلو، برهان خیلو، اود گنداود حلیمزود قبیلو په گډون ستره قومی جرگه شوی ده اودغه راز د قوس په ۲۵ نیټه د ملک گلداد او ملک حکم سید په مشرۍ د نا قی په کلي کښی یوه بله ملی ستره جرگه شوی وه چه په دواړو جرگو کښی گڼ شمیر خلکو او قومی مشرانو گډون درلود په دغو جرگو کښی قومی مشرانو د پاکستان استعماری او تیری کوونکی پروگرامونه بیان کړل او قوم ته یی اخطار ورکړ چه که د پاکستان استعماری حکومت د تیریو په مقابل کښی په پوره یووالی او صمیمیت ونه دربیږی ددوی د قوم او وطن آزادی ته به سخت خطر وپورېښی . د قومی مشرانو دغه ویناوې د جرگې د شاملینو د سخت شورا او هیجان باعث شوی اوله هری خوا آواز را پورته شو چه مونږ حاضر یو د خپلی خاوری او د قوم د آزادی د ساتنی په لیاره کښی خپل سرونه او مال قربان کړو .

خبر د ا هم وایی چه په دغو دوو جرگو کښی فیصله وشوه چه قول خلک خپل ذات لیبینی اختلافونه هیر کړی او په گډو او متحد صورت دخپل آزادی د ساتلو په لیار کښی دخپل ژوند تر وروستی سلگۍ پوری مبارزی وکړی . خبر د باقوی چه د دغی فیصلی جریان د قوم د مشرانو له خوا پاکستانی حاکمانو ته ابلاغ شو .

د جدی ۲ - د پاکستان استعماری حکومت له خوا د نیولو او بشدیانو او سلسله روانه ده

د پاکستان استعماری حکومت په شوق د کښی ښاغلی یعقوب خان، ښاغلی غلام محمد خان، ښاغلی سید احمد خان او ددوی دوه تنه ملگری نیولۍ دی. ددوی د نیولو علت د پاکستان د پولیسوله خوا په دی سیمه کښی د بمونو د چاودونکو په وروستیو پېښو کښی د دوی گډون ښودلی دی. دغه راز د پاکستان استعماری حکومت د مردان او سیدونکی ښاغلی غواس خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه بندی کړی دی.

د جدی ۳ - د پاکستان استعماری حکومت د استعماری پلانو نو د غندنی په ترڅ کښی یی دخپلو مجاهدو دوام تصویب کړ

د قوس په ۲۸ نیټه د موسی خیلو د قبیلې د سیمې مر بو ط د غنم شاکی ستره جرگه شوی وه چه په هغی کښی د موسی خیلو د قبیلې مشرانو او گڼ شمیر خلکو گډون درلود د ملک مدار خان، ملک تاج محمد خان او ښاغلی میران گل خان جدا بی ویناوی وکړی او د پاکستان استعماری حکومت هغه پروگرامونه بی بیان کړل چه د مومندو د آزادی او خاوری په ضد د تیریو په باب کښی و اوتا کیدی و کړ چه باید د مومندو قبیله تل دخپلی خاوری په ساتلو کښی کوښښ وکړی اود هر ډول قربانی دپاره تیاری. جرگې درا یو په اتفاق تصویب وکړ چه د مومندو قبیله به د استعمار په ضد دخپلو مجاهدو ته دوام

ورکړی او د پاکستان د حکومت استعماري پروگرامونه به شند کړي .
د جدی ۵- دملی مجاهدینو د پاکستان دری عسکری ټاڼو ته اوروا چا وه
 دملی مجاهدینو ټولگی دخیساری په سیمه کښی دریو عسکری ټاڼو ته اوروا چا وه
 د پاکستان استعماري حکومت له دغه کیله ددغی سیمی په لس زره کلدارو نقدی جریمی
 محکوم کړیدی .

جدی ۶- دمومندو مشرانو په درنو جرگو کښی د پاکستانی استعماري دغندنی
په ترڅ کښی دهغه استعماري حکومت ته اخطار ورکړ

دقوس په دیر شمه نیټه دعیسی خیلو په ناوه کښی ستره ملی جرگه او یوه بله
 ستره مهمه جرگه دجدی په ۲ نیټه دحاجی محامی په مشرۍ دشیخ ذکر یا بابا په زیارت
 کښی شوی وه چه دواو جرگو کښی دمومندو دقبیللی قوم می مشرانو او عالمانو
 اوزیات شمیر خلکو گډون کړی ؤ په دواو جرگو کښی د پاکستان په استعماري سیاست
 سخت احتجاج شوی دی او د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړی شو چه دمومندو دقبیللی
 دڅاوری دنیو لوهوس ونه کړی محکه دمومندو خلک قطعی تصمیم لری چه د خپل ټول
 موجودیت په قربانی سره دخپلی خاور ی اوقام دآزادی دفاع وکړی . جرگو
 دخو راکی موادو دصادریدلو د بندولو اقدام چه په دی وختو کښی دمومندو په خاوره
 کښی د پاکستان دحکومت له خوانیول شویدی یوه استعماري حربه گڼلی ده او اعلام
 یی وکړ چه دخوراکی موادو دصادریدو بندیدل اواقصادی محاصره نشی کولی چه مونږ
 له خپل تصمیم څخه وادهی دواو جرگو خپلو حلیمزو او ترکزو وروڼو ته ډاډو رکړی چه
 ددوی دڅاوری په هره برخه کښی ددفاع په باب کښی دمومندو ټول خلک له دی سره
 څنگه به څنگه قربانی ورکوی او د پاکستانی حکومت دتیریوپه ضد مبارزی په میدان
 کڅی دوی یوازی نه پریږدی .

د جدی ۷- که چیری د خان عبدالغفار خان ژوند له خطر سره مخامخ شی

نوبه سختی وینی تویی شی

د پېښور په چوک یادگار کښی دښاغلی محمدافضل بنگش په مشرۍ یوه لویه
 غونډه شوی وه چه د مشرانو عالمانو دایالتی اسامبلی او پارلمان د نمایندگانو
 ادیبانو او شاعرانو په گډون له پنځوس زرو څخه زیاتو کسانو په کښی کډون کړی ؤ دښاغلی
 محمدافضل بنگش پخپله وینا کښی ویل رارسیدلی خبرونه وایی چه د پښتو نستان
 ستر مشر خان عبدالغفار خان د بې وچۍ په ناروغۍ اودسپزیو په کمزوری اخته شوی
 او په دی انداز ه ضعیف شویدی چه خوعیدای نشی ده
 داهم ویل سرلیدی چه دی سخت ناروغ دی د پاکستان استعماري حکومت دده علاج
 لپاره کوم اقدام نه دی کړی که چیری خدای دی نسکړی ددغه دملی ستر مشر ژوند
 له خطر سره مخامخ شی سختی وینی به تویی شی او دهغو مسولیت به د پاکستان

د حکومت په غاړه دی ددی غونډې شاملینو ناری و هلی چه زمونږ ستر مشر او نور سیاسي بندیان خوشی شی زمونږ به ملی حقوقو اقرار وکړي او په یوه یونټ کی زمونږ د خاوری د داخلولو پروگرام فسخ کړي .

غونډې تصویب و کړ چه باید خان عبدالغفار خان او نور سیاسي بندیان دی ژر خوشی شی او د دوی جایدادونه دی بیرته ورکړل شی همدغه راز هغی بلی غونډې چه د مسلم لیگ د گوند په اهتمام د قوس په ۲۸ نیټه په پېښور کی شوی وه د خان عبدالغفار خان د ناروغۍ په نسبت ئی اندېښنه څرگنده کړه او د پاکستان له حکومت څخه ئی وغوښتل چه دی ژر خوشی کړي .

د جدی ۸- څو تنه آزادی غوښتونکی د آزادی غوښتنی په گناه

پا کستانی استعماری حکومت له خوا بندیان شوی دی

د پاکستان حکومت د کورمې د ناوې اوسیدو نسکی ښاغلی گل افضل خان او ښاغلی شیندی خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه په دوامدار بند محکوم کړیدی .

د جدی ۹- د بارام خیلو مو منندو یو ستری جرگی د پاکستان

استعماری حکومت ته اخطار ورکړ

د قوس په ۲۰ نیټه په پټې والی کی د بارام خیلو د مشرانو عالماډو او نورو خلکو یوه ستره قوی جرگه شوی وه په دغی جرگه کی ملک محمد اکبر خان ، ملک میا جان خان ملک باور خان ، ملک حمزه خان او نورو مشرانو جذابی وینا وی وکړی او دمو منندو د خاوری د نیولو په باره کی ئی د پاکستان د حکومت استعماری پروگرامونه بیان کړل ، جرگی د پاکستان د استعماری حکومت سیاست وغاړه او دهغه حکومت ته ئی اخطار ورکړ چه که دخپلو متجاوزانه پروگرامونو مخه لاس وا نخلي ناوړی نتیجی به ور کړي .

د جدی ۱۰- د کوډ اخیلو او د گند او په ستر و جرگو کی د پاکستان

د استعماری سیاست د غندنی په ترڅ کی دخپلی خاوری د دفاع د باره

هر ډول چمتوالی څر گند کړ

د جدی په دوهمه نیټه د ملک حمد الله خان په مشرۍ په گند او کی ستره جرگه شوی وه چه په هغی کی یو زیات شمیر خلکو گډون کړی ؤ دغه راز د جدی په ۴ نیټه یوه بله ملی او ستره جرگه د کوډ اخیلو د ملک امین خان په مشرۍ د کوډ اخیلو د خاړ بندۍ په کلی کی شوی وه چه په هغی کی د گډاخیلو ، خوا یزو ، حلیمزو او بابا بازو د قبیلو مشرانو ، عالمانو ، نمایندگانو او یو زیات شمیر خلکو گډون کړی ؤ په دغو جرگو کی د پاکستان د استعماری حکومت تیری کوونکی سیاست سخت غندل شوی دی او دمو منندو د بیلو بیلو قبیلو مشرانو په خپلو وینا وکی دخپلی خاوری د دفاع په لیاره کی دمو منندو د قوم تیاری څر گند کړی او تصویب یی وکړ چه دمو منندو په هره برخه

د تیرې په صورت کې مدافعه وکړې او تر آخرې سرې اود ژوند تر وروستۍ سلګۍ پورې دخپلې آزادۍ او وطن د فاع وکړې .

د جدې ۱۱- د پاکستان استعماري حکومت ته د مومندو د بابا بازو قبیلې اخطار ورکړ . له آزاد شمالي پښتونستان خبر وائي چې د جدې په ۳ نیټه د بابا بازو د قبیلې د مشرانو مخورو، نمایندګانو او زیاتو خلکو په ګډه ون دمو مندو په شمشاکي ستره جرګه شوی و . پدغه جرګه کې ملک محمد اسلم خان ، ملک تجول خان ، ملک مجاهد خان ، ملک مصاحب خان او ملک محمد ایوب خان د پاکستان د حکومت د هغو استعماري پروګرامونه په شاو خوا کې مهمې ویناوې وکړې چې تل یې د مومندو د خاورې د نیولو د پاره جوړ کړې او جوړوې یې هغه حکومت ته اخطار ورکړ چې هیڅکله به په خپلو دغو هیلو بریالی نشي ځکه د مومندو خلک به دخپلو شتوناتو د وطن د آزادۍ اود قوم د ساتلو د پاره د هر ډول قربانۍ له ورکولو څخه محانونه و نه ژغوري جرګې تصویب وکړ چې د مومندو د خاورې په هره برخه باندې د تیرې په صورت کې دمو مندو خلک په سر او مال دخپلو حقوقو او خاورې دفاع کوي او هم یې خپلو د ګند او ورونو ته ډاډ ورکړ چې له دوی سره به له هر ډول مرستې او همکارۍ څخه و نه سپموي .

د جدې ۱۴ - د مومندو د کوډا خیلو د قبیلې په ستره جرګه کې د پاکستان حکومت سیاست و غندل شو

د جدې په ۴ نیټه د کوډا خیلو د ملک محمد جعفر خان په مشرۍ د کوډا خیلو په زاړه کلي کې ملي ستره جرګه شوی و چې په هغې کې د کوډا خیلو د قبیلې مشرانو مخورو او یو زیات شمیر خلکو ګډون کړی و په دغه جرګه کې ملک جعفر خان ، ملک منور خان ، ملک حبیب او خوتنو نور و مشرانو مهمې ویناوې وکړې او د پښتونستان د ملت په مقابل کې د پاکستان استعماري سیاست په تیره بیا د مومندو د قبیلې په ضد د هغه حکومت تیرې ګوونکې رویه او اقتصادي محاصره سختې و غندله او د پاکستان د استعماري حکومت د تیر یو په مقابل کې د هر ډول قربانۍ د ورکولو په باب کې خپل تصمیم او ددغه راز د ګند او د خپلو وروڼو مرسته او ملاتړ یې یو ځل بیا تصویب کړ .

د جدې ۱۵ - د مومندو اتمر خیلو قبیلې په یوې سترې جرګې کې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ

د جدې په ۱۰ نیټه د شیخ ذکریا بابا په زیارت کې مهمه قومي جرګه شوی و چې په هغې کې د اتمر خیلو د قبیلې عالمانو، نمایندګانو، مخورو او ګڼ شمیر خلکو ګډون کړی و او یو ځل بیا د قومي مشرانو د وینا او د جرګې د تصویب په ضمن کې د پاکستان استعماري حکومت ته اخطار ورکړی شو چې د مومندو د قوم په خاوره او آزادۍ باندې له تیرې څخه و او هې جرګې اعلام وکړ چې د مومندو قوم قطعي تصمیم نیولی چې له خپلو شتوناتو څخه په هره بیه چې وی دفاع وکړي دغه راز په همدې نیټه بله ستره جرګه په ګات و رسک کې شوی و چې په هغو کې د خواېزو د قبیلې سترو

شخصیتو او یو زیات شمیر افرادو گډون درلود. په دغه جرگه کې ملک علیم خان ملک رحمت خان، ملک حیدر خان او خوتنو نورو قوی مشرانو، مذاپی ویناوی وکړې جرگې ته یې وکړ چې دخپلې خاورې او آزادۍ د دفاع دپاره د هر ډول قربانۍ وړ کولو ته تیار یو او هیڅ کله به د پاکستان استعماري حکومت ته موقع ور نکړې شي چه دمهمندو په خاوره کښې خپل استعماري پلانونه عملی کړې جرگې د گند اخیلو ورونو ډاډ ور کړ چه دمومندو ټول خلک به د استعمار په ضد مبارده کې په خپل ټول طاقت او موجودیت به ددوی ملاتړ وکړي.

د جدی ۱۸ - د پښتونستان د یو نامتو مجاهد له خوا پښتني د که مړینه

جناب صنوبر حسین مومند چه په کاکا جی مشهور ؤ او د انگلیسی او پاکستان په استعماري دورو کې د پښتونستان د ملت د آزادۍ غوښتنی د نهضت نامتو مجاهد او د پښتونستان یو مشهور ادیب ؤ د جدی په ۱۲ نیټه د اوږدې ناروغۍ په اثر وفات شو مرحوم صنوبر حسین دخپل عمر ډیر برخه په آزار شما لی پښتونستان کې دخلکو د ځغونو د تڼویر په لپاره کې تیر کړې او څو محله د پاکستان د حکومت له خوا په شافه او اوږده بند محکوم شوی دغه مرحوم په جنازه کې د مرکزي محکوم پښتونستان د سیمو ادیبانو، عالمانو، سیاسي کسانو او په زرگونو خلکو گډون کړې ؤ او عقیده یې څرگنده کړه چه دغه نامتو مجاهد اولوی ادیب اولیکوال وفات د پښتونستان ملی ټولنی ډیری غم چنی کې یدی .

د جدی ۲۰ - د یو یونټ په خلاف د یو متحد مجاذ د جوړولو کار بلکل پای ته

رسیدلې دی

دسند یو ولسی جرگه د محکوم پښتونستان دولس او مشرانو سره د یو یونټ په خلاف د متحد مجاذ د جوړولو اوسلا مشورې کولو دپاره پېښور ته رارسیدلې او په مفاهمه یو څته ده . دا جرگه به د محکوم پښتونستان دوره کوی په لویو قومی جلسو کې به گډون کوی او د لویو ملی مشرانو سره به گوري . دغسی دورې او جرگې به محکوم جنوبی پښتونستان محکوم مرکزي پښتونستان اوسند کښې بغوالدی هم شوی دی اولکه چه دسند مشهور ولسی مشر بشاغلی محمد ایوب خان کورو ویلی دی د یو یونټ په خلاف د یو متحد مجاذ جوړولو کار بلکل آخر ته رسیدلې دی او ډیر ژر به اعلان شي . بشاغلی کورو ویل ټول هغه حزبونه چه د دیموکراسۍ ژوندی کولو د مبارزې دپاره په جوړیدو ټکی متحد مجاذ کښې شریکيږي د یو یونټ خلاف به دسند او محکوم پښتونستان د خلکو د جذباتو احترام وساتي او د یو یونټ د ماتولو په کار کښې به ورسره مرسته وکړي .

د جدی په ۱۴ نیټه، د سالارزو یو مضبوطی ډلې ملی مجاهدینو د ملک مطول خان په مشرۍ د مونډی په عسکری کمپ حمله وکړه او د دواړو خواؤ ترمنځ یو د اوږده جگړه وشوه چه په نتیجه کښې د پاکستان د عسکرونه درې تنه مړه شوی او هم یو څه وسله د ملی

مجاهدینو لاس ته ورغلې ده. دملی مجاهدینو له ډلې نه ښاغلی کشر خان شهید او ښاغلی عبدالغفار خان زخمی شوي دي. د آزادمنځني پښتونستان رېوټ وايي چې د کورمې د خلکو یو ډلې ملی مجاهدینو د باره چنار په توکي دملیسه و په چوڼۍ دقو پکو باقو نه چلولي دي.

دجدي ۲۲- د پاکستان حکومت دخدايي خدمتگارو يو مشر ښاغلی هستم خان دمردان دضلمې دخوانۍ دتحصيل اوسيدونکي دآزا دۍ غوښتنې په گناه بندۍ کې يدي دغه شان د پاکستان حکومت د چارسدي يو زلمي شاعر ښاغلی غلام قادر وريت په يوه ملی جلسه کېږي د يو قومي شعر دويلو په گناه نيولي دي.

بل خبر وايي چې خور وړخي بخواد بتگرام د يو ليس تاڼې په تانه دارو په شېقدر کېښي دزي شوي وي او يو تن پاکستانی سپاهي په گناه زخمې شوي و. د پاکستان حکومت ددغې پېښې په اثر ددغې علاقې اته تنه بيگنا او ناخبره کسان گرفتار کېدي.

دجدي ۲۴- دجدي په ۹ نيټه داتمانخيلو په اياتي کلي کېښي يوه او په ملی جرگه وشوه. همدغه شان دجدي په ۱۴ ورځ دملک غلام سرور خان په مشرۍ يوه اهمه جرگه په منځه کېښي وشوه په دغو دواړو او يو جرگو کېښي قومي مشرانو د پاکستان د استعماري حکومت د تجاوزونو خلاف دخپل نفرت او کرکي اظهار وکړ. جرگو دخپل وطن دحفاظت د باره دهر قسم قرباني و رکولو عهده بيا تازه کړ.

دجدي ۲۵- دجدي په ۱۳ ورځ په ښوڼه سته کېښي چې داتمانخيلو په علاقې کېښي دجرگې يو مشهور لځای دی يوه او په قومي جرگه وشوه چې ورته د قام مشران او په ډير اوږي شار کېښي ولسي خلک راغلي و جرگې د پاکستان د حکومت د تجاوزونو او استعماري سياست خلاف ډير نفرت ښکاره کړ او يوځل بيا يې د پاکستان استعماري حکومت ته خبر داري ورکړ چې د بلجوه قومونه به دخپل وطن د آزادۍ د ساتلو په لپاره کېښي دهيڅ قسم قرباني څخه څنګه ونه کړي او د پاکستان استعماري حکومت ته په موقع ورنکړي چې دخپل استعماري پروگرام د باجوه په خاوره کېښي سرته ورسوي. دآزا د منځني پښتونستان رېوټ دی چې دوزېرود مجود دخيلو د قبيلې ملی مجاهدینو محرانانو دجدي په ۱۰ نيټه او ۱۲ نيټه دخجورۍ په تنګي صيرلي او ميرام شاه کې دتيلفون ستنې او مزی په اوږده مزله له منځه وړلې دي.

دجدي ۲۶- دخداي خدمتگارو و دملی گوڼد ستر شخصيت ښاغلی نامدار خان په دې وختو کېښي د پاکستان په جيل کېښي مه شوې دي. دی له دوو کلوڼو را په دی خوا دآزادۍ غوښتنې د فعالیت په گناه د پاکستان په جيل خانه کېښي تر سخت عذاب او شکنجې لاندې نيول شوی و او ددغو شکنجو په اثر بالاخره مړ شو. ددغه نامتو مېړه شهادت د پښتونستان په ملی ټولنې کېښي د فوق العاده باريديني موجب شوی دی او ددغې پېښې په ضد د خلکو له خوا اجتماعي غوښتي روانې دي.

د جدي ۲۷ - بدی ورځو کښی دملی عوامی گوڼد مشرانو او لاړښو و نکو دپیشور په تاکال کښی دبارلمان دغړی ارباب سیف الرحمن ترر یاست لا ندی مهمه غونډه کړی وه په دی غونډه کښی هغه مشوش کوونکی خبرونه ترغور لاندی و نیول شول چه به دی ورځو کښی دخان عبدالغفار ، ښاغلی اجمل خټک ، خان عبدا لعمد خان اخکزی او یو شمیر نورو ملی مشرانو دناروغی دسختیدو په باره کښی خبره شو یده غونډه دمحکوم پښتو نستان او سنیو حالاتو هم غور و کړ او په پای کښی د پاکستان حکومت څخه غوښتنه وشوه چه دپښتو نستان قول سیاسی بندیان پرته له کوم قید او شرط څخه ډیر ژر خوشی کړی . همدغه راز دمحکوم مرکزى پښتو نستان یوشمیر نامتو کسانو یوه گډه و ینا نشر کړی او په هغی کښی می دپښتو نستان د خلکو په مقابل کښی دپاکستان دحکومت ددښمنی اودا نسانیت خلاف پیش آمد سعت غندلی دی په و ینا کښی داهم ویل شوی دی چه دپاکستان په محبسونو کښی دښاغلی نامدارخان اود یوشمیر نورو مهمو قومی کسانو شهادت یو محل بیابنکاره کړه چه دپاکستان په محبسونو کښی دپښتو نستان دسیاسی بندیان له هر ډول انسانی حقوقو محروم ساتل کېږی .

د جدي ۲۸ - د جدي په ۱۴ نیټه د پاکستان حکومت ښاغلی امیر نواب اوبښاغلی حبیب گل دمردان دضلعی دصوابی دتحصیل اوسیدونکی د آزادی غوښتلویو په جرم بندیان کړی دی بل خبر دی چه دمحکوم پښتو نستان د و لا یت په بیلو بیلو سیمو کښی په خر گند و او مشهور روحانیو د یو نیت په خلاف او د پښتو نستان په مرسته اعلانونه او اشتهارونه لیکېږی اودپاکستان دحکومت پولیسو په دغه سلسله کښی گڼ کسان د تحقیق او پوښتنی لاندی نیولی دی .

د جدي ۳۰ - دشمن خیلو او مسمو د ویوی ډلی ملی مجاهدینو دښاغلی اورنگ زب خان اوصو په دار شهزاده په مشرۍ د جدي په د یارلسمه نیټه دسرو کي په عسکری تابه ډزی وکړی اود دواړوخواو ترمنع دجگړی په نتیجه کي دپاکستان دعسکرونه یوتن مړ او یو بل زخمی شو د همدغی قبیللی ویوی ډلی ملی مجاهدینو دسپیلتوی اولدی دسیمو په منع کي دپاکستان په یوه ډله ملازمانو حمله وکړه اوله هغوی نه یی دری تنه ووژل او غلور می تری زخمیان کړل . دوی یوڅو سرکاري لاریوته هم سخت نقصان ورساوه .

ویوی ډلی ملی مجاهدینو دمشهور تنگی پل په لاسی بم والو زاوه ویوی ډلی ملی مجاهدینو دسپین اغزی په عسکری تابه ډزی وکړی اودوه تنه پاکستانی عسکر می زخمیان کړل .

د دلوی لومړۍ: د جدي په ۲۳ نیټه دملک موسم خان په مشرۍ دمومندو د موسی خیلو د قوم په سوران دره کي مهمه جرگه شوی وه په جرگه کي قومی مشرانو جدا بی و ینا وی

دجنگلک به کار خانه کبزی دوستی و یالی کولو خانگی

در جنگ، ملک پدفا، بریکه، کیتی، دتر، اسفا، دمر، چو، د و، لو، خا، انگر،

وکړې او یو ځل بیا یې دخپلې خاورې د ساتلو په لپاره کې د هر ډول قربانۍ دور کولو په باب کې خپل تصمیم څرګند کړ او دغه راز د ګند او اوښد پالې وروڼو ته یې د مرستې ډاډه بیا ورکړې.

د جدې په شلمه نیټه په بالنگېټ کې د ماموندو د ټولو قبیلو په ګډون ستره جرګه شوی وه او دغه راز د جدې په ۲۴ د سالار زو د ملکانو، نمایندگان او د نورو قبیلو په ګډون په طوفان شاه کې مهمه جرګه شوی وه چې په هغې کې د قومي مشرانو له خوا د موندې ویناوې وشوې او په نتیجه کې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړی شو چې که د پښتونستان په خاوره په تیره بیا د باجوړ په سیمه باندې له تیرې نه وانه وړې دهغه عواقب به و څیم وی دغه راز دغو جرګو د مومندو په خاوره کې د پاکستان د استعماري حکومت د لاس و هلو په موضوع باندې د دوی د فیصلو په ضمن کې سخت تشویش څرګند کړ او د مومندو قوم ته یې ډاډه ورکړې چې د باجوړ خلک به دخپلې آزادۍ د دفاع په باب کې له خپلې مرستې او مساعدت څخه محان و نه سپموی.

د دلوۍ ۲: د جدې په ۲۷ نیټه زیارت غاښې کې د مومندو د ټولو قبیلو نمایندگان او عالمانو، ملکانو او په زرګونو خلکو یوه ستره جرګه کړې وه. دغه ستره او تاریخي جرګه د حلیمزو د اوسیدونکي مولوی محمد افضل خان له خوا د قرآن کریم د څو آیتو په تلاوت پرانسته شوه او وروسته د حلیمزو د ملک حسن خان، د ګند اوښاد غلې میا عمر خان، حاجي گل خان خویزی، د بابازو د ملک محمد اسلام، د اتمر خیلو د ملک لعل محمد خان د ترکزو د ښاغلي باچا خان، د اتمانزو د ملک معشوق، د دویزو د ملک سعد الدین خان، د خوګا خیلو د ملک میر آقا جان، د خوږیزو د ملک فیض طلب خان، ملک صادق خان او ملک صدا الله او د جناب باچا گل صاحب زوی ښاغلي فضل الرحمن جذابي ویناوې وکړې. دغې تاریخي جرګې د پخوانیو محلي جرګو فیصلې چې په تیرو دوو میاشتو کې د پاکستان د حکومت د احتمالي تیر یو په باب کې یې کړې وې تایید کړې او څرګنده یې کړه چې که د مومندو د خاورې په هره برخه تیرې وشي سم د ستې به د مومندو ټول قام د مبارزې میدان ته ووزي او دخپل ژوند تر وروستۍ سلګۍ پورې به قربانۍ ورکړې او مېار ږه به وکړې، جرګې د ګند او کمالی او ښه پالې خلکو ته ډاډه ورکړه چې د مومندو ټول خلک پخپل ټول موجودیت د دوی او د دوی د خاورې دفاع وکړي.

د دلوۍ ۳: د امریکاد کالیفورنیا په ساکرامنتو کې د آزاد پښتونستان د ټولنې منشي ښاغلي امین خان وفات شوی دی. د هغه مرحوم د جنازې په وړلو کې په امریکا کې د آزاد پښتونستان د ټولنې رئیس ښاغلي ډاکټر اورنگ شاه او په کالیفورنیا کې او سیدونکو افغانانو ګډون کړی وو.

د کالیفورنیا پښتنو په دی غونډه کې د ښاغلي خان عبدالغفار خان د ناروغۍ د خبر په نسبت ټاټور او خواشینۍ ښکاره کړه او دده د پوره روغتیا له پاره یې دعا وکړه. ښاغلي

امین جان له ۱۹۱۶ کال نه د کالیفورنیا د پښتنو ټولنې فعال غړی او منشی ؤ او د آزاد پښتونستان د ټولنې په جوړولو کې یې لویه برخه اخیستې وه . په واشنگتن کې افغانی لوی سفیر د هغه مرحوم دمړینې په نسبت د ښاغلي ډاکټر اورنگ شاه په نامه د تعزیت او همدردۍ پیغام مخاېره کړېدی .

د جدې په ۲۸ نېټه: د نامتو ملي لارښوونکي او اديب ماستر عبدالکريم پامزار باندې د دغه مرحوم د کاليزې په عنوان ستره جرگه شوی وه چه په هغې کې په اديبي اوسياسي سترو شخصيتو علاوه د پېښور دمردان د ضلع په زرگونو خلکو گډون کړی ؤ ، ملي مشرانو د پښتونستان د ملت اوسنۍ حالت په دغه غونډه کې بيان کړ او د پښتونستان په مقابل کې یې د پاکستان د استعماري حکومت د بې سخته وغندله او د پاکستان د استعماري حکومت څخه یې وغوښتل چه د پښتونستان ټول سياسي بنديان خوشي کړي او د پښتونستان د خلکو په حقو قو اعتراف وکړي .

د دلو ۴: د پاکستان حکومت ښاغلي سعد الله خان او ښاغلي زړه وړ خان د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه بنديان کړيدي . دلوار کې د پوټ وائي چه په دې وختو کې دوام کڅې په سيمه کې په زيات واقف دسړک يوه برخه دملي مجاهدينو له خوا وړانده شوی ده . د آزاد منځني پښتونستان خبر وائي چه دوزيرو د تور ښخيلو يو ټولگي ملي مجاهدينو دميرلي د عسکري تاڼې په سيمه کې په زيات واقف د تلفون مزی او ستنې له منځه وړيدي .

د دلو ۵: د جدې په ۲۵ ورځ دمسيدو د بلول د يو د قام يوه ټولگي علميانو د ملا شيرعلي جنگي په مشرۍ د چندولې چوڼۍ د غښتک داو بوبه پيره دارانو لاسي بم وور وغورځاوه چه دغه په اثر درې تنه پيره داران سخت ژوبل شول .

د دلو ۷: د بنود ضلع اوسيدونکي ښاغلي غلام قادر د د لوی په لومړۍ نيټې د پاکستان د حکومت له خوا د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه بندي شو . دی د نيول کيدو نه غوړغی بخوا ، د پاکستان په بنديخانه کې د يوه کال په تيرولو نه ورسته خوشي شوی ؤ .

د دلو ۱۰: د ملي عوامي گوند اياالتی سرمشري ښاغلي محمد افضل بنگين په يوه مطبوعاتي مرکه کې وويل چه تقريبا په تير يوه کال کې پنځه تنه نامتو او ملي شخصيتونه د پاکستان په جيلونو کې شهيدان شويدي . ده وويل خلورتنه سياسي بنديان د اندام شوي او دوو تنو نورو ته يې دماغی خلل ورپېښ شويدي . ده وويل دغه غمناکې پيښې ددې خبرې ښکاره دليل دي چه د پاکستان حکومت د پښتونستان له سياسي بنديانو سره له تشدد او سخت وحشت نه کار اخيستل او دوی له هر ټول انساني حقوقو څخه محروم دي ، ښاغلي محمد افضل بنگين وويل چه د عسکري حکومت په درېيم کال کې پښتونستان په زرگونو تنه مشران ، اديبان ، عالمان او ملي

رضا کاران د پاکستان د حکومت له خوا بنديان شول او د بند په اوږدو مودو چه د پښتو نستان ۲۴ کلو پوري ټاکل شوی و محکوم شو پدې د پښاغلي محمد افضل بنگش د پاکستان له حکومت نه و غوښتل چه بايد د پښاغلي نامدار خان دمرگ دواقمي چه په دې وختو کې پښه شوی وه همدلې تحقيقات و شو پښاغلي بنگش د پښتونستان له ټولو سياسي مشرانو او کار کارنکو څخه که د پاکستان د حکومت سره مخالف او يا موافق دي غوښتنه کې يوه چه هغه ورغ راتلو نکی ده چه په دوی هم د غسې ظلمو نه و شي نو له دې امله بايد ټول د پاکستان د حکومت ددغه سلوک په ضد چه د پښتونستان له سياسي بند يا نوسره کېږي خپل غږ پورته کېي او پرې می ږي دې چه پاکستان د حکومت د پښتونستان له آزادي غوښتونکو سره دخپل دغه ټول ظلمونو او غير انساني وحشي گرو ته دوام ورکړي :

د دلو ۱۱ : د جدې په ۲۸ نيټه لويه ملي جرگه دکوهي په کلي کې شوی وه چه په هغې کې عالمانو ، مشرانو ، نمايندگانو او د شينوارو ، ساپو او د مومندو د خاندان گانو د قبيلو يوزيات شمير خلکو گپون کېږي و . پدغه جرگه کې ملک محصل خان ، ملک رضا خان او ملک اصلت خان مهمي ويناوي وکړي او د پښتونستان د خلکو په مقابل کې می د پاکستان د حکومت د و په وغندله او خپل چمتووالي می د هر راز قرباني ورکولو ته ښکاره کې . جرگې فيصله وکړه چه که د مومندو دخواړي په هر څه تيری و شي ټول قوم به د پاکستان له سره د مقابلې ميدان ته راوړي او دخپلي آزادي او قوم څخه به په سرا و مال دفاع وکړي . دا تمنا نځيلو خبر وائي چه په دې ورځو کې يوه لومه جرگه په ښوونه سټه کې شوی وه چه په هغې کې مشرانو اوروحانيونو نمايندگانو او دا تمنا نځيلو ډيرو خلکو گپون کېږي و . د جرگې شاملينو وروسته له هغه چه د قومي مشرانو جدا بې ويناوي يې واوريدلې تصويب کې وکړه چه د پاکستان د حکومت د تير پو په مقابل کې د هماغ ټول قرباني ورکولونه محان و نه سپموي او د پاکستان حکومت ته به موقع ور نکړي چه ددوی په خاوره کې خپل د پروگرامونه تطبیق کړي .

د دلو ۱۲ - د آزادي منځني پښتونستان خبردې چه د پښتونستان يو شمير ملي مجاهدينو د ډيري په سيمه کې د پاکستان په يوشمير د دولتي لاريو حمله وکړه او دهغې نښتي په اثر چه ددغو لاريو دساتونکو او دملي مجاهدينو ترمنځ و شوه يو تن پاکستانی عسکر مړ او دوه تنه ټپيان شول .

داسيدلي خبر وائي چه د پاکستان حکومت د دغو پښو په اثر په دې خو ورځو کې ددوه د قبيلې شپيته تنه نامتو کسان چه پښاغلي آدم خان ، پښاغلي شاه ميرخان ، ملک لعل خان ، ملک شهزاده خان ، خليفه نعيم خان ، ملک شير محمد خان ، ملک سعد الله خان ، ملک عليخان ، ملک رويدار خان ، ملک آزاد خان ، ملک سدي خان

پشاهلی ستارخان او پشاهلی شیر نوازخان هم په دغه جمله کې شامل دي بند بیان کېږي او د اسماعیل خان د ډیرې چیل ته یې لېږلي دي .

د دلو ۱۳- د پاکستان د حکومت د پوښو یو تن مامور چه فقیر محمد نومېږي د متری په سیمه کې د یوشمیر مسلحو کسانو له خوا ور باندې حمله شوی او وژل شوی دی . د پاکستان پولیس تر اوسه پوری د قاتلینو د اصلې هویت په کشفو لو بریالی شوی ندي . د پېښور د اردو ژبو اچبارو د خبر له مخې په دې وختو کې دغه ډول پېښې زیاتې شوي او د هغې سیمې امنیت پېڅې خراب شوی دی .

د دلو ۱۴- د سرحد د جمعیت العلماء د گوند عمومي منتظم جناب صاحبزاده عبدالباري د پاکستان د حکومت څخه غوښتنې دي چه ژر د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان له بند نه خوشي کړي صاحبزاده عبدالباري په خپل غوښتن لیک کې ويلي دي چه د دغه خان ناروغي د پښتونستان ټول خلک اندېښمن کړي دي او د پښتونستان خلک د خپل سپین بڼی مشر په بند ډیر پریشان او مشوش دي . ده و ويلي د خان عبدالغفار خان مجاهدي اولاد ښوونې انګلیس د استعماري طرد باعث شوي او که د پاکستان حکومت له دوی سره هماغه انګلیس او ته تکراروي نه یوازې د خپل حکومت د دیموکراسۍ والی په باب کې خپله دعوی باطلوي بلکه ثابتوي چه د خان عبدالغفار خان د استعماري مبارزې سلسله تر اوسه لاهم پای ته نده رسیدلې ده و ویل د پاکستان حکومت ددی په مخې چه له خان عبدالغفار خان سره له تشدد څخه کارواخلي باید ده مطلبونه ترغور لاندې ونیسي او د مشکلاتو د حل د لپارې لټه وکړي .

د منځني پښتونستان د مسعود د ډېلو لزو د ملي مجاهدينو د یوه ټولګي له خوا شپږ تنه پاکستانی عسکر او یو تن منصبدار وژل شوي دي . له آزادمنځني پښتونستان نه د رارسیدلي خبردې چه د مسعود د ډېلو لزو یو ټولګي ملي مجاهدينو د جدې ۴۸ نیټه د پشاهلي خبر محمد خان په مشرۍ د صابر بابا په سیمه کې د پاکستان په یوې عسکرۍ ټاټوبي حمله وکړه او دغه ټاټوبه یې په چاودونکو موادو زیانمنه کړه او د هغه لاسي بم داچولو په اثر چه په دغه ټاټوبه کې د ملي مجاهدينو له خوا غورځول شوي شپږ تنه پاکستانی افراد او یو تن منصبدار وژل شوي دي :

د دلو ۱۵- یوه مهمه ملي جرګه په شاګي جوړه کې د ملک موسم خان په اهتمام د دلو په لومړۍ نیټه شوی وه چه په هغې عالمانو، مشرانو، ملکانو او د شینوارو، ساپو خانزادگانو او افرادو ګډون په کې کېږي جرګې د پښتونستان په خاوره باندې د پاکستان د استعماري حکومت تیري سخت وغندل او نوموړي حکومت ته یې اخطار ورکړ چه که د پښتونستان په خاورې باندې له خپلو تیریونو نه لاس وانهخلي عواقب به یې د پاکستان د حکومت د باره ډیر وخیموي . جرګې د خپلې خاورې څخه دفاع په باره کې دمومندو د خلکو د پخوانیو جرګو تصویبونو ته تائید کړل او اعلام یې وکړه چه د پاکستان له استعمار سره د مبارزې په لیاره کې به د دوی مجاهدي د پخوانو زیاتو دوام ولري .

د دلولوی ۱۶ - د مرکزي محکوم پښتونستان د ولايت د قانون پوهانو د ټولنې د پاکستان د جمهوريت رئيس څخه هغه وخت چه دی د مرکزي محکوم پښتونستان د ولايت ته راغلی و غوښتی و چه د پښتونستان سیاسي بنديان په تیره د مرکزي محکوم پښتونستان د ولايت د سیمې د پاره د ملي عوامي گوند رئيس ارباب سکندر خان خلیل چه یو مشهور قانون پوهانده هم دی خوشی کړی شي دغه غوښتن لیک په ماښکي شریف کی د ښاغلي فداحمد خان له خوا د قانون پوهانو د ټولنې په نمایندگی د پاکستان جمهوريت رئيس ته وسپارل شو .

د دلولوی ۱۷ - د پاکستان حکومت ښاغلي محمد خان د پېښور ضلع اوسیدونکی او دده یو ملگری د آزادۍ غوښتلو د فعالیت په گناه د دلولوی په ۱۰ نیټه بنديان کړي دي . همدغه راز ښاغلي سیف الملوك او ښاغلي تاج ملوك د خویشکو د کلی اوسیدونکی د دلولوی په ۹ نیټه د پاکستان د حکومت له خوا د آزادۍ غوښتلو د فعالیت په گناه بنديان شوي دي .

د دلولوی ۲۳ - د مارتنک نیوزورچپاني چه په کراچی کی خپرېږي د جنوري د شلمې نیټې په خپله گڼه کی خبر ورکړی چه د لویږیز پاکستان د یو یونټ د ضد ټولنې رئيس قاضی فیض محمد په مطبوعاتې کنفرانس کی څرگنده کړه چنه دا پرېل دمياشتې په لومړۍ هفته کی به په کوټه یا پېښور کی د یو یونټ یو لویه جرگه وشي چه په هغی کی به د سند بلوچستان او د پښتونستان نمایندگان دغه یونټ دمخه کولو د پاره خپل غړا وچت کړي بخوا دسند د مشرانو یو هیئت د محکوم پښتونستان سیمو ته تللی و او د یو یونټ په خلاف د کپوالقدا مانو په پاره کی یې دهغه محای له ټولنو سره خبرې کړي وې .

د پېښور د مټنې کلی د بېه بېری هو ائی ډگرته نودی د عسکری الوتکو او موټرو د پرزو تجو یلخانه دوسله لرونکو افرادو په واسطه لوټ کړی شوه . د خلکو په منع کی ددغې پېښې انعکاس د پاکستان حکومتی مقامات وارخطا کړي دي څرگنده شويده چه په پښتونستان اولو یدیز پاکستان کی د پاکستان د استعماری مقاماتو پو لیسې او جاسوسی ټولنې قواوی ددغې پېښې د اصلی فاعلانو د کشفولو لپاره په کار اچول شوی او بوختی دی خو تر اوسه پوری کومه نتیجه لاس ته نده ورغلی .

د دلولوی ۲۵ - د دلولوی په ۲۰ نیټه د پېښور په ښار کی د پښتونستان د ملي جبهې د مشرانو اولارشوونکو په گپړن مهمه غونډه شوی وه او په هغی کی د سیاسي بنديانو د خوشی کولو په موضوع د یو یونټ په مسئله او د محکوم پښتونستان په سیاسي حالاتو غور وشو غونډی د پاکستان د استعماری حکومت نه و غوښتل چه ژر ټول سیاسي بنديان خوشی کړي ، جايدادونه یې بیرته ورکړي او د پښتونستان د خلکو ملي مطالبې ومنی .

د دلولوی ۲۶ - د پاکستان استعماری حکومت په دی ورځو کی میرگوهر خان زړک زی چه د بلوڅو یو بانفوذ او ملی شخصیت دی د آزادۍ غوښتلو د فعالیت په گناه بندي کړي .

د دلو ۲۷- د پېښور داردوژبی مطبوعاتو پخپلو نوښتو کی خبرور کړی دی چه په دی وختو کی به مرکزی محکوم پښتونستان کی خوراکی مواد ډر کم شوی دی او بیه یی ډیر پورته شویده.

د دلو ۲۸- د پاکستان استعماری حکومت د نوښار پروفیسر عبدالروف د پېښور د پوهنتون استاذ د ملی تمایلاتو د درلودلو اود پښتونستان د آزادۍ غوښتلو له نهضت سره د علاقې ښکاره کولو په گناه برطرف اود پولیسو تر سخت مراقبت لاندی نیولی دی.

د دلو ۳۰- د پاکستان استعماری حکومت دخدای خدمتگارانو د گوند شپې تنه غړی دسربند په کلی کی نیولی دی. ددغه کار علت د پاکستان د پولیسو له خوا د پېښور په بیلو بیلو سیمو کی د ډېمو نو په غورځولو کی د لاس لرلو الزام څر گند شویدی همدغه راز د آدم خیلو د درې دوی تنه اوسیدونکی دمتنی په کلی کی د بې بی پیری دهوائی میدان مربوط دالر نکو اوموږو د پرزو د ډېمو په چور کولو کی د لاس لرلو په الزام بندیان شوی دی.

د حوت ۱۰- په دی نژدی وختو کی د پاکستان استعماری حکومت جگړن حق نواز عسکری منصبدار د کیمبل پور اوسیدونکی چه د سیالکوټ په ۱۵ نمبر قطعی کی می وظیفه اجرا کوله په دی الزام چه د پښتونستان د آزادۍ غوښتنی په لیاره کی می فعاً لیت کاوه له کاره برطرف او بندی کړیدی.

همدغه راز د گړمن تور گل خان دمردان د ضلع مربوط د شیر گرد د کلی اوسیدونکی چه دراولپنډی په مرکزی قواو کی می د عسکری منصبدار وظیفه اجرا کوله د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د آزادۍ غوښتنی د فعا لیت په جرم له کاره برطرف او بندی شوی دی.

د حوت ۱۳- په کراچی کی یوشمیر زیاتو مظاهره کوونکو بانندی د پاکستانی پولیسو د چزو په اثر ورمهشه درې تنه مړه او یوشمیر نور ټپیان شوی دی په دغی پېښی پس د پاکستان حکومت ټولی ټولنی منع کړی دی او هرڅوک چه اوامر ته اطاعت ونکړی بندی به شی په دغو مظاهرو کی له ۸ زرو تنو نه زیاتو کسانو گډون کړی و پولیسو سربیره په دی چه د مظاهره کوونکو د تیت او پرک کولو لپاره د اوښکی بیو نکي گاز څخه کار واخیست په دی می ډزی هم وکړی. د خبر رسولو آژانسونه وایی چه له غوهفتو راپدی خوا په کراچی کی نښتی کپړی اودهغو په اثر هوازی په دی نژدی وختو کی ۲۰۰ تنه ټپیان شوی دی.

د ۱۳ لوی ۱۳ - د پنجاب په رجمنټ لسم ټولې مربوط شل پښتانه عسکری افراد او همدغه راز نومولې رجمنټ د نهم ټولې مربوط ۴۰ تنه عسکری افراد د آزادۍ دوستۍ او قوم دوستۍ د احساساتو د لرلو په گناه د پاکستان د استعماري حکومت له خوا بنديان شوي او د نورو ټولنو په سل گوړو کسه عسکری افراد د ملازمت نه ایستل شوي دي بل خبر وایی چه، د محکوم مرکزی پښتونستان د نوښاد مربوط د اسماعیل کوټ د نسا جی په فابریکه کی چه دلال پور د اوسیدونکی میا نصرالدین ملکیت د پښتنو او پاکستانو کارگرانو ترمنځ نښه وشوه چه دهغی په نتیجه کی شل تنه پاکستانی افراد او لس تنه پښتانه کارگران ژوبل شوي دي. خرگنده شوي دي چه پاکستانی حکامو پښتانه کارگران او ددوی مشران تر سخت فشار لاندې نیولي او یو شمیر می له دوی څخه بنديان کړي دي.

د حوت ۱۴ - د ډیلي دراد یو خبر دی چه پښتونستان ملی مشر خان عبدالغفار خان چه د لاهور په یوه بنديخانه کی بندي دی د حوت له نیغی څخه د خوراک نه کولو په غیر محدود اعتصاب لاس پور کړي دي. دده دغه تصمیم له هغی رو می څخه پیدا شوی دی چه د زندان حاکمانو په تیره بیا د کوچنی اختر په ورځ له ده سره کړی او ده ته می اجازه نده ورکړی چه له نورو بنديانو سره په زندان کی د اختر په لمانځه او مراسمو کی گډون وکړی.

د پاکستانی حاکمانو پخوا هم خان عبدالغفار خان او د پښتونستان او یو سیاسي کسانو ته اجازه نه ده ورکړی چه په زندان کی له نورو بنديانو سره د جمعی په لمانځه کی گډون وکړی.

په خوا هم څو تنو سیاسي بنديانو د بندي خانو د حاکمانو درو می په ضد د خوراک نه کولو په اعتصاب لاس پوری کړی و خو پاکستانی حاکمانو په زور او جبر دوی دی ته مجبور کړل چه خپل اعتصاب پس کړی.

خرگنده شويده چه دا لومړی محل دی چه خان عبدالغفار خان د پاکستان په استعماري دوره کی اعتصاب کړي دي او ورڅخه خرگنده بڼی چه د پاکستان حکومت د پښتونستان له ملت او مشرانو سره له بل هر وخت زیاتره د دینمنی رویه چلوی.

د حوت ۱۵ - په دی ورځو کی یو ټولگی ملی مجاهد بنود پښاغلی علی محمد خان بیټنی په مشرۍ د منځنی او ټانک ترمنځ سیمه کی د دولتی لاریو په یوی قافلي باندی حمله کړی او په هغه نښته کی چه د لاریو د ساتونکو او ملی مجاهدینو ترمنځ وشوه د لاریو د ساتونکو ۶ تنه مړه او ۶ تنه ټپیان شول بل ټولگی مجاهد بنود د جندولی او گریوم ترمنځ سیمه کی په زیاته مسافه د تلفون مزی او ستنی له منځه وړي دي وروستی خبر وایی چه د پاکستان استعماري حکومت ملک، ټنګی خان حسن خیل ملک دولت خان

احمد زامی ملک گلو خان ملک هیئت خان ملا خیل او ملک شریف خان عمر خیل می به وروستیو پېښو کی دلاس لرلو به الزام به محکومه سیمه کی نیو لی دی.

د حوت ۱۶- د دلولی به ۲۳ نیټه دور کزو د جنت گل خان به مشرې به آیم غېږی کی ستره جرگه شوی وه چه به هغی کی عالما نو مشرانو نمایند گانو او دور کزو د مسوژو د قبیلمی یو زیات شمیر خلکو گډون کړی و به دغه جرگه کی قومی مشرانو او عالمانو مهمی ویناوې وکړی او د پاکستان حکومت استعماری سیاست می سخت وغانده جرگی د پاکستان د استعماری حکومت نه وغوښتل چه ژر د پښتو نستان قول سیاسي بندیان خوشی کړی او د پښتو نستان د ملت به حقوقو اعتراف وکړی جرگی د پښتو نستان د سیاسي بندیانو سره د پاکستان د استعماری حکومت د د پښتو او وحشت نه ډکه رویه چه دیو شمیر بندیانو د شهادت سبب شویدی وغندله او د پاکستان د حکومت نه می وغوښتل چه ژر خپلی دغی رویی ته چه د انسانیت له آدابو نه لری ده خاتمه ور کړی.

د حوت ۱۷- د پاکستان استعماری حکومت د بمونو د هغو پر له بسی چاودنو به اثر چه د پېښور د پوهنتون به خواؤ شاکی د فروری به ۲۳ نیټه او وروسته له هغه صورت نیولی درېتنه د ابدری دکلی او دوه تنه د نوي کلی اوسیدونکی نیولی او بندیان کړی می دی.

یو بل خبردی چه د فروری د ۲۵ نیټی د درگی د بازار به نښی کی چه د هغه محای د او سیدو نکرو او د پاکستانی ژاندارمو ترمنع وشوه ۱۴ تنه وژل شوی او پټیان شویدی د پټیانو به ډله کی یو دوهم برید من هم شامل دی.

بل خبر زیاتوی چه به دی ورځو کی د ورسک به سیمه کی یو وسله والی ټرلی یوه دولتی لاری چه خوراکي شیان پکښې باروؤ لوټه کړیده.

د حوت ۱۸- د پاکستان د استعماری حکومت له خوا د خان عبدالغفار خان د زوی خان عبدالولی خان او دخدای خدمتگارو د ملی گوند فعال غړی مولانا اکرم خان ته امر ور کړی شوی دی چه بی د پولیسو د اجازی څخه له خپل کلی ته ونه وږی دغه راز ښاغلی یار محمد خان ما یار ښاغلی سلطان محمد خان او ښاغلی محمد ایوب خان چه مهم اومخوړ کسان دی او نوی د ملی عوامی گوند سره یوځای شوی د پولیسو تر نظارت لاندی نیول شویدی.

د حوت ۲۰: د پاکستان حکومت د سپینی ډیری او سیدو نکي ښاغلی گل باز او ښاغلی اکرم د بمونو د ډېر له بسی چاودنو به وروستیو پېښو کی دلاس لرلو به الزام نیولی او بندی کړی دی بل خبر وایی چه د حوت به ۱۲ نیټه د کوهاټ په دره کی د پولیسو د افرادو به لوی ټولنی د ملی مجاهدینو له خوا سختی ډزی شوی دی او د پاکستان حکومت د دغی پشی به اثر به دغه سیمه کی یو شمیر افراد نیولی دی.

د حوت ۲۱ : دمر کزی محکوم پښتونستان څخه راغلی خبر ونو د پښتو نستان دملی مشر خان عبدالغفار خان له خوا دغذا دنه خوړلو د اعتصاب داضطرار نه ډک خبر تصدیق کړی او د پېښور اردو ژبو جریدو اعتراف کړیدی چه دغه خبر د برېښنا په شان په ټول محکوم پښتو نستان کی خپور شوی او د سختو هیجا نا تو باعث شویدی . د محکوم پښتو نستان ملی او اجتماعی ټولنو د لاهور دمر کزی زندان دمدیر تر دېد په دروغ بللی او په دی ترڅ کی می دا هم ویلی چه دمحبس مدیر دخان عبدالغفار خان له خولی څخه داعتصاب نه ډکه دتردید وینا هم جوړ کړیده نور خبر ونه وایی چه د پېښور دمر کزی محبس دسیاسی محبوسینو یوشمیر سترو کسانو یو داحتجاج لیک پاکستانی حاکمانو ته سپارل او په هغه کی می ویلی دی چه که د پاکستان حکومت د خان عبدالغفار خان او د پښتو نستان دنورو سیاسی بندیانو په مقابل کی په خپله ظالمانه رویه بانندی نوی نظرونکړی د پښتو نستان په زرگونه سیاسی بندیان په دقا محدودی لوری په اعتصاب لاس پوری کړی په احتجاج لیک کی دا هم ویل شویدی چه د پېښور دمر کزی زندان سیاسی محبوسینو هم داخطار په عنوان دیوی ورځی دغذا دنه خوړولو په اعتصاب لاس پوری کړیدی له بلی خوا دمحکوم پښتو نستان په بیلو بیلو سیمو کی احتجاجی غونډی شویدی او د پېښور دجریدو خبر وایی چه دغسی غونډی او مظاهری به دجوړ شوی پروگرام سره سمی وشی .

د حوت ۲۲ :- پښاغلی محمد افضل بنګېش د هغی مطبوعاتی وینا په ضمن کی چه د حوت په (۱۲) نیټه می وکړی وویل چه د لاهور په مر کزی زندان کی دخان عبدالغفار خان اودده د لرونکو پیروانو دغذا دنه خوړلو له اعتصاب نه سخته اندېښنه او تشویش پیدا شویدی .

ده وویل چه د پښتو نستان د مشرانو او رضا کارو بندیانو په مقابل کی د پاکستان د حکومت او په تشدد او خشونت انتها ته رسیدلی او دا خبر دتو جه وړ ده دغه ټول اقدامات تر جوړ شوی پروگرام لاندی اجرا کبږي . ده وویل خان عبدالغفار خان ډیر سخت ناروغ دی او دغه ناروغی دده دغذا دنه خوړلو په اثر دوه چنده شوه او زیاتره د بیهوشی او کوما په حالت کی وی . ده وویل د پښتو نستان خلک سخت احساس کوی چه خان عبدالغفار خان او نور سیاسی بندیان ددی دملی نوامیسو دساتلو دباره قربانی وړ کوی او په هیڅ صورت د پاکستان د حکومت دغه ظالمانه رویه دغوی په مقابل کی زغملی نشی د پېښور خپرونو می چه خان عبدالولی خان دخان عبدالغفار خان زوی هم دخپل پلار دضعف او دغذا دنه خوړلو خبر تصدیق کړیدی او په دغه مناسبت په دی وختو کی لاهور ته هم تللی ، له بلی خوا د پاکستان حکومت جرایدو او اخبارو نو ته اخطار ورکړیدی چه دخان عبدالغفار خان او ددی دملګرو داعتصاب د مربوطو خبرونو له خپرو لو اود دغه راز داحتجاج په غونډو د پېښو له خپرو لو څخه په کلکه ډډه وکړی .

د حوت ۲۵- پدی ورځو کې د بنود سیمې دعوامی گوند اعلیٰ ناظم بشاغلی همزادخان په مشرۍ د بنو په کلی کې یوه ستره جرگه شوی وه چه په دغې کې سیاسي علمي اودیني سترو شخصیتو گډه ونه کړې ؤ. جرگې د خان عبدالغفار خان او دده ملگرو له خوا د خوراک نه کولو د اعتصاب په موضوع باندې سخت تشویش او اضطراب ښکاره کړ او د پښتونستان د ملت په تیره بیا د سیاسي بنديانو په مقابل کې د پاکستان د استعماري حکومت د پښتانه سیاست ټی وحشیا نه و باله او دغه حکومت ته ټی اخطار ورکړ چه که د پښتونستان د خلکو په مقابل کې پخپل سیاست نوی کتنه ونکړي خو نه به پښې به وشی او د دغه مسئولیت به د پاکستان د حکومت په غاړه وي.

د حوت ۲۹- د پاکستان حکومت پدی وختو کېښی د دیر دریا ست دوه تنه اوسیدونکي چه د مردان د ضلع په تخت بهایي کې ټی د پوری د جوړولو په فابریکه کې کار کاوه د آزادۍ غوښتنی په گناه نیولی او جیل ته ټی لیږلی دی بل غېردی چه د پاکستان استعماري حکومت د خدایي خدمتگارو د ملی گوند غو تنه ستر شخصیتونه په بیلو بیلو پلمو د سیاسي انتقام اخیستلو په غرض تر سخت فشار لاندې نیولی او دغه سلسله پخپل شدت روانه ده.

د حوت ۳۰- د پاکستان حکومت سر دار عطاء الله خان منگل چه د پاکستان د پارلمان غړی دی په ډاکه کې په روا نه اجلا سیه دوره کې گډه ون ته ندی پری ایښی. سردار عطاء الله خان منگل د خپلې قبیلې مشردی او له غومیا شتو را پدی خوا د پاکستان حکومت تر سختې شکنجې او زجر لاندې نیولی دی پخوا د پاکستان حکومت دی د آزادۍ غوښتنی د فعالیت په اثر بندي کړی او دده ټول حقوق او قومی امتیا ذات ټی لڼو کړی ؤ.

د ۱۳۴۲ کال د حمل د و هم :- د پاکستان حکومت د پاکستان اود پښتونستان ورځپاڼو او جریدو ته امر ورکړیدی چه د پاکستان د پارلمان د غړی اود پښتونستان د ملی عوامی گوند د لارښوونکي ارباب سیف الرحمن او دغه گوند دیوه فعال غړی میا رضوان الله کاکا خیل د ویناؤ له خپرو لڼو او اقتباس څخه یی ډډه وکړی.

د حمل ۳- د پښتونستان محلی او وطن پرست شاعر بشاغلی همیش خلیل اود خدایي خدمتگارو د ملی گوند مشهور مشر حافظ جسیم الدین اود خدایي خدمتگارو د ملی گوند یو غړی د بنو په محبس کې په سخته ناروغۍ اخته شویدی د محکوم پښتونستان ملی ټولنی د دغه کیله سخت تشویش او پریشانی ښکاره کوی د نو موډو کسانو خپلو انو چه هرڅومره د پاکستان د استعماري حکومت څخه وغوښتل چه د دغو کسانو معالجه ته پاملرنه وکړی او یا اجازت ورکړی چه دوی پخپل لکښت خپل علاج

و کړی خو د پاکستان جا کمانودغی غوښتنی ته دمنفی جواب ویلی نو لدی کبله دد غو دربو تنو وطن پرستو اوسیا سی بند یا نوژوند تر سختی خطری لاندی دی .

دحمل ۵ - دمرکزی محکوم پښتونستان پښورخبر وائی چه دحوت په ۲۷ نیټه دمرکزی محکوم پښتونستان دکرک د علاقې مربوط د نصرتی په کلی کښی دمولوی محمد علی په مشرۍ ملی مهمه غونډه شوی وه چه په هغی کی ستر و شخصیتو او گڼ شمیر خلکو گډ ون درلود . دغو نډی شاملینود پښتو نستان دملت په مقابل کی د پاکستان داستعماری حکومت له دښمنانه رویی نه سخته کرکه ښکاره کړی اود پښتو نستان نور و خلکو ته یی بلنه ورکړه چه په پوره یووالی دخپلو ملی حقوقو داخیستلو دمبارزی په لیا ره کی له هیڅ ډول قربانی نه محان ونه سپموی اود پاکستان استعماری حکومت مجبور کړی چه د پښتونستان دخلکو په ملی حقوقو اعتراف وکړی . دغو نډی حاضرینو د پاکستان له استعماری حکومت نه وغوښتل چه ژرد پښتونستان ټول سیاسی بند یان بی له کوم قید او شرط نه له استعماری بند یخا نوخته خوشی کړی .

دحمل ۷ - د پاکستان حکومت بدی وختو کی دتنگی اوسید و نکي مولانا محمد اکبر چه دخدا یی خد متکار و دملی گوند یو مشهور شخصیت دی دآزادی غوښتنی داحساساتو په گناه بندی کړی دی .

دحمل ۸ - بدی ورځو کی داتمان خیلو دشمو زود قبیلې دنمایندگانو، ملکانو په گډ ون په اړیکه کی قومی ستره جرگه وشوه . جرگی د باجوړ په خاوره د پاکستان داستعماری حکومت تیری سخت وغندل اود هغه حکومت دتیر یو په مقابل کښی یی تصمیمونه ونیول . بل خبر دی چه دشوزو دقبیلې یوی ډلی ملی مجا هدیو مونډی ته نودی د پاکستانی حکومت عسکری سرک په زیات واټن وران کړی اوله استفا دی نه وتلی دی .

دحمل ۹ - دحوت په ۳۰ نیټه غازی آباد ته نودی په لکړو کی ستره جرگه شوی وه چه په هغی کی عالمانو، مخورو اود صافو دقبیلې زیات شمیر افرا دو گډ ون کړی و . جرگه دقرآن کریم دخو آیتو په تلاوت دقاضی سمیع الله له خوا پرا نسته شوه وروسته ښاغلی ملک غلام جان گربز ښاغلی ملک دلاور خان ملک غنی خان میا لعل خان ، ملک میا علی ، ملک آدم خان اویو شمیر نورو قومی مشرانو په وارسره جدا بی وینا وی وکړی چه دجرگی د شاملینو له خوائی تود هر کلی وشو . جرگی تصویب وکړ چه د پاکستان داستعماری حکومت دهر ډول تیر یو په مقابل کښی به په سرو مال مقابلو وکړی او تر هغه وخته پوری چه د پاکستان له استعماری حکومت د پښتونستان دملت په حقو حقوقو اعتراف ونکړی د پاکستان داستعماری حکومت په ضد به ددوی مبارزی په کلکه روانی وی .

دحمل ۱۰ - دشیخ بابا د دری، علینگار او چمر گنډ دخلکولو په جرگه د عالمانو

ملکاتو او نمایندگانو په شمول د حمل په ۳ نیټه د چمبرګنډ په سیمه کې شوی و. شیخ عبدالحمید بشاغلې مسعود میا او نورو یوشمیر قومي مشرانو د خاوری څخه د دفاع او یووالی په باره کې جدا بې ویناوی وکړی او د پاکستان حکومت ته یې خطې وړکې چې که د آزاد پښتونستان په خاوره د خپلواکۍ تېر یو څخه لاس واخلي عواقب به یې ډېر وخیم وي، د جرګې شاه ملیکو د قومي مشرانو د وینا تودهر کلمې وکړې او په پای کې یې درایو په اتفاق د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چې د پښتونستان ټول سیاسي بنديان ډیر ژر بې قید او شرط خوشی کړي او د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړي.

د حمل ۱۲ - د پېښور د ضلع مربوط د قومي مشرانو غونډه د بشاغلې محمد افضل بشګین په ریاست د حمل په ۳۲ نیټه شوی و. په هغې کې د مرکزي محکوم پښتونستان اوسنی بحراني حالات تر غور لاندې ونيول شول. په دغه غونډه کې پښتونستان د ستر مشر خان عبدالغفار خان په صحنې حال او د دوی او د هغوی د ملګرو سره د پاکستانی حاکمانو په روبرو په سختې خواشینۍ او تشویش ښکاره کړی شو. همدغه راتلونکې د پاکستان څخه وغوښتل چې د هغه قیدون ژر لری کړي. د میا رضوان الله کاکا خیل په گرځیدو او ویناوو اېښودل شوی دی. د غونډې شاملو نه په ملی مشرانو د دغه ټول قیدونو اېښودل د دموکراسۍ او بشري حقوقو په ضد یو عمل بللی او په هغه یې اجتماع کې ډېرې غونډې د حافظ جیم الدین دستخې ناروغۍ له کبله چې د ملی عوامي گوند یو مشر دی او د پاکستان په مجلس کې نامناسبه رویه ورسره کېږي احتجاج وکړ او د پاکستان له حکومت څخه یې وغوښتل چې ډېر ژر هغه له مجلس څخه خوشی کړي. غونډې د پاکستان له حکومت څخه غوښتې دي چې د پښتونستان ټولو سیاسي بنديان بې قید او شرط ډیر ژر خوشی کړي.

د حمل ۱۳ - د شیخ بابا په زیارت کې د نمایندگانو مشرانو او یوشمیر زلمیانو تر ځان زاده گانو او شینوارو په گډون مهمه جرګه شوی و. دغه جرګه د قرآن کریم د څو آیتو په تلاوت د مولوی گل منان خان له خوا پراستله شوه. بیا قومي مشرانو مهمې ویناوې وکړې او د پاکستان له استعماري حکومت څخه وغوښتل چې ډیر ژر د پښتونستان د ملت په حقو حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان او نور سیاسي بندیان راخوشی کړي. د پاکستان حکومت په مجبسونو کې د بندیانو سره د ناوړه روحي نه وانه وډی او د هغوی د صحنې حالت د خرابۍ مخه ونه نیسي نو بیا به د دغې سیمې د سخت بحران مسئول خپله د پاکستان حکومت وی او د هغه خطرناک عواقب به خپله د دوی په غاړه وي. جرګې په دغه گوټ کې د خپلې آزادۍ د لاس ته راوړلو په لیاره د خپل قیام دوام بیا تائید او تصویب کړ.

د حمل ۱۴ - د موسی خیلو په علاقې پورې مربوط په غنم شاه کې د حمل په ۳۲ نیټه

یوه مهمه جرگه شوی وه چه به هغی کئی د موسی خیلو د قبیلې مشرانو ، مخور او ډېرو وگړو گډون کړی ؤ ښاغلی ملک تاج محمد خان او ملا میرام گل د جذابو وینا و په ترڅ کی د پاکستان حکومت ته | خطار ور کړ چه د مو مندو خلک به د خاوری د آزادۍ د ساتلو او دخپلو محکومو ورونو د خلاصو لو په لپاره کی هېڅ ډول قربانۍ ونه سپړی د جرگې شاملینو د پښتونستان له سیاسي بند یا نو په تیره بیا د پښتونستان د لوی مشر خان عبدالغفار خان سره د پاکستان د حکومت د دښمنۍ له روی نه سخت تشویش ښکاره کړ او دنوموړی حکومت څخه ئی وغوښتل چه ډیر ژر د پښتونستان ټول سیاسي بندیان خوشی کړی جرگی یوځل بیا دا خبره تایید کړه چه د پاکستان د د اقداماتو په ضد به خپلی ملی مبارزی ته د وام ور کړی ،

د حمل ۱۶- د حمل په اوو مه نیټه دنو ښار په سیمه کی د ټکستایل ملز د سرحد د کالونی دنساجی دکار خانۍ یوزیات شمیر کار گرو دهغی فابریکی د حکامو د ناوړی روی په اثر په عمومی او غیر محدود اعتصاب لاس پوری کړی دی او دغه فابریکه ددغه اقدام په اثر بیخي له فعالیت نه پاتی شوی ده . خبر دا هم وائی چه پاکستانی مامورینو د پښتونستان له اجیرانو سره ډیر د دښمنۍ رویه غوره کړی او هغوی ئی له ټولو حقوقو څخه محروم کړی دی . دغه راز له څو میاشتو راهدی خوا یوشمیر زیات پښتونستانی کارگرانو په بیلو بیلو پلمو له فابریکی نه ایستل شوی دی او دهغوی په ځای پاکستانی کارگران گمارل شوی دی څو میاشتی پخوا د همدغه ډول اقداماتو په اثر د پاکستانی فو او پښتونستانو تر منځ په دغی فابریکه کی سخته نښته وشوه چه په نتیجه کی یوشمیر پښتونستانی د پاکستانی حکامو له خوا بندیان شول خبر دا هم وائی چه د پښتونستانی کارگرانو مشرانو له جملی څخه شپږو تنو د حمل له نیټی څخه د لوړی په اعتصاب لاس پوری کړی دی او دغه راز ئی په جیل کی هم دخپل اعتصاب ته دوام ور کړی دی . د اعتصاب کوونکو له جملی څخه د دوو تنو صحنی حالت ډیر وخیم دی او د پاکستان حکومت ددغه حالت په اثر مخصوص او عسکری تحفظی ترتیبات نیولی دی .

د حمل ۱۷- د پاکستان حکومت په دی وختو کی د پښتونستان یو قومی مشر ښاغلی عجب خان د آزادۍ غوښتنی د فعالیت په گناه تر نامعلومی مو دی پوری له وطن نه جلا کړی او د بنو له ضلع نه ئی ایستلی دی دغه راز د پاکستان حکومت ښاغلی عبدالله پاچا ته چه د محکوم پښتونستان یو سیاسی او روحانی شخصیت دی اخطاو ور کړی پدی چه به غوندو او مظاهرو کی له گډون او په سیاسی او ملی مسئلو کی درابو له ورکو لو څخه ډډه وکړی . د مخالفت په صورت کی به سخته سزا ورکړه شي ، بل خبر ائی چه د پاکستان حکومتی مقاماتو د مرکزی محکوم پښتونستان

د پولیسو ادارې ته امر ورکړې چې د ادیبانو او شاعرانو د نامنو یس یو فهرست د هغو د خطو نوله نمونی سره ترتیب کړي او په راولپنډۍ کې یې دغو مقاماتو ته وسپاري چې هغه اقدامات عملي شي چې د دوی په ضد د بنديې د حالت په باب په نظر کې دی.

د حمل ۱۸- ارباب سیف الرحمن د پاکستان د پارلمان غړی پدې وړځو کې د پارلمان په یوه غونډه کې ویلي دي چې د پښتونستان د برزبات مشران د پاکستان په محبسونو کې په اسفناک حال سره ژوند کوي او د هغه تشدد په اثر چې له دوی سره د پاکستان د حکامو له خوا کېږي د ډیر وژندلې خطري سره مخامخ شوې دي.

ارباب سیف الرحمن ویلي دي چې څو میاشتې پخوا د پارلمان ۱۰۶ غړي و سپارښت لیک لاس لیک کړ چې غوښتنه کوي د پښتونستان سیاسي بنديان دي ډیر ژر د محبسونو څخه خلاص کړي شي او ضبط کېږي شوی جا پیدا دونه دي ډیر ته ورکېږي شي خو د پاکستان حکومت لاس ته یوې دغې غوښتنې ته مثبت ځواب ندی ویلي دغې روڼې ثابته کېږي ده چې د پاکستان حکومت د پارلمان د اکثریت غوښتنې ته اعتنا نه لري او د پاکستان پارلمان دغه حکومت په نظر کې څه اهمیت نلري ارباب سیف الرحمن د پښتونستان د خلکو په مقابل کې د پاکستان حکومت له روی نه شکایت وکړ او د یو یونټ په پروگرام باندې یې د تبصرې په ترڅ کې وویل چې د پښتونستان خلک د یو یونټ سره سخت مخالف دي خو د پاکستان حکومت دوی د تشدد په وسیله د یو یونټ منلو ته اړه کوي.

د حمل ۲۰- له مرګرېدې پښتون پېښور څېړنې چې د پاکستان حکومت د اړوند څو د کلې د خدایي خدمتګارانو د ګوند ستر شخصیت ښاغلي محمد اعظم خان پدې کېږي چې په دې وختو کې د مومند و د باری په سیمه کې د ملي عوامي ګوند رئیس ښاغلي محمد بشیر خان په داسې حال کې چې د واده سترګې یې بندې شوې دي له بند نه خوشې شوې دي.

د حمل ۲۵- په دوو ضلعو پېښور او مردان کې د پاکستان د تمیز براتو د قانون یو سل او څلوړځلو پیتمه ماده پدې وختو کې د یوې اوږدې مودې د پاره د پاکستان د حکومت له خوا نافذ شوې ده ددغې مادې په نافذېدو هیڅوک او ټولنه حق لري چې د حکومت د سیاست پر ضد احتجاج وکړي یا وینا او مظاهره وکړي که څوک تخلف وکړي پولیس اختیار لري چې د اشخاصو نیولو وړولو او حتی د ژوتو اقدام وکړي د پېښور نه راغلي څېړنې وایي چې د دغه تصمیم د نیولو علت د هغې سیمې د سیاسي حالاتو په اوسني بحرېدو سره د دغه درې ورځنۍ سیاسي او ثقافتی پروګرام د تطبیق کېدو مخه نیول دي چې د پښتونستان د ملي مجازله خوا طرح شوی دی او دغه د اجرا کولو د پاره د پاکستان د سیاست پر ضد د غونډه مظاهرو او وینا وکولو د پاره پراخه ترتیبات نیول شوي و ددغه پروګرام د اجرا کولو ځای د پېښور شاهي باغ او که د پاکستان حکومتی مقامات یې منع کړي د مردان د پبلک بلوک ټاکل

شوی و او په دغو مراسمو کې د گڼه یون کولو د پاره د لویډ یز او خټیز پاکستان یو شمیر ستر کسان لکه، مولانا بهاشتی شیخ مجیب الرحمن، ښاغلی محمود الحق، هتمانې ښاغلی محمود علی قصوری هم بلل شوی و. په دغه دری ورځني ثقافتی پروگرام کې چې د اپریل له ۲۱ نیټې څخه ۲۳ نیټې پورې دوام کاوه د مشاعرو کول درام، ښودل، موسیقۍ ملۍ اتن او د پښتو نستان نوري ثقافتی جنبې هم په نظر کې وړې عملۍ شې.

د حمل ۲۷ - د حمل په ۲۳ نیټه د پاکستان اتو جتو الوتکو د مته شه او جان خان ډبرې په کلمیو باندې څو ساعته پرله پسې بمبارۍ او ډزې وکړې د دغه خواشینۍ تیري د تلفاتو تفصیل لاندې اوسه پورې نډې راغلی.

بل خبر وایی چې د دغې اسفناکۍ پېښې نه وروسته د سالار د خلکو په څندو کسی می مهمه قومی جرگه وکړه او تصویب می وکړ چې دخپلې آزادۍ او خاورې د ساتنې دپاره ددغو تېجاوز کسانو نه حرکاتو په مقابل کسی مؤثر اقدامات وکړي.

د پېښور اومردان په دوو ضلعو کې د پاکستان د تعزیراتو د ۱۴۴۰ مادی د تولیدو په اثر د محکوم پښتو نستان د خلکو احتجاج روان دي.

د پاکستان پارلماني غړې مولانا مفتی محمود او ارباب سیف الرحمن د پاکستان غونډې ته چې په ډاکه کې روانه ده شکایت کېږي او په گډه سره می پیشنهاد کېږي چې باید ژر تر ژره د پاکستان حکومت مجبور کېږي چې په دی سیمه کې د نوري مادی له چلولو نه لاس واخلي په دغه پیشنهاد کې ویل شوی دی چې د پاکستان د حکومت دغه اقدام په ښکاره ډول سره ښیي چې د پاکستان حکومت د دیموکراسۍ په ضد او د پښتو نستان د خلکو د حقوقو د منځه وړلو پروگرام په دقت او کوشښ سره تر اجرا او تطبیق لاندې نیولې دی.

د حمل ۲۸ - د مردان او پېښور پي په دوو ضلعو کې د ۱۴۴۰ تعزیري مادی د انفاذ په ضد د محکوم پښتو نستان د خلکو د احتجاج په شدت سره دوام لري او د دغې سیمې د بېلو بېلو گونډو یو شمیر شخصیتو هم دغه اقدام سخت غندلی دی.

د پېښور ډېوټ وایي چې د پاکستان حکومت د مرکزي محکوم پښتو نستان په سیمه کې د ملي عوامي گوند سرمنشي او د پېښور د ضلع په سیمه کې د دغه گوند اعلي ناظم ښاغلی محمد افضل بنگش او دغه راز د کلي اوسیدو نکی ښاغلي محمد احمد ښاغلي حمید الله کرنیل منان، ښاغلي دلاور او ښاغلي هتم ته چې د سیاسي او ثقافتی دری ورځني ستر پروگرام په ترتیب کې یې کوشش کاوه سخت اخطار ورکړی دی چې که له خپل فعالیت نه لاس وانهخلي بندیان به شي.

هغه وخت چې د پاکستان هسکري قواؤ د حمل په ۲۵ نیټه په گنګه غونډې نومي کلي باندې تیري وکړې د دوی او د سالار زود ملي مجاهدینو ترمنځ سخته نښته وشوه.

او پاکستانی قواوی دغو ساعتو نښتی په نتیجه کی شاملو ته مجبوری شوی د باجوړه رپوټ وایی چه پاکستانی قواوی په ښارکسی د پاکستان د تو پخوانی له خواتقو په شوی او پاکستانی چې الو تسکو د گنگک او جرگو په کلیو پانندی به پیاړی وکړی.

د پاکستان حکومت د اطلاعاتو او پولیسو ادارې دهغو کسانو د نومونو د لست په ترتیب سختی بوختی دی چه په پښتونستان کی د پاکستان د حکومت د سیاست په خلاف په تیره بیا د پاکستان د تعزیراتو د ۱۴۴ ما دی انفاذ په ضد فعالیت کوی د پښور رپوټ وایی احتمال لری چه ژر به په محکوم پښتونستان می یولی اود دی گرفتاری وشي.

د حمل ۳۱ - د هغی تبعیضی رویی له مخی چه د پاکستان د حکومت له خوا د پښتونستان له خلکو سره کپیری له بنحله وژدو ته زیات د پښتانه کارگران له کارگاؤ او فابریکو نه ایستل شویدی او ورځ په ورځ د بیکارانو شمیر زیاتیدی.

د خان عبدالغفار خان زوی او د مرکزی محکوم پښتونستان دملی محاذ مشر خان عبدالولی خان دویښا په ضمن کی ویلسی دی چه د پښور او مردان په دوو ضلعو کی د ۱۴۴ مادی انفاذ پښمی چه د پاکستان حکومت غواړی د مونږ ملی او سیاسی تنظیم له منځه یوسی او مونږ له ټولو او بشری حقو و خڅه محروم کډی. ده ویلی دی چه د حکومت له خوا د پښتونستان له خلکو سره له هر وخت نه زیاته بی عدالتی او تشدد کپیری د پښور رپوټ وایی چه قوی احتمال شته چه د محکوم پښتونستان په ټولو سیمو کی د پښتونستان د خلکو د باریدنې به اثر د پاکستان د حکومت له خوا دغه ډول تعزیراتی قوانین نافذ شي.

د ثور لمړی :- د محکوم پښتونستان یوه ملی مهم شخصیت ښاغلی محمد افضل بشکین ویلی دی چه د پاکستان حکومت تل د پښتونستان د ملت مطالبو ته په اعتنایی سره کتلی دی او غوږې می کوڼی نیولی دی. د دوو ویل په داسی حال کی چه د پاکستان په بند پښانو کښی د پښتونستان د یو شمیر سترو کسانو ژوند له خطر سره مخامخ دی او د پښتونستان خلک په مسلسل ډول د پاکستان له حکومت خڅه غوښتنه کوی چه دغی حیاتی موضوع ته پاملرنه وکړی. د پاکستان حکومت برعکس د پښانو په مقابل کی خپل تشدد زیاتوی. محمد افضل بشکین دا هم ویل چه د دیره اسماعیل خان د محبس د پردو نه وایی چه ښاغلی حسین بخش کوثر هم سخت ناروغ دی او په داسی حال کی چه دده ژوند له خطر سره مخامخ دی د پاکستان د حکومت له خوا د ده علاج ته پاملرنه نه کپیری او دغه راز د هغه خپلو اذو ته اجازه نه ورکوله کپیری چه په شخصی مصرف سره دده علاج ته اقدام وکړی.

به دهنه غوری کنی دسمنت دتوی فابریکی یوه منظره

دجنگلک په فابریکه کې د نقشې ایستلو څارنه

د ثور ۳ :- د پاکستان حکومت د حمل په ۳۱ نیټه د بنو په ضلع کی د پاکستان د تمیزیراتو ۱۴۴ ماده نافذه کړیده . ددغی مادی د انفاذ په موجب له پنځو تنونه زیات خلک نشی سره را غونډی او وسله هر ډول چه وی در اودل ئی در نده گناه گڼل کېږی . دمر کزی محکوم پښتو نستان دا دریمه ضلع ده چه دغه تمیزیراتی ماده به هغه کی نافذه شویده .

د ثور ۳ :- د پاکستان حکومت د پښتو ژبی مشهور شاعر او دملی عوامی گوند ستر مشر شیاغلی شاد محمد میږی بندی کړیدی . د شیاغلی میږی د بندی کیدو علت په غونډو کی د حماسی شعرونو اوستل او دغه راز دده ملی قما لیت ښو دل شویدی . خبر دا هم وایی چه د پښتو ژبی بلی شاعر حافظ زیارت خان چه دعوامی گوند فعال غړی دی هم به همدی علت د پاکستان د حکومت له خوا قبول شویدی .

د ثور ۴ :- د پاکستان حکومت د مر کزی محکوم پښتو نستان د کوهانته په ضلع کی هم ۱۴۴ تغذیراتی ماده نافذه کړیده ، ددغی مادی په موجب له پنځو تنو زیات نشی کولای چه سره یو محای شی او د حکومت د سیاست په ضد مظاهره او یا اجتماع وکړی . د پېښور ، مردان او بنو په ضلعو کی ددغی مادی د انفاذ خبر پخوا خپور شویدی او دهغی په ضد د پښتو نستان د خلکو احتجاج رو ان دی . د سرحد د جمعیت العلمائیس مو لینا سید گل باد شاه دیوی وینا په ضمن کی د پاکستان د حکومت دغه اقدام سخت غندلی دی او غو پښتنی ئی دی چه دغه حالت ته خاتمه ور کړه شی .

د ثور ۵ :- د خان عبدالغفار خان زوی خان عبدالولی خان چه له خپل پلار سره ئی د پاکستان په محبس کی کتلی دی د ثور په لمړی ورځ ئی په لاهور کی په یوه مطبوعاتو مرکه کی وویل چه زما پلار صحی حالت دطبی بر ستا ری او تداوی د نشتوالی له کبله دیر خراب دی .

ده وویل چه د خان عبدالغفار خان پښی بر سیدلی . او له هغه سخت درد چه په خپلو زنگنو کی ئی لری ډیر په تکلیف دی .

خان عبدالولی خان وویل چه زما د پلار د بند مو ده د حمل له ۲۰ نیټی نه د ۶ میاشتو لپاره نوره هم اوږده شویده . خان عبدالولی په یوه ایکل شوی ابلاغیه کی چه په نو موږی مطبوعاتو مرکه ئی وویل شوه ویلی دی چه زما پلار خان عبدالغفار خان ته د تیر کوچنی اختر په ورځو کی اجاره نه وه ور کړی شوی چه داخر لمانځه په جماعت کی گډون وکړی نو له دی کبله ئی دری ورځی دنه خوړلو په اعتصاب لاس پوری کړی . خان عبدالولی خان په خپله مطبوعاتو مرکه کی داهم وویل چه خان عبدالغفار خان د آزادی دلاری یو ډیر پخوانی دځو کلو مجاهد دی ده ۲۸ کاله په بندی خانه کی تیر کړییدی چه له هغه نه ئی دهند د نیمی قاری له ویشلو نه وروسته نهه کاله د پاکستان په بند یخا نو کی تیر کړیدی .

خان عبدا لولي خان وويل زما پلار دروحي قوت او نه مغلو بيدونكي روحي له كبله ډير شهرت لري ده دا هم وو يل امكان لري چه دخان عبدالغفار خان جسم ضعيف او كمزوري كړي خودده روحيه او مفكوره له منځه نشي وړاي، خان عبدالوالي خان داهم وويل نو زه له ټولو هغه كسانو چه غواړي . زما د پلار جسم كمزوري او دده روحيه له منځه يوسي غواړم چه له خپلو كوښښو نو څخه لاس واخلي بايد له خان عبدا لغفار خان سره داسي معامله او رو به ونه شي لكه د يوه هغه چا سره چه كيږي چه مقصدمي ورك وي . خان عبدالغفار خان هغه څوك دي چه دنظامي قانون په تيارو ورځو كي دده په زرگو نو ملكري په رضا كارانه ډول بند پخاني ته لاړل هينو ملكرو مي خپله منقول او غيږ منقول دارامي له لاسه وركړي او هيني نورمي په زند ان كي مړه شول خو دوي له خپل تصميم څخه ندي پيښما نه شوي او د پښتني غوښتنې ته ئي هڅه نه وه كړي .

د ټور ۸: پناغلي شير محمد خان مري بلوڅ چه د پښتو نستان يو آزادي غوښتونكي مجاهد دى د حمل په ۳۱ نيټه د سند مر بوط په نواب شاه كي د پاكستان د حكومت له خوا نيول شوى او د پيښور عمومي بند پخا نه ته ليږل شويدي . دى تير كال داگست په مياشت كي له جنوبي محكوم پښتو نستان نه په شپني محكوم شوى او څو ورځي وروسته بندي شو پداسي حال كي چه څو هفتي دده له خوشي كيد ونه وي تيرى دادى يو محل بيا په سند كي د آزادي غوښتنې د فعاليت او د پاكستان د حكومت په سياست باندي د انتقادي ويناو په الزام بندي شويدي ، خبر وائي چه شير محمد خان مري په خصوصي محكمي ته مجول شي چه دهغه جريان پوره پټ دى . لكه چه معلومه شويده تر اوسه پوري په زرگو نو تنه پښتو نستاني په دغسي خصوصي او پټو محكومو كي داوږدې مودې په بند او سختو مجازاتو محكوم شويدي او د پاكستان په بندي خانو كي تر سخت فشار او شكنجوا لاندې تير وي .

د ټور ۹: د پاكستان حكومت د باجوړ په خاوره باندي د حمل د ۲۳ او ۲۵ نيټې د زړه درد ونكي بمباري نه وروسته باجوړ خاورى ته د هر ډول خوراكى او د اغوستلو د شيانو او دژو ندانه د نورو اړتياو د شيانو صادرول سخت منع كړيدى او په دى ترتيب سره ئي باجوړ ، اقتصادي محاصره كړيدى . د باجوړ رپوټ وائي چه همدغه راز د پاكستان حكومت د محكوم پښتو نستان خاورى ته د باجوړ د خلكو په تيره بيا د سلاړزوړو تنگ منع كړيدى او هغه څوك چه په محكوم پښتو نستان كي وليدل شي بندي او محبس ته استول كېږي دغه شان د مركزي محكوم پښتو نستان پيښور يو خبر دى چه وائي د ټور په ۲ يعنې د اپريل په ۲۳ نيټه چه د قصه خواني د شهيدانو له كاليږي سره مصادفه ده د پاكستان د حكومت له خوا خلكو ته اجازه ورنه كړي شوه چه په دله ايز ډول د شهيدانو په مزار او يادگار د گلو گيڼې كيدى او د دوى په احترام ملي غونډه و كړي خبر داهم وائي چه خلك په انفرادي ډول د پښتو نستان د ملت د آزادي

د لیاری دهنو د فداکارو مینو مزار او یادگار ته لامل اودهنوی به یادگاری دگلو کیدلې کیدلې دی چه به هغی کښی به جلی ډول ژوندی دی وی پښتو نستان جمله لیکل شوی وه د پاکستان د حکومت پولیس به دغه نسبت د پاکستان د حاکمه مقاماتو له خوا تر سخت هتاب او توبیخ لاندی نیول شوی دی. د پښتو ر رپوټ وایي چه د اپریل به ۲۱-۲۲ او ۲۳ نیټه د آدم خیلو په دره بهادر کلی او پاسنی ته کال کښی به دولتی ودانیو د شپې له خوا حمله شوی وه او د پاکستان حکومت د دغو سیمو یو شمیر ستر شخصونه په دغو پښو کښی د لاس لرلو په الزام تر استنطاق لاندی نیولی دی.

د ټور ۱۰- د حمل به ۲۵ نیټه د موجود خیلو د سیمې په نوری کلی کښی یوه لویه جرگه شوی وه چه به هغی کښی عا لمانو، مخو رو، ملکانونو او په زرگو نو تنونو رو خلکو کیدون کړی و.

جرگه د قرآن شریف دغو آیتونو په لوستلو پرانیستل شوه او وروسته له هغه ملک نعمت الله، ملک اسماعیل خان او مولوی حبیب الله د پښتو نستان د خلکو د زیات یو والی د لزوم په باره کښی جذابی ویناوی وکړی مولانا دیندار د پاکستان په بندی خانو کښی د پښتو نستان د لوی مشر خان عبدالغفار خان او په زرگو نو ورو سیاسي بندیانو اسفناک او د خواشینۍ وده حالت بیان کړ د جرگې غړی بودرايو به اتفاق تصویب وکړ چه د پښتو نستان خلك خپلی ملی مقصد ته درسیدو تر څخه پوری خپلی ملی مجاهدی ترېخوا زیاتې کړی او د پاکستان له حکومت څخه می وغو ښتل چه د پښتو نستان د ملت به مقابل کښی به خپل سیاست بیا کتنه وکړی او د پښتو نستان د ل سیاسي بندیان بی کوم قید او شرط نه خوشی کړی.

د ټور ۱۱- د چار سدی د سیمې مربوط دجو نسکړی د کلمی اوسیدونکی ښاغلی مردان اودغه راز د اشرف اوسیدونکی ښاغلی عبدالغفور خان چه دواړه د پښتو نستان تخلمی او حساس شاعران دی د آزادی غو ښتنی د فعالیت په گناه د پاکستان حکومت له خوا بندیان شوی دی.

د ټور ۱۲- د سردار عطاو الله مینگل اودده د پلار میرد سول بخش په گر فتاری پسی د بلوڅو خلور تنه نور ستر شخصیتونه ښاغلی عبد الکريم، ښاغلی محمد یعقوب ښاغلی حسن جان او ښاغلی حمزه خان هم د پاکستان د حکومت له خوا بندیان شوی دی د کویټی رپوټ وایي چه د دغی سیمې حالات ډیر وخیم دی او د پاکستان حکومت د هغی د کنترول په غرض د کویټی امنیتیه قوماندان قلات ته لږلی دی او نولوی د بلوڅو یوزیات شمیر خلك تر استنطاق او تعقیب لاندی نیولی دی.

د ټور ۱۳- په دی وختو کښی دیو شمیر سیاسي بندیانو صحت ز ښت ډیر خراب شوی او د پاکستان د محبسونو حاکمانو هم به دغه حقیقت اعتراف کړی او یو شمیر لوی ملی او گوندی کسان می د ډیره اسماعیل خان او کمپبل پور له محبسو نو څخه

د پېښور د مرکزي ولا هور مجېسو نو ته لېږدولای دی. خبر داهم وایی چه د پښتو معروف ادیب اود رهبر دمجلې مد یر بشا غلي میر مهدي شاه مهدي دژبه به ناروغی او ښاغلي حسین بخش کوثر دامعا به سخته ناروغی اخته دی او د پاکستان دمجېسو نو حاکمان ددوی دخپلوانو داغوبښتنه رد کي یده چه دوی ته اجازه ورکي شي چه به خپل لکښت ددوی معالجه وکانه دی .

د ټور ۱۵- د پاکستان حکومت د بلوڅو دمینگلو ښاغلي محمد عمر خان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر بندی کي یدی . خبر داهم وایی چه به جنوبي محکوم پښتونستان کی داغچکزو د بیلو بیلو قبیلو یوشمیر مغور د پاکستان د حکومت له خوا د آزادۍ غوښتنی د فعالیت په گناه بندیان شوي دي .

د ټور ۱۷- هغه وخت چه د ټور په ۱۰ نیټه د پېښور اوسیدونکی د پاکستان یوه عسکری ټولگی چه د فورس لوپ به د پښته کی په تمرین بوخت ؤ یوشمیر ملي مجا هدینو دهغه تلفون منزری دخلور نیم سوو متر په مسافه له منځه وړیدی چه دهغه له مرکز سره می د عسکری ټولگی ارتباط ټینګه کي ؤ . خبر داهم وایی چه دغه پښه د عسکری مقاماتو دا اضطراب باعث شوی اود ماشو د کلي یوشمیر کسان د پاکستان د حکومت له خوا په دغه گناه بندیان کي یدی او یوشمیر نور می تر نظارت اواستغطاق لاندی نیولی شوي دي .

د ټور ۱۸- په محکوم مرکزي پښتونستان کی د باجوړ په تیره بیاد سالارزو دخلکو د گرفتاری د باره د پاکستانی پولیسو اقدامات په کلکه روان دی او تر اوسه پوری په پېښور کی د باجوړ د اولس تنه افراه بندیان شوي دي . خبر داهم وایی چه د پاکستان د حکومت له خوا د باجوړ دخلکو اقتصادي محاصره د پخوا په شان دوام لری اود هغی د تطبیق په غرض می دمومندو خاوری ته د حیاتي ضروریاتو صادر بدل هم منع کي یدی .

د ټور ۱۹- د هندو باغ د مر بوطو سیمه اوسیدونکی ښاغلي ملک با تل خان ښاغلي ملک منډک خان، ښاغلي ملک کارو خان ښاغلي میری خان او څلور تنه نور د پاکستان د حکومت له خوا به هندو باغ کښی د آزادۍ غوښتنی د تمایل په گناه تر نظارت لاندی نیول شو یدی دغه راز د کان مېترزمی اوسیدونکی ښاغلي ملک شېرجان کا کي د پاکستان د حکومت له خوا د آزادۍ غوښتنی د احساساتو په گناه بندی شوي دي . بل خبر وایی چه د لورلا می د جمعیت العلماء رئیس ښاغلي مولوی عبدالکریم دملي جذابو خطا بو په اثر لورلا می کښی د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوي دي .

د ټور ۲۰- د پېښور داخبارو د رپوټ سره سم د پښتونستان د پښتو ژبی ستر ادیب اوسياسي نامتو شخصیت ښاغلي محمد اجمل خټک په دی وختو کښی د پاکستان په بندېخانه کښی د قلع په ناروغی اخته شوی . دی د پخوا د پاکستان په جیل کښی د دماغ دخلل د ناروغی اود سپی په تکلیف اخته شوی ؤ

په دې سلسله بل خبر دی وایي چې په کوپټه کې دعوامی گوند دوتنه پخوانۍ غړی د پاکستانی مقاماتو له خوا نیول شوی دی او د زیاتو تحقیقاتو دپاره لاهور ته لیږل شوی دی. د کوپټه سیاستی ټولنو د سیاسي شخصیتو د بندي کېدو په باب کې د حکومت سیاست سخت غندلی دی.

د ثور ۲۳ :- خان عبدالولی خان د پښتونستان د ستر مشر او ملي لارښوونکي خان عبدالغفار خان زوی د ثور په ۱۷ نېټه په لوی مطبو عا تي وينا کي وويل د خان عبدالغفار خان علالت په خبر پسي خبر راوړسید چه د پښتو نستان یوشمیر فور سیاسي شخصیتونه هم د پاکستان په جیلونو کښي سخت ناروغ دي څرنگه چه خان عبدالولی خان ویلي دي د گل آباد ښاغلي یار محمد خان اودهوتی ښاغلي مهردل خان د سختی ناروغۍ په اثر د پېښور له بندنه د لاهور بندۍ خانۍ ته لیږل شوی دی. ښاغلي اجمل خټک چه د خطر ناکی ناروغۍ په حالت د دیره اسمعیل خان له بندنه د پېښور بند پخانی ته لیږل شوی دی په کوزن اخته دی. دغه راز ښاغلي غلام رسول خان او خوتنه نور بنديان د ناروغۍ د سختۍ په وجه پېښور ته بیول شوی دی. ارباب عطاء الله خان، محمد ذریښ خان او ښاغلي محمد اسرار خان له یوې اوږدې مودې راپدی خوا د ناروغۍ په بسترو کي پراته دي. ده وویل د دیره اسمعیل خان په جیل کي د سیاسي بندیانو صحی حالت د پښتونستان د ټولو خلکو د تشویش باعث شوی دی او په تیره بیا د پاکستان په بیلو بیلو جیلونو کي د شپږو تنو سیاسي بندیانو له وفات نه وروسته دغه تشویش زیات شوی دی. خان عبدالولی خان ویلي دي چه د خان عبدالصمد خان اڅکزی په باب کي هم دغه ټول اطلاعات راړسیدلي دي. ده د پښتونستان د مشرانو او خلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت رویه د خواشني ووبلمه او وی ویل چه د پښتونستان د خلکو گناه داده چه د پاکستان له حکومت څخه غواډي د ملي مسئلو په باره کي دوی ته درایو ورکولو حق ورکړي شی. ده د پاکستان له حکومت څخه غوښتنی دی چه باید د پښتونستان ټول سیاسي بندیان پي له کوم قید او شرط څخه له بندنه خوشی شی او د دوی جا پدا دونه بیرته ورکړي شی.

د ثور ۲۴ :- په دې وروستنيو وختو کي د پېښور د ضلع او تحصیل مربوط و مومندو په سیمه کي سخت بحران پیدا شوی او د پاکستان حکومت تر اوسه پوری د دغه سیمي شپېته تنه ستر کسان بنديان کي دي. ښاغلي احمد جان، حاجي خان محمد خان، ښاغلي طلا محمد جان، ښاغلي عبدالرحیم، ښاغلي اکرم الله، ښاغلي ملک عمران، ښاغلي سلیمان، ښاغلي محمد، ښاغلي سید حمید رشاه او ارباب محمد اسمعیل خان په دغه جمله کي شامل دي. خبر د اهرم وایي چه تر اوسه لاهم په دغه سیمه کي د گرفتار یو سلسله روانه ده.

د ثور ۲۵ :- د پاکستان حکومت پدې وختو کښي د پچکي د کلي اودهغه دخا و شا د کلیو څه د پاسه پنځوس تنه په دې گناه نیولي چه د دولتي ودانیو د سپېڅلو او پر

بولیسو باندی دحملی په پیښو کی بې لاس درلود . بل خبر دی چه د بخشالی د کملی د جومات امام او ښاغلی دوست محمد خان چه دخدایي خدمتگارو دملی گو ڼد یو فعال غړی ؤ د پاکستان حکو مت دخپلوا کی غوښتلو په گڼه بڼدیان کړید ی .

د ثور ۲۶ :- به دی ورځو کی دملا کیش د ر په زیارت کی د ښاغلی خونیجان خان په ریاست اود ښاغلی خان صاحب په اهتمام یوه لویه جرگه شوی وچه په هغی کی دوزیرو دمحمود خیلو دقبیلې مشرانو او وگړو لوی ټولنی کډون کړی ؤ ، جرگه د قرآن کریم دڅو آیتو په تلاوت دملوای میر صاحب خان له خوا پرانسته شوه او وروسته له هغه یوشمیر شاعرانو اولیکوالو خپل اشعار او مقالې و او ستلی چه دحاضرینو د توجه اواستقبال وړ وگرزیدی جرگی دپاکستان له حکومت نه وغوښتل چه دپښتونستان دملت په حقو و باندی اعتراف وکړی او دنړۍ ددی گوټ بهران پای ته ورسوی . همدغه راز جرگی دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه ډیر ژر دپښتونستان ټول سیاسي بڼدیان خوشی کړی . دجرگی شاملینو تایید کړه چه ترڅو چه دپاکستان حکومت دپښتونستان دخلکو په حقو و اعتراف ونسکړی خپلی ملی مبارزی ته به دوام ورکړی .

د ثور ۲۷ :- به دی وختو کی دپاکستان حکومت دمردان اوسیدونکی مولانا غلام قادر اودچار سدی دباڼیو اوسیدونکی ښاغلی سید احمد خان اودهغه حکو مت له سیاست سره دمخالفت په گڼه بڼدیان کړی دی . دکویتی خبروایی چه دغه راز ښاغلی محمد عثمان کسانسی او ښاغلی عبدالله جمال الدین دآزادی غوښتنی د فعالیت په گڼه بڼه دپاکستان دحکومت له خوا بڼدیان شوی دی .

د ثور ۲۹ :- دمرکزی محکوم پښتونستان پیښور د بیلو بیلو سیمو څخه دپاکستان دحکومت واکمنو ته احتجاجیه لیکونه لیږل شوی دی او په هغو کښی دپښتونستان دخلکو په مقابل کی دحکومت رویه غندل شویده په اجتماعي لیکونو کی دپاکستان له حکومت څخه غوښتل شویدی چه دپښتونستان دملت په مقابل کی خپل سیاست باندی نوی نظر وکړی او بی له کوم قید او شرط څخه ژر دپښتونستان ټول سیاسي بڼدیان خوشی کړی به دغو لیکونو کی دخان عبدالغفار خان اودپښتونستان دنوروسياسی بڼدیانوصحي حالت د خرابی په باره کی سخت تشویش ښکاره کړی شویدی دپیښور دشهبازداردور رځپاڼی خبردی چه دنور تر ۲۲ نیټی پوری ددغو احتجاجیه لیکونو شمیر لس زرو ته رسیدلی اودغه سلسله اوس هم روانه ده .

د ثور ۳۰ :- دپښتونستان دملی مجاز ستر مشر ارباب سیف الرحمن په خپله هغه مطبوعاتو وینا کی چه دنور په ۱۸ نیټه شی اخباروته لیږلی ده . دپاکستان له حکومت څخه می غوښتی دی چه ژر دپښتونستان ټول سیاسي بڼدیان خوشی کړی . ارباب سیف الرحمن په خپله مطبوعاتو وینا کی دپښتونستان سیاسي بڼدیانو ناوړه حالت

بیان کړی او ویلی می دی چه د پښتو نستان له یوزرو دووسو تنونه زیات مړه و شخصیتونه د پاکستان په جیلونو کښی په ناوړه حالت ژوند کوی چه دهغوی یو شمیر د جیلونو د حکامو د ناوړه روپی په اثر مړه شوی ده او یو زیات شمیر می دناروغی په بستر کی پراته دی. ارباب سیف الرحمن ویلی می تاڅه رارسیدلی خبرونه وایی چه دخان عبدالغفار خان صحتی حالت تراوسه لاهم وخیم دی اود دغه ملی مشر دژوند د وقایي د پاره د پاکستان د حکومت له خوا هیڅ پاملرنه نه ده شوی.

د ثور ۳۱ - دمر کزی محکوم پښتو نستان ستراد یب اوبیکو ال پشاغلی فارغ بخاری چه د ملی عوامی گو ندغی هم دی په هغی وینا کی چه نور په ۲۶ نیټه می وکړه د پشاغلی اجمل خټک د صحتی حالت په سخت اختلال می تشویش پیکار کړی پشاغلی فارغ بخاری په خپل وینا کی ویلی دی چه د پشاغلی اجمل خټک صحت بیخي خراب دی او د هغه ژوند په خطر کي دی خبر نگه چه د هغه علاج ته هیڅ تو جه نه کړی ده صحتی حالت پرله پسې خرابیږی پشاغلی فارغ بخاری دغه راز ویلی چه اجمل خټک د دغی سیمی د خلکو یو نامتو او گران شخصیت دی اود هغه د صحت د خرابی خبر ونو په ژور لو خلکو کی ډیر سخت تا تیر کړی ده ، وویل زه د پاکستان له حکومت څخه غواړم چه ژر پشاغلی اجمل خټک له بنده خوشی کړی اود خلکو زیات تشویش لری کړی. فارغ بخاری په پای کی ویلی دی چه که پشاغلی اجمل خټک د پاکستان د حکومت دبی پر وایی په اثر تلف شوی د هغه نتیجی به ډیری وخیمی وی ،

دسرطان ۴ :- په دی وختو کښی د پیښور د ښار دکو هدامن اوسیدونکی پشاغلی حیات نور پشاغلی محمد چراغ اوبشاغلی شیوه دین دآزادی غوښتنی د احساساتو په اثر بندیان شوی دی.

دسرطان ۵ :- له آزاد منځنی پښتو نستان نه راغلی خبر دی چه په دی وختو کی د پښتو نستانیانو دآزادی غوښتونکو اود میرعلی د عسکری چوڼی دساتونکو قواؤ ترمنځ نښته وشوه اود دواړو خواؤ ترمنځ خوشه دده و بکواو ماشینکڼو ډزی ردو بدل شوی دی. لکه چه معلومه شوی ده دآزادی غوښتونکو مشر پشاغلی شیر غلام په دغه پیښه کی سخت ټپی اود عسکری قشلی دساتونکو لاس ته ورغلی دی، ددواړو خواو دسرتلفا توافدازه معلومه نده خو ویل شوی دی چه ددغو قواؤ تاسیساتو او مواصلاتی و سایلو ته ډیر زیان رسیدلی دی.

دسرطان ۸ :- دمر کزی محکوم پښتو نستان یومخوړ پشاغلی مفتی محمود د پاکستان له حکومت نه غوښتی دی چه ژرخان عبدالغفار خان له بنده خوشی شی ده ویلی دی چه پخان د ورستیو شپاړسو کلونو زیاته برخه په بند کی تیره کړی ده داهم ویلی دی چه خان عبدالغفار خان چه خپل ټول عمر یی دآزادی دمجاد لی په لپاره کښی تیر کړی دی اوس په داسی حال کی چه صحت می خراب دی په بند کی دی.

د سرطان ۹: د سرطان په لومړۍ نېټه د محکوم مرکزي پښتونستان داد بې ټولنو او اتحاد بې له خوا یوه ستره ادبي ټولنه د ساکو لیکونکو مرکز نومېږي جوړه شوه. ددغې ټولنې مقصد د پښتونستان د ملي ادب او ثقافت څخه دفاع او د پښتو ژبې او د ادبیاتو د ترقۍ په لپاره کښې مجاهده ده. د محکوم پښتونستان په ټولو سیمو کې ددغې ټولنې د جوړیدلو د هر کلي شویډی دهغه ځای یو نامتو ادیب ښاغلی عبدالغني خلیق درېس په چټ او پرفیسر قلندر مومند د ټولنې د عمومي منشي په حیث انتخاب شویډی خبرداهم وایي چه د ټولنې په لومړۍ غونډه کې چه په پېښور کې وشوه د لوړو سیمو داد بې ټولنو او د اتحاد د یو نمایندگانو او د محکوم پښتونستان ادبي او اجتماعي سترو شخصیتو کډون کې و.

د سرطان ۱۰: له آزاد شمالي پښتونستان غازي آباد نه راغلي خبر وایي چه د جوړا په ۳۱ نېټه په لکې وکې قومي مهمه جرگه شوی وه چه په هغې کې د گربزو، مسعود او د قندهار ساهو د قبیلو عالمانو موجودو مشرانو او زیاتو کسانو کډون کې و جرگه د قرآن عظیم الشان د خور آیتو په تلاوت د مولوی رحمن الدین له خوا پرانستله شوه پدغه جرگه کې قومي مشرانو مهمې ویناوې وکړې د جرگې کډون کوونکو یو محل بڼا تایید وکې چه د پښتونستان ملي هدف ته د رسیدو تر وخته پورې خپلې مبارزې ته دوام ورکوي جاگي وغوښتل چه د پرژر سیاسي بنديان خوشی شي.

د سرطان ۱۱: د پېښور د ضلع د سیمې مر بوط د سرحد د جمعیت العلماء اعلیٰ ناظم جناب مولوی حمد الله د هغې وینا په ضمن کې چه د سرطان په ۴ نېټه کې وکړه د پاکستان له حکومت څخه مې غوښتي دی چه د پښتونستان ټول سیاسي بنديان بې له کوم قید او شرط نه خوشی کړي.

مولینا حمد الله د سیاسي بنديانو حالات د خواشینۍ له وېاله اووی وبل چه ددغې سیمې خلک ددغه کار په وجه سخت مضطرب او پریشان دی.

سردار بهادر خان د حکومت د مخالفو مسلم لکيانو د ټول لکي مشر د پاکستان د ملي شوري د مجلس په غونډه کې وويل چه بايد خان عبدالغفار خان د پرژر محاکمه شي. ده وويل چه که دی او نو ز سياسي بنديان محاکمه کېدای اوس به هيچ يو به محبس کېښي نه و د گراچي دراديو خبر وایي چه د پاکستان داخله وزیر ښاغلی خبيب الله خان دهغه هیواد د ملي شوري د مجلس په وده وړ ځنې غونډه کې هغو الزامونو ته ځواب ورکې چه د حکومت د مخالفو مسلم لکيانو د مشر سردار بهادر خان له خوا د بلوڅو په مقابل کې د حکومتی مقاماتو دنا وده رویي په باره کې لگول شوی وو او ویې وبل چه د ۱۹۵۸ کال په پای کې اود ۱۹۵۹ کال په لومړیو وختو کې د بلوڅو یوه سردار د حکومت په ضد بقاوت ته قیام کړی و او د کویټي د حکومتی مقاماتو یو شمیر افراد او پولیس می وژلي و، دغه سړی چه

یوشمیر وګړي هم د دغان داغونې کړې وې، وروسته یې اوږد اچاؤ او محلي حکومت ته یې د خپلو غوښتنو دسره رسولو دپاره اخطار هم ورکړی و، دغو محرکاتو حکومت دی ته امله کې چې دده بغاوت پای ته ورسوي.

دسرطان ۱۲- سردار بهادر خان د پاکستان د ملي شوری د مجلس په ورومه ورځنۍ غونډه کې وویل چې باید د انسانیت نه لری هغې روږی په باره کې څېړنه وشي چې د ۱۹۵۸ کال په پای او د ۱۹۵۹ کال په سر کې د کویټي د حکومتی مقاماتو له خوا د غلور وروسته د تنو بلوغانو سره شوی ده.

دسرطان ۱۵- د ملي عوامي گوند مشر او د پاکستان د اسمبلي غړی ارباب سیف الرحمن د اسمبلي په وروستی غونډه کې په کلکه سره د پاکستان له حکومت نه غوښتنې دي چې ژر د عبدالغفار خان او د پښتونستان نور ټول سیاسي بنديان خوشې کړي. ده ویلي دي چې د سیاسي بنديانو شمیر زرگونو تنو ته رسېږي او هغه وضع چې په جیلونو کې له هغوی سره کېږي د تاسف وده او که په دغه ترتیب دوام وکړي د هغوی د یوشمیر زیاتو ژوند به له خطر سره مخامخ شي.

دسرطان ۱۶- د پاکستان د اوسیدو پرس د خبر رسو لو آژانس خبر ورکوي چې د میر خیر بخش خان مری د پاکستان د بارلمان غړی په کویټه کې ونیول شو. نوموړی د سره د جرایمو د قانون د خپلو پښتني مادې په اساس نیول شوی او د کویټې ته نژدې د سختو عملیاتو او هلې ګولې او د کویټې سوی او د هغه د شاوخوا د اوږو رسولو د مرکز د نیولو دپاره د یوه کلي د اوسیدونکو د راپارولو په ګناه ملزم دی.

دسرطان ۲۰- دسرطان په ۶ نیټه د جنرل او میدان د خلکو او انتظامي قواؤ ترمنځ نښته وشوه چې د هغې په اثر دواړو خواؤ ته د سرتاوان رسیدلې دي او په دغې پېښې پسې دسرطان په اوومه نیټه د پاکستان خلورو جنګي الوتکو په دغو سیمو باندې بمباري کېږي او په مالي تاوانو سر بیرته د دغو سیمو ۱۷ تنه اوسیدونکي مړه شوي، بل خبر وایی چې دسرطان د شپږمې ورځې د نښتې په اثر او دغه پاکستانی ژراندې وژل شوي دي او د ژراندې قرار ګاه چې لال کلاه نومېږي د آزادۍ غوښتونکو لاس ته ورغلي ده، وروستی رپوټ وایی چې د هغو سیمو بهران زیات خراب شوي دي او د خلکو له خوا پر یسې مظاهري شوي دي.

دسرطان ۲۴- د ارباب سیف الرحمن ښاغلي محمد افضل بنګېښ او ښاغلي جلال الدین اکبر په ګډون د پښتونستان د ملي محاذیو شمیر مشران چې د خان عبدالولی خان په مشرۍ د تنظیمي او تبلیغاتي پروګرام د اجرا په غرض د بنو ضلعو ته روان و، د ستمبر په سیمه کې دسرطان په ۱۶ نیټه د پولیسو په واسطه مجبور شول چې بیا پېښور ته بیرته ستانه شي او خپل پروګرام فسخ کړي. د پاکستان د حکومت دغه رویه د محکوم پښتونستان په ټوله سیمه کې د ملي ټولنو د پاریدنې او هیجان باعث شویدی او د هغه په مقابل کې سخت عکس العمل څرګند شوي دي. د هیئت غړي او رئیس د دغه غیرقانوني اقدام په نسبت د پاکستان په حکومتی مقاماتو احتیاج کړیدی.

د سرطان ۳۵- د پاکستان د اسامېلي يوه غړی ښاغلی سيف الرحمن د نومړي مجلس نه وغوښتل چه د ښاغلي خان عبدالغفار خان د صبحي حالت په باره کي چه اوس د لاهور په يوه محبس کي پر رت دي تحقيقات وکړي. ښاغلي سيف الرحمن وويل چه د خان عبدالغفار خان صبحي حال ډير وخيم دی.

د سرطان ۳۶- له جنوبی محکوم پښتونستان نه رار سید لی خبر دی چه په هغې نېټه کي چه د پښتونستان د غوښتنو آزادۍ غوښتونکو او د پاکستان د عسکري تهاؤ د افرادو ترمنځ مس تونک ته نودی وشوه د دغې تهاؤ دوه تنه ساتونکي مړه او غلورتنه نور د پټيان شول، بل خبر وائي چه د کاکړو د قبيلې مربوط ښاغلي جانقل، ښاغلي روزي خان او ښاغلي شنکي خان له خپلو غوښتنو ملگرو سره د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه د پاکستانی مقاماتو له خوا په د پټيان شوي دي.

د اسد ۴- دا تما نخیلو د قبيلې لويه قومي جرگه د مېرغني په کلي کي د سرطان په ۲۴ جوړه شوی و چه په هغې کي قومي مشرانو د پښتونستان د خاوري د دفاع او آزادۍ په باره کي جذابي وېناوې وکړې او په نتیجه کي ئي تصویب وکړ چه باید د پاکستان حکومت باجوړ په خاوره کي د لاس و هلو نه محان و ژغوري او په دغو علاقو کي د سړک د جوړولو او د عسکري تهاؤ د تشکیل د نظريې څخه جدا لاس واخلي اطلاع د احم وائي چه د جرگې شاملینو د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه د محکوم پښتونستان سیاسي بنديان ډیر ژر خوشي کړي او د دوی جایدادونه چه د پاکستانی حکامو له خوا مصدوره شوي دي دوی ته بیرته ورکړي جرگي همدغه راز فیصله وکړه چه د دغه ډول جرگي د خپلو تصمیماتو او ملي یو والي په باره کي د باجوړ په بیلو بیلو قبیلو کي جوړي کړي او وروسته بیا لازم تیاري ونیسي.

د اسد ۴- د محکوم پښتونستان مرکزی پښتونستان یوه مخور ښاغلي میا جعفر شاه په هغې وېنا کي چه په دی وختو کي ئي ویلي دي چه د پښتونستانی سیاسی بنديانو حالات دا نښېنې وړ دي او باید ژر تر ژره له بند څخه خوشي کړي شي. ده ویلي دي چه هغې سختی او ناوړی رومي چه د پاکستان حکومت له خپلو سیاسی مخالفانو سره نیواي ده مشکلات نه دي کم کړي بلکه ځي پې ټیاوې زیاتوي. ده وویل چه د هغو وروستیو بهرانو له مخي چه د پاکستان حکومت ورسره مخامخ دي لازم گڼل کیږي چه د پاکستان حکومت د پښتونستان له خلکو سره بهر و په وکړي.

د اسد ۸- د سرطان په ۱۹ ورځ د توری ویا لی د ملک توتی خان په کلي کي یوه ستره جرگه شوی و چه په هغې کي دا پریدو د قبیلې مشرانو، مخورو اوزیات شیر نورو خلکو گډون کړی و. جرگه د مولوی ایوب شاه له خوا د قرآن شریف د خراپتو نو په تلاوت سره پراتسل شوه او وروسته له هغه قومي مشرانو جذابي وېناوې وکړې چه حاضرینو ئي په هر کلي وکړ. جرگي د خپلو تصویبونو په ضمن کي د پښتونستان په تیره بیا د محکوم

پښتونستان د بحراني حالت له کبله اندېښنه ښکاره کړه او د پاکستان له حکومت څخه هم وغوښتل چه ژر تر ژره د پښتونستان سياسي بنديان خوشي کړي. جرگي د پاکستان له حکومت څخه د اهم وغوښتل چه د آزاد پښتونستان په خاوره کې له لاس و هلو نه ډډه وکړي. جرگي په دې باره کې د پښتونستان د خلکو کلک تصميم بياتايد او تصويب کړ چه خپلو ملي مبارزو او فعاليت ته به بهر قيمت چه تمام شي دوام ورکوي.

داسد ۱۰: په دې وختو کې پناغلي غلام محمد اشينزاي له خپلو يو شمير پيروانو سره د آزادۍ غوښتنې د فعاليت په گناه بندي شويدي.

داسد ۱۲: د آزاد شمالي پښتونستان باجونه راغلي خبردي چه په موندلو کېښي د پاکستان دوسله لرونکو قواؤ او د سالارزو د آزادۍ غوښتو نکو مجاهدينو تر منځ داسد په دوهمه نېټه نښته وشوه چه غوڅ ساعتې دوام درلود.

داسد ۱۴: د هغې اعلاميې سره سم چه د ملي عوامي گوند له خوا خپره شو يده د خان عبدالغفار خان صحي حالت وړاندي او دده روغتيا له د باره وروسته معالجه نه کړي ملي عوامي گوند د لاهور په محبس کې د خان عبدالغفار خان صحي حالت د آينده په باب اندېښنه څرگنده کړه.

داسد ۱۶: د کراچۍ د راديو د خبر سره سم د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان د دوی د صحي حالت د ډېرې خرابۍ په لحاظ د لاهور د مرکزي محبس نه د ملتان يوې شفا خانې ته بېول شويدي لکه چه معلوم شويده له يو څه مودې را په دې خوا په دغه محبس کې د خان عبدالغفار خان صحي حالت مخ په خرابۍ روان و او د پښتونستان په خلکو علاوه چه په بېلو بېلو جرگو او ټولنو کې هم د خپل گران مشر د روغتيا د خرابۍ په نسبت هم اندېښنه او تشوېش ښکاره کاؤ او له بندي نه يې د دوی د خلاصيدلو غوښتنه کولو د پاکستان هيئتوزياتو سياسي او اجتماعي ستروکسانو هم په دغه باره کې د احتجاج غږ پورته کړي و. يو بل خبر وائي چه خان عبدالغفار خان د هغې نامناسبې روغې په مناسبت چه په محبس کې د دوی سره کيدله په تيره بيا چه د صحي او طبي آسانتياوې ورته نه برابرېدلي او اوده يې کړي ده چه د دغه حالت د دوام په صورت کې د ډوډۍ دنه خوړلو به اعتصاب لاس پوري کړي.

داسد ۱۸: د غنيز پاکستان شپې ټنو سياسي مشرانو د پاکستان له حکومت نه غوښتنې دي چه خان عبدالغفار خان چه اوس د لويديز پاکستان په جيل کې په رقت وده حال شپې ورځې تيروي له بندي نه خوشي کړي، دغو مشرانو د خان عبدالغفار خان د صحي حالت په باره کې خپل تشوېش او باريدلي مراتب څرگند کړي دي، بهرني اعلاميه کې چه د دوی له خوا خپره شويده ويل شوي دي چه له ۱۹۵۸ کال نه چه په پاکستان کې او سني رژيم مينځ ته راغلي دي تر اوسه پوري خان عبدالغفار خان او د پښتونستان يو شمير زيات آزادي غوښتونکي د آزادۍ غوښتنې او د خپلو حقوقو لاس ته راوستلو په لپاره کې د فعاليت

په گناه د پاکستان په جیلونو کې په خواشینۍ کوونکي حال پراته دی کله له یوې بند یخانی نه بلې بند یخانی ته او کله له یوه محایه بل محای ته لېږدول کېږي دغو مشرانو کلکه غوښتنه کړې ده چې باید ژر خان عبدالغفار خان او دهغه ملګري او نور آزادي غوښتونکي له بند یخانو نه خوشي او دهغوی صحتي حالت تر غور لاندې و نیول شي .

داسد ۴۰- داسد په اوومه او نهمه ورځ د جندول په دوو سیمو کې لویې قومې جرګې شوی دی چې په هغو کې علماؤ، مشرانو او زیات شمیر قومې افرادو ګډون کړی و جرګې د پښتونستان په تیره بیا د ډیر دریا ست جندول او باجوړه د خلکو په مقابل کې د پاکستان د حکومت رویه وغندله او له دغه حکومت څخه یې و غوښتل چې د پښتونستان د ملت په مقابل کې به خپل سیاست بیا کتنه وکړي .

جرګې څرګنده کړه چې د خپلو ملي مقصدونو د لاس ته وروستلو له پاره د پښتونستان د خلکو تصمیم قطعي دی او هېڅ ډول تهدید او فشار دوی له خپلې ملي مبارزې نه نشي اړولی .

جرګې و غوښتل چې باید د پاکستان حکومت ژر تر ژره د پښتونستان د ملت په حقوقو اقرار وکړي او د پښتونستان ټول سیاسي بندیان خوشي کړي . دواړه لویې جرګې په دغو نادره پای ته ورسیدې چې ژوندی دی وی پښتونستان وروستی خبر وایي چې د پاکستان حکومت له دغو جرګو نه وروسته ښاغلي ملک عبدالعزیز او د شال کوندي جناب مولوی صاحب بندیان کېږي .

داسد ۴۴- ښاغلي میارضوان الله کا کاخیل چې د ملي عوامي ګوند یو ستر مشر دی د مجاهدې او آزادي غوښتنې د فعالیت په اثر به دې وختو کې د پاکستان د حکومت له خوا بندی شوی دی .

داسد ۴۵- د لویږ پاکستان حکومت د پاکستان د پخواني ملي عوامي ګوند مشر مولانا بهاشاني او خان عبدالولي خان ته اجازه وکړې ده چې د خان عبدالغفار خان سره وګوري . خان عبدالغفار خان چې شوموده پخوا د لاهور په یو زندان کې و او س به ملتان کې د نشتر په شفاخانه کې تر علاج لاندې دی . (پای)

(۳۵۴ مخ پاڼې)

داسد ۱۲- گران ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت او علیا حضرت له ملکه په دوه بجو د المان د اتحادی جمهوریت د جمهور رئیس جلالتمآب هنریش لوبکه په بلنه په الوتیکه کښې هغه هیواد ته روان شول .

د المان اتحادی جمهوریت ته د معظم ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت د مسافرت په موده کښې د سلطنت چاری د معظم ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت مشر زوی والا حضرت شهزاده احمد شاه وکالتاً اجرا کوی .

داسد ۱۲- د گران ټولواک له حضوره د سوریې د لوی سفیرا لکریمان صادر شوی دی .
داسد ۱۲- په کراچۍ کښې د همایونی معظم ټولواک منتخب لوی سفیر ښاغلی محمد هاشم میوندوال او د افغانی سفارت غړی له کابل نه پاکستان ته روان شول .
افغانی پاریز لمانی هیئت چه د امریکا د حکومت په بلنه هغه هیواد ته تللی و دخپلو لیدنو کتنو د پای ته رسولو ته وروسته بیرته کابل ته راغی .

داسد ۱۲- د ملی شوری رئیس دکتور عبدالظاهر په ملی شوری کښې دخپل وروستی مسافرت لیدنی کتنې توضیح کړی .

داسد ۱۳- د وزیرانو په مجلس کښې له بیسوادی سره د مبارزې موضوع تر کتنې لاندې ونیول شوه .

داسد ۱۴- د معظم ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت او علیا حضرت ته معظمه ملکه د افغانستان په وخت د ماسپین په دویمو بجو دین هوایی لږگړته ورسیدل .
داسد ۱۴- ښاغلی صدراعظم اود ملی شوری ښاغلی رئیس دگران ټولواک دوکیل والا حضرت شهزاده احمد شاه حضور ته ورغلی و .

ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم اود پوهنی وزیر د صدارت عظمی دوهم معاون دکتور پوپل د پوهنی له مدیرانو سره وکتل .

داسد ۱۵- د معظم ټولواک همایونی اعلیٰ حضرت د پترز برگ په مافۍ کښې د کونیکس ویننیز د ښار طرابلسی کتاب لاسلیک کړ، وروسته له هغه شهر باری ذات او علیا حضرتی معظمی ملکی دین د ښار، د ښار والی شوراه تشریف یووه، دین د ښار د شورا په مافۍ کښې د شورا غړو د شهر باری ذات استقبال وکړ .

داسد ۱۵- ښاغلی دکتور محمد یوسف صدراعظم میر بچه کوټ ته نشر یف یووړ .
اود کوه دامن د باغ والاؤ او خلکو سره یی وکتل .
د صدارت عظمی د دوهم مرستیال د پوهنی د وزیر او د څار وندوی د عالی شورا د رئیس ښاغلی دکتور علي احمد پوپل په مشرۍ د څینو وزراتونو د ستر و میامو ریښو

کابل ښار وال، د پوهنتون د رئیس اود بانکو او خیریه موسسو د رئیسانو په ګډون د افغانستان د څارندوی د ټولنې عالي شوراد صدارت عظمی به مافۍ کښې غونډه وکړه. داسې ۱۶: معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت د دکتور هنریش لویسکه په درناوی د ښې کښېناستلو میل مستیا کړی وه.

د ګران ټولواک او معظمی ملکي به درناوی د افغانستان د لوی سفیر له خوا د پترز برگ په مافۍ کښې یو محفل جوړ شوی و.

داسې ۱۸: معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت او معظمی ملکي ولهمه ورځ له غرمې نه وروسته د هامبورګ د ښار د سنا ودانۍ ته تشریف یووه، د ودانۍ به دروازه کښې سنا رئیس او غړو او نورو زیاتو خلکو د شاهانه ذات او معظمی ملکي هر کلي وکړ. داسې ۱۸: به هامبورګ کښې د معظم ټولواک او اعلی حضرتي معظمی ملکي کښته پای ته ورسیده او په مخصوص اورګاډی کښې د مونشن ښار ته ورسیدل.

ښاغلی د وکتور محمد یوسف صدر اعظم د امریکاله لوی سفیر اود باکستان او اتحادي آلمان له ښار زدافیرا نوسره وکتل.

داسې ۱۹: د ترتیب شوی پروګرام سره سم معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت میونش ته نژدې به کارمیش کښې تشریف درلود.

والا حضرت شهزاده شاه محمود او شهزاده محمد داؤد پشتون یاره صدر اعظم ښاغلی د وکتور محمد یوسف، د ملي دفاع وزیر ډګر جنرال خان محمد د کابینې غړی لوی درستیز او عسکري لوی منصبه اړان د حربي پوهنځي د کمپ د سیمې دکتلو لپاره د دارالامان لویډیزو غونډیو ته لاهل او هغه اورلرونکی تطبیقات می وکتل.

داسې ۲۰: معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت د افغانستان په وخت دورحې په دوه نیمو بجو د مونشن په حکومتی مانی کښې د باویریا د ایالت له جلا لمتآب صدر اعظم سره وکتل.

د معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت له خوا د امریکا د جمهور رئیس جلا لمتآب جان کښې د نوی زېږېدلی زوی دمېښی به نسبت د دغه جلا لمتآب په عنوان د همدردی بلګرام واشنگتن ته مخاږه شوی دی.

ښاغلی میونوال د پاکستان جلا لمتآب جمهور رئیس ته خپله اعتماد نامه وړاندې کړه. معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت د آلمان د اتحادی جمهوریت رئیس جلا لمتآب دکتور لویسکه ته بلنه ورکړې ده چه افغانستان ته مسافرت وکړی.

معظم ټولواک همایونی اعلی حضرت ولهمه ورځ په مونشن کښې د آلمان د اتحادی جمهوریت د اقتصاد له وزیر او منتخب صدر اعظم جلا لمتآب لودویک ایرهار دسره وکتل.

کشورهای حبش

عبدالله «محب حیرت»

البانیا

پایتخت تیرانا، مساحت ۱۰۶۲۹ میل مربع، نفوس قرار احصاییه ۱۹۶۰ «۱۶۰۷۰۰۰»، بیرق دارای رنگ سرخ بوده و یک ستاره کوچک زرد رنگ و یک علامه مخصوص سیاه رنگ در وسط آن قرار دارد. واحد پولی «لك» معادل یکصد کونینار. طرز رژیم جمهوریت سوسیالستی.

حدود اربعه: از طرف شرق بسا حل ادریاتیک، از شمال غرب به خلیج سکوتاری از شمال غرب، غرب و شرق یوگوسلاویا از جنوب شرق خلیج اوچریندا را با یوگوسلاویا و جیبیل برسپارا با یونان در یک است، از جنوب به ایالت ابروس یونان و کومهای بیندوس محاط است، این کشور در بر اعظم اروپا موقع دارد. البانیا بتاريخ ۱۴ دسمبر ۱۹۵۵ بعضویت ملل متحد شامل شد.

اندورا

مرکز اندورا لویلا، ساحه ۱۹۱ میل مربع، نفوس ۶۴۳۹، بیرق آن دارای رنگ آبی، زرد و سرخ است. جمهورى کوچک است که در یکى از وادی های پیرنس واقع بوده و بین هسپانیة و فرانسه قرار دارد زبان رسمى مردم آن کتلان است. و مذهب اساسى مردمان آن رومن کاتولیک میباشد.

الجزایر

مرکز الجزیره، مساحت ۱۱۳۸۸۳ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۵۸) ۱۱۰۲۰۰۰۰ میباشد که از آن جمله ۱۲۵۰۰۰۰ نفر باشندگان آن اروپایی اند. الجزایر در شمال افریقا به امتداد سواحل بحیره مدیترانه بساحه (۶۰۰) میل بین تونس و لیبیا از طرف شرق و بامراکش (المغرب) از جانب غرب و از جنوب با نایجر و از جنوب غرب با مالی موقع دارد. در مناطق شمالی ساحه را در حدود (۳۵۰) میل داراست. منطقه «صحرا» که یک سرزمین غنی و زرخیز است در ناحیه جنوبی کشور موقع دارد. دوشاخه از کوههای مرتفع اتلس با ارتفاع (۷۰۰۰) فوت صحرارا از الجزایر بدو نسکهداشته است. الجزایر بتاريخ ۳ جولای ۱۹۶۲ از سلطه فرانسه که مدت یکصد و یکصد و نوده سال در قلمرو آن قرار داشت آزاد شد. الجزایر یک کشور بیطرف است که بنیاد علی احمد بن بلا بحیث نخستین صدراعظم آزاد الجزایر

زمام اقتدار را بدست دارد. الجزایر بتاريخ ۸- اکتوبر ۱۹۶۲ بعزویت ملل متحد پذیرفته شد.

اتحاد شوروی

مرکز ماسکو، مساحت ۸۵۹۹۷۷۶ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۲۱۸۰۰۰۰۰۰ ولی نظر به تازه ترین احصایه دوصد و بیست و پنج ملیون نفر میباشد، بیرق آن دارای رنگ سرخ است در قسمت بالا یی (قریب زاویه چپ) علامه داس و چکش و یک ستاره کوچکی بر رنگ دزد وجود دارد واحد پولی آن روبل جدید است (بهره رسمی معادل ۱۰۱۱ دالر امریکایی میشود).

حدود اربعه: جمهوریت سوسیالستی اتحاد شوروی از جمله کشورهای بزرگ جهان است که قسمت شمالی آسیا و نصف ناحیه شرقی اروپا را از قطب شمال تا بحیره سیاه احتوا میکند. در شمال آن بحر منجمد شمالی واقع است از قسمت غربی با فلیمنده بحیره بالتیک، پولند، چکوسلواکیا، هنگری و رومانیها همسرحداست، از جنوب بارومانیها، بحیره سیاه، ترکیه، ایران، افغانستان، جمهوریت مردم چین، منگو لیا و کوریا متصل میباشد که در شرق آن بحیره جاپان و بحیره اخوستک در قسمت شمال شرق آبنای بیرنگ آنرا از الاسکا مجزای سازد در شمال غرب آن جزیره نمای کولرو بحیره سفید واقع است. اتحاد شوروی دارای شانزده جمهوری خرد و بزرگ است که هر کدام تشکیلات حکومتی جداگانه داشته و مستقیماً تابع اداره مرکزی اند، بزرگترین جمهوریت های آن اوکراین است که مرکز آن کیف میباشد.

اتحاد شوروی در ماه سرطان ۱۳۴۲ برای نخستین بار توانست نخستین زن کیهان نورد (پیغله ترشکوا) را بنضای خارجی بر تاپ کرده و بعداً و فنانا فردا آورد لسان رسمی اتحاد شوروی روسی است ولی لسانهای ایالتی و محلی دیگر نیز رایج است در اکثر مناطق روسیه آسیایی مسلمانان نیز نفوس آن مناطق را تشکیل میدهد شاخلی لوینید برژنیف صدر هیأت ریه شورای و شاخلی خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی است. بین افغانستان و اتحاد شوروی از سالها بدینطرف روابط سیاسی دوستانه وجود دارد، اتحاد شوروی بتاريخ ۲۴- اکتوبر ۱۹۴۵ بعزویت ملل متحد شامل شد.

افریقای مرکزی

مرکز بانسکوی، مساحت ۲۳۸۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰) ۱۱۸۰۰۰۰۰ است که از آن جمله ۶۰۰ نفر آن اروپایی اند بیرق آن طرف راست و چپ دارای دو بند دزد، دو بند سبز، دو بند سفید و دو بند آبی افقی است که در وسط یک بند سرخ افقی آنها را از هم مجزا ساخته و بطرف چپ بین بند آبی آن ستاره سفید قرار دارد.

حدود اربعه: جمهوریت افریقای مرکزی یکی از کشورهای ما و رای بحار و مستعمرات سابق فرانسه در افریقای استوایی است که از شمال با چاد از شرق

با سودان از جنوب با کانگوی مرکزی (لیوپولدویل) و کانگوی (برازاویل) و از غرب با کامرون متصل است.

بتاریخ ۱۳ - اگست ۱۹۶۰ استقلال خود را بدست آورد و در ۲۰ سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شد. رئیس جمهور آن داوید واکوست میباشد که در ۱۴ ماه اگست ۱۹۶۰ به این عهده انتخاب شد.

الماس و طلا از پیداوار مهم این منطقه است.

افریقای جنوبی:

مرکز پریتوریا و کپتاون، مساحت ۴۷۲۳۵۹ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۶۱۲۲۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند افقی نارنجی، سفید و آبی است که میان بند سفید آن هلالیم بیرقهای مناطق مربوط به اتحادیه افریقای جنوبی بنظر میخورد. واحد پولی آن رنداست (معادل ده شلنگ و ۱۰۰ سنت میباشد).

حدود اربعه: جمهوری اتحادیه افریقای جنوبی یکی از کشورهای داخل حوزه کامنولت برتانیه است که قسمت جنوبی قاره افریقا را احتوا میکند. مردم آنجا را سفیدپوستان و سیاه پوستان تشکیل میدهد، لسان انگلیسی و افریقایی زبان رسمی آن کشور است از چند بست که مسأله تبعیض نژادی در آنجا اوضاع عمومی کشور را متشنج ساخته است که این روش با عکس العملهای شدید بعضی دول افریقایی و آسیایی مواجه شده است. واکثر این دول روابط سیاسی و تجارتهای خود را با کشور مذکور قطع کرده اند رئیس دولت (گورنر جنرال) آن شاغلی چارلس روبرتز سوارت میباشد که بتاریخ ۱۰ می ۱۹۶۱ به این عهده موزف شده است.

فرورد صدراعظم آن کشور است که از طرفداران جدی سیاست تبعیض نژادی آن سرزمین بشمار میرود. افریقای جنوبی بتاریخ ۷ نومبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد.

اندونیزیا:

مرکز جاگارتا، مساحت ۷۳۵۸۶۵ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۹۵۱۸۹۰۰۰، بیرق آن دارای دو بند افقی سرخ و سفید است.

واحد پولی روبیه اندونیزیایی میباشد (معادل دو سنت (امریکایی)).

حدود اربعه: جمهوریت اندونیزیا (جزایر شرق الهند سابق) متشکل از سه هزار جزایر خرد و بزرگ است که بطول ۶ درجه شمالی و ده درجه جنوبی در بحر هند بین سرزمینهای فیوژیلند، فلپاین و استرالیا واقع است. بزرگترین جزایر این کشور جاوا، سوماترا و بورنیو است. اندونیزیا پس از تقریباً پنجاه سال اسارت هالیند در ۱۹۴۹ استقلال خود را بدست آورد.

نود فیصد مردم آنجا را مسلمانان تشکیل میدهد. متباقی اهالی آنجا کریستیانها هندوها و بودایی ما اند. مردم اندونیزیا به السنه مختلف تکلم میکنند ولی لسان اندونیزیایی و بها ساز زبان رسمی مردم را تشکیل میدهد.

د کتورسو کار نوښکی ازا انقلابيون ورهبران ملي آنکشوداست که در ۱۶ دسامبر ۱۹۴۹ بهیث رئیس جمهور اندونیز یا انتخاب شد و اخیراً در ۱۹۶۳ از طرف اسامبله ملی آنکشور بطور عمری بهیث رئیس جمهور اندونیز یا تثبیت شد. اندونیز یاد ۲۸ سپتامبر ۱۹۵۰ به عضویت ملل متحد شامل گردید، یکی از کشورهای بیطرف آسیای است که افغانستان یا اندونیز یا روابط دوستانه دارد. اداره ابریان غربی هم در سال ۱۹۶۳ به اندونیز یا تعلق گرفت.

ارجنتاین:

مرکز بوینس آیرس، مساحت ۱۰۷۲۷۰۰ میل مربع، نفوس (احصایه ۱۹۶۰) ۲۰۰۰۹۰۰۰، بیرق دارای دو بند آبی کمرنگ و بایک منظره غروب آفتاب بین بند سفید آن مزین میباشد، واحد پولی آن « پیسو » معادل هشت سنت امریکایی، طرز حکومت آن جمهوری است.

حدود اریکه: از طرف شمال با بولیویا، از شمال شرق با پاراگوای، از شرق با برازیل، یوروگوای و بحیره اتلانتیک و از غرب با چیلی محاط است و د فیصد مردم آن رومن کاتولیک و زبان رسمی آنجا هسپانوی میباشد. این کشور در بر اعظم امریکا واقع بوده و از جمله کشورهای امریکای لاتین است. بین افغانستان و این کشور روابط سیاسی قایم است. ارجنتاین بتاريخ ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ بهیث عضو موسسه ملل متحد شامل شد.

استرالیا:

مرکز این براعظم کانبرا و مساحت آن ۲۹۷۴۵۸۱ میل مربع است. نفوس آن (قرارد احصایه ۱۹۶۲) ۱۰۶۰۳۹۳۶، بیرق آن دارای رنگ آبی است که شش ستاره سفید خرد و کلان در گوشه و کنار آن قرار دارد، در گوشه بالایی طرف چپ هشت خط متقاطع سرخ و سفید بشکل یک مستطیل آنرا مزین ساخته است. واحد پولی پوند استرالیا است.

آسترالیا متشکل از یک جزیره بزرگ است در قسمت جنوب شرق آسیا که با بحر هند و اوقیانوس آرام محاط میباشد. نفوس این کشور را از نظر پیروان مذاهب، رومن کاتولیکها، پروتستان، متو دیستها و غیره تشکیل میدهد.

آسترالیایکی از کشورهای عضو کامنويل برتانیه و عضو پیمان سیاتوم میباشد. شاعلی وایسکونت دال، اسل گورنر جنرال آن کشور است که در ۱۹۶۲ رویکار شده است. روبرت، جی منزیس صدراعظم آسترالیاست. آسترالیایا بتاريخ اول نومبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

اسرائیل:

مرکز یروشلم، مساحت ۷۹۹۳ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۲۲۰۳۳۰۰ میباشد واحد پولی پوند اسرائیلی است.

حدود اربعه: جمهوری اسرائیل در ۱۹۴۸ بمیان آمد در غرب آن بحیره مد یترانه در شمال لبنان و سوریه، در شرق اردنیه هاشمیه و در جنوب آن جزیره نمایی سینای مصری (جمهوریت عربی متحد) واقع بوده و در جنوب غرب آن منطقه (غازه جمهوریت عرب متحد) افتاده است.

اکثریت باشندن آن جا را یهود یان تشکیل میدهد ز بان مردم اسرائیل عبری است.

این کشور سال ۱۹۴۸ با نرا اقدامات دهشت افگنی تشکیل شد و یهودیان يك ملیون عرب فلسطین را بزور از وطن اصلی شان بد و رانندند که اکنون اکثرشان بصورت مهاجر در منطقه غزه از طرف ملل مختلف جهان حمایه میشوند.

افغانستان، کشورهای عربی و یکمده دیگر از دول جهان دولت پوشا لی اسرائیل را غیر قانونی میداند و از همین لحاظ تاحال آنرا برسمیت نشناخته اند. اسرائیل در ۱۱ ماه می ۱۹۴۹ عضو ملل متحد شد. در ۱۹۵۶ بكمك برتانیه و فرانس به خاک مصر (جمهوریت عربی متحد) تجا و ذکر دو فیصله های م، م را زیر پا نمود، از همین لحاظ بنام یکد ولت متجاوز شهرت دارد.

اوکراین:

مرکز کیف، مساحت ۲۳۲۰۴۶ میل مربع، نفوس ۴۱۸۹۳۰۰۰ نفر است بیرق آن دارای يك بند افقی عربضتر و يك بند آسمانی رنگ است که در بین بند سرخ آن علامه ستاره، داس و چکش قرار دارد.

حدود اربعه: در حصه بحیره سیاه از طرف غرب و جنوب غرب با پولیند، چکوسلواکیا هنگری و رومانیه همسرحداست.

هشتاد فیصد نفوس آنرا اوکراینی ها تشکیل میدهد قسمت شمالی بکو و بنا در سال ۱۹۴۰ از رومانیه به اوکراین تعلق گرفت، همچنان کریمی در ۲۷ فروری ۱۹۵۴ به اوکراین مربوط شد، اوکراین یکی از جمهوریت های آزاد و پر نفوس اتحاد جماهیر اشتراکیه شورویست، دو نیتز ذخایر سرشار زغال سنگ، آهن و دیگر فلزات را دار است که ۳۰ فیصد حوایج زغال سنگ، پنجاه فیصد آهن، ۴۸ فیصد فولاد و ۳۵ فیصد منگینز کشور را رفع میکنند. صنایع کیمیاوی نیز در این سرزمین ترقی کرده است.

اوکراین بتاریخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

اسپانیه:

مرکز مادرید، مساحت ۱۹۵۵۰۴ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۳۰۵۵۹۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند افقی سرخ، زرد و سرخ است که در وسط آن یکدسته از علام اسلحه آن کشور قرار دارد. واحد پولی آن کشور پیستتا میباشد.

حدود اریبه: اسپانیه اسماً یکدولت پادشاهی است که قسمت جزیره نمای غربی اروپا را احتوا میکند، از غرب با پرتگال و بحر اتلانتیک از شمال با فرانسه و خلیج بیسکای واقع است که پیرنیس آنرا از فرانسه جدا میکند، در شرق و جنوب اسپانیه بحر اتلانتیک و بحیره مدیترانه موقع دارد.

زبان مردم آنجا اسپانویست، جنرال فرانسیسکو فرانکو (متولد ۱۴ دسامبر ۱۷۹۳) بتاريخ ۹ آگست ۱۹۷۹ رویکار شد و فعلاً از حکومت و دولت ریاست میکند. اسپانیه در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

اردنیه هاشمیه:

مرکز عمان، مساحت ۳۷۵۰۰ میل مربع و نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۱۶۹۰۰۰ نفر است. بیرق آن دارای سه بند افقی سیاه، سفید و سبز بود، و در حصه چپ آن مثلث سرخ رنگ که با ستاره سفید مزین میباشد بنظر می خورد واحد پولی دینار اردنی است.

حدود اریبه: از شمال با سوریه از شرق با عراق از شرق و جنوب با عربستان سعودی و از غرب با اسرائیل محاط است.

اکثریت باشندگان آنجا را عربها در بر میگیرد و مردم این کشور بزبان عربی تکلم میکنند. در مکاتب آنجا انگلیسی هم تدریس میشود. طرز حکومت آن شاهی مشروط است که اعلیحضرت ملک حسین (متولد ۱۴ نومبر ۱۹۳۵) در ۲ ماه می ۱۹۵۲ پادشاه شد.

اردنیه هاشمیه در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

اکوادور:

مرکز کویتو، مساحت ۱۱۶۲۷۰ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ملل متحد (۴۴۵۰۰۰۰ میل مربع، بیرق دارای یک بند زرد پهن در بالا و بایک بند سرخ و آبی باریک در مرکز و حصه زیرین مزین بوده و در وسط بیرق علامه مشخصه بنظر می خورد.

واحد پولی آن سکر است.

حدود اریبه، اکوادور در قسمت شمالی ساحل پاسفیک واقع امریکای جنوبی موقع دارد. از طرف شمال به کولمبیا و از شرق و جنوب با پیرو محاط است. طرز حکومت آن جمهوریت است.

رومن کاتولیک در این کشور سرآمد تمام مذاهب است مردم آنجا بزبان اسپانوی متکلم اند. باشندگان آنجا مرکب از هندیان سفید بوستان میباشد.

شاهلی کارلوس جولینو اروزیمنا مونروی بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۶۱ بایک کودتای نظامی قدرت را بدست آورد. اکوادور در ۲۱ ماه دسامبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد پذیرفته شده است.

السلوادور ،

مرکز سانسلوادور ، مساحت ۸۲۵۹ میل مربع ، نفوس ۲۵۰۱۰۰۰ ، بیرق آن دارای سه بند افقی آبی ، سفید و آبی است که بین بند سفید آن علامه مخصوص قرار دارد .

واحد پولی آن کولون (معادل ۴۰ سنت امریکایی است) .

حدود داربعه . السلوادور خردترین جمهوری از جمله شش کشور امریکای وسطی یا امریکا مرکزی میباشد که از طرف غرب با کواتیمالا از شمال و شرق با هاندوراس و گلف فوینسکا و از جنوب با خط ساحلی پاسفیک (بفاصله ۱۶۰ میل) محاط است . مردم آن به لسان هسپانوی متکلم بوده و پیروی مذهب رومن کاتولیک میباشد . بناغلی جولینو ادالبرتو روبرو بائر یک کودتای نظامی در ۲۹ ماه اپریل ۱۹۶۲ بحیث رئیس آن کشور رویکار شد .

السلوادور در ۲۴ ماه اکتوبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شده است .

امریکا :

مرکز واشنگتن ، مساحت ۹۳۶۲۳۸۷ کیلومتر مربع ، نفوس آن (قرارد) حصا بیه ماه اگست ۱۹۶۲) ۱۸۷۰۰۰۰۰۰ نفر است . بیرق آن دارای هفت بند سرخ و شش بند سفید افقی است که در گوشه بالایی طرف چپ آن یک مربع آبی رنگ قرار داشته و در بین آن پنجاه ستاره برنگ سفید جلب نظر میکند ، واحد پولی دالر (یکصد سنت معادل یکدالر میشود) .

حدود داربعه : اضلاع متحد امریکا حصه بزرگ امریکای شمالی را تشکیل میدهد که از شمال با دومینیون کانادا از شرق با اوقیانوس پاسفیک از جنوب با خلیج مکزیکو و مکزیکو و از غرب با بحر اتلانتیک محاط است . اضلاع متحد امریکا دارای ۵۲ ایالت است که هر کدام دارای تشکیلات ملکیه جداگانه بوده و در رأس هر ایالت یک نفر گورنر قرار دارد که همه تابع اداره مرکزی اند .

امریکا بعد از جنگ عمومی اول قدرت بیشتری را در ساحه های مختلف بدست آورده و فعلاً مقام یکی از دو نیروی درجه اول جهان را جایز نموده و در رأس بلاک غرب قرار دارد . در امریکا دو حزب قدرت بیشتری را داراست که این احزاب عبارتند از جمهوری خواهان و دیموکراتها .

بناغلی جان کندی رئیس جمهور فعلی امریکا (متولد ۲۹ می ۱۹۱۷) مربوط به حزب دیموکرات و یکی از سناتورهای سابق امریکا است که در انتخابات سه سال قبل به تاریخ (۸ نومبر ۱۹۶۰) بحیث رئیس جمهور آن کشور برگزیده شد .

نیویارک که یکی از ایالات بزرگ این کشور است مرکز موسسه ملل متحد بوده و آسمانخراشهای آن موجب تعجب تازه واردان میشود .

اضلاع متحد امریکا بتاريخ ۲۴- اکتوبر ۱۹۴۵ بعصويت ملل متحد شامل شد. لسان رسمي مردم این کشور انگلیسی است ولی بعضاً السنه محلی دیگر نیز مورد استعمال قرار دارد. از دیر زمانست که بین افغانستان و امریکاروابط سیاسی دوستانه برقرار می باشد.

ایران :

مرکز تهران، مساحت ۶۲۸۰۶۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۲۰۶۷۸۰۰۰. بیرق آن دارای سه بند افقی سبز، سفید و سرخ است که در وسط آن شرط لایبی رنگه شمشیر بدست با اشعه خورشید بنظر میرسد. واحد پولی ریال (معادل یکصد دینار) میباشد.

حدود اربعه : شهنشاهی ایران از شمال به اتحاد شوروی و بحیره کسپین از شرق به افغانستان و پشتونستان از جنوب با خلیج فارس و عمان و از غرب با عراق و ترکیه همسایه است.

اهالی ایران مسلمان اند و زبان اکثریت مردم آنجا فارسی است که برسم الخط عربی نوشته میشود.

ایران یکی از کشورهای عضو پیمان مرکزی است که بتاريخ ۲۴- اکتوبر ۱۹۴۵ بعصويت ملل متحد پذیرفته شده است.

طرز حکومت آن شاهی مشروط است که اعلیحضرت محمد رضاشاه پهلوی در رأس دولت ایران قرارداد داد، صدراعظم ایران شاهی اسد الله علم منسوب به حزب مردم میباشد.

ایران از چند بست تحت قیادت شهنشاه آنکشور بیک سلسله اصلاحات اراضی دست زده است. افغانستان با ایران روابط حسنه دوستانه دارد.

ایتالیا :

مرکز روم مساحت ۱۱۶۲۷۲ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۵۰۴۶۳۷۶۲. بیرق دارای سه بند عمودی سبز، سفید و سرخ است. واحد پولی لیره ایتالوی (معادل ۱۶ سنت امریکایی).

حدود اربعه : از طرف شمال با سویس از شرق با یوگوسلاویا و بحیره ادریاتیک از جنوب و جنوب غرب با بحیره مدیترانه و از طرف غرب با فرانسه و بحیره لورومین محاط است. رومن کاتولیک مذہب اکثریت را تشکیل میدهد.

ایتالیا بسال ۱۹۵۷ عضو بازار مشترک اروپا شد، یکی از اعضای پیمان ناتو است. ایتالیا بیک مملکت صناعی است که بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

بین افغانستان و ایتالیا روابط سیاسی قایم است، طرز حکومت آن جمهوریت لسان رسمی مردم آنجا ایتالوی است.

آستریا :

مرکز ویانا، مساحت ۳۲۳۷۶ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۷.۶۷۰۰۰

بیرق آن دارای سه بند افقی سرخ، سفید و سبز است که در وسط بند سفید آن علامه مخصوص قرار دارد.

- واحد پولی آن شیلینگ اتریشی است، (معادل یکصد گروشن) طرز حکومت جمهوری است، مردم آن پیروی مذهب رومن کاتولیک بوده و لسان رسمی آن آلمانی است. یک کشور بیطرف میباشد.

حدود اربعه: آستریا در مرکز یو روپ واقع بوده از غرب با سوئیس و لیختنشتین از زاویه شمال غرب با خلیج کانستنس، از جنوب با سوئیس و سلسله آلپ و ایالت ویزیای ایتالیا (اکنون تیرول جنوبی سر زمین قدیمی آستریا را در بر میگیرد) کوههای کامنیک و حصه از جبال دولومیت، یوگوسلاویا و کوههای کارا و انکا از شمال با باوریا (جمهوریت فدرالی آلمان) از شمال غرب با چکوسلواکیا، از شرق و جنوب شرق با هنگری محاط است.

رئیس جمهور فعلی اتریش شناغلی ادد ولف شریف است که بتاريخ ۲۰ اپریل ۱۸۹۰ متولد شده و بتاريخ ۵ می ۱۹۵۷ بحیث رئیس جمهور اتریش انتخاب شد، وی بعد از ختم دوره اول ریاست جمهوری در سال ۱۹۶۳ مجدداً بحیث رئیس جمهور آستریا (اتریش) انتخاب شد.

آستریا در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضویت موسسه ملل متحد داخل شد.

آلمان غربی:

مرکز بن، مساحت ۹۵۹۳۱ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه حکومتی ۱۹۶۱) ۵۶۱۷۲۰۰۰ نفر، بیرق آن دارای بندهای افقی طلایی، سرخ و سیاه است و واحد پولی مارک آلمانی.

حدود اربعه: بعد از جنگ عمومی دوم، آلمان غربی در ۲۳ می ۱۹۵۹ مجدداً آزاد شد، از طرف شمال به دانمارک و بحیره شمال از جنوب به آستریا و سوئیس از شرق به آلمان شرقی از غرب به هلند، بلجیم و فرانسه محاط است جمهوری اتحادیه آلمان عضو پیمان اتلانتیک شمالی بوده و یکی از اعضای عمده پلاک غرب و عضو اتحادیه ذغال و فولاد اروپاست.

رئیس جمهور آن ها فریش لوبکه است که در اول جولایی ۱۹۵۹ به این عده انتخاب شد. اهالی آنرا کاتولیکها و پروتستانها تشکیل میدهد و زبان مردم آنجا آلمانی است.

آلمان شرقی:

مرکز برلین شرقی، مساحت ۴۱۶۴۵ میل مربع و نفوس آن (قرار احصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد) ۱۷۲۴۱۰۰۰ نفر است، بیرق آن دارای سه بند افقی طلایی، سرخ و سیاه و منقش با چکش میباشد. واحد پولی مارک آلمان شرقی است.

حدود اربعه: جمهوریت دموکراتیک آلمان از طرف شمال به بحیره بالتیک از شرق

به بولیند و چکوسلواکیا از جنوب به آستریا و از غرب به آلمان غربی متصل است.
این جمهوریت بتاريخ ۷- اکتوبر ۱۹۴۹ تشکیل گردید.

رئیس جمهور آن گروتوال و صدراعظم آن والتر او لبريخت است.
آيسلېنډ:

مرکز د يك جاو يك، مساحت ۳۹۷۵۸ ميل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۱۷۹۰۰۰، بیرق د ارای رنگ آبی مزین با صلیب سرخ و سفید، واحد بولی «کرونا».

جمهوریت آيسلنډ که دارای چشمهای سرشار و گرم است یکی از جزایر مشهور واقع اتلانتیک شمالی است، سابقاً تحت تصرف ناروی بود، موقعیکه د ۱۸۱۴ ناروی از دنمارک مجزا شد، آيسلنډ تحت اداره دنمارک باقیماند، ولی در ۱۷ جون ۱۹۴۴ بحیث يك جمهوري آزاد بمیان آمد.

رئیس جمهور این کشور اسچیر اسچیر سن است که در ۲۹ ماه جون ۱۹۵۲ به این عهده برگزیده شده است.

لسان آيسلندی بهمان شکل حالص خود تا حال ورد زبان ها است همچنان مردم آن بزبان انگلیسی متکلم اند. ایوا بخلیکان لو تران کلیسای رسمی آنچاست ولی مذاهب در این کشور آزاد است.

آيسلنډ بتاريخ ۱۹ نومبر ۱۹۴۶ بحضویت ملل متحد پذیرفته شده است.
آيرلنډ:

مرکز د بلن، مساحت ۲۷۱۳۶ ميل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۲۸۱۵۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند عمودی سبز، سفید و نارنجی است، واحد بولی پوند آيرلندی (معادل ۲۰.۸۰ دالر امریکایی).

حدود اریبه: جریزه آيرلنډ در بحر اتلانتیک واقع است که از شرق بحیره آيرلنډ و کانال شمال و از طرف جنوب شرق کانال جارج آنرا از سرزمین انگلستان مجزا ساخته است.

طرز حکومت آن جمهوریت، نود فیصد مردمان آنجا را پیروان رومن کاتولیک تشکیل میدهد، زبان آيرلندی در تمام مکاتب آنجا تدریس میشود.
آيرلنډ بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

برقانیه:

مرکز لندن، مساحت ۹۴۵۱۱ ميل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۵۲۶۷۵۰۹۴، بیرق آن یونین جک که رنگ آن آبی و خطوط متقاطع سفید و سرخ در چهار طرف مثلثات آبی را تشکیل داده و از تشکیل آن يك بیرق مستطیل شکل بوجود آمده است.

و احد یولی پوند انگلیسی (معادل ۲ دالر و ۸۰ سنت امریکایی) حدود اربعه: امپراتوری بریتانیای کبیر و آیرلند شمالی مناطق انگلستان، والس سکاتلند و آیرلند شمالی را دربر میگیرد. این مملکت در زاویه شمال غرب اروپا واقع است که در شمال و غرب آن بحر اتلانتیک شمالی (او قیاناوس اتلس) در شرق بحیره شمال واقع بوده و کانال انگلیس آنرا از سرزمینهای اصلی در ناحیه جنوب مجزا میسازد و آبهای دوردور بعرض ۲۱ میل آن را از فرانسه جدا میکند. رژهیم انگلستان شاهی مشروطه بوده و حکومت با اساس انتخابات پارلمانی بوجود میآید، در رأس دولت ملکه الیزابت دوم قرار دارد در انگلستان فعلاً احزاب محافظه کار و کارگر نفوذ و قدرت بیشتر را بدست دارند پیاعلمی میسکملن صدراعظم موجوده برتانیه مربوط بحزب محافظه کار است. انگلستان تا قبل از جنگ عمومی درم قدرت درجه اول جهان غرب بشمار میرفت و اکنون نیز از جمله اعضای قوی پلاک غرب محسوب شده و سر دسته کشورهای حوزه کامنولت برتانیه است. شمول انگلستان در بازار مشترک اروپا تا حال تحقق نپذیرفته است ولی انگلستان و طرفدارانش میسکوشند با وجود مخالفتهای فرانسه، در بازار مشترک اروپا شامل شود، زبان رسمی کشور انگلیسی است.

لندن که یکی از شهرهای بزرگ جهانست دارای ۴۴۳۴۵۵ - اکرمساحه و ۸۱۷۱۹۰۲ نفوس است، بین افغانستان و انگلستان روابط سیاسی قائم است. انگلستان بتاريخ ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضویت ملل متحد شامل شد.

برازیل:

مرکز آن برازیلیا، مساحت ۳۲۸۶۲۷۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰) ۷۰۷۹۹۰۰۰، بیرق آن دارای رنگ سبز با ۲۲ ستاره و منظره یک مهتاب برانگ آبی در داخل یک چوکت زر د مزین است. که در مرکز آن یک الماس طلایی رنگ قرار دارد. واحد یولی آن «کروزیرو» است که از قرار نرخ آزاد تقریباً معادل ۵ سنت امریکایی میشود.

برازیل از لحاظ داشتن طوایف مختلف، ساحه و نفوس از بزرگترین کشورهای امریکای جنوبی است.

حدود اربعه: از شمال به وینزویلا و گیانای آلمانی، برتانوی و فرانوی، از شرق با بحیره اتلانتیک، از جنوب با یوروگوای، ارجنتاین و پاراگوای، از غرب با بولیویا و پرو و کولمبیا محاط است.

طرز حکومت آن جمهوری است و افغانستان با برازیل روابط سیاسی دارد. یک کشور کاتولیکی بوده و لسان رسمی آن «پورچگیز» است. برازیل در ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شد.

بلغاریا :

مرکز صوفیه، مساحت ۴۲۷۹۶ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ملل متحد) ۷۸۶۷۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند افقی سفید، سبز و سرخ میباشد، واحد پولی آن «لیو» است.

حدود اربعه: از شمال به رومانیه از غرب به یوگوسلاویا، از جنوب به یونان از شرق با بحیره سیاه و از جنوب شرق با ترکیه متصل است.
طرز حکومت آن جمهوری سوسیالیستی است، بین افغانستان و بلغاریه مناسبات سیاسی قایم است. مذهب او رتودوکس شرقی در آنجا معمول میباشد در جمله نفوس مجموعی آن ۷۵۰۰۰۰ نفر مسلمان شامل است، نسان بلغاری یک زبان سلاو نیک میباشد بلغاریه در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ بحیث عضو ملل متحد شامل شد.

برما :

مرکز رنګون، مساحت ۲۶۱۷۸۹ میل مربع، نفوس و احصاییه ۱۹۶۱ (ملل متحد) ۲۱۵۲۷۰۰۰، بیرق آن رنگ سرخ داشته و در گوشه بالایی طرف چپ آن یک مستطیل آبی سیاه رنگ با پنج نقطه سفید ستاره ها قرار دارد واحد پولی آن «کیات» است (معادل یکصد پیاز، مساوی ۲۱ سنت امریکایی) اتحادیه برما جمهوریت، افغانستان با این کشور آسیایی مناسبات سیاسی را قایم کرده است.
حدود اربعه: اتحادیه برما در قسمت غربی هند و چین سابق موقع دارد از شمال با جمهوریت مردم چین، از شرق با چین، لاوس و تایلند از جنوب به خلیج بنگال از غرب به آسام هند، پاکستان و خلیج بنگال متصل است.
برما بتاريخ ۴ جون ۱۹۴۸ از حوزة کامنويلت برتانیه خارج و بحیث پنجا و هشتمین عضو سازمان ملل متحد پذیرفته شد.
برما یک کشور بیطرف بوده و جنرال نیوین رئیس شورای انقلابی و رئیس دولت برماست.

باشندگان آن بیشتر از نسل و نژاد مغل اند که در آن طوایف تایلز، بست، مالایز چینیه و دیگر اقوام آسیای شرقی داخل است.
مردم برما تقریباً با سه چهار زبان مختلف قومی کشور تکلم میکنند ولی یک ملت واحد را تشکیل داده اند، زبان درملیت شان تأثیری ندارد، در این اواخر آموزش زبان انگلیسی نیز قوت گرفته است، ۹۰ فیصد مردم آن پیروی مذهب بویزم اند.
برما در ۱۹- اپریل ۱۹۴۸ عضو ملل متحد شد.

بلجیم :

مرکز بروسل، مساحت ۱۱۷۷۵ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ۹۱۵۳،۰۰۰ بیرق آن دارای سه بند عمودی سیاه زرد و سرخ است، واحد پولی آن فرانک است (معادل دو سنت امریکایی).

حدود دار به: از طرف شمال به هالیند و بحیره شمال از شرق به آلمان و لکسمبرگ از جنوب بفرانسه و از غرب به فرانسه و بحیره شمال متصل است طرز حکومت آن شاهی است این کشور شامل بلاک غرب و عضو پیمان اتلانتيك شمالی و عضو بازار مشترك اروپای غربی است مردم آن بیشتر رومن کاتوليك اند، فرانسوی و آلمانی زبان رسمی این کشور است. افغانستان با این کشور روابط سیاسی دارد اعلیحضرت بودوین پادشاه بلژیک است باجیم در ۲۷ دسامبر ۱۹۴۵ بحیث عضو موسسه ملل متحد شامل شد.

بوروندى

مرکز یوسمبور، مساحت ۱۰۷۴۴ میل مربع، نفوس قرار احصاییه (۱۹۶۰ ملل متحد) ۲۵۰۰۰۰۰، بیرق آن رنگه سرخ سفید و سبز داشته و بایک دهل مزین میباشد. پادشاهی بوروندى حصه از خاک سابق تحت قیومت بلجیم است که قبلاً بنام روندا-بوروندى یاد میشد ولى بتاريخ ۱۴ جولای ۱۹۶۲ - آزاد شد و بنام بوروندى موسوم گردید.

حدود دار به: بوروندى در شرق افریقای مرکزی واقع بوده و بطرف شمال آن یوگندا، جنوب شرق آن تانگانیکا و به سمت غرب آن جمهوریت کانگوی مرکزی (لیو پولد ویل) واقع است. کشور بوروندى در ماه سپتامبر ۱۹۶۲ بحضویت ملل متحد شامل شد.

بھوتان:

مرکز پونخا، مساحت ۱۸۰۰۰ میل مربع، نفوس ۷۰۰۰۰۰۰. پادشاهی بھوتان يك مملكت كوچك و آزاد است كه در ناحیه شرقی همالیا بین تبت در شمال، بنگال در غرب، آسام در جنوب و سیکم در غرب آن موقع دارد، از شرق بفریب ۹۰ میل طول داشته و فراخترین ساحه آن نود میل است، باشندگان آن مغل و بودیوم اند، اقتصادیات آن متكى برزراعت بوده و عمده ترین محصولات آن برنج، غله هندی، موم تکه، چوری و فیل میباشد، حکمران این پادشاهی مهاراجه جیگم می دورجی وان چوك است.

بولویا:

مرکز سكر، نشیمنگاه حكومت مرکزی لا بازا است مساحت ۴۱۶۰۴۰ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ۳۴۶۲۰۰۰. بیرق آن دارای سه تیر افقی و مزین بانگه های سرخ زرد و سبز است و احد پولی آن «بولیو یانو» است، طرز حکومت آن جمهوریت است.

حدود دار به: بولویا از غرب باچیلی و پیرو، از شمال و شرق به برازیل، از شرق به پراگوای و از جنوب به آرژانتین محاط است. بولویا یکی از کشورهای امریکای لاتین است. مردم آن رومن کاتوليك اند،

زبان رسمی کشور هسپانویست. بولویا بتاريخ ۱۴ نومبر ۱۹۴۵ عضو موسسه ملل متحد شد.

پاراگوای:

مرکز اسونشن، مساحت ۱۵۷۰۰۰ میل مربع، نفوس (نظر به احصایه ۱۹۶۱) ۱۸۱۲۰۰۰، بیرق دارای سه بند افقی سرخ، سفید و آبی است که نشان رسمی کشور میان بند سفید آن قرار دارد. واحد پولی گوارانی (معادل ۸ سنت امریکایی). حدود اربعه: پارگوای از جمله کشورهای امریکای جنوبی است که از شمال با بالیویا و برازیل از شرق با برازیل و از جنوب با ارجنتینا و از غرب با ارجنتینا و بولیویا متصل است.

مردم آن رو من کاتولیک بوده و بزبان هسپانوی متکلم اند ولی مردم پارگوای، با گوارانی هم که یکی از زبانهای هندی قدیم است تکلم میکنند. رئیس جمهور آن جنرال الفردو ستر و یزند است که در ۱۱ جولای ۱۹۵۴ انتخاب و در ۱۹۵۸ مجدداً به عهده ریاست جمهوری برگزیده شد. پارگوای در ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد.

پاکستان:

مرکز راولپنډی، مساحت علاقه های تحت اداره پاکستان ۳۶۴۷۳۷ میل مربع نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۹۳۸۱۲۰۶۰ نفر است، بیرق آن دارای دور ننگ سبز و سفید میباشد که قسمت زیاد آنرا یک مربع سبز ننگ و یک قسمت کم آنرا یک بند عمودی سفید تشکیل میدهد که بین مربع سبز آن یک هلال و ستاره سفید قرار دارد.

حدود اربعه: پاکستان بعد از تقسیم نیم قاره هند در ۱۴ - آگست ۱۹۴۷ بمیان آمد.

این کشور بدو ناحیه پاکستان شرقی و غربی تقسیم شده است، نفوس و مساحت آن تا حال مورد اختلاف است.

۸۶ فیصد نفوس پاکستان را مسلمانان و متباقی را هندوان، مسیحیان، پارسیان بوداییها و غیره تشکیل میدهند، اردو و بنگالی زبان ملی و انگلیسی زبان رسمی کشور است پاکستان عضو پیمان سیتو و پیمان مرکزیست، طرز حکومت آن جمهوریست که جنرال محمد ایوب در رأس آن قرار دارد.

بعد از قطع روابط سیاسی بین افغانستان و پاکستان روی موضوع مورد اختلاف طرفین یعنی موضوع پشتونستان که در ماه سنبله ۱۳۴۰ صورت گرفت با اثر مساعی جمیل شاهنشاه ایران در ماه جوزا ۱۳۴۲ روابط سیاسی هر دو کشور مجدداً استقرار یافت. پاکستان در ۳۰ سپتامبر ۱۹۴۷ عضو ملل متحد شده است.

پاناما:

مرکز پاناما، مساحت ۲۸۵۷۶ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۱۰۸۴۰۰۰، بیرق دارای چهار مربع است که دوی آن سفید یکی آبی و دیگرش سرخ رنگ میباشد.

بین مربع سفید ستاره آبی و بین مربع سفید دیگر ستاره سرخی قرار دارد.

واحد پول بالبوآ (معادل یکدلر امریکایی)

حدود اریبه: در ناحیه مرکزی امریکای جنوبی واقع است از شرق و جنوب با کولمبیا از غرب و شمال با کوستاریکا محاط است.

مردم آن غالباً رومن کاتو لیک اند، زبان رسمی اسپانیولیست. پاناما در ۳ نوامبر ۱۹۰۳ از سلطه کولمبیا آزاد شد. رئیس جمهور آن دکثورد و بروتو، اف، چپاریست که در ۸ می ۱۹۶۰ به این عهده انتخاب شد. پاناما در ۱۳ نوامبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

پرتگال:

مرکز لوزن، مساحت ۳۵۴۶۶ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۹۱۴۶۰۰۰، بیرق آن دارای بندهای سبز و سرخ همودی است که یکدسته علایم مخصوص در وسط آن قرار دارد واحد پولی آن اسکو دو میباشد.

حدود اریبه: پرتگال قسمت غربی جزیره نمای ابریان را در اروپا احتوا میکند که طرف شمال و شرق آن اسپانیه و طرف جنوب و غرب آن بحیره اتلانتیک موقع دارد. رومن کاتو لیک در این کشور پیر و ان زیاد داشته و دیگر مذاهب هم آزاد است پرتگال یکی از اعضای پیمان ناتوست. انگولا منطقه واقع غرب آفریقا از مستعمرات قدیم پرتگالی است که اکنون مردم آن در راه آزادی خود مبارزه دارند.

همچنان موزمبیق پرتگالی در شرق آفریقا، جزایر کپ ورد در شمال اتلانتیک، کینی پرتگالی واقع ساحل غرب آفریقا بین سینگال و گینی، جزایر سانتوم در ساحل غرب آفریقا، ماکاو و تیمور پرتگالی در حصه شرق جزیره ملایا از مستعمرات آنست که تا حال آزاد نشده است. زبان مردم پرتگالی است امیرال د میرال امریکو آرتو ماس رئیس جمهور آن کشور در ۹ جون ۱۹۵۸ انتخاب شد انتونیو اولیویرا سالازار صدر اعظم پرتگال است. پرتگال در ۸۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

پولیند:

مرکز وارسا، مساحت ۱۲۰۳۵۵ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۲۹۹۶۵۰۰۰، بیرق دارای دو بند افقی سفید و سرخ، واحد پولی زلوتی.

حدود اریبه: یکی از جمهوریت های سوسیالیستی اروپای مرکزیست که از

شمال با بحیره بالتیک اذ شرق با پروسیا و لتوانیا (خاکهای مربوط به اتحاد شوروی)
از جنوب با چکو سلواکیا و از غرب با آلمان شرقی (جمهوریت د یو کرا تیک آلمان)
رومن کاتولیک پیروان زیاده دارد .

پولیند در ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد . الکسندر زودسکی رئیس
شورای دولت و جوزف سیرانکوویچ صدراعظم پولیند میباشد .

پیرو

مرکز لیما ، مساحت ۵۱۴۰۵۹ میل مربع ، نفوس (قرار احصا ییه ۱۹۶۱)
۱۰۳۶۵۰۰۰ ، بیرق دارای سه بند عمودی سرخ ، سفید ، سرخ است که علامت حربی بین
بند سفید آن قرار دارد ، واحد پولی آن سول است .

حدود اربعه: پیرو در ساحل پاسفیک امریکای جنوبی واقع است که از شمال با اکوادور
از شمال شرق و غربی با کولمبیا و برازیل و از جنوب شرق با بولیویا
متصل است .

هر چند مذاهب در این کشور آزاد است ولی رومن کاتولیک پیروان زیاده
دارد ۴۷ درصد مردم آن هندیان و متبای قی از اسلم له اقوام هسپانوی و یامستیزوها
میباشد که عده از نیکروها ، چینی ها و جا بانیهل نیز بود و باش دایمی دارند .
هسپانوی سان رسمی مردم است ولی هندیان آنجا بیشتر بزبان کویچا و یا ایمارا
تکلم میکنند .

پیرو بتاریخ ۲۱ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد

فعلا در پیرو قدرت اداری کشور بدست شورای نظامی است که بتاریخ ۱۸
جولائی ۱۹۶۲ اقتدار را بدست گرفته است و جنرال نیکولاس ، آل لویز بحیث
صدراعظم پیرو اجرای وظیفه میدارد .

تانگانیکا

مرکز دار السلام ، مساحت ۳۶۲۶۸۸ میل مربع ، نفوس اقرار احصا ییه ۱۹۶۱
ملل متحد ۹۴۰۴۰۰۰ ، بیرق آن دارای سه بند افقی سبز ، سیاه و سبز میباشد که باد و خط
طلایی باریک از همدیگر مجزا شده است .

حدود اربعه : یکی از سرزمینهای سابق تحت قیمومت برتانیه واقع در افریقای
شرقی است که عضو جامعه کامنولت میباشد تانگانیکا از شمال با یوگندا و کینیا
از شرق با بحر هند از جنوب با موزمبیق ، رودیشیای شمالی و نیاسالیند و از غرب
با جمهوریت کانسگو (لیوپولدویل) متصل است . از جمله نفوس آنها ۲۰۰۰۰۰
آسیایی و عرب و ۲۳۰۰۰ اروپایی در این سرزمین زندگی میکنند .

تانگانیکا در ۹ دسامبر ۱۹۶۱ ، آزاد شد و بتاریخ ۱۴ دسامبر ۱۹۶۱ بحضویت
موسسه ملل متحد شامل گردید ، پنبه ، قهوه ، الماس ، طلا ، نمک ، از پیدایار عده این

کشور است بتاريخ ۳۱ می ۱۹۶۲ رژیم جمهوری در آن کشور اعلام شد و بناغلی تأییدی رهبر ملی آن-کشور فعلا ذمام اقتدار را بدست دارد .

ترکیه

مرکز انقره ، مساحت ۲۹۶۵۰۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۳۸۶۰۲۰۰۰ ، بیرق آن دارای رنگ سرخ است که در وسط آن يك هلال و ستاره سفید چاد دارد . واحد پولی لیره ترکی است (معادل یکصد پیاستر) .

حدود اربعه : قسمت ترکیه اروپایی از شمال با بلغاریه از غرب با یونان و بحیره ایجین از شرق با بحیره سیاه محاط بوده و از قسمت ترکیه آسیایی ذریعه آبنسای با سغورس جدا میشود ، قسمت ترکیه آسیایی از غرب با بحیره ایجین از جنوب با ایجین ، مدیترانه ، سوریه ، جمهوریت عربی متحد و عراق از شمال با بحیره سیاه و از شرق هم با بحیره سیاه و اتحاد شوروی و ایران متصل است جزیره قبرس بقا صله ۴۳ میل در قسمت جنوبی ترکیه در بحیره مدیترانه واقعست . نود هشت فیصد نفوس ترکیه را مسلمانان تشکیل میدهند ، ترکیه عضو پیمان ناتو و پیمان سنتو است علاوه بر ترکیه بشمول یونان و یوگوسلاویا از جمله اعضای گروه دفاعی یا لقان است ، همچنان در مارچ ۱۹۵۹ يك معاهده دفاعی را با امریکا امضا کرده است ، افغانیستان با ترکیه روابط سیاسی دارد . بناغلی جمال گو در سل رئیس جمهور و بناغلی عصمت اینو صدراعظم آن-کشور است ، ترکیه در ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد ، زبان مردم آنجا ترکی است .

ترینیداد

مرکز پورت آف سپین ، مساحت ۱۸۶۲ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۸۵۹۰۰۰ نفر است .

حدود اربعه : ترینیداد یکی از مناطق جنوبی غرب الهند است که در ساحل شمالی امریکای جنوبی واقعست . جزیره تو باگو که ۱۱۶ میل مربع ساحه دارد نیز از مرکز ترینیداد اداره میشود .

ترینیداد و تو باگو بتاريخ ۳۱ - اگست ۱۹۶۲ استقلال کامل خود را در داخل جامعه کامنولت برتانیه بدست آورد .

تجارت عمده و بیشتر آن با کاناडा و برتانیه است ، محصولات مهم آن پترول و اسفلت ، شکر و کاکاواست بناغلی سروسو لومون هوچوی گورنر جنرال این کشور میباشد که ، بتاريخ ۳۱ - اگست زویکار شد ، بناغلی ادیک ، ای ویلیمز صدراعظم ترینیداد است . ترینیداد و تو باگو بتاريخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۶۳ عضویت ملل متحد شامل شد .

تونس

مرکز تونس ، مساحت ۵۸۰۰۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ملل متحد (۴۱۶۸۰۰۰) ، بیرق آن دارای رنگ سرخ است که در وسط آن دایره سفیدی منقش

بايك هلال و ستاره سرخ است. واحد پولی دینار تونس است. حدود اربعه: یکی از تحت الحمايکينهای سابق فرانسه در ساحل شمالی افریقا است که در ۱۹۵۷ بحیث يك جمهوری آزاد بمیان آمد، تونس از شمال و شرق با بحیره مدیترانه، از جنوب شرق بالیبیا از جنوب با صحرای ازغرب با الجزایر متصل است. باشند گمان اصلی آنچا را عربها و بربرها تشکیل میدهد، بر علاوه مسلمانان بکثرت در او پایيها و یهودیان نیز در آنجا بصورت اقلیت زندگی دارند، عربی زبان رسمی و ملی تونس است، رئیس جمهور کشور حبیب بورقیبه میباشد که بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۵۹ به این عهده انتخاب شده است. تونس در ۱۲ نوامبر ۱۹۵۶ بمضویت ملل متحد شامل شد. يك کشور بیطرف است.

توگو

مرکز لوم، مساحت ۲۰۴۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۴۸۰۰۰۰ نفر است بیرق دارای پنج بند افقی سبز، زرد، سبز، زرد و سبز است که يك مربع سرخ رنگ در گوشه بالای آن قرار داشته و میان آن يك ستاره برنگ سفید جلب نظر میکند.

حدود اربعه: جمهوری (توگو لند) یکی از سرزمینهای تحت قیمومت ملل متحد بدست فرانسه بوده که در ۱۹۶۰ آزاد شد، توگو در ساحل غرب افریقا واقع بوده و از شمال باولنای علیا از شرق با داهومی از جنوب با بحیره اتلانتیک و از غرب با گانا محاط است توگو از مستعمرات اسبق آلمان در افریقا بود که بعداً در ۱۴ دسامبر ۱۹۴۶ تحت قیمومت ملل متحد درآمد ولی در ۲۷ - اپریل ۱۹۶۰ بحیث يك جمهوری مستقل رویکار شد. اولین رئیس جمهور توگو سیدو انس اولیو است که بتاريخ ۹ اپریل ۱۹۶۱ به این عهده انتخاب شد. محصولات عمده آن کافه، کاکاو، بنه و جو میباشد. توگو بتاريخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ عضو ملل متحد شده است.

جاپان

مرکز توکیو، مساحت ۱۴۲۶۸۸ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۹۴۰۵۳۰۰۰ بیرق آن دارای رنگ سفید و منقش با علامه سرخ آفتاب است. واحد پولی ین جاپانی است.

حدود اربعه: در شمال جاپان بحیره اخوستک و جزایر کوریل، در شرق بحرالکامل غرب بحیره جاپان و بحیره زرد واقع است. جاپان متشکل از جزایر خود و بزرگ است که در پاق سفیک شمالی موقع دارد و از اتحاد شوروی و کوریا بواسطه بحیره جاپان و از چین توسط بحیره چین شرقی جدا میشود.

مذهب اساسی مردم بودیزم و شینتو یزم است، همچنان کریستائیتا و رومن کاتولیکها نیز در این کشور زندگی دارند. جاپانی لسان مردم آنجا بوده و آموزش

انگلیسی هم انکشاف کرده است. طرز حکومت جاپان شاهی مشروط و امپراتور آن هیروهیتو است (متولد ۲۹ اپریل ۱۹۰۱) که در ۲۵ دسامبر ۱۹۲۶ جلوس کرده است. ایکیدا در ۱۴ جولایی ۱۹۶۰ صدراعظم آن کشور شد. بین افغانستان و جاپان روابط سیاسی قایم است، جاپان در ۱۸ دسامبر ۱۹۵۶ عضو ملل متحد شد.

جمیکا

مرکز کنگز تون، مساحت ۴۴۱۱ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۱۶۳۸۰۰۰ بیرق آن دارای رنگ سبز و سیاه و یک خط معراب طلایی رنگ می باشد. حدود ارضه: جمیکا در بحیره کریبین واقع بود ۹۰۹ میل از جنوب کیو با فاصله دارد. جزایر ترکز و کایکوز که ۶۶۰۰ نفر نفوس و دارای ۱۶۶ میل مربع ساحه، جزایر کاین که ۹۳۷۴ تن نفوس و یکصد میل مربع ساحه دارد از جمله مناطق مربوطه این کشور است.

جمیکا یکی از متصرفات غرب الهند بر تادی بود که سالها تحت اداره اتحادیه غرب الهند قرار داشت که، بتاريخ ۶- اگست ۱۹۶۲ در داخل جامعه کامنولت بر تانیه آزاد شد. آب و هوای این کشور بحری بوده و در مناطق ساحلی درجه حرارت آن به ۸۰- الی ۸۶ درجه فارنهایت میرسد. امارد حصص کوهستانی و مرکزی درجه حرارت آن به چهل درجه میرسد. این سرزمین در سال ۱۴۹۴ عیسوی توسط کلمبوس کشف شد و آنگاه اسپانیا اداره آنرا بدست گرفت تا اینکه انگلیس هادر سال ۱۶۶۵ آنرا اشغال کردند. حاصلات و پیداوار عمده جمیکا نیشکر، قهوه، کیله، نالیار، ذنجبیل، کاکا و لیمو، سنتره، مالته، بوکسایت و سیگار می باشد.

سرالکر در بستانانت رهبر حزب آزاد ایخواهان این کشور درای گیری عامه نیز موفقیت های را بدست آورد و وی بحیث صدراعظم این کشور اجرای وظیفه میکنند. شاعلی سرکنت بکلبورن گورنر جنرال جمیکا است. جمیکا بتاريخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲ بعضویت ملل متحد شامل شد.

جمهوریت عربی متحد

مرکز قاهره مساحت ۳۸۶۱۹۸ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۲۶۵۷۸۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند سرخ، سفید و سیاه است که در وسط بند سفید آن دو ستاره سبز قرار دارد، واحد پولی پوند مصریست.

حدود ارضه: جمهوریت عربی متحد گوشه شمال شرقی بر اعظم افریقا در کنار بحیره مدیترانه دربر میگیرد، در شرق آن اسرائیل افتاده و بفاصله ۱۲۰ میل بحیره احمر آنرا از خاک عربستان سعودی مجزا میکند. در غرب آن لیبیا و در جنوب آن سودان موقع دارد جزیره نمای سینا در داخل بحیره احمر وسعت پیدا میکند.

شاعلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور آن کشور در ۲۶ جولایی ۱۹۵۶ کانال سوئز را ملی ساخت و کنترل عواید و مصارف آنرا بدست گرفت.

مصر در ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ عضو اصلی ملل متحد بود در اثر يك را بگیری عمومی بتاريخ ۲۱ فروری ۱۹۵۸ مصر با سوریه متحد شده و جمهوریت عربی متحد را تشکیل داد و آنگاه بحیث يك عضو در ملل متحد با قیماند، ولی بتاريخ ۱۳ - اکتوبر ۱۹۶۱ سوریه بار دیگر بحیث دولت مستقل درآمد و عضویت جداگانه خود را اعلام کرد. از چند بست که سوریه، عراق، جمهوریت عربی متحد میخواهند يك اتحادیه فدرالی عرب را بوجود آورند چنانچه مجاهدات این کشورها در راه تحقیق بخشیدن این مامول بشدت ادامه دارد. بین افغانستان و جمهوریت عربی متحد روابط سیاسی دوستانه و برادرانه قایم است انجمن دوستی افغانستان و جمهوریت عربی متحد در ماه سرطان ۱۳۴۲ در کابل بریاست بشاغلی سید قاسم ربه تیاوژیر مطبوعات افغانستان و در قاهره بریاست بشاغلی کمال الدین حسین معاون رئیس جمهور و یکی از رجال برجسته علمی آن کشور تأسیس شد اکثریت نفوس کشور را عربهای مسلمان تشکیل میدهد، عربی لسان رسمی این کشور است، جمهوریت عربی متحد از سیاست بیطرفی و عدم الحاق به پیمانهای خارجی پیروی میکند و در عین حال عضو جامعه عرب میباشد.

حبشستان:

مرکز ادیس ابابا. مساحت ۳۹۸۳۵۰ میل مربع نفوس (قرا را احصایه حکومتی ۱۹۶۰) ۲۲۰۰۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند افقی سبز، زرد و سرخ است که در وسط آن تصویر شیر برنگ زرد و سیاه جلب نظر میکند واحد پولی دالر حبشی است.

حدود اربعه: حبشستان (ابی سینیا) يك کشور کپستانی واقع شمال شرق افریقا است که از شمال شرق با اریتریا و حصه از بحیره سرخ، از شرق با سومالیای فرانسوی از جنوب شرق و جنوب با جمهوریت سومالی، از جنوب با کینیا و از غرب با سودان محاط است.

کلتور آن آمیخته با کلتور یونانی و مصریست، مردم آنرا کریستیانها و مسلمانان احتوا می کند. لسان رسمی مردم آن «امهریک» است آموزش زنان انگلیسی هم انکشاف قابل ملاحظه کرده است.

اعلیحضرت هلالائی امپراتور حبشه است، این کشور بتاريخ ۱۲ نومبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد پذیرفته شد، يك کشور بیطرف است که کنفرانس سران دول آزاد افریقایی در ماه جوزای ۱۳۴۲ در ادیس ابابا نیز دایر شد.

چاد:

مرکز فورت لامی، مساحت ۴۹۵۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرا را احصایه ۱۹۶۰) ۲۵۸۰۰۰۰ میباشد که مسلمانان آن در ناحیه شمالی و دیگر وها در قسمت جنوبی کشور بود و باش دارند بیرق آن دارای سه بند عمودی آبی، زرد و سرخ است

حدود دار به: از شمال به لیبیا از شرق با سودان از جنوب با جمهوری آفریقای مرکزی از غرب با نایجیر و فدراسیون نایجریا و کامرون محاط است.

جمهوریت چاد از کشورهای مستعمره سابق ماورای بحار فرانسه است که بتاریخ ۱۱-آگست ۱۹۶۰ ادعای استقلال نمود و آزاد شد این کشور در ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ به عضویت ملل متحد داخل گردید.

پادشاهی فرانسیز و امپراتوری بتاریخ ۱۲-آگست ۱۹۶۰ بحیثیت صدر اعظم و رئیس جمهور آن کشور برگزیده شد.

این کشور در داخل جامعه فرانسه به آزادی خود رسیده و ذراعت از مشغولیت های مهم مردمان آن میباشد.

چکوسلواکیا

مرکز براگ + مساحت ۴۹۳۸۱ میل مربع نفوس (نظر به احصایه ۱۹۶۱) ۱۳۷۴۲۰۰۰ نفر است بیرق آن دارای بند های افقی سفید و سرخ است که در حصه طرف چپ يك مثلث آبی به نظر می خورد و واحد پولی آن « کورونا » میباشد که معادل یکصد هالر است.

حدود ارض به: چکوسلواکیا یکی از جمهوریت های سوسیالیستی اروپای مرکزی است که بطرف غرب و جنوب غرب آن با واریا (آلمان غربی) به شمال و شمال غرب آن ساکسونی (آلمان شرقی) به شمال و شمال شرق آن پولیند، به شرق آن اوکراین (اتحاد شوروی) به جنوب آن آستریا و هنگری موقع دارد.

هفتاد و پنج فیصد مردم آن رومن کاتولیک و متباقی پروتستانها اند چک و سلواک ایستاده رسمی این کشور است.

پادشاهی انتونین نوو تنی رئیس جمهور آن کشور است که بتاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۰۴ متولد و از ۱۹۰۷ نوامبر ۱۹۰۷ با این طرف به این عهده انتخاب شده است. بین افغانستان و چکوسلواکیا مناسبات سیاسی قایلیم است. چکوسلواکیا بتاریخ ۲۴-اکتوبر ۱۹۴۵ به عضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شده است.

چلی

مرکز سانتیاگو؛ مساحت ۲۸۶۳۹۷ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۷۸۰۲۰۰۰، بیرق آن دارای دو بند سفید و سرخ افقی بوده و بطرف چپ در حصه بالایی يك ستاره سفید بداخل يك چوکات آبی به نظر می خورد. واحد پولی آن اسکودو میباشد (معادل ۷۵ سنت امریکایی)

حدود ارض به: چلی در ساحل غرب امریکای جنوبی واقع بوده طرف شرق آن ارجنتاین، بولیویا، طرف شمال آن پیرو و طرف غرب آن بحیره باسفیک واقع است. بر علاوه مذهب رومن کاتولیک و سایر مذاهب دیگر نیز تا کنون حفظ شده است لسان مردم آن اسپانوی است.

رویم چلی جمهوری است. جورج الکساندری رود ریگوبز رئیس جمهور چلی است که از تاریخ ۴ سپتامبر ۱۹۵۸ تا حال بحیث رئیس جمهور آن کشور اجرای وظیفه می کند، چلی از کشورهای بیطرف امریکای لاتین است که بتاریخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ عضویت ملل متحد شامل شده است.

چین (جمهوریت مردم چین)

مرکز پیکینگ، مساحت ۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ نفوس (نظر به احصایه ۱۹۵۸ میل متحد) ۶۶۹۰۰۰۰۰۰۰ بیرق آن دارای رنگ سرخ و منقش با پنج ستاره میباشد. رژیم جمهوری اشتراکی توده‌یی بسال ۱۹۴۹ در آن کشور تاسیس شد و رژیم سابق بریاست چیانگ کائیشیک بفارموسارفته و در آنجا مستقر گردید. جمهوریت مردم چین از طرف شمال به اتحاد شوروی شرق بحیره زرد بحیره چین شرقی، غرب اتحاد شوروی، افغانستان، جنوب هند و چین و خلیج تائیوان واقع است.

پداغلی ماوتسو تنگک بحیث رئیس حزب کمونسیت و پداغلی لیو شا و چی بحیث رئیس جمهور مردم چین انتخاب شدند (۲۷ اپریل ۱۹۵۹) و پداغلی چو انلای بسال ۱۹۴۹ بصفت صدر اعظم آن کشور موظف شد که هر سه شخصیت مذکور تا کنون بعهده‌های خود بر حال اند. افغانستان بحیث یک کشور بیطرف با جمهوریت مردم چین مناسبات بسیار دارد و در ملل متحد همیشه از موقفت چین و تثبیت حقوق آن در سازمان جهانی مذکور عوض چین فارموسا همیشه طرفداری کرده است.

داهومی

مرکز پورتونوو، مساحت ۴۴۲۹۰ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۲۰۵۰۰۰۰ و واحد پولی آن فرانک فرانسوی است بیرق آن بطرف چپ دارای یک بند عمودی سبز و بطرف راست دارای یک بند افقی زرد و یک بند افقی سرخ میباشد.

حدود داربمه: جمهوریت داهومی از مستعمرات سابق ماورای بحار فرانسه است که در غرب افریقا واقع میباشد که ۴۱۵ میل طول و ۷۷ میل عرض دارد. از شمال به به جمهوریت های نایجیریا و ولتای علیا، از شرق با نایجیریا از جنوب با گلف کینی و از غرب با جمهوریت توگو محاط است.

داهومی بتاریخ اول ماه اگست ۱۹۶۰ از تحت سلطه فرانسه آزاد شد و بتاریخ ۲۰ سپتمبر همان سال عضویت سازمان ملل متحد پذیرفته شد.

پداغلی هیرت ماگا (متولد ۱۹۱۶) در ۱۱ دسامبر ۱۹۶۰ بحیث رئیس جمهور آن کشور انتخاب گردید.

حاصلات عمده آن روغن زیتون، جوسیه، پنبه، قهوه و تنباکو است.

دانمارک:

مرکز کوپن هاگن، مساحت ۱۶۶۱۹ میل مربع، نفوس بشمول جزایر فاروی و گرین لیند (نظر به احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۴۶۱۷۰۰۰، بیرق آن دارای رنگ سرخ بوده و ۴ خط سفید متقاطع بطرف چپ و دو مربع و بطرف راست دو مستطیل را تشکیل داده است و واحد پولی آن کرون است.

حدود اربعه: این مملکت از طرف شمال با جرمنی از شرق با بحیره بالتیک، از جنوب با آلمان و از غرب با بحیره شمال محاط است.
دانمارک يك کشور پادشاهی است که اعلیحضرت فردريك نهم (متولد ۱۱ مارچ ۱۸۹۹) در رأس آن قرار دارد. دانمارک بتاريخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ بعزویت ملل متحد پذیرفته شده است. فردريك نهم بعد از وفات پدر خود بتاريخ ۱۲۰ اپریل ۱۹۴۷ بر تخت سلطنت نشست. وی پادشاه دخت انگريد سویدن از دواج کرده که فعلا دارای سه دختر است.

دومینیکا:

مرکز سانتو دومینیگو، مساحت ۱۹۲۳۳ میل مربع نفوس (احصایه ۱۹۱۶ ملل متحد) ۱۹۰۹۸۰۰۰، بیرق آن دارای مستطیل های سرخ و آبی می باشد که ذریعه چهار خط عریض سفید متقاطع از هم دیگر جدا شده است. واحد پولی آن ۲۱۰ است (معادل يك دلار امریکایی).

حدود اربعه: جمهوریت دومینیکا دو یاسه جزیره شرقی هسپانیولا را (که در ۱۴۹۲ توسط کولمبس کشف شد) احتوا می کند. این کشور از طرف غرب و شرق بین کیوبا و پورتوریکو واقع شده است. طرف شمال آن بحرالانتیک و طرف جنوب آن بحیره کریبین موقع دارد.

باشندگان آن را نزده فیصد نیکروها و متباقی را سفید بوستان و مولائوها تشکیل میدهد که غالب آنان رومن کاتولیک اند، زبان رسمی هسپانویست و لی زبان انگلیسی هم معمول و مروج است. رافا بیل بونلی بتاريخ ۱۸ جنوری ۱۹۶۲ خود را رئیس جمهور آن کشور اعلام کرد.

دومینیکا بتاريخ ۲۴ - اکتوبر ۱۹۴۵ بعزویت ملل متحد شامل شده است.

رومانیا:

مرکز بخارست، مساحت ۹۱۵۸۴ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۸۵۶۷۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند عمودی آبی، زرد و سرخ که يك علامه در مرکز آن قرار دارد. واحد پول لیو میباشد.

حدود اربعه: رومانیای یکی از کشورهای بالقائات واقع در شرق اروپای مرکزی بوده از شمال با اتحاد شوروی از شرق با یوگراین (اتحاد شوروی) و مالدوفا

(خاک شوروی) و بحیرة سیاه از جنوب با بلغاریا و از غرب با یوگوسلاویا و هنگری محاط است .

زبان رومانی یکی از شعبات لسان لاتینی است که مخلوط فرانسوی ، یونانی ، سلاوی ترکی می باشد بیروان کلیسا و رومن کاتولیک در این کشور زیاد بوده و هم کلیساهای یونان کاتولیک در آنجا وجود دارد . پیاغلی گیورغ گیورغیو دج رئیس شورای دولتی کشور می باشد که بتاريخ ۲۰ مارچ ۱۹۶۱ به این عهدۀ برگزیده شده است ، رومانیه یک جمهوریت سوسیالیستی است که در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد شامل شده است .

روندا :

مرکز کیگالی ، مساحت ۱۰۱۶۶ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰) ۲۵۰۰۰۰۰ ، بیرق آن دارای رنگ سرخ ، زرد و سبز می باشد .

حدود ارضه : جمهوریت رندا در ۱۴ جولائی ۱۹۶۲ آزاد شد و قبل از استقلال یکی از سرزمینهای تحت قیمومت بلجیم بود ، ابتدا رندا و بوروندی متحداً یک کشور تحت قیمومت بلجیم را تشکیل میدادند که در ۱۹۶۲ هر دوی آن به آزادی رسید ، رندا در حصۀ شرق افریقای مرکزی واقع است که از شمال بایوگندا از شرق باتانیکا از غرب با جمهوریت کانگویی مرکزی (لیو پولد ویل) محاط است . قبایل واتوزی ، باهوتو و باتوا نفوس این کشور را تشکیل میدهد . در اکتوبر ۱۹۶۰ شورای قانونگذاری تشکیل شد و در ۲۸ جنوری ۱۹۶۱ رندا بحیث یک کشور جمهوری بمیان آمده و پیاغلی گریگور کابیندا که رهبر حزب پارلمنتی آن کشور است بحیث صدر اعظم تقرر یافت . رندا در ۱۸ دسامبر ۱۹۶۲ به عضویت ملل متحد پذیرفته شد - یک کشور بیطرف است .

رودیشیا و نیاسالیند (فدراسیون)

مرکز فدراسیون سلزبری واقع در رودیشیای جنوبی است ، مساحت فدراسیون ۴۸۶۹۷۳ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۸۵۱۰۰۰۰ نفر است که ۶۶۳۰۰۰۰ را افریقای ۲۲۰۲۰۰ نفر را اروپایی و متباقی را دیگر اقوام و نژادها تشکیل میدهد .

فدراسیون رودیشیا و نیاسالند در افریقای مرکزی واقع بوده و با اساس تصویب پارلمانی بتاريخ ۲۴ مارچ ۱۹۵۳ تاسیس شد که مناطق رودیشیای شمالی و جنوبی و نیاسالیند را احتوا میکند .

رودیشیای جنوبی و شمالی هر کدام دارای یک حکومتی می باشد که متشکل از قوۀ اجراییه و مقننه بوده و نیاسالند نیز تحت اداره آن قرار دارد . پارلمان فدرالی دارای ۳۲ عضو است .

رودیشیای جنوبی :

رودیشیای جنوبی در حوضه مرکزی افریقای جنوبی واقع بوده و از ناحیه ترانسوال تا دریای زامبزی امتداد دارد که قسمت افریقای شرقی پرتگالی در غرب و افریقای غرب پرتگالی و بچوان لند در غرب آن واقع است ، ۱۵۰۳۳۳ میل مربع مساحت و (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۳۱۴۰۰۰۰ نفوس دارد که آن جمله ۱۷۵۰۰۰ نفر آن اروپاییان اند این سرزمین از رهگذر معادن طلا و دیگر فلزات مستغنی است ، آبشار و کشتوریا برداری زامبزی از مناظر طبیعی و دیدنی رودیشیای جنوبی است که یک بند برق بزرگ برداری زامبزی اعمار شده است .

اداره رودیشیای جنوبی از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲۳ یکمپنی بر تانزی افریقای جنوبی مربوط بود در اول اکتوبر ۱۹۲۳ یک سیستم اداره داخلی بقیادت یکسفرگورنر در آنجا تاسیس یافت . با اثر انتخابات عمومی ایکه بتاريخ ۲۷ - اپریل ۱۹۶۲ در آنجا بعمل آمد سردار ویلنسنسکی بحیث صدراعظم آنجا رویکار آمد .

رودیشیای شمالی :

این منطقه هم از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲۴ تحت اداره کمپنی افریقای جنوبی بود تا آنکه در آنجا یک قوه اجراییه و یک قوه مقننه رویکار آمد و اداره آن منطقه را بدست گرفت . این سرزمین ۲۸۷۶۴ میل مربع مساحت داشته و در قسمت شمالی از دریای زامبزی تا کانسگوی بلجیم و قلمرو تانگانیکا و سعت دارد : نفوس آن (قرار احصاییه ۱۹۶۱) به ۲۴۸۰۰۰۰ نفر بالغ میشود که از آن جمله ۵۶۰۰۰ نفر آن اروپاییان می باشند .

نیا سالیسند :

۴۹۰۰۰ میل مربع مساحت و قرار احصاییه ۱۹۶۱ دارای ۲۸۹۰۰۰۰ تن نفوس میباشد ، چای ، گندم ، پنبه ، زراعت و تمباکو از پیداوار عمده آنست .

زیلانده جدید :

مرکز ویلنسنسکتن ، مساحت ۱۰۳۷۳۶ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۲۴۱۴۹۸۴ ، بیرق آن دارای رنگ آبی است و چهار ستاره سفید رنگ که بین هر کدام یک ستاره کوچک سرخ قرار دارد در گوشه بالایی طرف چپ چند خطوط سرخ و سفید متقاطع شکل یک مستطیل بنظر میخورد و واحد پولی بوند زیلانده جدید است (معادل ۲۰۸۰ دالر امریکایی) .

حدود داربعه : نیوزیلاند یکی از کشورهای عضو جامعه کامنولت برتانیه است که به ۳۴ و ۴۸ درجه عرض البلد جنوبی و ۱۶۶ و ۱۷۹ درجه طول البلد شرقی در جنوب بحر پاسفیک واقع بوده و در حدود ۱۲۰۰ میل از شرق آسترلیا فاصله دارد .

زیلانده جدید از جزیره شمالی که دارای ۴۴۲۸۱ میل مربع و جزیره جنوب که

۵۸۰۹۳ میل مربع و جزایره ستوارت که ۶۷۰ میل مربع و جزیره چاتد ام که ۳۷۲ میل مربع ساحه دارد متشکل میباشد کلیساهای انگلیسی و پرسپیتریان در این کشور پیر وان زیاد دارد

حکومت آن متشکل از گور نرجنرال و یک اسامبله ملی است لسان مردم آنجا انگلیسی میباشد بناغلی لارد کو بهام گو نرجنرال این کشور است که در سپتامبر ۱۹۵۷ رویکار شد بناغلی کیت، جی، هولیوک صدر اعظم زیلانده جدید است. زیلانده جدید در ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد.

ساحل عاج

مرکز ابیدجان، مساحت ۱۲۷۵۲۰ میل مربع نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱) ۳۳۰۰۰۰۰ نفر است.

حدود اربعه: یکی از جمهوریت های افریقای غربی است که سابقاً از جمله مستعمرات ماورای بحار فرانسه بشمار میرفت، ساحل عاج از جنوب بطول ۳۴۰ میل باخلیج گینه از شرق با گانا از غرب با گینه و لایبیریا از شمال با مالی و ولتای علیا متصل است ابیدجان یکی از بنادر مشهور آنجا است این کشور در ۷-اگست ۱۹۶۰ آزاد و در ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ عضو ملل متحد شد.

رئیس جمهور آن فلکس هوفویت بو یکنی است که در ۲۷ نومبر ۱۹۶۰ به این عهده انتخاب شد.

زراعت و جنگلداری ۹۰ فیصد مصروفیت اهالی آنجا را تشکیل میدهد محصولات عمده آن کافی کاو، پنبه و برنج است.

ساموای غربی:

مرکز اپیا، مساحت ۱۱۳۳ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۲) ۱۱۳۵۰۰ مقرر است.

ساموای غربی که در اول جنوری ۱۹۶۲ آزاد شد متشکل از چهار جزیره است که در جنوب بحرالکاھل در حدود ۲۶۰۰ میل بجنوب غرب هاوایی موقع دارد ساموای غربی از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱۴ از متصرفات آلمان بشمار میرفت و بعداً در تحت قیمومت موسسه ملل متحد قرار گرفت و اداره مذکور اداره امور مربوطه آنرا به زیلانده جدید محول کرد. ساموای غربی از جزایر ساوایی که دارای ۷۰۳ میل مربع مساحت و از اوپولو که بشمول جزایر همجواری آن ۴۲۰ میل مربع ساحه دارد متشکل بوده. و تمام جزایر کهسار است، نفوس آن از نژاد پولینیزیها میباشد، محصولات عمده آن ماهی، کاو و کچالوی شیرین میباشد.

بناغلی میول تانوما فیلی رئیس دولت ساموای غربی است که بتاريخ اول جنوری ۱۹۶۳ رویکار شد. بناغلی فیام، ام، فاوموینا صدراعظم این کشور است.

ساموای غربی در ۱۹۶۲ بعضویت ملل متحد شامل گردید.

سان مارینو:

مساحت ۳۸ میل مربع ، نفوس (قرار احصایه ۱۹۵۷) ۱۵۰۰۰ ، بیرق دارای
بند های افقی سفید و آبی . جمهوریت کوچک سان مارینو یکی از سرزمین های کهن یوروپ
است که در قرن چهارم بمیان آمده است . ذریعه يك شورای مرکب از شصت
عضو انتخابی اداره میشود این کشور در نشیب کوه تیتانو نزدیک ریچنی و در
قلب ایتالیا واقع است .
محصولات عمده آن شراب ، پارچه های پشمی ، پنیر ، مواشی و سنگ های تعمیراتی است .

سوریه :

مرکز دمشق ، مساحت ۷۲۲۳۴ میل مربع ، نفوس (قرار سر شماری ۱۹۶۰)
۴۵۶۱۰۰۰ نفر ، بیرق دارای سه بندا فقی سبز ، سفید و سیاه که سه ستاره سرخ میان
بند سفید آن جلب نظر میکنند واحد پولی پوند سوریاپی است .
حدود اربعه : یکی از جمهوریت های عربی شرق میانه است که از شمال با ترکیه
از شرق با عراق از جنوب با اردنیة هاشمی و اسرائیل و از غرب با لبنان و بحیره
مدیترانه متصل است .

قسمت بیشتر نفوس کشور راهزب های مسلمان تشکیل میدهد ، مسیحیان در اقلیت
واقعست ، عربی زبان رسمی کشور است مصر (جمهوریت عربی متحد) در ۲۴ اکتوبر
۱۹۴۵ عضو اصلی ملل متحد بود ، باثربك رایگیری عمومی بتاریخ ۲۱ فروری
۱۹۵۸ مصر با سوریه متحد شده و در ملل متحد بحیث يك عضو باقیماند ، بتاریخ ۱۳
اکتوبر ۱۹۶۱ سوریه با کودتائی بحیث دولت مستقلى در آمد و عضویت جداگانه
خود را اعلام کرد . و اکنون سوریه نیز میخواهد با عراق ، یمن و جمهوریت عربی
متحد يك اتحادیه فدرالی هرب را در صورت توافق های حاصله تشکیل دهد ، صلاح بیطار
صدر اعظم آن کشور است .

سوئیس :

مرکز برن ، مساحت ۱۵۹۴۴ میل مربع . نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد)
۵۴۷۰۰۰۰ نفر بیرق ، آن دارای رنگ سرخ است که با يك خط متقاطع سفید مزین
شده است . واحد پولی فرانک سوئیس است .

حدود اربعه : جمهورى فدرال سوئیس در مرکز اروپا واقع بوده از غرب با فرانسه
از شمال با جرمنی از شرق با آستریا و ایتالیا و از جنوب هم با ایتالیا محاط است .
سوئیس یکی از کشورهای کپسار اروپاست که قسمت بیشتر آنرا سلسله های
رنگین خیال آلپ احتوا کرده است .

مردم آن به السنه جرمنی ، فرانسونی ، ایتالوی و رومی متکلم اند پنجاه و پنج
نیمصد نفوس کشور را پروتستانتها و ۴۳ فیصد آنرا رومن کاتولیکها تشکیل
میدهند . سوئیس یکی از کشورهای بیطرف اروپاست و در اکثر موسسات بین المللی

عضویت دارد ، رئیس کنفدراسیون سویس پاول شودت است که در ۱۹۶۲ رویکار آمده است .

سویس با افغانستان روابط سیاسی دارد .

سودان :

مرکز خرطوم ، مساحت ۹۶۷۵۰۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۲۱۰۹۰۰۰ بیرق دارای سه بند افقی آبی ، زرد و سبز ، واحد پولی پوند سودانی است .

حدود اربعه : در اول جنوری ۱۹۵۶ یحیت یک جمهوری مستقل بمیان آمد سودان از شمال بالیپیا و جمهوریت عربی متحد (مصر) از شرق با بحیره احمر و جشستان از جنوب با اوگندا ، کینیا و جمهوریت کانگو از غرب با جمهوریت های داخل جامعه فرانسه چاد و افریقای مرکزی و لیبیا متصل است .

باشندگان سودان را مسلمانان عرب سیاه پوستان و نیپیان ها که مخلوط نژاد و خون عرب و نیکرو اند تشکیل میدهد ، عربی لسان ملی مردم سودان است .

در رأس دولت سودان جنرال ابراهیم عبود قرار دارد (متولد ۲۶ اکتوبر ۱۹۰۰) که بتاريخ ۱۸ نومبر ۱۹۵۸ رویکار آمد . افغانستان با سودان روابط سیاسی دارد . سودان در ۱۲ نومبر ۱۹۵۶ بعضویت ملل متحد شامل شده است .

سویدن :

مرکز استکهولم ، مساحت ۱۷۳۳۷۸ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۲) ۷۵۴۲۴۵۹ ، بیرق آن را دو مربع کوچک و دو مستطیل آبی رنگ تشکیل داده که هر چهار آنرا چهار خط عریض زرد از هم مجزا ساخته است . واحد پولی کرون است . حدود اربعه : سویدن قسمت شرقی و اعظم جزیره نمای سکند ویناوی را در شمال غرب اروپا احتوا کرده است . سویدن را دو غرب سلسله های کولن از ناروی و در شرق بحیره بالتیک آنرا از فنلند جدا میکند همچنان بحیره بالتیک سویدن را از مناطق حوزه بالتیک پولیند و جرمنی در جنوب شرق و گاتکت در ناحیه جنوب غرب آنرا از دمارک مجزا میسازد . پیروان لوتران پروتستان اکثریت را در این کشور تشکیل میدهد ، سویدن بشمول دمارک و ناروی و آیسلند اعضای مجمع نور و یک را تشکیل میدهد که در ماه فروری ۱۹۵۳ تاسیس شده است طرز حکومت شاهی مشروط است اعلیحضرت گستاف ادولف (متولد ۱۱ نومبر ۱۸۸۲) در ۲۹ اکتوبر ۱۹۵۰ بعد از مرگ پدرش پادشاه شد . سویدن در ۱۹ نومبر ۱۹۴۶ بعضویت ملل متحد شامل گردید .

سومالیا :

مرکز موگادیشو . مساحت ۲۶۲۰۰۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۲۰۳۰۰۰۰ نفر ، بیرق آن دارای رنگ آسمانی است که در وسط آن ستاره برنگ سفید قرار دارد .

حدود اربعه: یکی از جمهوریت‌های واقع شرق افریقا است که از شمال باخلیج عدن از شرق و جنوب با بحر هند از غرب با کینیا و حبشستان از شمال غرب با سومالی لیند فرانسوی متصل است. جمهوری سومالی لیند در اول جولای ۱۹۶۰ بمیان آمد و پناغالی عدن عبدالله عثمان از طرف اسامبله ملی آن کشور بحیث رئیس دولت برگزیده شد. سومالیا در ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ بحیث عضو ملل متحد شامل گردید.

سینگال

مرکز داکسار، مساحت ۷۶۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰) ۲۲۶۰۰۰۰ نفر میباشد. برق آن دارای سه بند عمودی سبز، زرد و سرخ است که بین بند زرد آن علامه سبز یک ستاره قرار دارد

حدود اربعه: از غرب با بحیره اتلانتیک از شمال باموریتانیا و دریای سینگال از شرق با جمهوریت سودان از جنوب با کینیا، کینی پرتگالی و کامپبیای انگلیسی محاط است. این کشور از مستعمرات سابق ماورای بحار فرانسه بود ابتدا داخل اتحادیه مالی بود اما در ماه آگست ۱۹۶۰ انفکاک خود را اعلام نمود، این کشور که در داخل جامعه فوانسه باقی مانده است بتاريخ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۰ به عضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شد. رئیس جمهور آن لیو پولد سدار سینفور میباشد که بتاريخ ۵ سپتامبر ۱۹۶۰ به اینعهده انتخاب شد. مینیکور صدراعظم این کشور است.

سیرالیون:

مرکز فریتون، مساحت ۲۷۹۲۵ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۲) ۲۵۰۰۰۰۰ نفر است

حدود اربعه: جمهوریت سیرالیون یکی از متصرفات سابق برتانیه است که بتاريخ ۲۷ اپریل ۱۹۶۱ در داخل جامعه کامنويلت برتانیه آزاد شد این کشور بامتداد ساحل غرب افریقا بطول ۲۱۰ میل بین کینیا و لایبیریا واقع میباشد معنی سیرالیون «گوه لیون» است که یک نفر مکتشف و سیاح پرتگالی این نام را بر آن نهاده است، فریتون در سال ۱۷۸۷ بواسطه زمامداران برتانیه تاسیس و بنا یافت که اکنون یکی از بهترین بنادر بحری افریقای غربی را داراست. محصولات عمده آن سنگهای قیمتی، الماس، آهن، برنج چرم کروم و برنج و طلاست کالج ویونیورستی سیرالیون در ۱۸۷۶ تاسیس شد.

پناغالی هانری جی، ال بوستون گو رند جنرال آنجاست که بسال ۱۹۶۲ رویکار شد، پناغالی سرمیلتون مارگی صدراعظم کشور است. سیرالیون بتاريخ ۲۷ سپتمبر ۱۹۶۱ بحیث عضو ملل متحد شامل شد.

سیلون:

مرکز کولمبو، مساحت ۲۵۳۳۲ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۱۰۱۶۷۰۰۰ بیرق آن دارای یک چو کات زرد رنگ است که نیمه که قسمت چپ آنرا دو بند عمودی سبز و سرخ کمرنگ و حصه زیاد طرف راست را مربع سرخ تیز رنگ مزین ساخته که در وسط آن تصویر شیر شمشیر بدست جلب نظر میکند. واحد پولی دو پیه سیلونی

(معادل ۲۱ سنت امریکایی است)

حدود داربعه سیلون: یکی از کشورهای آزاد و در عین حال عضو کامنولیت برتانیه واقع در بحیره هند است سیلون جزیره است که در ناحیه جنوب هند واقع بوده و طول آن از شمال تا جنوب ۲۷۰ میل بوده و عرض بزرگترین قسمت آن ۱۴۰ میل است.

قسمت بیشتر نفوس سیلون را سینهاال تشکیل میدهد که پیروی مذهب بودایی اند همچنان هندوان و تامیلهای در این سرزمین سکونت دارند. در ۱۹۶۱ سینهاال زبان رسمی کشور شناخته شد، سیلون یک کشور بیطرف آسیایی است.

ویلیام گو بالاولا (متولد ۱۸۹۸) بتاريخ ۲ مارچ ۱۹۶۲ بحیث گورنر جنرال سیلون رو یکبار شد، میرمن بندرانایکه همدرا عظم آن کشور است سیلون بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ بحیث عضو ملل متحد شامل شد.

سیام (تایلند)

مرکز بنکاک، مساحت ۵۰۱۴۸ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۲۷۱۸۱۰۰۰، بیرق آن دارای پنج بند افقی است که از آن جمله دوی آن سفید، دوی دیگر سرخ و بند وسطی آبی میباشد که بند آبی نسبت به چهار بند دیگر عریضتر است، واحد پولی باهت (معادل یکصد ستانگک سیامی).

حدود اربعه: پادشاهی تایلند (سیام) یکی از کشورهای جنوب شرق آسیا است که از شمال غرب و غرب با برما از شمال و شرق بالوس از جنوب شرق با کمبود یاوخلیج تایلند که حصه از بحیره جمهوریت مردم چین است در جنوب و شرق واقعست.

در ۱۹۴۸ حکومت وقت نام آنرا از سیام به تایلند تبدیل کرد که تایلند معنی «مردم آزاد» را افاده میکند. زبان مردم آنجا تایلندی است که یکی از شعبات السنه هند و چینی است (لسان انگلیسی نیز مورد استعمال قرار دارد، بودیزم مذهب اصلی مردم تایلند را تشکیل میدهد، تایلند عضو پیمان سیتو است که بنکاک مرکز جلسات این پیمان میباشد فومی فون ادولت (متولد ۵ دسامبر ۱۹۲۷) در ۹ جون ۱۹۴۶ پادشاه شد فیله مارشال ساریت تانارات صدر اعظم تایلند است، تایلند بتاريخ ۹ دسامبر ۱۹۴۶ عضو ملل متحد.

عراق:

مرکز بغداد، مساحت ۱۷۲۰۰۰ میل مربع، نفوس (نظر با احصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد) ۷۰۸۵۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند عمودی سیاه، سفید و سبز میباشد که یک ستاره سرخ در مرکز آن بادایره زردی جلب نظر میکند. واحد پولی دینار عراقی است. حدود اربعه: عراق از شمال با ترکیه از شرق با ایران از جنوب با خلیج فارس، کویت و عربستان سعودی و از غرب با اردنیه هاشمیه و سوریه محاط است.

در شمال عراق کردها زندگی دارند که ملا مصطفی برزانی رهبر آنان است زبان مردم عراق عربی است طرز حکومت عراق جمهوری بوده و عید السلام محمد هارف بایک کودتایی در سال ۱۹۶۳ رژیم جنرال عبدالکریم قاسم را از پاد آورده و خود

بعیث رئیس جمهور آن کشور اعلام شد، بریگید یرحسن البکر صدر اعظم فعلی عراق است. عراق از کشورهای پرنفت شرق میانه است که بتاریخ ۲۱ دسامبر ۱۹۴۵ عضویت ملل متحد پذیرفته شد.

افغانستان با عراق روابط دوستانه دارد قبل از رویکار شدن رژیم جمهوری در عراق که بواسطه جنرال عبدالکریم قاسم صورت گرفت، کشور مذکور عضو پیمان بغداد (مرکزی) بود، ولی بعد از آن تا امروز بعیث یک کشور بیطرف شناخته شده است.

عربستان سعودی :

مرکز ریاض، مساحت ۸۷۰۰۰۰ میل مربع، نفوس ۶۵۰۰۰۰ نفر بیرق آن دارای رنگ سبز بوده و کلمه « لا اله الا الله محمد رسول الله » و یک شمشیر در وسط آن برنگ سفید منقش است. واحد پولی ریال سعودی است.

حدود اربعه : پادشاهی عربستان سعودی مرکب از چهار یا پنج جزیره عربی است که بحیره احمر قسمت ساحل غربی و خلیج فارس ناحیه شرقی کشور را احتوا میکند. در غرب و شمال آن اردنیه هاشمی در شمال و شمال شرق آن عراق واقعست. کویت یک قسمت کوچک مناطق را در شمال شرق این کشور تشکیل میدهد. در ناحیه جنوب شرق مسقط عربستان سعودی را از خلیج عمان مجزا میسازد. یمن یک ساحه کوچکی را بطرف شمال عربستان در بحیره احمر در بر میگیرد، بمقابل خلیج عقبه جزیره نمای سینا افتاده است. نفوس آنرا کاملاً عربهای مسلمان تشکیل داده و زبان مردم آنجا عربی است. اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز (متولد ۱۹۰۲) بتاریخ ۹ نومبر ۱۹۵۳ پادشاه شد عربستان سعودی یک کشور بیطرف است که بتاریخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ عضویت ملل متحد شامل شده است، بین افغانستان و عربستان سعودی روابط سیاسی دوستانه قایم است.

فرانسه :

مرکز پاریس، مساحت ۲۱۲۶۵۹ میل مربع، نفوس (قراردادحصاییه حکومتی ۱۹۶۲) ۴۶۲۰۰۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند عمودی آبی، سفید و سرخ است، واحد پولی آن فرانک جدید است (معادل ۲۰ سنت امریکایی)

حدود اربعه : جمهوریت فرانسه یکی از کشورهای غربی اروپای مرکز است که از شرق و شمال شرق با بلجیم و لکسمبرگ، ساروجرمنی، کوههای جورا و خلیج چینوا آنرا از سویس و آلپس گرانیا و ماریتیم در جنوب شرق آنرا از ایالت لیا مجزا میسازد در جنوب با بحیره مدیترانه و اسپانیه از غرب با خلیج بیسکای و بحیره اتلانتیک، از شمال با کانال انگلیسی محاط است. باشندگان آنجا را غالبار و من کاتولیکها و پروتستانتها تشکیل میدهد، فرانسه یکی از اعضای پیمان ناتو و اتحادیه زغال و فولاد و عضو بازار مشترک و اتحادیه ائومی اروپاست.

فرانسه در ۲۴- اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد، جنرال شارل دو گول متولد (۲۲ نومبر ۱۸۹۰) در ۲۱ دسامبر ۱۹۵۸ بحیث رئیس جمهوریت پنجم انتخاب شد افغانستان با این کشور روابط سیاسی دارد.

فلپاین:

مرکز شهر کیوزون (لزون) مساحت ۷۵۸ ۱۱۵ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۲۸۷۲۷۰۰۰ بیرق، آن ازدو بند اقی سرخ و آبی و یک مثلث سفید که با تصویر آفتاب طلایی و سه ستاره طلایی رنگ منقش می باشد متشکل است. واحد پولی آن پیسو است.

حدود اربعه: طرف شرق آن بحیره فلپاین، غرب بحیره چین، جنوبی، جنوب بحیره سلیمیز و اقصیت.

طرز حکومت جزایر فلپاین جمهوریت و پناغلی مکه بنگال بحیث رئیس جمهور آن کشور در ۱۴ نومبر ۱۹۶۱ انتخاب گردید. فلپاین در ۴ جولای ۱۹۴۶ آزاد شد.

هر جزایر فلپاین دو من کاتولیکها، پرو تستانتها، مسلمانان و دیگر اقوام نیز زندگی دارند، زبان رسمی و ملی کشور فلپاینی است همچنان از لسان انگلیسی و هسپانوی نیز در بعض موارد استفاده میشود، فلپاین در ۲۴- اکتوبر ۱۹۴۵ عضویت ملل متحد پذیرفته شد.

فنلیند:

مرکز هلسنکی، مساحت ۱۳۰۱۶۵ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۴۴۹۷۰۰۰، بیرق آن بطرف چپ دارای دو مربع سفید، و طرف راست دارای دو مستطیل سفید است که هر کدام از همدیگر ذریعه بندهای متقاطع آبی جدا شده است. واحد پولی آن مارکا است (معادل ۳۱ سنت امریکایی).

حدود اربعه: جمهوریت فنلیند در شمال اروپا واقع است که از شمال با ناری از شرق با اتحاد شوروی از جنوب با گلف فنلیند، اتحاد شوروی و بحیره بالتیک و از غرب با گلف بوتنیا، سویدن و ناروی محاط است. کلیسای ایوانجلیکال لوثران بیروان مذهبی زیادی دارد، لسان فنلند ی بگروپ «فینواگریک» ارتباط پیدا میکنند لسان سویدی دومین زبان ملی مردم آنجا است.

رئیس جمهور آن ادهوکیکو نین است که در ۱۵ فروری ۱۹۵۶ انتخاب و مجدداً در ۱۵ فروری ۱۹۶۲ به این عهده برگزیده شد، یک کشور بیطرف است که در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ عضویت ملل متحد شامل شده است. افغانستان با این کشور روابط سیاسی دارد.

قبرس:

مرکز نیکوسیا، مساحت ۳۵۷۲ میل مربع، نفوس قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد

۵۸۱۰۰۰ نفر است بیرق آن دارای رنگه سفید بوده و در وسط آن نقشه قبرس قرار دارد. در حصه زیرین این نقشه دوشاخه پر برنگ متقاطع سبز رنگ بنظر میخورد. در ۱۶ - اگست ۱۹۶۰ بحیث کشور آزاد بمیان آمد. قبرس از کشورهای عضو کامنولت برتانیه است.

حدود اربعه: قبرس سومین جزیره بزرگ در بحیره مدیترانه است، بفاصله ۴۰ میل در جنوب ترکیه، شصت میل بغرب سوریه، ۲۴۰ میل بشمال جمهوریت عربی متحد (مصر) موقع دارد. از چهار تابنج حصه باشندگان آنچارا کریستانهای یونانی تشکیل میدهد و متباقی آنرا مسلمانان ترکی زبان احتوا میکنند.

پشاعلی سر اسقف مکار یوس بتاریخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۹ جهت يك دره پنجاهه بحیث رئیس جمهور قبرس انتخاب شد. قبرس از کشورهای بیطرف است که بتاریخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰ عضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شده است.

کانادا:

مرکز اتاوا، مساحت ۳۸۵۱۸۰۹ میل مربع نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱) ۱۸۲۳۸۲۴۷ نفر است ولی احصاییه ۱۹۶۲ نفوس کانادا را ۱۸۶۰۰۰۰ تن نشان میدهد بیرق آن دارای رنگه سرخ است که در گوشه بالایی آن (طرف چپ) بشکل يك مستطیل خطوط متقاطع سرخ و سفید که زمین آن آبی میباشد قرار دارد، بطرف راست بیرق علامه از نشان نظامی کانادا بنظر میخورد.

حدود اربعه: از طرف شمال بابجر منجمد شمالی از طرف شرق بابحر اتلانتیک از غرب بالاسکا و پاسفیک و از جنوب بااضلاع متحد امریکا متصل است. مردم کانادا آمیخته باتریبه انگلیسی وفرانسوی میباشد مردمان مختلف از نواحی مختلف و مذاهب مختلف نفوذ کانادا را تشکیل میدهد. مردم آن با زبان انگلیسی بیشتر متکلم اند حکومت کانادا به اساس انتخابات پارلمانی رویکار میشود.

در رأس کشور گورنر جنرال قرار دارد و صدراعظم امور قوه اجراییه را اجرا میکند. پارلمان آن دارای دو اتاق سنا و شوری است که اعضای سنا طور عمری از طرف گورنر جنرال مقرر و اعضای شوری مستقیماً توسط مردم برگزیده میشود. کانادا يك کشور فدرالی آزاد بوده و عضو جامعه کامنولت برتانیه است، کانادا در پیمان ناتو نیز عضویت دارد. میجر جنرال جورج فیلیاس وایز (متولد ۱۸۸۸) در ۱۵ سپتامبر ۱۹۵۹ بحیث گورنر جنرال رویکار شد. کانادا بتاریخ ۹ نومبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد.

کانگو (براز اویل)

مرکز برازاویل، مساحت ۱۳۹۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ۷۹۰۰۰۰ نفر میباشد بیرق آن دارای دو مثلث سبز و سرخ است که ذریعه يك بند پار بکتر مایل از هم جدا شده است.

حدود داربمه: جمهوريت کاناگو بر ازاويل يکي از کشورهای ماورای بحار و از مستعمرات سابق فرانسه در افریقای استوایی میباشد. از شمال به کامرون و جمهوريت افریقای مرکزی، از شمال غرب با گابون از شرق و جنوب شرق با کاناگو و سابق بلجیم (لیو پولدویل) و از جنوب غرب با بحرانلانتيك محاط است.

این کشور در ۱۵- اگست ۱۹۶۰ به آزادی خود نایل شد و در سپتامبر همان سال به عضویت ملل متحد شامل گردید رئیس جمهور آن فلبرت بولواست که در ۲۱ نوامبر ۱۹۵۹ به این عهده برگزیده شده است.

یک کشور مستغنی از جنگلات بوده، بر ازاويل و پایتت نویر میدان های هوایی عصری را داراست.

کانگو:

مرکز لیو پولدویل، مساحت ۹۰۴۷۵۷ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰) ۱۴۱۵۰۰۰، واحد پولی فرانک کانگویی (معادل دو سنت امریکایی) است بیرق آن دارای رنگ آسمانی بوده طرف چپ باستقامت یک خط شش ستاره و در وسط بیرق یک ستاره زرد رنگ کلانتر قرار دارد.

کانگو تا ۳۰ جون ۱۹۶۰ یکی از مستعمرات افریقای استوایی بلجیم بوده و بعد از آن بحیث یک کشور مستقل بمیان آمد.

حدود داربمه: کانگو ۲۵ میل از بحرانلانتيك فاصله دارد از طرف شمال با جمهوريت افریقای مرکزی و سودان از جانب شرق با سودان، یوگندا و تانگانیکا، از جنوب و شرق بارودیشای شمالی از جنوب و غرب با انگولا محاط است. همچنان در یک حصه شرق آن رندا و یوروندی موقع دارد.

بیروان رومن کانولیک و کرسیتیا نهی افریقای در آنجا زیاد است، در کانگو دو صد قبیله و قوم زندگی دارد که مردم آن به لسانهای مختلف محلی خود صحبت میکنند. بنیاعلی کا ساوو رئیس جمهور کانگوست، بعد از قتل او ممبای فقید صدراعظم قانونی کانگو (۱۲ فروری ۱۹۶۱) ایلو بحیث صدراعظم مقرر شد، بالاخره پارلمان کانگو بتاريخ ۲- اگست ۱۹۶۲ سیریل ادولارا بصفت صدراعظم کانگو موظف ساخت. کانگو در ۲۰ سپتمبر ۱۹۶۰ به عضویت ملل متحد پذیرفته شد.

کوستاریکا:

مرکز سانخوس، مساحت ۲۳۴۲۱ میل مربع، نفوس نظر به (احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۲۲۵۰۰۰ نفر است بیرق آن دارای پنج بند آبی به رنگهای آبی، سفید و سرخ است که در وسط بند سرخ آن یک علامه مخصوص قرار دارد واحد پولی آن «کولون» میباشد (معادل ۱۵ سنت امریکایی) کوستاریکا در ۲ نوامبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

حدود داربمه: کوستاریکا یک جمهوريت آزاد امریکای مرکزی است که از شمال

بانیکارا گوا و از جنوب با پانامه همسایه است طرف غرب پاسفیک و طرف شرق آن بحیره کریبین واقع است.

زبان مردم آن اسپانوی است، انگلیسی در مکاتب تدریس میشود، مردم آنجا رومن کاتولیک اند، سایر مذاهب نیز آزاد بوده و طرز حکومت آن جمهوریست.

کیوبا :

مرکزهاوانا، مساحت ۴۴۲۰۶ میل مربع نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۶۹۳۳۰۰۰ بیرق دارای سه بند آبی و دو بند سفید افقی میباشد که بطرف چپ يك مثلث سرخ قرار داشته و بایک ستاره سفید منقش است. واحد پولی آن «پیسو» است.

حدود اربعه: کیوبا که بنام مروارید آفتیل یاد میشود در شمال آن گلف مکسیکو و فلوریدا، بشمال شرق آن اتلانتیک و بجنوب آن بحیره کریبین واقعست و بند وارد باسج بفاصله ۵۰ میل از طرف شرق آنرا ازهایتی مجزایم سازد، جمیکا بطول ۸۵ میل در جنوب واقعست و یو کاتان بطول ۱۳۰ میل بفرج موقیع دارد.

مذهب رومن کاتولیک رواج دارد زبان مردم آنجا اسپانوی است که در این سالهای اخیر انگلیسی هم رواج یافته است کیوبا يك کشور بیطرف و جمهوریت سو سیالست است شاغلی فیدل کاسترو صدراعظم آن کشور آنرا بحیث يك کشور سو سیالست اعلام کرده است.

شاغلی اوسوالدو ورتیکوس رئیس جمهور کیوبا است که بتاریخ ۱۷ جولای ۱۹۵۹ به این عهده انتخاب شد.

دکتور فیدل کاسترو صدراعظم آن کشور است. کیوبا در ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ بحیث عضو ملل متحد پذیرفته شده است.

کمبودیا :

مرکز پنوم پن، مساحت ۸۸۷۸۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد) ۴۹۵۲۰۰۰، واحد پولی «ریل» بیرق آن دارای سه بند افقی آبی، سرخ و آبی بوده و بین بند سرخ آن که عربضتر است تصویر یکی از معابد آن کشور قرار دارد، کمبودیا در قسمت جنوبی آسیا واقع بوده و سابقاً بشمول ویتنام و لاوس منطقه هند و چین فرانسوی را تشکیل میداد.

حدود اربعه: کمبودیا از شمال به لاوس و تایلند از غرب هم به تایلند، از جنوب به گلف سیام از شرق با ویتنام محاط است، از سه تاجیهار حصه کشور مملو از جنگلات بوده و ناحیه وسطی کشور هموار است.

لسان ملی کمبودیا بی باخمر، است؛ فرانسوی بین مردم آنکشاف کرده و با انگلیسی هم متکلم اند. بودیزم مذهب مردم آنجا است.

شهراده نورو دوم سهانوک رئیس دولت کمبودیاست، کمبودیا يك کشور بیطرف میباشد. که بتاریخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ بحضویت ملل متحد پذیرفته شده است.

کامرون

مرکز یاوند، مساحت ۱۶۶۸۸۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۴۵۰۰۰۰۰، بیرق آن دارای سه بند سبز، سرخ و زرد عمودی میباشد. حدود اربعه: کامرون سابقاً تحت قیمومت فرانسه قرار داشت. این منطقه که زمانی هم مستعمره آلمان بود، بسال ۱۹۶۰ بحیث یک کشور جمهوری درآمد، کامرون در ناحیه ساحل غربی افریقا واقع بوده به شمال و شمال غرب آن نایجریا، به شمال شرق آن چاد، به شرق آن جمهوری افریقای مرکزی و جنوب آن کانگوی برازاویل، کامبون و ریو مونی واقع است. از جمله نفوس مجموعی کامرون ۶۰۰۰۰۰ کریستیانها و ۶۰۰۰۰۰ نفر مسلمان میباشد. تجارت این کشور بیشتر با فرانسه و اضلاع متحد امریکا است. رئیس دولت کامرون که پیانگلی احمد و امیچونام دارد بتاريخ ۵ ماه می ۱۹۶۰ به این عهده برگزیده شد کامرون در ۲۰ سپتمبر ۱۹۶۰ عضویت موسسه ملل متحد شامل شد.

کویت

مرکز شهر کویت، مساحت ۵۸۰۰ میل مربع و نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۳۲۲۰۰۰ نفر است، واحد پولی آن دینار کویتی است. حدود اربعه: سرزمین کوچک کویت یکی از مناطق تحت الحمايه سابق برتانیه است که در ۱۹ جون ۱۹۶۱ به آزادی کامل خود رسید. کویت به امتداد قسمت نهایی شمال خلیج فارس و سمت پیدامیکند و با عراق و عربستان سعودی محاط است. عراق سابقاً ادعای مالکیت آنرا داشت (در زمان رژیم برسر اقتدار جنرال عبدالکریم قاسم) بطرول شیرازه عواید و اقتصادیات کویت را تشکیل میداد. اهالی آن جا پیرو دین اسلام اند که بت بتاريخ ۱۴ می ۱۹۶۳ عضو ملل متحد شد.

کوریای جنوبی

مرکز سیول، مساحت ۳۷۴۲۷ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۲۵۵۲۴۰۰۰ نفر و واحد پولی، وون میباشد. طرح حکومت آن جمهوریست. حدود اربعه: از شمال با کوریای شمالی از شرق با بحیره جاپان و از جنوب و غرب با بحیره زرد محاط است کوریای جنوبی یکی از سرزمینهایی است که در ناحیه شرق دور و شرق آسیا موقع دارد. بودیزم و چوندوگئیو سرآمد مذا هم این کشور است.

کوریای شمالی

مرکز فنګیانګ است که در شمال این کوریای چین در شرق آن بحیره جاپان، در غرب چین و در جنوب آن کوریای جنوبی واقع است. فاصله بین هر دو کوریا (شمالی و جنوبی) خط ۳۸ درجه عرض البلد است.

کولمبیا

مرکز بوکوتا، مساحت ۴۳۹۵۲۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ملل متحد ۱۴۴۴۷۰۰۰، بیرق دارای سه بند افقی زرد عریض و دو بند افقی سرخ و آبی باریک می باشد، واحد پولی «پسو» است (ب نرخ آزاد معادل بد ۱۲ سنت آمریکائی) کولمبیا در شمال شرق آمریکای جنوبی واقعست. این کشور از طرف شرق با ونیزویلا و برزیل، از جنوب با پیرو و اکوادور همسایه می باشد، طرف شمال آن بحیره کربین، طرف غرب پانامه و بحر پاسفیک موقع دارد. پیروان مذهب رومن کاتولیک در آنجا زیاد بوده علاوه مؤسسات پروتستانی نیز در کولمبیا موجود است، لسان مردم آن هسپانوی است، دکتور گویلرمو لیون والنسیا بن تاریخ ۶ می ۱۹۶۲ بحیث رئیس جمهور کشور مذکور برگزیده شد.

کولمبیا بن تاریخ ۵ نوامبر ۱۹۴۵ بحیث عضو سازمان جهانی ملل متحد شامل شد.

کینیا

مرکز نایروبی، مساحت ۲۲۴۹۶۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۷۲۸۷۰۰۰ نفر است که اکثریت را بومیان آن کشور تشکیل میدهد. حدود اربعه: یکی از مستعمرات سابق برتانویست که از بحر هند جانب شمال شرق تانزانیا و از شمال تاحیسه از غرب تانیا و گندا و از جنوب الی تانگانیکا امتداد دارد.

در انتخاباتیکه بن تاریخ ۲۸ فروری ۱۹۶۱ صورت گرفت حزب اتحادیه ملی افریقایی کینیا اکثریت را بدست آورد.

کینیا در ۱۹۵۳ صحنه چار و جنجال دهشت افکنان ماوما قرار گرفت که با اثر آن ۶۰۰۰۰ دهشت افکن گرفتار و زندانی شدند و بدینوسیله شورهای آنجا فرونشست. در ۱۹۶۳ جمو کینیا تار هبر ملی آن کشور با برتانیه در تماس شد تا قانون اساسی این مملکت تدوین شود و انتخابات عمومی در آن کشور صورت بگیرد، برتانیه به این مملکت وعده آزادی داده است و ممکن موضوع استقلال آن تا اخیر سال ۱۹۶۳ تثبیت شود.

گابون :

موکر لبرویل، مساحت ۱۰۲۲۹۰ میل مربع، نفوس ۴۱۰۰۰۰ نفر است. این کشور دارای جنگلهای غلوی استوایی است بیرق آن دارای سه بند افقی سبز، زرد و آبی است.

حدود اربعه: جمهوری گابون هم یکی از کشورهای مستعمره سابق ماورای بحار فرانسه است که از شمال با کامرون از شرق و جنوب را با کانگو (برازیل) از غرب بطول ۹۰۰ میل با بحیره اتلانتیک محاط است.

کابلون در ۱۷- آگست ۱۹۶۰ به آزادى رسيد و در سپتامبر ۱۹۶۰ عضو ملل متحد شد .

رئيس جمهور آن ليون امبا در ۱۲ فرورى ۱۹۶۱ انتخاب شد .

گانا :

مرکز اکرا، مساحت ۹۱۸۴۳ ميل مربع، نفوس (قرار احصاييه) ۱۹۶۱ ملل متحد ۶۹۴۳۰۰۰، بيرق آن داراي سه بند افقى سرخ ، طلايى و سبز بوده و در وسط بند طلايى آن ستاره سياه قرار دارد . واحد پولى بوند گانايى است .

حدود اربعه : درکنار گلف گينى واقع افريقاى غربى موقع دارد از طرف شمال بامالى و جمهوريت ولتاى عليا از شرق با جمهوريت توگو ليند از جنوب با بحيره اتلانتيك از غرب با جمهوريت ساحل عاج متصل است . در گانا ۱۰۰۰۰ نفر ادو پايى سکونت دارند در ۶ مارچ ۱۹۵۷ خارج از حوره کامنويلث برتانيا آزاد شد و در اول جولايى ۱۹۶۰ بحيت يک کشور جمهورى بميان آمد و در ۸ مارچ ۱۹۵۷ بحيت يک ملل متحد پذيرفته شد .

رئيس جمهور آن دكتور کوام نكروما (متولد ۲۱ سپتامبر ۱۹۰۹) بتاريخ ۶ مارچ ۱۹۵۷ اقتدار را بدست گرفت . کنفرانس « جهان بدون بمب » سال ۱۹۶۲ فيز در اکرا د اير شد .

گواتيمالا :

مرکز گواتيمالا، مساحت ۴۲۰۴۲ ميل مربع، نفوس (قرار احصاييه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۳۸۶۸۰۰۰، بيرق داراي سه بند عمودى آبي، سفيد و آبي است که با يک نشان در وسط بند سفيد منقش مي باشد . واحد پولى کويتزل . (معادل يک دالر امريکايى) :
حدود اربعه : يکى از کشورهاى شمالى امريکايى و سطحى است که در شمال و غرب آبي مکسيکو ، در شرق هايندوراس برتانياوى در جنوب و شرق آن هايندوراس والسلاوادر و در جنوب غرب با سفيك با آن همسر حد است .

متجاوز از پنجاه فيصد مي دهان اين کشور را هند يهاى خالص و متباقي را اسپانويها و هندی نوادان احتوا ميکنند .

رومن کاتوليك مذهب اکثريت است، لسان رسمى مردم اسپانوى مى باشد .

بتاريخ ۱۲ فرورى ۱۹۵۸ کانگرس گواتيمالا جنرال ميگويل ديگوراس فوينتروا

براي يک دوره شش ساله بحيت رئيس جمهور آن کشور انتخاب کرد .

در گواتيمالا بقاياى خرابههاى تاريخى و کهن زياد وجود دارد که غالباً تماشا يى و قابل توجه است .

گواتيمالا بتاريخ ۲۱ نومبر ۱۹۴۵ بحيت عضو ملل متحد پذيرفته شد .

گینئی :

مرکز کوناکری، مساحت ۹۶۸۶۵ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۰ میل متحد) ۳۰۰۰۰۰۰، بیرق دارای خطوط عمودی و مزین برنگهای سرخ، زرد و سبز است. واحد پولی فرانک گینئی است.

حدود اربعه: گینئی یکی از کشورهای مستعمره سابق ماورای بحار فرانسه در افریقا است که در ساحل غرب بین گینئی پرتگالی و سیرالیون واقع بوده از شمال باسینیگال و مالی از شرق با جمهوری ساحل عاج و از جنوب بالیبریا همسایه است. فوله، مالینگی و سوسو از قبایل مشهور این کشور است.

گینئی بتاريخ ۲- اکتوبر ۱۹۵۸ بحیث يك کشور جمهوری آزاد بمیان آمد و سیکیتوری صدر اعظم آنجا بحیث نخستین رئیس جمهور امور مربوط را بدست گرفت، دوره ریاست جمهوری در این کشور هفت سال است.

گینئی بتاريخ ۱۲ دسامبر ۱۹۵۸ بحیث هشتاد و دومین عضو ملل متحد شامل آن سازمان جهانی شد. فرانسوی لسان رسمی مردم آنجا بوده و این کشور یکی از کشورهای بیطرف افریقا است.

لایبریا :

مرکز مونروویا، مساحت ۴۳۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه حکومتی) ۲۵۰۰۰۰۰، بیرق آن دارای یک خط افقی سرخ و سفید میباشد که در کنج بالایی آن یک مربع آبی رنگ با پنج نقطه ستاره سفید به نظر میرسد، واحد پولی دلار امریکایی، همچنان مسکوکات مسی و نقره ای لایبریا نیز در حال چلند است. حدود اربعه: این جمهوریت آزاد سیاهپوستان در ساحل جنوب غربی افریقا واقع است که بین سیرالیون در غرب و جمهوری ساحل عاج در شرق موقع دارد. بطول ۳۵۰ میل یک خط ساحلی اتلانتیک جنوبی نیز آنرا احتوا کرده است. اکثر حصص کشور را جنگلات استوایی پوشیده است. مسیحیان هم در این کشور زیاد است، زبان رسمی مردم انگلیسی میباشد، باشندگان آنرا نواد افریقای تشکیل میدهند.

رئیس جمهور آن ویلیام وی، اس تو بمان است که در ۴ ماه می ۱۹۴۳ بر ای یکدوره هشت ساله برگزیده شده، لایبریا بتاريخ ۲ نومبر ۱۹۴۵ بمضویت ملل متحد شامل گردیده است.

لاؤس :

مرکز وینتیان، مساحت ۹۱۰۰۰ میل مربع نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱ میل متحد) ۱۸۵۰۰۰۰، واحد پولی آن کیپ است.

بیرق آن دارای رنگ سرخ بوده و در وسط آن علامه معبد بودایی برنگ سفید قرار دارد.

حدود اربعه : لاؤس یکی از مناطق سابق هندوچین فرانسی در جنوب شرق آسیاست لاؤس از شمال با جمهوریت مردم چین از شرق با ویتنام از جنوب با کمبود یا و از غرب با تایلند و برما همسایه است . این کشور در ۱۸۹۳ بتصرف فرانسه در آمد و در ۱۸۹۹ عضو اتحادیه هند و چین شد تا اینکه در ۱۹ جولای ۱۹۴۵ آزاد و در ماه دسامبر ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد شامل گردید . پادشاه آن سری ساواننگ و اتاناست که در ۳۰ - اکتوبر ۱۹۵۹ بعد از مرگ پدرش پادشاه شد لاؤس بعد از مناقشات زیاد احزاب مخالف آن کشور بالاخره بحیثیت یک کشور بیطرف معرفی شد احزاب جناح راست ، بتلاو و بیطرف در این کشور یک حکومت ائتلافی را تشکیل داده اند ولی هنوز هم اختلافات و زد خورد ها بین طرفداران و مخالفان احزاب مذکور در گرد و نواح این کشور جریان دارد .

لبنان :

مرکز بیروت ، مساحت ۴۰۰۰ میل مربع و نفوس (قرارد احصاییه ۱۹۶۱) ۱۸۲۲۰۰۰ بیرق آن دارای سه بند افقی سرخ ، سفید و سرخ بوده و بین بند سفید آن علامت یک درخت سبز قرار دارد . واحد پولی آن پوند لبنانی است .

حدود اربعه : یک جمهوریت آزاد عربی است که در حاشیه شرقی بحیره مدیترانه بطول ۱۲۰ میل و عرض ۳۰ تا ۳۵ میل افتاده است ، در جنوب آن اسرائیل و در شمال و شرق آن سوریه افتاده است ، بیروت یک بندر مشهور لبنان بوده و دارای یک فرودگاه هوایی مجهز بین المللی است .

قرار قانون اساسی لبنان باید رئیس جمهور از طرف کرستانیها (مسیحیان) و صدراعظم از طرف مسلمانان آنجا انتخاب شود ، جنرال فوادشاه رئیس جمهور و شاهلی رشید کرامی صدراعظم لبنان است ، لبنان در ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد ، علاوه بر این کشور یکی از اعضای جامعه عرب است . افغانستان با این کشور روابط دوستانه دارد باید گفت که در ساحه سیاست بین المللی لبنان یک کشور بیطرف است . عربی زبان رسمی مردم آنجا است .

لکسمبرگ :

مرکز لکسمبرگ ، مساحت ۹۹۹ میل مربع ، نفوس (قرارد احصاییه ۱۹۶۰) ۳۱۴۰۰۰ بیرق دارای سه بند افقی سرخ ، سفید و آبی است . واحد پولی فرانک لکسمبرگی میباشد .

حدود اربعه : لکسمبرگ یکی از کشورهای اروپایی است که از شرق با جرمنی از غرب و شمال با بلجیم و از جنوب با فرانسه محاط بوده و به طول ۵۵ میل و عرض ۳۳ میل واقع است . لکسمبرگ عضو پیمان ناتو و یکی از اعضای اتحادیه زغال سنگ و فولاد اروپا و اتحادیه اروپ غرب بوده و در ۱۹۵۷ موافقتنامه تأسیس او را توم

و بازار مشترك اردو پادا امضا كرد. مردم لكسمبر گكه را غالباً رومن كاتوليك ها تشكيل ميدهد، لسان رسمي آن فرانسوي و لكسمبرگي است، لكسمبرگه در ۲۴- اكتوبر ۱۹۴۵ به عضويت ملل متحد شد، يك كشور زراعتي و صنايعتي است.

ليبيا :

مرکز تریپولی و بنغازی، مساحت ۶۷۹۳۵۸ میل مربع، نفوس (نظر با حصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۲۱۶۰۰۰، بیرق سرخ، سیاه و سبز افقی بوده يك صليب و يك ستاره سفید در بين بند سیاه آن قرار دارد واحد پولی بوندلیبیایی (معادل یکصد پاستر) میباشد. حدود اربعه: لیبیا در ساحل شمالی افریقا واقع بوده از شمال با بحیره مدیترانه از شرق با جمهوریت عربی متحد و سودان از غرب با تونس و الجزایر و از جنوب با سودان و جمهوریت های چاد و نایجر محاط است. قسمت زیاد نفوس لیبیا را عرب های مسلمان تشکیل میدهد ولی بعضاً ایتالیایان و یهودیان نیز در این کشور امراد حیوة دارند. لیبیا هشتمین عضو جامعه عرب بوده و بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد شامل شده است.

اعلیحضرت امیر محمد ادریس السنوسی (متولد ۱۸۹۰) پادشاه این کشور است.

لیشتنشتین

مرکز وادوز، مساحت ۶۲ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ۱۶۴۹۵ نفر، بیرق آن دارای بندهای آبی و سرخ افقی است، واحد پولی فرانك سویسی میباشد.

حدود اربعه: یکی از قلمرو های است واقع در قسمت بالایی راین بین آستریا و سویس، تا ۱۸۶۶ یکی اعضای کنفدراسیون آلمان بوده بعداً در جمله خودمختاری های اتریش درآمد تا اینکه در ۷ نوامبر ۱۹۱۸ دیت آزادی کامل آنرا ادعا کرد. در این کشور قوه عسکری موجود نیست تنها یک تعداد محدود پولیس برای حفظ امنیت موظف است.

مردم آنجا غالباً زراعت پیشه اند، مهمترین صنایع آن ماشین آلات و رستن و دوختن بنیه است مردم آنجا بصورت عموم کاتولیک بوده و لسان جرمنی زبان اکثریت مردم آنجا است. فرانز جوزف دوم در رأس قلمرو قرار دارد، وی در ۲۰ مارچ ۱۹۳۸ برنس جوزف اول را از بین برد و خود قدرت را بدست گرفت. داکتر الکسندر فریک صدر اعظم این کشور کوچک است.

مالی

مرکز بماکو، مساحت ۴۵۰۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰ ملل متحد) ۴۱۰۰۰۰ نفر است. بیرق آن دارای سه بند سبز زرد رنگ و سرخ عمودی است که در وسط بند زرد آن علامه سیاهی قرار دارد.

يکسې از کشور های ماورا بچار و ازمستعمرات سابق فرانسه در افریقای غربی است .
حدود اربعه : از شمال باالجزایر از شرق وجنوب شرق با نایجرا از جنوب با ولتای
علیا و ساحل عاج ، از غرب با گینی و سینیگال محاط است .

مالي در ۲۰ جون ۱۹۶۰ آزاد شد ، نام سابق این کشور سودان فرانسوی بود
ولی در ۲۲ سپتامبر ۱۹۶۰ اسم مالي بر آن نهاده شد و در ۲۸ سپتامبر ۱۹۶۰ بحیث عضو
ملل متحد شامل گردید بافرانسۀ موافقتنامه کلمتوری دارد : در ۲۹ اپریل ۱۹۶۱
در اتحادیه ممالک افریقای باکانا و گینی متحد شد .

رئیس جمهور مالي مودیو کیتا ست .

مراکش (المغرب)

مرکز زرباط ، مساحت ۱۷۲۱۰۴ میل مربع ، نفوس (نظر باحصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد)
۱۱۹۲۵۰۰۰ ، بیرق سرخ رنگ و دارای ستاره سبز است ، واحد پولی درهم (معادل ۲۰
سنت امریکایی)

حدود اربعه : با د شاهی المغرب (مراکش) در قسمت شمال غربی افریقا
واقع بوده و تا ۱۹۵۶ از جمله تحت الحمایه های فرانسه و هسپانیه بشمار میرفت .
مراکش از شرق باالجزایر از شمال بامدیترانه از جنوب باریو داورو و الجزایر و از
غرب بابحیره اتلانتیک محاط است .

در مراکش مکاتب اسلامی و فرانسوی زبان موجود است ، زبان رسمی مردم عربی
بوده و مسلمانان آن بصورت اکثریت اهل تسنن اند . مراکش یکی از کشورهای بیطرف
افریقای است که اعلیحضرت ملک حسن دوم بعد از فوت پدرش محمد خامس پنجم بتاریخ
۲۶ فروری ۱۹۶۱ بر تخت نشست و قانون اساسی جدیدی را به نفع اجرا گذارد .
المغرب در ۱۲ نومبر ۱۹۵۶ عضو ملل متحد شد ، رژیم آن شاهی مشروط است .

مکسیکو

مرکز شهر مکسیکو : مساحت ۷۵۸۲۵۹ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱
ملل متحد) ۳۶۰۹۱۰۰۰ ، بیرق دارای سه خط عمودی سبز ، سفید و سرخ است که در وسط
بند سفید آن علامه قرار دارد ، واحد پولی پیسو (معادل ۸ سنت امریکایی است)

حدود اربعه : یک جمهوریت فدرالی واقع در بر اعظم امریکا ست مکسیکو از
شمال و شمال شرق باضلاع متحد امریکا از شرق باخلیج مکسیکو وخلیج کامیج و بحیره
کارابین از جنوب با گواتیمالا و هاندوراس برتانیوی و از غرب بابحیره پاسفیک متصل
است . در مکسیکو آزادی مذاهب وجود دارد ، قسمتی از مردم آنجا رومن کاتولیک
است . زبان ملت مکسیکو هسپانویست . مکسیکو یک جمهوریت فدرالی دیموکراتیک
است که از ۲۹ ایالت متشکل میباشد . رئیس جمهور این کشور شاعر لسی ادولفو

لویز مایتنوس است که بحزب انقلابی مکسیکو مربوط بوده و در ۶ جولای ۱۹۵۸
جهت یک دوره شش ساله برگزیده شده است . مکسیکو در ۷ نومبر ۱۹۴۵ بحیث عضو
ملل متحد شامل گردید .

ملغاسی

مرکز تاناناریف، مساحت ۲۲۸۰۰۰ میل مربع، نفوس آن (قراردادحصایه ۱۹۶۰) ۵۲۰۰۰۰۰ میباشد. ملغاسی جزیره بزرگ است که نزدیک سواحل شرقی افریقا واقع بوده و بوسیله آبنای موزمبیق از افریقا جدا شده است، این سرزمین ۹۳۰ میل طول و ۳۶۰ میل عرض را دارد است. بیرق آن بطرف چپه دارای یک بند همودی سفید و طرف راست دو بند افقی سرخ و سبز را دارد است.

ملغاسی به سال ۱۸۷۵ تحت الحمايه فرانسه شد و حکومت فرانسه در سال ۱۸۹۶- آنرا بحیث مستعمره خود درآورد، تا اینکه کشور ملغاسی (مدغاسکر سابق) در ۱۴- اکتوبر سال ۱۹۵۷ به آزادی داخلی رسید ولی بتاريخ ۲۶ ماه مارچ ۱۹۶۰ آنرا دی کامل خویش را در داخل جامعه فرانسه حاصل کرد.

رئیس جمهور آن فلبرت زیراناناست که در ۲۵ جون ۱۹۶۰ به این عهده انتخاب شد.

کشور مدغاسکر بتاريخ ۲۰ سپتمبر ۱۹۶۰ بعضویت ملل متحد پذیرفته شد.

منگو لیا

مرکز اولن باتور (اورگا)، مساحت ۲۲۶۰۰۰ میل مربع، نفوس (قراردادحصایه ۱۹۶۰) ۱۰۰۰۰۰۰. بیرق دارای سه بند عمودی سرخ، آبی و سرخ و پنج نقطه ستاره طلایی و یک نشان میباشد و احد بولی آن توغریک (معادل یکصد مونگو) است.

حدود از بهمه جمهوریات مردم منگو لیا در شمال شرق آسیا واقع بوده و یکی از کشورهای کهن جهان است که مدتی تحت اداره چین قرار داشت منگو لیا از شمال با ایالت سایبریای اتحاد شوروی از شرق با منچوریا و کوه های تار با گاهای و از جنوب با ایالت سنکیانگ و دیوار بزرگ چین و از غرب با ایالت ترکستان روسی محاط است مردم آن پیری و مذهب بودیست لاما یزم میباشد، در اولن باتور یک یونیورستی وجود دارد اکادی ماینس در ۱۹۵۳ تاسیس شد منگو لیا در ۱۳ مارچ ۱۹۲۱ به آزادی خود رسید این کشور در ۲۷ اکتوبر ۱۹۶۱ بعضویت ملل متحد پذیرفته شد.

موناکو

مرکز لا کوئندامین مونت کارلو. مساحت ۵۰ میل مربع نفوس (قراردادحصایه حکومتی ۱۹۶۰) ۲۲۵۰۰، بیرق دارای افقی سرخ و سفید است و احد بول فرانک فرانسوی (معادل ۲۰ سنت امریکائی) است.

یک کشور کوچک اروپایی است که در چهار طرف بامد یترانه و یک حصه از سلسله آلپ فرانس محاط است شهزاده راینیر سوم بعد فوت پدر کلاش برنس لوئیس دوم بتاريخ ۱۹ نومبر ۱۹۴۹ بر تخت نشست، وی با گرس کیلی هنر پیشه امریکائی از دواج کرد (۱۸ اپریل ۱۹۵۶) کشور زیمائی موناکو همیشه مورد توجه سیاحان خارجی قرار دارد.

موریتانیا:

مرکز: نواکشوت، مساحت ۴۱۸۸۱۰ میل مربع ففوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ حکومتی)
۱۰۰۰۰۰۰ نفر است.

حدود ادبیه: جمهوریت اسلامی موریتانیای یکی از سرزمینهای ما ورای بجزایر و از مستعمرات سابق فرانسه در غرب آفریقا است که از غرب با بحیره اتلانتیک و دریوداورو (مسیا نوی) از شمال و شمال شرق با ساو را (حصه سادان فرا نسوی) از شرق با مالمی و از جنوب با سنگال مجاط است .

قسمت زیاد نفوس این کشور در امور دیشیها تشکیل میدهد. در ۲۸ نوامبر ۱۹۶۰ به آزادی کامل خود رسید.

صدر اعظم این کشور مختار ولد داده است که در ۲۶ جون ۱۹۵۹ به این عهد بر گزیده شد. غله، تنباکو، ماهی و نمک را صادر می کند، آهن و مس هم اخیراً کشف شده است. مورد پتانیا ۱۲۷ اکتوبر ۱۹۶۱ به عضویت ملل متحد شامل گردید.

فما يحرم يا :

مرکز لاگوس، مساحت ۳۷۳۲۵۰ میل مربع، نفوس (قراردادحصاییه ۱۹۶۱) ۳۵۷۵۲۰۰۰ نفر است، بیرق آن دارای سه بند عمودی سبز، سفید و سبز است که بکلمی ساده می باشد.

حدود اربعه: فدراسیون نایجر یا که در ۱۹۶۰ استقلال خود را بدست آورد در کنار گلف گینئی واقع در افریقای غربی بین داهومی و کامرون موقع دارد که جمهوریت نایجر بطرف شمال و جمهوریت چاد جانب شمال شرق آن واقعست .

باشند گان این کشور را تقریباً ۲۵۰ قبیله و عشیره مختلف تشکیل میدهد. نایبورها
مشکلی از سه منطقه شمالی، شرقی و غربی است که هر کدام در اداره داخلی خود
آزاد است.

سرابوبکر تگاوہ بلیوادر ہبرکانگریس مردم شمالی، ومحرک وبانی جنبشهای ملی آنکشور از ۱۹۵۷ تا حال بحیث صدراعظم آنکشور ایفای وظیفہ میکند، ناچر یا یکی از کشور های بیطرف است .

نایب ریاست تاریخ ۷- اکتوبر ۱۹۶۰ء بمبئی بمبئی یونین متحده شامل شد.

نا پھر :

مرکز نیامی، مساحت ۴۹۰۰۰۰ میل مربع، نفوس (نظریه احصاییه ۱۹۲۲) ۳۰۰۰۰۰۰ نفر است.

بمیرق آن‌ها دارای سه بند افقی نارنجی، سفید و سبز است که بین بند سفید آن یک دایره کوچک نارنجی قرار دارد.

حدود از بهاره: جمهوری زیت نابجور یکی از کشورهای مایورای بحار و از مستعمرات سابق فرانسه در قلب افریقای غربی است.

که از شمال بالاییبا از شرق باچاد از جنوب با ولتای علیا، داهومی و نایجر با و از غرب با مالی متصل است .
 نایجر بتاریخ ۳-آگست ۱۹۶۰ آزادی کامل خود بدست آورده و بتاریخ ۲۰ سپتامبر همان سال بعضویت ملل متحد پذیرفته شد، نایجر عضو اتحادیه اقتصادی انشت است که در ۲۹ می ۱۹۵۹ تشکیل شد اعضای دیگر این اتحادیه داهومی، ساحل عاج و ولتای علیا است .

در سال ۱۹۶۰ همانی دیوری در داس حکومت آن قرار گرفت .

ناروی:

مرکز اسلو، مساحت، ۱۲۵۰۶۴ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۳۶۱۴۰۰ نفر است .

بیرق آن دو مربع سرخ رنگ بطرف چپ و دو مستطیل سرخ بطرف راست دارد که هر کدام آن ذریعه خطوط متقاطع سفید و آبی از همدیگر جدا شده است .
 واحد پولی کرون است (معادل ۱۴ سنت امریکائی) .

حدود دار به: ناروی قسمت غرب جزیره نمای سکند بناوی را در شمال غرب اروپا احتوا میکند. از غرب با اوقیانوس اطلس و بحره شمال از شمال به بحیر منجمد شمالی و از شمال شرق با اتحاد شوروی و فنلیند محاط است طرف شرق کوههای کچولن ناحیه جنوب ناروی را از سویدن مجزا میسازد . اولاف پنجم پادشاه ناروی است (متولد ۲ جولای ۱۹۰۳) که بعد از مرگ پدرش هاکن در ۲۱ سپتامبر ۱۹۵۷ پادشاه شد، طرف حکومت ناروی شاهی مشروط است .

ناروی در ۲۷ نومبر ۱۹۴۵ بعضویت ملل متحد شامل شد .

ناروی عضو پیمان ناتو و یکی از اعضای اتحادیه نوروک است .

نیکاراگوا:

مرکز ماناگوا، مساحت ۵۷۱۴۵ میل مربع، نفوس (قرارد احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۱۴۷۷۰۰۰، بیرق دارای سه بندا فقی آبی، سفید و آبی است که یکدسته علام اسلحه میان بند سفید آن قرار دارد . واحد پولی کوردو با است .

حدود دار به: یکی از جمهوریتهای امریکای مرکز است که بین بحیره کارابین و پاسفیک افتاده است .

از شمال با هاندوراس و از جنوب با کوستاریکا محاط است .

اگرچه آزادی مذهب در این کشور وجود دارد ولی اکثریت دارومن کاتولیک ها احتوا میکنند، زبان مردم آنجا اسپانیولی است . رئیس جمهور آن لوپس سوموزا دیپایل است که در ۳ فروری ۱۹۵۷ به این عهده برگزیده شده است .

نیکاراگوا در ۲۴-اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد .

نیډرلند (هالینډ)

مرکز امستردام (هاگ) مساحت ۱۵۸۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۱۱۷۰۲۲۲۹، بیرق دارای سه بند افقی سرخ سفید و آبی بوده و واحد پولی گلدن میباشد. حدود اربعه: پادشاهی هالیند یکی از کشورهای شمال غربی اروپاست که از شرق با جرمنی از جنوب با بلجیم و از غرب و شمال با بحیره شمال متصل است. در این کشور ۸ ر ۴۰ فیصد پروتستانها ۸ ر ۳۸ فیصد کاتولیکها و ۷ ر ۲۰ فیصد مردمان غیر کلیسایی نفوس هالیند را تشکیل میدهند.

هالیند عضو پیمان ناتو است. ملکه ژولیاننا در راس دولت قرار دارد و زبان مردم آن هالیندیست. افغانستان با هالیند روابط سیاسی و تجارتي دارد.

هالیند بتاريخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

نیپال

مرکز کتمندو، مساحت ۵۴۳۶۲ میل مربع نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۹۴۰۷۰۰۰ نفر بوده و واحد پولی روپیه نیپالی است.

حدود اربعه: پادشاهی نیپال در نشیبهای جنوبی کوه همالیا واقع بوده از شمال با جمهوری هند چین (تبت) از شرق و جنوب غرب با سرزمین پهناور هند محاط است.

بعد از آنکه تریب هو بانادر ۱۳ مارچ ۱۹۵۵ در گذشت پسرش مهندرا بیر بیکرام شادیو در ۲ می ۱۹۵۶ تاجپوشی کرد و در ۱۲ فروری ۱۹۵۹ اساس يك حکومت دیموکراتیک را در نیپال گذاشت.

هندويزم و بودیزم از مذاهب کهن است که در نیپال پیروان زیاد دارد نیپال يك کشور بیطرف است.

افغانستان با نیپال روابط سیاسی دارد نیپال در ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

واتیکان

مرکز شهر واتیکان مساحت ۱۰۸۷، اکثر نفوس آن متجاوز از یک هزار نفر است بیرق آن دارای دو بند عمودی متساوی زرد و سفید میباشد که در میان بند سفید آن دو کلید يکه یکی آن طلایی و دیگری نقره‌ای رنگ میباشد میان بند سفید آن قرار دارد واتیکان، در وسط ایتالیا قرار داشته و بنام سرزمین پاپها شهرت دارد تمام یاپهای (پیشوایان مذهبی مسیحیان) جهان از این شهر بوجود آمده اند و واتیکان يك شهر مذهبی است که روزانه به تعداد زیاد مسیحیان جهان در کلیساهای این شهر رخ میکنند موثریم و باغهای آن نیز جالب و تماشاایی است، از این شهر همیشه ندای صلح خواهی و تنفر از جنگ و ستیز بلند شده است و رهبر مذهبی مسیحیان جهان همیشه جهانیان را بسوی صلح و صمیمیت و صفا پی دعوت میکند.

ولتای علیا

مرکز اواگا دوگو، مساحت ۱۰۵۹۰۰ میل مربع، نفوس (قرا را حصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۴۴۶۷۰۰۰ نفر است بیرق، آن دارای سه بند افقی سرخ سفید و سیاه است.

حدود اربعه: جمهوریت نوین ولتای علیا یکی از سرزمین های متصرفه سابق ماودای بحار فرانسه در غرب افریقا است که بفاصله ۵۰۰ میل از خلیج کینی واقع شده از شمال و غرب با جمهوریت مالی از شرق با نایجر و از جنوب با ساحل عاج، توگو و داهومی متصل است و لتای علیا بتاریخ ۵ - اگست ۱۹۶۰ آزاد شد و بتاریخ ۲۰ سپتامبر همان سال بحیث عضو ملل متحد شامل گردید و لتای علیا یکی از اعضای شورای اقتصاد ائنتنت است که در ۲۹ ماه می ۱۹۵۹ میان آمد اعضای دیگر آن داهومی، ساحل عاج و نایجر است، رئیس جمهور و لتای علیا موریس یامیوگو میباشد که بتاریخ ۹ دسامبر ۱۹۵۹ به این عهده برگزیده شده است.

۹۰ فیصد مردم این کشور زارع اند، پنبه، برنج از محصولات عمده کشور است.

ویزویلا

مرکز کاراکاس، مساحت ۳۵۲۱۵۰ میل مربع، نفوس ۷۵۲۳۹۹۹ بیرق آن دارای سه بند افقی زرد آبی و سرخ میباشد که هفت ستاره سفید میان بند آبی آن جلب نظر میکند، واحد پولی بولیوار است (معادل ۲۲ سنت امریکایی).
حدود اربعه: یکی از کشور های جمهوری واقع در آمریکای جنوبی است که از شمال با بحیره کریبین از شرق با گویانای برتانوی از جنوب شرق با برزیل از غرب و جنوب غرب با کولمبیا محاط است در این کشور پیروان دو من کاتولیک اکثریت را تشکیل میدهد زبان مردم آنجا اسپانیولیست.

بنای ملی رومولو بیتانکورت رئیس جمهور کشور است که بتاریخ ۷ دسامبر ۱۹۵۸ به این عهده انتخاب شده است و نیز ویلا در ۱۵ نومبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد شامل شد.

ویتنام

مساحت مجموعی قرار سنچش ۱۹۵۸ (۱۲۷۰۰۰) میل مربع نفوس (نظریه احصاییه ۱۹۶۱) ۳۰۶۱۶۰۰۰ نفر میباشد.

ویتنام متشکل از دو منطقه شمالی و جنوبی است که اکنون هر کدام دارای استقلال و دولتهای جداگانه میباشد.

حدود اربعه: ویتنام یکی از جمله سه منطقه سابق هندوچین فرانسی و واقع در جنوب شرق آسیا است که از شمال با جمهوریت مردم چین از جنوب شرق با بحیره چین جنوبی و از غرب با کمبودی و لاوس محاط است البته این حدود اربعه محاراد از ویتنام واحد سابق قبل از انقسام آن بدو ناحیه شمالی و جنوبی است.

ایتنکه ویتنام شمالی و جنوبی بصورت جداگانه مختصر معرفی میشود .

ویتنام شمالی

مرکز هانوی ، مساحت ۳۳۰۰۰ میل مربع نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰) ۱۶۰۰۰۰۰ نفر است .

جمهوریت دیموکراتیک ویتنام شمالی در ۳۱ دسامبر ۱۹۵۹ خود را بحیثیت یک کشور جداگانه مستقل اعلام کرد .

رئیس جمهور آن از طرف پارلمان و رئیس حکومت از طرف رئیس جمهور کشور انتخاب و موظف میشود بشاغلی هوجی من رئیس جمهور ویتنام شمالی است که بتاريخ ۱۵ جولای ۱۹۶۰ مجدداً انتخاب شد .

تا کنون این کشور به عضویت ملل متحد پذیرفته نشده است .

ویتنام جنوبی

مرکز سایگون ، مساحت ۶۵۰۰۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۰)

۱۴۶۱۶۶۴۶ نفر است

تاریخ ۱-۲۶ اکتوبر ۱۹۵۵ بشاغلی نکو دن دیم صدر اعظم آن کشور یک جمهوریت مستقل را در ناحیه جنوب خاک ویتنام تشکیل کرد و خودش بحیثیت نخستین رئیس دولت اقتدار را بدست گرفت وی در شش اپریل ۱۹۶۱ مجدداً برای یک دوره پنجساله رویکار آمد .

پروا که مذهب تا ویزم در این کشور اکثریت دارند همچنان بوداییان و رومن کاتولیکها نیز در این کشور زندگی دارند ، این کشور یکی از سرزمینهای واقع جنوب شرق آسیاست که تا حال در جمله اعضای ملل متحد پذیرفته نشده است

هایتی

مرکز پورتا و پرنس ، مساحت ۷۱۴ ۱۰ میل مربع ، نفوس (قرار احصاییه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۴۲۳۳۰۰۰ ، بیرق آن دارای دو بند افقی حاوی رنگ آبی و سرخ که در مرکز آن یک مستطیل سفید ، سبز و نسواری محتوی علام مخصوص جلب نظر میکند واحد پولی گورد است (معادل ۲۰ سنت امریکایی)

حدود اربعه هاییتی یگانه کشور فرانسوی زبان براعظم امریکاست که از غرب بین کیو با و از شرق با پورتو ریکو مجاطاست ، یک فاصله سرحدی بطول ۲۴۱ میل هایتی را از جمهوریت دومینیکان مجزاساخته است .

رومن کاتولیک مذهب اصلی مردم این کشور را تشکیل میدهد ، فرانسوی زبان رسمی مردم این کشور است .

لسان انگلیسی هم در مکاتبات و موسسات علمی آنجا تدریس میشود . هاییتی بتاريخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد .

هاندوراس

مرکز تیکو سیگالیا ، مساحت ۴۴۴۸۲ میل مربع ، نفوس ۱۸۸۳۰۰۰ ، بیرق آن دارای سه بند افقی آبی ، سفید و آبی که پنج ستاره آبی بطور منظم بین بند سفید آن آن جلب نظر میکند . واحد پولی لیمپیرا (معادل پنجاه سنت امریکایی) حدود دار به هاندوراس یکی از کشورهای جمهوری امریکای وسطی است که از شمال با بحیره کرپین از شرق و جنوب با نیکاراگوا از جنوب و غرب با السلوادور و از غرب با گواتیمالا همسایه است

مردم آن پیرو مذهب رومن کاتولیک و زبان رسمی هسپانویست ، اسامبله ملی آنکشور بتاريخ ۱۵ نومبر ۱۹۵۷ دکتور رامون و یلیدا موارز را که مربوط به حزب آزاد یخواهان است بحیث رئیس جمهور آنکشور انتخاب کرد . هاندوراس در ۱۷ دسامبر ۱۹۴۵ بحیث عضو ملل متحد شامل شده

هندوستان

مرکز دهلی جدید ، مساحت ۱۲۲۱۸۸۰ میل مربع ، نفوس (قرارداد احصایه ۱۹۶۱ ملل متحد) ۴۴۰۳۱۶۰۰ نفر است ، بیرق آن دارای سه بند افقی ، نارنجی ، سفید و سبز است که در وسط بند سفید آن علامه دایروی آبی قرار دارد ، واحد پولی آن کلداریارو پیه هند یست که یکصد پایی عبارت از یک کلداریار می باشد (معادل ۲ سنت) . تا ۱۹۴۷ هند در قلمرو انگلیسها قرار داشت و ذو بعء گورنر جنرال برتانوی اداره میشد و لی در ۱۹۵۰ هندوستان بحیث یک جمهوریت آزاد بمیان آمد . به شمال هند وستان گوهایی همایا ، جمهوریت مردم چین ، نیپال و کشمیر و قسمتی از پاکستان واقع است . در شرق آن پاکستان شرقی و خلیج بنگال ، جنوب اوقیانوس هند غروب اوقیانوس هند و بحیره عرب موقع دارد .

در هند ۱۴ زبان اصلی تکلم میشود که ۱۲ - آن از سانسکریت مرکب است علاوه بر مردم آن به چندین زبان دیگر هم متکلم اند ولی لسان عمومی هندیست که پنجاه فیصد بدان تکلم میکنند قرار است هندی تا ۱۹۶۵ لسان کاملاً رسمی شود که البته آنوقت انگلیسی بدرجه دوم در کالجها تدریس خواهد شد ۸۵ فیصد مردم هند پیروی مذهب « ویدا » اند ، متباقی مسلمانان و پیروان دیگر ادیان و مذاهب اند ، هند یکی از کشورهای بیطرف آسیایی است که بتاريخ ۳۰ - اکتوبر ۱۹۴۵ بمضویت میل متحد پذیرفته شده است .

رئیس جمهور آن دکتور راداکرشنان ، معاون رئیس جمهور دکتور ذاکر حسین و صدراعظم هند جواهر لال نهرو است

هنگری

مرکز بوداپست ، مساحت ۳۵۹۱۸ میل مربع ، نفوس (قرارداد احصایه ۱۹۶۱) ۱۰۰۴۵۰۰۰ ، بیرق آن دارای سه خط افقی سرخ ، سفید و سبز است و واحد پولی فورینت است

حدود اربعه: يکى از جمهوريتهای سوسیالیستی اروپای مرکز است که از شمال باچکو سلواکیا و اتحاد شوروی از جنوب با یوگو اسلاویا، از شرق با رومانی و از غرب با استریا متصل است.

قسمتی از مردم آنجا رومن کا تولیک، عده کالو نستها و متباقی به کلسیاهای آنجا پیر و اند. لسان مردم آنجا هنگریایی (مجاری) است که بگر و پ فینو اوگریان مربوط است.

رئیس شورای حکومتی استوان دویی است که در ۱۴ اگست ۱۹۵۲ به این وظیفه گمارده شده و جانوس کا دار صدرا عظم آنکشور است که بتاريخ ۲۹ جون ۱۹۵۷ بحیث منشی حزب کمونیست هنگری نیز برگزیده شده است.

هنگری بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۵۵ بمضویت سازمان ملل متحد شامل شده است.

یمن

مرکز صنعا، مساحت ۷۵۰۰۰ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۵۸) ۵۰۰۰۰۰۰ نفر است، بیرق آن دارای رنگ سرخ است که در چهار زاویه آن چهار ستاره سیاه با یک ستاره و شمشیر برنگ سفید در وسط آن قرار دارد. واحد پولی ریال نقره‌ای (تقریباً معادل ۸۰ سنت امریکایی)

حدود اربعه: جمهوری یمن (یکسال قبل رژیم سلطنتی در آنجا قایم بود) یک سرزمین کوهستانی است که قسمت جنوب غربی جزیره نمای عرب بین تحت الحمايه انگلیسی عدن و کشور مستقل عربستان سعودی را احتوا میکند، در شمال آن نیز عربستان سعودی واقع است.

یمن از ۱۹۴۸ تا ۱۹۶۱ یک دولت اسلامی دیموکراتیک بود که رژیم پادشاهی در آنجا حکمفرما بود ولی بعد از آن توسط جنرال عبدالله السلال کودتائی در آنکشور بعمل آمد که باسناد آن رژیم جمهوری مستقر شد، یمن در صدد آنست تا در اتحادیه فدرالی عرب که بشمول عراق سوریه و جمهوری عربی متحد تشکیل خواهد شد شامل شود چنانچه جنرال عبدالسلال رئیس جمهور فعلی آنکشور در اوایل سال ۱۳۴۲ مراحل مقدماتی شمول یمن را در این اتحادیه ضمن مذاکرات قاهره طی کرد. یمن در ۳۰ سپتامبر ۱۹۴۷ بمضویت ملل متحد شامل شده است مردم یمن را عربها تشکیل میدهد، زبان ملی و رسمی شان عربی است.

یوروگوای

مرکز مونتهویدئو، مساحت ۷۲۱۷۲ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۰ ملل متحد) ۲۸۲۷۰۰۰، بیرق آن دارای چهار بند آبی و پنج بند سفید افقی میباشد

که در زاویه بالایی طرف چپ منظره طلوع آفتاب میان يك مربع سفید جلب نظر میکند و واحد بولی پیسو (تقریباً معادل دو سنت امریکایی) است.

حدود اربعه: یکی از جمهوریت های کوچک واقع امریکای جنوبی است که از شمال و شرق با برازیل از جنوب با بحیره اتلانتیک جنوبی و دریای پلاتا و از غرب با آرژانتاین متصل است. پیرو این رومن کاتولیک در این کشور اکثریت دارد، زبان مردم آنجا اسپانیاست.

رئیس جمهور آنکشور فاوستینو هریریا میباشند. یوگوای بتاریخ ۱۸ دسامبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد.

یونان

مرکز آن، مساحت ۵۱۸۴۳ میل مربع و نفوس آن ۸۳۸۸۵۵۳ تن میباشد. بیرق آن دارای پنج خط آبی و چهار خط افقی سفید میباشد که در حصه بالایی صلیبی در متن آبی آن بنظر میخورد، واحد بولی آن دراچما میباشد.

حدود اربعه: یونان حصه جنوبی از جزیره بالکان است که در غرب آن بحیره ایونیان و در شرق آن بحیره ایجین واقع است در شمال غرب آن البانیا، در شمال آن یوگوسلاویا و بلغاریا و در شمال شرق آن ترکیه موقع دارد.

اعلیحضرت پاول پادشاه یونان است که بعد از مرگ برادرش جارج (۱-۱۹۴۷) زمام قدرت را بدست گرفته است.

یونان در ۲۵- اکتبر ۱۹۴۵ به عضویت ملل متحد داخل شد.

یوگوسلاویا

مرکز بلگراد، مساحت ۹۸۷۶۶ میل مربع، نفوس (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۱۸۵۳۸۱۵۰ بیرق آن دارای سه بند افقی سرخ سفید، و آبی میباشد که يك ستاره سرخ در وسط آن قرار دارد.

واحد بولی دینار یوگوسلاوی (معادل ۱۳ سنت امریکایی) میباشد.

حدود اربعه: جمهوریت فدرالی یوگوسلاویا متشکل از شش جمهوریت میباشد که از شمال با آستریا، هنگری و رومانی از شرق با هنگری، رومانی و بلغاریا از جنوب با یونان و البانیا و از غرب با البانیا، بحیره ادریاتیک و ایتالیا محاط است. در این کشور به تمام مذاهب حقوق مساوی داده شده است ۴۲ فیصد سربیا ورتود و کس، ۳۲ فیصد رومن کاتولیک و ۱۲ فیصد مسلمانان نفوس این کشور را تشکیل میدهند. یوگوسلاویا در سیاست خارجی خود بیطرف میباشد. پساغلی مارشال جوزف بروز تیتو (متولد ۲۵ می ۱۸۹۲) بتاریخ ۳۱

جنوری ۱۹۴۶ بحیث رئیس جمهور انتخاب شد، گذشته از آن در پایان دوره ریاست جمهوری وی، ښاغلی ټیتو در ماه سرطان ۱۳۴۲ مجدداً بحیث رئیس جمهور یوگوسلاویا برگزیده شد، بین افغانستان و یوگوسلاویا روابط سیاسی قایم است یوگوسلاویا بتاريخ ۱۲۴ اکتوبر ۱۹۴۵ عضو ملل متحد شد مردم آنجا به چند زبان ایاالتی ومحلې خود متكلم اند .

یوگندا

مرکز انتبی، مساحت ۹۳۹۸۱ میل مربع، نفوس آن (قرار احصایه ۱۹۶۱) ۶۸۴۵۰۰۰ میباشد که اکثریت را بومیان تشکیل میدهد .
حدود اربعه: یکی ازرزمین های سابق تحت الحمايه برتانیه در افریقا است که در غرب آن کینیا و در شمال آن سودان واقع میباشد، در غرب آن کانگو (لیو پولدویل) و در جنوب آن خلیج کیوگا، حصه از تانگانیکا و خلیج جورج موقع دارد چهار ایالت مربوط این سرزمین را پادشاهی بوگندا تشکیل میدهد که ۸۵۰۰۰۰ نفوس دارد .
پنبه، چای، جوززمینی از محصولات عمده این کشور است، یوگندا بتاريخ ۹- اکتوبر ۱۹۶۲ آزاد شد و در ۲۵- اکتوبر ۱۹۶۲ بعضو یت ملل متحد شامل گردید ښاغلی سروالتر کوئس کورنر جنرال (متولد ۳۰ نومبر ۱۹۱۲) یوگندا است که بتاريخ ۹- اکتوبر ۱۹۶۲ رویکار شده ښاغلی اپولو، ام او بوت صدراعظم این کشور است .

تاریخ مراسم سالگره ها و جشن های ملی و رسمی بعضی ممالک

تاریخ	مراسم	مملکت
۴ جنوری	جشن استقلال	برما
۲۶»	جشن ملی	هند
۲۱ مارچ	جشن نوروزی (سال نو)	ایران
۲۳»	جشن ملی	پاکستان
۲۵»	اعلان استقلال (۱۸۲۱)	یونان
۴- اپریل	جشن آزادی (۱۸۲۱)	هنگری
۲۹»	سالگره تولدی اعلیحضرت امپراتور هیرومیتو (۱۹۰۱)	جاپان
۳۰ د	دولتکده ژولیا نا (۱۹۰۹)	مالیند
۹ می	جشن ملی (۱۹۴۵)	چکوسلواکیا
۲۵ د	جشن ملی	ارجنتاین
۲۵»	اعلان استقلال (۱۹۴۶)	اردنیه هاشمی
۲۵»	سالگره تولدی مارشال ټیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا	
اول جون	جشن ملی	تونس
۲ د	اعلان جمهوریت (۱۹۴۶)	ایتالیا

۶ جون	سالگره تولد رئيس جمهور (۱۹۰۱)	اندونيزيا
دوشنبه هفته اول جون	جشن سالگره ملکه اليزابت دوم (۱۹۲۰)	انگلستان
	(تاريخ آن هر سال فرق ميکند)	
۱۸	اعلان جمهوريت و جشن استقلال (۱۹۵۳)	جمهوريت عربي متحد
۲۴	جشن ملي	تايلند
اول جولايي	اعلان جمهوريت	گانا
۴	اعلان استقلال (۱۷۷۶)	امريکا
۹	سالگره تولد اعليحضرت الحسن دوم	المغرب
۱۴	جشن ملي فرانسه (۱۷۸۹)	فرانسه
۱۴	جشن جمهوريت	عراق
۱۸ جولايي	جشن ملي (۱۹۳۶)	هسپانيا
۲۱	جشن ملي (۱۸۳۱)	بلژيک
۲۲	جشن ملي آزادي	پولند
۲۳	جشن ملي	جمهوريت عربي متحد
اول اگست	سالگره تشکيل کانفدراسيون (۱۲۹۱)	سويس
۱۴	روز استقلال (۱۹۴۷)	پاکستان
۱۷	جشن استقلال (۱۹۴۵)	اندونيزيا
۲۴	جشن ملي (۱۹۴۴)	رومانيا
۷ سپتامبر	سالگره تولد اعليحضرت بودوين	بلژيک
۷	روز استقلال (۱۹۲۲)	برازيل
۹	روز آزادي	بلغاريا
۱۶	اعلان استقلال	مکزیک
اول اکتوبر	جشن ملي (۱۶۴۹) و سالگره جمهوريت چين	تودايي
»	جشن کوديلو	هسپانيا
۲۴	سالگره يونو	ممل متحد
۲۶	سالگره تولد اعليحضرت شهنشاه	ايران
۲۹	اعلان جمهوريت (۱۹۲۳)	ترکيه
۷ نومبر	سالگره انقلاب کبير سوسياليستي اکتوبر (۱۹۱۷)	اتحاد شوروي
۱۱	تولد اعليحضرت گوستاو اولف	سوئدن
۱۲	تخت نشيني اعليحضرت بادشاه (۱۹۵۳)	عربستان سعودي
۱۴	تولد اعليحضرت ملک حسين پادشاه اردن	نيه هاشمي
۲۲	جشن استقلال	لبنان
۲۹	اعلان جمهوريت و جشن ملي (۱۹۴۵)	يوگوسلاويا
۶ دسامبر	جشن ملي و اعلان و استقلال (۱۹۱۷)	فنلند «ختم»

(د ۲۷ مخ پاڼې)

د کابل په دربار کېښي د باندنيو هيوادو د سياسي هيئتو او رئيسان	دولسي چين لوی سفير
شاغلي هاوتنگک	د يوگو سلاويا
» پترايو کويک	د ترکي
» طلعت بنلر	د هند
» جگن نات دهاميجا	د اتحاد شوروي
» سرکي، اف، انتو نوف	د چکو سلواکي
» جان چک	د هاليند
» جانتکپير گراد د خان بلو کلند	د پوليند
» اد وارد کو لک	د اندونيزيا
» آر سو يکيار تو	د ايټاليايي
» کار لو چيمينو	د ايران
» محمد ذو الفقاري	د بلغاري
» لازار تشکوف	د جاپان
» ساد او هير وده	د امریکي
» جان، ام، سټيفز	د مغولستان
» داشين آدل بيش	د فرانسې
» جورج کتنا ند	د مکسيکو
» اوکنا ويو باز لازانو	د گانا
» سد کوا بلا انتو ني	د برتانيي
» آرتر جيمز ده لاهار	د يونان
» جورج وار سامي	د فدرالي آلمان
» دکتور گزهارد مولتمن	د نيپال منتخب لوی سفير
» ياد و نات خانال	د متحد عربي جمهوريت منتخب لوی سفير
» صلاح الدين قنصوة الشافعي	د سوېدن منتخب لوی سفير
» بچورن اکسل ايويند برات	د ارجنټاين مختار وزير
» کارلوس گسټافو لونا	د رومانيي
» يانکو هوراتيو	د بلوېک
» اندري ويند لن	د هنگري
» کار و لي رات	د بر ازيل منتخب مختار وزير
» مار يوگو يمارايس	د فنلنډ
» وانا مويو رما	د سويس
» ماکس کو نيک	د سعودي عربستان د لوی سفارت شارد دافي
» احمد السراج	د عراق
» رافد العسكري	د اتريش
» دکتور ريجارد، اف، کير ويستل	

(د ۲۰۸۵ مخ باني)

دروغښا دوزارت فعاليتونه

- ۱ - د مرکزي لابر اتوارو د برېښنا لښمري.
- ۲ - دابن سيناد الحاقی » » »
- ۳ - د پروان دېو ليکلينک » » »
- ۴ - د لوگر د شفاخانه د برېښنا لښمري د د جنرال تورو نهيول
- ۵ - د خوست » » » » »
- ۶ - د بغلان د اکسريز يو ليکلينک او دمو سسي د برېښنا لښمري د د جنرال تورو نهيول

د تجهيزاتو تکميلول :

برسيره د پورته ذکر شوو پروژو په عملي کولو په ۱۴۱ کال کښي د مخينو موجوده صحي موسسو او د يو سل بستريزي شفاخانه يوه برخه فني تجهيزات معالجي موسسو او د لابر اتواري او د اکسريز سامانونه ، د نارو غاڼو جامي او نور په ممکنه چټکتيا تهيه او په بيلو بيلو صحي موسسو کښي په کار اچول شوي او په را تلو نكي وخت کښي هم به نظر کښي نيول شوي چه د طبي موسسو په مخينو تجهيزاتو کښي اقدامات وشي .

عمراني ترميمات او اصلاحات :

په ۱۳۴۱ کال کښي د کابل د توبر کلوز دمجا د لي مرکز ، دابن سيناد اکسريز موسسه ، د سغوسناتو ريم او دوا کسين د تهيه کولو دمو سسي د تعميراتو د ترميم د برېښنا او د اوبو رسولو له نقطه نظره عمراني اصلاحات شوي .
د کندهار د ملکي شفاخانه په دواني کښي لازمه اصلاحات شوي :
خړنگه چه د شېرغان په شفاخانه کښي د جراحي کومه څانگه نه وه او لوي لاري خلکو ته زيات مشکلات ورپيښ و نو پدي وختو کښي د نو موده شفاخي د جراحي د شعبې د پاره لازمه وسايل او تجهيزات برابر او په ۱۳۴۱ کال کښي په کار اچول شوي دي .

د صحي مرکزي لوي مديريت :

الف - د کوي واکسيناسيون :

- ۱ - د کابل په ښار کښي ۲۲۷۲۲۴ تنه .
- ۲ - په لوگر کښي ۶۱۰۸۲ تنه .

ب - هغه واکسينونه چه وپيښل شوي دي په لاندې ډول دي .

۱ - د کوي واکسين ۱۹۱۹۲۰ تنه .

۲ - د کوي وچ واکسين ۳۸۰۰۰ تنه .

۳ - د کولرا واکسين ۲۱۳۰۰ سيسي .

۴ - د محرقې واکسين ۲۰۷۰۰ سيسي

ج: د هغو مسافرو د باره چه خارج ته تللي دي وروسته ددري گونو واکسينونو له تطبيق نه (۱۹۴۰) قطعي بين المللي سر تيفکو نه ورکړ شويدي او برسیره په پور تنيو اجرا آتو غذايي تسمحات او نو رهم تر کتنې او غور لاندې نيول شويدي . او مر بوطو مراجعوته داسي صحي هدايات ورکړي شوي چه د هغو سره سم لازمه اجراآت وکړي او همدا رنگه بي دکابل د مرکز او کابل ولايات شفا خانې وخت په وخت کتلي دي .

د - د ۴۲ کال د جورا له آخر نه د سنبلې تر آخره پوري د صحي مر کزي لوي مدیریت دکوي دامجاد پروگرام د تطبيق په برخه کيښي فعاليتونه ورځ په ورځ زيات شوي او برسیره پردې دروغتيا وزارت دکوي ديوتن د مشا ور د تقرر ديوي اندازي يخچالو او ترموزو ترا نسبو رتي وسا يلو او دکوي دو چو واکسينو په باره کيښي د دنيا د صحي موسسې مرستي لاس ته راوستي دي او دا پروگرام په کابل ، ولاياتو او د گران مملکت په ټولو سيمو کيښي په برياليتوب ادامه لري .

د ساري ناروغيو د کنترول مدیریت :

له ساري ناروغيو سره مجادله : دروغتيا وزارت په ۱۳۴۱ او په دي کال (۱۳۴۲) کال کيښي د ملا ريا - کوي - محرقې - کو لرا - حمای لکه دار - تو بر کلو ذ ، ليوني سپي ، سفليس او نورو ناروغيو په مقابل کيښي په پوره اندازه مجا ده کړي او په کافي اندازه بي پرسونل د مجادلي تجهيزات او لوازم او نقلیه وسا يل تد ارك او هغه قول بي د ساري ناروغيو د مجا دلي په لار کيښي په کار اچولي دي او په راتلونکي وخت کيښي به هم د دغو ناروغيو په ضد مجادله روانه وي .

الف : د ننگرهار په ولايت کيښي دکوي مجادله هغه هيئت چه ۲۴ تنه ستنې وهونکي او يوتن ډاکترؤ له مجهز سامان او لوازمو سره ور لېږل شوي و چه په (۲۰۰۰۰) تنو باندې د واکسين له تطبيقولو نه له غلور ميا شتي مجا دلي نه وروسته بير ته مرکز ته راغي .

د پکتيا په ولايت کيښي دکوي د ناروغي په ضد مجادله :

يو هيئت چه ۲۴ تنه ستنې وهونکو (ابله کو بانو) نه مرکبؤ ديوتن ډاکتر به مشري له مجهز و سامانو او لوازمو سره د پکتيا ولايت ته لېږل شوي و او (۲۲۸۰۰۰) تنو بي چه واکسين تطبيق کړل دوي ميا شتي وروسته بير ته مرکز ته راغي .

د قطن په ولايت کيښي دکوي د ناروغي په ضد مجادله :

د ۴۱ کال د عترب په ۱۹ نيټه يو غلورويشت کسين هيئت د قطن دروغتيا د مدیریت تر اثر لاندې به هغه هاي کيښي به مجادلي شروع وکړه او په (۱۵۶۶۳۷) تنو بي چه دکوي واکسين تطبيق کړل له غلور و ميا شتي فعاليت کرلو نه وروسته بير ته مرکز ته راغي .

دسفایس ناروغی مجادلہ:

سفایس چه دساری ناروغیو له جملی نه گډل کيږي او ددغی ناروغی پيشی ډيري په بدخشان کښی ليدل شويدي نو دروغتیا وزارت هروخت دهغه محای دخلکو د احوال مراقب دی او دخپل فنی پرسونل په واسطه می پرله پسې مجادلې کړي دي. په ۱۳۴۱ کال کښی بومچیز میشت چه یونن زهروی متخصص- دسفایس ضد دوا گانسی اوسیار لا براتوار ور سره د هغی خوانه ولیدل شو او په مغزو سیمو کی می چه یولی سروی او کښنی وکړی (۶۰۶۰) ته می له لا براتواری کښو غځه وروسته تداوی کړی دی.

د تراخم ناروغی په ضد مجادلہ:

دروغتیا وزارت له متخصصانو اولایقو ډاکترانو سره له فیصلی نه وروسته دافغانستان په دوه د سیمو یعنی دمرات او کندهار ولایتو کی د تراخم مجادلہ په نظر کښ نیولی چه له عمومی سروی نه هغه په تداوی کولو اقدام وشو. څرنکچه چه همدا اوس هم دمرات ولایت کی سروی ادامه لری او دسترگو د یونن متخصص او دلا یقو روغتیایانو او دلا یقو پرستانو تر نظر لاندی له قولو مجهزو سامانونو او اوا زمو سره خپلو کښونو ته ادامه ورکوی.

د جذام ناروغی په ضد مجادلہ:

د کنترول مدیریت د جذام په مجادلہ کی هم برخه لری اوله زیاتو نه زیات د بامیانو په اعلی حکایت او دهغه په مربوطاتو او دغزنی په شاو خوا محایونو کی د جذامیانو احوال ته متوجه دی.

او په دغو دوه د سیمو کی د جلدی لایقو ډاکترانو په واسطه خلپکو ته هروخت لازمی دوا گانسی ورکول کيږي اولازمی توصیې ورته کوی او اوس د جذامی ناروغانو تداوی د (۱۹۰۶) تابلیتو په واسطه کيږي او هروخت دغو دوه د سیمو ته په مکفی ډول لیږل کيږي.

د لیونی سپی ناروغی ضد مجادلہ:

کله چه د لیونی سپی پيشی، پيشی شوی او دروغتیا مدیریتو تلگراف فی راډیو ورکړی نو دساری ناروغیو د کنترول مدیریت ددی خطرناک مرض د مبتلایانو د باره (چه پرته دوا کښین د تطبیق نه بله چاره او تداوی نه لری) هروخت بی به الوتکه کښی ډیر ژر د لیونی سپی واکښنونه ورلیږی لی او ددغی ناروغی مبتلایان می دمرگ له پنځی نه خلاص کړی دی او په ۴۱ کال کښی د لیونی سپی په ناروغی داخه د شمیر (۶۸) تنو ته رسیدلی و او د را پور له اخستلو نه وروسته قیل روغ او جوړ شوی و.

د کولرا او مخرجی ناروغی ضدوا کښیاسیون:

دساری ناروغیو د کنترول مدیریت برسیره په هدایت نامو هر وخت د پيشی پيشی په توگه او د پورته ذکر شوی ناروغی دمخ نیوی له امله په اطرافو کښی دروغتیامدیریونو ته د مخرجی او کولرا واکښین ورکړی او هم هغه څوک چه خارج ته سفر کوی د مغوی دصحی

و ټاټېکو داچرا د باره تطبیق شى او هم د پړ و فکلتیف په صورت په ځلېکو کښې تر زیق شى . له اطرافو نه ۹۳۴۱۰ کال درارسیدلى را پور له مخې د کولرا واکسین شوى کسان د بیش بیش په ۵ ول (۲۶۲۴۰) تنو او د محرقى دواکسین شوى کسانو شمیر د بیش بیش په ۵ ول (۴۳۶۹۵) تنو ته رسیدلى و او باید وویل شى چه په ۱۳۴۱۰ کال کښې دهغه چا د باره چه خارج ته شى (۱۱۰۰) قطمى بین المللى ونیقى وړلېږلى شوى دى .

په ۱۳۴۳ کال کښې :

د شیرغان اعلى حکومت ته د کوى د ناروغۍ په ضد مجا د لى د باره د ۲۴ کسيز هیئت لېږل .

د ۱۳۴۲ کال د حمل په میاشت کښې مخى خواته یو هیئت ولېږل شراو په دریو میاشتو میاشتو کښې شى چه په (۱۵۶۷۷۶) تنو باندې واکسین تطبیق کړل بیرته مرکز ته راغى .

د بامیان په اعلى حکومت کښې د کوى د ناروغۍ په ضد مجا د لى :

د ۱۳۴۲ کال د جوزا د میاشتې په ۲۶ یو ۲۷ کسيز هیئت د بامیانو اعلى حکومت ته ولېږل شو چه همدا اوس هم هلته خپلو فعالیتو ته دوام ورکوى .

د سفلېس ضد مجا د لى : د تیر کال به شان د سرطان په ۵ د یونې جمدى او زهرى متخصص تر ریاست لاندې یو مجهز هیئت چه ټول سامان لابر اتوازی لوازم او مکمله دوا هم ورسره وه د بدخشان اعلى حکومت ته ولېږل شو او اوس هم په فعالیت بوخت دى .

د لیونې سپى ضد مجا د لى :

په ۱۳۴۲ کال کښې د مغوراپور ولهمخى څه له اطرافو نه درارسیدلى دى د دغى ناروغۍ بیش بیش پنجرسو تنو ته رسیدلى او وروسته دواکسین له تطبیق نه ټول روغ شوى او هم په جلا صورت دروغتیا و مدبریتو ته دایله کړد و سپړو دمنځه وړلو د باره هدا یت نامى لېږل شوى دى .

د حمای لکه دار د ناروغۍ په ضد مجا د لى :

د ۱۳۴۲ کال د حمل په میاشت کښې د پروان د اعلى حکومت دراپور له مخې د دغه حکومت مربوط د بولتن علاقه دارى ته د حمای لکه د مجا د لى د باره یو هیئت ولېږل شو او هلته مخى د دغى ناروغۍ د (۳۲) تنو اخته وکسانو د تدایى او د شاوخوا سیمو د پوځ شیندلو اوصحې تبلیغاتو کولو نه وروسته مرکز ته راغى د کولرا او محرقى او کوى واکسینونه چه د سارى ناروغیو د کنترول د مدیریت له خوا ولایتو ته بهالوتکه او یامو قرو کښې لېږل شوى دى په لاندې ډول دى .

د کوى لاندې واکسین (۸۷۷۵۰۰) نفر و او تر کومى اندازى چه به هغو باندې د تطبیقولو راپور درارسیدلى (۶۱۳۴۰۶) تنه دى او همدغه راز د حفظ مایا قدم د باره د محرقى واکسین د (۱۵۰۰۰) تنو په اندازه لېږل شوى او هم ولایاتو ته د (۸۵۰۰) تنو په اندازه د کولرا واکسین لېږل شوى دى .

د تراخم مجادلنه: د تراخم د مجادلې پروگرام چه اوس اوس د هرات په ولايت

کښې شروع شوی نو پدې باره کښې د جهان د صحنې موسسې او یونیسف نه غوښتنه وشوه چه د هغه په اثر د تراخم یو تن مشاور کابل ته راغی او کله یې چه د کندهار او هرات سیمې سرورې کړې نو صحنې سازمان ته لاړ او هلته یې په دغې باره کښې خپل راپور وړاندې کړی پدې او همداوس د جهان صحنې موسسه د دغې پر وړی د برسونل د تقریبې د باره د فیلوشپ په لپاره او کښې مرستې کوي .

فیلوشپونه: د روغتیا وزارت د ۱۳۴۱ کال له میزان نه د ۱۳۴۲ کال تر سرطان پورې د فیلوشپ تر پروگرام لاندې د روغتیا د وزارت له مامورینو او د طب د پوهنځیو ته (۲۴) تنه پیلو بیلو برخو کښې د بین المللی موسسو او دوستو ملکونو په لگښتو د عالمانو د لاندې مودو علمی کتنو په غرض خارج ته لیږل دي .

د صحنې قوانینو مدیریت

برسیره په مهمو چارو، د صحنې هغه موجوده فعالیت او د لواړو تصحیح څخه د پوهو د آراؤ او په تیره بیا د صحت د متخصصینو په مرسته تامین کښې د صحنې اساسي قوانون د تدوین په باره کښې یې هم په لازمه اقداماتو لاس پورې کړی پدې چه دا اهمه او ضروري مسئله د ۱۳۴۲ کال تر آخره پورې تطبیق شی .

دواکښین د تېبې موسسه د دواکښنو د تېبې موسسه د پخوا په شان د کښو لرا کوی، تیغوند، اولیونې سپی دواکښنو د برابرولو په باره کښې خپلو فعالیتونو ته ادامه ورکوي او د جهان صحنې موسسې د دغې موسسې سره د یو تن ښاکتر لو جست په رالیاو مرسته کړې او برسیره پدې د دنیا صحنې موسسې دواکښنو د تېبې د موسسې د برسونل د تقریبې لپاره د روغتیا وزارت ته څه فیلو شپان ورکړی چه له هغو نه پوره استفاده شویده .

د ټو بر کلوز مجادلنه :

د پروژ د دنیا صحنې موسسې او یونیسف په مرسته ادامه لري او د ټو بر کلوز هغه یو تن مشاور چه دوه کاله په پېدې پروژ کښې مرسته وکړی د دنیا صحنې موسسې نه یې لاسته راوستی دی .

یونیسف د پخوا په شان د ټو بر کلوز په ضد د لازمه دواؤ مرسته کوي د (بی سی جی) او د ټو بر کولین تست واکښناسیون د معارف د شاگردانو - عسکری طلابو - د کلیهار د نساجی فابریکې ، د نغو او سروبی د بریښنا د پروژې کارکوونکي ، د کابل د ښار د شاوخوا خلکو او نورو په منظور شپېته زره د (بی سی جی) دوز او پنځلس زره سی سی ټو بر کولین اخستې او د ټو بر کلوز موسسې ته یې ورکړی پدې .

او برسیره پردې د دغې موسسې څه برسونل د عالي تحصیلاتو په غرض خارج ته لیږل

شوی دي .

د عامې روغتیا موسسه :

د روغتیا وزارت د هیواد د صحتي احتیاجاتو په نظر کېښی نیو او سره په نظر کېښی نیو لې وچه د عامې روغتیا د یوې موسسې د تعمیر اساسات او تدبیرونه د صحتي پلان د طرح د پاره داسې طبي علمي تجربوي او نوډېرو گرامونه مطالعه او تاسیس ته چمتو کړي چه د یوې خوا د افغانستان آئینه صحتي احتیاجات مطالعه کړي اوله بلې خوا داسې فیصلې او مفکورې طرح کړي چه د بین المللي او خارجي اوداخلې متخصصینو د تاییدونه وروسته یې په تعمیر لاس پوري کړي . دلمني ساختمانې پلان په لې کښن د دغې موسسې تعمیر د قوانیند عامې دوزارت له خوا د هوختیف له کمېټې سره قرار داد او د موموډي تعمیر په ۱۳۴۱ کال کښن تکمیل او د تجهیزاتو په تهیه کولو یې هم لاس پوري او د فعالیت د پاره چمتو شوه نو امید کېږي چه په سړني کال کښن دغه موسسه په زده پوري فعالیت وکړي او د هیواد د طبي پروگرامونو په تطبیق لاس پوري کړي او دغه تخنیکي اجراءات په لاندې ډول دی :

۱- همدا اوس دوقایوي طب له نقطې نظره بدغه راز اقداماتو لاس پوري شوی دی :
 دیمرو صحتي کارنو د راپورو ترتیبول دی چه د شناختو له خوا خانه پری کپزي او بیا د دغو راپورو په وسیله کیدای شي د شخص دوظیفې او شغل عمر او جنسیت له معنی دوفیاتو او جروحونو حل پیدا شي اود وفیاتو د عللو پیدا کول دطبابت په علم کښی په خپل ذات کښی یو مثبت قدم دی .

د یوې قرانی په وړقه کښن دوقایوي طب علمي فکتورونو په وسیله سره چه و نیول شي
 ۲- د پولیکینیک کارونه چه دغه په وسیله سره بیا هم دیو ناروغ عمر، جنسیت کار او وظیفه د کال دمرمرونو سره سره اود دغو علتونه او سببونه او د ناروغتیا دخیږیدلو خط سیر په قرانه او لاسونو کښی پیدا کیدل شي چه ددی څیزونو پوهیدل هم په خپل ذات کښن دمرضو وقایي او پرمخ تګ د پاره یو مثبت قدم دی . د مختلفو ناروغيو پرمخ تګ د ناروغانو دمراجعت له مخی چه پولیکینیک ته راځي معلومېږي چه په فیصدي ډول په کوم جنسیت، عمر او کورم لخواي کښی مرض شته دی چه دمرض دهمدي فیصدي په اساس کولی شي چه د ناروغتیا دمخ نیولو او وړک کولو کښی اقدام وشي .

۳- د بسترې ناروغانو کارونه دی چه عینا پورتنی موضوع تعقیب کېږي .

۴- د صحتي اجراءاتو هغه میاشتنی راپور دی چه دغه په واسطه کیدی شي چه د طبي وسایلو په لارو د صحتي ذمه لاقه ځانګړو ټول اجراءات قیاس او تخمین کړي .

۵- د څېړنو نورو متفرقو راپورونو ترتیبول د تطبیق وړ اجراءاتو نه دوقایي او پیشبینی د فیصدي مثبتو نتیجو لاس ته راوړل دی . د مثال په طور د کړی واکمین د ټولنی د ټولو خلکو د پاره اجباري دي او باید د روغتیا وزارت د خپلو کارکوونکو د اجراءاتو له محصول اودوخت په خواهي تیرولو پوه شي چه په کومه اندازه خلک واکمین شوی او په کومه اندازه یې مثبتو نتیجه لاس ته راوستي ده .

۶- دهغوځينو ناروغيو د سروی په باره کښې چه دهغو وړک کول هغه وژاوت په داتلو نکی پروگرام کښې شامل دی. لکه د سفلیس- چا غوراو چدام دپاره مقدحاتی ترتیبات قبول شوی او همدغه راز ځینې نوری سروی گانې چه د ځینو سیمو د کنترول دپاره په نظر کښې دی. نوهغه دکابل په ښار کښې دکابل ښاروالی او د داخله وزارت د احصایې دروساو په مرسته به دمچانو وړک کول - د محیطي حفظ الصحی اجتماعي پروژو- د صحتي اوجياتي احصایې امتحاني پروژو وی اود معارف دوزارت د شاگردانو د سروی او تدقیق پروژو به د معارف دوزارت د حفظ الصحی د ریاست په مرسته اود غذايي موادو د کارگرانو د سروی او تدقیق پروژو په دښاروالی په مرسته وی.

۷- د پنځلس څو له ساری مرض قرنطینې رپوټونو اطلاع په چینوا کښې د نړی صحتي سازمان او په باندینو هیوادو کښې د افغانې سفارتونو اود ځینو دوستو هیوادو ذی علاقه ځایوته او په همدی ډول تصمیم نیولی شوی چه د اپیدیمولوژی د نقطه نظره مشاهدات د مختلفو رپوټونو په ملتیا سره چه د مسئول آمر له خوا کنترول کښې د دهغو پنځلسو ساری ناروغيو د رپوټونو نمونې دهیواد ذی علاقه ځایو او په ولایاتو لوالملی حکومتو کښې د سیمو د مسئولو آمرینو د خبرتیا دپاره ورته وسپارل شی.

۸- د چار تونو او دایسگرامونو اود صحتي احصایې د جدولو ترسیم او بیا لخواصه هغه ساری مرضونه چه په افغانستان کښې خپاره شوی اود روغتیا دوزارت دمجا د لوی ټیم په واسطه محو او نودی محو کیدونکې دی. لکه د حمای لکدار، کوی - سفلیس- توبرکلوز- کولرا او په تیره بیا د ملاریا خطر ناکه ناروغی.

۹- د استیلائی ساری ناروغيو د احصایې - د عمومي ساری ناروغيو - د صحتي او حیاتي احصایې- د تولیداتو او وفتاتو د احصایې اود پیښو د احصایې له مخې د پارامیدیکل او پوست گری جوړتیا د شاگردانو د تدریس.

۱۰- د ریفریشر اورینتیشن دکورس او په تیره بیا د طب د دوکتورانو اومعلمینو دپاره دکورس تدریس.

۱۱- د خارجي ارتباط اود روغتیا وزارت د ساری ناروغيو د کنترول مدیریت او نشراتو ته په مستقیم صورت سره د ساری ناروغيو د هفته ایز راپور د نقل لېږل ددی موسسې عملیاتي پلان چه د روغتیا دوزارت او د دنیا د صحتي موسسې، یونیسکف له خوا په لاسلیک شوی په هغه کښې به دهری یوی موسسې لاسلیک توضیح شي او پدی پلان کښې د سامانو اولوازمو اولابرا توارې دواگانو اونورو په باره کښې دیو نیسف مرسته اود عامی روغتیا د بیلو بیلو څانگو د پرسونل اود لازمه ترانسپورت د تربیې په باب کښې د عامی روغتیا د موسسې د مختلفو څانگو دپاره د متخصصینو د اعزام د پلانونه د دنیا د صحتي موسسې مرسته جلب شوی. او همدا اوس د عامی روغتیا دپاره د جهان د صحتي موسسې د متخصصینو له جملې نه څه متخصصین دکابل ته راغلي او د عامی روغتیا په موسسه کښې کار کوي.

د تعلیم او تر بیې مدیریت : د تعلیم او تر بیې مدیریت په دی کوشن کښې دی چې مکا تېر هغه ورو د جوی لکښت چه پخو اړه متفرق صورت له مختلفو موسسو نه اجرا کېده. روحای کړی چه د ضرورت په وخت کښې به له هغه نه صرفه جوړې وشې او په لازم و لارو کښې به ولکښې او اوس اوس د روغتیا د وزارت په پیلو پیلو صحنې مړ کړو کښې د تعلیم او تر بیې دمد بریت له خوا په لاندې ډول پېروونجی اداره کېږی .

د طبی تګنا لو جست عالی بنوونجی : تراوسه چه په هغه پېروونجی کښې د ۱۲ ټولګیو او د هغو په معادل فارغ التحصیلان منل شوی نو دوه کاله او شپږ میاشتې د تحصیل دد وړی له اکمال نه وروسته به د طبی تګنا لو جست د پیلو م مستحق وګڼل شې او د مافوق بکلوریا ټول امتیازاتو او حقوقو نه ګټه واخلي او دا پېروونجی په خپله د عامې روغتیا په موسسه کښې د خارجي او د موسسې د متخصصینو له خوا تدریس کېږی .

د غا بنو د طب او پری تیز بنوونجی : ددی پېروونجی د دوه کپی دوره شلور کاله ده او د غا بنو جوړه وړو په موسسه کښې د د اخلی او خارجي متخصصینو له خوا تدریس کېږی او په دغه پېروونجی کښې د نهم ټولګی او بیا له هغه نه په لومړۍ درجه شاګردان منل کېږی او د تحصیل له تکمیل او نه وروسته د غا بنو د دوکتور د معاون په حیث د بکلوریا بری لیک په معادل ورکاوه کېږی او د هغو له حقو قونه ګټه آخلی او په ۱۳۴۱ کال کښې له هغو نه ۲۱ تنه فارغ التحصیل شوي دي. د روغتیا ل بال پېروونجی : دا پېروونجی د عامې روغتیا په موسسه کښې د اخلی او خارجي متخصصینو له خوا تدریس کېږی او ددی پېروونجی د دوه کاله او شپږ میاشتې ده او په دی پېروونجی کښې مې د لسم ټولګی اوله هغه نه د لومړی درجې شاګردان منل کېږی او د ټاکلې وخت له تکمیل نه د روغتیا ل بال اوصحنې مقش په حیث او د بکلوریا په معادل شهادت نامه ورکوله کېږی او په ۴۱ کال کښې له هغو نه شل تنه فارغ التحصیل شوي دي .

د اکسریز لبرانت بنوونجی : دا پېروونجی د اپن سینا د اکسریز په موسسه کښې د اپر او د داخلې او خارجي متخصصینو له خوا تدریس کېږی او په دی پېروونجی کښې د تحصیل دوره دوه کاله او شپږ میاشتې ده او د نهم ټولګی او بیا له هغه نه د لومړی درجې شاګردان بکښې منل کېږی او کله مې چه د تحصیل دوره سر ته ورسوله د بکلوریا په معادل شهادت نامه ورکوله کېږی او د لبرانت اکسریز په حیث کار ورکاوه کېږی او په ۴۱ کال کښې ۱۳ تنه تری ، فارغ التحصیل شوی دي .

د کمپیوټری بنوونجی : ددی پېروونجی دوره هم دوه کاله نظري او یو کال عملې ده او د نهم ټولګی او بیا له هغه نه د لومړی درجې شاګردان بکښې منل کېږی

او کله یی چه ټاکلې دوره سرته ورسوله دکمپوډر به حیت دبکلوریا معادل دبیلوم ورکاوو کبیرې او له دغو فارغ التحصیلانو نه به مربوطو شاخو کبشې کار اخستل کبیرې او به دی شوونجی کبشې درسمی دایروداحتیاج له پرسونل نه سر بیردشخصی دواخانو دپرسونل دپاره هم یوشمیر تر روزنی لاندی نیول شوییدی چه پخپل وخت کبشې ددواخانو له تیالوی هم سرته ورسیرې او په ۴۱ کال کبشې ۲۲ تنه تری فارغ التحصیل شویدی .

دقابله گۍ ښوونجی : دا ښوونجی دروغتیا دوزارت په زیرننون کبشې دایر او په دغه ښوونجی کبشې دداخلیدو له شرایطوسره سم دنهم ټولنکی او هغه دلولدی دوری شاگردان منل کبیرې او ددو کالو اوشپږو میاشتو دتحصیل ددوری دتکمیل نه وروسته دقابله گۍ به حیت به کار مقرریږی اوهم دبکلوریا معادل دبیلوم ورکاوو کبیرې او پدی وختو کبشې دروغتیا دوزارت له تیالو له مخې دجهان دصحنی سازمان له متخصصینو سره له خبرو اترو نه وروسته دافصله وشوه چه په نومودی ښوونجی کبشې لازم تعدیلات وشې لکه څنگه چه فارغ التحصیلانې برسیره به قابله گۍ دترسنگ په چارو کبشې هم وروزل شی ددنیا صحنی سازمان موافقه کبیده چه به دغه ښوونجی کبشې د تدریس دپاره دترسنگ یوه معلمه راو لیرې چه البته دغه ښوونجی به وروسته دقابله ترسنگ په نامه تعدیل شی او په ۴۱ کال کبشې ۱۳ تنه فارغ التحصیلې شویدی .

دلابراتواری دمستحضری ښوونجی : دا ښوونجی د۱۳۴۱ کال دسرطان په ۲۸ دعامې دروغتیا دموسسې دواکسین دتهپه کولو به مرکز کبشې دایر او به هغه کبشې دشپږم او با له هغه نه دلوری دجی شاگردان منل کبیرې اوداراز تجویز نیول شوی چه شاگردان دی درې کال ټاکلې پروگرام تعقیب او وروسته دتحصیل ددوری له له تکمیل نه پدی مربوطو شاخو کبشې دلابراتواریو دمستحضری به حیت به کار کبشې داخل شی اومستحقینو ته دنهم ټاکلې معادل یری لیک ورکول کبیرې اود هغو له امتیازاتو نه ګټه اخستې شی .

دترسنگ دمستتیا لاندی ښوونجی : دا ښوونجی دولاياتو دشفاخانو له اړتیاو سره دضرورت به وخت کبشې دولاياتو په مرکرو کبشې دایر کبیرې او څرنگه چه په جلال آباد دهیلمند دناوې - میمنی - هرات اود ابن سینا په شفاخانه کبشې شاگردان دټاکلو شرطو ترانر لاندې په زده کړه کبشې داخل شویدی اود دوو کالو اوشپږو میاشتو دزده کړې له تکمیل نه وروسته دنهم ټولنکی معادل شهاد تنامې ورکولې کبیرې اودنرس او قابله دمستتیاو به حیت به کار کبشې شاملیرې او د لښکر ګناه دشفاخانې دقابله گۍ دمعاونو له ښوونجی نه پخپل تنه فارغ التحصیلې شویدی .

دآبله کوږی کورس : دروغتیا دوزارت دمجادلوی پروگرام له مخې دغه دار کورس به متبادی صورت دواکسینو دتهپې به مرکز اود ضرورت به وخت کې به ځینو ولایتو کبشې دایر او ددغه کورس تعلیمي دوره دوی میاشتی ده او په دغه کورس کبشې داتم ټولنکی فارغ التحصیلان منل کبیرې او دزده کړې ددوری له تکمیل نه

وروسته دواکسيناتور مسلکي شهادتنامه ورکوله کيږي او په ۴۱ کال کي له هغه کورس نه ۷۰ تنه فارغ التحصيل شويدي.

کتابخانه: د تدريس د تسهيلاتو او د متخصصينو او معلمينو د مطالعې په منظور د عامې روغتيا کتابخاني تقويت وموند او د کتابو د ضرورت وېلست مختلفو منابعو ته سپارل شوي چه ور به دغه کتابونه د لوستونکو دپاره برابرشي چه هغه وخت به دغه کتابخانه د وطن په ورځپاڼو او صحفې مجلو سره يوه عمري لومېږه کتابخانه شي او په عين حال کيږي ددغه راز کتابخاني دا انتظام دپاره د نيا له صبحي سازمان سره موافقه شويده چه پوښتون افغان د کتابداري په برخه کيږي ور وزي او پدي منظور لاندېه فېلو شپ هم په نظر کي نيول شوي دي هغه شاگردان چه په پورتنی ذکر شوي پوښتني کيږي زده کړه کوي اعاشه هم کيږي اوله اکثر و هغو سره د معاش ور کولو مرسته هم کيږي او تر ممکن حده پوري سامان او لوازم هم ورته برابر شويدي.

په ۴۱ کال کيږي په پورتنیو پوښتونچيو کيږي ۲۲۶ تنه نوي شاگردان و منل شول او د ۱۸۸۰ تنه تري فارغ التحصيل شول.

د تبليغاتو مديريت: د تبليغاتو مديريت په هفته کيږي يو لړل په مرتب ډول په کابل راديو کيږي صحفې تبليغات کوي او هم ئي په روغتيا وزارت پوري مربوطو پوښتونچيو کيږي په صحفې تبليغاتو او تدريس کيږي هم برخه اخستې ده.

د ملاريا دورک کولو په کاليزه کيږي ئي خاص پروگرام ترتيب او پدي لاره کيږي ئي مخصوصې خپرونې کيږي، د معلم دورخي په مناسبت ئي مخصوص ترتيبات نيولي چه په هفته کيږي ئي صحفې فلمونه او پرامونه هم نيودلي دي او هم ئي په جامه کيږي د معلم د اهميت په شاوخوا کيږي مضمونونه لوستي دي او هم دارنگه د تعليم او تدريبي د مديريت په موسته د معارف د اورينيشن کورس داير کي چه د معارف معلمين صحفې معلومات درس واخلي اوله د بېلا بېلا صحفې څانگو سره د صحفې پلانو په تطبيقولو کيږي مرسته وکړي ايشي او د عامې روغتيا په موسسې کيږي څه صحفې کنفرانسونه شويدي.

د تبليغاتو مديريت د محيطي حفظ الصحې د مديريت په مرسته د صحفې موزيم او د سمې او بصري لايراتوار و د افاق په تهيې کولو کيږي هم فعاليت کيږي پدي او د هفته ابتدايي مرحلې ئي تکميل کيږي دي.

او هيله ده چه په همدې نودي راتلونکي وخت کيږي دغه دوه ځانگړي تکميل شي:

د تبليغاتو مديريت په روغتيا وزارت پوري مربوطو پوښتونچيو د دارالمعلمينو په لېسه او د معارف د وزارت د تعليم او تدريبي په موسسې کيږي صحفې ځانگو په علمي او فني بحثونو پيل کړي او اوس هم لاجاري دي.

د دنيا د صحت ورځ ئي پخپله د عامې روغتيا په موسسه او نورو مرکزو کيږي شروع او پدي لار کيږي ئي تر ممکن حده فعاليت کيږي او هم ئي د صحفې تبليغاتو او د صحفې د ساتيزو په برخه کيږي د کوي دواکسيناسيون د مجا دلي، د ملاريا د مجا دلي، له موسسې

اودتو بر کلموژ د مجاهد لسی د مسو سسی له پسر و ژ و سره لا زمه مرچتی
کړی دی .

د کلیو د پراختیا له پروژې اود محیطی حفظ الصحی دمد یریت له پسر و ژو سره یی
د صحنی پلانو اود صحنی اصلاحی د پروگرامو د تدوین په طرح کولو کښی یی مرسته کړی
اوضمناً د سمنی او بصری په کوه کښی د سینما فلمل بود د پیویت سلابو د پوسترو اود درام
د تمثیل وسایل او نور تولید او تهیه کړی .

همدارنگه د عامی روغتیا د کنفرانس په تالارو کښی د عامی روغتیا د پسر و ژو د
تعلیم او تربیی اود صحنی تعلیم او تربیی د علاقمندانو په منظور د فن د متخصصینو په
واسطه خبری اتري تنظیم او شروع کړی او په مو ذیم کی تذکار کړی چه عجلاً د ملا دیا
د مجا دلی غره تکمیل شوی ده او د تورو صحنی او وقایو یو غرو د اکمال دپاره په کار
کښی مشغول یو . د معارف د ښوونځیو د تعلیمی موادو دپاره د صحنی تعلیم او تربیی په
برخه کښی همدا اوس د صحنی فلمونو دچود لو او تقریر ونو څخه د محیطی حفظ الصحی
د شرایطو د برابرولو څخه کار اخستل کړی ترڅو چه شخصی حفظ الصحی تابعین اود
ساری مرضو نومخه ونیوله شی خبری کړی .

له ښاروالی سره یی دمچانو دورک کولو د پروژې په باره کښی مرسته کړی او ددی
پاڼه یی لازم پوسترونه چاپ کړی چه د ۴۶ کال د سنبل په شروع کیدو سره ښر فعا لتونه
ادامه ولری او کوشش کړی چه له ذی قاعه نگو سره زیات مرسته او گټه کو شش
و کړی .

د محیطی حفظ الصحی مدیر یت

د ۴۶ کال داسد میاشتې نه وروسته ددی څانگی وظیفه دارود کابل دپار ۵۲
ښوونځی سروی کړی او له نیلو نظر یو سره یی د معارف وزارت ته فصل را بودوړ کړی
اود روغتیا پال دشا گردانو د نظری او عملی تد ریس په برخه کښی یی مستقیماً
برخه اخیستی دی .

اود عملی تد ریس وسایل یی برابر کړی اود شاگردانو د عملی چارو ور کشاپ
دایر اود مربوطو نچاری د معلم او متخصصینو تر نظار لاندی یی فعا لت کړی او د ۵۶ په
تکامل کښی یی هم اقدامات کړی دی .

د تعلیم او تربیی دمد یریت سره دبری لیکو نو د چاپولو په برخه کښی مرسته شوی .
اود تبلیغاتو امد یریت سره یی د صحنی موزیم د تنظیم اود سمنی او بصری لا براتوار
اود ښځه سوو پوسترو په چاپولو کښی یی مرسته کړی ده .

همدارنگه یی د اور ښتیشن د کورس په تد ریس اود کابل راډیو د صحنی پروگرامو
په څېړنو کښی یی برخه اخیستی ده .

همدارنگه یی د تعلیم او تربیی اود صحنی تبلیغاتو لهمد یریتو سره مرسته کړی ده .
همدغه راز ددغې شعبی متخصصینو دمچانو دمجموعه کیدو پروگرام ترتیب اود

پناوالی د تطبیق د باره ورسپارل شوی اوڅرنگه چه بدی وختو کښی دغه پر و ژه عملاً تر اجرا لاندی و نیول شوه او مریوط متخصصین د ضرورت په وخت کښی ددغې پروژې عملی اجرا آت گوری:

د پناوالی سره یې د لیونیو سپوږم په وړک کولو کښی هم عملی مرسته وکړه ددغې څانگې متخصصینو د قندهار او گرشک ولایتونه کتلی اود هغو سیمو د حفظ الصحوی پیلو د اصلاح په نسبت یی خپل نظریات مریوطو مقاماتو ته وسپارل.

دمحیطی حفظ الصحی مدیریت کوشش کوی چه دصحی تبلیغاتو په مرسته د عکاسی یوه څانگه بشپړه کړی، بدی وختو کښی دده سر د حکومت د میر عباس په کلپې کې دمحیطی حفظ الصحی دپرسونل د عملی تربیې او دروغتیا بال دشاگردانو دښوونځی او خلکو دحفظ الصحی وضع داصلاح کولو په منظور دکلویوه تطبیقاتی پروژه دایره اوددغی شعبې دپروگرامو جزء ده.

د مایکرو بیولوژی آمریت:

دا آمریت دباکترالوژی لابراتوار، سیرولوژی، پرازیټو، لوژی همتو لوژی، ذریعه اوساطو، اودلابراتواری حیوانانو له مراقبت کولونه متشکل دی.

ددې آمریت پرسونل ۱۳۴۱ کال دسنبلې په میاشت کښی دی موسسو ته احضار شوی چه پدوآمی دلسټ اولانزه دواؤ په برابرولو شروع وشو داوهغه می ذی قاعه څانگو ته واستول کهخه هم د۴۲ کال دحمل تر میاشتی پورې دعامی روغتیا له نقطی نظره دامدادی وسایلو اولابراتواری سامانو دنشتوالی له درکه کوم بارز فعالیت اجرا نکړای شو څر سره دهغه هم دعامی روغتیا دمواسی دښوونځیو دشاگردانو په نظری او عملی تدریس کښی می برخه اخستی اودتعلیم اوتربی له مدیریت سره می موسته کړی اوخاصتایی دطبی تکنیک لوجست دشاگردانو اودلابراتور دمسئضرانو دعملی او نظری درسو په وړاندی تکنیک کښی می مستقیمه برخه اخستی اودحمل دمیاشتی نه دا بدی خوا می دفتسکو اومایکرو لوجی دتدقیقاتو په برخه کښی اقدام او همدا اوس دمعانی پرازیټو اومایکرو تیک دوقایعو اودهماتو لوژیک دمعایناتو له نقطی نظره دعارف دحفظی الصحی دریاست په مرسته دعارف دشاگردانو په ضروری کولو اقدام شوی. اوهم دپناوالی اودعامی روغتیا دمحیطی حفظ الصحی مدیریت په مرسته دغذایی موادو دقارو کازکوونکو دسیرالوژیک دمتو لژیک اودامعانی لیرا زینو معاینی شروع شوی چه پشایی چه د۴۲ کال ترسملی پوری به څه ناڅه یوژر تنه په عمومی صورت سروی شی اود پوښکو دتهیی په برخه کښی کوښښ کړی چه دپوښک بانوجنسکو اقسام لاس ته راشی.

د کیمیا او تغذی آمریت: دا آمریت د حیاتی کیمیا می له لابراتوارو دغذایی موادو د تجزی اودوړو اوداو پوړی تجزی او دفاصله موادو نه متشکل دی. دمریوطولابراتوارو فنی پرسونل ۴۱ کال دمیزان او عقرب په میاشتی قسماً احضار او په بلانندی ډول فعالیتونه کوی.

۱- دروغتيا دودارت له صحنې مرکزونه دلابراتواري سامانو اولو ازموتيه کول لیکه دمرکزي لابرانواردو دواکسين دتېبي موسسه - ددواگانو دپو او دروغتيا دوزارت تجو يلخاني شوی چه يوه اندازه دضرورت وي سامانونه اولوازم له نومولو هاپو نه راغوښتل شوی او مخيني ابتدایي کتنی شويدي .

۲- هغه لست اولابراتواري لوازم او سامانونه چه د مرستی په ډول له يو نيسف نه غوښتل شوی ؤ د دنيا صحنې سامان دمشاور په مرسته ترتيب او مربوطه مي اچوو ته سپارل شوی چه ښایي ژر به را ورسېږي .

۳- د عامي روغتيا په موسسې پوري مربوط د ښوونځيو د شاگردانو تدريس د کيمياوي لابراتوارو د متخصص له خوا نيول شوی او د طبي تکنیکنا لوڅست دشاگردانو او دلابراتوارو دمسئطري تدريس په برخه کښي مستقيمه برخلري .

۴- يوه اندازه معيادات اولابراتواردو لازمه رنگونه داوبو دتجزیي په لابرانوارد او دلابراتوارو دمعياراتو په تېبه کښي جوړ شوی اودمايکرو بايلوجي لابرانوونه سپارل شوی دی .

۵- د غذایي موادو د کنترول په باره کښي له ښاروالی سره خبري اتري شوی اومقدماتي ترتيبات می نيول شوی دی چه البته دسامان اولوازمو دتکمیل نه وروسته به دغذایي موادو - مشروبو او غير مشروبو او بو په تجزيه کولو کښي اقدام وشي اوددی دبارر چه دغذایي موادو کار يگران له صحنې نقطې نظره د غذایي موادو کنترول نه پخوا معاینه شي د هغوی د معایناتو لاس پوري شوی اوس يوه کمیته دغذا می موادو دکنترول دکمیته په نامه چه دښاروالی دعا می روغتيا د موسسې اود جهان د صحنې سازمان دنما بندگانو په گډهون جوړه شوی اوه دغذایي موادو دکنترول دامکاناتو په باره کښي درستورانو چای خانو او نور پلانونه طرح شوي اوه د درستورانو اونورو ذخيرو دکنترول اوتفتيش قورمی ترتيب او په خپل وخت کښي به تر عدو می سروی لاندی ونيو لی شي .

(۱۶۵) تنه معاينه شوی اوبشایي چه د ۴۲ کال دسنبلې په اولوورهر کښي ددري سوو تنو نورو معايني به هم سر ته ورسېږي .

دا پيد يمالوژی آمریت : د ۴۱ کال دحمل په اول کښي دی شعبی دپرايټي ناروغيو - دمچانو دکنترول اودفيوس دناروغيو په باره کړخپل پلانونه په مکمل صورت په کار اچول او لگيت می تخمین کپیدی اوه می دغو په تطبیقولو کښي دمربوطو څانگو په واسطه تریری اندازی اقدام کپیدی . اوه می دماريکروبيولوژی دڅانگو کارونه ترتيب اوورسپارلیدی او برسیره پردی می داحصایي دڅانگی د خپلو ریکاردوله مخی داپيد يمالوژی له نقطې نظره مخيني ساری ناروغی مطالعه کړی اودجهان دصحنې سازمان له مشاورينو اودمو سسې له فني پرسونل سره د هني د

ایډی اووقایې د باره به اقداماتو لاس پوری شوی اوهم د جدام - سفیلېس اوچاهور
ددری کونو ناروغیو په باره کښی یو پلان چه د روغتیا د وزارت له خوا جوړ شوی و
طرح شوی اوژر به د هغه په سروی کولو کښی اقدام وشي .
او دلیر د سروی په باره کښی دوه قیمو نه بکاوانگک او بل می با هیبا نو چه
لیږل شوی دی .

د ماشوم او میښدو حمایتی آمریت :

د ماشوم او مور د حمایتی آمریت چه له قز لونه لمړی د ډاکټرانو - نرسو - قایلمو
میښدو او ماشومانو روزنی ته متوجه دی تصمصم نیولی چه د زیریون متعلمینو او قایلمو
د طفل او میښدو د حمایتی په دساتیر و سره آشنا کړی او په مددی منظور د موضوع د ماشومانو
او میښدو د موظف ډاکټر له خوا تدریس کښی او له بلمی خوا موظف ډاکټران دی بی مهر و
د ماشومانو په کلینیک کښی په فعالیت بوخت دی او کوشش کوی چه میښدی د ماشومانو
او میښدو د حمایتی له مقرراتو به خبری کړی او هم می ماشومان معاینه او لازمه تداوی
کړی اوهم تجویز نیول شوی چه په راتلونکی وخت کښی د عامی روغتیا په موسسه کښی
د ډاکټرانو - قایلمو او نرسو د باره د ماشومانو او میښدو د ریسرچر مخصوص
کورس دایر کړی .
دویڼو بانگ :

۱- د دفتر د مربوطو لوازمو تهیه او ترتیب :

۲- د فنی ضروری د سامانو او لوازمو برابرول :

۳- د عامی روغتیا د موسسې د قز لارو مامورینو او مستخدمینو صحی کتنی چه د وظیفی
له معنی ۲۱۶ تنه دصحی معاینو د تکمیل د باره د کیمیا آمریت او مایکرو بیولوژی ته
معرفی شوی دی او همدغه ننگه ۲۸ تنه کله یوان هم دصحی کتنو د تکمیل د باره دغه
آمریت ته معرفي او نومونه می درېشن په دفتر کښی لیکل شوی دی . د فنی شانگو د کار
د حجم له معنی درېشن د خانگی دراتلونکو فعالیتو هغه پیش بینی چه به د دغ کښی
خو مره نفر د کتنو د باره منل کښی پدغه پوری مربوط دی :

دویڼو د بانگ فعالیتونه د غربی المان د حکومت د امدادی سامانو او لوازمو د نه رسیدو
او نشتوالی له امله اساسی صورت نه دی شروع شوی . خو بیا هم دلا براتواری شانگو
مرسته کړی او په پوره ډول درېشن د خانگی فعالیتونه چه دویڼو بانگ تر نظارت
لاندی فعالیت کوی یاد شول .

د روزنتون دریاست اجراءات :

هیو شانگو چه د روزنتون دریاست تر اتر لاند د ۱۶ کال به شپږو آخر و میاشتو کښی
د ماشومانو او میښدو د حمایتی به موضوعاتو فعالیت کړی به لاندی ډول دی :

الف : د زیریون شفاخانه :

د موسسه یوه اختصاصی موسسه ده او د تاسیس له وخت نه تر اوسه پوری د ماشومانو

اوميندو دصحنې پيښو د بهېدو د پاره خدمت کوي او مراجعينو ته دهغې انتظام او وارسى ددى موسسې د هميزاتو له جملې نه گڼل کيږي او مراجعين په خاص اسلوب منل کيږي او د موظفو کار کوونکو له خوا معاينه او تداوى کيږي کوم خدمتونه چه د زرين نټون موسسې د ۴۱ کال په شپږ واخيرو مياشتو يعنې له ميزان نه د حوت تر آخره د ما شو ما نو اوميندو په باره کښې کړى دى به لاندې ډول دى :

لمړۍ ولادې برخه :	په بسترو کښې : - ۶۴۴ تنه	نور مال ولادت ۴۱۷ تنه
غیر طبيعې اعتلان ۲۳	»	غېر گو نى ۱۱
هملکان ۲۷۷	»	نجو نى ۳۰۶
بې موری ۱۸	»	مړه پيدا شوى ماشومان ۵۸
مړه ماشومان ۸	»	کاذب درد ۲۹
د کښې عمليات ۷۳	»	مړه ۵

دوهم نسامى برخه : په بسترو کښې ۱۴۱ تنه له بسترو نه بهر ۹۵ او کبير عمليات ۲۹ تنه
صغير عمليات ۵۱ تنه - سقط ۳۲ او خون ريزى ۳۵ تنه
تداوى ۴۶ تنه

د زرين نټون د شفا خانې هر بوط پولې کلينيکونه :

۱- د شهر آزاد پخوانى ناروغۍ - فوۍ - کورنى ولادت - هملکان - نجو نى - نوې ژنې کولون
ناروغان - پخوانى ناروغان

۷۹۵ تنه	۳۵۷ تنه	۹۲ تنه	۲۵	۴۱	۹۵۴	۳۵
۲۹۶ تنه	۶۴۹ تنه	.	.	.	.	.
۴۸۹ تنه	۱۶۰ تنه	.	.	.	.	.
۳۲۶ تنه	۲۲۷ تنه	.	.	.	.	.
۵۸۶ تنه	۲۵۵ تنه	.	.	.	.	.
۹۴ تنه	۱۴۳ تنه	.	.	.	.	.
۲۲۹ تنه	۱۲۸ تنه	۱	۱	.	.	.

قابليکي ښوونځى :

د ۴۱ کال په خرو شپږو مياشتو کښې ۱۳ تنو قابلو د قايلىکي ټاکلى دوره سر ته رسولى او د پوره معلو ماتو ، تجربو او لياقتو په لرلو کښې د ميندو په خدمت کښې ټاکل شويدي .

د زرين نټون د شفا خانې اکسريز ددى د پاره چه د ميندو د صحنې له تيا وى هم چه به دغه ترخ کښې رفع شوى وي د زرين نټون په شفا خانه کښې دا اکسريز مکمله دستگاه تاسيس او د مراجعينو د استفادې وده شوې او پرله پسې دا اکسريز په شفا خانه کښې په شپږو مياشتو کښې په دغو لاندې موضوعاتو کښې معاينې شوى دى .

۱	روغ: زړونه او سپری	۶۰۰ تنه	ناروغ	۷۱۸ تنه
۲	روغ عظام	۲۰۸	ناروغ	۲۹۸ »
۳	روغې کلیبی او مثانی	۴۰	»	۱۲ »
۴	» د صغرا کیسی	۱۷	»	۳ »
۵	» گېډې	۲۸	»	۳ »

د ماشومانو پولی کلینیکونه:

د ماشومانو پولی کلینیکونه: د کابل د ښار په اړه بېلو بېلو ناحیو کې د ایرشو بدی چه د هری سیمې مراجعین ورته په اسانۍ سره ورسیدای شي او د خپلو خوله نژدی مرکزونه گټه واخلي.

او بدی مرکزو کېنې ناروغ ماشومان ترعلاج لاندی نیول کیږی او د تند اوی په اثر روغیږی، همدغه راز هغه ماشومان چه روغوی د هغوی د وجود د سلامتی د تغذی او صحی پروگرام تر مراقبت لاندی نیول کیږی او د ناروغو مراجعینو او د شیدو، صابون ویتامینو او نورودا استفادی کوونکو احصایه چه په اوو پولی کلینیکو کېنې می استفاده کیږی په لاندی ډول لیکل کیږی.

۱- په چمن کېنې	هغه ماشومان چه د صابون له روغنی	د ناروغیو
د ماشومانو پولیکلینیک:	او شیدې یې اخستی	شیدو نه استفاده
۱۱۵۰۰ تنه	۱۵۰ تنه	۹۵۶ تنه
۲- د میرویس میدان پولیکلینیک	۱۱۳۹۷ »	۱۷۹ »
۳ دنوی ښار	۱۷۲۸۳ »	۲۶۰ »
		۳۳۶۸ »
		۳۳۷۰ »

مرکزی لابراتوار:- دی موسسې له خپلو بېلوو څانگو سره د خپلو مراجعینو مهمی صحی اړتیاوی رفع کېدی او په طبی مسایلو کېنې ډیر خدمتونه کوی او برسیره د خپلو ورسپارل شوو وظیفو نه د فنی پرسونل په رسولو او روزنه کېنې می هم اقدام کېی د لابراتوارو د ټاکلی دوره تیرو او نه وروسته شمیر تکنیشنان نه فارغ التحصیل شوی او د هیواد په ولایاتو او مرکزی لابراتوارو کېنې په کار گمارل شویدی.

د هغو مراجعینو احصایه چه د ۴۱ کال له سنبلې نه د حوت تر آخره پوری می دی موسسې بېلو بېلو څانگو مراجعه کېی او متعددی کتنی شوی په لاندی ډول لیکل کیږی :-

۱ سیرالوژی غانگی:	۴۸۷۷	تنه
۲ دهماتو لوژی شعبه:	۴۸۴۴	تنه
۳ باکترولوژی شعبه:	۱۴۸۰	تنه
۴ دحیاتو کیمیا ئی شعبه:	۲۶۰۲	تنه

وړ ګټو نونه: کوم پروګرامونه چې په وړ ګټو نو نو کښی تطبیق کېږی دماشومانو دراتلونکی روزنی اساس تشکیلوی او هغه ماشومان چې پدی موسسه کښی شاملېږی عموماً ئی سن او عمر دابتدائی ښوونځیو د داخلیدو د پاره مساعد نه وی او هم له بلی خوا هغوی د لیکلو او لوستلو د پاره تیار نه وی نو له همدی کبله د نورو تربیوی فعالیتو په ځای لکه موسیقی ترانه ویلو د سپورت، اولاسی کارو، د حیواناتو او نباتاتو نورو په پېژندلو کښی چې دغه ټول په ځپل دات کښی دماشومانو مخصوصه تربیه ده داخل کېږی دښوونکو په واسطه تر روزنی لاندی نیول کېږی هغه ماشومان چې په ۴۱ کال کښی ئی دوه ګټون ټاکلی دوره سرته رسولی ده اود ښوونځی سن ته رسید لی دی په لاندی ټول د معارف د جلیله وزارت ښوونځیو ته معرفی او لیږل شوی دی:

۱ د ناز وده ګټون .

۲ د حمید وده ګټون .

پر سیره په تربیوی مسایلو دوه ګټو تونود کالیاو او تغذی دبرابرولو په برخه کښی هم کوشش شوی دی او په کال کښی یوه یوه چولمه بهاری لېاسونه ماشومانو ته ورکړی شوی دی او هم هغوی ته هره ورځ یوه لنډه ناسته او یو ګیلاس شیدی ورکړی شوی او هم دوه ګټونو د تفریحو او ساعت تیری دسامانو او لوازمو په برابرولو کښی زیات تحولات راغلی دی

د ۴۲ کال په دریو لمړیو میاشتو کښی په بقینی ټول اجرا آت

د ۴۴ کال د حمل له اول ته د جوزا تر آخره پوری :

الف د زیزنتون شفاخانه :

۱- ولادی - په بسترو کښی ۳۹۳ تنه نور مال ولادتونه، ۲۵۸ تنه غیرطبعی اعتلان

۱۰- تنه غیر ګونی، ۱۲ تنه - هملکان ۱۷۰ تنه نجونی ۲۷۲ تنه په خواله وخت

نه زېږ دنه (۵) تنه او مړه پیدا شوی ماشومان ۲۳ تنه مړه ماشومان ۳ تنه

کا ذب درد ۲۲ تنه، بطنی عملیات ۳۰ تنه مړه شوی ۲ تنه .

۴ نسایي - په بسترو کښی ۶۸ تنه - له بستر نه بهر ۵۵ تنه - کبیر عملیات ۳ تنه، صفیر

عملیات ۳۴ تنه سقط ۳۴ تنه - خونریزی ۱۶ تنه او تدایوی ۱۹ تنه .

ب مړ بوط پولی کلینیکونه :

شهراران - پخوانی ناروغان ۴۲۱ تنه، نوی ناروغان ۸۷ تنه، کورنې ولادت ۵۷

تنه - هملکان ۳۰ تنه - نجونی ۲۷ تنه - نوی ژینو کولوژی ناروغان ۶۴ تنه او پخوانی

۴۲ تنه .

نوی ناروغان	بخواني ناروغان
۲۳۸ تنه	د ميوڼد واټ » ۱۵۵ تنه
» ۲۲۵	» ۱۴۸ »
» ۱۲۶	ميرويس ميدان: » ۱۴۱ »
» ۲۵۸	مرکزي: » ۱۲۲ »
» ۱۳۳	علاوالدين: » ۷۷ »
» ۱۲۱	بي بي مهر: » ۸۲ »

ج: د قابلگي ښوونځي: نوی شامل شوی شاگرداني ۱۵ تنه.
د زرينتون شفاخانه:

روغ: زېږونه اوسپری	۴۰۰ تنه	ناروغ	۸۸۸ تنه
روغ عظام	۲۱۳ تنه	»	۳۰۵ »
روغی کليي او مثاني	۳۷ »	»	۱۴ »
روغی کيسي او صغراوی	۱۳ »	»	۶ »
روغی کبدي	۱۹ »	»	۶ »

۴۲ کال د لمريو شپږو مياشتو په تخميني صورت راپور:
د ماشومانو ټولې کيښيکونه:

د ټولې کليښيک نوم:	د شيدونه استغاده کوونکي-روغنی شيدی-ناروغان
د شيربور ټولې کليښيک:	۱۹۸۰۰ تنه ۱۱۰۰ تنه ۱۱۸۸ تنه
دميروليس ميدان ټولې کليښيک:	۱۰۱۵۵ » ۱۲۰۰ » ۴۷۱۶ »
د چمن »	۱۲۰۰۰ » ۴۵۰ » ۱۱۵۰ »
مرکزي »	۱۲۸۵۰ » ۱۸۴۹ » ۱۸۳۰ »
علاوالدين »	۱۲۵۲۰ » ۱۰۵۰ » ۱۲۰۰ »
د ميوڼد واټ »	۱۵۰۰۰ » ۶۰۰ » ۴۵۰۰ »
د بي بي مهر »	۱۱۵۰۰ » ۳۲۰ » ۱۱۰۰ »

مرکز لای براتوار:

سرالوژی خانکه	۴۵۰۰ تنه
هماتولوژی »	۴۵۱۰ »
باکترولوژی »	۱۰۰۰ »
حياتي کيميا »	۴۸۰۰ »

د ماشومانو او ميندو د ساتنې پروگرام:

د پروگرام ديونيسف په مرسته ادامه لري او پدي وختو کښي دهغو گڼو کوششو او ښو مرستو په اثرچه دروغتيا وزارت او د پوهنتون د رياست په منع کښي موجود دی
د ۱۳۴۲ کال له اول نه د (نسايي او ولادی او ماشومانو تدریسي او تربيوي سرويس

پروگرام) په نامه یوه پروژه شروع شوی ده چه ددی پروگرام له مخې شاگردان او د طب د پوهنځي ستا ژېر دکتوران د دروغتیا وزارت پوری مربوط د ژبې نئون د شفا خانې د ماشومانو په کلینیکو کېشي د مربوطو استاذانو تر نظر لاندې ستاژ کوي .

اوسر بیرته پردی دروغتیا د وزارت دوه تنه ډاکتران د نسا یې او ولادی په برخه کېشي او دوه تنه د ماشومانو په برخه کېشي د طب د فاکولتې په مربوطو سرویسو کېشي د تخصص د لاس ته راوستلو د پاره تر دوزنی لاندې نیول شویدی او له دغې پروژې سره د یونیسیف د جوړه کړي پلان په اساس د پوړه اندازې شید و صا بون او و یقنا مو مرسته کوي .

دروغتیا د وزارت د طب فاکولتې، د دنیا له صحې موسسې نه د مرستې په ډول د طب د فاکولتې د شاگردانو د تدریس د پاره د یو تن د پتا لوژی د پرو فیسر او یو تن د فیزیا لوژی د پرو فیسر منظوری اخستی ده . او برسيره پدی ټي د دنیا له صحې موسسې نه د طب د فاکولتې د ډاکترانو او پرسونل د دوزنی د پاره یو شمیر فیلوشپان هم لاس ته راوړلی دی . او هم د یونیسیف د موسسې له خواغه د شاگردانو د بیلو بیلو محایو د ودلو او راوړلو د پاره خلور دانی مو قروته ورکې شویدی .

د ملاریا د مجادلې ریاست:

دا پروگرام د دنیا د صحې موسسې یو نیسیف په مرسته جاری دی او دروغتیا وزارت پدی بریالی شوی چه ۶۳ کال د پاره ټي د یونیسیف له اجرائیه شو را نه د (۲۱۰۰) ډالرو تخصیص اخستی دی او چه به دغو ذکر شو یو پیسو به د مجادلې ریاست ته نقلیه وسایل- د ملاریا د مخو کولو لازمه دواوی- سامان او آلات ورکړشي . همدغه راز د دروغتیا وزارت د دنیا له صحې موسسې نه د دغې پروژې د مرستې د پاره د دوه تنو ملاریا لوجستو- انټمولو جیست لایبراتور او د سترین د تکنیشو مقرری حاصله کړي . او برسيره پدی ټي د دنیا له صحې موسسې نه ددی پروژې د پاره د یو شمیر فیلوشپو او مطالعاتي سفرو تخصیصیه اخستی ده او د زیاتې کتنې او دوزنی د پاره ټي مربوطه پرسونلان خارج ته لیږلي او پدی وختو کېشي دروغتیا د وزارت له خوا د دنیا په صحې موسسې او یو نیسیف کېشي ۶۳-۶۴ کالو د پاره د ملاریا د امجا عملیاتی پلان لاسلیک شو او پدی پروگرام کېشي د بین المللی موسسو زیاتې مرستې پیشبینی شویدی . او د ملاریا د مجادلې موسسې په لاندې ډول لازم اقدامونه کړییدی .

د دی، دی، ټي د شیندو عملیات:

په ملاریا ټي سیمو کېشي د ملاریا په مقابل کېشي د مخ نیوی په منظور ۶۷۴۵ کلي چه (۳۴۷۸۶۰۱) تنه کېږي . او په هر متر مربع سطح کېشي دوه گرامه په سلو کېشي ۷۵ دی دی ټي تطبیق شوی او پدی ترتیب (۲۹۸۸۷۶۷) د کیناستو په خونو-طوبلو او په نورو محایو دواشیندل شویده . دی دواشیندلو د (۱۳۲۴) مخصوصو پمپود (۱۶۵۳)

تنو کار کوونکو په واسطه د نورو له لسم نه تر سرطان پورې یعنی څه ناڅه دوی میاشتی په عمومی صورت دوام کېیدی .

اوددی عملیاتو د کنترول اومراقبت درهنمائی دپاره پنځه سوه او شل تنه فنی پرسونل لکه مستحضر- صحنی مفتش- آتماوگه- ډاکتر- دملار یا متخصصین په نقلیه وسایطو سره لکه بایسکل، موټرسایکل او جیپ او لاریو هره ورځ په کار بوخت و. پدی محای کښې (۴۲۹۲۷۰) تنه هغه نفرچ په ننګرهار کښې ددواشیندلو تربروگرام لاندی ندی راغلی ذکر شوی ندی ځکه پدی برخه کښې زمونږ پروگرام دومره وړاندی نکه کېیدی چه یوازی د سرویلانس پروگرام تطبیق کېدی .

د سرویلانس یاد تپی لرونکو ناروغانو د مراقبت عملیات :

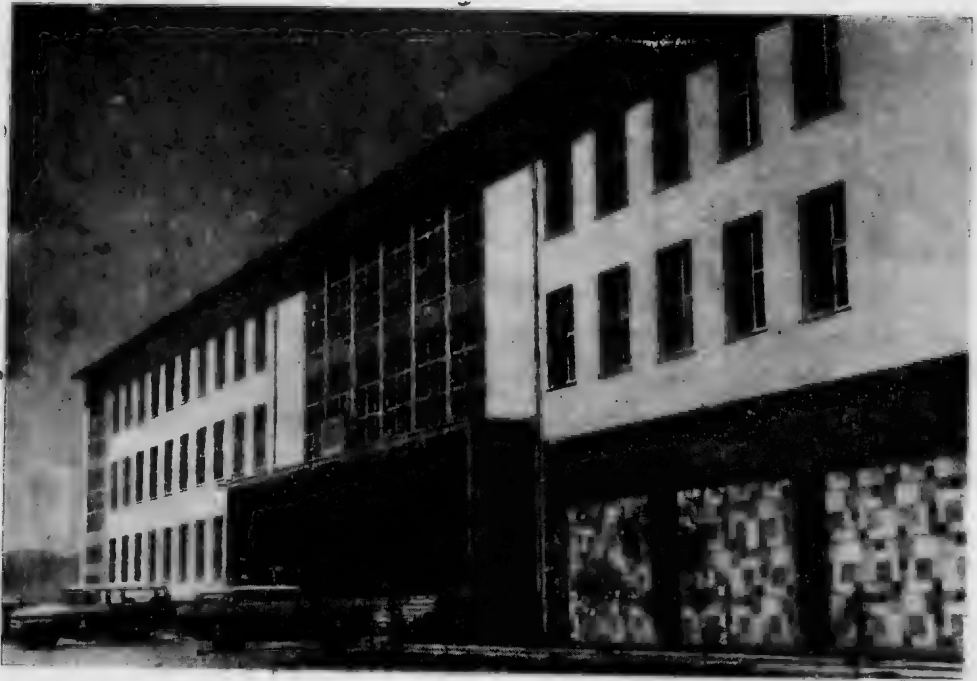
داچه دملار یا دمخو کولو دپالیسی له نقطی نظره یوازی هغه دواشیندل چه په ناقل مرض یعنی په (انافل) ماشی باندی موثر دی کفایت نه کوی. او باید هغه ملاریائی ناروغان چه دملار یا دپرازیت مخزن دی اوه له هغو نه ناروغی روغو خلکو ته سرایت کولی شی ولټول او تداوی شی. اودهمدی منظور دپاره به هر (لس زره) نفوس یومستحضر موظف شوی چه په هره یوه میاشت کښې په کلیو او کورو کښی له خپل مر بوط نفوس نه خبر واخلي او هغه چا نه چه تپی کوی دملار یا دپرازیت دکتی دپاره وینه واخلي اود ملاریا په ضد دوا ورکړه شی او وروسته له هغه چه دهغو ناروغانو وینی د مکرسکوپ په واسطه وکتلی شی اوباد اچه دناروغ په وینه کښې دملاریا پرازیت نه تثبیت کېدی او یاد اچه پرازیت موجود دی په لمړی صورت کښی نور له ناروغ سره سروکار نه لرو خو په دوهم صورت کښې څرنگه چه ناروغ ملاریائی ثابت شو نو د د لچسپی ونه گړزی .

پدی ترتیب مو دملکت په بیلو بیلو سیمو کښې (۴۲۷۹۰۱۹) تنه نفوس تردی پروگرام لاندی نیو لی چه منجمله په (لسو میاشتو کښې) له (۱۴۸۲۵۳) تنو تپی لرونکو ناروغانو وینی اخستل شویدی او یو احتیاطی دوا دملاریا ضد دوا ورکړ شویده او په وینو کښی دتپو لرونکو دپیمپوله جملی نه په (۵۷۳) تنو کښې دملاریا پرازیت ولیدل شول چه په جرزی صورت تداوی شوی .

۳- محینی خلک لیدل شویدی چه په ظاهر کښی می تپه نه وه خو په وینو کښی می ملاریائی پرازیتونه موجود و نولدی لحاظه دملکت په مختلفو سیمو کښې په کتلوی صورت د (۴۵۰۰۰) تنو وینی کتلی شوی او له هغې جملی نه د (۴۰) تنو وینو ملاریائی پرازیتونه لرل. چه هغه هم جرزی تداوی شویدی .

د ملاریا د مجادلې د موسسی تشکیل :

دملاریائی مملکتو دسیمو دښو رسېد کیو او تسهیلاتو دپاره په درېو سیمو تجدید نظر شویدی .

د کابل په انصاری واک کښی د عامی روغتیا د موسسې نوی ودانۍ

د شمال د ولايتو سیمې چه اوږد یو نڅو نه لری .

د مرکزې او جنوب شرقی سیمې چه اوه نیم یو نڅو نه لری .

د جنوب غربی سیمې چه خلیوړ یو نڅو نه دی :

ددغو سیمو په راس یو یو تن لوی مد یر چه د طب دو کتور او دملاریا متخصصان

دی مو ظرف شویدی چه هغوی په خپلو تر اثر لاندی یو نڅو نه رسیدگی کوی

دملاریا هریو یونټ (۲۰۰۰۰۰) تنه نفوس په یوه معینه منطقه کښی کوری او داکثرو

یونډو به راس کښی دطب ډاکتران او دملاریا متخصصین کارکوی او په ټول مملکت

کښی اوه لس نیمه یو نڅو نه په تعالیت بوخت دی .

د پورتنی ویناله خلال نه معلومیږی چه د مملکت په مختلفو سیمو کښی (۴۲۷۹۰۱۹)

نه پیدا دملاریا دمرض له خطر سره مخامخ دی چه وقایه او کنترول کښی، دهغی ملاریا

اندازه چه پنخوا د (۴۰) نه تر (۷۰) لندازی په شا وخوا کښی و اوس صفر ته رسیدلی

او دمرض دشیوع خطر ښخی وړک شویدی :

د ټو بر کلو ز د موسی فعالیتونه :

د ټو بر کلو ز موسی د دنیا د صحنې موسی په مرسته ۸۲۷ تنه کورنۍ ناروغان د یو علمي پر نسیم له مخې له نژدې نه تر خپلې څپې نۍ او کتنې لاندې نیولې او کومه دواچه ورسره موجوده ده هغوی ته یې ورکوي .

شک نشته چه بدې گروپ کښې اصل مسلول ناروغان شته او هم دهیواد ، دهنو افرادو د مراجعې له مخې چه علالت او کسالت حس کوي له یوې خواهره ورغزموږن د نارو غانو شمیر زیاتېږي او له بلې خوا کوم ناروغان چه دمدا ومی څپې نۍ او تداوی په اثر یو په بل پسې روغېږي د تداوی له گروپ نه ایستل کېږي .

نو همدا وجه ده چه که له یوې خوا زموږ د مسلولو مراجعینو په شمیر کښې زیاتوالی راحی نو له بلې خوا زموږ د مساعدو شرایطو په اثر یو شمیر مسلولین هم مخ په ښه کیدو شي او رخصتوؤ شي ، اودغه دی اوس د خپلو محترمو هیوادوالو د خبرتیا دپاره ددغې موسی دورو ستی کال اجرا آت ټکي په ټکي لیکو :

د ۱۳۴۰ کال د سنبلې له اول نه د ۱۳۴۱ کال تر آخره پوری د ننه په دغې موسی کښې په لاندې ډول فعالیته شویدی .

۱ د نارینه و برخه	۱۲۲	تنه
۲ د پښخو »	۳۷۳	»
۳ د ماشومانو »	۳۹۵	»

څرنگه چه دغه ناروغان د ټو بر کلو ز د موسی تر مراقبت لاندې په خپلو کورو

کښې تداوی کېږي نو په لس گونو ناحیو باندې یې په لاندې ډول ویشو :

لږی	ناحیه	۵۰	تنه
دوهمه	»	۵۵	»
درېمه	»	۵۳	»
څلورمه	»	۷۲	»
پنځمه	»	۹۵	»
شپږمه	»	۶۶	»
اوومه	»	۶۴	»
اتمه	»	۱۱۶	»
نهمه	»	۱۱۲	»
لسمه	»	۱۲۶	»

له لس گونو ناحیو نه د باندې زموږ فعالیته د کابل تر شش کړوږی پوری پر اختیار موندلی ده او د کابل د شش کړوږی بیلو بیلو سیمو کښې په لاندې ډول ناروغان تعبیه شویدی .

گذرگاه - او وایصل آباد	۹ تنه	مهتاب قلعه	۶ تنه
چهلستون	۱۲ تنه	وزیر آباد	۷ تنه
ریشخورد	۱ تنه	یسکه توت	۶ تنه
چهار دهی	۲۱ تنه	دینو ونجیو شاگردان	۱۲ تنه
قلعه فتوح	۶ تنه	آبشار نانک چی	۳ تنه
ده دانا	۱۵ تنه	دارالامان	۳ تنه
علاوالدین	۹ تنه	خواجه ملا	۳ تنه

او بر سیره پدی ۴۱ کال دسنبلې له اول نه ۴۲ کال دجوړا تر آخره پوری د کابل دینار اودشش کړو هی دشاوخوا دینو ونجیو سروی داندکس تو بر کولینک

له مخی د موسی تر دوه و سیار و گرو پولاندی تر کتنی نیول شوی او له ۶۵ زرو تنو نه بی زیات تر مطالعی او تدقیق لاندی نیولی دی څرنگه چه په تیر کال کښی دینار او شش کړو هی دینو ونجیو ۵۰ زره تنه شاگردان تر مطالعی او تدقیق لاندی نیولی شوی او نظر په مختلفو سنو ته بی دانتان خپریدل په لاندی ډول قید کېیدی:

(له ۷ نه تر ۱۴ کلنو پوری به سلو کښی شل او له ۲۰ نه زیات چه ښوونکی هم په دغه گروپ کښی شامل دی په سلو کښی ۳۰) د تو بر کولین تست لرل . دسپکال له اول نه تر اوسه پوری ۱۵ زره تنه هغه شاگردان چه نوی داخل شوی او یو شمیر دلوړو ټولگیو شاگردان چه تیر کال بی شی چی و دو هم محل دتوبر کولین تست تطبیق شوی دی .

بله دو یلو وړ نکته داده چه په ۱۳۴۱ کال کښی چه دمزار شریف او جلال آباد او پلمخمری دینار و ښوونجی او همدغه راز د نسا چی - پلمخمری - گلپهار - جبل السراج فابر یکی داندو کس تو بر کولینک له نقطی نظره سر کتنی لاندی نیول شوی و چه په هغوی کښی دانتان خپریدل او فعالی پیشی تثبیت شویدی نو تملقه مراجعو ته بی راپور لیږل شوی .

د ۴۱ کال دسنبلې له اول نه د ۴۲ کال دجوړا تر آخره پوری دتوبر کلوز د موسی دننه عمومی مراجعین په لاندی ډول دی .

دټولو مراجعینو شمیر	۱۱۱۸۰ تنه
ناروغان	۱۰۶۴ تنه
روغ	۱۰۱۶۰ تنه
هغه کسان چه بی سی چی شوی	۷۳۱ »

دتوبر کلوز د موسی مراجعین دسنبلې ترمیا شتی پوری تخمیناً (۵۵۰۰) تنو نه رسیدلی دی .

(د ۲۳۲ مخ باني)

دمطبوعاتو دوزارت فعاليتونه

اداري تشریفاتې چارې رسمي مکاتبي - بلنې - میلې پالنې - د محبېتي سالکرو د تجلیل او د افغانستان او شوروي اتحاد - افغانستان او جمهوري هند دوستۍ په ټولنو نوري مربوطې چارې هم په غاړه دي او د افغانستان او ملګرو ملتو او افغانستان متحد عربي جمهوریت د دوستۍ د ټولنو لومړنۍ پروژې په یوه کال کې بشپړ شوي دي .

د خارجې ارتباط د مدیریت فعالیتونه :

د خارجې ارتباط مدیریت د ۱۳۴۱ ل. نیمایي څخه د ۱۳۴۲ کال تر نیمایي پورې د هندو ټولو خارجي نامه لیکونکو او ژورنالستانو په د افغانستان ته راغلي دي هرکلي

د پوهنې نندارې رئیس ښاغلي لطيفي، د امريکايي هنرمندانو د هیأت رئیس ښاغلي رابرت جفري ته د ګلوکېږي ورکوي

کږې دی، د مملکت له واکمنو شخصیتو سره یې دهغوی مرکو او ملاقاتو ته زمینه برابره کړې ده او هغه بلنې چه د مطبوعاتو د وزارت د ثقافتی روابطو د ادارې له خوا په یوه کال کېنې د خارجي ورځپاڼو په لیکونکو، لیکوالو او د جریدو د نمایندگانو په ویاړ ورکې شوی دی د دغه مدیر یت په واسطه تر تیب اود دغو بلنو کارونه تو ن یع شوی دی .

دهغو وزارتو چه د مطبوعاتو له وزیر یاد دغه وزارت له معین سره گوری د دغه مدیر یت کار کوونکی هر کلی گوی .

په افغانستان کېنې د دغه د خارجي جریدو د نمایندگانو چه د مطبوعاتو میلمان نه وو داستو گنې اوسیر وسفر ویزه، د خارجي ارتباط مدیر یت له لیاری سرته رسیدلی ده . په کابل کېنې اوسیدونکو د خارجیانو، سفارتخانو، د دو ستو دولتو د ثقافتی مرکزو اود اطلاعاتو دایر و ته د مطبوعاتو د وزارت د نشراتی موسسو او مر بو طو شا نگو لازم او فوری معلومات له همدغی لیاری څخه د لیک ، شفا هی اود تلیفون په ذریعه دهغوی ته اطلاع رسول شویدی .

دغه راز هغه د بلنې کارونه چه د دو ستو دولتو د سفارتخانو له خوا د مطبوعاتو وزارت ته لیږل کېنې همدغه مدیر یت یې د مطبوعاتو وزارت، هغه نشراتی موسسو او نورو وزارتخانو ته رسوی .

هغه دعوتونه چه د مطبوعاتو د وزارت له خوا ور کول کېنې، د مطبوعاتو هیأتو پذیرامی او مشا یعتونه د دغه مدیر یت له اهمو وظیفو څخه دی .

د مطبوعاتو د وزارت نشراتی موسسو ته دهغو ستر و کسانو د پذیرامی پروگرام چه د ښه نیت په رسمی بلنو سره په یوه کال کېنې افغانستان ته راغلی دی همدغه مدیر یت توزیع کړیدی .

د مطبوعاتو د کلتوری هیأتو او هغو مامو رینو چه د کلتوری همکار یو دتې ون له مخی د فیلو شپ سکالرشپ په توگه اویا په کنفرانسونو کېنې د گډون له امله دوستو دولتو ته تلملی دی سفر خرغ- دالو تنکی ټکنې او صحنی تصدیقونه له همدی لیاری تهیه شوی او پاسپور تونه همدغه مدیر یت ورته تهیه کړی او ورکړی یی دی .

د کابل راه یو دخپروونکی موسسې فعالیتونه:

د اخبار او راږورتاژ د مدیر اجراءات :

د پروگرام عنوان	په یوه میاشت کېنې	په لسو میاشتو کېنې
پښتو او فارسی خبرونه	۳۵،۳۰ ساعته	۳۰۳ ساعته
د ورځی په پېښو د با ختر قبصره	۲۴ تبصرې	۲۴۰ تبصرې
ورو لیک	۲۵،۰۰ ساعته	۱۵۰ ساعته
د نړی د سیاسي پېښو اجمال	۴ پروگرامه	۴۰ پروگرامه

د راپورتاژ خانګه:

د راپورتاژ او مرګه ۴ پر وګرامه ۴۰ پروګرامه
د هیواد ورځپاڼه یوه کتنه ۱۶ » ۱۶۰
د دغی څانګی پروګرام به ددی کال دوی د میاشتی ترپا په پوری همدغه شیان
دوام وکړی.

د باندنیو څېړنو د مدیریت اجراء تورپوټ:

د باندنیو څېړنو د مدیریت په شپږو (انګلیسی- روسی- فرانسوی- جرمنی- عربی
اردو) او په اته نیم ساعته ګروسیو کښی څېړنې لری چه دری ګروسیو ته یی په انګلیسی
او یو سرویس یی په نورو ژبو څېړنی کوی.
د انګلیسی لوی سرویس دلری څتیز او د جاپان د هیوادو د پاره دی چه وروسته له غرمی
به د دریو بجو په لنډه څپه به ۱۵ یا ۱۹ متره څېړنې یی.

د انګلیسی دوهم سرویس د آسیا د څتیز جنوبی هیوادو او اندونیزیا د پاره
دی چه هغه هم د لنډی څپې به ۳۱ یا ۱۹ متره وروسته له غرمی به دری نیمو بجو څېړنې یی.
د انګلیسی دریم سرویس داروپائی هیوادو او انګلو ساکسون د هیوادو د پاره دی
چه هغه هم د لنډی څپې ۸۴، ۶۲ متره د ماښام په شپږو نیمو بجو پروګرام ست کیږی.
داردو سرویس داردو ژبو هیوادو په تیره دهند وپا کستان د پاره د لنډی څپې
به ۸۴، ۶۲ مترو کښی د ماښام په شپږو بجو اورو سی سرویس په همدغه څپه کښی
د شپې به لسو بجو، عربی سرویس د عربی هیوادو د پاره هم د لنډی څپه به ۳۱ یا
۲۵ مشرو کښی د شپې به ۱۰ نیمو بجو او جرمنی او فرانسوی سرویسونه داروپائی هیوادو
د پاره ۳۱ یا ۱۹ مترو په څپو کښی د شپې به یوولسو او یوولس نیمو بجو څېړنې یی.
د دغو پروګرامو څخه مقصد دادی چه د افغانستان د هیواد تاریخ کلتور ترقیات
انکشاف-تورستی حالت او باندنی سیاست معرفتی شی، له دغه امله د باختر د څېړنو
په ټولو ټاکلیو سرویسو کښی د ورځو په پیښو یوه تبصره او یوه مضمون څېړنې یی.

مضمونونه ټول په پوزتني ټول تهیه کیږی او د هیواد د زیاتې معرفتی د پاره څېړنې یی.
تصیری هم که به کورینو موضوعاتو کښی وی یا باندنیو کښی ټولی دورځی د
پیښو له مخی وی به تیره د باندنیو مسالو په باب د آزاد قضاوت او د بیطرفی د سیاست
مؤیدی او معرفتی وی.

د ۳۱ کال په آخر وختو کښی د باندنیو پروګرام دیوه داسی جدول چاپولو ته څخه
وشوه چه پخوانی وجود نه درلود.

دغه جدول چه هفتیز پروګرامونه څرګندوی سمدستی پنځه سوه نسخی په انګلیسی
ژبه چاپ شوی باندنیو اوریدو نکوته چه ډیره غوښتنه یی کوی لیبول کیږی.
په دغه جدول کښی د هری یوازې د مضمونو څېړنولو وخت او د پروګرام ټول جریان

لوستونکو ته څرگندېږي او ددغې څانگې د هر ډول خبرو نو په باره کښې لنډه مقدمه لري او د هيواد ته تورېستېکي منظرو سره بشکلي شوي دي.

دمونې او اوريدونکي پروگرام له درېو مياشتو راهيسې يعنې دورې له مياشتې څخه دوه روسي او جرمني پروگرامونه د ازمويښي په ډول او د اوريدونکو د ليکنې په محواب کښې شروع شوي او په زړه پورې نتيجه ورڅخه اخيستل شوي ده د هلاکه مندانو شمير مې زيات کړې دي.

له هغې څانگې څخه چې پدې وختو کښې نې د باندنيو خبرو نو په مديريت پورې ارتباط موندلی دی هره ورځ داسې ليکنې چې د هيواد منظرو د هيواد په باب د هيواد د پستي د ټکټو په باب او دغه شان نورو په باب معلومات ولري داسې باندنيو اوريدونکو نه لېږل کېږي چې د کابل راډيو باندني پروگرامونه اروي په نظر کښې دي چې څانگه به زيات افکشاف وکړي لکه چې همدا اوس د افغانستان بيرغ، فوتوگان او کتابونه چې د کابل راډيو د باندنيو پروگرامو باندني اوريدونکي مينه ور سره لري او غواړي مې دغې څانگې ته ورکړي شوي دي چې په وړيا ډول مې اريدونکو ته واستوي.

د آرت او موسيقي لوی مديريت:

دموسيقي مديريت:

- ۱: دنوی موسيقي ديوسل او بنجوس پارچې تهيه کول.
- ۲: روسي-چکوسلواکيې او ايران ته دافغانستان دموسيقي ورپيژندلو له امله دهنري هيا تو لېږل.
- ۳: په نوی سيک سره دټيپو لو په شاوخواکي چې زړه په کابل راډيو کښې شروع شي دمطالعي له امله بيروت ته ديوه تن لېږل.
- ۴: په نوی سيک دټيپ اخيستلو له امله دپاغلې فر يمن په واسطه د اکو سټيک د کورس تدريس.
- ۵: د وطن د آهنگو د يرش پارچې چې د کابل راډيو د ۲ راکستر په واسطه ارمونيزه شوي دي.

د اټکل په ډول په دريورا تلوونکو مياشتو کښې:

- ۱: ديوه ارموني کليوالی ارکستر تشکيل.
- ۲: ددغه ارکستر دغني پرسونل دتدريس دپاره دکورس پرانستيل.
- ۳: په هرو دوو مياشتو کښې دنويو کنسرتو انعقاد اوسربيره پر اوسنيو خبرو نو دجمعو په ورځو کښې ددريو ساعتو خبرونې زياتول.

د ۴۱ دوې له مياشتې څخه د کب د مياشتې ترپا په پوري د آرت

د مديريت اجراآت:

- ۱: دکرهڼی دبالوک په هره مياشت کښې ۴ ټول ۲۴
- ۲: دروغتيا » » » ۴ » ۴۴

۳: کلیوالي به هره میاشت کښی ۴ ټول ۲۴

رنګارنګ ټولو ګرام » ۴ » ۲۴

د ترتیب او بروډ کاستی په هنری او فنی ټول.

۵: د جمعې دورخو د بالوک به شپږو میاشتو کښی شپږو بالوک.

۶: راډیو ډرام به شپږو میاشتو کښی اته ډرامونه.

۷: کورنی ژوند په » » شپيته د بالوک.

۱۳۴۲ دوری له میاشتي څخه ۴۲۵ ډوبی تر میاشتي پوری :

۱: د کورنی ژوند د بالوک په یوه میاشت کښی ۱۲ د بالوک ټول ۷۲ د بالوک.

۲: د جمعې دورخو » » » ۴ » » ۲۴ »

۳: فارسی رنګارنګ » » ۴ پرو ګرامونه ۲۴ پرو ګرامونه.

۴: د کرهڼی راډیو ډرام به ورځو میاشتو کښی یو محل.

په وروستیو دریو میاشتو کښی به هم د آواز د مدیر یت پرو ګرام همدغه شان

دوام ومومي.

د مضمونو تهیه کولو مدیر یت :

د مضمون عنوان به لسو میاشتو کښی د ساعت له مخی خپرونی په لسو میاشتو کښی

د پرو ګرامونو شمیر

په فارسی او پښتو د کورنی ژوند پرو ګرام	۱۲۰	ساعته	۲۴۰	ساعته
په فارسی او پښتو رنګارنګ پرو ګرام	۴۰	»	۸۰	»
» » دراديو دد استان	۲۰	»	۴۰	»
د پښتو داد بیاتو او هنر په باب د تبصری	۱۰	»	۴۰	»
د پوهنی، اور وختیا او د کرهڼی د وزارتخانو	۲۰	»	۱۲۰	»
د علو مود پو هنځی	۱۰	»	۴۰	»
د ملګرو ملتو	۱۰	»	۴۰	»
د انګلیسی د لومړنیو او منځنیو درسو	۲۰	»	۸۰	»
د روسی درسو	۲۰	»	۸۰	»
د پښتو درسو	۴۰	»	۲۴۰	»

ټول ۳۱۰ ساعته (۱۰۰۰) پرو ګرامونه

د پرو ګرامو د مدیر یت اجراء آت !

د پرو ګرام عنوان د ساعت په حساب د لسو میاشتو خپرونی د پرو ګرام

شمیر په ۱۰ میاشتو کښی

مونږ او اوریدونکی (په پښتو او فارسی) » ۱۳۲ ساعته ۴۰ پرو ګرامونه

د کوچنیانو پرو ګرام (» ») » ۴۰۰۰ » ۸۰ »

اعلا نو نه (» ») » ۱۵۰۰۰ » ۶۰۰ »

دزمونز او ارو یدونکو پرو گرام :

دغه پرو گرام چه به هره هفته کښی یو محل شل دقیقې خبر پېری داو رید و نکو علمی او ادبی پوښتو ته هخوا بونه او دژو ندانه په مشکلا تو کښی هغوی ته مشوره ورکوی .

دا کلمک فعا لیتو نه چه ددغی خوا نکي غږی ئې دپرو گرام مو دموا دو به تهیه کولو کښی دعلمی او ادبی ښه مستند ماخذ ته دمراجعی کولو سره کوی او ترخو ئی چه امکان وی داو ریدو نکو هره پوښتنه که څه هم علمی زیات اغماض او اشکال ولری بی هخوا به نه پر یزیدی ددی باعث شویدی چه ددغه پرو گرام علاقه مندان ورځ به ورځ زیات شی چه نه یوازی د هیواد له شاوخوا څخه بلکه د هیواد دبا ندی څخه هم محبینی افغانی زلمیان لیک لېږ نه را سره لری او دخپلو علمی او حیاتی مشکلا تو به باده کښی استشاره را سره کوی .

بدی وختو کښی داسی اقدام شویدی چه دزمونز او ارو یدو نکي پرو گرام چه یو علمی پرو گرام دی دمیز نه چارپیر دمرکی په څیر اړ و ید و نکو ته ورکې شی او هغه لیکونه چه له اړو ید و نکو څخه را رسید لی دی ددغه مطلب تا پید کوی چه دغه شان پرو گرام ئی ډیر خوښ دی .

دکوچنیانو پرو گرام :

بدی وختو کښی کلمکه پاملرنه شوی ده چه ددغه پرو گرام مو اد او مطا لب پداسی توگه ترتیب او تهیه شی چه له ډیرو لویو منابعو څخه چه دکوچنیا نو دپاره خپرونی کوی واخیستل شی او یادی دداسی آثارو څخه استفاده پکې وشي چه هغه لکه (هانس ک - اندرسن) او نورو په شان چه انرونه ئی دکوچنیانو دپاره زیات شهرت ولری له دی امله چه ددغه پرو گرام اړو ید و نکي له سند رواو موسیقی سره زیاته میته لری نو دساز غږ وونکو او سند رڼامو یو مختصر گروپ پخپله له وده کوچنیانو څخه جوړه شویدی چه دموسیقی دپوه استاد تر کتنه لاندی نوی سندری او دکوچنیا نو په ذوق برا بری نفی تهیه کوی او په همدغه لې کښی له دوستو هیوادو څخه دکوچنیانو دپاره دمخصوصو سندرو یو شمیر تیپونه او ریکار درونه راغوښتل شویدی چه کله کله دهغو هیوا دو دژوند او کلتور دمعرفی کو لو په ترڅ کښی اړو یدو نکو ته او رول کښی .

هغه پر له پسې لیکونه چه له اړو یدو نکو څخه را رسیدی ښیي چه علاوه به کوچنیانو زلمیان او لویان هم دغه پر و گرام خوښوی .
دمر بو طی ځانگی به رپوټ علاوه :

۱: دراپو دجمعی دورڅو دخپرو نووخت دری ساعته زیات شویدی چه له ۱۲ بجونه

تر ۳ بجو پوری دوام لری .

۲: د زنگېهای تفریح (د تفریح زنگونه) په نامه په هرو پنځلسو ورځو کښې یو محل نیم ساعت پرو گرام خپر یږي .

۳: په نظر کښې دی چه در ا ډیو په خپرونو کښې د (وا قعات وانکشافات) او (پرو گرام جوا نان) په نامه لمړینی پرو گرام مونه زیات کړی شی .

د پښتونستان د پرو گرام خپرونی :

په کابل رادیو کښې چه هره ورځ د ما زیگر نه وروسته د ما پښام ۷ بجو نه تر ۸ بجو پوری د پښتونستان پرو گرام په پښتو او بلوچی ژبو خپریږي په دغه پرو گرام کښې یوازی د پښتونستان د خلکو د حقوقی مطالبې په تائید د پښتونستان د جاري مبارزې د شور او ولولو انعکاس چه د هغوی د ضمیر غږ دی او د هغوی د غوښتنې حقوقی او آزادی دیوازی. سیاسی مسئلې په حیث د حالاتو د بیان او خبرونو په حیث خپاره شوی دی چه سر بیرم د پښتونستان نه در ا غلو خبرو او د افغانستان د غږو خبرونو د نشر نه د اجتماعی عدالت بین المللی، قضاوت او آزاد ملی قناعت چه د اختلافی مسایلو او د حقوقو د اعتراف منلی طریق د ده د پښتونستان د موضوع دورځی مطابق کتور مضمونونه ، د پښتونستان تاریخی روایات او جغرافیائی حالات د نشر د باره چمتو او برابر شوی او په خپل وخت نشر شوی دی چه دادی ۱۳۴۳ کال د سنبلې د میاشتې نه د ۱۳۴۲ کال د سرطان د اول پوری د لاندی موضوعات د مختلفو عناوینو لاندی د کابل رادیو څخه د پښتونستان په پرو گرام کښې خپاره شوی دی چه پدی حساب او شمیر دی .

۲۰۶ - دانی

۱- شعرونه

۵۲ - »

۲- د پښتونستان آواز

۲۲ - »

۳- د آزادی چیغې

۲۳ - د

۴- د دوستانو مرکې

۴۳۲ - د

۵- مضمونونه

۳۰۵ مضمونونه

۶- په بلوخی ژبه کښې

۷- د پښتو کوم مضمونونه، شعرونه، آوازونه او چیغې چه د پښتونستان په پرو گرام کښې د شپې له خوا نشر شوی په سیامی په دوه نقلو کښې قایم شوی چه یو نقل یی اخبارو ته د نشر د باره لېږل شوی دی .

۸- د پښتونستان د پرو گرام د باره هر وخت د نشر او وخت او زمان سره سم شعرونه جوړ شوی چه هغه د جلا جلا سند غاړو او هم د کورس او گلو آوازو په واسطه ویل شوی او لمړینی شعرونه د شمې له خوا د خو ډو سند غاړو په آوازو کښې تیپ شوی چه څه ناڅه ۴۰ تیپونه مخصوص د پښتونستان د پرو گرام د باره موجود دی .

۹- په همدومره موده کشی کله کله دهجری خبری او دیالوگونه هم نشر شوی دی .

د کابل راه يو د تخنيکي رياست فعاليتونه:

الف: داستوونکو په برخه کې

د راه يو د تخنيکي رياست عمده فعاليتونه په دې موده کې د دوهم پنځه کلن انکشافی پلان د پروژو بشپړولو ته متوجه دی. د پلان پدغه اساس سره دواړو استوونکي دستگاوې بشپړې شوي دي چې يوه يې سل کيلو واټه د لښو څپو او بله يې هم په سل کيلو واټه طاقت دميديم څپو د باره دی.

د لښو څپو سل کيلو واټه دستگاه به له دوو سمندري انتنو سره يوه يې د اور ويا پر لور او بله يې د منځني ختيز د مملکتو پر خوا د کابل راه يو د لښو څپو د دستگاؤ په اوسني مرکز يکه توت کېنې نصب شي چې پدغه اساس يې نوې ودانۍ بايد لږ څه پراخه او وده تغييرات بکې وشي.

دميديم څپو د سل کيلو واټه دستگاه نصبول د جبار د کلا تر شا د غر څي په پله کېنې په نظر کېنې نيول شوي دي، ادغه امله ۶۰۰ په ۶۰۰ متره کېنې مخکېه پيشبيني شوي ده دغه ساحه اوس لږ څه پراخه ده خو داسې به نظر کېنې دي چې کله چې داستوونکي دستگاوې زياتې شي هغه به نوره هم پراخه شي.

د پورتنيو دستگاؤ پروژې په دوو برخو ويشل شوي ده چې يوه يې تخنيکي ده چې په دغه زمينه کېنې د زيمينس د کمپنۍ د سروی هيات کابل ته راغلي او دغه پروژې يې له فني نظره کتلې او تثبيت کېږي دي.

د دوهيمې تعميرې ده چې پدغه باره کېنې د راه يو تخنيکي رياست د جوړونې له کمپنۍ سره په تماس کېنې شوي او د هغې نقشې يې بشپړې کېږي او سمندري تر دودران لاندې دي، لکه چې معلومه شوې ده داستوونکو دستگاؤ د ډېرو ژبې مصارف د المان د اتحادي جمهوريت د حکومت له پورې څخه کېږي. پدغه باره کېنې د المان وکريدت دمؤسسې هيات کابل ته راغلي اوله غوړا مطالعې نه وروسته يې پروژې تثبيت کېږي او د دغې پروژې د پور موخو په المان کېنې ترکتي لاندې ده او بشپړې زرتړنه يې تېرون لاسيملک شي، په نظر کېنې دي چې د ۴۲ د سيندلي ترمياشتې پورې له دستگاه استوونکي کمپنۍ سره تېرون وشي او د ودانۍ کار يې هم تر هغه وخته شروع شي.

ستلې يو گانې:

د کابل راه يو د ستلې يو گانو د نوي ودانۍ کار رسم له پروگرام سره پر مخ تللی او اوس يې نوي په سلو کېنې ۹۵ کار سر ته رسيدلي دي. سر بيره پر هغه فني چارې يې هم شروع شوي او کار يې په بېرې پر مخ درومي. د ودانۍ ټولې چارې يې بايد د ۴۲ د سيندلي ترمياشتې پورې بشپړې شي او د فني چارو بسته کاري به يې هم تر هغه وخته په سلو کېنې پنځوس سرتېره ورسېږي مخکې چې زياتره وسايل يې تر اوسه پورې افغان نستان ته نه دي را رسيدلي.

ج: اخیستو نګی مرکزونه:

د رادیو د تخنیکي ریاست په نظر کښی لری چه به دو هم پنځکلن بلان کښی خپل اخیستونکی مرکزونه د افغانستان په بیلو بیلوخوا یو کښی زیات کړی به هم دغه اساس دهغی دو سابلو یو تړون د فلفس له کمپنی سره شوی اودغه سامانو نه به د ۴۲ د سنبلی تر میاشتې پورې کا بل ته راوړستېږي .

سر بیرم پر هغو دکا بل راځ یو تخنیکي ریاست یو اخیستو نګی مرکز دکا بل په څر خې بله او یو بل اخیستو نګی مرکز په سپین بو لدک کی پر نیستیلې اوپسه کار ئې اچولې دی .

د چغه سرای د مرکز د برېښنا تور بین به چه لو مړنی چارې ئې سر ته رسید لی دي د ۴۲ د سنبلی تر میاشتې پوری نصب شی بدغه اساس به ئې د آخذی مرکز چه تراوسه پوری یې د خاورو د تیلو له خراغ څخه کار اخیست وروسته له دی به د برېښنا له توربین څخه استفا ده کوی سر بیرم پر هغه داسې به نظر کښې دی چه په ارزګان کښې دی هم د برېښنا د توربین یو نوی مرکز جو لشی چه دهغه په واسطه هلته یو اخیستو نګی مرکز به کار و اچول شی . د رادیو د تخنیکي ریاست فنی هیأت به زر دسروی له امله هغی خواته وخو مخېږي .

دغه راز د بامیانو د اعلی حکومت په مرکز کښی به هم د آخذی یو نوی مرکز به کار و اچول شی .

د ګر ځنډوی د ریاست فعالیت :

د ګر ځنډوی موسسې د ۱۳۲۷ کال په سرکښی د حکومت په تصویب سره دیوه سها می شرکت په صورت د څلورو ملیو نو افغانو په پښه چه سهمونه ئې د پوهنې ، مطبوعاتو دوزا رتو ، د آرد یا ناخوا ئې شرکت اود پښتني تجارتی بانک او د هوټلو اود ترا نسپورت د شرکتو له خوا ورکې شوی ده ، تاسیس شو او په کار یی پیل وکړ وروسته له هغه د سپ کال په اولو وختو کښی د مطبوعاتو دوزارت په تشکیل کښی دننه د دولت د تصدی په ډول شو .

دغی موسسې دخپل تاسیس له اول څخه له زیاتو بین المللی توریستی موسسو اود نړی د بیلو بیلو هیوا دوله ګر ځنډ و نګو نما بند کانونو سره ر و ا بط څینګه کړی . د توریزم جریان ته ئې په تدریج سره شکل او انتظام ورکړی دی اود هیواد په زړه پورې محایو ته چه مهم ئې بامیان او دامیر بند دی د ګر ځنډو نو تر تیپولو ته هڅه کړی ده .

د ګر ځنډوی د موسسې اجراءات :

د ګر ځنډوی موسسه د نړی په توریزم له دوو سوو نمابند کیونه زیاتوسره د مراو دي او همکارۍ څینګو لو له لبا ری بندی بریا لی شوه چه دو زره پنځه سوو پنځه اتیا تنه ګر ځنډونکی دنړی له بیلو بیلو هیواد و څخه جلب اود افغانستان په بیلو بیلو محایو کښی ئې د ګر ځنډو وسایل برابر کړی .

دغې موسسې دخپل تاسيس له اول څخه په کلکه زيار اېستلی دی چه دگر عیدو اوسياحت دوسا یلو په برا برو لو سره افغانستان ته د نړۍ په تور یستی نقشه کښی وړکړی اوزیات دگر عیدونکی را جلب اودهیواد دپاره اقتصادي او فرهنگي کچه تا مین کړی لکه چه دهمدغه فعالیت له مخی د تبلیغاتو له لیا ری د هیواد دمعرفی د پاره دگر عیدونکو شمېر ورځ په ورځ زیات شوی دی، لکه چه دتیر وکلو احصایه ښیي چه له ۱۳۳۷ کال نه راپدی خواد دگر عیدونکو په شمېر کښی پوره زیاتوالی راغلی دی اودتیر کال دگر عیدونکو شمیر دگر عیدونکو له هغه شمیر څخه یو پر پنځه زیات دی چه په ۳۷ کال کښی افغانستان ته راغلی وو.

د دغې موسسې تبلیغات:

د هو ټل او نور وړوسا یلو د کموالی په اثر گرځندوی په زیات اندازه خپرو نوته هڅه نه ده کړې. او دهیواد څخه دباندې اودننه یې دگر عیدونکو ته ورکړې دی په احتیاط سره می خپرونی کړې دی سره له هغه هم په تیر کال کښی پدې بر بالی شوه چه دبامیانو دښو دنی کتاب په (۷۹) مخو کښی په انګلیسی ژبه چاپ او د باند نیو هیواد وگر عیدونکو او تور یستی موسسو ته می داستفادی له امله ورکړی دی. دغه راز می په لاندی ټول نقشی او پوسترونه دهیواد د پیژندلو دپاره چاپ کړی دی.

۱ د افغانستان نقشه: چه د هیواد سرکو نه د مهمو محایو له مسافو

سره هوایی دگرونه، ملکی هوټلو نه اود پترو لو ټانکو نه ښیي.

۲: پو سترو: چه د افغانستان له نقشی او په انګلیسی ژبه دگر عیدو و له لنډه

معلوماتو څخه عبارت دی اودهیواد دتاریخی آثارو په فو تو کاڼو ښکلی شوی دی.

۳: د کابل دښار نقشه: چه واکو نه مهمی دایری بانکو نه داخلی او خارجی

شرکتونه او نور ښیي او په هیواد کښی دننه دگر عیدونکو ته په لار ښو دنه کښی زیات ته مرسته کوی.

۴: د افغانستان نقشه: چه په نیویارک کښی په ډیره مفصله توګه دملګرو ملتو

د مرکز د ادارې له خوا چاپ شوی او دگرځندوی له خوا می په پوره اندازه فرمایشت ورکړ شوی دی او هر ورځ دگر عیدونکو ته داستفادی د پاره ورکول کيږي.

۵: پوستر (رنگه اعلان)

دبامیانو دښتد امیر، دهرات دجامع جومات اود هند وکش ددور نمادیوی برخي دڅلورو ټولو رنگه پوسټرو په جاپان کښی فرمایشت ورکړ شوی او دگر عیدونکو

د جلیو لود باره زیاته مرسته کوی په خارج کښی افغانی سفارتخانو او نمایندگیوته، په کابل کښی خارجې سفارتخانو، په هیواد کښی دننه هوټلو ملکي هوامی چکرو او په دننه او دباندې کښی د آریانا د هوامی شرکت نمایندگیوته او دننې په زیاتو هیوادو کښی خارجی تور یستی موسسوته توزیع او لیږل شوی دی هغه راز د افغانستان یوه پوره اندازه نقشي د تورخم او اسلام کلا سرحد داریو ته لیږل شوی دی چه هغو راتلو نکو گر محید و نکو ته بی و له یا ور کښی چه دمخکی له لیاري افغانستان ته راځی .

دغه شان د افغانستان نیوز اریانا افغانستان مجلی او د کابل قایمز ورځپاڼه وخت په وخت سرحدو ته لیږلی کیږی چه باندی گر محید و نکي زمونږ هیواد ته دراتګ په وخت کښی د هیواد له خپرو و نکو اخبار وڅخه استفاده و کړي .

گر هندوی د پورتنیو معلوماتی او تبلیغاتی مواد په چاپولو او خپلولو سر بیرۀ ۱۵ ۴ دوی په میاشت کښی ښاغلی ایرکمن امریکایی چه د گر محید و له فامتو لیکوالو څخه دی او هر کال په بیلو بیلو هیوادو کښی د خپلو گر محید و په باب د گر محید و دیاد داشته کتاب لیکي او د توریزم موسسی خاصه علاقه ورسره لری او باله چه افغانستان ته راشی او دوه هفتی دی د گر هندوی میلمه وی، نوموړی دغه بلنه په خوشالی سره ومنله او د خپلو اکو د تیر کال په جشن کښی کابل ته راغی او د کابل او د هغه د شا وخوا د جشن ټول مراسم، بامیان او غزنی می ولیدل او د یوې فوق العاده مثبتی نظریی سره بیرته ستون شو او په پای کښی می ۱۹۶۲ کال د خپلو گر محید و په کتاب کښی یو مهمه برخه په افغانستان کښی د خپلو گر محید و په باب لیکلو ته وړ کله او په ډیره ښه وجه سر می زمونږ د هیواد مجاسن، ښکلا وې او هغه پرمختګونه چه په برخه شوي می دی بیان کړي دي. گر هندوی د دغه کتاب یوزر ټو که پخپله په ډیر لږ لګښت د افغانستان د گر هندوی په نامه په امریکه، کاناډا او اروپا کښی توزیع کړی دی، سر بیرۀ هر هغه نوموړي د نیویارک په یوه راډیو کښی هم د افغانستان په باب یو کنفرانس ور کړی او برسیره هر هغه می په سویسی (نوی زور شرساټینګ) اخبار کښی په افغانستان کښی د گر محید و په باب په ۹۹ لویو مخو کښی یوه په زړه پورې مقاله لیکلې ده .

د بامیانو هوټل له دی کبله چه بامیان سمدستی لومړي درجه تور سټیکي های دی نو ځکه د حکومت په صوابدید سره د هغه های هوټل په ۱۳۴۰ کښی په گر هندوی پوری مربوط شو د هغه هوټل حالت هغه وخت زیات وړان وېچال و نو تیر کال و له اصلاحات پکښی وشول چه له هغی جملی څخه یو دادی چه د برښنا یوه پنځه و یشت کیلو واټه دستګاه هلته ودرول شوه چه هغه هوټل او شاوخوا یې د برښنا له رها می څخه کاراخلي . دغه راز له دی کبله چه هغه هوټل اساسی او به نه درلودی یوازې د دوی

گر خندوی پدی بریالی شو چه یوه داسی چینه چه دهوئل غنچه دیرش متره بنکته ده
ومونده او داو بو کاکریقی مرکز می ورغنه جوړ کي او له هغه بجایه دنل او د بر پشنا
د بچی په ذریعه پاکي او پریمنا نه او به هوئل ته ورسوی او هم شی په هغه هوئل کښی
او و خصوصی او دوه عیومی تشنابونه جوړ کي پدی او هم یې په هوئل کښی دننه
یو عصری پخلنځی جوړ کي او دهغی و دانی په الحاقیه کښی یې د جلمو
بری مینخلو د باره یوه دو بی خانه هم ترجوړو نی لاندی نیولی ده چه زر به زره په می کار
بشپړ شی

د ډگر محمدی بین المللی روابط: دغه موسسه د خپل تاسیس له ابتدا څخه د توریزم درسمی مؤسسو د بین المللی اتحادیې په دنړۍ ۸۸ هیوا دونه می غړی دی غږیتوب لری او هم د آسیا د جنوبی سیمې د توریزم د منطقوی کمیسیون غږیتوب لری او د ډگر محمدی رئیس د دغی اتحادیې په کالنیو غونډو او دغه منطقوی کمیسیون په غونډو کښی کېون کړی دی چه دغه غونډی په ۱۹۵۹ کښی د فلپین په سر کز مانیلا کښی په عمومی اسامبله کښی

به ۱۹۶۱ کنبی دلویدیز المان په موندن کنبی .

د ګرځندوی د دغو بین المللی تماسونو په اثر سربیره پر دی چه د نړۍ د پرمخ تلمی توریزم له موسسو څخه می مرستی او تجربی او په هیواد کښی می د توریزم د انکشاف په باب نوی مفکورې حاصلی کړی او په عین زمان کښی می په باندنی نړۍ کښی د افغانستان د معرفی په باره کښی د ګټورو او مثبتو تبلیغاتو د پاره ښه فرصت وموند د افغانستان د ګرځندوی رئیس په ۱۹۶۱ کښی د توریزم د بین المللی اتحادی د اجراییه کمیټی د غړی په حیث وټاکل شواو په ۱۹۶۲ کښی می د ښکاک په کفرانس

کښی د انکشاف د تخنیکي کميسيون رياست او د آسيا د جنوب د منطقوي کميسيون رياست په غاړه درلود . د ګرځندوی د تاسيس له اول څخه د راغلو ګرځيدونکو شمير .

کال	شمير
په ۱۳۳۷ کښی	۴۳۶
» ۱۳۳۸ »	۶۲۱
» ۱۳۳۹ »	۷۸۰
» ۱۳۴۰ »	۳۳۲۹
» ۱۳۴۱ »	۲۶۹۸

له پورتنۍ احصايي څخه څرګند ږي چې افغانستان ته د ګرځيدو نکورانګه ورځ په ورځ زياتېږي او زمونږ په هيواد کښی د تورويزم اند سترې (صنعت) مخ په انکشاف دی .

د تورويزم عايدات :

د تورويزم اند سترې په نننۍ نړۍ کښی دومره اهميت پيدا کړيدی چې په زياترو هيوادو کښی می لومړۍ يا دوهمه درجه عايدات تشکيلوي که چيرې د ترتيب شوی احصايي له مخې د تورويزم عايدات د بين المللي تعامل سره سم د اټکل له مخې په ۱۹۴۰-۱۹۴۱ کلو کښی په افغانستان کښی وسنچوی نو معلومېږي چې د ګرځيدونکو دراتګ له درکه په ۱۹۴۰ کال کښی عايدات (۱۲۰۰۰ ۱۹۰) او په ۱۹۴۱ کښی (۱۷۵۸۷۵۰۰) افغانیو ته رسيدلی و .

د دولتي مطابعو فعاليتونه :

د دولتي مطابعو رياست د شهر يا ری ذات په قيمت لرونکو ارشاداتو، د ترقي غوښتونکي حکومت په پا ملرنه او د مطبوعاتو وزارت په مستقيم همکار يو سره د انکشاف پر خوا پراخه ګامونه اخيستی دخپل زيات انکشاف د اسبابو او وسايلو برابرولو په هڅه کښی دی او تران ورځې پورې می وکولای شول چې سره ددی چې سامانونه او وسايل می کم و دخپل قدرت او تواني په اندازه ورځپاڼی - جريدی متعددې مجلې - کتابونه - رسالې - دفترونه - جدولونه چاپ کړيدی او درسمی دايرو ملی مو سسو او انفرادی مراجعه بنو له نورو فرما بښتو څخه ووزی او مراجعه بن خوښ کړی .

لازمه ښی ګڼو چې لومړۍ هغه سامانونه او وسايل څرګند کړی شی چې دولتي مطبعی د مرکز د مطبعی او ولايتو د مطابعو زيات انکشاف دپاره وړاندې کړيدی .

۱: يو ګا ګسو قايب ماشين چې پخوا په زياته بيه د امريکي ډګاز له کمپنۍ څخه بيړودل شوی او پدې وختو کښی وارد شوی و نصب کړی شو. دغه ماشين ډير ګړندی کار کوي او په يوه پلا اته مخه اخبار چاپوي او په اتومات ډول می قاتوی .

۲: له دې امله چه د حروف چيننې اوسنې سيستم له يوې خوا نو دې له مينځه تللې او زيات وخت نيسي اوله بلې خوا حروف چين د حروفو سره د تماس او د پښو دريدلو په اثر په رازراز ناروغتياؤ اخته کيږي نو د دولتي مطابعو رياست تصميم نيولى دې چه حرفونه په لينو قايپ سره ترتيب کړي اوله دغه امله يې د لينو قايپ هغه مخلور ماشينونه چه پخوا په پښو شرطو پيرودل شوي دي نصب او په کار اچول شويدي او د دولتي مطبعې له کارگرو څخه اته تنه او پر تيران د لينو قايپ د کمپنۍ په لگښت تهران ته واستول شول اوله دوو مياشتو زده کړې نه وروسته بيرته مطبعې ته راغلل او په کارمې پيل وکړ لکه چه سمدستي محيني خپروني د لينو قايپ په ماشين سره ترتيب او چا پيږي او په نظر دې چه په نژدې وختو کښي د لينو قايپ شپاړسو نور ماشينونه پداسې شرطو چه په هر شان دولتي مطبعې ته سودمن وي وپيرودل شي پدغه ډول به په دريو کيلو کښي د حروف چيننې سيستم بيخي له مينځه لاړ شي او د حروف چيننې ټولې چارې به په لينو قايپ سره سرته رسيږي .

۳ - له دې امله چه د مرکز او ولايتو مطبعې تقويه شي او زيات انکشاف وکړي د عروفي چاپ د خوبو رنگه ، دوه رنگه ، هايد لبرگه او د البرت فرانک تسال ماشينونه فرما يښت وړکي شوي دي چه له هغې جملې څخه پنځه ويشت ماشينونه مرکز ته رارسيدلي او مخلور نور به يې هم زړه زړه راوړسيږي .

۴ : د زنکو گرافي څانگې دپاره سربيره پر نورو ولسامانواو اودا نو د دعکاسي ۱۰۰ په ۱۰۰ کښي يوه لويه کمره مکمل لاسپاڼه پيرودل شوې ده چه په نصبولو سره به يې د زنکو گرافي څانگه زيات په مينځگه او انکشاف وکړي .

۵ : د کندهار - لښکرگاه ، هرات ، ميمڼي ، شبرغان ، مزار شريف او پروان دولاتينو د مطابعو دپاره علاوه پر پخوا نيو ماشينو يو يو نوی ماشين استول شوي او نصب شوي دي چه د هغو مطابعو او تياوي پوره کيږي اودا دغه پلان له مخې صورت مومي چه پخوا ترتيب شوي دي .

۶ : د دولتي مطابعو رياست د ۴۱ د وږي له مياشتي څخه تر اوسه پوري د مرکز د مطبعې او د ولايتو مطابعو دپاره د چاپولو ۲۰۱ - ۲۷۶۵ کيلو راز راز رنگونه ۳۹۷۸ تختي جست د چاپ ۱۲۸۴۰ اول کاغذ او د ليکني ۹۶۳۶ کډي او مېرجه درجه کاغذ وارد کړيدي سربيره پر عفو د طباعتي محيني نور شيان اولوازم لکه يوه مکفي اندازه دواگانې - حروفونه - د حروفو جوړولو قالبونه - د ماشينو پرزي او نورو وارد کړيدي .

۷: په دې کال کښي پرته د ولايتو له مطابعو څخه يوازې د مرکز د مطبعې واردات د اټکل له مخې (۱۳۱۰۶۶۸۱) افغانيو ته رسيږي ، د يادولو وړ بل شي دادې چه د دولتي مطابعو رئيس ښاغلي کندهاري د طباعتي ماشينونو په بين المللي نندار تون کښي دگټون له امله د لينو قايپ د کمپنۍ په بلنه د ايران په لارلندن ته تللي و .

ښاغلي کندهاري په لندن او داو و پاو آسیا په هیڅنې نور ښارو کښې د استوګنې په موده کښې د دولتي مطبعې د زیات انکشاف د پاره د ماشینو واردولو د فني پرسونل وروزلو او داو پریترا نو د استخدایانو او نورو په باب د هغو ځایو له هیڅنو مؤسسو سره خبرې اترې کړې دي چې له زیاترو څخه به یې په زړه پورې نتیجې لاس ته راشي. هیله شته چې د دې کال تر څتمیدلو پورې به د چاپ مدرن ماشینونه چې هیڅنې یې رارسیدلي او هیڅنې نور به یې نودې راوړسېږي د نوي مطبعې په ودانۍ کښې چې د دې کال نه تر بشپړیدو پورې د هیلمند د ناوې د دستګا له خوا جوړېږي ودرول شي او په کار به پیل وکړي هغه وخت به دولتي مطبعه وکولای شي چې د ورځپاڼو جريدو او مجلو په وړاندې فرما یشتو سربیره د یو هنري دوزارت په پوره اندازه درسي کتابونه هم چاپ او دخلکو دنورو فرما یشتو په باب ځېل خدمت ته دوام ورکړي.

د باختر آژانس د نشراتي مؤسسې فعالیتونه:

د باختر آژانس مؤسسې د خبرو رسولو د ښیښکني او انتظام له پاره کوششونه کړي له یوې خوا یې زیار ایستلی دی چې د خبرو کمیت او کیفیت زیات کړي او له بلې خوا یې د مؤسسې د فني او تخنیکي وسایلو په مجهزو او تقویه کولو کښې کوشش کړې دي لکه چې سربیره پردې چې په مرکز کښې د خبرو اخستو نکی دستګا وی تهیه شوی دی د خبر رسولو معیارو مؤسسو سره لکه د انگلستان رېوټر د امریکې اسوشي میټیډ پرس د لویډیز المان د دب-آ-د چین د سین هوا او د شوروي اتحاد د تاس سره تړونونه لري او د هغو آژانسونو له نویو خبرو څخه یې پرله پسې استفاده کړې ده.

د راډیو تیلی فایپ - د ټیپ ریکارډر - دستګاوې او اخیستو نکی راډیو ګاڼي چې پخوا یې د باختر آژانس د پاره له المان سره تړون شوی و واردی شوی او استفاده ورڅخه کېږي. او هم ولایتونه د باختر آژانس د خبر رسولو د شبکې واردولو لامله د لویډیز المان له جمهوریت سره تړون لاسلیک شو.

د باختر آژانس د پدغې شبکه سره کولای شي چې په یوه آن کښې د هیواد (۶) ولایتونه خبرونه ورسوي. دغه خبرونه په پیسم سره مخایره کېږي. هغه دستګاه به د منعقد شوی تړون له مخې د سپټمبر کال تر منځ پورې کابل ته راوړسېږي او په کابو په واک چول شي:

د داخلې خبرو په حقله باختر آژانس زیار ایستلی دی چې د خبرو په سیستم تجدید نظر وکړي او په ولایتونو کښې یې هم څو دائمی نا مه لیکو نکی ګمارلي دي او دلایقو او تجربه والا را پوترا نو به استخدایانو له کښې هم سمیه شوی ده. سربیره پر هغو د هیواد په شپږو مهمو ولایتونو کښې د شپږو اساسي نمایندګیو ته تاسیسو لوله لامله اقدامات شوي دي.

انګلیسي ورځپاڼه کابل تایمز د ۱۳۳۹ په آخر وختو کښې د دغې مؤسسې له خوا [۱] خپره شوه او تر اوسه پورې پرله پسې چاپېږي.

دغې موسسې د فني او اداري پرسونل له تشکیل نه وروسته په فعالیت لاس پوري کړی د تیاتر د فن د تدریس د پاره یو کورس پرانیست او اوس شل تنه زلمیان په دغه کورس کېنې په نظري او عملي توگه د تیاتر اوسینما دیبلو دیبلو شغو په زده کچه بوخت دی.

ددغې موسسې ممثلین او ممثلاتې داسې ذوق او استعداد لري چه به دایمی ډول په موسسه کېنې شامل شوی ددغو ممثلانو د تعلیم او کار پروگرام د تیاتر په هنر کېنې د پرمخ تلمو هیواد په سوبه دی او هیله شته چه زر په زده دغه زلمیان بدغه هنر کېنې د پرمخ تلمیو هیوادو په شان ډکړته راووزی په نظر کېنې دی چه ددغې موسسې ممثلان او ممثلاتې نور هم زیات شی او با استعداد کسان د هنري تعلیم او ښودنې د پاره باندنیو هیوادو ته واستول شی.

د تیاتر هنري موسسه غواړی چه گران وطنوالو ته د نړۍ ډیری ښې ډرامې معرفي کړی او بدغه ډول د وطن زلمیان د ښو درامو لیکلو ته تشویق او په هیواد کېنې د تیاتر سوبه لوړه کړی ، همدا وجه ده چه ددغې موسسې لسو هیډرامې ښیښی لسو بی «پازېچهای شیشه بی» د تنسی ولیمز اثر و.

دوهم ډرام ددغوی په میاشت کېنې په کابل نندارې کېنې و ښو دل شو د «هوس در بای نارون» ډرام چه د امریکا می نامتو دراماتیسټ یوجین یونیل اثر و چه د ننداره کوونکو د معینې او ذوق په اثر بی شل شپې دوام وکړ او داخلي او خارجي چریدو او لیکوالو می تبصره او پښه هره کله وکړ او بدغه پاره کېنې د موسسې له پلوه یوه وړه نشریه هم خپره شوه ددغې نامتو درامو تمثیلول یو ډېر گران کار دی خو لهدی امله چه د تیاتر د هنري موسسې ممثلان د گرانو درامو تمثیلول زده کړی هغه ډرام ټاکل شوی دی.

د تیاتر هنري موسسې دغه ډرامې د چنگاښ له میاشتی څخه دودې تر میاشتی پوري او د جشن په ورځو کېنې ښودلی دی.

۱: د (همه فرزندام) ډرام چه د امریکا می نامتو لیکوالی آرتور ملر اثر دی.

۲: د (خانه گدی) ډرام د دینمارک می نامتو لیکوال هانرک ایبسن اثر.

: دوه موزیکال پروگرامونه په بیلو دیبلو ښو.

د تیاتر هنري موسسې خپل کوښښونه یوازی داکترو او اکثر سوبه روزلو کېنې نه دی محدود کړی بلکه هدف می دادی چه په آینه کېنې د هیوادو د ټولو هنري جریانو مرکز شی اوس می یوه موسیقي خانگه پرانیستلی ده چه یوشمیر زلمیان په آرت او موسیقي بلد کړی او هیله شته چه په آینه کېنې نور داسې شقوک هم پرانیزی چه په آرت پوري مستقیم ارتباط لري چه بدغه وسیله د زیاتو زلمیانو د ذوق او استعداد درولو او انکشاف وسایل تهیه شی.

«بای»

(د ۱۲۰ مخ پانې)

سپ کال د اساسي تعلیماتو د تعقیب د باره کندهار ته ولېږل شو، د دغه کورس شاګر دان د مرکز او ولاياتو د ښوونځيو د نهم ټولګي فارغان دي چه تعلیمي دوره یی دري کاله ده د مشخصو له خوا به عصری ډول د اصولی تدریس لاندی نیولی شوی د مالیې وزارت او د معارف د وزارت د موافقی په نظر د غو فارغانو ته د ۱۲ ټولګي معادل مسلکي شهادت نامی ورکول کیږی د محکو د احصایی او د فورمو تثبیت ترتیب او توزیع چه پروسی کال پری لاس پوری شوی و تر اوسه پوری ادامه لری، دغه ټاکلی فورمی د مالکانو له خوا د خانه پری نه وروسته د ملکیت د تصفیې دوا پرو ته سیارل کیږی د ملکیت د تصفیې ریاستونه هم چه د هیواد د محکو د احصایی او ثبت د پرمخ تګ مهم کارکنان دی سپ کال په هر ولایت کښی تشکیل شوی دی .

د اجناسو د تهیی او توزیع سیستم په عصری شکل د عمومی تجو یلخانو څخه په مرتب او منظم ډول د دولت د جنسی حساب د انجام لوی او مهم رکن دی . د همدی کبله د مالیې وزارت ددی امر د انجام د باره په فوری اقداماتو لاس پوری کړی . د تجو یلخانو سره ملی یوه عمومی تهیه خانه په عصری ډول چه ددو ابرو د ضرورت وړ اجناس پکښی هر جنس محای په محای ترتیب او تصنیف شوی وی منع ته راو ستله چه په هغی کښی هر جنس د خپل قیمت د توضیح او تشریح اندازی او د جنس د وضع او محل سره معلوم وی او د مراجمی په وخت سمدستی نیازمندو دوا پرو ته ورکول کیږی د دغه ترتیب رعایت په نورو ټولو فرعی تجو یلخانو کښی هم کیږی چه د ټاکلو فورمو له مخی بهی له مخی، اجناس ورکړی شوی د پخوانیو حسابو نو تصفیې او د موجوده اجناسو تهیه او توزیع د تهیی د گدماو نو په مرتب ډول د اجرالاندی نیول کیږی او د محینو نور وضروری اجناسو چه د خارج نه تهیه شوی اقدام شوی دی . لکه چه په دی باره کښی د ۱۳۴۱ کال د سنپلی داول نه د ۱۳۴۲ کال د سرطان تر پایی پوری ۲۷۲ قلمه سامان تعمیراتی مواد ا بسه او د قرطاسی تجهیزات، خوراکي مواد، دری نیم باس هنگراو ددوا پرو د ضرورت وړ نور مختلفه، اجناس چه مجموعی قیمت یی (۶۰۷۲۶۰۶) افغانی کیږی توزیع شوی دی او ۵۷ قلمه نور تعمیراتی مواد افغانی ساختمانی دستګاه ته ورکړی شوی دی په همدی شان د ذی علاقه دوا پرو او موسسو سره (۱۳۴۶۸۸۰۳) افغانی (۲۰۳۸۴۴) کلداری (۴۷) پونډه د پخوانیو حسابو له مخی رابرسیره او د اسنادو په موجب یی معاملات تصفیې او مجرا شوی دی او (۲۴۲۴۳۱) افغانی چه په خلصکو بانندی بساقی وی تحصیل او د دولت خزانی ته تحویل شوی دی د پخوانیو کلو نو څخه تر اوسه پوری د دولت یو شمیر ډبري پیسۍ د صنعتی تولید او دستګاو او موسسو د تدویر د باره چه عمومی منافع لری سرمایه گذاری شوی ددغو موسسو محینی کلی قسمتونه او بله برخه یی د دولت په پیسو د اار شوی نوددی کبله دولت ددغی موسساتو نه منافع او مالیات اخلی نو بیا به دغه د بیلا نسو نو د تنظیم مراقبت او د دولت د ټولو پخوانیو او سنیو منافعو د دولت د داینو تصدیو د مددک څخه تحصیل او د ټاکلو فورمو او دهغو د توحید او د بودجی د ټولو تصدیو مراقبت. د نفع او ضرر پاملرنه او په بیلا نسو بررسی

او نورو دغسی مطالبو اختل شوی رپوټونه چه دهغوی د حسابونو و بررسۍ د باره می چیدی اقامات شوی دی او د تصدیو د چارو د نظم او نسق د باره وارسۍ او د جنسی او نقدی شتمنی د حساب د وضع څرگندولو او په همدی شان می د تولید قبا کلمی غور می د متخصصینو په مرسته وضع شوی چه د مالیې د وزارت د تصدیو د عمومی مدیریت له خوا په دغه باره کښی چیدی باملر نه شوی ده. په ۱۳۴۲ کال کښی (۲۵۰) ملیونه افغانی د دولت د داینوله درکه تحصیل او د بودجی په تصدیو کښی پیش بینی کښی چه امید دی د باملرنی اوجدی مراقبت په اثر پیش بینی د حقیقت او واقعیت عملی جامی واغو ندی تر کوم محای پوری چه ممکن و دا کثرو تصدیو څو کلن بیلا سونه تر تیب او دغور او تدقیق د باره د مالیې وزارت ته استولی شوی دی په ۱۳۴۱ کال کښی تقاعد د بودجی لگښت چه (۱۵۸۴۷۷۷۲۹۹۴) افغانی به بخوانیو کلونو پوری څو چنده زیاتی دی دغه څیروالی بخپله کله ناکله د تقاعد مالی تکلیف ښی. سره د دغه بیاهم د مالیې وزارت کوشش کړی دی چه په ممکنه طریقو د تقاعد دخزانو د باره دعوا یدود درک پیدا کړی چنا چه د ۱۳۴۱ کال د سنبلی د اول نه ۱۳۴۲ کال داسد تر پای پوری د تقاعد دخزانو عوا ید (۳۶۴۵۲۷۲۸) افغانی دی او د بلی خوا د ۱۳۴۱ کال د سنبلی د اول نه ۱۳۴۲ کال د سنبلی پوری د (۴۴۷) کسو متقاعدو مامورینو او دهغوی د وارثانو چه د قطع علاقې په ډول دایمی معاش خواره دی ،

استحقاق می تر اجرا لاندی نیول شوه، دی او په دی ډول حسابو نو د متقاعدینو شمیر چه تراوسه پوری د تقاعد حق دخزانو څخه اخیستی دی ۴۴۷ کسه نور متقاعدین پری زیات شوی دی، سبز کال د مالیې د وزارت زیاته توجه دغلی او گدامونو د تهیی او ډوډی د چارو تنظیم ته معطوف کړی چه د احتکار او قحطی دمخ نیوی د باره د شوروی اتحاد نه ۲۵ زره ټنه غنمو او د اتازونی نه د ۴۸ زره ټنو غنمو د تهیی او برابر ولو اقدام شوی دی او کوم بل اساسی قدم چه دغلی دساتنی د باره شوی هغه د مرکزی سیلو و تشبث او توسعی نه عبارت دی چه د ۳۰ زره ټنو په ظرفیت د بسکوت او میکرونی چولولو دوه دستگاهو تاسیس چه په ۱۳۴۱ کال می مقدماتی کښی اوسروی پای ته رسیدلی وی او په همدغه ډول په ولا یاتو کښی د قحطی او د احتکار دمخ نیوی په غرض دیو شمیر عصری گدامونو په ساختمان په لاندنیو سیمو کښی د غنمو د ذخیری د باره پری لاس پوری شوی دی .

په خان آباد کښی یو گدام

په مزار شریف کښی ۲»

په بغلان کښی یو »

په شبرغان کښی یو »

په ننګر هار کېښی یوګډام

په میمنه کېښی یو »

د مرکزي سیلو د ذخیره نه داوړو ویشل او هر ډول کلهچو او چوپړیو توزیع می په بازارونو کېښی د موازنی د ساتنې او د عامو درغا سره په زړه پوری مرسته کېدی ده د مالی وزارت د تیرو کلو په شان کوشش کوی چه د متخصصینو د تجربو او نظریو له مخی داسی مناسب تشکیلات جوړ کړی چه له یوی خوا د روانو ور مخنیو او نیکشافاتو د زیاتیدو مقصدیاً تر لازمی اندازی پوری دوظایفو له ایجا با تو سره اقتصادي او متناسب وی اوله بلی خوا د فنی او اختصاصی کارونو زیاتوالی په یو شمیر تعلیم یافته و افرادو پوری مستلزم وی نو له همدی امله د مالی وزارت د ۱۳۴۱ کال له سنبلی نه د ۱۳۴۲ کال داسد تر آخره پوری خومره می چه امکان درلود په اداری انتظام او اصلاح کولو کېښی می کوشش کړیدی او د دولت د مالی، مامورینو په رسولو او د تنویر او تعلیم په لار کېښی می دوقی د میاشتنی مجلی په خپرولو کېښی له هغوی سره لازم کوششونه کړیدی، په اداری، گمرکی، املاکی او حسابی عوایدو او نو رو فقر و فقراتی کېښی غور شویدی او د ۱۳۴۱ کال د ۱۶۲۱ سنبلی د اول نه ۱۳۴۲ کال د سرطان تر پای پوری د یوی خوا اداری، گمرکی، املاکی، حسابی عوایدو او نور مختلف فقرات چه د غور او نظر لاندی و د مالی د وزارت په مجلس کېښی حسابی، گمرکی، املاکی، قاچاقی مالی او اداری د هر ډول قضا یا و شیخه (۷۰۱) فقری د غور او تحقیقی لاندی راغلی چه د فیصلی نه وروسته می خپلو مراجعوته خبر ورکړی شوی دی .

(پای)

د پوهنتون فعالیتونه

۱۳. په ۱۳۴۲ کال کښی داوونونه زیات محصلین او اسیستانتونه او درې کسه سکالر شپ او فیلوشپ استادان برا پر شویدی .
۱۴. د کیمیا، زولوجی او جیالوجی په برخو کښی درابطه نوامیت د هیئتو په مرسته یولی علمی تتبعات جریان لری .

د حقو قود پوهنځی فعالیتونه :

په وروستیو کښو کښی مخصوصاً د مملکت د پنځه کلن پلان د منع ته را تللو څخه وروسته د دغه پوهنځی شاملان او فارغ التحصیلان مخ په زیاتیدو دی . لکه د دغه پوهنځی د لومړی ټولنکی دنوی شاملینو شمیر چه په تیرو کلونو کښی به له ۶۰ تنو څخه زیات نه و په ۱۳۴۱ کال کښی ۹۹ تنوته ورسید چه په همدی قیاس او ترکیب د پوهنځی د ټولو شاگردانو مجموعی شمیر چه پخوا له ۲۰۰ تنو څخه زیات نه و په دغه کال کښی ۲۵۷ تنوته رسیدلی دی او هغه فارغ التحصیلان چه د ۱۳۴۱ کال په پای کښی مربوط ودا یروته معرفي شویدی شمیر یی ۷۸ تنوته رسیدی .

دغه شان د ۱۳۴۲ کال دنوی شاملو شوی زده کوونکو شمیر چه د حمل ذ هیئت نیټی څخه دغه پوهنځی ته ور معرفي شوییدی په پنځه کلن پلان کښی د تشبیهیت شوو د شمیر څخه زیات او شمیر یی (۱۶۵) تنوته رسیدی او د ټولو ټولنکیو سرجمع ۴۰۲ زده کوونکو ته رسیدی . دویسمه موضوع د کیفی بشرا بطو ده چه

د کابل د پوهنتون د چمنازیوم دنوی ودانۍ یوه برخه

په پوهنځي هميشه مخه ته توجه کړې او د عمل سره د علم دارت بساط لياره ، زمونږ په مملکت کښي دهغو نو يوشرايطو دايجاياتو په نظر کښي نيولو سره چه تازه د انکشاف اورشد د مراحل طي کوي مخيني نوي مضامين لکه د افغانستان تجارت حقوق په افغانستان کښي د عامي اداري ، په افغانستان کي د اقتصادي د انکشاف د افغانستان بين المللي مناسبات او اوسني افغانستان يي په خپلو پروگرامو نو کښي شامل کړي دي .

له ټولو څخه مهمه د فرائسي د سوروبون د حقوقو د پوهنځي سره د کابل د حقوقو د پوهنځي د تواميت او يوځاي کيدو موضوع ده چه له ۴ کالو څخه را په دي خوا خپل انکشافی مراحل طي کوي او د دغه رابطي په اساس د پاريس د حقوقو پوهنځي تعهد کړي دي چه دامکاناتو په چوکاټ کي علمي هر قسم وسایل د حقوقو د پوهنځي په اختيار کي کښي دي لکه چه په ۱۹ مادو کي د تواميت او يوځاي کيدو د موافقت نامي لايحه تسويد شوي او خپل وروستي مراحل يي داسي طي کړي دي چه دغه بهرهماده کي د دواړو پوهنځيو د علمي همکاري مطالب په کي پراته دي .

بله موضوع چه د پاريس د حقوقو د پوهنځي سره د کابل د حقوقو د پوهنځي د يوځاي کيدو په نوي موافقت نامه کي محاي شويده ، هغه د حقوقي مطالعو د يو مرکز تاسيس دي چه د پوهنځي په خوا کي داسي پيش بيني شويده چه د افغانستان په ټولو حقوقي رشتواو تقنين کي د حقوقو پوهنځي خاص اهميت پيدا کړي او استادان د داسي موضوع گانو په تحقيق کي علم د عمل سره يوځاي کړي او خپل تدريس ته يو ژوندي شکل ورکړي . د حقوقو د پوهنځي د عمده نياردمنديو څخه يوه داده چه افغاني استادان په پوهنځي کي نه وو چه دغه نقيصه له څو کلورا په دي خوا په جدي طور سره د نظر لاندې نيول شوي او د علمي کادر په تاسيس سره د افغاني استادانو ۱۵ تنه په علمي خاصو درجو خپل انکشافی مراحل طي کوي لکه چه د تدريسي غړو زياته برخه خارج ته لېږل شوي او دزياتو زده کړو څخه وروسته بيرته وطن ته راستانه شويدي . دغه شان څلور تنه تراوسه پوري د حقوق جزا ، د بين المللي مناسباتو تاريخ او عامي اداري په برخو کي په خپلو عالي اولو دودو تحصيلاتو بوخت دي چه دراتلو څخه وروسته به خپل علمي او ملي وظيفي لاس ته راوړي .

د افغاني استادانو نه علاوه چه د پوهنځي په علمي کادر کي شامل دي . پنځه تنه خارجي پروفيسران او دغه شان د احضاري او ورغني حق الزحمي لس تنه استادان د بيلو بيلو مضامينو په تدريس بوخت دي .

يقين دي چه د حقوقو پوهنځي به د څو کلود انکشاف نه وروسته د خارجي پروفيسرانو د استخدام او دغه شان د احضاري استادانو څخه بيخي بي نيازه شي .

بله موضوع چه په علمي محيط کي زياته توجه ځانته گرځوي هغه د نشراتو او کتابغا نې موضوع ده چه د حقوقو پوهنځي د پوهنځي د شاگر دانو د معلوماتو د زياتو لود پاره بهرهمياشت کي د حقوقو مجله خپروي . د حقوقو مجلې له هغو ټولو تغيراتو سره چه په دي

وروستیو وختو کې می کېږېدی منجمله په ۱۳۴۱ کال کې می په شمیر کې زیاتوالی راغلی او کیفی تغییر می هم کېږېدی .

د پوهنځي کتابخانه د تاسیس له وخت څخه د نورو کاروسره یوځای مخ په وړاندې تللی خو دا ۱۳۴۱ کال نه راپه دی خوا په هغه کې زیات تحولات راغلي دي ، لکه د هغه د علمي کتابونو شمیر چه اوس (۸۰۰۰) ؤو کوته رسیدلی او دغه شان د کتابخانی تر څنګ یوه منظمه قرائت محال هم جوړه شوې ده چه زده کوونکي خپل د فراغت وخت هلته تیر کړی .

د طب د پېړۍ هڅې فعالیتونه :

د طب پوهنځي د خپل تدریس ستاف د نیمګړي تیا بشپړ و لوله امله د ۱۳۴۱ کال لس تنه فارغان تحصیل داکتران د کنکور له تیروولو او له بریالیتوب نه وروسته د کموت په کورسیو کېنې مقرر او شامل کړی او د لیون د پوهنتون د طب له پوهنځي سره می فرهنګي تړون وکړ چه د هغه پر اساس به په نژدې وختو کېنې د هغه یو شمیر پروفیسران کابل ته راشي او د لیون د پوهنتون د طب د پوهنځي تر لارښود نه لاندې به افغانی زده کونکي ور وړل شي او علمي سويه به می جګه شي او د طب علمي تحقیقات او مطالعې به می پراخه شي .

سر بیره پوهنوی د ډاکترانو د پوهې زیاتولو او د طب د علم په رشتو کېنې د هغوی د زیاتو مطالعو له پاره به اتلس تنه ډاکتران د طب په بیلو بیلو رشتو کېنې د باندینو هیوادو ته استولای دی چه خپلې زده کړې په مربوطو رشتو کېنې بشپړې کړي او له علمي ښو بشپړو معلمو ماتوسره هیواد ته راشي او په خدمت کېنې شامل شي .

د طب پوهنځي د خپل فني پرسونل بشپړولو له امله دوه نارینه او د ښځو نرسنګ ښوونځي لری چه هر کال یو شمیر زلمیان ور څخه فارغ او د نرس په صفت د بیلو مه لری او د پوهنتون دروغتونو په چوکاټ کېنې په خدمت کېنې شاملېږي سړ کال له هغه ښوونځي څخه ۱۴ تنه نرس فارغ شوي دي د مریو طو لا براتورو د مجوزولو د پاره یوه انداره لا براتواری ضروری سامان او لوازم می له یو نسيف څخه لاسته راوړی چه د لا براتوار استفاده ور څخه کوی .

د طب پوهنځي پدی بریالی شو چه د نړۍ دروغتیاد موسسې له لیاری څخه د پتالوژی پروفیسر د یوځه مودی د پاره د پتالوژی په سرویس کېنې استخدام کړی هغه پروفیسر له یوځه مودی راهیسې کابل ته راغلی او د پتالوژی په لا براتو ر کېنې په کار لګیای دی .

د لا براتوارو په برخه کېنې :

د یوه کال په موده کېنې دغه لا براتوارونه نوی تاسیس او په کار لویدلی دی .

د تشریح لا براتوار :

له دی امله چه سل تنه زده کوونکي به آسانی سره وکولای شي د بدن د عضویت

د کابل پوهنتون د جمنار يوم دنوی و دانې يوه برخه

جوړونه له نژدې څخه تر مطالعه او تدقیق لاندې ونیسي او علمی در سونه په لا برا توار کښي زړه کېږي. نو د دغه لا براتو اړ د اړتیاو او تجهیزاتو په برخه کښي لیکه دخوښو لا براتو اړتیاو میچزو څو نو جوړولو اود زده کوونکیو د زیاتې اړتیاو دې د پاره د یوه موخېم تهیه کولو ته هڅه شویده چه له هغې جملې څخه د یوه داسې امنې عصري تیارو پم کار اچول دې چه د تطبیقاتي درسو زده کوولو د پاره سل تنه زده کوونکي پکښي ځای شي .

دغه د اړتیاو جراحۍ د تشریح په ساحه کې د استفادې د پاره د دغه امفسي تیارو په منځ کې د کاشي پو لوی میز هم ایښودل شویدی دغه رنگه په بله لویو د پوښې څو تنه کې د کاشي اته تطبیقاتي میزونه له عامې څپر اغوړې د دوهم ټولګي د پاره چارلس ستولونه هم لري ایښودل شويدي .

د تشریح د لا براتو اړتیاو علاوه په نظر کې لري چه یوه د عکاسي څانګه چه د تشریح په برخه کې له مهمو اساساتو څخه ده تهیه او په کار واچوي چه لومړنۍ چارې یې شروع او په نژدې وختو کې به دغه څانګه هم دائره کېږي .

د حیاتي او طبی کیمیا لا براتو اړتیاو:

د دغه لا براتو اړتیاو په وسیله سر بیره دویښو ، ادرالز او زورو هر څه راځي معاینه علاوه چه پخوا هم اجرا شوی ؤ له یوه کاله راپدې خوا دویښو د هیپو گلیکو بین (و پرو تین په تیرم د بیتو گلو بین او ترا نسفرین چه د وړانګت د علم حیالتي کیمیا لو بشری علم له مخې دیراهم پیل لري کتنې او تدقیقات او هم د ځګړ د آفتو د تشخیص د پاره د الکترول فوریز معاینې کېږي

د طب پوهنځي تير کال پدې بریا لې شو چه ددغه لابرا توار دسا مانواولوا زمو
د بشپړولو دپا ره دامريکي دنیشنل سيانس فونډ يشن له موسسې څخه شل زره دا لره
مرسته لاس ته را ولې لکه چه ددغه سامان يوه برخه را رسيد لې ، نصب شوی او په کار
اچول شويده .

ددغه لابرا توار کي سمد سمي دوه د پړش راز راز معاینې او د تجزيې عملونه شويدي
او د ۱۳۴۱ کال دولتي له میاشتي نه تر اوسه پوري مي د پوهنتون دروغتونو څلور زره
بیلې بیلې تجزيې او معاینې اجرا شوي او یوشمیر مهم سامانونه او آلات
تهیه شويدي .

د باکترېوژي لابرا توار:

لږ کبله چه هر کال هغه پوهنځي د زده کړونکو د زیاتیدو په اثر مخ په انکشاف
او پراختیا کي دي نو د طب د پوهنځي په لابرا توار کي عصری وسایلو مي د مجهز کید لو
دپا ره سترگامونه اخیستې دي .

۱- د زده کړونکو د عملي چارو د پرمخ بیولو دپا ره د څلور وړو قوی او حساسو
مکروسکوپونو ته کول .

۲- د اوبو د تقیطرداسي آلې مي تهیه کړي او په کار مي اچولي ده چه د لابرا توار
له تیا په ښه وجه لري کولای شي .

۳- یوه انداز داسي کیمیاوي مواد او رنگ جوړولو او زرعي وسایطو
دپا ره راز درملونه مي بیرو دلي دي چه د مکروبواو انتاني پرازیټوپه تشخیص کي
کار ورځني اخیستل کيږي .

۴- داسي زیات شمیر لابراتواري حیوانات چه د ناروغتیا و په تشخیص کي کار
ورځني اخیستل کيږي روزلي دي .

۵- د لابراتوار په زیاتو مجهز کولو او نوی ودانۍ ته مي په لږ دولو کي چه د پوهنځي
داوسنۍ ودانۍ تر مخ جوړه شويده ولهاقدامات کيږي .

سربیره په دې دغو لابرا توارو په لسو میاشتو کښي د هلي آباد د ښځو دروغتونو
د بیلو بیلو سرویسو د ناروغانو او نورو ناروغانو یونیم زر بیلې بیلې لابرا ري معاینې
کيږي او (۸۹) لابرا توار کي حیوانات د ناروغیو د تشخیص له امله تجزیه
او په مرضي موادو تطبیق کي شويدي .

پتا لوژي لابرا توار:

ددغه لابراتوار کي ۱۳۴۱ کال دو لري میاشتي تر اوسه پوري شپږ سوه بیلې بیلې
پتا لوژي معاینې شويدي چه ددغو بیو سپی گانو څخه یوه برخه دابن سینا ، زیږنتون
مرکزي قوا له روغتونو او د عدلي طب له لابرا توار او د کابل د پوهنتون له روغتونو
څخه را رسيد لي دي .

چه ددغو بیوسپيگانو نتيجې اورپوت له پټا لوژی تشخیص نه وروسته مربوطو څانگو ته لیږل شوي دي .

سر بيره پرهغو دغه څانگه پدی یريا لی شوه چه دهستو لوژی درسو دپاره ددرسي سلايدو پنځوس بکسونه او دپټا لوژی تدريس دپاره ددرسي سلايدو پنځوس بکسونه چه قول لس زره، درسي سلايدونه کيږي تهيه او دتطبیقاتو له امله يې طلا بوټو ورکړي دي . دغه راز دپوهنځي دطلابو دکارد پرمختگ او په تطبیقاتو کي دزياتو آسانتيا و برا برولودپاره له امريکي څخه دغه لابرا توار ته يو شمير نوی مدرن ماشينونه اوسا مانونه بیرودل شوي دي .

فارمکولوژی لابراتوار :

دغه لابراتوار دپوهنځي دطلابو دنظري تدريس پروزيفه علاوه یواځي توکسيکو لوژی معاینی هم دنا روغانو او هغومو یو په ځگر اومهده کي چه هغه می ددلی طب دڅانگي له خوا دپولیسوپه واسطه دوی ته سپارل شوی و دسمی موادو موندلوله امله وکړي اوسر بيره په هغومی دملی دفاع دوزارت اودپوهنتون د روغتیا دموسسو ددرماتونو ورلپي لپو درملو تجزیه می هم اجرا کي یده .

دغه راز یو دتوکسيکولوژی اوڅو نور لابرا توارونه ددی څانگي دستاف علمی تجربو دپاره مجهز او په کار واچول شول . دڅانگي دستاف په شمير کښي زیاتوالي راغلي او د۱۳۴۱ کال له فارغ التحصیلانو څخه یو دطب واکتر هم پدغه څانگه کښي ونيول شو او په نظر کښي دی چه د۱۳۴۱ د تعلیمی کال دستاژ له ختمو لونه وروسته به دری تنه نور هم په دغه څانگه کښي په کار بوخت شی لکه چه دستاژ دری تنه واکتران له همدغه امله له اوس څخه پدی څانگه کښي کاندی پدشوی او په ستاژ لکيا دی .

عدلی طب :

دغی څانگي هم دنظري درسو په ادخ کښي چه له پرو گرام سره سم می په ټولگی کښي سر ته رسوی داتو پسی گانو یولي معاینی چه دامنی له قومانده انی، ترا فیک اوعدلی محاکمو څخه ورته رسیدلی دي کړي دي . دزیات ضرورت له مخي چه دطب پوهنځي می دغی څانگي ته لری په نظر کښي دی چه دغه لابراتوار ته توسعه ورکسړي .

لکه چه له همدغه امله می ددغی څانگي یو تن تدريسي ستاف دلو هو تحصیلاتو دپاره خارج ته استولی اوداسی په نظر کښي دی چه دپوهنځي خوتنه نور فارغا ل تحصیلان هم ددغی څانگي په بست کښي و نیول شی .

فيزیولوژی لابراتوار :

دغه لابراتوار دفيزیولوژی له نظري تدريس نه علاوه چه لومړی اودو هم ټولگی ته می

ورکوي يولي علمي تطبیقات هم د زده کړونکو په واسطه د مرېو طولاً براتوار ودرس په ساحه کې کېدی .

دغې څانګې بندي کال کې د کابل د پوهنتون دروغتون د ناروغانو او لروغتون څخه د باندې ناروغانو له پنځو سوو نه زیاتې الکترو کار د یو ګرام اومیتا یو لیزم معاینې اجرا کېدی . د سربیره په هغه د دغې څانګې دستاف له خوا اته علمي رسالې تهیه او خپری شوي دي او هم یې یولي علمي مضمونونه د افغان طبېسي مجلې ته تهیه کېدی .

وقایوی طب :

دغې څانګې سربیره په هغه چه د پوهنځي په بیلو بیلو ډولګیو کې یې د وقایوی طب تدریس سر ته رسولی دي د پرو ګرام او تقسیم اوقات له مخې لکه د کلیو د انکشاف او د کوچنیانو اومیندو او نورو صحنې مرکز د پروژو له قبیلې د ښار په صحنې پر وړو کې د ستاژ د لارښودنې په برخه کې خدمت کېدی ، سربیره په هغه مرېو طولاً براتوارو د تو سمې او انکشاف په برخه کې هم کلک اقدامات کېدی ، د آسیا جنو بی ختیزی سیمې د منطقوی سیمینار دپاره او د پوهنې د زده کړونکو د روغتیا کنترول د دغې څانګې له فعالیو څخه ګڼل کېدی .

کتابخانه :

د طب د پوهنځي کتابخانه چه اوس په بیلو بیلو انگلیسي ، فرانسوي ، الماني ، ترکي ، عربي ، پشتو او فارسي ژبو له اتو زرو ټوکو نه زیات کتابونه لري د هیواد یوه ډیره علمي مجیزه او عصری کتابخانه ده او د کتابدارۍ په عصری سیستم سره مجهزه ده د طب پوهنځي څه کتابخانه د کابل د پوهنتون د مرکزي کتابخاني په همکارۍ د یوه متخصص کتابدار تر نظر لاندې په ښوونې اصولو سره ګټل کېدی چه استاذان او زده کړونکي استفا ده ورڅخه کوي .

د خپرونو مدیريت :

د دغه مدیریت وظیفې د افغان طبېي مجلې په نامه د یوې علمي طبېي مجلې له چاپ او خپرولو نه علاوه چه هر ورځ یو میاشتو په آخر کې خپریږي د درسي کتابو چاپ او خپرول او د کنفرانسو له قبیلې د یو شمیر خپرونو بولي کابې هم په غاړه لري او د دفتر داری یوه زیاته اندازه راز راز پاهې او د طب د پوهنځي د بیلو بیلو سرویسو د ضرورت په اندازه پاهې لکه د تودوخې د درجې کورپونه ، دلا براتوار او معاینو پاهې ، د پوهنتون دروغتون د ناروغانو د مشاهدې پاهې ، رسمي لیکونه ، استعمالیې ، بودجوي پاهې ، محاسبوي پاهې تدریسي جدولونه لکه د زده کړونکو د حاضری جدولونه ، د درسو د معیار پاهې او د زده کړونکو د هویت د کار تو دستاژ او نوري پاهې د دغې څانګې په واسطه چاپ او د کار اخیستلو دپاره ورکې شوي دي . دغه راز د ۱۳۴۱ کال د وږي د میاشتې له اول څخه تر اوسه پوري پنځه د یرش ټوک درسي کتابونه چه هر ټوک منځني حد یې (۲۰۰) مخه دي

او د پو بی کاپی په توګه خو بیل بیل کنفرانسونه د دغی خانګی په واسطه چاپ شویږي. او د طباعتی ورځ په ورځ له ټیا له مخی په تیر کال کښی د ګسټنریو نوی ماشین له یوه بل ماشین سره چه اړه ورتوه د دغی خانګی د پاره پیرودل شوی دی سر بیرته په هغو دوه د قایم ماشینو نه هم دغی خانګی ته ور کړی شوی دی .

د طب پو منځی و کړلای شوی چه د افغان طبی مجلی چه د هیواد یوه طبی علمی مجله ده په خپرولو سره د افغانی مجلی پتالوژی په معرفی کولو کښی خدمت وکړی او په دغه اساس می د نړی د هیوادو له یو شمیر پوهنتونو او طبی موسسو سره علمی تیا دلی اوار تباط ټینگه کړی .

اداری لوی مدیریت:

اداری لوی مدیریت او دهغه مر بوطی خانګی هم دلا براتوار د درسی ضروری وسایلو په تهیه کولو او دهغه په انتظام او ترتیب کښی ښه فعالیت کړیږي دغه راز د دهغه اداری مدیریت په فعالیت سره د پوهنځی لا براتوار ته دری سوه در سی چو کی د زده کړ و نکو د تطبیقاتی خونو د پاره دری سوه ستولونه، شل در سی تختی د دفتر او لا براتوار د پاره اته وشت میزونه او پنځه دیرش الماری او یوه اندازه مو بل او مفروشات په دغه کال کښی تهیه شو یږي .

سر بیرته په هغو دغه مدیریت پدی یوه کال کښی بریالی شو چه د فارسی پوهنځی چه ترخو پخوا مودی پوری د طب د پو هنځی تر اتر لاندی اداره کیده د کابل د پو هنټون په کمک بر ښا تهیه او نلو ته تیر کړی .

د ننګرهار د طب د پوهنځی د له ټیا لری کولو له امله خو سوه لا براتوار ی سامانونه، لا بر اتو اری در ملونه او یوه اندازه زیات اثاثیه سامانونه او د لیلی د ضرورت و لټوځی اولابر اتوار پخپله د طب له پو هنځی څخه تهیه او د استفادې د پاره ورکړی شو .

د طب پوهنځی ته چه د تلیفون د نشتوالی له کبله می مشکلات در لودل د تلیفون یو لس لینه دستګاه می و پیرود له چه زر په زر په به کار و لو پیری له دی امله چه پخوانی بر ښا د لا براتوار ضروریات نه شو پوره کولی د طب پوهنځی ته د علی آباد له ترانسفار مر څخه د کافی قوی یو نوی لین تیر کړی شو .

هغه مدیریت پدی کال کښی دخپرونو مدیریت ته د ضرورت په اندازه یو څه زیات د ګسټنر کاغذی ، د اسټنسل رنگه او نور طباحتی سامان او پرچون لوازم د بیلو بیلو لا براتوارو د پاره دلا براتوار له یو نیم زر قلمو څخه زیات راز راز درمل او دلا بر اتو اړو ضروری سامانونه چه د ټولو بیه دوه لکه افغانی شو ی دده درملو له عمومی دیو څخه تهیه کړیږي .

دغه شان یو سل او یو لس صندوقه سامانونه او درملونه می له امریکې، فرانسې، انګلستان ، اتریش او لویدیزا لمان څخه پیرودلی او د پوهنځی لا براتوارو ته می

ور کېدې دغه رنگه پنځه ترا نسفار مروڼه لږ در یو ریفریجټور و سره دلا بر ا تو اړ
د ضرورت د پاره تهیه کېدی

د روغتیا د مؤسسو ریاست فعالیتونه :

د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو ریاست د گران هیواد د زده کوونکو او طبیبانو
یو ازمونی کانون دی او په عین زمان کېنې د خلکو د روغتیا او سلامتیا د تامین او معالجه
په لاره کېنې د هیواد د روغتیا د یوې پېرې ستړی او مجهزی دستگاه په حیث زیار باسی
د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو د ریاست کلینیکونه او پولی کلینیکونه نه ټولو د اخلی
او خارجي ناروغانو ته پرانیستلی دی او په زرگونو ناروغان یې منلی او په
معالجه او تداوی کېنې یې زیارونه ایستلی دی .

د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو د ریاست روغتونونه (۷۰۰) فعالی بسترې لری
چه داسی لازمه گڼل شوې ده چه (۵۰۰) بسترې یې دعلی آباد روغتون او (۲۰۰)
بسترې یې د پښتو روغتونو ته تخصیص کړی دی .

۱ : د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو ریاست د طب د علمی تدریس له نقطې نظره د روغتیا
د وزارت او د طب د پوهنځی یو صمیمی همکار دی او څو یی چه و سه وی زیار باسی
چه پخپلو روغتونو کېنې د طب د محصلینو د اکثرانو او استادانو د پاره پوره زمینه
برابره کړی .

۲ : د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو روغتونونه پخپلو ټولو فنی او اداري تشکیلاتو
سره شپه او ورځ هره گڼه فعالیت کوی او د هغو د روغتیا په تامینولو او معالجه کېنې
زیار باسی .

د اداري دایرو فعالیتونه :

په ۱۳۴۱ کال کېنې یې د مربوطو روغتونو ټول ضروری او دلتیا پوره کولو
شیان لکه درملونه غذا و ی ، جامی ، رسولو مواد ، د طب سامانونه او د روغتونو
او نورو متعلقو دایرو تهیه او د استفادې د پاره ورکېدی خود روغتیا د مؤسسو د ریاست
او د مربوطو دایرو دودانیو ، ترمیماتو او رنگولو چارې د کابل ولایت د فواید عامې
مدیریت ته سپارلی شوی دی د مصارفو پیسی یې وخت په وخت د روغتیا د مؤسسو د ریاست
له بودجې څخه د کابل ولایت په حساب تخصیص شوی دی .

دغه راز داسی پوره افنده طبی سامانونه او د درملو نه لکه راز راز آنتی
بیوتیکونه ، سلفامیدونه ، ویتامینونه ، هورمونونه او سیرومونه له اروپایي او
امریکایي هیوادو څخه چه په ۱۳۴۱ کال کېنې پیر و دل شوی دی ارسیدلی او څه
نور به یې هم زر به زره راوړسیدی ، سر بیره پر دغو دوه سوه صندوقه راز را د درملو نه
هم له خارج څخه را سیدلی او د پوهنتون د روغتیا د مؤسسو د ریاست روغتونونه
استفاده ورڅخه کوی .

د فني څانگو فعالیتونه :

۱ : د علي آباد دروغتونو سر طبابت :

د علي آباد دروغتونو د سر طبابت کلينيکونه د طب په ټولو عصري وسايلو سره
مجهز دي هر راز تداوي او جراحي مهم عمليات د افغاني ډاکترانو او استازانو
په واسطه کېږي چه د بسترو شمير ۵۰۰ ته رسېږي چه د لازم کولو له مخي داخله
جراحي ، سترگو ، غوږ واو ستوني ، جلدی ، سناتوريم او عقلي او عصبي سرويسونه
ټاکل شوي دي ، دغه روغتونونه ډاکسريز او لابراتوار سرويسونه هم لري .
چه د مریطوسو سرويسو د ۱۳۴۱ کال فعالیتونه می په لاندې ډول دي :

د علي آباد دروغتون د ۱۳۴۱ کال د عملیات شويو احصایه :

سرويس د بستر داخل عملیات د بستر خارج عملیات پلاستر شوي ، بستر شوي کسان پانسمان مړه

داخله :	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۱۷۹۹	۰۰۰	۱۱
جراحی :	۱۲۱۹	۳۸۰	۳۸۱	۱۹۲۹	۳۶۰۳	۸۶
دسترگو :	۴۰۰	۲۲۴	۰۰۰	۵۱۰	۰۰۰	۲
د غوږ واو ستوني	۴۹۱	۲۷۴	۰۰۰	۶۲۲	۰۰۰	۱۱
عقلي او عصبي :	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۵۰۶	۰۰۰	۱۲
جلدی :	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۳۸۵	۰۰۰	۲
سناتوريم :	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۴۰۳	۴۶۵	۲۶

اکسريز : راديو گرافي (۲۸۵۵) تنه راديو سکوپي (۳۸۵) تنه لابراتوار او معاینی

(۲۲۲۶۶) تنه .

په ۱۳۴۱ کال کېښي د علي آباد روغتونو ته د مراجعینو او په هغو کېښي د عملیات
شويو په احصایه د علي آباد په سرويسو کېښي ټول (۶۱۶۴) تنه بستري شوي او (۲۹۸۸)
تنه عملیات شوي دي او (۱۷۵۵۶۰) سيسي وينه په عملیات شوو ناروغانو کېښي
توزيق شوي ده .

دوهم دېڅو دروغتونو سر طبابت :

دېڅو روغتون لکه د علي آباد دروغتون په شان داخله ، جراحي ، دسترگو ، غوږ او
ستوني ، جلدی او عقلي او عصبي سرويسونه لري سر بيره پرهغو نساغي ، ولا دي
او د کوچنيانو سرويسونه هم لري او د بسترو شمير ۲۰۰ دي . دغه ډاکسريز
او لابراتوار په سرويس او دوينو دبانگ په دستگاه هم مجهز دي چه د هغو سرويسونو
په ۱۳۴۳ کال فعالیتونه په لاندې ډول دي :

سرويس عملیات شوي د بستري شوي خارج عملیات شوي پلاستر شوي ، بستر شوي پانسمان مړه

داخله :	...	...	...	۵۵۶	۹	۱	۲۹
جراحی :	۲۲۶	۳۴۴	۱۲۸			۶۴۹	۷۱۳

دسترگو:	۲۲۰	۲۹۰	۰۰۰	۲۲۰	۲۲۰	۰
دغوړو او وستونې:	۳۳۷	۱۵۰	۰۰۰	۴۲۲	۴۲۲	۴
عقلی او عصبي:	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۲۱۶	۰
جلدی:	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۲۵۰	۴۵۰	۰
عمومي کوچنيان:	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۷۷۷	۱۲۰-۱۰۷	۰

اکسريز،

را ديو سکوپی (۱۰۸) تنه، راديو گرافي (۲۳۷۸) تنه، لابر اتوا را و معا يني (۷۰۱۰۳) تنه .

په ۱۳۴۱ کال کې د پښتو روغتون سرطابايت ته د مرا جمينو د احصايي لنډيز: ټول بستره می شوی کسان (۴۲۰۸) تنه ټول عمليات شوی کسان (۲۱۱۸) تنه ويني چه ناروغانو ته ورکي شويدي (۳۱۶۵۰) تنه .

دوينو بانك:

د ۱۳۳۶ کال تر آخر وختو پوري دوينو بيل بيل گروپونه له خارج څخه تهيه او پيرودل کېدل خود ۱۳۳۷ کال له اول څخه دواکمنو مقاماتو له خوا دوينو دبانك دسرويس دپيروندي او نورو لگښتو دپاره يوه پوره بودجه منظوره شو . سر بهر . پرهغو دچيني کسانو دنوع دوستي او فدا کاري په نسبت چه دوينو دبانك په اهميت اود قدر وړ خدمتو باندې پوهيدلي دي هريوه يوه پيسي او يا د خپل بدن يوه ويشه دوينو بانك ته اعانه ورکړي ده .

دغه راز چينو مؤسسو او شرکتو هم يوه پيسي دوينو بانك ته اعانه ورکړيدي . چه د هغوی ددغي مادي او معنوي مرستې په اثر په سلگو نو ناروغان عمليات شوي او هغه چه ويني مي کمي وي دمرگ له خطر څخه بچ شوي دي اودغه مرسته تر اوسه لا دوام لري او هيله ده چه دوينو دغه اعانه ورکوونکي نور هم زيات شي . د هغو ويتو اندازه چه دوينو دبانك څخه د ناروغانو په مصرف رسېدلې ده (۲۰۷۲۱۰) سي سي ده

د مرکزي سرطابايت کتننځی:

دروغتيا د مؤسسو د رياست پولیکلينيکونه د ښار په مرکز کېني واقع او خوځو سرويسونه لري . مرکزي کتننځی د ناروغانو لومړی مرجع دی لومړی د نارينه او ښځو ناروغان لومړی مرکزي کتننځی ته ورځي او د ناروغې له مخې مربوطه پولیکلينيک ته لېږل کېږي . د مرکزي کتننځی پولیکلينيکونه په دوو برخو ويشل شوي چه دا ۱۳۴۱ کال فعاليت مي په لاندې ډول دی .

په ۱۳۴۱ کال کېني د مرکزي کتننځی پولیکلينيک د مرا جمينو احصايه .

د سرويس نوم	نارينه	ښځې	نارينه او ښځې بسترې شوي
داخله:	۱۸۴۹۱	۱۹۵۰۹	۱۶۴۶
جراحی:	۶۰۷۵	۴۱۳۵	۵۷۷

د سرويس نوم	نارینه	ښځې	نارینه او ښځې بستري شوي
دسترگو ،	۹۸۷۴	۵۹۵۶	۷۶۰
دغوړو او ستوني :	۸۴۴۳	۷۸۴۸	۶۹۴
عقلي او عصبي :	۶۷۴۰	۱۸۷۷	۲۱۸
جلدی :	۶۶۶۸	۶۸۴۱	۳۰۷
نسايي او ولادی :	۰۰۰	۶۱۱۴	۳۰۷
کوچنيان :	۳۶۴۵	۹۸۹۹	۴۶۶
پيچکاري :	۳۶۴۵	۲۱۰۳	۰۰۰
دغابڼو :	۶۵۹۰	۷۰۱۰	۰۰۰
پلاستر شوی :	۱۳۴	۸۷	۰۰۰
په برېښنا تداوی شوی :	۴۲۸	۰۰۰	۰۰۰
اکسريزاد یو سکوپي :	۳۲۲	۰۰۰	۲۰۳
یورو لوژی :	۱۶۱۴	۰۰۰	۱۱۰
ستنې وهل :	۰۰۰	۱۵۲۱۷	۰۰۰
سنتول : (خټنه)	۳۷۴	۰۰۰	۰۰۰
لابراتوار :	۰۰۰	۰۰۰	(۹۴۰)

هغه چه درملونه می ولدی دی ... (۸۵۸۹۴) تنه

په ۱۳۴۱ کال کښې دمرکزي کتنځي سرطبات ته دمراجعینو لنډه احصایه :

۱- نارینه . ښځې او کوچنيان (۲۶۹۰۱۵) تنه

۲- » » دمرکزي کتنځي په سلسله بستري شوي (۷۵۷۰) تنه

۳- هغه چه » » څخه می درملونه ولدی دی (۸۵۸۹۴) تنه

دغه پورته یاد شوي بستري شوي کسان له هغو عاجلو ناروغانو څخه مستثنی دی

چه هره ورځ د نادرشاه په دروغتونو اود ښځو په دروغتون کښې بستري شوي دي .

په ۱۳۴۱ کال کښې د پوهنتون دروغتيا د مؤسسو کلينيکو او پوليکينيکو ته

دمراجعینو او په هغو کښې دبستري شوو او عمليات شوو احصایه :

۱- د نادرشاه اود ښځو په دروغتونو کښې بستري شوي کسان (۱۰۳۷۲) تنه

۲- » » عمليات شوي » » (۵۹۰۶) » »

۳- » » بانسمان او پلاستر شوي » » (۱۲۳۲۲) » »

۴- مرکزي کتنځي تنه د نارینه و او ښځو مراجعینو شمیر (۸۶۰۱۵۰۰) » »

۵ - هغه ناروغان چه دمرکزي کتنځي په سلسله دبسترليک ورکړي شوي دي (۷۵۸۱) تنه

۶ - هغه اندازه ويني چه دوينو له بانك څخه د ناروغانو په مصرف رسيد لي دي :

(۲۰۷۲۱۰) تنه

۷ - هغه ناروغان چه دمرکزي کتنځي له درملتون څخه بي درمل وړي دي (۸۵۸۹۴) تنه

د پوهنځیو دروغتیا د موسسو دریاست درملتونو آمریت :

درملونه اوطبی سامانونه د سرویس د شقو په پیشنهاد سره له خارج څخه تهیه او بیرون کیری .

د درملتونو آمریت (خلور خانگی) لری چه درملو دیو ، د طبی سامانو د پیو د ذرقی محلولاتو لپراتوار اود تابلیت جوړولو خانگی دی .

په پخوا کلو کښی به د هیواد زیاتې پیسې دروغتونو د ضرورت وړامپو لی او تابلیتی درملو د بیرونولو له امله خارج ته لیږل کېدې خواوس د درملو آمریت د مربوطو روغتونو د ضرورت په اندازه پوره درملونه د ذرقی محلولاتو په لپراتوار اود تابلیت جوړولو په خپله خانګه کښی تهیه او دروغتون د ناروغانو استفاده ی ته یې ورکوي چه دودجوی او د ناروغانو د تداوی له بابت ېې ګټوره نتیجه ورکړه .

د درملتونو د آمریت له خوا په جوړو شوو درملو علاوه چه ناروغان استفاده ورڅخه کوی یوه اندازه پوره او قیمتی دوا ګانی اود شمیکل او کلینیک په تلسکوپی دواګانی له خارج اود روغتیا د وزارت د درملو له عمومی دیو څخه بیرون د ل شوی اود ناروغانو د استفادی دپاره ورکې شوی دی .

د میرمنو د روغتون فعالیت :

هغه طبی او معالجوی فعالیتونه چه د ۱۴۳۱ کال د سنبلی د میاشتی د شروع څخه د ۱۳۴۲ کال د جوزا د میاشتی تر پایه پوری په ثابت ډول سرته رسیدلی دی :

د سنبلی د لومړۍ نیټې څخه د ۱۳۴۱ حوت تر پایه پوری

- ۱- د جراحی په سرویس کی ۳۶۳ تنه شامل شوی ، ۱۱۵ تنه عملیات ، ۳۲۵ تنه بانسمان ، ۷۷ کسه پلستر او منجمله ۱۱ تنه مړه شوی دی . ضمناً ۱۷۴ تنه د بستر څخه بهر بانسمان او خپلو کورونو ته بیول شوی دی .
- ۲- د ښځو په سرویس کی :

۷۸۲ تنه په بستر کی شاملې شوی ۲۷۶ تنه عملیات ، ۷۸۲ تنه بانسمان شوي اوله هغو څخه ۹۰۱ تنه مړې شوی او نورې ښې شوی او خپلو کورونو ته تللی دی .

- ۳- د بستر ګو په سرویس کی :

۱۱۰ تنه په بستر کی داخل شوی او بیرون څخه ۴۵ تنو دوا تلو سره ۲۵۵ تنه عملیات شوی دی او صحت می موندلی دی .

- ۴- د غوږو او ستونی سرویس :

۲۱۱ تنه بستره یی شوی اود بیرون د ۵۲ کسو د مراجعی سره ۲۶۳ تنه عملیات شوی اوله دغه جملی څخه ۲ نفره مړه شوی او نور ښه شوی او کورونو ته تللی دی .

- ۵- په داخله سرویس کی :

۲۸۸ تنه په بستر کی داخل شوی او معالجي او تداوی څخه وروسته ښه شوی او رخصت شوی دی .

- ۶- د عقلي او عصبي په سرویس کې :
  - په دغه سرویس کې ۶۱ تنه تداوی او پښه شوي دي .
  - ۷- د کوچنیا نو په سرویس کې :
  - ۳۷۱ تنه تداوی او معالجه شوي دي .
  - ۸- په جلدی سرویس کې :
  - ۲۲۵ تنه معالجه او تداوی او پانسمان شوي دي او پښه شوي دي .
  - ۹- دراد یو لوی سرویس کې :
  - ۱۱۹۳ رادیو گراپی شوی او ۵۴۱ تنه رادیو سکوپي شوي دي .
  - ۱۰- د دغه روغتون د تجزیې په لابراتوړ کې ۴۴۲۸ عمومي معاینې شوي دي .
- نوبت :**

۱۱- دهغي وینې اندازه چه د عملیات شوو او نورو مریضا نو په مصرف رسیدلې ده یوسلو او یو لیترو او ۳۷۵ سی سی وینه ده .

د حمل دلومړۍ څخه د ۱۳۴۴ کال د جوزا تر پایه پوري

- ۱- د جراحی په سرویس کې : ۲۰۸ تنه په بستره کې داخل شوي ۶۱ تنه عملیات ۱۷۴ تنه پانسمان ۵۱ تنه بستر شوي اوله هغې جملې څخه ۶ تنه مړه شوي دي علاوه پردې ۱۱۰ تنه د بستر له خارج څخه عملیات شوي او خپلو کوروته بېول شوي دي .
- ۲- د ولادی په سرویس کې : ۳۷۶ تنه بستر شوي او ۴۸۰ تنه پانسمان او دهغه جملې څخه ۳ تنه باقی تداوی او د پښه کیدو څخه وروسته رخصت شوي دي .
- ۳- د سترگو په سرویس کې : ۲۶ تنه بستري شوي دي عموماً عملیات شوي او علاوه پر هغه ۱۲۱ تنه د بستر نه خارج عملیات او تداوی شوي دي .
- ۴- په داخله سرویس کې ۱۲۰ تنه بستري شوي ۲۵ تنه مړه شوي او نور له پښه کیدو څخه وروسته رخصت شوي دي .
- ۵- د غوړو اوستوني په سرویس کې : ۹۹ تنه په بستر کې داخل شوي ۷۳ تنه عملیات او ۸۸ تنه پانسمان شوي دي ، علاوه په دې ۱۵ تنه نور له بستر څخه عملیات او خپلو کوروته وېل شوي دي .
- ۶- د عقلي او عصبي په سرویس کې : ۴۲ تنه په بستر کې داخل شوي اوله پښه کیدو څخه وروسته رخصت شوي دي .
- ۷- د کوچنیا نو په سرویس کې : ۲۵۳ تنه په بستر کې داخل شوي او د معاینې او پښه کیدو څخه وروسته خپلو کوروته رخصت شوي دي .
- ۸- د جلدی په سرویس کې : ۲۸ په بستر کې داخل اوله پانسمان او د معالجه څخه وروسته رخصت شوي دي .
- ۹- د ساري مرضونو په سرویس کې : ۷۵ تنه په بیلو بیلو تنظیمي ساري ناروغیو اخته او بستر شوي ۹ تنه مړه او نور پښه شوي دي .

۱۰- د راديو لوژي سرويس: ۵۲۶ راديو گرافي او ۲۰۴ راديو سکوپي شويدي
۱۱- تنه د تجزيې په لابر اتواو کې ۱۶۵۴ عمومي معاييني شويدي

د دواجوړولو پوهنځي د فعاليتونو لاپيز د دواجوړولو پوهنځي:

د دواجوړولو پوهنځي د يوې خوا د تدريسي اولابر اتواري فعاليت په نگاه اود بلي خوا د پيش بيني شوو پروژو په ډول د اداري تشکيلاتو په نظريي دخپل انکشاف او تحول په خط سیر کې پراخ گامونه اخستی چه په دغه صورت کېني ويلي شوچه د لومړي ډلي د پيلوم ليسانسه دواسازان وهاندی کول دفرانسوي پوهنتونواو کابل د پوهنتونواو کابل د پوهنتون د فرمسي د پوهنځي ترمنځ د همکاري د قرار داد لاسليک کړسيود تقويي اود يوشمير لابر اتوار ونو تکميل د ځينو څانگو پراختيا او فعاليتونه چه په دغه موده کېني ئي کړي دنوموړي پوهنځي د يادوني وداستقبال دي .

ټولني ته د لومړي ډلي فارغ التحصيلانو وړاندی کول:

د کابل پوهنتون د دواجوړولو د پوهنځي په تقويه کولو سره وکوالی شو چه د ليسانسه د پيل م دواسازانو لومړي ډله د ۱۳۴۱ کال په د لوی کېني ټولني ته وهاندی کړل اود دواسازي د پوهنځي اسيسټانو ته د شدیدا احتياج په نظر د دواسازي د پوهنځي د لومړي دوری ليسانسه دواسازان بي له عسکري دواسازانو څخه ټول دلاندنيو کرسو د تدريسي هيئت د غړو په حيث د پوهيالو په نوم مقرر شول .

د دارود کنټرول په برخه کېني د دواسازي د کلينيک په کرسې يوتن، د دواجوړولو د صنعت په برخه کېني د دواسازي کرسې يوتن، د طبي نپاتاتو په کرسې يوتن د شمیک دواسازي په کرسې يوتن، د دواسازي د کيمياوي تحليل د پرومتولوژي داغذيي د کنټرول په کرسې يوتن د توکسيو لوژي په کرسې يوتن، د ميکرو بيولوژي په کرسې يوتن، د کابل د پوهنتون يوتن .

د کابل د پوهنتون د دواسازي د پوهنځي او د فرانسوي د پوهنتونو ترمنځ د همکاري د قرار داد امضاء .

د کابل د پوهنتون د دواسازي د پوهنځي اود فرانسوي پوهنتونو ترمنځ د ۱۳۴۲ کال د نور ۹ نيټه د ۱۹۶۳ عيسوي کال د اپريل په ۳۰ نيټه د علمي همکاري قرار داد په يوونښتو مادو کېني چه په افغانستان کېني امضاء شو هدف اومقصدي د مترقيو ممالکو د دواسازي د پوهنځيو په سويه د دواسازي د پوهنځي د سويي معيار او ارتقا په علمي بنيه تقويه کول دي .

تدريسي فعاليتونه

د دواسازي پوهنځي په دغه موده کېني کوشش کړي دي چه خپل مستحضران، تکنيشنونه اسيسټانټونه او نور د کرسو په چوکاټ کېني شامل کړي او په دي څخه شول چه دخپلو تدريس شوو مضامينو په اندازه د کرسيو شمير په ورو ورو شلو کرسو ته ورسوي .

د دوهم پلان په بېله بودجه کښې دهرې موجوده کرسې د تقويې د پاره په نظر کښې نيولې شوي چې د هغه دمخې نوموړې کرسې تدريجاً د يوې خوا د پرسونل لړ او په نظر او د بلې خوا د خپلو مجهزو لابر اتوار و د تکميل په نگاهه پخپل خط سير کښې تحول او انکشاف وکړي نو د ۱۳۴۱ کال په اول کښې د لابر اتورو د تاسيس مقدماتي کارونه شروع او بده موده کښې د نوموړې پوهنځي ساختماني کارونه، نل غزول کاشي کاري او لابر اتوارونه تکميل او په ۱۳۴۲ کال استادانو او محصلانو ته د درسي کال د لومړي سمسټر د استفادې په غرض وسپارل شو چې په له مېالني نه ويلي شوچه د دوا سازه د پوهنځي لابر اتوارونه د نل دوانې د ساختماني طرز په نظر د کابل د پوهنتون د خوارانو لابر اتوارو څخه گڼل کېږي .

پدې موده کښې لاندې لابر اتوارونه تکميل او د محصلانو استفادې ته پرېښودل شوي چې د هرا لابر اتوار په باره کښې لنډې تذکر دادی .

دادوې د کنترول او دوا سازه د کلينيک لابر اتوار:

دغه لابر اتوار چې ۹ کاشي کاري ميزونه لري سربيره د شاگردانو د علمي درسو نو څخه د علمي تجاربو او تشيحاتو څخه هم پکښې کار اخستلی شوی د دغه ټولو ميزونو سره نلونه هم مل دي په نوموړي لابر اتوارو کښې د آب مقطر يوه دستگاه هم احتياجات رفع کوي او د بلې خوا د پوهنتون د صحي موسسو د لابر اتوارو سره د ضرورت په وخت کښې مرسته کولی شي .

سره ددې بيا هم د دغه لابر اتوار و دزياتي توسعې او انکشاف د پاره په دوهم پلان کښې د لابر اتوار پروژې چه ادامه به ومومي د کار لاندې نيولي شوي ده .

د طبي نباتاتو او د هغو د موزيم لابر اتوار

د وطن د طبي نباتاتو مطالعه او تصنيف د اقتصادي طبي او دوا سازه د صنعتي نگاهه له مخې فوق العاده مهم دي نو ددې منظور په اساس د دوا سازه د پوهنځي کرسې چه د نباتاتو د طبي کرسې په نوم يي د لابر اتوارو د پروژې ايجاد دمخه شروع شوي و د ساختمان نل غچول او نورو په نگاهه تکميل او د شاگردانو استفادې ته سپارلي شوي وي دغه لابر اتوار په ټولو لابر اتواري شرايطو د دازو د کنترول او دوا سازه د کلينيک لابر اتوار هم لري، د شاگردانو د تطبيقاتو او مشاهدو د پاره گڼ ميکروسکوبي ميزونه برابر شوي دي او يو شمير نوي ميکروسکوپونه ددې منظور د پاره خريداري او شاگردانو ته د استفادې د پاره ورکړي شوي دي ، د طبي نباتاتو موزيم د دغه لابر اتوار مل ځانگه ده چه په آينده کښې به په يوه خونه کښې ځای ورکړي شي ، په دغه موزيم کښې د افغانستان وچ شري طبي نباتات چه د علمي سيراو گرځيدلو په وخت را ټول شوي تصنيف او ساتلي شوي او يو شمير سلايد او نور طبي نباتات د باندنيو هيوادو څخه د مقاييسې د پاره پکښې را ټول شوي دي .

د نباتي پوډرو او وچ شوو بوټو ايشودلو د پاره يوه اندازه يو تلو نه هم د دارو د ديوو څخه اخستي شوي دي او په همدې شان د ځينو بوټو د نهالو او مطالعې د پاره يو شمير گلداني اخستي شوي او د دغو کرسې استادانو محصلانو ته ورکړي شوي دي او د دوا سازي د پوهنځي په مقابل محکمې د خيابان په ډول جوړه شوي. چه وروسته به د محصلانو د معلوماتو د پاره د طبي بوټو د يو باغ په شکل جوړه شي دغه باغ د خيابانو نه د طبي بوټو موزيم هم د دغه لابراتوار مربوطه ضمايم دي نوموړي لابراتوار چه په ۱۳۴۱ کال د لومړي سمستر شاگردانو ته ورکړي شوي د لابراتوار په چوکات کښې د طبي نباتاتو پوډر د ميکرو سکوپ په واسطه د محصلانو په ذريعه تشخيص شوي دي دغه نباتات چه مقطر تری او خيستل شي د محصلانو په ذريعه ترسيم او تشخيص کيږي په دغه لابراتوار کښې د شپيته کسونه تر اويا کسور پوري محصلان مخا بيدلي شي.

د دوا جوړولو د شميک او کيميا د تحليل لابراتوار

دغه لابراتوار هم تکميل او په ۱۳۴۲ درسي کال د لومړي سمستر شاگردانو ته سپارلي شوي چه د (۳۰) تنو محصلانو څخه تر څلويښتو تنو پوري مخا لري د لابراتوار په چوکات کښې سر بيره د غذايي موادو دحتي الامکان کنترول نه د وطن د معدني او بو مطالعه د ځينو او بو نموني لکه د استالف د شفا چيني او نورو څخه د علمي سربيره وخت راوړل شوي مطالعه او کومه نتيجه چه تيري اخيستي شوي داده چه شفا د چيني او به هغه تيلو او کنتر کسويل او بو ته ورته دي. چه په فرانسه کښې شهرت لري البته داو بو او مخصوصاً د طبي معدني او بو مطالعه د هيدرو لوزي په څانگه کښې چه مضمون يې د لابراتوار او د هغې د کرسې او تدريس ايجاد تر نظر لاندې دي و به کتل شي.

د توکسيکولوژي لابراتوار:

د يو خارجي استاد موجوديت د دوايي د تقلباتو او تسماتو په تشخيص کښې د دريم او څورم ټولگي د علمي درسونو د اجرا او دهغو چارو د پرمخ بيولو د پاره د لابراتوار ساختماني کار تکميل او د لومړي درسي سمستر محصلانو ته حواله شوي دغه لابراتوار تقريباً د ديرشو کسو محصلانو مخا لري، د پوهنځي د نورو لابراتوارو څخه يې حتي الامکان د پرمخ تگ او پراختيا وسايل او سامان تهيه او يوه اندازه نور يې خريداري او د ټولو نه لومړي دغه لابراتوار ته ورکړي شوي دي.

چه دادی د دغه لابراتوار په چوکات کښې تسممي دوا او د تر يا کو د تقلباتو تشخيص شوي دي.

په دغه لږ کښې د عدلي طب د طب د پوهنځي دادويي د ډيپو او پوليسو او نورو څانگوسره په زړه پوري مرسته کولي شي.

د عضوي کيميا لابراتوار:

ددی لابراتوار کار په سلو کښې ۹۰ تکميل شوي د علمي درسونو او ځينو

عضوۍ کیمیاوې تجارېو او مشاهد د پاره ترې کار اخستل کېږي، د ۱۳۴۲ کال د دوهم سمستر شاگردانو ته سپارل کېږي.

دمیکرو بیولوژی لابراتوار :

دمیکرو بیولوژی لابراتوار چه یوه سلسله نور کوچنۍ لابراتوارونه ورسره دمیکروسکوب ارسرو اوژی له نظره دمیکرو بود تشخیص او کثیت دوسا پلواو تعقیم د پاره دی د پرنیټولوژی دیولا براتوار سره تر ساختمان لاندی نیولی شوی کار بی په سلو اتیاسر ته رسیدلی دی

البته د حیاتی کیمیا د لابراتوارو نو د ایجاد د پاره بی دفرمکو دنیا می هیدرولوژی او فوری پروژی دمطالعی لاندی دی چه د کافی اطاقونو لراو په اثر به په مساعدو شرایطو درلودلو سره وروسته عملی اقدامات وشي .

د دواسازی د ادو بی تور یوم پوهنځی :

د دواسازی د پوهنځی دغوښتنی په ډول د درسی اطاقونو او کنفرانسو دخونو وقلت په وجه د دواسازی د پوهنځی د احتیاجاتو درفع کولو د پاره دکابل د پوهنتون او هوختیف د ساختمانی کمپنی ترمنځ قرار داد امضا شوی چه په سلو کښی ئی تر شپیتو پوری کار تکمیل شوی دی .

دغه د ادو بی توریم به دسلو ، شپن شلو کسانو گنجایش ولری .

د درسی پروگرام کتلوله مخی

لکه څنگه چه د منځه وویل شو د تدریسی هیئت د اعضاؤ په حیث د دواسازی د لسانسه دیپلوم د لومړی ډلې په مقریدو سره د پوهنځی درسی پروگرام منظم شکل اختیار کړی دی یوازی د تدریس د ذرات ښه طرز د انجام د پاره د سمسترونو د مضامینو د تقسیم او د ساعتو تعداد او تغییر دمطالعی لاندی نیولی شوی دی لکه چه په ۱۳۴۱ تدریسی کال کښی چه د تخنیک میکرو بیولوژی اوعومۍ میکرو بیولوژی تخنیک په دریم او څلورم ټولگیو کښی په ځکه لوستل کېدل مگر په ۱۳۴۲ درسی کال کښی به دوه برخو ویشل شو یعنی عومۍ میکرو بیولوژی او د تخنیکۍ میکرو بیولوژی په دریم ټولگی کښی او میکرو بیولوژی سیستماتیک د هر میکروب او پرو لوژی د خصوصۍ مطالعی سره د څلورم ټولگی په درسی پروگرام کښی دمطالعی محای ور کړی شوی دی نو په دی وسیله لیسانسه دوا سازان په دغه ساحه کښی په وسیعو معلوماتو لرلو سره کولی شی چه میکرو بونه تشخیص کړی . په همدی ډول ئی د نظری درسو سره جوخت د مرکزي او اطرافو د دولتی او انفرادی موسسو د کتنو څخه ئی سر بیرته تعلیمی تطبیقا تو او علمی سیر ته هم ادا مه ور کړی چه په تعلیمی چوکاټ کښی ترې شاگردان استفاده وکولی شی .

په ولاياتو کښې علمي سیر او گر غږیدنه:

د طبي بوټو دراقولو او دنبا تاتو د طبيعی ودی د طرز مشا هدی او د خلکو سره د تماس اودارو در ملو ته دهنوی داحتیاسا جا تو ددرک معلو مو لو دپاره دا ډول علمی سیر چه په نظر کښې نیول شوی شاگر دان ور وسنه دخپل علمی سیر دخاتمی نه دخپلو مشاهدو رپوټ دپوهنځی محینو استادانو او شا گر دانو ددغه پرو گرام په اساس د ۱۳۴۲ ددرسی کال تر منع د لومړی سمستر د امتحان دخاتمی نه وروسته د پنجشیر دره اودهنې دری بوټی لیدلی او یو تعد اد طبی بوټی می دحان سره د طبی بوټو په لایرا توراوموزیم کښې دساتنی اومطالعی دپاره اوبه دغه باره کښې می رپوټ لیکلی دی.

کتا بخانه او خپرونی:

ددواسازی دپوهنځی کتا بخا نی دخپل جوده شوی پرو گرام په ډول خپل انکشاف ته ادامه ور کړی دپوهنتون دکتا بخانی دمد یریت له خوا په مختلفو برخو کښې یو شمیر کتا بونه پیرو دل او دپوهنځی کتا بخا نی ته لیږلی شوی او یو شمیر نور کتا بونه دپوهنځی له خوا ور کړی شوی دی.

ددواسازی دپوهنځی دخپرو نوڅانگه:

دپوهنځی دخپرونو څانگی دپراستلو دمو دی څخه تر اوسه پوری په گڼستنر ماشینو او دهنو کاملو شیا نو انگلیسی او پښتو تالیپ او نو روها شینو مچیزه شوی دتدریسی هیئت د اعضا و څخه یو تن سر بیره پخپل تد ریسې مسئو لیت دکتا بخانی دچارو په ولما ندی بیو لو مقرر شوی دی ددغی څانگی دپاره قایمست او مامور هم استخدام شوی دی.

سره ددی چه دغه څانگی دخپل انکشاف دشر وع څخه یو شمیر ډیری داد اری او بودجی پاڼی دخپل پوهنځی دچارو داجرا دپاره او څه می دپوهنتون دمرکز او محینو نورو پوهنځو دپاره په گڼستنر چاپ او هم می یوه خپرونه دپوهنځی دمعرفی په نوم نشر او په جدید الشمو لانو ویشلی دی، همدغه رنگه دپوهنځی قول اداری او تد ریسې مکتوبو نو قیپ کول دنشراتو مدیریت په غاړه اخیستی دی نو باید داهم ووايو چه ددغی څانگی دانکشاف دپاره په دوهم پلان کښې قاکلی بودجه بیش بینی شوی چه پروژی می تد ر یجا داجرا لاندی دی.

او په همدی ډول می په تد ریسې پرو گرام کښې لکه څنگه چه په نظر کی نیولی شوی دغه رنگه کله نا کله دايجا باتو مطا بق پری ژوره کتنه او غور کښی چه نوی نظر به هم پری وشي.

ددواسازی دپوهنځی کتلاک دپوهنځی دریاست دریس دپاملرنی لاندی داستادانو تهاکلی جرگه کی په واسطه تهیه او که امکان ولری گڼستنر او یا به چاپ کړی شی دپوهنځی ددری میاشتنی مجلی دتهپی جرگه کی په (درمل) دمجلی دخپرونو په باره کښې کو بشپش وکړی او دتالیف او ترجمی جرگه کی به ددرسی کتا بو نو دتهپی دپاره

مطالعه و کړي او د دوا سازۍ د قانون او دوا سازۍ د مسئولیت لایحه په دطیپانو سره د مساوی همکار غړي په حیث تشریح کړي .

د نشراتو د څانګې پر اختیار په هر نظر مخصوصاً د عکس اخستلو څانګه په د عکس اخيستلو د پاره کوشش وکړي او هم په علمي ګرځېدنې او لارو ټولنیزو تحولات لکه څنګه چې په انکشافی بودجه کې پېش پېښې شوي په نظر کېښي نیولي شوي دي . او هم د کتا بځانې د پاره په متعددو طریقو د کتا بونو او مجلو برابرول تر نظر او څېړنې لاندې دي .

د روغتیا د جملې وزارت د کمپو ډري د ښوونځي سره په د تدریسي چارو د پرمختګ او معلوم لېږلو په نظر مرسته وکړي او یا په د ښوونځي په پروګرام کې د دوی د موافقې په ډول تجدید نظر وکړي شي .

دغه کمپو ډران چې د دیپلوم لیسانس د واکمنانو او آئینده معلمانان دی پدې باره کېښي د د کار د خصوصیاتو سره اشنا او پوه کړي . د دوا سازۍ د پوهنځي لارو ټولنه چې د دادوبي د کنترول د پاره تهیه شوي او د دارود تسماتو او تقلباتو د توریښ په هڅه چمتو او حاضر دی د لږ و لږ وخت کېښي به د روغتیا وزارت او نورو ذی علاقه څانګو سره مرسته وکړي که څه چې دغه ډول فعالیت په تیرو نهو میاشتو کې تر یوې اندازې پورې شروع شوي و . د دوا سازۍ د پوهنځي لیسانس د دیپلوم د واکمنانو څو تنه د دوا سازۍ د عالي او اختصاصي تحصیلاتو د پاره د مسا عدت او شرایطو په صورت یوه خارجی هیواد ته استول شي تر نظر لاندې دي . د بودجې تر ټیږ په نظر چې ۱۳۴۲ کال په بودجه کې د لارو ټولنه د تدریس او ادارې پرسونل انکشاف په نظر کېښي نیولي شوي تد ریعاً به تطبیق شي .

د انجنیرۍ د پوهنځي فعالیتونه:

د ۱۳۴۲ تعلیمي کال په شروع کې د انجنیرۍ پوهنځي د کرهڼې د پوهنځي څخه پیل او په مستقل ډول يې په فعالیت شروع وکړه .

د دغه پوهنځي تړون دوا یو منځنۍ د قییم سره فسخ او د بل قییم سره يې چې (ای، اف، آی) یعنی د امریکاد تعلیمي مرستې اداره نومېږي رابط پیدا کړه، پخه تنه استادان او یو تن د هیئت مشر د نوی قییم له خوا د تعلیمي کمال په شروع کې کابل ته راغلل او په کار يې پیل وکړه .

د انجنیرۍ پوهنځي وکړای شول چې د دغو خارجی استادانو په مرسته یو نوی پروګرام چې د داخلی او خارجی استادانو له خوا د تیر کال په آخر کې جوړ شوی و تطبیق کړي .

د یو ټاکلي پروګرام د لاندې ، د انجنیرۍ د پوهنځي شاګردان د کار په نیمایي کېښي په انجنیرۍ د برښنا د انجنیرۍ او د میخانیک په بیلو برخو وېشل کېږي او د پاتې

یونیم کان په موده کښی په نوموړو شقونو کښی د ممکن حد او اندازی پورې تخصص پیدا کوی .

په نظر کښی لروچه په نودی راتلونکی وخت کښی دخپلو خارجي مشاورانو په مرسته او همکاری ددغو هریوشق په داخل کښی د تخصص نوری برخی بیلی کړو زمونږ په عقیده داسی پروگرام به دگران وطن د تخنیکي او عمرانی پروژو په وړاندی بیولو کښی زیات او پوره تاثیر ولری .

د لومړی محل لپاره موو کړای شول چه خپل د برښنا لایراتوار تشکیل او ۳ د او ۴ ټولگی د شاگردانو د استفادی دپاره دهغوی په اختیار کښی کيږدو .

په تیر کال کښی د برښنا اوفزیک د لایراتوار یوه اندازه سامان سپ کال فرمایش ورکړی شویدی هیله لرو چه دغه سامان د سپ کال د دویم سمستر د شروع نه مخکښی کابل ته راوړسپړی او په کارو اچول شی .

ددې لپاره چه خپل د برښنا او میخانیک لایراتوارو ته د انجنیری دپوهنځی په نوی عمارت کښی په اساسی توگه مجهز اوسمهال کړونومووغوښتل چه د تخنیک دوه تنه مشاوران و نیول شی . دغه مشاوران کابل ته رارسیدلی او په خپله دوه هفته بی هستوگنه کښی بی دخپل ضرورت وده د سامان لست جوړاویا په امریکانه لاهشی او ددغه سامان د پیرو دلو په حقله په امریکا د تعلیمی امداد ادارې ته خپلی نظریې وړاندی کړی . هیله ده چه دغه سامان د ۱۳۴۳ تعلیمی کال د شروع کیدو څخه پخوا کابل ته را ورسپړی او نصب شی ، د انجنیری د پوهنځی د تعمیر د ضرورت وده د برښنا سامان به په نودی راتلونکی وخت کښی فرمایش ورکړل شی .

یوه اندازه قرطاسیه ، خومیزونه اود معلم توری تختی چه د وایو منگک د نیم له خوا فرمایش ورکړل شوی و خوموده وړاندی کابل ته راوړ سیدل او دنوی قیم د استفادی دپاره هغوی ته ورکړ شو .

خودرسی کتابونه چه په لومړی سمستر کښی په کار و دنوی قیم له خوا فرمایش او په لږه موده کښی به کابل ته راوړ سپړی .

په دویم سمستر کښی ددغه پوهنځی د تدریسی چارو د پرمخ تګ لپاره ددوه تنو موجوده استادانو نه علاوه چه پاتې کيږی ، نور پنځه تنه استادان او یو تن میخانیک غوښتل شویدی .

د نور په میاشت کښی میاشتنی کنفرانسونه په دغه پوهنځی کښی شروع شول ، ددغو کنفرانسونو مقصد ددغه پوهنځی او نورو د انجنیری د مسلک د علاقمندانو د معلمنو او شاگردانو د علمی سویی لوړول دی ، علاوه پردی دنوموړی سویی د لوړولو دپاره ځیني کور سونه هم تشکیل شوی او نور به هم تشکیل شی .

ددغې سلسلې لومړی کورس دمودو د ټینګوالی او استحکام په نامه په دغه سمستر کښی شروع اودوام لری . ددغه پوهنځی ځیني پخوانی معلمان اوفارغ التحصیلان اود

استحكام د پوهنځي دوه تنه استادان په هغه کښي برخه اخلي. دغه کورس او دغه شان ددغي سلسلې نور کورسونه ترهغه پوري چه زمونږ داخلي استادان په اساسي توگه تقويه کيږي د خارجي استادانو له خوا به تدریس شي.

د خپل افغاني تدریسي هیأت د تقوی د پاره په نظر کښي لرو چه د سږ کال د لومړي سمستر د پای ته رسیدو نه پس خو تنه استادان او شاگردان د عالي او لوړو تحصیلاتو په غرض امریکاته واستوو.

په تیر کال کښي دانجنیری او کرهڼي پوهنځي د علم او فن په نامه یوه مجله خپره کړه، خود د دواړو پوهنځیو د بیلوالی او جدا کیدو نه وروسته، دانجنیری پوهنځي د پوهنتون ر یاست ته پیشنها د وکړي چه د صالحه مقاماتو څخه دی د افغان انجنیر په نوم دیوی ملی مجلې د خپرولو امتیاز واخیستل شي.

ټاکل شویده چه د نوموړي نشریې د کار د طرز او د اساسنامې د ترتیب نه وروسته هغه مجله په خپل وخت خپره شي.

دیوی عرفاني مؤسسی مهم جز متعلمین دی، او مونږ له دغه ادخ څخه خپل محان بی نیازه بولو، د پوهنځي د سږ کال د شاگردانو احصایه په لاند ډول ده،

قو لگی	لومړی	دوهم	دریم	خلورم
د شاگردانو شمیر	۱۰۰	۴۴	۴۷	۲۰

مونږ خپله دغه بی نیازی د ثانوی تخنیک مرهون گڼو ځکه چه په سلو کښي د بنجوس نه زیات متعلمین په دغه پوهنځي کښي د ثانوی تخنیک فارغ التحصیلان دی.

په تیر یوه کال کښي د اقتصاد پوهنځي:

د اقتصاد پوهنځي د خپلو شا گردا نو د پاره په تعلیمی ساحه کښي په زړه پوري مساعد تدریسي شرایط برابر کړي، د کابل د پوهنتون د اقتصاد د پوهنځي په بین المللی معیار د درسی سوبی د پالو او لوړولو د پاره بی په زیاته اندازه کوشش کړی دی. د اقتصاد پوهنځي د ۱۳۴۱ کال په اوایلو کښي د المان د اتحادی جمهوریت د کلن د اجتماعی او اقتصادی علومو د پوهنځي سره د ښو رو ا بطو قرار داد امضا کړی دی.

ددغه قرارداد په موجب د المان د ستایلی شوی پوهنځي یو شمیر استادان د اقتصاد د پوهنځي د تدریس د پاره کابل ته راغلل، په ۱۳۴۱ کال کښي د اقتصاد پوهنځي المانی استادان خلور تنه و. او په ۱۳۴۲ کال کښي یو بل المانی استاد هم کابل ته راغی چه اوس د اقتصاد په پوهنځي کښي پنځه کسه خارجي استادان چه دوه تنه می پروفیسوران او دری تنه می د دکتوری خاوندان دی. د اقتصاد په پوهنځي کښي د اقتصادی علومو په مختلفو برخو کښي درس ورکوی او سر بیرته دغه د المانی

محصلینو د جملې څخه دوه تنه اسیستانت د لیسانس په درجه د اقتصاد د پوهنځي د کتابخانې د چارو داسانې او پرمخ تګ په غرض د پورتنۍ قرار داد له مخې د مربوطو چارو په اجرا مشغول دي، داخلي استادان چې په حاضر وخت کې د اقتصاد د پوهنځي په تدریسي چارو مقرر دي، ۲۳ تنه د پوهنځي د علمي رتبې نه د پوهنوال ترتیبي پوري دي.

د محصلانو او محصلینو ډیرښت:

په ۱۴۱۱ تدریسي کال کې ۷۶ تنه د ښوونځيو محصلانې او محصلین د اقتصاد د پوهنځي په لومړي ټولګي کې شامل شول مګر په ۱۳۴۲ کال کې د اقتصاد د پوهنځي د لومړي ټولګي د شاملینو شمیر ۱۳۴ تنو ته ورسید چې ۳۸ تنه ښې محصلانې او نور ښې محصلین دي په دې حساب نو د اقتصاد د پوهنځي په یوه تعایمي کال کې په سلو کې ۶۶ تنه شاملین ډیر شوي دي، د شاملینو د شمیر دغه ډیریدل چې د افغانستان اقتصادي انکشاف پخپله دسم علمي بنسټ فني پرسونل ته نیاز مندي لري د پوی خوا او د بلې خوا د اقتصاد علم چې بشر ته د یو اجتماعي علم په حیث و سایل سپاری او په دغه واسطه انسان کولی شي چې دخپل ژوند درن جریان په ښه وچه په زده پوري مستقیمه په یو څېر تنظیم کړي نو ښه په دغه افغاني ځوانان د پورتنیو دوه اصلو په نظر د اقتصادي علم د زده کولو اهمیت ته متوجه شوي دي. د پوهنځي د ورځني علمي انکشاف د ډیریدو څخه سر پېره د صلاحیت لرونکو مقاماتو د صوابدیدو په اثر ښې په دې لار کې په زده پوري موثره مرسته کېږي ده.

کتابخانه:

د شاگردانو او نورو پوه کسانو د استفادې د پاره د اقتصاد په پوهنځي کې د کتابخانې د تاسیس ښه و ښول شوه.

د ۱۳۴۱ کال یعنی د المان د کلن د پوهنتون سره د قرار داد لاس لیک کولو تر وخت پوري د اقتصاد پوهنځي پخپله کتابخانه کې ۲۹۹۱ ټول ټوکې په دې توګه چې د دې لاس لیک سره له هغه د ښوونځي قرار داد له مخې یوه ماده د اقتصاد د پوهنځي د کتابخانې سره په مرسته پوري مربوطه وه نو ښه په دغه د کلن د پوهنتون د اجتماعي او اقتصادي علومو د پوهنځي له خوا په مختلفو ژبو یو شمیر ډیر کتابونه د کابل د پوهنتون اقتصادي پوهنځي ته اهدا شول چې د دغې جملې څخه تراوسه پوري (۲۰۰۰) ټوکې کتابونه کابل ته رارسیدلي دي او د نورو کتابونو د رالېږل ادامه لري چې په دغه لړ کې د اقتصاد د پوهنځي کتابخانې ته یو څول مسلیکي روزنامې او مجلې هم را رسېږي د استفادې وې گرځیدلي، د کتابو د شمیر احصایه چې تراوسه پوري د المان او انکشافی بانک او نورو موسسو نه د اقتصاد پوهنځي ته رارسیدلي په لاندې ډول دي.

۱- د بین المللي بانک د رالېږلو کتابونو شمیر د دې سوه ټوکې.

۲- د پروگرام په اساس د المان نه رالېږلی شوی کتابونه تقريباً د دوه زره ټوکونو نه زيات دي .

۳- د اقتصاد د پوهنځي کتابخانه ته چه کومې مجلې او روزنامې په مسلسل ډول رسېږي د سل ټوکو مجلو او روزنامو نه ي شمير زيات دي .

سيمینارونه :

د اقتصاد د پوهنځي د سيمينار د پروگرام ترجمه دمخه هم تطبيق کيدله مگر په ۱۳۴۲ کال د تدریسي کال کښي د دغه پروگرام د تطبيق طرز دکابل د اقتصاد د پوهنځي د شرايطو او مقتضياتو په نظر کښي بدلون پېښ شو او دمحصلاتو اومحصلينو د پاره د سيمينار د تطبيق برخه داسي په نظر کښي ونيول شوه داصلي اواساسي مضامينو پهخوا کښي د سيمينارونه هم چالان شي او په دغو سيمينارونو کښي شاگردانو ته موقع ورکړي شي چه د درس په وخت کښي که کوم سوالونه ي په ذهن کښي پيدا کيږي د مربوط سيمينار په خالي شيبو کښي پخپل منع کښي او يا دخپلو استادانو سره بحث اومفاهيمه وکړي او علمي څيړنو خپل محان قانع کړي .

سربېره پردغه د شاگردانو د سيمينارونو سره جوخت د پوهنځي د استادانو د پاره دوه نور سيمينارونه په عالي سويه د اير شوي دي چه د دغو سيمينارونو د جملې څخه يو سيمينار په ۱۳۴۱ کال د الماني استادانو د ټيم رئيس پروفيسور دوکتور دويلي کراوس په واسطه اود ملي اقتصاد د پروفيسور دوکتور اسوالدهاي و داوسني اقتصاد د پروفيسور په واسطه عملي کيږي .

ددغو وروستنيو دوه سيمينارونو هدف او مرام دادی چه د اقتصاد پوهنځي استادانو ته موقع ولگړي شي چه د اقتصادي علمي مسايلو په خواوشاه کښي ورسره مخامخ وي او يا دخارجي استادانو سره په دايمي ډول په تماس کښي وي او په دي ترتيب دمضامين په تدریس کښي پخپل منع کښي هم آهنکي واري .

علمي سیر :

د اقتصاد پوهنځي د ډيرو کلو نو راهيسي د اهيواد زراعتي اوصنعتي مرکز و ته د سياحت پروگرام د اجرا لاندی نيولی، د دغه پروگرام مقصد دادی چه د يوی خوا د اقتصادي پوهنځي شاگردان او شاگرداني دخپل هیواد د اقتصادي اوانکشافی پروژو سره عملاً آشنا شي اود بلې خوا دهیواد په زراعتي اواقتصادی سيمو گرځيدل اوليدنه کتنه په حقيقت کښي د شاگردانو نظری درسونه عملی شي .

په ۱۳۴۲ کال د اقتصاد د پوهنځي د لومړي ټولگي شاگرداني او شاگردان چه تراوسه پوري دهامی سير د پاره پهمان ته تللی دي او د اقتصادي عمومي جغرافيه په مضمون کښي کوم موضوعات په نظری ډول لوستلی د کابل د ښار اوخوا وشا سيمو تر منع کښي دنباتاتو اختلاف په سيمه ايزو برخو کښي د عملي مطالعې او څيړني لاندی نيولی د

اقتصاد د پوهنځي دغه پروگرامو دمخې به ۱۳۴۲ کال د خپلو لوړو ټولګيو د علمي سپر دپاره د هیواد شمالي برخو د هیلمند او ارغنداو سیمو او د کندهار صنعتي برخو ته وسیع پروګرامونه طرح او تطبیق کړي او په همدغه ډول به د څلورم ټولګي شاګردان به ۱۳۴۲ د هیواد شمالي سیمو سیل وکړي .

میلمانه پروفیسوران :

د کابل د پوهنتون د اقتصاد د پوهنځي او والمان د اتحسا دی جمهوریت د کلن د پوهنتون د اقتصادي او اجتماعي علومو د پوهنځي ترمنځ د قرار داد د بطلی له مخې پېش پېني کيږي چه د دواړو پوهنځيو استادان د قرار داد د غبرګي رابطي به ترڅ کيږي د اموالو موضوع هم د خپل هدف په حيث چه د دغه قرار داد د بطلی مرام دی په نظر کيږي ولری او د کابل د اقتصاد د پوهنځي د استادانو او اعضا ټولو او عیالینو سوي په پېني بین المللي سوي پېني ته ور سوي نو د دغه اساس له مخې د کلن پوهنتون په نظر کيږي نیولي چه هر کال د دې پوهنځي د استادانو دپاره د عالي تحصیلاتو یوشمیر فیلوشپانو ته تخصیص ورکړي ، لکه ۱۳۴۱ کال په د نیمایي کيږي د اقتصاد د پوهنځي څلور تنه استادان د عالي تحصیلاتو په غرض د اتحادی المان جمهوري هیواد ته لاهل او د ۱۳۴۲ کال په آخره نیمایي د ۱۹۶۴ نوی عیسوی کال کيږي د اقتصاد د پوهنځي د استادانو دپاره څلور تعلیمي بورسونه ورکړي کوی چه ډیر زر خپل نفر وټاکي او په ټاکلي موده کيږي می ولېږي د پوهنځي د تد ریسې پروګرامونو د اصلاح په لې کيږي د اقتصاد د پوهنځي د اقتصادي څيړني مجله چه پخپل حجم او ظرفیت کيږي د محصولاتو او محصولاتو په نظري درسونو کيږي دیوی متممی وسیلې په حیث عمده نقش دی په زړه پوري افزایش پکيږي راغای ځکه دغی مجلې د لوړو علمي او عمده مضامینو په نشر د اقتصادي پوهنځي محصولاتو او محصولاتو ته ډیر لازمه اقتصادي معلومات وهاندي کړي او هغوی ته می سپاري .

د محاسبی او د احصایی لابراتوار :

هر کله چه عمیق اقتصادي موضوعات د حسابي اعدادو په ارقام او درياضي او هندسي ګرافونو په فارمولونو تحلیل کيږي نو بڼه په دغه نظر په ۱۳۴۱ کال د اقتصاد د پوهنځي د محاسبی او احصایی لابراتوار چه په مدرنو حسابي ماشینونو مجهز دی پرانستل شو . د محصولاتو او عیالینو د استفادی و ه و اقع شو . یو عصری کانتین پرانستل شو . چه شاګردانی او شاګردان تری د تفریح په وخت استفاده وکړي . نو امید دی د دغه عمارت په جوړیدو سره د کابل د پوهنتون په ساحه کيږي د پوهنځي لوی مشکل ژر رفع شي .

په بین المللي اقتصادي کنفرانسو کيږي د اقتصاد د پوهنځي برخه :

د اقتصاد پوهنځي دیوی عالي موسسی په حیث د هیواد د اقتصادي علومو مطالعې خپله وظیفه بولي چه د ټولو بین المللي او ملی اقتصادي مسایلو او پراېمونه په مستقیم

او بيا غير مستقيم ډول دهيواد د اقتصاد سره رابطې پيدا کوي ورسره آشنا او د ماهيت او جريان څرنگوالي مې وخت ناوخت د پوهنځي استادانو محصلانو او محصلينو ته وسپاري .

نو په همدغه اساس د اقتصاد د پوهنځي د غوښتنې او صلاحيت لرونکو مقاماتو د منظور په اثر داسې تجويز وشو چه وروسته له دې په هر بين المللي اقتصادي کنفرانس کېښي چه د افغانستان نمايندگان پکښي گډون لري د اقتصاد د پوهنځي نماينده هم پکښي د هماغه په حېثيت شامل وي . لکه چه د ۱۳۴۲ کال په اول کېښي د دغه پوهنځي دوه کسه استادان ښاغلي پوهنمل محمدعارف غونډي به ژنيو کېښي کاراو کارگرو په بين المللي کنفرانس کېښي گډون کړي واوهم ښاغلي پوهنمل نجيب الله امرخيل د ښکاک دايکافي دسيمې د احصائيه پوهانو په پنځم کنفرانس کېښي شموليت درلود چه په نتيجه کېښي يې نومولې کنفرانس د جرياناتو او گزارشاتو رپوټ پوهنځي ته وسپاره چه د علاقه مندانو د استفادې وړ و گرځيد .

د زراعت او دوترنري د پوهنځي فعاليتونه :

په ۱۳۴۱ کال چه د منظور شوي بودجې د ترتيب شوي پلان په ډول د دوهم پنځه کلن پلان لومړي کال و . تر کوم محايه پوري مې چه امکان درلود . د کرهڼې د بيطاري نوي تاسيس شوي پوهنځي دخپل تاسيس په لومړيو ورځو کېښي په ډير زيار او اهتمام سره د اداري د مختلفو چارو په پرمخ تسک کېښي فعاليت ښودلي دي مگر د بودجوي او اداري تشکيلاتو د توسعي په نظر بياهم د ۱۳۴۰ کال د فعاليت سره د مقايستې وده نه و . په دغو دواړو موضوعگانو کېښي د يادونې وړ کتنه شوي لکه چه پوهنځي په لومړي مرحله کېښي د وده تنو په کار لاس پوري کړ چه د هغه راهيسي اوس چه گوري زياتو کم شل تنه مامورين او پنځه ويشت تنه مستخدمين د چارو په اجرا لگېدای او د دوهم پنځه کلن پلان د پوهنځي د اړتيا و او د نیاز مندي له مخې ترتيب او منظور شوي دي چه د دغه منظوري په ډاډې يوه برخه مشکلات دفع شوي دي . د ترانسپورت د استادانو او مامورينو وسايل برابر او تهيه شوي تر کوم محايه پوري مې چه امکان درلود د لږاتوار تجهيزات تامین او په زده پوري دي . فرنيچر او د نوري نیاز مندي ضروري شيان د دغه پوهنځي مربوطه پروژي او لږاتوارونه چه د پوهنځي د محصلانو د تعليمونو په پرمخ تسک کېښي مهم نقش لري په لاندې ډول فراهم شوي دي .

لسکه د نباتي مرضونو د مدافعي لږاتوار ، د احصايي او فزيک لږاتوار د جوي آلا تو د توسعي او گرانو مې لږاتوار د کارگاه و شاپ ، د حيواناتو دروزني او دهغو څخه د وديو اخستلو لږاتوار ، د کرهڼې تجربوي بوزغلي مونيم او غر بيسريم ، گلخانه ، اوسردخانه ، د حيواناتو او نباتاتو بيا لوژي لږاتوار ، دخوراکي شيانو اوسپو د ساتنې اوميوي لږاتوار برابر شوي چه

ددغي جملې څخه د فز يک لا براتوار دمخه هم و، چه يوازي د نقص په لري کولو او جوړولو کښي ئي لازمه اجرا آت شوي دي د دغو لا براتوارو په جمله کښي چه د منظور شوي بودجي درارسيديلي تخصیصي په تناسب د ۱۵۰ لا براتوارو په شاوخواؤ کښي موفقانه پرمخ تګک شوي په همدې ډول ځيني نور لا براتوارونه لکه د نباتي امراضو د مدافعي لا براتوار- د حيواناتو دروژني او د يو اخستلو لا براتوار اود کرهڼي په بوژغلي برابرولو کښي په زده پوري پيشرفت شوي دي .

د تجربوي فارم فعاليتونه :

د نادر شاه دوغتون دصحي موسسو د ملکيت محمکه د زراعت د پوهنځي د استفادې په غرض پريښودل شوي دغه محمکي د نادر شاه دوغتون د ديوال د ننه په باغ کښي دي د وسايلو او کافي پرسونل نه لرلو په علت او هم د پوهنځي څخه دلري والي په نسبت تری په اساني سره استفاده نشوه کېدی مګر د کرهڼي او انجنيري د پوهنځي د اوسني تعمير په مقابله ددغي محمکي يوه شاهه برخه چه دوه کاله دمخه دغه پوهنځي استاذانو ته وسپارله شو چه د تجربوي بوژغلو په امتحان تری استفاده وکړي ددغي محمکي فز يکي وضعيت په ټوله معنی خراب و . مګر اوس ئي بل ډول وضعيت اختيار کړي، د يو علمي فارم په ډول گرځيدلي. ددی تيرو دوه کلونو په وروستني کال کښي د پوهنځي د رياست د لارښوونې لاندې په زراعتي فارم کښي لاندې تجربوي عملي شوي دي .

د کچالو د ذخيري طريقه :

په دغه تجربه دوه کاله کار وشو . ددغه کار نه چه کومه نتيجه لاس ته راغلې کاملاً اطمینان بخش . . .

د ژمڼي غڼمو تجربه :

ددې تجربې په فاصله کښي د يوه جريب تخم محمکه د نوستلو د طريقي مقايسه د کتنې لاندې ونيوله شوه .

سبزيجات :

د شل ډوله داخلي او خارجي سبزيجاتو په خوا و شاه کښي سبزيجات د محصيلينو د تطبيقاتو په سلسله کښي کرلي شوي دي . د مختلفو سرو د تطبيق پروژه .

په دې پروژه کښي درې ډوله مختلفه سره لکه شنه سره، مصنوعي سره اود څارويو سره د کتنې لاندې نيولي شوي ده .

د جغندر و تجربه :

په دې تجربه کښي دوه ډوله داخلي او خارجي جغندر د کتنې لاندې نيولي شوي دي .

د پنبې تجربه :

په دې تجربه کښي هم دوه ډوله داخلي او خارجي پنبه د کتنې لاندې ده .

د جوارو تجرب به :

دلته به یوه جریب کښې د مختلفو تخمونو په لاس نوستلو طریقه د کیل د مخې د مطالعې لاندې نیولې شویده .

د باتینګرو تجرب به :

دلته غلور ډوله باتینګرو د زیاتو مقایسوي حاصلاتو له مخې د تجربې لاندې دی .

د پالکو تجرب به :

په دغه تجرب به کښې د یوه جریب د تخم د مقدار د هر ډول پالکو د حاصلاتو مقایسه تر مطالعې لاندې ده .

د وږی تجرب به :

دلته هم یو جریب د تخم د مخکې د تجربې لاندې نیول شوی ده .

د کاهو تجرب به :

د کاهو یو جریب د مخکې د وږی او پالکو د مخکې په شان تجربې لاندې ده .

د همیشه شنو ونو بوزغلی :

په دغه بوزغلی کښې معمر ریان ناجواو چنار تر کتنې لاندې دی .

په فني ډول یوه باغچه :

په دې باغچه کښې میوه دارو ونو نهالونه اېښودل شوي دي چې د هغو څخه د تطبیقاتو په غرض محصلین استفاده کوي .

د کچالو کرهڼه :

د علی آباد د باغ په ننه برخه کښې یو جریب د مخکې د حاصلاتو د مقایسې د پاره د یوه پوهنځي د فارم د اساسي حاصلاتو فصل دی .

د علم او فن دمجلې دخپرو لو د مدیریت تاسیس :

دوترنرې او کرهڼې د پوهنځي ریاست د گرانو وطن والا وډد پرو علمی معلوماتو د مطالعې او استفا دی د پاره او هم ددی کیله چه د پوهنځیو د علمی فعالیتو او نو رو چارو څخه د علم او عرفان علاقمندان ښه خبر شی نو د مجلې دخپرو لو کار ته یې اقدام وکړی په ممدغه ملحوظ د پخوانی پیش بینی په نظر د صلاحیت لرونکو مقاماتو په منظوری د لازمه وسایلو او بودجوی تدارکو له مخې د پوهنځي د نشر اتو مدیریت روی کار شو او په فعالیت می لاس پوری کړی ، د علم او عرفان دمجلې ۳ میاشتنۍ مجلې لومړۍ گڼه یې چاپ او د علم او عرفان دمینا نو لوستلو ته وسپارله .

امریکي ته دمحصلي نو لیږل :

د افغانستان متبوعه حکومت ددی د پاره چه دهیواد په کرهڼه کښې په زړه پوری ښایسته علمی تحولات او اصلاحات منع ته راشی نو ذراعتی پوهنځي دامریکي دوا یو منځک د پوهنتون ، سره تخنیکي قرار دادو کړی ، دوا یو منځک د ټیم علما دخو کالو راهیسی ذراعت او انجنیرۍ د پوهنځي د تدریسی چارو سره تخنیکي مساعدت کوی او د همدغه

قرار داد په اساس هر کال یوشمیر افغانی استادان او محصلین د امریکې د متحده اضلاعو وایومنگ او نورو پوهنتونونو ته د عالي تحصیل د پاره د لېږل کېږي دای - اس - آی د ټیم سره انجینرۍ د پوهنځي قرارداد ددی د پاره دی چه په تدریسی چارو کېږي د محصلینو سوبه لوړه اونوی تحول پکښی پیداشی نو د ۱۹۶۳ عیسوی کال د فروری په ۱۴ نیټه متبوعه حکومت د امریکې دای - اس - آی د ټیم سره قرار داد امضا کړ، ددغه قرارداد له مخی د نوموړی ټیم اعضا کابل ته را ورسیدل او په کارمې شروع وکړه نو د همدغه ملحوظ له مخی د انجینرۍ او زراعت د پوهنځی پیل شو .

د محصلینو علمی سیر :

په مختلفو زراعتی او فلاحتی رشتو کېږي د زیاتو معلوماتو پاره د پوهنځی د ریاست استادانو د پاملرنی لاندی د پوهنځی محصلین د هیواد په مختلفو برخو کېږي د زراعتی پروژو د کتنی او علمی سیر د پاره ولېږل لکه چه په ۱۳۴۱ کال د کرهڼی څلورم ټولگي په همدغه منظور د حشراتو د راټولو د پاره ددی مضمون د داخلی او خارجی استادانو د نظر لاندی د ننګرهار ولایت ته لاړل چه د ننګرهار د ولایت د معامی حشراتو د راټولو لونه وروسته بیرته کابل ته راستانه شول او په همدی ډول په دغه کال کېږي د زراعت څلورم ټولگي د قطن د ولایت د عمرانی او زراعتی پروژو د کتنی د پاره لاړ او وروسته د هر ډول نباتاتو د راټولو لونه بیرته کابل ته راغلل ، په ۱۳۴۱ کال کېږي د کرهڼی د دوهم ټولگي محصلین د داخلی او خارجی استادانو تر نظارت لاندی د ننګرهار ولایت د زراعتی پروژو د کتنی د پاره لاړل او د مشاهدو او څیړنو وروسته کابل ته راستانه شول ، همدغه رنګه په ۱۳۴۱ کال د زراعت څلورم ټولگي د مربوطو استادانو د پاملرنی لاندی د پښی د زیاتو معلوماتو د پاره د گل بهار د نساچی د فابریکې د کتنی د پاره لاړل او د معلوماتو د اخیستلو لونه واپس کابل ته راستانه شول .

نوت - په ۱۳۴۱ - او ۱۳۴۲ کال کېږي د زراعت او بیطاری د پوهنځی د مختلفو ټولگیو محصلین د کابل د ښار خوا او شاسیمو ته د زراعتی او فلاحتی چارو د کتنی د پاره لېږلی شوی دی .

د تعلیم او تربیی د پوهنځی اجراءات :

په ۱۳۴۱ کال کېږي د مملکت د دوهم انکشافی پلان د تجویز او تعلیم او تربیی د پوهنځی په نوم یو بل پوهنځی ته د ضرورت د احساس له مخی د پوهنتون د ریاست په جوګاټ کېږي د تعلیم او تربیی پوهنځی تاسیس شو :

دغه پوهنځی د ۳۵ تنو زده کوونکو د لرلو سره د ۱۳۴۱ کال د حمل په ۱۵ نیټه په درس شروع وکړه او زده کوونکو د خپلو پوهو استادانو په لارښوونه او مرئی

سمستر ۴۱ کال د سنډلې تر مياشتې او بيا يې دويم سمستر د ۱۳۴۱ کال تر آخره پورې د کاميابۍ مخ په وړاندې بوتلو .

څرنګه چې د لاس ته راغلو نتيجه څخه څرګندېږي ، دا سې تجويز و نيول شو چې د تعليم او تربیې پوهنځی د تعليم او تربیې د هوسسۍ له چوکاټ څخه بيل او خپل کارونه په مستقل ډول مخ په وړاندې بوزي اولدې کېله و چې دغه پوهنځی په ۱۳۴۲ کال کېنې د تعليم او تربیې له موسسې څخه بيل او د پوهنتون درياست د يو فعال او خپلواک ډګن په حيث يې خپل کارونه منظم او تراوسه پورې يې وکړای شو په ډېره لږه موده کېنې په پوره چټکيا د علمي او درسي مختلفو اړخو نو څخه وهاندې تګ وکړي . د تعليم او تربیې پوهنځی د ۴۲ کال له حمل څخه را پدې خوا له پخواني تعمير څخه نوی ځای ته چې د درسي زياتۍ کوټې لري او اداري او تدریسي د لري کوچ وکړي والېته کله چې د علمي آباد چې په لمن کېنې د کابل پوهنتون سر ته ورسيد د پوهنتون دنو رو پوهنځيو سره به يوځای هلته کوچ وکړي .

دغه پوهنځی د پروګرام په جوړولو کېنې د تعليم او تربیې اصلي مفاهيم په نظر کېنې نيول شويدي او درسي کورسونه داسې ترتيب او تنظيم شويدي چې داوسني اوراتلونکي ژوند سره برابر او موافق وي .

کوم پروګرام چې د دغه پوهنځی د تعليمي کال په شروع کېنې جوړ شوی و په تجربوي ډول تير تيب شوی او يو مقاييسوي شکل يې درلود ليکن په دې وروستۍ وختو کېنې (۳ مياشتې) د دغه رشتې د مختلفو حياتي اړخونو او دو ستۍ ته په نظر کېنې نيو او سره د څار چې او داخلي ماهرانوسره همېري وشوی او په پروګرام نوی نظرو شو او حياتي نکتې او تربیې او تعليمي بارزېشته کورسونه به په هغه کېنې يې ځای کړل شي

څرنګه چې د تعليم او تربیې د پوهنځی تعليمي هسته او د پوهو او تعليم يافته زلميانو تربيه چې په مسلكي او تعليمي رشتو کېنې ده نو کوشن کېنې چې ډير ژر او په لنډ وخت کېنې د دغه پوهنځی د انکشاف په لپاره کې جدي او مفيد ګامونه واخيستل شي او پوه او د روښانه فکر استادان خدمت ته تيار شي .

په دغه اساس په ۴۲ کال کې يو مسلكي ټولګی چې د مرکز او ولا يا ټو له ښوونکو څخه جوړ شوی د تعليم او تربیې د پوهنځی په حوضه کېنې تاسيس او د هغه مسلكي مضامينو تدريس د څارجي او داخلي ماهرانو په وسيله شروع شو .

علاوه پردې تصميم ښودل شويدي چې د ادبياتو او ساينس د پوهنځی د زده کوونکو د مسلكي مضامينو تدريس د تعليم او تربیې د پوهنځی په غاړه وي چې البته دغه کار به د تعليمي انکشافی مرامونو په وړاندې ښوولو او د ځان او ګډې هم آهنگۍ په وړی کار

کولو اود معنوی انسجام په پيدا کولو به د پوهنتون درياست ارکان کښې تقو به او وړاندې کوي .

څرنگه چه د دغه پوهنځي مضامين ټول مسلکي دي او آينده استا دان د مسلکي او او تربيتي به بيلو بيلو رشتو کي په پوره معلومات مجهز کوي نو له دې کبله به کار دي چه دهغو تدريس هم د مسلک د ماهرانو او تکړه خلکو چه په درسي بيلو او مختلفو برخو کي اولاده سابقه ولري وشي او بلې خو د درسي پروگرامو نو دورا ندې پيو لو لپاره د يوقوي استاف لرل ضروري دي به دغه اساس ټاکل شويده دري پروفيسران داي آي دي د مرستو له لپاري دکابل د پوهنتون دپاره دغه پوهنځي ته راوړسپړي . بايد وويل شي دروحياتو يو پروفيسر د ۱۳۴۲ کال د سرطان دمياشتي په پای کښي کابل ته رارسيدلي اوروحياتو به تدريس ئي د تعليم او تربيتي په پوهنځي کښي به کار پيل کړيدي .

د دن لپاره چه د تعليم او تربيتي د پوهنځي زده کوونکي دخپل رشتي په آفاقي او عمومي معلوماتو مجهزوي دروغتا يو کورس چه دخلکو د ژوندانه د لومړنيو شرايطو سره زيات اونژدې سروکار لري د دغه پوهنځي د دوهم کال په دوهم سمسټر کښي هم محلي شويدي .

د کورډټر د پوهنځي فعاليت :

د تدبير منزل پوهنځي ، د ۱۳۴۱ د حمل په مياشت کښي دکابل د پوهنتون په چوکاټ کښي د يونوي جوړه شوي پوهنځي په حيث شامل شو .

دغه پوهنځي د مسلکي شقوقو او د ژوندانه په ساحه کښي د افغاني پيغلو دروزني او په اجتماعي او اقتصادي ساحو کښي دننني ژوند اصولو درمزونو سره دهغو د آشنا کولو په منظور منع ته راغلي دي .

د ۱۳۴۱ په لومړي تعليمي کال کښي يې يو صنف او ۱۸ تنه محصلاني درلودي او کوم مضامين چه تدريس شول هغه عمومي موضوع گانې لسکه ، تاريخ ، د افغان نسان جغرافيه ، روحيات ، د تعليم او تربيتي مبادي ، پښتو ، انگليسي فارسي ، حفظ الصحه ، بيولوژي ، کيمياؤ او د دغه پروگرام د فعاليتو مفردات داسي ترتيب شويدي چه ټول د اجتماعي او فاميلى ژوندون د مربوطو گټو متضمن دي .

د ۱۳۴۲ په دوهم تعليمي کال کښي يو بل ټول لسکي هم په دغه پوهنځي کښي زيات شو او دهغو درسونو

پرو گرام هم دلومړی کال دلومړی ټولګۍ په شان دی .
 په دوهم ټولګۍ کې د اجتماعي اوسيانس د مضامينو څخه علاوه ، درې اختصاصي
 کورسونه دندې پيرمنزل مېادې ، د آرت مېادې اود برېښ ، گنډلو اود کالو د ترتيب
 صول هم په پرو گرام کېښي شامل کېږي شول .
 د آرت د مېادې اود برېښ گنډلو اود کالو د ترتيب د اصولو کورسونه په په دې
 نودې وختو کېښي د مربوط متخصصينو له خوا شروع شي .
 هيله ده د ۴۲ کال د سنډېلي ترميا شتي پورې دندې پيرمنزل په پوهنځي کې يوه کتبا بخانه
 هم جوړه شي چه په هغې کېښي محصلانې وکړای شي دندې پير منزل دا اختصاصي کتبا بو نو
 اد دکتلا کو نو دمجلو څخه گټه واخلي . دغه شان يوه داسې نشر يه ولري چه په هغې کېښي
 په دغه لپاره کې دمختلفو اومتنوعو چنپو څخه دمحصلانو اود وطن د نورو خو ښندو
 په رهنمايي کېښي خدمت وکړي شي .
 په نظر کېښي دي چه عجلتاً يود پښلنځي او گنډلو لا براتوار په پوهنځي کېښي ترتيب
 شي چه محصلانې وکړای شي هلته خپل تطبيقاتي کارونه اجرا کړي ، دهغو دسا مان
 اولو ازمو دتدارک اواتباع په باره کېښي اقدام شوي دي ، علاوه په دې دندې پير منزل
 په رشتو کېښي دوه افغانې پيښلي دمخصص لپاره خارج ته استول شوي دي او په نظر کېښي
 دي چه درغه پوهنځي د مربوط محصلانو څخه يودوه پيښلي نوري هم عجلتاً ددغه مقصد
 د پاره خارج ته واستول شي .
 «پای»

(د ۲۶۴ مخ بانی)

اود وایرو داحتیاج لرلو په نظر دهغوی دغو پښتنی په نتیجه کښی به ۱۳۳۷ کال کښی ددغی خانگی به چالانولو موفق شو ددغی خانگی وظیفه لکه څنگه یی چه دنوم څخه معلومیدی دهیواد دهوایی حالاتو اواقلمی وضع دمشاهدو تحقیق او کتنه چه دهیواد په مرکز اولایاتو کښی کیږی اقلیمی نتیجی لاس ته راویدی اودیملاقه د وایرو ته یی سپاری. همداراز دغه خانکه به دې هم موفق شوله دقو لو را رسیدلو مشاهدو عمومی اجمال په منځنی ارزښت وسنجوی اودهوا پیژاندلو دیوی نشری یا بولتن په ډول چاپ او خپور کړی. دغه خبرونه چه دهیواد پاستیو حالاتو اواقعاتو اودقو لومشاهده شوو هوایی عناصرو دافغانی قیسو نومنځنی ارزښت داکثرو خارجی اوداخی دوايرو اوموسو ددلچسپی وه واقع شوی دې چه په داخلی کښی ددغی نشری نسخی دملکی هوایی ریاست له خوا دفوائد عامی وزارت، دکرهڼی وزارت، دروغتیاووزارت - دپلان وزارت - دهلند دناوی د پروژی ریاست، دگرځندوی ریاست، دترانسپورت ریاست - آریانا هوایی شرکت اوداد بیاتو پوهنځی ته لیږل کیږی اوهم په باندنیو ملکوکښی ۲۶ مختلفو هیوادو ته دهوایی حالاتو بولتنونه مبادله کیږی.

په دغه خانکه کښی سر بیره د پورتنی خپرونی څخه دباد، حرارت واورښت اوفشار اودتحول درجه اونور گرافونه ترتیبیږی او په دې وخت کښی دمحینو یسئو څخه دپنځه کلن اولس کلن نورمال حال په برابرولو اوتهی باندی موفق شویدی. دهری رود اومرغاب سیمی ته دهوایی حالاتو اوداوبود پست هیدرو متریک دپیمانی پیژاندلو دقیسو نو دلکولو دتاسیس دمحل ټاکلو دپاره دافغان اوشوروی اتحاد دلیږل شوو هیئتو دسروی نتیجی .

د ۱۹۶۲ عیسوی کال دجنوری د۳ نیټی دافغانستان دشاهی دولت اوشوروی اتحاد دحکومت ترمنځ دهیدرو لوژی په سیمی کښی دفنی مرستی دپروتوکول په اساس چه شوروی حکومت ددوهم درجه هوا پیژاندلو ۳-۱۴ قیسونو تاسیس دهغه داوبو پیمانی هیدرو متریک لومسپی درجه دوه دستگانه دهغه دتیلونو دستگانه سره چه دمشاهدو څخه یی دجان پینوداستفادی دپاره دهری رود اومرغاب په سیمو کښی وکړی تعهد له مخی د ذکر شوی پروتوکول د۳۳ مادی په نظر دملکی هوایی ریاست اوشوروی دهیدرومترولوژی دریاست له خوا دهوا او اوبو پیژاندلو دافغانی اوشوروی دساختمانی متخصصینو په گډون دهری رود اومرغاب دسیمی دنظریی اومطالعی دپاره وټاکل شو اودهوا پیژاندلو دیوه دوه تیمسود تاسیس دلجای دټاکلو په مناسبت چه په عین وخت کښی دبحر دسطح نه په ۲۰۰ - ۳۵۰۰ متره ارتفاع کښی دحرکت لار په ۵ - ۱۰ کیلو متره اوزدو کښی دسرچشمو په خوا دواوری داندازی معلومول په ټاکلی محل کښی دسیندو نودسیمو په منځنی اوبورتنی برخه کښی دواوری داورښت په مقصد ۳ - ۴ داندازی دعملو ماتو دهری رود اومرغاب دسیندونو په خوا و شاسیمو کښی داوبو د

پیمانی د هیدرومتریک بست دستګاه په ټاکلو محابو کېنې نصب کېږي اود استوګنې د تعمیرونو د ساختمان او د هوا او اوبو پیژاند لودمر بوطه قیسنو د کار آمد دپاره محکمات انتخاب کړي چه دواوړی د حرکت په وخت د لزوم په صورت کېنې پناه ګاوي دکابل ته یی د ۱۹۶۲ع کال د اکتوبر په لومړۍ نیټه د ۱۳۴۱ کال د میزان په ۹ تلر یغی د بامیانو بند امیر، پنجوا، لعل سرچنگل دلاری څخه د هریرود او مرغاب سیمو ته وځو مخیدل لومړی یی د هزاره جات او لعل سرچنگل د سیمو د ارتفاع سطح چه د هریرود او د مرغاب پخپلو معاو نور د دځانوسرچشمی دی د هوا پیژاندلو او په جغرافیایي ساختمان کېنې د دغی سیمې د ارتفاع پر احوالی دواوړو د ذخیرې په نظر په مفصل ډول وکتل د هوا پیژاندلو د قېسن د محای ټاکلو او د لعل دکلی شاوخوا ته د اود رېت او دواوړې داندازی د معلوماتو نه وروسته د چچران د سیمې په طرف وړاندی ولاړه د هریرود او مرغاب د سیندو په سیمو کېنې د فیروز کوه اوسیه کو د سیمو او کلو او جغرافیایي ساختمان پر احوالی د سیمې د جریان او لمد بل او باران د هوا پیژاندلو له مخی د دغو سیمو سنجش وکړ او د سیندو نو د اوبو او واورې د ذخیرې راغونډ کېنې معلومات ملاحظه او مطالعه وکړ چه په نتیجه کېنې یی د هوا پیژاندلو او اوبو پیمانی د قیسنو د تاسیس دپاره لاندی محابونه تعین او پیشنهاد کړل.

(۱) د هوا پیژاندلو د قیسنو د تاسیس محای.

الف- دلال کلی ته نودی د دریاب د سطح څخه دلال د سیند په ۱۰-۱۲ کیلو مترې کېنې د اود رېت د مقدار داندازی درې نقطی او په لسو مختلفو برخو کېنې د پروقیل دوه خطونه په (۳۰۰) متره لوړوالی کېنې.

ب- د سپین غره- هریرود او مرغاب د سیند په سیمو کېنې د اوبو دویشلو ورځ ته نودی د غلین د سیند په دوه لارې کېنې د دریاب د سطح څخه دواوړې داندازی د معلوماتو لود دوه خطونه (۲۶۰۰-۲۷۰۰) په متره .

ج- د هریرود د سیند د کینې خوا معاو نور د څخه یوه رود ته نودی په لوی بدیخ خوا د شهرک په ولسی سیمه کېنې د هیدرومتریک د دستګاه دودولو پیشنهاد هم شوی دی

(د) د سفید کوه په شمالي خوا د مرغاب د سیند په سیمه کېنې د کیلاک د کوتل او د تاوت د سیمې تر منځ د دریاب د سطح نه (۱۶۰۰-۶۰۰۰) متره .

د هوا پیژاندلو د پورتنیو تاسیساتو څخه علاوه چه د شوروی اتحاد په مرسته په تاسیس او چالان شی دلاند نیو تاسیساتو د هیدرومیترو لوژی د ښکې د بشپړولو دپاره د هریرود او مرغاب د سیمو نه د زیاتې استفادې له کبله د اوبو د بند تاسیس د کتنې دپاره لپز لې شوي هیئتونه پیشنهاد وکړې چه دملگی هوایی ریاست تاسیسات پخپلو آبنده پلانو کېنې ونیسی.

الف- دملګرو ملتو د یوه زراعتی فارم د هیدرومتریک د دستګاه خوا ته په چچران کېنې د هریرود د سیند په سیمه کېنې د هوا پیژاندلو یوه تیسن د تاسیس په دغی سیمې د هیدرومیترو لوژی د بست د بشپړولو سره مرسته وکړی.

بېداوې به زغونه او ودانه سیمه کېنې چه د هرات دخلکو د سېل او دمې هڅې دې په دغه هڅای د هوا پېژندلو د یوه قیسن تاسیس به دهغه هڅای د زراعتی چارو او نورو کارونو سره ښه مرسته وکړي.

ج- د مرغاب د سیند د کورنۍ په سیمه کېنې چه د مرغاب د سیند په اوږو راټولو کېنې یوه فعاله سیمه ده او د مرغاب د سیند د معاون رودونه د همدغې سیمې ته تیرېږي لېږدلی شوي هیئت کتلی ده

د هریرود په سیمه د هیدرو متریک د دستګاه د تاسیس په باره کېنې چه داوږو پیمایي د غلورو دستګاوو محل دجهانی زراعت دخو راکي موادو د سازمان د هیئت له خوا دڅېړنې او کتنې په ترڅ کېنې د هریرود په غاړه د یوه قیسن د تاسیس د باره دغه هڅې د آلاتو د نصب او د دقلو د باره خورا مناسب کتلی د هریرود سیمه یی د هیدرو لوژی وضعیت په لیدلو او مشاهدو کېنې خورا ګټوره پېژندلی سربېره پردغو غلورو نقطو یی داوږو پیمایي د آلاتو نصب په لاندنیو هڅایو کېنې پیشنهاد کړېدی.

الف- د هریرود د سیند درو دځانو د یو هڅای کیدلو هڅای د شینې د کلی خواته شینه او سرچنگل سیند د دریاب د سطح نه (۲۶۰۰) متر لوړدی .

ب- د آهنگرانو کلاته نژدی د ایشیلان په نوم د هریرود د کیفیتي خوا ښاخ (۲۱۰۰) متره لوړدی د اورښت اندازه او د واورې تقسیم او د حرارت د درجې شرایطو مشاهداتو د اېشکاره کېدو چه د تاسیساتو تکمیل به د دغې سیمې د ودانۍ او زراعت سره به زړه پورې خدمت او زیاته مرسته وکړي.

د مرغاب د سیند او دهغه معاونینو رودونو په سیمو کېنې د هیدرو متریک د مختلفو پستونو تاسیس په لاندنیو هڅایو کېنې پیشنهاد شویدی.

الف- د مرغاب د سیند د سیمې د نیاز خان په کلی کېنې د هیدرو متریک لومړۍ درجه پست د هوا اوږو پېژندلو د هیدرو میتر لوژی یو پشپ قیسن به په دغه سیمه کېنې چوڼه او تاسیس شي .

ب- کورنۍ کلی د مرغاب د سیند د پاسه داوږو دراپولو فعال وړخ دی .

ج- د ګلدری کلی ته نژدې د مرغاب د سیند ښاخ غلمین سیند چه په منی کېنې د دغې چری اوږه لېږی وی د سنجش له مخی تقریباً د مرغاب د سیند پنځمه برخه ګڼل کېږي .

(۱) د کرهڼې او اوږو لګولو چارې .

د مشاهداتو له مخی د اورښت، واورې د اندازی او د وارو ویلی کیدلو او نورو هیدرو لوژی پېشګو یی څخه حاصل شوی معلومات به د هریرود او مرغاب د سیند ونو داوږو پېژندلو او لېږدلو څخه نه ممکن کېږي خصوصاً د هریرود د سیند په داستقا دې د باره داوږو لګولو به چارو کېنې چه دغه سیند په افغانستان کېنې سیند دانه پېژنې .

دهیواد په اقتصاد کېږي لوی اهمیت لري، ددغې سیمې مساحت (۷۰۶۰۰) کیلو متره مربع ځمکه ۵۷۰ کیلو متره اوږدوالی لري.

۲- د فورکاست له مخې دهوانوردۍ او هوایی اوضاع چاري.

څنگه چه دهیواد په مرکزی او کوهستانی برخو کېږي دهوا پیژندلو دمجهزو قیستوناسیبول دملګی هوایی ریاست په آبنده پلانونو کې تر نظر لاندی دی او تراوسه پودی په مرکزی سیمو او لوړو کوهستانی برخو کېږي دهوا پیژندلو کوم قیسن نادی تاسیس شوی دهیواد د مرکزی غرونو او لوړو برخو دکتلو او ملاحظې په نظر دهوایی حالا تو او جوی اختلال د حرکت په خط سیر کېږي تغییر چه حتی ددغه اختلال په کمزوری او زوړ کېږي بی تاثیر نه وی د لعل او غلمین - شهرک وقادس د قیسنونو چالانول چه دهیواد په لوړو مرکزی او کوهستانی برخو کېږي دیو بل نه لیری واقم دی دهیواد دهوا پیژندلو د قیسنو د شبکی د تکمیل سره لویه مرسته کوی د هریوه قیسن مشاهدی د دغو سیمو دمختلفو جغرافیایی سیمو په ساختمان باندی د لویدیز او شمال لویدیز ساحلو نو تاثیرات ثابت کی دی او همدغه رنګه به ددغو سیمو دمخلی هوا او هوایی حالا تو په شرایطو رڼا واچوی او بالانو به به د پیشگویي د نقشو په برابرولو کېږي په زده پوری مرسته وکړی او دجوی حالاتو د پیشگویي صحت اوسمون ته ثابت تاثیر ویشی.

دشوونی اوروزنی چاری:

د فنی کسانو د برابرولو په باره کېږي په سمدستی ډول متعلمین د روزنی لاندی و نیول شو په لږه موده کېږي بی فنی کورسونه ولوستل چه دهوانوردۍ او هوا پیژندلو په ټاکلو دشتو کېږي په فعالیت لاس پوری کړی نو تعلیمی پروګرام هم به داسی ډول ترتیب شو چه یو متعلم په عین حال دهوانوردۍ او هوا پیژاندلو ددوه دری شقوقو سره آشنائی او په سمدستی مرحله کېږي ددغې دستگاه اذتیالې څه کمه کړی ملګی هوایی ریاست د کابل او قندهار په دوه اساسی محابو کېږي داساسی کورسونو په تاسیس لاس پوری کړی چه تعلیمی جریان او داحتیاج و د فنی شقوقو چه متعلمینو طی کړی دی په لاندی ډول څیړل کیږي.

کابل:

کابل چه دهیواد داساسی تعلیم اوروزنی مرکز دی په درسی محابو د ارالمان یکه توت او دملګی هوایی ریاست د خواجه رواش په تربیوی مرکز کېږي کورسونه پرانستل شو.

سربیره د پورتنیو کورسونو څخه د کابل دملګی هوایی ریاست په تربیوی مرکز کېږي په عالی سویه نور اختصاصی او فنی کورسونه لکه د راډیو میخانیکي کورس دمخبري کورس د ډیزل او پترولو د ډیزل کورس د ایرشول.

د کند هار دهوانوردی کورس:

سره له دی دهوا پیژاندلو د موسسې په ابتدای تشکیل کېږي د مرکز او کند هار او

په پوښوونو او محاسبو چارو د یو شمیر هندي کارکنانو په واسطه اجرا کیدلی مگر څنګه چې لازم او ضروري و چې آئینده د هوا پوښوونکو فعاليتونه د پوهو افغانی جوړ کولو په ذهنی او فکري نیرو متکی وي نو لومړی لامل چې کوم موثر او جدی اقدام باید د هوا پوښوونکو د انکشاف په لار کې وشي هغه په مختلفې سوی د افغانی کسانو د وړو وړو په له نیکه مرغه د پوهنی د جلیلو وزارت او د جهاني سازمان د هوا پوښوونکو په مرسته او همکارۍ د ملګري هوايي ریاست کارکنانو وکولی شو چې د تخنیکي او فنی کورسونو په ذریعه یو شمیر فنی کسان په یوازنیو سویو په مختلفو شقو وګرځولایسو او د بکلو دیا د لسم ټولګي د فارغ التحصیلانو په شان وروزی او د جوی اوضاعو په حالاتو او پورتني هوا په مشاهدو تخنیکي مخابراتو او فوډ کاسټرو په مربوط چارو کې تری کار واخلي، نو دادی په مختلفو شقو وګرځولای فنی افرادو چاری په لاندی ټول رواندی کوو .

الف: د مشاهداتو کورس :

تر هغه محاسبه پوری چې د هوا پوښوونکو د ټولو کارونو او فعاليتو مؤثر او منظم اساسي تشکیل جوی مشاهدی دی. نو بیا په دی د قیسونو او حتی د سروی د دستګاؤ د تاسیس دمنه د هوا پوښوونکو کورسونه دایر او پرانستل شو . د کورسونو د دندو دورو شاگردانو د ستاؤ د دوری مشاهدی هم طی کړې چې په درسمی ټول د فنی مامورینو په چوکاټ کې منظر او په قیسونو مقرر شول :

ب: د پایلوټ بالون او رادیو ساند کورس :

د پورتني مواد مشاهدو په رشته کې فنی افرادو د وړو وړو د مشاهدی د کورس د (۷) تنو فارغ التحصیلانو په ګډون چې د هوا پوښوونکو په دستګاه کې یی هم کاله د جوی اوضاعو وظیفه عملاً اجرا کړې درادیو ساند او پایلوټ بالون کورس شروع شو .

د ستاؤ د دوری په شمول د دغه کورس د متعلمینو د خارجي متخصصینو تر نظر لاندی په درسونو لاس پوری کړ . د ټاکلی دوری د تکمیل نه وروسته خلور تنه متعلمین درادیو ساند په رشته کې او (۷) تنو نورو د کابل د هوايي میدان د پایلوټ بالون په رشته کې په کار لاس پوری کړ چې هوا بازان او فوډ کاسټران د هغوی د ننا یجو نه استفاده کوی .

ج- د تخنیک کورس :

د هوا پوښوونکو د تخنیک په رشته کې د آلاتو او د آلاتو د ترمیم لوڅولو مقایسې او په قیسونو کې د آلاتو د نصب ، زده کولو او فنی استفادی د پاره د لایقو او فنی تخنیکران د لودل هم یو ضروری امر ګڼل کیده نو ځکه د مشاهداتو د کورسونو د تدبیر او د قیسونو او د ستاؤ د تاسیس سره د هوا پوښوونکو د یو تخنیک د کورس د تاسیس هم چې د تخنیک د پوښوونکي (۷) تنه فارغ التحصیلان د متخصصینو تر تربی لاندی

ونیول شى اودملکي هوايي وکول شى چه دقا کلى دورى دتکمیل نه وروسته دقیقه سئو اودستگاؤ په درولو او نورو تخنیکي مسایلو کښې تری کارو اخلى .

هـ - دجوى اوضاعو دفور کاست دپيشگوۍ کورس :

څنگه چه دفور کاست وظیفه دهواپیژندلو- فزیک - اوریاښى په رشتو کښې یوه لوړه علمي سويه په کارده نو بیا په دى دعلومو دپوهنځي دفارغ التحصیلانو څخه په فور کاسترونو کښې استفادې وشوه مگر اوس چه دافغانی فور کاسترانو تعداد ډیر لږ دى نو بیا په دى دملکي هوايي رياست دعلومو په پوهنځي کښې دهواپیژندلو دیو ځانگي برانستل ، دپوهنې دجليله وزارت دهمکاری وغوښتله چه له نیکه مرغه دکابل دپوهنتون دریاست په موافقه دعلومو په پوهنځي کښې دهوا پیژاندلو یوه اختصاصی څانگه برانستل شوه په لومړي کال کښې (۷) تنه اوور وسته له هغه په ۱۳۴۱ کال (۶) تنه محصلان پکښې شامل شول چه دعلومو په پوهنځي کښې دخارجی اوددخلي متخصصینو تر نظر لاندی یی په موفقیت سره درسونه دوام لری . او سربیره په دغه دهواپیژندلو په مختلفو شقوقو کښې (۷) تنه چه دمترقیو هیوادو ته لیږلی شوی و برسالی بیرته راغلی او هم شپږ کسه نور په دغه رشته کښې په خارجي هیوادو کښې په درسو لوستل لکيا دی .

خارج ته دفنی مامورینو لیږل :

په بین المللی مرستو او یادریاست دمصارفونه په استفادی کولو سره یوشپږ اشخاص چه دعالي تحصیلاتو دزده کړی دپاره خارج ته لیږلی شوی و بریالی وطن ته راغلی اوس دریاست په ځانگو کښې داخل او په خدمت لگیادی اوخیمنی لائراسه پوری په خپلو زده کړو مصروف دی .

(پای)

د آريانا افغان هوايي

شرکت تشکیل

رئيس	ښاغلی فیض محمد احمدزی
اداري مرستیال (۱)	» رابرت بلیک
د لیکنو مدیر	» محمد اسلم
د مامو رینو مدیر	» علی محمد لویناب
د محاسبانو کنترولر	» فریزل
د ښوونې او روزنې مدیر	» .....
د هوايي عملیاتو مدیر	» والس
د دگرونو د عملیاتو مدیر	» عبدالرحیم سدوزی
د خړخولو او ترافیک مدیر	» گرنی

په باند نیو هیواد او په هیواد کښی د آريانا افغان هوايي شرکت د مامورینو او مستخدمینو شمیر (۷۰۰) تنه دی .

(۱) له دی کبله چه د پان امریکن د حمل او نقل فضایی شرکت د آريانا په افغان هوايي شرکت کښی په ۱۰۰ کښی ۴۹ سهم لری نود آريانا افغان هوايي شرکت مرستیال ټول وخت دهغه امریکایی شرکت له غړو څخه یو تن په دی کار کښی موظف کیږی . د دغه شرکت د اساسنامی د «۲۲» مادې له مخی د آريانا افغان هوايي شرکت مدیره هیأت د مالیې د وزارت د نماینده او دملکی هوايي ریاست د هوانوړ دی د لوی مدیر په گډون د شرکت د موسساتو د عمومی قوای له پنځه تنه انتخابی نمایندگيانو څخه مرکب دی چه لږترلږه په میاشت کښی یو ځل د شرکت په ودانی کښی راغونډ کیږی او د عامل هیأت او یاد نظارد هیأت درئيس پيشنهادونه گوري او د هغوی په بساره کښی تصویبونه کوی .

د آريانا افغان هوايي شرکت

لنډگزارشات

سمدستی د آريانا افغان هوايي شرکت دوه الوتکي لری چه یوه بی دی سی ۶ او بله بی دی سی ۴ ډوله دی او څلور دانې دی سی ۳ ډوله الوتکي هم لری او سربیره پر دی څو دانې تمپینی الوتکي نوری هم لری چه بیلوتان پکښی روزی او ددوی دروزنی لپاره دی .

آريانا افغان هوايي شرکت په نظر کښی لری چه دوه دانې کانو پر ۴۴۰ ډوله الوتکي وپیری او په دی ترتیب به آريانا ددی قدرت مونده کړی چه څپله فرانکفورت شبکه چه د الوتکو د کمبو د له امله بی غنډولی ده ددوهم ځل لپاره په کار اچولی او بېرته کابل د اروپا د مرکزونو سره وصل کړی .

د ددی سی ۶ بی دالوتسکو په دارسیدو سره به آریانا منظم سرویسونه د کابل ډیلي- کابل چه سمدستی ددی سی ۳ الوتسکو په واسطه صورت نیسی او عملی کینی ددی سی ۶ بی په په الوتسکو به بدل شی. اوددی لیاری څخه به هم دتیزوالی اوهم دمسافرو دارامی په لحاظ زیاتی آسانتیاوی برابری کړی. او دکانویر ۴۴۰ ډوله الوتسکو په کار اچولو سره سره به دافغانستان داخلی سفرونه هم په ښه او آسانه طریقہ صورت نیسی او دبی خو به د افغانستان په داخلی تجارت کینی هم آسانتیا وی برابری شی.

دآریانا افغان هوایی شرکت وکولای شوچه دډیر لنډوخت په موده کینی په داسی حال کینی چه دشرکت ټول کالنی هواید په ۱۳۳۴ کال (۳۰) ملیونو افغانیوته رسیدل په ۱۳۳۵ کال کینی بی (۳۵) ملیونورو په ۳۶ کال کینی بی (۷۰) ملیونورو په ۳۷ کال کینی بی ۷۷ ملیونو روپه ۳۸ کال کینی (۸۱) ملیونو روپه ۳۹ کال کینی بی ۸۵ ملیونو روپه ۴۰ کال کینی بی ۱۴۸ ملیونو او په ۴۱ کال داواید (۱۵۴) ملیونو افغانیوته ورسوی.

ددی لپاره چه ددغې موسسی د ۱۳۴۱ کال دمختلفو احصایی چه کیدلی شی ددی له مخی دالوتنو ساعتونه اودحمل او نقل اندازه اوددی موسسی دالوتسکو په وسیله دمسافرو شمیر معلوم به لاندی ډول وضاحت مومی او هم ددی لپاره چه وکولی شی چه د ۱۳۴۰ کال به نسبت به ۱۳۴۱ زیاتوالی هم یقینی شی د ۱۳۴۰ کال احصایی هم تویموو او علاوه پردی باید یادونه وکړو چه دآریانا افغان هوایی شرکت دتاسیس د شروع دنیقی څخه ۱۳۳۳ کال دحوت په میاشتی کینی شوی دی د ۱۳۴۱ کال دمیزان دمیاشتی پوری بی (۴۱) ملیونو افغانیو په اندازه خالصه گټه کړی ده چه داکار په خپل ذات کینی دشرکت مالی او انسکشافی بنیاد ورځ په ورځ محکموی.

اړل : د ۱۳۴۰ کال مختلفی احصایی :

الف : دالوتنو ساعتونه - ۸۴۶۹ ساعته.

ب: په یوی کیلومتره کینی دمسافرو اندازه - ۳۵۵۹۶۳۳۹ کیلومتره.

ج: دتجارتی مالونو اندازه - ۶۰۲۴۸۹۹ ټنه کیلومتره.

نوت: ټن کیلو متر یعنی دالوتکی دیادولو ظرفیت - دیوه ساعت ظرفیت او

دهر ډول الوتسکی تیزوالی اودالوتنو دساعتو نو مجموعی ظرفیت.

دوهم: د ۱۳۴۱ کال مختلفی احصایی:

الف: الوتنو ساعتونه - ۷۱۲۰ ساعته.

ب: په یوی کیلومتره کینی دمسافرو اندازه - ۳۵۶۶۹۲۲۵ کیلومتره.

ج: دمالونو دتجارت اندازه - ۶۸۴۲۱۱۴ کیلو متره ټنه.

دقندهارلوی ورکشاپ

هغه الوتکی چه په هر پنځوسو ساعتونو الوتنی کوی باید معاینه شی او وروسته

دمتخصصينو د تصديق څخه خپلو رلوتونو ته تر ۲۹۹ ساعتونو پوري دوام ورکړي او د هر ۲۵۰ ساعتو په پاي کښي دغه مفصله کتنه وشي چه دغهو مختلفي برزي د متخصصينو له نظره تيرې شي او هم بي پلکونه نوي نصب شي وروسته له بشو معاينو څخه ۲۵۰ ساعتونه يعنې په هر ۲۵۰۰ ساعتونو رلوتونو کښي د رلوتکي کښي ټول سامان باچي برقي آلات د برق د جريان وسايل او نو ريو تربله جدا او په ورکشاپ کښي د عمومي ترميم (اورهال) لاندې ونيول شي.

داراز معايني او ترميمونه چه رلوتکي دا احتمالي بيشو څخه بچ کوي او هم د رلوتکو د وده د مودي په عملياتو کښي کومک کوي د دي څخه دمخه په خارج کښي د رلوتکو جوړولو په فابريکو کښي په زيات لگښت سره جوړېدي ولي کوم وخت چه په کندهار کښي د آريانا ورکشاپ جوړ شو. د لومړي ځل د پاره مې د دي موسسې دي سي ۳ ټوله رلوتکي خارجي فابريکو ته د جوړونې د پاره د لېږلونه مستغني کړي او رلوتکي د افغاني تعليم يافته ترسوئل په مرسته داسي ترميمېږي چه دغهو رلوتکو سره چه په خارجي فابريکو کښي ترميمېږي هيڅ فرق او توپير نه لري. د لومړي ځل د پاره ۱۳۴۱۶ گال دمیزان دمياشتي په ۱۹ نيټه په يوه دي سي ۳ ټوله رلوتکه چه د فساد وړولو را وړلو د پاره مستعمله وه د آريانا ورکشاپ کښي وړلور او د لولپاره بدله شوه او د ترميم څخه وروسته په کار واچول شوه چه دغه څخه به پوره ډاډ کار اخستل کېږي.

هغه مهم عامل چه د دي موسسې د انکشاف او پرمختگ سره زياته مرسته او کومک کوي دغني اشخاصو روزنه او برابرول دي لکه چه د تاسيس د وخت څخه د تقیصي ته پاملرنه شوي ده او کوشش بي کړي دي چه دننه به موسسه کښي د انجنييري، پياوړتې، حساب اداري، او مهمانداري، اوداسي نور کورسونه بي دمأمورينو او افغاني محو نانو د پاره پرانستلې دي او هم دغهو شمير د زياتو تحصيلاتو د پاره څارچ ته و لېږي چه نن ورځ د دي موسسې ټول داخلي دوا یر د افغاني مأمورينو په وسيله اداره کېږي او پنځه تنه بيلوټان ۱۲ تنه د بيلو ټانو مرستيا لان او د رلوتکو د پريشن په شق کښي ۱۴ تنه افغاني بااستعداده محو نان انجنييران کار کوي کله چه تراوسه د دغو تحصيلاتو لمن نه ده لنډه شوي نو د دي چه دغهو اشخاصو فهرست کښي چه د زده کړي او د زياتو معلوماتو د حاصلولو د پاره په بيلو بيلو اداري او نورو ځانگو کښي په ۱۳۴۱۶ کال کښي خارج ته لېږل شوي دي به لاندې ټول بيانو.

اول- دغه زده کوونکو شمير چه په ۱۳۴۱۶ کال کښي خارج ته لېږل شوي دي.

- ۱- د بيلوټي په ځانگه کښي د زده کړي د پاره ۵ تنه
- ۲- د سپېچ په ځانگه کښي د زده کړي د پاره ۷ تنه
- ۳- د محاسبې په ځانگه کښي د زده کړي د پاره ۷ تنه
- ۴- د رلوتکو د سرويس په ځانگه کښي د زده کړي د پاره ۷ تنه

دوهم: دهنه زده کوونکو شمیرچه په تیرو کلاونو کښی خارج ته لیږل شوی و او په ۱۳۴۱ کال بیرته وطن ته راغلی دی.

۱- دمعا سبی په خانګه کښی ۴ تنه

۲- دانجنیری په خانګه کښی یو تن

۳- د بیلوقی په خانګه کښی ۶ تنه

۴- د واک بودتخنیک په خانګه کښی ۳ د

۵- د سپیچ په خانګه کښی ۲ »

۶- د تپیی په خانګه کښی یو تن

۷- د هوایی ترافیکو او څرخلاو په خانګه کښی یو »

۸- د الوتکو د سرویس په خانګه کښی یو »

۹- دمعا سبی د تا بلیشن په خانګه کښی ۵ تنه

۱۰- په طباعتی خانګه کښی یو تن

سر بیره بردی په کندهار کښی د الوتکو د انجنیری او بیلوقی په خانګه کښی زده کړی لپاره هم کورسونه شته دی چه د هغی شاگردان د زده کړی د وری د پای ته رسولونه وروسته د بری لیک په اخیستلو بریالی کښی او د زده کړی د دوام لپاره خارج نه چمتو کښی.

«بای»

(بقیه از صفحه ۲۸۰)

فعالیت‌های وادی هیرمند

و در صورت مثبت بودن تداوی مجانی صورت گرفته است همچنان دیگر امراض مقاربتی هم بعد تثبیت معاینات لا براتواری مجاناً معالجه گردیده است.

لا براتوار:

در لا براتوار لشکرگاه معاینات هماتولوژی سرالوژی باکترولوژی دیگر معاینات تحلیل و تجزیه کیمیاوی اجرا گردیده است که تعداد معاینه شدگان در سال گذشته بر ۲۳۶۸ نفر بالغ گردیده است.

دستگاه اکسریز:

در دستگاه اکسریز لشکرگاه رادیو گرافی های جهاز تنفسی و دیگر وقایع مختلف که با بصورت عاجل هندال ضرورت رادیو سکویی گردیده و در سال گذشته به تعداد ۱۲۳۷ نفر رادیو گرافی شده است.

کلینیک دندان:

تعداد مراجعین و تداوی شدگان این شعبه در ظرف سال ۵۲۰ نفر بوده است.

شفابخانه گر شک:

در شفابخانه مذکور شعبه لا براتوار و دندان نیز موجود است تعداد مراجعین و تداوی شدگان آن طی یکسال ۱۷۹۹۴ نفر بوده است، همچنان معاینات لا براتواری سالانه شفابخانه گر شک به ۲۰۹ نفر رسیده است.

شفابخانه نادر علی و مارجه:

۵۰۹۵ نفر مبتلایان امراض مختلف توسط این شفابخانه و ۵۴۰۴ مریض ذریعه شفابخانه مارجه و ۲۳۶۹ مریض در شفابخانه درویشان تداوی و معالجه شده اند.

مراکز صحتی شمالان:

در ساحه مذکور بکثر مفتش صحتی اجرای وظیفه میدارد که در حوضه تبلیغات و حفظ الصحة محیطی و غیر کامپوست و ترویج بیت الخلا و ادرسی و مراقبت می دارد مجموعاً تعداد مراجعه کنندگان جهت اجرای کمک های اولیه به ۳۳۱۳ نفر بالغ میشود که بصورت عمومی تعداد مراجعینیکه در طول سال بتمام مراکز صحتی هیلمند مراجعه کرده اند بر ۳۲۰۱۱ نفر میرسد.

کورس نرسنگ:

از جمله دیگر پیشرفت‌های صحتی همانا دایر گردیدن کورس نرسنگ و قابلگی است که فعلاً در حدود سی و پنج متعلم و متعلمه شامل این کورس می باشد.

دایر گردیدن کورس اکاوبر:

برو گرام تربوی نرسا پندی (معاون پرستار) نیز آغاز و چند نفر محدود و بقسم

کورس اکابر تحت تربیه گرفته شده و باوقات معینه تدریس میشوند .
همکاری تیم مدیکو :
 هیأت مدیکو نیز از مدت‌ت در شفاخانه لشکرگاه مطابق مفاهمه و مسوافتة
 وزارت صحیة بصورت مشترک با دکتوران افغانستانی و گرام تعلیمی
 و تفریحی پیش میبرند .

فعالیت‌های تعلیمی :

مدیریت عمومی تعلیم و تربیه که در رأس مدیریت تدریس لیسه لشکرگاه مدیریت
 لیسه لیسه مذکور قرار داد فعالیت های تدریسی مکاتیب و مدارس .
 ابتداهی نسوان لشکرگاه ، مکتب ابتدائی تربیت باهمی کمپ مارچه ، مکتب
 ابتدایی بلاکون بی مارچه ، مکتب ابتدایی بلاک ۳- بی مارچه ، مکتب ابتدایی چاه انجیر
 و مکتب ابتدایی قلعه بست ، و سیزده باب مکاتیب دهانی لشکری بازار کاریز ، بشران بلاک
 ۹- بی و ۵- سی مارچه ، دهنة ۶۶ ، مارچه غربی ، انانیة چاه انجیر ، چاه میرزا ،
 گروپ شش ، ناقل آباد ، خسرو ابا دو منگل زی رانیز اداره کرده است که امور
 مربوط تعلیمی این مکاتیب در جریان سال بصورت اطمینان بخش پیشرفته است .
 توسعه فعالیت‌های تربیوی در ساخت مربوط هیرمند و تعدیل پروگرامهای تربیوی
 لیسه لشکرگاه به اساس ضرورت وادی هیرمند و تاسیس کورس‌های اکابر برای کارکنان
 ساکنان و ناقلین وادی که در حصه توسعه فعالیت‌های اجتماعی و تربیوی دایر کردن
 جرگه های تربیوی معلمان و ورکشاپ های آن در اینجا قابل ذکر است ، در سال تعلیمی
 گذشته دو ورکشاپ تربیوی با اساس پایانهای تربیوی مدیریت عمومی تعلیمی و تربیه
 و بکمک وزارت معارف در لیسه لشکرگاه دایر شد . ورکشاپ اول دربارۀ تعاریف
 و مشاهدات هیأت تربیوی وادی هیرمند در مکاتیب جمعیت فلپاین و ورکشاپ دومی
 دربارۀ ساختن ساختمان و لوازم درسی بود . منظور ورکشاپ اولی تطبیق بعضی
 از اصول مفید تربیوی مکاتیب جمعیت فلپاین در وادی هیرمند بوده و هدف ورکشاپ
 دومی که توسط مدیریت عمومی و بصری وزارت معارف دایر شده است برای
 کمک نمودن معلمان مربوط مدیریت عمومی تعلیم و تربیه معارف گرشک بود در ساختن
 لوحه های اعلانات ، تخته های سیاه ، تباشیر ، تخته پاک ، فلیمیل بود و گرافها ، لوحه
 های نمایش و نمایش کار های متعلمین در مکتب . هم چنان دایر شدن کورسها
 اکابر پشتو فارسی و انگلیسی جهت بلند بردن سواد کارکنان شعب به تعداد داخله
 ۱۵۰ نفر در اینجا قابل تذکر دیده میشد . یکی از اقدامات مفید دیگر تاسیس
 و تکمیل صنوف لیسه لشکرگاه است که در سال ۱۳۳۹ شروع گردیده و در سال
 تعلیمی ۴۱- ۴۲ با تاسیس یک شعبه دار المعلمین از صنف هفتم الی دوازدهم تمام
 صنوف آن مکمل گردید .

فعاليت های شعبه تعمیرات:

- ۱- از جمله پنج عمارت عصری جاده لیسه لشکرگاه که در سال ۱۳۴۱ شروع شده بود سه تعمیر آن تا ابتداء سال ۱۳۴۲ تکمیل و دو عمارت دیگر آن ۶۰ فیصد تکمیل گردیده است.
- ۲- از جمله شش عمارت عصری شرقی شفاخانه جدید لشکرگاه که در سال ۱۳۴۱ شروع شده بود تا کنون دو عمارت آن تکمیل و چهار عمارت دیگر آن تحت کار است.
- ۳- امور عمرانی یک عمارت عصری شمالی مسجد جامع لشکرگاه که در سال ۱۳۴۲ شروع شده بود هنوز هم تحت تعمیر است.
- ۴- تعمیر فابریکه رخام که در اخیر سال ۱۳۴۰ شروع شده بود در سال ۱۳۴۱ قابل استفاده گردیده و ماشین های آن نصب و فعالیت آغاز نموده است.
- ۵- تعمیر شاپ میخانیکي لشکرگاه در سال ۱۳۴۱ شروع و تا کنون هشتاد فیصد کار شده است.
- ۶- تحویل خانه آبی سی ای که پوشش آن از سوله است در سال ۱۳۴۱ شروع و تکمیل شده است.
- ۷- تعمیر عصری مکتب ابتدایی لشکرگاه که در اخیر سال ۱۳۴۱ شروع شده بود تا کنون ۵۰ فیصد کار آن تمام شده است.
- ۸- تعمیر دفتر میتورو لوزی که در سال ۱۳۴۱ شروع شده بود اکنون قابل استفاده شده است.
- ۹- دو بلاک ساختمان فامیل که هر بلاک شانزده حویلی دارد در سال ۱۳۴۱ شروع و اکنون مورد استفاده و رهايش ما موران حکومتی اعلی قرار دارد.
- ۱۰- کار تعمیر شفاخانه جدید لشکرگاه در سالهای گذشته شروع شده بود در ابتداء سال ۱۳۴۲ تکمیل و قابل استفاده شده است.
- ۱۱- منزل فوقانی عمارت عصری جنوب کلب لشکرگاه در سال ۱۳۴۱ شروع و قابل رهايش است.
- ۱۲- کار عمرانی سه عمارت عصری شمالی عمارت دفتر بانک در سال ۱۳۴۱ تکمیل شده است.
- ۱۳- کار کانکریت ریزی و پوشش قسمت شمالی لیسه عصری لشکرگاه در سال ۱۳۴۲ تکمیل و کنون تحت پلاستر کار است.
- ۱۴- کار پوشش قسمت مرکزی منزل سوم تعمیر دفاقر ریاست عمومی در سال ۱۳۴۲ تکمیل و اکنون تا اندازه مورد استفاده است.
- ۱۵- تعمیر عصری طویلای حیوانات واقع بولان که پوشش آن از سوله است توسط دستگاه افغانی ساخته شده است.

متباقی کارهای خشت کاری و کانگریز آن توسط تعمیرات فعلاً تحت کار است .

۱۶- تعمیر عصری مکتب ابتدایی مارچه در اخیر سال ۱۳۴۱ شروع و هنوز هم زیر کار است .

۱۷- مکتب دهاتی قلعه بست که در اخیر سال ۱۳۴۱ شروع شده بود تا اندازه تکمیل و مورد استفاده است .

۱۸- تعمیر عصری شفاخانه نادعلی: در سال ۱۳۴۱ بلاستر کاری آن تکمیل گردید و در سال ۱۳۴۲ لین برق و آب آن تمدید یافته و فعلاً در وازه و کلکین های آن تحت کار میباشد .

۱۹- ساختمانهای رهایش کمپ عملی تعمیرات و بعضی تحویلخانهها در اخیر سال ۱۳۴۱ شروع و تا اندازه تکمیل شده است .

۲۰- کار تعمیر فابریکه حلاجی تاحصه زیادی پیشرفته و برای نصب ماشین آلات جن و برس آماده میباشد .

۲۱- شق حجاری تعمیرات لشکرگاه

درحاشیه های بمید جنوب درویشان گرمسیر معادن رخام اربو و گله چاه و رباط و غیره واقع است که از حیث نوع و حجم سنگ رخام خود تا اکنون در مملکت بی نظیر تلقی شده است

قبلاً ریاست عمومی وادی هیرمند بمنظور استفاده از این منابع طبیعی يك تعداد ماشین آلات حمل و نقل را برای آوردن سنگ این معادن تعیین نموده و اساس فابریکه حجاری را در لشکرگاه بنانهاد، با توريد يک تعداد ماشین های برش و هالش از ایتالیا و نصب آن در این فابریکه و هم تقویة صنایع دستی آن تا اندازه توانسته است توجه هموطنان عزیز را در این مورد معطوف سازد. (ختم)

(د ۲۷۲ مخ بانی)

د کابل ښاروالی فعالیتونه

په هرو پنځلسو ورځو کې (۱۶۵۸) قطعی توزیع کېږي، ددی د باره چارڅرخو په ټاکلو کېږي د لفرش او سپوږمۍ مخه و نیو له شی مخینې ولايتونه مو لیکو نه لپښلی دی چه د همکارۍ له مخی دغو موادو نرخنا می څخه مونږ ته معلو مات را کړی چه کابل ته رالېږل کېږي د نرخ ټاکلو په برخه کېږي یو بل اقدام هم د نرخو د کمیسیون له خوا وشو چه د ارزاقی شیانو پخپله په مارکیټو کېږي د عمده پلو روڼکی د پلورلو نرخ جلا او د دکاندارانو نرخ جلا ټاکل شو پدی اوعده پلورونکی چه پخپل سر به یی نرخ جگړو لو ته دڅه کوله او د کانداران می دی ته اړ کول چه د دوی په خوښه پیرودلو ته هڅه و کړی منع کړی شول. د خلکو د شکایتو لړی کولو او د مشکلاتو له منځه وړلو د باره یی د به کرایه ناستو کسانو او دځونو، سړاو، پارتیا نو او مسافرت خانو د مکلفیتو د کړامی، کورو لایحه دغه وازد پنځه یانو (حمالان) چه پخپله په ښار کېږي دننه پنځه وده د اجرت تشبیتو او لایحه او د ارزاقی شیانو د عمومی دیوگانو او د ښار د بیلو بیلو محایو د نرخو لایحه ترتیب او د زیات غور او تحقیق له امله د ښاروالی انجمن ته ولاندی شوه چه له تصویب نه وروسته به نشر او تطبیق کړی شی.

د کړامی جایدادو د حقیقی کړامی د تثبیت د موضوع په باب چه له بده مرغه محینو مالکانو او په کرایه ناستو کسانو حقیقت پټ کړی پدی د مالی له وزارت سره په مفاهمه کېږي داخل شوی یو چه که وکولای شو چه د ښاروالی محصولات او د دولت مالیات په صحی او حقیقی توگه تحصیل کړای شود صنفی وکیلانو معزولول او نصبول او د وزارت خانو د پوښتنو او استعلامو په مقابل کېږي د قیمتو (بیو) محرکندول له عامو خدمتو څخه شوی پدی اوه صنفی وکیلانو د باره مخصوصی فورمې چاپ شوی پدی چه له خانه پرې نه وروسته به دفتر کېږي قیدشی درسمی اوملی دایرو او موسسو ټولو مستخدمینو او هغو مستخدمینو د باره چه به سفارت خانو او د کابل اوسیدونکو خارجیانو سره کار کوی د پولیسو موافقی د اصولی مرا تبوله طسی کولو او د چا کتر له معاینی څخه وروسته د جواز پانی د خدمات هامة (د عامو خدمتو) له لیاری څخه ورکولی کېږي، دغه راز هغه د هواوی او مخا لغزو نه چه د جایدادو د خاوندانو او په کېږي په کرایه ناستو کسانو ترمنځ پیدا کېږي له همدغه مدیریت څخه می تحقیقات اجراءات او حل او فصل کېږي.

د نرخنامی رپوټ او احصایی د لاس ته راوستلو له امله د ښار له صنفی وکیلانو سره مو تقاس کېږي او پدی هڅه کېږي یوچه د ښار اضافی په تیره دڅو راکی شیانو لست برابر کړو. **د نرخو د کنترول آمریت**: د دغو لو ناحیو د مدیریتو ته لارښودنه شوې ده چه د نرخو په کنترول او بخارنه باندې بوخت شی او یو میه رپوټ ورکړی ۲: له هغې نیټې څخه تر اوسه پورې لس دکانونه تر ټاکلې مودې پوری مسدود شوی او دوه لکه افغانی نقدی جریمه اخیستل شوی ده.

۳ : له دی امله چه دغوښو اوتا زه میوو د نرڅ جګو لو اصلی ها مل جلا بان او استفا ده کوو نکي وو چه بی له کومی اجا زه نامې یا جواز می فعالیت کا و لومړی نڅاس وکتل شو او څرګنده شوه چه جلا بانو په دوو دریو ګرو پو فعالیت کېدی، بی له دی چه دغه والا بریږی دی چه خپلی رمی نڅاس ته بو زی دلاری به منع کېږي به می په ارزانه بیه او په تهدید سره پیرو دغه ورڅخه کو له او بیا به می په د و هم ګرو پ پسونه پلو دل او دریم ګرو پ به هم یوه برخه نیمګړی رمی دپلو لو له امله نڅاس ته بیوی او نور به می دغلو، دجلال آباد دکانال او نور وفا بر یکو ضرورت په نامه دکابل له ښار څخه ایستی او تردی چه دقا چاق په توګه به می دهیواد څخه دباندی بیولی نو ځکه پدغه باره کېږي واکمنو مقاماتو ته عرض وشو اودمربوطو مقاماتو په نامه کلمک فر مانونه صادر شول چه د دغسی جلا بانو دی په کلمکه مخنیوی وشي او دڅو جلا بانو لست دکابل ولا یث ته هم ولېږل شو او تردی چه پدی وختو کېږي یوه ډله جلا بان دپو لیسو په مرسته دنیول شول اود کابل ولا یث ته وسپارل شول چه شرعی التزام وړ کېی چه بیا جلا بی نه کړی اونه به ناچار به استفا ده کوی چه له ښه مرغه پدغو ټو لواقد امانتو سره دغوښی نرڅ یو پاو له ۱۲-۱۳ افغانیو څخه اوس شپږ نیمو افغانیو ته راویدی دی، دغه راز دغوا یی غوښه هم ښه ارزانه شوی ده.

ترکاری او تازه میوی چه له ولايتو څخه مارکیت ته را ولېل کیدی مونی و رته متوجه شو چه دلته هم ځینی جلابان کارکوی میوه اوترکاری په عمده توګه له واردوونکو څخه اخلی او بیا می پخپل سر به زیاته ګټه پر دکاندا نو باندی پلوری نو ځکه دغه جلا بان مجبور شول چه دخپلی ذمی څو کلنی جواز پانسه واخلی او له بلې خوا دی دنرخو دکمیسینون په ټاکلی نرخ چه د عمده پلورونکو دپاره می ټاکلی دی برابر وچلېږی چه ددغو اجرا آتو په اثر دمپوی اوترکاری دنرخو په کنترول او موازنه کېږي هم پریا لیتوب حاصل شو او هم دمپوی اوترکاری په مارکیت کېږي چه پخوانی څانګه ته وه د مرا جعینو د استفا دی دپاره نرڅنامی وچل شوی.

۴: ځینی صنفی وکیلا نو چه د نرڅو په موازنه کېږي می همکاري نه کوله د نرڅو دکمیسینون په نظر به برطرف شول .

ځینی قصابان چه دپسو دزیا توالی په وختو کېږي به می دښا ربه بیلو بیلو ځایو کېږي د قصابی د کاناو نه پراستل او په یځنی اود پسو دکموالی په وختو کېږي به می قصابی نه کوله دناحبو مدیرانو ته لارښوونه وشوه چه داسی تهدد ورځنی واخلی چه کال دوولس میاشتی په تیره دیځنی په وختو کېږي به قصابی کوی او که می دیځنی په وختو کېږي قصابی و نه کېږي نو جرم به شی .

(۲۸۸۵ مخ پاتې)

د کلیو پراختیا فعالیتونه

د زراعتی نارغیو په ضد دېو څو شیندل - ۱۳۴۷۰ اصلي - ۱۳۳۲۵۱۴۵ - اصلي
 د کیمیاوي سري تجر به - ۱۵۶ - قطعي
 د کرهڼي د بڼو آلا توپرونه - ۳۰۶ - بڼو د نې
 د بڼو ونځيو په باغچو کښي فعاليت - ۴۰ قطعي
 قو ري - ۱۴۱ قطعي
 د غارو پودارو - ۲۰۱۷۶ - داسونه
 غارو پوټه ستنې وهل - ۸۱۲۰ - داسونه
 د مرغانو بېچکاري - ۴۹۳۰ - قطعي
 د غارو پو خنځي کول - ۴۸۷۶ داسونه
 دهغه فلمونو شمير چه شودل شوي دي - ۸۳ کې ۵ فلمونه
 کېمپوسټ پټ - ۲۳۷ - کېمپوسټ پټه
 زراعتي کنفرانسونه - ۱۹۳ - کنفرانسونه

او محمد اراز په شپږو قوټو همکيو کښي په نوي سيستم کرهڼه شوي دي .
کليوالی واده صنايع : په دې ستايي سيمو کښي چه دکال د شپږو مياشتو په
 موده کښي کارونه کم لري په داسي حال کښي چه د شپږو طبقه د ټول کال په موده کښي
 تقريباً بي کاره وي نو له دې وجهه صنايع دخلکو د بېکاره ساعتو نو د بدلولو په
 واسطه د کلیوالي صنايعو د پراختيا د سرمايي له ليارې اولاسي چاري د ټولنې د پراختيا
 د پزو گرامونو په چوکاټ کښي لوړه اهميت لري . کوم کوشش او زيار چه په دې لياره
 کښي شوي په مختصر ډول لاندې ذکر کېږي .

الف - تربیوي تمثیلی، اود نجاري تولیدی ورکشاپ : دالو مېړنۍ پر وڅه ده چه
 دولسو صنايعو د پراختيا له پاره د ۱۳۳۷ کال په لومړني وخت کښي د شپو کيو د پړو وڅي
 قلمه وزير کښي دروژني په غرض د تولید له ليارې په کار واچول شوه چه تر اوسه بي دوه
 دوري فارغ التحصيلان ټولني ته تقديم کېږي دي . دا ورکشاپ اوس هم در وني په
 مرکز کښي موجود اود واک لري .

ب - د هندو کو دخل کولو دستگانه : په افغانستان کښي ميوه لرونکي يې په زيات
 شمير موجودي دي .

د فاسفيت لرونکي سري تطبيق جنسيت ښه کوي او توليدات زياتوي مخصوصاً
 د فاسفيت لرونکي سري تطبيق مثبت نتايج ورکوي دي اود هغو څخه په کمه اندازه
 پرله پسې واردېږي او غوښتنه يې هم ورځ په ورځ زياتېدوونکې وه په داسي حال کښي چه
 د دې سري د لاس ته راو ستلو مهمه ماده خام هډو کی دی چه خپله په کلیو کښي ته يېه

کيږي. په دې اساس د دې سري څخه استفاده د پوره اقتصادي او گټوره ده. کله چه هډو کي سخت وي د هغې میده کول او جذبول زيات وخت نیسي نو له دې وجه څخه د هډو ماشینو څخه کار اخیستل کيږي چه په هغو کښي هډو کي د فشار او حرارت لاندې نیول کيږي او د هغو یوه برخه په فوسفور بدليږي د فاسفیت لرونکي سري د لاس ته راوستو له پاره ورڅخه کار اخیستل کيږي.

د هډو کو د تحلیل یوه پایه ماشین د شپو کيو په پروژو کښي دریدلي دي ترڅو چه د دې ډول سري د جوړولو لاروښيي. وروسته له هغې چه داد هډو کو د تحلیل ماشین دغو مودې لپاره په کامیا بانه ډول کار وکړي نو په نورو برخو کښي به هم د هغو درواجو لو لپاره اقدام وشي.

د هډو کو د سري صنعت انځکشان او پراختیا د کلي په سړیه به هبارت وي د دې څخه چه اول به د خامو پیر موادو څخه استفاده کيږي دوهم به د هغې فاسفیت لرونکي سري بدلوي چه د خارج څخه راوړل شوي دي د محلي تولید په وسیله په ارزانه نرخ او دریم د کارو کوونکو پیدا کول دي.

چه یوتن د کليو د پراختیا د ریاست او د کار گرو د بین المللي سازمان په لگښت هند ته استول شوي او هلته یې د دې ماشین کله ارزده کړي او وروسته له دې به میاشتیو دورې د پوره کولو څخه راغلي اودا دستګاه یې په کار اچولی ده.

ج- په چهاریکارو کښي د خرمنو جوړولو تولیدي، تربیتي او تمثیلي دستګاه ده. د خرمن جوړوونکو دروژني او دوی ته د عصری ډول اولارو دښو دلو په غرض د خرمنو جوړولو یوه دستګاه په چاریکارو کښي ضروري گڼل شوی ده چه په هغه محای کښي د لومړي محل لپاره د اصلاح شوي میتود سره سم سل تنه خرمن جوړوونکي د خامو پوستکو د تمامولو او د کر م د خرمنو لپاره ورزول شي نو هلته د خرمنو د صنعت پراختیا تعقیب کړي شي.

د خرمنو جوړولو او فابریکه د خلکو او ایشیا فو نډ شین د موسسې په گټه وکړو نو تسکیمیل شوي او د ضرورت وړ والی د ماشینونو نه واده ماشینونه او یوتن متخصص د کار گرو د بین المللي سازمان له خوا د مرستې په ډول قبول او رالېږل شوي دي. او همداراز یوتن د خرمنو جوړولو په څانگه کښي د نوموړي سازمان په لگښت د کليو د پراختیا د ریاست له خوا هند ته استول شوي او په دې وروستیو وختو کښي راغلي او د خرمنو جوړولو په دستګاه کښي په کار بوخت دي.

لکه چه د مخه مو وویل د نوموړي پروژي هدف دادی چه د سمدستي د سلو تنو په شمیر خرمنی جوړوونکي چه له نیکه مرغه د چاریکار دښار په یوه برخه کښي مشیت دي او په ډیر ساده او پخواني ډول باندې کار کوي د خرمنو د لومړني ترتیب او عمل لپاره تر دروژني لاندې دي او د خرمنو د جوړوونې د نورو ښو طریقو طرز ورته ډده کيږي چه په دې ترتیب په زیاته اندازه اعلي خرمن جوړه کړي او د هیواد د اخلی بازارو ته یې د خرخلو لپاره ودهاندی کړي.

همداراز تجویز نیول شوی چه دڅرمنو جوړولو د مربوطو چارو د اصلاح او پراختیا لپاره به راتلو نځکی وخت کښې د میواد د بیلو بیلو برخو څخه یوزیات شمیر څرمنی جوړونکي راغونډ شي او په نوموړي مرکز کښې تر روزنی لاندی و نیول شي نو په دی ترتیب به سربیره پردی چه چار بیکارو د څرمنو جوړولو پروژة به د چا ریکارو دخلکو د اقتصادي او تخنیکي سویی د لوړولو لپاره د براهیت پیدا کړی دهغه مفاد چه دیوہ تطبیقاتی ، تولید او تربیوی پروژی په حیث وظیفه اجرا کړی . یوعمومی شکل پیدا کړی او د میواد ټولو کار بیکرو او د باغوانانو ته گټوری نوی طریقہ هم ورزده کول کښی .

مواصلات :

د سرکونو جوړول	۸۶ کلومتره
د سرکسو ترمیم	۵۹ » »
د پلونو ترمیمول	۳ پلونه
د پلونو ودانول	۳۳
د دود پلونو ودانول	۸ - پلچکونه
د دود پلونو ترمیم	۵ - »

اجتماعي بهبود :

د کلیو د پراختیا ریاست تردی وخته پوری د نارینه و حال ته زیات پام کړی دی باید چه د اساسي تحول سره سره د نارینه و په څنگ کښې ښځی هم په دی پروگرامو نو کښی برخه واخلي نو ددی ضرورت به اساس لازمه دغه چه د ښځو د طبقی ژوندانه او اجتماعي تحول ته هم فکر و کړی شي .

دیوی میرمنی او یا یوی پیغللی روزنه په حقیقت کښی دیوی کورنی او یا ټولنی روزل دی . د ټولنی په چارو کښې دروزل شوو ښځو گډون کول دخپلی کورنی د ژوندانه په شمول او بهیود کښې فعاله برخه اخلي . د پورتنیو ټکو په نظر کښې نیو لوسره د ښځو د وضعی د پیاوړتیا د مرکز د دود د فرعی مرکزونو سره د ښځو په تجربوی او تربیوی پروژہ کښی د (۱۳۳۸) کال په سیر کښی پرانستل شو داموسسه د میرمنو د اجتماعي ژوند په گټور تحول کښې یو مهم عامل گڼل شوی . اصلی هدف یی دادی چه ټولنی ته داسی میندی او میرمنی تقدیم کړی چه دخپل کور، اولاد او ښاریانو لپاره گټوری ثابتی شي او په دی ځای کښی میرمنو د لیک لوست ، ابتدایی اولو مینی حساب ، خیاطی ، گلدوزی دکور د اقتصاد بوجه د ماشوم روزل او مراقبت . صحی بخلی او عمومی نظافت زده کاو په دغو کورسونو کښې (۷۵) تنو برخه اخیستی ده .

او اوس د دغو پروگرامونو په تطبیق کښې نوی نظر شوی دی او په ښوونځیو کښې د ښځو د بهیود د پروگرامونو د تطبیق له پاره اودننی لنډی لیاری د پیدا کولو لپاره پلټنه کولی شو په دی اساس کښی د هر څه نه لوموړی د ښځو ښوونکو لپاره کورس دا بر

شويدی چه وروسته هغوی وکړی شی چه داچول پروگرامونه ښخو په ښوونځيو کښي او هم د کليو دميرمنو گروپونو ته تدريس کړی شی .

وړوکتونونه :

دوه وکتونونو فعاليتونه دوه طرفه گټه لري . يوداچه ماشومان دژوندانه دنوی طرز سره آشنا کوی اود بله پلوه يی ميندې بيکاره اوفارغه وی اودوی ته دامو قع پيدا کيږی چه ددی وخت څخه استفاده وکړی او محانونه وروزی . اویا په نور وکتوو فعاليتونو محانونه مصروف کړی . ددی مفکوری په اساس په دې موده کښي يووه وکتون جوړه شوی او په کاراچول شوی دی چه دټولو شمير پنځو ته رسيدلی دی اود شامليتو شمير (۵۱۴) تنو ته رسيدی :

ساختمانی فعاليتونه :

په دی دوره کښي ساختمانی فعاليتونه دی ته متوجه دی چه ددغه رياست دضر ورت وه دگلزار درونې مرکز اود پروژو دمرکزونو يو شمير ساختمانی و دانی جوړه کړی . دگلزار دملي روزنی دمرکز دځينو فنی برخونه په غير نور تکميل شوی دی اود پيچ درې اود محامی ميدان دپروژو ودانی مخ په تکميليدو دی . او همداراز دصحي ودانیو دجوړولو په باب هدايات اومشورې ورکړي شوې دي . او همداراز دپلوناو پلچکو دجوړولو اوترميم اودفرعی سړکو نو دجوړولو لپاره اقدام شوی دی . او په دی برخه کښي خلکو په خپل اصلی نقش کښي دبرخي اخیستلو په لاره کښي ډیر ښه رول لوبولی دي .

د کليو دپراختيا دسازمانونو رشد اوتاسيس !

واضح خبره ده چه دخلکو تيت وپرک اوانفرادی هلې هلې اواقدمات کومه زړه غوښتو نکي اومطلوبه نتيجه نه ورکوی او په دی ترتيب خلک نه شی کولی چه په آسانی سره خپل بی شميره حیاتي ، اجتماعی ، اقتصادي او کلتوري مشکلات حل کړی شی اوخپلی آرزوگانی ترسره کړی . نو په دی وجه د کليوالو دسويي په اندازه داجتماعی سازمانونو اود محلی منظمو تشکيلاتو رويکارول ددی مقصد لپاره چه دخلکو له حقیقی نمایندگانو سره مشوره اوفداکاری وشي اود دې پروگرام دمختلفو پرمختگو نو دتطبيق په برخه کښي فعاليتونه ورکړي شی ځکه چه دا پروگرامونه دټولنی د پراختيا په لپاره کښي دژړه اوروح حیثيت لري . او باید خلک خپله دپروگرامونو په طرحه کولو او تطبیقولو کښي مهم رول ولوبوی .

اوپه تدریجي ډول تر عملی ابتکار په لاس کښي ونیسی . او په پای کښي دخپلي منطقې او سیمې دپراختيا مسئوليت په خپله غاړه واخلي .

باید ووايو چه د کليو دشوراگانو منع ته راوړل چه د آزادو رایو اخستلو په ډول کښي اوصورت نیسی دديموکراسی يوژوندی مثال دی . کليوال ددغو شوراگانو

دغې یتوب لپاره په آزاد ډول کاندیدېږي او په داسې آزاده فضا کېږي د خپلې رای
څخه استفاده کوي چه هیڅ یو فشار پکښې نه لیدل کېږي .

پدې صورت کېږي چه د کلیو اوسیدونکي چه اکثریت مطلق سره د ملت یوه لویه
برخه تشکیلوي دیموکراسي روزنه مومي چه پدې د یوې خوانه در اېو په اخستلو کېږي
په اوږدېر اوی چانس واخلي اود بلې خوانه به په کلیو کېږي د افغانستان هوا نه
دیموکراسي دخلکو او حکومت ترمنځ دخلکو په وسیله یوه کړی او وحدت فکر
او نظر به حاصل شي . ددې غرض لپاره د کلیو د پراختیا ریا ست د پنځه کلنو
پلانونو د پېش پېښې په اساس په خپلو ټولو انکشافی پروژو کېږي د کلیو د جرگې
یا د کلیو د پراختیا مجلس په نامه یوه ټولنه جوړه کېږي چه په هغې کېږي داوولنی د بیلو
بیلو طبقو څخه خلک او حقیقي نمایندگان موجودوي اود دې دورې په موده کېږي
د مربوطو پروژو په بیلو بیلو برخو کېږي د (۲۴) په شمیر د کلیو جرگې جوړې او په
کار اچول شوي دي .

د غوانانو کلوب : په هر مملکت کېږي غوانه طبقه دانسانی ذخایر و لو په
منځ اومرکز تشکیلوي نوددې وجه نه د پروگرام د شروع په لپاره کېږي او د کلیو
غوانانو فعاليتونه چه ممکن ده د کلیو د پراختیا په لپاره کېږي مادي اومعنوي برابرېه
برخه واخلي لومړی قدمونه اخستل شوي دي .

داراز د کلیو نو نه د (۴-د) چه مخفف ئې (دل-د ماغ-لاس اودوستی په طلب سره
یاده شوی اودانوم ورباندې ایښودل شوی دی . اوتر اوسه د غوانانو (۷) کلیو نه جوړه
شوی دی . دا کلیو نه په حقیقت کېږي د کلیو د پراختیا د شوراگانو پورې مربوط دي
اوددوی د اجرائیه قوې په نوم یا دېږي .

په پروگرام کېږي دخلکو برخې اخيستل !

په پروگرامونو کېږي دخلکو عملی برخه اخيستل اوفعاليتونه مهم عامل دي په دې
اساس هرراځ فعاليتونه دخلکو په گډون انجام شوي دي . اودا فعاليتونه د متقا بله
مرستو د پروگرام دلاندې د ټاکلو اساساتو په اساس ضرورت نیسي اوعام المنفعه پروژې
د دخلکو او حکومت په گډو همکاريو اومرستو جوړې شوي دي . اوپدې د نقدو پیسو
همکاري کېږي . اوپدې دخلکو په خپله خوښه درې ریاست سره د کورنو مرستې کېږي
چه کرایه هم نه اخلي .

په آخر کېږي باید زیاته کړی شي چه د دې برخو وگرامونو پر مخ تګ او موفقیت
دخلکو د فکري سويې په پراختیا اود علمي معلوماتو د سطحې په لوړولو اوهمداراز خپله
د دخلکو په عملی مهارتونو اود هغوی د ذهنیت په لوړولو پورې امله لري . د مثال په ډول
داچه خلک تر کومه حده پورې راته حاضر دي چه د اصلاحی برنامو او پروگرامونو
د تطبیقولو اود هر راز تفراتو لپاره آماده دي او خپل چمتووالی وپېښي اوتر کومه حده

دمختللو طبقو ترمنځ د اعتماد او دوستۍ روحیه قوی او همداراز دخلکو او د دولت د کار کوونکو ترمنځ د یوې خوا او بلې خوا نه یووالی او وحدت قوی شوی دی دا او د دې نور مثالونه هغه مهم ټکي دي چه دیوه پروگرام په څرنگوالي رڼایی اچوي او د هغه موافقت تعیینوي .

پسکاره خبره ده چه ذهنی او اجتماعی تحول یو پېچلی او سخت کاردی او په تدریجی ډول پای ته رسیدي

خارجی متخصصان:

۱ دملگرو ملتو له خوا دقولنی د پراختیا یو تن عالی مشاور چه داچوکی اوس خالی ده .

۲ دملگرو ملتو له خوا دپراختیا دقولنی یو تن متخصص چه داچوکی خالی ده .

۳ دملگرو ملتو د موسسې له خوا د متخصص مرستیال یو تن .

۴ » » » » د روزنی د مرکز تر بیوی مشاور یو تن .

۵ » » » » د تعمیراتو متخصص یو تن .

۶ » » » » د ښځو د وضعی د ښه کیدو لپاره متخصص یو تن .

۷ » » » » د تعمیراتو د متخصص مرستیال یو تن چه ژر به

راورسیدی .

۸ » » » » د نړۍ د صحتی موسسو صحتی عالی مشاور یو تن .

۹ » » » » د روغتیا پال (سنتیرین) یو تن .

۱۰ » » » » » » » » چه اوس داچوکی خالی ده

۱۱ » » » » » » » » نرس (ښځه) یوه ننه چه ددی چوکی نفر بدل شوی

دی او عوض یی تراوسه نه دی راغلی .

۱۲ دملگرو ملتو د موسسې له خوا د کرهڼی او خوراکی د موسسې د کرهڼی د پراختیا

متخصص یو تن .

۱۳ » » » » د کار او کارگرو د موسسې د صنایعو او کو پراتیف

متخصص یو تن

۱۴ » » » » د څرمنو جوړولو متخصص یو تن . (پای)

(بقیه از صفحه ۳۲۰)

لین مطلوب انتخاب و بعداً قرار داد ساختمان و قیرریزی سوک موصوف باتخنواکسپورت عقد نشود.

در قرار داد سردی متذکره بیک تعداد متخصصان شوروی ضرورت محسوس است که در آینده خیلی قریب وارد افغانستان میگردند .

بند وانهار

در وزارت فواید عامه دوبروژه آبپاری موجود است که بطور مختصر در باره مردوی آن توضیحات داده میشود .

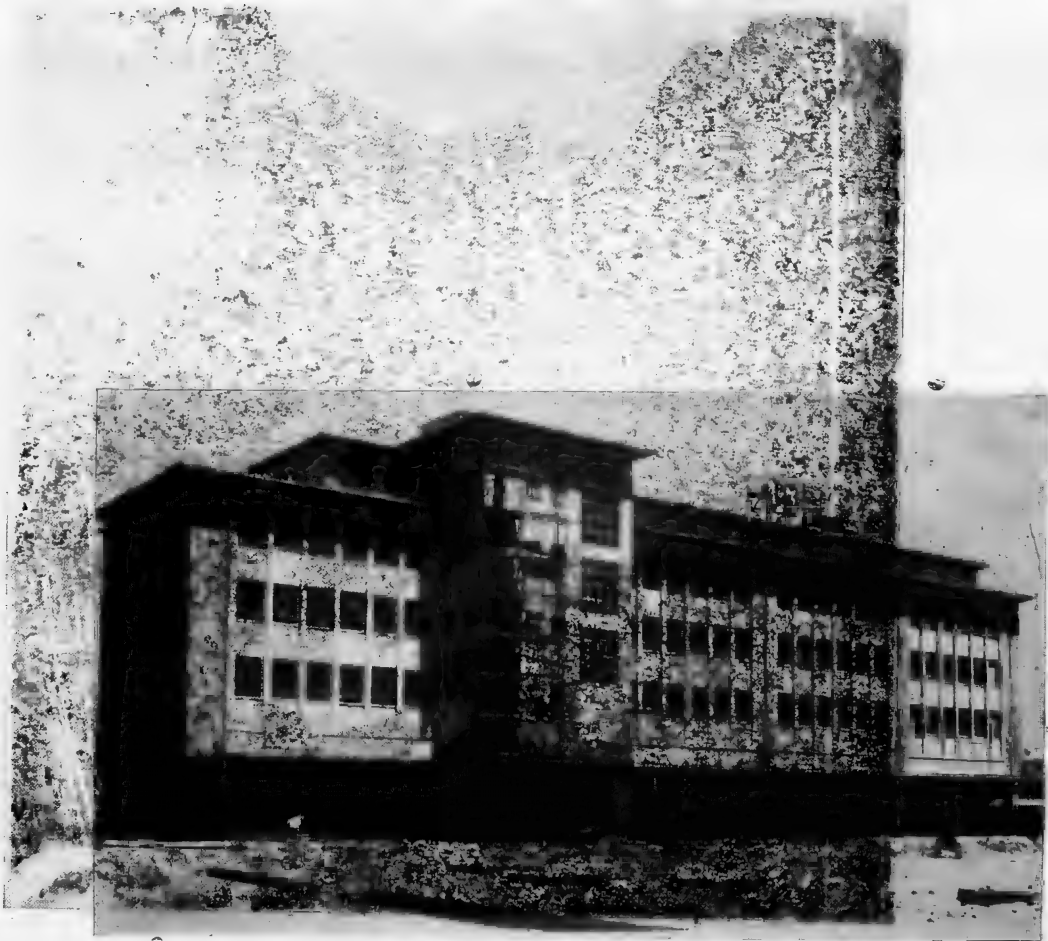
سیستم آبپاری وادی ننگرهار (کانال ننگرهار) :

کار سروی پروژه وادی ننگرهار در قوس ۱۳۳۶ ختم گردید - بر وی نتایج سروی مفصل پروژه مقدماتی آن طرح و بعد از ترتیب پروژه ساختمانی ، امور ساختمانی آن در اسد ۱۳۳۹ آغاز گردید با عملی شدن این پروژه از یکطرف از آب دریا برای بر ای آبپاری زمین و از جانب دیگر جهت تولید برق استفاده میشود و مشتمل بر تاسیسات ذیل میباشد .

- ۱- ساختمان بند سنگی روی دریای کابل در ارتفاع ۲۲ متر .
- ۲- ساختمان تونل آب و در کنار چپ دریای کابل بقطر ۱۳ ضرب ۱۳ متر و بطول ۲۰۸ متر .
- ۳- ساختمان اصل کانال بطول ۷۰ کیلومتر و قابلیت جریان آب در سر کانال (۵۰) متر مکعب در ثانیه .
- ۴- ساختمان دوعدد تونل بالای اصل کانال تونل اول بطول ۱۴۰۰ متر و تونل دوم بطول ۷۴۴۴ متر .
- ۵- ساختمان ۱۸ دانه بوق بالای اصل کانال که شیله ها و در پاچه ها را در اراضی کوهسار قطع می نماید .
- ۶- ساختمان فابریکه برق آبی در محل درونته ب طاقت ۱۱ هزار کلیوات .
- ۷- ساختمان لین عمومی برق به طاقت بلند بطول ۵۰ کیلومتر .
- ۸- ساختمان چار بجه قوی آب برای آبپاری (۵۵۰۰) هکتار زمین .
- ۹- ساختمان شبکه تقسیمات آب .
- ۱۰- تسطیح اراضی و مساعد ساختن برای زراعت .

از ابتدای ساختمان تا کنون علاوه بر کار های مقدماتی تا سیسات ذیل تکمیل شده است .

فابریکه های برق دیزلی ب طاقت مجموعی بیش از ۴۰۰۰ کلیوات که منجمله آن فابریکه برق دیزلی ثرخیل ب قوه ۲۴۰۰ کلیوات ، چار کمپریسور خانه ۳۰ فابریکه کانکریت گل کته های (کار برها) میخا نیکی شده ریک و چنله ۴ عدد ورکشاپ میخا نیکی ، نچار خانه و غیره تاسیسات لازمه و ضروریه .

د کابل په غازي محمدجان واټ کښې د پښتني تجارتي بانک نوي ودانۍ

د قندهار په ښار کښې د تخنيکي نوښتو دودانيو يوه منظره

د کابل او ننگرهار ترمنځ د تنګي غارو . رک - دلاهي يوه برخه

د کابل او ننگرهار ترمنځ د تنګي غارو د لاري يوه منظر

کارهای اساسی ساختمانی اصل کانال و شبکه آبیاری این منطقه در ۱۰ جدی ۱۳۴۳ تکمیل خواهد شد، کارهای منطقه آبیاری ماشینی کارهای آباد کردن زمینها برای آبیاری در جریان پلان پنجساله دوم تحت اجرا گرفته می شود. که کارهای مقدماتی آن فعلا شروع گردید و در سال ۱۳۴۶ بپایه تکمیل خواهد رسید.

آبیاری سرده (غزنی):

این بند دروادی جلگه ماصله ۳۷ کیلومتر جنوب شرقی غزنی واقع است ارتفاع بند ۳۰ متر و ظرفیت آن ۱۶۰ میلیون متر مکعب آب است که برای تقریباً ۸۰ هزار جریب زمین کفایت خواهد کرد در نظر گرفته شده است طول فوقانی بند ۴۰۰ متر عرض تحتانی بند ۲۰۰ متر و نل خروجی بطول ۲۴۰ متر و مقطع ۳۰۲ بیش بینی شده است.

کارهای عمده پروژه عبارت از ساختمان بند پرچاوه سرک جدید، ساختمان سه بل ۳ کمانه و تعمیرات راهایش متخصصان و ما مودان میباشد که يك حصه امور مربوطه آن روی پروژه مرتبه تکمیل و يك قسمت دیگر آن نیز جهت اكمال جریان دارد.

میدان هوایی بین المللی کابل:

میدان هوایی بین المللی کابل در ۵ کیلومتر شمال شرق کابل در خواجه رو اش واقع و امور ساختمانی آن در سال ۱۳۳۸ شرق شروع شده بود که ترمینال بلندنگ میدان در سال ۴۳ افتتاح گردید.

ظرفیت مجموعی این تعمیر ۱۷۰۰۰ متر مکعب بوده و مساحت عمومی آن ۳۱۲۵ متر مربع میباشد، این تعمیر شامل برج ترصد ا د ا رة رادیو و مخا بره بصورت هفت طبقه می در ۲۵۴ متر يك حویلی کوچک در قسمت بدنه مرکز تعمیر با فواره آب و باغچه کوچک سالونها، گمرک، اطاقهای انتظار، کدامها، جای بگاز، دستوران و اطاقهای متعدد دیگر برای مسافران د ف ا تر معلومات، پوسته خانه، شفاخانه قرائت خانه اطاقهای مخصوص برای خانمها، کافی بهاری، سلمانی و غیره میباشد.

تعمیرات:

تعمیر شیرخان بندر:

مرحله اول کار این پروژه در ماه جوزا ۱۳۳۹ ختم گردید و مرحله دوم در سنبله ۱۳۴۰ بپایان رسیده و اکنون امور ساختمانی شیرخان بندر در مرحله سوم است.

تاسیسات اساسی بندر عبارت از تحو و بلغا نها، میدان کانکریتی، خطوط کانالیزاسیون (از نل آهنی و نل چودنی) برق رسانی، برج ترانسفاز متور، آبرسانی برای مقاصد بود و باش و اطفاییه، مخا برات رادیو تلفونی راد یو گراف، هو تل مجهز تعمیر گمرک، شفاخانه ۲۵ بستره بی. معاینه خانه، حمام، اطاقهای محافظان، تعمیر کارته ماموران و غیره است اکثر امور ساختمان این بندر ۱۰۰ فیصد تمام گردیده است و قسمتهای باقیمانده نیز که در مرحله سوم است سال ۱۳۴۳ تمام خواهد شد.

فابریکه خانه سازی:

فابریکه خانه سازی در جوار شمال میدان هوایی بین المللی کابل واقع خواجه رواش موقع دارد این فابریکه بطول ۱۳۲ متر عرض ۵۴ متر ارتفاع ۱۲ متر روی ۹۶ پایه کانگریتی تعمیر گردیده است کارهای فرعی و ابتدایی آن در ۳۴۱۱ آغاز شده و تهدا بگذاری پایه های فابریکه در ۳ جدی سال مذکور صورت گرفته است ممکن است فابریکه موصوف در اواسط ۱۳۴۳ تکمیل و بهره برداری آن شروع شود.

دستگاه فابریکه خشت سازی این فابریکه سالانه ۶ میلیون قالب خشت را بزرگتر از سایر خشت های مروجه تهیه خواهد کرد. مواد بیکه در دستگاه خانه سازی ساخته و بخته می شود بصورت عمومی تعمیراتی بوده.

توليدات سالانه این فابریکه در حدود ۶۰ هزار متر مکعب مواد بخته خواهد بود.

سرکهای ولایت پکتیا: از سنبله ۱۳۴۱ الی ۲۰ جوزا سال ۱۳۴۲ در ولایت پکتیا سرک ارگون دومانده که ارگون را از طریق دوهانده بخوست وصل میسازد اعمار شده است.

سرک کوتل سته کنهلو:

از ۲۶ جوزا ۱۳۴۲ الی ۲۰ اسد ۱۳۴۲ کار احداث و اعمار این سرک بشدت جریان داشته و امور ساختمانی آن برق آسایش میرود.

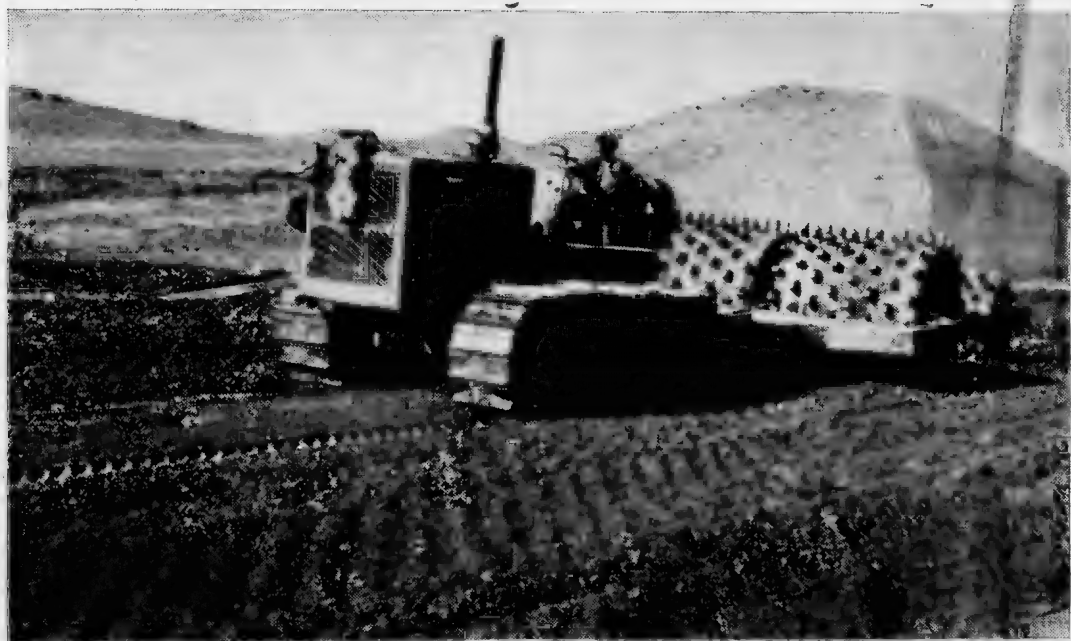
تعمیراتی که در کابل ساخته شده است:

تعمیر وزارت معادن و صنایع:

امور کانگریت ریزی کلوپ وزارت معادن و صنایع، دروازه های آهنی کلوپ کارهای اضافی از قبیل باغ و راه های کانگریتی، گراچها و مقبره شهید داخل وزارت بصورت مرمر کاری و احاطه وزارت معادن و صنایع، گچمالی بال غربی تعمیر آن وزارت تکمیل شده است.

تعمیر کار توگرافی:

امور مرکز گرمی آن ۹۰ فیصد و کارهای آبرسانی و بدررفت ۹۵ فیصد پیشرفته آیینهای موزائیک زمینه ها باچام عمیق آب بمیدار آن تکمیل گردیده است همچنان امور ساختمانی يك عمارت جدید خفته مطبقه و اتاق نان ریاست مذکور ۹۰ فیصد تکمیل گردیده و بلیستر تمام تعمیر از داخل و خارج کارهای اضافی باغ و غیره انجام شده و گراچهای مذکور ۵۰ فیصد تکمیل گردیده است.

د کلات د سړک یوه برخه خامه کاری چه دکابل -- کندهار په پروژه پورې اړه لری او د قیر اچولو ته چمتو کيږی :

د دلال آرام او کرشک ترمنځ د مارگي د دښتې سړک چه د قیر اچولو دپاره هموار يږی .

دغزنی داعی حکومت نوی ودانی چه اوس استفاده ورځنه کبزی

د کابل کندهار په سرک کښي د یوه بله دجوړولو منظره

تعمیر خیاطخانه:

امور سنگهای مرمر و خشت کاشی تمام تشنابها و اتاقهای نلد و انی آن اكمال یافته و کار ساختمان دیووی عمارت مذکور شروع و تقریباً ۵۰ فیصد تکمیل و تقریباً ۲۰ فیصد کارهای باغ مذکور تکمیل و انجام گردید است. همچنین کارهای سیمانی با استیشن ترانسفارمر تعمیر مذکور شروع و ۲۰ فیصد پیاپی اكمال رسیده و امور ونگمالی خارج و داخل عمارت مذکور نیز پایان یافته است.

تعمیر مکتب کارته پروان:

پلسترکاری تمام خارج و داخل تعمیر ۹۰ فیصد و کار ساختمان او دیووریم ۲۵ فیصد تکمیل گردیده است.

پلانهای آبرسانی مذکور نیز ترتیب و منتظر افراس است. همچنان در واژه، کلکین تعمیر مذکور بصورت عموم دیزاین و (افزای) آن گرفته شده است.

متباقی امور اضافی آن نیز بزودترین فرصت شروع میشود.

تعمیر ریاست عمومی ترانسپورت:

کار تعمیر مذکور بصورت عموم ۹۰ فیصد اكمال رده فیصد مابقی که عبارت از کارهای اضافی باغ و غیره آن است در ماه بعد تکمیل خواهد شد.

تعمیر مکتب جیبیه:

کار تعمیر اساسی ۹۹ فیصد توسط هوختیف اكمال و کارهای اضافی آن هم بزودی انجام میشود.

تعمیر شفاخانه صد بستره یی:

بصورت عمومی ۹۰ فیصد کار مذکور توسط هوختیف اكمال و فعلاً کار نصب سیاهان و وسایل طبیی آن شروع است، ساختمان باغ و غیره آن نیز بزودی شروع خواهد شد.

موسسه صحت عامه:

۹۹ فیصد کار مذکور توسط هوختیف تکمیل گردیده که کارهای اضافی را نیز در بر میگيرد.

تعمیر پوهنتون کابل:

۸۰ فیصد کار مذکور تکمیل گردیده و نظر بقرار داد جدید در ماه جدی

۱۳۴۲ پیاپی اكمال میرسد.

تعمیر سندیوی رادیو کابل و سستیشن برود کاست:

کاستیشن برود کاست ۱۰۰ فیصد تکمیل و تعمیرات سندیوی رادیو کابل نیز تکمیل گردیده است. کارها بیکه از تعمیرات سندیو باقیست عبارت از ۱۰ فیصد کارهای دستگاوه تهویه و تقریباً ۵۰ فیصد کارهای باغ و کتاره و غیره.

تعمیرات اطراف و ولايات:

بصورت عموم پلانهای تعمیرات حکومتی بتمام ولايات فرستاده شده که زیر کار قرار دارد.

همچنان از طرف شعبه شهر سازی آمريت علومى تعميرات هياتهای جدا گانه از کابل به میدان، لعل و سرچنگل چچران، تیوره، تولک، پسابند، میمنه، بلچراغ، شبرغان، سرپل، سنگک چارک، مزار شریف، غزنی، قره باغ، جاغوری، اندک، جلال کویت، جبهه ترتیب پروگرام و سروی شهر سازی به نقاط متذکره اعزام شده اند که پلانهای ترتیب شده و راهپورهای مفصل را ترتیب و بوزارت تقدیم داشته اند.

علاوه به ترتیب پلانهای فوق توسط هیاتهای فنی رنگی اندازی از شهر چا ربکار قریه قلعه قاضی، قره باغ بعمل آمده است بایست متذکر شد که وزارت فوائد عامه، امسال بابادوالی کابل در قسمت پروگرام شهر سازی و پیشبرد امور سرک سازی و غیره نیز کمک و همکاری نموده است.

وزارت فوائد عامه علاوه بر کارهاییکه فوقاً تذکار یافت در داخل و خارج پلان انکشافی یک سلسله کارهای خرد و بزرگی دیگر را که مهمترین آنها ختمان پل فیض آباد، ترمیم سرک لته بند، ترمیم سرک کلفت و سرک با میان و غیره میباشد نیز انجام داده است.

غورات دهیواد یو لرغونی اودنداری و پر سیمه ده، د لته د غورا تو یوه خیال انگیزه دره بښی

رویداد های سیاسی

ب اساس کرو نولوژی

ماه آگست (۱۰-اسد ۱۳۴۱)

اول آگست (۱۰-اسد) بناغلی بوضیاف بتاریخ ۳۰ جولایی تو سط قوای ولایت ل توقیف و بعداً رها شد .

بناغلی بوضیاف بناغلی کیدر ملاقات و بتاریخ دوم ماه آگست طرفداری دفتر سیاسی راقبول کرد . موافقت لندن به تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی . در کانا سو قصد علیه بناغلی نکروما رئیس جمهور کشور مذکور ناکام شد ، استعفای بناغلی جیمز گاون سفير کپیر ایالات متحد امریکا مقیم پاریس اعلام شد و بناغلی بموسن بحیث سفير کپیر ایالات متحد امریکا در پاریس مقرر شد .

۵- (۱۴-اسد) انفجار ذره بی اتحاد شوروی به قوه «۳۰» میکا تن .

۶- (۱۵-اسد) کشور جمیکا مستقل شد .

۷- (۱۶-اسد) بناغلی لئون ولانسیا بموض بناغلی کما رگو بحیث رئیس جمهور

کولومی اشغال وظیفه کرد .

۹- (۱۸-اسد) امر توقیف بناغلی بیدو که رئیس شورای ملی مقاومت فرانسه اعلام

شده بود صادر شد .

۱۱- (۲۰-اسد) اتحاد شوروی سفینه فضایی بنام وستوک سوم را باقو ماندان

نیکولایف وستوک چهارم را باقو ماندان پا پوویچ بغضا پرتاب کرد که هردو کیهان

نورد بتاریخ ۱۵ بزمین فرود آمدند . دراز جنتاین قوای مسلح با قیادت جنرال

تور انزومونتر وزیر دفاع را به استعفا مجبور ساخت .

۱۴- (۲۳-اسد) کارتونلی که در موت بلان به سال ۱۹۵۹ ، آغاز شده بود موفق

گردید تا تونل را احداث کند . شروع مجادلات پارلمانی برای مجلس شورای الجزایر

که قرار بوده بتاریخ ۲ ماه ستمبر آغاز یابد بتاریخ نهم ماه آگست اداره سیاسی

فهرست کاندیدهارا پس از یک سلسله مشوره با ولایات انتشار داد .

ژاک سوستیل بمیلان وارد شده و از طرف پولیس ایتالیا مورد باز پرس قرار

گرفت ، وی بتاریخ ۱۸ ماه آگست از سرحدات اثریش عبور کرده بود .

۱۶- (۲۵-اسد) استقرار مجدد روابط دیپلوماسی بین فرانسه و تونس که به

اساس آن بناغلی ژان سودا اینار که بحیث نماینده فرانسه در تونس و بناغلی صادق

مقدم بحیث نماینده تونس درباریس مقرر شدند .

۱۷- (۲۶-اسد) درلندن راجع به الحاق عدن به اتحادیه «جنوبی عربستان» موافقه بعمل آمده و عدن قبل از اول ماه مارچ ۱۹۶۲ یکی از اعضای این اتحادیه اعلان خواهد شد .

۲۰- (۲۹-اسد) راپور ښاغلی تانت سرمنشی ملل متحد دربارۀ جمهوریت کانگویی بلژیکی انتشار یافت. وی ترتیب و وضع یک قانون اساسی فدرالی را برای آن کشور طی سی روز پیشنهاد کرده بود، همچنان وی این راهم پیشنهاد کرده بود که باید هایدات معادن در بین لیو پولدویل والیزا بتویل بصورت پنجاه فیصد برای هر یک تقسیم شود. بتاريخ ۳ ماه سپتامبر ښاغلی چومبی قبولی خود را دربارۀ این پلان اعلان خواهد کرد اما مذاکرات در آن باره ادامه خواهد یافت .

۲۲-۳۰ (۳۱-اسد ۸ سنبله ۱۳۴۱) جامعه عرب در دشتوراء تشکیل جلسه داده و بر شکایت سوریه نسبت به جمهوریت عربی متحد غور نمود بتاريخ ۲۸ جمهوریت عربی متحد تصمیم گرفت که جامعه را ترک بگوید بتاريخ ۹ ماه ستمبر ښاغلی جمال عبدالناصر موافقه کرد که این تصمیم و افسخ کند .

۲۲- (۳۱-اسد) جنرال دو گول در ناحیه «بتی کلامارت» در سر راه «و بلا کویلمی» مورد دسیه یک دسته از کوماندوهای اردوی مخفی فرانسه قرار گرفت که دسیه مذکور بجایی نرسید .

۲۴- (۲ سنبله ۱۳۴۱) ښاغلی بوضیاف از عضویت اداره سیاسی استعفا ی داد و انتخابات هم بتعویق افتاد .

۲۷- (۵ سنبله) پرتاب مریز دوم از طرف امر یکاجا تب کره زهره .

۲۹- (۷ سنبله) جنرال دو گول در مجلس وزرای فرانسه اعلان کرد که وی اراده دارد قانونی گزارش باید که مطابق آن رئیس جمهور فرانسه مستقیماً از طرف مردم انتخاب گردند .

۳۰- (۸ سنبله) زدو خورد شدید بین عناصر ولایت چهارم و با رتیزا نهایی یوسف سلای در شهر الجزیره .

۳۱- (۹ سنبله) کشور تو باگو، استقلال خود رسید .

ماه سپتامبر (۱۰ سنبله ۱۳۴۱)

اول سپتامبر (۱۰ سنبله ۱۳۴۱) ریفراندم در سنگا پور راجع به شرایط دخول در اتحادیه آینده مالیزی بزرگ و این ریفراندم ۳۹۷۶۲۶ رأی موافق ۱۴۴۰۷۷ سفید بعمل آمد، زلزله در ایران که به اثر آن بیست هزار نفر تلف شدند .

۲- (۱۱ سنبله) نشر یک اعلامیه مبنی بر کمکهای شوروی جهت تقویت نظامی کیوبا علیه مخاطرات .

۳- (۱۲ سنبله) ښاغلی بن بلا بدستهای نظامی تحت اوامر خود در «اوران» امر داد که چنانچه شهر الجزایر بحرکت کنند به فرد یکی بغاری و «اورلیا نوییل» تصادماتی

روداد. بتاريخ ماه نوامبر يك موافقه بين اداره سياسى، ولايت سوم و چهارم در باره قطع جنگها، خلع سلاح ساختن منطقه شهر الجزايره، ورو يكار آوردن انتخابات پارلمانى بزودترين فرصت صورت گرفت.

۴-۹ (۱۳ سنبله-۱۸ سنبله) مسافرت جنرال دو گول در آلمان. پس از مذاكره در بين راجع به انكشاف روابط فرانسه و آلمان غربى، اوضاع بين المللى، مسأله برلين و تقويه اروپا. جنرال دو گول مسافرتهاى به كولون، دوسلدورف، هامبورگ، و ميونيخ نمود. وى در مكاتب صاحب منصبان نظامى هامبورگ طى بيانيه اظهار داشت كه موافقه فرانسه و آلمان ميتواند اساس يك اروپائى باشد كه در آن رفاهيت، قدرت، حيثيت، بصورت مساوى براى همه ممالك ميباشد.

۶- (۱۵ سنبله) بناغلى كالونجى پادشاه كسايى جنوبى از ليوبولدويل كه در آن جا ابتداى ماه جنورى تحت نظارت بوده فرار و به كسايى جنوبى مواصلت كرد. بتاريخ دوم ماه اكتوبر مجدداً توسط اردوى ملكى كانگو دستگير و توقيف گرديد.

۷- (۱۶ سنبله) بناغلى بيدو كه در ايتاليا توقيف بود بىكى از سرحدات آن كشور كه مورد نظر خودش بود تحويل داده شد و از آنجا خاك ايتاليا را ترك گفت. رئيس جمهور ارجنتاين انحلال كانگرس ارجنتاين را كه توسط اردوى آن كشور اعلان شده بود اعلام داشت.

۹- (۱۸ سنبله) اردوى الجزاير كه در رأس آن بناغلى «بومدين» قرار داشت وارد شهر الجزاير شد و تاريخ انتخابات آن كشور بروز ۲۰ ماه سپتمبر تعيين گرديد. بناغلى نكروما رئيس جمهور گانا از يك توطئه جديد نجات يافت. در يكننگ اعلان شده كه يك طياده نوع «يو-۲» امريكايى از فراز چين شمالى بر زمين فرود آورده شد و ضمناً تذکره داده شده كه امريكا به اين عمليات خود ميخواهد يك جنگ ديگر را رويكار بياورد.

۱۰-۱۹ (۱۹-۲۸ سنبله) كنفرانس كشورهاي مشترك المنافع انگلستان در باره شمول انگلستان در بازار مشترك، اروپا بناغلى ميك ميلن دست آزاد را براى تجديد مذاكرات درين باره براى خود حفظ كرده است.

۱۰-۱۹ (۱۹ سنبله) فرانسه روابط سياسى خود را با سوريه و اردن و عربستان سعودى مجدداً برقرار كرد.

۱۱- (۲۰ سنبله) اتعاد شوروى با اشنگتن اطلاع داد كه تمام حملات بر كيوبا مقدمه يك جنگ جهانى خواهد بود.

۱۲- (۲۱ سنبله) جنرال دو گول در مجلس و ذراى فرانسه تاكيد كرد كه تجديد نظر بر قانون اساسى فرانسه مطابق ماده يازدهم قانون مذکور و سيله يك ريفراندم عمومى صورت خواهد گرفت.

۱۳- (۲۲ سنبله) بناغلى كنيدي رئيس جمهور امريكا طى مصاحبه مطبوعه هاى

اظهارد داشت که اگر کیو با یک پایگاه نظامی شود اضلاع متحده امر یکا مد اخله خواهد کرد .

۱۴- (۲۳ سنبله) اکثریت اعضای اردوی میخی فرانسه در بلژیک توقیف شدند
۱۷- (۲۶ سنبله) اعلامیه نشر و در آن خاطر نشان شد که مقامات نظامی بین
یمن و پاریس نشان میدهند که باید بدون تأخیر معاهده صلح با آلمان فیصله گردد .
هفدهمین مجمع عمومی ملل متحد در نیویارک پس از تعیین رئیس مجمع عمومی بموضوع
شمول نوندا و بروندی و جمیکا و ترینیداد ، توپا کو بعیت اعضای ملل متحد بررسی
کرد . فرانسه ایجاد یک اتحادیه سیاسی ، کلتوری و نظامی را بین آن دو کشور
پیشنهاد کرد .

۱۹- ۲۰ (۲۸ سنبله - ۲۹ سنبله) دراز چنتا بن طرفداران حکومت بر نظامیان
اردو غالب گردید و جنرال «لوریو» و جنرال «لا بیرو» از وظایف خود عزل گردیده
و کابینه مجدداً تشکیل گردید .

۱۹- (۲۸ سنبله) شهزاده سیف البیدرو لیمه یمن پس از مرگ پدرش امام احمد بعیت
امام یمن اعلام شد .

۲۰- (۲۹ سنبله) جنرال دو گول طی یک نطق رادیو تلویزیونی خود از مردمان
فرانسه تقاضا کرد که باید رؤسای جمهور آینده فرانسه از طرق رایگیری عمومی
انتخاب شوند . الجزایر یهای به پارلمان خود صلاحیت ترتیب قانون اساسی آن
کشور را دادند .

۲۴- (۲ میزان ۱۳۴۱) مسافرت رسمی بنیاعلی «بر ذئیف» رئیس جمهور اتحاد
شوروی در یوگوسلاویا رسماً اعلان گردید .

۲- (۳ میزان) بنیاعلی فرحت عباس بعیت رئیس پارلمانی الجزایر انتخاب گردیده
و جمهوریت دیموکراتیک الجزایر را اعلام داشت و اداره موقتی اجراییه لغو گردید .

۲۷- (۵ میزان) اردوی یمن اقتدار را تحت ریاست بنیاعلی عبدالله السلال بدست
گرفته و جمهوریت آزاد یمن را اعلان کرد و خاطر نشان نمود که رژیم یمن از طرفداری
جمهوریت عربی برخوردار است ، امام نظر بروایتی مقتول و نظر بروایت دیگر
فراری گردیده و یک قوه مقاومت را علیه رژیم جدید ترتیب داد .

۲۹- (۷ میزان) پارلمان الجزایر با اکثریت تمام اولین حکومت الجزایر را تحت
صدایت بنیاعلی بن بلا اعلان کرد .

ماه اکتوبر (۹ میزان ۱۳۴۱)

۲- اکتوبر (۱۰ میزان) مجلس وزرای فرانسه مضمون متن پروژه قانونی را که
بنیاد یخ ۲ ماه اکتوبر در معرض رای عمومی قرار داده خواهد شد تصویب کرد .

۳- اکتوبر (۱۱ میزان) بنیاعلی «والتر شیرا» امریکا بی بفضا پر تاب گردیده
و شش مرتبه بدور زمین گردید .

- جنرال دو گول طی يك بیانیه راد یو تلو یز یونی بمردم فرانسه گفت رای ونظریه شما که بتار یخ ۲۸ ماه اکتو بر ابراز خواهید داشت ، بمن جواب خواهد گفت که آیا من خواهم توانست بوظیفه خود ادامه بدهم یا نه ؟؟
- ۶- (۱۴ میزان) حکومت پومپیدو ، استعفا داد بتار یخ ده ماه اکتو بر فرمان انحلال پارلمان فرانسه صادر شد .
- ۸- (۱۶ میزان) کشور الجزایر در حالیکه پشاغلی بن بلا صدراعظم آن کشور در همد همین جلسات مجمع عمومی حضور داشت بعضویت ملل متحد قبول شد .
- ۹- (۱۷ میزان) کشور اوگاندا به آزادی خود رسید .
- ۱۱- (۱۹ میزان) پشاغلی نهر و صدراعظم هند ، هنگام يك مسافرت به سیلون اظهار داشت که امر داده است تا خاکهای سرحدات شمال شرقی هند را آزاد کنند .
- ۱۵- (۲۳ میزان) پشاغلی بن بلا صدراعظم الجزایر ذریعه پشاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا در واشنگتن پذیرفته شد و پس از آن پشاغلی بن بلا بتار یخ ۱۶ اکتو بر به کیو با خواهد رفت . حکومت کیو با بتار یخ هجده ماه اکتو بر اعلان کرده بود که باید پایگاه بحری گوانتاناما از طرف امریکا تخلیه شود .
- ۱۸- (۲۶ میزان) جنرال دو گول طی يك بیانیه راد یو تلو یز یونی دو باره ریفراندم در فرانسه اظهار داشت او اگر اکثریت رای به طرفداری اضعیف باشد من بوظیفه خود خاتمه خواهم داد و دو باره به آن باز نخواهم گشت .
- ۲۰- (۲۸ میزان) تصادفات سرحدی بین جمهوریت مردم چین و هند در حصص شرقی و غربی سرحدات هند صورت گرفت .
- ۲۳- (اول عقرب ۱۳۴۱) در شب ۲۲ - اکتو بر پشاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا اعلان کرد که شور و یها در حال نصب نبودن راکت ها می در کیو با میباشند که میتوانند خاک امریکا را هدف قرار دهند . وی گفت به قوای امریکا امر داده است که قرانطین بحری را در کیو با تطبیق کرده و مگذارند که اسلحه به کیو با نقل داده شود ، حکومت های امریکا و اتحاد شوروی و کیو با شورای امنیت را دایر کردند .
- ۲۴- (۲ عقرب ۱۳۴۱) پشاغلی تانت سر منشی ملل متحد عنوانی پشاغلی کنیدی و پشاغلی خروسچف پیمایهای فرستاده و پیشنهاد کرد که اتحاد شوروی فرستادن اسلحه را به کیو با متوقف ساخته و امریکا مجازاً صرة بحری خود را فسخ کند .
- ۲۵- (۳ عقرب ۱۳۴۱) کشتیهای شوروی که جا نب کیو با در حرکت بودند متوقف گردیدند .
- ۲۶- (۴ عقرب) جنرال دو گول طی بیانیه راد یویی گفت «اگرملت فرانسه مفکوره مراد کند من قاطعاً در نخواهم بود که وظیفه تاریخی خود را ادامه بدهم و این وظیفه من خاتمه خواهد یافت» .

در دهلی جدید به نسبت زد و خورد های سرحدی حالت اضطرابی و غیر عادی اعلان شد .

۲۷- (عقرب ۵) پناغلی خرو سچف به رئیس جمهور امریکا پیشنهاد کرد که اتحاد شوروی متدرجاً با یگانه های کیو بار آنخلیه میکند و باید امریکا نیز با یگانه های ترکیه را تخلیه کند .
۲۸- (عقرب ۶) بانر رایگیری ایکه در فرانسه صورت گرفت سیزده میلیون و یکصد و پنجاه هزار و پنجصد و شانزده رای بطرفداری جنرال دو گول راجع به انتخاب مستقیم رؤسای جمهور فرانسه داده شد . پناغلی خرو سچف به پناغلی کنیدی تلگراف داد که امر داده است که اسلحه شوروی را دو باره به اتحاد شوروی باز گردانند و در عوض پناغلی کنیدی وعده داد که به کیوبا حمله و تجاوز نخواهد کرد .

۳۰- (عقرب ۸) پناغلی تانت سر منشی ملل متحد به هاوانا مسافرت کرد تا با پناغلی کاسترو مذاکره کند که اجازه بدهد ملل متحد نقل اسلحه شوروی را از کیوبا کنترل کند . قانون اساسی جمهوریت جدید یمن اعلان گردید و مطابق آن پناغلی عبدالله السلال بحیث اولین رئیس جمهور آن مملکت مقرر شد، پناغلی میکویان معاون اول صدراعظم اتحاد شوروی به هاوانا سفر کرد .

ماه نومبر (۱۰ عقرب ۱۳۴۱)

اول نوامبر (۱۰ عقرب) پناغلی «کرشنا میثن» وزیر دفاع هند از عهده خود استعفا داد و آنرا برای پناغلی نهر و صدراعظم آن کشور گذاشت . يك با یگانه فضایی اتحاد شوروی بسوی کره ماه پرتاب شد .

۵- (عقرب ۱۴) کمیسیون سیاسی ملل متحد به اکثریت ۱۸-رای مقابل صفر تصویب نمود، که باید تمام آزمایشهای ذره وی را در اول جنوری ۱۹۶۳ قطع گردد .

۷- (عقرب ۱۶) جنرال دو گول قانون انتخاب رئیس دولت فرانسه را در رای عامه قرارداد . موافقه بین اضلاع متحده امریکا و اتحاد شوروی که مطابق آن کشتیهای امریکایی در بحر انتقال داکت های شوروی را از کیوبا تحقیق میکنند .
۱۰- (عقرب ۱۹) حکومت جمهوری یمن و حکومت جمهوری عربی متحد يك معاهده کمک و معاونت متقابل را با هم امضا کردند .

۱۳-۱۶ (عقرب ۲۲-۲۵) مسافرت دکتر دکتوراد ناو در رئیس جمهور اتحادی آلمان به امریکا .
۱۵- (عقرب ۲۴) دکتر فیدل کاسترو و صدراعظم کیوبا طی نامه پناغلی تانت سر منشی ملل متحد اطلاع داد که طیارات امریکایی را که بر فراز آن کشور پرواز کنند فرود نخواهد آورد .

۱۸- (عقرب ۲۷) قانون اساسی جدید المغرب ، توسط اعلیحضرت حسن دوم پادشاه آن کشور اعلان گردید المغرب مطابق این قانون اساسی يك کشور شاهی دیموکراتیک و اجتماعی اعلان شد .

۱۹- (عقرب ۲۸) موضوع توقیف چند نفر نامه نگار روز نامه شپینگل ، موجب آن

کړېدې که پنج نفر از وزرای لیبرال حکومت جمهوریت اتحادی آلمان از عهده خود استعفا بدهند په تعقیب آن بتاريخ بیست ماه نوامبر وزرای مربوط بحزب کمرستین دیمو کرات نیز از عهده خود استعفا دادند .

۲۰- (۲۹ عقرب) د کنورفیدل کاسترو موافقه خود را در باره برون آمدن طیارات بمب افکن اتحاد شوروی از کیو با اعلان کرد ، پناغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا مرتفع شدن محاصره بحری را از کیو با وادامه تفتیش های فضایی را در خاک آن کشور اعلان کرد .

بیکننگه امر اوربند را در سرحدات مشترک خود باهند صادر کرد این امر سر از تاریخ ۲۲ ماه نوامبر مرعی الاجرا شد

۲۶-۲۹ (۵ قوس ۸ قوس ۱۳۴۱) مسافرت پناغلی سن یی رئیس جمهور ایتالیا دیونان .
۲۶- (۵ قوس) کنفرانس خلع سلاح در ژنیو مجدداً جلسات خود را که بتاريخ ۸ ماه سپتمبر ملتوی شده بود آغاز کرد .

حکومت کیو با تقصای تفتیش متقابل را تحت کنترل ملل متحد نمود پناغلی میکویان کیو با ترک گفت، وی بتاريخ ۳۱ ماه اکتوبر به کیو با آمده بود، وی کیو با را به هزم مسافرت به امریکا ترک داد .

۲۷- (۶ قوس) پناغلی پومپیدو مجدداً بحیث صدر اعظم فرانسه مقرر شد .
۲۸- (۷ قوس) وللمینا سابق ملکه هالیند وفات کرد، وی از سال ۱۸۹۸- الی ۱۹۴۸ سلطنت کرده بود .

۲۹- (۸ قوس) پناغلی محمد کمیستی وزیر خارجه الجزایر بپاریس مسافرتی کرد و پناغلی لویی ژوکس وزیر فرانسه در باره همکاری فرانسه و الجزایر مذاکراتی کرد، حزب کمونسٹ الجزایر غیر قانونی اعلام شد .

پناغلی گارد رئیس عملیات ملل متحد در جمهوریت کانگو راپور داده که مساعی وی برای قبولاندن پلان پناغلی تانت سرمنشی ادامه خواهد یافت و برای حکومت کتانگاده روز مهلت داد .

۳۰- (۹ قوس) پناغلی تانت با کثرت مطلق سرمنشی ملل متحد انتخاب شد .

ماه دسامبر (۱۰ قوس ۱۳۴۱)

۴-۲۰ (۱۳-۱۹ قوس) مسافرت مار شال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا به اتحاد شوروی .

۷- (۱۶ قوس) پناغلی پومپیدو کابینه خود را تشکیل کرد، مردمان المغرب توسط ریفراندوم پروژه قانون اساسی آن کشور را قبول کردند، دکتور ادنا وزیر صدر اعظم جمهوریت اتحادی آلمان اعلان نمود که در خزان سال ۱۹۶۳ وظیفه خود را ترک خواهد کرد .
۸- (۱۷ قوس) در مستعمره آسیایی انگلستان بنام سلطنت پروتای انقلابات آزاد یخواهی رونما گردید .

- ۱۰-۱۲ (۱۳ - ۲۱ قوس) کنفرانس شش کشور بیطسرف در کو لمبو
راجع به اختلافات سرحدی هند و جمهوریت مردم چین دایر شد. میرمن بشدر انیکه
صدراعظم سیلون موظف گردید که وظیفه آشتی را بین آن دو مملکت بعهده بگیرد.
۱۰-۱۳ (۱۹-۲۲ قوس) شورای عالی اتحاد شوروی در مسکو تشکیل جلسه داده
و به اعتراضات جمهوریت مردم چین در آن باره جواب داد
۱۰-۱۹ (قوس) اتحاد شوروی نوب مراکز اتوماتیک ثبت کنند را جهت کنترول
آزمایشهای ذره‌یی برخاک خود قبول کرد. هیأت یونو در منزل چومبی با وی ملاقات کرد
و درباره تطبیق پلان بیاغلی تانت راجع به وحدت کانگو مذاکره کرد.
۱۱-۲۰ (قوس) جنرال دو گول ضمن یک پیام خود در پارلمان فرانسه اساسهای
جمهوریت جدید را شرح داده و اعلام نمود که ذهنیت یک حزب و احد تحقق
نخواهد پذیرفت.
همچنین کا بینو دو کتوزاد ناوور صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان تشکیل
کرده و در آن بیاغلی فون مسیل بحیث وزیر دفاع معرفی گردید.
۱۲-۲۱ (قوس) بیاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا موافقه کرد تا یک ارتباط مستقیم
تلفون بین قصر ایبش و کریملین برقرار گردد.
۱۳-۲۲ (قوس) اعلامیه حکومتی بیاغلی بومپیدو صدراعظم فرانسه در پارلمان
آن کشور به اکثریت ۲۶۸ رأی مخالفت موافق در مقابل ۱۱۶ رأی تأیید گردید.
بیاغلی تانت از اکثر دولتهای تقاضا کرد تا به ابالت کنانگافشار اقتصادی وارد کنند.
۱۴-۲۳ (قوس) مرینردوم امریکا که بتاريخ ۲۷ ماه اگست بسوی زهره پرتاب شده
بود معلوماتی را که حین این مسافرت از کره زهره فراهم آورده بود به زمین مخابره
کرد، درین وقت فاصله بین انجن مرینر و کره زهره در حدود (۴۰۴۱۹) کیلومتر بود.
۱۵-۲۴ (۲۵-۲۴ قوس) جنرال دو گول رئیس جمهور فرانسه و بیاغلی میکمیلن صدراعظم
انگلستان با هم در محل را میو ملاقات کردند.
۱۷-۲۱ (۲۶-۳۰ قوس) ملاقات بیاغلو میکمیلن صدراعظم انگلستان و کنیدی
رئیس جمهور امریکا و در جریان ملاقات بهامان اعلامیه که در اثر این ملاقات نشر تایید گردید که
راکت سکای بولت متروک گردیده و امریکا راکت های پولارس را برای انگلستان
تهیه نمیکند، این دو سیاستمدار به جنرال دو گول پیشنهاد کردند که باید یک قوه ذره‌وی
چند جانبه تشکیل شود.
۱۷-۲۶ (قوس) بیاغلی کودومورویل وزیر خارجه فرانسه و شرویدر وزیر خارجه
جمهوریت اتحادی آلمان با هم ملاقات کردند، درین ملاقات انکشاف همکاریهای سیاسی
نظامی اقتصادی و کلتوری را بین مملکتین موافقه کردند. لوئیس به شورای اروپا قبول شد.
۱۹-۲۸ (قوس) امریکا ژریم جدید جمهوریت یمن را برسمیت شناخت. نپاسالند
از لندن حق جداسدن را از اتحادیه آفریقای مرکزی گرفت.

۲۱ (۲۹ قوس) هفدهمین جلسات مجمع عمومی خاتمه یافت و چوکی یمن به هیئت ژریم جدید جمهوری یمن داده شد.

۲۲- (اول جدی ۱۳۴۱) پناغلی زورین که وظیفه او در ملل متحد از طرف اتحاد شوروی خاتمه یافته بود جای خود را برای پناغلی فیدرونکو نماینده دائمی جدید اتحاد شوروی درین مؤسسه گذاشت.

۲۴- (۳ جدی) کشف يك توطئه علیه پناغلی بود قبیله رئیس جمهور تونس در شهر تونس اعلان شد، یک هزار و یکصد و سیصد نفر اسرای ضد ژریم داکتر فیدل کاسترو با ادویه امریکایی مبادله گردید.

۲۶- (۵ جدی) امضای يك معاهده بین جمهوری منگولیا و جمهوری چین.
۲۸- (۷ جدی) پناغلی عبداللطیف راحل بحیث اولین سفیر کبیر الجزایر در فرانسه قبول شد جنگ بین آبی کلاه ها (قوای ملل متحد) و ژاندام کتانگا در شهر الینرا بتویل آغاز شد، چند کشور آغاز شد چند کشور عضو تقاضای تانیت را درباره قراردادان کتانگا در محاصره اقتصادی قبول کردند.

۲۹- (۸ جدی) ششمین کانگرس حزب بر سر اقتدار گینه در کوناگری افتتاح شد. بن بلادعوت مسافرت را به هنگری پذیرفت، خروسیف به سیاست بعضی از دول غربی در مورد غربی انتقاد کرد، جان کنیدی با مکنامارا درباره بودجه دفاعی سال مالی آینده امریکا مذاکره کرد.

۳۰- (۹ جدی) دانشمندان اتحاد شوروی موفق شدند تا اعلام رادیویی را متوجه سیاره زهره بسازند. پناغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا از تمام حصص اضلاع متحده یعنی از شمال و جنوب تقاضا کرد تا برای تجلیل صدمین سالکرة اعلامیه آزادی مراسم مخصوص را برگزار کنند. صدر اعظم سیلون بعرض انجام ماموریتیکه از طرف کنفرانس شش کشور بیطرف آسیایی و افریقایی بدو محول شده بود طرف پیکنگ پرواز کرد.

۳۱- (۱۰ جدی) جمهوری متحد عربی و الجزایر فیصله نمودند تا يك کمیته مشترك را برای هم آهنگ ساختن روابط اقتصادی و تجارتی بین طرفین تاسیس کنند. پناغلی گرهارد شرویدر وزیر خارجه جمهوری اتحادی المان گفت که در مکتوب شب کرسمس پناغلی خروسیف صدر اعظم اتحاد شوروی مساعی جدید بخرج داده نشده است تا جمهوری اتحادی المان برای مذاکرات جداگانه با اتحاد شوروی جلب شود.

ماه جنوری ۱۹۶۳ (۱۱ جدی ۱۳۴۱)

اول جنوری (۱۱ جدی) ملک حسن دوم پادشاه المغرب استعفاي بعضی از اعضای کابینه را پذیرفت.

ملل متحد انجام اقدام تدافعی خود را در کتانگا اعلام نمود. عساکر گانایی ملل متحد يك جا ده و يك چهارراهی قطار آهن را در شمال شرق کتانگا اشغال کردند.

۲- (۱۲ جدی) قوای ملل متحد ۳ شهر عمده کتانیگارا تصرف کردند، چومبی قوای خود را برای جنگ علیه قوای ملل متحد جمع کرد، امریکا از موقف ملل متحد در مورد کانگو حمایت کرد. لیونید بریونف صدر هیأت رئیسه د شورای عالی ویناغلی خرو سفیر صدر اعظم اتحاد شوروی ضمن پیامهای خود عنوانی سران کیو با دوام کهکهای مستدام شوروی دانست به آن کشور ابراز کردند. جنرال دو گول گفت که قوای ذره بی فرانسه بسال ۱۹۶۳ روی صحنه خواهد آمد، امریکادر مورد خاتمه دادن بکلیه تولیدات مربوطه به پروگرام سکای بولت اقدام فوری خواهد کرد.

۳- (۱۳ جدی) سرمنشی ملل متحد (تانت) پیشنهاد چومبی را برای مذاکره در باره برقراری متارکه رد نموده و خاطر نشان کرده است که اکنون موقع مذاکره سپری شده و صرف باید از عمل کار گرفت.

چوین لای صدر اعظم جمهوریت مردم چین بامبرمن بندرا نایکه صدر اعظم سیلون روی موضوع اختلاف چین و هند مذاکرات دو ستانه انجام داد. سو باندریو وزیر خارجه اندونیزیا عضو کنفرانس شش عضوی ممالک بیطرف منعقد کولمبو جهت مذاکره وارد پیکنینگ شد. هالند سعی خواهد کرد تا با وابط مقطوع خود را با اندونیزیا بهبود بخشد.

۴- (۱۴ جدی) جنرال لوریس نورستاد زمام قوماندانی اعلی قوای متحدین را در اروپا به جنرال لیمن لیمینتز در قصر آن قوماندای تسلیم داد. حکومت امریکا به تحویل دادن وسایل نقلیه نظامی خود بمقامات ام در کانگو شروع خواهد کرد.

۵- (۱۵ جدی) اندونیزیا یک دسته از جهازات را از رهگذر اغتشاشات بورنیو بحال تیاری در آورده است. چوین لای گفت: که منازعه سرحدی هند و چین با بست از طریق مذاکرات حل و فصل شود. بمقیده حکومت امریکا چومبی تقریباً هر نوع چانس را از دست داده است.

۶- (۱۶ جدی) امریکا و اتحاد شوروی در تماس اند تاراه حل رسمی برای بحرانات کیوبا پیدا شود یا زده نفر از اعضای موسسه نظامی سری فرانسه در چندین نقطه فرانسه توقیف گردیدند. بریتانیا از تانت تقاضا کرد تا یک نماینده موسسه ملل متحد را بعمان بفرستد. عربستان سعودی بمنظور حفاظت امنیت داخلی و خوف از تجاوز خارجی امراض اذات عمومی را داده است. پاول ستاره ۵۸ ساله هالیوود در گذشت.

۷- (۱۷ جدی) دکتر رالف بنچ نماینده خاص سیاسی تانت و رابرت گاردنر رئیس اداره عملیات ملکی ملل متحد برای مطالعه عملیات کتانیگارا طرف الیزابتویل حرکت کردند. محصولات ذراعتی جهان ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ نسبت بسالهای قبل سه فیصدی اضافه تر گردیده است. میکمیلن صدر اعظم بریتانیا وادوارد هیت رئیس مذاکرات آن کشور در بازار مشترک اروپا با هم روی موضوعات مورد نیاز مذاکره کردند.

۸- (۱۸ جدی) اتحاد شوروی و امریکا مذاکرات خود را در موسسه ملل متحد راجع به کیو با خاتمه دادند، در یادداشت مشترکی که از طرف نمایندگان شوروی و امریکادر ملل متحد برای تانف فرستاده بود تذکار یافته است که مذاکرات طرفین در باره مسایل مربوط به کیو با به مرحله تفاهم رسیده و تقاضا می شود که شورای امنیت بیشتر ازین درباره مسئله کیو با بحث نکند. جنرال عبدالکریم قاسم صدر اعظم عراق گفت که برتانیه از ثروت ما بنفع خود استفاده کرده است. حکومت ایتالیا بر فداکاران الحاق برتانیه به بازار مشترک اروپا است. تکیو فسکی ریکارد آغاز پروازهای منظم بین مسکو و هاوا را قایم کرد.

۹- (۱۹ جدی) کشورهای ترینیداد و توباگو به عضویت موسسه صحنی جهان پذیرفته شدند، شاغلی خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی بتاریخ پانزده ماه جنوری در اسبک هیأت به المان شرقی سفر می کند، ملل متحد سیاست خرابکاری چومبی را در کتانگا تقبیح کرد. وزیر خارجه جاپان (شاغلی او هیرا) معتقد است که هیچ نوع بحران بزرگی که موجودیت بشر را تهدید کند در سال ۱۹۶۳ بوقوع نخواهد پیوست، ناظران سیاسی استعفا ی ارتدین رئیس هیئت نمایندگان امریکا را در کنفرانس خلع سلاح منعقد زنیو بنظر تعجب دیدند، کارگران جراید نیویارک نسبت به افزودن معاشات خود اعتصاب کردند.

۱۰- (۲۰ جدی) متخصصان حقوقی ملل متحد جهت اشتراك در کانگرس متخصصان جزای اعدام منعقد زنیو اجتماع کردند. میرمن بندرانایکه صدراعظم سیلون وارد دهلی جدید شد شاید، بارودوی در دهلی موضوع مناقشه سرحدی چین و هند در يك مرحله نوین داخل گردد و حکومت امریکا تصمیم گرفته است عساکر مخصوص جنگهای غیر منظم خود را در ویتنام جنوبی از دیاد بخشد. حکومت امریکا تقاضا نموده تا کنفرانس بین المللی خلع سلاح بتعویق انداخته شود. بازار مشترک اروپا اعطای کمک مالی را برای ولتای علیا، داهومی، توگو و جمهوری افریقای مرکزی تصویب کرد میکمیلن می خواهد بروم سفر کند.

۱۱- (۲۱ جدی) بقوای ملل متحد در کانگو هدایت داده شده تا چومبی را در منزلش تحت توقیف نگه داشته و از هر نوع عملیات تخریبی وی جلوگیری کند. اضلاع متحد امریکا دو عدد نحت البحری مجهز با مرمی های بولاریس را با آب انداخت. اتحاد شوروی به این پیشنهاد امریکا که جلسات بین المللی خلع سلاح برای یکماه دیگر معوق گردد موافقه کرده است. تانف از اضلاع متحد امریکا، شوروی و کیو با تقاضا کرده است تا از هرگونه اقدامی که اوضاع را در حوزه بحیره کارا بین متشنج کند خود داری نمایند. چومبی برای پذیرش بلانهای تانف درباره خاتمه دادن به تجزیه کتانگا اظهار آمادگی کرد.

۱۲- (۲۲ جدی) خرو سچف صدر اعظم اتحاد شوروی در اس يك هیئت وارد وارسا شد، پیاغلی دین رسك وزیر خارجه امریکا و پیاغلی کوزنتسوف معاون وزارت خارجه اتحاد شوروی درواشننگتن ملاقات و راجع بمسایل مورد علاقه بشمول مسأله کیو با خلع سلاح و برلین مذاکره کردند. حکومت مرکزی کانسکو از حکومات انگلستان و بلژیک تقاضا کرده است تا هرچه زودتر قونسلهای خود را اذالیزا بتویل احضار کنند. چومبی از سیاست تخریبی خود منصرف شده است. جنرال دوگول از آتن بازدید می کند. پیاغلی وینستون چرچیل صدر اعظم رودیشیای جنوبی درباره خاتمه دادن به اتحاد قومت شمالی و جنوبی رودیشیا و نیاسالند مخالفت صریح خود را ابراز کرد. وزیر خارجه الجزایر (کمیتسی) وارد پاریس شد. کنفرانس وزرای جاپان و کانادای روی مسایل اقتصادی و سیاسی در توکیو افتتاح شد.

۱۳- (۲۳ جدی) حکومت اتحاد شوروی و امریکا موافقه کرده اند تا مذاکرات خود را بصورت خصوصی درباره مسایل مربوط قطع انفجارات آزمایشی در نیویارک مجدداً شروع کردند. نمایندگان ممالک افریقایی با پیاغلی تانت ملاقات کردند تا وی را وادار سازند که از موقف بسیار مساعد المل متحد در کتمانکا جهت عملیات استفاده کند، چومبی از شهر الیزا بتویل بصوب نامعلومی عزیمت کرده است.

پیاغلی هلی صبری رئیس شورای اجرایه جمهوریت عربی متحد در دهلی با نهرو صدر اعظم هند روی مسایل اختلاف چین و هند ملاقات و مذاکراتی کرد، وی مساعی شش کشور کنفرانس کولمبو را در این مورد امید بخش گفت.

حکومت گانا موافقه کرده است یک تعداد دیگر از قوای خود را به اختیار م، در کانگو بگذارد.

حکومت اردن تصمیم گرفته است تا عساکر خود را از کویت به اردن احضار کند.

بین بنادر اتحاد شوروی و کیو با يك خط مستقیم بحری تا سیس شده است.

پس از شش سال در تولیدات زغال سنگ اروپا افزایش بعمل آمد.

۱۴- (۲۴ جدی) شورای عالی اتحاد شوروی موافقتنامه همکاری بین اتحاد

شوروی و د نمارک را تصویب کرد.

چومبی مجدداً به کالو یزی مراجعت کرد، مکتوب صدر اعظم کانگو عنوانی پیاغلی میک میلن صدر اعظم برتانیه بوزارت خارجه برتانیه تسلیم داده شد. در عمارت یکصد و دویقه بی امپایر ستیت نیویارک حریق مدهشی رخ داده. هفت نفر از مشاوران نظامی امریکا به اثر سقوط بمبیکو بر تلاف شده اند.

بین بلغاریا و عراق يك قرار داد کلتوری با مضا رسیده، حکومت ترکیه تصمیم

گرفته به پرس کمکهای اقتصادی و تکنیکی بدهد.

حکومت فرانسه در مناطق جنوب شرقی آنکشور بتا سیس با بگاه های مرمی انداز اقدام کرده است.

۱۵- (۲۵ جدی) ملل متحد می‌کوشد تا آزادی رفت و آمد قوای خود را در سراسر ایالت کتانگا حفظ کند. . . پنجمین جلسه کمیسیون اقتصاد ملل متحد برای آسیا و شرق دور در ماه جنوری در بنکاک دایر خواهد شد.

هند و جمهو ریت مردم چین يك پرو تو كول تجارتی را امضا کردند. يك میات حکومتی بولند بریاست شیا غلمی گومو لکا رئیس حزبی آن مملکت بولند را بفرض اشتراك در ششمین کانگرس حزبی آلمان شرق در برلین شرقی ترك گفت: باد شاه و مملكت يونان بتاریخ ۱۴ فروری وارد بنكاك میشوند. قوماندان يك دسته از اندام های کتانگا توسط قوای م، دستگیر شده اند. فعا لیتهای ملیونانگولا علیه قوای پرتگالی كسب شدت کرده است.

۱۶- (۲۶ جدی) اتحاد شوروی و امریکا دوره جدید مذاكرات صلح سلاح را شروع کردند. كنفرانس بین المللی راجع بحقوق اطفال در لبنان انعقاد خواهد یافت. قتل رئیس جمهور توگو نگرانی شدیدی را بین نمایندگان کشورهای افریقا مقیم ملل متحد تولید نموده است. چومبی حاضر شده است تا به تجزیه طلبی کتانگا خاتمه بدهد و هم برای افراد ملل متحد در سراسر ایالت کتانگا آزادی گشت و گذار را اعطا کند. اغتشاشیون سفارت برتانیه را در لیو بولدویل مركز كانگوارث کردند رژیم جدید توگولند يك هیأت خود را به اكرا اعزام کرده است. در ظرف پانزده روز اخیر يك عمده زیاد عساکر تازه دم پرتگالی بمصرفات افریقایی آنكشور در انگولا و موزمبیق اعزام شده اند.

۱۷- (۲۷ جدی) خرو سچف از تمام قوای صلحدوست جهان تقاضا كرد تا بمنظور جلو گیری از يك جنگ ذره بی و تأمین صلح بیش از پیش با هم متحد گردند. ششمین جلسه مذاكرات ايكافی افتتاح شد تا در باره اعتلای امور تجارت آسیا و شرق دور تدابیری را اتخاذ كند. جاپان در نظر دارد اولین كنفرانس ممالك آسیایی و شرق دور را در توکیو منعقد كند. درابی جان مركز ساحل عاج حكومت به كشف يك توطئه ايكه هدف آن از پاد آوردن رژیم فعلی آن كشور بود موفق شده است. در توگولند انتخابات پارلمانی در ظرف چهار و یا شش هفته دیگر صورت خواهد گرفت. مجلس جدید مقننه رودیشای شمالی اولین جلسه خود را تشكيل داد. سكو توری رئیس جمهور كینی از شاغلی تانت سرمنشی ملل متحد تقاضا کرده تا در باره عواقب قتل سیلوانوس اولمپیو رئیس جمهور سابق توگولند هر چه زود تر مطالباتنی كند.

پادشاه لاوس ماه آینده بكشور هائیکه قرار داد مربوط بحفظ آزادی و بیطرفی لاوس را امضا کرده بود ندسفر میکنند. بلژيك كمكهای خود را بكشور بوروندی مورد تجدید نظر قرار داد.

۱۸- (۲۸ جدی) اتحاد شوروی يك قرضه مساعد را برای كیوبا اعطا كرد، این قرضه برای پروژه های آبیاری كیوبا بمصرف خواهد رسید. اوضاع كانگورو به بهبودی

گذاشته است حکومت امریکا تصمیم دارد مساعی خود در اجته تاسیس قوای ذره بی دو چا نه برای بیمان اتلس ادامه دهد. بر تانیه مجاهدات خود را برای عضویت در بازار مشترک اروپا ادامه میدهد. علی صبری رئیس شورای اجراییه جمهوریت عربی متحد عوت پشا غلی جوانلای صدر اعظم جمهوریت مردم چین را به پیکینگ قبولیده است.

۱۹- (۲۹ جدی) تانث از شورای امنیت ملل متحد تقاضا کرده است تا هر چه زود تر تصمیماتی را اتخاذ کند تا حکومت افریقای جنوبی به تغییر سیاست تبعیض نژادی خود مجبور شود. چومبی از کالویزی به الیزا بتویل مرکز کتانیکا مراجعت کرد. نکرو و مارفیس جمهور گانا از موسسه ملل متحد خواهش دردتا چومبی را دستگیر نموده و بجرم قتل لومبیا صدر اعظم فقید کانگو محاکمه کند. قوای ملل متحد منقریب به کالویزی وارد خواهد شد. کنفرانس نمایندگان ۱۴ کشور آسیایی راجع به انکشاف امور تجارتی کشور های مربوط به حوزه ایکافی در بشکاک شروع شد. الجزایر برای ملیون انگولا کمک نظامی میدهد. عملیات پولیسی عساکر بر تگالی علیه ملیون انگولا ادامه دارد.

پشاغلی گیتسکیل رهبر ۵۶ ساله حزب کارگر انگلستان چشم از دنیا پوشید. پشاغلی احمد بن بلا صدر اعظم الجزایر کانگرس اتحادیه کارگران آن کشور را افتتاح کرد. دو گول از یونان بازدید خواهد کرد. یمن برای تقویه و انکشاف خود از کشور دوست و مورد علاقه در جستجوی کمک میباشد. یک هیأت پارلمانی ترکیه از اتحاد شوروی دیدن خواهد کرد. هفت انفجار در یک دستگاه مجده گاردنستی نیور یارک صورت گرفت.

۲۰- (۳۰ جدی) کننیدی با جنرال د و گول ملاقات خواهد کرد فرانسه و عراق روابط سیاسی خود را مجدداً برقرار می سازند. متسن پیشنهاد های کنفرانس نمایندگان کشورهای بیطرف آسیایی و افریقای نشرشد، بموجب این پیشنهاد ها قوای جمهوریت مردمی چین بیست کیلو متر باید عقب نشینی کنند و هندی ها نباید در این مناطق داخل شوند بلکه باید یک منطقه غیر نظامی بوجود آمده و امور آن از طرف مامورین غیر نظامی طرفین تازمان حل قاطع موضوع اداره گردد و در مناطق شمال شرقی باید خط کنترول واقعی که طرفین بر رسمیت شناخته اند خط متراکه شناخته شود. حکومت های ایتالیا و امریکا موافقه کردند تا پایگاه مرمی های ژو پیتر امریکایی در شمال ایتالیا منحل و بعضی آن پایگاهی در مناطق بحیره مدیترانه تاسیس شود. مامورین کانسکویی اموز مربوط را در ایالت کتانیکا تحویل گرفته و بکار شروع کردند. المغرب قوای خود را بکویت نخواهد فرستاد. بین شوروی و عراق راجع به انکشاف و پیشبرد پروژه ها خطوط آهن قراردادی امضا شد. اتحاد شوروی بکتمداد ماشین آلات ساختمانی را به جمهوریت عربی متحد خواهد داد.

۲۱- (اول دلو ۱۳۴۱) پیشنهاد های شش کشور بیطرف آسیایی و افریقایی عضو کنفرانس کولمبو راجع بحل اختلافات هند و جمهوریت مردم چین در پارلمان هند مورد مباحثه قرار خواهد گرفت. حکومت اندونیز با بقوای هوایی خود امر دانه است تا هر نوع طیاره نظامی را که هویت آن معلوم نباشد سقوط دهند. پروتو کول سرحدی بین جمهوریت مردم چین و نیپال امضاء شد. خرو سچف به مناسبت در گذشت کمتسکیل رهبر حزب کارگر انگلستان پیام تسلیت آمیزی به لندن فرستاده است. تانت از تمام کشورهای عضو م، م پرداخت ۱۹ ملیون دالر را جهت تسکافوی مصارف م، م در کانگو تقاضا کرد. حکومت امریکا در نظر دارد سه پایگاه خود را در خاک المغرب تخلیه کند. خرو سچف به ایزن هوتین شتد یکی از شهر های آلمان شرقی وارد شد. سه هزار عسکر جمهوریت اتحادی آلمان در هالند متمرکز خواهد شد. این عملیه بانر موافقتنامه مبادله عساکر صورت میگیر د که بین طرفین منعقد شده است، يك مقدار اسلحه امریکایی طور کمک بهند وارد شده است. آثار و بقایای تجزیه طلبی از کتانسکا برچیده شد م درمذا کرات قطع آ زمایشهای ذره بی که بین نمایندگان شوروی و دول غربی در واشنگتن آغاز میشود شرکت خواهد ورژید. حزب کارگر انگلستان برای تعیین رهبر جدید اقدام میکند.

۲۲ (۲ دلو) قوای ملل متحد به کالویزی یکی از شهر های مهم ایالت کتانسکا داخل شدند. چومبی به کالویزی مواصلت کرد. قوای پاراشوتی اندونیزیایی موسسه ملل متحد شهر بووین ویل را اشغال کردند. نهر و گفته است که پیشنهادات کشور های بیطرف آسیایی و افریقایی در مورد حل اختلافات هند و جمهوریت مردم چین تا اندازه زیادی باموقف هند مطابقت دارد. دامنه اختلاف نظر بین الجزایر و تونس وسعت یافته است قرار داد مربوط بهمکاری سیاسی، اقتصادی و نظامی جمهوریت اتحادی آلمان و فرانسه بین دکتور ادناور و دوگول بامضا خواهد رسید. ادناور مسافرت خود را درباریس یکی از رویداد های مهم وتاریخی جهان خواند.

۲۳- (۳ دلو) حکومت جمهوریت مردم چین پیشنهادات کنفرانس کولمبو را بحیث اساسی مقدمات جهت مذاکرات با هند قبول دارد است. تسلیمی چومبی کشیدگی اوضاع سیاسی را در پایتخت کانگو شدت بخشیده است. امریکا از مساعی ملل متحد در عصری ساختن جمهوریت کانگو حمایت کامل دارد. انگلستان میکوشد برای عضویت خود در بازار مشترک اروپای غربی راهی را پیدا کند. دکتور ادناور يك پیشنهاد مصالحی را بجنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه مبنی بر دفع رکود فعلی در مذاکرات بروکسل راجع بشمول برتنا نیه در بازار مشترک اروپا می باشد. مبادله مکاتیب بین شاهلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا و شاهلی خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی روی التوای آزمایشهای ذره بی، از طرف منابع سیاسی پایتخت

اتحاد شوروی امریکا باخوښېښی تلقی شده است. چکوسلواکیا در تقویة اقتصادی کمبودیا معاونت خواهد کرد

۲۴ - جنوری (۴ دلو) تانت سرمنشی ملل متحد در نظر دارد تاپک کنفرانس موسسه ملل متحد را در مورد تهیه مواد علمی و تکنالوژی بمالک رو به انکشاف د رڼیو افتتاح کنند ، در مرکز ملل متحد یکسلسله فعالیتها برای فراهم نمودن زمینه جهت تشکیل کنفرانس بین المللی تجارتی آغاز شده است . پنځ کشور عضو بازار مشترک اروپا خواهند کوشید تا فرانسه را به تغییر موقف فعلی آن در مورد مخالفت با عضویت برتانیه در آن بازار متقاعد سازند . چومبی مجدداً در مورد تطبیق پلانیهای م،م وعده همکاری داد . قرار داد مربوط به همکاری نزدیک سیاسی ، نظامی اقتصادی ، تعلیمی و کلتوری بین جمهوریت اتحادی آلمان و فرانسه توسط دکتور ادناور و جنرال دوگول بامضا رسید . حکومت یمن از حکومت امریکا تقاضای کمک را نموده است . وزرای دفاع جمهوریت اتحادی آلمان و فرانسه را جمع بمسایل دفاعی مورد علاقه دو کشور مذاکره کردند .

۲۵ - (۵ دلو) نخستین جلسه کمیته مقدساتی جهت اجلاسی کنفرانسی تجارت بین المللی م،م در نیویارک منعقد گردید . فرانسه موافقت کرد تا موضوع شمول انگلستان را در بازار مشترک به کمیسیون بازار مشترک رجعت دهد . جنرال دوگول به بن سفر خواهد کرد . برتانیه و مغلستان بین خود روابط سیاسی را برقرار میکنند . رئیس جمود امریکا گفته است یقین کامل دارد که امریکا و سایر کشورهای صلح دوست جهان برای تمام مسایل مهم بین المللی راه حلی پیدا خواهد شد . نمایندگان شوروی امریکا و انگلستان راجع بقطع انفجارات آزمایشی و موضوع خلع سلاح درواشنکتن بمذاکرات غیررسمی خود ادامه دادند .

پشاهلی ارکین وزیر خارجه ترکیه اظهار داشت که فعلا بین حکومت امریکا و ترکیه راجع به هرچیده شدن بساط پایگاههای مرمی های ژوپیتر امریکایی از خاک ترکیه یک سلسله مذاکرات جریان داشته و با هرچیده شدن پایگاه های مذکور در عوض مرمی های پولاریس امریکایی که از عرشه تحت البحری های ذره بی بسوی هدف پرتاب میگردد در نزدیکی سواحل ترکیه تمرکز داده خواهد شد .

۲۷ - (۷ دلو) با آلمان هند پیشنهادات مصالحه کنفرانس کولمبو را مبنی بر رفع اختلافات سرحدی جمهوریت مردم چین و هند قبول کرد . حکومت جمهوریت مردم چین با پیشنهاد های کنفرانس کولمبو بحیث یک اساس مذاکرات موافقه نموده . تانت تقاضای حکومت هند و نیز بارادرباره واگذاری امور ایربان غربی قبل از انقضای موعده معین به هند و نیز بار دیگر در خلع سلاح ساختن ژاندارم های گنا نگا پیشرفت خوبی کرده است . هالند آمادگی خود را برای برقراری مجدد روابط سیاسی با هند و نیز با ابراز داشته است . یک کنفرانس راجع بتدوین قانون اساسی جدید رودیشیای شمالی

در لندن دایرخواهد شد ۲۳ کشور افریقایی موافقه نموده اند تا در جلسه سالانه کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای افریقا اشتراك كنند. هیاتهای اتحاد شوروی، امریکا، و بریتانیه مذاکرات ۴ روزه خود را در مورد موضوع آزمایشهای ذره بی خانمه داوند يك هیات نظامی مشترک امریکا و بعضی از کشورهای کامنولت انگلستان ها زم دهلی جدید میشود. ژوزف ایلوی سابق صدراعظم کانگوی مرکزی بعیت نماینده حالی آن حکومت زمام امور را در کتا انگار سا بمیده گرفت. امضای حزب کارگر بریتانیا از خطوط مشی سیاسی میک میلن در مورد بازار مشترک اروپایی انتقاد کردند.

۲۸- (۸ دلو) ښاغلی فرانک معاون وزارت خارجه امریکا در امور اقتصادی گفت که هدف عمده کنفرانس تجارتي و انكشافی ملل متحد باید آن باشد که چطور تجارت را در کشورهای رو به انكشاف بهبود بخشید. رشید کاواوا و ملتون او برت دو طیم افریقایی میک میلن ردنکن سندز را تشویق نموده اند تا آزادی کینیا باید اعطا شود. ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد در جولایی امسال رسماً به الجزایر مسافرت خواهد کرد. حکومت و لقای علیا و ساحل عاج رژیم جدید توگولند را برسمیت شناخته اند. متن اعلامیه مشترک دوستی صادره بین گانا و جمهوریت سر دم چین انتشار یافت. ده نفر از اتباع تونس بجرم فعالیت های تروریستی در تونس اعدام شد.

انگلستان در نظر ندارد بعیت يك قدرت جداگانه در جهان عرض اندام کند. خرو سف گفت اگر جنگ ذره بی در بگیرد وجود پایگاه های خارجی در خاک همسایه های آن کشور و مردم همسایه را به خطر مواجه میسازد. اگر قرارداد مربوط به منع آزمایشهای ذره بی

امضا شود متخصصان اتحاد شوروی پلانیهای مربوط بیک ستیشن زلزله سنج خود کار و عصری را به اداره های بین المللی تقدیم میدارد کینیدی به کمیسیون نیروی ذره بی

امریکا ایدایت داده است تا زمانی که مذاکرات بین نمایندگان شوروی، امریکا، و انگلستان ادامه دارد انفجارات آزمایشی زیرزمینی را انجام ندهد. شورای بین المللی بازار مشترک اروپای غربی وضع جنرال دو گول را در برابر مسئله شامل شدن کشور برتانیه در بازار مشترک اروپای غربی نکوهش کرد. مساعی ادنا و هم در راه انتقال ساختن دو گول بفرصت مصرف ساحتن رئیس جمهور فرانسه از مخالفتش راجع به شمول بریتانیا در بازار مشترک اروپا بناگامی منجر شده است.

۲۹- (۹ دلو) حکومت ملایا برای جلوگیری از بروز نفوذ بعرا نه های احتمالی از ناحیه سرحدات آن کشور به ترتیبات نظامی دست زده است. نهر و گفت هند مصمم است تا قدرت دفاعی خود را تقویه کند اتحاد شوروی چهار صد نفر متخصصان خود را به کیوبا اعزام خواهد کرد. امریکا يك تیم از متخصصان تولیدات دفاعی خود را به هند میفرستد. سو باندریو گفت ما به تحکیم روابط بین مردم آسیا و افریقا نیازمند میباشیم. ښاغلی ایسمیل افندیچ وزیر خارجه المغرب که ناموزمها تبعیگری بین الجزایر و تونس میباید

به الجزایر وارد شد. حکومت عربستان سعودی و اردن قوای خود را از نیر بیرق جامعه عرب در کویت بیرون میکشند و زیر خا رجة المغرب با احمد بن بلا مد ر اعظم الجزایر ملاقات و مذاکره نمود. حکومت یمن فیصله نموده است تا یک اکادمی هوایی را در صنعا تاسیس کند. بر تانیه بهند کمک های بیشتری را تهیه خواهد کرد. ایتالیا خواستار عضویت بر تانیه در بازار مشترک اروپا میباشد. ستیشن مریخ پیمای اتحاد شوروی در حال پرواز است. ورجل گرسیم و جان گلین جهة کارد در پروژہ های فضای خارجی انتخاب شدند. گاردن کو بر فضا نورد فضای خارجی امریکا جهة طولانی ترین پرواز در مدار فضای خارجی قرار خواهد گرفت. یک پروتو کول تجار تی بین اتحاد شوروی و قبرس امضا شد. یک سلسله مذاکرات دفاعی درباره امور دفاعی امریکا و کانادا بین طرفین جریان دارد. چومبی در الیزابتویل با مقامات مهم ملاقات کرد. یک عده از عساکر اجیر خارجی که در جمله عساکر طرفدار چومبی کار می کردند به بر و سل فرار کردند.

۳۰- (۱۰ د ار) اداره جدید برای انجمن صلاح بین المللی در واشنگتن تشکیل شده است. پناغلی مه که بگال رئیس جمهور فلپاین از اتحادیه بزرگتر مالیزی انتقاد کرد. جنرال عیدالکریم قاسم صدراعظم عراق وعده داده که قانون اساسی و قانون انتخابات آن کشور در ظرف سال جاری معرفی خواهد شد. حلقه های رسمی ملایا از انتقاد مکه بگال اظهار تعجب کردند. دسته های مشترک عساکر ملل متحد حکومت مرکزی کانگو و پولیس محلی ایالت کنانگا از شهر لیزا بتو بتو پس سببانی میگردند. بر تانیه در امور د تفحصات تسی و مختار ج انکشافی آینده مرمی های پولیس سهم خواهد گرفت. مذاکرات پناغلی نهر و صدراعظمی مزد و شهرزاده نور و دوم سها نوك رئیس دولت کمبود یاری موضوعات ذی علاقه در دملی جدید خانه یافت اولین تحت البحری ذره بی بر تانیه موسوم به «درید نات» جهت نخستین سلسله آزمایشها و ارد آبهای گلاسکو شد. وزارت خارجه امریکا گفت که هر نوع دسته بندی منطقه ای چون فدراسیون پیشنهاد شده مالیزی سودمند میباشد. اتحاد شوروی در اعمار بند عالی اسوان واقع جمهوری عربی متحد سهم با رزی دارد. امریکا پیشنهاد کرد تا دو طیاره بار بردار برای لاؤس داده شود.

۴۱- (۱۱ د لو) تانت سرمنشی ملل متحد گفت که مرحله موثر فعالیت های موسسه ملل متحد در کانگو خاتمه یافت. چومبی و اعضای کابینه وی با نماینده مخصوص حکومت مرکزی کانگو «پناغلی و ولف ایلیو» مذاکره کردند. پناغلی تانت گفت که وی امکانات تهیه فارمول را جهت تحقیق کشیدگیها در بورنیو شمالی و بورنای تحت مطالعه قرار داده است. کابینه فرانسه رویه دو کول را درباره مخالفت او با عضویت انگلستان در بازار مشترک اروپای غربی تصویب کرده قوای جمهوری مردم چین کی بی تو و یک منطقه دیگر را در شمال شرق هند تخلیه نموده و اکنون تمام امور این دو

منطقه را مقامات غیر نظامی هند بعهده گرفته اند، معادل سه ملیون دلار از بانک ملی کتا نگا مفقود شده است.

مذاکرات شورای وزیران ای باز ارمشترك اروپا درباره عضویت انگلستان پناگامی خاتمه یافت. کنفرانس وزیران مالیة شش کشور عضو بازار ارمشترك اروپا پایی که قرار بود در بادن بادن افتتاح گردد فسخ شد.

حلقه های سیاسی بعضی از کشورهای جهان راجع به قطع مذاکرات بروسل در مورد بازار ارمشترك اروپا اظهار نگرانی میکنند. سقوط مذاکرات بروسل با صعود و تعجب آور فرخنده بازار سهام انگلستان تصادف کرد. دکتور سو باندریو وزیر خارجه اندونیزیا بدلهای جدید وارد شده بانهر و ملاقات کرد. وی در نظر دارد نهر و را به ضرورت یک کنفرانس دومی باندونگ متقاعد سازد.

ماه فروری ۱۹۶۳ (۱۴ دلو ۱۳۴۱)

اول فروری (۱۲ دلو) پناغلی رابرت مکنامارا وزیر دفاع امریکا اظهار داشت که هرگاه امریکا مورد حمله احتمالی قرار بگیرد باز هم وضع دفاعی آن کشور طور است که از ادامه این حمله جلو گیری نموده و با استفاده از تمام وسایل آماده بکار خود تمام پایگاه های نظامی کشور متجاوز را بکلی از بین خواهند برد.

پناغلی بتلرم معاون صدراعظم و وزیر مسئول امور افریقای مرکزی در کابینه انگلستان چنین جان ساز بری گفت که عنقریب یک کمیته تحت ریاست یک نفر بر تانوی تشکیل خواهد شد تا مسایل مربوط به جدایی نیاسالندو در اتحادیه وودیشیا و نیاسالند مورد مطالعه قرار بدهد. سه نفر از وزرای کشور سواریه از وظایف خود استعفی داده و استعفای وزیر چهارمی نیز پیشبینی میشود. جان لنگر اندا خشن تحت البحری های امریکا را در پنا در جان لنگر و قتی اجازه خواهد داد که امنیت در آنجا تضمین شود.

پناغلی لیبل نطاق وزارت خارجه فرانسه گفت برعکس همه را پور ها فرانسه هیچ نوع و بتوی را علیه عضویت بر تانیه در جامعه اقتصادی اروپا تفویض نکرد است. بلکه بر تانیه فقط بلحاظ بنیه اقتصادی خودش در موقعی نبود که بعضی مقررات معاهده های بازار ارمشترك اروپا را بپذیرد.

حکومت هالیند از رویه فرانسه در مورد مخالفت با عضویت انگلستان انتقاد کرد. پناغلی دنکن سندز وزیر امور کامنویلت انگلستان گفت قطع مذاکرات بروسل بر بعضی از کشورهای عضو کامنویلت اثرات سوئی وارد خواهد کرد. قرار اظهارات گرهارد شرویدر وزیر خارجه جمهوریت اتحادی آلمان عنقریب بطرق جدیدی که در الحاق بر تانیه در بازار ارمشترك اروپا منتهی گردد مورد مطالعه قرار داده خواهد شد.

۲- (۱۳ دلو) م.م. را پور تملقات خود را در کانگو نشر کرد به اساس این را پور از شروع عملیات در کانگو تا کنون صرف ۱۲۷ نفر بقتل رسیده اند. پناغلی خروسیف صدراعظم

اتحاد شوروي گفت حفظ صلح اروپا رفع بقایای جنگ دوم جهانی را ایجاد میکند. دکتور هشتاین رئیس شورای دایمی بازار مشترک اروپای غربی گفت: فعلاً کدام خطری متوجه بازار مشترک اروپای غربی نمیباشد.

مذاکرات نمایندگان، اتحاد شوروی و امریکا درباره خلع سلاح خاتمه یافت. حکومت امریکا به حکومت کانادا اطلاع داده است که برای حفاظت امریکای شمالی استفاده از اسلحه ذره‌بی ضروری میباشد.

قرار است یک کنفرانس چهار روزه بمنظور تشکیل یک اتحادیه آفریقایی بتاريخ ۳۰ مارچ در اکراپایتخت گانا آغاز یابد. درین کنفرانس متجاوز از دویست نفر نماینده سی و چهار کشور آفریقایی شرکت خواهد کرد.

وزیر اطلاعات المغرب گفت: باید برای حل اختلافات الجزایر و تونس کنفرانسی تشکیل گردد.

دومین کورس تعلیمی ملل متحد برای دیپلوماتهای کشورهای روبانکشاف در نیو یارک با نهمین افتتاح خواهد شد. پنج نفر دیگر از اعضای کمیته سوریه استعفادادند، اکنون تعداد وزرای مستعفی در کمیته موجوده بیست میرسد.

۳- (۱۴ دلو) نیا سالتد به آزادی داخلی خود نایل گردید و پشاهلی بنده بحیث اولین صدراعظم آفریقایی آنجا حلف وفاداری یاد کرد. پشاهلی دیفن بیکر صدراعظم کانادا از اینکه امریکا نسبت مسلح نشدن کانادا با اسلحه ذره‌بی خرد گیری کرده است انتقاد نمود. حکومت کانادا سفیر کبیر خورا از واشنگتن نظر باختلاف نظری به اتوا احضال کرده است. حکومت جمهوریت مردم چین اخیراً است نامو یس ۸۰۰ نفر از عساکر هندی را که در تصادمات اخیر سرحدی دستگیر شده اند بدلی جدید فرستاده است. مذاکرات برتانیه و فلپاین در مورد مالکیت پرو نای شمالی ناکام شد. در ماه جولایی آینده رژیم نظامی عراق خاتمه مییابد.

۴- (۱۵ دلو) پشاهلی دیفن بیکر صدراعظم کانادا میخواست پارلمان کانادا را منحل کند. جنرال دوگول و خانمش بتاريخ ۱۶ الی ۲۰ ماه اکتوبر ۱۹۶۳ بدعوت شاه و ملکه ایران از آن کشور بازدید خواهند کرد.

دکتور سو باندریو وزیر خارجه اندونیز با متمرکز گردیدن داوطلبان اندونیزیایی را در سرحدات سازاواک‌هاری از حقیقت خواند. وزارت خارجه جاپان را پور داد که جاپان و کورای جنوبی روابط عادی سیاسی را برقرار میکنند، سرحدات ژاناو تو گو لند که از سال ۱۹۶۱ با اینطرف مسدود شده بود مجدداً افتتاح و تمام قیود مرتفع گردید. پادشاه و ملکه یونان برای یک بازدید رسمی بدلی جدید وارد شدند. میکیمیلن صدراعظم انگلستان در وانیکان با جان ۲۳ ملاقات کرد. پشاهلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد به نسبت مریضی مسافرت خود را جهت تبریک نطق افتتاحیه خویش در کنفرانس انکشاف امور بین‌المللی فسخ کرد، لوی درستیز برنگال از فرانسه بازدید خواهد کرد. بین حکومت تونس، الجزایر و المغرب موافقه شده است تا کنفرانسی با شرکت وزرای خارجه آنها در رباط تشکیل گردد و راجع بمسایل مورد اختلاف یک بین الجزایر و تونس وجود دارد مذاکره کنند.

۵- (۱۶ دلو) پناغلی میکمیلین صدراعظم برتانیه و پناغلی فانغانی در روم موافقه کردند تا همکاری خود را با امریکا ادامه دهند. بیلانس آمدن اد جهانی بکشور های اروپا انکشاف در کنفرانس ژنیو مطرح میشود. پناغلی ازهری زعیم اغتشاشیون بروناي که فعلاً در جاگارتا میباشد در کنفرانس تانگانیکا اشتراك نمیکند. در سنگاپور عده از عناصر مخالف اتحادیه بزرگتر مالیزی دستگیر شدند. بقرار اظهارات پناغلی مگره پیکال رئیس جمهور فلپاین ادعای فلپاین بر مالکیت بروناي ادامه دارد. عساکر اردن بتقاضای آن حکومت از تحت پرچم جامعه عرب از کویت کشیده میشوند. بن بلا صدراعظم الجزایر از نهضت آزاد بخوامی مردم انگولا حمایت کرد پناغلی «اوگا پسپاتی» وزیر ذراعت فرانسه علت مهم ناکامی کنفرانس بروسل را در مورد شمول انگلستان بیازاد مشترک اروپای غربی افشا کرد و گفت که برخی از بار تنرها نمایندگان برتانیارا فریب داده بودند که هرچیز مطابقت به مرام انجام خواهد شد.

سومین کنفرانس وحدت افریقا و آسیا در مرشی افتتاح میگردد. نخستین سفیر کبیر الجزایر اعتماد نامه خود را بجنرال دوگول تقدیم کرد. حکومت قبرس هم در این جدید یعنی در رسمیت شناخت.

۶- (۱۷ دلو) پناغلی نایبری رئیس جمهور تانگانیکا کنفرانس مالک آسیایی و افریقایی را در شهر موشی افتتاح کرد. دوگول و سیاست او مورد قضاوت ملت فرانسه قرار گرفت. کنفرانس بین المللی ژنیو درباره بهبود اوضاع جهان با انطق پروفسور تاکر هنوی رئیس این کنفرانس افتتاح شد. پناغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکه عنوانی کنفرانس بین المللی ژنیو پیامی مخابره کرد.

پناغلی خروسیف صدراعظم اتحاد شوروی بنام کنفرانس مالک آسیایی و افریقایی منعقد موشی پیامی را مخابره نمود. بتقاضای پناغلی عبدالخالق حسونا سرمنشی جامعه عرب عساکر سودانی نیز خاک کویت را ترك میگویند. نهر و معاونتهای اتحاد شوروی را نسبت به هند تمجید کرد. پناغلی تانت سرمنشی ملل متحد گفت که بیم لائگی خود نسوان بزرگترین مانعی در راه اشتراك شان در حبابه اجتماعی میباشد. کنیدی در نظر دارد سیاست خود را در مورد اروپا مجدداً تنظیم کند و بهمین لحاظ سفرای خود را از این، منسکو، پاریس و لندن به واشنگتن احضار کرد.

پناغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور مصر بی متعده در جلسات سران کنفرانس در لایپس را با لایپس در ر بسلط شریکت ملی گنبد پناغلی ویلیم فاستر آمراداره خلع سلاح امریکا گفت که تغییر رویه فعلی اتحاد شوروی در مورد نظارت بر انفجارات آزمایشی راه را برای حصول صلح به خلع سلاح باز خواهد کرد.

پناغلی را بارت مکنامارا وزیر دفاع امریکا اظهار امید کرد که کانگرس امریکا در خواست آوردن درباره پروگرام ساختمان پناهگاه های ضد خطرات نره بی تصویب کند

۷ - (۱۸ دلو) اخلافات تونس والجزایر وسوه تفاهماتی که بین آنها پیدا شده بود در اثر میانجیگری شاغلی احمد بلا فریج وزیر خارجه المغرب رفع شد . موضوع اغتشاش برونای در کنفرانس ممالک آسیایی و افریقایی منعقد شهر موشی واقع تانگانیکا مطرح شد . کنفرانس موشی در موضوع سرحدی چین و هند بحث کرد . کابینه کانادا با تصویب پیشنهاد های رای عدم اعتماد که از طرف احزاب مخالف حکومت به مجلس عوام آن کشور پیش شده بود سقوط کرد و بدین ترتیب جان دیفن بیکر صدراعظم گانادا نیز از بین رفت . جنرال دو گول گفت که بستن دروازه های بازار مشترک بروی بریتانیا به خاطر آنست که از توسعه تجارت امریکا در اروپا جلوگیری شود . شاغلی ایکیدا صدراعظم جاپان در پارلمان آن کشور گفت که جاپان به تحت البحرهای اتومی امریکا اجازه استفاده از بندرگاههای آن کشور را نخواهد داد . تانکو عبدالرحمن صدراعظم ملایا برای خاتمه دادن به جنگ رادیویی بین کمبودیا و تایلند حکمیت میکند . حکومت هند پلانهای کنفرانس کولمبو را در مورد حل اختلافات سرحدی جمهوری ترم چین و هند قبول کرده است . گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی یادداشتی به سفرای جمهوریت اتحادی آلمان و فرانسه بمسکو تسلیم داد متن آن افشا نشده است . چومبی به بهانه مرضی وطور ناگهانی به رودیشیای شمالی رفت . گاد بر وزیر دولت ومونت بیتن لوی درستیز انگلستان به واشنگتن مواصلت کردند .

۸ - (۱۹ دلو) شاغلی ایکیدا صدراعظم جاپان با شاغلی رای ول گیلپتریک معین وزارت دفاع امریکا راجع به تحولات بین المللی مذاکراتی کرد . حکومت جمهوریت اتحادی آلمان و سوریه راجع بمعانت مالی جهة اعمار بند فرات موافقتنامه را امضا کردند . مجلس سنای فرانسه لوایح حکومت را در باره بودجه سال مالی آینده آن کشور رد کرد . شاغلی کارالا یزن صدر اعظم فنلند بدعوت حکومت شوروی جهة يك بازديد ده روزه وارد مسکو خواهد شد . شاغلی خالد اعظم صدر اعظم سوریه میخواهد ممالک عربی شرق میانه يك منطقه بیطرف بین بلاک شرق و غرب اعلام شود . شاغلی جان دیفن بیکر با گوردن جنرال کانادا ملاقات و امرانحلال پارلمان آن کشور را مطالبه کرده است .

۹ - (۲۰ دلو) شاغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا تاسیسات جدید نظامی شوروی را در خاک کیوبا باعث ایجاد بزرگترین بحرانات تاریخی خوانده و جدایی اروپا و امریکا را با اثرمساعی جنرال دو گول بر موضوع تشکیل قوای ذره بی جداگانه در فرانسه ، فاجعه بزرگی محسوب کرد . دکتور عبدالسکریم خطیب وزیر المغرب در امور افریقایی گفت : که به آزاد بخوانان انگولا کمک زیاد خواهد شد . نمایندگان هند در سومین کنفرانس استحکام آسیایی و افریقایی منعقد موشی بعنوان اعتراض علیه کمیته سیاسی کنفرانس که از پذیرش مایل مورد اختلاف سرحدی چین و هند پیشنهاد های نمایندگان شش کشور بیطرف آسیایی و افریقایی منعقد کمپولو امتناع

ورژیده است جلسه را ترك دادند. قبایل بودینو جهة كمك با اغتشاشيون برو نای شمالی بحرکت درآمدند. جنرال عبدالله السلال رئیس جمهور یمن تشکیل شورای عالی یمن را که حیثیت پارلمان را خواهد داشت اعلام کرد. يك شو رای انقلابی متشکل از پنج عضو نظامی در بغداد اقتدار را بدست گرفته و انحلال رژیم جنرال عبدالکریم قاسم صدراعظم و قوماندان مسلح آن کشور را اعلام کردند.

طیارات انقلابیون عمارت وزارت دفاع ملی را که خود جنرال عبدالکریم قاسم نیز در آنجا موجود بود بمباردمان کردند ولی سرنوشت خود جنرال قاسم تا حال معلوم نیست، در اس اغتشاشیون کلنل عبدالکریم مصطفی که ۳۵ سال داشته و یکی از منصبداران سابق قوای هوایی عراق بود قرار داشت.

۱۰- (۲۱ دلو) حکومت ملایا از رویه کنفرانس آسیایی و افریقایی منعقد موشی در مورد عدم اجازه شمول نمایندگان ملایا و سنگاپور در آن کنفرانس انتقاد کرد مانو رهای مشترک امریکا و عربستان سعودی دوسرا حل جده و ریاض شروع شده است. شاعلی خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی در مورد تحکیم روابط سیاسی بین مملکتین عنوانی مارشال عبدالله السلال رئیس جمهور یمن بیامی فرستاده است. با اساس پلانهای جدید شاعلی سنیگور رئیس جمهور سنیگال رئیس جمهور عهده دار مقام صدارت هم خواهد بود. یکمده محبوسان سیاسی تو گولیند که توسط رژیم سابق توقیف شده بودند از طرف حکومت جدید آن کشور رها شدند. بقرار اظهارات نظامی حکد مت کانگو جهة خاتمه دادن به بحرانهای کانگو زمینه مساعدی فراهم شده است، امریکا کمکهای اقتصادی و تکنیکی خود را به سیلون ملتوی گذاشت. یکصد و چهل نفر گویو بایی با اجازه حکومت کیو با به ایالت فلوریدای امریکا مهاجرت کردند. حکومت امویکا اظهارات آزمایشی زیرزمینی خود را در مناطق صحرایی ایالت نواد امجداً شروع کرد، چومبی رئیس ایالت کتانگا که چندی قبل برودیشیای جنوبی رفته بود مجدداً به کتانگا مراجعت کرد. شاعلی عبدالسلام محمد عارف معاون اسبق صدراعظم عراق بحیث رئیس جمهور برگزیده شده و کابینه جدید عراق تحت ریاست کلنل احمد حسن بکر تشکیل شد، جمهوریت متحد عرب، الجوایر، یمن، سوریه و کویت رژیم جدید عراق را برسمیت شناختند، قوماندان قوای مسلح و ۲۳ نفر از صاحبان کتانگان نسبت بقانون اساسی و کاسا و بو رئیس جمهور کانگو حلف وفاداری یاد کردند.

۱۱- (۲۲ دلو) بریتانیا اکثر شرایط بازار مشترک اروپای غربی را پذیرفته است. قرار اطلاعات تازه بایکاهای امریکا در اسپانیا اهمیت خود را از دست داده است. ویلی برانت برلین غربی پیادوال پیشنهاد های جدید او لبریشته و هیر حزی آلمان شرقی را در مورد برقراری يك سلسله مذاکرات راجع بمسایل مورد علاقه رد کرد. پرتگال رویه الجزایر را راجع بکمکهای الجزایر در مقابل ملیون انگولا تقبیح

کرد. شاغلی و یلیم فاستر آمر اداره خلع سلاح امریکا رهسپار ژینو شد تا ریاست هیأت نمایندگی امریکا را در جلسات آینده کنفرانس بین المللی خلع سلاح بعهده بگیرد. حکومت الجزایر قوماندان نظامی خود را در قسطنطین واقع الجزایر شرقی معزول کرد. تشکیل يك کمیته فضایی موسسه ملل متحد بتا ریح ۲۵ فرو ری در نظر گرفته شده است، چومبی رئیس ایالت کتانگا از رودیشیا وارد پاریس شد، وی این را پورهارا که او تشکیل يك حکومت کتانگا را در خارج تحت غور گرفته است رد کرد.

۱۲- (۲۳ دلو) کنفرانس موثر از فیصله های کنفرانس کولمبو حمایت کرد، شاغلی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر گفت الجزایر از آزاد بخوانان انگولایی ومجاهدان شان در راه حصول آزادی حمایت میکند. بقرارات اطلاعات آژانس خبررسانی پرتکال بنام « انی » اوضاع کتانگا بصورت عموم خوب نمیباشد.

بمجرد ورود نمایندگان اتحاد شوروی در امریکا اظهار داشتند که اتحاد شوروی به سهم خود خواهد کوشید تا بروی مساله اسلحه ذره بی و خلع سلاح موافقتی صورت گیرد، بقرار اعلامیه حکومت فلپا بن، مجادله آن دولت برای ثبوت حق مالکیت آن بر بورنیوی شمالی همچنان ادامه دارد. را کفر گوردونیو یارک حکومت کنیندی را مورد انتقاد قرارداد. فعالیت های تخریبی اروپایی ها و افریقایی های مخالف سیاست تیمیض نوادی حکومت افریقای جنوبی ادامه دارد. احمد بن بلا صدراعظم الجزایر دعوت پادشاه المغرب را قبولیده است، حکومت یوگوسلاویا رژیم جدید عراق را برسمیت شناخت. شش صد تن هواکر اجیر خارجی کتانگا بعد از خلع سلاح به انگولا پناهنده شدند.

دو بری نین سفیر کبیر شوروی مقیم اتازونی و دین رسك درباره موضوعات لاؤس، خلع سلاح، آزمایش های ذره بی و کیوبا مذاکره کردند. شاغلی طالب حسین شمیم وزیر خارجه رژیم جدید عراق ضمن خطابه خود گفت که عراق تمام قرار داد های بین المللی، فیصله و مناشیر ملل متحد را محترم شمرده و بدون پیوستن با کدام پکت و بلاک سیاست کامل بیطرفی را تعقیب خواهد کرد.

۱۳- (۲۴ دلو) دکتر سو باندریو وزیر خارجه اندونیزیا و هالاند روابط سیاسی برقرار خواهد شد. مخالفت های اندونیزیا و ملایا بخود شکل جدی را گرفته است. اولین محمول چهار طیاره جت امدادی ساخت شوروی بهند توسط کشتی وارد بمبئی شد. بقرار اظهارات نطق حکومت و یتنام جنوبی، اوضاع عمومی آن کشور تا اندازه زیادی بهبود یافته است. سو مین کنفرانس استحکام آسیایی و افریقایی منطقه موشی واقع تانیکانیکا خاتمه یافت. مالک بیطرف آسیا، افریقا و امریکای لاتین نظریه پیشنهاد دکتر فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا کنفرانس سه قاره بی را در هاوانا مرکز کیوبا دایر میکنند. شاغلی جان دین بیکر صدراعظم موافقتی گمانها سه تقریر اعراف وزیرای مستعفی آن کشور مقرر کرد. در برهسل بصورت غیررسمی

اعلام شد که شاغلی سیریل ادولا صدراعظم کانگو بصورت رسمی از بلوئیک دیدن میکند. افغانستان، سودان، اتحاد شوروی، امریکا، برتانیه، تونس، ترکیه، دنیارک جمهوریت اتحادی آلمان، آلمان شرقی و کورهای جنوبی هم رؤسای جدید عراق را برسمیت شناختند. پادشاه لاؤس بهرای شهزاده سووانافوما در راه عزیمت جانب مسکو وارد دهلی شد، آنها در نظر دارند بعداً با امریکا و یازده کشور دیگر که قرار داد مربوط به حفظ آزادی و بیطرفی لاؤس را امضا کرده اند مسافرت کنند. آژانس تاس اتحاد شوروی برآغاز مجدد آزمايشهای ذروبی امریکا انتقاد کرد. ۱۴- (۲۵ دلو) یکتین نطایق حزب کارگر انگلستان اظهار کرد که اختطای مذاکرات با ازار مشترک اروپای غربی حکومت انگلستان راه چار اختلال کرده است. اتحاد شوروی در مذاکرات خلع سلام واقع ژینو، انحلال پایگاههای تحت البحری هلی ذره بی مجهز با امر میهای پولاریس را تقاضا کرد.

شاغلی کنیدی ضمن پیام خود عنوانی کنفرانس بین المللی خلع سلاح واقع ژنیو روح واقعبینی و عزم راسخ راجعه خاتمه دادن به تسلیحات خطرناک ذره بی تنها چنانمود. عساکر هندی هم واقع کانگو بنابر تقاضای قبلی حکومت هند بنیاد بیخ چهاردهم مارچ عازم هند خواهند شد. ملت الجزایر بنحاطر حمایه از نهضت آزادی انگولا مظاهره کرد. شاغلی عبدالرحمن صدر اعظم ملایا سیاست اندونیزیا در مورد ملایا و اتحادیه بزرگتر مالیزی انتقاد کرد، بقرار اظهارات دکتور سوباندر پوزیر خارجه اندونیزیا کشور مذکور به انتشاشیون بر و نای و بورنیو کمک خواهد کرد. شاغلی ژاکوبس فوشه وزیر دفاع افریقای جنوبی اجازه افزایش پنجاه فیصد افراد نظامی آن کشور را حاصل کرده است. شاغلی خلیل کلاس وزیر مالیه سوڈان به بیروی اردو نفر رفیق خود استعفا کرد. اداره مطبوعات اتحاد شوروی به شعبه کمپنی نیشنل بروود کانستنگ امریکا (ان، بی، سی) در مسکو بملت نشریه های مضالعه سیاست حکومت شوروی، امرداد تا اداره خود را مسدود و نامه نگاران آن (دسل چوئر) مسکورانیز ترک کنند. جمهوریت مردم چین، چکوسلواکیا، جاپان، اندونیزیا، لیتوان و فرانسه نیز رؤسای جدید عراق را برسمیت شناختند.

۱۵- (۲۶ دلو) وزیر خارجه تایلند پیشنهاد کرد که باید ملل متحد بحیث میانجی در موضوع مورد مناقشه ملایا، اندونیزیا و فلپاین، روی مسأله پیشنهاد شد تم مالیزی اقدام کند. در کنفرانس بین المللی خلع سلاح ژنیو بعضی از کشورهای هند میکوشند تا هر چه زود تر درباره قطع انفجارات آزمایشی بین شرق و غرب قرارداد می امضا شود، اتحاد شوروی نمایندگی سیاسی خود را در زمین بمقام سفارت کبریا بالا برده است نظر بمصاحبه مطبوعاتی شاغلی جان کنیدی امریکا جمع آوری طیارات جت بم افکن نوع بی ۴۷ خود را از کشورهای ماورای ابجاریه امریکا در سال جاری وعده داده است. پادشاه و مملکت یونان وادو بنیکاك شد ند.

۱۶- (۲۷ دلو) بقرار اظهارات منابع مطلع لندن امریکا و اتحاد شوروی درباره برلین مذاکرات خود را آغاز خواهند کرد. روابط سیاسی عراق و فرانسه تجدید می شود. کنفرانس قانون اساسی سواد یلند که چند روز قبل شروع شده بود بنا کامی انجامید. شاغلی هراالد ویلسن نطاق امور خارجی حزب کارگر انگلستان و شاغلی هیو گیتسکیل فقید بحیث رهبر پارلمانی حزب کارگر انتخاب شد بقرار يك اعلامیه رسمی اختلافات الجزایر و تونس مرتفع شد، شاغلی عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن بهیات سیاسی حبشه در «نایز» اطلاع داده تادرسورت عدم شناسایی رژیم جدید یمن توسط حکومت حبشه خاک یمن را ترک گوید نظر به اعلامیه وزارت دفاع امریکا ۱۵۰۰ نفر عساکر امریکایی که بسال ۱۹۶۱ پس از بحرانیهای برلین غربی به اردو پا اعزام شده بودند به واشنگتن اعزام گردیدند.

۱۷- (۲۸ دلو) شاغلی تانت سرمشی موسسه ملل متحد چین ورو د به کنگستون مرکز جمیکا گفت، که با وجود مخالفت امریکا کومک موسسه ملل متحد چین ورو د به کیو با ادامه میابد، بقرار اظهارات جنرال دو گول فرانسه همچنان در تلاش يك نیروی اتومی مستقل است. محاکمه اخلاص گران امنیت فرانسه در یکی از مجاکم پاریس ادامه دارد. بکدسته از اعضای اردوی سری فرانسه در اسپانیا دستگیر شدند. بقرار اظهارات جوزف گادبر رئیس هیات نمایندگی انگلستان در کنفرانس بین المللی خلع سلاح، نظریات شرق و غرب در کنفرانس ژنیو نسبتاً، بهم نزدیکتر شده است. صدراعظمان دمارک، سویدن، فنلیند، آسملیندو و ناروی، در اسلو راجع بهمکاری اقتصادی بین آن کشورها، کنفرانسی را تشکیل دادند، با شرکت مقامات عالیرتبه تمام مناطق طرفدار عضویت اتحادیه بزرگتر مالیزی، در بورنیوی شمالی کنفرانس دایر شد. شاغلی هراالد ویلسن رهبر جدید حزب کارگر انگلستان جهت مذاکره در اطراف مسایل مورد علاقه با مقامات حکومتی امریکا، به واشنگتن سفر خواهد کرد. اتفاق تجارت برتیا، نیا و امریکا علیه بلانیهای مربوط بتعمیل قیود مزید پروادات پشم بر رئیس جمهور امریکا اعتراض کرده اند. شهزاده نوردووم سهانوک رئیس دولت کمبودیا در ضیافتی که بافتخار سران حکومتی جمهوریت مردم چین ترتیب داده بود پیشنهاد کرد تادرسای دول و حکومت آسیایی میبا یست طور منظم با هم ملاقات کرده مشکلات خود را مورد بحث قرار دهند و بر نقاط نظر خود توافق حاصل کنند، دو نفر متخصصان امور افکشافی امریکا در کنفرانس علمی موسسه ملل متحد گفتند که ممالک کم انکشاف باید اولاً تعلیمیات بهتری را در امور ذراحتی فرا گیرند.

۱۸- (۲۹ دلو) بقرار عقیده شاغلی میکمیلن صدراعظم انگلستان مذاکرات بازار مشترک کاملاً قطع نشده است، نظر به اظهارات لوی دستیز قوای نظامی فرانسه، قوای بحری و هوایی آن کشور از پایگاههای جرایر کناری متعلق به اسپانیا استفاده میکنند. شاغلی ویلم فاستر رئیس هیات نمایندگی امریکا در کنفرانس

بین‌المللی خلع سلاح گفت که در کنفرانس مذکور پیشرفتهای حاصل شده است، حزب جبهه ملی اندونیزیا سیاست دکتور سوکارنو رئیس‌جمهور آن کشور را در مورد مخالفت علیه تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی، حمایت کامل از اغتشاشیون بورنیوی شمالی و تصمیم قطعی دکتور سوکارنو را راجع به خروج اندونیزیا از کمیته المپیک بین‌المللی تایید کرد. نظر به اعلامیه مشمولین مقامات عالی‌رتبه مناطق طرفدار عضویت اتحادیه بزرگتر مالیزی، اتحادیه مذکور بتاریخ ۳۱ ماه آگست رو یکبار می‌آید.

نماینده سیاسی بریتانیا از یمن اخراج شد. جمعیله الجزایری قهرمان بزرگ انقلاب الجزایر، بدعوت بریتانیا از آن کشور دیدن میکند، شاعلی ژورژ بیدویکی از رهبران موسسه اردوی مخفی فرانسه مجدداً در بریتانیا پنهان شده است. کمیسیون اقتصاد ملی متحد پنجمین جلسه خود را در دالوولدویل افتتاح میکند. حزب لیبرال برتانیه اعلان کرد که باید حکومت بریتانیا از فکر داشتن یک قوه ذره‌بی‌مستقل صرف نظر کند.

۱۹- (۳۰ دلو) نظر باظهارات شاعلی ناراسیمن منشی مخصوص شاعلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد شاید تانت برای حل اختلافات اتحادیه مالیزی اقدام کند. حکومت انگلستان نمایندگان سیاسی خود را در صنعا مسدود و چنانچه موافقه شده نمایندگی سیاسی امریکا در صنعا حافظ منافع بریتانیا در یمن خواهد بود. اوضاع عراق بحال عادی خود برگشته است، شاعلی رای ویلسنکی صدر اعظم اتحادیه رودیشیا و نیاسالند گفت که بریتانیا از تعهدات خود در مورد اتحادیه مذکور تخلف ورزیده است. مذاکرات بلاوار مشرك ارو پای غربی در مورد شمول بریتانیا دوباره آغاز شد. سومین پارلمان ایتالیا منحل شد، شاعلی تانت سرمنشی ملل متحد بمذاکرات خود با رهبران حکومت جیبکا ادامه داد. حکومت اندونیزیا در نظر دارد به آیتند نزدیک یکی يك هیأت خود را درباره مذاکره، پیرامون اتحادیه بزرگتر مالیزی به مسانیا اعزام دارد، انتخابات پارلمانی برلین غربی شروع شد، پادشاه لاؤس (سری ساوانسک واتانا) به قسمتی از بسازدیند رسمی

خود در اتحاد شوروی خاتمه داد. شاعلی «تانات خومان» وزیر خارجه تا بلند گفت که موسسه ملل متحد باید سعی ورزد تا مناقشات حوزه جنوب شرق آسیا داخل کند. ژورنالستهای افریقای و آسیایی فیصله کردند تا از نماینده اتحاد شوروی در کنفرانسی عمده ژورنالستهای افریقای و آسیایی بصفت یکم مشاهده دعوت بعمل آید. بریتانیا مصارف دفاعی خود را در سال مالی ۶۳ و ۶۴، بلند خواهد برد. پولیس هسپانیه یکی از شخصیتهای برجسته مخالف جنرال دوگول را در مادرید دستگیر کرد، یکم عده از عساکر حکومت مرکزی کانگو به الیزابتوئیل مرکز ایالت کتا نگاوارد شدند.

۲۰ (اول حوت) نظر برابور دانشمندان بر جسته نود کشور مشغول کنفرانس جادیه انکشاف اقتصادي و تخنیکي ملل متحد منعقد دنیو در حدود یکصد و پنجاه هزار میلیون دالرسالا نه صرف تسلیحات جهان میشود. با امر از مو فقیه حزب سول ملی دیو کرات، ښاغلی ویلی برانت مجدداً از طرف حزب مذکور بحیث شار وال بزاین غر بی انتخاب شد. کما بیته ایران مستعفی شد و شاه ایران ښاغلی اسد الله «علم» دامید دأ به تشکیل کا بیته مامور کرد. بقرار اظهار امید واری ښاغلی «دیوسرا دو مکه بگال» رئیس جمهور فلپاین، سران کشور های فلپاین، اندونیزیا و ملایا گرد ښو کنفرانس جمع میشود. او لیا ی امور بحریه امریکا نشر تصاویر اسلامه جدید قسمة تحت البحر ی را اجازة دادند. امریکا از آستر لیا تقاضا کرده است تاوون موضوع دفاعی خود مساعی بیشتری بخرج دهد. ښاغلی کاسا و بو رئیس جمهور کانگو جلسات کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد را برای کشور های افریقای در لیو بو لدویل افتتاح کرد. مقامات کاری جمهوری تریه عربی متحد از تمام کشور های عربی تشکیل کنفرانسی را دربارة کارگران جهان عرب و ازین بردن بیکار ی تقاضا کرده است. پادشاه و ملکه یوفان تایلند را بقصد کشور خود ترک گفتند. جاپان سهم خود را در مصارف ملل متحد دو چند خواهد ساخت.

۲۱- (۲ حوت) قانات گفت هر گاه جهان میخواهد از خطر بروز جنگ دزدی و دامن باشد باید موسسه ملل متحد را یکه نه مرجع آمال خود بداند. جمهوریت مردم چین و امریکا تمایسهای سفرای خود را تجدید نمودند. این اولین مرتبه ایست که در جریان ۱۹۶۳ چنین تمایسی صورت میگرفت. قوای دفاعی بر تاینه و در مقابل هر تهدیدی در قسمت امنیت ملا یا و قلمرو های مالیزی مقابله خواهد کرد. جنرال لولکفلی قوماندان قوای نظامی عساکر اغتاشاشیون بو رنوی شمالی از ښاغلی کزیدی تقاضا کرده است تا بر تاینه را وادار سازد که قوای محرد را از بودنیو خارج کند. موسسه ملل متحد به تشکیل یک کمیته جدا گانه جهت غور در اطراف سیاست تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی اقدام کرده است. ښاغلی گوردن چرچل وزیر دفاع جدید کاناد اظهار داشت که حکومت کانادا حاضر است. با امر یکبار باره استغاده از اسلحه دزدی بی امریکا داخل مذاکره شود. جلسات کمیته صنعتی و تجارتی کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیا و شرق دور در ښکارک خاتمه یافت. امریکا از برنگال درخواست کرده است تا زمینه پیشرفت اقتصادی واجتماعی مردم انگولا را برای رسیدن آنان به آزادی مساعد سازد. ښاغلی مکتامارا وزیر دفاع امریکا اظهار کرد که قوای متفرق دزدی اروپایی برای حفظ متقاطع دول عضو پیمان اتلس مهلک میباشد.

۲۲ (۲ حوت) حکومت جمهوریت اتحادی آلمان مصمم است تا مصارف دفاعی خود را سال آینده در حدود یک میلیارد و چهارصد میلیون مارک ازدهاد بکشد.

يك هیأت تجارتی ترکیه در مسکو با وزیر تجارت خارجی اتحاد شوروی مذاکره کرد. بین هند و بلغاریا قرارداد تحکیم علاق بقی دوستی امضا شد. نمایندگان هند، سویدن و حبشه در جلسه کنفرانس بین المللی خلع سلاح پیشنها دکردند که باید سه کشور بزرگ دارای دارای اسلحه ذروی مذاکرات خود را در باره امور مربوط به خلع سلاح و قطع انفجارات آزمایشی ادامه دهد.

اتحاد شوروی مسوده قراردادی را در باره عده تعرض بین کشور های عضو پیمان اتلس و وارسا ب جلسه عمومی کنفرانس خلع سلاح پیش کرد. کنیدی و رئیس جمهور ویزو بلا وعده داده اند که حکومت شان حتی المقدور خواهند کوشید تا اصول دیموکراسی در نیم کره غربی حفظ گردد. جنرال عبداللہ السلال امور مربوط بصدارت و وزارت خارجه یمن را نیز شخصاً بمعهده گرفت.

آخرین دسته قوای اضطراری جامعه عرب خاک کویت را ترک گفت. کانادا و یزویلا نیز رژیم جدید عراق را بر سمیت شناختند. پناغلی هراالد ویلسن رهبر جدید حزب کارگر انگلستان دعوت حکومت اتحاد شوروی را ب مسکو قبول کرده است.

۲۳: (۴ حوت) بمقیده سناتور همفری رئیس کمیته فرعی خلع سلاح هرگاه قرارداد قطع انفجارات آزمایشی عقد نکردد جهان با خطرات زیادی مواجه خواهد شد. حزب مردم اتریش تصمیم گرفته است تا پناغلی را ب که از ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۱ صدراعظم اتریش بود در انتخابات ریاست جمهوری آن کشور حجه اشغال این چوکی کاندید کند از طرف دیگر حزب سوسیالیست میخواهد پناغلی شریف رئیس جمهور فعلی آن کشور مجدداً خود را کاندید کند.

هیأت نمایندگان حکومت عراق بشمول پناغلی «علی صلاح السعدی» وزیر داخله که حامل بیگامی از طرف رژیم جدید عراق برای جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد میباشد عازم قاهره شدند.

ملک حسن دوم پادشاه المغرب بدعوت پناغلی بن بلا صدر اعظم الجزایر عازم آن کشور میشود. بمصرو عده اذ بیلوما نهاد ممکن است که پناغلی جان دین بیکر صدراعظم کانادا امکانات افتتاح مجدد مذاکرات با امریکا راجع بحاصل کردن سلاح ذره بین و مرمی های ضد طیاره امریکا که بقوای مسلح کانادا سپرده شده است جستجو کنند. انگلستان در شروع سال مالی جدید مصارف دفاعی خود را کم میکند.

۲۴: (۵ حوت) مارشال مالینو فسکی وزیر دفاع اتحاد شوروی اظهار داشت که یکی از هدفهای سیاست آن کشور از بین بردن امکان فاجعه ذروی در جهان میباشد. در سال جاری موسسه ملل متحد باعطای ۴۰ قیلو شب حبه ممالک رو به انکشاف حاضر شده است. سه موافقت نامه بین جمهوریت مردم چین و سودیه در بینکنیک امضا شد.

طبق راپور های منابع مطبوعاتی امریکا متخصصین طراح بلا نهایی دفاعی و اشنگتن با این فکر نداشتند تا هوش کشتیهای جنگی سفاین تجارتی را با امریسیای متوسط السیر بولا ریس مجهز کنند.

کشتی با لیتیکا یکده سته از عساکر اتحادشودوی را از کیوبا خارج کرد، شاغلی دینر سک وزیر خارجه امریکا گفت که امریکامیخواهد از یک جنگک ذروی جلو گیری کند. جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه از ملک حسن دوم پادشاه المغرب جهت مذاکره درباره مسائل مورد علاقه دعوت کرده است تا بیادیس سفر کند.

شاغلی هراالدو بلن رهبر حزب کادر انگلستان گفت که حزب وی از پیمان اتلس و اینکه بر تانیا همچنان عضواين پیمان باشد حمایت دارد.

۲۵- (۶ حوت) کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای افریقا، رأی داد که افریقای جنوبی و برنگال از عضویت آن موسسه اخراج گردند. قوای جنگی هوایی تایلند يك طیاره کمیسیون کنترول بین المللی را در شمال شرق تایلند بفرود آمدن مجبور کرد. شاغلی عبدالله السلال رئیس جمهور یمن راجع به انتخابات مجلس نمایندگان در سراسر کشور فرمانی صادر کرده است، حکومت عراق بعد از این در جلسات آینده جامعه عرب منظمأ شرکت خواهد کرد. طبق فرمان جنرال نیوین رئیس دولت برما فعالیت تمام بانکهای آنکشور ملی شده است. انگلستان در سال مالی آینده از مصارف دفاعی خود خواهد کاست. رئیس جمهور ونیزوایلا از حکومت برازیل تقاضا کرده است تا اشخاصی را که در برودن کشتی انترواتیکگی شرکت کرده بودند به حکومت ونیزوایلا تسلیم بدهد. حکومت انگلستان با بعضی از کشورهای حامی عضویت خود در بازار مشترک اروپا، بمشوره شروع کرده است.

۲۶- (۷ حوت) شاغلی سیریل ادولاف صدر اعظم کانگو به بروسل وارد شد. انتخابات پارلمانی و شوراهای محلی در سراسر مجارستان آغاز شده است. بقرار اظهارات شاغلی «حمین طالب شیب» وزیر خارجه عراق، کمیترانی با شرکت نمایندگان عراق، جمهوریت عربی متحد، الجزایر و یمن درباره غور بر مسائل مربوط به همکاری این کشورها تشکیل خواهد شد. توطئه ای که برای قتل ادولاف چیده شده بود قبل از آنکه عملی شود کشف گردید. شاغلی عبدالرحمن صدر اعظم ملایا گفت اتحادیه بزرگتر مالیزی بدون توجه باینکه با اثر تشکیل آن چه واقعه رخ خواهد داد، رویکار خواهد آمد فلپا یسن، ادعای خود را درباره الحاق بورنیوی شمالی به فلپا یسن همچنان تعقیب میکنند هفتمین کانگرس امراض صدری در دلهلی ختم شد.

۲۷- (۸ حوت) کمیته قضایی موسسه ملل متحد پیشنهادهای حکومت هند را مبنی بر اینکه يك مرکز را کتهای بین المللی تحت نظارت موسسه ملل متحد در ایالت کرالای هند تعمیر گردد پذیرفته است. حکومت اندونیزیا به شاغلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد اطلاع داده که حاضر است با هالنند روابط سیاسی خود را مجدداً برقرار کند.

پادشاه بلژیک با بنیاد ملی سیریل ادولا صدراعظم کانگوی مرکزی در بروسل ملاقات کرد. بنیاد ملی نهر و صدراعظم هند باردیسگر از یک قرارداد منع آزمایشهای ذره‌بی طرفداری کرد. بنیاد ملی دنکن سندز وزیر امور کامنویلت برتانوی اظهار داشت که دعاوی مردم زنگبار راجع به استقلال آن سرزمین مورد تحقیق قرار نمیگیرد. مذاکرات مربوط بامضای قرار داد درباره همکاری نزدیکتر بین کشورهای فرانسیوی زبان افریقایی و کشورهای بازار مشترک اروپا بناکاری مواجهه شد. هیأت حکومتی عراق، قاهره را بقصد بغداد ترک گفت. جنرال ریچارد هل لوی درستیز قوای نظامی انگلستان برای مذاکره بامقامات نظامی استرالیا وارد کمانبرا شد. کنفرانس بین‌المللی خلع سلاح باز جلسات خود را برای غور درباره مسایل مورد علاقه در ژنیو ادامه داد. شورای وزرای بار مشترک اروپای غربی با مذاکرات خود را شروع کرد. در چند روز گذشته طیارات برتانیه مکرراً فضای خاک یمن را مورد تجاوز قرار داده است.

۲۸ (۹ حوت) جنرال ریچارد هل لوی درستیز قوای نظامی انگلستان اظهار داشت که در صورت لزوم قوای برتانوی در شرق دور از اتحادیه بزرگتر مالیزی دفاع خواهد کرد باز دید سه‌روزه پادشاه لاوس از امریکا خاتمه یافت. مذاکرات بنیاد ملی لیو شاونچی رئیس جمهور مردم چین با شهزاده نورودوم سهانوک رئیس دولت کمبود یادریکنگک بپایان رسید. بنیاد ملی فون هسل وزیر دفاع جمهوریت اتحادی آلمان با بنیاد ملی جان کینیدی رئیس جمهور امریکا ملاقات کرد. بنیاد ملی مکه بنگال رئیس جمهور و فلپاین اظهار داشت که مذاکرات وی با بنیاد ملی عبدالرحمن صدراعظم ملایاغیر رسمی خواهد بود. پادشاه لاوس از فعالیتهای امریکا در راه امضای قرارداد مربوط بحفظ آزادی و بیطرفی لاوس در ژنیو اظهار امتنان کرد. رهبران حزب سوسیالیست دیموکرات جمهوریت اتحادی آلمان در نظر دارد با رهبر حزب کسارگر انگلستان درباره مسایل مورد علاقه مذاکره کنند.

اول مارچ - (۱۰ حوت) حکومت امریکا آمادگی خود را برای تجدید مذاکرات با اتحاد شوروی در مورد مسأله برلین غربی ابراز داشته است. بنیاد ملی فون هسل وزیر دفاع جمهوریت اتحادی آلمان از بعضی تاسیسات نظامی امریکا دیدن کرد. حکومت برتانیه و ملا با پلانهای خود را راجع به تشکیل اتحادیه مالیزی اعلان کردند. امریکا تصمیم گرفت درباره قطع آزمایشهای ذره‌وی مذاکرات مستقیم را با اتحاد شوروی دوباره مفتوح سازد. رئیس جمهور یمن قوای برتانوی را ملزم قرار داد که بر ناحیه حریب داخل خاک یمن حمله کرده است از سه حزب سیاسی عمده رودیشیای شمالی دعوت بعمل آمده است تا لایحه پیشنهاد شده حقوق را با گورنر رودیشیای شمالی مورد مذاکره قرارداد دهند. ایتالیا در سال ۱۹۶۴ یک قمر مصنوعی را بمذاخط استوای زمین پرتاب خواهد کرد.

جلسات کمیته مشورتی برنج موسسه مواد خودا که وزراعت در تو کیو خاتمه یافت. وکتور دالف پنج معاون سیاسی ښاغلی تانت سرمنشی ملل متحد چپته مذاکره بامقامات مربوط جمهوریت یمن به صنعا فرستاد :

۲- مارچ (۱۱ جون ۱۳۴۱) ښاغلی عبدالخالق حسونا سرمنشی جامعه عرب. گفت که جامعه عرب به شکایت یمن در مورد حملات قوای برتانوی عدن بر عساکر یمن غور میکند حکومت حبشه حمایت خود را در مقابل هرگونه تهدید از ناحیه ادعای مالکیت بعضی از مناطق سرحدی کینیا که حکومت صومال مدعی آنست، بحکومت کینیا اطمینان داده است. ښاغلی عبدالرحمن صدراعظم ملاپا اظهار داشت که مصارف نظامی ملایا پروگرام انکشافی آنکشور را متاثر میسازد. ښاغلی راجندر پرساد ا و لین رئیس جمهور سابق هند بهر هفتاد سالگی وفات کرد. حکومت کور بای جنوبی قیودی را که بر فعالیتهای سیاسی دوهزاد نفر از سیاستمداران و ماموران رژیم سابق آنکشور وضع کرده بود رفع کرده است. ښاغلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد در راه از بین بردن بحرانها بیکه در باذه تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی بوجود آمده است صرف مساعی میکند. ښاغلی مکنامارا وزیر دفاع امریکا اجازه نخواهد داد تا کدام کشور خارجی در نیم کره غربی بعملیات نظامی دست زند.

شهرزاده نور و دم سهانوک رئیس دولت کمبودیا معتقد است که موافقت بین جمهوریت مردم چین و هند روی مسایل مورد مناقشه سرحدی مدت زیادی را ایجاد میکند. ښاغلی وانپوش یسکی از حقوقدانان دومینیکی بحیث رئیس جمهور منتخب دومینیکا برگزیده شد.

۳- مارچ (۱۲ جون) بعقیده ښاغلی هیرالد ویلسن رهبر جدید حزب کادرگران انگلستان توسعه نظامی ناتو صلح جهان را تهدید میکند مجلس سنای آلاباما از او این قرارداد نظامی سیاسی و اقتصادی آلمان و فرانسه را تصویب کرد. ښاغلی اندری گر و میکو وزیر خارجه اتحاد شوروی گفت که بحران کیوبا هنوز رفع نشده است. حکومت یمن باز درباره تجاوزات مکرر قوای برتانوی عدن برخاک یمن به شورای امنیت شکایت کرد. حکومت امریکا در صد طرح پلانیهای جدید خلع سلاح میباشد بعقیده ښاغلی ویلی برافته ښاروال برلین غربی باید سعی شود تا قرارداد همکاری نزدیک بین جمهوریت اتحادی آلمان و فرانسه موجب تضعیف اروپا فراهم نکند.

۴- مارچ (۱۳ جون) محافظین سرحدی جمهوریت مردم چین، عقب نشینی یک جانبه خود را در امتداد سرحد مشترک چین و هند تکمیل کردند، وکتور سو کارنو رئیس جمهور اندونیز با خط مشی تازه داد برابرا اتحادیه بزرگتر مالیزی در پیش گرفته است. ښاغلی حسین طالب وزیر خارجه عراق اظهار داشت که حکومات جمهوریت عربی متحد، عراق، یمن و الجزایر میکوشند تا در اکثر شئون زندگی با هم همکاری ننویسند و بکنتری داشته باشند. وی متذکر شد که حکومت عراق در صورت تجاوز قوای خارجی

بر خاک یمن تمام وسایل دفاعی خود را بدسترس حکومت یمن خواهد گذاشت. نخستین دسته صاحب منصبان عساکر هندی موسسه ملل متحد در اثر تقاضای قبلی حکومت هند بوطن شان برگشتند منافع سیاسی گفتند که کنفرانس هفده عضوی خلع سلاح ژنیو روی مساله منع آزمایشهای ذروی بسردی مواجهه شده ولی نه امریکا و نه اتحاد شوروی توقع قطع مذاکرات را ندارند. کمیته استعمار موسسه ملل متحد اولتر از همه در باره مستعمرات برتگال (انگولا، موزمبیق، گینی برتگال) غور میکند. حکومت کیوبا توطئه را که در ایالات لاس و یلاس آنکشور چیده شده بود کشف نمود و زهر آثر را با عده شرکت کنندگان توطئه از بین برد. حبیب بورقیبه رئیس جمهور تونس گفت که روابط بین تونس و الجزایر بهبود یافته است. بشاغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا با مشاورین خود درباره مسایل مهم جهانی مذاکره کرد. جنرال نیوین رئیس دولت برما بنابر مصر و فیتها ی اداری مسافرت خود را بهندیت عویق انداخت. تانت سرمنشی ملل متحد بشاغلی یوجین بلیک را بحیث مشور خصوصی مالی خود تعیین کرد.

۵ مارچ (۱۴ حوت) بشاغلی فونسل وزیر دفاع جمهوریت اتحادی آلمان مذاکرات خود را طی مسافرت یک هفته ای خود در امریکا راجع بهمکاردیهای بیشتر اتحادی آلمان و امریکا در بکت ناتو موافقانه خواند. ملیونها نفر از اتباع اتحاد شوروی در انتخابات پارلمانی آنکشور شرکت کردند. جنرال فرانکو رئیس دولت اسپانیه، کشور خود را يك جزیه مهم اروپا دانسته و شمول خود را بجامعه اروپایی مورد مطالعه قرار میدهد بقرار اظهارات نطق حکومت صومال. حکومت مذکور از ادعای خود در مورد مالکیت مناطق سرحدی کینیا منصرف نشده است. مردم کشور افریقای سنیگال در يك رایگیری راجع به لواایح جدید حکومت شرکت ورزیدند، آنان خواهان سیستم رژیم جمهوری اند. جاپانیها علیه ورود تحت البجریهای ذروی امریکا در آبهای آنکشور شعار دادند. دکتور بنچ معاون سیاسی بشاغلی تانت سرمنشی ملل متحد، بعد از انجام مذاکرات با اولیای امور یمن از صمنما در راه عزیمت خود جاپان قاهره وارد عدن شد.

۶ مارچ (۱۵ حوت) با ساس تقاضا تامه بشاغلی «الکس کولسن ساکی» نماینده دائمی کانادا در موسسه ملل متحد باید مرگ لو ممبای فقید از طرف شورای امنیت تحقیق شده، دکتور ادنا وود در اعظم و دکتور ایرها ردویرا اقتصاد و معاون صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان که مناسبات شان باهم مکدر شده بود اخیراً در يك جلسه خصوصی باهم آشتی کردند. هشت کشور بیطرف در کنفرانس خلع سلاح راههای جدیدی را در مورد خلع سلاح فکرمیکنند. یکی از معاکم نظامی پاریس شش تن از اعضای موسسه اردوی مخفی فرانسه را باعدام محکوم کرد. طبق احصایه مکمل آرای مردم، اما لی سنیگال سیستم جمهوری را پذیرفتند. بشاغلی د یفن بیکر صدراعظم کانادا اخیراً مباحثه های انتخاباتی کانادا را طی بیانیته افتتاح کرد.

دکتور بنچ وارد قاهره شد و کنفرانس خلع سلاح باز تشکیل گر دیدو بعضی اذاعضای کرانس حل فوری مسأله قطع انفجارات آزمایشی را تقاضا کر دند .

مقامات م،م در ایران غربی جهت واگذاری اموال و آتجا به مقامها مربوطه اندونیزیا ترتیاتی را اتخاذ کردند . جلسات کمیسیون اقتصادی و اجتماعی م،م برای آسیا و شرق دور در مانیلا شروع بکار کرد . پارلمان کانگو پس از چند ماه تعطیل جلسات خود را در لیو پولد مجدداً شروع میکند .

۷ مارچ (۱۶ حوت) دکتور رالف بنچ بعد از مسافرت یمن گفت که در سراسر یمن نظم و امنیت حکم فرماست و در صورت تجاوز برخاک یمن موسسه ملل متحد از هرگونه مداخله و تجاوز جلوگیری خواهد کرد . بر طبق يك اعلامیه رسمی دمشق ، سوریه قصد ندارد از جامعه عرب خارج شود . بناغلی نهر و صدراعظم هند از تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی به دلیل اینکه سه منطقه را از تسلط دیگران رها نمی بخشیده و به آزادی میرساند حمایت کرد . حکومت گانا پار جوع به شورای امنیت موسسه ملل متحد در تلاش مجازات چومبی و دیگر قاتلان لومبای فقید است . قوای ملل متحد متدرجاً از کانگو بیرون کشیده میشود . قرار يك شایعه با ختم دوره صدارت دکتور ادناور صدراعظم هشتم و هفت ساله اتحادی آلمان که در خزان آینه از وظیفه اش تقاعد خواهد کرد . دکتور ایر هارد وزیر اقتصاد و معاون صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان که شش و شش سال داده جانشین دکتور ادناور خواهد بود . بناغلی کر و مانلیس صدراعظم یونان با جنرال دو گول رئیس جمهور فرانسه درباریس روی مسایل مربوط مذاکره کرد .

۸- (۱۸ حوت) دکتور رالف بنچ گفت که ادامه جنگ در یمن به عواقب وخیمی منتج خواهد شد ، بناغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا ضمن مصاحبه مطبوعاتی گفت : که حکومت وی در نظر ندارد تا کمکهای خود را به ویتنام جنوبی ، تایلند و کمبود یا تقلیل بدهد . يك هیأت کوهنوردان بر تانوی میکوشند تاسه قلعه مر تفع جها نرا پیچایند ، حکومت کانگو قاچاقچیان الماس را دستگیر میکند . در سوریه کوتا می توسط عده اذ افسران نظامی موفقانه صورت گرفت و بر یکیدیر جنرال عبداللہ تبریزی بحیث قوماندان عمومی قوای مسلح آن کشور ، از طرف شورای انقلابی سوریه برگزیده شد . خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی با بناغلی آدم مالک سفیر کبیر اندونیزیا مقیم ما سکو ملاقات کرد . تمام اشخاصیکه برای اشغال چو کبهای پارلمان اتحاد شوروی کاندید شده بودند انتخاب شده اند

۹- (۱۸ حوت) حکومت امریکا و بعضی اذاعضای کانگرس آن کشور در مورد موقف آن کشور در مذاکرات قطع آزمایشهای ذره بی وحدت نظر ندارند . بناغلی علمی صبری رئیس شورای اجراییه جمهوریت متحد عربی بدعوت بناغلی جوانلای صدراعظم جمهوریت مردم چین به آن کشور میرود ، دکتور نکروما رئیس جمهور گانا در سالگرة آزادی گانا گفت که افریقا آماده است تا سر نوشت خود را تعیین و در تاسیس یکدنیای جدید صلح

پسند نقش خود را بازی کند. قوای برتانوی در نابروبی بحال تیاری در آمدند. يك جلسه خصوصی ملل متحد در مورد وضع مالی آن موسسه تشکیل میشود. بقول جنرال عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن، قشون یمن بعد از يك و نیم ماه جنگهای شدید با قوای برتانوی عدن، استحکامات ناحیه حریب را قریب سرحد بیهان اشغال کرد. دکتر دفاضل کوچوک معاون رئیس جمهور قبرس با شناغلی راداکرشنان رئیس جمهور هند ملاقات کرد.

۱۰- (۱۹ حوت) شناغلی دین دسک وزیر خارجه امریکا گفت: که حکومت امریکا در حفظ آزادی و آرامش در عربستان سعودی واردن بیعلاقه نمیتواند ماند. وزارت دفاع امریکا گفت که مذاکرات اسپانیا و امریکا در مورد پایگاه های نظامی بزودی نتیجه نخواهد داد، اعتشاش در بودنیوی شما لی ادامه داده. حبشه از کینیا پشتیبانی کرد. شناغلی دنکن سند زوزیر مستعمرات و مالک مشترك المنافع بر تانیه دیشب در نایروچی گفت که در کینیا پرودی انتخابات شروع میشود. شناغلی صلاح الدین بیطار بحیت صدر اعظم سوریه اعلام شد. اردوی سوریه بر تمام اوضاع حاکمیت پیدا کرده اند. نمایندگان هشت کشور بیطرف برای رفع رکود مذاکرات کنفرانس خلع سلاح در ژنیو مذاکره نمودند. نماینده اتحاد شوروی، امریکارا در حصه رکود مذاکرات منع آزما یشهای ذمه بی ملزم قرار داد. گرد میگو وزیر خارجه اتحاد شوروی، بمذاکرات خود با رهبران حکومتی دمارک شروع کرد. وزیر خارجه امریکا با شناغلی بشکریکی از دیپلوما تهای آن کشور که از طرف امریکا به یمن اعزام میشود مذاکره کرد. ۱۱- (۲۰ حوت) شناغلی نلسن را کفیلر گودنرایالت نیویارک بر پروگرام اقتصادی کنیدی انتقاد کرد.

سرحدات سوریه مفتوح، بناد میدانیهای هوایی آن کشور که از طرف رژیم جدید آن کشور مسدود شده بود مجدداً مورد استفاده قرار گرفت. با اساس پیشنهاد شناغلی مکه بنگال رئیس جمهور فلپاین کنفرانسی راجع به بحث در باره تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی با شرکت ملایا، فلپاین و اندونیزیا دایر خواهد شد. پرتگال کمیته بیست و چهار عضوملل متحد را برسمیت نمیشناسد. مردم صومال بطرفداری از الحاق بعضی مناطق سرحدی کینیا به صومال مظاهره کردند.

دکتور دالف بنچ را پور مسافرت اخیر خود را در یمن و جمهوریت متحد عربی به شناغلی تانت سرمنشی ملل متحد تقدیم کرد. کابینه جدید سوریه اعلام شد. شناغلی نهرو صدر اعظم هند گفت که هند در ساحه نیروی اتومی پیشرفت کرده است. یمن جمهوریت متحد عربی، عراق، الجزایر و یوگوسلاویا رژیم جدید سوریه را برسمیت شناختند.

۱۲- (۲۱ حوت) اوضاع عمومی در سوریه بحال عادی خود برگشته است. با اساس پیشنهاد حکومت عراق، کشورهای جمهوریت متحد عربی، سوریه، یمن، الجزایر

و عراق اردوی مشترکی را تشکیل میدهند. اندونیز یا خواستار بتعویق افتادن تشکیل اتحادیه بزرگتر مالیزی میباشد. کلنل ژان مادی باستین تیرل رئیس موسسه مخفی نظامی فرانسه بجرم دست داشتن در سوء قصد علیه جنرال د وگول رئیس جمهور فرانسه اعدام شد. باساس تصمیم حکومت جمهوریت متحد عربی، کشور مذکور در جلسات جامعه عرب منظمأ شرکت میکند، مردم مناطق سرحدی کینیا، سرنوشت خود را تعیین میکنند. شاغلی رشید علی شرمایه صدر اعظم صومال گفت که روابط سیاسی صومال با بریتانیا قطع میشود. شاغلی علی صبری صدر اعظم جمهوریت متحد عربی جهت یک مسافرت رسمی به پیکنگ می رود. شاغلی تانت سرمنشی ملل متحد عنقریب دکاتور را لف پنچ معاون سیاسی خود را مجدداً به ملائکه شرق میانه میفرستد.

۱۳ - (۲۲ حوت) باساس اعلامیه منتشره از طرف شاغلی صلاح الدین بیطار صدر اعظم سوریه و شاغلی علی صلاح الهمدی معاون صدر اعظم عراق در دمشق بعد از این کشور های عربی با هم نزد یکتر میشوند. شاغلی مکننا مارا وزیر دفاع امریکا انتقادات وارده بر خط مشی شاغلی جان کنیدی را در مورد کیوبارد کرد. صدر اعظم صومال از پارلمان آنکشود تقاضا کرد تا در مورد قطع روابط سیاسی با انگلستان به تصمیم حکومت وی موافقه کند. جنرال ابراهیم عبود رئیس دولت سودان از سیاست تبعیض نوادی افریقای جنوبی انتقاد کرد. جمهوریت اتحادی آلمان تحت شرایط معین به ژور ژبیدو رهبر نهضت مقاومت ملی فرانسه اجازه اقامت را در آن کشور داده است، یونان، لبنان، تونس و ترکیه و سودان رژیم جدید سوریه را برسمیت شناختند. شاه و صدر اعظم لاوس مذاکرات خود را با سران دولت ویتنام شمالی شروع کردند.

۱۴ - (۲۳ حوت) نکرو و ما از موسسه ملل متحد تقاضا کرده است تا از تعقیب قاتلان لومپای فقید فعلاً خودداری شود. نماینده سوریه در ملل متحد با تانت روی موضوع تجاوزات اسرائیل مذاکره کرد. شاغلی نهر و صدر اعظم هند اظهار داشت که یگانه مانعیکه در راه شروع مذاکرات مستقیم بین جمهوریت مردم چین و هند وجود دارد آنست که حکومت جمهوریت مردم چین از قبول بعضی از مواد پیشنهاد های کنفرانس کولبو در باره حل مسایل مورد اختلاف هند و جمهوریت مردم چین خودداری نموده و صرف خواستار عملی شدن مذاکره یکجانبه هود میباشد. جنرال عبدالجارت ناسوتیان وزیر دفاع اندونیزیا گفت که اندونیز یا اتحادیه بزرگتر مالیزی را یکنوع استعمار جدید میدانند.

۱۵ - (۲۴ حوت) کمیسیون کمیته اقتصادی و اجتماعی موسسه ملل متحد برای آسیا و شرق دور فیصله نامه را صادر کرد و در آن بکشور های عضو توصیه شده تا موضوع تشریک مساعی ذات النبی خود را مطالعه کنند تا بدینوسیله زمینه برای تشکیل

بازار مشترک آسیایی فراهم گردد. حکومت امریکا در مورد قطع انفجارات آزمایشی خاصر شده است امتیازات جدیدی را به اتحاد شوروی بدهد. حکومت اتحاد شوروی نسبت به گلوله باری کشتی های جنگی امریکا بی بربك کشتی ماهیگیری اتحاد شوروی بحکومت مذکور احتجاج کرد، چهار کشتی اتحاد شوروی که حامل عساکر آن کشور بود کیوبا را بقصد اتحاد شوروی ترك گفت. بادشاه لاوس بعد از پایان دوره مسافرت خویش به اتحاد شوروی، امریکا، پولند، جمهوریت مردم چین و ویتنام شما لی به ویتنایان مراجعت کرد. حکومت اندونیزیا در مورد برقراری روابط سیاسی خویش با هالیند بموافقه نهائی رسیده اند.

۱۶ - (۲۵ حوت) حکومت جدید سوریه ذی شب گفت که در مورد اتحاد سوریه عراق و جمهوریت عربی متحد به آرای نامه مراجعه خواهد شد. مذاکرات استفا ده صلح آمیز از فضای خارجی بناکامی مواجه شده است، حکومت انگلستان پلانهای جدید خود را در مورد سر نوشت آینده کینیا اعلام کرد. روابط صومال با بریتانیا قطع میشود. قوای صومال بحال تیاری در آمد، این اقدام حکومت صومال نظر به آمادگی های نظامی اتخاذ شده که قوای برتانوی در کینیا اتخاذ کرده اند.

۱۷ - (۲۶ حوت) اندونیزیا برای تشکیل کنفرانسی جهت بحث در اطراف اتحادیه بزرگتر مالیزی موافقت کرد جنرال عبدالله السلال رئیس جمهور یمن گفت که یمن حاضر است در اتحادیه سوریه، عراق و جمهوریت متحد عربی شامل شود. به نسبت اینکه اسراییل قوای خود را در امتداد سرحدات سوریه در دوران حوا دت اخیر دمشق مجهز میساخت، قوای راکتی جمهوریت عربی متحد بحال تیاری در آمدند. جمو کینیا تا رهبر افریقایی کینیا با ادعای حکومت صومال در باره مالکیت بر مناطق سرحدات شمالی کینیا مخالفت کرد. کابینه الجزایر روی موضوع انفجارات آزمایشی بحث کرد. از امر و ز تا یک هفته دیگر و ز گرسنگی در سر تا سر جهان تجلیل میشود.

۱۸ - (۲۷ حوت) کشور های عضو پیمان ناتو با تشکیل قدرت ذری و ی چند جانبه موافقت کردند اتحاد شوروی امریکا را بمزاحمت کشتی های خود که در سمت کیوبا بحال رفت و آمد میباشند متهم کرد و حکومت امریکا طایارات اتحاد شوروی را بر فراز اسکانه پرواز خلاف مقررات بین المللی متهم نمود، در مگه دیشو اعلام شد که روابط سیاسی بریتانیا با صومال قطع گردید. الجزایر بفرانسه اجازه انفجارات آزمایشی را نخواهد داد، الجزایر سفیر کبیر خود مقیم یسار را بدین علت احضار کرده است. همچنان بحکومت فرانسه اطلاع داده است تا سفیر خود را از الجزایر احضار کند.

۱۹ - (۲۸ حوت) در ظرف چند روز آینده یکمده دیگر از قوای ملل متحد از کانگو به کشورهای مربوط شان اعزام خواهند شد. حکومت صومال از قطع روابط سیاسی

خود باحکومت انگلستان رسماً بحکومت مذکور اطلاع داد. یک دستګاه را دیوبی انگلستان در مکه دیشو مسدود شد. ښاغلی احمد خمیستی وزیر خارجۀ الجزایر با نمایندگان ۱۲ کشور بیطرف و عربی در الجزایر ملاقات و تصمیم بحکومت خود را راجع به انفجارات آزمایشات ذره وی فرانسه در صحرای بزرګ الجزایر به ایشان تصریح کرد.

۲۰ - (۲۹ حوت) ښاغلی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر آزمايش ذره وی فرانسه را تجا و ذ بر حقوق ملی الجزایر تلقی کرد. نايجير يا مغال آژمايشهای فرانسه در صحرای الجزایر است، این موضوع را ښاغلی امبونما ینده نایجیر یا در کنفرانس بین المللی خلع سلاح بیان کرد. بقراد اظها رات سفير کيیر انگلستان در مکه دیشو، بریتانیا در مورد ادعای صومال بر یک قسمت کینیا تجدید نظر میکنند ادعای فلسطین در باره بودنیوی شمالی ادا مه دارد. سه نفر از پناهندگان اعضای اردوی سری فرانسه از چلی اخراج شدند. در اکرامر کزگان علیه اقدام فرانسه در باره انفجارات آزمايشهای ذره وی آن کشور در صحرای الجزایر مظاهراتی صورت گرفت.

۲۱ - (۳۰ حوت) ښاغلی نهرو صدراعظم هند در پارلمان آن کشور گفت که باید تسهیلات بیشتری جهت دهائی مستعمرات از جنگ استعمار فراهم شود. یک جامعه ضد قوای ذره وی در پاریس تشکیل شد. ښاغلی لوسوچانګ وزیر تجارت خارجی جمهوریت مردم چین جهت یک بازدید سه هفته ای رسمی از بریتانیا بصوب لندن پرواز کرد، یک هیئت مرکب از دانشمندان اتحاد شوروی بدعوت حکومت هند وارد دهلې جدید شد، حکومت لیبیا، سودان، مراکش، تونس و جاپان هم علیه انفجار آزمایشی زیرزمینی فرانسه، بحکومت فرانسه احتجاج کردند: قوای بحری جمهوریت اتحادی المان و فرانسه بمانوده های مشترک در سواحل آن دو کشور شروع کردند.

۲۲ - (اول حمل ۱۳۴۲) حکومت اتحاد شوروی و امریکا باتجدید مذاکرات خود در باره مسایل مربوط به برلین غربی موافقه کرده اند.

پارلمان الجزایر در باره انفجارات آزمایشی زیرزمینی فرانسه در مناطق کوهستانی الجزایر بحث خود را شروع کرد. حکومت صومال با اعضای جنرال قونسلگری خود در عدن هدایت داده است تا اداره خود را مسدود و خاک عدن را ترک بگویند اتحاد شوروی و امریکا با طرح پروگرامهای مشترک برای پرتاب نمودن اعمار مصنوعی موافقه کرده اند. ښاغلی عبدالرزاق معاون صدراعظم ملا و یا به واشنگتن سفر خواهد کرد.

۲۳ - (۲ حمل ۱۳۴۲) حکومت ناروی به تجهیز پیمان اتلس با سلاح اتومی مخالف میبیا شد. نخستین جلسه اسمبله ملی مجارستان افتتاح شد. دکتور فیدل کاسترو صدر اعظم کیوبا گفت که کیوبا هرگز موافقه نخواهد کرد تا مرمی های اتحاد شوروی بدون مشوره باحکومت کیوبا از این جزیره خارج شود.

ښاغلی جان کښیدی رئیس جمهور امریکا دا جمع به جریانات اخیر کېدو رپا گفت که اوضاع اکنون در آن جا رو به آدا مش است . صلاح الدین بیطار صدراعظم سوریه بعد از پایان مذاکرات با ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور متحد عربی در قاهره روی موضوع اتحاد مالک عربی شرق ، میانخوا رد دمشق شد ، وی نتایج مذاکرات خویش را سود بخش خواند .

۲۴- (۳ حمل ۱۳۴۲) ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور دیت عربی متحد بیک اتحادیه جمهوریت عربی متحد ، سوریه و عراق و مساوات نمایندگان هر سه مملکت موافقه کرده است . الجزایر به اساس فرمان ښاغلی احمد بن بلا صدر اعظم آن کشور زمین های متروکه اروپایان را تصاحب کرد . یمن بعضو یت جامعه عرب پذیرفته شد . کاسترو صدراعظم کیوبا را پور جریده لوموند را مبنی بر اینکه وی با نمایندگی جریده لوموند فرانسوی مصاحبه بعمل آورده است تکذیب کرد . مقامات ذیصلاح مکسیکو تایید کردند که اغتشاشیون آن کشور امنیت را در آن جا بخطر انداخته اند . به اساس اظهارات ښاغلی «بی ، یو ، مسمر» وزیر دفاع حکومت فرانسه پلان های خود را برای انفجارات آزمایشی در داخل خاک فرانسه ویا محل دیگر ادا می دهند . مارشال ماینوفسکی وزیر دفاع اتحاد شوروی بدعوت جنرال ناسوتیان وزیر دفاع اندونیزیا وادجگار تاشد ، وی از آنجا بدعوت جنرال نیوین رئیس دولت برما از آن کشور نیز دیدن خواهد کرد .

۲۵- (۴ حمل) ښاغلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد با امر لطفی ممان خود روی پلانی که از طرف هشت کشور بیطرف طرح شده مذاکره کرد تا برکود مذاکرات کنفرانس ژنیو خاتمه داده شود . مذاکرات وزرای ذراعت کشور های عضو با ذرا مشترک اروپای غربی جهت هم آهنگ ساختن قیمت حبوبات بنا کامی مواجه شده است . حکومت فرانسه بعد از ۲۴ روز اعتصاب ۲۴۰ هزار کارگر امروزی مذاکره را صادر کرد . حلقه های بروسر خاطر نشان کردند که شورای وزرای اتحادیه اروپای غربی بتاریخیکه معین شده بود دایر نمی شود . الجزایر میخواهد در قرار داد صلح ایویان تجدید نظر شود ، الجزایر در اقتصاد عرب شرکت میکند ، موسسه ملل متحد از مداخله مجدد بلژیکی ها در کانگو نگران است . درد مشق اعلام شد که ښاغلی صلاح بیطار صدراعظم سوریه از عراق دیدن میکند .

۲۶- (۵ حمل) حکومت گواتیمالا اعلام داشت که فعالیت های ترسیمی امنیت گواتیمالا را برهم زده است . جلسات کنفرانس خلع سلاح مجدداً آغاز گردید . مذاکرات نمایندگان حکومت فرانسه با اتحادیه کارگران اعتصاب کننده ناکام شد . مردم مناطق شمالی کینیا فیصله بریتانیا را در مورد سرنوشته شان محترم نمی شمارند . مالک ملحق و محاط به صحرا کنفرانسی را در الجزایر تشکیل میدهند ، مارشال ماینوفسکی وزیر دفاع اتحاد شوروی وادجگار تاشد .

۲۶- (۶ حمل) اتحاد شوروی و امریکا راجع به آینده برلین مذاکره میکنند . بموجب فرمانی برای یکدوره سی روزه در سراسر گواپتاما لا حکومت نظامی برقرار شد . ژورژ بیدو صدراعظم سابق فرانسه ذریعه طیاره از جمهوری آلمان بسوی نرین پایتخت پرتگال پرواز کرد . حکومت ایران امر مصداق دره هفتاد و یک جریده و روز نامه را که نشر آن در ایران کاملاً بیفایده بوده و جز بدنام کردن حکومت و ملت دیگر هدفی نداشته باشد ، صادر نمود .

قیودیکه برگشت و گذار مردم در دمشق و دیگر شهرهای سوریه وضع شده بود رفع گردید . دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند وارد ادیس ابابا شد .

۲۸- (۷ حمل) مذاکرات اتحاد شوروی و امریکا راجع بمسأله برلین پس از شش ماه وقفه بین یناغللی دین رسک وزیر خارجه امریکا و یناغللی اناتولی د و بری نین سفیر کبیر اتحاد شوروی درواشنکتن شروع شد . پرتگال باتوقف ژورژ بیدو رهبر دسته مخالفان جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه موافقت کرد . طرفداران چومبی امنیت خطوط مواصلاتی کانگو را برهم زدند سوانا واتانانا پادشاه و شهزاده سوانا فوما ، صدراعظم لاؤس بغرض یک مسافرت سه روزه وارد دهلی جدید شدند .

۲۹- (۸ حمل) نظر بتحقیقاتیکه از یناغللی ژورژ بیدو رهبر نهضت مخالفان جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه درلرین بعمل آمد بواسط پرتگال هدایت داد تا هرچه زودتر خاک آن کشور را ترک بگوید . احزاب محافظه کار مردم و سوسیالیست اتیش موافقه کرده اند تا بازیک کابینه ائتلافی دراتریش تشکیل شود . یناغللی دفاعی صدراعظم جدید اردن شروع بکار کرد ، جلسات پارلمان کانگو که از چند ماه باینطرف ملتوی مانده بود مجدداً شروع شد . دوطیاره چت دیشب یک کشتی امریکایی را که در آبهای بین المللی نزدیک سواحل کیوبا درحرکت بوده بود حمل و بمبارد و بمبارد قرا دادند .

۳۰- (۹ حمل) روابط نایجریا و برتانیه بمرحله بحرانی خود رسیده و ممکن است روابط آن با برتانیه قطع شود . مردم رودیشیای شمالی آزادی خود را جشن گرفتند . حکومت صومال موافقه کرده است تا حافظ منافع برتانیه در صومال باشد زیرا حکومت صومال نظربه تصمیم حکومت انگلستان درباره اعلام مناطق شمالی کینیا بغیر هفتمین ایالت کینیا روابط سیاسی خود را با انگلستان قطع کرده است امریکا موافقه کرده است تا پایگاه های خود را اذالمغرب الی اخیر سال ۱۹۶۳ برچیند . وزیر خارجه انگلستان گفت که برتانیه طرفدار پند یرفته شدن جمهوری چین درموسسه ملل متحد میباشد . اعلیحضرت سوانا واتانانا پادشاه و شهزاده سوانا فوما صدراعظم لاوس بعد از ختم یکدوره مسافرت سه روزه عازم کشور خود شدند .

۳۱- (۱۰ حمل) یناغللی بو مدین وزیر دفاع و رئیس هیأت الجزایر گفت که

الجزایر خواهان پیوستن به اتحادیه عرب میباشد، وی گفت باید بعضی مواد قرار داد ایویان تعدیل شود. جنرال اتاشی رهبر شورای انقلابی سوریه گفت که اشخاص تجزیه طلب سوریه محاکمه میشوند. شاعلی دفاعی صدرا عظم جدید اردن گفت که حکومت دی خواستار همکاری نزدیک با تمام کشورهای عربی بوده و مایل نیست در بین اعراب تنها باشد. شاعلی لیو شاونچی رئیس جمهور مردم چین به کشورهای اندونیزیا، کمبودیا و برا رسماً سفر میکند. جامعه عرب اولین جلسه خود را که پس از تقریباً یکسال دران نمایندگان تمام کشورهای عضو شرکت داشتند در قاهره تشکیل داد. شاعلی عبدالخالق حسونا سرمنشی جامعه عرب اظهار داشت که شرکت نمایندگان تمام دول عضو در این جلسه بخوبی نشان میدهد که هیچ حادثه موجبات برهم خوردن اتحاد جهان عرب را فراهم نمیتواند آورد.

اول اپریل (۱۱ حمل) هیأت الجزایری تحت ریاست شاعلی بو می دین وزیر دفاع آنکشور بعد از پایان مذاکرات با مقامات مسئول عراق در بغداد، وارد دمشق شد تا در آنجا هم با حکومت سوریه راجع به تشکیل اتحادیه ممالک عربی مذاکره کنند، سعی میشود اختلافات بین دو گول و کنیدی دفع گردد. شارژدا فیراندونیزیا بعد از بروز اختلافات و قطع روابط سیاسی سال ۱۹۶۰ با هالیند که روی موضوع ایریان غربی صورت گرفته بوده، اخیراً وارد هاگ شد. در کانادا بتا ریخ هجده اپریل انتخابات صورت میگیرد، درین انتخابات فیصله قبلی حکومت در موضوع بتعمیق افتادن قبول سلاح ذره بی در خاک کانادا ملغی قرار داده خواهد شد، حکومت اتحاد شوروی باز بحکومت امریکا پیشنهاد کرده است که باید برلین غربی تحت اداره موسسه ملل متحد قرار داده شده و قوای ملل متحد در آن شهر متمرکز ساخته شود، حکومت امریکا برگشت و گذار پناهندگان سیاسی کیو با درفلو ریدا قیود شدیدی را وضع نموده و به آنها هدایت داده است تا امر نمائی حق خسار ج را از خاک امریکا ندارند.

۲- (۱۲ حمل) شاعلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحد دو نفر مامور موسسه ملل متحد نسبت بخلاف رفتاری ایکه در يك موضوع بسیار حساس سیاسی مربوط به امور افریقای جنوبی فلپاین و مکزیکو سال گذشته رخ داده بود براعت داد. مقامات نظامی برتانوی جزایر بهاما، هفده نفر از کیو بایی های فراری را در یکی از جزایر قلمرو بهاما دستگیر نموده و به ناسا و امرکز این جزایر منتقل نموده اند. قبلاً خبر رسیده بوده که این اشخاص میخواهند برای فعالیت سود علیه کیو با در جزایر بهاما استفاده کنند. بموجب فرمانیکه از طرف جنرال نیوین رئیس دولت برما صادر گردیده تمام مجبوسان سیاسی و جنایی آنکشور را در عفو قرار گرفته اند.

حکومت جمهوریت مردم چین به اعاده و بازگشت آنده اسرای هندی بوطن شان که سال گذشته در تصامات سرحدی بین هند و آن کشور از طرف سر بازان جمهوریت مردم چین دستگیر شده بودند موافقه کرده است .

۳- (۱۳ حمل) ښاغلی هوزی ماریا گید و رئیس جمهور د ازجنتاین اظهار داشت که بقیام یکمه اضا حېمنصیان سابق آنکشور خاتمه دا ده شده و اکنون او ضاع در سراسر ازجنتاین قرین آدامش بوده و قوای حکومتی بر اوضاع در آن کشور مسلط میباشند .

ښاغلی اودیل هیرمین معین وزارت خارجه امریکا گفت: که باثر قتل و زبرد خارجه لاوس وقوع هرگونه حادثه در کشور لاوس توقع می رود خروسخف صدر اعظم شوروی ازما و قسی توفک دعوت کرده است تا بمسکو بیاید ښاغلی الفو سویه تینو نماینده کولمبیا در ملل متحد بحیت رئیس شورای اجتماعی و اقتصادی آنو سسه انتخاب شد . جهة تقویه مناسبات تجارتي بین جاپان و انگلستان موافقه شده است .

۴- (۱۴ حمل) ښاغلی خروسخف از ښاغلی ماوتسی تونک رهبر حزبی جمهوریت مردم چین دعوت کرده است تا بمسکو سفر کند . ملک حسن دوم با چاه المغرب در مرکز موسسه ملل متحد با ښاغلی تانت سرمنشی و بعضی از نمایندگان آنو سسه در بازه مسایل مورد علاقه مذاکره کرد . حکومت انگلستان بدرخواست گروپ مذاکراتی کمیته استعمار موسسه ملل متحد در موضوع آینده دودیشیای جنوبی موافقه کرد . ښاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا از کنگرس آنکشور رقصوب ۴۵۰۰ ملیون دالر را برای امداد خارجی امریکا تقاضا کرد ، جنرال نیوین رئیس شورای انقلابی برما گفت که برما بخط مشی بیطرفی مثبت خود را در امور بین المللی پابند میباشند .

۵- (۱۵ حمل) نمایندگان هشت کشور بیطرف کنفرانس بین المللی خلع سلاح را پور عدم پیشرفت مذاکرات نمایندگان امریکا و اتحاد شوروی را مورد بحث قرار دادند و قرارداد تجارتی بین لهستان و کیو با امضاء سید . نمایندگان امور اخبار کشورهای افریقایی با تشکیل اتحادیه آنس محبر دسائی افریقایی موافقه کردند ، به قرار اظهارات ښاغلی مکنامارا وزیر دفاع امریکا گمان نمیرود در عصر موجوده کدام جنگه زره وی در جهان رونا شود ، برازیل با وود ښاغلی بیدو رهبر مخالفان جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه در آنکشور موافقه کرده است هشتاد و سه هزار نفر دکتور ایٹا لوی به اعتصاب عمومی بیست چهار ساعته دست زده اند ، آنها تقاضا دارند تا فیس شان ازدیاد و اوضاع شفاخانها بیکه دکتوران و آنجاها کار میکنند بهبود یابد .

۶- (۱۶ حمل) در ایٹالیا اعلام شد که کهروا بطسیاسی بین جمهوریت عربی متحد و فرانسه که باثر عملیات کانال سوئز از سال ۱۹۵۶ بد بیطرف قطع شده بود مجدداً قایم

میشود بین مقامات حکومتی ارجحیت‌ها و چند نفر از نمایندگان اغتشاشیون آنکشور مذاکراتی شروع شد بریتانیا با استقلال رود بیشای شمالی موافقت کرد. وین از تعدیل قرار داد ایویان و مبارزه الجزایر برای قطع انفجارات آزمایشی دروی فرانسه در صحرای پستی‌بانی کرد. امریکا می‌خواهد با یگانه‌های خود را از المغرب و اسپانیه تقلیل بخشد. پناغلی دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند در قاهره با پناغلی جمال عبدالناصر ملاقات کرد.

۷- (۱۷ حمل) بقراد اظهار پناغلی افورد دو پونت وزیر هدایه رود بیشای جنوبی مسئول حزبی اوضاع در آنکشور انگلستان می‌باشد نمایندگان مقدمه کشور کنفرانس خلع سلاح از قایم شدن ارتباط تیلیفونی بین ماسکو و واشنگتن اظهار مسرت کردند، اتحاد شوروی و سومالی طی اعلامیه مشترکی که در ماسکو نشر شد آزمایشهای ذره‌وی فرانسه را در صحرای الجزایر تقبیح کردند، قیودیکه از چندی در سوریه وضع شده بود اخیراً رفع شد.

۸- (۱۸ حمل) حکومت تانگانیکا از تمام کشورهای صلح و ست جهان اقدامات جدی را علیه تبعیض نژادی افریقای جنوبی تقاضا کرده است. هیأت‌های حکومتی سوریه و عراق و اور قاهره شد و راجع به تشکیل اتحادیه فدرالی عربی با مقامات حکومتی جمهوریت عربی متحد به مذاکره شروع کرد. نایجریا به تمام کشورهای افریقایی پیشنهاد کرده است تا خود را جهت مقابله با ادامه انفجارات آزمایشی فرانسه در خاک الجزایر آماده سازند، بین قوای حکومتی و یکمده از عساکر مخالف بر مباد نزدیک سرحداث تا بلند تصادماتی رخداد، کازگران گاز و نفت فرانسه بعد از پایان اعتصابات متداوم مجدداً بکار خود شروع کرد.

۹- (۱۹ حمل) نظریه اظهارات پناغلی علی صبری رئیس شورای اجراییه و عضو هیأت نمایندگان جمهوری عربی متحد دول عربی بسوی اتحاد پیش می‌روند. در جارجتون اعلام شد که اوضاع گیانای برتانوی و و بخرابی می‌رود، صومال همچنان در ادعای مالکیت خود بر قسمتی از سرحداث کینیا با فشار می‌کنند، پارلمان یوگوسلاویا قانون اساسی جدید آنکشور را بتصویب رسانید.

حکومت ارجحیت‌ها، ادمیرال روماس یکی از رهبران مخالف حکومت را دستگیر کرد. در چلمکه جا در بین قوای بیطرف و پتلاولاؤس زد و خورد شدید ادامه داد.

۱۰- (۲۰ حمل) حزب لیبرال کانادای بری پناغلی لستر بیرسن طی انتخابات پارلمانی چند روز کاناداموقعیت حاصل کرد.

شورای وزرای سیتواز طرف پناغلی ژورژ بومپینو صدراعظم فرانسه در پاریس افتتاح شد، جنرال رک چونگ هی رئیس جمهور موقت کوریای جنوبی اعلام داشت که از تصدیق خود در باره دوام رژیم حکومت نظامی برای چهار سال دست‌بردار

منصرف شده است. سران حکومت جمهوریت عربی متحده، سوریه و عراق راجع به اتحاد مجوزۀ فیدرالی سه کشور اصولاً موافقه کرده اند.

۱۱- (۲۱ حمل) در اتناوا اعلام شد که حزب آزاد کانادا که رهبری آنرا پناغلی لیستر بیرسن سیاستمدار آن کشور دارد در انتخابات پارلمانی کانادا یکصد و بیست و هفت چوکی را بدست آورده است که از دیگر احزاب بیشتر است در چلی انتخابات بنیفسع حزب دیموکرات آزاد تمام شد. با ختم کنفرانس سیاست و جلسات شورای دایمی نا تو شروع شد. کنفرانس وزرای خارجه ممالک حوزه جنوب شرق آسیا در ما نیلا مرکز فلپاین شروع شد، وزرای خارجه اندونیزیا، ملایا و فلپاین در این کنفرانس راجع به بحران های فعلی حوزه جنوب شرق آسیا مذاکرات خواهند کرد.

۱۲- (۲۲ حمل) اتحاد شوروی خواستار تقویۀ روابط تجاری بین انگلستان و اتحاد شوروی میباشد، هیأت تجارتی شوروی در انگلستان پس از انجام مذاکرات وارد مسکو شد. کمیته هشت عضوی کشورهای بیطرف منعقدۀ ژنیوسمی میورنند تارکود مذاکرات قطع آزمایشهای ذره بی را از بین بردارند. بین پناغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا و پناغلی ادناور صدر اعظم اتحادی آلمان درباره امور مربوط بقدرت ذره بی چند جانبه پیمان اتلس یادداشت های تبادل شده است. حکومت اتحاد شوروی از حکومت امریکا تقاضا کرد تا برفع مشکلات مهم بین المللی با اتحاد شوروی کمک کند. جنرال دوگول برای قایم کردن قیادت یک ملت بساعظمه در اروپا سعی میورن د.

۱۳- (۲۳ حمل) پناغلی محمد خمیستی وزیر خارجه الجزایر بغرب گوله مورد حمله قرار گرفته و در یکی از شفاخانه های الجزایر بستری شده است، پناغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا نسبت بحادثه مفقودی تحت البحری ذره بی آن کشور مشهور «به تریشر» تأسف عمیق خود را اظهار کرد. پناغلی لیوشاچی رئیس جمهور مردم چین پنا بردعوت پناغلی دکتور احمد سکاردنو رئیس جمهور اندونیزیا وارد اندونیزیا شد، حکومت کمبو دیا نسبت به تجاوز مکرر عساکر ویتنام جنوبی بر سرحدات کمبودیا بحکومت ویتنام جنوبی احتجاج کرد.

۱۴- (۲۴ حمل) بقرار اظهارات دکتوران شفاخانه مصطفی مقیم الجزایر امید زنده ماندن وزیر خارجه الجزایر کم میباشد، پناغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا هدایت داده است تا به نسبت گم شدن تحت البحری ذره بی تریشر پرچم های ملی آن کشور بر فرد از تمام دوا بردولتی و کشتی های امریکایی نیم افراشته شود. مطبوعات جاپان شایع کرد که جاپان از اتحادیه مالیزی حمایت نمیکند، غرض از مسافرت پناغلی لارد هیوم وزیر خارجه برتانیه به توکیو آن بود تا موقوف جاپان را در این مورد برای خود معلوم کند. جنرال عبداللہ اسلال رئیس جمهور یمن قانن اساسی موقت جدید آن کشور را که حاوی شصت ماده است اعلام کرد.

۱۵- (۲۵ حمل) جنرال عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن گفت که کشوری خواستار الحاق به اتحادیه فدرالی عرب است اوضاع دسرحداث یمن و عربستان سعودی بحال عادی برمیگردد ، شهزاده سواناقوما صدراعظم لاوس پیشنهاد ښاغلی ثانت سرمنشی موسسه ملل متحد دادر باره تشکیل کنفرانس با شرکت نمایندگان چهارده کشور عضو کنفرانس بین المللی سال ۶۲ ژنیو مد کرد . ښاغلی سمیع الرفاعی صدراعظم اردن از اتحادیه فدرالی کشورهای عربی حسن استقبال کرد .

۱۶- (۲۶ حمل) جمهوریت عربی متحد ، سوریه و عراق بانکات مهم و اساسی قانون اساسی اتحادیه فدرالی عربی که بجمهوریت عربی متحد مو سوم خوا هه شد بموافقه کامل رسیده اند ، وضع صحی ښاغلی خمیستی و وزیر خارجه الجزایر که چنه روز قبل مورد حمله یکفهرالجزایری قرار گرفته بود همچنان و خیم بوده ومثل سابق بیپوش میپاشد . احتمال می رود که لیستر پیرسن در پارلمان کانادا اکثریت را بدست بیاورد ، بعد از بازگشت شهزاده سواناقوما صدراعظم ورهیر بیطرفها وشهزاده سوپا ناوونگ صدراعظم و رئیس قوای پتلا و لاؤس از جلگه جار ، گفته شده که بین عساکر بیطرف وقوای پتلا و طور ر مو قت متارکه در جارز برقرار شد . نظر به تصمیم حکومت اندونیزیا قوای سرحدی در نواحی مناطقی نزدیک سرحدات ساراواک ، بروناي و بورینوی شمالی تفویض کرده است .

۱۷- (۲۷ حمل) حزب آزاد برهبری ښاغلی لیستر پیرسن در انتخابات پارلمانی کانادا بیشتر از سایر احزاب چوکی های پارلمان را بدست آورده اند بقرارداد اظهارات نطاق حکومت تابلمند فعالیت های کمیسیون ملل بیطرف مامور نظرسادات برمتارکه لاؤس در چند روز اخیر قابل تمجید میپاشد . ښاغلی کاساوو بود رئیس جمهور کانگو به سیریل ادولا صدر اعظم آنکشور صلاحیت داده است تا در حکومت خود تغییرات آلاتی را در ویکار کند . بمقیده ښاغلی ناداسیمان نماینده مخصوص سرمنشی ملل متحد مشکلات ومعضلات اتحادیه بزرگتر مالیزی کمتر شده است . در لندن طبقات مختلف شهر بطرفداری از بین بردن بمهای اتمی ومنع استعمال آن مظاهراتی کردند ، به اساس لوایح جدید حکومت لیبیا ، در انتخابات پارلمانی برای زنان نیز حق شرکت داده خواهد شد . اهلحضرت هلاتلامی امپراطور حبشه گفت که مردم رودیشیای جنوب هنوز هم در مقابل شبح استعمال قرار دارند .

۱۸- (۲۸ حمل) سندیکه اتحادیه جدید مصر ، سوریه و عراق را اعلام مینماید توسط ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد ښاغلی جنرال لوی اتاسی رئیس شورای انقلابی سوریه و ښاغلی احمد حسن البکر صدراعظم عراق در قاهره امضا شد . وضع صحی ښاغلی محمد خمیستی وزیر خارجه الجزایر خطرناک شده است . بقرار اظهارات جنرال عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن ، کشور مذکور نیز خواهان عضویت اتحادیه فدرالی رب میپاشد . قرارداد صلح آمیز نیروی ذره بی بین امریکا واتحاد شوروی امضا

خواهد شد، شاعلی دکتور فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا بنا بر دعوت شاعلی خرو سف
مندراعظم اتحاد شوروی بمکو میآید.

۱۹- (۲۹ حمل) شاعلی محمد خیفتر سرمنشی اداره سیاسی الجزایر بنا بر اختلاف
نظر بیکه بین او و شاعلی بن بلا صدراعظم الجزایر رخ داده بود از عهده خود استعفی
داد. کنفرانس بین المللی خلع سلاح پس از تعطیل عید ایستر دوباره بجلسات خود
شروع کرده، فرانسه پیشنهاد الجزایر را در باره تجدید نظر بر مواد نظامی قرارداد
ایو یان رد کرد.

۲۰- (۳۰ حمل) سوریه و عراق موافقه نموده اند تا شاعلی جمال عبدالناصر را بحیث
رئیس فدراسیون مجوزده سه کشور عربی انتخاب کنند مقابلاً شاعلی جمال ناصر موافقه
کرده است تا کرسی صدارت حکومت فدرالی و ریاست پارلمان فیدرالی بسوریه و عراق
معلق گیرد. شاعلی علی صبری رئیس شورای اجرائیه جمهوریت عربی متحد عازم
بیکننگ شد تا راجع به حل منازعه سرحدی بین جمهوریت مردم چین و هند بنا شاعلی
چوانلای صدر اعظم چین مذاکره کنند، در کابینه او گوسلایا تغییرات مهمی
صورت گرفت.

۲۱- (۲۱ حمل) شهر فوننگ سالی یعنی آخرین شهر بیکه بدست قوای بیطرف لاوس
در جلگه جار بود بتصرف عساکر قوای پتتلاو درآمد. جنرال پارک چونگ هنی
رئیس جمهور کوریای جنوبی اظهار داشت که وی بانجام انتخابات پارلمانی آزاد
در سان جاری موافقه دارد. در سیول محصلان پو هنتون نیز بمظاهراتی دست زده
و خاتمه بخشیدن بر رژیم حکومت نظامی موجوده را در کوریای جنوبی تقاضا میکردند،
شاعلی کنیدی رئیس جمهور امریکا گفت که بمعقیده وی اوضاع لاوس بسیار وخیم است،
در چند روز اخیر عده از عناصر اخلا لکردر بوینس آیرس مرکز از جنائین دستگیر شدند.
شاعلی خمیستی وزیر خارجه الجزایر هنوز هم در شفاخانه بیهوش است، شاعلی تانت
سرمنشی موسسه ملل متحد شاعلی عمر لطفی رئیس هیأت نمایندگان جمهوریت عربی متحد
مقیم آن موسسه را بحیث معاون خویش در امور سیاسی و شو رای امنیت مقرر کرده
است.

۲۲- (اول نور ۱۳۴۲) بعد از اینکه پارلمان اردن بشاعلی سمیع الرفاعی صدراعظم
اردن رای اعتماد نداد و وی از عهده خود مستعفی شد اعلیحضرت حسین پادشاه اردن
شاعلی شریف حسین بن ناصر کای خود را به تشکیل کابینه جدید مامور ساخت.
شاعلی چوانلای صدر اعظم جمهوریت مردم چین گفت که اعضای کنفرانس ژینوا اوضاع
خطرناک لاوس جلوگیری کنند. شاعلی سیریل ادولای صدر اعظم کانگو پروگرام حکومت
خود را منتشر ساخت و اظهار داشت که روابط کانگو و بلژیک بحال عادی خود بر خواهد
گشت. ادانور با اعضای کابینه خود راجع به تعیین خلف خویش مذاکره کرد.

۲۳- (۲ نور) بقرار اظهارات شاعلی عبدالله السلال رئیس جمهور یمن بیرون

کشیدن قوای جمهوریت عربی متحد از یمن آغاز شده است. مردم عمان بطرفنداری از اتحادیه فدرالی عربی مظاهره کردند، شیاغلی شریف حسین بن ناصر صدراعظم جدید اردن گفت که حکومت اردن از اتحاد عرب حمایت کامل دارد، شیاغلی دکاتور فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا بنا بر دعوت شیاغلی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر به الجزایر سفر خواهد کرد. شیاغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا روز بیست و چهارم اکتوبر را در امریکا روز ملل متحد اعلان کرد.

۲۴- (۳ ثور) کابینه عراق قرار داد مربوط به تشکیل اتحادیه فدرالی عربی را بتصویب رسانید. نطاق قوای بتتلاولاؤس پیشنهاد کرد که باید بمنظور خاتمه دادن به بحرانهای فعلی آنکشور و نیتیان يك شهر بیطرف اعلام شود. دکاتور ادناور صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان دکاتور ایرهارد معاون صدراعظم و وزیر اقتصاد آنکشور را بجانشین خود پذیرفت. بین نمایندگان کارگران ومقامات مربوطه ناری دربارۀ ازدیاد معاشات کارگران وخاتمه دادن به اعتصاب آنها موافقه شده است. فعالیت مردم قوای بحری امریکا در بهر الکاهل شروع گردید. شیاغلی تانت سرمنشی ملل متحد بتاریخ ۲۲ ماه می بنا بر دعوت هلائانی امیر اتور حبشه وارد ایدیس بابا خواهد شد. شیاغلی سیریل ادولاه صدراعظم کانگو اظهار داشت که عنقریب حکومت وی بنا متوسل شدن بیک سلسله اقدامات جدی بحرانهای آنکشور را خاتمه خواهد بخشید.

۲۵- (۴ ثور) دسته پارلمانی دیموکرات مسیحی دکاتور ایرهارد را بجای نشینی ادناور انتخاب کردند. امریکادر خاک تایلند یکپز از و پنجمصد نفر عسکر خود را پیاده خواهد کرد. امیر فیصل ولیعهد و صدراعظم عربستان سعودی گفت که زیست بساهمی ومسالت آمیز بین ممالک عربی امکان پذیر میباشد. حکومت ملایا و تا یلند بیک سلسله عملیات مشترک در مناطق سرحدی هردو کشور شروع کرده اند، اعلیحضرت حسین پادشاه اردن گفت که در اردن انتخابات پارلمانی آزادانه صورت خواهد گرفت.

۲۶- (۵ ثور) حکومت یمن موافقه کرده است که ناظران موسسه ملل متحد و درسرحداث مشترک آنکشور و عربستان سعودی متمرکز گردند. نمایندگان امریکا و اتحاد شوروی در کنفرانس بین المللی خلع سلاح باهم ملاقات کردند. هیأت کمیته ضد استعمار ملل متحد بالارد هیوم وسندز درباره مسایل مربوط به تجدید قانون اساسی رودیشیای جنوبی مذاکره کرد. اعلیحضرت ملک حسین پادشاه اردن اظهار داشت که اردن حاضر است با سایر کشورهای عربی درباره اتحاد بین اعراب داخل مذاکره شود.

۲۷- (۶ ثور) امریکا، برتانیه وفرانسه موسسه ملل متحد را تشویق کردند تا توجه بیشتری را در توسعه وترویج فنون جدید درممالک انکشاف نیافته جهان مبدول دارد. شیاغلی خروسیچف صدراعظم اتحاد شوروی گفت که صنایع دفاعی اتحاد شوروی امور ایجاد وتولید سلاح عصری راموفقانه پیش میبرد. صد هانفر از مجملان اردنسی طی مظاهراتی از حکومت تقاضای الحاق اردن را به اتحادیه عربی میکردند، شیاغلی هر یمن

معاون وزارت خارجه امریکا درمسکو بایشاغلی خروسچف صدراعظم اتحاد شوروی ملاقات و پیام خصوصی بایشاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا را بوی تسلیم کرد. سفرای امریکا و برتانیه مکتوب مشترک بایشاغلی کنیدی رئیس جمهور امریکا و بایشاغلی میک میلن را بمنظور قطع رکود مذاکرات منع آزمایشهای ذره بی بخرو سچف تسلیم دادند.

۲۸- (۷ نور) جنرال دو گول رئیس جمهور فرانسه اظهار داشت که جهان امروز بیش از هر چیز محتاج صلح است. بایشاغلی هریم معاون وزارت خارجه امریکا گفت که بایشاغلی خروسچف صدراعظم اتحاد شوروی طی ملاقاتی درمسکو برای وی گفته است که قرار داد مربوط بحفظ آزادی و بیطرفی لاؤس نزد اتحاد شوروی محترم میباشد، دکتور فیدل کاسترو صدر اعظم حکومت انقلابی جمهوریت کیوبا بنا بر دعوت بایشاغلی خروسچف وارد ماسکوشد. بایشاغلی هرالد ستاسن یکی از کاندیدهای سابق ریاست جمهوری امریکا به بایشاغلی کنیدی گفته است که قدرت ذره بی چند جانبه خطر جنگ را بیشتر میسازد. بایشاغلی لیوشا وچی رئیس جمهور مردم چین بعد از پایان دوره مسافرت رسمی خویش در اندونیزیا و برما وارد پیکنگ شد.

۲۹- (۸ نور) نماینده کسانگریس ملت افریقای جنوبی درلندن طی اعلامیه گفت که اگر لایحه اصلاح قوانین عمومی افریقای جنوبی تصویب شود آن منطقه بشکل مجبسی برای مردم آنجا خواهد شد. بموجب فرمان صادره اعلیحضرت ادریس السنیوسی پادشاه لیبیا سیستم حکومت فدرالی در لیبیا خاتمه یافت. بموجب موافقتی که بین حکومت ترکیه و جمهوریت عربی متحد بعمل آمده بین آن دو کشور روابط سیاسی دوستانه مجدداً برقرار میشود، این روابط به سال ۱۹۶۱ به اثر شناسایی ژریم سابق سوریه از طرف ترکیه قطع شده بود. بایشاغلی محمد خمیستی وزیر خارجه الجزایر هنوز هم بهوش نیامده و مجامعه ضارب آن نیز شروع گردیده است. جنرال عبداللہ السلام رئیس جمهور یمن بموجب قانونی اساس جدید آن کشور کابینه نئی را تشکیل داد.

۳۰- (۹ نور) بیرون کشیدن قوای جمهوریت متحد عربی از یمن شروع گردیده و عده زیادی از عساکر جمهوریت متحد عربی توسط کشتی خاکک یمن را ترک گفت. عربستان سعودی و جمهوریت متحد عربی موافقه کردند که هرگاه حکومت عربستان سعودی از حمایت خود از طرفداران ژریم یمن منصرف شود جمهوریت متحد عربی عساکر خود را که برای پشتیبانی ژریم موجوده یمن بآن کشور اعزام نموده است از یمن بیرون میکشد، جمهوریت مردم چین رویه حکومت هند را در مقابل اتباع جمهوریت مذکور که در هند اقامت دارند نکوهش کرده است.

بایشاغلی دین رسک وزیر خارجه امریکا و بایشاغلی لاردهیوم وزیر خارجه برتانیه جبهه شمول در جلسات شورای پیمان سنتو منعقدہ کراچی وارد ماسکوشدند.

اول می- (۱۰ نور) شیاغلی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر قیام عمومی کافه ملت الجزایر را برای جمع آوری اعانه جهت مبارزه علیه بیکاری، فقر و منازل رهاش در الجزایر تقاضا و اعلان کرد. شیاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور متحد عربی از شیاغلی عبدالسلام عارف رهبر عراق تقاضا کرد تا با قاهره مسافرت کند. محکمه عالی امریکا دیروز فیصله نامه صادر کرد که در آن گفته شده پیروی از سیاست تبعیض نژادی در منطقه از خاک آن کشور با قانون اساسی امریکا مخالفت دارد. جمهوریت دومینیکا کشور هائیتی را بجرم ارتکاب عملیات تجارتنی در سفارت جمهوریت دومینیکا واقع در پورت ابرنس ملزم قرار داده است. کشور هائیتی هم روابط سیاسی خود را با دومینیکا قطع کرد.

۲ می- (۱۱ نور) اداره ابریان غربی به اندونیزیا پیوست، در حالیکه دکتر جلال عبده نماینده موسسه ملل متحد زمام اداره آنجا را بنمایند اندونیزیا تسلیم مینمود برچم موسسه ملل متحد پس از دوره انتقالی هفت ماهه اداره موسسه ملل متحد فرود آورده شد. پنج کشور امریکای جنوبی بتاسیس يك منطقه فاقد اسلحه ذراتی موافقه کردند.

نمایندگان هند، یوگوسلاویا، تانگانیکا، کمپودیا، ساحل عاج، مدغاسکر مالی، سوریه و عراق بکمیتة ضد استعمار م، فیصله نامه را پیش کردند تا بمردم عدن و اتحادیه جنوب عربستان با ید حق تعیین سرنوشت داده شود. شیاغلی تانت سرمنش موسسه ملل متحد جهت باز دید ده روزه از سویس، رومانی و یوگوسلاویا عازم ژینو شد.

۷ می- (۱۶ نور) بقرارد نظریه رئیس شورای موسسه کشورهای امریکایی بخرانهای فعلی هائیتی برای منطقه بحیره کارابین ایجاد خطر خواهد کرد. اوضاع در جلگه جار مجدداً کسب و خاتم کرد و بین عساکر بتلاو و قوای بیطرف جنگهای پراکنده شروع شد. دکتر سکارنو گفت که اندونیزیا بحمايت از هرملتی که برای حصول استقلال خود مجاهدت مینماید ادامه خواهد داد. شیاغلی خمیستی وزیر خارجه ۳۲ ساله الجزایر که ۲۴ روز قبل از طرف يك تبعه الجزایری مورد اصابت گلوله قرار گرفته بود وفات کرد.

۸ می- (۱۷ نور) حکومت هائیتی از شورای امنیت م، تقاضا کرد تا جلسه فوق العاده را تشکیل داده و بخرانهای را که در روابط آن کشور با دومینیکا بوجود آمده است مورد مطالعه قرار بدهد. عساکر دومینیکا آماده حمله برخاک هائیتی میباشد. بقرارد اظهار نظر محافل مطلع و شنگتن امریکا عنقریب دارای پایگاه های مخصوص تحت البحری های ذره بی خواهد شد. جمال عبدالناصر مجدداً از الجزایر دیدن می کند. احمد بن بلا صدراعظم الجزایر در کنفرانس سران ممالک افریقایی واقع ادیس ابابا شرکت خواهد کرد.

۹ می (۱۸ فور) ښاغلی تانث شرمشې موسسه ملل متحد بسلسله باز د ښه خود از رو مانیا به بلگراد میآید. حکومت کانا دا بتمام کانا دایي های مقیم هاییتی هدایت داده است تا خاک هاییتی را ترك بگویند. مذاکرات جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد و احمد بن بلا صدراعظم الجزایر درباره مسائل مورد علاقه دولتهین خاتمه یافت. کمیته موقتی موسسه ملل متحد موضوع تبعیض نژادی افریقای جنوبی را بتصویب خواهد رسانید کویت. از طرف شورای امنیت به اتفاق آرا بمضویت موسسه ملل متحد پذیرفته شد.

۱۱ می (۲۰ فور) درمظاهرات سوریه علیه حزب سوسیالست بعث لا اقل ۱۷ نفر کشته شده است. حکومت جمهوریت مردم چین دعوت اتحاد شوروی را برای رفع اختلافات ایدیا لوژیکی با آنکشور پذیرفته است. دکتور چن جی جگن صدراعظم گیانای برتانوی بمنظور قطع اعتصاب کارگران در گیانای برتانوی حالت اضطراری را اعلام کرد. ښاغلی عبدالناصر و احمد بن بلا در اعلامیه مشترک متذکر شدند که بآئنده افریقای هابیکه در راه استقلال خود مبارزه مینمایند کمک خواهد شد.

۱۲ می (۲۱ فور) در انتخابات ښاروالی که در انگلستان و ویلز صورت گرفت حزب کارگر به پیروزی های جدیدی نایل شده است، رئیس جمهور دومینیکا حکومت هاییتی را ملزم قرارداده تهدید کرد. استعفای ښاغلی صلاح بططار صدراعظم سوریه از طرف شورای انقلابی ملی سوریه منظور گردید و عوضش دکتور سامی الجندی به تشکیل کابینه جدید مامور شد.

۱۳ می (۲۲ فور) اتحاد شوروی بیک سلسله آزمایشهای راکتی در بحرالکاھل اقدام نخواهد کرد. جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد بامارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا راجع بمسائل مورد علاقه مذاکره خواهد کرد شهبز اده سوانا قوما صدراعظم لاؤس در نظر ندارد که مستعفی شود. اعلیحضرت ساونگ و اتانا پادشاه لاؤس از رهبران دسته های سیاسی سه گانه تقاضا کرده است تا تشنجات را رفع کنند.

۱۴ می (۲۳ فور) یک حکومت موقتی از فرانک هاییتی در هاییتی تشکیل شد و شناسایی فوری خود را از سایر ملل تقاضا کرده است. ښاغلی جان کندی رئیس جمهور امریکا اظهار داشت که حکومت امریکا نمیکندارد که بیش ازین اوضاع ایالات الاباما کسب و خفامت کند. بائر انفجار بم در بر منگھام ۲۴ نفر مجروح شدند. کابینه ارجنتاین مستعفی شد. حکومت اندونیز یا عده عساکر خود را به باند وننگ اعزام نموده تا از تکرار حوادث و حمله اندونیز یا بیهاید کانه و مغازه های چینی های این شهر جلوگیری کند. صلاح بططار بعد از استمهافونا کام شدند دکتور سامی الجندی به تشکیل کابینه جدید. مجدداً بعیت صدراعظم سوریه مامور شد. ښاغلی حسن البکر بعد از استعفا، مجدداً به تشکیل کابینه عراق موظف شد.

۱۵ می - (۲۴ نور) بحران های سیاسی سوریه و عراق با تشکیل کابینه های جدید رفع گردید . بیش از سه هزار عسکر بسمت الا باماسوق داده شد تا مظاهرات سیاهپوستان آنجارا علیه تبعیضات فرو نشانند . شاغلی جمال عبدالناصر و هاشمال تیوتو بخدا کرات مورد علاقه طرفین پرداختند .

۱۶ می - (۲۵ نور) کارگران میدان های هوایی اندونیزیا برای سروس های قضایی انگلستان اجازه فرود آمدن را بمیدان نخواهند داد . بین کردها و دسته های نظامی در حصص شمالی عراق مجدداً تصادم رخ داده است . دکتر گرهارد شرویدروژیر تاجارچه جمهوریت اتحادی آلمان از مشوره های رسمی با زار مشترک اظهار مخالفت نمود .
۱۷ می - (۲۶ نور) بقرار اظهارات شاغلی صلاح بیطار صددا عظم سوریه امریکا وانگلستان سعی می کنند تا یک بحران مصنوعی را جهت برهم زدن اتحادیه جمهوریت عربی متحد ، سوریه و عراق در شرق میانه تولید نمایند شاغلی فانفانی صددا عظم ایثا لیا استعفای کابینه خود را به شاغلی سن بی رئیس جمهور آنکشور پیش کرد .
شاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد بعد از طی مسافرت رسمی خود در بلگراد دوباره بقاهره بازگشت .

۱۸ می - (۲۷ نور) جلسات کمیسیون ملل متحد برای ادویه مخدنه که مدت سه هفته در ژنیو دوام کرد خاتمه یافت .

شاغلی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر گفت که آنکشور از آزاد بخوانان افریقا با پول واسلحه حمایت میکند . اولین انتخابات پارلمانی در المغرب شروع شد . عساکر پتتلا و مواضع قوای بیطرف جلگه جاز را گلوله باری کردند .

۱۹ می - (۲۸ نور) بر حسب فیصله کانگرس مشورتی اندونیزیا دکتور سکار نو رئیس جمهور دایمی آنکشور شد . اخیراً گاری باری عساکر پتتلا و در جلگه جاز کدام تلفات جانی بقوای بیطرف وارد نکرده است در انتخابات پارلمانی المغرب جبهه سلطنت خواهان اعلام حضرت ملک حسن دوم فیروز شد .

در جلسه پریروزه کنفرانس وزرای خارجه ۳۱ کشور آزاد افریقایی منعقد شده ابا با موافقه شده است تا تمام پایگاه های خارجه از خاک افریقا برچیده شده و از انفجارات آزمایشی در آن قاره جلو گیری بعمل آید .

۲۰ می - (۲۹ نور) کودتای نظامی ایکه اخیراً در ترکیه رویکار آمد بشاکامی منجر شد و محرکان آن گرفتار گردید . نطاق حکومت تا بلند لایحه ملل ندن بحرانهای فعلی لاؤس را سبب بخطر افتیدن امنیت حوزه جنوب شرق آسیا و نمود کرد ، با اساس اعلامیه منتشره که در ژنیو نشر شده امریکا خواستار تقلیل مسابواته پنجاه فیصد حقوق گزکی میباشد . حکومت السلاوا دو را اعلامیه نشر و در آن توافق خود را با تصمیم حکومت برا ذیل ، مکسیکو ، چیلی ، اکرا دور و بو لیاو با در هاده تشکیل منطقه فاقد اسلحه دهنه بی در امریکای جنوبی و مرکزی اعلام داشت .

۲۱ می (۳۰ نور) جلسه زعمای کشورهای آزاد افریقایی در ادیسه با افتتاح شد. به تعقیب اغتشاش نا کامی که شام دو شنبه و صبح ۲۸ نور در انقره رخداد امر قیود شبگردی نافذ شد. بین عساکر پنتلاو و قوای بیطرف در جلگه چارز جنگ شروع شد. جارج والس گورنر الا باما اظهار داشت که بی هیچ سیاهپوستی اجازه تحصیل داده نمیشود. بیاغلی جان کندی رئیس جمهور امریکا به میجر کوپر کیهان نورد امریکایی عالیترین مدال هوا بازی امریکا را اعطا نمود.

۲۳ می - (اول جوزا) در کنفرانس ادیس با با منشور اتحاد افریقا امضاء خواهد شد. کمیسیون نظارت بین المللی قضیه لاؤس از روسای مشترک کنفرانس ژنیو تقاضا اور بند را در جلگه چارز کرد. در انقره اعلام شد اخیراً رسم بیان اغتشاش و کودتای ناکام اخیر ترکیه محاکمه خواهند شد.

۲۴ می (۲ جوزا) جلسات شورای وزرای کشورهای بانورد گانه عضو پیمان اتلس با تشکیل قدرت ذره بی چند جانبه برای این پیمان موافقه کرده است. اتحاد شوروی اعلام کرد که هرگاه کیوبا از طرف کدام کشور خارجی مورد حمله قرار بگیرد اتحاد شوروی بلاد رنگه بکمک کیوبا خواهد شتافت. کنفرانس زعمای افریقایی در ادیس با با تصمیم گرفته که یک موسسه مرکب از تمام دول و کشورهای آزاد افریقایی بایک مجمع عمومی مرکب از سران دول افریقایی و یک شورای وزرای افریقایی تاسیس گردد. احمد بن بلا صدر اعظم الجزایر در کنفرانس عالی اتحادیه فدرالی عربی شرکت میکند. ۲۵ می (۳ جوزا) شورای انقلابی ملی عراق اعلام داشت که قوای استعماری آنکشور بکشف توطئه که برای برهم زدن امنیت عراق چیده شده بود موفق شده است.

سران کشورهای آزاد افریقایی تصویب کردند که کشورهای آزاد افریقا از نگاه سیاسی متحد میشوند، حکومت الجزایر تونس موافقت کردند تا روابط سیاسی خود را مجدداً برقرار کنند این روابط از چندی بدینطرف قطع شده بود. کابینه ایتالیایا تغییر کرد و بیاغلی سن بی رئیس جمهور ایتالیا بیاغلی البرت ماسارو سرمنشی حزب دیموکرات مسیحی آنکشور را به تشکیل کابینه جدید مامور کرد. مردم سویس راجع به سیاست ذره بی آنکشور رای می دهند.

۲۶ می (۴ جوزا) زور آزمایی احزاب بعث در سوزیه و عراق از یکطرف و طرفداران بیاغلی جمال ناصر از طرف دیگر موضوع اتحادیه فدرالی عرب را برکود مواجه ساخته است. امام مخلوع یمن دوباره حمله را بردزم فعلی آنکشور آغاز کرد کمیته فرعی پنج عضوی موسسه ملل متحد فیصله خود را در مورد عدن صادر میکند.

۲۷ می - (۵ جوزا) اعراب فلسطین گفته اند که چون جمهوریت اتحادی آلمان اسرائیل را توسط پول، اسلحه و امداد تخنیککی تقویه میکنند آنها حکومت عربی را تشویق خواهند کرد تا آلمان شرقی را بر سمت بشناسند، اعضای کمیته فرعی

موسسه ملل متحد از قاهره وارد یمن شدند. بموجب تصویب لوایح مجلسین نمایندگان و سنای کانگو، کتا نگابند و ایالت تقسیم خواهند شد. جنرال عبود رئیس جمهور دولت سودان گفت که سودان با آزاد بخوانان افریقایی کمک میکند.

۲۸ می (۶ جوزا) باسابق اعلامیه سران کشور های آزاد افریقایی منعقدۀ ادیس بابا و نظرباعلامیه منتشره این کنفرانس بیست و سه کشور افریقایی بحیث یک قوه مقتدر سیاسی بوجود میآید حکومت الجزایر و تونس موافقه کرده اند تا روابط کامل سیاسی خود را دوباره برقرار ساخته و بمناقشه طرفین خاتمه دهند.

۲۹ می (۷ جوزا) قشون وفادار امام مخلوع یمن به پیمانه بزرگ حمله را علیه قوای جمهوریت یمن آغاز کرد. کمیته فرعی پنج عضوی موسسه ملل متحد کم از طرف کمیته استرداد آزادی مستعمرات جهت دریافت حقایق راجع به یمن تعیین شده بود روز دوشنبه ماموریت خود را در یمن بپایان رسانید.

۳۰ می (۸ جوزا) بنیاعلی کاو ندا رهبر ملی رودیشیای شمالی اظهار داشت که هرگاه حکومت سفید پوستان بر مردم رودیشیای جنوبی تحمیل گردد ممکن است اوضاع درین منطقه کسب و خاست کند.

۳ جون (۱۲ جوزا) مذاکرات رسمی بین بنیاعلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد و بنیاعلی عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن در قاهره شروع شد. باسابق تصویب لایحه مربوط به قانون اساسی ذنگبار از طرف مجلس مقننه آن کشور حق حکومت خود مختاری به ذنگبار داده میشود بخاطر اظهار تشویش از رهگذر حیوة پاپ جان ۲۳ کلیه مراسم جشن روز جمهوریت ایتالیا که رخصتی ملی آن کشور محسوب میشود بتعویق انداخته شد. قوای هوایی یمن ده لاری عربستان سعودی را که حامل انتقال یک مقدار اسلحه به قسمتهای شمالی یمن بود از بین بردند.

۴ جون (۱۳ جوزا) بنیاعلی تانت سرمنش ملل متحد گفت که جنگ سرد و تبعیضات نژادی دنیا را بسوی نیستی میکشاند. شوالی صلح ملی جمهوریت عربی متحد طی اعلامیه از پیشنهاد های اتحاد شو روی درباره عاری ساختن منطقه مدیترانه از اسلحه نروزی اظهار پشتیبانی کرد عده زیادی از مردم عدن به طرفداری آزادی این منطقه و الحاق آن به یمن مظاهره کردند.

۵ جون (۱۴ جوړځا) پښاغلی سکو تودی رئیس جمهور گینې وپښاغلی نایر دی رئیس جمهور تانکا نیکا برای نجات افریقا از تسلط خارجیها بمواقت رسیدند امریکا روابط سیاسی خود را با ما بایتی بشکل عادی درآورد. دکنورچدی چکن صدراعظم گینهای برتانوی احزاب سیاسی مخالفت حکومت واتحادیه کارگران آنچازامسئول بحرانهای فعلی آنکشور قلمداد کرد.

۶ جون (۱۵ جوړځا) کانگرس مواد غذایی بین المللی به اشتراك بکېزا رو دوصد اما بنده یکصد و پنج کشور در واشنگتن افتتاح شد. دوازدھمین کانگرس سالانه مؤسسه مطبوعات بین المللی بشمول دوصد نفر ژورنالیستهای معروف سی مملکت غربی در سالون جلسات پارلمان سویدن افتتاح شد. پښاغلی ژوزف مود وپچانسن وزیر کار نایجریا به اتفاق آراء بحیث هفتمین رئیس کانگرس جهان نی کار انتخاب شد.

۷ جون (۱۶ جوړځا) بقرار اظهار صدراعظم ایران توطئه خطرناک که علیه مصالح و منافع عالیه ایران چیده شده بود کشف ورهبران آن دستگیر شد فعلاوضع در تهران آرام بوده وحکومت بر اوضاع مسلط است. قطر بعقیده صلاح بیطار صدراعظم سوریه اتحاد دوگانه سوریه وجمهوریت عربی متحد بکلی از بین رفت.

کشورهای افریقای اقدامات فردی شورای امنیت را علیه برتگال و افریقای جنوبی مطالبه خواهد کرد.

۸ جون (۱۷ جوړځا) پښاغلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا جهت مذاکره در مورد مسایل دیملاقه با پښاغلی میکملن صدراعظم انگلستان به آنکشور سفر خواهد کرد. پښاغلی لیستر بیرسن صدراعظم کانادا مدعیست که حکومت وی خواستار الحاق درودن فزوی رشتنیک پیمان اتمس میباشد تخمین کر دس پلانهای اقتصادی و صنعتی در برلین خبری افتتاح شد در این کر دس نمایندگان کشورهای مختلف آسیایی وافریقای بشمول افغانستان بشکست داندون فولد بار شمال عبدال حکیم عامر معاون جمهوریت عربی متحد در رأس یک هیأت نظامی وارد مسکو شد.

۹ جون (۱۸ جوړځا) دکنورداد اکر شان رئیس جمهور هند دولاس انجلس امریکا باظهار داشت که باید یک انجمن عالی تشکیل گردد و این انجمن تحقیق ملل زابر هر چیز دیگر ترجیح بدهد که بر طبق احصائیه غیر رسمی تقریباً متجاوز از پنجاه نفر رهبران ملی افریقای دولت فشارهای حکومت افریقای جنوبی فرار کرده و در مناطق تحت الحما یکی انگلستان پناهنده شد. اذ جنرال عبداللہ السلال رئیس جمهور یمن با پښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد ملاقات و مذاکره کرد.

۲۰ جون (۱۹ جوزا) بنیاد ملی جان گنبدی رئیس جمهور امریکا گفت که با همه مبارزه سیاه پوستان به اساس يك انقلاب مسالمت آمیز شود. بقرار اظهار بنیاد ملی والیس گوانر ایالت ایلامای امریکا از شمول دو تن محصل سیاه پوست در پوهنتون آنجا یعنی بلا عمل قوه جلو گیری خواهد کرد تا کنون ۴۱۷ نفر از محصلان بجران اخیر تهران دستگیر شدند بنیاد ملی ادناور صدر اعظم اتحادی المان گفت که المان علاقه مند روابط بهتری با پولیند میباشد.

۱۱ جون (۲۰ جوزا) بنیاد ملی گنبدی رئیس جمهور امریکا به انعقاد کنفرانسی بسویته عالی در مسکو جهت امضای معاهده منع آزمایش های ذروی موافقت کرد نظر با اعلامیه مقامات حکومت نظامی تهران در دست پولیس تهران اسناد و مدارك توطئه و خیانت افشاده است قوای حکومتی عراق علیه کردهای مستورد فعالیت های نظامی خود را آغاز کرد.

۱۲ جون (۲۱ جوزا) وزرای خارجه اندونزی، ملایا و فلپاین موافقه خویش را در باره اینکه چگونه مسائل مربوط خود را در باره اتحاد به مالیزی حل و فصل نمایند اعلام کردند. شخصیت های برجسته حزب دیموکرات امریکا از انعقاد کنفرانسی بسویته عالی در مسکو راجع به امضای معاهده منع آزمایش های ذروی تمجید کردند. بنیاد ملی جان گنبدی رئیس جمهور امریکا اظهار داشت که قوانین جدیدی برای خلعیه دادن به اختلال نوادی در امریکا بتصویب خواهد رسید.

۱۵ جون (۲۴ جوزا) بنیاد ملی گنبدی رئیس جمهور امریکا گفته است که برای بیشتر سیاه پوستان به چوکیهای بر مسئولیتی چانس ایفای کار داده خواهد شد با اساس اعلامیه منتشره مشترک در دمشق، سوریه و یمن از عن جد حمایت میکنند، رادیو بغداد اطلاع داد که قراة منطقه شکر کاملاً از تصرف کردهای مستورد بیرون کشیده شده است.

۱۶ جون (۲۵ جوزا) یکی از اعضای سابق حزب لیبرال افریقای جنوبی در ملل متحد گفته است که سیاست تبعیض نوادی افریقای جنوبی سیاه و سفید را به جنگ وادار میکند. سفینه فضایی ای اتحاد شوروی موسوم به وستوک پنجم که حامل دو گمرن بایکوفسکی بود، روز ۲۳ جوزا بنظر تاب شد، برد ممکن است برای یک هفته بدور زمین پرواز کند. بنیاد ملی خرو سچ صدر اعظم اتحاد شوروی طی نطقی گفته است که اتحاد شوروی با فدراسیون نه بینات بین المللی راجع به برلین میباشد.

۱۷ جون (۲۶ جوزا) ساعت ۱۲ و ۳۰ دقیقه وقت ماسکو روز ۲۵ جوزا يك سفینه کیهانی دیگر بنام وستوک ششم که به بلوت آن نخستین زن کیهان نورد اتحاد شوروی بنام والانتینا تالانینا و دو غنا ترشکوا میباشد در اتحاد شوروی بنضای خارجی بر تاب شد. وزیر کار نایچیا وزیر کنفرانس بین المللی کار و کارگر بعنوان احتجاج علیه تبعیض نوادی افریقای جنوبی از عهده اش استعفا داد. قوای نظامی عراق همچنان مشغول از بین بردن کبردها میباشد.

۱۸ جون (۲۷ جوزا) دواږده ملیون یوگو سلاوی نمایندگان پارلمان فدرالی و نمایندگان شورای ایالتی کشور خود را اعلان کردند. در پاریس مسافرت بنی غلی عبد الله السلال رئیس جمهور یمن از عراق ضمن نشر اعلامیه مشترک در بغداد حکومت عراق هرگونه تجاوز را بر یمن، تجاوز برخاک خود میپندارد. یمن هم عضویت اتحادیه فدرالی عرب پذیرفته شد.

۱۹ جون (۲۸ جوزا) بیفله کوچران امریکایی ادعا کرد که وی حاضر است بمهتاب برود بنی غلی کنیدی رئیس جمهور امریکا بمنظور دفع کشیدگیهای نوادی با اعضای کانگریس و بعداً با ۲۵ تن زعمین دینی جهت دریافت راهی برای تخفیف کشیدگیهای نوادی در سراسر امریکا ملاقات کرد: نمایندگان سی کشور آزاد آفریقایی در کنفرانس سالانه موسسه بین المللی کار و کارگر فیصله نامه که اخراج آفریقایی جنوبی را از ملل متحد تقاضا میکند اتخاذ کردند در فیصله نامه ذکر شده که اعضای مخالف مقررات منشور ملل متحد از عضویت موسسه اخراج خواهند شد.

۲۰ جون (۲۹ جوزا) کیهان نور دان اتحاد شوروی (بایکوفسکی و بیفله ترشکودا) موافقه مجدد آرمین بازگشتند. بنی غلی پیتر و نینی زعمین مفتاد و دو ساله حزب سوسیالیست ایتالیا بمناسبت اینکه وی موافقه کرده بود تا از تقرر الدومورد بحیث صدراعظم پشتیبانی کند از عهده خود در حزب استعفا داد. جلسات کانگریس بین المللی مواد خوراکی و زراعت دیروز در واشنگتن خاتمه یافت.

۳۱ جون (۲۰ جوزا) یک میان هشتاد نفری کاردینالهای کلیساهای رومن کاتولیک کاردینال جیوانی بتیسیتا مایتان را عوض پاپ جان ۲۳ متوفی انتخاب کرد. قرار داد مغایره تلفونی مستقیم بین قصر سفید و کسری میلین بین هیأتهای طرفین در ژینو امضا شد. هند بمناسبت تجس و زطیارات جمهوریت مردم چین برخاک مسدود هوایی آن حکومت احتجاج کرده است.

۲۲ جون (۳۱ جوزا) بنی غلی آدام و زیر خارجه ایران گفت که ایران نسبت به اعراب و کشورهایشان علایق خاص دارد. قوای پنتاگون در سراسر لاوس علیه بیطرفان دست بحمله زدند. جهت طرح قانون اساسی بمنظور اعطای آزادی به گیانای برتانوی مجدداً کنفرانسی دایر خواهد شد.

۲۳ جون (اول سرطان) آفریقایی جنوبی به نسبت پیشبرد سیاست تبعیض نوادی در آن کشور با اثر یکصد و سی و پنج رأی موافق از کنفرانس بین المللی کار و کارگر اخراج شد.

عساکر عراق با نزده قریه دیگر کرد های متمرّد را محاصره کردند. کمیته جدید ایتالیا بریاست بنی غلی جیووال لیونی تماماً از اعضای حزب دیموکراتهای مسیحی تشکیل شده است.

۲۴ جون (۲ سرطان) بنی غلی جان کنیدی رئیس جمهور امریکا بنی بورد

جمهوریت فدرالی آلمان وارد بن شد. بقرارد اظهاراتین بنام علی خروسیف و سید سعید اعظم اتحاد شوروی مجسمه والین تینا تریشکو و انجمنین زن کیهان توده آن کشور در میدان سرخ ماسکو نصب خواهد شد. یوگوسلاویا بنا بر کمیسیون مواخبتی ملل متحد کمک عسکری خواهد کرد. در ملاقاتیکه شخصیتهای برجسته سیاه و سفید امریکه با بنام علی جان کندی رئیس جمهور آن کشور بمثل آوردند و راجع بمطابقه دادن به اختلافات نوادی با حکومت اظهار همکاری نمودند.

۲۵ جون (۳ سرطان) تشکیل اتحادیه مالیوی از لحاظ ایجاد اختلافات بین اعضای آن اتحادیه به تمویق خواهد افتید. بنام علی خروسیف اظهار داشت که اتحاد شوروی خط مشی تقوی و تحکیم صلح را پیروی خواهد کرد. بقرارد اظهاراتین بنام علی احمد بن بلا صدراعظم الجزایر و بنام علی صلاح بطار صدراعظم سوریه بسوی کترین مساله نژادها و موضوع فلسطین است.

۲۶ جون (۴ سرطان) امریکا پیشنهاد اتحاد شوروی را در باره ایجاد یک منطقه فاقد سلاحه ذروی دو مدیترانه رد کرد. در کنفرانس بین المللی زنسان که روز ۲ سرطان در قصر مخصوص کانگرس های ماسکو در بر شد تقریباً دو هزار زن از ۸۹ کشور جهان بشمول افغانستان شرکت کردند.

کینیا به ۸ نومبر به آزادی کامل خود نایل می گردد بنام علی کندی اظهار داشت که انعقاد قرار دادی درباره منع آزمایشهای ذروی ضروری میباشد وی افزود که فعلا برای تأمین وحدت آلمان ترتیباتی مورد نظر نیست. وی تقاضا کرده است تا اتحادیه نظامی، اقتصادی و سیاسی باید بین متحدین غربی و یوگوسلاویا بد.

۲۷ جون (۵ سرطان) کمیته بودجه مجمع عمومی ملل متحد فیصله کرد که باید کشورهای پیشرفته صنعتی قسمت اعظم مصارف مالی متحد را بپردازند. در انگبار به اتحادیه آفریقای غربی ملحق خواهد شد چهار نفر از اتباع الجزایر بجرم توطئه جهت از بین بردن حکومت فعلی آن کشور دستگیر شدند. یک مأمور مالی بریتانیا سویدن اعتراف کرد که از سیزده سال قبل بمطرف جاسوسان سویدن جی بوده است.

۲۹ جون (۷ سرطان) کمیته نوادی در ایالت کنتاکی امریکا خانه یافت. بااساس تصویب مجمع عمومی ملل متحد عملیات تأمین صلح در کانگو وشی قحیانه تا اخیر سال جاری دوام خواهد کرد. قدر آسیون رودیشیا و نیلسلیند متعلق نخواهد شد. بقرارد اظهاراتین نظام حکومت گانامشود اتحاد آفریقای بنامه قدم کنفرانس ادیس ابابا بقایای استعمار را از بین خواهد برد. افراد پنج قصبه کردهای باغی تابع قوای حکومت عراق شدند.

۳۰ جون (۸ سرطان) کمیته خاص ملل متحد مربوط بجهامسود بمطابق تصمیم گرفته تا از امریکه تقاضا شود که از غرض اسلحه بانهایی بماند و غرض خود را بکند.

مجلس عمومی موسسه مواد خوراکی و زراعت جهان افزایش یو دجه سال آبنده
آپو چیه دل از شورای موسسه مذکور تقاضا کرد: جمهوریت عربی متحد نظر
مجموعات یکنفرائس ادیجی آیا با روابط سیاسی خود را باین تسکال قطع
نکرده.

اول جولایی (۹ سرطان) افریقای جنوبی از تمام کمیته های موسسه بین المللی
کار آجرا شد. کنفرانس بین المللی زنان روز ۸ سرطان در ماسکو خستامه یافت
و نمایندگان زنان جهان در کانگرس مذکور از مسابقه تسلیم خاکی اظهار نیکر آنی
نکردند. حکومت کانگو حکومت موقتیه انگو لا را برسمیت شناخت.

۲ جولایی (۱۰ سرطان) حکومت جمهوریت مردم چین تصمیم گرفت تا یک هیأت
دو نفری را بمنظور غور درباره اختلافات ایدیا لوزیککی با اتحاد شوروی بمسکو
اعزام کند. باساس تصویب مجمع ملی یوگوسلاویا مارشال تیتو مادام العمر بحیث
نماینده جمهوریت یوگوسلاویا انتخاب گردیده. اقوام یک کبو دتای جتمی الوقوع د
لوزیککیین شایع شد. شایع فرناندو به لو ندی تری رهبر حزب پا بولرا کشن بحیث
رئیس جمهور پیر و انتخاب شد.

۳ جولایی (۱۱ سرطان) برویت کتاب سفید ممکن است کینیا در ۱۲ ماه دسامبر
به استقلال خود نایل شود. کوشش های اتحاد شوروی و انگلستان برای رفع بهرانهای
لاؤس ناکام شد. شایع کنیدی گفت که عصر ملیت خواهی مبتکی بخود از بین
رفته است.

حکومت افریقای جنوبی بمنظور جلوگیری از ورود عناصر مخالف سرحدات خود را
بسیوم خیاره ای تمدید نموده است.

۴ جولایی (۱۲ سرطان) شایع خرو سچف صدراعظم اتحاد شوروی گفت: اگر دول
غربی معاهده هدم تعرض بین بلاک شرق و دول عضو پیمان اتلس را با مضای رساند وی پیشنهاد
دول غربی را جهت منع انفجارات آزمایشی ذروی قبول خواهد کرد. بقرار اظهارات
شایع دکتور لادناور صدراعظم اتحادی آلمان مقامده فرانسه و آنکشور بخصومت
چهارصد ساله طرفین خاتمه داده است.

در فیصله نامه بیست و هفت کشور افریقای شامل کنفرانس تعلیم و تربیه گفته شده
که برتگال دافریقاییان داد بوند اسارت و جهل نکند اشته و حقوق مشروع انسانی را
برایشان قلیل نیست.

۹ جولایی (۱۴ سرطان) نمایندگان کشورهای افریقای، دول غربی و بلاک شرق
بمعنیان وجود مداوم نماینده برتگال از کنفرانس بین المللی تعلیم و تربیه خارج شدند
او ضاع عمومی در جارجتون مرکز گیانا بر تانوی و اطراف آن بحر ایتی بونده
مظاهر ایتی علیه حکومت صورت گرفته است.

نمایندگان یکصد و یک تنی از نخستین اسیر کرف آزادی الجزایر اعلام شد بقرار اظهارات

نطاق حکومت عراق هدف اغتشاشیون عراق از بین بردن رژیم برسر اقتدار آن کشور میباشد.

۷ جولای (۱۵ سرطان) جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه پیشنهادی را کرد که کشور آلمان و صدر اعظم جمهوریت اتحادی آلمان را برای تجدید تماسهای بین انگلستان و با زاد مشترک اروپا رد کرد.

حبشستان روابط سیاسی خود را با برتکال قطع کرد. بقرا گفته شد غلی نهر و صدر اعظم هند تبلیض نوادی گذشته از اینکه بکرامت انسانی اهانت است برای صلح جهان نیز یک خطر بشمار میرود.

شاغلی کنیدی گفت مصریکه دو آن مسایل از راه جنگ حل و فصل نمیشد شهری گردیده است.

۸ جولای (۱۶ سرطان) دکتر چدی جگن صدر اعظم گبنای برتا نوی پلاخره بلان مصالحتی را جهت اتمام امتصایات یازده هفته ای این مستعمره بر تاقوی قبول کرد. کنفرانس بین المللی قانوندانان بشمول متجاوز از یکصد کشور، در آتن خامه باقت بقرار اظهارات شاغلی احمد بن بلا صدر اعظم الجزایر کشور مذکور بشکل پایگاه بزرگ آزاد بخولهان افریقای درمیاید. نظریه صوابدید کنفرانس ایس با باموسه جدیدی بمصرف پنج ملیون دالر جهت تربیت متخصصان ممالک رو به انکشاف افریقای تاسیس میشود.

۹ جولای (۱۷ سرطان) مذاکرات هیاتهای اتحاد شوروی و جمهوریت مردم چین در باره اختلافات ایدیا لویکی بین طرفین برای یکروز معوق شد. شهرآده سو باقا وونگ رئیس حزب بتلاو لاس مدعیست که تاموضوع پایگاه سیتو حل نگردید مسئله جنگ در آن کشور ادامه خواهد داشت.

۱۰ جولای (۱۸ سرطان) قرارداد مربوط به تشکیل اتحادیه مالیزی بدون شرکت برومای امضا شد این اتحادیه قرار است بتاریخ ۳۱ اگست رویکار شود. نخستین انتخابات پارلمانی درونکپار غلی شد. جریانات مذاکرات نمایندگان اتحاد شوروی و جمهوریت مردم چین تاکنون افشا نشده است.

با تریک دیوکن نماینده مردم افریقای جنوبی ادعا کرد که فرانسه به حکومت تبلیض جوی افریقای جنوبی اسلحه و مهمات جنگی میدهد.

۱۱ جولای (۱۹ سرطان) شاغلی تانکو عبدالرحمن صدر اعظم ملا با گفت که با عدم شمول برومای در اتحادیه مالیزی ادعای اننا و نیز با در باره الحاق تبلیضی برومای شمالی صدق پیدا میکند.

حکومت برتکال روابط سیاسی خود را با کانکو قطع کرد. رئیس ملیتی منصور حزب کارگر انگلستان گفت که حکومت حزب کارگر آن کشور در مورد جمهوریت عربی متحد، عرب و فلسطین بیطرف خواهد ماند. شاهلی حشینی ابنت احمد دمان و ان مجموع

ملی الجواهر وروڼه شنبه کت کډوې برای ان بانداختن حکومت بن بلا نهفت سهای
جدیدی را رویکار می آورد .

۱۳ جولای (۲۱ سرطان) هوادران نفر از سیاهپوستان ایالت جورجیای امریکا برای
رهایی ذیلی خود مظاهره کردند . بقراردادها ملت معافل مطلع واشنگتن حکومت
امریکا تصمیم گرفته است تا کمکهای نظامی خود را باجا بان قطع کند ، سوریه عراق
ادهای اتحاد شوروی را در مورد فروشانند اغتشاشات کرد هارد کرده است . تاکنون
جمهوری متحد چین و اتحاد شوروی در مورد رفع اختلافات ایده یل لوژیکی خود به
نتیجه نرسید اند .

۱۴ جولای (۲۲ سرطان) با ساس فیصله شوی اجتماعی و اقتصادي ملل متحد
باید سیاست تبعیض نوادی افریقای جنوبی خاتمه داده شود . شاغلی دین رسک وزیر
خارجیه امریکا گفت که بین کشورهای عضو پیمان اتلس اختلافاتی وجود دارد
موظفان ملل متحد منطقه سوسی بین یمن و عربستان سعودی و انرا استعمال گزاشک آورد
در آن منطقه تنگد بپ کرد .

۱۵ جولای (۲۳ سرطان) شاغلی تانت سرمنشی ملل متحد مسأله قطع ان
آزمایه های زوری را امید بخش خواند . نمایندة سوریه در ملل متحد اد های اتحاد
شوروی را فرموده اینکه سوریه برای از بین بردن اغتشاشات شون کرد های عراق کمک
میکند غیر حقیقت خواند بقرارد گفته شاغلی بن بلا صدر اعظم الجزایر ، کشور مذکور
باید به سوریه ملل متحد باشد .

۱۶ جولای (۲۴ سرطان) دکتور سکارنو رئیس جمهور اندو نیز با گفت که اندونیز با
درصد در بهمن دن اتحادیه مالیزی است .

شاغلی فرحت عباس گفت که اگر مردم الجزایر آزادی کامل داده نشود وی
از همدیش مستعفی خواهد شد .

فیلد مارشال عهد السلام علف رئیس جمهور عراق گفت که دشمنان آنکشور
میکوشند تا با توطئه در نیم فعلی عراق را از یاد آورده و بوی آن رژیم کمونیستی
را برقرار کنند .

۱۷ جولای (۲۵ سرطان) اتحاد شوروی از شاغلی تانت تقاضا کرده که سال
۱۹۶۵ را سال همکاری بین المللی شناخته و جلسات عمومی را بسوی سران کشور
ها تشکیل بدهد . اعضای ملل متحد روز ۲۷ جولای به اتفاق آرا بمنظور فور در
اطراف سیاستهای برتگال در مورد انکولا و سیاست حکومت افریقای جنوبی راجع به
تبعیض نوادی تشکیل جلسه خواهند داد . حکومت ایتلانی زنگبار در اثر انتخابات
عمومی بر سر اقتدار ماند .

۱۸ جولای (۲۶ سرطان) جمهوریت ساحل عاج تمام روابط سیاسی و تجارتی
خود را در مورد سیاست تبعیض نوادی با حکومت افریقای جنوبی قطع کرد و به اساس

اطلاعات منتشره تشنجات سیاسی بین سوریه و جمهوری عربی متحد دفع خواهد شد.
بعضی از اعضای کابینه جاپان استعفی دادند.

۲۰ جولای (۲۸ سرطان) تاکنون مذاکرات نمایندگان جمهوری عربی چین و اتحاد شوروی روی حل اختلافات ایدیا لوزیکس منتج به نتیجه نشد. است. کمی اغتشاشیون برای برانداختن حکومت سوریه فاکام شد. کینه ضد تبعیض شورای ملل متحد شورای امنیت توصیه کرده است تا تمام کشورهای عضو ملل متحد ملاقات خود را با حکومت افریقای جنوبی قطع کنند.

۲۱ جولای (۲۹ سرطان) شاهلی خروسیف صدر اعظم اتحاد شوروی اظهار داشت که آنکشور حاضر است ناظران خارجی را اجازه بدهد تا از بنادر هوایی بحری و خطوط آهن اتحاد شوروی نظارت کنند.

حکومت لایبریا با تمام اتباع برتگال در لایبریا هدایت داده است که خاک آنکشور را ترک بگویند.

کمیته مخصوص شد اعتماد موسسه ملل متحد حق اعطای آزادی و خود اودیت را بر مردم فیجی تأیید کرد.

۲۲ جولای (۳۰ سرطان) مذاکرات متخصصان اتحاد شوروی و جمهوری مردم چین روی حل اختلافات ایدیا لوزیکس خاتمه یافت در باره نتایج آن کدام مطلبی تا حال نشر نشده است. حکومت انگلستان پیشنهاد هایی اتحاد شوروی را در باره تخفیف کشیدگی های بین المللی مورد دقت قرار داده است. حکومت امریکا از شاهلی خروسیف در مورد دفع تشنجات بین المللی اظهار خوشی کرد. سرحدات سوریه باد نیای خارج مسدود شد.

۲۳ جولای (۳۱ سرطان) متخصصان اتحاد شوروی و جمهوری مردم چین مذاکرات را روی موضوع حل اختلافات ایدیا لوزیکس ملتوی گذاشتند. شاهلی نایریری رئیس جمهور تانگانیکا اظهار داشت که وی طرفدار آزادی انگولا و مخالفت سیاست تبعیض نژادی افریقای جنوبی است.

در سوریه همه از مخالفان حکومت محاکمه و اعدام شدند. شاهلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد اظهار داشت که در آن کشور اتحادیه سوسیالیستی عرب قاصص خواهد شد حکومت امریکا موافقت خود را در باره تقویه قوای دفاعی هند با برتانیه جبهه جلوگیری از حملات احتمالی جمهوری مردم چین اعلام کرد.

۲۴ جولای (اول اسد) شاهلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد اظهار داشت که جمهوری عربی متحد با رژیم فعلی سوریه اتحادیه فدرالی عرب را تأسیس نمیتواند کرد. قیود گشت و گذار در سراسر سوریه رفع شد. بقرار اظهارات شاهلی اسد الله علم صدر اعظم انتخابات پارلمانی ایران قبل از ختم تابستان امسال صورت خواهد گرفت انگلستان به ادعای آزادی داخلی برای هاندوراس یکی از متصرفات خود واقع در امریکای مرکزی موافقه کرده است.

۲۵ جولای (۲-اسد) انګلستان ولسمشر واده دده اند تمامه اکران خود را در مسایل عدم تعرض بین دول عضو بکت وارسا و اتلانتیک ادامه دهند. برتگالیهای لایسلا از حکومت آنکشور تقاضای توقف و بنهاندگی سیاسی را در لایسلا کرده اند.

۲۷ جولای (۴-اسد) مسوده قرارداد مربوط به منع آزمایشهای ذروی در ماسکو بین اتحاد شوروی امریکا و برتانیه بطور نشانی شد امضا کردید جنرال د و گول رئیس جمهور فرانسه اظهار داشت که آنکشور بر و گرام ذروی خود را پیش خواهد برد. کشور کانامه ضویت برتگال را در موسسه ملل متحد برای دو ماه ملتوی میگوید تا کشور مذکور طی این مدت فشار خود را بر انگولا متوقف سازد.

۲۸ جولای (۵-اسد) شیا غلنی کتیدی رئیس جمهور امریکا اظهار داشت که در موافقات ماسکو نسبت به مضای قرارداد منع آزمایشهای ذره بی به اتحاد شوروی امتیازی داده شده نه از آنکشور امتیازی گرفته شده است. حکومت هند و استرالیا و چندین کشور دیگر در باره امضا قرارداد منع آزمایشهای ذروی منعقد ماسکو اظهار آمادگی کرده اند.

۲۸ جولای (۶-اسد) قرار است که شیاغلی دین رسک وزیر خارجه امریکا جهت امضای قرارداد منع آزمایشهای ذروی وارد ماسکو شود د کتور تیلر بد را تومی امریکا مخالف تصویب فوری موافقتنامه کنفرانس ماسکو است. د کتور چدی جکن صدراعظم گیانای برتانیوی اظهار داشت که آنکشور برودی آزاد خواهد شد.

۲۹ جولای (۷-اسد) روزنامه های امریکا نوشتند که امریکا حاضر است که در نتیجه قرارداد منع آزمایشهای ذروی، مذاکرات مستقیم را در مورد تجارت با ممالک شرق شروع کند. بعقیده شیاغلی احمد بن بلا صدر اعظم الجزایر و شیاغلی نایریری رئیس جمهور تانگا نیکا باید علیه افریقای جنوبی قبول شدیدی وضع شود.

۳۰ جولای (۲-اسد) شورای امنیت ملل متحد با جلسه خود را در اطراف شکایات ۳۲ کشور افریقای علیه برتگال آغاز کرد. رئیس جمهور لایسلا موقوف ز نلان را در تقاضایشهای بشری روز افزون خواند.

اول اگست (۹-اسد) جلسات شورای وزرای بازار مشترک اروپای غربی بد و ن پیشرفت معمولی دژ بر و سل بیابان رسید طور غیر رسمی فهمیده شد که د کتوراد ناویر صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان در بانز دهم اکتوبر سال جاری از عهده اش استعفی خواهد داد. بقرار اظهارات شیاغلی کتیدی امریکا میگوید تا برای حل مسایل مهم بین المللی راههای مناسبی را پیدا کند.

۲ اگست (۱۰-اسد) بقرار اظهارات شیاغلی دین رسک سنده وزیر مستعمرات بر تانویه مردمان جزیره مالتا سال آینده به آزادی خود میرسند. مجلس مقننه سنیکا برود قرارداد مربوط به تشکیل اتحادیه بزرگترمالیزی امضا میگوید. شیاغلی تانت سنده نشی

ملل متحد در مورد اخذ رأی مردم بو ر نیوی شمالی و ساریا واک ۷ نسبت به مشغول شدن در اتحادیه ملی ای اظهار موافقت کرد. (۱۲-اگست) (اسد) نماینده گان دو موسسه ملل متحد از تمام اعضائی آن موسسه تقاضا کرد تا از فروش اسلحه به افریقای جنوبی خودداری کنند. آجی کومیت امریکا تاکنون اطلاع رسمی در دست ندارد که اتحاد شوروی و برای متحد اسلحه بقدار کفایت بفرستد.

۵- اگست (۱۳-اسد) بمناسبت هفتمین کنفرانس ضد بوم اتومی و هسته ای در وین وزارت امور در مادرش صلح دوسراسر جاده های هیر و شیمای جاپان حمله گرفتند. شاعلی تانت در لندن گفت که وی را جمع با قد امسات آینده دول نزدیک در بازار خلع سلاح معلومات خواهد گرفت. شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد منعده ژنیو فیله کزدن تمام کشور های عضو جنبه های اقتصادی و اجتماعی خلع سلاح را مطالعه و نظریاتی خود را به ملل متحد اطلاع بدهند. قرارداد منع آزمایشهای دزوی در فضا، فضای کیهانی و زیر آب و جوی زمین بین وزرای خارجه اتحاد شوروی، امریکا و برتانیه در ماسکو امضاء شد. ۶- اگست (۱۴-اسد) شاعلی کرفمیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی اظهار داشت که معاهده قطع انفجاران آزمایشی دزوی مؤید صلح و سلم جهانی است. هزاران نفر از باشندگان شهر هیر و شیمای جاپان بمناسبت امضای موافقتنامه منع آزمایشهای دزوی ضمن مظاهراتی مسرت خود را ابراز کردند. (۱۷-اگست) ۷۷

فیاد مارشال محمد ایوب رئیس جمهور پاکستان اظهار داشت که اعزایش اصطفا در هند برای پاکستان و دیگر کشور آسیایی موجب تولید خطر است.

۷- اگست (۱۵-اسد) کمیته نظارت بین المللی موسسه ملل متحد تجاوزات اسوا بیل را بر خاک جمهوریت عربی متحد توضیح کرد. شورای امنیت ملل متحد باز دوی شگایت ۳۲۵ کشور افریقای علیه سیاست تبعیض نوادی افریقای جنوبی به اجت خود داد. امرداد شاعلی نهر و صدر اعظم هند امضای موافقتنامه منع آزمایشهای دزوی در مهمترین قدمی در راه استحکام صلح جهانی خواند. بین عساکر اکور وینای شغلی و دولای ملل متحد در کور با تصاد مانی رخداد.

۸- اگست (۱۶-اسد) شاعلی تانت اظهار داشت که وی بمساعی خود جهت بهبود اوضاع بین المللی ادامه خواهد داد. شاعلی رنه ملیو مدیر عمومی یونسکو که مشغول مسافرت در اتحاد شوروی میباشد گفت که روابط شرق و غرب رو به بهبودی و ورود سفر او تنها شمه دارانه برجسته جهان به نما یندگی از کشورهای شان موافقتنامه منع آزمایشی دزوی را که بین اتحاد شوروی، امریکا و برتانیه در ماسکو امضاء شد. دوما سیکو، نیشنل ووال شیکتن امضا خواهند کرد. امریکا حاضر است شرکت آلمان شرقی را در کنفرانسهای آینده سه کشور عقد کننده معاهده قطع انفجاران آزمایشی محدود ویتو کند. (۱۷-اگست) ۷۷

۹- اگست (۱۷-اسد) حلقه های سیاسی واشینگتن گفتند که ممکن روابط کامل آمریکا و هنگری عنقریب مجدداً بحال عادی برگردد. باجاس اظهارات طعنان حکومت فلپاین توافق بین سران ملایا و اندونیزیا و فلپاین اوضاع هم می شود جنوب آسیا و استعمار میبخشد.

۱۰- اگست (۱۸-اسد) مطابق معامله معاهده قطع انفجارات محدود آلمانی سند معاهده در مراکز کشورهای امضا کننده اصلی از طرف کشورهای داد و طلب دیگر نیز امضاء میشود. شیاعلی عبدالسلام هارف رئیس جمهور عراق بدمشق سفر میکند. ۱۱- اگست (۱۹-اسد) حکومت اسپانیه در مورد اعطای استقلال به رپوبلیکی فیلیپین اظهار امیدواری کرد. جمهوری اتحادی آلمان در مورد بهبود روابط شرق و غرب به حکومت آمریکا پیشنهادی نموده است. حکومت افغانستان با پیشنهاد حکومت ملایا درباره انجام ریفرنندمی در بورنیوی شمالی و ساراواک موافقه کرده است.

۱۲- اگست (۲۰-اسد) سناتور فولبرایت رئیس کمیته امور خارجی سنای آمریکا مدعیست که هرگاه بازار مشترک اروپای غربی رویه خود را در مورد اجتناس صادراتی آمریکا به اروپا تغییر ندهد آمریکا عده از عساکر خود را از آلمان بیرون خواهد کرد. طبعیات کنفرانس بین المللی خلع سلاح در ژنیو دوباره آغاز شد. ۱۳- اگست (۲۱-اسد) جمهوری اتحادی آلمان با امضای قرار داد قطع محدود انفجارات آزمایشی موافقه کرد.

شیاعلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور عربی متحد و مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا در باره کنفرانس دوم کشورهای بیطرف با هم مذاکره خواهند کرد. آمریکا ۲۵ میلیون دلار بعنوان غرامت جنگ به فلپاین میپردازد. باب پلک ششم از معاهده قطع محدود انفجارات آزمایشی نویسی حسن استقبال کرد. ۱۴- اگست (۲۲-اسد) دادیو مسکو گفت که هنوز مسابقه تسلیحاتی خاتمه نیافته است. شیاعلی فرحت عباس شورا ملی الجزایر بعنوان مخالفت علیه شیاعلی بن بلا صدراعظم آن کشور از عهده خود استعفا داد. شیاعلی لیستر پیر سن صدراعظم کانادا از تظاهرات شرف تقاضا کرد تا بمساعی خود جهت تأمین صلح ادامه دهد. ۱۵- اگست (۲۴-اسد) دو توطئه ای که برای قتل جنرال دو گول رئیس جمهور فرانجه پیده شده بود کشف گردید.

انجمن دوستی بین افغانستان و جمهوریات مردم چین تحت ریاست شیاعلی چانگ کلیه مین فزاون صحنه چین در پیکنگ تشکیل شد. حکومت همیشه تصمیم گرفت تا تمام روابط خود را با حکومت افریقای جنوبی و برنگال قطع کند.

۱۶- (اگست ۲۵-اسد) طیاره ناشناسی یک فابریکه شکر گویو باران بمبارد کرد.

دو کشوریکه در جریان سال آزادشد

ترینیداد

به تعقیب نهضت های سیاسی مردمان جهان و همدوش ملت‌ها بیکه سال‌ها در پهنه غلامی محکوم استعمار بوده اند و بالاخره به آزادی رسیدند. یکی هم سرزمین ترینیداد است که در اوایل ماه سنبله ۱۳۴۱ به آزادی خود رسید و مردمان آن در پرتو مشعل حق تعیین سرنوشت خویش راه روشن زندگی مسعود و واقعی خود را دریافتند این سرزمین کوچک که دو کنار منطقه بحیره کریبین واقع است «۱۸۶۴» میل مربع مساحت داشت و در قسمت سواحل شمالی امریکا موقع دارد.

جزیره توبوگو هم که (۱۱۶) میل مربع مساحت دارد از حیث اداره به ترینیداد مربوط است نفوس مجموعی این دو منطقه که بسال (۱۹۶۰) قرارداد احصایه مرتبه تثبیت شده است عبارت از (۸۲۶۰۰۰) نفر میباشد - مرکز آن پورت آف سپین است تجارت وارداتی آن بیشتر با کانادا و تجارت صادراتی آن همراه برتانیه رونق خوبی داشته و بازار معاملات و صد ر و ور و داشیای کارآمد آن منظم میباشد.

محصولات عمده این مناطق عبارتند از پترول، مواد اسفلتی، شکر، کاکاو و غیره. حوزه مواد اسفلتی آن که یکصد و چهارده اکروست دارد یکی از مناطق ارزنده اقتصادی کشور بحساب میرود با آزاد شدن این سرزمین از قلمرو برتانیه اکثر دول جهان آنرا بحیث یک کشور مستقل برسمیت شناخته از طرف حکومت افغانستان هم بمناسبت آزادی کشور مذکور تیلگرام تبریکیه عنوانی پشاهلی (سرادیک و یلیامر) زیم بزرگ آن سرزمین به (پورت آف سپین) مخابره شد، بدینترتیب در قطار کشور های آزاد جهان، منطقه دیگری هم موقع خود را اجرا کرد و بر جم استقلال آن در افطار همگان با اعتزاز درآمد. روز سه شنبه ۲۰ سنبله ۱۳۴۱ شورای امنیت موسسه ملل متحد تقاضای ترینیداد و توبوگو را در مورد پذیرفتن آن سرزمین به عضویت ملل متحد مورد بحث و مذاقه قرار داده و دو روز بعد قرآن با کثرت آنرا شمول کشور مذکور را در جمله اعضای ملل متحد تصویب و تایید کرد بدینترتیب با پذیرفتن این کشور از اعضای موسسه ملل متحد که قبلاً یکصد و شش عضو بود بیکصد و هفت عضو بالغ شد.

نیاسالند

بتاریخ ۴ داو ۱۳۴۱ مطابق ۲۴ جنوری ۱۹۶۳ اعلام شد که پشاهلی (بنلر) معاون صدر اعظم و وزیر امور افریقای مرکزی در کابینه انگلستان اظهار داشته است که

حکومت برتانیه میخواهد برای تعیین سرنوشته آینده اتحادیه رودیشیا و نیاسالند راه حل قابل قبولی پیدا شود، چنانچه موقعیکه وی برای مطالعات او ضاع آنجا در سالزبری سفر کرد توضیح نمود که برتانیه به هیچ وجه مایل نیست فیصله های که درین زمینه اتخاذ میگردد از راه قوه بردیگران تحمیل شود چه از عرصه بیش از یکسال بود که بین زعمای رودیشیای شمالی و جنوبی و درهبران ملی نیاسالند روی تشکیل این اتحادیه که به موافقت حکومت برتانیه صورت گرفته اختلاف نظری بوجود پیوسته است و چنانچین برای انفکاک و استقلال خود مجاهدت میورزند آنچه که بیشتر محرک این مفکوره بود و ماحه اختلافات را وسیع میساخت موضوع تبعیض نژادی و بایمال شدن حقوق سیاه پوستان باشد این مناطق بود که از طرف حکومت برسر اقتدار سفید پوستان را داشته میشد اما از آنجا که نفوذ اجتماعی و ملی و نفوس واقعی سیاه پوستان در این مناطق بیشتر میباشد و با عبارت دیگر طبقه اخیرالذکر تقریباً در اقلیت واقع اند بنا بران مجادلات شان بسوی پیروزی پیش میرفت چنانچه با اثر اینها بارلمانی ایکه در اوایل ماه دلو ۱۳۴۱ در نیاسالند صورت گرفت افریقایها برای اولین بار اکثرچوکیهای بارلمان را اشغال کردند در همان وقت زمزمه میشد که شاید پشاهلی بندا رهبر افریقائی نیاسالند در ظرف چند هفته بعدی بعیت صدر اعظم آنجا منظور شود، همان بوده روز ۱۳ دلو ۱۳۴۱ مطابق ۳ فروری ۱۹۶۳ نیاسالند بعیت یک کشور خود مختار تبارز کرد و دکتور بندا بعیت اولین صدر اعظم آن مملکت گفت اکنون نیاسالند یک مملکت متعلق به قاره افریقایها و در قاره افریقا متعلق به افریقایها میباشد. وی اعلام داشت که نیاسالند متبع از فدراسیون رودیشیا جدا شده و استقلال مایک سلسله عکس الملهای را در افریقا آغاز خواهد کرد.

نیاسالند که دارای سه میلیون نفوس میباشد یکی از سه ایالاتی است که در سال ۱۹۵۳ بمنظور تشکیل فدراسیون رودیشیا باهمدیگر پیوست شدند انتقال اوضاع نیاسالند از صورت تحت الحما به یک مملکت خود مختار آخرین قدمیست که قبل از حصول استقلال کامل آن منطقه اتخاذ میگردد. حکومت برتانیه مدت ۶۰ سال در این سرزمین حکومت کرد، ناظران معتقدند یکی از اولین اقدامات حکومت جدید عبارت از تغییر نام آن مملکت به «مالاوی» که نام افریقای نیاسالند است خواهد بود، نیاسالند که بتاريخ ۲۴ مارچ ۱۹۵۳ عضو اتحادیه مذکور بود توسط حکومت مرکزی که مرکز آن سالزبری (پایتخت رودیشیای جنوبی) میباشد اداره میشد تا سال ۱۹۰۷ سرزمین افریقای مرکزی برتانای بطرف جنوبی و غربی سواحل خلع (نیاسا) واقع بوده و تا حوالی دریای زامبزی وسعت داشت نیاسالند به تنهایی خود (بدون رودیشیای شمالی و جنوبی) ۴۹۰۰۰ میل مربع مساحت که ۱۵۷۵ میل مربع آن را آب در بر میگيرد، چای، غله مخصوصاً گندم، پنبه، رابر و تنباکو از پيداوار و حاصلات عمده آنست. (ختم)

پدیده های علمی و تکنیک

ماه منعکس کننده امواج رادیویی :

متخصصان تلی کمونیکشن انگلستان عقیده دارند که از کره ماه بهجیت منعکس کننده امواج میتوان استفاده کرد، تنها محدودیتی که قابل ذکر است ۵ تا ۲۰ ثانیه تأخیر در برگشت امواج ارسالی بکره ماه است.

بهترین رادیو تلسکوپ جهان :

در برج اگست ۱۹۶۲ در «سورگار کرد» واقع ایالت ویرجینیای غربی یک رادیو تلسکوپ بسیار قوی و بزرگ بمصرف هشتاد میلیون دلار اعمار گردید. دانشمندان بواسطه این رادیو تلسکوپ خواهند توانست آن امواج رادیویی را که از فاصله ۳۸ میلیون سال نور (سرعت نور در بر ثانیه ۳۰۰ صدهزار کیلومتر) فرستاده میشوند اخذ بدارند.

افتتاح نخستین کوره ذره‌یی در فنلاند :

اولین کوره ذره‌یی مخصوص استفاده برای امور صلح آمیز دیروز توسط بنیاد علمی کینکو نین رئیس جمهور فنلاند در هلسنکی افتتاح و شروع بکار کرد، این کوره یکمک امریکا ساخته شده است.

راکت ساخت سویدن :

دانشمندان سویدن یک راکت را باموفقیت تام بغضا پرتاب کردند. هدف سویدن از پرتاب کردن این راکت کسب معلومات درباره شرایط ماورای جتو و تشعشعات کیهانی بوده است.

ثبت علایم رادیویی :

مقامات مربوط استرالیا اعلام داشتند که علایم رادیویی مریخ سردوم سفینه فضایی امریکا را رصد خانه منطلق صحرائی و و مرابصورت واضح اخذ و ثبت کرده است. این سفینه بمنظور گذشتن از نزدیکی سیاره زهره و کسب اطلاعات درباره چگونگی وضع این سیاره و اینکه در آن اثری از موجودات حیه وجود دارد یا نه بغضا پرتاب گردیده است. قراز معلوم تمام سیستمهای تغذیه‌کی که در سفینه مذکور جاداده شده بصورت صحیح کار میکنند.

کشف معدن بریلیم :

اخیراً در الاسکامعدان بریلیم کشف شده است. این ماده ذیقیمت معدنی برای

طیاریه مزین اسیر و سایر ادوات تخنیکي مورد استفاده قرار میگیرد. ایلاسکا یکی از ایالات امریکا در جوار قطب شمالی میباشد.

دربارهٔ مریزدوم :

در اواسط ماه سنبله ۱۳۴۱، خبر داده شده که کشتی فضایی مریز امریکا که بسوی کرهٔ زهره دسپار میباشد. بفاصلهٔ ۹ هزار میل یعنی هزار میل نزدیکتر از آن که ابتدا در نظر گرفته شده بود از نزدیک آن کره خواهد گذشت، کشتی فضایی مذکور پس از پرتاب گردیدن بتاریخ بیست و پنجم آگست از مسیر خود منحرف گردیده و در مسیری قرار گرفته بود که آنرا بفاصلهٔ دوهزار میل از کرهٔ زهره عبور میداد اما شب ۱۳ سنبله يك انجمن راکندار کوچک که در آن قرار داشت فیر کرد بدینا سرعت آنرا کمی تخفیف بخشیده و استقامت آنرا تغییر نهد. بدین منظور قوماندان الکترونیکی لازمه از مرکز گولدستون واقع صحرای کالیفرنیا بمسافت یکهزار و پنجمید میل بفضا ارسال و توسط آنتن کشتی فضایی اخذ شد. یکساعت بعد ترانچن راکندار فیر کرده مریز را در مسیر صحیح قرار داد و پس از آن یکی از دانشمندان گفت که اکنون کشتی فضایی مذکور در مدار میباشد. مریزدوم در حدود یکصد و پنجاه هزار میل از مجموع یکصد و هشتاد و دومیلیون میل سفر خود را طی کرده و توقف میروند ساعت مفده و چهل و پنج دقیقه وقت گرینویچ چهاردهم دسمبر بافضای کرهٔ زهره ملاقی شود. در صورت کار کردن صحیح آلات داخل کشتی فضایی آلات متذکره به درك این موضوعات کوشش خواهد ورزید که در کرهٔ زهره حرارت چه قدر بوده و آن کره چه اندازه سرعت دوران داشته و آیا ساحهٔ مقناطیسی و کمربند تشعشعاتی شبیه بکرهٔ زمین دارد یا نه ؟

جواب این سوالات بدانشمندان کمک خواهد کرد تا فیصله کنند که آیا حیات در آنجا موجود است یا نه ؟

چندی قبل امریکا يك کشتی فضایی دیگری از نوع مریز را بجانب کرهٔ زهره پرتاب کرده بود در اثر ارسال يك علامهٔ مخایرهٔ غیر صحیحی به جهت هدایت آن از مسیر خود خارج و اندکی پس از پرتاب شدن انهدام آن لازم دانسته شد. اتعداد شوروی نیز بسال ۱۹۶۰ يك کشتی فضایی را بجانب زهره پرتاب کرد اما قرآنسمیترهای آن از کار افتاده و بفاصلهٔ شصت و دوهزار میل بدون ارسال معلومات علمی بزمین، از کرهٔ زهره عبور کرد.

محافظت رانندگان از نور خیره کننده

برای جلوگیری از خیرگی کردن چشمان رانندگان عراده‌ها حین درخشیدن نور افکنهای عرادهٔ متقابل در امریکا وسیلهٔ محافظت جدیدی اختراع شده است. این وسیله عبارتست از يك کنارهٔ المونیم بارتفاع (۳۰) متر که در خط وسط جاده‌ها احداث شده میشود. این کنارهٔ المونیم نور خیره کنندهٔ عرادهٔ مقابل را خنثی میسازد

درموقعيکه کاملاً ويا تقريباً بازاوړه قايم بآن نگاه شود، شفاف است، آلفه محافظتي المونيم اذحالا درېسي ازجاده های امريکا نصب شده است .

نقش آواز در شناخت انسان :

آواز انسان مانند نشانه های انگشتان وی روزی در شناخت و تشخيص هويت کمک شایانی خواهد کرد . درین زمینه مطالعات توسط دانشمندان در لابراتوارهای تيلفون بل بعمل آمده است . داکتر لارنس کرسنبا ، که مشغول تجسسات آواها میباشد پروژه را بغرض تصنيف آواز سر دست گرفته است . نشانه های آواز عبارت از «عکسهای» کوچکی است که از يك کلمه تقریر يك شخص نمایندگی میکند ، این عکسها نمونه ها و انرژي را که در گفتار شخص بکار رفته و کاملاً برجسته و قابل شناخت میباشد توضیح میدارد . نشانه های آواز که به تقریر قابل دید مسمی میباشد . توسط دانشمندان معمولاً و گرامهای آواز نامیده شده است . چیزی مهم و عجیب اینست که این نشانه ها بالعکسهای مریبی نمونه های اساسی را که نسبت بگوش توسط چشم برجسته نرم معلوم میشود آشکار میسازد طرز ساختن سپکتر و گرامها ۱۷ سال قبل توسط یکدسته از دانشمندان لابراتوار های بل اختراع گردیده بود . در هنگام آزمایش و امتحان آواز ، عکس آواز همان يك کلمه را که چندین مرتبه توسط اشخاص مختلف تکرار میشد اخذ مینمودند هر يك از آواهای يك کلمه را بالای يك کارت «مقوا» جداگانه عکس گیری میکردند . بعد از اخذ نمودن عکس آواز های اشخاص مختلف کارت هارا باهم مخلوط کرده و از دستهای اشخاص تربیه شده پرسیده میشد تا کارت های مذکور را طوری دسته بندی کنند که هر دسته آن از آواز يك شخص نمایندگی نماید . داکتر کرسنبا امیدوار است با نیات برساند که اگر بیک متخصص تعداد کافی نمونه های آواز يك گوینده ناشناس داده شود ، وی میتواند شخص مذکور را در بین ملیونها افراد بشناسد ، وی اظهار کرد که با وجود این اگر گوینده آواز خود را تغییر دهد شناخت آوازش کاملاً امکان پذیر میباشد . چنین شناخت آواز بیک پیمانه وسیع توسط متخصصان تربیه شده صورت میتواند گرفت . ولی درین عمل تکنیکهای ماشین های الکترو نیکی معاصر با دانشمندان همکاری مینماید .

بسترة شناور برای مریضان :

اخیراً يك دوشكچه پلاستیکی مسمی به «باد و ماتريك» توسط شركت برق و ستینگك هاوس ساخته شده است تا مریضانی که پا بند بستر با شند مستریخانه به بالای سطح «امواج» بطی السیر در حال شنا نگهدارد . این دوشكچه که بین دو بجایی تختانی و دوشك گذاشته میشود دارای بیست عدد نیوب بانلی است که طولاً به استقامت بستر قرار دارد . نلپهای مذکور متناوباً بعد از هر چاه دقیقه از هوا خالی و دوباره مملو میگردد ، حصص عقبی مریضی را که بسطح بستر قرار دارد بصورت يك حرکت موج مانند که بجانب جلو و عقب بیجا میسازد . این حرکت طور بست که انسان حس میکند

مریض بروی امواج دریا در حال شنا قرار دارد. حرکت موجود مذکور قرار اظهار دانشمندان و سستینگ هاوس از بروز زخمهای بستر جلو گیری نموده و دوران خون را بهتر میسازد.

خیّمهای جامد در فضا:

کمپنی هوا پیمایی هگ در کالیفورنیا پیشگویی کرده است که ایشان جهت اقامت و بود و باش در فضا خانه ها و لوازم مورد ضرورت آنرا بصورت فوری در بستنیها بیکه در جیب شان گنجانیده میتوانند شد عندالضرورت در فضا انتقال میدهند کمپنی هگ يك ماده را ایجاد کرده است که توسط حرارت اشعه آفتاب هوا گرفته و منبسط میشود ماده مذکور که عبارت از يکنوع پلاستيك قفدار میباشد تحت يك قرار داد نیروی هوایی ساخته شده است و تئوریکاً این ماده هوا بگيرد بقفهای حبابی يك ماشین شستن اليسه شباهت میداشته باشد در پنجاهت يك ماده محکم و سخت که در مقابل سردی و حرارت شديد فضا بحيث يك انسرلیتر (عایق) کار میدهد تبدیل میشود در یکی از نمایشها دانشمندان کلبه يکنفری را معهه يك چوکی بازو دار بمعرض نمايش قرار دادند در آئینای تجربه، ابتدا ماده مذکور را بصورت قرصهای دایروی در آورد سپس جهت ساختن يك بالون هفت فته و يك چوکی ابتدایی بعضی از این قرصها را با هم وصل نمودند بعداً چوکی و بالون ترتیب شده را در يك اتاق خلا (بدون هوا) گذاشته توسط چراغهای ماورای سرخ آنرا حرارت دادند در نتیجه این عمل چوکی و بالون مذکور بضخامت چندین انچ توقف کرده و منبسط گردید، این پلاستيك اساساً يکنوع جدید بوده و حاوی يك حصه مواد قفداری مسمی به «پولی پورا تیان» میباشد.

چوکی قابل تعدیل:

اخیراً یکی از کمپنیهای کالیورنیا واقع اوهايو بنام «رایزو ماتیک کمپنی» يکنوع چوکی ساخته که برای آن اشخاصیکه قدم زده توانسته ولی بدون معاونت ایستاده نمیتوانند شد کمک زیادی میکنند، قرار اظهار کارکنان کمپنی مذکور این چوکی مخصوصاً برای اشخاصیکه به فلج عضلات، درد مفاصل، بوليو و سایر فائوانیهای پیری مبتلا باشند قابل استفاده میباشد. چوکی مذکور که توسط برق و باتری کار میکند به لایت و آمستگی مریض را ایستاده میسازد. درین چوکی از عراده هم استفاده میتوانند.

سیستم جدید استفاده از اشعه آفتاب:

در این اواخر دوتنر از دانشمندان ایلنوی يك سیستم تهیه را رویکار آورده اند که تمام سال کار داده و قسمت زیاد انرژی خود را از آفتاب میگيرد. این دستگاه دوونیم چند نیروی خود را از آفتاب و يك حصه آنرا از برق اخذ میدارد.

متجسس مذکور دو نوع دستگاه انرژی گیرنده را که در دیوار و باد سفت خانه نصب میشود مورد استفاده قرار داده اند، دستگاه مذکور دارای يك پمپ با نل جهت انتقال حرارت میباشد که حرارت مورد ضرورت يك خانه متوسط را تهیه میکند، قرار تنظیم قیمت چنین دستگاه تقریباً «۱۵۰» فیصد نظریه دستگاههای موجود بلندتر است. ولی مستعملکهان با استفاده از این یونیت هفتاد فیصد مواد سوخت را صرفه میتوانند کرد.

طریقه جدید مبلورده علیه آتش:

مبادله در مقابل حریق توسط مواد پرتاب شونده رهنمونی شده يك طریقه جدید است که توسط شعبه جنگلات امریکا مورد آزمایش قرار گرفته است. يك بمب که توسط رادیو کنترل شده و قبل از برخورد با زمین مقدار صد کیلن مواد خاموش کننده آتش را از خود رها میکند توسط طیاره پرتاب میشود، مواد پرتاب شونده مذکور را از ارتفاع سه هزار فوت که معمولاً فضای بالای دود آتش را تشکیل میدهد، رها میشود.

نقش اهترازات ذره‌یی در حرارت وجود:

اهترازات گز چك که اهترازات ذره‌یی نیز یاد میشود قرار از اظهارد اکتیو دورا که از اکتیو درون فلسفی، عامل تنظیم دهنده درجات منظم حرارت وجود میباشد. قرار مطالعات دا کتر مذکور این اهترازات متواتر و موازن در اکتیو از انواع حیوانات خون گرم از بدو تولدالی وقت مرگ ثابت میباشد. این اهترازات دایمی بوده و بعنوان محتاج عصاره را منقبض میبازد. ازینکه اهترازات مذکور ثابت بوده و در حیوانات خون سرد دیده نمیشود، دا کتر «رورا کر» چنین عقیده دارد که اهترازات عبارت از میخانیکهای است که عضویتهای خون گرم توسط آن با وجود تغییر حرارت خارج وجود، حرارت معین بدن خود را حفظ میتوانند کرد.

پلان برای ساختن بزرگترین تلسکوپ جهان:

اتحاد شوروی در نظر دارد تا بزرگترین تلسکوپ جهانی را بسازد. این تلسکوپ در یکی از قله‌های کوههای کاس شامالی بنا خواهد شد. قسور اظهارد اکتیو آسمان و هیچ این تلسکوپ جنوی از ضروریات موسسه نجومی نظری میباشد. قرار اطلاع و احاطه مذکور موسسه جدید از اقامه مصنوعی کشتیهای فضایی جهت تجسس است نیز استفاده نموده، سامان و لوازم جدید را برای این کشتیهای فضایی خواهد ساخت.

ذره‌يك آله ساهه میتوان آب شور را به شیرین تبدیل کرد:

شاهلی میخائیل کفشا کوف معلم پوهنتون سمرقند در ایالت ازبکستان مدعی است که مشکل استحصال آب نوشیدنی را در ازبکستان بوسیله يك آله قابل حمل تقطیر آب نسل حل کرده است. این آله سبك دستی که مشابه يك بکس دستی میباشد

هشصد گرام آب را فیساعت تقطیر کرده و همچنان برای تهیه غذای شام دوو باسه نفر میتواند استعمال گردد، وزن تمام این آله ده کیلو گرام است.

موتر پلاستیکی:

در آینده بسیار نزدیک کسا نیکه ذریعه موتر سیورث میکنند موترهای سپورتی «فولسواگون» خود را به موترهای بسیار زیبا و قویتر دیسگر سپورتی مبدل خواهند کرد. شیاغلی «لوزکولانی» بادی سازی وسه ساله برلین که تحصیلات خود را در «برلین» و پوهنتون سوربون پاریس بپایان رسانیده. اخیراً یکنوع بادی ایرا برای موترهای اختراع کرده است، که از یکنوع پلاستیک خاصی میباشد این بادی که دارای سه قسمت جداگانه میباشد میتواند در هر موتر «فولسواگون» نصب شود. این بادی که پیش از ششصد و شصت پوند وزن ندارد، گویدارای وزن کمتر از مصفا حقه وزن بادی فولسواگو نهایی عادی میباشد. این کمی وزن سرعت موتر را زیادت و گیرتاب آنرا پانزده میل فیساعت سرعت میدهد.

این بادی چهار اعشاریه یک متر طول و یک اعشار به ۵۷ متر عرض دارد.

ماشین کنترل امضاها:

اخیراً یک آله الکترونیک از طرف اداره پست جمهوری اتحادی آلمان درموشن اختراع و بکار انداخته شده است که وظیفه آن کنترل امضاها را میسر میسازد که آنان بروی چکها بعمل میآورند. این ماشین دارای فلمی میباشد که ذریعه آن از ده هزار امضای مختلف عکسبرداری میکند.

پرده های یک نیمه سوزد:

در جمهوری اتحادی آلمان یکنوع پرده از آرشیشه بی ساخته شده که قطعاً در آتش نمیسوزد ازین پرده ها غالباً در هتلها به تیاترها، سینماها و سایر عماراتی که در آنجا خطر حریق بیشتر متصور باشد کار گرفته میشود.

اخذ بعضی علایم از ستاره زهره:

در اواسط ماه عجب ۱۳۴۱ اعلام شد که ستاره شناسان اتحاد شوروی از ستاره زهره بعضی علایمی را اخذ کرده اند. اتحاد شوروی برای اخذ این علایم بزرگترین راديو تیلیسکوپ رادر رصدخانه «بولکووو» قرارداد داده است هدف اتحاد شوروی از قراردادن این تیلیسکوپ بوجود آوردن شرایط درست فزیک است تا از ستاره مرموز زهره که ازابر پوشیده است بتوان معلومات لازم را بدست آورد.

آله ضد بیخوابی:

در کشور جاپان بمنظور مجادله با بیخوابی یک آله شگفت انگیز ضد بیخوابی ساخته شده است مخترع آن مدعیست که آله مذکور باللوگویی خود که بیشتر به آواز ریزش قطرات باران شبیه است میتواند انسان را در ظرف ده دقیقه در آغوش خواب عمیق فرو ببرد.

بسال ۱۹۶۴ انساني به کیهان فرستاده میشود:

د کتور جورج بی سمت رئیس فزیکو لوژی محیطی در مرکز پروازهای انسانی بفضای خارجی در هوستون واقع تکزاس پیشگویی کرد که ممکن است در سال ۱۹۶۴ یک نفر فضا نورد امریکایی موفق شود که با چارته سبک وزن خود عملاً از سفینه خارج شده و آزادانه بدور مدار حرکت کند. این اقدام جسارت آمیز در ظرف پروژ: چینی و در تحت پروگرام سفینه فضایی دو نفره توقع میرود بسال ۱۹۶۳ شروع شود عملی خواهد شد، چارته مذکور حاوی گاز اکسیجن یک جزب کننده کار بندای اکساید و سایر ضروریات خواهد بود، پیاغلی سمت توضیح کرده است که چارته مذکور عیناً مانند پشتهاره است و انسانی که برای تفحصات به مهتاب فرستاده میشود از آن استفاده میکند، پرواز کنندگان آینده در هفته به فضای خارجی دارای اخذیه متنوع منجمد و خشک خواهند بود که میتوانند در ظرف چند ثانیه با آمیختن یک مقدار کوچک آب از آن استفاده کنند. موصوف گفت که متوقعیم تا برای کیهان نوردان جوجه مرغها گوشت باب، سلاط، سالاد کچالو، توت زمینی تازه، شفتالو و انواع مختلف مواد غذایی بفرستیم.

تکثرو پروسها در سلولهای مرده:

امکانات تکثر و پروسها در انساج متوسط غیر سلولی برای بار اول از طرف یک دسته دانشمندان اتحاد شوروی با اثبات رسانیده شد و بدین وسیله دانشمندان مذکور این قاعده کلی را که تکثر و پروسها صرف در سلولهای زنده امکان پذیر میباشد تردید کردند. دانشمندانیکه در هفدهمین جلسه جاسات عمومی اکادمی طبی و علمی اتحاد شوروی که این راپور در آنجا ترتیب شده بود کشف مذکور را یکی از کشفیات حایز اهمیت زیاد علمی و فرضیات دانستند، یکی از اعضای اکادمی مذکور گفت با این کشف حالا امکانی بدست آمده تا معلومات بسیار صحیح در باره میکانیزم تکثر و پروسها حاصل شود.

استحصال برق از انرژی خورشید:

بقرار گزارش آژانس تاس یک دستگاه تولید برق «جنریتور» که حرارت آفتاب را بقوه برق تبدیل میکند توسط دانشمندان اتحاد شوروی طرح شده است تا از اعماق زیاد در زیر زمین آب را بمناطق خشک واقع جنوب اتحاد شوروی پمپ کنند. ارسال دو قمر مصنوعی جهت معلوم نمودن خطرات احجار سماوی به کیهان.

سال آینده (۱۹۶۴) امریکا یک قمر مصنوعی عظیم الجثه فضایی را جهت کسب معلومات مزید در باره خطرات مؤلده از ذرات فضایی طی پروازها به کره ماه و دیگر کرات بمدار زمین برتاب خواهد کرد. بالهای المونیم این قمر مصنوعی که از یک انتها تا انتهای دیگر بیست و نه متر طول دارد از برق چارج خواهد شد.

تاتکانهای وارده از طرف ذرات مربوط احجار سماوی را ثبت کنند. مدار این اقاما چهارصد و هفتاد الی یک هزار و دوصد و هشتاد کیلومتر از زمین ارتفاع داشته و قرار است که تعمیر مصنوعی اولی در اواخر سال ۱۹۶۴ آماده شود.

در تالاش يك ميكروب اسرار آميز:

مقامات صحنه «بویسبورگ» به تعقيب ميكروب اسرار آميزی مصروف میباشند كه تا كنون باعث ریزش ناگهانی موی سر دوصد و هجده طفل گردیده است. اطباء پید ران و مادرانيكه از این حیث مضطرب اند اطمینان داده اند كه سوی سر آن اطفال دو بارد رشد خواهد شد.

كشف يك كمر بند سوم تشعشعاتی بگرداگر زمین:

آژانس خبرگزاری تاس اتحاد شوروی اطلاعات داده كه آله مریخ بیمای اتحاد شوروی كه بتاريخ اول نوامبر سال گذشته بهوا پرتاب شده بود يك كمر بند سوم تشعشعات گرداگر زمین را كشف کرده است.

مشاهدات نشان میدهد كه تعداد مجموعی و ذرات این كمر بند خیلی بز رگتر از دو كمر بند سابقه بوده و دانشمندان اتحاد شوروی معتقدند كه این امر خطرات تشعشعی را در مسافرتهاى فضای خارجی بیش نخواهد كرد.

اطلاعات مربوط بوجودیت يك كمر بند سومى در سال ۱۹۵۹ توسط يك راکت فضای خارجی اتحاد شوروی از يك ارتفاع هشتاد هزار كيلومتر تقريباً پنجاه هزار ميلی داده شده بود. آله مریخ پیمایا تايد كرد كه كمر بند سومى در مناطق قطبین و نواحى دور تر خط استوا بزمین نزد يك تر میباشد.

اسلحه جدید ضد تحت البحری:

اسلحه «سوبراك» كه برای از بین بردن تحت البحریها بكار میرود یکی از سلاح جدیدیست كه از زیر آب به سطح آب برخاسته بقضا پرواز میکند و یا زیر آب فرو میرود این اسلحه عبارت از يك كشتی تركیبی تار پید و راکت میباشد كه قابلیت استعمال سلاح ذره بى و یا غیر ذره بى را دارد.

این آله حین پرواز يك خط ستون نمای چتكی های آب و دود را در حالیکه سر از آب بر آورد، و به ارتفاع كمی بطرف بالا پرواز میکنند از خود باقى میگذارد. سلاح «سوبراك» طورى طرح شده كه از محل تا پید وى يك تحت البحری كه در آب فرو رفته باشد فیر میشود بعد از آنكه آله مذکور از آب بیرون جست انچه های راکت آن بفعالیّت آغاز میکنند، سپس سوبراك بقوه راکتهای خود تا چند ميل پرواز کرده و چون تحت البحری دشمن قبلاً بواسطه وسایل تحت البحری حال سوبراك تعیین میشود. اولیای امور بحریه امر بكار سماً گفتند كه فاصله و رفتار آله مذکور (سوبراك) نسبت بفاصله رفتار تور پید وى های فعلی كه بر ضد تحت البحریها استعمال میشود بمراتب بیشتر است بعضی تخمینهای غیر رسمى فاصله رفتار «سوبراك» را تا اندازه بیست و پنج ميل تخمین میکنند.

در فکر اختراع مرمی فیر کښنده از فضا بسوی زمین :

حکومت انگلستان در نظر دارد برای پرکردن خلای د فاعی آن کشور تازمان ساختمان تحت البحری های ذره بی حامل مرمیهای بولاریس برتانوی، بکثرت مرمیهای ذره بی که از فضا بطرف زمین فیر میشود اختراع کند. این اسلحه جدید توسط بم افکنهای نوع «وی» و طیارات مافوق سرعت صوت (کی، اس، ار، دو، ی) برتانوی حمل و نقل میتواند شد. همچنان افشاشد. که چهارمین تحت البحری ذره بی برتانیه ممکن است تا سال ۱۹۶۸ شود. برای ساختمان هر یک از تحت البحری های برتانوی در حدود پنجاه ملیون پوند بمصرف میرسد.

تلسکوپهای المونیمی برای تعقیب خط السیر اقمار مصنوعی :

اخیراً تلسکوپیی که سراسر از فلز بوده و طول مجراق آن بیست فتمی باشد توسط اتحادیه آیتیک واقع مساجوست ساخته شده است. این آله برای تعقیب خط السیر اقمار مصنوعی بکار برده می شود این (آله که با اساس یک سیستم نوری که توسط یک معالج فرانسوی قرن ۱۷ طرح شده است دارای دو آئینه محکم المونیمی میباشد دانشمندان آیتیک معتقدند که بعضی از فلزات نظیر به شیشه یا کواثر بهتر میباشد، یک تلسکوپ مرکب از شیشه و فلز که کاملاً با آله المونیم آیتیک قابل مقایسه و صد پوند وزن دارد، سیستم نوری این تلسکوپ به اساس آئینه برقی که جهت معاینه گوش، گلو و بینی توسط دکتوران استعمال میشود طرح شده است و نوری که از آئینه تلسکوپ انعکاس میکند در یک سطح دومی نیز بر خورد نمودن و از بین سوراخی که در وسط آئینه جادار در دو باره بطرف عقب انعکاس مینماید، سطح انعکاس دهنده دومی را یک آئینه کوچکتر تشکیل میدهد. چون تلسکوپ مذکور سراسر از فلز المونیم ساخته شده است در مقابل تغییرات درجه حرارت بطوریکه سال عکس العمل نشان میدهد. در تلسکوپهای که مرکب از شیشه و فلز اند تغییرات حرارت بنام آب و هوا، تفاوت بین شب و روز و تغییر موقعیت باعث میشود که وضع فوکس از بین برود و ذرات شیشه نسبت به فلز بنوع دیگر در مقابل تغییر حرارت عکس العمل نشان میدهد بر علاوه تحت درجات حرارت نوین برای اینکه دوباره حالت عادی را بخود بگیرد نسبت به فلز وقت زیادتر بکار دارد. تلسکوپ آیتیک را میتوان از درجات حرارت ناحیه قطبی که منفی پنجاه درجه فارنهایت میباشد بمناطق حاره که درجه حرارت آن ۱۵۰ است بدون تغییر در حال فوکس آن اتقال و مورد استفاده قرار داد. این تلسکوپ المونیمی با ۲۴۰ انچ طول عمران آن با اندازه فوکس است که میتواند بیرق هر کشور را در یک کیپسول راکتی که صد میل در فضا صعود کرده باشد تشخیص کند.

دوای موثر برای امراض قلبی:

اخیراً در ازبکستان شوروی دوای موثر برای تداوی امراض قلبی از دانه‌های کتان تهیه شده است.

این دوا که تاثیر آن شباهت نزدیکی به تاثیر «ستر رفانتین» دارد به «اولی توری زید» موسوم گردیده و در معالجه عدم کفایت سیستم «کار دباک واسکو لر» حاد و مزمن نتایج خوبی میدهد، معالجه بواسطه این دوا بین ده الی پانزده روز دوام میکند.

دانشمندان هند، جمهوریت عربی متحد و فرانسه قبلاً با استخراج بیولوژیک مواد فعال از دانه‌های کتان سعی ورزیده و بموفقیت کامل نایل نشده بودند «اولی توری زید» بسیار موثر و چهاربرده یک میلی گرام آن برای یک تزریق کافی میباشد یک گرام این دوا (دو هزار و پنجاه واحد) آن را میتوان از یک گرام دانه کتان بدست آورد.

مطالعات جدید در مورد تأثیر رادیواکتیویتی بر بدن انسان:

یکی از اعضای پوهنتون «پیلی» امریکا اظهار داشت که تشعشعات ناشی از انفجار بم زره‌یی به فراز هیرما واقع جاپان در سال ۱۹۴۵ باعث آن شد که در نسبت ولادت اطفال نجات یافته آن واقعه تغییر وارد آید. داکتر «ستوارت فینچ» پرنو فیسور طب چنین گزارش داد.

در صورت مصاب گردیدن پدر طفل به تشعشعات ذروی حمل‌بسر از طرف زن افزایش یافته در حالیکه اگر مادر به تشعشعات ذره‌یی مصاب میگردد بیشتر احتمال داشت که طفل دختر باشد.

داکتر «ستوارت فینچ» گفت تشعشعات ناشی از آن بم باعث افزایش تعداد اطفال ناقص در نزد نجات یافتگان شده و مطالعه حمل‌های مختلفه در هیروشیما نشان داد که تعداد نقص‌های ولادت در نزد اطفال نجات یافتگان با اندازه اشخاص غیر مصاب به تشعشعات ذره‌یی بوده است.

داکتر «فینچ» اخیراً پس از سپری کردن دو سال در هیروشیما بحیث رئیس هیأت طبی کمیسیون تلفات بم زره‌یی، از آنجا بازگشته است. کمیسیون از طرف رئیس جمهور جهت مطالعه تاثیرات طولی‌المدت انفجارات هیروشیما و ناگاساکی تشکیل شده بود. داکتر اظهار داشت که اطباء کمیسیون کشف نمودند که اندازه لوسمی «سرطان خون» در نزد نجات یافتگان با اندازه عادی سی تا پنجاه بار در سالهای ۱۹۵۱ و ۱۹۵۲ بیشتر شده بود از آن زمان با این طرف اندازه «لوسمی» تخفیف یافته اما هنوز نسبت بدرجه عادی سه بار بیشتر میباشد.

واکسین جدید علیه مرض سرطان:

واکسین جدید ضد طاعون با موفقیت در اتحاد شوروی آزمایش شد تا حال وسایل موثری

چېته مجا دله علیه این مرض ساری دستیاب نگر دیده بود. دکتوران طباحتیا د شوروی گفته اند که این واکسین ضد ویروس طاعون یکی از موثرترین وسايل علاج آن مرض میباشد. واکسین بدون آنکه جنسیت خود را تغییر بدهد تا یکسال نگاه میتواند شد.

با پیشرفت انسان جانب کیهان تشعشعات کمتر میشود:

دو نفر دکتوران اتحاد شوروی معتقدند احتمال دارد که اشعات کیهانی عمدتاً از سیستم کهکشان منشأ بگیرد. دانشمندان مذکور که عضو اکادمی ساینس و ماستر فزیک و ریاضیات میباشدند اطلاعات اخیر فزیکي استر و فزیک و رادیو استرو نو میکي را با مهم مقایسه کرده و به اساس آن حرکت تخمین کثافت اشعات کیهانی را در موردی کهکشان ارائه کرده اند. محاسبات نجومی نشان داده که کثافت اشعات کیهانی در کانونیات هزارها مرتبه کمتر از کهکشان ما میباشد. دکتوران مذکور نه‌ا بر این دلیل میگویند که اشعات کیهانی را که ما مشاهده میکنیم در داخل کهکشان خود تشکیل میکنند.

فوسیلها یکه هفتاد میلیون عمر دارد:

اخیراً از دریاها و واقع ولایت نانسو ننگه مربوط ایلالت آن دو ننگه جمهوریت مردم چین سنگ بستی بطول چهار فتن دیگر فوسیل های دارای قدامت هفتاد میلیون سال از زیر زمین خارج ساخته شده است. فوسیلهای دیگر داینوسورهای کوچک حیوانات خزنده بسیار بزرگ ماقبل تاریخ و دولانه بسیار منظم و مرتب میباشد که هر کدام دارای بیش از بیست دانه تخم داینوسور بوده و بزرگترین آن تقریباً دارای هشتانچ طول است.

ماشینهای جدید درو لبلبو:

درو کراین فابریکه ماشین آلات ذراعتی دنپر و پترو فسک یک مول جدید ماشین درو لبلبورا که بهاس کی، دی ۲ موسوم است ایجاد کرده که طرز درو میخانیکي محصول لبلبورا در اراضی ذراعتی کامل میسازد. این ماشین درو که کار صد نفر دهقان را اجرامیکند برگهای لبلبورا قطع کرده و ریشه آن را از زمین برآورده و سپس لبلبورا از گل و خاک پاک کرده و بالای یک لاری که در پهلوی ماشین در حرکت میباشد بار میگذارد. انجینیران اتحاد شوروی اولین بار تا بهای مخصوصی را جهت کشیدن لبلبو از زمین مورد استفاده قرار داده بودند که لبلبورا بهتر از خاک مبراساخته و برگهای آنرا قطع میکند.

ماشین درو جدید بدون نفر توسط یک آله اتوماتیکي بکار میافتد که در دوران کار انضایعات جلوگیری کرده و کار درو را بصورت درست انجام داده و ظرفیت تولیدی آن تا اندازه چهار هکتار در روز میباشد.

آزمایش دواي جديد برای امراض عصبی ود ماغی

يکي از کليينيك هاي اتحاد شوروی دواي جديدی را که برای يکتهمداد از امراض عصبی و دماغی موثر است موفقانه مورد آزمایش قرار دادند ، گفته شده که این ادویه از يك گیاهی که در شرق دور نشو و نما نموده و بکثرت از طرف مردمان محلی مورد استعمال قرار میگرفت ، تهیه شده است .

با تهیه غصروفهای حنجره، يك - گنگ متکلم شد

در کيف يك جراح اتحاد شوروی پس از اينکه غصروفهای حنجره يك شخص گنگ را از بليتهای پلاستيك تهیه کرد شخص مذکور خاصيت تکلم خود را درباره حاصل کرد اين شخص گنگ که «ايوان اوگوفسکوی» نام داشته و باشنده يکي از قرای اوکراین میباشد در آوان طفوليت پس از يك حادثه افتادن گلويش جرح برداشته و در نتیجه ، خصوصيت تکلم را از دست داده بود . دوکتوزان معالجه جهت اجرای اين امر مجبور بودند تا طبقه آسیب دیده غصروف حنجره وی را برداشته و در جای آن تيوب تنفس را داخل کنند . دواي اين شخص بيشتر از يکسال طول کشيد .

ايجاد طريقه جديد جهت کشف آبهای زیر زمینی

اخيراً متخصصان راديو الکترونيک مسکو به ايجاد يك طريقه جديد جهت کشف نمودن آبهای زیر زمینی موفق شده اند که بوسیله راديو لوکيتر جيولوجی ، یعنی آلهايکه موقعيت را بوسیله راديو تعيين میکنند و از طرف خود متخصصان طرح شده ، دخیایر بزرگ آب تازه را در این اواخر در ترکمنستان کشف کرده اند ، بدین طریق که بکنفر متخصص يك علامه رادیویی را که حدود فریکوئسی و قوه آن محدود است رهاميکنند . امواج رادیویی از طبقات مختلفه زمین عبور کرده و بطبقه میرسد که از طرف زمین شناسان تعيين شده و سپس به آله آخذ مراجعت میکند که بدین زریعه گویا زمین بصورت يك شفاف معلوم میشود . بعقیده ماهران مذکور آله را ديو لوکيتر در امور انجنیری معادن نیز مورد استفاده قرار خواهد گرفت .

اختراعات تازه در کوره های اتمی

يك تجربه در اولین دستگاه زرهوی تولید برق ماساچوست با اثبات رسانیده است که دستگاه های تولید برق آينده که نظیر دستگاه فعلی باشد از لحاظ اقتصادي با دستگاه های منابع عادی انرژی خیلی قابل رقابت خواهند بود .

يک نفر از کارمندان دستگاه تولید برق ذرهوی بعد از تجارب چندین ماهه به این نتیجه رسیده که استعمال بورکاسید در کوره های ذرهوی عمراد های کنترل را که فوق العاده بر مصرف بوده يك قسمت زیاد آن از فلز نقره ساخته میشود از دست قابليت سال بيشتر ميسازد .

يکتهمداد رادهای اولی که ساخته شده و در سال ۱۹۶۰ مورد استفاده قرار گرفت صرف يك و نیم سال کار داد و بادوام ترین این رادها که تحت شرایط فعلی از آنها کار

گرفته شردن دمنته اسمېل خواړه بود. کارمند دستگاه برق ذره وی گفته است که بطور یقین نمیتوان از مصرف رادها جلو گیری کرد زیرا یکتعداد آن همیشه طرف استفا ده باید قرار گیرد ولی از مصرف زیاد آن میتوان بطور معتنا بهی تقلیل بعمل آور ده و بدین ترتیب ممکن است محصول مصرف برق را پایان آورد .

موتور عجیب

اخیراً در فلادلفیا (امریکا) موتور سه عراده بی ساخته شده که میتواند حتی در فراز شاخهای درختان نیز در حرکت بیفتد. ساختمان این موتور در ابتدا بحیث یکنوع جیب بمنظور حمل و نقل در جایهای ناهموار در نظر گرفته شده بود ولی بعد ها ساختمان جیب هوایی را نیز بخود گرفت. موتور مذکور باد و شکی مملو از هوا تعبیه شده و پروانه هایی در قسمت تحتانی آن جاداده شده است که بوسیله همین پروانه ها پیش رانده شده و طور عمودی بالا و پایین حرکت میکنند .

یک آله جدید شناوری

یک آله جدید که انسان میتواند پیا بکار بردن آن در زیر آب به آسانی تنفس کند آله ای که روی چوب قرار دارد و حصه زیرین آن باز است در هوا فرو برده شده و بطرف پایین کشیده میشود. بدین ترتیب فشار آب هوا را در بین یک خریطه پلاستیکی که در عقب شخص شناور جا بجا شده است داخل میکنند و ازین هوا در زیر آب برای تنفس استفا ده میشود .

خون مصنوعی ساخته شد

طبق آژانس خبر رسانی کیودوی جاپان یک نفر جراح برجسته توکیو اظهار داشت که وی و معاونینش در ساختن «خون مصنوعی» موفق شده اند، دکتور کیمو تو رئیس شعبه جراحی شفا خانه بو هنتون توکیو ضمن اراعه راپوری در مورد تحقیقاتش در سمپو دیم راجع به «اعضای مصنوعی داخلی» اظهار داشت. در ساختن ماده ای که عوض همو گلوبین کار دهد موفقیتی دست داده است همو گلوبین ماده ملون کرویات سرخ بوده و مسئول انتقال اکسیجن میباشد. همو گلوبین مشتمل بر مرکبی از گلوبین و همیاتین است. دکتور کیمو تو که نوام بامعاونین خود در ماه نوامبر سال ۱۹۶۱ مطابق این بزرگم آغاز نموده بود گفت: تحقیقات و تتبعات نشان داد که همیاتین جزء همو گلوبین در حیوانات و انسانها عین چیز میباشد. دکتور مذکور بامعاونان خود بالاخره موفق گردیدند تا گلوبین را از «امیدازل پوسترین» بسازند این ماده بامیاتین که از خون موش ساخته شده مختلط گردیده است. این ماده مرکب هنگامیکه در تیوب آزمایشی قرار گرفت قما بلیت انتقال یک اندازه کم اکسیجن را نشان داد.

يك اندازه آلات علمی بفضای خارجی پرتاب شد

اداره هواوردی ملی امریکا يك مقدار آلات و وسایل علمی را که وزن مجموعی آنها بهشت هزار کیلو گرام میرسد توسط راکت بزرگ سترن به فضا پرتاب کرد این مقدار آلات و وسایل علمی يك هزار کیلو گرام بیشتر از وزن آلاقیست که تا کنون از طرف سایر کشورها بفضا پرتاب شده است.

فعالیت دانشمندان اتحاد شوروی در قطب جنوب

در اواسط ماه حمل ۱۳۴۲ یکدسته تازه از دانشمندان کشفیاتی قطب جنوب اتحاد شوروی پروازهای اکتشافی علمی خود را بالای مناطقی دور دست ساحلی قسمتهای مجهول قطب جنوب تکمیل کردند طیاره «الوشن ۱۴» که حامل اعضای هیأت بوده به مرنی مراجعت کرد. پایگاه ملکیس استرالیا در این قسمت ساحل شرقی نقطه آخرین پروازها بود.

دانشمندان اتحاد شوروی از طرف کاشفان استرالایی با حرارت زیاد استقبال کردند و مدت یکروز را در آنجا سپری ساختند. دانشمندان اتحاد شوروی تقریباً دو هفته را در مرنی سپری ساخته و سپس بوسیله يك کشتی اتحاد شوروی واپس عازم کپتاون شدند.

انفجار آتشی تا کنون فضای زمین را آلوده نکرده

است

بر طبق نظریه رئیس موسسه میترودوژی جهان آزمایشهای زمین تا کنون تأثیری بر هوای زمین نیا نداشته است.

پیاضعلی اندری ویو رئیس موسسه میترودوژی جهانی هنگام افتتاح چهارمین کنفرانس هواشناسی در ژنیو گفت که انرژی حاصله از يك بم متوسط ذره بی صرف به اندازه دهم حصه قوه میباشد که از رعد و برق متوسط حاصل میشود، وی مزیداً پیشگویی کرد که در آینده نه تنها پیشگویی اوضاع جوی بوسیله اقمار مصنوعی بصورت بسیار ممکن خواهد بود بلکه ممکن است تغییراتی در اوضاع جوی و آب هوا نیز وارد کرد.

يك تعداد سکه های قیمتی از زیر بحر بدست آمده است

تقریباً سه صد و هفت سال قبل کشتی بادبان دار هالندی موسوم به کلت دراگون قریب يك سلسله جبال بحری واقع در شصت مایلی شمال برت غرق گردیده بود غواصان ضمن کشفیات زیر بحر يك تعداد سکه های موسوم به بیس افایت را که گمان می بردند با کشتی هالیندی در بحر غرق شده و قیمت آن تقریباً بر چهار صد و چهل و هشت هزار دالر بالغ میشود برون کشیدند غواصان تقریباً پنجاه مسکوک را در عمق چهل فـت

و به فاصله پنج و نیم میل د دوازده ساحل پیدا کړد ند طوری که اظهار شده روی یکطرف این سکه ها علامه صلیب و روی دیگر آن ٹی لاتینی تشخیص شده میتواند اکثر این سکه ها در سطح تحتانی بحر بصورت پراکنده بدست آمده و علاوه بر آن چهار جگ سفالین کاشی شده که هر چهار آن دارای اشکال مشابه بودند با چندین تیکه های عاجی از جمله یک توده که تعداد آن تقریباً سه صد میرسد با برخی از اشیای دیگری بدست آمده است.

در کیوبا کوبالت و نفت کشف شد

در اثر تفحصاتی که از طرف دانشمندان اتحاد شوروی در نقاط مختلف کیوبا بصورت گرفته شش چاه جدید نفت در آن کشور کشف گردیده است همچنان دانشمندان اتحاد شوروی به کشف معادن کوبالت و بعضی معادن مهم دیگری در کیوبا موفق شده اند.

کشف یک کوزه طلا در اتحاد شوروی

سکه های طلا که تاریخ آتی قرون چهارم و سوم قبل از میلاد است توسط دهائین قریه لاز کوتا واقع مولد او با اتحاد شوروی بدست آمده است این طلا ها در بین یک کوزه بزرگ طلایی بوده وزن مجموعی آن به چهار صد و سی و هفت گرام میرسد و جنسیت آن نهایت اعلی است.

یک دختر و یک مرد کیهان نورد اتحاد شوروی کاملاً مصئون به زمین باز گشتند

دو کیهان نورد اتحاد شوروی یکی زن و دیگری مرد روز چهار شنبه ۲۸ جولای ۱۳۴۲ مطابق ۱۹ جون ۱۹۶۳ کاملاً مصئون بزمین باز گشتند در حالیکه کیهان نورد مرد ۸۱ گردش و کیهان نورد زن ۴۹ گردش خود را بدور زمین انجام دادند آنها در یک ساحه بایر به زمین نشستند.

دگر من بکو فسکی با همکار خود پیغله والن تیمنا تر شکووا به پروازهای خویش در سفینه های جداگانه کیهان نوردی خاتمه دادند بنا غلی بکو فسکی شش روز و پیغله تر شکووا چهار روز در فضای خارجی سیری نمودند.

آژانس تاس اظهار داشته است که پیغله والن تیمنا تر شکووا تقریباً ۲۸۰۰ مایلی شمال شرق کازاکان در یک مرکز ذغال سنگ در جمهوریت آسیای مرکزی قزاقستان و باغلی بکو فسکی تقریباً در ۲۲ مایلی شمال غرب آن فرود آمدند گویا پیغله تر شکووا

هاید در نزدیکی سلاوگوا و بناغلی بکو فسکی در نزدیکی کو کتابی فروه آمده باشند مردو در درجه عرض البلد بوده اند .
طبق اطلاع تاس مردو کیهان نورد مذکور کلاملا خوب بوده و پروازهای ایشان موفقانه خاتمه یافته است .

درگذشت جان ۴۴ پاپ اعظم و انتخاب حیوانی بتسیتامانی نی بحیث

پاپ جدید

جان ۲۳ پاپ اعظم بتاريخ روز دوشنبه ۱۲ جوزای ۱۳۴۲ مطابق ۳ جون ۱۹۶۳ نظر بر مریضی طولانی ای که عاید حالش شده بود درگذشت و بتاريخ ۳۰ ماه جوزای ۱۳۴۲ مطابق ۲۱ ماه جون ۱۹۶۳ رادیو واتیکان اعلام داشت که هیات مشقته نفری کاردینالهای کلیسای رومن کاتولیک جهان کاردینال حیوانی بتسیتامانی نی را که از میلان میباشد بحیث پاپ جدید انتخاب کردند .
وی که شصت و پنج سال همردارد پس از انتخاب به «پاپ بال» ششم مسمی شده است مراسم تاجپوشی پاپ بال ششم بتاريخ بیست و نهم ماه جون ۱۹۶۳ مطابق ۷ ماه سرطان ۱۹۶۳ در واتیکان برگزار شد .
(ختم)

خوابندها از هر گوش و کنار

عظمت کاینات :

پروفسور «فوردادیل» استاد کرسی نجومی بوهندتون کمبرج مدعیست نزدیکترین کهکشان بزمین متشکل از سه میلیارد ستاره است که ازین جمله ده میلیارد شان ثوابت نظیر خورشید (مرکز منظومه شمسی ما) میباشد و احتمال زندگی در بعضی از آنها بعید نیست. ازین کهکشان در فضای لایتناهی میلیونها میلیون وجود دارد.

علت لکنت زبان :

لکنت زبان از نظر کمبود ویتامین (۱) کلسیم و اسید گلو تاوینک شناخته شده ولی ازنگاه روانشناسان گمانیکه طبیعتاً دست چپ هستند وادار میشوند که بدست راست تکلیف شوند بعلتکنت زبان دچار میشوند.

نفوس جهان سه میلیارد نفر میرسد :

بموجب راپوریکه ازطرف موسسه ملل متحد تهیه گردد بده خاطر نشان شده که در دوران ده سال اخیر در نفوس جهان بحدود پنجمصد میلیون نفر ازدیاد یافته و اکنون نفوس جهان سه میلیارد نفر بالغ شده است :

پیشرفت کار تونل مونت بلان :

کار پروژه بزرگ تونل مونت بلان برای بوجود آوردن کوتاهترین و مطمئنترین جاده زمستانی بین دو کشور اروپایی (ایتالیا و فرانسه) ازیکسال با بنظر رویدست گرفته شده بود قسمت اول پروژه مونت بلان راگذاشتن تونل از زیر جبال هسنت برنهارده تشکیل میداد که این تونل کشورهای ایتالیا و سوئیس را باهم مرتبط میساخت کادساختمان آن در بهار امسال ختم شد. بعد از اتمام این پروژه کار ساختمان تونل مونت بلان مرتفع ترین کوههای اروپا آغاز گردید یک قسمت این تونل در سینه صخرهای بسیار محکم کنده میشد که در هر روز با وجود بر مه های الکتریکی و وسایل بسیار مجهز و مددن کوهکنی صرف سه متر تونل حفر میگردد و برای جلوگیری از ریزش سنگ و جفله های قسمت نرم، میخهای آهنی بطول چهار متر کوبیده میشد. کارگران ایتالیایی از قسمت جنوب و کارگران فرانسه از قسمت شمال بحفاری شروع کردند. کارگران ایتالیایی یکم هفته پیش از روزیکه در دومین بلان تثبیت شده بود کارشان را خلاص کردند و کارگران فرانسوی تا ۱۴ آگست فقط هفتاد متر از کارگران ایتالیایی عقب بودند. باین ترتیب کار احداث و ساختمان طولیترین تونل جهان که قرار بود در خزان ۱۹۶۳ پایان رسد تا بهار ۱۹۶۴ کار آن جریان خواهد داشت. طول تونلیکه حفر میشود ۵۸۰۰ متر و سه طبقه بی خواهد بود.

طبقات اول و دوم آن برای موترها و سایر وسایل نقلیه و طبقه سوم آن برای کیبلها و لینهای تلن و سایر امور و ایرنگ در نظر گرفته شده است. در طبقه تینکه تردد مرادها ممکن است بعد از فواصل معین جای پارکینگ نیز در نظر گرفته شده است تا نسبت معدوت تخنیشکی وسیله نقلیه توفل بند نشود. با ختم این تونل کوتاهترین و مطمئنترین جاده بین کشورهای همسایه بوجود آمده و فاصله پاریس و روم را در حدود ۲۰۰ کیلومتر کوتاهتر میگرداند. در ساختمان واحداث این تونل تا اوتایل اگست ۱۹۶۲ هشت نفر بائر عوامل مختلف تلف شده اند. از روی رویداد های اخیر بر میآید که کار این تونل به پایان رسیده است.

باید تعرفهای مجوز عملی شود :

یکنفر نطق گفت: اسامبله عمومی موسسه هوانوردی ملکی بین المللی کنه در ماه سنبله ۱۳۴۱ در روم منعقد شده بود فیصله نامه را گزارش داد که در آن اقدام بعضی از کمپنیهای هوانوردی مبنی بر تقلیل کرایه پایانتر از سوئه که از نظر بین المللی موافقه گردیده نگوشت شده است. نطق علاوه نمود فیصله نامه از حکومت عضو تقاضا کرده تاسمی نمایند تمام تعرفهای که بران موافقه شده و نشر گردیده بکلی نافذ گردد. این فیصله نامه از اتحادیه ترانسپورت هوایی بین المللی تقاضا کرده تا دستگیر خود را تقویه بخشد و در صورت ظهور مشکلات در تطبیق آن به آسامبله عمومی موسسه هوانوردی ملکی بین المللی اطلاع دهد. فیصله نامه توضیح کرد ناکامی در تأمین سوئه کرایه های که از نظر بین المللی بر آن موافقه شد استقرار صنایع ترانسپورت هوایی بین المللی را تهدید خواهد کرد.

انعقاد کنفرانس بین المللی درباره حیاة بشر :

در واسطه ماه سنبله ۱۳۴۱ ششمین کانگرس بین المللی درباره حیاة بشر در افوارها قبل تاریخ در روم بجلستات خود شروع کرده و دانشمندان هشتاد کشور بشمول اتحاد شوروی، امریکا، انگلستان، فرانسه، پولیند، چکوسلوواکیا، و ومانیا وایتالیا در آن شرکت داشتند. درین کانگرس اوراق و اعلامیهای که در این زمینه تهیه گردیده استماع شده و یکنفر دانشمند اتحاد شوروی بنام پروفسور «جی، اف، اینیس» درباره نوادها و قبایل انسانی که در اروپا و آسیا در ادوارها قبل التاريخ بسر میبردند و تحقیقاتیکه تاکنون در این زمینه نموده بیانیة ایراد و در پایان به این نتیجه رسیده که مهاجرت ملل چندین قرن پیشتر از تا ریخی شروع شده که مؤرخان مشهور جهان تمیین کرده اند. یک راهور دیگر از طرف پروفسور «تی، اس، یاسک» اتحاد شوروی به این کانگرس پیش شده که راجع به ارتباط کلتوریهای مردمیکه درازمنه قدیم در سواحل شمالی بحیره اسود، بالقان و وادی دانیوب زندگی میکردند بود. در این راهور گفته شده که در ادوارها قبل التاريخ بین قبایلیها یکدیگر در این مناطق بسر میبردند و تمدنهای

لویو کی برقرار بود. دانشمندان سایر کشور های جهان نیز را پوره های به این کمانگرس
تقدیم کرده اند.

پروفسور کلاک از یونیورسیتی کالیفورنیا امریکا در راپور خود خاطر نشان کرده
چندین حاصله نشان میدهد که یکنوع شادی مخصوص در ادوار قبل از تاریخ مفرغ از
آلات سنگی برای مقاصد مختلف استفاده میکردند بیک دانشمند دیگر امریکا که چندی
قبل از اتحاد شوروی نیز بدین کسره است در راپور خود خاطر نشان نموده که
دوآلاد قبل از تاریخ تماسهای زیادی بین مردم سایبری و امریکای شمالی وجود داشت.

پاداش مهربانی :

در یکی از بزرگترین سینما های نیویارک پیرزنی بالباسهای مندرس بسینما می آمد
این زن عادت داشت که همیشه یکساعت پیش از شروع نمایش بیاید و ویلیام دلی ،
منظم سینمای مذکور هر چند که حق نداشت هیچکس را پیش از ساعت یازده بداخل
سینما نهد ، معذرا حال زار این پسر زن احساسات او را بر میا تسکینت و بصورت
استثنایی اجازه میداد داخل سالون سینما شود و بدختری بنام روزا لی که متصدی
دهنمایی تماشاچیان بکرسیهای معینه شان بود ، ممر فی میکرد . روزا لی هم بکمال
مهربانی ، زن سالخورده و ظاهراً مستاصل را در گوشه ای از سالون دهنمایی میکرد ، چندی
بعد ، مطبوعات نیویارک خبر وفات زن ملیو نری را بنام « ماری لوپیز » با خطوط
درشت چاپ کردند . این زن ملیونر همان میرمن مقدس وژنده پوشی بود که هر شب ،
بلااستثنا بتماشای سینما میرفت . در وصیتنامه که از وی بدست آمد ، بر میآمد که زن
مذکور تمام ثروت خود را به « ویلیام دلی » و « روزا لی » برای اینکه در عالم ناشناسی
با او بیعت یک انسان بیش آمد لطفکار آنه میکردند بخشیده بود .

بوت دیو پیکر :

یکی از بوت دوزان جمهوریت اتحادیه آلمان بمناسبت پنجم و بیست و پنجمین
سالگرد جوانان یک لنگه بوت بزرگی ساخته است که طول آن پنجفوت و وزن آن
یک تن میباشد چرمیکه برای ساختمان این بوت بکار رفته از آن میتوان دوصد جوره
بوت ناه ساخت . در ساختمان این لنگه بوت ، دوازده نفر بوت دوز مدت ششماه کامل
بکار کرده اند .

جای پر خورد ستاره دمدار :

تجربیهاتی که بنابر تصادم یک جسم خارجی بسال ۱۹۰۸ در تایگای سایبری رخ داده
بود بعد از مطالعات مزید دانشمندان روسی بطور قطع اعلام گردید که بنابر تصادم
شهاب فلان نورد ، بلکه دوتیمجه برخورد ذو ذنبی تولید شده است . دانشمندان اظهار
نظر میکنند که سر ستاره دمدار مذکور منفجر شده و پارچه های آن بروی زمین
پراکنده گردیده اما بنابر کوچکی کتله تولید کرامتر های بزرگی را فرموده است .

دم ستاره مذکور بفاصله تقریباً سی کیلومتر دورتر از زمین محله دا بهر از خواب دوام داده و در گذشته است و در گذشته کی ذو ذنب تنها در شرق نصف النهار گریه و بیج دیده شده است طوری که از مطالعات مواقع جغرافیایی برمیآید نور و روشنا بیکی به نظر رسیده در حقیقت دم ستاره بوده است .

نتیجه استعمال دا روی خواب آور :

بتاریخ ماه سنبله ۱۳۴۱ وزارت صحتیه جمهوری اتحادی آلمان اعلام داشت که در حدود شش هزار تن اطفال مفلوج از مادرانی در آن کشور بوجود آمده اند که دواى خواب آور (کوئتر گان) را که حاوی مرکبات و تالی دوماید و میباشد در دوران حاملگی خود خورده اند . در این اعلامیه علاوه شده که در حدود یک ثلث این اطفال نوزاد مرده اند و همین امر سبب شده که تعداد وفیات بین اطفال نوزاد در آن کشور بسیار بالا برود . همچنان از جمله سه هزار طفلی که زنده مانده یکمده زیاد آنان بیجا بدنیا آمده اند و برای نهضت طفل دیگر از طرف وزارت صحتیه پاییهای مصلوحی و سایر انواع کمک داده شده است .

کوئتر گان تا چندی قبل که دکتوران ها مبروک پس از مشاهده اطفال نوزاد مفلو جی که مادران شان از این دوا مصرف کرده بودند بصورت آزادانه و بدون اجازه نسخه دکتور بفروش میرسید استعمال آنرا جداً ممنوع قرار داده اند . میر من اینطور هویت یکی از اعضای پارلمان جمهوری اتحادی آلمان اظهار داشت که در حدود شصت نفر علیه تولید کنندگان این دوا اقامه دعوی کرده اند . وی که ضمناً دکتور نیز میباشد علاوه کرد برای تهیه پایهای مصنوعی در حدود سه میلیون مارك برای اطفال مفلوج تهیه میگردد بمصرف میرسد .

افزایش روز افزون نفوس جهان :

مطابق احصاییه هاییکه در شش ماه دوم سال ۱۹۶۱ بصورت رسمی انتشار یافته ، نفوس جهان تا آنوقت به سه ، ملیارد و شصت میلیون بالغ شده بود . گویا از سال ۱۹۵۴ تا کنون نفوس جهان به اندازه پنجمصد میلیون افزایش یافته است . این افزایش البته بنابر تقلیل وفیات در امریکای مرکزی و از دیاد تولدات در بعضی کشور های جنوب شرق آسیا صورت گرفته است . این معلومات در احصاییه سال ۱۹۶۱ ملل متحد انتشار یافته و درین احصاییه علاوه شده است که گویا نسبت افزایش سالانه يك اعشاریه هشت فیصد بوده است . مطابق این احصاییه ملل متحد افزایش نفوس بیشتر در قسمت جنوبی آسیای مرکزی بظهور پیوسته و پر نفوس ترین قسمت جهان کشور های هند میباشد که در يك کیلومتر مربع آن سه صد و چهل و دو نفر زندگی میکنند . بعد ازین کشور میتوان انگلستان را نام برد که در هر کیلومتر مربع آن سه صد و دو نفر نفوس دارد . در بلژیک بهر کیلومتر سه صد نفر و در جاپان بهر کیلومتر دو صد و پنجاه و دو نفر زندگی میکنند . آماد بعضی جزایر مانند مالتا که در هر کیلومتر آن يك هزار و چهل نفر و در

موردا که در هر کیلومتر آن مشت صد و پنجنه فرو در جزایر هانش که در هر کیلو متر آن ۵۶۱ نفر رهایش دارند پرفسورترین حصص جهان میباشد . اندازۀ تولدات در جهان ۳۶ فی هزار و اندازۀ وفیات هجده فی هزار نفر میباشد . بلندترین اندازۀ ولادتها در افریقای استوایی و بلندترین اندازه وفیات در افریقای جنوبی می باشد ، زیرا ولادتها در افریقای استوایی ۴۸ فی هزار و اندازه وفیات در افریقای جنوبی ۲۷ فی هزار است .

بوسه ای که چهل پوند قیمت داشت:

پکنفر سیاح امریکایی بنام « جان فرا نیسکو لا » که بیست و دو سال دارد ، یکدختر ۲۳ ساله انگلیس را (که دوست وی بوده و کاترین « ماری هندی » نام دارد) در بهر بار سیلون واقع هسپانیا در برابر مردم بوسید . پولیس آن دو نفر را بجرم تخلف از قانون هسپانیا به پرداخت چهل پوند محکوم کرد . مطابق قوانین هسپانیا بوسیدن در معبر عام یک جرم بزرگ اخلاقیست .

روز نامه خوانان و سینه ها روان دنیا:

مردمان برتانیای ، سویدن ، لکسمبرگ و فنلند نسبت به همه مردم دیگر دنیا زیاد تر روزنامه خوان اند در برتانیه برای مرد و نفر یک روز نامه میرسد . در تمام دنیا ۸۰۰۰ روز نامه طبع میشود که از آن جمله ۲۱۰۰ آن در اروپا (غیر از اتحاد شوروی) چاپ میشود . در امریکا ۲۳۰۰ روز نامه و در آسیا (غیر از اتحاد شوروی) ۱۹۰۰ روز نامه طبع میگردد . تنها در اتحاد شوروی پنجاه روز نامه وجود دارد .

امریکای شمالی از جمله ۱۳ ملیون تن کاغذیکه در تمام دنیا سالانه صرف میشود بیش از همه جای دیگر یعنی هفت ملیون متریک کاغذ صرف میکند . در امریکا برای هر فرد ۳۶ کیلو گرام کاغذ اخبار چاپ میشود . استرالیا درجه دوم و سویدن درجه سوم را حایز است .

مردم هانکافنگ نسبت به مردم همه حصص دیگر جهان زیاد تر سینه ها میروند هر فرد آن ۲۲ بار در یکسال فلم را تماشا میکنند . مردم لبنان اگر چه سینه کم دارند اما بسیار سینه را استند . مردم او شنیای هیچوقت بقطار ایستادن محتاج نمیشوند . اما مردم آسیا و افریقا ازین بابت عقیمانده تر اند زیرا برای هر ۱۰۰۰ نفر محض ۶ چوکی سینه دستگیری میکنند و در هر دو قاره بعضی ممالکی اند که برای هر ۱۰۰۰ نفر کمتر از یک چوکی میرسد ، حد متوسط چوکی سینه برای مردم در دنیا بهر ۱۰۰۰ نفر ۲۲ چوکیت در اروپا برای هر ۱۰۰۰ نفر ۵۵ چوکی در امریکای شمالی ۵۲ چوکی در اتحاد شوروی ۴۲ چوکی و در امریکای جنوبی ۳۷ چوکی میرسد .

افزایش روز افزون آخذۀ رادیو:

تعداد دستگاه آخذۀ رادیو روز بروز زیاد تر شده میرود . مخصوصاً در ممالک اروپای غربی ، چنانچه حالیا در افریقا اضافه از چهار و نیم ملیون دستگاه آخذۀ وجود دارد یعنی برای هر ۱۰۰۰ نفر ۱۹ رادیو میرسد . اما افرونی تعداد تلویزیون زیاد تر است

چنانچه در سال ۱۹۵۳ کمتر از بیست مملکت جهان میتوانستند بطور منظم تلویزیون خود را بکار اندازند و در بسیاری ممالک تلویزیون بحال ابتدایی خود بوده و در اخیر ۱۹۶۰ تعداد ممالک و مناطقی که نشرات منظم تلویزیون دارند به ۵۹ میرسید. دستگاه تلویزیون هشت کشور دیگر نیز در همین وقت تحت نشرات تجربتی قرارداد داشت. علاوه ۴ کشور از تلویزیون ممالک همسایه خود ریلی میکرد و سی کشور هم در صد توردید و بکار انداختن دستگاه تلویزیون خود بود.

امروز در جهان ۹۹ ملیون دستگاه آخذ تلویزیون در خانهای مردم بکار افتیده از جمله ۵۹ ملیون آن در امریکای شمالی میباشد. در ممالک بحساب تناسب نفوس برای مرد و نفر يك دستگاه آخذ تلویزیون میرسد که به این ترتیب ریکارد جهانی دارد.

جمعیت جهان در نیمه سال ۱۹۶۳:

اداره اطلاعات نفوس واقع واشنگتن بتاریخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲ مطابق ۲۷ سنبله ۱۳۴۱ گزارش داد که نفوس جهان در نیمه سال ۱۹۶۲ عبارت از سه هزار یکصد و پانزده ملیون نفر بوده است.

اداره مذکور اظهار داشت که نفوس جهان سالانه به اندازه بیش از پنجاه ملیون یعنی باندازه جمعیت دهمین کشور پر نفوس جهان که برتانیه میباشد، افزایش مییابد؛ این اداره که مسایل مربوط به نفوس را مطالعه میکند مرکب از یکدسته محققان انفرادیست به اساس اطلاعات این شعبه نفوس کشورهاییکه طی سالهای اخیر بشتر از لحاظ مهاجرت تقلیل پذیرفته عبارت از آیرلند و ویتنام شمالی و آلمان شرقی و کشوری که نفوس آن فوق العاده افزایش یافته عبارت از هند میباشد و چنین افزایش نفوس که برخلاف انتظار سریع بوده است آنهایی را که با بالا بردن سویه حیاتی تشبث میورزند بامشکلات مسایل و خجمی مواجهه میسازد. در حدود پنجاه و هفت فیصد نفوس جهان در آسیا و بیست و يك فیصد در اروپا و اتحاد شوروی و چارده فیصد در قاره امریکای شمالی و جنوبی بسر برده و غالب قسمت هشت فیصد باقیمانده آن در افریقا زندگی میکنند. جمهوریت مردم چین با دارا بودن بیست و سه فیصد نفوس جهان یعنی هفتصد و هفده ملیون نفر کشور صاحب بیشترین تعداد جمعیت است.

بمنظور جلوگیری از عاشق شدن:

اطباء فیصله کرده اند که میتوان از عاشق شدن نیز جلوگیری کرد. ادویه مانده یونپال و وگسادل بهترین ادویه برای جلوگیری از عاشق شدن است اشخاصیکه همیشه این قبیل ادویه خواب آور را استعمال میکنند اگر زیر مطالعه قرار داده شوند دیده خواهند شد که فیصد دو نفر شان بیشتر عاشق نیستند. علت آنهم اینست که چنین ادویه اعصاب را تضعیف میکند.

انجام جنایت در جلد کرو کو دیل :

از روی اسرار قتلکه سه سال قبل در نیاسالیند بوقوع پیوسته بود درین او آخر بزرده بر داشته شد .

در اواخر ۱۹۵۹ در ساحل دریای و چیکوانا، جسد یک دختر سیاه پوست پیدا شد که حدس زده میشد توسط دندانه های تیز کرو کو دیلی بقتل رسیده است ، پولیس واقعه را همدی میشناخت به ترتیبیکه قتل توسط شخص و یا اشخاص صورت گرفته است . اخیراً مردی بنام «ایلارد» بمقامات قضایی حاضر و با اقرار خویش بمقامات پولیس عجیبترین و اسرار آمیز ترین جنایت را برملا گردانیده اظهار داشت : مردی بنام «اودریک» که سابقه دوستی بمن داشت بادختر سیاه پوست طرح دوستی افکند باثر مخالفتی ، دخترک میخواست از او جدا شود مرا که سرو کارم با کرو کو دیل ها بود در بدل پنج مارک جرمنی پول وادار ساخت تا نظر مشوقش را به او جلب کنم . صبح یکروز غرضاً سه سال پیش کرو کو دیل بزرگی داسر بریده و خودم داخل پوستش گردیدم و بشما پر د ا ختم تا بجاییکه دخترک هرروزه برای آب گسرفتن به لب رودخانه میآمد رسیدم به اثر اسرار من حاضر نشد با «ایلارد» رو برو نشود منهم تا فهمیده توسط کاردار بر با زوی دخترک فشا ر آوردم تا بکلمی قطع شد و خودم دوباره با همان ترتیبی که آمد . بونم داخل آب شدم ، وقتیکه مر دم با جسد دخترک رو برو شدند این تصور ذهن همه را پر کرده بود که کرو کو دیلی به او حمله نموده و وی را از پا افکنده است . قاتل حقیقی من هستم برای اینکه خود را از حذاب وجدان راحت بسازم بشما معرفی میشوم .

موزیک شفا بخش مریضان روحی است :

یکمده مریضان سرویس عقلی و عصبی شفا خانه «کالکس هاوزن» شهر دوسلدورف که بامراض مختلف روحی مصاب بودند بیکمک نعمات موسیقی دوباره صحت یافتنند . دکنوریکه این مریضان راحت تجربه قرار داده بود بهمخبران جراید اظهار داشت که بصورت عمومی تا هشتاد فیصد مریضان روحی را میتوان توسط موزیک شفا بخشید .

یک اثر موسیقی که شصت و پنج ملیون دالر عاید آورد :

یکی از آثار برانند برناردشا موسوم به «یکمیلیون» که از طرف «لرنر رو» بکنفر آنهنگسا ز در سال ۱۹۵۶ بشکل یک اثر موسیقی بنام «دلارام زیبای من» در آورده شده بود ، بتاریخ ۲۹ ماه سپتمبر سال ۱۹۶۲ در برادوی واقع نیویارک مورد نمایش قرار داده شد که بیش از شصت و پنج ملیون دالر عاید آورده .

تاثیر اغذیه بسیار سرد و داغ در بیماری های قلبی .

نوشیدن نوشابه های بسیار یخ و خوردن غذا های فوق العاده داغ درانفرکت قلبی دخیل میشود . این موضوع به اثر تجاربیکه در بومنتون فلا دلفینا بعمل آمده بانبات رسیده ، در آنجا چهار نفر بیک نوع بیماری رگهای قلب مبتلا بودند . از آنجمله سه

نفر مستقیماً قبل از مصاب شدن به انفرکت نوشابه بسیار سرد را به محض خوردن فرو برده بودند و در لوله مری نفر چهارم يك لقمه داغ و سوزان بند مانده بود . قبل ازین واقعه اشخاص مذکور قطعاً کدام شکایت از ناحیه مری یا گاهی قلب نداشته اند . این تجربه علاوه بر نشان داد که انفرکت قلبی تنها از ناحیه خونریزی داخلی بوجود نمیآید بلکه عکس العملهای مخفیانگی که از مری یا معده سرچشمه میگیرد ، نیز علت آن میتواند شد . پر و فیسور «روزلر» از تجربه بالا چنین نتیجه میگیرد که بر اشخاص سالخورده مخصوصاً کسانی که بمرض انفرکت قلبی مصاب باشند ضرورت است تا از خوردن و نوشیدن نوشابهها و غذای بسیار گرم و یا بسیار سرد بپرهیزند .

محاكمه يك مادر بجرم كشتن فرزندش:

در ماه عقرب ۱۳۴۱ محاكمه يك مادر بیست و پنج ساله دریکی از محاکم بلژیک صورت گرفت ، وی بقتل دختر نوزاد خود که ناقص الاعضا بد نیا آمده بود ملزم شده بود . سرقة عجیب دریك اداره تبادل اسعار ژینو: دو نفر دهنی که خود را با لباس زنان ملبس نموده اما در باطن با تفنگها مجهز بودند يك اداره تبادل اسعار را در ژینو مورد سرقت قرار داده و بیش از صد هزار فرانك سویسی را از آن ربوده و در موتور قرار نمودند .

افزایش نفوس جهان در سالهای آینده:

قرار راپور های ملل متحد نفوس جهان بین سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ تقریباً به هزار میلیون نفر بالغ خواهد شد و این ازدیاد تقریباً هفتاد و پنج میلیون نفر بیشتر از آنست که ملل متحد در سال ۱۹۵۷ تخمین نموده بود در راپور همچنان گفته شده که بین سالهای ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ يك ازدیاد نژاد فیصد که بیش از چهار صد و هشتاد و پنج میلیون نفر میگردد بوقوع پیوسته است . تقریباً این ازدیاد شصت فیصد در آسیا صورت گرفته است . همچنان تکثر نفوس در کشورهای روبه انکشاف نسبت بکشور های که از لحاظ اقتصادی بسیار پیشرفته اند دومرتبه بیشتر میباشد ، معیار تولدات در کشور های غرب ، افریقا ، امریکای مرکزی و جنوبی و آسیا فوق العاده زیاد میباشد .

در جریان امسال ۱۸۰ هزار نفر به کانادا مهاجرت کردند :

بر طبق اظهار شاغلی مسکچی معاون پارلمانی وزیر امور مهاجرت کانادا تعداد مهاجرینیکه طی سال جاری وارد کانادا شده اند عبارت از یکصد و هشتاد هزار نفر یعنی يك فیصد نفوس آن کشور میباشد .

مادر يكصد و دوساله فرزند ۷۴ ساله خود را نجات داد :

شب شنبه ۱۳ دلو ۱۳۴۱ (۲ فروری ۱۹۶۳) و مادر یکه یکصد و دوسال عمر دارد پس هفتاد و چهار ساله خود را از مرگ نجات داد . آن مرد هفتاد و چهار ساله در خانه شان پاروی دی آتلی اغنامه و مادر صدساله با کشی کردن کرتیش او را از آنجا برون ساخت .

جوانی برهنه روی دریای دانیوب رقصید :

طبق اظهار جراید مجا رستان يك پسر جوان برهنه روی دریای منجمد دانیوب دژبست، رقصیده و هزاران نفر اودا تماشا میگردند ، آن پسر پس از تعقیب گردیدن از طرف پولیس بر روی یخ گرفتار و جهت تداوی انفلوانزا بشفاخانه برده شد .

تاده سال آینده اندونیزیا يك ملیون محصل خواهد داشت :

دكتور سكار نوریس جمهور اندونیزیا اظهار داشت که تا سال ۱۹۷۲ اندونیزیا لافل دارای يك ملیون معلم درپوهنتونهای آن کشور باشد، این تعداد، ده برابر تعداد محصلانی است که اکنون برای سال تحصیلی ۱۹۶۲ - ۱۹۶۳ درپوهنتونهای اندونیزیا شامل میباشند .

پیرترین مرد جهان مرد :

محمود لوردان که بزم مردم سوریه پیرترین انسان جهان بشمار میرفت اخیراً بمهر ۱۶۳ سالگی دریکی از شهرهای شمالی سوریه چشم ازجهان پوشید، مطبوعات سوریه علت مرگ وی را ضعف پیری و خرابی اعصاب وی وا نمودند .

دریکی از بانکههای ژنیو یکصد هزار فرانک توسط کالنگسترها مورد سرقه قرار گرفت .

دراواخر ماه دلو ۱۳۴۱ دوتن ازدزدان که کاملاً مسلح شده بودند بغرفه مبادله ژنیو حمله برده و از کسه های آن یکصد هزار فرانک را بسرقت بردند . بطوریکه پولیس جنیو گزارش میدهد دوتن دزد مذکور درحالیکه لباس زنانه را دربرگرفته بودند وارد غرفه مبادله بانکه شدند . مردو کلاههای عصری ومطابق مودا پسر داشتند؛ وقتی یکی از ماموران خزانه از مراجعان مذکور تقاضای شانرا جو یاشد ، یکی از دزدان تفنگچه ماشیندار را ازجیب بالاپوش خویش بیرون آورد و برایش نشانه گرفت . دزد دومی که از جیبش تفنگچه را بیرون کشیده بود ، بدوخیخ خود را به کسه بانکه رسانده سه خریده حاوی بانکنوت را گرفت وباطفاق مراجعان باز گشت .

مردو دزد سرک را بدویدن قطع کرده، درموتوری که دزد سوم عقب جلوموتراشته وموثر را چالان نگهداشته بود، خودرا انداخته وموثر بلافاصله بحرکت افتاد وبرق آسا از نظرها ناپدید شد ، بطوریکه پولیس نتوانست هویت اصلی دزدان را کشف کند .

بزرگترین خفیه پولیس جهان درگذشت :

يك خفیه پولیس پاریس که قرار روایت در تحت نام «انسپکتر میگر» نمونه قهرمان داستانهای پولیسی ژورژ سیمنون بوده است بمهر نوودویك سالگی درگذشت . وی که «مارسل گیوم» نامداشت تا زمان تقاعدش درسال ۱۹۳۷ بعیت آمرسه اسل از انسپکترهای پولیس فرانسه انجام وظیفه میکرده است .

وی پس از ترك ادا ده پولیس فرانسه، شغل يك مفتش غیر رسمی را اختیار کرده و در سال ۱۹۴۵ در موضوع مرگ هیتلر واوا براون برای يك جریده فرانسوی به تحقیق

پرداخت . ماسل گیوم میگفت: فقط يك مرد یعنی «لاندر» به غلوب ساختن اوقادر بوده است «لاندر» مرد فرانسوی ریشواری بود که بچندین زن وعده ازدواج داده و آنها را بقتل رسانیده و بجرم اینکار بسال ۱۹۶۲ ، اعدام شده ، مشا رالبه بخونسردی و نبات اراده مشهور شده بود .

پندار ازدواج بحیث میدان فتنال:

يك اداره ليكاس مرکزنايجرياکه اجرای مراسم ازدواج رابهمده دارد روزی ازروها از عقد نکاح داماد که در مراسم ازدواج با پتلون کوتاه حاضر شده بود امتناع ورزید . روز نامه دسندي تاثير ليكاس ، از قول آمر اداره ازدواج مي نويسد که من با پتلون کوتاه داماد متعجب شدم . لهذا از داماد سوال کردم که آیا تصور میکنی مراسم عقد نکاح بمشابه میدان فتنال باشد ، لهذا بوی گفتم قبل از اینکه من مراسم را اجرا کنم لطفاً بروید و خود را بالباس در ست ملبس سازید ، بتعقيب آن گفتگوی طولانی صورت گرفت تا اینکه داماد باین امر موافقت کرد . داماد سی ساله که يك پیراهن آستین کوتاه ، یغن باز و پتلون کوتاه در تن داشت بمنزل خود برگشت تاخود را درست ملبس سازد .

عروس بیست و چهار ساله داماد در خارج دفتر ازدواج بیصبرانه انتظار بازگشت داماد را میکشید و در حالیکه اشک از چشمان وی جاری شده بسود سمی میورزید تا چهره خود را از برابر کمره های عکاسی نامه نگاران پوشیده نگهدارد . باباذگشت داماد انتظار عروس پایان یافت اما داماد درست موقعی رسید که دفتر عقد نکاح مسدود شده بود لهذا آنروز داماد وعروس با خاطر افورده و بدون اینکه عقد کنند آنجا را ترک گفتند ، ولی اجرای مراسم شان بروز دیگر موکول شد . پوشیدن پتلونهای کوتاه موقع کار در نایجریا بسیار معمول است اما در موقعیکه جنبه رسمیت بیشتر داشته باشد عموماً از لباس دراز و لباس ملی مخصوص خودنا بجریا استفاده میشود .

ژورنالستیکه ۶۳ سال کامل مشغول طبع يك نشریه بود :

در سال ۱۹۰۰ ، که بناغلی «بروس انگرام» بحیث مدیر مجله «ایلستریتد لندن نیوز» امور نشراتی مجله مذکور رابدست گرفت از عمر اختراع اکریز ، سینما ، فوتوگرافی و تیلگراف بیسیم تازه پنجاه سال سپری شده بود . در نخستین سال نگارندگی موصوف نخستین پرواز برادران «رایت» در منطقه «کینی هاگ» صورت گرفت ، از آن هنگام ببعده دو جنگ بزرگ جهانی بوقوع پیوست ، رادیو و تلویزیون بحیث دو آله مهم مخابراتی و پروپاگندی عرض وجود کرد و کشف بنسلین وسایر دواهای انتی بیوتیک اتفاق افتاد بم اتمی و هایدروژن و در تعقیب آن اقامار مصنوعی بمیدان آمد و پرواز های کیهانی آغاز گردید . مجله مصور لندن نیوز تحت نگارندگی بناغلی «بروس انگرام» که از سال

۱۹۶۰ ثلثه ماه جنوري سال ۱۹۶۳ تام ۶۳ سال را دربر ميگيرد کليمه وقايع وحوادث انگشاني و انقلابات اجتماعي را که در خلال اين دوره طولاني بوقوع پيوسته مسلسل درصفاات خود متمکس ساخته است موصوف در ۲۳ سالگي امور نشراتي مجله مصور لندن نيوز را بدست گرفته و تا ۸ ماه جنوري سال ۱۹۶۳ که چشم از جهان پوشيد ، ۶۳ سال در طبع و نشر مجله موصوف ممت گماشت .

جا سوسان اسراييلي يك دانشمند آلماني را ربودند :

در او اخر ماه حوت ۱۳۴۱ ، شايع شد که گمان ميرود دو نفر از جا سو سهاي اسراييلي که در او اويل ماه جاري از طرف پوليس سويس دستگير شده اند در يك جنگ سري عليه دانشمندان آلماني که مشغول ساختن اسلحه سري براي جمهوريت متحد عربي ميباشند شرکت داشته اند . اين دو مخبر که يك نفر آن اسراييلي و ديگر آن تبعه اتريش ميباشد بتاريخ دوم ماه مارچ ۱۹۶۳ در شهر زوريخ دستگير شده و با داشتن رابطه در قضيه اختطاف داکتر هانس کلاین و ريختر متخصص هر ميبها که در يك شهر سرحدي جمهوريت اتحادي آلمان موسوم به دلو رايخ بسر ميبرد مظنون ميباشند . منابع پوليس سويس اطلاع راديو اسراييل را تصديق کرد که هر دو جاسوس بوسيله دامپکه از طرف دختر داکتر نيس گوپرک يکنفر دانشمند ديگر آلماني که در همين پروژه مصروف کار است گمترده شده بود گرفتار شده اند .

منابع گفتند که اين دو نفر مخبر بعد از ملاقات با پيغله هايدي دختر داکتر گوپرک در يك هتل شهر بازل که فقط آنطرف سرحد شهر دلو رايخ ، واقعست دستگير شدند . پيغله هايدي گوپرک قبل از ملاقاتش با دو نفر به پوليس سويس جريان را اطلاع داده بود . يك ميکرد وفون که کليمه مذکرات آنها را ثبت ميکرد در ميز طور مخفي گذاشته شده و دو نفر پيشخدمتهاييکه در هتل بر آن ميز مصروف کار بودند از خفيه پوليس هاي سويس بودند .

قرار اظهار منابع نشارتي اسراييل آن دوايجنت سمي مينمودند دختر داکتر گوپرک را وادار سازند برينکه پدرش را از کار کردن براي جمهوريت متحد عربي منصرف سازد ، زيرا آن دو نفر ادعا ميکردند که پدر دختر در ساختمان سلاح داراي قوه تخريبي زهاد با جمهوريت متحد عربي که عليه اسراييل استعمال ميکند کمک مينمايد مذاکرات دوايجنت اسراييلي با دختر گوپرک اشتراک آند و دارد عمليات وسيع اسراييل عليه دانشمندان و شرکت هاييکه با جمهوريت عربي متحد قرار وادهاي دارند آشکاره مي سازد .

منابع سويسی گفتند که اين موسسه در چندين مملکت ديگر اروپاي غربي بشمول برتانيه شعبي دارد اينکه چطور ايجنت هاي دختر داکتر گوپرک به تماس آمدند از طرف هيچکدام منبهي طور صريح چيزي گفته نشده با آنها منابع سويس گفتند که دختر داکتر گوپرک با داکتر کلان و ريختر تماس داشت و بنا برين طرف توجه آن دو نفر ايجنت اسراييل قرار گرفته بود . گمان ميرود پدر دختر يعني داکتر گوپرک

فعلاً در جمهوریت عربی متحد باشد . يك دا نشمند دیگر آلمانی داکتر هاینر کروگک باشندہ میونخ که در همین پروژہ مصر و ف بوده و در سپتمبر سال گذشتہ بدون اینکه اثری از روی پیدا شدہ باشد ناپدید گردید . منابع سویس میگویند کہ آنها گمان دارند ناپدید شدن داکتر کروگک با همین فعالیتها ی اسرائیل ارتباطی داشته باشد .

بلند ترین آبشار جهان :

اخیراً بلندترین آبشار جهان بنام سلطان آبشارها مسمی شد ولی بعد از بیست و شش سال تحقیق و مطالعه در سال ۱۹۴۳ شخصی بنام جیمی آنکل ، باطیارہ اش بر فراز سلسلہ جبال واقع در جنوب شرق ویزو یلا پرواز در آمدوی بدنیا لای سرگردان شکست و امید وار بود رودخانه را کشف کند کہ محتوی مواد کانی طلا باشد ، ولی چیزیکہ او یافت آبشار فوق العادہ شکفت انگیزی بود کہ از فراز قلعہ دایویان توپی ، پایین فرو میریخت . سنجش های بعدی این نتیجہ را بدست آورد کہ رودخانه بزرگی از ارتفاع ۸۱۰ متر پایان میافتد . این آبشار بہ افتخار کاشف آن بہ آبشار د سالتو آنکل ، موسوم گردید و حتی مدتہا قبل نیز طیارہ جیمی آنکل بر فراز کوه ایویان توپی دیده میشد . این طیارہ بعد از آنکہ سقوط کرد و صاحبش را کشت در بین لجن زارهای آنجا بندماند .

اکنون بعد از بیست و شش سال یکنفر پیلوت و یک کشیش از مصب رود خانه گادا واقع جنوب و نزویلا در حاشیہ سرحد برازیل بہ کارا گاس باز گشته اند ، راپرو داده اند کہ از فراز طیارہ آبشاری را کشف کرده اند کہ لاقلاً یکہزار متر و یا یکہزار و پنجصد متر ارتفاع دارد . این آبشار از فراز کوه دمیژتیا لہ پاوا در میان جنگل نفوذ ناپدید و وحشی پایین میریزد و نسبت بہ سالتو آنکل دارای آب بیشتر است . تاکنون تنها سرخ پوستان آن منطقہ از وجود چنین آبشاری ، مطالبی را ابراز میکردند آنان عقیدہ داشتند کہ این آب از آسمان فرو میریزد . در حال حاضر کار سروی مناطق مذکور جریان دارد و در بن ضمن البتہ ارتفاع حقیقی سلطان آبشار ها نیز تثبیت خواهد شد .

مردیکہ دو معدہ دارد :

باساس يك خبر منتشر در روز نامہ ها نوی ، دکتوران معالچ در ویتنام شمالی مریضی را بادو معدہ علیحدہ یافته اند بمریض مذکور اشتباه داشتن تو مو رد میرفت اما معاینات صحی نشان داد کہ وی داری دو معدہ یکی در قسمت راست و دیگری در قسمت چپ شکم میباشد ، در لندن يك دکتور ذبصلاح گفت کہ وی هیچ اطلاعی از همچو قضیہ کہ انسانی دارای دو معدہ علیحدہ باشد نداشته است .

نخستین نندارتون جهانی گملها :

اولین نندارتون بین المللی گملها بتاريخ ۲۶ ابریل ۱۹۶۲ در شهر هامبورگ افتتاح شد و این نندارتون دہ هفته مفتوح بود اشکی نیست کہ ہر تماشایچی و حتی ہا بر این

از چنډون نندارتون انتظار داود تا تمام محوطه که اتفاقاً خپلی وسع است (در حدود ۷۶۰۰۰ متر مربع) از گل و گیاه پوشیده باشد. معماران و مدیران مسئول نندارتون گلها که باید بدان نام (الهیاد گل) را داد تصمیم گرفتند باتوسل به روشهای کم و بیش معیر العقول و استفاده از آخرین تجارب و اختراعات علمی بر سرما فایق شوند و عیلمرغم پخ پندان شدید که بخصوص در شمال آلمان بعضاً مسلط است انواع و اقسام گلهارا که معمولاً در اواخر بهار و یا تابستان به ثمر میرسند پرورش دهند و بایستی گفت که در این کار بخوبی موفق گردیده اند. پرورش دهندگان گل توانستند سرما را که رقیب سرسخت و بیرحم این نمایش گل بشمار میرفت بکنار زنند و انواع و اقسام گلهارا برای زمان افتتاح نندارتون آماده کنند از جمله وسایلی که جهت تسریع رشد نباتات و گلها بکار رفته بایستی از ماده مخصوص پلاستیکی نامبرد که در بسیاری موارد چنانشین خاک گردیده است کارکنان نندارتون گل و باغبانی عقیده دارند که قسمت مهم این نمایش حصه ای است که گلهای معروف به او رسیده در ۱۷۰۰ متر مربع از نمایشگاه به دنگها و انداخ مختلف در معرض نمایش قرار داده شده است گل (اورکیده) متعلق به نواحی کرم و جنگلی ارجننتاین و برازیل میباشد و بعلمت وجود اشکالات زیاد در پرورش آن از نادر ترین و در نتیجه گرانبها ترین گل جهان است.

در هر گوشه این گلستان وسیع نمونه های جالب و زیبایی گلها و نباتات کشورها و نواحی مختلف جهان عرض اندام میکنند از درخت پرتقال مخصوص سیلی گرفته تا یک نوع نبات بومی که فقط در دغامه امید افریقای جنوبی میروید همه نوع گل و گیاه در این نندارتون عظیم یافت میشود.

تداوی امراض روحی توسط امواج کوتاه ماورای صوتی:

یک داکتر پوهنتون یوتای امریکا در سنت لویی انکشاف طریقه جدیدی را که برای تداوی برخی ناخوشی های روحی و احساساتی بوسیله تمرکز دادن امواج صوتی بر دماغ صورت میگردد شرح داد. وی گفت که این طرز تداوی بر هشتاد فیصد از جمله تقریباً دوصد مریض مصاب بودند موفق ثابت شده است. هدف زیادی این مریضان در مقابل سایر اقسام تداوی حساسیت نشان نداده بودند. پیتزلند ستروم دکتور پوهنتون یوتا و شوهر سابقه انگریز بر گمن اکثرس معروف سینما گفت که این طریقه جدید یک نوع تداوی غیر جراحی است که بدون تاثیرات نامطلوب مریض را تداوی میکند. بر طبق این تداوی جدید امواج کوتاه و ماورای صوتی که گوش انسان قدرت شنیدن آنرا ندارد بر اعصاب در قسمت پیشروی دماغ متوجه ساخته میشود امواج صوتی از بین سه سوراخ بوسیله برمه کردن استخوان سر با اندازه یک دکه به مغز انتقال داده میشود. داکتر لند ستروم گفت تداوی مختصر کفایت میکند که مریض را شفا بخشد.

یک سک آله استماع الکترو نیکی را کشف کرد:

وزارت خارجه امریکا اعلام کرد که یک سک در حالیکه قوه له میکشود گویا با دشمن

نامری در مجادله بوده آله استماع الکترونی را مسکشف ساخت که در زیر فرش
 اطاق يك عضو سیاسی سفارت کبرای امریکا مقیم یکی از مالک جا داده شده بود
 متخصصان امنی امریکا که محل رهائش آتشه نظامی را در کشوری که نام آن ذکر نشده
 معاينه و تفنیش میکرد از هدای های رنجش آمیز غوغا کشیدن سک دیپلمات امریکایی
 مضطرب شد. حیوان ظاهراً رنج میبرد و بر می آمد که بادشمن مرفی ای در يك کسج
 اطاق مجادله دارد. متخصص امنیتی علایم اشتباهی را در فرش اطاق مشاهده کرده و با
 برآوردن تخته های چوب فرش اطاق را دیوپی را کشف کرد که تمامی لذاکراتی را
 که در اطاق سمت میگرفت بپای دوری منتقل میساخت رادیو بواسطه غلایم صوتی بکار
 افتیده و بهمان طریق لید خاموش میشد این علایم صوتی آنقدر خفیف بود که گوش
 بشر به شنیدن آن قادر نبود ولی برای يكسکه اگر در دنالك نلاقل تکلیف دهنده بود.
 گورنر پنجاه و چار سائله نیویارک با يك بیوه سی و شش ساله ازدواج کرد
 بناغلی نام را کفلر گورنر نیویارک بامیرمن مارگار نافتلر مرفی در نزدیکی
 بوکانتیکو ازدواج کرد. ازدواج بناغلی را کفلر که پنجاه و چار سال عمر دارد
 و میرمن مرفی که سی و شش سال عمر داشته و بتاریخ اپریل از نزد شوهر خود که طلب
 تحقیقات میکرد طلاق گرفت در طرف چند هفته باینطرف شایع شده بود.

کوهنوردان امریکایی بر ایوردست بالا شدند:

قرار دایوری که چندی قبل از کمپ اساسی هیأت کوهنوردان امریکایی در کتمنندو
 واصل شده بود دو عضو هیئت کوهنوردان امریکایی بر قله ایوردست بالا شدند و بناغلی
 جان کنیدی بدین مناسبت به آنها تبریک گفته است، این سومین بار تسخیر قله ایوردست
 که بیست و نه هزار و بیست و هشت فوت ارتفاع دارد بعد از فتح آن قله برای بار اول از
 طرف هیأت کوهنوردان برتانیه در سال ۱۹۵۳ و بار دوم توسط هیأت سوئیسی در سال ۱۹۵۶
 از طرف هیأت کوهنوردان امریکایی که هویت آنها تاکنون معلوم نشده صورت گرفته
 است. در پیام رادیویی اساسی کمپ گفته شده که دو نفر کوهنورد امریکایی بساعت
 هفت و بیست دقیقه کسری نوچ قله را تسخیر کردند و این فتح آنها درست به وقت
 پروگرام معین صورت گرفت . . .

«انجام»

برندگان جوایز بین‌المللی

برنده جایزه صلح جهانی :

جایزه صلحی که از طرف موسسه «خانه صلح» توزیع میگردد در سال ۱۹۶۲ به «جان مونیت» تبعه ایالات متحد امریکا تقدیم گردید. نقطه کثون آیزنهاور، جارج مارشال، کلی، چرچیل و براندت بنابر وال برلین غربی بدربافت جایزه فوق موفق گردیده اند.

برنده جایزه نوبل در شق کیمیا:

کمیته جوایز نوبل اکادمی علوم سویدن جایزه نوبل کیمیای ۱۹۶۲ را به دکتور «کائیکو» و دکتور «پیروست» دو نفر دانشمندان برتانیوی بصورت مشترک اعطا کرد.

برندگان جایزه نوبل در شق طب:

داکتر فرانسیس هاری کریک برتانیوی، داکتر جیمز دیوی واتسون امریکای و داکتر مارینس هوفرید ریگ و لکنس برتانیوی سه نفر دانشمند رشته طب بابت کشف ساختمان ابعاد ثلاثی تکلیک اسید بدربافت جایزه نوبل ۱۹۶۲ در شق طبابت موفق شدند.

برنده جایزه نوبل در رشته ادبیات:

جایزه نوبل ۱۹۶۲ در رشته ادبیات برای بناغلی «جان شتابین» نویسنده معاصر اونیان و امریکایی داده شد، وی که اکنون بیش از شصت سال دارد و با کمال آراهی «کابلغور» نیز زندگی میکند به آرزوییکه در دل میبردانید موفق شد.

برنده جایزه نوبل در رشته فزیک:

جایزه نوبل فزیک ۱۹۶۲ برای پروفیسور «لیف دیوید ویک لاند او» روسی از اهل خارکوف اعطا شد. وی ۵۴ سال دارد و از سن ۱۳ سالگی با بنظر در ریاضیات نمونه عجیبی محسوب میشود.

جایزه نوبل صلح ۱۹۶۳ بکسی داده نشد:

کمیته جوایز نوبل بین‌المللی در اسلو اعلام داشت ۱۵ عقرب (۱۳۴۱) که در سال ۱۹۶۲ جایزه نوبل صلح بکسی اعطا نخواهد شد. علت این تصمیم کمیته جوایز افشا نکرده ولی گفته شده که پول جایزه سال ۱۹۶۲ به برنده جایزه نوبل صلح سال ۱۹۶۳ داده خواهد شد.

کسیکه جایزه «کالینگا» را ربود:

«آدم روسی» کالاریک، مصنف برتانیوی بابت مسامی اش در تصمیم علم با او فک

بد دریافت جایزه «کالینسکا» موفق شد، شاغلی «رن ما هیو» کفیل مدیر عمومی یونسکو این جایزه را طی يك احتفال مجلل دردملی جدید برای وی اعطا کرد.

برنده جایزه اوسکار

اواکار فر مجبو بهترین چهره سینمایی که در آستانه آخرین روزهای جوانی قرار داد به اخذ جایزه هنری اوسکار موفق شد، وی که تاکنون درم تجاوز از بیست و سه فیلم شرکت کرده از همه بیشتر فیلم «کنس با برهنه» را تعریف میکنند. از فیلمهای معروف وی «برفهای کلیما نجارو» و «پنجاه و پنج روز در بیکنسک» را که تازه تهیه میگردد میتوان نام برد.

برندگان جایزه اوسکار و هنرمندان هالیوود در ۱۹۶۳

برندگان جایزه اوسکار که از طرف اداره اکادمی هنرهای زیبای هالیوود توزیع شده است قرار آتی است.

الف، بهترین اکتودان سال.

۱ - برت لانگستر در فیلم (انسان برنده می از آلکاتراس)

۲ - جک لیون در فیلم «گل و شراب»

۳ - ماریسلو ماستروینی در فیلم «طلاق»

۴ - پیتراوتول در فیلم «لارنس عرب»

۵ - گریگوری بك در فیلم «قتل يك برنده سخنگو» که تاکنون پنج بار ناهزد جایزه

اوسکار شده بود ولی موفق نشد بجز این بار «ماستروینی یگانه اکتود خارجی

است که برای نخستین بار در يك فیلم غیر امریکایی بزبان خارجی جایزه گرفته است.

ب: بهترین اکتورس های سال

۱ - آن بانکر رفت در فیلم «کارگر عجیب»

۲ - لیلی رمك در فیلم «گل و شراب»

۳ - جرایدین بچ در فیلم «پرندة شیرین جوانی»

۴ - کاترین هپورین در فیلم «سفر روزهای طولانی در شب»

۵ - بیتی دویس در فیلم «آنچه همیشه به بی بی جین واقع میشود» بیتی دویس دو

دفعه برنده جایزه شناخته شده و برای سومین بار نیز قسم بیسابقه حایز جایزه شد. بهترین فیلمهای سال.

۱ - لارنس عرب.

۲ - دراز ترین روزها.

۳ - موسیقی نواز.

۴ - میوتینی آند بونتی.

۵ - قتل يك برنده سخنگو.

ج: بهترین دایر کشان سال.

۱ - فرانک پري دوفلم «داؤد وېس»

۲ - پدرو وجرمي بافلم «طلاق»

۳ - دويداين با فلم لارنس عرب ، همچنين موصوف با رهنمايي فلم «پلي برفراډ»
روهخانه کوي، نيز حايز جايزه گرديده است .

برندگان جوایز طلایی بروکسل

پيغله «لېلي باوي» يېسکي از مخترعان لندن بنا بر اختراع يك ماشين که نوتهاي موسيقي شش اکتيفه را چندين مرتبه نسبت به آلات ديگر سر يعترتايپ ميکند در نمايشگاه بين المللي مخترعان در بروکسل به اخذ جايزه طلا نابل شده است . کذا دو نفر مخترعان ديگر موسوم به «جان باس» و «پناغلي «پور سمون» نيز به اخذ جايزه طلا موفق گرديده اند اولي يك پرده ضد هوا اختراع کرده که الماريها وقفه هارا از نفوذ خاک وغيره کثافت ها محافظت ميکند و نفر دوم آن با ساختن يك بکس لباس که داراي چهار ارايه کوچک بوده و در حمل و نقل آن تسهيلات فراهم ميکند، به اخذ اين جايزه موفق شد . همچنان «پناغلي «او تيونيچي تيتوس وای گوکي» يکنفر باشنده لندن که در نايجريا تولد شده آلة اختراع کرده که در موترهاي پوليس نصب شده و تخلفات ترا فېکي را ثبت ميکند اين شخص به اخذ جايزه نقره موفق شده است .

احصاییه های دلچسپ از پیشرفت های

صناعتی و زراعتی جهان بین سالهای ۱۹۴۸ و ۱۹۶۱

مؤسسه ملل متحد احصاییه پیشرفت های صنعتی و زراعتی را که سالهای ۱۹۴۸ الی ۱۹۶۱ را در بر میگيرد طی يك جلد حاوی (۶۸۸) صفحه به طبع رسانیده است .
ار قامي که از منابع رسمي ۱۳۵ کشور جهان اخذ شده با ارقام تخمينی دیگری که حاصل شده در اکثر موارد جدول های این کتاب را نامکمل ساخته است .
پناغلی (باتريك نومتس) رئیس امور احصاییه ملل متحد گفت که ملت عمومی سالنامه در این اد اخر رو به مر فته خوب میباشد .

جدول مندرجه کتاب نشان میدهد که در دوران سال ۱۹۶۱ حکومت امریکا لا اقل در ۹۳ ساحه فعالیت های بشری نسبت به ۲۷ ساحه فعالیت های که اتحاد شوروی در آن حصه گرفته مقام اول حایز را شده است .

در جاهای که سایر کشورها نسبت به این دولت بزرگ بسیار کم تر در آن حصه گرفته اند امریکا هنوز ۲۶ در مقابل ۱۸ از اتحاد شوروی پیش قدم افتاده است .
اتحاد شوروی تقریباً در پنجاه جدول احصاییه وی ار قامي نداشته است .

برخی از این جدول ها نشان میدهد که اتحاد شوروی و کشور های اروپای شرقی از د ول غربی بسیار عقب مانده اند و ترقی تدریجی که در ارقام بلاک شرقی بعد رونما میشود چنان به نظر میرسد که بلاک شرقی دول غربی را مغلوب ساخته نخواهد توانست .

ایالات متحد امریکا از موثرهای تیز رفتار گرفته تا فلز ، جست واز زغال سنگ و مس و بنبه گرفته تا تولیدات منسوجات در دهه ها ساحه تولیداتی سال ۱۹۶۱ نفوق نشان داده است ایالات متحد امریکا در تولید موثر و استفاده از آن همچنان مسافرت های طیاره ، تعداد رادیوها و دستگاه های تلویزیون به تعداد و حجم ساختمان منازل ، تعداد تلیفون ها و حجم تجارت و تولیدات فولاد پیشقدم تر است .

اتحاد شوروی در قسمت نفوس و اراضی ، تعداد دکتوران ، تولید کنندم و کچالو ازدیاد خوک اسپ ، پشم ، مسکه ، و شیرچوب ، ماهی و سنگ های آهن دار مقام اول داشته است .

اتحاد شوروی در ساحه استعمال بیر ، سمنت ، گاز طبیعی و تولید قوه و صرفیات آن آن از امریکا نیز بسیار جلو بوده است .

اتحاد شوروی از لحاظ داشتن تیاتر و سینما ها و تماشاچیان به درجه اول و امریکا به درجه دوم قرار گرفته است .

امریکا جراید یومیه بیشتر و تعداد بیشتر مطالعین برای جراید داشته و تناسب خوانندگان جراید آن نسبت به اتحاد شوروی بسیار زیاد است در حالیکه در هر هزار نفر سکنه برتانیه ۵۰۶ نفر در سویدن ۴۷۷ نفر و در جاپان ۴۱۶ نفر و در امریکا این رقم ۳۲۶ میباشد به مطالعه جراید می پردازند .

در این قسمت درجه بندی ها سایر کشور هاییکه نسبت به امریکا و اتحاد شوروی بسیار پیشقدم میباشد عبارت اند از جمهوریت مردم چین در قسمت تولید برنج ، هند در جیوبات و چای برازیل در تولید قهوه ، افریقای جنوبی در استحصال طلا فلز و کرم ، مکزیکو نقره بیشتر استحصال کرده ، کانادا در تولید سنگ ریشه طبع و نشر گره خندوی مقام اول داشته کانگو مقدار بزرگ کوبالت و الماس استحصال می کند ملایا در قسمت تولید را بر طبیعی و حلیمی مقام اول داشته است ، چا میکا باکسایت زیاد و آلمان شرقی مقدار بیشتر لگنایت تولید می نماید و جاپان زیاد ترین مقدار فلم های مکمل را تولید کرده و تعداد بیشتر کشتی های تجارتی را بسازد انداخته است و همچنان بزرگترین مقدار ماهی شکار کرده و نسبت به همه کشور ها تعداد زیاد با لینه شکار کرده است .

به همین ترتیب جاپان در مقابل سه دالر قیمت محصولات يك دالر اجرت پرداخته و در مقابل این ، دول غربی در مقابل دو دالر قیمت محصولات يك دالر اجرت تادیه کرده استرالیا در قسمت تولید پشم گوسفند ، گوسفند و سنگ های معدنی دارای سرب پیش قدم بوده ایتالیا در تولید مقدار زیاد شراب و تیل زیتون مقام اول را حایز بوده است ، این سالنامه احصایوی نفوس دنیا را تا اواسط سال ۱۹۶۱ بالغ بر ۳۰۶۹ میلیون نشان داده که بحساب يك اعشاریه هشت فیصد در هر سال بیش از ۵۵ میلیون نفر در نفوس جهان افزایش بعمل می آید .

آیا کدام کشور بهترین غذا صرف میکند ؟

مردم آیرلیند که بصورت متوسط روزانه ۳۵۷۰ کالوری میگیرند .

در آیسلمیند ، نیوزیلیند ، دنمارک برتانیه ، سویس ، استرالیا ، امریکا ۳۱۲۰ کالوری در فنلیند ، کانادا ، یوگوسلاویا ، هالند و اتریش بیش از سه هزار کالوری صرف میشود ، در ین درجه بندی هیچ گونه ارقامی از اتحاد شوروی درج نیست .

تازه ترین احصایه :

راجع به همکاری جامع در زمینه اطلاعات

کشورهای در حال رشد بیشتر اخبار و اطلاعات را از سرویسهای ممالک پیشرفته بدست می آورند زیرا در این کشورها هنوز وسایل غیر رسانی بعد لازم انکشاف نگردیده است، اگرچه در سالهای اخیر در این باره پیشرفت های بعمل آمده ممالک در این ساحه چندان تعولی صورت نگرفته که بتوان آنرا با دول مرقی همپایه دانست . ارگان های مختلف مؤسسه ملل متحد در زمینه وسایل اطلاعات و خبر رسانی طی چند سال اخیر مطالعات عمیقی بعمل آورده اند که نتایج آن حسب آتی است . اختلاف کلی در وسایل اطلاعات کشورهای مختلف :

دو نالت و یا بطور صحیح ۷۰ فیصد از نفوس جهان که در کشورهای بحال رشد یعنی افریقا آسیا و امریکای لاتین زندگی میکنند حتی از عادی ترین وسایل اطلاعات بی بهره هستند، این ارقام واحصایه ها در روز تجلیل از حقوق بشر از طرف یونسکو انتشار یافت بر طبق آن برای هر صد نفر درین کشورها ده روز نامه ۵۵ عدد رادیو و دو چوکی سینما میسر میشود . احصایه وسایل اطلاعات در کشور های پیشرفته چنین اشعار میدادند . کشورهای اروپا و امریکای شمالی (با استثنای اتحاد شوروی) ۶۷ فیصد از روزنامه های جهان را دارا هستند بهمان ترتیب وسایل رادیویی و تلویزیون در آنها بعد اعلی انکشاف نموده در حالیکه ممالک در حال رشد امریکای لاتین آسیا و افریقا ۵ فیصد آن را در دسترس خود ندارند يك احصایه دقیق تر تفصیلات مزیدتری را در ساحه اطلاعات کشورهای در حال رشد ارائه میدهد . بر طبق ارقام یونسکو سال ۱۹۵۹ در حدود ۸۰۰۰ روزنامه در دسترس جهان دارای تیراژ ۲۹۰۰۰۰۰۰ نسخه وجود داشت که به تناسب نفوس جهان برای هر صد نفر ده نسخه روز نامه میرسید و اما از نگاه قاره های مختلف استرالیا و زیلانده جدید از همه جلوترند ، چنانچه در آنجا برای هر صد نفر ۳۶-۱ روزنامه موجود است بعداً امریکای شمالی دارای ۲۵-۲ ، اروپا به (استثنای اتحاد شوروی) ۲۵-۱ و اتحاد شوروی ۱۶-۲ فیصد روزنامه دارند : ساحات در حال رشد جهان از همه عقب ترند ، چنانچه امریکای لاتین برای هر صد نفر هشت روزنامه ، آسیا به استثنای اتحاد شوروی ۳-۸ روزنامه ، افریقا ۳-۱ اشعاره برای هر صد نفر وجود دارد . در سال ۱۹۵۹ در حدود ۳۶۵۰۰۰۰۰ رادیو در جهان وجود داشت که در حدود ۱۲۶ برای هر صد نفر از باشندگان گیتی میرسد . درین زمینه امریکا شمالی بر همه سبقت دارد ، چنانچه در آن کشور ۶۹۷ رادیو برای هر صد نفر وجود دارد بعد از آن استرالیا و زیلانده جدید دارای ۲۱۷ فیصد اروپا ۲۱-۶ اتحاد شوروی ۱۹-۴ کشورهای امریکای جنوبی ۹-۵

فیصدافریقا ۹-۱ و آسیا باستانهای اتحاد شوروی ۸-۱ فیصد در قسمت تلویزیون کشورهای در حال رشد از همه عقب‌ترند، چنانچه از جمله یکصد ملیون تلویزیون جهان در سال ۱۹۵۹-۶۰ ملیون در کشورهای امریکا بشمول امریکای شمالی وجود دارند آنها امریکا دارای ۵۳۰۰۰۰۰۰ دستگاه تلویزیون بوده بقیه ۴۷۰۰۰۰۰۰ به سایر جهان متعلق است.

خبرگزاری های جهان:

طبق احصایه تاریخی ماه جولایی ۱۹۶۲-۱۵۸ آژانس اطلاعات در جهان وجود دارد از نگاه جغرافیایی ۵۹ آژانس خبررسانی در اروپا و ۴۹ در آسیا ۲۹ در امریکای لاتین ۱۷ در آفریقا، ۶ در امریکای شمالی و همچنین دو آژانس در کانادا و دو آژانس خبررسانی در استرالیا و یک آژانس در زبیلاند جدید بکار مشغول میباشند. بعبارت دیگر در سه قاره در حال رشد ۸۸ آژانس خبررسانی وجود دارد و اما این آژانس ها مانند آژانس های کشورهای پیشرفته مدرن و دارای وسایل کسافی نبود و بیشتر متکی به آژانس های بزرگ میباشد.

چنانچه بر طبق اطلاعات یونسکو این سرویس های خبررسانی نظریه فقدان وسایل عصری و مدرن امروزی حتی قادر نیستند اخبار داخلی خود را بصورت درستی در دسترس عامه بگذارند تا چه رسد به اخبار خارجی، بعلاوه نمیتوانند اخبار جهان را بوسیله نامه نگاران خودشان اخذ کنند و چنانچه ذکر شد متکی به رادیوها و سرویس های خبررسانی کشورهای پیشرفته اند و اگر چنانچه آژانس های خود را سرو سامان عصری بدهند باید مبالغ زیادی را بمصرف برسانند که از توان آنها بیرون است.

از جمله آنها آژانس های عربی متحد، یوگوسلاویا، هندوستان، المغرب، مالی و اندونیزیا تا حدی میتواند اطلاعات داخلی را بزودترین فرصت بخش کنند و هم بایکده نمایندگان خود در خارج قدرت اینرا دارند تا ضروریات رادیوها و اخبارهای خود را در مورد اخبارهای جهانی تا حدی مرفوع نمایند اما باز هم این کشورها در مورد اخبار بین المللی تا حد زیاد متکی به آژانس های معروف هستند و بدون کمک آنها نمیتوانند اطلاعات فوری را که هر لحظه در هر گوشه جهان اتفاق می افتد به اطلاع مردم خود برسانند در سایر ممالک در حال رشد آژانس ها فقط وسایل نقل اخبار از سرویس های معروف جهانی بمردم شان بوده و فاقد نمایندگان مستقیم میباشند، حتی در مورد رویداد های کشورهای خود شان هم از اخبارهای آژانس های معروف استفاده میکنند، چنانچه در مورد نهضت آزادی خواهی الجزایر، اسکولای رودشیا، ایربان غربی، بهترین اخبار را آژانس های معروف انتشار میدادند همین اکنون اخبار متعلق به کیوبا نیز از طرف آژانس های معروف در تمام دنیا نشر میشود.

ممالک در حال رشد باید در این زمینه چه اقدامی بعمل آورند. نخست از همه در زمینه خبررسانی باید یک مبلغ بسیار کسافی را برای وسایل خبررسانی

واستخدام نمایندگان لایق تخصیص بدهند و سعی کنند اخبار را بیشتر بوسیله نمایندگان خود اخذ کنند. در سایر قسمت‌ها نیز باید مبالغ زیادی صرف شده و یک عده (پرسونل) و کارکنان فنی ولایق تربیه گردد. بر طبق احصایه یونسکو بسایه ۲۲۰۰۰۰۰۰۰۰ دالر در ظرف ۱۵ سال آینده در ساحات مختلف خبر رسانی رادیو تلوویزیون و اخبار در ممالک مذکور صرف شود تا این کشورها توفیق یابند دستگاه رادیو و دو چوکی سینما برای هر صد نفر تهیه بدارند از آنجا که تهیه این مبلغ کار مشکلی میباشد بنا بران یونسکو در جلسه اخیر خود توصیه نموده که سالانه در حدود ده ملیون دالر برای سیزده سال آینده به عنوان کمک تکنیکی به کشور های مختلف در حال رشد معاونت بعمل آید تا با مبالغی که خودشان تخصیص میدهند در این زمینه ها پیشرفت های زیادی بعمل آید وقتی این همکاری ها بعمل آید مردم جهان در کشور های عقب مانده یاد ر حال رشد بیشتر از وسایل اخبار رادیو حتی تلویزیون استفاده برده و بر معلومات آنها افزوده شود و درین زمینه عدالت اجتماعی و حقوق بشر بیشتر از پیش تأمین میگردد.

مسأله خلع سلاح

(باساس کروئو لوزی)

نکات برجسته ای که درباره جریانات و مذاکرات خلع سلاح از ۱۹۴۶ بدینطرف صورت گرفته است قرار آتیست .

۱۴ جون ۱۹۴۶ - امریکا پلان باروج را بمنظور کنترول بین المللی انرجی اتمی تقدیم نمود .

۱۷ می - ۱۹۴۸ - کمیسیون انرجی اتمی ملل متحد تا کامی تسوید پیمان کنترول ذروی را اعلان کرد .

۲۲ سپتمبر - ۱۹۴۹ - اتحاد شوروی نخستین اسلحه اتمی خود را منفجر ساخت .

۲۶ فبروری - ۱۹۵۲ - چرچل اعلام کرد که برتانیه دارای بم اتمی میباشد .

اول نومبر ۱۹۵۲ - امریکا اولین بم هاییدروجن جهان را تحت آزمایش قرارداد .

۱۲ اگست ۱۹۵۳ - اتحاد شوروی اولین بم هاییدروجن خود را تحت آزمایش

قرار داد .

۱۸ جولایی ۱۹۵۵ - کنفرانس سران در جینوا افتتاح شد ، آیزنهاور رئیس

جمهور امریکا پیشنهاد آسمان های باذرا نموده در نتیجه اتحاد شوروی این پلان را بمنظور تفتیش پایگا های هوایی مشترک تردید کرد .

۲۱ مارچ - ۱۹۵۸ - اتحاد شوروی بتعویق انداختن انفجارات آزمایشی را اعلام

کرد و از امریکا و برتانیه هم رعایت چنین امری را درخواست کرد .

۲۲ اگست ۱۹۵۸ امریکا و برتانیه درباره به تعویق افتادن یکساله انفجارات

آزمایشی که از تاریخ ۳۱ اکتوبر شروع میشود موافقه نمودند .

۳ - اکتوبر ۱۹۵۸ اتحاد شوروی يك سلسله انفجارات آزمایشی خود را شروع

کرد . منظور آن این بود که آزمایش های اتحاد شوروی با آزمایش های ذروی امریکا

و برتانیه که در زمان به تعویق افتادن آزمایشهای ذروی شوروی بتاریخ ۳۱ مارچ

انجام داده شده بر ابر شود .

۳۱ اکتوبر ۱۹۵۸ - کنفرانس قطع آزمایشی انگلیس ، امریکا و شوروی در جینوا

شروع گردید .

۱۸ - سپتمبر ۱۹۵۹ - شاغلی خرو سچف طی بیانیة خود در نیویارک خلع سلاح

عام و تام رادر ظرف چهار سال پیشنهاد نمود .

۱۳ فبروری ۱۹۶۰ - فرانسه يك بم اتمی را منفجر ساخته و به اثر آن در قطار

چهار مین کشور دارای نیروی ذروی قرار گرفت .

- ۱۵ مارچ ۱۹۶۰ - کنفرانس خلع سلاح کشورهای ده گانه شرق و غرب درجینوا افتتاح گردیده و به نسبت عدم موافقه راجع به پروگرام خلع سلاح و انصاف کنترل بین المللی به ناکامی منجر شد.
- ۲۷ جون ۱۹۶۰ - ممالك بلاك شرقی از کنفرانس خارج شدند.
- ۱۲ مارچ ۱۹۶۱ - برتانیه و امریکا به اقداماتی متوصل شدند ناموقف اتحاد شوروی را در امر اجرا و تکمیل سیستم کنترل حایز شوند.
- ۲۸ مارچ ۱۹۶۱ - برتانیه و امریکا پیشنهاد شوروی را بمنظور حق ویتودر مسأله پیشنهاد قطع پیمان آزمایشی رد کردند.
- ۱۹ اپریل ۱۹۶۱ - اتحاد شوروی مسوده پیمان قطع آزمایشی انگلیس و امریکا را رد کرد.
- ۱۹ جون ۱۹۶۱ - بناغلی میکلائی و بناغلی زورین مذاکرات خلع سلاح را در مقر ملل متحد واقع نیویارک افتتاح کردند.
- اول سپتمبر ۱۹۶۱ - اتحاد شوروی تجربه آزمایشی را تجدید نمود.
- ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۱ - بناغلی کنیدی پروگرام سه مرحله ای را بمنظور خلع سلاح عام و تام در بیانیه که در اسامبله عمومی ملل متحد ابرار کرد پیشنهاد نمود.
- ۲۸ نومبر ۱۹۶۱ - اتحاد شوروی در کنفرانس مجدد قطع آزمایشی منعقد جینوا مسوده پیمانی را درباره ترک کنترل بین المللی و مطالبه تفتیش کنترل ملی پیشنهاد نمود.
- ۱۳ دسمبر ۱۹۶۱ - فیصله نامه اتحاد شوروی و امریکا که کنفرانس خلع سلاح را به شمول ۱۸ کشور مطالبه می نمود از طرف یونو تصویب شد.
- ۱۶ جنوری ۱۹۶۲ - برتانیه و امریکا مسوده پیمان شوروی را تردید کرد.
- ۲۹ جنوری ۱۹۶۲ - کنفرانس قطع آزمایشی بصورت غیر معین بتمویق افتاد.
- ۷ فبروری کنیدی رئیس جمهور امریکا اظهار داشت که امریکا آزمایشهای فضایی را عنقریب سراز نو شروع خواهد کرد.
- غرب مطالبه نمود که پیش از آنکه کنفرانس خلع سلاح به سوئیه و زرای خارجه بتاریخ ۱۴ مارچ دایر شود وزرای خارجه سه کشور دریستاده ملاقات و مذاکره بنمایند.
- ۱۱ فبروری ۱۹۶۲ - خروسچف پیشنهاد نمود که کنفرانس به سوئیه سران دول افتتاح شود، این پیشنهاد از طرف غرب رد شد.
- ۲ مارچ ۱۹۶۲ - کنیدی رئیس جمهور امریکا اعلان نمود که هر گاه حکومت اتحاد شوروی قبل از نیمه ماه اپریل به پیمان قطع آزمایشی موافقه نکند، امریکا آزمایشهای فضایی را در نیمه ماه اپریل مجدداً شروع خواهد کرد.
- ۵ مارچ ۱۹۶۲ - اتحاد شوروی موافقه نمود تا کنفرانس خلع سلاح به سوئیه وزرای خارجه شروع شود؛ فرانسه از شمول درین کنفرانس ابا ورزید.
- ۱۴ مارچ ۱۹۶۲ - کنفرانس خلع سلاح آغاز یافت.

(بقیه صفحه ۶۸۱)

فعالیت‌های وزارت زراعت

خوشبختانه بروز و ضرر ملخ صحرايي مانند سال گذشته نبوده اما ملخ‌های مراکشي که بیشتر در هرات، مزار و قطفن و پروان ظهور نمود با جدیت کامل از طرف وزارت زراعت دفع گردید.

امراض ساری حیوانی نسبت به سالهای گذشته نظریه فعالیت شعبه‌های حیوانات کمتر گردیده و تیم‌های سیار و اکسینا سیون همیشه داخل فعالیت می‌باشند.

اصلاحات انبار یکی از عوامل عمده افزایش تولیدات زراعتی است چنانچه اصلاح بعضی حصص انبار مانند نهراجمیر در بغلان و نهراچی در تالقان (تالقان) و اعمار بند تقسیماتی التي بولک در مینه در تولیدات زراعتی این مناطق نقش عمده را بازی نموده است.

سروی امکانات زراعتی ولایت بکتیا و منطقه هزاره جات سروی اراضی زراعتی و آبیاری وادی‌های هریرود و فراه‌رود و سروی اراضی کتو از تکمیل و مطالعه مواضع اعمار بند بالای دریای کابل، لوگرد، وغور بند نیز درین اواخر تکمیل گردیده است. ترتیبات سروی آب‌های مناطق شمال از طرف و ذات فوائد عامه شروع گردیده و سروی زراعت و آبیاری تمام وادی قند زو یک حصه وادی خان آباد عنقریب شروع میشود.

اعمار بند سرده غزنی و کانال جلال آباد بشدت جریان داشته و ترتیباتی برای هموار کاری اراضی تحت فارم‌های میکا نیزه اتخاذ گردیده است.

وزارت زراعت یکصد عراده تراکتور را با تمام تجهیزات مکمل آن برای زارعان صفحات شمال مملکت از اتحاد شوروی توريد نموده که به دهقانان آنولا توزیع میگردد. دستگاه تحقیقات زراعتی انواع مختلف نباتات و حیوانات را تحت تجربه و تحقیق قرار داده و برای تکثیر جنس و انواع بهتر آنها اقدامات مهمی را سر دست گرفته است. چنانچه درباره اصلاح حیوانات علمی مخصوص گاو‌های شیری مملکت یکتعداد مختلف گاو نژاد خالص خارجی را از عرصه چند سال به اینطرف به مملکت وارد و برای تکثیر نژاد‌های متذکره دستگاه القاح مصنوعی خویش را بکار انداخته است. بسلکسیون نژادگوسفند قره‌قل اقدام ورزیده و بمنظور سلکسیون و اصلاح طیور ستیشن‌های لازمه ترتیب نموده است.

هویدا است که تحقیقات و تتبعات امر و زی‌اساسی را برای کندی آینه زراعتی که در انکشاف اقتصادی کشور نقش عمده داشته تشکیل میدهد.

جدول احصایه اموریکه در طول یکسال در وزارت زراعت اجرا شده است. مجادله با امراض و آفات نباتی.

۳۶۲۶۶ - اصله تاک

مرض خاکسترک تاک

» ۱۳۳۸ -

مرض چرودگی اشجار و نمیر

» ۶۶۶۵۳ -

حشره سپردار زرد حشره جوانه خور نارنج

مجادله ملخ مراکشی و ایتالوی	۳۰۴۷۵ -	هکتار
مبادله ملخ صحرایی	۳۰۵۶۱۹ -	»
تهیه واکسین		
واکسین انترکس	۲۹۳۰۰۰ -	دوز
بلك ليك	۴۸۷۵۰ -	»
باستر ولوز	۴۰۰۰۰ -	»
چيچك گوسفند	۱۱۵۰۰۰ -	»
انترکس توکسیمایی	۲۱۳۰۰ -	»
طاعون مرغ	۶۵۰۰۰ -	»
طاعون گاو	۱۱۰۴۰۰ -	»
طاعون اسب	۲۷۰۰۰ -	»
مجادله علیه امراض حیوانی		
طاعون اسب	۸۴۴۲ -	راس
طاعون گاو	۱۲۸۷۰۰ -	»
انترکس	۲۵۳۹۶۶ -	»
میوه جات		
نهال سیب- شفتالو و ناک که از بهترین انواع میوه		
پیوند گردیده است	۳۰۰۰۰ -	نهال
القاح حیوانات: گاوهای القاح شده	۲۰۴۸ -	فرد
گوسفند القاح شده	۸۱۳ -	»
ستاسیون های القاح	۱۰ -	ستاسیون
حاصل بخته	۷۸۲۸۵ -	تن
حاصل لپلجو	۶۰۴۵۶ -	»
قطعات نمایشی بخته	۳۴ -	قطعه
توزیع کود کیمیاوی به سمت شمال	۵۰۰۰ -	تن
پیلهوری		
تخم مادری	۹۸۰ -	کاغذ
مجموع تخم تجارتی	۴۱۳۷۴۰ -	گرام
جنگلات		
احداث جنگلات مصنوعی	۱۸۰۰۰۰ -	نهال
آبیاری		
بندالتي بولك میمنه	برای آبیاری ساحه سی هزار جریب	سروی و ساختمانش
		تکمیل گردیده است

نهر بیدک لوگر	برای آبیاری ساحه دو تناسه هزار جر ب	سروی آن تکمیل وساختمان پک حصه کانال شرع گردیده سروی ساحه و کاسه بند تکمیل گردیده وساغر ساختمان های مر بو طه آن شروع گردد پده است
بند قمرغه	برای آبیاری سه هزار جر ب	سروی آن تکمیل شده ودر پروگرام مجادله علیه قحطی و کرسنگی پیشبینی گردیده است
زرغون شهر	برای آبیاری ۶-۸ صد جر ب زمین	سروی آن از ستیشن برق دوم الی ۴ کیلومتر بطرف بغلان تکمیل گردیده است
سر بند نهر اجمیر	برای ازدیاد آب از ده متر مکعب به ۱۵ متر مکعب فی ثانیه	ساختمان پرچاوه نهر اجمیر انهار
سیفون نهر ارجی	برای جریان آب بمقدار ۲۰ - الی ۲۸ متر مکعب بموض ۱۰-۱۵ متر مکعب	سروی وساختمان آن هر دو تکمیل گردیده است
ساحه فرارود	ساختمانش تکمیل شده است سروی مقدماتی آب و خاک آن تکمیل گردد پده است	ساحه کتواز
ساحه هریرود	سروی خاک آن تکمیل گردد پده سروی مقدماتی آن تکمیل گردیده است	«ختم»

اوزان و مقیاسها

تبادلہ اوزان مهم کابل بوزن متریک

۱ مثقال	مساوی	۵۹۲۵ ر ۴ گرام
۱ خورد	-	۲۲۰۰ ر ۱۱۰ »
۱ پاو	-	۸۸۰۰ ر ۴۴۰ »
۱ سیر	-	۵۴۰۸ ر ۷ کیلو گرام
۱ خروار کابل	-	۳۲۶۴ ر ۵۶۴ کیلو »

ثقلت اضافی و نقطه ذوبان اجسام

بسیط صلب

ثقلت اضافی و ذوبان بسا نتیجہ گراد

طلا	۱۹۳۰	۱۰۶۳
المونیم	۲۶۹	۶۶۰
مس	۸۹۴	۱۰۸۳
بیزموت	۹۸۰	۲۷۱
آهن	۷۸۵	۱۵۳۵
فوسفور	۲۳۴	۴۴
نقره	۱۰۵۰۰	۹۶۰
ایریدیم	۲۲۴۲	۲۴۴۰
قلعی	۷۲۹	۲۳۱
کلسیم	۱۵۴	۸۱۰
کاربن	۲۲۵	۳۵۰۰
کروم	۶۹۲	۱۶۱۵
سولفور	۲۰۰	۱۱۳
مگنیزیم	۹۷۴	۶۵۱
منگنیز	۷۴۲	۱۲۶۰
نیکل	۸۶۰	۱۴۵۵
بلاتین	۲۱۳۷	۱۷۷۴
پوتاسیم	۰۸۷	۶۲
سودیم	۰۹۷	۹۸

۱۸۵۰	۱۸۷۰	یورانیم
		نقلت اضافی انجماد مایعات
		نقلت اضافی و نقطه انجماد بسا نتيگراد
۱۳۰	۱۲۰۰	آب مقطر
۰۶۹	۰۷۹۱	الکول (ایتیل)
۵۰۵	۰۰۶۶	بنزین
۳۸۸۹	۰۸۹۹	پترول
	۱۳۶	جیوه
	۱۰۲۵	آب بحر
۱۱۷	۰۷۳۶	ایتر
۱۷۹	۰۸۲	تیل خاک
	۱۲۶	کلپسین
۱۱۲	۱۶۳۹	اسید کلوریدریک
۴۲	۱۵۰۲	اسید نیتریک
۱۰۰۴۹	۱۸۳۴	اسید سولفوریک
	۱۰۲۸	شیر
	۰۹۱۸	روغن ذیتون

کالوری

غذا بپړا که انسان بمصرف میرساند یا آکسیژنی که در اثر تنفس هوا حاصل میکنند احتراق نموده حرارت و انرژی لازم را در بنیه بوجود می آورد بعد از احتراق غذا می انرژی که حاصل میشود بصورت مستقیم مقدار ضایعات حرارت را تقلیل نموده و از راه غیر مستقیم هم بدیگر معاملات کیمیایی و میکاناتیکی بصرف میرسد (یعنی به دیگر انواع انرژی تحول حاصل میکنند) در امور پرورش این انرژی را «حاصله غذا» می گویند. حرارت حاصله نیز بامقیاس اندازه میشود واحد قیاسی که حرارت به آن اندازه می نمایند. (کالوری) نامیده میشود. یک کالوری عبارت از قدرت حرارتیست که برای بلند کردن درجه حرارت موجوده یک لیتر آب مقطر به یک درجه سانتیگراد بلندتر بمصرف میرسد احتیاج روزانه انسان به کالوری نظر به سن، بنیه طرز کار و اقلیمی که در آن حیات بسر میبرد مختلف میباشد بصورت وسطی مقدار احتیاج روزانه کالوری در امور مختلف قرار آتیست.

آ- متفکران تجار و مردان و غیره اشخاص که بدون استعمال قوه عضله صرف مساعی مینمایند. ۲۲۰۰-۲۴۰۰ کالوری.

ب- کارگران دستی خفیف مانند خیاطان و غیره که با صرف قوای کم عضله اجرای کار میکنند ۲۶۰۰-۲۸۰۰ کالوری.

- ج- بوت دوزان، صحافان، معلمان، کیمیاگران، ماموران بسته و تحویلداران که بدرجه وسط قوه عضلی خود را بکار میاندازند ۳۰۰۰ کالوری .
- د - نجاران ، بناها و مانند آن صنعت کارانی که بکارهای خستگن مشغول می باشند . ۳۴۰۰-۳۶۰۰ کالوری .
- ه - زارعان و رزش کاران حملان و مانند آن اشخاصیکه بکارهای عضلی سنگین می پردازند ۴۰۰۰ کالوری .
- د - کسانیکه امور بسیار خستگن و طاقت فرسا را اجرا میکنند ۵۰۰۰ کالوری .
- ه - چوب شکن ها ، بته کنها ، سنگ شکنها و غیره اشخاصیکه در خدمات بسیار سنگین و در هوای سرد بالای کوه ها اجرای مساعی مینمایند ۷۰۰۰ کالوری .
- قدرت کالوری را که مواد غذایی به وجود ارذانی مینماید نظر به عنصر اصلی مواد غذایی قرار ذیل حساب می شود .
- یک گرام هیدرات دو کار بون

۱۴ کالوری

یک گرام روغن: ۹۳ »

یک گرام پررتین ۴۱ »

در ترکیب مواد غذایی که روزانه صرف میشود بهرمقداری که از عناصر فوق الذکر داخل باشد قدرت کالوری آن بامقدار مواد (نظر به گرام) باهم ضرب شده و اندازه کالوری که در آن روز صرف میگردد به دست آورده میشود .

تطبیق ساعت های ممالک مختلفه نظر به ساعت ۱۴ کابل .

موضع	دقیقه	ساعت
استانبول	۴۰-	۹
اسکندریه	۴۰-	۹
برلین	۴۰-	۸
بروکسل	۴۰-	۷
بغداد	۴۰-	۱۰
بمبئی	۱۰-	۱۳
پاریس	۴۰-	۷
پکن	۲۶-	۱۵
تل عقیف	۴۰-	۹
توکیو	۴۰-	۱۶
دهلی	۱۰-	۱۳
روم	۴۰-	۸

دقیقه	ساعت	
۴۰-	۸	ژنو
۴۰-	۲۳	سانفرانسيسكو
۳۰-	۱۴	ساپگون
۱۰-	۱۳	سايلون
۴۰-	۸	ستکهلم
۴۰-	۱۷	سدني
۴۰-	۱۱	شيكاگو
۱۰-	۱۱	تهران
۴۰-	۹	قاهره
۱۰-	۱۳	کراچی
۴۰-	۷	لندن
۴۰-	۷	لوزرن
۴۰-	۷	مادرید
۴۰-	۱۰	ماسکو
۴۰-	۱۲	مکسیکو
۴۰-	۱۲	نيویارک

اوزان، مقیاس ها و پیمانه ها

مترواحد مقیاس طول است که مساوی ده میلیونم حصه ربع نصف النهاری کره زمین

میباشد.

۱- متر مساوی ۱۰ دسی متر مساوی ۱۰۰ سانتی متر مساوی ۱۰۰۰ میلی متر

۱- کیلو متر مساوی ۱۰۰۰ متر

۱- میکرون مساوی ۱۰۰۰ میلی متر

۱- میل بحری که مساوی شصتین حصه درجه میل از دایره های کلان کره ارض میباشد

مساوی ۱۸۵۲ متر

مقیاس های طول انگلیسی

انچ مساوی ۲۵۴۰ سانتی متر

فوت ۱۲ انچ مساوی ۲۰۴۸ سانتی متر

یارد مساوی ۳ فوت مساوی ۹۱۴۴ سانتی متر

میل خشکه مساوی ۵۲۸۰ فوت مساوی ۱۶۰۹ متر

میل دریایی مساوی ۶۰۸۰ فوت مساوی ۱۸۵۳ متر

تبادل مقیاس های طول هر وجه مملکت بحساب متر مکعب

۱- دوج مساوی ۱۰۴ متر

۱- گز شاه مساوی ۱۰۶۶ متر مساوی ۱۶ گره یا ۱۴۲ انچ

- ۱- گز معمار مساوی ۰٫۸۳۸ متر مساوی ۱۳۲ انچ
- ۱- گز جریب مساوی ۰٫۷۳۶ متر مساوی ۱۲۹ انچ
- ۱- ضلع جریب مساوی ۴۴٫۱۸۳ متر مساوی ۶۰ گز جریب
- ۱- بسوه مساوی ۹٫۸۷۹ متر مساوی ۱۳٫۴۲۶ گز جریب
- ۱- بسواسه مساوی ۲٫۲۰۴ متر مساوی ۳ گز جریب

مقیاس های سطح

متر مربع واحد مقیاس سطح
 هکتو متر مربع (هکتار) مساوی ۱۰۰۰۰ متر مربع
 کیلو متر مربع مساوی ۱۰۰ هکتار مساوی ۱ میلیون متر مربع
 دسی متر مربع مساوی ۱ بر ۱۰۰

سانتی متر مربع مساوی ۱ بر ۱۰۰۰۰ متر مربع

مقیاس های سطح انگلیسی

- ۱- یارد مربع مساوی ۰٫۸۳۶۱ متر مربع
- ۱- فیکر مساوی ۴۰۴۶ متر مربع مساوی ۴۰۴ هکتار
- ۱- میل مربع مساوی ۹۸۹ هکتار ۲۵۸ هکتار

مقیاس های سطح مروجہ مملکت

- ۱- مربع بسواسه مساوی ۸۸ متر مربع
- ۱- مربع بسوه مساوی ۹۷۵۰ متر مربع
- ۱- مربع جریب مساوی ۱۹۵۲۰ متر مربع

اندازه های حجم

مترمکعب واحد مقیاس

- ۱- یکا متر مکعب مساوی ۱۰۰۰ متر مکعب
- ۱- هکتو متر مکعب مساوی ۱ میلیون متر مکعب
- ۱- کیلو متر مکعب مساوی ۱ میلیارد متر مکعب
- ۱- دسی متر مکعب ۱ بر ۱۰۰۰ متر مکعب
- ۱- سانتی متر مکعب مساوی ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰ متر مکعب
- ۱- میلی متر مکعب مساوی ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰۰ متر مکعب

پیمانه های حجم مایعات

- ۱- لیتر مساوی ۱۰۰۰ سانتی متر مکعب مساوی ۱۰ دسی متر مکعب
- ۱- دیکال لیتر مساوی ۱۰۰ لیتر
- ۱- هکتو لیتر مساوی ۱۰۰ لیتر
- ۱- کیلو لیتر مساوی ۱۰۰۰ لیتر

د یسی لیتر مساوی ۱ بر ۱۰»

سا نتي لیتر مساوی ۱۰ بر ۱۰۰»

میلی لیتر مساوی ۱ بر ۱۰۰۰ لیتر

پیمانه های حجم انگلیسی

اونس مساوی ۸ درم مساوی ۲۸۴۱۲ سانتي لیتر

پنت مساوی ۲۰ اونس مساوی ۵۴۵۴۲۲۸۰۵۶ لیتر

گیلن مساوی ۸ پنت مساوی ۴۵۴۶ لیتر

پیمانه های حجم امریکایی

اونس مساوی ۸ درم مساوی ۲۹۵۷۳ سانتي لیتر

پنت مساوی ۱۶ اونس مساوی ۴۷۳۲ لیتر

گیلن مساوی ۸ پنت مساوی ۳۷۸۵۴ لیتر

کوآتر مساوی ۱ بر ۴ گیلن مساوی ۹۴۶ لیتر

بیرل مساوی ۴۲ گیلن مساوی ۹۷۰ ۱۵۸۸ لیتر (پیمانه (پترول)

بو شل مساوی ۳۵۲۳۸ لیتر (پیمانه حیوانات)

۱ و زان ثقلت

گرام واحد مقیاس ثقلت بوده و عبارت از وزن يك سا نتي متر مکعب (يعنی يك سی سی) آب مقطر است. که دارای حرارت زائد (۴) درجه سانتي گراد باشد پس به این حساب يك کیلو گرام مساوی است به وزن يك لیتر آب مقطر

۱ گرام مساوی ۱۰ دسی گرام مساوی ۱۰۰ سانتي گرام مساوی ۱۰۰۰ میلی گرام

دیکا گرام مساوی ۱۰ گرام

کیلو گرام مساوی ۱۰۰۰ گرام

کنتال مساوی ۵۰ کیلو گرام

کنتال متریک مساوی ۱۰۰ کیلو گرام

تون مساوی ۲۰ کنتال مساوی ۱۰۰۰ کیلو گرام

اوزان انگلیسی و امریکایی تجارتي

اونس مساوی ۱۶ درم مساوی ۴۳۷۵ گرین مساوی ۲۸۳۴۹۵ گرام

پوند ۱۶ مساوی اونس مساوی ۷۰۰۰ گرین مساوی ۵۹۲۴ ۴۵۳ گرام

ستون مساوی ۱۴ پوند (۱۴ لیبر) مساوی ۲۵ ۶ کیلو گرام

هند رویت مساوی ۱۱۲ پوند مساوی ۵۰۸۰۲ کیلو گرام

تون کلان مساوی ۲۰ هند رویت مساوی ۲۲۴۰ پوند مساوی ۱۹۱۶۰۵ کیلو گرام

تون خرد مساوی ۲۰۰۰ پوند مساوی ۹۰۷۱۸۵ کیلو گرام

وزن و طول قامت اطفال نورمال تا سن ۱۵ نظر به آخرین تتبع علمای طب

پسر
سنین عمر و وزن به کیلوگرام قد به سانتی متر وزن به کیلوگرام قد به

سانتی متر

سنین	وزن	قد	وزن	قد	سنین
۱ ماهه	۳٫۶	۵۳	۳٫۲	۴۹	۱
۲ ماهه	۴٫۴	۵۷	۴٫۲	۵۲	۲
۳ ماهه	۵٫۱	۶۰	۴٫۸	۵۶	۳
۴ ماهه	۶٫۰	۶۳	۵٫۶	۵۹	۴
۵ ماهه	۶٫۷	۶۶	۶٫۳	۶۲	۵
۶ ماهه	۷٫۳	۶۸	۶٫۸	۶۵	۶
۷ ماهه	۷٫۸	۷۰	۷٫۲	۶۷	۷
۸ ماهه	۸٫۱	۷۱	۷٫۶	۶۹	۸
۹ ماهه	۸٫۲	۷۲	۸٫۰	۷۰	۹
۱۰ ماهه	۹٫۰	۷۳	۸٫۴	۷۱	۱۰
۱۱ ماهه	۹٫۴	۷۴	۸٫۸	۷۲	۱۱
۱۲ ماهه	۹٫۸	۷۵	۹٫۲	۷۳	۱۲
۱۳ ماهه	۱۰٫۱	۷۶	۹٫۵	۷۴	۱۳
۱۴ ماهه	۱۰٫۳	۷۷	۹٫۸	۷۵	۱۴
۱۵ ماهه	۱۰٫۵	۷۸	۱۰٫۰	۷۶	۱۵
۱۶ ماهه	۱۰٫۷	۷۹	۱۰٫۲	۷۷	۱۶
۱۷ ماهه	۱۰٫۹	۸۰	۱۰٫۴	۷۸	۱۷
۱۸ ماهه	۱۱٫۱	۸۱	۱۰٫۶	۷۹	۱۸
۱۹ ماهه	۱۱٫۳	۸۲	۱۰٫۸	۸۰	۱۹
۲۰ ماهه	۱۱٫۶	۸۳	۱۱٫۰	۸۱	۲۰
۲۲ ماهه	۱۱٫۸	۸۴	۱۱٫۲	۸۲	۲۲
۲ ساله	۱۲٫۰	۸۵	۱۱٫۵	۸۳	۲۳
۳ ساله	۱۴٫۱	۹۳	۱۳٫۶	۹۲	۳
۴ ساله	۱۶٫۵	۱۰۱	۱۵٫۸	۱۰۰	۴
۵ ساله	۱۸٫۴	۱۰۷	۱۷٫۱	۱۰۶	۵
۶ ساله	۲۰٫۲	۱۱۲	۱۹٫۱	۱۱۱	۶
۷ ساله	۲۲٫۰	۱۱۸	۲۰٫۹	۱۱۶	۷
۸ ساله	۲۴٫۴	۱۲۲	۲۲٫۲	۱۲۱	۸

۱۲۶	۲۴۶	۲۶۸	۱۲۸	۹	ساله
۱۳۱	۲۸۴	۱۳۲	۲۹۰	۱۰	ساله
۱۳۷	۳۲۰	۱۳۷	۳۲۰	۱۱	ساله
۱۴۲	۳۶۵	۱۴۲	۳۵۵	۱۲	ساله
۱۵۰	۴۲۰	۱۴۸	۴۰۰	۱۳	ساله
۱۵۵	۴۶۵	۱۵۴	۴۵۰	۱۴	ساله
۱۵۸	۵۰۰	۱۶۰	۵۰۵	۱۵	ساله

پول بعضی از دول خارجی و اجزای آن:

۱۰۰ پول است .	يك افغانی مساوی
۱۰۰ سنت است .	يك دالر امریکایی
۲۰ شیلنگ و يك شیلنگ ۱۲ پنس است .	يك پوند انگلیسی
۱۰۰ فنیك است .	يك مارك آلمانی
۱۰۰ چینی سیمی است .	يك لیرة ایتالی
۱۰۰ سانتیم است .	يك فرانك فرانسوی
۱۰۰ » »	يك فرانك سویسی
۱۶ آنه و يك آنه ۱۲ پایی است .	يك روبیه پاکستانی
۱۰۰ دینار است .	يك ریال ایرانی
۱۰۰ پیاستر است .	يك لیرة ترك
۱۰۰ سنت است .	يك كولدن هالندی
۱۰۰-۱ را است .	يك كرون سوېدنی
۱۰۰- سنت	يك دالر كانادایی
۱۰۰ هلرز است .	يك كرون چكسلواکی
۱۰۰ گروشن است .	يك شلنگ اتریشی
۱۰۰ پیاستر و يك پیاستر مساوی ۱۰۰ بلیم .	يك لیرة مصری
۱۶- آنه و يك آنه مساوی ۱۲ پایی است .	يك كلدار هندی
۲۰ قروش است .	يك ریال عرب سعودی
۱۰۰ فلس است .	يك دینار عراقی
۱۰۰ قروش است .	يك لیرة سوریه
۱۰۰ قروش است .	يك لیرة لبنانی

رهنمایهای سودمند طبی

دکتر: عبدالواسع لطیفی

هوید است که هیچ فامیلی در تمام ساعات زندگی شبها روزی خود از نزدیک باطیب و شفاخانه در تماس نمیتواند بود تا به اینوسیله به معالجه و چاره جویی حوادث غیر مترقبه ایسکه ممکن است هر لحظه حیات یکی از افراد خانوادہ را به تهلکه اندازد، اقدام نماید .

لہذا ما میکوشیم تا درطی چند صفحه محدود مهمترین و مؤثر ترین معلومات طبی را کہ درغیاب یک داکتر و یا ناموقع رسیدن او برای نجات مریضان مفید ثابت میشود ، بخوانند گان گرامی خود تقدیم نماییم .

قبل ازیسکه بهجزییات این موضوع پردازیم لازم است چند کلمه در اطراف طرز استعمال بعض ادویه ایسکه برخی از فامیلها به اساس توصیه های دکتر معالجه و برخی دیگر بطور خود سرانه انجام میدهند بعرض برسانیم .

تمام انواع مواد عارچی هنگامیکہ از طریق جهاز هضمی و یا توسط پیچکادی از طریق دوران خون داخل بدن انسان می گردد ، میتواند در نزد او یک عکس العمل مخصوص را ایجاد کند . بعضاً این عکس العملها شدید بوده و سبب تولید (الرئی) یا حساسیت (شوک) میگردد کہ اگر بصورت فوری و عاجل معالجه نگردد ممکن است وخیمترین حادثات وحتى اسباب مرگ شخص را نیز بار آورد .

این حساسیت گاهی در برابر ادویه طبی مخصوصاً در مقابل سولفا میدها ، بنسلین ، مرکبات ویتامین (ب) و ذرق سیرم و گاهی در برابر بعضی مواد غذایی مثل تخم ، ماهی پنیر وغیره حاصل میگردد . اینک طرز جلو گیری عاجل این دو نوع حساسیت و بطور مختصر توضیح میدهیم .

ادویه ایسکه در نزد بعضی اشخاص بصورت تصادفی سبب تولید یک حساسیت شدید میتواند شد قرار ذیل است :

تمام انواع سیرم ها و واکسن ها ، خلاصه جگر ، بنسلین ، ویتامین (ب یک) مرکبات ارسینیک ، کنین ، سولفا مید و نادرا ا نسلین .

علائم مهم حساسیت دوائی :

بعضاً برای مریض تب پیدا شده و سردردی ، لرزه ، بی اشتها یی ، دلبدی ، و اسهال و استفراغ نیز بآن علاوہ میگردد .

بعضاً در سطح جلد مریض لکه‌ها، سرخی‌ها و خارش پیدا می‌شود. بعضاً مریض بدرد مفاصل مبتلا شده و يك شكل روماتيزم را نشان می‌دهد.

بعضاً التهاب منصفه چشم، برانشیت و نفس تنگی بظهور می‌رسد و بالاخره برای بعضی مریضان، يك التهاب کرده نیز پیدا می‌تواند شد.

طرز معالجه حساسیت

فوراً دواى مربوط قطع می‌گردد. بعد برای مریض مایعات زیاد داده شود و دواى مخصوص بنال (آنتی‌ستین) و کالیم تطبیق می‌گردد. هرگاه حالت مریض وخیم باشد باید بدکتور معالج خبر داده و (کورتیزون) نیز تطبیق گردد.

طرز وقایه از ظهور حساسیت

۱- اشخاصیکه سابقاً حادثات حساسیت را نشان داده و به عوامل مرض جلدی مثل اپت واکزما و غیره مبتلا می‌باشند باید از گرفتن ادویه فوق حتی الامکان خودداری کرده و یا اینکه ادویه مذکور در در تحت نظر دکتور معالج تطبیق نمایند.

۲- قبل از دادن ادویه ذرقی باید مقدار يك بر ۱۰ سی‌سی آن در تحت جلد مریض ذرق گردد. هرگاه کدام حادثه و عکس العمل موضعی مثل سرخی، پندیدگی و خارش ظاهر نشد بقیه دوا اقرار توصیه‌داکتر تطبیق گردد.

۳- برای مریضان حساس باید در بهلولی ادویه لازمه آنها همیشه آمپول‌ها و یا تابلت‌های (آنتی‌ستین) و کالیم مهیا باشد.

حساسیت‌ها بیکه از خوردن بعضی غذاها حاصل می‌گردد نیز کثیراً عین امراض حساسیت دواى را نشان داده و زردهای بطنی استفراغ، واسهال نسبت بسایر امراض بیشتر می‌باشد.

معالجه و وقایه آن نیز مانند فوق اجرا می‌گردد

حوادث دیگر

برای اینکه فامیل‌های محترم در هنگام بروز يك حادثه سراسیمه نگردیده و هر نوع سامان آلوده و یا ادویه بی‌لزم و مجبور را بکار نبرند لازم است هر فامیل يك الماری مخصوص سامان و ادویه عاجل طبی را در اختیار خود داشته باشند. الماری مذکور باید ادویه و سامان ذیل را احتوا کند:

يك بوتل دواى ضد عفونی برای شستن دست‌ها و ضد عفونی کردن بعضی سامان ضروری و غیره، امروز بهترین دواى ضد عفونی در بازار عبارت از محلول (تیکو) می‌باشد باید يك محلول يك الی دوفی صد این دوا که در اکثر ادویه‌فروشی‌ها یافت می‌شود می‌توان دست‌های خود و همچنان جلد مریض و سامان مورد استفاده او و سطح اتاق و دیگر قسمتهای مشکوک و آلوده را ضد عفونی کرده و از موجودیت میکروب‌ها پاک ساخت.

علاوه بر ماده ضد عفونی فوق الذکر باید در بین الماری يك بوتل تینچر، يك بوتل الکل ۷۰ درجه يك بوتل محلول (میرکوروم) يك بوتل محلول (اسید بوریک) و دو عدد

پنس، يك قیچی، يك رول پلاستر، يك قطی واسلین و علاوتاً پارچه ها و پنجه معقم و چند آمپول و تابلت (آنتی ستین) و يك بوتل كودامین جاداده شود
طرز معالجه حوادث غیر مترقبه

۱- شكستگی ها :

این حادثه غالباً در اثر تصادمات و یا افتادن ازار تفاعات بلند بوجود می رسد شكستگی بدون نوع دیده می شود: شكستگی بسته و شكستگی باز در صورت اول علایم مهم عبارت از درد شدید، پندیدگی، کوتاه شدن و بی حرکت شدن عضو مربوط بوده و در صورت شكستگی باز علاوه بر علایم فوق خونریزی و خارج شدن پارچه های استخوان نیز دیده می شود
 در صورت شكستگی باز اولاً باید ناحیه زخم با پارچه پاك و معقم یا نسمان شود و باید مریض را بدون حرکت دادن حمل شكستگی او خوا با نیده و بزودترین فرصت در شفاخانه نقل داده شود.

هرگاه یکی از مفاصل برآمده و خلع شده باشد به عین صورت مریض را بدون کدام حرکت عضو آسیب دیده اش باید نزد دكتور معالجه نقل داد .

۲- خونریزی

خونریزی در نزد اشخاص بدون نوع بوجود می رسد: یکی خونریزی خارجی و سطحی که از زخمها و یا پاره شدگی های سطح بدن و یا جواف طبیعی بدن منشا می گیرد ، و دیگر خونریزی های عمیق و داخلی که از اعضای داخل بطن و داخل صدر مریض منشا می گیرد .

خونریزی های شدید و دوامدار با ظهور حالات ذیل قابل تشخیص میباشد .

۱- ضربان قلب زیاد میگردد ،

۲- در وقت ایستادن سردوری ، بی حالی ، برنگس گوش و ضعف ظاهر میشود .

۳- لبها و وجه مریض رنگ سفیدزرد مایل رامیگیرد .

۴- در اول نبض سریع میگردد ،

۵- تنفس سریع می گردد .

۶ حس تشنگی زیاد و قوه بینایی کم می شود .

در همچو حالات باید به طبیب حتماً اطلاع داده شود تا موقع رسیدن طبیب با ید مقابل تولید (شوك) مجادله گردیده و مریض گرم و بدون حرکت نگهداری شود . برای جلوگیری از داخل شدی مواد استفراغ در راه تنفس باید سرمریض به پایین و بیک سمت دور داده شود .

در وقایع خونریزی های خفیف تدابیر ذیل گرفته شود :

اولاً خونریزی را باید توقف داد . برای این مقصد توسط يك پارچه پاك بالای قسمت ماؤف فشار داده میشود . در اطراف ناحیه مذکور تطبیقات سرد اجرامی گردد

مريض بايد بصورت مطلق استراحت نمايد . از مواجه شدن مريض بهوای سردمما نعت گردد . بالای زخم يك پارچه پاك اتوشده را گذاشته و بعد بانداژ محكم اجرا ميكردد هرگاه خونريزی باين تدابير توقف نكرد بهطبيب اطلاع داده شود . هرگاه خونريزی در داخل بطن مثلاً خونريزی امعا در هنگام طب مجرقه وغيره بوقوع رسد بايد فوراً غذای مريض قطع گردد و پارچه های يخ خود را نيد . شود و علاوه بر بالاي بطن مشكوله آب سرد تطبيق گردد و بزود ترين فرصت بشفاخانه نقل داده شود .

خون بينی

خون بينی از اسباب گوناگون بوجود آمده و بهتر است برای جلو گیری آن بطبيب متخصص مربوطه مراجعه گردد . تارسيدن دكتور مريض را بايد بالای يك سطح هموار بر پشت خوابانیده و پارچه های سرد بالای سر او تطبيق گردد . در همان سوراخ بينی که خون ميدهد يك پارچه ويا پنبه پاك و معقم به احتياط داخل گردد .

غرق شدن

همينكه غريق از آب برون آورده شد فوراً اشياييكه بدن او از قبيل گل ولای وسنگريزه ها داخل شده است خارج گردد . سر او پايين گرفته شود تا آبی را که در معده و شش های خود فرو برده است دوباره استفراغ کند . تمام البسه مريض در يك فضای نسبتاً گرم کشيده شود و تنفس مصنوعی بالای او اجرا گردد علاوه بر بيكشنفر طبيب اطلاع داده شود .

برق گرفتگی

قبل از همه جريان برق از منشاء آن كه غالباً (ميتر برق) ميباشد قطع گردد . همچوقت مريض را بادستهای برهنه بطرف خود كش نكنيد زيرا جريان برق به شخص نجات دهنده نيز عبور خواهد كرد لهذا بايد توسط يك شى را بری ويا چوب خشك ويا پلاستيك و تکه خشك شخص را از منبع برق جدا سازيم بعد او را خوابانیده و بالایش تنفس مصنوعی اجرا شود .

شوك

شوك عبارت از يك حادثه ناگهانیست كه غالباً سبب بيهوشی و ضياع شعور شخص ميگردد . اگر بزود ترين فرصت معالجه آن اجرا نكردد عواقب وخيم و مهلك را بار خواهد آورد : شوك دارای اعراض ذيل ميباشد :

- ۱- نبض كوچك و ضربان آن سريع می گردد .
- ۲- رنگ وجه مريض سفيد مایل گرديد و اكثراً در رنخ او قطرات هرق ديد ميشود .

- ۳- بدن مریض مخصوصاً دست و پای او سرد گردد بده و بعضاً دچار يك لرزه شدید میگردد. متعاقباً استفراغ ظاهر میگردد.
- ۴- حرکات تنفسی نا منظم میگردد.
- ۵- مریض بی حال افتیده و حساسیت او از بین میرود.
- ۶- درواقعات وخیم از بین رفتن تمام شعور مشاهده می گردد.
- شوك خفیف و ابتدایی زیاد دوام نکرده و بزودی برطرف میشود ولی درصورت شوك های وخیم و دوامدار باید بهطبییب اطلاع داده شود.

ضعف و بییهوشی

در بییهوشی هاییکه منشأ عصبی دارد مریض را به پشت خوابانیده و لباس او از روی سینه و کمرش باز میشود. آب سرد و یا ضربیه های بی دربی کف دست بروی او زده شود. در بییهوشیهای که از اثر تصادفات حاصل میگردد مریض را استراحت داده و مشکو له سرد و یا دستمال سرد بالای سر او گذاشته میشود.

در صورتیکه فعل بلغم مختل شده باشد باید از راه دهن چیزی داده نشود اگر مریض دارای دندانهای مصنوعی باشد، فوراً از دهن او خارج گردد.

بی حالی از اثر گرمی

شخص بی حال را در يك محل سرد و هوای آزاد استراحت داده لباس او کشیده میشود و برای اینکه حرارت بدرجه نورمال برسد از استعمال پتکه و دوش سرد کار گرفته می شود.

دادن شربت گلو کو زو ویتامین (ت) و آب لیمو نیز مفید است.

حملات عصبی روحی

در موجودیت مرض (میرگی) قبل از همه باید شخص مصاب از نزدیک شدن به آتش و پرتکاهها و جریان آب محافظت شود. علاوه بر این مریض مبتلا به میرگی باید همیشه مراقبت شود تا وسایل خوشی خود را فراهم سازد.

در هنگام يك حمله میرگی باید مریض را فوراً به هوای آزاد نقل داده لباس قسمت گردن و صدرا و بازگرد.

الاشه بطرف قدام آورده شود و در دهن او يك دستمال پاك گذاشته شود تا زبان او از صدمات مختلف محافظه گردد.

برای این نوع مریضان ادویه مسکن اعصاب و رژیم غذایی شیرو سبز بجات مفید می باشد.

گزیدگی ها

هرگاه حیوان گزیده سگ باشد، اولاً زخم شخص با آب و صابون شسته شود و در صورتیکه حیوان به داشتن مرض دیوانگی مشکوک باشد فوراً مریض بمراکز

مخصوص واکسینا سیون نقل د داده و واکسین ضد مرض سگک دیوانه تطبیق گر دد.
 در سایر گزیدگی های زهر دار باید محل گزیده شده بشدت فشار داده شود تا
 زهر آبه آن خارج گردد و بعد ناحیه بالا تر گزیدگی محکم بسته شود.
 در صورت وخامت بد کتور اطلاع داده شود.

خفك شدگی یا اسفکسی

این حادثه در حقیقت یکنوع تسمم بوده و عبارت از یکسلسله عوارضیست که از
 اثر کمبود هوای آزاد به شش ها و نرسیدن (اوکسیژن) به انساج و حجرات بدن
 حاصل میگردد.

دروقت فقدان (اوکسیژن) که جزء مهم هوای تنفس میباشد، از همه اولتر حجرات
 دماغ متأثر و مختل میگردد.

در صورتیکه کدام مانعی برای گرفتن اوکسیژن موجود باشد از قبیل غرق شدن
 زیادت گاز زغال (کازبن) حالات خفك شدگی برق گرفتگی و غیره مرکز تنفس
 دردماغ فلج میگردد.

لذا باید هر انسان طرز اجرا و تطبیق تنفس مصنوعی را که میتواند جلو حادثات
 ناگوار را گرفته و انسانی را از مرگ نجات دهد، بداند.

تنفس مصنوعی

مریض روی زمین هموار خوابانیده شود سرش بیک طرف دور داده شده و زبانش
 توسط یک پارچه پاک برون کشیده شود، دستهایش بالا ترا صدر نگه داری شود.

شخص تنفس دهنده باید در یک پهلوئی مریض و بالای زانوهای خود بنشیند، دستهای خود
 را در قسمت تحتانی قبرغه های مریض چسبانیده و در حالیکه بطرف بالا مالش میدهد بطور
 منظم بالای قفس صدری مریض فشارهای پی در پی را شبیه بحرکات تنفسی اجرا کند.

این حرکات تقریباً در یک دقیقه ۱۲ مرتبه اجرا گردد، و این عملیه تا زمانی دوام
 داده میشود که مریض خود بخود به تنفس کردن آغاز کند.

در اثناى تنفس دادن بدن مریض با تطبیق بو تل های آب گرم و خشت گرم و غیره
 حرارت داده میشود، از طرف دیگر باید قبلاً بد کتور نیز اطلاع داده شود.

به مریضانی که هنوز شعور خود را بدست نیاورده اند باید هیچ نوع غذا داده نشود،
 بعضاً چنین اتفاق می افتد که مریض بحالت نورمال آمده ولی دوباره به انقطاع
 تنفس مبتلا میگردد.

لذا باید مجدداً تنفس مصنوعی تطبیق گردد.

بعضاً در هنگام خفك شدن با گاز زغال، دادن تنفس مصنوعی کافی نبوده و باید
 مریض بیک مرکز صحنی نقل داده شود.

تسممات:

تسممات انواع مختلف داشته و عبارتند از:

تسمم بامواد غذائی.

تسمم باادویه .

تسمم باگازات .

تسمم باموادغذایی یا در اثر خوردن غذایی سمی و دیرمانده که در بین آن مکرر و بهای مخصوصی (بو تولیزم) نشو و نما کرده است، حاصل میشود و یا اینکه در اثر خوردن بعضی سار قها و بنیرها و غیره بو قوع میرسد .

اما تسمم باادویه یا بصورت قصدی و جنایی و یا در اثر خوردن مقدار زیاد بعضی ادویه ای که دکنور توصیه میکند حاصل میگردد در هر دو صورت باید بزود ترین فرصت شخص مسموم به استفراغ سوق داده شود و برای تولید استفراغ عملیات ذیل مفید است:

۱- تخریش گلو با انگشت یا قاشق .

۲- دادن قهوه نمکی .

۳- دادن مخلول (ایپیکا)

هرگاه استفراغ صورت نگرفته و یا مقدار آن کم باشد باید به شستن معده اقدام کرد.

تارسیدن طبیب یک مقدار مخلوط شیر، آب و سفیدی تخم به مریض داده شود . هرگاه از وقت تسمم مدت زیاد گذشته باشد باید به مریض یک مسهل قوی داده شود .

اگر تسمم توسط حامضات باشد باید به مریض آب صابون داده شود .

اگر تسمم توسط قلوویات باشد به مریض آب لیمو و یا سرکه داده شود .

اگر تسمم توسط ادویه مخدره باشد باید به مریض قهوه غلیظ داده شود .

اگر تسمم توسط غاغات باشد، باید بالای مریض تنفس مصنوعی اجرا گردد .

نکات سودمند برای وقایع صحت و سلامتی شما:

۱- هیچگاه عصبی و لاجوج نشوید مخصوصاً در هنگام غذاذیرادر آن وقت غذاذیرا نه بلکه خود را خواهید خورد!

۲- هرگاه با ایشانم عصبی شدید، فوراً در برابر یک آینه قرار گرفته نفس های عمیق بکشید و در صورت امکان یک دوش آب سر بگیرید .

۳- در خنده ها و تفریحات مثبت شرکت کنید .

۴- موز یک رادوست بدارید و بشنوید!

۵- از طرف صبح همیشه سپورت کنید و اگر به قبضیت مبتلا باشید قبل از ناشتا یک کیلاس آب تازه بنوشید .

۶- در حفاظت دندانهای خود مثل جان خود بکوشید آنها را همیشه با کریم برس کنید و بیره ها و بتانرا مساز دهید آب گرم بالای آب سرد و یا برعکس آن ننوشید .

۷- از چاقی زیاد جلوگیری کنید و در صورت چاقی یک رژیم غذایی را بتوصیه دکنور معالجه تعقیب کنید .

۸- بوقت مساعد خواب کنید و صبح وقت از خواب برخیزد :

- ۹- در هنگام ریزش به نسبت اینکه مرض مذکور بسا امراض دیگر را تو لید میکند، استراحت کنید.
- ۱۰- بعد از خوردن غذا فوراً بخواب نروید
- ۱۱- بوتهای تنگ نپوشید و بوتهای خود را پاک نگه دارید زیرا کف آن میکروبهای زیاد را میتواند نقل دهد.
- ۱۲- در هر محل آب دهن را برتاب مکنید و در وقت سرفه و عطسه يك دستمال پاک را مقابل دهن خود بگیرد.
- ۱۳- مگذارید هر کس طفل تانرا ببوسد زیرا سبب انتقال امراض میشود.
- ۱۴- مریج و دیگر مواد تخریش کننده و بیاز بریان زیاد استعمال نکنید که صحت شما را بخطر مواجه خواهد ساخت.
- ۱۵- اگر فشار خون دارید از پر خوری بپرهیزد.
- در منازل و ارتفاعات بلند کمتر سکونت کنید، رژیم مخصوص را که از طرف دکتور توصیه میشود همیشه مراعات کنید.
- ۱۶- زیاده از حد اشتها غذا نخورید و آنچه را که در خوردن آن احساس دلبدی میکنید هیچگاه در معده فرو مبرد.
- ۱۷- روغن زیاد و اغذیه چرب به صحت شما مضر تمام میشود.
- ۱۸- خوردن غذای بسیار گرم و نوشیدن آب بسیار سرد صحی نیست.
- ۱۹- خود را همیشه با آب شیر گرم شستشو دهید.
- ۲۰- هیچگاه ادویه نمی راکه طبیب معالج توصیه میکند زیاده و کمتر از مقدار معینه آن صرف نکنید زیرا در صورت اول سبب تسمم و در صورت دوم سبب مقاوم شدن میکروبها و عودت مرض میگردد.
- ۲۱- اطفال خود را خود سرانه باتد ابیر خانگی و ادویه مجهول معالجه نکنید زیرا کودکان موجودات نازک و شکننده بوده و ممکن بصورت غیر محسوس سبب تخریب یکی از اعضا و احشاء او گردید و در آیند اطفال شما اشخاص علیل بار آیند لهذا مشکلات صحی آنها را همیشه با دکتور معالج حل کنید.
- ۲۲- زنان حامله باید از همان ماه های اول حاملگی خود اقلام مرتبه نزدیکی از دکتوران نسایی و یا در يك مرکز (نسایی و لا دی) رفته و پس از معاینات لازمه توصیه های سودمند را اخذ کنند.
- ۲۳- حتی الامکان از استعمال دخانیات و مواد مخدره و الکل خود داری کنید که نه تنها صحت و سلامتی خود تانرا تهدید میکند بلکه از نظراتی به صحت اطفال معصوم شما نیز صدمه وارد خواهد کرد.
- ۲۴- بالاخره روح و معنویت خود را تقویه و معالجه کنید تا جسم شما سالم بماند!

«ختم»

دکلا - کله هار سوا کچه
د یوه بله درجه سولو منظره

۱۹۶۸